

DUŠAN BAIĆ

KOTAR VRGINMOST
U NO BORBI
1941 - 1945

1980

... »Ustanak u Hrvatskoj ima izvjesne specifične osobine u odnosu na ustanke drugim našim republikama. I ovdje, kao i u drugim republikama, narod je imao naje misao da se bori protiv okupatora. Ali, u Hrvatskoj bila je do najvećih strasti rasena nacionalna mržnja između Srba i Hrvata, između braće koju nije ništa dijelilo go to što su bila raznih religijskih ubjeđenja, - između ljudi koji su vjekovima živjeli ovome terenu, koji su se vjekovima zajednički rame uz rame borili ne samo na svo-rodnoj grudi, nego i na tuđim poljima i bojištima, tjerani da se tako tuku za tuđe lereše«. ..

... »Kad mi znamo kroz kakvu je golgotu prošao naš narod, kad se danas sjećamo iih strašnih i mučnih dana, kad se radilo o biti ili ne biti, kad su djeca ubijana na gruma majki, kad znamo da je tome najviše doprinjelo baš ono međusobno - da tako ižem - samoubijanje i jednih i drugih, onda treba da imamo uvijek na umu da je naeća tekovina naše Revolucije bratstvo i jedinstvo naših naroda. Baš zbog toga mi najveću tekovinu moramo čuvati da naša zemlja nikada više ne doživi takvu katastrofu«...

Iz govora druga Tita održanog u Glini 27. jula 1952. godine pred oko 200.000 ljudi iz Korduna i Banije, Posavine i Pokuplja, Bosanske krajine i Žumberka povodom proslave jedanaestogodišnjice ustanka u Hrvatskoj

P R E D G O V O R

f Ratni kotar Vrginmost, sa površinom od 550 km² na kojoj je uoči ustanka živjelo oko 42.000 stanovnika, dao je NOR-u neprocjenjiv doprinos i podnio ogromne žrtve. Masovno se na poziv Partije, digao na svenarodni ustanak. Titovoj revolucionarnoj vojsci dao je toliko sinova da u vrijeme najvećeg razmaha NOVJ, nakon četvrte i pete neprijateljske ofanzive, kada je, zauzećem Topuskog, konačno oslobođen cio kotar - doslovno više nije imao odraslog muškarca sposobnog da nosi pušku a da je već nije nosio kao borac NOV i POJ. Od oko 3.000 boraca 1.333 ostalo je na bojištima širom domovine, na vječnoj straži slobodi i bratstvu. Narod ovog kraja, čestog zborišta, utočišta i uzdanice jedinica i institucija NOP-a, pored svih stradanja i razaranja, sva materijalna dobra stavio je u službu oslobodilačke borbe, dosljedno sprovodeći borbenu parolu NOF-a: »Svi na front - sve za front«. Vihor rata je, pustošeći ovuda, odnio 10.384 života, ili svakog četvrtog stanovnika, čime je ovo područje u istoriji NOR-a i uopće drugog svjetskog rata ušlo u red onih krajeva koji su dali najveće žrtve u borbi protiv sila mraka i za zajedničko novo sutra svih naroda Jugoslavije.

O žrtvovanju i žrtvama ovog naroda u oslobodilačkoj borbi i doprinosu koji je dao za pobjedu svjedoče brojni istorijski izvori, sjećanja učesnika i svjedoka tih istorijskih zbivanja, junačke pjesme i narodna predanja. O tome ubjedljivo govore i brojni spomenici podignuti širom kotara, na zborištima boraca i naroda, na mjestima okršaja i pobjeda, na stratištima hiljada nedužnih. Ti spomenici su opisani i u ovoj knjizi, sa naglaskom na onim zbivanjima čiju uspomenu čuva svaki od njih. Jedan od tih spomenika je i ova obimna i dokumentovana monografija, kojom autor, i sam prvoborac i poznati vojni i politički rukovodilac izrastao iz njedara naroda ovog kraja i u krilu KPJ, nastoji da, uz pomoć svih društvenih činilaca i mnogih saboraca, otrgne od zaborava te slavne dane i čitaocu pruži cjelovito, istinito i pregledno štivo o narodu kotara Vrginmost u NOR-u, naročito u dvije prve ratne godine, do konačnog oslobođenja ovog područja. Ta istina je upečatljiva i svijetla, ali široj javnosti malo poznata. Naši ljudi, borci, među kojima je 600 nosilaca »Spomenice 1941«, u decenijama mira nisu se razmahivali i preglasno svoj doprinos isticali. Naprotiv, okrenuli su se zajedničkoj budućnosti, marljivo i pošteno radili da bi zaliječili ratne rane, istrgli se iz stoljetne zaostalosti i zajedno sa svim našim radnim ljudima krenuli širokim putevima izgradnje zemlje i njezine velike budućnosti. Ako su ikada svoje žrtve i stradanja spominjali, činili su to da bi naglasili kako je pobjeda u dugom i krvavom rvanju sa silama fašizma bila plod zajedničke borbe i velikog udjela naroda svakog sela, općine i kotara, svakog naroda i narodnosti u našoj zemlji; da bi se s najvećim pijetetom poklonili tako brojnim žrtvama i, što je za stalno jačanje bratstva i jedinstva i našeg zajedništva najvažnije - da bi opomenuli sve ljude,

iročito generacije koje dolaze, da treba učiniti sve da se nikada i nigdje više ne p-
e stravične 1941. i 1942. godine, kada su u krvavom piru u ovim selima dnevno pa-
; stotine, a bivalo je i hiljade života onih čiji je jedini grijeh bio što su voljeli svoju
nu grud, poštovali tradicije i vjeru svoga naroda, slijedili politiku Partije i odlučno
iali u stroju NOP-a, na pozicijama borbe za slobodu.

Prvi dio ove knjige cjelovito je i dokumentovano kazivanje o ljudima kotara Vrgin-
st u NOR-u, od ustanka do njegovog konačnog oslobođenja, dato za kotar kao cje'inu
pojedine njegove rejone, po periodima i godinama i u vrijeme brojnih neprijateljskih
nziva koje su ovuda pustošile uvijek sa radikalnim ciljem - uništiti partizanske je-
ice, likvidirati NOP pred vratima Pavelićevog sjedišta, na putevima od strateškog
čaja. Autor registruje sve što je smatrao da je od šireg značaja, ukazuje na speci-
losti ustanka i dvogodišnjih borbi na ovom području, koje se nalazilo tako reći na vra-
a jakih ustaških i okupatorovih garnizona u Zagrebu, Karlovcu i brojnim drugim nep-
teljevim uporištima, u graničnom području prema Cazinskoj krajini, Pokuplju, Žum-
ku i Baniji, predstavljajući neosvojiv bedem za neprijatelja, potvrđujući istinitost na-
ne pjesme: »Kordun, Bosna, Banija i Lika - to je družje jače od čelika«.

U drugom, obimnijem i, rekao bih, vrednijem dijelu knjige autor je za svako od pe-
>et sela i mjesta kotara dao preglede učešća u NOR-u, doprinosa u borbi za pobjedu
tava sačuvavši od zaborava gotovo 11.000 imena onih koji su uzidali svoje kosti u
lelje spomenika pobjedi. To je posebna dragocjenost ove monografije, pisane o na-
u i za narod, ono po čemu ona ulazi u red publikacija koje će i sudionici tih događaja
ipadnici generacija na kojima počiva budućnost često imati u rukama. U isto vrijeme
nografija generala Baića je i nezaobilazan izvor istorijskih podataka za buduće isto-
jrafe, što je i najljepša sudbina koju može doživjeti jedna knjiga.

Potomci slavni krajiških graničara, bundžija i slobodara, baštinici dugih i svijetlih
benih tradicija naroda ovoga kraja, osvjedočeni rodoljubi i ljudi odlučni da se izbere
svoju samobitnost, za pravo da žive po svome i na svome - ovi ljudi su se u julu
U. bezrezervno odazvali pozivu Partije, koja je još do rata na kotaru, uz angažovanje
irednih studenata i organizovanih radnika rodom iz ovog kraja, izgradila svoja snažna
>rišta u najvećem broju sela, imajući pred ustanak oko 90 članova u 12 partijskih če-
Jedna od specifičnosti ustanka u ovom kraju jeste da se u dijelu kotara u borbu
: pošlo sa manjim jedinicama ustanika, već masovno, uspostavljajući frontove pre-
neprijatelju radi odbrane svojih sela i oslobođenja teritorija pred nasrtajima ustaša.
rzo se pokazalo nemogućim frontalno se sukobljavati sa nadmoćnim, naoružanim i
jčenim neprijateljem i duže vrijeme držati položaje i voditi odbranu. Na osnovu prvih
benih iskustava prišlo se stvaranju partizanskih odreda i usvajanju životvorne par-
inske taktike. Krajem novembra 1941. godine na teritoriju kotara bilo je 13 partizan-
h odreda sa oko 600 boraca, organizovanih u vodove i čete, a u narednom mjesecu
italjone, objedinjene pod zajedničkom komandom kordunaških NOP jedinica, uz po-
janje desetak rezervnih partizanskih odreda čija je uloga u oružanim akcijama tako-
bila veoma značajna. To je već vrijeme kada, tako reći, u svakom od 32 seia na os-
ođenoj teritoriji djeluje partijska ćelija, narodnooslobodilački odbor, organizacije
>F-a, SKOJ-a, Saveza mlade generacije Hrvatske i dr. Istorijski datum od šireg zna-
a iz tog perioda predstavlja i 14. decembar, dan kada je usvojen i krenuo u život »Ost-
inski pravilnik« kojim su na revolucionaran način regulisani uprava, gospodarstvo,
istvo i druga pitanja na slobodnom teritoriju kotara.

Oko 300 boraca sa teritorija ovog kotara, u sastavu kordunaških NOP jedinica, he-
ški su se oduprli i feašli kao pobjednici u zimskoj ofanzivi okupatora i ustaša, o čijem
nahu, ciljevima i značaju svjedoči i podatak da je u toku nje i sam Pavelić, na položaju

!

?

usred ovog kotara, dočeka Novu 1942. godinu. U najtežim uslovima vrlo jake zime, neimaštine, stalnih napada neprijatelja i loših vijesti sa ruskog fronta i drugih savezničkih frontova, partizanske jedinice sa ovog teritorija su, dosljedno primenjujući direktivu Glavnog štaba Hrvatske iz tog vremena, neprekidno izvodile manje akcije, postavljajući neprijatelju zasjede, iscrpljujući ga čestim napadima u nekom od desetak uporišta, granajući obavještajnu službu, razgarajući politički rad, popunjujući svoje redove dobrovoljcima, jačajući vezu sa narodom. Razumije se, nije sve išlo lako i brzo, pogotovu ne bez žrtava; bilo je grešaka i zabluda, isključivosti i podozrivosti, a dosta i neiskustva, što je plaćano životima, ali je uvijek bilo i podstrek da se ne posustane, da se vojuje bolje i postigne više.

Već krajem prve ustaničke godine, nakon pet mjeseci borbi, ovdje je izvojevana bitka za bratstvo i jedinstvo. Četnici na ovom području ni dotad nisu stekli, niti će ikada u toku NOR-a steći svoje pristalice i uporišta. Hrvatski živalj je shvatio da su ustaše, koje su na teritoriju kotara već bile poklale preko 4.000 Srba, okoreli zločinci, otpadnici i neprijatelji ne samo progonjenih Srba nego i cjelokupnog rodoljubivnog hrvatskog i muslimanskog naroda. Time počinje i proces političke diferencijacije življa u deset hrvatskih i šest nacionalno mješovitih sela kotara, da bi se narednih mjeseci, pogotovu poslije dvije neuspjele Paveličeve prolječne ofanzive na slobodarsku Petrovu goru, kada je postalo još vidljivije da su partizanske snage neuništive, većina Hrvata opredijelila za NOP i u njemu se sve aktivnije angažovala.

U martovskoj i majskoj ofanzivi na Petrovu goru, neprijatelj je, poučen gorkim iskustvom i obezbjeđujući premoć od 8:1, morao primjeniti novu taktiku masovnih snaga i jakog moralnog i psihološkog pritiska na narod i partizanske snage na prostoru Petrove gore i njezinih obronaka. U tim, može se mirno reći, najtežim ofanzivama na Kordunu do punog izražaja su došle prednosti maštovite partizanske taktike: korišćenje veza jedinica sa narodom na teritoriji, hrabrost i vještina boraca u primjeni taktičkih načela, izbjegavanje frontalnih sudara sa jačim neprijateljem, dejstva na krilima i ubacivanje u pozadinu neprijatelja, pružanje snažnijeg otpora na pojedinim pravcima i proboji na izabranim odsjecima i po tri neprijateljeva obruča, efikasna zaštita naroda u zbjegovima, suprotstavljanje neprijateljevoj propagandi, razobličavanje neprijateljevih masovnih zločina nad zarobljenom nejači, primoravanje neprijatelja na defanzivu, korišćenje svih slabosti protivnika na teritoriju i u narodu koji je želio porobiti i fizički uništiti, prisna saradnja partijskih, vojnih i političkih rukovodstava, itd. Da ovdje ponovimo istinu kojom se narod ovog kraja ponosi: neprijatelj u svojim ofanzivama, pa i prilikom »pročešljavanja« Petrove gore prvog i drugog aprila i u stvaranju obruča u maju, i nikada kasnije - nije otkrio brojne i velike tajne bolnice u ovom partizanskom i narodnom zborištu i utočištu, pune ranjenika i bolesnika. To nije samo slavna i specifična epopeja Petrove gore, već i značajno iskustvo iz NOR-a za pripremu i vođenje svenarodnog odbrambenog rata, ako nam ovaj bude nametnut.

Ratna stradanja naroda ovog kraja su ogromna. Samo u jednom jedinom danu, 2. avgusta 1941, u glinskoj crkvi zaklano je preko 1.000 ljudi iz desetak sela ovog kotara; u ofanzivi ustaša na slobodni teritorij ovog dijela Korduna, na stotine žena i djece živo je bacano u oganj u kome su nestajali njihovi domovi. Mnogi mještani su internirani i umoreni u koncentracionim logorima širom Evrope. Pred naletom četvrte neprijateljske ofanzive hiljade nejači se, u dugim kolonama izbjeglica, povlačilo kroz Bosnu, da se mnogi nikada ne vrte svome zavičaju. U proljeće teške 1943. godine ovdje je epidemija tifusa odnijela preko 1.600 života i tada se događalo da u selima nije bilo nikoga da pokopa umrle i pomogne nemoćnima.

Ša naročito generacije koje dolaze, da treba učiniti sve da se nikada i nigdje više ne ponove stravične 1941. i 1942. godine, kada su u krvavom piru u ovim selima dnevno padale stotine, a bivalo je i hiljade života onih čiji je jedini grijeh bio što su voljeli svoju rodnu grudu, poštovali tradicije i vjeru svoga naroda, slijedili politiku Partije i odlučno stajali u stroju NOP-a, na pozicijama borbe za slobodu.

Prvi dio ove knjige cjelovito je i dokumentovano kazivanje o ljudima kotara Vrginmost u NOR-u, od ustanka do njegovog konačnog oslobođenja, dato za kotar kao cjelinu i za pojedine njegove rejone, po periodima i godinama i u vrijeme brojnih neprijateljskih ofanziva koje su ovuda pustošile uvijek sa radikalnim ciljem - uništiti partizanske jedinice, likvidirati NOP pred vratima Pavelićevog sjedišta, na putevima od strateškog značaja. Autor registruje sve što je smatrao da je od šireg značaja, ukazuje na specifičnosti ustanka i dvogodišnjih borbi na ovom području, koje se nalazilo tako reći na vratima jakih ustaških i okupatorovih garnizona u Zagrebu, Karlovcu i brojnim drugim neprijateljevim uporištima, u graničnom području prema Cazinskoj krajini, Pokuplju, Žumberku i Baniji, predstavljajući neosvojiv bedem za neprijatelja, potvrđujući istinitost narodne pjesme: »Kordun, Bosna, Banija i Lika - to je družje jače od čelika«.

U drugom, obimnijem i, rekao bih, vrednijem dijelu knjige autor je za svako od pedeset sela i mjesta kotara dao preglede učesća u NOR-u, doprinosa u borbi za pobjedu i žrtava sačuvavši od zaborava gotovo 11.000 imena onih koji su uzivali svoje kosti u temelje spomenika pobjedi. To je posebna dragocjenost ove monografije, pisane o narodu i za narod, ono po čemu ona ulazi u red publikacija koje će i sudionici tih događaja i pripadnici generacija na kojima počiva budućnost često imati u rukama. U isto vrijeme monografija generala Baića je i nezaobilazan izvor istorijskih podataka za buduće istoriografe, što je i najljepša sudbina koju može doživjeti jedna knjiga.

Potomci slavni krajiških graničara, bundžija i slobodara, baštinici dugih i svijetlih borbenih tradicija naroda ovoga kraja, osvjedočeni rodoljubi i ljudi odlučni da se izbore za svoju samobitnost, za pravo da žive po svome i na svome - ovi ljudi su se u julu 1941. bezrezervno odazvali pozivu Partije, koja je još do rata na kotaru, uz angažovanje naprednih studenata i organizovanih radnika rodnom iz ovog kraja, izgradila svoja snažna uporišta u najvećem broju sela, imajući pred ustanak oko 90 članova u 12 partijskih ćelija. Jedna od specifičnosti ustanka u ovom kraju jeste da se u dijelu kotara u borbu nije pošlo sa manjim jedinicama ustanika, već masovno, uspostavljajući frontove prema neprijatelju radi odbrane svojih sela i oslobođenja teritorija pred nasrtajima ustaša. Ubrzo se pokazalo nemogućim frontalno se sukobljavati sa nadmoćnim, naoružanim i obučanim neprijateljem i duže vrijeme držati položaje i voditi odbranu. Na osnovu prvih borbenih iskustava prišlo se stvaranju partizanskih odreda i usvajanju životvorne partizanske taktike. Krajem novembra 1941. godine na teritoriju kotara bilo je 13 partizanskih odreda sa oko 600 boraca, organizovanih u vodove i čete, a u narednom mjesecu i bataljone, objedinjene pod zajedničkom komandom kordunaških NOP jedinica, uz postojanje desetak rezervnih partizanskih odreda čija je uloga u oružanim akcijama također bila veoma značajna. To je već vrijeme kada, tako reći, u svakom od 32 sela na oslobođenoj teritoriji djeluje partijska ćelija, narodnooslobodilački odbor, organizacije NOF-a, SKOJ-a, Saveza mlade generacije Hrvatske i dr. Istorijski datum od šireg značaja iz tog perioda predstavlja i 14. decembar, dan kada je usvojen i krenuo u život »Ostrožinski pravilnik« kojim su na revolucionaran način regulisani uprava, gospodarstvo, sudstvo i druga pitanja na slobodnom teritoriju kotara.

Oko 300 boraca sa teritorija ovog kotara, u sastavu kordunaških NOP jedinica, herojski su se oduprli ; izašli kao pobjednici u zimskoj ofanzivi okupatora i ustaša, o čijem zamahu, ciljevima i značaju svjedoči i podatak da je u toku nje i sam Pavelić, na položaju

usred ovog kotara, dočeka Novu 1942. godinu. U najtežim uslovima vrlo jake zime, nemaštine, stalnih napada neprijatelja i loših vijesti sa ruskog fronta i drugih savezničkih frontova, partizanske jedinice sa ovog teritorija su, dosljedno primenjujući direktivu Glavnog štaba Hrvatske iz tog vremena, neprekidno izvodile manje akcije, postavljajući neprijatelju zasjede, iscrpljujući ga čestim napadima u nekom od desetak uporišta, granajući obavještajnu službu, razgarajući politički rad, popunjujući svoje redove dobrovoljcima, jačajući vezu sa narodom. Razumije se, nije sve išlo lako i brzo, pogotovu ne bez žrtava; bilo je grešaka i zabluda, isključivosti i podozrivosti, a dosta i neiskustva, što je plaćano životima, ali je uvijek bilo i podstrek da se ne posustane, da se vojuje bolje i postigne više.

Već krajem prve ustaničke godine, nakon pet mjeseci borbi, ovdje je izvojevana bitka za bratstvo i jedinstvo. Četnici na ovom području ni dotad nisu stekli, niti će ikada u toku NOR-a steći svoje pristalice i uporišta. Hrvatski živalj je shvatio da su ustaše, koje su na teritoriju kotara već bile poklale preko 4.000 Srba, okoreli zločinci, otpadnici i neprijatelji ne samo progonjenih Srba nego i cjelokupnog rodoljubivnog hrvatskog i muslimanskog naroda. Time počinje i proces političke diferencijacije življa u deset hrvatskih i šest nacionalno mješovitih sela kotara, da bi se narednih mjeseci, pogotovu poslije dvije neuspjele Paveličeve prolječne ofanzive na slobodarsku Petrovu goru, kada je postalo još vidljivije da su partizanske snage neuništive, većina Hrvata opredjelila za NOP i u njemu se sve aktivnije angažovala.

U martovskoj i majskoj ofanzivi na Petrovu goru, neprijatelj je, poučen gorkim iskustvom i obezbjeđujući premoć od 8:1, morao primjeniti novu taktiku masovnih snaga i jakog moralnog i psihološkog pritiska na narod i partizanske snage na prostoru Petrove gore i njezinih obronaka. U tim, može se mirno reći, najtežim ofanzivama na Kordunu do punog izražaja su došle prednosti maštovite partizanske taktike: korišćenje veza jedinica sa narodom na teritoriji, hrabrost i vještina boraca u primjeni taktičkih načela, izbjegavanje frontalnih sudara sa jačim neprijateljem, dejstva na krilima i ubacivanje u pozadinu neprijatelja, pružanje snažnijeg otpora na pojedinim pravcima i proboji na izabranim odsjecima i po tri neprijateljeva obruča, efikasna zaštita naroda u zbjegovima, suprotstavljanje neprijateljevoj propagandi, razobličavanje neprijateljevih masovnih zločina nad zarobljenom nejači, primoravanje neprijatelja na defanzivu, korišćenje svih slabosti protivnika na teritoriju i u narodu koji je želio porobiti i fizički uništiti, prisna saradnja partijskih, vojnih i političkih rukovodstava, itd. Da ovdje ponovimo istinu kojom se narod ovog kraja ponosi: neprijatelj u svojim ofanzivama, pa i prilikom »pročešljavanja« Petrove gore prvog i drugog aprila i u stvaranju obruča u maju, i nikada kasnije - nije otkrio brojne i velike tajne bolnice u ovom partizanskom i narodnom zborištu i utočištu, pune ranjenika i bolesnika. To nije samo slavna i specifična epopeja Petrove gore, već i značajno iskustvo iz NOR-a za pripremu i vođenje svenarodnog odbambenog rata, ako nam ovaj bude nametnut.

Ratna stradanja naroda ovog kraja su ogromna. Samo u jednom jedinom danu, 2. avgusta 1941, u glinskoj crkvi zaklano je preko 1.000 ljudi iz desetak sela ovog kotara; u ofanzivi ustaša na slobodni teritorij ovog dijela Korduna, na stotine žena i djece živo je bacano u oganj u kome su nestajali njihovi domovi. Mnogi mještani su internirani i umoreni u koncentracionim logorima širom Evrope. Pred naletom četvrte neprijateljske ofanzive hiljade nejači se, u dugim kolonama izbjeglica, povlačilo kroz *Bosnu*, da se mnogi nikada ne vrate svome zavičaju. U proljeće teške 1943. godine ovdje je epidemija tifusa odnijela preko 1.600 života i tada se događalo da u selima nije bilo nikoga da pokopa umrle i pomogne nemoćnima.

Hrabra, ponosna i vrijedna kordunaška žena dijelila je sudbinu svojih sinova, muževa, braće i otaca. Neću pretjerati ako kažem da je ona ponijela najteži teret oslobodilačkog rata. Dok su ovi vojevali u bataljonima i brigadama Osme kordunaške divizije, Omladinskom bataljonu »Joža Vlahović«, Prvom udarnom bataljonu, u Sedmoj banijskoj diviziji, proleterskim jedinicama, u Kordunaškom partizanskom odredu, na Kalniku i u Zagorju - žene i djevojke su, na razorenim ognjištima i u zbjegovima, podizale djecu i čuvale starce, djelovale kao odbornici i agilni članovi društveno-političkih organizacija, hranile i odijevale vojsku, njegovale bolesne i ranjene, podizale popaljene domove, obrađivale zemlju, dočekivale i ispraćale borce, muški podnosile tešku ratnu sudbinu, plakale nad poginulima, veselile se glasovima o pobjedama, ostajući dostojanstvene i u bolu i u radovanju. Ostajale su uspravne poput one majke iz potresne narodne pjesme, koja obilazi Kordun zasijan grobovima mladih boraca za slobodu i vodi poznati dijalog sa poginulim jedincem, čime je ušla u antologiju borbenog pjesništva i čak, prepjevana i prisvojena, stigla među borce za slobodu dalekog jugoistoka Azije, ostajući nadahnuće i utjeha majkama svih boraca za slobodu i ljudsku sreću.

Nije mali broj žena ovoga kraja koje su s puškom u ruci, ravnopravno i rame uz rame sa svojim drugovima krčile put pobjedi i slobodi. Njima nije nedostajala ni takva vrsta hrabrosti. Život i sudbina koja ih je zadesila učinili su ih hrabrima i za juriše. Gotovo da nisu mogle izgubiti više od onoga što su izgubile već u prvoj godini rata.

Sa uspješnim razvojem ustanka na ovom teritoriju se širila organizacija vojnopolozadinskih jedinica i ustanova, sa mrežom komandi, bolnica, radionica, skladišta, sa sistemom veza, organizacijom transporta i saobraćaja, sa trgovinom, zanatstvom, zdravstvom, socijalnim staranjem, prosvjetom, sa ratnim aerodromima. Odavde su, pored ostalog, djelovale i najveće institucije NOP-a Hrvatske. Tu su veliki pjesnici revolucije Vladimir Nator i Goran Kovačić prvi put i u najteže vrijeme stupili na slobodno tlo i ratnom sudbinom tog naroda inspirisani za snažna umjetnička ostvarenja kakva su »Majka pravoslavna« i »Jama«.

Sa teritorija kotara Vrginmost partizanske jedinice su, od početka 1942. godine, prelazile i vodile borbu protiv ustaša i okupatora na teritorij Pokuplja i Žumberka, kao i Cazinske krajine i, zajedno sa komunistima, rodoljubima i svim antifašistima sa tih područja, razgarale narodnooslobodilačku borbu i širile duh bratstva i jedinstva srpskog, hrvatskog i muslimanskog naroda, predstavljajući onu živu i nezamenljivu sponu slobodnog Korduna sa susjedima.

O tome i još mnogo čemu što čini veličanstvenu ratnu fresku ovog kraja u NOR-u, istinito svjedoči knjiga generala Dušana Baića, nastojeći da sačuva od zaborava doprinos svakoga zajedničkoj pobjedi i svaku žrtvu, da o svemu kaže pravu i punu istinu, predstavljajući sadržajem, porukama i poukama izvor dragocjenih iskustava, dokaz o neslućenoj moći naroda koji zna za što se bori, nadahnuće za jačanje bratstva i zajedništva, putokaz očuvanja tekovina revolucije, spomen na krvlju plaćenu cijenu slobode. Zbog toga ova knjiga zaslužuje puno povjerenje čitalaca, predstavljajući svojevrstan i značajan spomen na učešće naroda kotara Vrginmost u narodnooslobodilačkoj borbi, na njegovu bratsku borbenu saradnju sa susjednim područjima, na držanje njegovih sinova i kćeri pod zastavama jedinica NOVJ, na nenadoknadle ljudske žrtve, masovna stradanja i materijalna razaranja, na tragične događaje koje treba pamtiti - da se nikada više ne bi ponovili.

U V O D

POLOŽAJ, GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE I PUTNA MREŽA

Teritorija o kojoj se govori u knjizi obuhvata područje kotara (sreza) Vrginmosta prema administrativnoj podjeli iz 1941. godine. To je sjeveroistočni dio Korduna, koji se graniči: sa sjevera Pokupljem, od kojeg ga dijeli rijeka Kupa; sa zapada granicom općine Vojnić, obuhvatajući istočne padine Petrove gore; s juga Cazinskom krajinom (SR Bosna i Hercegovina), idući rijekom Glinom do Kamenskog mosta; s istoka područjem bivšeg kotara Glina. Ukupna dužina granice te teritorije iznosi oko 90 km, a površina oko 550 km².

Do drugog svjetskog rata ova teritorija bila je dio Banije, koja je sa Kordunom graničila upravo zapadnom granicom teritorije kotara Vrginmosta. Međutim, u toku NOB-a ovo područje je, radi geografske povezanosti preko Petrove gore, ušlo u sastav teritorije Korduna, kako je ostalo i poslije drugog svjetskog rata. Zbog toga današnji stanovnik ove teritorije kaže da je Kodrunaš.

Prema reljefu, ovo je izrazito brežuljkast kraj, sa prosječnom nadmorskom visinom od 200 m. Veći dio teritorije pokriven je manjim prolaznim šumama i šumarcima, među kojima se ističu: Kremešnica, koja se prostire od Sjeničaka prema Lasinji, Medveđak, Katičkosa, Trepča, Tukleč i Abec između sela Sjeničaka, Utinje i Pješćanice, zatim Topličke kose sjeverozapadno od Topuskog, Debela kosa između sela Katinovca i Crnog Potoka, te istočne padine Petrove gore sa predjelima Kijak, Hrastovac, Magarčevac, Španova poljana i njen najviši vrh Petrovac (507 m).

Na ovom području gotovo i da nema većih rijeka, ne bar onih koje bi predstavljale ozbiljnije prirodne prepreke, izuzev Kupe na sjeveru i Gline na jugu teritorije ovog kotara. S druge strane, ovo područje je bogato potocima i izvorima. Od većih potoka ističe se Velika Trepča, koja izvire ispod južnih padina Jurinih brda, protiče kroz Vrginmost i pored Gornjeg i Donjeg Kirina i Čremušnice, da bi kod zaseoka Lukinić primila Malu Trepču i dalje, do ušća u Kupu jugoistočno od Lasinje, tekla kao Trepča. Od ostalih većih potoka mogu se istaći Mala Utinja, koja izvire na istočnim padinama šume Medveđak, protiče kroz selo Sjeničak i uliva se u Kupu sjeverno od mjesta Skakavac; zatim Černica, koja izvire na istočnim padinama Petrove gore, kod sela Podgorje, i uliva se u Glinu kod Gređana; te Perna koju čine slivovi sa istočnih padina Petrove gore, između Hrastovca i Španove poljane, a uliva se u Glinu kod Starog Sela. Za vrijeme većih kiša potoci se izlivaju i plave okolno zemljište.

i Vidi: *Enciklopedija Jugoslavije*, Leksikografski zavod, Zagreb 1955, knj. I, str. 336.

Klima na ovom području je umjereno-kontinentalna, sa obilnim prosječnim padavinama (Topusko 1180 mm). U dolinama se, s proljeća i jeseni, javljaju magle, a zimi jaki mrazevi. Ljetnja temperatura je dosta visoka (prosječno u julu 21°C), a oko devet mjeseci u godini je iznad 5°C, što povoljno utiče na razvoj vegetacije. Najkišovitiji su prolječni i jesenji mjeseci, ali dosta kiše pada i ljeti, pa ima dosta vlage. Sjeveroistočni vjetrovi najčešće duvaju zimi, a jugozapadni ljeti. Zime su sa dosta snijega, a temperature se spuštaju i do -20°C.

Zemljište je u većini posno i kiselo, naročito oko Vrginmosta i Čemernice (bjelica, pepeljuša), tako da je mjestimično neplodno. Prostrane površine kiseljastog zemljišta obrasle su bujadi, što narod naziva bujadarama, zbog čega su od male ili nikakve vrijednosti. Za poljoprivredu najbolje zemljište je u dolinama rijeka i potoka, ali upravo zbog toga što je njih malo, ljudi su neplodno i kiselo zemljište, nasipanjem šodrom, pretvarali u plodnu zemlju. Na vlažnom i podvodnom zemljištu nalaze se livade i pašnjaci. Od bjelogorične šume najviše je bukve, hrasta, graba i pitomog kestena; u dolinama pored potoka ima jošiča, a na brežuljcima breza.

Putnu mrežu na ovom području sve do drugog svjetskog rata činili su seoski i općinski putevi, uglavnom bez tvrde podloge, pa su u kišnim danima bili gotovo neupotrebljivi za saobraćaj. Takvi putevi su kotarsko mjesto Vrginmost, preko Bovića i Lasinje, povezivali sa Zagrebom; preko Sjeničaka i Skakavca, odnosno preko Vojnića i Tušilovića, sa Karlovcem; preko Čemernice sa Glinom i Siskom i preko Topuskog i Starog Sela sa Vrnogračem i Velikom Kladašom. Za autobuski saobraćaj narod ovog kraja nije ni znao; uostalom, ovdje autobusa, kamiona i putničkih vozila nije ni bilo. Jedina saobraćajnica vrijedna pažnje bila je željeznička pruga Karlovac - Vrginmost - Glina - Sisak.²

IZ RANIJE PROŠLOSTI NARODA

Na udaru rimskih, mađarskih, mongolskih i turskih osvajačkih pohoda

Područje kotara Vrginmosta, omeđeno rijekama Glinom i Kupom i istočnim padinama Petrove gore, od davnina je nadomak imalo naseobine i gradove Sisak i Karlovac. Uklopljeno u tu širu teritoriju, imalo je svoju burnu prošlost.

Rimljani su u današnju Posavinu prvi put prodrli 171. godine p.n.e., ratujući protiv keltskog plemena Japoda. Od tada su dvaput napadali Segestiku, i to 119. i 83. p.n.e., ali su uspjeli da podjarme Japode. Tek će car Avgust, 35. godine p.n.e., konačno pokoriti Posavinu i osvojiti Segestiku, koju će nazvati Siscija (danas Sisak). Rimljani su Sisciju, pored puta koji je do nje vodio od Splita, vojničkim putem, izrađenim sjeverno od Vrginmosta, povezali sa Emonom (Ljubljana) i Cibalom (Osijek). Tako je područje kotara Vrginmosta jednovremeno, vojnim putem, bilo vezano sa Jadranom i gornjim i donjim tokom Drave, što je povećalo njegovu geografsku važnost i povoljno uticalo na njegov daljni razvoj u vojnom, ekonomskom i političkom pogledu.

Rimljani su na vojnom putu od Splita ka Sisciji, između I i II vijeka n.e., podigli mjesto Aquae Balissac (danas Topusko). Sačuvani spomenici svjedoče da su ovo mjesto na smjenu podizale 10. i 14. rimska legija. Najprije je služilo kao vojno-politička postaja,

² Zbog važnosti ove pruge, Pavelić i okupatori su je, početkom narodnog ustanka, obezbjeđivali oružanim posadama u Topuskom, Čemernici, Vrginmostu, Vojnić-kolodvoru, Utinju i Skakavcu. Razvojem partizanskih odreda na teritoriji kotara Vrginmosta, ova saobraćajnica je, već 1942. godine, izbačena iz upotrebe.

a kasnije i kao ljekovito kupalište. To rimsko naselje propalo je između IV i VI v. za vrijeme velike Seobe naroda, a Hrvati će ga obnoviti vjekovima kasnije, tako da se pominje 1205. godine u povelji kralja Andrije II, pod nazivom Toplice, na čijim se temeljima nalazi današnje Topusko. Istom poveljom kralj Andrija darovao je Toplice francuskim katoličkim redovnicima kod nas poznatim pod imenom »Templari«. Oni su u mjestu podigli opatiju (samostan) i crkvu u gotskom stilu i tu se zadržali do početka XVI v., kada su se, pred turskim napadima, povukli u Sloveniju. Potom je opatija bila pod vlašću raznih feudalaca, a zatim, do 1784. godine, zagrebačkog biskupa, da bi tada pripala vojnoj granici. U prvoj polovini XVI v. u opatiji je više puta zasijedao i Hrvatski sabor. Turci su 1593. godine napustili opatiju i djelimično razorili mjesto.

Područje kotara Vrginmosta vezano je i za više važnih događaja iz starije hrvatske historije. Sem ostalog, tuda su harale franačke vojske kada su od 819. do 822. godine napale Sisak i snage kneza Ljudevita Posavskog, koji je prvi put ujedinio Srbe, Hrvate i Slovence u borbi protiv tuđina. Prema izvjesnim historijskim podacima, na prostoru Topusko-Glina 1091. godine bila je utaborena hrvatska vojska, koja je mađarskom kralju Ladislavu zatvorila put za Dalmaciju. Zatim, na planini Gvozdu je 1097. godine poginuo Petar Svačić, posljednji hrvatski kralj narodne krvi, po kome je Gvozd dobio ime Petrova gora. Godine 1242. Mongoli su preko Topuskog, starim rimskim putem, prodrli do obala Jadrana, a u susjednom Cetingradu Sabor Hrvatske je, 1527. godine, izabrao Habsburgovca Ferdinanda za hrvatskog kralja.

Srednjovjekovni utvrđeni gradovi i tvrđave

O nekadašnjoj vojno-političkoj važnosti područja kotara Vrginmosta svjedoče i razvaline srednjovjekovnih utvrđenih gradova i tvrđava.

Drevni Steničjak je, po dolasku Srba u taj kraj, nazvan Roknićeva Gradina, da bi, na kraju, dobio današnje ime - Sjeničak. Po nekim podacima podignut je 1105. godine, na teško pristupačnom zemljištu, a imao je tri kule i jake gradske zidove. Kroz srednji vijek bio je posjed-feud Babonjičkih, Krčkih i Celjskih knezova, zatim Frankopana, te grofova Nadaždija i Draškovića. Neko vrijeme grad je bio i sjedište istoimene župe. Sabor Hrvatske sastajao se u njemu 1530. i 1558. godine, rješavajući o odbrani hvatskih granica.

Turci su, pod komandom Murad-bega, prvi put napali grad 1541. godine sa 10.000 konjanika, ali su nakon velikih gubitaka, odbijeni. Zatim je Malkoč-beg, 1548. godine, obnovio napad, ali ga i završio sa istim rezultatom kao njegov prethodnik. Turci su ponavljali napade 1564, 1574. i još nekoliko puta do 1578. godine, ali uvijek bez uspjeha. Grad se održao, ali su Turci pustošili bližu i širu okolinu, veliki broj stanovnika pobili ili odveli u ropstvo. Zbog takve nesigurnosti, stanovništvo je počelo napuštati rodnu grudu, seli se u Križevačku županiju, u Belu krajinu u Sloveniji i preko Drave, u Mađarsku, a dio je, u drugoj polovini XVI v., emigrirao čak u Moravsku.

Pernik je tvrđava iz XI i XII v., a njegovi ostaci su na području današnjeg sela Perne. Stanovnici Pernika su, po povelji kralja Bele iz 1225. godine, bili slobodnjaci, što je bila najstarija povlastica dodijeljena jednoj opštini u Hrvatskoj. Građani su plaćali kralju samo neke dažbine, a sudio im je kraljevskim ukazom postavljeni sudac. Kralj Sigismund je, međutim, početkom XV v., ukinuo tu povlasticu, a grad, sa odgovarajućim zemljištem, podario kao feud knezu Jakobu Bribirskom, odnosno Šubićima. Narod se tome protivio i izvjesno vrijeme se, sa manje ili više uspjeha, opirao novim gospoda-

rima. Grad je do tada bio sjedište peranskih knezova, koji su se borili protiv Turaka, ali i hrvatskih feudalaca koji su im izvjesno vrijeme osporavali pravo na dobivena imanja. Među kneževima bio je i čuven Gašpar Peranski, koji je, kao graničarski kapetan, uspješno ratovao protiv Turaka.

Osmanlije su u XVI v. više puta napadale grad, ali bez uspjeha. Međutim, ratna pustošenja su toliko osiromašila peranske knezove da oni nisu mogli držati i plaćati potreban broj vojnika za odbranu grada. Poslije dugih traženja grad je, tek 1577. godine, dobio posadu od 50 graničarskih vojnika. Ali, kako nisu redovno dobijali platu, oni su napustili grad, za šta su saznali Turci i Pernik na prepad zauzeli marta 1578. godine. No, graničari su ga ubrzo povratili, da bi ga 1584. godine ponovo napustili. Zatim, u toku rata 1672-1699. godine, kada je Petrova gora očišćena od Turaka, grad je bio oslobođen, ali je ostao pod vojnom granicom i napušten kao tvrđava.

Razvaline Kirin-grada (u selu Kirin) i Petrovca (najviši vrh Petrove gore), zatim kameni ostaci u selu Boviću i Ostrožinu, svjedoče da su ta mjesta nekada imala tvrđave i utvrđene feudalne dvorove, što takođe potvrđuje da je područje kotara Vrginmosta u prošlosti imalo izuzetnu političku, vojnu i ekonomsku važnost.

Hrvatsko-turska granica krajem XVI v. dijelom je bila na rijeci Uni, a zemljište između rijeka Save, Une i Kupe bilo je vrlo rijetko naseljeno, što je bila posljedica turskih pustošenja ovim krajem. O tome svjedoči i podatak da je na tom području, prema istorijskim podacima, prije turske najezde bilo oko 10.000, a krajem XVI v. samo 376 poreskkih kuća.

Poslije velikog turskog poraza kod Siska, 1593. godine, oslabio je i osmanlijski pritisak na ovo područje. Komanda vojne granice, u čijem je sastavu bilo i pomenuto zemljište, kao hrvatski feudalci - počeli su naseljavati te opustošene krajeve. Prvi su to činili da bi regrutovali borce - čuvare granice, a drugi da bi dobili radnu snagu - kmetove za obradu opustjelih plemićkih imanja. Izvori takve ljudske snage bili su krajevi koji su se nalazili u sastavu turske carevine, ponajprije u Bosni i Hercegovini. Tamošnji Srbi i Hrvati bili su ugroženi u nacionalnom, vjerskom i ekonomskom pogledu, pa su prelazili u Hrvatsku, tražeći bolje uslove za život i opstanak. O takve prebjegje su se i otimali graničarski generali i hrvatski feudalci.

Postojbina »graničarskih i carskih vojnika«

Emigracija življa iz ondašnje Turske u Hrvatsku otpočela je već u drugoj polovini XV v., a šire područje kotara Vrginmosta naseljeno je krajem XVI v. Hroničari su zabilježili da su naši preci u Bosni, koji nisu primili islam, pod turskim pritiskom napuštali ognjišta i pomjerali se prema sjeveru. Krajem XVI v. na desnoj obali Une bilo je prikupljeno više hiljada obitelji, uglavnom na području Dubice, Bihaća i Petrovca. U većini to su bili Srbi. Oni su 1595. ili 1596. godine preko komandanta granice uputili molbu austrijskom caru da im se ustupi pusto zemljište između Kupe, Une i Save, a oni će, zauzvrat, braniti granicu carevine od upada Turaka. U te pregovore su se odmah umiješali i hrvatski feudalci, tražeći da doseljenici budu kmetovi na njihovim napuštenim imanjima. Međutim, naši preci nisu pristali na takve uslove, jer nisu bili voljni da samo promijene gospodara. Naprotiv, tražili su da u ondašnjem društvu, kao graničari, imaju izvjesne slobode. Zbog toga je došlo gotovo i do prekida pregovora, ali se sa takvim is-

hodom nije pomirio grof Herderštejn, komandant granice, čovjek kome su bili potrebni vojnici. Najzad je car Rudlof II, na grofov zagovor i pritisak, odobrio budućim naseljnicima graničarski statut i time ih oslobodio obaveza prema hrvatskim feudalcima čija će imanja naseliti.

Tako je na zemljište između Kupe i Save 1597. godine prešlo više hiljada porodica iz Bosne, a jednovremeno i veća skupina iz Male Vlaške (Slavonija). Naseljavanje je produženo i u XVII v., ali u manjem obimu. Zadnja veća naseljavanja na području kotara Vrginmosta zabilježena su krajem XVII v. - 1698. godine u Kirin je naseljeno 120 porodica sa 450 duša, od čega 240 pod oružjem; naredne godine u Bović je došla skupina od 47 porodica sa 250 duša i davala 100 vojnika; iste godine u Čemernici je 50 i u Perni 30 kuća naseljeno Srbima. U tom vremenu je zagrebački biskup na svoj posjed u Tpuskom naselio izveistan broj hrvatskih-kmetovskih obitelji iz Turopolja.

Doseljenici su od cara dobili zajamčene povlastice - najprije, 1578. godine, po »Bruškom ustavu«, a zatim 1630. godine, po Graničarskom statutu. I po jednom i po drugom, postali su »graničarski i carski vojnici«. Najprije su bili vojnički organizovani po samostalnim kapetanijama, a kasnije, od 1735. godine, po pukovima. Graničari su knezove i *sudije birali između* sebe, a imali su pravo vlasništva, nasljedstva i slobodnog raspolaganja posjedom - zemljom. Za uzvrat su imali dužnost da služe kao vojnici i podvrgavaju se vojnoj disciplini.

Sve muško stanovništvo na granici od 18 do 60 godina starosti bilo je pod vojnom obavezom, služeći dijelom u stalnim graničarskim jedinicama, a dijelom u narodnoj miliciji. U početku su se odijevali u narodnu nošnju, a od 1735. godine stalne graničarske jedinice su nosile »njemačku uniformu«, koja se sastojala od uskih plavih hlača, crno-smeđe bluze i kalpaka. Uniformu su graničari nabavljali o svom trošku, dok su oružje i municiju dobijali besplatno od vojnih vlasti. Za vjerno služenje caru graničari *su* u naknadu dobijali platu, zemlju i kuću, a oslobođeni su svih poreza i feudalnih davanja. Novčane nadoknade bile su dosta primamljive. Tako je godišnja plata generala bila 5.000, pukovnika 2 do 4.000, potpukovnika 1.500 i majora 1.000 forinti. Ove činove uglavnom su dobijali stranci, pretežno Nijemci, a tek pokoji hrvatski feudalac. Za ostale činove, dostupne i doseljenim graničarima, skala nadoknade je bila: kapetan - 100 forinti, 156 jutara oranice i 34 jutra livade; zastavnik - 32 forinte, 40 jutara oranice i 11 jutara livade; vojnik - 16 forinti, 18 jutara oranice i 4 jutra livade. Ukoliko su graničari angažovani i van područja stalnog stanovanja, dobijali su dnevno hljeb, a mjesečno pješaci po dvije, a konjanici po tri forinte. U cjelini, graničari su do 1735. godine bili obavezni da ratuju samo u zahvatu vojne granice.

Borbe na granici vodile su se oko »čardaka«, udaljenih jedan od drugoga pola sata hoda ili 2 km, zatim oko prelaza preko rijeka i tvrđava. Posadu i stražare-osmatrače međuprostora davala je narodna milicija, dok su stalne graničarske jedinice predstavljale udarnu rezervu. Pri odbrani važnih tačaka, bezuslovno se moralo istrajati do posljednjeg čovjeka i time stvoriti vrijeme za pristizanje rezervi. U selu Crni Potok, sve do 1918. godine, odnosno sloma Austro-Ugarske, postojao je »čardak« zvan Paunovac. Oko tog čardaka, koji je bio na sprat, postojao je hodnik (ganjak) radi kružnog osmatranja, kao i rovovi, koji se i danas poznaju i narod ih zove šančevi. Tu se nalazio i drveni top okovan željeznim obročima. Na uzvišenjima, po okolnim selima, bila su postavljena klepetala. Kada bi zaprijetila opasnost od napada Turaka, straža kod čardaka bi zapalila slamu, top bi opalio, a ljudi po okolici bi udarali u klepetala - naizmenično sa dva čekića. Bio je to znak za uzbunu i odlazak graničara u svoje jedinice.

Na granici se vodila stalna borba i stanovništvo je svoje poslove, uglavnom, obavljalo pod oružjem. O tome i narodna pjesma svjedoči stihom »S krvlju ručak, s krvlju i večera«, ili »Oj Krajino - krvava haljino«. Kada je, u XVIII v. počela opadati turska moć, graničarske stalne jedinice su se, u XVIII i XIX v., za račun Austrije borile po svim ondašnjim evropskim bojištima - širom Italije, Francuske, Njemačke, Češke, Rusije, itd.

U sastavu prvog banskog puka

Vojna granica, tj. sva vojna građanska vlast, u početku je bila u rukama hrvatskog bana. Ali kada su Turci, u XVI vijeku, izbili u visini rijeka Une i Kupe, vojna vlast je od 1578, a građanska od 1735. godine bila u rukama austrijskog cara, odnosno njegovih generala. U vezi s tim Hrvatski Sabor je protestovao, ali uzalud. Beč je kasnije, 1583. godine, učinio izvjestan ustupak time što je vojnu granicu između rijeka Save i Kupe ponovo neposredno potčinio hrvatskom banu, otkuda i naziv Banija i Banijac.

Međutim, 1728. i 1735. godine propisani su novi »regulamenti« vojne granice, kojima su ukinuti seoski kneževi i izborne narodne sudije, zabranjeno svojevoljno premiještanje graničara i otuđivanje zemljišta. Tada su uvedeni vojni sudovi i »njemačka uniforma«. Graničari su postali »redovni vojnici«, obavezni da služe i ratuju gdje im se naređi. Zatim se pristupilo ukidanju kapetanija i formiranju graničarskih pukova. Na području Banije formirana su dva puka - u Glini 10 (1. banski), i u Petrinji 11 (2. banski) puk sa 12 četa (kompanija). Područje Vrginmosta bilo je u sastavu 1. banskog puka. Pukom je komandovao pukovnik, koji je na pukovskom području bio neograničeni gospodar i u vojnom i upravnom pogledu. U štabu plika bio je po jedan graničarski oficir za vojničku, upravnu, sudsku, šumarsku i građevinsku službu. Komandiri četa (kompanija) bili su upravitelji kotara ili opštine. Graničari koji su bili van vojnih jedinica (prekobrojni) uvijek bavali su se svake nedjelje i praznika. U osnovnim školama bio je obavezan njemački jezik. Osim toga, graničari su morali besplatno obavljati i javne radove zvane »carski robot«, koji se ogledao u obavezama izgradnje i održavanja ceste, mostova, javnih i vojnih građevina itd. Radili su obavezno, uz izvjesnu naknadu ili besplatno, i na imanjima graničarskih oficira ili spahija.

Na području 1. ili Glinskog graničarskog puka prema popisu iz 1850. godine bilo je 6.159 nastanjenih kuća sa 66.330 stanovnika. Stanovništvo je bilo izmiješano - 2/3 (44.220) Srba i 1/3 (22.110) Hrvata. Na području kotara Vrginmosta bile su tri čete (kompanije) iz 1. banskog graničarskog puka. U Lasinji je bila 11. četa sa 501 kućom i 5.427 stanovnika; u Vrginmostu 12. četa sa 556 kuća i 6.079 stanovnika i u Vranovini 2. četa sa 608 kuća i 6.452 stanovnika. Stanovništvo je i ovdje u nacionalnom pogledu bilo izmiješano, manje-više u naprijed iznijetom omjeru. Karakteristična prezimena bila su ista i u Srba i u Hrvata: Vidović - u zaseoku Bjeljevina Hrvati, u selu Štipan Srbi; Žutić - u Vorkapić Selu Srbi, u Gređanima Hrvati; Kovačević - u Gređanima Hrvati, u Perni Srbi.

Austrija je u toku 30-godišnjeg rata (1618-1648) zavrbovala veliki broj dobrovoljaca sa vojne granice, jer se redovne graničarske jedinice, prema ondašnjim zakonima, nisu mogle upotrebiti van države. Među tim dobrovoljcima bilo je i stanovnika sa područja kotara Vrginmosta. Bili su formirani laki konjički pukovi sastava 5 do 10 eskadrona, svaki od po 100 vojnika. Nosili su narodno odijelo (pretežno crvene boje), prsni oklop, kacigu i crne čizme. Naoružani su bili karabinom i pištoljem, krivom sabljom i po-

nekad kopljem. U borbi su upotrebljavali istu taktiku kao i na granici - zasjede i prepade. Ove konjičke jedinice većinom su upotrebljavane za izviđanje, obezbjeđenje i gonjenje, pošto su bile vrlo pokretne. O njihovim pripadnicima general Montekukoli je rekao: »Ovi vojnici imaju konje samo zato da što prije stignu onamo gdje će se boriti kao pješaci«.

Banija je od 1809. do 1813. godine bila pod vlašću Napoleonove Francuske. U tom vremenu 1. i 2. banski graničarski puk sačinjavali su 3. ilirski puk (Ilirija je davala šest pukova) čiji su vojnici nosili plave uniforme. Prvi i Treći ilirski puk 1811. godine učestvovali su na vojnoj paradi u Parizu, a 1812. godine u pohodu protiv Rusije i u borbama na rijeci Berezini. Tako su ondašnji vojnici 2., 11. i 12. čete (kompanije), rodom sa područja kotara Vrginmosta, ostavljali svoje kosti u Francuskoj, Njemačkoj i Rusiji.

Doseljenici u 1857. godini, uglavnom Srbi, u novoj postojbini su se odmah našli između tri vatre: Turaka na granici, hrvatskih feudalaca i graničarske uprave. Sa prvima su se borili na bojnopolju, a protiv ostalih povremeno dizali bune. Feudalci su nastojali da ih pretvore u kmetove, a graničarska uprava (tuđinski oficiri) im je zakidala od cara zagarantovana prava i povlastice.

Naseljeni graničari, u većini Srbi, izmiješali su se sa malobrojnima starosjediocima Hrvatima, koji su bili kmetovi na pojedinim imanjima feudalaca. Odmah su se između jednih i drugih razvili dobrosusjedski odnosi: zajedno su gradili utvrđenja i čardake, branili zajedničku domovinu, ginuli na granici. Istorija nije zabilježila ni jedan sukob u prošlosti na području kotara Vrginmosta, kao uostalom ni drugdje, između Srba i Hrvata. Naprotiv, graničari Srbi pomagali su Hrvatima kmetove kada su se ovi borili protiv ugnjetavanja od strane feudalaca. O tim pobunama postoje brojni pisani izvori.

Krvavi ishod sjeničarske bune

Graničari sa područja 1. banskog (Glinskog) puka, a time i kotara Vrginmosta, pobunili su se 1700. i 1703. godine protiv bezakonja bana i feudalaca. Pomirili su se poslije dužeg pregovaranja, kada su im zajamčena dobijena prava.

Graničari Srbi i kmetovi Hrvati iz Topuskog i okoline pobunili su se 1704. godine protiv zagrebačkog biskupa i njegovog upravitelja, zbog toga što su ovi i jednim i drugima oduzimali stoku i zemlju. Pobunjenike je u odbranu uzeo tadašnji graničarski kapetan, a kasnije pukovnik baron Delišimović. Ban je spor, poslije baronovih intervencija, riješio u korist pobunjenika.

Godine 1881. ukinuta je vojna granica, ali je i poslije toga, 1897. godine, u Sjeničaju izbila pobuna, poznata pod nazivom »sjeničarska buna«. Povod su bili glasovi da će Hrvatska sasvim pasti pod Mađarsku, da će na tornju crkve biti izvješena mađarska zastava i da će biti zabranjena »srpska vjera«. Pred takvom opasnošću narod se pobunio i od 17. septembra čuvao crkvu, riješen da ne dozvoli isticanje mađarske zastave. U međuvremenu, 21. septembra iz Zagreba su došli neki činovnici za koje je narod povjerovao da su donijeli mađarsku zastavu. Napali su ih i pobili. Uhapšeno je više seljaka, a među njima i jedna žena.

O tom događaju kazuju učesnici bune Marija Bratić, rođena 1870. godine, Đuro Mrkalj i Vujo Vlajnić, rođeni 1875. godine u Sjeničaju:

»Ne znamo pravi razlog, ali se pričalo da će doći do pomađarizovanja, skidanja srpske i stavljanja mađarske zastave i da će nam oduzeti povlastice koje smo imali kao graničaru u Austriji - slobodno pečenje rakije, prodavan jeftinije ili besplatno davan, og-

rev, so, šećer i si., da će biti veći porez i da će oporezovati čak i bračni krevet, itd. Mislimo da je uzrok bune bio više zbog gubitaka povlastica, a manje zbog zastave. Toga smo se svi bojali i to očekivali, jer je u to vrijeme u Zagrebu bio neki zloglasni ban Mađar Kuen Hedervari.

Vidljiviji ljudi su tada u našem mjestu organizovali straže, koje su se zvale »ronde« i svi su muškarci naizmjenično, danju i noću, bili na straži. Bilo je dogovoreno da se, ukoliko Mađari dođu kod crkve, odmah pozovu određeni ljudi, a *zvonjenjem* zvona da cijelo selo dođe kod crkve i spriječi Mađarima isticanje svoje zastave.

Toga nesretnog dana (21. septembra 1897) došla su u naše selo iz Pisarovine i Lasinje tri gospodina, iako su bili upozoreni od mlinara Pavia Mrkalja da se čuvaju i da ne idu do crkve, jer je ljudi čuvaju od Mađara, oni su, i pored takvog upozorenja, otišli od gostionice Frelika do crkve. Kada ih je straža primjetila, zvonima i javljanjem, od jednog do drugog, za pola sata se kod crkve skupilo oko 5-6.000 ljudi i žena sa koljem, sjekirama, vilama, roguljama, a poneko sa kuburom i štucem. Opolikli su ova tri gospodina i počeli ih nazivati Mađarima i mađaronima, vičući: »Ne damo svoje zastave, nećemo mađarske zastave!«. Sva njihova uvjerenja da nisu Mađari i da nemaju veze sa zastavom - bila su bezuspješna. Seljaci su ih tukli čime su stigli i napokon svu trojicu ubili.

Kasnije se ustanovilo da to zaista nisu bili Mađari, niti su imali bilo kakve veze sa tuđinskom zastavom. Bili su to Mile Đaković, geometar, Cvijanović, zadrugni povjerenik, i Brazović, kotarski izaslanik, a bili su negdje na diobi kućnih zadruga. Sutradan je došla carska žandarmerija iz Karlovca i počela pucati na narod, i to prvo sa lažnom, a kada se narod nije htio raziti - i sa bojevom municijom. Tada je poginula Vasilija Maslek. Drugi dan iz Petrinje je došao bataljon carske vojske i žandarmerije. Počelo je hapšenje i saslušavanje ljudi i žena. Na stotine ih je bilo vezano u žicu i lance. Od naroda su oduzimali žito i stoku, a od imućnijih i po 50 do 100 forinti. Mnogi su sa stokom i žitom bježali u šumu Kremešnicu.

Na sudbeni stol u Zagrebu odvedeno je mnogo ljudi i žena, a kažnjeno 17 . . .³

Na kaznu vješanjem od uhapšenih su osuđeni i likvidirani: Marta Lončar Martekaca,⁴ Tomo Lončar i Savo Manojlović.

Na smrt strijeljanjem su osuđena sedmorica, ali su od suda pomilovana i kažnjena na robiju od 20 godina, da bi od toga izdržali 10 godina: Čiča Đukan, Marko Manojlović, Pavao Mrkalj, Mile Padežanin i Mile Vujčić.

Na robiju od jedne do 15 godina osuđeni su: Đurađ Žunac (15 godina), Dmitar Jurić (10), Mile Jurić (10), Ilija Lončar (10), Gligorije Linta (10), Marko Padežanin (10), Jovan Manojlović (5), Stojan Maslek (2) i Nikola Bjeloš (1).

Vijest da će Mađari istaći svoje zastave na crkve stigla je i do sela Perne, pa su i tamo ljudi, zajedno sa susjednim selima, organizovali čuvanje crkve. Doznajući za ovaj događaj, vlasti su iz Petrinje i tamo uputile bataljon vojske i svu žandarmeriju sa tog terena. Odmah su počela hapšenja i istraga na licu mjesta. Mnogi su osuđeni na kaznu zatvora od šest tjedana do šest mjeseci, i sa po pet do deset kruna novčane kazne. Da bi narod smirili, vojska i žandarmi su u Perni ostali čitav mjesec. Narod ih je za sve vrijeme morao hraniti, ali ljudi nisu žalili jer su se osjećali pobjednicima. Smatrali su da su dokazali mađarskoj vlasti da im se ne može nametnuti ono što oni ne žele i što nije na zakonu zasnovano.

³ iz izjave date autoru knjige.

⁴ Prije vješanja je, kako je upamćeno, uzviknula: »Ja bez glave, Mađar bez prave!«

Vrginmost - sjedište kotara od 1881. godine

Kroz Vrginmost, kako je već rečeno, protiče riječica Velika Trepča, preko koje je ovdje nekad podignut most. Kako se u blizini mosta nalazila obitelj Vrga, to mu je narod dao ime Vrgin most, po čemu je i mjesto dobilo ime. Vrijemenom se oko mosta razvilo naselje, koje je 1850. godine imalo 30 kuća i 341 stanovnika. Za vrijeme graničara u Vrginmostu je bilo sjedište 12. čete (kapetanije), a po ukidanju vojne granice - krajine, od 1881. godine, tu je jedno vrijeme bilo sjedište kotara, da bi kasnije ono bilo premješteno u Topusko. Kotar Vrginmost je 1903. godine obuhvatao opštine Bović, Čemernicu, Topusko i Vrginmost, sa 4.138. kuća za stanovanje i 25.036 stanovnika. Od 1920. godine Vrginmost je ponovo sjedište kotara.

Prije i u toku prvog svjetskog rata kotar Vrginmost davao je uglavnom regrute i vojne obveznike za 96. cesarsko-kraljevski (Karlovac) i 25. domobranski puk (Sisak). Ovi pukovi su u toku prvog svjetskog rata upotrebljeni na bojištima Srbije, Galicije i Italije. Obveznici su na frontu u Srbiji i Galiciji masovno prelazili na drugu stranu, stupali u dobrovoljačke jedinice i borili se protiv Austro-Ugarske Monarhije. Znatno više je bilo onih koji se nisu odazivali vojnom pozivu, već bježali i sklanjali se u šume - samo da ne idu u rat. To je bio tzv. zeleni kadar, lako su žandarmerijske patrole bile jake i aktivne, sa zelenokadrovcima nisu mogle izaći na kraj. Ako bi nekoga i uhvatile i odvele u Karlovac, on bi prije uspio pobjeći i vratiti se kući nego što bi potjernica stigla u selo. Mnogi su se i tjelesno onesposobljavali samo da ne bi išli u rat protiv Srbije i za račun Austro-Ugarske.

EKONOMSKE I DRUŠTVENO-POLITIČKE PRILIKE IZMEĐU PRVOG I DRUGOG SVJETSKOG RATA

Razvoj privrede i ekonomsko stanje

Teritorija kotara Vrginmosta je u pogledu razvitka ekonomsko-društvenog života između dva svjetska rata spadala u zaostalu oblast. Uz oskudicu obradivog zemljišta, nisu eksploatisana ni prirodna blaga. Poljoprivredom se bavilo preko 90% stanovništva, a preovladavali su usitnjeni posjedi od 4 do 5 hektara. Krupnih posjeda gotovo da nije ni bilo, mada je u svakom selu, pored velikog broja vlasnika malih posjeda, bilo i po nekoliko bogatijih seljaka. Zemljište se, s obzirom na kvalitet tla, dijelilo na oranice, livade i gmajne - seoske zajednice.

Od žitarica su se, uglavnom, gajili kukuruz, pšenica, raž, proso i zob, od industrijskog bilja lan i konoplja, a od povrća krompir, kupus, slatka repa i koraba. Od voća je najviše bilo šljiva, a znatno manje jabuka i krušaka. Vinogradi su se dosta gajili, zasađeni dobrom sortom loze sve do 1897. godine, kada ih je pokosila »filoksera«. Od tada se prešlo na otporniju, hibridnu vrstu loze, u narodu poznatu po nazivu »direktor«. Vinogradi sa tom sortom loze biće uništeni poslije drugog svjetskog rata.

Stočarstvo je bilo važna privredna grana. Najviše su držane ovce i svinje, a manje goveda i konji. Poneko je gajio i koze, i to uglavnom u selima ispod Petrove gore. Za vuču su korišćeni konji i volovi, a krave nikada. Seljak je ovdje malo vodio računa o izboru rase stoke, a ni pomoći od stručnih institucija u tome nije imao. Od ovaca su dobijani meso, mlijeko i vuna, od koje su pravljene odjevne i kućne predmete svih vrsta. Svi-

nja je držano dosta, tako da je bilo domaćinstava koja su imala i preko 50 komada. Osnovna hrana za svinje bila je žir, bukvice i kesten.

Zemlja je obrađivana na primitivan način. Ovdje je bio dug put od drvenog rala do industrijskog pluga i drljače i kopačice zanatske proizvodnje. Drugih poljoprivrednih alatki sem srpa i kose nije bilo, a sirotinja ni to *nije* imala. Na posnoj zemlji i slabom obradom nije se moglo proizvoditi dovoljno hrane za domaćinstva. Zato su siromašna domaćinstva već u rano proljeće morala da kupuju kukuruz za prehranu čeljadi i hranu za prehranu stoke. Za bijeli kruh, kupovan u pekari, znao je samo srednji i bogatiji domaćin, i to prilikom slave. Kukuruz koji se nije mogao kupiti na teritoriji kotara nabavljan je iz drugih krajeva. Olakšica pri nabavci kukuruza došla je poslije 1902. godine, pošto je proradila pruga Sisak - Karlovac. Tada su trgovci iz Topuskog, Vrginmosta i Gline nabavljali sve vrste žitarica iz Srema a ponajviše kukuruza, i prodavali ih narodu. Od trgovine kukuruzom mnogi trgovci su se i obogatili. Pruga je, inače, znatno doprinjela razvitku prometa, trgovine, eksploatacije šuma i ruda, a povećao se i broj đaka koji su svakodnevno odlazili u srednje škole u Glinu i Karlovac.

O industriji na teritoriji kotara Vrginmosta do 1941. godine jedva da se može i govoriti, iako su postojale realne mogućnosti za preradu drveta i eksploataciju željezne rude, uglja i kvarca. Od privrednih objekata postojali su: topionica rude malog kapaciteta u Velikoj Vranovini i rudnik željezne rude u blizini Vojnić-kolodvora i u selu Pecka. Uz to, Topusko je korišteno kao banja za liječenje reumatičnih bolesti, dok je u Petrovoj gori eksploataciju drveta vršila »Našička firma DD«.

Upravo zbog krajnje slabo razvijene industrije - razvijalo se seosko zanatstvo. Budući da malo koja kuća nije imala taru (razboj), žene su masovno proizvodile platno od lana i konoplje za posteljину, torbe, džakove i dr. Od industrijskog pamuka i domaćeg lana i konoplje tkano je platno za rublje. Žene su same krojile i šile odjeću za sve članove svoga domaćinstva. Bile su pravi majstori za bojenje platna i pravljenje sapuna i svijeća, za proizvodnju sirćeta itd. Muškarcima su izrađivali kućne predmete, poljoprivredne alate, posude i korpe, a uoči drugog svjetskog rata bilo je dosta i seoskih kovača i stolara, za razliku od obučara i krojača kojih je bilo manje.

Trgovina se razvijala dosta brzo i uporedo sa razvojem Vrginmosta i Topuskog. Time dolazi i do otvaranja prvih dućana, kojih je kasnije bilo skoro u svakom selu. Otvarali su ih pojedinci i u njima su stanovnici mogli da kupe artikle za svakodnevne potrebe: so, šibice, šećer, duvan, petroleum, sitni građevinski alat i razna platna. Glavna kupoprodaja odvijala se u sajamske dane: utorkom u Velikoj Kladuši, srijedom u Glini, četvrtkom u Vrginmostu i petkom u Karlovcu. Na tim sajmovima ljudi su jeftino prodavali svoje proizvode, a skupo plaćali industrijsku robu.

Ekonomska zaostalost, opšta nerazvijenost, siromaštvo, besposlica, brojni porezi i razni nameti, jeftini poljoprivredni proizvodi i veliki nesrazmjer između cijena industrijske i poljoprivredne robe - bili su uzrok teškog ekonomskog stanja i neraspoloženja naroda prema režimu, čime se učvršćivalo opoziciono raspoloženje siromašnog dijela stanovništva. U takvoj situaciji ljudi su se sami snalazili. Tako su stanovnici sela Perne 1904. godine, među prvima na teritoriji kotara, osnovali Srpsku zemljoradničku kreditnu zadrugu. Imala je zadatak da kreditira seljake i zaštićuje ih od bezobzirne pljačke varoških i seoskih trgovčića, sem ostalog i preko njihovog zelenaškog načina kreditiranja. S druge strane, Zadruga je tražila da pomogne seljaku u unapređivanju poljoprivredne proizvodnje. Rad ove zadruge imao je izvjesnih rezultata; nakon perioda zamrzlosti za vrijeme prvog svjetskog rata, ona se ponovo aktivirala 1924. godine. Ujedno, ona je bila

privredno-kulturni centar i za ostala sela ispod Petrove gore, koja su gravitirala ka Per- ni, gdje je, inače, bila crkva i četvorogodišnja osnovna škola.

Zbog teškog ekonomskog stanja i nezaposlenosti kao posljedice prenaseljenosti, ljudi su bili prisiljeni da sami traže i nalaze rješenja svojih životnih problema. Tako su muška djeca, poslije završene osnovne škole i putem raznih veza, upućivana preko »Privrednika« na izučavanje raznih zanata, a mnogi su odlazili u svijet - »trbuhom za kruhom«. Najviše su odlazili u Sjedinjenje Američke Države i Kanadu, a manji broj i u Francusku. Skoro iz svake kuće neko je bio van domovine. Jedni se nikada nisu ni vratili, a drugi su nešto uštedevine donijeli svojim kućama da bi je, poznati kao dobri domaćini, upotrijebili za unapređenje domaćinstva.

Stanovništvo

f

Stanovnici kotara Vrginmosta između dva svjetska rata po socijalnom sastavu su u 90% slučajeva bili seljaci poljoprivrednici. U stvari, izuzev manjeg broja radnika, za- natlija i službenika - svi su se bavili zemljoradnjom i stočarstvom. O brojnom stanju stanovništva postoje zvanični podaci iz 1857. godine, kada je ovdje živjelo 25.541 duša, i iz 1931. godine kada je taj broj bio 37.165.⁵ Riječ je o zvaničnim statističkim podacima dobijenim popisom stanovništva, dok je 1941. godine, prema nezvaničnim podacima, bilo 42.392 stanovnika, ili oko 70 na 1 km².⁶

Po nacionalnom sastavu 76% stanovništva činili su Srbi, a 23% Hrvati. Od ukupno 50 sela i mjesta, u 7 sela su živjeli Hrvati (Crna Draga, Hrvatsko Selo, Banski Kova- čevac, Banska Selnica, Desno Sredičko, Desni Štefanki i Kablari), u 7 sela i mjesta živ- jeli su, mješano, Hrvati i Srbi (Staro Selo, Gređani, Ponikvari, Topusko, Velika i Mala Vra- novina i Lasinja), dok su u svim ostalim selima živjeli Srbi. No i jedni i drugi, dakle Srbi i Hrvati, imali su istu prošlost i iste uslove života. Istorija ih je sjedinila i jedni i drugi borili su se protiv istog neprijatelja. Živjeli su u teškim materijalnim uslovima, ali u slozi i dobrim susjedskim odnosima. Pravoslavna i katolička vjera nije im smetala da zajed- nički nastupaju protiv istog neprijatelja. Ni 1941. godine, kada je Pavelić sa svojim us- tašama htio da iskorijeni srpski živalj, nije razbijeno to, kroz istoriju skovano i kaljeno, bratstvo i jedinstvo, o čemu će kasnije biti riječi.

Stanovnici bivšeg kotara Vrginmosta živjeli su u 48 sela i dva mjesta - Vrginmostu i Topuskom. Još od doseljenja u ove krajeve naselja su vezivali za lokaciju njiva, livada i voda, podižući ih na zemljištu koje je najbolje odgovaralo njihovim potrebama i poima- njima. Ti uslovi, kao i ratni uslovi za vrijeme Vojne krajine, doveli su do taga da su gotovo sva sela bila udaljena od glavnih puteva, razvijenog tipa i rasuta po kosama, brdima i pored potoka. Razređena seoska naselja činili su zaseoci, obično postavljeni i razvijani na mjestima koja su omogućavala vezu sa putevima i obradivim zemljištem. To je bila manja ili veća grupa kuća i u načelu su se poklapala sa porodičnim naseljima, što se i danas vidi po istim prezimenima. Tako u selu Prkosu postoje zaseoci koji su nazive dobili po starim plemenima - Bastajići, Bućani, Bižići, Roknići, itd; u selu Perna - Bakići, Roknići, Božići, Trkulje; u selu Pecka - Poštići, Radićani, Oreščani, Rkmani, Vojnovići, itd.

⁵ U prilogu knjige dat je brojni pregled stanovnika po godinama i općinama od 1875. do 1948. godine.
⁶ e Prilikom popisa izvršenog 1948. godine na teritoriji ovog sreza je živjelo 12.792 stanovnika manje nego uoči rata, što ponajprije govori o ogromnim ratnim žrtvama ovog kraja zemlje.

Brojni pregled stanovnika kotara Vrginmosta od 1857-1948. god. po općinama i selima

OPĆINA	SELO	Broj stanovnika prema popisu									
		1857	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1931	1948	
Ukupno za kotar Vrginmost		25.541	27.778	26.039	30.133	32.573	34.305	33.668	37.165	28.880	
VRGINMOST	UKUPNO	6.079	6.552	5.992	7.018	7.586	8.154	8.178	8.948	7.208	
	Brnjavac	350	351	298	342	347	424	374	439	427	
	Crevarska Strana	Iskazano u Vrginmostu						171			
	Pješčanica	1.143	1.244	1.079	1.298	1.279	1.360	1.412	1.440	955	
	Podgorje	468	494	447	527	581	659	681	705	474	
	Ostrožin	845	832	805	942	1.052	1.259	1.238	1.280	1.019	
	Sjeniĉak D.	735	823	771	840	867	854	797	925	926	
	Sjeniĉak G.	1.187	1.249	1.184	1.393	1.434	1.489	1.457	1.647	1.229	
	Slavsko Polje	1.010	1.175	1.040	1.229	1.296	1.402	1.426	1.747	1.173	
	Mala Trepĉa	Iskazano u Pješčanici								272	
	Vrginmost	341	384	368	447	460	707	622	765	733	
TOPUSKO	UKUPNO	6.839	8.003	7.677	8.888	9.622	10.137	10.106	11.006	8.789	
	Crni Potok		820	846	964	1.018	1.016	1.013	1.156	740	
	Gređani	1.030	935	789	959	1.005	1.185	1.022	1.124	1.002	
	Hrvatsko Selo	692	756	719	880	906	1.050	948	1.036	997	
	Katinovac	425	727	779	825	880	870	905	979	582	
	Pecka	639	650	591	694	718	616	632	695	669	
	Perna	1.317	1.004	925	1.060	1.128	1.221	1.198	1.241	914	

	Poljani	iskazano u Ponikvarima			221	243	281	320	378	265	
	Ponikvari	785	1.009	1.043	858	913	838	820	916	699	
	Staro Selo	439	827	825	956	1.204	1.277	1.325	1.428	927	
	Topusko	84	iskazano u Ponikvarima			133	153	280	449	408	580
	Vorkapić Selo	558	626	613	740	819	773	776	878	642	
	Vranovina Mala	280	333	281	286	275	323	308	330	276	
	Vranovina Velika	590	316	266	312	360	407	390	437	496	
ĀEMERNICA	UKUPNO	3.159	3.064	2.893	3.307	3.638	3.836	3.743	3.997	2.708	
	Batinova Kosa	293	330	289	344	394	383	374	430	184	
	Blatuša	850	837	777	957	1.100	1.231	1.132	1.215	886	
	Bukovica	464	472	421	416	437	409	410	503	322	
	Āemernica D. i G.	1.223	1.088	1.092	1.213	1.315	1.391	1.396	1.452	991	
	Maliĉka	329	336	314	377	362	422	431	397	325	
BOVIĆ	UKUPNO	3.505	3.729	3.437	4.044	4.393	4.411	4.353	4.953	3.477	
	Bović	553	587	571	667	722	731	760	818	364	
	Āremušnica	472	606	613	731	823	841	786	850	666	
	Golinja	586	533	434	542	573	570	598	747	621	
	Kirin D. i G.	996	1.008	891	1.020	1.102	1.116	1.111	1.169	753	
	Kozarac	358	383	407	470	473	471	472	563	412	
	Trstenica	540	612	521	614	700	682	626	806	661	
LASINJA	UKUPNO	5.959	6.430	6.040	6.876	7.334	7.767	7.288	8.261	6.698	
	Banski Kovaĉevac	1.038	1.249	1.024	508	550	557	437	555	519	
	Banski Moravci	376	440	354	409	405	415	402	446	413	

to

«1

OPĆINA	SELO	Broj stanovnika prema popisu									
		1-857	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1931	1948	
LASINJA	Banska Selnica	212	176	249	326	345	285	318	311	306	
	Desno Sredičko	189	242	247	338	350	376	334	318	300	
	Desni Štefanki	374	382	330	419	484	518	505	562	536	
	Dugo Selo	650	783	767	943	990	1.025	908	1.108	653	
	Lasinja i Novo Selo	594	778	852	623	688	732	729	885	699	
	Prkos	Iskazano u Banskom Kovačevcu									235
	Štipan	361	472	427	525	543	623	611	724	577	
	Šljivovac	490	530	508	588	613	695	712	689	511	
	Las. Sjeniĉak	1.042	1.209	1.106	1.283	1.367	1.491	1.377	1.696	1.073	
	Trepĉa	141	169	176	226	239	215	207	239	142	
	Crna Draga	227	Iskazano u Lasinji			371	395	453	438	387	373
	Kablar	265				317	365	382	310	341	361

- Napomena:
1. Podaci uzeti iz pregleda popisa stanovništva republiĉkog zavoda za statistiku SR Hrvatske
 2. Prema drugim podacima Kotar Vrginmost imao je 1931. godine 37.820. Ne slaŹe se za općinu Ćemernicu, Bović i Lasinju.
 3. Iste 1931. godine na teritoriji Kotara bilo je 30.237 Srba i 7.571 Hrvat.
 4. Kraljevina Jugoslavija imala je 1931. godine 13.934.038 stanovnika, Savska banovina 2.704.383, a kotar Vrginmost 37.800 stanovnika
 5. Godine 1941. uoĉi rata na teritoriji Kotara bilo je oko 42.392 stanovnika.

Preci ovih ljudi su, dolaskom na ovu teritoriju, između ostalog donijeli sa sobom i svoje shvatanje o tipu i načinu gradnje naselja i kuća. Rastureni tip sela u uslovima vojnog područja još više je dolazio do izražaja. Ratne prilike u graničarskom pojasu diktirale su da naselja budu rasturena po kosama i bregovima, kao osmatračnice i otporne tačke. Sem toga, domaćinstva su imala dosta stoke, te je trebalo prostora za pašu, ali i da je bliže kuće kako bi se, u slučaju opasnosti, mogla skloniti. Sve je to uticalo na takav tip sela i naselja. Međutim, daljnjim razvojem dolazi do spajanja izdvojenih zase-laka i sela u veća seoska naselja, međusobno povezana seoskim putevima. Uoči drugog svjetskog rata broj stanovnika po selima kretao se od 300 do 1.800.

Razvojem naselja i širenjem saznanja poboljšavali su se i uslovi života. Od prvobitnih primitivnih kuća razvija se novi tip drvene kuće sagrađene od hrastovih brvana, kojih i danas ima u Kordunu i na teritoriji kotara Vrginmosta. Od ranijih koliba prešlo se na kuće pletare sa strane obložene blatom ili bujadi i sa krovovima pokrivenim bujadi pritisnutom upletenim brezovim granama. To je, u većini, bila jedna prostorija sa ognjištem u sredini, gdje se kuvalo, oko kojeg se sjedilo, grijalo i spavalo. Za dimnjake i peći se nije znalo. Posude su bile zemljane, a zdjele i žlice drvene.

Početak XIX v. uvodi se savremeniji tip drvenih kuća, dužine 6 do 10 i širine 4 do 6 metara, sa dvije prostorije koje su se, obično zvale gornja i donja soba, sa dva ili više pendžera koji su, obično, »zastakljivani« goveđim, ovčijim ili svinjskim *mjehurom*, ili tankom kožom, kroz koje se, koliko-toliko, probijala svjetlost. Zidana peć od blata bila je u donjoj sobi, odakle je zagrijavala i gornju sobu. U gornjoj sobi se spavalo, a u donjoj, gdje je bilo ognjište sa verigama, kuvalo se, a služila je i za sklanjanje stoke preko noći i za hladnih zimskih dana. Samo bolji domaćini su pored kuće pravili i staje za stoku, te svinjce i kokošinjce.

Sredinom XIX v. kuće se prave od kvalitetnijeg drveta i sa podrumom. Donji dio kuće (podrum) bio je od drvenih oblica, a gornji od tesanih brvana. Krov je i dalje od dasaka i bez dimnjaka, prozori još uvijek bez stakla, unutrašnji dio sobe neoblijepljen, ali okrečen. Gornja soba služila je za spavanje i kovanje, a donja je bila pregrađena na prostorije za smještaj stoke, žita i poljoprivrednog alata. Gdje je bilo više članova porodice pravljani su i čardaci, i to za svaki bračni par po jedan. No, i dalje su, u većini slučajeva, ljudi i stoka živjeli pod istim krovom.

Krajem XIX i početkom XX v. kuće su i dalje drvene, ali nešto duže i šire, sa pregradom na dva mjesta, tako da su dobijene tri sobe - velika, srednja i mala. Tada se pojavljuju i crijep i staklo, pa se krovovi pokrivaju daskom i crijepom, a prozori se zastakljavaju. Za stoku se odvojeno prave štale i svinjci, za žito ambari i kuruzane, a za kola i poljoprivredni alat posebne kolnice, ostave i sjenici za stočnu hranu, sijeno i otavu.

Pored same kuće, ili u njoj neposrednoj blizini, bila je oveća bašta i voćnjak, kao i dio zemljišta za konoplje i keten (lan). Dalje od kuće, na pogodnom zemljištu, gajio se vinograd. U tom periodu i dalje, sve do drugog svjetskog rata, ovdje se pri gradnji kuća i ostalih gospodarskih zgrada ostaje kod drveta, uglavnom hrastovih brvana, dok se manje pomoćne zgrade prave od kestenovih oblica. Između plafona i krova je tavan na kojem se, ako domaćin nema ambara, držalo žito i sušilo meso. Sa unutrašnje strane kuća je oblijepljena i okrečena, dok je spoljna strana čista - drvena. Podrumi, kojih je bilo sve više, služili su za smještaj pića i povrća, ali najčešće kao štala za stoku. Ognjišta su i dalje ostajala, a u velikoj sobi bio je šporet sa platnama, rolom, petnjacima i zapečkom za sušenje drva. Za cio razvojni put naselja i kuća ovog kraja treba istaći

da stanovanje seljaka nije bilo odvojeno od njegovog ratarskog i stočarskog načina života, što je uslovalo i njegov način života i izgradnju stambenih i drugih gospodarskih objekata.

Vojna krajina razvila se iz porodičnih kolonija i doseljenika. Osnovna jedinica tih kolonija bile su velike porodice. Svaka porodica bila je poseban organizam, sposoban da zasebno živi, izdržava se i bori za svoju egzistenciju. Te velike porodice zadržavale su se u poznatim kućnim zadrugama kojih je na teritoriji kotara Vrginmosta bilo sve do početka drugog svjetskog rata, a imale su i do 30 članova. Raslojavanje kućnih zadruga dolazi razvojniziranjem vojne granice 1873. godine. Od tada počinju diobe imanja u više sitnijih, siromašnijih posjeda i razvijanja robno-novčanih odnosa. No, i pored toga uticaj zadruge je ostajao i dalje, zbližavajući ljude, utičući na gajenje plemenitih osobina i jačanje međusobne solidarnosti.

Politička kretanja

Razvojniziranjem Vojne krajine krajišnik je prestao da živi kao ratnik i posvetio se porodici i razvoju svoga domaćinstva. No, i dalje se snalazio kako je znao i umio, nemajući nikakve pomoći od vlasti Austro-Ugarske. Štaviše, organi austro-ugarske vlasti su za cijelo vrijeme svoje vladavine provodili politiku razbijanja jedinstva Srba i Hrvata u ovim krajevima.

Natalitet stanovništva je rastao, ekonomske pomoći nije bilo, kućne zadruge su se počele dijeliti i tako je sve više dolazilo do raslojavanja na siromašne i imućnije. Sa malih i siromašnih posjeda mnogočlane porodice se nisu mogle izdržavati, a mogućnosti zaposlenja na strani nije bilo. Sve je to uticalo na stvaranje teškog ekonomskog stanja, zbog čega je pred prvi svjetski rat i došlo do osjetnog odliva stanovništva u vidu ekonomske emigracije - u druge krajeve Austro-Ugarske, u SAD, Kanadu, Francusku i druge zemlje. Ti ekonomski emigranti su u pogledu unapređivanja pojedinih domaćinstava i razvoja političkih kretanja u ovom kraju odigrali veoma važnu ulogu. Upoznati sa razvojem radničkog pokreta u industrijskoj Evropi i Americi, oni su politički djelovali tako što su kod ljudi razvijali nove, napredne ideje i shvatanja. Tada počinju i oštrije političke suprotnosti između siromašnih i bogatih. No, i pored otpora režima i bogatijih ljudi novim radničkim idejama i boljim uslovima života - istina o socijalizmu se i ovdje probijala, osvajala nove prostore.

Među prvim povratnicima i nosiocima novih ideja u Sjeničaju se ističe Glišo Pruginić, koji je, kao ruski zarobljenik i očevidac oktobarske revolucije, govorio o boljševizmu i socijalističkom društvu. U istom selu se ističu i povratnici iz SAD: Pavao Bijelić, član KP SAD, Đuro Vujčić i Lazo Bratić - sva trojica poznata kao socijalisti i aktivni učesnici u objašnjavanju najvažnijih događaja u svijetu i u zemlji. U Vrginmostu takvi su bili Matija Gvojić, povratnik, ruski zarobljenik i učesnik oktobarske revolucije, i Stevo Mraović, ekonomski povratnik iz SAD. U isto vrijeme se u selu Boviću po naprednim idejama ističu Nikola Mraović Skula i Mile Mraović Ćurčija, a u Blatuši Simo Milić.

Iako je stvaranjem Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, odnosno Jugoslavije, došlo do izvjesnog privrednog poleta, relativne stabilizacije i privremenog uspona kapitalističkog društva, sela kotara Vrginmosta su i dalje živjela u siromaštvu, kulturnoj zaostalosti i političkoj pasivnosti. Jedino u Vrginmostu i Topuskom došlo je do otvaranja novih državnih ustanova, zatim više trgovina, gostionica i zanatskih radnji. Ali sa ekonomskom krizom, koja je i ovaj dio zemlje zapljusnula pred kraj treće decenije

ovoga vijeka, za seljaka su nastali još teži dani. Seljački proizvodi davani su budzašto, državni porezi i razni nameti povećani su u svim selima, tako da ih seljaci, izuzev imućnijih, nisu imali čime plaćati. Zbog neplaćanja poreza dolazili su egzekutori u pratnji žandarima i pandura i od domaćinstava, ispred djece, otimali i jedinu kravicu. Pri njihovoj pojavi gotovo cijelo selo bi se stavilo u pokret, sakrivajući stoku, odjeću i posteljinu. Za porez je uzimano sve što bi se našlo kod kuće, počev od stoke, poljoprivrednog alata, rublja i drugih kućnih potrepština do mesa i masti. Pored žandarma i pandura, egzekutori su vodili i ljude koji su nosili zaplijenjenu robu, ili do općine gonili stoku. Narod je te ljude zvao »goniči« ili »trajbari«; imali su plaćenu dnevnicu koja je padala na teret kažnjenih seljaka. Prilikom plijena stoke, ili druge imovine, bilo je i otvorenih sukoba s organima vlasti. Pojedinci su na tu pljačku reagovali uzimajući sjekiru i tjerajući poreznike. Takve bi kasnije, razumije se, hapsili i u zatvoru prebijali, te novčano strogo kažnjavali.

Seljak ni ovdje nikada nije znao da li je platio sav porez, jer su korumpirani činovnici u općinama i poreskim upravama stalno tražili nove namete. Bilo je dosta slučajeva da imućniji seljaci potplate poreskog činovnika da njegov porez prenese na drugoga i na taj način su iskorišćavali neukost seljaka i njegovu zastrašenost pred vlašću. Korupcija je cvjetala na sve strane, počev od općinskog pandura pa do kotarskog načelnika i predsjednika suda. Da bi čak i najmanju stvar riješio u općini, seljak je morao nekom nešto platiti da bi to postigao. Tu nisu mogli pomoći ni općinski odbori, jer su odbornici, u većini, bili ljudi pokorni bilježniku i blagajniku, samo formalno potvrđujući njihove odluke.

Sem porezom, mnogi seljaci bili su pritisnuti i raznim drugim dugovima - kod imućnijih seljaka ili kod banke. U nemogućnosti da na vrijeme vrati dug - banka bi siromašnom seljaku, putem licitacije, prodavala dio imanja. Njegovu zemlju su kupovali bogatiji seljaci i razni seoski špekulanti - zelenaši, pa se i na taj način još više produblivala klasna diferencija. Bogatiji su bez skrupula izrabljivali siromašnije, rukovodeći se logikom da krupnija riba bez milosti guta sitniju. Oni bi u jesen po nižim cijenama kupovali pšenicu, kukuruz, rakiju, sijeno i dr., da bi sve to u proljeće prodavali po duplo skupljim cijenama. Bilo je i takvih slučajeva da seljak, obhrvan nemaštinom, dovede stoku na pijacu, ali da je niko ne kupi. Kako je inače kod kuće nije imao čime hraniti, on bi je, jednostavno, ostavio na tržnici.

Upravo za vrijeme te krize i inače teških ekonomskih dana tridesetih godina, dolazilo je do naglog i dubokog raspadanja kućnih zadruga. Otac se dijeli od sina, a brat od brata, jer je svaki mislio da će na taj način bolje živjeti i sebi olakšati breme raznih poreza i nameta. To je dovodilo do još većeg raslojavanja, pri čemu su se i srednje imućni seljaci pretvarali u sitne posjednike i siromašne poljoprivrednike.

Teški ekonomski uslovi, uz uticaj naprednih ljudi i ideja, uvjetovali su razvitak takvih društvenih i političkih odnosa koji su rezultirali razvijanjem revolucionarnog duha masa. Ljudi su se počeli spontano okupljati, dogovarati i pronalaziti rješenja za stvaranje boljih uslova života. Takvim dogovaranjem i udruživanjem osnivaju se zemljoradničke kreditne zadruge, poput one u selu Perni, koja je, prvi put osnovana 1904. godine, imala dugu tradiciju u pružanju pomoći seljaku. Ponovo aktivirana 1924. godine, ona u raznim oblicima nastavlja rad sve do 1935. godine, kada u njenom radu nastaje prelom. Zadruga je za sve vrijeme svog postojanja i rada bila privredni i kulturni centar za sva sela ispod Petrove gore, okupljajući oko sebe sve naprednije ljude, uključujući ekonomske povratnike iz SAD i Kanade, te svjedoke događaja u Lenjinovoj Rusiji. Tako okupljeni, ovi ljudi sve više dolaze do saznanja da borba za unapređenje poljoprivrede, uz bezobzirnu eksploataciju mlade buržuazije, ne vodi povoljnom ishodu. Otuda skupština

zadrugara već 1935. godine zaključuje da izmijeni i proširi pravila rada svoje zadruge u smislu pravca za zakup, organizaciju i eksploataciju šumskih proizvoda - na korist svojih članova i čitavog stanovništva.

S obzirom na to da je izvjestan broj sitnih kapitalista eksploatisao privredna dobra toga kraja (drvo, ruda), kao šumske uprave, topionica željeza Topusko i dr., to su se oni uporno borili i dokazivali vlastima kako to pravo zadruzi ne treba dozvoliti, u čemu su, svakako, imali punu podršku režima. Poslije četiri godine političke i ekonomske borbe, seljaci su uspjeli da reorganizovanu zadrugu kod vlasti registruju kao zemljoradničko-drvarsku. Tu borbu, koja je sve više poprimala politički karakter, vodili su napredni ljudi pod firmom zadruge, inspirisani od političke organizacije SDS (ogranak Seljačko kolo »Sloga«), u kojoj se već 1938. godine rađaju prve grupe simpatizera KP Hrvatske, koji su bili na čelu ovih akcija.

Za to vrijeme vodile su se karakteristične štrajkačke borbe. Početkom 1935. godine predstavnici 500 seljaka novoupisanih u još neodobrenu i neregistrovanu zadrugu, tražili su od uprave talionice željeza u Velikoj Vranovini da ustupi dio svojih radova (sječa drveta, paljenje uglja i izvoz) udruženim seljacima, razumije se uz normalne uslove. To uprava talionice nije prihvatila, već se odlučila na energičniju borbu protiv zadruge. U vezi s tim pozvala je radnike sa strane (iz Cazinske krajine), koje je skuplje plaćala samo da bi dokazala domaćima da može i bez njih. Tada zadrugari Perne organizuju štrajk.

Radnici dovedeni sa strane nekoliko puta su, putem letka pisanog rukom i uzlijepljenog na drvo kod crkve u Perni, upozoreni da će biti kažnjeni, da će u njih biti pućano - ako ne prestanu sa radom i ako budu izvozili drvo za talionicu. Kako se dovedeni štrajkolomci nisu odazvali pozivu štrajkaša, to je organizovana grupa drugova, u sastavu Jovica Zlatar, Milan Trkulja, Prokop Oreščanin i Dragan Janjanin, koja je otišla noću u šumu, privukla se radničkim kolibama i pripucala na njih. Ranivši nekoliko radnika, uspjeli su da njih oko 150 protjeraju iz šume.

Žandarmerija i drugi organi vlasti povodom ovog slućaja vodili su istragu tokom cijele 1935. pa i 1936. godine. Na osnovu sumnjićenja uhapsili su mnoge od učesnika štrajka, među kojima i četvoricu neposrednih izvršilaca napada na »štrajkbrehere«. No, i pored toga nisu uspjeli da pronađu organizatore, niti su otkrili izvršioce napada, čime nisu uspjeli da sprijeće dalju borbu seljaka za njihove jasne zahtjeve. Minimalne poslove talionica je izvodila sa manje radnika, uz stalno obezbjeđenje žandarma, pri čemu je uspjela potkupiti i nekolicinu domaćih razbijaća štrajka i akordanata. Ova borba zadrugara nastavljena je i u toku 1936. i 1937. godine, uspijevajući da i dalje parališe rad talionice i šumske uprave.

Pored talionice u Velikoj Vranovini, u 1938. godini su manju kolićinu drveta (oko 600-700 vagona) kupovala braća Nastašići, trgovci iz Vrginmosta. Kako su oni bili slabiji od talionice, to su brzo popustili pred štrajkaćima i cijenu izrade kubika drveta povisili sa 5 na 7 dinara, a izvoz kubika od 4,5 na 6 dinara, što je za ono vrijeme bilo realno plaćeno. Tako su štrajkaši uspjeli i moralno i materijalno, što im je dalo još više snage da istraju u borbi za opravdane zahtjeve. Međutim, trgovci Nastašići nisu mogli izdržati konkurenciju u daljnoj kupovini drveta, a i talionica je postala nemoćna pred zahtjevima zadrugara, to su vlasti počele forsirati šumsku upravu - da počne sa eksploatacijom u vlastitoj režiji, uz obećanje da će joj pružiti potrebna obezbjeđenja.

U 1939. godini Šumska uprava pokušava rad sa domaćim štrajkolomcima. Ali, i ovoga puta su organizatori štrajka odgovorili energično: na štrajkolomce se počelo pucati, paljeni su im sjenici kod kuća, čime je brzo paralizovan rad i Šumske uprave. Šumar Ante Lovrić na razne načine pokušava da uguši štrajk, ali nije uspio ni prijetnjom domaćim lugalima otpuštanjem iz službe. Kako je ova akcija poprimila sve ozbiljniji i politički karakter, to kotarski načelnik Čidić uspijeva ishoditi odobrenje za registraciju zemljoradničko-drvarske zadruge, insistirajući da joj se omogući tražena djelatnost, s tim da ona ne ometa rad ni šumarije ni talionice. Pošto je zadruga registrovana i odobren joj rad, odmah se upustila u poslovanje, s tim što je i dalje nastavila sa štrajkom prema talionici i Upravi šumarije. Međutim, u 1940. godini Uprava šumarije dovodi oko 100 radnika iz Cazinske krajine i, uz obezbjeđenje dvojice žandarma, energično pristupa sječi šume.

U tom periodu rad zadruge i štrajkaša bio je znatno bolje organizovan i svakako energičniji nego ranije, jer je i njihovo rukovodstvo bilo organizovanije i jedinstvenije. To je pospješila i činjenica što se u rano proljeće 1939. godine za štrajkove u Perni zainteresovao i Ranko Mitić, iz Selišta, sekretar Kotarskog Komiteta KPH za Glinu. Po dolasku u Pernu, on se povezuje sa najistaknutijim drugovima sa terena i njihov rad organizuje na liniji Partije. Ta grupa drugova se od strane Sreskog komiteta KPH za Glinu vodi kao grupa simpatizera KPH, a od oktobra 1940. godine Mitić će ovu grupu voditi kao partijsku ćeliju, što je držano u strogoj konspiraciji, pa će se taj podatak doznati tek poslije rata.

Tako su štrajkaši, ohrabreni uspjehom postignutim prošlih godina i sada rukovodeni partijskom organizacijom, energično odgovorili i na ovaj pokušaj Šumske uprave da sječu drva obezbjedi angažovanjem radnika sa strane. Oko 500 seljaka iz sela Perne, Pecke, Maličke, Blatuše i Crnog Potoka demonstrativno je, u toku jednog aprilskog dana 1940. godine, protjeralo iz šume radnike i dvojicu žandarma, goneći ih sve do kraja sela Perne.

Kotarski načelnik Čidić ponovo pokušava pronaći i izdvojiti organizatore te »pobune«, ali, i pored pozivanja na saslušanje oko 40 ljudi, ne uspijeva da otkrije prave. Nemoćan, on odugovlači istragu i pokušava da, ličnim prisustvom na masovnom skupu u Perni, pronađe najbolje rješenje. Međutim, tada su seljaci bili jedinstveniji nego ikada ranije, svjesni opravdanosti svoje borbe. Kao takvi, oni organizatore štrajka nisu ođavali, a u zahtjevima su bili uporni. Od kotarskog načelnika su zahtjevali da šumarija i talionica prestanu sa režijom i da sav posao preuzme njihova zadruga. Kako kotarski načelnik nije postigao *sporazum sa »pobunjenicima«*, to je šumarija bila prisiljena da poviši cijene za izradu i izvoz drveta. Jedino je još talionica, preko domaćeg akordanta Milana Oreščanina Tumbasa, pokušavala da izvozi ugalj, ali je organizacija zadrugara i taj pokušaj spriječila. Kandidati za članove KPH, Jovica i Dušan Zlata iz zasjede kod Blatuškog mosta (između Perne i Poljana) sačekali su štrajkolomca - kirijaša iz Velike Kladuše, pripucali i tom prilikom mu ranili jednog konja, a jednog ubili. Time su radovi šumarije i talionice bili potpuno paralizovani, a štrajk ispod Petrove gore nadaleko se proćuo.

Zemljoradničko-drvarska zadruga, kojom su tada počeli potpuno da rukovode komunisti, u toku 1940. godine je, što u novcu što u naturi, skupila oko 50.000 dinara i ušla u poslove sječe drveta i paljenja uglja, što će prekinuti aprilski rat 1941. godine.

U istom vremenskom periodu, na drugoj strani ispod Petrove gore, u Slavskom Polju, vođena je borba za bolje uslove života u redovima šumskih i pilanskih radnika na Vojnić-kolodvoru. Radnici, odnosno seljaci-radnici, radili su pod vrlo teškim uslovima, često i preko 12 sati. To su bili fizički radnici, koji su se dijelili na stalne i sezonske. Jedni su radili »u akord« - po komadu, a drugi bili nadničari, sa platom od 5 do 10 dinara na dan. Akordaši su nešto bolje plaćani, ali su i uslovi pod kojima su radili bili teži. U cjelini, radničke plaće su bile male, a prilikom njihove isplate finansijski režiseri su redovno po neki dinar i zakidali, iako su ih radnici, inače, čašćavali - kako bi obezbijedili sebi da što duže ostanu na poslu.

Jedan od tadašnjih šumarskih radnika, Miloš Basara Crljenac,⁷ pored ostalog se sjeća da su najveća poniženja za radnike bili samovoljno otpuštanje s posla i pokušaji fizičkog obračunavanja s njima od strane poslodavca. U tim teškim radnim uslovima, radnici su se organizovali u sindikat i putem štrajkova pokušavali da izbore bolji tretman. Prvi takav štrajk u Slavskom Polju izveden je 1925. godine. Poslije dva mjeseca štrajkovanja izborili su povećanje dnevnic sa 10 na 20 i 25 dinara, a radno vrijeme smanjiti sa 12 na 8 sati. Drugim štrajkom, kojim su rukovodili Đuro Škaljac Zorić, Stanko Gabrić Čane, Marko Škaljac i Simo Vučinić, radnici su tražili da se bolje plaćaju, treća, noćna smjena i prekovremeni rad. Vlast je pokušavala da, uz pomoć žandarma, obustavi štrajk, ali radnici nisu dolazili na posao dok nije udovoljeno njihovim zahtjevima.

Štrajkovalo se i zbog izazivanja tučnjave, zbog zakidanja od zarade prilikom isplate itd.

Bolje uslove rada i povećanje plaća, putem štrajka su 1938. godine tražili i radnici talionice u Velikoj Vranovini, kao i službenici općine Topusko, ali u tome nisu imali većih rezultata.

Osnivanje partijske organizacije

Cjelokupno djelovanje seljaka i seljaka-radnika o kojem je ovdje bilo riječi, bilo je rezultat individualne inicijative, ili spontane aktivnosti grupa, jer na teritoriji kotara Vrginmosta sve do 1937. godine nije bilo organizovanog rada na stvaranju partijskih i skojevskih organizacija. Do tada su ideje radničkog pokreta prenosili povratnici iz Amerike, Francuske, Rusije i drugih država, gdje je radnički pokret manje ili više bio razvijen, što ovdje nije bio slučaj, a nije bilo ni organizovanijeg uticaja sindikata. Tek 1937. godine radnik i član KPJ Janko Crevar prvi je pokušao da stvori partijsku organizaciju u selu Čemernici, ali kako je 1938. godine podlegao operaciji slijepog crijeva u glinskoj bolnici⁸ to do njenog formiranja tada nije došlo.

Istovremeno, na teritoriji Sjeničaka na formiranju partijske organizacije radili su Gojko Nikoliš, student medicine, Vaso Roknić, student prava, i Božo Juras, obučarski radnik, koji su na ovome terenu djelovali kao članovi SKOJ-a još od 1934. godine. Dolazeći kući za vrijeme semestralnih i godišnjih raspusta, oni su uspjeli da stvore prve simpatizerske grupe. U mjestu Vrginmost kao član SKOJ-a radio je Rade Bulat, đak gimnazije. On je okupio srednjoškolsku omladinu iz Vrginmosta i stvorio prvu skojevsku

⁷ Nosilac Partizanske spomenice 1941.

⁸ Operisao ga je i usmrtio dr Cvetanović, pripadnik ustaške organizacije.

organizaciju. U Peckoj je naprednom omladinskom pokretu pristupio Đuro Baić, koji je 1938. godine primljen u SKOJ, kao đak petog razreda sisačke gimnazije. Pored toga, u Starom Selu, Perni, Maličkoj, Boviču i Pješčanici bilo je po nekoliko simpatizera naprednog radničkog pokreta, obuhvaćenih organizovanim političkim radom, ali međusobno nepovezanih.

Za teritoriju kotara Vrginmosta, godina 1939. uzima se za početak stvaranja organizacije Komunističke partije i SKOJ-a. Tada se, naime, pristupilo organizovanom političkom radu, tako da je došlo do povezivanja i širenja simpatizerskih grupa KP Hrvatske. Taj pionirski zadatak nosili su Ranko Mitić, rodom iz Selišta kod Gline, član Okružnog komiteta KPH za Karlovac, i student i član KPH Rade Bulat iz Vrginmosta. Prve organizacije simpatizerskih grupa prema podacima Rade Bulata i Dušana Rkmana, postojale su u Vrginmostu, Sjeničaju, Boviču, Pješčanici, Perni, Maličkoj, Peckoj, Starom Selu i Topuskom. Te grupe su sačinjavali:

Vrginmost - Dragica i Seka Bulat, Jovica Bulat, Savo Bogdanović, Branko Mraović, Stevo Mraović, Đorđe Miličević, Ljuban Miličević, Boro Mrkobrada, Dragan Tepšić i sudija Marko Vidović (11 drugarica i drugova);

Sjeničaj - Pavao Bijelić, Milić Dejanović, Pero Jurić, Rade Linta, Simo Lončar, učitelj Mile Martinović, Mile Manojlović Gedžo, Stanko Maslek, Branko Nikoliš i Glišo Pruginić (10);

Bov/c-Đuro Gledić, Mića Gledić, Perica Ivković, Mile Mraović Ćurčija, Nikola M. Mraović, Nikola Mraović Skula, Vaso Mraović, Svetozar Marković Skulin, Stevo Radanović i Stevan Stanojević (10);

Pješčanica - Branko Dragojević, Đuro Dragojević, Stojan Marinčić i Steva Radović (4);

Perna - Nikola Božić, Pero Božić Penjo, učitelj Miloš Komljenović, Milan Oreščanin Crni, Pero Radićanin, Dušan Rkman, Stanko Rkman, Mile P. Roknić, Mirko Poštić, Miloš Oreščanin Ćiba, Jovica Zlatar i Dušan Zlatar (12);

Malička - Nikola Čiča, Janko Čiča, Gojko Lončar, Stevan Lončar Žir i Milivoj Šapić (5);

Pecka - Đuro Baić, Ljuban Poštić, Matija Relić i Pavao Rkman Icin (4);

Staro Selo - Ostoja Gajo Petra Basta, Marko Steve Dotlić, Petar Mile Dotlić, Rade Jove Dotlić, Milan Đure Jakšić, Vasilj Petra Uzelac, Mile Jove Vignjević, Đuro Miladina Čelap i Mile Adama Čelap (9);

Topusko - Nikola Darović i njegovi sinovi Ivica, Branko i Jerko, Ladislav Gregurić Braco, Dragan Habel, Boško Malić, Jovanka Ratković, Olgica i Nikola Habel, Ivka Gregurić, Stanko Išek, Blažo Batalo, Slavko Kapac, Ilija i Pajo Banović, Ankica Babić, Šime i Ivan Muža i Milan Miljević Mićina (20).

Sve ove grupe simpatizera Partije, sem sjeničarske, bile su na vezi Ranka Mitića i Rade Bulata, koji je jula 1939. godine postao član KPH. Grupa simpatizera u Sjeničaju, pak, preko Raše Stanisavljevića, člana Okružnog komiteta KPH za Karlovac, bila je vezana za Okružni komitet Partije za Karlovac. Treba reći da su mnogi drugovi i drugarice među imenovanim simpatizerima tretirani i kao kandidati za članove KPH. Tako organizovan rad uslovio je veću aktivnost u djelovanju svih grupa, koje su sve organizovane prorađivale i materijal za partijsku izgradnju. Njihov uticaj osjećao se i u drugim organizacijama, kao u Samostalnoj demokratskoj stranki, »Seljačkom kolu« i Sokolu. Tada dolazi i do sve žešćih borbi između raznih političkih partija.

Režim se borio da obezbijedi svoju prevlast nad narodom, tražeći načine kako da ga okupi, drži u pokornosti i vrši uticaj na njega. Sa tom težnjom 1934. godine je sagrađen i otvoren Sokolski dom u Vrginmostu. On je postao stjecište ondašnje čaršije i pogodno mjesto za okupljanje omladine, ali i odraslih, što je režim vješto koristio. Međutim, formiranjem grupa simpatizera Partije, a zatim partijskih i skojevskih organizacija, sve više se osjećao njihov uticaj, čime jača i politička zaoštrenost u narodu. U političkom radu se naročito ističe Rade Bulat, koji oko sebe okuplja naprednu omladinu, radi sa njom i ukazuje na trulost politike opozicionih političkih stranaka, koje teže da narod, u krajnjem, vežu za interese vladajućeg režima. Zahvaljujući takvom radu pridobijena je većina omladine i zadobijene simpatije većeg dijela mještana, što se odražavalo i na okolna sela.

Ogranci »Seljačkog kola« u Vrginmostu, Sjeničaju i Boviču bili su u rukama simpatizera i članova KPH. Tako se agitaciono-propagandni rad odvijao kroz SDS i njene kulturno-prosvjetne organizacije, a najviše kroz »Seljačko kolo«, zemljoradničke zadruge, Učiteljsko društvo i putem raznih priredbi sa prigodnim programima. Ogranci »Seljačkog kola« imali su svoje biblioteke u kojima se, u najvećem, nalazila napredna literatura. Ogranci su imali i diletantske grupe, koje su održavale priredbe, na kojima se, sem ostalog, prikazivao pozorišni komad sa socijalnom temom »Sluga Jernej i njegovo pravo« od Ivana Cankara i recitovane pjesme naprednog sadržaja - »O klasje moje« od Šantića, »Na planini« i dr. Održane su dvije takve priredbe, i to jedna u Čemernici, a druga u Vrginmostu. Ova druga je bila zabranjena od centrale »Kola« u Zagrebu i kotarskog načelnika.

Ogranak »Seljačkog kola« u Sjeničaju je, pod rukovodstvom Branka Nikoliša, organizovao prikupljanje i slanje pomoći španskim borcima u koncentracionim logorima na jugu Francuske. Pri tom su radnici iz Karlovca slali vunu, a žene i omladinke Sjeničaka su javno, na skupovima i prelima, organizovale njeno pranje i sušenje, te pletenje od nje odjevnih predmeta. Zasluga je članova i kandidata za članove KPH, kao i grupa njihovih saradnika i simpatizera Partije, što su značajno doprinjeli podizanju svijesti naroda, njegovom revolucionisanju, i pravilnim objašnjavanjem suštine stvari, a pogotovu prave prirode fašizma, razvijali simpatije za republikansku Španiju, pa je narod zainteresovano pratio događaje na tom bojištu i svesrdno pomagao naše »Špance«, među kojima i Gojka Nikoliša i Božu Jurasu iz L. Sjeničaka.

U drugoj polovini 1939. godine Okružni komitet KPH za Karlovac dao je svome članu Ranku Mitiću zadatak da na teritoriji kotara Vrginmosta formira partijsku organizaciju i organizaciono učvrsti grupe simpatizera Partije. Na sprovođenju ovog zadatka, zajedno sa Mitićem, radio je i Rade Bulat.

Godine 1939. i u Starom Selu je formirana partijska ćelija, sastavljena od devet članova ranije simpatizerske grupe. Sekretar ove ćelije bio je Ostoja Gajo Basta.

Za selo Pernu, Pecku i Maličku formirana je zajednička partijska ćelija, oktobra 1940. godine. Sekretar je bio Dušan Rkman, a članovi: Pero Božić Penjo, Milan Oreščanin Crni, Stanko Rkman, Pero Radićanin Mikin iz Perne, te Nikola Čiča, Gojko Lončar i Stevan Lončar Žir iz Maličke i Ljuban Poštić i Pavao Rkman iz Pecke.

Početak 1940. godine formirane su još četiri partijske ćelije, i to jedna, zajednička, za Vrginmost i Bović, i po jedna za Lasinjski Sjeničak, Gornji Sjeničak i Donji Sjeničak. Sekretar zajedničke ćelije za Vrginmost - Bović bio je Rade Bulat, a članovi: Dragica Bulat i Branko Mraović iz Vrginmosta, Mile Mraović Čurčija i Stevan Mraović iz Bovića.

Najbrojnija partijska organizacija bila je u Sjeničaju, koja se dijelila na tri partijske ćelije: Lasinjski Sjeničak - sekretar Stanko Maslek i članovi Mile Martinović, Branko

Nikoliš i Glišo Pruginić; Gornji Sjeničak - sekretar Pavao Bijelić i članovi Pero Jurić, Rade Linta, Marta Linta, Mile Manojlović Gedža, Stanko Manojlović i Nikola Nikoliš; Donji Sjeničak - sekretar Simo Lončar i članovi Mile Lončar, Nikola Lončar, Nikola Grubješić i Rade Lončar.

Članovi Partije su primani iz redova njenih kandidata i simpatizera, tako da su, pored partijskih ćelija i simpatizerskih grupa, postojale i grupe kandidata za članove KPH u Starom Selu, Perni, Peckoj, u sva tri Sjeničaka, Maličkoj, Pješčanici, Boviču, Vrginmostu i Čemernici.

Partijska ćelija Starog Sela i zajednička ćelija Perna - Pecka - Malička i Vrginmost - Bović, preko Ranka Mitića su vezane za Kotarski komitet KPH za Glinu, a partijske ćelije u tri Sjeničaka za Okružni komitet KPH za Karlovac, i to preko Raše Stanisavljevića,⁹ člana tog okružnog partijskog komiteta. Najviše zasluge za formiranje partijske organizacije u Sjeničaku ima Gojko Nikoliš, koji je za to stvorio osnovne uslove prije odlaska u Španiju, a po povratku iz Španije radio na jačanju i efikasnijem djelovanju ove partijske organizacije.

U 1940. godini pristupilo se još intenzivnijem propagandnom radu i organizovanjem ideološko-političkom obrazovanju članova, kandidata i simpatizera KPH. Uvedeni su časovi zajedničkog čitanja listova »Proleter« i »Srp i čekić«, te proučavanju »Istorije SKP(b)« i druge literature. Istovremeno, po selima je masovno rasturana napredna štampa, kao što su bili listovi »Radnički tjednik« i »Seljačka misao«. Tako su se članovi, kandidati i simpatizeri KPH osposobljavali i ideje Partije uspješno prenosili i na druge. Raslo je političko sazrijevanje naroda koji je pratio međunarodna zbivanja i opasnost koja mu je prijetila od fašizma.

APRILSKI RAT, OKUPACIJA I POČETAK USTAŠKE STRAHOVLADE

Martovski događaji

Razvojem međunarodnih događaja ovdje je intenziviran politički rad. Iako je partijska organizacija kotara Vrginmosta, u odnosu na vlast, živjela u ilegalnosti, ona je u odnosu na narod, početkom 1941. godine, istupala sa svojim otvorenim programom. Sem ostalog, raskrinkavana je politika režima i svih onih koji su je podržavali iz redova trgovaca, poslanika, popova i seoskih politikanata, uz istovremeno ometanje političkih zborova. Parole na kojima je Partija mobilisala mase bile su: borba za poboljšanje ekonomskih i radnih uslova; borba protiv fašizma; odbrana zemlje; vojni savez i uspostavljanje diplomatskih odnosa sa SSSR, itd.

Istovremeno, Partija ni ovdje nije zapostavljala nacionalno pitanje, insistirajući na stalnom izgrađivanju i jačanju bratstva i jedinstva Srba i Hrvata, koji su tu vjekovima zajedno živjeli. Odnosi između pripadnika ta dva naroda bili su dobri, a među susjedima i vrlo bliski. Istina, bilo je, tu i tamo, i šovinističkih pojava od strane građanskih političkih partija - radikala među Srbima i pokvarenih politikanata, a HSS među Hrvatima. I veći dio popova i s jedne i s druge strane trudio se da stvori što veći jaz između dva bratska naroda.

Partijske organizacije i u srpskim i u hrvatskim selima, naročito one preko Kupe, u Pokuplju, objašnjavale su i Srbima i Hrvatima klasnu povezanost i istovjetnost borbe hrvatskog naroda sa borbom srpskog siromašnog seljaštva. Praktičnim primjerima ukazivano je na istovjetnost interesa hrvatskih i srpskih seljaka protiv srpske i hrvatske gospode.

⁹ Strijeljan od ustaša 1941. godine u Rakovom potoku.

Rezultati ovih napora Partije naročito će doći do izražaja kasnije, u toku ustanka i dalje u NOB-i. Neprijatelj nije uspio da razbije to jedinstvo. Prve zakletve partizani su polagali pred srpskom i hrvatskom zastavom. Srpski narod je odmah u početku borbe shvatio da ustaše nisu Hrvati, da Hrvati nisu ustaše, da su ustaše izrodi hrvatskog naroda i da se ne može kriviti cio hrvatski narod za zločine tih izroda.

Izdajničku politiku vlade Cvetković-Maček partijske organizacije su uspješno raskrinkavale u narodu, razotkrivajući namjeru dvora i vladajućeg režima da Jugoslaviju upregnu u kolo Trojnog pakta. Istina, 27. marta 1941. godine na području kotara Vrginmost nije bilo organizovanih ni manifestacija ni demonstracija, ali su istorijski događaji u Beogradu i drugim mjestima naše zemlje u kojima je narod, predvođen Partijom, odlučno ustao protiv pristupanja naše zemlje Trojnom paktu - snažno odjeknuli i mobilizatorski djelovali na članove i kandidate Partije, na simpatizere KPH i sve rodoljube sa teritorije kotara Vrginmost.

U danima dubokih martovskih previranja svuda se osjećala politička aktivnost, koju su nosili i podsticali članovi Partije, ali, ujedno, i primjećivala zabrinutost jednog dijela ljudi za sutrašnjicu, naročito onih koji su učestvovali u prvom svjetskom ratu, ili su ga preživjeli u selima ovog kraja, osjetivši na svojoj koži šta znači rat sa svim njegovim tragičnim posljedicama. U isto vrijeme, pristalice režima su se uplašile od gubitka vlasti i svega onoga što su postigli, dok su siromašni rezonovali da oni nemaju šta izgubiti. S druge, pak, strane - rastao je broj simpatizera i članova Partije.

Slom stare Jugoslavije

Prilikom proglašenja mobilizacije, u nekim partijskim organizacijama bilo je izvjesnog kolebanja u smislu da li se odazvati pozivu, ili ne. U vezi sa ovim tražena je veza sa višim partijskim rukovodstvom i nakon dva dana dobijena direktiva da u vojsku treba ići i odlučno se boriti za odbranu zemlje, protiv fašizma. A koliko su rodoljubi bili spremni da brane svoju zemlju vidi se i po tome što ni u redovima članova Partije, ni u samom narodu nije bilo ni jednog slučaja dezerterstva i odbijanja poziva da pođe u vojsku. Naprotiv, državne i vojne vlasti su sabotirale odlazak ljudi u vojsku.

Već u prvim danima mobilizacije narod je izgubio povjerenje u vladu i vojno rukovodstvo. Dezorganizovana vojska nije pružala garancije da se može uspješno oduprijeti agresorima - fašističkim divizijama Hitlera i Musolinija. Šestog aprila 1941. godine Hitlerove trupe su napale Jugoslaviju, a već 11. aprila njihov dio je ušao u Vrginmost i Topusko. Prilikom ulaska u Vrginmost, prethodnica njemačkih jedinica, krećući se na motornim vozilima, na raskrsnici puteva ispred kuće Marka Crevara ubila je jednog žandarma. Razlog je bio što je nosio oružje a nije imao oko rukava hrvatsku trobojnicu, mada je, inače, bio oduševljen, dan ranije proglašenom »Nezavisnom Državom Hrvatskom« (NDH).

Komunisti Vrginmosta su dan uoči ulaska Nijemaca u njihov gradić tražili od kotarskog načelnika Čidića oružje za odbranu svoga mjesta. Oružje im nije dao, a kasnije, kada je došlo do okupacije, upozorio ih je na takvo njihovo držanje, naglašavajući da ih on ne može zaštititi kod ustaških vlasti. Neposredno poslije toga je premješten, a vlast je data ustaškom povjereniku Josipu Plemenčiću i taborniku Marku Blaževiću.

Kako je okupacija Vrginmosta bila svršena stvar, to su neki od komunista riješili da se prebace za Bosnu, gdje je, bar se tako vjerovalo, još pružan otpor Nijemcima. No, budući da je ubrzo došlo do kapitulacije Jugoslovenske vojske - od ove namjere se odustalo. Uspostavljena je veza sa Okružnim komitetom KPH za Karlovac, koji je dao

direktivnu da sve partijske ćelije pristupe raskrinkavanju novostvorene NDH i razbijačke politike okupatora.

Brza kapitulacija Jugoslavije (17. IV 1941), bjekstvo kralja i vlade Milana Simovića u inostranstvo, dolazak Nijemaca, Italijana i ustaša - stvorili su veoma tešku i mučnu situaciju kod rodoljubivog naroda. Treba pri tom reći: kod mnogih je brz završetak rata trenutno izazvao olakšanje, ali je pojava ustaške NDH u srpskim masama izazvala veoma duboku zabrinutost. Srpski narod je, konačno, uvidio da je od onih koji su ga godinama iskorištavali za svoje sebične i klasne interese napušten i ostavljen na milost i nemilost okupatoru i ustaškim zločincima. S druge strane, kod većeg dijela neupućenog hrvatskog stanovništva ispoljavala se izvjesna radost zbog stvaranja vlastite hrvatske države, dok pripadnici HSS još nisu bili načisto da li su samim stvaranjem NDH zadovoljeni i njihovi politički ciljevi, ili samo zahtjevi fašističke grupe ustaša. Sve to, kao i ono što se pojavljivalo kao njegova posljedica, već u prvim danima okupacije i dolaska ustaša, stvorilo je odnose nepovjerenja između Srba i Hrvata.

Upravo tih dana komunisti sa teritorije kotara Vrginmost upoznati su i sa sadržajem proglašenja Centralnog komiteta KPJ koji je 14. aprila 1941. upućen svim narodima Jugoslavije. U Proglasu se, u odnosu na situaciju u Hrvatskoj, pored ostalog, kaže:

»U teškoj i sudbonosnoj borbi sa tuđinskom najezdom, našla se u Hrvatskoj šaka agenata i petokolonaša, koja je uz pomoć najuglednijih hrvatskih vlastodržaca sistematski pripremala i konačno u najtežem času izvršila izdaju kakvoj nema premca u nizu izdaja hrvatske gospode i vlastele u historiji.«

Partija je stalno ukazivala na značaj stvaranja čvrstog bratstva i jedinstva, jer je znala da samo zbratimljeni narodi mogu izvojevati pobjedu. Otuda ona ni u ovim teškim i sudbonosnim danima nije zapostavila i ovo veoma značajno pitanje. U vezi s tim u istom proglasu se kaže:

»Hrvatska gospoda te site da pružoš ruke tvojem vjekovnom neprijatelju i porobljivaču, a siju najodvratniju mržnju i hajku protiv srpskog naroda, koji se herojski bori i gine rađe nego da bude robom tuđna Zar nije srpski narod oduševljeno podupirao tvoju opravdanu borbu za slobodu i ravnopravnost. Tuđinske slugе, hrvatska gospoda, siju u tebi mržnju prema tvojoj krvnoj braći Srbima, a u vrijeme kada oni svojom krvlju s nova pišu slavnu, iako tragičnu stranicu svoje historije. Znaj, hrvatski narode, da je borba tvoje braće i tvoja borba.«¹⁰ Ovdje od tada, kroz čitavu NOB, neće biti sastanka, skupa ili zbora na kojem se, na prvom mjestu, neće isticati istorijski i sudbonosni značaj borbe za bratstvo i jedinstvo, u čemu su Partija i NOP u cjelini postigli ogromne uspjehe.

Dolazak ustaša i Italijana

Poslije rasula i kapitulacije Jugoslovenske vojske, vojnici rodом iz ovog kraja, napušteni od svojih starješina, krenuli su iz raznih krajeva Jugoslavije svojim kućama. Gotovo svaki potomak starih graničara sa sobom je ponio i oružje, svjestan da će ono itekako trebati, da bitka nije bespovratno izgubljena. Sem oko 50 koji su pali u njemačko zarobljeništvo, svi su se vratili kućama. Mnogi od onih koji su ponijeli oružje, iako su vješto izbjegavali naseljena mjesta, nisu imali sreće da ga i donesu; usput su bili sačekivani od jedinica unaprijed organizovane Mačekove »Zaštite«, koja je oduzimala oružje. Tako je samo manji broj uspio da oružje donese do svojih kuća.

¹⁰ Zbornik dokumenata i podataka o NOR-u, tom V, knj. 1, str. 5 i 6 [U daljem: Zbornik NOR-a V/1 str. 5 i 6).

Istovremeno, preko ove teritorije povlačili su se vojnici iz drugih krajeva naše zemlje. Umorni, gladni, postiđeni i žalosni zbog izdaje kralja i generala, zaustavljali su se radi odmora i da bi nešto pojeli. Teško je bilo slušati te vojnike kako pričaju o sramnoj izdaji i o onome šta su sve na putu doživjeli.

Dok su se vojni obveznici i rezervisti vraćali svojim kućama, na teritoriji kotara Vrginmosta već su bili Nijemci, Italijani i ustaše. Ubrzo Nijemci, već prvih dana maja, najštaju teritoriju Vrginmosta, a vlast predaju ustašama. Pod okriljem Hitlerovih trupa, rodi hrvatskog naroda u Topuskom, među kojima su bili Kocman, Ilija Briješki, Jure i Iartin Putrić, Mate Malinac i dr., uspostavljaju ustašku vlast i odmah počinju sa hapšenjima, progonima i ubijanjem istaknutijih ljudi u tom mjestu. Oni su još prije dolaska Nijemaca u Topusko, a po direktivi ustaških funkcionera iz Gline advokata Mirka Puka, Cvjetanovića, braće Vidaković i dr., pomogli u razoružavanju jedinica jugoslovenske 3jske koja se dezorganizovano povlačila u pravcu Bosne. Domogli su se i blagajne Konde 4. armije, koja se takođe povlačila ovim pravcem. Novac su međusobno podijelili, a nepoželjnog svjedoka Šimu Briješskog likvidirali, i to tako što su poznatom ustašinu Šalteru naredili da ga noću 25/26. jula ubije u selu Poljani. Odmah su pronijeli glas i su Šimu ubili Srbi, čime su pravdali pokolj naroda u ovome selu.

Za razliku od Topuskog, u Vrginmostu punih deset dana nije uspostavljena ustaška vlast. Bili su, naime, prinuđeni da dovedu komisiju, sa Vidakovićem iz Gline na čelu, kojoj i pridružuju mesar Josip Plemenčić, lugar Antun Šprajc i čuvar željezničke pruge iz 'evarske Strane Josip Beljan i njegov sin Zlatko. Oni su odmah otpočeli svoju zločinčku djelatnost protiv srpskog naroda i postali krvnici i izdajnici vlastitog naroda.

Odlaskom njemačkih jedinica, u Topusko i Vrginmost su 9. maja došli dijelovi 11. ilijanskog bersaljerskog puka. Dolaskom Italijana, među narodom se stvorila prividna nada da će ih oni zaštititi od ustaškog nasilja i zločinstva. Povod tome bio je postupak usolinijevih vojnika kada su jedne noći spriječili hapšenje svih muškaraca u Vrginmostu od strane ustaša. Međutim, to je bila samo obmana, kako bi se pokazali kao spašitelji srpskog naroda. Bilo je to trenutno, jer su ustaše upravo pod njihovim okriljem stavile započeta hapšenja i progone Srba i komunista.

Stanje neizvjesnosti i straha kod Srba dostiglo je vrhunac kada je narod doznao masovni pokolj nevinog srpskog življa izvršen 11. maja 1941. godine u glinskoj pravoslavnoj crkvi, te za pokolj oko 600 stanovnika Veljuna od 6. maja u susjednom Blajju. Tada je većini naroda bilo jasno da ustaše spremaju tragičnu sudbinu čitavom srpskom narodu u Hrvatskoj. Samo manji broj ljudi još je vjerovao da je i NDH nekakva pravna država i da neće dozvoliti da se čine takva zvjerstva, da se jedan narod istrijebi mo zato što pripada drugoj vjeroispovjesti. Upravo ti ljudi, prepustivši se takvom vjevanju, među prvima su odvedeni i poubijani od strane ustaša.

Okrutne mjere vlasti NDH

Dolaskom Italijana i uspostavljanjem njihovih garnizona u Vrginmostu i Topuskom, o i preuzimanjem vlasti od strane ustaša, završena je okupacija teritorije kotara Vrginmosta. Sem garnizona u ova dva mjesta, u Boviču je uspostavljena ojačana žandarrijska stanica, a po hrvatskim selima su formirane ustaške naoružane organizacije, stavljene od ološa i izdajnika svoga naroda, koji za cijelo vrijeme rata neće dobiti širu dršku. Podjelom Hrvatske demarkacionom linijom između njemačkog i italijanskog upacionog područja, teritorija kotara Vrginmosta je ušla u sastav italijanskog okupacionog područja.

Od 3. avgusta u Vrginmostu je bila 3. a u Topuskom 4. ustaška satnija, koje su bile pod komandom ustaškog pukovnika Tomislava Rolfa, čije je sjedište bilo u Glini.

Kada je Ante Pavelić, 16. aprila, imenovao prvu hrvatsku vladu, u njoj je prvi ministar pravosuđa bio advokat dr Mirko Puk iz Gline, inače organizator uspostave ustaške vlasti i na teritoriji kotara Vrginmosta i glavni organizator ustaškog pokreta. Zakonskom odredbom od 19. aprila Pavelić je ukinuo stare propise Banovine Hrvatske o kotarskim skupštinama i upravnim odborima, raspustio sva općinska poglavarstva, povjerivši njihove funkcije ustaškim povjerenicima. Za Vrginmost bio je to Josip Plemenčić, a za Topusko Ilija Briješki. Međutim, za cijelo vrijeme NOB-a narod kotara Vrginmosta nije priznavao ovu vlast, koja, uostalom, već od druge polovine 1942. godine nije ni bila na ovoj teritoriji. Sve što je radila važno je samo za mjesto Vrginmost i Topusko, dok su se u njima nalazile ustaške i italijanske jedinice, kao i za hrvatska sela do kraja 1942. godine.

Poslije ukidanja kotarskih i općinskih propisa, Pavelić je svojom naredbom od 5. maja ukinuo postojanje i djelovanje srpsko-pravoslavne crkve, a naredbom od 11. novembra 1941. godine proglašena je konfiskacija cjelokupnog njenog imanja. Ministar pravosuđa i bogoštovlja, dr Puk, svojom naredbom od 18. avgusta 1941, određuje da se ubuduće ima upotrebljavati naziv »grčko-istočna vjera«. Od tada u dokumentaciji katoličke crkve i druge biskupske konferencije, katolički episkopat u NDH stalno je upotrebljavao naziv »grčko-istočna vjera« i »grčko-istočnjaci«. Odmah po dolasku na vlast, ustaše su zatvorile sve srpsko-pravoslavne crkve na teritoriji kotara Vrginmosta, a sveštenici koji nisu uspjeli izbjeći u Srbiju pohvatani su i poubijani od strane ustaša, u toku maja 1941. godine. Sve crkve na teritoriji kotara Vrginmosta u toku 1941. i 1942. godine spaljene su od strane ustaša.

Zabranom svakog djelovanja i postojanja srpsko-pravoslavne crkve, Pavelić je zabranio i svaku upotrebu ćirilice u javnom i privatnom životu. Zabranjeno je i podlegalo je strogoj kazni i samo štampanje bilo kakvih knjiga i publikacija ćirilicom.

Tako su Pavelić i njegove ustaše, koje su na vlast doveli Italijani i Nijemci, već od prvih dana svoje vladavine počeli sprovoditi fašističku politiku svojih gospodara. Dok su prema gospodarima bili poslušni i ponizni, dotle su nad hrvatskim narodom i svim njegovim antifašistima, a posebno nad članovima Partije, bez obzira kojoj vjeroispovjesti pripadali, sprovodili svirepost sa najtežim terorom, sprovodeći, istovremeno, politiku istrebljenja Srba, Židova i Cigana." O tome su se dogovorili na tajnom sastanku održanom sredinom maja 1941. godine u Glini, u zgradi bolnice. Sastanku su prisustvovali ustaše skoro iz svih krajeva NDH, gdje je zaključeno da se pređe na plansko likvidiranje Srba, Židova i »nepoćudnih elemenata« u novostvorenoj »državi«. Ovome sastanku prisustvovao je i ustaški ministar pravosuđa dr Puk, koji je u svome govoru tražio progone Srba. Jedan od oblika masovnog ustaškog terora u okviru istrebljenja i progona Srba, bilo je i njihovo prisilno prekrštavanje i »prevođenje« na katoličku vjeru, pod parolom da su Srbi u NDH - Hrvati pravoslavne vjere. Prelaženje u katoličku vjeru, odnosno »pokrst« kako je narod taj sramni čin nazivao, sprovodilo se prisilno i primjenom krvavih metoda. O tome kako su se svi ti zločini odvijali na teritoriji kotara Vrginmosta biće govora u narednim poglavljima ove knjige.

* Prema Ustavu SFRJ, sada etnička grupa Romi.

Glava I

USTANIČKA 1941. GODINA

RAD PARTIJSKE ORGANIZACIJE NA PRIPREMANJU USTANKA

Osnivanje Kotarskog komiteta

Poslije uspostavljanja veze sa Okružnim komitetom KPH za Karlovac, o čemu je već bilo riječi, sve partijske ćelije sa teritorije kotara Vrginmosta, sa kandidatima za članove Partije i grupama njenih simpatizera - nastavile su aktivni rad. Zadatak članova Partije bio je da narodu objašnjavaju trenutnu vojno-političku situaciju, pripremajući ga za oružani otpor. Počelo se sa popisom oružja i drugog ratnog materijala, zatim prikupljanjem istog i sprečavanjem da se ono preda ustašama, što su ove uporno i prijeteći zahtijevale. Međutim, kada je riječ o oružju, treba istaći da je narod ovoga kraja ostao u pravom smislu riječi gotovo goloruk, sa toliko malo oružja da je to stvaralo posebne poteškoće u toku priprema za ustanak. Teritorija kotara Vrginmosta, prije svega, bila je udaljena od svih ratnih frontova i garnizona bivše jugoslovenske vojske, tako da nije bilo prilike da se narod domogne veće količine raznog naoružanja. Uz to, ni svim vojnim obveznicima, koji su po rasulu vojske ponijeli sa sobom na povratku kući svoje lično naoružanje, nije uspjelo da ga donesu do svojih sela, jer su na putevima dočekivani od ustaša i Mačekove »Zaštite«. Bilo je samo oko 40 vojnika koji su donijeli kućama svoje puške, ali zastrašeni ustaškim oglasom i prijetnjama da se oružje mora predati, predali su ga, ne znajući koliko će poslije za njim žaliti. Tako se na teritoriji kotara Vrginmosta moralo početi zaista od pojedine puške.

Razvoj događaja i prva iskustva članova Partije zahtijevali su organizovaniji, aktivniji i brži rad, zbog čega su tada pred sve partijske ćelije na teritoriji kotara postavljeni sljedeći, konkretniji zadaci:

1. Oživjeti, povezati i proširiti rad svih ćelija na području kotara i formirati zajedničko rukovodstvo - Kotarski komitet;
2. Sprovesti pojačanu agitaciju u narodu o tome da ne predaje ustašama oružje i ratnu spremu koju su vojnici i vojni obveznici donijeli sa sobom poslije kapitulacije i rasula bivše jugoslovenske vojske;
3. Raskrinkavati politiku okupatora i Pavelića kao neprijateljsku i protivnarodnu;
4. Organizaciono povezati i ideološki uzdići članove Partije i ćelije na viši nivo idejne spremnosti za zadatke koji su predstojali;
5. Pojačati rad na formiranju SKOJ-a i rad sa ženama.

To su, uglavnom, bili najvažniji zadaci komunista, kako ih je tada u svoj ratni dnevnik zabilježio Rade Bulat, prvi sekretar Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost, formiranog u drugoj polovini maja 1941. godine. U Komitet su, sem Bulata kao sekretara, ušli Stanko Maslek, Branko Nikoliš i Pavao Bijelić, kao članovi. Komitet je bio u stalnoj vezi sa Okružnim komitetom KPH za Karlovac. Gojko Nikoliš, koji se tih dana nalazio u Sjeličaku, najviše je pomogao i saradivao sa Komitetom, ali je ubrzo morao napustiti selo, jer je prijetila opasnost da, kao španski borac i poznati član KPJ, bude uhapšen. U radpartije uključili su se i svi njoj odani kadrovi - đaci, studenti, radnici, zanatlije, službenici vojna lica, koji su se uoči napada na Jugoslaviju, ili poslije njene kapitulacije, vratili u svoja rodna mjesta, stižući iz raznih krajeva i gradova. Ne čekajući direktive za rad, oni su se aktivno uključili u politička zbivanja i djelovali u narodu u pravcu organizovanja jačanja otpora zajedničkim neprijateljima.

Formiranjem Kotarskog komiteta, teritorija kotara Vrginmosta po prvi put je dobila svoje partijsko rukovodstvo. Njegovim uspostavljanjem sve partijske ćelije su bile na stalnoj vezi i njima je rukovođeno iz jednog centra. Obezbijeđen je organizovan i aktivan rad. Naročito vidan korak naprijed učinjen je u ideološko-političkom obrazovanju članova i kandidata KPH. Pored redovitog čitanja i proučavanja članaka iz »Vjesnika«, Srpa i čekića« i »Proletera«, te druge marksističke literature, u drugoj polovini maja 1941. organizovan je i politički kurs za sekretare partijskih ćelija, a to su bili Đuro Baić Pecka, Milan Oreščanin Crni (Perna), Dragica Bulat (Vrginmost), Milutin Ratković Čemernica, Nikola Mraović (Bović) i Branko Dragojević (Pješčanica). Kursom je rukovodio i držao predavanja sekretar Komiteta Rade Bulat. Sekretari su se, naime, sastajali samo jednom nedjeljno, svakoga četvrtka, u livadama kod Vrginmosta, u blizini nline Jovac. Četvrtak je bio sajmeni dan u Vrginmostu, tako da toga dana nije bio uočljiv dolazak sekretara ćelija na kurs. Radilo se tako do sredine juna i za to vrijeme poznanici kursa su proradili dvije glave »Istorije SKP(b)«. Izbijanjem rata između SSSR-a i Njemačke, 22. juna 1941. godine, prestao je taj rad primjenom metode kursa, jer su neki sekretari morali povući u ilegalnost. Međutim, rad ćelija i njihova međusobna povezanost time nije ni jednog momenta bila oslabljena.

Uoči ustanka: 12 ćelija sa 99 članova KPH

Pored širokog političkog djelovanja, aktivnost komunista bila je usmjerena i na masovljenje i učvršćenje postojećih partijskih ćelija.

Uoči dizanja oružanog narodnog ustanka, na teritoriji kotara Vrginmosta postojale u slijedeće partijske ćelije:

Bović - 10 članova: Nikola Mraović, sekretar, đak učiteljske škole, Mićo Gledić, Juro Gledić, Nikola Gledić, Mile Mraović, Nikola Mraović Skula, Vaso Mraović, Svetozar Mraović Skula, Stevan Stanojević i Milan Zimonja, lugar iz Trstenice;

Čemernica - 2 člana: Milutin Ratković, student, i Mile Ratković (nije se vodila kao ćelija);

Kirin - 6 članova: Simo Novaković, sekretar, Vaso Bulat, Vaso Guberina, Mile Novaković, Dragan Pavlović i Đuro Pavlović;

Malička - 5 članova: Milivoj Šašić, sekretar, Nikola Čiča, Gojko Lončar, Jovica Lončar i Stevan Lončar Žir;

Pecka - 6 članova: Duro Baić, sekretar, Matija Relić, Pavao Rkman, Simo Rkman, Ljuban Poštić i Stanko Trkulja, profesor, rodom iz Katinovca;

Perna - 9 članova: Milan Oreščanin Crni, sekretar, Pero Božić Penjo, Nikola Božić, Ilija Đ. Oreščanin, Mirko Poštić, Dušan Rkman, Mirko Rkman, Stanko Rkman i Bogdan Oreščanin.

Pješčanica - 5 članova: Branko Dragojević, sekretar, Duda Dragojević, Duro Dragojević (Jovin), Stojan Marinčić i Sava Radović;

Donji Sjeniĉak - 6 članova: Pero Ćabraja, Nikola Grubješić, Mile Lonĉar Lelin, Nikola Lonĉar Kaprol, Simo Lonĉar i Rade Lonĉar;

Gornji Sjeniĉak - 10 članova: Pavao Bijelić, Dragan Jurić, Pero Jurić, Miloš Kljajić, Rade Linta, Stanko Manojlović, Petar Nikoliš, Nikola Nikoliš, Stevo Stojaković i Ilija Vlajnić;

Lasinjski Sjeniĉak - 9 članova: Milić Dejanović, Mile Martinović, učitelj, Stanko Maslek,¹¹ Branko Nikoliš, Glišo Pruginić, Branko Peleš, Milić Škaljac, Đuro Vujičić i Rade Zrinjanin, iz Banskih Moravaca;

Štipan-6 članova: Miljkan Maslić,¹² Dušan Maslić, Mile Manojlović Gedžo (rodom iz Donjeg Sjeniĉaka, a u Štipanu pomoćni učitelj), Mile Kliĉković, Nikola Romĉević Osula i Nikola Vidović;

Šljivovac - 6 članova: Petar Radanović, Pero Radanović, Stevo Radanović, Vujo Radanović, Nikola Radanović i Petar Stanojević;

Staro Selo - 9 članova: Ostoja Gajo Petra Basta,¹³ sekretar, Marko Steve Dotlić, Petar Mile Dotlić, Rade Jove Dotlić, Milan Đure Jakšić,¹⁴ Vasilj Petra Uzelac, Mile Jove Vignjević, Đuro Miladina Ćelap i Mile Adama Ćelap.

Vrginmost i Podgorje -10 članova: Dragica Bulat, sekretar, student medicine, Dragan Bulat, Jovica Bulat, Rade Bulat, Mile Barbir, Savo Bogdanović, Boro Mrkobrada, Branko Mraović, Stevo Mraović i Branko Źutić.

Dok su komunisti uoĉi rata nešto više radili na formiranju i aktiva SKOJ-a, to se ne bi moglo reći za pažnju u radu sa omladinom i ženama. Naprotiv, tome su posvećivali znatno manju, a ponegdje gotovo nikakvu pažnju. U tom pravcu nešto više su radili đaci i studenti kada su dolazili svojim kućama, za vrijeme školskih raspusta. Uspjelo se jedino da se aktivni SKOJ-a formiraju u selu Pecka i u Vrginmostu:

Pecka - 6 članova: Dušan Baić, đak, sekretar, Simo Brković, radnik, Pero Ivanović, trgovaĉki pomoćnik, Slavko Jakšić, đak, Nikola Oreščanin, obučarski radnik, i Stevan Rkman, zemljoradnik;

Vrginmost - 6 članova: Boro Mrkobrada, đak, sekretar, Anka Bulat, Seka Bulat, Đorđe Miliĉević Đoni, Ljuban Miliĉević i Ljuban Radanović.

Tako je uoĉi rata na teritoriji kotara Vrginmosta, podruĉja na kojem je, prema tadašnjim podacima, živjelo 99 članova KPH, organizovanih u 12 partijskih ĉelija, i 12 članova SKOJ-a okupljenih u dva skojevska aktiva. Uoĉi ustanka pred formiranjem je bio i aktiv SKOJ-a u Sjeniĉaku, Boviĉu i Perni.

¹¹ Stanko Maslek bio je sekretar partijskih ĉelija Donjeg, Gornjeg i Lasinjskog Sjeniĉaka.

¹² Ćlanovi KP iz Štipana i Šljivovca, sve do ustanka, ĉinili su jednu partijsku ĉeliju, a njen sekretar je bio Miljkan Maslić.

¹³ Odveden 22. juna 1941. godine i ubijen od ustaša.

¹⁴ Odveden i ubijen zajedno sa sekretarom ĉelije.

Do sredine jula: 9 borbenih grupa sa 200 boraca

Istog dana kada su Hitlerove fašističke horde mučki napale na Sovjetski Savez, 22. juna 1941, Politbiro CK KPJ, sa drugom Titom na čelu, održao je u Beogradu istorijsku sjednicu, na kojoj je analizirana novonastala vojno-politička situacija i usvojene mjere koje će naša partija, u vezi s tim, preduzeti. Sa te sjednice vodstvo partije je uputilo proglas članovima KPJ, radnicima, seljacima, svim građanima Jugoslavije - da zbiju svoje redove i spremne se za odlučujuće bitke. Komunisti su pozvani da se hitno spremaju za tešku borbu, da prilagode svoje organizacije novim, veoma složenim uslovima, stave se na čelo radnih i nacionalno ugnjetenih masa i povedu ih u borbu protiv fašističkih tlačitelja naših naroda. U toku juna i jula 1941. godine, kako od CK KPJ tako i od CK KPH, upućeno je više poziva i proglašenja narodu za borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika. Sve je to, sporije ili brže, stizalo i do naroda ovog dijela zemlje, predstavljajući, kako će reći vođa revolucije Tito, tačno sedam godina nakon tih istorijskih događaja, »bojni zov, s vjerom u pobjedu, ali i s dubokom sviješću o ogromnim teškoćama u toj borbi, kako za našu Partiju, tako i za naš narod.«¹⁵

Proglašenja CK KPJ i CK KPH bili su snažno mobilizatorsko sredstvo u pripremama za borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika, što je znatno ubrzalo rad partijskih organizacija na okupljanju masa za oružanu borbu. Pred Kotarski komitet i sve partijske ćelije na terenu tada su se postavili novi zadaci, čijim je izvršenjem trebalo pripremiti narod za oružanu borbu. U vezi s tim, sekretar Kotarskog komiteta, Rade Bulat, upoznao je sekretare partijskih ćelija sa novonastalom situacijom i direktivom Partije za pripremu oružanog ustanka, konkretizujući zadatke svake ćelije i njihovih članova.

Formiranje borbenih grupa postavljeno je kao prvi i najvažniji zadatak, pa mu se pristupilo odmah, skoro na cijeloj teritoriji.

Do prve polovine jula 1941. godine formirane su slijedeće borbene grupe:

Podgorje - 15 ljudi, komandir Dragan Bulat;

Pješčanica - 10 ljudi, komandir Đuro Dragojević;

Sjeničak - 50 ljudi, komandir Miloš Kljajić;

Bović - 30 ljudi, komandir Milan Komadina;

Kirin - 20 ljudi, komandir Petar Bijelić;

Štipan - 20 ljudi, komandir Nikola Vidović;

Perna - 30 ljudi, komandir Mirko Poštić;

Pecka - 15 ljudi, komandir Stojan Mazinjanin;

Malička - 10 ljudi, komandir Jovica Lončar.

Tako je na teritoriji kotara Vrginmosta do polovine jula formirano 9 borbenih grupa sa oko 200 ljudi, i to u selima gdje su djelovale partijske ćelije.

U sastav borbenih grupa ušli su komunisti i skojevci, zatim kandidati za članove simpatizeri Partije. Na liniji okupljanja svih patriotskih snaga, svih ljudi spremnih za oružanu borbu za socijalno i nacionalno oslobođenje, nastojalo se da se za saradnju u Jogleđu vojnih pitanja svakako pridobiju aktivni oficiri i podoficiri koji su uspjeli da se poslije kapitulacije Jugoslovenske vojske vrate svojim kućama u ovim selima. Od dva :akva aktivna oficira, poručnik Milan Pavlović Mičun iz Kirina odmah se, po dolasku

¹⁵ Josip Broz Tito, u političkim referatima V kongresa KPJ, jula 1948. godine.

kući, povezao sa komunistima i aktivirao se u pripremi naroda za oružanu borbu, dok je kapetan I klase Milorad Lapčević iz Vrginmosta, ranije pristalica fašiste Ljotića, obećao svoje učešće u borbi, ali kada je obećanje trebalo izvršiti - napustio je teritoriju kotara Vrginmosta i, zajedno sa školskim nadzornikom Dušanom Samardžijom, pobjegao u Beograd.¹⁶

S pravom se može reći, kada je u pitanju ovaj kraj zemlje, da su aktivni podoficiri iskreno stupali u oružanu borbu i u vojnim formacijama NOR-a postajali istaknuti komandiri, komandanti i vojni instruktori, među kojima su se istakli - Jovica Lončar iz Maličke, braća Mirko i Mile Poštić iz Perne, Mihajlo Vojnović iz Katinovca, Zlatar Roknić Pero iz Poljana, Ilija Gvozdić iz Podgorja, Mile Bučan iz Prkosa i Mirko Žutić iz Vorkapić-Sela.

Sve direktive u vezi sa formiranjem i daljnjim radom borbenih grupa primane su od vojnog rukovodstva, formiranog 10. jula 1941. godine pri Okružnom komitetu KPH za Karlovac. To rukovodstvo su sačinjavali Josip Kraš Papo, član CK KPH i sekretar Okružnog komiteta (OK), KPH za Karlovac, Vječeslav Holjevac Veco i Ivo Marinković, član OK KPH za Karlovac.¹⁷

Jednovremeno sa formiranjem i učvršćenjem borbenih grupa, na teritoriji kotara se pristupilo prikupljanju i nabavci oružja, u čemu su se ispoljile veoma velike otežavajuće okolnosti. Pred partijsku ćeliju u Vrginmostu postavljen je, npr. zadatak da počne sa krađom oružja od Italijana. Drug Milan Miličević uspio je da ukrade dvije puške, nekoliko bombi i nešto municije, što je sakrio u vinograd, nedaleko od svoje kuće. Međutim, ubrzo je otkriven i strijeljan 9. jula 1941, dok su hapšenje uspjeli izbjeći Ljuban Miličević i Ljuban Radanović. Milan je otkriven zbog povećane budnosti Italijana, izazvane podjelom letaka 8. jula od strane Bore Mrkobrada, člana SKOJ-a. Pojava letaka, koje je ovdje dostavio OK KPH za Karlovac, izazvala je strogu pripravnost u svim italijanskim garnizonima, a naročito u Vrginmostu i Topuskom, dok je u Vojniću došlo i do uzbune. Italijani su prekinuli odlazak u sela bez pušaka i izvođenje obuke u šumi, a na cesti Vrginmost - Topusko uveli su stalno patroliranje motorizovanim grupama.

Sve borbene grupe uspjele su da se kako-tako naoružaju - uglavnom civilnim (lovačkim) puškama, poneki pištoljem i starim austrijskim karabinom. Tako su borci iz njihovog sastava uoči ustanka imali oko 150 lovačkih pušaka, 5 karabina, 10 pištolja, 5 bombi i nešto baruta i dinamita.

Kotarsko partijsko savjetovanje

Kao i u cijeloj zemlji, situacija je i na teritoriji kotara Vrginmosta iz dana u dan bila sve teža. Zbog sve veće aktivnosti partijskih organizacija, pa i borbenih grupa, kontrola od strane ustaša i Italijana bila je pojačana, i to u svim mjestima i na svim komunikacijama. Zbog toga se i veza članova Kotarskog komiteta KPH za Glinu, Ranka Mitića i Milutina Baltića iz Selišta, sa OK KPH za Karlovac morala održavati preko Kotarskog komiteta Vrginmost i partijske ćelije u Sjeničaju. Naime, Dragica Bulat, član partijske ćelije u Vrginmostu, imala je zadatak da održava vezu sa drugom Krašom, sekretarom OK KPH za Karlovac i od njega prenosi direktive i sav potreban partijski materijal za sreske komitete za Vrginmost i Glinu. Ovdje treba naglasiti da

¹⁶ U toku rata stavio se u službu Nedića, kao komandant kvasilinških jedinica.

¹⁷ Prve udarne grupe formirane od strane ovog vojnog rukovodstva odmah su počele aktivno djelovati u samom gradu. Njihove prve akcije bile su: kidanje električnog voda kod Ozalja, rušenje željezničke pruge kod Duge Rese, podmetanje bombi u ustaške stanove i dr.

Josipu Krasu pripada velika zasluga za razvoj i učvršćivanje partijskih organizacija u kotaru Vrginmost. I u ovim teškim danima okupacije i ustaškog terora, stalno je bio u vezi s komunistima i davao im uputstva za rad.

Početakom jula 1941. godine u šumi Muljci kod Ostrožina održano je Kotarsko partijsko savjetovanje za Vrginmost. Pored Josipa Kraša, sekretara OK KPH za Karlovac, i Rade Bulata, sekretara Komiteta KPH za Vrginmost, savjetovanju su prisustvovali i Branko Nikoliš, Stanko Maslek, Pavao Bijelić, Milić Dejanović, Pero Jurić, Mile Manojlović, Mile Mraović Ćurčija, Dragica Bulat i Miljkan Maslić. Na tom skupu Kraš je iznio političku situaciju, dao komunistima konkretne zadatke i objašnjenja na postavljena pitanja, te potvrdio izbor Rade Bulata za političkog i Stanka Masleka za organizacionog sekretara Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost, dok je Branko Nikoliš dobio zaduženje vojnog instruktora u Komitetu. Istovremeno, na savjetovanju je imenovan i Operativni štab za sektor sjeveroistočno od pruge Vrginmost - Karlovac, u čiji su sastav ušli Branko Nikoliš, trgovac iz Sjeničaka, Pavao Bijelić, zemljoradnik iz Sjeničaka, i Rade Bulat, sekretar Kotarskog komiteta.

Okružno partijsko savjetovanje u Abezu

Petnaestak dana poslije toga, tačnije 19. jula 1941. godine, u šumi Abez, 4 km sjeverno od Vrginmosta, punoj Italijana i ustaša, održano je istorijsko Okružno partijsko savjetovanje delegata komunista s teritorije kotara Vrginmosta, Gline i Vojnića.

U radu Okružnog partijskog savjetovanja učestvovali su Rade Končar, sekretar Centralnog komiteta KPH, Josip Kraš Papo, član CK KPH i sekretar Okružnog komiteta KPH za Karlovac, Ranko Mitić i Milutin Baltić, u ime partijske organizacije kotara Gline, Žarko Ćujić i Stanko Opačić Čanica, ispred partijske organizacije kotara Vojnić, i Rade Bulat, Branko Nikoliš, Mile Manojlović Gedžo i Stanko Maslek, ispred partijske organizacije kotara Vrginmost.

Na Savjetovanju su analizirana slijedeća pitanja:

1. Politička situacija stvorena napadom Njemačke na SSSR - referat Rade Končar;
2. Političko stanje na terenu, o čemu su referisali delegati kotarskih komiteta;
3. Rezultati izvršenih priprema u pogledu prikupljanja oružja i formiranja borbenih grupa; i
4. Neposredni zadaci koji stoje pred članovima Partije.

Na Savjetovanju je Rade Končar u svom referatu, pored ostalog, rekao: »Mi komunisti se napadom Njemačke na SSSR smatramo mobilisanim. Za nas važe svi ratni vojni zakoni koji se odnose na neizvršenje naređenja.«¹⁸

Na Savjetovanju je odlučeno da se sa ustankom počne noću 23/24. jula 1941. godine. Pri tom je trebalo početi sa diverzijama, kidanjem telegrafsko-telefonskih linija, rušenjem mostova, uništavanjem pošta, razoružavanjem ustaških patrola] straža, žandarma i dr.

Još za vrijeme trajanja Savjetovanja do ušiju učesnika je doprla snažna detonacija iz daljine, sa pravca zapada. Tada je Rade Končar, prema zabilješci Rade Bulata, rekao da je to detonacija od prve diverzije u Hrvatskoj, izvedene na željezničkoj pruzi Karlovac - Ogulin.

is Navedene pojedinosti o radu Savjetovanja zabilježio je u svoj ratni dnevnik drug Rade Bulat.

Sutradan, 20. jula, u blizini istorijskog Abeza je održan ranije zakazan sastanak sekretara svih partijskih ćelija izuzev Čemernice, tako da se direktiva Rade Končara o početku oružanog ustanka odmah mogla prenijeti svim partijskim ćelijama i svim komunistima. Međutim, na tome sastanku - zbog prijeke potrebe čuvanja tajnosti nekih zadataka - nisu konkretno postavljeni svi zadaci svakoj partijskoj ćeliji, već je zaključeno da se to čini postupno, uoči izvršavanja svakog od njih i pred onim komunistima koji će se u tome neposredno angažovati.

Neizvršen prvi borbeni zadatak

Istoga dana, poslije toga sastanka, u Sjeničaju je održan sastanak partijske ćelije, kojem je prisustvovao i Pavao Bijelić, u međuvremenu izabran za člana Kotarskog komiteta. Tu je dogovoreno da borbena grupa Sjeničaj potopi skelu kod Lasinje, a borbene grupe Bović i Kirin likvidiraju žandarmerijsku stanicu u Boviću. Ova dva zadatka su, ispred Kotarskog komiteta, povjereni: za stanicu Bović-Radi Bulatu; za skelu kod Lasinje - Branku Nikolišu.

Pošto su, 22. jula, održani sastanci partijskih ćelija u Sjeničaju i Boviću, počele su pripreme, ali i detaljni razgovori o mogućnosti izvršenja tako krupnih zadataka u ondašnjim uslovima. I pored sveg oduševljenja za početak borbe, došlo se do zaključka da borbene grupe još ne raspolažu odgovarajućim naoružanjem, da nemaju borbenog iskustva, da nisu izvršene psihičke pripreme ljudstva, a kod nekih je bilo i pojave straha. Sem toga, ni narod nije bio još pripremljen da pruži podršku takvim akcijama. Očigledno je bilo da za takav zadatak treba i borbe i narod bolje pripremiti, i to i politički i psihički, što je tražilo izvjesno vrijeme, tim prije što narod u toku jula još nije otvoreno pripreman za masovnu oružanu borbu. Ubrzo će se pokazati i potvrditi da akcije manjih grupa mogu imati potpunog uspjeha jedino kada se oslanjaju na podršku naroda pripremljenog u svakom pogledu.

Poslije neizvršenih zadataka od strane borbenih grupa Sjeničaka, Bovića i Kirina, Komitet se dogovorio da se drug Rade Bulat prebaci u Pernu i Pecku, i tamo radi na pripremanju oružanog ustanka naroda, jer su tamo za to postojali povoljniji uslovi.

U toku jula, borbene grupe iz Perne, Pecke i Maličke vršile su obuku omladinaca u rukovanju oružjem i pružanju prve pomoći ranjenima, te prikupljale ono malo oružja što je bilo po selima. Partijske ćelije u tim selima redovno su se sastajale; komunisti su se skoro svakodnevno međusobno sretali i dogovarali o pripremama oružane borbe. Naročito dobro je bila organizovana saradnja partijskih ćelija Perne, Maličke i Pecke.

U selima Katinovac i Crni Potok, pak, nije postojala partijska ćelija, ali je tamo djelovao profesor Stanko Trkulja, čovjek koji je ranije, boraveći u Parizu, bio član KP Francuske, a uoči rata došao u svoje rodno mjesto, kod roditelja, u Katinovac, zaselak Debeli Kosa. Trkulja je bio u stalnoj vezi sa sekretrom partijske ćelije Pecka Đurom Baicem i s partijskom ćelijom u Perni.

U Pernu se, iz Zagreba, vratio svojoj kući i Bogdan Oreščanin, apsolvant prava. Odmah se povezao sa partijskom ćelijom, postao njen član i aktivno se, sa ostalim članovima Partije, uključio u pripreme oružane borbe. Komunisti sela Maličke takođe su bili aktivni.

Zbog ispada ustaša iz Topuskog u ova sela i odvođenja pojedinih ljudi koji se više nikada nisu vratili, u svim naseljima je organizovana dnevna i noćna straža. Drugovi na straži imali su zadatak da blagovremeno obavijeste narod o dolasku ustaša u selo. Me-

đutim, ni u tim selima u toku jula nisu vršene masovne, bolje reći javne pripreme naroda za oružanu borbu. Ali, zato su članovi Partije, kandidati za članove i simpatizeri KP, skoro svakodnevno razgovarali sa ljudima, govoreći im o vojnoj i političkoj situaciji, objašnjavajući im suštinu politike okupatora, pogotovo ustaša, koja je išla na istrebljenje Srba. Tako su ljudi pripremani za borbu. Dolaskom sekretara Kotarskog komiteta Rade Bulata na ovaj teren nastaje i veća aktivnost, a time i organizovanost komunista i naroda, pa i rad na konkretnijim zadacima.

Inače, u toku jula je na cijeloj teritoriji kotara Vrginmosta, kao i u susjednim kotarevima Gline i Vojnića, stanje bilo veoma teško. Poslije majskog pokolja Veljunčana i Glinjana od kame i malja ustaškog, te stalnog odvođenja ljudi i raznih mjera zabrane koje su primjenjivale ustaške vlasti - kod naroda su zavladao duboka neizvjesnost i strah od sutrašnjice. Nije bilo kod ljudi volje ni za poljske radove, koji su trebali biti u punom jeku. Bilo je i onih koji su vjerovali da je i NDH nekakva država i vlast i da će nastojati da se stanje smiri, ali je više bilo onih koji su jedini spas vidjeli u oružanoj borbi kojom će se izboriti sloboda. Ovaj rodoljubni narod je duboko vjerovao da će Sovjetski Savez brzo savladati Hitlera, a što se tiče gledanja na zločine ustaša, na sopstvene obaveze prema borbi protiv nasilja i za slobodu, ono se slikovito izražavalo i kroz tih dana često izgovaranu prijetnju, borbenu parolu, zavjet: »Biće još krvavih gaća!«

Prvi oružani okršaj - 23. jula

Za teritoriju kotara Vrginmosta oružani okršaji ustanika sa neprijateljem počeli su 23. jula 1941, kako je i odlučeno na Okružnom partijskom savjetovanju u Abezu, održanom 19. jula. Toga dana su, naime, dvojica ustaša iz zaseoka Lukinića, Stevan i Slavko Lukinić, naoružani vojničkim puškama, upali u zaselak Vidovići sela Štipan i od seljaka oduzeli dva para vojničkih cipela. Međutim, članovi Partije, metalski radnik Nikola Vidović i pekarski radnik Mile Kličković, dočekali su ih iza ugla jedne od seoskih kuća i uspjeli da ih, naoružani jednim pištoljem, razoružaju i uhapsu. Pri tom je Slavko Lukinić uspio da pobjegne dok je Stevan Lukinić istog dana strijeljan. Dvije puške, »mauzerka« i »manliherka«, sa 19 metaka, bile su prvi ratni plijen iz ustaničke borbe na teritoriji ovog kotara. Dva navedena borca ostala su poslije te akcije u šumi, i odmah počela sa organizovanjem borbene grupe, koja je kasnije prerasla u Partizanski odred Štipan.

Znajući da će ustaše iz Lukinića, radi odmazde, odmah napasti na selo Štipan, ljudi su se još istog dana dogovorili i postavili straže radi obezbjeđenja od svakog iznenađenja. I zaista, u toku noći je grupa od 5 do 7 žandarma upala u selo, uspjevši da iznenadi i uhvati dvojicu mještana koji su bili u patroli. Pri tom je Mile Maslić, koji je kod sebe imao pištolj, odveden i strijeljan u Karlovcu, dok je njegov drug, pošto je premlaćen, pušten kući.

U zoru 24. jula, ustaše su iz zaseoka Lukinića otvorile mitraljesku vatru po obližnjim kućama sela Štipan. Četiri dana kasnije, 27. jula, došli su žandarmi iz Lasinje i Bučice, pokupili uz pomoć seoskih starješina muškarce iz susjednih sela Štipana i pošli u potragu za nestalim ustašom i »četnicima«.¹⁹ Leš strijeljanog Stevana Lukinića našli su na Vukovu brijegu, u šumi Kremušnici. Za vrijeme pretraživanja šume ustaše su tukle seljake, prijeteći im da će za jednog Hrvata pobiti 500 Srba. Stvarno, oni su toga dana

¹⁹ Paveličev aparat je i ovdje, kao i u drugim djelovima kvislinške tvorevine NDH, ustanike mjesecima nazivao »četnicima«.

odveli 18 ljudi iz sela Štipan i poubijali ih u Prekopi kod Gline. Istine radi, među srpskim seljacima bilo je pojedinaca koji su protestovali protiv ove akcije čiji je inicijator bio Nikola Vidović, ali većina naroda je odobravala put borbe koji je izabrala ova borbena grupa.

Ovaj »slučaj Lukinića« ustaše su tumačile kao izraz mržnje Srba prema Hrvatima, dok je dobar dio Srba svaki akt ustaša tumačio kao odjek duboke mržnje Hrvata prema srpskom narodu, što je, objektivno, vodilo produbljavanju nesporazuma, pa i mržnje između ljudi dva naroda koji su ovdje decenijama zajedno dijelili zlo i dobro. To je, razumije se »dolijevalo vodu na mlin« okupatora i ustaša. U tako složenim i teškim uslovima, članovi i kandidati za članove KP, skojevci i simpatizeri Partije, kao i brojni dobronamjerni ljudi - pravilno su objašnjavali i uporno se borili za bratstvo i jedinstvo Srba i Hrvata, govoreći da samo objedinjenim snagama mogu stati na kraj ustaškim zlodjelima, da su ustaše izdajnici hrvatskog naroda i krvnici, ne samo Srba, već i komunista i svih naprednih ljudi, neovisno od njihove nacionalne i vjerske pripadnosti.

POČETAK MASOVNOG NARODNOG USTANKA

Uspostavljanje fronta ustanika

Zbog veličine teritorije kotara Vrginmosta, kao i obimnosti i važnosti događaja u danima ustanka, ovdje će se posebno obraditi zbivanja iz ustanka na sektoru južno, a posebno na sektoru sjeverno do pruge Gline - Karlovac, tim prije jer su tada, inače, činili dvije zasebne cjeline.

Noću 25. jula, oko 23 časa, ustaša Ivan Satler, lugar u Topličkim Kosama, u dvorištu Petra Vorkapića u selu Poljani, teško je ranio Šimu Briješkog iz Ponikvara, koji je ubrzo podlijegao ranama. Ubijen je, kako je ranije navedeno, po nalogu ustaških rukovodioca iz Topuskog, zbog toga što je postao krajnje nepoželjan svjedok događaja kada su ustaše Martin Putrić, Ilija Briješki i dr. između sebe podijelili novac iz blagajne Komande 4. armije bivše jugoslovenske vojske, kada se ova iz Zagreba kroz Topusko povlačila za Bosnu. Uz to, ubijen je u Poljanima, kako bi hrvatskom stanovništvu lakše objasnili da su ga ubili Srbi, što im je bilo »opravdanje« za ubijanje nevinog stanovništva susjednih srpskih sela.

Istog dana, dakle 25. jula, u Topusko je upala veća grupa ustaša iz Gline, na čelu sa poznatim ustaškim koljačem Vidakovićem i nekoliko ustaša emigranata. Oni su u zgradi opštine, sa ustaškim funkcionerima u Topuskom Jurom Putrićem, Martinom Putrićem, Ilijom Briješkim, Antonom Kocmanom i dr., održali sastanak. Tu su odlučili da se odmah počne sa hapšenjem i ubijanjem svih komunista i Srba, bez obzira na pol i godine starosti. Sprovedenje ove odluke počeli su odmah u Topuskom, Gređanima, Starom Selu i Ponikvarima. Sve pohvatane su zatvarali u zgradu općine i u pravoslavnoj crkvi u Topuskom, odakle su neke odvodili u Glinu i klali ih u crkvi (poznati pokolj Srba u glinskoj pravoslavnoj crkvi), druge odvodili u logor Jadovno kod Gospića i tamo ih poubijali i pobacali u ponor, a treće su postrijeljali u Topuskom, odnosno u Lotnića jaruzi.

Ova zlodjela ustaša obezbjeđivale su i posmatrale italijanske jedinice, koje će već 27. jula napustiti teritoriju kotara Vrginmosta, svu vlast prepustivši ustašama. A čim Italijani napuštaju Topusko i Vrginmost - ustaše iz njih hapse sve muškarce starije od 16 godina, odvođe ih u pravcu Vojnića i ubijaju u Ivanović jarku, kod Krnjaka.²⁰

²⁰ Prema prikupljenim podacima, u Ivanovića jarku ubijeno je oko 200 ljudi, među kojima dvije žene; iz Plaščanske Doline 6, iz Primišlja 4, iz općine Veljun 3, iz općine Karlovac 1, iz kotara Vrginmost 70, dok su ostali bili iz Vojnića, Krnjaka i Krstinje.

Sutradan nakon ubistva Šime Briješkog, 26. jula, jedna veća ustaška jedinica upada u Poljane i, pod izgovorom »odmazde« za ubijenog Briješkog, ubijaju 15 nevinih ljudi i žena, a 47 odvođe tamo odakle se više niko od njih nije vratio. Istog dana u Perni je održan sastanak sa članovima KPH i većim brojem simpatizera Partije iz sela Perne, Pecke i Maličke. Na sastanku se govorilo o borbi protiv ustaša i o stanju borbenih grupa, a dogovoreno je da se izvrše pripreme za prihvatanje borbe protiv ustaša, i radi toga prikupi ono malo oružja što je ostalo kod pojedinih ljudi.

Vijest o ustaškim zločinima u Poljanima brzo se pronijela kroz sva sela ispod Petrove gore. To je kod naroda izazvalo još veći strah i neizvjesnost. Posve su prestali poljski radovi, a ljudi su se počeli, po grupicama, sakupljati i dogovarati o tome šta im valja činiti. Sem pojedinačnih izuzetaka, svi su bili jedinstveni u tome - da rađe prihvataju borbu, nego da dozvole da ih ustaše, kao ovce, odvođe na klanje.

U takvoj situaciji, u ranim prepodnevima 27. jula 1941. u selu Perna su se sastali članovi Partije: Rade Bulat, sekretar Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost, Dušan Rkman, Bogdan Oreščanin i Mirko Poštić, svi iz Perne, zatim Đuro Baić iz Pecke, Jovica Lončar iz Maličke i Stanko Trkulja iz Katinovca. Nakon procjene situacije, odlučeno je da se narod pozove u borbu, i time organizuje masovni oružani narodni otpor protiv ustaša. Formirana je i komanda za rukovođenje ustankom, u koju su ušli Rade Bulat, Bogdan Oreščanin i Stanko Trkulja. Sa sastanka se pošlo u selo, sa zadatkom da se narod sakupi, da mu se objasni situacija i pozove u borbu.

Masovni narodni skupovi održani su istog dana, tj. 27. jula, u Perni, Peckoj, Maličkoj i Katinovcu. Narodu su govorili članovi Partije, koji su ovamo došli upravo sa sastanka u Perni. Narod je odobrio sadržaj proglašenja CK KPJ i CK KPH o oružanoj borbi i prihvatio odluku o organizovanju oružanog ustanka. Zbog postignutog jedinstva i najavljenog organizovanog otpora ustašama, kod ljudi se osjećala veća sigurnost i uvjerenje da se zajedničkim snagama mogu oduprijeti razbješnelim ustašama.

Sutradan, 28. jula, svi muškarci sposobni za borbu izašli su na određene položaje. Front ustanka bio je uspostavljen od Kamenskog mosta na rijeci Glini, u Katinovcu, preko Pecke, Perne, Blatuše i Podgorja, prema ustašama u Topuskom i Vrginmostu. Front se dijelio na tri odsjeka:

Blatuša, Podgorje - rukovodilac Rade Bulat;

Perna - rukovodilac Bogdan Oreščanin;

Pecka, Katinovac - rukovodilac Stanko Trkulja, s pomoćnikom za Pecku Đurom Baićem.

Tako se, prema odluci od 27. jula, narod sela Perne, Pecke, Maličke, Katinovca, Crnog Potoka, Starog Sela, Vorkapić-Sela, Blatuše i Podgorja našao u otvorenoj oružanoj borbi protiv Italijana i Nijemaca, njihovih saveznika i domaćih izdajnika ustaša.

Prve akcije ustanika na sektoru južno od pruge Glina - Karlovac

Prva akcija ustanika počela je razoružavanjem ustaškog povjerenika za žito u Perni. Razoružan je u gostionici Stojana Bogdanovića, od strane Rade Bulata, Nikole Zlatara i Đure Bogdanovića.²¹

Ustanici sela Katinovca, pod rukovodstvom Stanka Trkulje, po danu 29. jula porušili su TT-stubove na liniji Topusko-Velika Kladuša i prekopali cestu kod Kamenskog mosta. Time je prekinuta veza i onesposobljen saobraćaj između ustaških uporišta. Is-

²¹ Godine 1942. otišao u četnike.

tog dana je, zajedno sa ustanicima Starog Sela, postavljena zasjeda nedaleko od mosta, u pravcu Starog Sela, u rejonu Krečana. Obavješteni o ovome događaju, 29. jula noću došlo je iz Topuskog pet ustaša, vozeći se u putničkom automobilu. Dočekani vatrom ustanika, ustaše su se vratile sa dvojicom teže ranjenih. U vezi sa ovom akcijom domobranski pukovnik Tomašević je iz Karlovca izvijestio o tome kako »kotarski predstojnik iz Topuskog izvještava da je most kod Starog Sela demoliran«.

U toku 27. jula i ustanici sela Perne porušili su most na potoku Blatuša, između Perne i Poljana, a noću 27/28. jula, sa jednom grupom ustanika, izvršili su akciju rušenja propusta na pruzi Topusko-Vrginmost.

Tridesetog jula jedna jedinica iz Topuskog, jačine oko 100 ustaša, razbila je front ustanika kod Kamenskog mosta i ovi su se povukli u Crni Potok.

U Donjem Katinovcu i zaseoku Debela Kosa ustaše su ostale 29. i 30. jula, a 31. jula ušle i u Crni Potok gdje su se zadržale u zgradi osnovne škole.

U toku 29. jula, druga jedinica iz Topuskog, jačine oko 200 ustaša, krenula je kroz Vorkapić-Selo u pravcu Perne. U zaseoku Ivoševići dočekani su iznenadnim, snažnim i masovnim jurišem ustanika Perne. Ovaj silovit juriš ustanika, naoružanih sa pet civilnih pušaka i isto toliko pištolja, zatim roguljama i vilama, natjerao je ustaše u panično bjekstvo. Bježeći ispred ustanika, bacali su svoju odjeću i obuću - kako bi bili lakši i brži u bježanju. Ovom prilikom ustanici su uspjeli da u Vorkapić-Selu ubiju jednog ustašu i domognu se jedne vojničke puške. To je bila treća vojnička puška dobijena u borbi.²² U ovoj akciji naročito se istakao Đuro Božić, koji je ustašu ranio i ugrabljenim karabinom ga dotukao, slomivši pri tom kundak puške.

Da bi kaznili ustanike za njihov napad od 29. jula, ustaše su u toku 31. jula ponovo krenule iz Topuskog protiv ustanika Perne. Međutim, i ovog puta su bili prisiljeni da se pred jurišem ustanika, u paničnom bjekstvu, povuku za Topusko. Ovoga puta su juriš ustanika Perne podržali i ustanici gornjeg dijela sela Katinovca, koji su krenuli protiv ustaša u pravcu Vorkapić-Sela, te ustanici Pecke, koji su, paleći dinamit, ulili još više straha ustašama. Riječ je o tome da su detonacije dinamita odavale utisak dejstva artiljerije, te su ustaše, bježeći, zapomagale: »Bježimo, braćo, evo topova iz Petrove gore!« Da ustanici Perne u gonjenju ustaša nisu zastali u Vorkapić-Selu uspjeli bi da uđu u samo mjesto Topusko, gdje je, od straha pred jurišem ustanika, sve bilo spremno za evakuaciju u pravcu Gline.

U bježanju ispred ustanika, ustaše su ubile Pavia Jakšića, narednika bivše jugoslovenske vojske rodom iz Pecke, koji je od ustanika pobjegao ustašama, da im se preda i kaže da su ustanici nenaoružani. Ubile su ga ustaše kada su čule »topove« iz Petrove gore, pomislivši da ih je obmanuo. Ubile su i Petra Sokolovića iz Ivoševića, koji se protiv njih borio s tavana svoje kuće.

Na djelu fronta Blatuša - Podgorje ustaše nisu vršile ispade, dok su ustanici Podgorja izvršili diverziju na pruzi Vrginmost-Vojnić-kolodvor-Skakavac. O ovoj diverziji domobranski pukovnik Tomašević izvještava pretpostavljenu komandu: »Pobunjenici demolirali prugu Caprag - Karlovac kod sela Vrela Utinja.«

U toku 2. avgusta 1941. godine ustanici Crnog Potoka i Debele Kose, kao i dio ustanika iz Pecke, izveli su organizovani masovni napad na ustaše u Crnom Potoku i Debeloj Kosi. Naoružani jednom vojničkom puškom i sa petnaestak raznih civilnih pušaka, te praćeni masom ljudi, ustanici su uspjeli da protjeraju ustaše iz Crnog Potoka i Debele Kose, opkolivši 12 ustaša, naoružanih puškama i jednim puškomitraljezom, u zgradi osnovne škole u Crnom Potoku.

²² Prve dvije su bile ratni plijen iz akcije Nikole Vidovića, u okršaju sa ustašama u Štipanu, 23. jula.

U sumrak istoga dana dio ustanika iz Pecke i Debele Kose povukao se u svoja sela, dok su ustanici Crnog Potoka nastavili borbu protiv 12 opkoljenih ustaša. U toku noći ustanici su zapalili školu u kojoj je izgorjelo i 12 ustaša, sa svim naoružanjem i dosta municije. Tom prilikom je poginuo omladinac Đuro Matije Ulemek, star 15 godina, koji je pokušao da se, pomoću ljestvi, popne na tavan škole i vidi jesu li sve ustaše mrtve. Ubio ga je ustaša koji je još bio u životu. Kako se ustaše nisu htjele predati, dajući otpor do zadnjeg daha, to je zajedno sa njima izgorjelo i oružje.

Ovaj uspjeh, tako reći golorukih ustanika nad naoružanim ustašama, ulio im je još više samopouzdanja i uvjerio ih da ustaše nisu nepobjedive.²³

Dok su se ustanici danonoćno nalazili na svojim položajima, gdje je bila organizovana i zajednička ishrana, dotle su se žene, starci i djeca nalazili kod kuća, užurbano radeći na spremanju i sakrivanju sve pokretne imovine, posebno hrane, stalno spremni za eventualno povlačenje pred ustašama u Petrovu goru.

Doživjevši i svoj treći neuspjeh u borbi sa ustanicima navedenih sela, ustaše tek tada uviđaju da nisu dobro procijenili situaciju i shvatili pravu, neslućenu, veličinu svenarodnog otpora. Zato sada za nove napada na ustanike, ili kako su ih oni zvali, pobunjenike - dobijaju pojačanje iz Gline i vrše koncentraciju jačih snaga u Topuskom, a Pavelić im, kao ojačanje, upućuje i tri aviona.

Sa novim snagama, jačine oko 500 ustaša, dobro naoružanih karabinima, puško-mitraljezima, teškomitraljezima, minobacačima i sa 3 aviona, ustaše na ustanike kreću 3. avgusta. Ovog puta primjenjuju koncentrični napad sa tri kolone: glavnom kolonom udaraju pravcem Topusko-Poljani-Perna, iz koje se u Poljanima odvojila pomoćna; desna kolona je krenula za Blatušu, a lijeva kolona je nadirala pravcem Topusko-Staro Selo-Katinovac-Crni Potok. Avioni, koji su podržavali ovaj napad ustaša, bombardovali su i mitraljirali položaje ustanika Perne, kao što su to činili i dan ranije, 2. avgusta, ubivši nekoliko krupne i sitne stoke u zaseoku Kneževićima, a nadlijetali su i položaje ustanika Pecke i Crnog Potoka. Iz redova ustanika Perne tu je poginuo Ilija Kovačević.

Tako organizovan i izveden napad, omogućio je ustašama da razbiju front ustanika i prisile ih da se povuku za Petrovu goru. Najjači otpor pružili su ustanici Perne, među kojima se istakao Mile Poštić, koji je sa karabinom zaplijenjenim u Vorkapić-Selu, uspješno zadržavao ustaše i stvarao vrijeme narodu da se povuče u Petrovu goru. Još istog dana ustaše su ušle u Blatušu, Pernu, Pecku i Crni Potok, a narod ovih sela, prvi put od doseljenja u ove krajeve, napušta svoje domove i povlači se ponijevši šta može u Petrovu goru.

U navedenim selima ustaše su se zadržale 4. i 5. avgusta. U toku ta dva dana one su, po uhvaćenim ženama, slale pismena i usmena obećanja narodu izbjeglom u Petrovu goru - da se vrati svojim kućama, da mu se neće ništa dogoditi, samo da ljudi predaju oružje i otkriju svoje vođe.

Na ova obećanja mnoge žene, starci i djeca iz Pecke vratili su se kućama. Njih ustaše nisu zlostavljale kako bi pridobile i prevarile što više ljudi iz šume. I pored aktivnosti članova Partije i drugih ljudi u objašnjavanju narodu da se ne vraća u selo, te da ustašama ne treba vjerovati - veći broj ljudi sa svojim porodicama vratio se kućama.

Kada su ustaše procijenile da se vratilo dosta ljudi, zašle su kroz Pecku i sav narod povelu kod trgovine Matije Jakšića, gdje je prema ustaškim obećanjima trebalo da im se održi govor, a onda će biti pušteni svojim kućama. Skupivši tako 59 muškaraca, ustaše su žene i djecu pustile kućama, a zatim su muškarce povele do škole u Crnom

²³ Drugi avgust, dan kada je izgorjela škola sa 12 ustaša, narod sela Crnog Potoka svake godine slavi, kao svoj seoski praznik, obilježavajući prvu uspješnu akciju i pobjedu nad ustašama.

Potoku, gdje će, prema objašnjenju ustaša, biti još ljudi, pa će se tamo održati govor, a onda će doći i katolički pop, pa ko hoće može da pređe na muslimansku ili katoličku vjeru, nakon čega će biti pušteni kućama i slobodno živjeti.

Kada su stigli do zgrade škole u Crnom Potoku, nedužni ljudi su dobili ista obećanja, ali sada da će se sve to obaviti u Velikoj Kladuši. Vođeni cestom prema Velikoj Kladuši, pretpostavljali su što će sa njima biti, ali će jamu koja im se kopala izbjeći samo Mile Radićanin. Iskativši blizinu šume i opuštenost ustaša koje su ih pratile, on je zastao i, neopažen od ustaša, vratio se kući. Svi ostali poubijani su i pobacani u unaprijed iskopane jame na Mehinom stanju, sjeverno do Velike Kladuše. Bilo je to 5. avgusta 1941. godine. Tu je ubijeno 57 ljudi iz Pecke, od kojih su 43 bila iz zaseoka Prikazmić, zatim Matija Kovačević iz Perne i Stojan Radanović iz Maličke.

Sem 59 likvidiranih na Mehinom stanju, ustaše tih dana u Katinovcu ubijaju 50 ljudi i žena, zatim iz Ponikvara odvođe i u glinskoj crkvi ubijaju 76 ljudi, a iz Blatuše 2. avgusta odvlače na pokrst 132 muškarca, koje također ubijaju u Glini.

Za smrt ovih ljudi narod je doznao nakon nekoliko dana neizvjesnosti. Teška i bolna je bila ta vijest. Zakukala su cijela sela; majke su ostale bez sinova, sestre bez braće, djeca bez očeva, žene bez muževa. Sela su se zavila u crno. Poslije ovoga ljudi su shvatili istinitost riječi svojih drugova, koji su se stavili na čelo ustaničkog pokreta, i još jednom se uvjerali da u ustaša nema vjere, da je jedini spas bespoštedna borba za goli život, za slobodu.

U osmodnevnom narodnom ustanku, goloruki ustanici sa ovog sektora, uspjeli su da odbiju tri ustaška napada, da ubiju 12 ustaša i zadobiju jedan karabin. Samo jače ustaške snage uspjele su potisnuti front ustanika, ali ne i uništiti ustanike, ugušiti otpor. Na prevaru uhvaćeni, odvedeni i poubijani, 317 nevinih ljudi, žena i djece bili su posljednja opomena onima koji su mislili da ništa nisu krivi i da će na neki način, pa i popuštanjem pred silom, opstati pod ustašama. Nisu shvatali da jednostavno moraju biti ubijeni - samo zato što pripadaju drugoj vjeroispovjesti.

Kako su se ustaške jedinice u toku 5. avgusta 1941. povukle u Topusko, to se i narod počeo vraćati kućama. Nastavio je sa poljskim radovima, ali od tada pa do kraja rata pod stalnom narodnom stražom - kako ne bi bio iznenađen od ustaških upada u selo i surovih obračuna.

Prve akcije ustanika na sektoru sjeverno od pruge Glina - Karlovac

Poslije akcije Nikole Vidovića protiv dvojice ustaša iz Lukinića, izvedene 23. jula, nije odmah došlo do masovnog narodnog ustanka, kao što je to bilo u selima ispod Petrove gore. Za vrijeme borbi ustanika protiv ustaša na južnom dijelu teritorije kotara Vrginmosta, vođenih od 27. jula do 3. avgusta, na sjevernom dijelu kotara i u selima oko Vrginmosta, ustaše pokušavaju da, putem propagande i navodno radi pokrsta, namame ljude na jedno mjesto, odvedu ih i poubijaju. To im djelimično i uspeva, kada je 2. avgusta u Vrginmost došlo oko 2000 ljudi, od kojih je oko 1800 odvedeno i do posljednjeg poubijano u Glini.

Kako ni ovim rezultatom nisu bile zadovoljne, ustaše primenjuju i druge metode hvatanja i ubijanja ljudi. Tako 29. jula ustaše iz Gline, pod rukovodstvom zloglasnih organizatora pokolja Srba u Glini, braće Stipe i Nikice Vidaković, odlaze u Bović, u lov na ljude. Pored ceste su hvatali svakog muškarca, a koje pokušao da pobjegne pucali su

a njim kao lovci na zeca. Taj slobodni lov na ljude trajao je dva dana, po selima duž uta Vrginmost - Bović - Lasinja. Za to vrijeme uspjeli su da pohvataju i poubijaju 61 luškarca.

Poslije tih događaja narod je napustio domove i prešao od ceste u Gornji i Donji Jrin. I u ovim selima narod se uvjerio u istinitost riječi članova Partije kada su ukazivali a opasnost od ustaša i potrebu organizovane borbe protiv njihove zločinačke vlasti, 'rimjerom Vidovićeve akcije - sada su i ostala sela pošla u otvorenu borbu.

U vezi sa ranije datom direktivom za otpočinjanje oružane borbe, 1. avgusta je odžan masovni narodni zbog u Kirinu, na Čičinom groblju, pod rukovodstvom članova artije Branka Žutića, učitelja i Milana Pavlovića Mićuna, aktivnog oficira bivše jugos-)venske vojske. Oni su prisutne upoznali sa vojno-političkom situacijom u svijetu i u ašoj zemlji, i ukazali im na potrebu oružane borbe radi oslobođenja od Nijemaca i Ita-jana i njihovih slugu, i domaćih izdajnika ustaša. Na ovome skupu riješeno je da se ot-očne sa opštenarodnim ustankom, a u vezi s tim odmah treba prikupiti oružje i for-nirati jedinice. Izabrano je i ustaničko rukovodstvo, tada nazvano Komitet narodne odb-ane.

Za ovaj dio teritorije kotara Vrginmost, 1. avgust 1941. godine predstavlja dan po-etka organizovanog narodnog ustanka, odnosno - zaključno sa tim danom područje ijelog kotara bilo je obuhvaćeno narodnim ustankom.

Na narodnom skupu na Čičinom groblju riješeno je da se sutradan, 2. avgusta, na stom mjestu održi drugi sastanak, gdje će se donijeti oružje i formirati jedinice. Tako 5 i učinjeno. Svako selo izabralo je svoju jedinicu, sa komandrom na čelu, a sačinjavali u je najsposobniji i najborbeniji muškarc. Ono malo oružja što je prikupljeno ravnom-3rno je podijeljeno, a borci koji su bili bez oružja obezbijedili su se roguljama, vilama, jekirama i dr. Svaka jedinica dobila je određeni položaj, prema procjeni mogućih pra-aca nailaska ustaša, a unutar sektora svako selo upućivalo je i noćne patrole, radi da-anja uzbune u slučaju iznenadnog nailaska ustaša. Organizovana je i kurirska služba, la tom zboru bio je i Nikola Vidović sa svojim borcima, već poznat u svim selima, kao Ivan Rukavina, predstavnik Okružnog operativnog rukovodstva za okrug Karlovac.

Za vrijeme formiranja jedinica, zboru se približila patrola u kojoj je bio žandarme-jski narednik Didović, iz Bovića, sa jednim ustašom. Oni su razoružani, a kako se do ada nisu ogriješili o narod - obojica su puštena.

Organizovanjem narodnog ustanka i formiranjem vojnih jedinica, stvorena je i slo-odna teritorija, koju je narod nazvao »Kirinska republika«. Ona se pod tim imenom pro-ula i šire od Korduna. Naoružanje ustaničkih snaga tog područja za početak je iznosilo ko 11 raznih vojničkih i oko 100 civilnih (lovačkih) pušaka, te nekoliko pištolja.

Kako nekoliko dana nije bilo ustaških upada na ovaj teren, to je došlo i do izvjesne asivizacije ustanika, tim prije što nisu uspostavljene veze sa ostalim žarištima ustan-:a. Međutim, takvo stanje je trajalo samo nekoliko dana, zahvaljujući ponajprije Ivi Ru-:avini, starom članu Partije i španskom borcu, ovdje upućenom od strane Okružnog ko-niteta KPH za Karlovac. On aktivira ljude, daje smjernice za rad, vrši reorganizaciju je-linica ustanika i povezuje ovaj dio teritorije sa drugim žarištima ustanka u Kordunu, 'rema njegovoj direktivi, umjesto Komiteta narodne odbrane, izabranog na zboru 1. av-lusta, imenovan je Vojni štab za kirinski rejon.²⁴ Komandant štaba bio je Milan Pavlović Alićun, politički komesar Branko Žutić, a partijski rukovodilac Miljkan Maslić.

²⁴ Kasnije, prilikom formiranja Komande NOP odreda Banije i Korduna i podjele ovog širokog područja ia 6 reiona, sjeverni dio kotara Vrginmosta činio je 4. rejon.

Mir na području »Kirinske republike« trajao je do 10. avgusta 1941. godine. Toga dana su oko 20 ustaša, navodno iz Petrinje, sa žandarmima iz Bovića, izvršili napad na ustanike u Kirinu. Pri pokušaju prelaska preko mosta na Velikoj Trepči jedna desetina ih je dočekala vatrom i natjerala u bjekstvo. Naročito ih je uhvatio strah od pucnjave iz jednog ovećeg pištolja naslonjenog na bunar, pri čemu se imao utisak kao da je u pitanju dejstvo iz puškomitraljeza. Na strani ustaša nije bilo mrtvih, a od ustanika je ranjen Rade Komadina - prvi ranjenik u redovima ustanika u borbi sa ustašama.

Poslije toga ustaškog neuspjeha, njihov »tabor« iz Bučice je, preko jedne žene, dostavio »pobunjenicima« u Kirinu prijeteće pismo sa zahtjevom da predaju oružje, pozivajući i naše delegate na usmene pregovore. Od strane rukovodstva ustanika odgovoreno im je da su naši borci dobro naoružani i da će se borba protiv ustaša nastaviti na život i smrt. U međuvremenu se, preko veze, doznalo da se u Bučici vjeruje kako ustanici u Kirinu imaju jaka utvrđenja i snažno naoružanje, čak i topove.

Ustanici ovdje prelaze u ofanzivu 12. avgusta 1941. godine. Toga dana više stotina mještana - na čelu sa svojim oružanim jedinicama, u 11 sati i po lijepom i sunčanom danu - vrše napad na žandarmerijsku stanicu u Boviću. Međutim, žandarmi su na vrijeme otkrili pokret razjarenog naroda i pobjegli prije nailaska ustanika. Tako je drugo općinsko mjesto u Hrvatskoj (prvo je Srb u Lici) zauzeto bez borbe. Prelaz iz odbrane u napad dao je i prve rezultate: u mjestu su ispisane parole ustanika, u zgradi općine je uništena Paveličeva slika, zapaljena je arhiva, zaplijenjen novac, uništena TT-linija i postavljene barikade na putevima koji vode od pravca još neoslobođene teritorije.

U vezi sa ishodom te akcije ustanika, oružničko krilo Petrinja dostavilo je Ministarstvu hrvatskog domobranstva slijedeći izveštaj:

»Danas, 12. VIII 1941. između 11 i 12 časova, oko 300 naoružanih Srba napalo je selo Bović, kotara Vrginmost. U privatnom stanu razoružan oružnički vodnik Ivan Blažević. Zapečaćenu Grčko-istočnu crkvu silom otvorili. Napali općinsku zgradu i opljačkali iz kase 100.000 kuna, odveli blagajnika Mihovila Bjelića i redara Jovana Mraovića, a potom silom otvorili zapečaćenu trgovinu Nikole Radanovića i ovoga postavili da dalje radi. Zatim su pred općinskom zgradom počeli pucati. Zapovjednik postaje, narednik Tomo Mesić, sa jednim oružnikom povukao se da ovo izvjesti i traži pomoć iz Vrginmosta, a na postaji je ostao samo razoružani vodnik Blažević. Prednje se dostavlja s molbom na znanje. Zapovjednik general Mizler.«²⁵

Nakon oslobođenja Bovića, na zaplijenjenom šapirografu umnožen je propagandni letak i, preko veza, poslat u hrvatska sela na neoslobođenoj teritoriji, što je bio početak pisane propagande u ovome kraju.

Poslije oslobođenja Bovića, od strane ustaške vlasti uslijedilo je drugo prijeteće upozorenje. Ovoga puta stigao je proglas od Velike župe Gora, u kojem veliki župan Jerrec prijeti »pobunjenicima« uništenjem tenkovima, artiljerijom i avijacijom - ako ne odaju svoje vođe i ne vrate se kućama.

Kada je ustaška vlast izgubila svaku kontrolu nad ovim dosta prostranim i osjetljivim područjem, od Zagreba udaljenim svega oko 40 km, i kada se uvjerala da se pojedinačnim pokušajima razbijanja organizacije i masovnog otpora naroda sa manjim oružanim jedinicama i prijetećim pismima i proglasima ne može ništa postići - preduzela je, 13. avgusta 1941. godine, energičniji vojnički zahvat, izveden jačim snagama.

Ne znajući da će ustaše 13. avgusta izvršiti napad na oslobođenu teritoriju »Kirinske republike« i okolna sela, komandiri ustaničkih jedinica Štipana, Kirina i Bovića dogovorili su se da izvedu napade na ustaše i žandarme u Boviću i zaseoku Lukinići. Pre-

²⁵ Zbornik NOR-a, V/1 str. 333.

la tome dogovoru, jedinica Štipan, tj. 12 boraca naoružanih sa 4 vojničke i 8 civilnih ušaka, izvršila je, noću 12/13. avgusta, napad na grupu od 6 domaćih ustaša u zaseoku ukinići, koji su bili naoružani vojničkim puškama i za odbranu imali zidanu kuću na prat. Istovremeno, organizovano je i rušenje drvenog mosta na Velikoj Trepči, kako i se spriječio dolazak pomoći napadnutim ustašama iz pravca Lasinje. Računalo se na nenađenje i jačinu odreda, pa se vjerovalo da će se ustaše predati.

Rukovodeći se takvom procjenom, ustanici su prije početka borbe počeli sa pre-ovorima, upućujući borca Dušana Stanojevića da ustašama odnese pismo i pozove i na predaju. Međutim, ustaše su ga zadržale kao zarobljenika, prekinule pregovore, azele zgradu i otvorile vatru. Ali, i borci su uspjeli da uhvate sina jednog od ustaša, iko daje došlo do razmjene zarobljenika. Poslije ovoga došlo je do borbe, ali su je borci lorali prekinuti i brzo se povući, jer se čula puščana i mitraljeska vatra sa više pravaca, ovoj borbi ranjeni su komandir jedinice ustanika Nikola Vidović i borac Nikola P. Šu;a.

Bio je to početak ustaškog napada na slobodnu teritoriju ustanika, sa više pravaca: jvačka, Bučice, Gline i Vrginmosta. Upotrebene su specijalne ustaške jedinice »kaz-3na ekspedicija« jačine oko jedne bojne (bataljona). Glavna ustaška kolona nastupila iz Vrginmosta preko Pješćanice i šume Abez u pravcu Ostrožina, a zatim preko Ost-žina ušla u Šljivovac i Kirin. Tu se spojila sa snagama koje su nastupale iz Bovića i remušnice.

Ustanici Pješćanice i Ostrožina na vrijeme su otkrili dolazak ustaša, posjeli polo-aje za odbranu i neprijatelja sačekali sa bliskog odstojanja. Uspjeli su da zadrže na-tupanje glavne kolone, a time uspore i pokret lijeve, pomoćne kolone. Primijetivši za-žavanje ustaša na južnoj ivici šume Abez, partijska organizacija Gornjeg Sjeničaka ovela je na njih oko 200 ustanika, naoružanih roguljama, vilama i sjekirama. Međutim, ada se uočilo da nastupaju jače ustaške snage - ustanici su se razbježali. Slomivši tpor ustanika Pješćanice i Ostrožina, ustaše su, nakon što su zapalile kuću Nikole Ma-ajlovića, produžile napad preko Ostrožina za Kirin, dok je lijeva kolona ušla u Gornji jeničak.

Ustanici su pružili otpor i na ostalim pravcima nastupanja ustaša, iz llovačka, Bu-ce i Gline. Ali, slabo naoružanje, taktika prihvatanja frontalne borbe na širokom frontu, i slabe, ili nikakve veze i neorganizovano sadejstvo bili su uzrok neuspjeha ustanika, ako su ustaške jedinice još istog dana ušle u centar slobodne teritorije ustanika.

Formirane jedinice, sa većim dijelom naroda, uspjele su da se povuku kroz šumu remešnicu u pravcu Sjeničaka, dok se manji dio naroda posakrivao u grmlje i šikare 3daleko od kuća. Ustaše su ubile Petra Cico i Katu i Njegoslava Utješinovića iz Ost-ižina, zapalile sve pravoslavne crkve, nekoliko kuća u zauzetim selima Boviću, Kirinu, tipanu i Trepči, i cio zaselak Torbice sela Ostrožina.

Rukovodstvo ustanika povuklo se u Sjeničak. Jedino je Nikola Vidović, koji je tada "anjen, ostao sa svojim odredom. U šumi Kremešnici osnovao je logor, a ishranu je •ganizovao kod naroda u selima.

Kao što su stanovnici sela ispred Petrove gore 3. avgusta napustili svoje domove, iko su i stanovnici ovih sela, deset dana kasnije, po prvi put napustili svoja ognjišta, la je to veoma mučna situacija, u kojoj se teškoćama izazvanim ustaškim napadima •idružila i kiša. Narod se osjetio nezaštićenim, kao bez prava na život, a još je, povla-sći se prema šumi Kremešnici, nailazio na ustaške letke, koji su bacani iz aviona i po-vali ga na predaju. No i pored toga, narod se nije predao, nije klonuo duhom.

Na području Sjeničkaka i Slavskog Polja do ovoga vremena nije bilo borbe, niti je sprovedena organizacija u smislu pripremanja masovnog oružanog narodnog ustanka. Jedino su bile organizovane seoske straže i patrole, sa zadatkom da alarmiraju narod u slučaju nailaska ustaša, a vršene su pripreme za formiranje vojnih jedinica.

U takvim uslovima u Sjeničku se doznalo za dolazak ustaškog pukovnika Rolfa, automobilom iz Karlovca. Na tu vijest crkvenim zvonima je data uzbuna i ustašama postavljena zasjeda, ali one do nje nisu došle. Poslije kratkog zadržavanja, ustaše su se vratile, a Rolf je svom znancu Branku Nikolišu ostavio podsjetnicu s porukom »Gospodine Nikoliš, umirite narod«. ²⁶

Tih dana u Sjeničku se zbio i događaj anegdотноg karaktera. Jednog dana ustaše iz Lasinje dođu kolima u Sjeničku. Tu uhapsu popa, pakupe sve crkvene knjige i kroz Banski Kovačevac krenu nazad, za Lasinju. U tom momentu se Jovo Suzić, seljak iz Sjeničkaka, našao kod svog poznanika, kovača Mije Kvaternika u Banskom Kovačevcu. Kada su naišle ustaše sa popom i kolima natovarenim crkvenim knjigama kovač Mijo je začuđeno upitao Suzića: »Jovo, brate, šta je to?« Na to mu Jovo odgovori: »Sveta Petka udaje se za svetog Antuna, pa eto ustaše voze miraz«. ²⁷ Mijo je odmahnuo glavom i dodao: »To neće, Jovo, valjati«, na šta mu Suzić odgovori: »Valjalo to, ili ne valjalo - ona ode!«.

UMJESTO POKRSTA POKOLJ OKO 1030 LJUDI

Krvavi Sveti Ilija

Dok su ustanici na južnom dijelu teritorije kotara Vrginmosta - sela Perne, Pecke, Maličke i Crnog Potoka - vodili borbe protiv ustaša od 27. jula do 3. avgusta, a narod sjevernog dijela te teritorije počeo organizovani narodni ustanak u Kirinu 1. avgusta - ustaše su u selima oko Vrginmosta propagirale prekrštavanje pravoslavaca na katoličku vjeru, što su preduzele i ustaše iz Velike Kladuše, ali za prelaz na muslimansku vjeru.

U tu svrhu ustaše su uputile svoje agitatore u sela: Blatušu, Podgorje, Crevarsku Stranu, Slavsko Polje, Brnjavac, Pješćanicu, Čemernicu, Bukovicu i Batinovu Kosu. Govorili su da će tog i tog dana u avgustu u Vrginmost doći rimokatolički župnici, te da svi Srbi treba tamo da dođu i da prime katoličku vjeru, poslije čega će se vratiti svojim kućama i živjeti slobodno. Izdat je i proglas kojim su pozvani svi muškarci od 16 do 60 godina starosti, da 2. avgusta 1941. neizostavno dođu u Vrginmost gdje će ih dočekati rimokatolički župnik i prevesti ih u rimokatoličku vjeru. Naglašavao je da poslije toga niko više neće smjeti dirati pokrštene Srbe, već da će oni biti ravnopravni sa Hrvatima, dok će oni koji tog dana ne dođu na pokrst biti poubijani kod svojih kuća.

U propagiranju prekrštavanja obespravljenog srpskog naroda naročito se isticao ustaški povjerenik općine Čemernice, Josip Živčić, ²⁸ rodom iz Batinove Kose. Za ovaj podli poduhvat pridobio je bilježnika općine, Srbina Adama Ožegovića, iz Čemernice, zatim učiteljicu iz Čemernice Ljubicu Borojević, bivšeg poslanika Jugoslovenske radikalne zajednice (JRZ) Stanka Trkulju, iz Blatuše, i učitelja u Pješćanici Nikolu Genera-

²⁶ Rolfova supruga je prije rata bila učiteljica u Sjeničku, pa je i on imao dosta poznanika.

²⁷ Pravoslavna crkva u Sjeničku zvala se Sveta Petka, a katolička u Lasinju Sveti Antun.

²⁸ Uхваćen od strane partizana 23/24. oktobra 1941. godine i, zbog svojih zločinštava, osuđen na smrt.

ovića. Svi su oni, a posebno učitelji, imali ugled u selima, to su svojom agitacijom uvjeravali narod kako je prelaz s pravoslavne na katoličku vjeru jedini i najbolji izlaz u tadašnjoj veoma teškoj i krajnje neizvjesnoj situaciji. Mnogi su im u tome, zatečeni u nevůli - i povjerovali.

Osvanuo je 2. avgust 1941, pravoslavni crkveni svetac Sveti Ilija. Bio je sunčan, topao i lijep dan, ali crn i za one koji su otišli od kuća i za njihove najbliže koji su ostali na domu. U selima, gdje su ustaški agitatori uspjeli da nagovore ljude da idu na prekrštavanje, već u prvim jutarnjim časovima osjetila se velika živost, lako poniženi i uvrijeđeni ustaškim terorom, ljudi su rano ustali, da se obriju i lijepo obuku, kako bi bar formalno izgledali svečano na crkvenom obredu.

U svakom selu ljudi su se sakupljali na zakazanom mjestu, gdje su ih dočekivali ustaški agitatori. Tu bi im dali i barjak pod kojim će doći u Vrginmost. Organizatori su se potrudili da se i pjesme pjevaju, rezonujući da je bolje da idu sa pjesmom nego tužni i zabrinuti za svoju sudbinu. Međutim, ljudi su samo prividno bili veseli, a svaki je u sebi nosio sumnju, zebnju i strah - hoće li se obistinuti ono što govore, ili će biti prevareni i poubijani.

Ustaše, uplašene od mase naroda, traže pomoć

Po dolasku u Vrginmost, našli su se mnogi poznanici i prijatelji iz drugih sela. Videći jedni druge, shvatili su da nisu sami, ali je svaki u sebi preispitivao svoju savjest - da li je učinio dobro ili ne što je došao na pokrst. I kod ustaša je nastala uznemirenost, jer se nisu nadali tako velikom odzivu ljudi na pokrst, pa nisu obezbijedili dovoljno svojih ljudi za odvođenje toliko ljudi na klanje, budući da su bili zauzeti u borbama sa ustanicima ispod Petrove gore. Zbog toga su počeli brzo da telefonom zovu Glinu, Sisak, Petrinju, Karlovac i Zagreb - da im se šalje pomoć.

Sve do dolaska pomoći sa strane, ustaše su prema ovim ljudima bili vrlo pažljivi i sa svakim su lijepo razgovarali, hvaleći njihov dolazak i govoreći im kako će poslije pokrsta lijepo živjeti - samo da ne pomažu komuniste i četnike (tako su ustaše zvale ustanike) koji su se odmetnuli. Uvjeravali su ljude da svakog časa župnici - popovi treba da dođu, i čim se obavi prekrštavanje ići će svako svojoj kući. Svakoga su puštali da prošetata kroz mjesto, ali nikome nisu dali da iz njega izađe, što su obezbjedili ustašama postavljenim na obezbjeđenju.

Kada su poneki od prisutnih ljudi čuli da se iz pošte užurbano zovu druga mjesta i kada su vidjeli ustaše oko mjesta - posumnjali su u iskrenost ustaša. To su rekli i svojim najboljim drugovima i prijateljima. Neki su na to iskoristili međuprostore između ustaškog obezbjeđenja i krenuli svojim kućama. Računa se da je u Vrginmost došlo oko 1500, a da je u Glinu od njih odvedeno oko 1030.

Da bi otклонili svaku sumnju kod ljudi zbog čekanja, upućivali su ih u veliko i ograðeno dvorište Sokolskog doma, ubjeđujući ih da se župnicima, vjerovatno, nešto dogodilo na putu, ali da će sigurno doći. Nabrzinu su organizovali i muziku da ih zabavlja i agitovali za javljanje za odlazak na rad u Njemačku. Od onih koji su se za to prijavili, odmah su na licu mjesta uzimali novac za takse i putne isprave.

Ustaški povjerenik Josip Živčić pozvao je na stranu agitatore pokrsta Generalovića, Borojevičku, Ožegovića i Trkulju. Rekao im je da su oni svoj zadatak obavili i savje-

tovao im da se neprimjetno izvuku i odu svojim kućama, ne vodeći brigu o ljudima koje su doveli: savjet su poslušali učitelj Generalović i Borojevička, primili propusnice i brzo se odselili za Srbiju. Trkulja²⁹ je prije odlaska iz Vrginmosta zvao i svoga sina, ali je ovaj odbio da ide kući, govoreći da bi bilo nečasno narod ovdje dovesti, predati ga ustašama i otići svom domu. Bilježnik Ožegović je takođe odbio ponudu da ide kući i ostao je s ljudima, smatrajući da bi njegov povratak bio ravan izdaji. Ostao je rezonujući: šta se dogodi ostalima, neka zadesi i njega.

Umjesto župnika - ustaše u kamionima

Kraj svim sumnjama bio je kada je kasno po podne, umjesto župnika, u Vrginmost došla kolona zatvorenih kamiona sa ustašama iz Gline. Ovi su sa svih strana odmah opkolili i blokirali ljude u dvorištu Sokolskog doma, sa postavljenim puškomitraljezima prema vratima. Tek tada su ljudi uvidjeli da su prevareni i uhvaćeni u bezizlaznu klopku, koju su im ustaše tako lukavo i bezočno pripremile. Pozvali su ih da budu mirni i da niko ne pokušava bježati, jer ko to pokuša biće ubijen. Objasnili su im da u Vrginmostu nema rimokatoličke crkve i da će sve muškarce povesti kamionima do najbliže crkve, gdje će se obaviti svečano prekrštavanje. Upozoravali su ih da budu mirni i poslušni i da im poslije toga garantuju povratak kućama i miran život.

Prije ulaska u kamione ljudi su se dozivali; zvao je otac sina, brat brata, prijatelj prijatelja, komšija komšiju - da budu zajedno u vozilu, lako je ovo usporavalo ukrcavanje i pokret, ustaše su i to tolerisale, samo da ljudi ne posumnjaju i počnu da bježe. Po ukrcavanju ljudi, kamioni su krenuli u pravcu Gline. Niko nije znao gdje će se zaustaviti i gdje će im biti kraj. Prolazeći kroz svoje selo, Čemerničani nisu mogli ni da se jave svojim dragim i milim, i da im kažu posljednje zbogom.

Kamioni su se zaustavili u Glini, pred crkvom, ali ne rimokatoličkom, već pravoslavnom, koja je od dolaska ustaša na vlast služila kao zatvor i klanica ljudi. Sada više nije bilo one ustaške »ljubaznosti«; pri izlasku iz kamiona počeli su im psovati srpsku majku i silom ih gurati u crkvu, govoreći im: »Tu sačekajte dok se i posljednji ne prevezu iz Vrginmosta, a poslije ćemo lako izvršiti pokrst.«

Svedočenja o zločinu u glinskoj crkvi

Prevoženje je trajalo do kasno u noć. Kada su i posljednji stigli u glinsku crkvu, nije više bilo nikakve sumnje u to šta će se sa njima dogoditi. Svima je jasno: onaj ko uđe u ovu crkvu živ ne izlazi. Svi su shvatili da su prevareni i da će im u ovom božjem hramu biti kraj. Tek tu su uvidjeli svu ustašku podlost i da će se tu tragično završiti njihovo prekrštavanje sa pravoslavne na katoličku vjeru. Tu u glinskoj crkvi bio im je kraj, kao i svima onima koji su prije njih dovedeni iz srpskih sela Banije.

O ovom tragičnom događaju i jednom od svojih zločina i ustaše će ostaviti pisani trag. Naime, u izvještaju Ministarstvu unutrašnjih poslova NDH od 16. novembra 1942. godine upućenom Glavnom stožeru ministarstva domobranstva NDH o stanju u Velikoj župi Pokuplje, u vezi s ovim događajem stoji:

²⁹ Trkulja je kasnije, 1942. godine, dobio propusnicu za Srbiju, ali je na putu, u Petrinji, od strane ustaša uhvaćen i ubijen.

»U susjednom kotaru Vrginmost desio se sredinom ljeta takođe nezgodan ispad baš istih glinskih ustaša. Učitelj iz Vojišnice Nikica Generalović, koji je, inače, svršio preparandiju u Karlovcu, oženio katolkinju od koje nije tražio niti prigodom vjenčanja da pređe na pravoslavnu vjeru, koji se nikada politikom bavio nije i uopće bio poznat kao vrlo dobar čovjek - sakupio je u svome mjestu službovanja i okolnim selima oko 1.500 Srba i poveo ih pod hrvatskom zastavom, u Vrginmost, u namjeri da pređu na katoličku vjeru.

Došavši u Vrginmost, ti ljudi su tovareni u kamione i odvedeni u Glinu. U Glini su ih, po grupama, uvodili u crkvu tobože radi prelaza, a u stvari ti su ljudi bili u samoj crkvi svi poklani. Razumije se da je i kotar Vrginmost time na svaki dolazak vojske, a naročito ustaša, bježao u šumu.«³⁰

Tako je 2. avgusta 1941. godine na dan kada su ustanici sela Perne, Pecke, Maličke, Katinovca i Crnog Potoka vodili borbu protiv ustaša, a narod Kirina i okolnih sela se organizovao za borbu sa ustašama - u glinskoj crkvi, na prevaru, odvedeno i poubijano oko 1.030 ljudi: iz Batinove Kose 94, Blatuše 131, Brnjavca 46, Bukovice 88, Crevarske Strane 70, Čemernice 295, Male Trepće 5, Pješćanice 108, Podgorja 47, Slavskog Polja 136 i Vrginmosta 2, ili ukupno 1022.

O tome šta se s njima događalo u glinskoj crkvi govore preživjeli i svjedoče dokumenti. S tim u vezi potresna je izjava preživjelog Ljubana Jednaka, objavljena u časopisu »Prosvjeta« pod naslovom »Jezivo svjedočanstvo«.³¹ Isječci njegove izjave glase: »Vjerujete li u našeg poglavnika; vičite živio poglavnik; jače, majku vam srpsku; lezi, diž' se - lezi, diž' se; skidaj sve sa sebe; zaglušna kuknjava, plač, zapomaganje; nastalo je opšte klanje«

Jedan od koljača u glinskoj crkvi Himlija Berberović, na suđenju će izjaviti:

»Ubijanje je vršeno na nekoliko načina. Neke su zatvarali u pravoslavnoj crkvi u Glini, gdje je moglo stati oko 1.000 duša. Tada je komandir odredio iz naše satnije 15 ljudi koji će izvršiti klanje. Prije polaska na ovaj posao davao im je piće, i to nekom ruma, a nekom ljutu rakiju, pa kada se napiju onda su ih slali sa noževima unutra. Za vrijeme klanja pred crkvom je bila postavljena straža, jer su se neki pravoslavci penjali u zvonjaru i skakali sa vrha zvonika u portu. Svi oni koji su skakali bili su pobijeni u porti od strane stražara. Ja sam bio određen u tri maha da vršim klanje u crkvi. Sa nama su svakom prilikom išli i neki oficiri, od koji se sjećam Josipa Dobriča i Mihajla Cvetkovića, a pored njih bilo je i ustaških oficira. Po ulasku u crkvu oficiri su stajali kod vrata i posmatrali naš rad, a mi smo vršili klanje. Ubijanje je vršeno na taj način što smo neke udarali nožem pravo u srce, neke klali preko vrata, a neke udarali gdje stignemo. Ako neki Srbin ne bi bio gotov od prvog udarca, toga bi ustaše preklale nožem. Za vrijeme ovog klanja nije gorjelo svjetlo u crkvi već su bili određeni naročiti vojnici, koji su u rukama držali baterijsku lampu i time nam osvijetljavali prostorije.

U više mahova desilo se da je neki Srbin nasrnuo na nas, ili, pak, nekoga udario nogom u stomak, ali taj je bio odmah iskasapljen. Za vrijeme ovog klanja bila je velika galama u crkvi. Prisutni su ujedan glas vikali: Živio kralj Petar, Živjela Srbija, dolje Pavelić, Dolje ustaška država, dolje ustaše! Ovo klanje obično je počinjalo uveče oko 22 časa, pa je trajalo do 2 časa poslije ponoći. Za sve vrijeme dok je posljednji Srbin bio živ manifestacije su trajale.

³⁰ Zbornik NOR-a, V/32, str. 509.

³¹ Časopis »Prosvjeta« br. 584, avgust 1969.

Ovo klanje u crkvi se desilo 7-8 puta, a ja sam učestvovao tri puta. Za vrijeme klanja uvijek smo bili uprljani krvlju toliko da se uniforma ruja mogla očistiti, već smo je zamijenili u magacinu.

U prvo vrijeme su dovođeni samo muškarci, a docnije i žene od 15 do 50 godina. Prilikom ovog dovođanja vidio sam u više mahova da su ustaše i neki moji drugovi vojnici najprije silovali žene i djevojke, pa ih zatim odvodili u Glinu - u zatvor. Od strane oficira ovo nije bilo zabranjeno, jer su i sami oni to radili.«

Zašto je toliko ljudi povjerovalo ustašama

Još uvijek je mnogima ostalo nerazjašnjeno kako se moglo dogoditi da su toliki ljudi vjerovali ustašama i tako naivno ušli u njihovu klopku. Neki za njih čak kažu da su izdali svoju vjeru i NOB, pa da su prema tome i podignuti im spomenici - spomenici srama. Takvo rezonovanje, svakako, svjedoči o ljudskoj isključivosti, kao što ima isključivih gledanja na ovaj tragičan događaj i u posve drugom smjeru. A pitanje je veoma složeno da bi se na njega mogao dati jednostavan odgovor. U svakom slučaju, pri njegovom izricanju treba imati u vidu slijedeća objašnjenja.

Već od prvih dana stvaranja NDH, u svakom govoru pojedinih ustaških funkcionera stvarana je i raspirivana mržnja i krajnje neraspoloženje prema Srbima u Hrvatskoj. Ustaški zakoni su Srbe tretirali kao građane bez ikakve zaštite i prava, osim ako pređu na rimokatoličku vjeru. Upravo to je kod ovih ljudi stvorilo tračak nade da bi se »mijenjanjem boga« i crkve mogli nekako spasti i preživjeti rat. Inače, to nisu bili bogomoljci, niti su tome pridavali neki poseban značaj.

U selima odakle su ovi ljudi otišli na pokrst nije bilo članova KPH, sem nekoliko njih u Pješčanici i Podgorju, te se uoči ustanka i u danima ustanka sa ljudima nije politički radilo i ova sela oko Vrginmosta ostala su usamljena. Tamo gdje su djelovali komunisti ljudi se nisu odazvali na pokrst. Agitacije je, naime, bilo i u drugim selima, ali se sa ljudima radilo, pri čemu im je objašnjavana ustaška politika čiji je cilj bio da iskorijene Srbe u Hrvatskoj, i da je jedini spas borba, zajedno sa naprednim Hrvatima, protiv ustaša.

Tako je, na primjer, borbena grupa Nikole Vidovića spasla narod sela Ostrožina. Doznajući da ljudi pišu molbe za pokrst i da se spremaju za odlazak u Vrginmost, Vidović je odmah došao sa svojom grupom, oduzeo i pocijepao sve napisane molbe i zabranio narodu odlazak na pokrst. U Crnom Potoku i Peckoj počela je agitacija za prelaz na muslimansku vjeru, u čemu se istaklo nekoliko domaćih agitatora. Međutim, brzom akcijom člana Partije Đure Baića, kao i Nikole Vidovića, ova ustaška akcija brzo je spriječena, a agitatori pozvani na odgovornost, od kojih je najaktivniji, zbog saradnje sa ustašama i agitovanja za pokrštanje, kažnjen smrću.

Težište političkog rada i ustanka bilo je u selima ispod Petrove gore i u centralnom dijelu sjeverne teritorije kotara Vrginmosta, u Kirinu, dok su sela oko Vrginmosta u tim danima ostala van jačeg uticaja Partije, a ono malo što se činilo bilo je nedovoljno. I upravo kada je ustanak počeo u ova dva centra i kada je nastala borba sa ustašama, ustaše su na brzinu organizovale agitaciju za pokrst i za nju pridobili agitatore tipa Generalovića, Borojevičke, Trkulje i Ožegovića, koji su, ne znajući šta čine, tumačili potrebu da se ide na pokrst, u čemu su i uspjeli.

r

Ljudi koji su pošli na pokrst cijenili su da oni nisu uključeni u borbu protiv ustaša, da nisu ništa krivi, da je i NDH nekakva država, da je to sada »Hrvatska država«, te da će ako promijene vjeru - biti mirni. Oni nisu znali za pokolj Srba sa Veljuna, nisu znali ni za ustaška zločinstva u drugim krajevima, nisu znali šta su o Srbima rekli ustaški »državnici« po dolasku na vlast. Sve to je uticalo da lakomisleno povjeruju ustaškim obećanjima. Na prevaru su odvedeni i poubijani.

NEKE SPECIFIČNOSTI USTANKA

Razvoj ustanka na teritoriji kotara Vrginmosta imao je specifičnosti u odnosu na Kordun, pa i druge krajeve Hrvatske. Ustanak je, istina, pripreman i počeo je organizovano pod rukovodstvom članova KP i prema direktivi CK KPH od 19. jula, datoj na sastanku u Abezu. Međutim, za razliku od ostalih krajeva, gdje se počelo sa borbenim grupama, a kasnije partizanskim odredima, ovdje se počelo - masovnim narodnim ustankom. Ustanici su zauzeli određene položaje i frontalno se postavili prema neprijatelju, da brane svoja sela i svoju slobodnu teritoriju. Tako su se i borili dok nisu naišle brojno jače i dobro naoružane neprijateljske snage.

Ovako organizovan ustanak razvio se u južnom i sjevernom dijelu teritorije kotara, gdje je bio jači uticaj Partije, što nije bio slučaj i sa selima oko Vrginmosta, pored glavne komunikacije, gdje je izostao rad i uticaj članova KP. To je ustaško rukovodstvo procijenilo i dok se sa ustanicima vodila frontalna borba, dotle su brzom agitacijom uspjeli pridobiti i na prevaru odvesti i poubijati oko 1.030 ljudi. To je ostao jedinstven primjer: dok se, s jedne strane, ustanici masovno bore sa ustašama, dotle veliki broj ljudi zbog nepovezanosti sa žarištima ustanika, nasijeda ustaškim lažima i odlazi na »pokrst«.

Međutim, ubrzo se pokazalo da se ni sa frontalnom borbom, sa masom nenaoružanih ljudi, nije mogla voditi uspješna borba protiv dobro naoružanih ustaša i tako braniti svoja sela i slobodna teritorija. Takva je bila ocjena i Okružnog komiteta KPH za Karlovac, izrečena na sjednici od 18. avgusta 1941. godine, u kojoj se, pored ostalog, kaže:

»Bili su razbijeni (ustanici), jer su frontalno nastupali, a nisu imali podršku Hrvata. Preslabo su bili naoružani, a povezanosti nije bilo s ostalim mjestima i Petrovom gorom, da bi akcija na drugim mjestima onemogućila koncentraciju neprijateljskih snaga. Inače da se nisu oduprli, bili bi napadnuti i poklani, kao i u drugim mjestima.«

Poslije prvog neuspjeha i povlačenja ustanika, nastalo je kratkotrajno zatišje. Ustaške jedinice su se povukle, a narod se počeo iz šuma primicati svojim kućama. Istovremeno, i lokalna rukovodstva počela su se dogovarati o mjerama koje treba preduzeti kako bi se, u drugoj formi, nastavila oružana borba.

Da bi smirile situaciju, i ustaše su počele novim taktiziranjem. Dotadašnja zvjerstva prebacivali su na »divlje ustaše« i tražile načina pomirenja. U tu svrhu angažuju svoje posade u Vrginmostu, Topuskom, Boviću, Bučici, Lasinji i Skakavcu - da, pronalženjem špijuna i izdajica i pomirljivim porukama, iznutra miniraju ustanak. U Pernu dolazi iz Zagreba, preko Topuskog, ustaša Mirko Lesjak, koji se predstavio kao povjerljiv čovjek Paveličev. Sobom donosi i nekoliko vreća soli i dijeli je narodu, govoreći da se više ne smije hapsiti, ubijati i paliti, prebacujući sve na »divlje ustaše« i tvrdeći kako poglavnik za to ne zna.

Dana 11. avgusta 1941. godine jača ustaška jedinica iz Topuskog ulazi u Petrovu goru i spaja se sa ustašama iz Vojnića i Velike Kladuše. Prema narodu postupali su lukavo i perfidno, zovući ljude da se vrate u selo, svojim kućama, jer da im mora biti jasno da se protiv njihove vojske ne mogu boriti »odmetnici«. Sa njima su se sretali samo

pojedinci, jer je narod izbjegao u dubinu šume, a ustaše i domobrani išli su bilom, putevima. Na Magarčevcu, u Petrovoj gori, naišli su na Marka Tarbuka i ubili ga, kao i Miloša Bakica, oba iz Perne. Sa ovim su odmah dokazali šta govore, a šta rade. Istovremeno pripremali su napad na ustanike »Kirinske republike«, koji su počeli 13. avgusta 1941.

Sva ta taktiziranja ustaša imala su odraza samo na kolebljive i od ranije poznate režimske ljude. Oni su govorili: »Nemojte napadati ustaše, neka pljačkaju šta hoće, samo neka nas puste da sačuvamo glavu i kuće.« Neki su tu ustašku »popustljivost« iskoristili i pobjegli u Srbiju, pojedinci predali oružje, a neki su im odobravali i tražili izvinjenje. Petoricu takvih, koje su žandarmi iz Bovića primamili, odveli su u Karlovac i strijeljali, zbog povrede poglavnikove slike, prilikom napada na žandarmerijsku stanicu u Boviću i zbog pobune protiv države. Pojedinci, stariji ljudi iz Perne, odlazili su u Topusko i dogovarali se sa ustašama da u selo ne šalju veću grupu od tri ustaše, kojima će oni garantovati slobodan dolazak.

U Pernu ponovo dolazi ustaški povjerenik uz vršalicu za popis žita. Sobom je poneo i vojničku pušku. Oportunisti su ga čuvali i hranili. Otišao je kada je u Topusko poveo Milana Čiču, partizana iz odreda Perna. Slučajno su kroz selo naišli Mirko Kljajić Mirkan, Milan Poštić i Jovica Zlatar, koji su bili naoružani pištoljima (ova trojka nikada nije bila bez pištolja) i oslobodili ga. Vidjevši u kakvoj se situaciji našao, povjerenik je napustio selo odnijevši i karabin, zahvaljujući grupi oporunista, koji nisu dozvolili njegovo razoružavanje.

Poslije odlaska ovog povjerenika došao je Miško Despot, rodom iz Gline, lako je bio domobranski podoficir, bio je simpatizer KP i održavao vezu sa komunistima na području Gline. Kada je čuo za ustanak u Perni, pristao je da ide za povjerenika, znajući da će tako najlakše doći u vezu sa partizanima i nešto im pomoći, lako je Despot bio simpatizer KP i ustanka, kolebao se dugo i nije mogao da ustanicima da dvije vojničke puške koje je imao kod sebe. Međutim, dok su sa njim razgovarali Mirko Poštić, Bogdan Oreščanin i Rade Bulat, Mirko je ugovorio sa skojevцем Mićom Roknićem - da ukrade puške. I zaista, dok su vođeni pregovori, Mićo je uzeo puške iz kuće svoga oca Dmitra, gdje je bio smješten Despot, i odnio ih u partizanski odred u šumu, a Mirko je zatim rekao: »Družice Despot, pristao ti ili ne, puške su već u našem odredu, odnio ih je sin tvoga domaćina Dmitra. Kako ćeš ti to opravdati pred tvojim starješinama, to nas mnogo ne brine, ali ti preporučujemo da ostaneš kod nas kao partizan.«

Međutim, Despot se nije mogao odlučiti da ostane u partizanima. Poslije dva dana otišao je i javio se svojoj komandi u Glini. Dolaskom u Glinu doznao je da se sprema ofanziva na sela ispod Petrove gore i dan prije nje došao na biciklu da javi to rukovodiocima Perjanskog odreda. Opet je reskirao i vratio se u Glinu. Ubrzo je dospio u zatvor i dobio krvave batine, ali se uspio izvući i pobjeći u partizane na Baniji.³²

Za cijelo to vrijeme, od povlačenja u šumu, odvijao se i aktivan rad komunističkih, simpatizera Partije, članova SKOJ-a i drugih aktivista. Oni su stalno narodu objašnjavali vojno-političku situaciju, raskrinkavali ustašku propagandu i priče kolebljivaca i pripremali narod za nastavljane započete borbe. Za to su dobili i punu podršku naroda, koji se uvjerio da mu je borba jedini spas od zločina ustaša. U to vrijeme, 13. avgusta 1941, u Petrovu goru, u predio zvani Lug, došao je Stjepan Milašinčić, španski borac, a doveo ga je Milić Novković, iz Radonjskog odreda - na sastanak sa rukovodiocima Perjanskog odreda. Dao im je uputstva o organizaciji odreda, partizanskom načinu ratovanja i daljnje smjernice za rad, na osnovu direktive Partije i svojih iskustava iz španskog rata.

³² Miško Despot je poginuo kao častan borac NOVJ, za vrijeme 5. neprijateljske ofanzive juna 1943. godine, na Sutjesci.

DRUGA FAZA USTANKA - DEJSTVA PARTIZANSKIH ODREDA

Pripreme partijskih organizacija za formiranje odreda

Sa formiranjem partizanskih odreda ovdje počinje druga faza razvoja narodnog ustanka. Pri tome su do tada stečena vojna, politička i organizaciona iskustva služila kao sigurna osnova za dalji rad. Na tome se zasnivalo i pismo Okružnog komiteta KPH za Karlovac, od 18. avgusta 1941, u kojem su date osnovne smjernice razvoja oružane borbe. Više se nije moglo sa masovnom frontalnom borbom. Stanje i razvoj situacije zahtijevali su ozbiljnije i veće pripreme za borbu, koja je morala imati karakter partizanskog načina ratovanja.

Sve partijske ćelije su se konsolidovale, organizovale i komunisti se dogovorili o svojim zadacima. Trebalo je brzo i planski raditi, kako narod ne bi pomislio da je prepušten sam sebi i time izgubio povjerenje u drugove koji su ga povelu u oružanu borbu. Zbog podijeljenosti teritorije kotara Vrginmosta, što je otežavalo i uspješno rukovođenje, osnovan je i Kotarski komitet KPH za Vojnić, a za sjeverni dio privremeno je ostao Kotarski komitet za Vrginmost.

U pripremama za formiranje partizanskih odreda, zauzet je stav da se svi do tada iskazani kolebljivi i nedisciplinovani drugovi, članovi Partije, isključe i da se ne dozvoli da se takvi postavu na vodeće i komandne dužnosti u novoformiranim partizanskim odredima. Zatim, da se pored komandira odreda, postavu i politički delegati, komesari i njihovi zamjenici, kako bi se obezbjedilo sprovođenje partijske linije. Odredi treba da budu pokretni, po brojnom stanju veći ili manji, po principu: jedan odred jedno ili više sela, što ovisi od veličine sela.

U vezi sa usvojenim opštim stavovima postavljeno je i nekoliko konkretnih zadataka:

Započetu borbu voditi i proširivati na sve mase, koje su poslije prvih pokolja i paljenja sela počele da se kolebaju, objašnjavajući narodu težinu i veličinu NOB-e;

Raskrinkavati ustašku politiku o nekom »pomirenju« sa Srbima i spriječavati širenje šovinističke mržnje između Srba i Hrvata, čiji su nosioci bili ustaški i velikosrpski elementi;

Odmah pristupiti formiranju, jačanju i omasovljavanju partizanskih odreda, stvarajući od njih borbene jedinice sposobne da vode borbu i narod svojih sela;

Pristupiti omasovljenju i učvršćenju partijskih i skojevskih organizacija i organizacije AFŽ-a, i otpočeti sa osnivanjem narodnooslobodilačkih odbora (NOO) po selima;

U organizacionom pogledu odvojiti partijske organizacije u partizanskim odredima od partijskih organizacija na terenu; i

Za vođenje borbe pripremiti se i u ekonomskom pogledu, sem ostalog i obradom polja i spremanjem hrane u zemunice kako ne bi pala u ruke neprijatelju, čime spriječiti da ustaše i okupator unište neophodna sredstva za život i borbu naroda i partizana.

Podjela teritorije na rejone

Za rukovođenje oružanom borbom na teritoriji Korduna i Banije, formirano je rukovodstvo kojeg su sačinjavali: Ivo Rukavina, kapetan španske republikanske vojske, Srećko Manola, poručnik španske republikanske vojske, Robert Domani,³³ kapetan

³³ Ubijen od strane plaščanskih četnika, kao komandant 2. kordunaškog NOP odreda, marta 1942. godine.

španske republikanske vojske, Vječeslav Holjevac Veco, politički komesar P0 Debela Kosa, Stanko Opačić Čanica, komandir PO Debela Kosa i Milić Dejanović, komandir PO Otmić.

Za svoj rad po komandnoj liniji, ovo rukovodstvo je bilo odgovorno operativnom rukovodstvu Okružnog komiteta KPH za Karlovac.

Pored Rukavine, Manole i Domanija, kao borci sa iskustvom u borbi protiv fašizma, iz španskog nacionalnooslobodilačkog rata, u Kordunu su tada još bili Stjepan Milišinić Šiljo, Izidor Štok i Jakov Kranjčević Brado. Oni su kao borci s trogodišnjim borbenim iskustvom sa španskog bojišta, znatno doprinijeli učvršćenju i razvoju NOB u Kordunu, formiranju i razvoju narodnooslobodilačkih partizanskih odreda i primjeni i unapređivanju partizanskog načina ratovanja. Od posebnog značaja je bilo prisustvo ovih drugova kao Hrvata među srpskim narodom, koji je, zbog zločina ustaša, bio izgubio vjeru u svoje dojučerašnje komšije Hrvate. Ovi borci su bili ljudi kroz čiju je riječ i djelo srpski narod Korduna uvidio da se ustaše ne mogu identifikovati sa hrvatskim narodom, a kasnije i da su i drugi Hrvati na strani NOP, koji su se rame uz rame sa Srbima borili protiv zajedničkih tlačitelja i ustaških zlikovaca.

Odmah po dolasku na Kordun, Rukavina se uputio na sektor Kirina i Sjeničaka, a Manola na sektor Perne. Oni su dali uputstva i pružali pomoć oko formiranja partizanskih odreda.

Radi efikasnijeg i uspješnijeg rukovođenja borbom, teritorija Korduna je podijeljena na četiri rejon:

Prvi rejon - sela oko Petrove gore, šume Loskunja i Debela Kosa, i dijelovi Skradске šume, komandant Stanko Opačić Čanica, politički komesar Ante Kukuljan;

Drugi rejon - teritorija opštine Perjasice i Krnjak, dijelovi Skradске šume, šurne Trupsinjske kose, općine Cetingrad i Krstinje, komandant Robert Domani, politički komesar Dušan Dmitrović;

Treći rejon - po prostranstvu najveći, obuhvatajući teritorije općine Plaški, Lička Jesenica, Primišlje, Rakovići i Drežnik Grad, komandant Stjepan Milašinić Šiljo.

Četvrti rejon - sjeverni dio teritorije kotara Vrginmosta, komandant Nikola Vidović, a politički komesar Milić Dejanović. Pri ovoj podjeli, teritorija Banije je činila peti i šesti rejon.

Prema ovoj, vojnoj podjeli, sjeverni dio teritorije kotara Vrginmosta je, kako je navedeno, sam za sebe činio četvrti rejon, dok je južni dio teritorije bio u sastavu prvog rejona. Oba rejona bila su pod komandom rukovodstva narodnooslobodilačkog pokreta Korduna i Banije, čije je sjedište bilo u Petrovoj gori.

Formiranje partizanskih odreda

Odmah po izvršenju određenih političkih i vojnih priprema, pristupilo se formiranju partizanskih odreda. Tome je, razumije se, prethodio masovni politički rad po svim selima, što je bio dio prethodnih političkih i organizacionih priprema. Načelno, odredi su formirani po selima, i to na zajedničkom sastanku naroda, a u njih su primani dobrovoljci. Odred je nosio ime sela u kojem je formiran. Tako su na teritoriji kotara Vrginmosta bili formirani:

Partizanski odred Štipan, čije je postojanje datiralo od 23. jula 1941, kada su Nikola Vidović i Mile Kličković razoružali dvojicu ustaša iz Lukinića. Komandir odreda bio je Nikola Vidović, radnik, a politički delegat Mile Kličković, također radnik. To je tada bio

jedini partizanski odred na teritoriji kotara koji nije imao stalno mjesto boravka, već se kretao i izvodio akcije na cijelom području sjevernog dijela kotara, pomažući u formiranju ostalih partizanskih odreda. U toku avgusta Odred je imao 11 boraca, a kasnije, u toku septembra i oktobra, pristupilo im je još 19 dobrovoljaca. Ovaj odred bio je jedan od najboljih na teritoriji kotara, a svojim stalnim pokretima i napadima na neprijatelja stekao je nepodijeljenu ljubav naroda tog kraja.

Partizanski odred Katić-kosa obuhvatao je dio Slavskog Polja sjeverno do pruge Vrginmost - Skakavac, uključujući i sela Vrela Utinja, Utinja i Udbine kotara Vojnića, koja su bila također sjeverno od pruge. Naziv je dobio po šumi Katić-kosa, gdje je formiran i tu imao stalno sjedište - logor. Na tome dijelu teritorije kotara nije bilo masovnog narodnog ustanka, kao što je to bilo u širem rejonu Kirina i Perne. Partijske organizacije nije bilo, a uticaj na ljude ovog područja vršili su članovi Partije iz Vrginmosta i Sjeničaka. Krajem jula u selu su, pod rukovodstvom Stanka Gabrića, formirane seoske straže, u stvari manje naoružane grupe, radi obezbjeđenja od iznenadnog upada ustaša u sela. Ove grupe koje su formirane početkom avgusta činile su jezgro partizanskog odreda. Za komandira odreda izabran je Stanko Gabrić Čane, zemljoradnik, a kasnije je u septembru za političkog delegata Odreda došao član Partije Mile Kličković, radnik, dotad u sastavu partizanskog odreda Štipan. Prilikom formiranja, Odred je od naoružanja imao 2 karabina, oko 5 pištolja i oko 15 raznih civilnih pušaka. Dejstva Odreda bila su usmjerena na prugu Vrginmost - Skakavac.

Pored dobrovoljaca iz Slavskog Polja, Vrela Utinja, Utinja i Udbine, u Odredu je bilo i boraca iz Brnjavca, Sjeničaka i Pješčanice.

Partizanski odred Kirin, čiji se datum formiranja vezuje za 2. avgust 1941, kada je, na Čičinom groblju u Kirinu, formirana prva vojna jedinica ustanika, koju su sačinjavala 22 dobrovoljca. Poslije povlačenja ustanika ispred ustaške ofanzive, izvršene 13. avgusta, početkom septembra je došlo do ponovnog okupljanja boraca i formiranja partizanskog odreda. Za komandira Odreda izabran je Petar Bijelić, a za političkog delegata Mile Bulat Mičeta, obojica zemljoradnici. Odred je stalno popunjavan novim dobrovoljcima, a do kraja 1941. godine u partizane je stupilo 60 boraca iz sela Kirina. Nije imao svoje stalno mjesto boravka, već je za to koristio kuće po selima u kojima je izvodio akcije. Sa područja Kirina akcije je izvodio sam, ili u sadejstvu sa drugim odredima, prema Vrginmostu, Boviću, Bučici i Lasinji. Od naoružanja borci su u prvim danima formiranja imali 1 vojničku pušku, oko 20 raznih civilnih pušaka i nekoliko starih pištolja.

Partizanski odred Perna, formiran nekoliko dana poslije povlačenja ustanika sela Perne u Petrovu goru. To je bilo 8. avgusta 1941, kada je formiran partizanski odred sastavljen od 50 dobrovoljaca. Zaključno sa 1941. godinom, iz Perne su otišla još 53 mještanima u partizane. Za komandira Odreda izabran je Bogdan Oreščanin, apsolutno prava, a za političkog delegata Rade Bulat, student iz Podgorja, do tada sekretar Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost. Na dan formiranja Odred je od naoružanja imao 4 vojničke puške, oko 20 lovačkih pušaka i 10 pištolja. Sjedište Odreda - logor bilo je u šumi više Suve Perne, u predjelu zvanom Kaluđerac. U akcije protiv neprijatelja Odred je išao na cestu Velika Kladuša - Topusko, u pravcu Vrnograča, Topuskog i Vrginmosta.

Partizanski odred Slavsko Polje formiran je sredinom avgusta 1941. godine, obuhvatajući dio Slavskog Polja koji se prostire oko ceste Vrginmost - Vojnić. U ovaj odred odlazili su i dobrovoljci iz Crevarske Strane. Prilikom formiranja, u Odredu je bilo 17 boraca, a kasnije su mu pristupila još 23 dobrovoljca. Iz ovoga dijela Slavskog Polja, zaključno sa 1941. godinom, u partizane je otišlo 95 boraca. Prvo naoružanje Odreda činile su 2 vojničke puške, 2 pištolja i oko 15 raznih civilnih pušaka. Sjedište odreda bilo

je u šumi iznad zaseoka Lackovića, u rejonu Crne kose. Za komandira Odreda izabran je Rade M. Sučević, a za političkog delegata Ljuban M. Lacković, obojica zemljoradnici. Zadatak Odreda bio je da djeluje na neprijateljske jedinice prema Vrginmostu i Vojnič-kolodvoru. Vezu je održavao sa partizanskim odredima Podgorje i Brdo.

Partizanski odred Pecka formiran je 10. avgusta 1941, od 40 dobrovoljaca iz sela Pecke. Prvi komandir Odreda je bio Pero R. Rkman, lugar, a politički delegat Rade N. Relić, zemljoradnik. Sjedište Odreda - logor bilo je u šumi iznad sela, u predjelu zvanom Vučijak. Od naoružanja Odred je na dan formiranja imao 2 vojničke puške, 3 pištolja i oko 20 raznih civilnih pušaka. Do kraja 1941. godine u Odred je došlo još 5 dobrovoljaca iz Pecke i 6 iz drugih sela. Za izvođenje akcija protiv neprijatelja, Odred je bio orijentisan na cestu Velika Kladuša - Topusko i prema Vrnograču.

Partizanski odred Bović, formiran u drugoj polovini avgusta 1941. godine, pored teritorije sela po kojem je dobio naziv, pokrivaio je i područje sela: Golinja, Čremušnice, Kozarca i Trstenice. Formiranje je izvršeno na zajedničkom skupu ljudi ovih sela, na mjestu zvanom Pavlovića most na rječici Velika Trepča. Do kraja septembra Odred je imao oko 50 partizana: 14 iz Bovića, 4 iz Kozarca, 11 iz Čremušnice, 9 iz Trstenice, 4 iz Golinje i 8 iz Trepče. Do kraja 1941. godine iz Bovića je u NOV otišlo još 18 dobrovoljaca. Za komandira odreda izabran je Milan S. Komadina, bivši žandarm; Jovica Mraović Pilja je kratko vrijeme vršio dužnost političkog delegata, a zatim je na to mjesto postavljen Vaso M. Mraović Čurčija, zemljoradnik. Odred nije imao stalno mjesto boravka, već je koristio kuće po selima. Borbena dejstva izvodio je na komunikaciji Vrginmost - Lasinja.

Partizanski odred Sjeničak obuhvatao je teritoriju Lasinjskog, Gornjeg i Donjeg Sjeničaka. Za razliku od rejona Kirina, gdje se od 1. do 13. avgusta 1941. razvio masovni narodni ustanak, to nije bilo u ova tri Sjeničaka. Poslije izvršenih političkih priprema, krajem avgusta 1941. godine je, od postojećih seoskih straža, formiran partizanski odred. Prvi komandir Odreda bio je Milić Dejanović, radnik, a krajem septembra ga je zamjenio Miloš Kljajić, također radnik. Politički delegat je bio Rade Zrinjanin, trgovački pomoćnik rodom iz Banskih Moravaca. Odred je imao oko 25 boraca, naoružanih sa 2 vojničke puške, oko 5 pištolja i oko 15 raznih civilnih pušaka. Za smještaj je koristio kuće u sva tri Sjeničaka. U izvođenju borbenih dejstava Odred je bio orijentisan prema neprijateljskoj posadi u Banskom Kovačevcu i Skakavcu.

Partizanski odred Malička formiranje u drugoj polovini septembra 1941. godine, od 25 dobrovoljaca iz sela Maličke, sa sjedištem - logorom u šumi iznad sela. Prvi komandir odreda bio je Jovica Lončar, bivši aktivni podoficir, a politički delegat Mile Ratković, službenik iz Čemernice. U početku, *borci su bili* naoružani sa 2 vojničke puške, 5 pištolja i oko 10 raznih civilnih pušaka. Akcije protiv neprijatelja izvodio je samostalno, ili u sadejstvu sa susjednim odredima. Na komunikaciji Velika Kladuša - Topusko, Vrginmost - Vojnić i prema neprijateljskoj posadi u Čemernici.

Partizanski odred Ostrožin formiran je krajem septembra 1941. godine, od 13 izabranih dobrovoljaca. Do kraja 1941. godine u Odred je stupilo još 14 dobrovoljaca iz sela Ostrožina. Komandir Odreda bio je Petar J. Janjić, zemljoradnik, a politički delegat Simo B. Janjanin, takođe zemljoradnik. Od naoružanja borci su imali nekoliko civilnih pušaka i pištolja. Stalno mjesto smještaja nisu imali, već su za to koristili kuće imućnijih ljudi. Aktivnost se svodila na akcije u okviru sela i u napade na manje grupe ustaša.

Partizanski odred Podgorje pokrivaio je područje sela Podgorja i Blatuše, tako da bi mu bolje *odgovarao naziv* »Podgorsko-blatuški partizanski odred«. Formiran je 17. oktobra 1941, sa sjedištem na istočnim obroncima Petrove gore, u predjelu zvanom Bu-

dim, u izvornom dijelu potoka Blatuša. Na dan formiranja Odred je imao 24 partizana, a jezgro su mu činili borci iz Podgorja i Blatuše, koji su se prije toga nalazili u partizanskom odredu Malička. Komandir odreda je bio Vujo P. Pavlović, zemljoradnik, dok je prvi politički delegat bio Milivoje Šapić, zemljoradnik iz Maličke, a drugi Jovica P. Bulat, zemljoradnik iz Podgorja. Od naoružanja Odred je imao 7 vojničkih i oko 15 raznih civilnih pušaka. Dejstva Odreda bila su orijentisana prema Vrginmostu.

Partizanski odred Pješčanica formiran je od dobrovoljaca iz sela Pješčanice. Nazivao se i »Abeski partizanski odred« po šumi Abez, gdje mu je bilo i sjedište. Njegovo formiranje počinje sredinom avgusta, ali se kao zvanični datum vodi 28. oktobar 1941, kada su borci pripremili svoj logor i počeli da žive i djeluju kao odred, koji je stalno bio na okupu. Do kraja 1941. godine u Odredu je iz sela Pješčanice bio 31 partizan. Prvi komandir Odreda bio je Đuro Dragojević Đuđa, zemljoradnik, a politički delegat njegov brat Branko, službenik. Od naoružanja Odred je imao 1 karabin, 2 pištolja i 10 civilnih pušaka. Dejstvima je bio orijentisan prema neprijatelju u Vrginmostu i Čemernici.

Partizanski odred Crni Potok, nazvan po selu koje je cijelo učestvovalo u prvim danima narodnog ustanka (od 27. jula do 3. avgusta 1941). Međutim, nije odmah po povlačenju ustanika u Petrovu goru došlo do formiranja partizanskog odreda od boraca iz tog sela, kao što je to, npr. bio slučaj sa odredima Perna i Pecka. Razlog je bio nepostojanje partijske ćelije i nedovoljan politički rad sa ljudima. Do malog zatišja je došlo i zbog propagande jednog broja »dušebrižnika« za prelaz naroda na muslimansku vjeru, kako bi se na taj način spasio selo. Međutim, pod uticajem članova Partije Đure Baića iz Pecke i Dušana Rkmana iz Perne, kao i uz pomoć pojedinih ljudi iz sela, 13. novembra 1941. dolazi do formiranja ovog partizanskog odreda. U Odred je ušlo 15 dobrovoljaca, a do kraja 1941. godine otišlo je još 25 mještana. Za komandira Odreda izabran je Ilija Vojnović, zemljoradnik, a za političkog delegata Božo Rkman, trgovački pomoćnik. Pored jedne vojničke puške, borci su od naoružanja imali nekoliko starih pištolja i civilnih pušaka. Sjedište Odreda-logor bilo je u kući Nikole Samardžije. Za izvođenje borbenih akcija Odred je bio orijentisan na komunikaciju Velika Kladaša - Topusko, u djelu svoga rejona.

Partizanski odred Staro Selo osnovan je 17. novembra 1941. od 25 dobrovoljaca iz istoimenog sela. Za komandira Odreda izabran je Vasilj P. Uzelac, zemljoradnik, a za političkog delegata Đuro J. Rajšić, takođe zemljoradnik. U ovom sastavu Odred nije izveo nijednu akciju, pa je, zbog neaktivnosti, 12. decembra 1941. došlo do njegove reorganizacije, pri čemu je od prvih 25 dobrovoljaca ostalo samo 14. Za komandira Odreda izabran je Dragan Đ. Ivošević, a za političkog delegata Đuro N. Basta Đuđa. No, i kao reorganizovan i sa novim rukovodstvom, Odred je ostao pasivan i više je djelovao kao grupa za održavanje veze Kordun - Banija i za obavljanje izviđačke službe. Zbog svoje neaktivnosti ovaj odred, u stvari, nije ni registrovan niti se u operativnom smislu vodio kao partizanski odred.

Partizanski odred Katinovac formiran je 8. januara 1941, a rasformiran početkom marta, dakle poslije 2 mjeseca, iz istih razloga kao i odred Staro Selo - zbog neaktivnosti. Na dan formiranja Odred je imao 19 boraca. Za komandira Odreda izabran je Matija Radujković, a za političkog delegata Mihajlo Malobabić. Po rasformiranju Odreda, ljudi iz sela Katinovac odlazili su kao dobrovoljci u odrede Pecka i Crni Potok. Zbog kratkotrajnosti postojanja i neaktivnosti, ni ovaj odred se nije zvanično vodio kao partizanski odred.

Maštovita primjena partizanske taktike ratovanja

Od početka ustanka, 27. jula, do kraja novembra 1941. godine, tj. za četiri ratna i ustanička mjeseca, na teritoriji kotara Vrginmosta formirano je 13 partizanskih odreda, sa oko 370 boraca - partizana, čije je naoružanje bilo: oko 30 vojničkih pušaka, 35 raznih pištolja i oko 150 raznih civilnih pušaka. Pri tom su partizanski odredi Perna, Pecka, Malička, Slavsko Polje, Podgorje i Crni Potok bili u sastavu Prvoć rejonu, a Štipan, Bović, Kirin, Sjeniĉak, Katić-kosa, Ostrožin i Pješćanica u sastavu Ćetvrtog rejonu. Ovi partizanski odredi ostaju do kraja oktobra 1941. godine, kada je izvršena reorganizacija. Tada se, naime, od postojećih partizanskih odreda formiraju vodovi, ĉete i bataljoni.

Prvi partizanski odredi dobivali su zvaniĉne nazive po selu iz kojeg su formirani. Takvi nazivi, po selu, ostali su zvaniĉno dok se umjesto rejonu nisu formirali bataljoni, a to je bio kraj oktobra 1941. godine. No i poslije toga, sve do formiranja brigada, u narodu su ostali poznati pod imenom njihovog sela, iako su prerasli u vodove i ĉete. Njihovo brojno stanje zavisilo je, uglavnom, od broja raspoloživog oružja, bez obzira kakvo je bilo, jer je bilo važno samo da mođe pucati, ali i od veliĉine sela. Ono se na dan formiranja kretalo od 15 do 60 boraca. Formiranje se vršilo na zajedniĉkom skupu naroda dotiĉnog sela, i to, uglavnom, od dobrovoljaca, kojih je bilo znatno više nego što se moglo primiti. Na primjer, u Ostrožinu je odlučeno da se primi samo 13 boraca, i to isključivo oni koji su imali kakvo-takvo oruđe, mada ih se javilo oko 30. Od strane dobrovoljaca bio je stalno pritisak da ih prime u odred, ali se to ĉinilo postupno, prema raspoloživom oruđu, koje se otimalo od neprijatelja. Kada bi odred išao u akciju, iako se to držalo u strogoj tajnosti, uvijek bi bilo drugova bez oružja, koji su išli na juriš samo da što prije dođu do njega. Dosta je bilo sluĉajeva da su upravo takvi prvi, iako goloruki, jurišali, i to ĉim zapuca - kako bi se prvi domogli puške i tako se već jednom naoružali.

Sa formiranjem partizanskih odreda u njima su, odmah, formirane i partijske ćelije. Upravo ovi odredi i partijske ćelije u njima su, do formiranja partijskih ćelija po selima i do izbora organa narodne vlasti - narodnooslobodilaĉkih odbora, bili nosioci borbe, reda i rada u selu. Kada nisu bili u akciji protiv neprijatelja, borci su bili i djelovali u selu. Tada bi komunisti radili na organizovanju partijskih ćelija, primali nove drugove u Partiju, organizovali izbore NOO, organizovali politiĉki omladinu i žene. Tako je u selu sve bilo organizovano i svi su radili za borbu.

Na ĉelu svakog odreda bili su komandir i politiĉki delegat. I oni su birani od boraca i naroda, a ne postavljani naredbama višeg rukovodstva. Za komandira je biran najspособniji, najodaniji i najbolji borac, koji je svojim dotadašnjim radom i naĉinom života dokazao da zasluđuje puno povjerenje svojih drugova i naroda. On je stručno osposobljavao svoje borce partizane, pripremao oružane akcije i rukovodio njima, te snosio punu vojniĉku i politiĉku odgovornost za ishod borbe. Razvijao je drugarstvo i dobre međuljudske odnose, bio primjer borcima u svemu. Mogao je donositi odluke o manjim kaznama, a zajedno sa politiĉkim delegatom i jednim ĉlanom odreda i smrtne presude, kada su u pitanju bila najteža djela, kao što je izdaja. U sluĉaju takve vrste kazne, u donošenju odluke ĉesto je učestvovao i cio kolektiv, ĉime je postizano njeno veće vaspitno dejstvo.

Politiĉki delegat - komesar odreda je, u okviru sprovođenja linije KPJ i NOB-e, organizovao i sprovodio politiĉki, kulturno-propagandni rad u odredu i na terenu. Bio je stalno među drugovima, objašnjavao im smisao i cilj borbe, držao politiĉka i druga predavanja, tumaĉio i borio se za svjesnu disciplinu, starao se o svim potrebama boraca, izražavajući težnje svih ĉlanova odreda. Sem rada u odredu, održavao je stalno vezu

sa aktivistima sela i pružao pomoć u političkom radu, obezbjeđujući vezu odred - selo, selo - odred. Stalno je objašnjavao potrebu jedinstva naroda i zajedničke borbe protiv okupatora i domaćih izdajnika.

Partizan je mogao biti svaki pošten borac, kome su iskreno ležali na srcu interesi NOB-a, koji je prihvatao disciplinu i jačao drugarstvo kolektiva, bio spreman i svoj život dati za narodnu slobodu. To su bili osnovni uslovi, dok uopšte nije bila važna njegova ni vjerska, socijalna, ni nacionalna, pa ni politička pripadnost. Važno je bilo: tući se protiv okupatora, tući se protiv ustaša, i to bespoštedno, bez kompromisa i uzmicanja, biti borac za bratstvo Srba i Hrvata i pouzdan drug u borbi.

U organizacionom smislu, partizanski odred se djelio na desetine, a brojno veći i na vodove. Na čelu desetine bio je desetar, a vodom je komandovao komandir voda. Svi odredi su bili pod komandom komande rejona, a ovi pod rukovodstvom narodnooslobodilačkog pokreta Korduna i Banije. Prvi partizanski odredi, formirani i nazvani po selima, taj naziv su izgubili preformiranjem u vodove, čete i bataljone, dok je naziv Partizanski odred Korduna ostao i on je uvijek brojno bio jačine 3 do 5 bataljona.

Borci partizanskog odreda bili su stalno na okupu i živjeli su vojničkim životom. Neki odredi su imali svoje stalno sjedište, koje su zvali logor. Partizanski odredi ispod Petrove gore - Crni Potok, Pecka, Perna, Malička, Podgorje i Slavsko Polje, bili su smješteni van sela - u šumi. Na izabranom mjestu sagradili bi objekte za smještaj, uglavnom zgrade od balvana, ili su iz sela prevezli kuću i osposobili je kao svoje sklonište. Tu su spavali, odmarali se, imali zajedničku kuhinju. Odatle su išli u borbu i tu se vraćali i pripremali se za slijedeće akcije. Partizanski odredi na sjevernom djelu teritorije, iz sastava 4. rejona, izuzev onog koji je nosio naziv Katić-kosa, nisu imali svoj logor. Oni su bili stalno u pokretu, koristeći se seoskim kućama za prenočišta i odmor. Jedan od glavnih razloga bio je što nisu imali većih šuma, što je teren bio u većini ispresjecan putevima, i što su se okolo nalazile neprijateljske posade. Zato je bilo bolje, iz bezbjednosnih razloga, da partizanski odredi budu pokretni i često mijenjaju prebivališta.

Za zdravstveno obezbjeđenje i pružanje prve ljekarske pomoći ranjenima i bolesnima, svaki odred je imao bolničara. Bili su to, obično, drugovi koji su u bivšoj vojsci bili bolničari, ili studenti medicine. Za vrijeme izvođenja akcija bili su određeni i nosioci ranjenika. Formiranjem partizanskih odreda, u Petrovoj gori je počela i izgradnja tajne partizanske bolnice, za teže ranjenike. Međuljudski, drugarski odnosi bili su toliko razvijeni da se svaki borac u borbi osjećao sigurnim, znajući da ga drugovi neće ostaviti ranjena i da neće pasti živ u neprijateljeve ruke.

Svoju taktiku ratovanja partizanski odredi su uskladili i sa raspoloživim naoružanjem. Oni su bili samostalne jedinice i u početku su samostalno izvodili akcije. Razvijali su dobru obavještajno-izviđačku službu, naročito o pokretu neprijateljskih jedinica i odlučivali se za one akcije gdje su bili sigurni za ishod, gdje će, sem pobjede, zadobiti i oružje. Pored napada na manje neprijateljske jedinice, rušili su telegrafsko-telefonske stubove - kako bi onesposobili vezu između neprijateljskih posada; prekopavali su ceste i rušili mostove - kako bi onemogućili saobraćaj; rušili su željezničku prugu, dočekivali i uništavali lokomotive i vagone - da bi onemogućili saobraćaj za potrebe neprijatelja. Akcije su većinom izvodili iz zasjeda, uvijek vješto, brzo, hrabro i u skladu sa unaprijed stvorenim planom. Frontalnu borbu nisu prihvatili, jer za to nisu bili ni broјčano ni materijalno osposobljeni. Uostalom, u dijelu ove knjige, u kojem će opširnije biti riječi o prvim samostalnim i zajedničkim akcijama partizanskih odreda - biće opisan partizanski način ratovanja odreda ovog kraja, i to u uslovima kada je svaki odred imao jednu do tri vojničke puške.

Borbena aktivnost rezervnih partizanskih odreda

Već je rečeno da je bilo znatno više dobrovoljaca nego što se moglo primiti u partizanske odrede. To ljudstvo bi, sem ostalog, bilo angažovano kada su odredi išli na prekopavanje cesta, rušenje mostova, željezničkih pruga i TT-stubova. Odredi bi, naime, sa sobom vodili i ljudstvo iz sela, koje je, uz pomoć alata, izvodilo tu vrstu akcija, dok su borci bili na osiguranju. Da bi ova vrsta pomoći partizanskim odredima bila što organizovanija, neposredno poslije formiranja aktivnog, ili operativnog partizanskog odreda - pristupa se formiranju i rezervnih.

U te odrede bili su uključeni svi sposobni muškarci iz sela. Odred je imao svoga komandira, a ljudstvo je bilo organizovano u desetine i vodove. Načelno, na teritoriji jednog partizanskog odreda bio je i jedan rezervni partizanski odred. Komandir odreda radio je prema naređenju i uputstvima komande aktivnog partizanskog odreda. Sa ljudstvom se redovno, obično nedjeljom, izvodila vojna obuka i politička nastava, prema programu kojeg je izradilo i postavilo rukovodstvo aktivnog partizanskog odreda. Političku nastavu, uglavnom, izvodio je politički delegat aktivnog odreda.

Kada se aktivni partizanski odred nalazi u logoru, tj. kada nije bio zauzet akcijom, uzimano je njegovo naoružanje radi obuke ljudstva u rezervnom odredu. Naročito se pažnja poklanjala obuci omladinaca koji nisu služili vojsku. Iz sastava toga odreda vršena je popuna aktivnog odreda, već prema broju dobijenog oružja u akcijama. Često se, na zajedničkim sastancima, odlučivalo ko će ići u odred, jer je uvijek bilo više dobrovoljaca nego oružja. Sem zajedničkog učestvovanja u akcijama prekopavanja cesta, rušenja mostova i pruga, ljudstvo ovih odreda korišteno je i za izradu tajnih skloništa i zemunice za bolnice, za obezbjeđenje objekata za smještaj živežnih namirnica i za druge građevinske radove za potrebe odreda i naroda.

Tako formirani i organizovani, rezervni partizanski odredi bili su, tako reći, desna ruka aktivnih odreda. Borbeni elan njihovih pripadnika nije ništa zaostajao za elanom već naoružanih boraca, što će se vidjeti na primjerima iz akcija partizana, gdje su ovi »rezervisti« sa rogljama pokazivali primjere heroizma. Živa želja svakog pripadnika rezervnog odreda bila je da se što prije domogne oružja i da se zajedno sa svojim drugovima partizanima bori u prvim borbenim redovima.

SVEČANO POLAGANJE PARTIZANSKE ZAKLETVE

Drugom polovinom novembra i prvom polovinom decembra 1941. godine svi borci aktivnih partizanskih odreda i pripadnici rezervnih partizanskih odreda položili su zakletvu, čiji je tekst glasio:

»Zaklinjem se da iz ruku neću ispustiti oružje sve dok posljednji fašistički okupator ne napusti moju zemlju, sve dok posljednji ustaški gad ne bude iskorijenjen.

Zaklinjem se da ću se neprijatelju, koji je, pomoću domaćih izdajnika i plaćenika, porobio i opljačkao moju zemlju, klao i ubijao moj narod, žene i djecu, otimao žito, moj trud i muku i izgonio me sa mog djedovskog ognjišta - osvetiti nemilosrdno, da ću mu nanositi udarac, krv za krv, smrt za smrt.

Zaklinjem se da ću se u nemilosrdnoj borbi protiv ustaških razbojnika čuvati i kiniti svakog samovoljnog ispada i osvećivanja nad mirnim stanovništvom, ženama i djecom, ma kakve vjere i narodnosti bili; zaklinjem se da ću svagdje i uvijek zastupati misao bratstva i zajedničke borbe Srba, Hrvata i Muslimana za čišćenje moje zemlje

)d zajedničkog neprijatelja, protiv fašističkog okupatora i domaćih izdajica i plaćenika, bili oni iz srpskih, hrvatskih ili muslimanskih redova.

Zaklinjem se da ću prije umrijeti nego odati sebe ili svoje drugove i našu svetu lorbu, da ću prije umrijeti nego pljačkom ili samovoljnim nasiljem okaljati zastavu, i od kojom se borim.

Ako prekršim ovu svetu zakletvu, ako pokažem slabost, malodušnost, kukavičluk, ledisciplinovanost i zlonamjernost, ako izdam interese svoga naroda - NEKA SRAMIĆ IO PADNEM OD RUKU SVOJIH DRUGOVA!«

Ovaj tekst zakletve napisao je narodni heroj Marko Orešković Krtija, član CK <PJ, španski borac i organizator ustanka naroda Like, a svim partizanskim odredima jvgv kotara dostavljen je u toku oktobra 1941. godine, od strane Komande NOP Korjuna i Banije.

Polaganje zakletve pripadnici aktivnih i rezervnih partizanskih odreda vršili su na svečan način, uz masovno prisustvo naroda. Ovim svečanostima uglavnom su prisustvovali i predstavnici Komande NOP-a Korduna i Banije i partijskog rukovodstva za okrug Karlovac. Program polaganja zakletve, na primjer u selu Perna, bio je:

1. Pozdrav i raport komandanta rejona,
2. Pozdrav gostima,
3. Komandant rejona o značaju zakletve,
4. Politička situacija u svijetu i kod nas (referat političkog komesara rejona),
5. O istoriji NOB (Bogdan Oreščanin),
6. Uloga KPJ (Rade Bulat),
7. Uloga i značaj narodnooslobodilačkih odreda, (Ljuban Poštić),
8. Učešće žena u NOB-i (Ilinka Oreščanin),
9. Učešće omladine u NOB-i (Dušan Baić),
10. Polaganje zakletve,
11. Defile Odreda, zatim narodno veselje.³⁴

Tada su u Perni, sredinom novembra 1941. godine, zakletvu položili borci partizanskih odreda Perne, Pecke, Maličke i Crnog Potoka, kao i pripadnici rezervnih partizanskih odreda sela: Perne, Pecke, Maličke, Crnog Potoka, Katinovca, Vorkapić-Sela i Blauše. Bio je to svečani dan koga je ukrasio snijeg, koji je pao preko noći. Borci su se svečanije spremili, a i oružje dobro očistili. Na zbornom mjesto, na livadu ispod kuće Mioša Oreščanina Ćibe, odredi su krenuli sa partizanskim pjesmama, pod srpskom i hrvatskom zastavom sa petokrakom zvijezdom. Pozvan je i narod navedenih sela i ko je od mještana mogao došao je da, zajedno sa svojim sinovima, očevima i braćom, položi zakletvu. Bio je to veličanstveni zbor sa preko 1.500 ljudi, koji se završio narodnim veseljem. Bila je prisutna i desetina mladih partizana sa karabinima i puškomitraljezom, iz partizanskog odreda Debela Kosa.

Istovremeno i na sličan način položili su zakletvu i borci četvrtog rejona: Štipana, Kirina, Bovića, Katić-kose, Sjeničkaka, Ostrožina i Pješčanice. Bilo je to prvi put u našoj istoriji da je vojska zakletvu, umjesto na vjernost kralju - polagala na vjernost svome narodu i borbi za slobodu. Srpske i hrvatske zastave i ovdje su simbolizovale jedinstvo Srba i Hrvata, koje se kovalo u zajedničkoj borbi protiv istog neprijatelja.

³⁴ Program uzet iz bilježnice narodnog heroja Đure Baića.

SAMOSTALNE I ZAJEDNIČKE AKCIJE PARTIZANSKIH ODREDA

Sprečavanje »izleta« ustaša u selo

U vrijeme formiranja partizanskih odreda, u toku avgusta i septembra 1941. godine, neprijatelj je svoje posade, sastavljene od ustaša, domobrana i žandarma, imao u Topuskom, na željezničkoj stanici Topusko, u Starom Selu - zaseok Bjeljevina, Čemernici, Vrginmostu, Boviću, Banskom Kovačevcu, Lasinji i Desnim Štefankima. Na granici teritorije kotara Vrginmosta i Vojnića, ustaše su se nalazile na Vojnić-kolodvoru i na željezničkoj stanici Utinja, kao i u Skakavcu.

Iz ovih mjesta ustaše su izlazile i upadale u okolna sela, palile kuće i ubijale narod koji bi zatekli kod svojih kuća. Između svojih posada vezu su održavali i pomoću patrola, jer su TT-veze često bile onesposobljavane od strane partizana. Ti »izleti« ustaša u sela i način održavanja njihove veze, partizanskim odredima su bili dobre prilike da, putem zasjeda, sačekuju i napadaju manje ustaške jedinice.

Poslije razoružanja dvojice ustaša iz Lukinića u selu Štipan, od strane Nikole Vidovića i njegovih drugova izvedenog 23. jula, prva sledeća akcija od strane partizanskog odreda Štipan bila je noću 12/13. avgusta 1941. - takođe na ustaše u zaseoku Lukinići.

Drugu akciju izveo je partizanski odred Perna, dva dana poslije formiranja, noću 10/11. avgusta 1941, radi hvatanja ustaše Josipa Beljana i njegovog sina Zlatka, koji su imali vojničke puške. To se zbilo na željezničkoj stanici Crevarska Strana.

Odred su u tu akciju povelili komandir Bogdan Oreščanin i politički delegat Rade Bulat. Radi obezbjeđenja od strane Vrginmosta i Vojnić-kolodvora, na te pravce upućena je jedna desetina, koju su vodili Mirko Poštić i Savo Bogdanović. Grupu sastava: Dušan Rkman, Pero Janjanin Pušo, Milan Bakić i Bogdan Oreščanin, koja je trebalo da napadne i razoruži dvojicu ustaša, vodio je Rade Bulat. Sa njima su bili i Gojko Lončar i Bogdan Janjanin, sa željeznim polugama - za slučaj potrebe nasilnog odvaljivanja vrata za ulaz u zgradu.

Kako je grupa bila slabo naoružana, a i bez bombe, to nije uspjela likvidirati dvojicu ustaša, koji su, sa svoja dva karabina i iz zidane zgrade, pružali odlučan otpor. U toj kratkotrajnoj borbi ranjena je kćerka ustaše Beljana, koja je kasnije podlegla ranama. Odred se povukao u svoju bazu, a u zoru 11. avgusta iz Vrginmosta je stiglo oko 70 ustaša i, neopaženo od naroda, blokiralo selo Crevarsku Stranu.

U cilju odmazde, pohvatana je većina ljudi, žena i djece i sakupljena na livadi pored željezničke stanice. Ustaše su odmah, naočigled djece, počele klanje ljudi koji, uostalom, ništa nisu ni znali o izvedenoj akciji. U selu su ubili Petra Malobabića i njegovog sina Mirka i Vasiliju Crevar, a na livadi su zaklali Nikolu Malobabića, Milu Tepšića, Stanika Crevara i Petra Samardžiju. Intervencijom predsjednika kotara, Stanislava Kovačića, ostali su spaseni smrti i odvedeni u logor Petrinju, a neki i u Karlovac. Poslije dva mjeseca pušteni su kućama.

Radi uspostavljanja veze sa partizanskim odredima preko pruge, u Slavskom Polju, komandir partizanskog odreda Perna, Mirko Poštić, uputio je tamo 3. septembra 1941. partizane Jovicu Bulata, Savu Oreščanina Kuckala i Miloša Oreščanina Čiba. Oni su ponijeli i izvjesnu količinu municije, koju je tražio da predaju Nikoli Vidoviću. Na ovome putu, u zaseoku Lukači (Crevarska Strana), primjetili su desetinu ustaša, koji su sa željezničke stanice Vojnić došli u pljačku, iako su bili naoružanu samo sa dvije vojničke i jednom lovačkom puškom, postavili su ustašama zasjedu i pustili ih na blisko odsto-

janje. Otvorili su vatru, ranili dvojicu i protjerali ih iz sela. Tako su ova trojica partizana, izvršavajući svoj kurirski zadatak, izveli i jednu akciju. U vezi sa ovim događajem, komanda 1. hrvatske oružničke pukovnije izvještava:

»3. rujna oko 11 sati u selu Crevarska Strana, općine i kotara Vrginmost, iz zasjeda su teže ranjeni ustaše Ivan Kulundžić i Stjepan Berto. Napadaj učinjen od četnika Ljubana Crevara iz Crevarske Strane i još jednog nepoznatog, naoružani građanskim puškama i pobjegli u pravcu Petrove gore«.

Ishod zasjede iznad Kamenskog mosta

Partizani su bili nestrpljivi, zapravo im je dosadno u svome logoru bez borbe. Oni su konstatovali: došli su dobrovoljno da se bore i to imaju pravo da zahtjevaju od svoga rukovodstva. Stav rukovodstva se ni u tome nije razlikovao. Zato su stalno prikupljani podaci o pokretu neprijateljskih jedinica i pronalazene mogućnosti kako doći do oružja. Tako je ustanovljeno da neprijateljski vojnici češće koriste i put Topusko - Staro Selo - Vrnograč. Na ovaj teren je 5. septembra 1941. pošla grupa partizana iz odreda Perna, u kojoj su bili Mirko, Mile i Milan Poštić, Nikola Božić, Jovica Zlatar i Marko Ulemek. Povelili su i omladinca Pericu Vučetića³⁵ iz Katinovca - Poljice. Zasjedu su postavili više Kamenskog mosta, u pravcu Vrnograča. Naišlo je 7 neprijateljskih vojnika i svih sedam je zarobljeno. Plijen je bio: 4 karabina, oko 500 metaka, jedan pištolj sa 20 metaka, 10 bombi i 7 uniformi. O toj akciji Vučetić priča:

»Prije zore stigli smo u šumicu Vučjak i zauzeli pogodan položaj pored same ceste koja vodi za Vrnograč, a kojom prelaze ustaše i domobrani iz Topuskog za Vrnograč. Kada se razdanilo, seljaci su istjerali stoku na pašu, a mi smo vidjeli da nam je preglednost za osmatranje slaba zbog guste šumice. Da bi otklonili ovo, drug Mirko (vođa grupe) pozvao me je i objasnio mi zadatak: »Skinij bluzu i cipele, spusti se kod krava i osmatraj put prema Kamenskom mostu. Ukoliko naiđe veća grupa, neopaženo pretrči nazad, u šumicu, a ako naiđe manja grupa - do 10 vojnika, udari kravu šibom i vikni: »Perova!«. Čim sam se spustio kod krava vidio sam, na udaljenosti od oko petsto metara, 7 neprijateljskih vojnika, koji su išli prema meni. Dok sam davao ugovoreni znak i prišao cesti, već je naišlo šest domobrana sa jednim ustašom. Jedan od njih me je upitao šta radim i pozvao me, ali je istovremeno i naša zasjeda iskočila, sa pozivom: »Ruke u vis!« Domobrani su odmah bacili oružje; dok je onaj jedan ustaša zalegao i opalio metak, a ja sam uzeo bačeni karabin i udario ga. Domobrane smo pustili, a ustašu povelili do komande, gdje je i likvidiran.«

Akcija za akcijom, danonoćno

Primjenom slične taktike i metoda izvode se oružane akcije i na teritoriji 4. rejona. One su i brojne i sa dobrim rezultatima.

Dana 6. septembra 1941. partizanski odred Katić-kosa, sa Stankom Gabrićem na čelu, uspijeva da, iz zasjede postavljene na djelu pruge željezničke stanice Vojnić - Utinja, uhvati čuvara pruge, naoružanog jednim karabinom i jednim pištoljem. Borci istog odreda 8. septembra razoružali su domobransku posadu na željezničkoj stanici Crevarska Strana, zadobivši 5 karabina sa oko 500 metaka.

³⁵ Danas general-potpukovnik JNA.

Borci partizanskog odreda Štipan također su stalno u pokretu. Jedna grupa od tri borca, sa Nikolom Vidovićem, 8. septembra je razoružala ustaškog povjerenika za žito u Lasinjskom Sjeničaju, zadobivši jedan novi karabin. U vezi s ovim Vidović se sjeća kako ga je taj povjerenik, kada je vidio da mu se neće ništa dogoditi, molio da mu se vrati karabin, jer je bio nov, mali, a da će kasnije donijeti drugi. Na to mu je Vidović odgovorio: »Kada ti nama doneseš veliki karabin, mi ćemo tebi vratiti ovaj novi, mali«.

Peti dan potom, 13. septembra, u Lasinjski Sjeničaj je iz Lasinje došla grupa od 5-6 žandarma, naoružana i jednim puškomitraljezom. Ostali su i zanočili na tavanu kuće trgovca Đure Vujičića. Doznajući taj podatak, borci partizanskog odreda Štipana i Sjeničaka, sa kojima se nalazio i Nikola Vidović, komandant 4. rejona, odlučili su da žandarme napadnu i razoružaju. Dogovoreno je da se četvorica drugova, naoružani pištoljima i snabdjeveni ručnim baterijskim lampama, neopaženo popnu do njih, i da ih na prepad razoružaju. Ostali borci su raspoređeni oko kuće. Prvi je pošao Vidović s namjerom da im ukrade puškomitraljez. Ali, kako nije uspio da ga, stojeći na merdevinama, dohvati, to su i ostala trojica počela da se penju na tavan. Pri tom je jedan od drugova zapeo za neku kantu i tako probudio žandarme, koji su odmah pružili otpor, lako se borba vodila cijelu noć. Odred nije uspio da razoruža žandarme, koji su se borili zaštićeni zidanim tavanom. U borbi, koju su borci napustili u zoru, poginuo je Vaso Romčević Osula. Tako ova inače dobro zamišljena akcija, koja bi zaplijenjenim puškomitraljezom znatno ojačala Odred, nije uspjela, i to zbog onog zlosrećnog udara u kantu, po mraku, tako da se nije postiglo predviđeno iznenađenje i ostvarila dobro zamišljena i vješto započeta akcija.

Poslije tih, manjih akcija, uslijedila je prva veća zajednička akcija partizanskih odreda 1. rejona - na neprijateljsku posadu na željezničkoj stanici Vojnić. Akciju je pripremio i njome rukovodio komandant 1. rejona Stanko Opačić Čanica. U njoj su učestvovali borci partizanskih odreda: Pecke, Perne, Maličke, Debele Kose, Trupinjaka i Las-kunje, ukupno njih oko 150, u većini naoružani raznim civilnim puškama.

Cilj akcije, izvedene noću 13/14. septembra 1941, bio je da se, pomoću osiguranja ostvarenog zasjedama prema Vrginmostu, Vojniću i Utinji, razoruža domobranska posada i unište stanice i pilana sa svim postrojenjima. Međutim, domobranci su na vrijeme otkrili približavanje naših odreda i blagovremeno se povukli, tako da je ovo uporište zauzeto bez borbe. Tom prilikom zapaljeni su: željeznička stanica, dvije lokomotive, senjak, skladište rudarske opreme i pilana sa svim postrojenjima, kako bi se neprijatelju onemogućio budući boravak na njoj. Zaplijenjeni su: 2 radio-aparata, pisača mašina, bicikl, 15 kg eksploziva, karabin sa 60 metaka i lovačka poluautomatska puška petometka. Po izvršenom zadatku borci su se povukli u svoje baze. *Preko dana je, kako se i očekivalo, stigao neprijatelj iz Karlovca i Vrginmosta, koji će se još istog dana povući, pošto je popalio nekoliko kuća u Slavskom Polju. U vezi s ovom akcijom kotarska oblast u Vrginmostu, aktom br. 522/41 od 15. septembra, izvještava:*

»Danom 14. rujna 1941. godine u samu zoru napadnut je po četnicima kolodvor Vojnić, koji se nalazi na području ovoga kotara. Prema iskazima očevidaca, kolodvor je napala jedna grupa od 150 do 200 ljudi, koja je bila kompletna, ali ih je bilo i više koji su bili zauzeli okolne postaje. Napadači su zapalili postajnu zgradu i susjednu zgradu pilane, koje su posvema izgorjele. Samo željeznička pruga nije bila prekinuta. Do sada nije utvrđeno da li je itko životom stradao. Sudbina 7 domobrana, koji su čuvali postaju, ovdje nije poznata. Navodno su bili po napadačima samo razoružani, ali je moguće da su i pobjegli....

Na lice mjesta istog dana poslije podne izašla je i ovdašnja ustaška posada, te jedan odred domobrana iz Karlovca, ali od napadača u to doba na području više nikoga nije bilo. Potjera za napadačima nije izvršena.

Predveče istog dana ustaše su, kada su se vraćale, zapalile u obližnjem selu Slavsko Polje grčkoistočnu drvenu crkvicu i nekoliko seljačkih kuća, koje su, vjerovatno, u to doba bile napuštene, jer je tamošnje seljačko srpsko stanovništvo, po običaju, kada se u blizini što događa, napustilo svoje domove i posakrivalo se. Te su kuće gorjele do kasno u noć.»³⁶

Gore sela ispod Petrove gore

U isto vrijeme kada je komanda 1. rejona pripremala napad na domobrane na željezničkoj stanici Vojnić, i ustaška komanda u Topuskom priprema napad na sela ispod Petrove gore. Naime, videći da se ustanak razvija, formiraju partizanski odredi, postavljaju zasjede njihovim jedinicama, da taktiziranje više ne uspijeva - ustaše u najvećoj tajnosti pripremaju napad na sela sa istočnih padina Petrove gore - da pobiju narod a sela popale. Da bi ovaj zadatak uspješno izvršili, kao pojačanje su doveli i provjerenu ustašku bojnu iz Osijeka.

Međutim, i pored toga što su ustaše mislile da će sve ostati u najvećoj tajnosti, njihove planove su, ipak, saznali simpatizeri NOP-a. Čim je doznao za te njihove namjere, naš simpatizer, Miško Despot, rodom iz Gline, odmah je na biciklu, 11. septembra pred veče, krenuo za Pernu i obavjestio o predstojećoj ofanzivi ustaša. Svi obavješteni na vrijeme su se povukli u šumu i sklonili što se modjlo, kako ustašama ne bi palo u ruke. Sem ostalog, i dvije mašine za vršidbu žita izvučene su iz Perne u Petrovu goru, kao i desetine kola neovršene pšenice.

Prva ustaška kolona, jačine jedne satnije (četa), sastavljena od oko 100 ustaša, 12. septembra je, preko Starog Sela, Katinovca i Crnog potoka, došla u Pecku. Narod je na vrijeme bio obaviješten i povukao se u šumu, izuzev nekoliko porodica u zaseoku Prikozmić i iz kuća ispod šume u Maloj Peckoj. Ustaše su odmah počele paljenjem kuća, sjenika i štala, ostali u selu cio dan i zanočili u kući Mile Ivanovića, u zaseoku Male Pecke.

Istog dana upala je grupa ustaša i u selo Pernu. Zapalili su crkvu, školu i kuće Stojana Lončara, Pere i Sime Oreščanina i Jove Đankovića, poslije čega su se, istog dana, povukli za Topusko. Jedna ustaška patrola, sastava dvojice ustaša na konjima, pošla je 12. septembra u sumrak iz Pecke u Pernu radi uspostavljanja veze sa svojimima. Došli su do crkve koja je upravo dogorjevala. Istovremeno, kod crkve su se našli partizani Mirko, Mile i Milan Poštić. Pošto je bila noć, partizani nisu očekivali ustaše, a ustaše su mislile da se tu, u centru sela, nalaze njihovi. Iznenađeni dolaskom ustaša, a ne znajući koliko ih ima, braća Poštić su otvorili vatru i pobjegli. Ujutro su Miladin Božić i Luka Popović, koji su zanočili kod svojih kuća, našli jednog ubijenog ustašu, dva mrtva konja i dva karabina. Drugi ustaša uspio je da pobjegne, - i bez kape i bez puške. Ova dvojica drugova odmah su o tome obavjestili komandu partizanskog odreda i predali joj dva karabina.

Sutradan, 13. septembra, ustaše su nastavile paljenje sela Pecke, a u Topuskom su vršili pripreme za uništenje sela Perne. Pred veče istog dana napustili su Pecku, vje-

⁴¹ Zbornik NOR-a, V/1, str.227i228.

rovatno da kod naroda stvore utisak o tome da se više neće vraćati - kako bi se narod privukao svojim kućama, a oni ga poslije mogli iznenaditi, pohvatati i poubijati.

Slijedećeg dana, 14. septembra, na redu je bila Perna. U ranu zoru banuli su sa tri pravca - od Poljana, Vorkapić-Sela i Katinovca. Tako su uspjeli da srednji i donji dio sela Perne opkole, odsjeku ga od šume i počnu svoju koljačku akciju, lako je većina naroda uspjela da pobjegne, kod kuća su ostali stariji ljudi, žene i djeca. I ovoga puta bilo je onih koji su povjerovali ranije datim obećanjima od strane ustaša - da ih više od trojice neće dolaziti u selo. Po ulasku u selo ustaše su se rasporedile u manje jedinice, tako da se gotovo kod svake kuće nalazila grupica ustaša. Prvo su sa narodom lijepo razgovarali i ubjeđivali ga da se ne boji, a kada su ih prikupili započinjali bi ubijanje, klanje i paljenje. Prije početka ove stravične akcije u pojedinim kućama su došli do rakije, napili se i, onako pijani, divljali i sadistički se izivljavali nad nezaštićenim narodom. Tog tužnog septembarkog dana poubijali su, poklali i spalili 115 ljudi, žena i djece, te spalili sve što je moglo gorjeti. Istog dana bili su i u Peckoj.

Ono što je narod sela Perne doživjeo 14. septembra, to isto doživljava narod Pecke sutradan, 15. septembra. I četvrti dan ustaše dolaze, ali ovoga puta zahvataju kuće ispod same šume, kako bi zatečenom narodu spriječili bježanje u Petrovu goru. Ovoga puta uspjeli su iznenaditi i pohvatati dio naroda koji se našao kod svojih kuća. Zbog blizine šume nisu se nadali dolasku ustaša, a ako i naiđu bili su ubjeđeni da će se na vrijeme skloniti. Toga dana su pobili, poklali i spalili 46 ljudi, žena i djece. Cijela Pecka je sraunjena sa zemljom, sve je spaljeno, izuzev nekoliko kuća ispod šume, u zaseoku Velika Pecka. Ustaše su i 16. i 17. septembra dolazile u Pecku i u Pernu, da vide rezultate svojih zločinačkih akcija.

Poslije Pecke i Perne, na redu je bila Blatuša. Dana 16. septembra u zoru, ustaše iz Vrginmosta i Topuskog iznenađuju narod i sve one koje su uhvatili na licu mjesta poubijali su, popalivši i znatan dio kuća i drugih zgrada. Nezadovoljni uspjehom, zbog malog broja poubijanih, ustaše to drugi put čine lukavije i to odmah narednog dana, 18. septembra. Ovoga puta su, još u toku noći, odsjekli selo od šume, kako im narod ne bi pobjegao. To im je i uspjelo. Samo za ta dva dana ubili su, poklali i spalili 135 nevinih ljudi, žena i djece, i od 210 domaćinstava spalili 203.

Za šest dana, od 12. do 18. septembra 1941. godine, ustaše su spalile sela Pecku i Blatušu, te dvije trećine sela Perne. Tom prilikom su poubijali, poklali i spalili 282 nevine žrtve. O broju opljačkane stoke i druge imovine teško je dati približan pregled. Sve što se našlo, a moglo se odvesti ili ponijeti - opljačkano je i otpremljeno u Topusko, gdje je nemilice uništavano, klanu i rasipano.

Bili su to izuzetno teški dani. Sela su izgorjela, a zima je bila na pomolu. Šest dana samo se vatra vidjela, koja je noću nadaleko osvetljavala. Sest dana i noći sa brežuljka Petrove gore izbjegli i nemoćni narod gledao je kako gore njegove kuće, kako gori ono što je toliko godina brižno i mukotrno gradio i sticao. Tuga je ušla u srce svih preživjelih, ali i neki osjećaj nepobjedivosti. Ljudi su govorili: »Neka pale majku im ustašku, pobjedićemo i sagrađićemo još bolje kuće«. Pored tuge, čulo se tu i šaljivih upadica: »Eto, uvijek si kukao kao kuću nisi dobro postavio, sada ćeš drugu bolje postaviti«. I danas se toga sjećaju preživjeli, pored svojih novih kuća, svjesni i ohrabreni saznanjem da ni ustaše, ni Italijani, ni Nijemci nisu mogli popaliti onoliko koliko je čovjek ovog podneblja mogao da obnovi, sagrađi.

Najbolje su ovdje prošli oni koji su se od prvih dana ustanka odlučno opredijelili za borbu i koji su odbacili bilo kakvo taktiziranje sa ustašama. Takvi su nastojali da što bolje sakriju robu, žito i svu ostalu imovinu koju su imali. Nastojali su da što prije, u šumi,

naprave bilo kakve bajte, gdje bi mogli stanovati, a u selo bi odlazili samo radi obrade zemlje i berbe plodova. Tako su od prvih dana borbe u pojedinim predjelima Petrove gore bile sgrađene na desetine bajti, koje su ličile na mala šumska naselja.

Loše su, pak, prošli oni koji su bili kolebljivi i vjerovali lažnim ustaškim obećanjima, koji su cijenili da se nenaoružani narod i na početku ne tako brojni partizani ne mogu boriti protiv njemačke sile i dobro naoružanih ustaša; koji su znali da ništa nisu krivi i da zbog toga neće stradati, te koji su više nego sebe pazili svoju kuću i imovinu. Međutim, takvi nisu znali da ustaše nisu pitale ko se pokorava, a ko ne ustaškoj vlasti. Među takvima najgore su, opet, prošli oni koji nisu vjerovali komunistima, koji su bili protiv borbe, koji su gledali samo sebe i računali kako da se dodvore ustaškoj vlasti. Takvi su bili Nikola Grbić iz Katinovca - zaseoka Debele Kose, i Rade Vojnović Pupiće iz Pecke - zaseoka Prikozmić. Grbić nije htio da bježi ispred ustaša, nije to dozvolio svojoj mnogobrojnoj porodici. Bio je sa njima od 29. jula do 2. avgusta. Kada su 2. avgusta ubijali nevini narod više njegove kuće - ubili su i njega i veći dio članova njegove porodice. Isti slučaj je bio i sa familijom Rade Vojnovića. On je bio kod kuće, a kada su ustaše pobile i spalile 46 duša 15. septembra, na povratku za Topusko su navratile kod njega. Lijepo ih je dočekaao i počastio rakijom i ugostio jelom. Kada su se najeli i napili, skupili su članove Radine familije i jednog po jednog klali. Rade je sve to gledao, da bi na kraju i njega preklali, a zatim mu i kuću zapalili. Od njega, njegove porodice i kuće - ostalo je samo zgarište i njihove izgorjele kosti.

Za vrijeme tih ustaških zločina, gdje su bili borci partizanskog odreda Perne i Pecke? Oni su se 13. septembra pripremali i bili na maršu za izvršenje akcije na željezničkoj stanici Vojnić, a 14. septembra na povratku u svoje polazne baze. Uz to, jačina ustaških snaga prelazila je mogućnosti partizana da ih napadnu, protjeraju iz sela i zaštite ugroženi narod. Oni su još uvijek raspolagali samo sa oko 10 vojničkih pušaka, a sve ostalo naoružanje činile su lovačke puške. No, ono što su mogli, činili su: pomagali su narodu i obavještavali ga o pokretima ustaša i, ujedno, pronalazili mogućnosti za nove akcije.

Akcije jedinice Četvrtog rejona

Dok su ustaše palile sela i ubijale nevini narod u Peckoj, Perni i Blatuši, partizanski odredi 4. rejona, pod rukovodstvom Nikole Vidovića, izvodili su manje akcije protiv ustaša. Spomenućemo samo neke od njih.

Zasjeda u Dugom Selu - izvedena 16. septembra 1941. godine. Toga dana Nikola Vidović, sa još četiri borca partizanskog odreda Štipan, postavio je zasjedu dvojici ustaša koji su, sa kolima, iz Lasinje pošli u selo Trepču, radi pljačke. Zasjeda je postavljena u kući Marka Romčevića, trgovca, pored ceste u Dugom Selu. Kada su ustaše došle pred trgovinu, borci su iskočili i od iznenađenih ustaša oduzeli dva karabina sa oko 120 metaka. Pošto im je vojnička uniforma zamjenjena civilnim odijelom, a budući da nisu bili poznati kao zlikovci, pušteni su svojim kućama. Ova grupa boraca je bila naoružana onim karabinom što ga je Vidović oduzeo od ustaše još 23. jula, te lovačkom puškom i sa tri pištolja.

Likvidacija narednika Mesića - izvršena 18. septembra, pošto su dobiveni podaci da će se taj žandarmerijski narednik, zapovjednik žandarmerijske stanice u Boviću, vratiti sa ustašama iz Vrginmosta. Borci partizanskog odreda Bović i Kirin postavili su im zasjedu pored ceste u šumi Kozarac. Tom prilikom ubijen je narednik Mesić, teže ranjen

ustaša Marko Mareković, a lakše vlasnik kola Borota, koji ih je vozio iz Vrginmosta za Bović. Ostale ustaše uspjele su se povući za Vrginmost, a uplašeni konji, sa mrtvim Mesićem, ranjenim ustašom i vlasnikom kola, pobjegli su za Bović. Borci su se domogli jednog karabina i uspjeli ubiti zloglasnog narednika, koji je odvodio narod na »pokrst« i palio njihove domove. Sada je i njega stigla osvetnička puška. U ovoj akciji ranjen je borac Ilija Srdić.

Uznemiravanje neprijatelja u Vrginmostu - ostvareno u noćnom napadu 21/22. septembra. Tom prilikom je grupa boraca partizanskog odreda Malička izvršila fingirani napad na željezničku stanicu Vrginmost - u cilju uznemiravanja neprijatelja. Uspjeh je postignut, jer se grupa vratila bez gubitaka, a sa malo ispaljene municije natjerala neprijateljsku posadu da cijelu noć šenluči, ne znajući o kakvom se napadu radi.

Diverzija na pruzi Topusko - Vrginmost - izvedena noću 1/2. oktobra. Tada su borci partizanskog odreda Pecke, Perne i Maličke, uz pomoć ljudstva iz rezervnih partizanskih odreda, porušili prugu i TT-stubove na relaciji Topusko - Vrginmost u rejonu Donje Čemernice. Porušena su 42 stuba, a pruga je na nekoliko mjesta prekinuta i za više dana onesposobljena za saobraćaj.

Napad na žandarmerijsku stanicu Bović - izvršen 6. oktobra. Poslije ubistva narednika Mesića, za zapovjednika ove stanice, jačine oko 10 žandarma, postavljen je narednik Blažević, dok je predsjednik opštine bio Mika Išek iz Išeka. Riješeno je da se stanica, koristeći iznenađenje, napadne i razoruža noću, početkom napada u jedan sat poslije ponoći. Ovaj zadatak povjerenje partizanskom odredu Štipan, Kirin i Bović, u jačini oko 50 boraca, naoružanih sa nekoliko vojničkih pušaka, dok su ostalo bile razne lovačke puške. Znalo se da žandarmi nemaju spoljnu stražu, već samo dežurnog u kasarni, te je dat zadatak da se žandarmi napadnu bombama. Vođa bombaša bio je omladinac Dušan Jovanović Kusac. On je uspio da priđe do same kasarne ali je, prije no što je bacio bombu - primječen od strane dežurnog žandarma, koji ga je, pucajući kroz zatvoreni prozor, na mjestu ubio. To je, s jedne strane, pokolebalo ostale bombaše, koji su se povukli, a s druge strane je cijela žandarmerijska posada otvorila vatru i prihvatila borbu.

Zbog mjesečine, napad je inače bilo teško izvesti, jer se sve vidjelo kao na dlanu, ali borci nisu htjeli ostaviti poginulog druga Kusca. Pod zaštitom puščane vatre, uspjeli su da ga izvuku, tako da je sahranjen na Kirinskom groblju, u prisustvu svih boraca i naroda toga kraja, lako ovaj napad, zbog nepostignutog iznenađenja nije uspio, on je, ipak, prisilio žandarme da napuste Bović, čime je prestalo djelovanje ustaške vlasti. Zgrada kasarne je porušena, a materijal podijeljen narodu.

Zasjeda pratiocima pošte iz Velike Kladuše - 7. oktobra u rejonu Bublana. Ostvarena je pošto su prikupljeni podaci da se pošta iz Velike Kladuše za Topusko vozi konjskim kolima u pratnji ustaša. Kako se nije znao broj pratilaca, odlučeno je da tu akciju izvedu borci odreda Pecke, Perne i Maličke. Zasjeda je postavljena ujutro, u šumi pored ceste. Sa borcima je bio i komandant 1. rejona, Stanko Opačić Čanica.

Oko devet časova izvidnica je javila da kola sa konjima nailaze, na šta su se borci pripremili za otvaranje vatre. Međutim, kola su se, odjednom, zaustavila na oko 500 metara ispred same zasjede. Svaki borac, naoružan civilnom puškom, bio je na svom mjestu, privučen uz samu cestu. Poslije kraćeg zadržavanja, kola su, sa jednim civilom i jednom ženom, krenula cestom, dok je grupa od 4 naoružana civila pratila kola sa desne strane rijeke Gline, koja protiče pored same ceste. Kada su kola ušla u zasjedu, kočijaš je upravo zapjevao »Oj ti curo dina ti, nemoj mene di« Nije ni dovršio riječ »diratik« - kada su planule duplice po konjima i pratnji koja je išla streljačkim strojem, desnom obalom Gline. Jedan konj je ranjen i kočijaš uhvaćen, a od pratnje jedan civil ubijen, dru-

gi je pobjegao, dok su se dvojica sklonila pod obalu rijeke. Ovu dvojicu prvi je ugledao Mile Poštić. I pored zabrane od komandanta da se prelazi Glina radi dvojice pratilaca pošte, koji su se sakrili pod obalu i radi uzimanja karabina od ubijenog, ipak su partizani Mile i Milan Poštić, Marko Ulemek, Jovica Zlatar i Milan Bakić prešli rijeku i uhvatili dvojicu sakrivenih ustaša - civila, uzimajući njihova 2 karabina i karabin sa poginulog. Tako su tih pet junaka partizanskog odreda Perne donijeli tri nova karabina, od kojih je jedan dat partizanskom odredu Pecka, a dva partizanskom odredu Perna. Kočijaš, žena i dva uhvaćena pratioca pušteni su poslije saslušanja da se sa kolima vrate u Veliku Kladašu, a partizani su se, pošto su uništili i oko 20 TT-stubova, vratili u svoje logore, pjevajući: »Partizan sam tim se dičim - to ne može biti svak,« i »Poranila Jagoda na vodu«

Onemogućavanje dolaska ustaša u Pernu - u borbi vođenoj 15. oktobra. Riječ je o tome da se ustaše tek poslije mjesec dana usuđuju da ponovo dođu u Pernu. Pošlo ih je oko 30 iz Topuskog - radi pljačke, paljevine i ubijanja nevinog naroda. Ali, ovoga puta partizanski odred Perna spremno ih je dočekao. Uspio je da ih protjera i ubije jednog ustašu, zadobivši karabin sa oko 100 metaka i dvije bombe.

Akcije su, dakle, vođene danonoćno i uspjesi postignuti u njima bili su zapaženi. U najkraćem, avgust, septembar i prva polovina oktobra 1941. godine protekli su u formiranju i jačanju partizanskih odreda i izvođenju samostalnih i zajedničkih akcija protiv ustaša. Za ta dva i po mjeseca 10 partizanskih odreda, čije je brojno stanje bilo oko 200 boraca naoružanih sa nekoliko vojničkih pušaka, uspjeli su da ubiju 18, rane 2 i zarobe (poslije su pušteni) 17 neprijateljskih vojnika, zadobiju 22 karabina, 2 pištolja, 10 bombi i oko 1.500 metaka. U tim okršajima poginula su dva partizana.

Svakako, ovo su veliki uspjesi, pogotovo ako se ima u vidu da se na početku raspolagalo sa vrlo malo oružja. Ustanak je, zapravo, i počeo bez oružja, a već poslije dva i po mjeseca uspjelo se doći do 22 vojničke puške. I ne samo to - ljudi su se uvjerali u sopstvene snage i realnu mogućnost da se mogu uspješno boriti protiv podivljalih ustaša. Ustaše više nisu mogle slobodno da izlaze iz svojih uporišta, da idu po selima i pljačkaju narodnu imovinu, pale kuće i ubijaju nevino stanovništvo. Gubili su teritoriju kotara, a partizani su ih čekali tamo gdje su se najmanje nadali.

ORGANIZACIONO UČVRŠĆENJE NOP-a I PRERASTANJE PARTIZANSKIH ODREDA U ČETE I BATALJONE

Konferencija delegata NOP-a Korduna i Banije

Ustanak je uzeo toliko poleta i širine, da se već u njegovom početku mislilo o koordinaciji dejstva svih partizanskih odreda, o jedinstvenom komandovanju i organizaciji slobodne teritorije. U danima formiranja partizanskih odreda formirana je i Komanda narodnooslobodilačkog pokreta (NOP) za Kordun i Baniju. Prvi komandant je, kako je već rečeno, bio Srećko Manola, a politički komesar Vječeslav Holjevac Veco.

Radi organizacionog učvršćenja postignutih uspjeha, te daljnjeg jačanja i širenja NOP-a, 19. i 20. septembra 1941. održana je u Petrovoj gori prva konferencija delegata NOP-a Korduna i Banije. Na konferenciji je bilo prisutno 20 delegata, od čega tri iz Prvog rejona u čijem je sastavu bio južni dio teritorije kotara Vrginmosta, i tri delegata iz Četvrtog rejona, koji je obuhvatao sjeverni dio teritorije kotara. Konferenciju je otvorio i radom rukovodio Ivan Rukavina. U uvodnom izlaganju istakao je da se taj važan skup održava u vrijeme kada se u Kordunu i Baniji vode borbe protiv okupatora i njihovih do-

maćih slugu. Konferencija ima zadatak da organizira NOP u Kordunu i Baniji, da treba preći na vojnički jedinstveni sistem organizacije, i to kako partizanskih odreda tako i oslobođene teritorije.

Nakon dvodnevog rada Konferencije, delegati su usvojili rezoluciju u kojoj se, po red ostalog, kaže:

»...Narodna borba na Kordunu i Baniji prošla je kroz nekoliko faza. Krvava klanja koja su vršile ustaše u ovome kraju prisiljavala su narod da stupi u odbranu. Međutim, tek napadanjem njemačkog fašizma na Sovjetsku Uniju taj otpor dobio je žešći i masovniji karakter. Čitava sela i predjeli dignuli su se u borbu protiv krvnika. Uspjelo je u nekim djelovima, na pr. Boviću, Kirinu i okolini, da narod očisti svoj kraj od fašističkih zlikovaca. Otpočela je frontalna borba sa fašističkim tlačiteljima. Zbog slabog naoružanja, nedovoljne organizacije, nalet fašista slomio je prvi naoružani narodni otpor. U narodu je nastalo kolebanje i bojazan od daljnjih akcija. Svjesno, narodni borci pristupili su drugoj taktici u borbi protiv fašizma. Počeli su organizirati i naoružavati partizanske odrede. Nastupa nova faza u nacionalnooslobodilačkoj borbi. Pokretni partizanski odredi napadaju neprijatelja tamo gdje on najmanje očekuje i zadaju mu osjetljive udarce. Zahvaljujući tim udarcima, zahvaljujući tim akcijama, raspoloženje naroda se opet mijenja u borbenom pravcu. Narod je uvidio da je taktikom partizanskih odreda moguća uspješna borba protiv fašističkih tlačitelja. Partizanski odredi u svim mjestima, izuzev nekih sela IV reiona, najuže su povezani sa narodom. Narod ih pomaže hranom, obavještenjem i sličnim, pa čak i sami traže da se vrše akcije...«

Isto tako, Konferencija je izdala i proglas u kojem se, između ostalog, kaže:

»...Ovih dana ponovo se pale kuće, pljačka imovina naroda i ubijaju žene, djeca i starci. Nema sela u Kordunu i Baniji u kojem nisu popaljene kuće, malo je porodica koje nisu opljačkane, mnogo je majki koje oplakuju sinove i kćeri, žena koje oplakuju muža i djecu i djece koja oplakuju oca i majku.

Njemački fašistički banditi bili su prvi koji su počeli ubijati stotinu Srba za jednog njemačkog vojnika. Fašistički saveznici: Hitler, Musolini i njihove sluge, Pavelić sa frankovačkom gospodom, organizirali su ubijanja i mučenja naprednih seljaka, radnika i intelektualaca, kakva ne pamti istorija. Djeca su ubijana u naručjima majki. Ljudi su otpremani u crkve i tamo su ih ubijali i mučili. Majke su ludile gledajući klanje svoje djece, pa da posle toga budu i same klane, mučene i silovane. U Korduinu i Baniji je poklano preko 7.000 ljudi, žena i djece. Zar je mogao jedan čovjek mirno gledati paljerije kuće, pljačkanje imovine, ubijanje žena, djece i ljudi? Zar je mogla ijedna majka mirno gledati ubijanje i mučenje njezine djece? Zar se moglo podnositi silovanje djevojaka i žena? Ni jedan čovjek koji hoće živjeti životom slobodnog čovjeka nije mogao mirno gledati opći pokolj naroda, podnositi silovanje žena i djevojaka i pljačkanje naroda! ...

Svako tko voli svoj narod, tko želi živjeti u slobodi, a mrzi ropstvo treba da se priključi našoj borbi. Naša je borba nacionalnooslobodilačka i pozivamo svakog rodoljuba, bez obzira na partijsku pripadnost, da se priključi ovoj velikoj narodnooslobodilačkoj borbi. Stvarajte nacionalne oslobodilačke komitete u selima i kotarevima; sakupljajte hranu, odjeću i obuću za borce, pristupajte u partizanske odrede, prvoborce narodnooslobodilačke borbe; stvarajmo narodnooslobodilačku vojsku i povedimo odlučnu borbu, rame uz rame sa nepobjedivom Crvenom armijom protiv fašizma!...«³⁷

⁴¹ Zbornik NOR-a, V/1, str. 227 i 228.

Podmukla politika okupatora - »izmirenje«

Analizirajući slabosti u radu pojedinih partizanskih odreda i sagledavajući i određujući buduće zadatke, Konferencija je učinila prekretnicu u razvitku borbe u Kordunu i Baniji, a naročito u organizacionom učvršćenju partizanskih odreda. U stvari, zadaci i direktive Konferencije pomogli su svim odredima da srede stanje i organizovanije pođu u nove okršaje sa neprijateljem, primenjujući taktiku iznenadnih i smjelih napada tamo gdje se neprijatelj nije ni nadao.

Uvjereni u sopstvene snage i ohrabreni rezultatima do tada izvedenih akcija, partizanski odredi nastavili su svoja ofanzivna dejstva, ali sada ne samo protiv ustaško-domobranskih već i ponovo vraćenih italijanskih jedinica. Italijani su, naime 9. maja 1941. godine okupirali teritoriju kotara Vrginmosta i tu ostali do 27. jula 1941. godine, kada su se povukli u Karlovac. Međutim, ni dva mjeseca kasnije, 18. septembra, ponovo dolaze u Vrginmost i ostaju sve do 8. aprila 1942, kada su konačno napustili teritoriju Vrginmosta i Korduna.

Ponovni dolazak italijanskih okupatora na teritoriju Vrginmosta kod pojedinaca je izazvao strah i sumnju u uspjeh narodnooslobodilačke borbe, jer je italijanska vojska tada ovdje bila glavna oružana snaga za borbu protiv NOP-a. Italijanska vojska se u prvo vrijeme zanosila procjenom da će uspjeti mirnim putem, garantujući mir i red, prevariti narod i partizane. Tada su istupali sa parolama: Mi dolazimo kao prijatelji srpskog naroda. Mi želimo da ovdje vlada mir. Ustaše više neće klati. Mi želimo da položite oružje i vratite se kućama, jer treba raditi, treba obrađivati polja, itd. Italijanskom fašizmu bio je potreban mir na našem ratištu što je, sem ostalog, značilo: da se seljaci vrate kućama, da oru, siju i obrađuju svoja polja, jer im je usjev sa naših polja bio potreban kako bi mogli da prehrane svoju vojsku.

Međutim, u toj svojoj politici »pomirenja« Italijani nisu postigli željene rezultate. Partija je i tada narodu pravilno objasnila perfidnu politiku italijanskog fašizma. Za partizanske odrede on je predstavljao isto što i Nijemci i njihove sluge - ustaše. Poslije prvih oružanih sukoba sa italijanskim jedinicama, gdje su imali poginulih i ranjenih - njihov odgovor bio je još krvaviji i podliji od ustaškog. Ovi »prijatelji« otpočeli su paliti sela, odvoditi ljude i žene kao taoce, ranjavati žene i djecu, pljačkati i odgoniti stoku. Tako su na teritoriju Korduna odmah dovukli cijelu diviziju jačine 5 do 6.000 vojnika, moderno opremljenu i ojačanu tenkovima, konjicom i motorizovanim djelovima. Partizanski odredi, tada još nedovoljno jaki za borbu sa jačim snagama, nisu prihvatili frontalne borbe, shvatajući da bi to za njih bilo pogibeljno, ali su zato svojom maštovitom partizanskom taktikom tukli Italijane tamo gdje se oni nisu nadali.

Formiranje prvih vodova, četa i bataljona

Prva vojna organizaciona jedinica, kao što je već rečeno, bio je partizanski odred, teritorijalno vezan za svoje selo, za teritoriju gdje je i formiran. Svim partizanskim odredima rukovodila je Komanda NOP-a Korduna i Banije, preko komandi rejona, kojih je na Kordunu, kako je navedeno, bilo četiri. Takva organizaciona struktura ostala je do kraja oktobra 1941. godine, kada su, na osnovu naredbe Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske, formiranog 19. oktobra iste godine u Petrovoj gori, četiri postojeća rejona preformirana u četiri bataljona. Tako je Prvi rejon (sektor Petrove gore) postao Prvi ba-

taljon; Drugi rejon (sektor Perjasica - Veljun) Drugi bataljon; Treći rejon (sektor Primišlja) Treći bataljon; i Četvrti rejon (sjeverni dio teritorije kotara Vrginmosta) Četvrti bataljon. Sva četiri bataljona ostala su i dalje (kao i rejoni) pod komandom NOP-a Korduna i Banije.

Radi sprovođenja daljnjih organizacionih izmjena, 17. oktobra 1941. godine u Petrovoj gori (Selakova poljana) održana je Konferencija komandira i političkih komesara partizanskih odreda Prvog bataljona. Konferencijom su rukovodili komandant i politički komesar bataljona, Stanko Opačić Čanica i Ante Kukuljan. Konferenciji su prisustvovali Ivan Rukavina, Srećko Manola, Ivo Marinković i Vječeslav Holjevac. Na Konferenciji je odlučeno da se od postojećih partizanskih odreda formiraju čete i vodovi, tako da veći partizanski odredi postaju čete, a manji vodovi. Tako su 1. bataljon sačinjavale četiri čete;

Prva četa - formirana od odreda Debela Kosa, Skrad i Loskunja, komandir Ignjatije Perić Gnjaco, politički komesar Milutin Košarić;

Druga četa - formirana od odreda Crna Lokva, Jurga i Miholjska; komandir Milić Novković, politički komesar Dragan Pajić;

Treća četa - formirana od odreda Radonja, Vojišnica i Slavskog Polja; komandir Pero Đurić, politički komesar Pero Trbojević;

Četvrta četa - formirana od odreda Perna, Pecka, Malička, Podgorje i Crni Potok; komandir Jovica Lončar, politički komesar Mile Ratković.

Unutar čete formirani su vodovi, svaki sa dvije-tri desetine. Tako je, na primjer, četvrta četa u svome sastavu imala četiri voda:

- 1. vod, formiranje od odreda Perna, komandir Mirko Poštić, politički delegat Dušan Rkman;
- 2. vod, formiran od odreda Malička i Podgorja, komandir Stevo Janjanin, politički delegat Gojko Lončar;
- 3. vod, formiran od odreda Pecka, komandir Pero Rkman, politički delegat Rade Relić;
- 4. vod, formiran od odreda Crni Potok, komandir Ilija Vojnović, politički delegat Božo Rkman.

Komandu 1. bataljona sačinjavali su: komandant Stanko Opačić Čanica, politički komesar Ante Kukuljan i operativni oficir Bogdan Oreščanin (na tu dužnost došao oktobra 1941. godine, sa dužnosti komandira partizanskog odreda Perna) i obavještajni oficir Milić Novković Basačan.

Na istom principu izvršena je reorganizacija i u 4. bataljonu, formiranjem tri čete:

Prva četa - formirana od odreda Štipan, Kirin, Bović i Ostrožin, komandir Milan Komadina, politički komesar Mile Bulat Mičota;³⁸

Druga četa - formirana od odreda Katić kosa i Pješčanica, komandir čete Stanko Gabrić, politički komesar Mile Kličković;

Treća četa - formiran od odreda Sjeničak i boraca iz sela Prkos i Dugog Sela, koji su sačinjavali 1. vod ove čete, komandir Tešo Bulat, politički komesar Nikola Romčević Osula.

³⁸ Tadašnji komandant 4. bataljona, Nikola Vidović, kaže da je izdata naredba o imenovanju stariješinskog sastava izmjenjena u odnosu na komandu 1. čete, i to tako što je za komandira čete, umjesto Milana Komadine, postavljen Mile Martinović, a za političkog komesara umjesto Mile Bulata Mičote, Mane Pavlović. Prema izjavama drugih drugova, prvi politički komesar čete je bio Branko Dragojević, potom Mile Bulat Mičota, a zatim Mane Pavlović.

U komandi 4. bataljona bili su: komandant Nikola Jandre Vidović, politički komesar Milić Dejanović, operativni oficir Stanko Krajačić i obavještajni oficir Nikola Milutina Vidović.³⁹

Takva organizaciona struktura jedinica ostala je do februara 1942. godine, kada su neke od postojećih četa - zbog naglog priliva novih boraca, što je bila posljedica dosta zaplijenjenog oružja, preformirane u bataljone.

Novembra 1941. godine na teritoriji kotara Vrginmost bio je jedan (četvrti) bataljon na sjevernom i jedna (četvrta) četa 1. bataljona na južnom dijelu kotara, sa oko 250 boraca. Početkom februara 1942. godine, pak, tu su bila dva bataljona (3. i 4. bataljon), sa oko 500 boraca naoružanih vojničkim puškama, puškomitraljezima i teškim mitraljezima. Uporedo sa reorganizacijom i jačanjem jedinica, mijenjala se i taktika dejstva. Dok su partizanski odredi bili vezani za određeni sektor dejstva, novoformirani bataljoni izvodili su borbena dejstva i van svoga sektora. Svim borcima bilo je već jasno da svoja sela na najbolji način brane - ako napadaju neprijatelja na onom kraju gdje je najpotrebnije, i da samo tako mogu širiti plamen NOB-e i u ostalim područjima. Formiranjem vodova, četa i bataljona stvoreni su znatno povoljniji uslovi i za koordiniranje svake veće akcije, čime su postizani i veći rezultati. Tada se akcijama manjih jedinica počelo rukovoditi iz jednog centra, iz komande bataljona, čime je bilo moguće planski izvoditi akcije i usmjeravati borbenu i političku aktivnost svake jedinice.

BORBENA DEJSTVA U TOKU JESENI

Dosta nagao i iznenadan dolazak ranih hladnih zimskih dana nije mogao da spriječi još uvijek nedovoljno naoružane jedinice da budu aktivne i stalno u borbi sa neprijateljem. A zadatak je bilo mnogo: trebalo je izvoditi akcije, spremati skloništa za ljude, ranjene i bolesne pogotovu, za stoku i hranu, a potrebnih uslova za to je bilo veoma malo. Međutim, dobro sprovedenom organizacijom svi ti problemi su efikasno rješavani. Preko narodnooslobodilačkih odbora riješeno je pitanje snabdijevanja i izrade skloništa, kao i rada i reda po selima. Time su i jedinicama stvoreni povoljniji uslovi za borbena dejstva. Svaka jedinica težila je da što više uništi neprijatelja i da, uprkos teških zimskih dana, bude stalno u ofanzivi. Njihova aktivnost najbolje se odslikava kroz akcije koje su tada izvođene, od kojih ćemo samo neke ukratko opisati.

Zasjeda kod Štipana - izvedena 13. oktobra. Tog dana je Prva četa 4. rejonu, u blizini Štipana, iz zasjeda napala patrolu od 10 žandarma i tom prilikom uspjela da jednog ubije i zaplijeni karabin, dok su ostali žandarmi uspjeli da se povuku u pravcu Lasinje.

Zaplijenjen prvi puškomitraljez - u akciji izvedenoj 16. oktobra. Tada je Nikola Vidović, sa 5 partizana, zadobio prvi puškomitraljez na teritoriji kotara i tu akciju ovako opisuje: »Svi mi partizani imali smo najveću želju da dođemo do puškomitraljeza i u vezi s tim pravljeni su svi mogući planovi, a razvila se i dobra obavještajna služba o kretanju neprijatelja. O ovome postoji čak i priča. Čuvši da partizani žele da dođu do puškomitraljeza, žandarmerijski narednik iz Lasinje Pero Nikolić je rekao da njegova »koza neće doći ubrsto kod Nikole Vidovića«. Međutim, desilo se drugačije. Prikupivši podatke da se narednik Nikolić sa grupom od 20 domobrana i žandarma nalazi u Dugom Selu, pošao sam sa 5 partizana, naoružanih sa 4 vojničke i 2 civilne puške, i postavio zasjedu na izlazu iz Dugog Sela, za 1 km prema Lasinju, pored same ceste. Počeo se spuštati mrak, a Nikolićeve kolone nema. Ali, u 20 časova vidjeli smo kolonu po jedan, koja je iz sela

³⁹ Godine 1944. strijeljan kao neprijateljski agent.

krenula prema Lasinji. Znali smo da je tu »koza« i zato smo sa nestrpljenjem očekivali nailazak kolone. Pustili smo ih u zasjedu i na moju komandu »pali!« prvi metak je, kao po sreći, pogodio puškomitraljesca koji je, smrtno pogođen, pao sa puškomitraljezom. Ostali su se, koristeći noć, uspjeli spasti i razbježati, a mi smo došli do prvog puškomitraljeza. Tako je »koza« narednika Nikolića, ipak došla ubrst kod partizana.«⁴⁰

Napad na domobrane u Crevarskoj Strani - izveden 19. oktobra. Jedan vod (ranije odred Katić kosa) 2. čete Četvrtog rejona, pod komandom komandira čete Stanka Gabrića, oko 4 časa ujutro napao je domobranksu postaju u Crevarskoj Strani (na željezničkoj pruzi Vrginmost - Karlovac). Tom prilikom u kratkoj borbi uspio je ubiti tri neprijateljska vojnika, a četiri zarobiti. Došao je do 7 karabina i oko 1.000 metaka. Samo jedan domobran je uspio da pobjegne. Na strani partizana nije bilo žrtava.

Zasjeda na domak Topuskog - izvedena noću 19/20. oktobra. Grupa partizana iz Bojne - Banija, postavila je zasjedu u selu Velika Vranovina, gdje je uspjela da, dočekavši vatrom ustašku patrolu, ubije jednog ustašu. Tako se ustaše nisu više osjećale slobodnim ni u samom Topuskom, jer nikada nisu znale gdje i kada ih čeka partizanska zasjeda ili straža, budući da su partizani bili svuda i na svakom mjestu.

Napad na ustašku patrolu - izvršen 20. oktobra. Vod (Ostrožin) 1. čete 4. rejona napao je ustaško-žandarmerijsku patrolu u selu Ostrožin i tom prilikom uspio da patrolu jačine oko 10 vojnika protjera iz sela za Vrginmost, nanevši joj gubitke od dva ranjena.

Fingirani napad na Italijane - 21. oktobra. Noću je novoformirani partizanski odred Podgorje izvršio fingirani napad na Italijane, smještene na željezničkoj stanici Vrginmost. Uznemiravanje Italijana trajalo je cijelu noć, te su se partizani ujutro povukli u bazu. Za cijelo to vrijeme Italijani su stalno tukli uprazno puščanom i puškomitraljeskom vatrom, kao i ručnim bombama; cilj je postignut, a da pri tome Odred nije imao ni ranjenog. Takvi, fingirani napadi, često su izvođeni na neprijateljske garnizone, pri čemu je bilo dovoljno da 5 boraca pripuca sa 5 strana i da cio garnizon svu noć troši municiju, što je i bio cilj tih akcija. Time se jasno vidjela i »hrabrost« neprijatelja.

Kazna za »pokrst« - ostvarena noću 23/24. oktobra. Te noći su 6 partizana 2. voda (Malička) 4. čete, sa Stevom Janjaninom na čelu, naoružani jedrim karabinom i lovačkim puškama, upali u selo Gornja Čemernica, razoružali dva stražara u općinskoj zgradi i zapljene jedan karabin, tri pištolja i pet vojničkih uniformi. Općinsku zgradu su sa namještajem, knjigama i arhivom zapalili, a ustaškog povjerenika Josipa Zivčića - koji je organizovao odvođenje naroda Čemernice, Bukovice i Batinove Kose na »pokrst« i pokolj u glinskoj crkvi - uhapsili i, kasnije, likvidirali.

Neuspjela zasjeda kraj Slavskog Polja - organizovana u zoru 25. oktobra. Tada je 4. četa Prvog bataljona (bez 4. voda - Crni Potok) postavila zasjedu na raskrsnici puteva Vrginmost - željeznička stanica Vojnić (2,5 km jugozapadno od Slavskog Polja). Organizovana je radi napada na poštu, koju su domobrani sprovodili iz Vojnića za željezničku stanicu Vojnić. U momentu napada na domobrane, kojih je bilo desetak, naišli su italijanski tenkovi sa pravca Vojnića, tako da su partizani bili primorani da se, bez postignutog uspjeha ali i bez gubitaka, povuku. Gubici neprijatelja nisu poznati.

⁴⁰ Žandarmerijski narednik Pero Nikolić, rodom iz Hercegovine, uvidjevši zlodjela ustaša, kasnije se orijentisao više prema NOP-u i, u granicama mogućnosti, pomogao izvještavajući narod o predstojećim ustaškim napadima. Tako je, doznajući da se ustaše spremaju da opkole i unište narod sela Prkosa, uputio jednog Ciganina sa pismom u selo. Međutim, kada je ovoga slučajno jedan ustaša upitao kuda ide, on je uplašen odgovorio da ga šalje narednik sa pismom u Prkos. Nikolić je odmah uhapšen i, zajedno sa ženom i dvoje djece, poslije mučenja zajedno sa Srbima, strijeljan od lasinjskih ustaša, u Banskom Kovačevcu. Familija Nikolić, zajedno sa ostalim žrtvama sela Prkosa, sahranjena je u istu kosturnicu.

U toku novembra 1941. godine Četvrti bataljon i Četvrta četa Prvog bataljona na eritoriji kotara Vrginmosta izveli su više akcija.

Zasjeda na cesti Topusko - Velika Kladuša - organizovana 4. i 5. novembra. Zasjeđu je postavila 4. četa, u rejonu Bublenu (predio Petrove gore). U toku ta dva dana jspjela je da zaplijeni izvjesnu količinu razne vojničke sprema, odječne opreme i kancelarijskog materijala. To je uglavnom bila roba koju su trgovci iz Velike Kladuše vozili z Topuskog, u stvari imovina opljačkanih Srba iz Topuskog, koji su likvidirani ili odvedeni, te na nju komanda čete uhvaćenim trgovcima nije dala predviđene priznanice. Vojna oprema je podjeljena partizanskim odredima, dok je ostalo podjeljeno stanovništvu, (ome je sve opljačkano i spaljeno od strane ustaša.

Prihvata oružja za partizane - ostvaren 4. i 9. novembra. Problem nabavke oružja Dio je stalno prisutan. Sem iz borbi sa neprijateljem, oružje je stizalo i preko simpatizera z mjesta gdje su se nalazile neprijateljske posade. U Topuskom to su bili Ivan Babić Luka Kapac, koji su bili na vezi sa Dušanom Rkmanom, političkim delegatom voda Perla. Oni su 4. novembra dostavili jednu, a 9. novembra dvije vojničke puške, sa 130 metaka, i jedan dvogled. Iznosili su to u vreći sa sjenom, u zaprežnim kolima, kao da idu jo drva u šumu. Odmah po izlasku iz mjesta, u određeno vrijeme i dogovoreno mjesto, ločekivali bi ih Dušan Rkman sa borcima Milanom i Perom Miljevićem, oba rodnom iz "opuskog. Oni bi preuzeli kao slučajno ispuštenu vreću, a bilo je to obično na cesti između Nikolinog brda i Šeganovca, gdje su, pušumljenim terenom, mogli doći i otići a ia ne budu primjećeni od ustaša.

Napad na željezničku stanicu Blatuša - izveden 7. novembra. Drugi vod (Malička) I. čete, pod komandom vodnika Steve Janjanina, radi postavljanja zaszjede bio je, uglavnom orijentisan na prugu Topusko - Vrginmost. Tako je, dobivši podatke da se na željezničkoj stanici Blatuša nalazi posada za obezbjeđenje pruge, jačine 15 ustaša i domobrana, odlučio da je noću 7. novembra, napadne i razoruža. Kako je posada blagovremeno otkrila ovaj napad, uspjela je da pobjegne, dok je vod uhvatio dva čuvara i zamijenio dva karabina sa oko 100 metaka. Na strani voda nije bilo žrtava, dok je jedan :uvar lakše ranjen u ruku. Čuvari su pušteni kućama, a pri odlasku su izjavili da više leće služiti Paveliću.

Razoružanje domobrana na odsustvu - izvršeno noću 11/12. novembra. Drugi vod (Malička) 4. čete prebacio se na cestu Kamenski Most - Vrnograč i na 4 km od Vrnograča postavio zasjeđu domobranima koji su ovim pravcem odlazili na odsustvo u lela u okolini Vrnograča i Velike Kladuše. U zasjeđu su naišla 4 domobrana i jedan žanlarm. Vod je uspio da ih razoruža bez žrtava, i tom prilikom dobije 4 karabina sa 500 metaka, pištolj sa 16 metaka, 2 defanzivne bombe, 4 noža, 8 opasača, 9 fišeklija, 2 šarsorska krila, 4 torbice, 2 čuturice i 12 baterijskih lampi. Sva petorica puštena su kućana, pošto im je odijelo zamijenjeno civilnim, sa partizana.

Drugi puškomitraljez u rukama partizana - zadobijen u akciji 13. novembra. Na sektoru Četvrtog bataljona neprijatelj je, u toku prve polovine novembra, selo Bović (ralije sjedište općine) držao po danu i kontrolisao ovaj sektor, dok se uveče povlačio za Žučicu, jer, plašeći se noćnog napada, nije imao smjelosti da ovdje i zanoći. Prikupivši)ve podatke, komanda bataljona naredila je 2. vodu (Bović) 1. čete da na cesti Bović - Bučica postavi zasjeđu. Pred samu noć 12. novembra na zasjeđu je naišla ustaško-lomobranska kolona jačine oko 20 vojnika, naoružanih i jednim puškomitraljezom. Vod e otvorio vatru, ali kako je bio mrak nije postignut željeni uspjeh- koristeći se mrakom, lomobrani su uspjeli da se izvuku iz zaszjede. Međutim, dva domobrana, naoružana jedlim puškomitraljezom i jednim karabinom, zalutali su u mraku na oslobođenu teritoriju (irina i 13. novembra predali se partizanima. Tako četvrti bataljon dobija i drugi puško-

mitraljez. Domobrani su, pošto nisu izjavili želju da ostanu u partizanima - pušteni kućama.

Zarobljavanje italijanskih vojnika - u prepadu izvedenom 17. novembra. Po odlasku u Vrginmost, Italijani su počeli slobodno da izlaze u obližnja sela, pa čak i u manjim grupama. To je trajalo sve do novembra, kada se borbena aktivnost partizana počela osjećati i u neposrednoj blizini samoga Vrginmosta, pa i u postavljanju zasjeda. No i pored toga bilo je slučajeva da su pojedini italijanski vojnici i dalje izlazili u obližnja sela, što je znao da iskoristi partizanski odred Pješčanica. Tako su Đuđa Dragojević, komandir odreda, i borac Vlado Bulat 17. novembra sačekali naoružani pištoljem sa samo jednim metkom (uzgred budi rečeno, iz njega se poslije i nije moglo opaliti), italijanskog vojnika koji se vraćao iz sela Pješčanice za Vrginmost, i razoružali ga. U toj maloj akciji Odred je ojačan karabinom sa 36 metaka, lako je Italijan nosio pušku »na gotovs« - nije imao priliku da je upotrijebi kada ga je Vlado, u prolazu, bacio na zemlju.

Zasjeda u rejonu Poljice - izvedena 13. novembra. Postavili su je borci partizanskog odreda Crnog Potoka, Perica Vučetić, Miloš Vojnović i Ilija Vojnović, na cesti Topusko - Velika Kladaša u rejonu zaseoka Poljice. Tom prilikom razoružan je jedan domobran i zadobijen karabin sa 150 metaka i jedna bomba. Pošto mu je vojničko odijelo zamijenjeno civilnim, domobran je pušten.

TAKMIČENJE U ČAST VELIKOG OKTOBRA

U čast oktobarske revolucije, Komanda NOP odreda Korduna i Banije 22. oktobra izdala je naredbu kojom je sve partizanske jedinice pozvala na međusobno takmičenje u uništavanju neprijatelja, u obuci za borbu protiv tenkova i osnivanju radionica za izradu i opravku oružja. U vezi sa takmičenjem, u naredbi je rečeno:

»...1) Ovaj mjesec je mjesec ogromnih borbi oko Moskve, mjesec velike oktobarske revolucije koja je dala Sovjetskoj Uniji snagu da danas može da vodi ovu divovsku borbu. Pozivam sve partizane, komandire i komandante da u ovom mjesecu umnogostruče svoje napore, da učine sve što mogu da bi što jače tukli fašiste i okupatora. Organizirajte natjecanja među pojedincima, odredima i rejonima za što veći uspjeh u borbi.

2) Naročitu pažnju treba posvetiti borbi protiv Italijana koji danas u našim krajevima predstavljaju okupatorsku vlast i fašističkog žandarma. Pozivam sve odrede da slijede primjer Debele Kose, Crne Lokve, naročito odreda II rajona, koji su pokazali da smo potpuno dorasli do uspješno vodimo borbu sa Italijanima i u slučajevima kada su brojčano nadmoćni i kad raspoložu artiljerijom i tenkovima. Tukući Italijane, uništavamo okupatore i dolazimo do oružja koje nam je potrebno za daljnje i veće zadatke.

3) Neka svi komandiri odreda posvete potrebnu pažnju obuci partizana za borbu sa tenkovima, vršeći vježbe benzinskim flašama i dinamitom. Svaka četa treba da formira jurišne desetine koje će se naročito vježbati za borbu sa tenkovima. Ove desetine treba odmah obrazovati i obučavati, a komandanti rajona će mi o tome poslati izvještaj. Takve desetine treba opremiti benzinskim flašama, dinamitom, bombama i zelenim (probojnim) mecima ,...«⁴¹

Iako se ovo prvo borbena takmičenje između svih partizanskih jedinica formalno završilo 30. novembra, ono se u daljem toku NOB-e stalno organizovalo i sprovodilo. Ovo prvo organizovano takmičenje u Kordunu samo u toku novembra donijelo je novih 91 karabin i 3 puškomitraljeza.

Postignuti uspjesi omogućili su partizanskim jedinicama da pređu na izvođenje i krupnijih akcija, pored niza manjih, diverzantskog karaktera.

⁴¹ Zbornik NOR-a, V/1, str. 227 i 228.

DECEMBARSKI JURIŠI ČETVRTOG BATALJONA

Napad na kotarsko mjesto Pisarovinu

Četvrti bataljon nije mirovao, već i dalje tražio akcije. Tako je 8. decembra u dva sata po ponoći, sa 1. i 3. četom izvršio napad na kotarsko mjesto Pisarovinu. Tom prilikom razoružana je žandarmerijska stanica, zaplijenjeno 7 pušaka, jedan pištolj i dosta ostalog materijala.

Napad na Pisarovinu imao je veoma velik vojno-politički značaj za razvoj ustanka u tom kraju. To je, u stvari, bio prvi napad jedinica ovog kraja na kotarsko mjesto. I nije samo to; ovim napadom na neprijateljsko uporište u dubljoj pozadini preko rijeke Kupe, iza leđa posada raspoređenih prema oslobođenoj teritoriji (Kovačevac, Lasinja, Žučica i dr.) i tako reći nadohvat Zagreba (24 km) - snažno se manifestovala vojna i Dolitička snaga NOP-a i neustrašivost i vještina partizanskih boraca. Ugled partizana još više je porastao, i to ne samo u očima srpskog, nego, još i više, hrvatskog naroda, 3 neprijatelj je bio zbudjen ovim smjelim upadom partizana. Koliko su se ustaše uplašile ove i sličnih akcija partizana, još više su se uplašile prenošenja oružane i političke borbe sjeverno od rijeke Kupe, na teren sa čisto hrvatskim življem, zbog čega i počinju pripreme za ofanzivu na sektoru Četvrtog bataljona. Tri nedelje kasnije ta ofanziva je i uspjela, kao jedna do tada najvećih u Hrvatskoj, u kojoj je učestvovao i sam krvnik Pavelić.

Napad na Pisarovinu u tome razdoblju predstavljao je iskru, koja je sve više širila plamen na ovom području i drugom polovinom 1942. godine uticala na rasplamsavanje ustanka.

U ovoj akciji poginuo je Dušan Stanojević, podoficir bivše jugoslovenske vojske rodom iz Čremušnice, jedan od prvih boraca udarne grupe Nikole Vidovića. On je u toku 6. decembra, odjeven u civilno odijelo, prešao Kupu i ušao u Pisarovinu da prikupi sve potrebne podatke. Drugog dana vratio se sa zadatka i, zajedno sa svojom četom, učestvovao u napadu, kojom prilikom je smrtno pogođen. Bio je to neobično hrabar i požrtvovan partizan, koji je u borbi služio za primjer svim ostalim. Narod i njegovi drugovi sahranili su ga uz srpsku i hrvatsku zastavu, na Kirinskom groblju. Njegovom smrću Bataljon je ostao bez jednog od najboljih boraca, ali neustrašivi lik druga Stanojevića ostao je u trajnom sjećanju svih njegovih boraca.

Napad na domobrane u Skakavcu

Dva dana kasnije, 10. decembra, 2. četa Četvrtog bataljona, sa Stankom Gabrićem na čelu, izvršila je napad na općinu Skakavac. Cilj ove akcije bio je da se razoruža posada jačine oko 20 domobrana i uništi općinska arhiva. Međutim, domobrani su se nalazili na željezničkoj stanici Skakavac, a ne u samom selu, te je zadatak samo djelimično izvršen. Od općinskih stražara oduzeta je jedna vojnička i jedna civilna puška, a općinska arhiva uništena. S druge strane, ovom akcijom postignut je politički cilj, jer je to bio prvi dolazak partizana u ovo selo - hrvatski narod se uvjerio u jačinu partizana, i vidio da to nisu četnici koji ubijaju mirno stanovništvo kako ih je, inače, ustaška propaganda predstavljala.

Atentat na Pašagića kod Vrnograča

Iako su partizanske jedinice izvodile svakodnevno akcije, još uvijek nije bilo dovoljno oružja da bi se vojničkim puškama mogli naoružati svi partizani koji su stalno bili u jedinicama, a o naoružanju onih koji su čekali kod kuća i svakodnevno tražili da budu primljeni u jedinice još nije moglo biti ni govora. Tako je, na primjer, 13. decembra na teritoriji Korduna i Banije bilo 1725 partizana, naoružanih jednim mitraljezom, 9 puško-mitraljeza, 956 pušaka i 245 pištolja, što ukupno iznosi (ako se na puškomitraljez računaju dva, a na mitraljez tri borca), ukupno 1222 naoružana borca, što znači da su nedostajale 493 puške. Zato je kod svih jedinica, pa i svakog partizana, dominirala misao: kako se i na koji način sto prije domoći karabina, gdje i kako ga zaplijeniti. Tako je 4. bataljon tražio i izvodio pogodne akcije na svome terenu, dok je 4. četa 1. bataljona, da bi što prije došla do potrebnog oružja, postavljala, uglavnom, zasjede na komunikaciji Topusko - Vrginmost, Topusko - Velika Kladuša i Topusko - Vrnograč. U toku dejstva 3. voda (Pecka) 4. čete na sektoru prema Vrnograču, a na osnovu prikupljenih podataka o poznatom ustaškom krvniku Pašagiću iz Vrnograča, komandir voda Pera Rkman rešio je da se na njega izvrši atentat. Prikupljeni su podaci da svake subote (pijačni dan u Vrnograču) izlazi iz mjesta i u Grabovcu (1 km od mjesta) dočekuje i pretresa žene da slučajno koja ne nosi cigarete ili šta drugo za partizane. Plan je bio: tri partizana, preobučena u žensku nošnju, poći će u subotu, zajedno sa narodom toga kraja, u Vrnograč 1 na Pašagića izvršiti atentat, 7 partizana naoružanih karabinima štitiće ih u slučaju potrebe. Kako je 4. vod (Crni Potok) zamjenio na položaju borce 3. voda, sa njim je ostalo i nekoliko partizana iz ovog voda, pa su se ovog zadatka prihvatili borci 3. i 4. voda. Tačnije, partizani Dušan Baić iz 3. voda (Pecka), Ilija Vojnović komandir 4. voda (Crni Potok) i njegov borac Savo Bakić bez odobrenja i znanja komandira čete, odlučili su da izvrše ovaj zadatak; cilj im je bio ubiti krvnika Zaru, koji je poklao toliko nevinog naroda, i dočepati se njegova karabina.

Tri partizana su 13. decembra, sa pratnjom od 7 drugova, pošla na izvršenje zadatka, svaki naoružan pištoljem sa 3 metka i po jednom bombom. Pošto su saznali da se Zare nalazi sam u Grabovcu, odmah su krenuli na zadatak. Prilazeći Pašagiću, ugledali su još jednog naoružanog civila. Idući k njima, Baić je govorio: »Ilija, ti pucaj u onoga koji stoji, a ja ću u onoga što sjedi pored puta«, Iako su uspjeli da priđu na odstojanje od nepuna dva metra, uspjeh nije postignut. Ustaša Zare, lakše ranjen u glavu, uspjeo je pobjeći, dok je onaj drugi, u momentu kada je Ilija skočio na njega i uhvatio za cijev njegove puške, upspio da opali metak i pobjegne. Ilija Vojnović, smrtonosno pogođen, črvsto držeći otetu pušku - pao je na zemlju. Istovremeno, teško je ranjen i Savo Bakić, koji je bio iza Ilije. Za nekoliko minuta u Vrnograču je nastala gužva i pucnjava sa svih strana. Pratnja od 7 drugova stigla je na mjesto atentata, ali su borci, zbog pritiska sa tri strane, morali da se odmah povuku, ne mogavši izvući poginulog Iliju i teško ranjenog Savu.

Tako ova akcija, iako dobro zamišljena, nije uspjela, i pored toga što su se za to bili stekli svi potrebni uslovi. Iako je dobijen jedan dragocjeni karabin, on nije nikako mogao biti cijena za živote drugova Ilije i Save. Ali, i ova akcija je pokazala neustrašivost partizana i želju da što prije dođu do oružja, da se uništavaju neprijatelji - krvnici nevinog naroda, ne žaleći za to ni sopstvene živote.

Zapovjest za široku ofanzivu Kordunaša

Ofanzivni duh partizanskih jedinica osjećao se na svakom koraku, tako da neprijatelj nije bio slobodan ni u onim garnizonima gdje je imao jače snage. Na teritoriji kotara naročito su bile uspješne akcije 4. bataljona koji je sa svoje tri čete djelovao na najosjetljivija mjesta za neprijatelja, u neposrednoj blizini Karlovca, presijecajući mu time održavanje veza i onemogućavajući mu slobodno kretanje između posada.

U decembru je NOP u Kordunu poprimio takve razmjere da je u borbu dolazilo sve što je bilo sposobno da nosi pušku. Mržnja prema okupatoru i domaćim izdajnicima dostigla je vrhunac. Narod je tražio da se Kordun očisti od svih vrsta okupatora i njegovih slugu. U takvoj situaciji komanda partizanskog NOP odreda Korduna i Banije izdala je naređenje, koje, izvodno, glasi:

»...1) Odredi (vodovi) Debela Kosa, Crna Lokva, Loskupja, Jurga, Miholjska imaju zadatak da opkole Vojnić, spriječe snabdijevanje borbenim i životnim potrebama neprijateljske jedinice u garnizonu i na taj način prisile garnizon na predaju.

2) Odredi (vodovi) Vojnišnica - Ključar - Radonja i Brdo imaju zadatak da likvidiraju neprijatelja koji se nalazi u školi Vojnišnica, na komunikaciji Vojnić - Vrginmost.

3) Odred Nikole Vidovića ima zadatak da likvidira željezničku stanicu Vojnić-kolodvor - Vrelo Utinje i Utinje, a potom osigura oslobođenu teritoriju u pravcu Kovačevca, Lasinje i Bučice.

4) Odredi (vodovi) Katić kosa - Podgorje - Perna - Malička - Pecka i Crni Potok imaju zadatak da zauzmu položaje i zatvore pravce prema Vrginmostu i Topuskom, radi osiguranja slobodne teritorije i spriječavanja eventualne intervencije neprijateljskih jedinica u cilju pružanja pomoći opkoljenom garnizonu u Vojniću.

5) Vergašev odred ima zadatak da likvidira garnizon Krstinju, a potom da svojom jedinicom osigura oslobođenu teritoriju od eventualnih neprijateljskih napada sa pravca Velike Kladuše.

6) Odredi Grabovački, Zagorski, Skradski imaju zadatak da likvidiraju Krnjak, a potom da svojim jedinicama obezbjede oslobođenu teritoriju sa pravca Barilović i Sječa.»

Dejstva partizanskih jedinica Kordunaškog partizanskog odreda počela su se odvijati u duhu ovoga naređenja.

Napad na domobrane na željezničkoj stanici Vojnić

Četvrti bataljon noću 19/20. decembra napada i razoružava domobranksu posadu na željezničkoj stanici Vojnić, uz pomoć rezervnih partizanskih odreda i veze uspostavljene sa posadom. Domobranksa posada bila je jačine 72 vojnika, naoružanih puškama i sa 4 puškomitraljeza, pod komandom zapovjednika Vilima Tota. Cilj napada bio je da se razoruža posada, unište sva stanična postrojenja i onesposobi pruga Vojnić - Karlovac, i unište uspostavljeni TT-stubovi. Za izvođenje ove akcije angažovan je kompletan bataljon, i rezervni partizanski odredi iz okolnih sela (Slavsko Polje, Crevarska Strana, Utinje i Brdo). Ukupno je u napadu učestvovalo oko 300 ljudi, naoružanih sa 2 puškomitraljeza i oko 70 vojničkih i civilnih pušaka. Ljudstvo rezervnih partizanskih odreda, naoružano roguljama, sjekirama, koljem i drugim predmetima, raspoređeno je tako da je na svakog borca naoružanog puškom došao po jedan do dva koji bi, u slučaju pogibije druga, njegovom puškom produžili napad; osim toga, oni su svojom vikom u borbi demobilizatorski djelovali na neprijatelja, sijući neizvjesnost o snagama koje ga napadaju.

Silovit napad partizana i njihovih drugova »roguljaša« - doveo je do brzog sloma posade koja je pokušala da pruži otpor, a naročito žandarmi koji su se nalazili među domobranima. Tako je poslije dva sata borbe cijela posada od 72 vojnika, od kojih su dvojica poginula, razoružana. Zaplijenjeno je 59 karabina, 4 puškomitraljeza, 36 bombi, oko 100.000 metaka i mnogo drugog ratnog materijala i životnih namirnica, dok su sve zidane zgrade i željeznička postrojenja zapaljeni, te uništeni TT-stubovi i porušena željeznička pruga. Na strani partizana nije bilo žrtava. Za vrijeme predaje jedan žandarm je uspio da ubije zapovjednika Tota, a potom pobjegne, ali su ga mještani sela Brda uhvatili i ubili. Kako ni u ranijim akcijama, tako ni u ovoj, nije bilo boraca koje bi ophrvao strah, bez obzira da li je bio sa puškom ili bez nje. Naprotiv, bilo je smjelih i vještih podviga, kao što je bio slučaj jednog borca koji se na poslugu neprijateljskog puškomitraljeza bacio kamenom umjesto bombom, što je puškomitraljesca natjeralo da pobjegne i ostavi oružje.

Svakom od 70 domobrana na Valjnić-brdu je vojničko odijelo zamijenjeno civilnim, a onda im je politički komesar bataljona održao govor, upoznavši ih sa ciljevima NOB-e. Pušteni su kućama, s tim što im je do ispred Skakavca naoružanom pratnjom obezbjeđen prolaz preko oslobođene teritorije.

Likvidacija posade na željezničkoj stanici Utinja

Poslije uspješno izvedene akcije na željezničkoj stanici Vojnić, 4. bataljon je izvršio pripreme i odlučio da u toku noći 21/22. decembra napadne i razoruža domobranksu posadu na željezničkoj stanici Utinja. Jačina posade bila je 50 domobrana, naoružanih puškama i sa dva puškomitraljeza. Bataljon je 21. decembra oko 14 časova stigao u istočni dio sela Utinje i po grupama se razmjestio po zaseocima. Ovo poslije podne trebalo je iskoristiti da se borci odmore i nahrane. Narod je svojim borcima dao sve najbolje što je imao, jer je znao da se ide u napad na domobranksu posadu. Grupa partizana koja je išla u zaselak Kranjčeviće, u kući Mirka i Dušana Kranjčevića je naišla na domobrana koji je bio izašao u selo, a koga su domaćini zadržali do dolaska partizana. Na osnovu podataka dobivenih od njega, Komanda bataljona je obavještena da se posada sprema da napusti Utinju i pređe na željezničku stanicu Skakavac. Na osnovu ovog podatka, odlučeno je da se odmah, iz pokreta, izvrši napad - u toku dana, umjesto, kako je bilo planirano, noću. Borci su ostavili nedokuvan ručak i, zajedno sa nenaoružanim seljacima, uspjeli da, napadom sa svih strana, razoružaju domobrane koji, zastrašeni silom juriša i masovnošću napada, nisu ni pružali otpor.

Ni na jednoj ni na drugoj strani nije bilo žrtava, a bataljon je zarobio 50 domobrana, zaplijenio 40 pušaka, 2 puškomitraljeza, 13 mina za minobacač 82 mm, i dosta druge opreme. Pored toga, zapaljena je željeznička stanica, porušeni TT-stubovi i onesposobljena pruga. Svi domobranci pušteni su za Karlovac. I ova akcija pokazala je želju svakog seljaka da se što prije domogne karabina i tako postane partizan. Tako su, zajedno sa borcima, razoružavali domobrane, pri čemu je bilo slučajeva da su po trojica hvatala za jednu pušku, ne mogući se nagoditi kome će pripasti. Čak je oko toga dolazilo i do ozbiljnih svađa između bliskih i dobrih drugova, tako da su starješine morale da intervenišu i da odluče tko će u partizane. Svih 13 zapljenjenih mina za minobacač dato je jedinicama 1. bataljona, koje su vršile blokadu domobranske posade u školi u selu Vojnišnici, koji je imao minobacač, ali bez mina. Ovim minama borci 1. bataljona uspjeli su da znatno ubrzaju predaju posade. Rezultat ove akcije bio je: 35 pušaka, 2 puškomitraljeza, minobacač 82 mm sa 6 mina i druga ratna sprema.

Poziv ličkim odredima na borbeno takmičenje

Istog dana, 20. decembra, u Štab 4. bataljona stigao je i drug Ivo Marinković Slavko, sekretar OK KPH za Karlovac.⁴² On je, svojim prisustvom i savjetima, pomogao u pripremi izvođenja budućih akcija.

Postignuti uspjesi na Vojnić-kolodvoru, Utinji i Vojišnici, prvi su krupniji uspjesi postignuti u borbama u Kordunu. Zaplijenjenim oružjem naoružani su novi dobrovoljci i jedinice brojno ojačane. U tim akcijama jedinice 4. bataljona dobile su dragocijen ratni plijen: 99 pušaka, 6 puškomitraljeza, oko 150.000 metaka, 36 bombi, 13 mina i mnogo druge ratne opreme. Bataljon je sada ukupno imao 8 puškomitraljeza i oko 150 pušaka, a na svakoga borca dolazilo je oko 300 metaka, ne računajući rezervu.

U ovim akcijama uništena je i željeznička pruga Karlovac - Sisak, tako da više nije bila u upotrebi sve do završetka rata. Likvidacijom ovih posada i prekidom pruge, povezana je oslobođena teritorija 4. bataljona. Ujedno, ovim su stvoreni i povoljni uslovi za oslobođenje Vojnića, čija je posada, nakon jednomjesečne blokade, razoružana 12. januara 1942. (oko 450 neprijateljskih vojnika). Pored značajnih vojnih, postignuti su i politički rezultati. Pušteni na slobodu, zarobljeni domobranci su u drugim garnizonima i u narodu vršili ozbiljnu propagandu u korist NOR-a. Za uspješno izvedene akcije komandant NOP odreda Korduna i Banije, svojom naredbom broj 11, pohvalio je cio borački i komandni kadar:

» 1) Pohvaljujem za uspješno izvedene operacije komandante bataljona, komesare bataljona, komandire i komesare četa, te partizane tih bataljona.

Ostali bataljoni treba da se ugledaju na 1. i 4. bataljon i pođu njihovim putem, jer ćemo na taj način još brže i u najkraćem vremenu osloboditi naš narod od fašističkog terora.

2) Čestitam komandantima i komesarima bataljona, komandirima i komesarima četa i svim partizanima na njihovom hrabrom i borbenom držanju u uspješno izvedenim operacijama.

Hrabro i neustrašivo napred do konačne pobjede!

3) Svim komandantima, komandirima i komesarima Korduna i Banije i partizanima Korduna i Banije.

Dragi drugovi:

U ime vaše pozvao sam grupu partizanskih odreda Like preko njihovog komandanta na drugarsko borbeno natjecanje koje će za vrijeme od 1. januara do 1. februara nanijeti neprijatelju veće gubitke. Dakle, spremimo se dobro i osvjetljajmo obraz Korduna i Banije.«

JACANJE PARTIJSKIH ORGANIZACIJA, OSNIVANJE PRVIH ORGANA NARODNE VLASTI I AKTIVA AFŽ I OMLADINE

Krajem 1941. godine - preko 100 članova Partije

U opštenarodni ustanak 14 sela kotara je, od njih ukupno 50, ušlo sa svojom partijskom ćelijom. To su bila sela: Staro Selo, Pecka, Perna, Malička, Podgorje - Vrginmost, Pješćanica, Lasinjski Sjeničak, Donji Sjeničak, Gornji Sjeničak, Kirin, Bović i Štipan - Šljivovac. Rad tih partijskih ćelija je od maja 1941. godine, pa dalje, objedinjavao

³² Miško Despot je poginuo kao častan borac NOVJ, za vrijeme 5. neprijateljske ofanzive juna 1943. godine, na Sutjesci.

i usmjeravao Kotarski komitet KPH za Vrginmost. Zbog nebudnosti i izdaje, samo je grupa komunista iz Starog Sela, i to njih 8 od 9, odvedena i ubijena od strane ustaša.

Kasnije, podjelom teritorije Korduna na četiri rejona, došlo je i do nove podjele područja kotara Vrginmosta. Tada su partijske ćelije Pecke, Perne i Maličke ušle u sastav Kotarskog komiteta KPH za Vojnić, a za ćelije sjevernog dijela teritorije kotara privremeno je ostao nadležan Kotarski komitet za Vrginmost. U Kotarski komitet za Vojnić ušao je Rade Bulat, dok su Kotarski komitet za Vrginmost sačinjavali Milić Dejanović, sekretar, Nikola Vidović, Branko Nikoliš, Mile Kličković, Miljkan Maslić, Stanko Maslek, Mile Martinović i Mile Manojlović Gedžo.

Formiranjem partizanskih odreda, u njihov sastav su ušli i članovi Partije, dok je samo manji broj drugova ostao na terenu, kao partijsko-politički radnici. Tako su sada partijske ćelije koje su do tada djelovale u selima postale partijske ćelije u partizanskim odredima, koji su u svom zvaničnom nazivu nosili i nazive sela Pecke, Perne, Maličke, Sjeničaka, Bovića, Štipana, Kirina i Pješćanice. Do kraja 1941. godine partijska ćelija je osnovana i u partizanskom odredu Podgorje. Osnivanjem partijskih ćelija u partizanskim odredima, u selima nija ostala ni jedna, da bi do njihovog osnivanja po selima došlo početkom 1942. godine. U decembru 1941. godine osnovan je i Kotarski komitet KPH za teritoriju Kirin-Sjeničak. Do maja 1942. godine prestao je s radom Komitet za teritoriju Vrginmosta, kada je ponovo formiran Kotarski komitet KPH za Vrginmost, i to za cijelu njegovu uočiratu teritoriju.

Veza partijskog rukovodstva ovog terena sa Orkužnim komitetom KPH za Karlovac bila je stalna, tako da su sve partijske ćelije stalno bile u toku događaja. Uputstva i instrukcije za rad primale su putem pisanih direktiva, ili usmjerenih izlaganja članova Okružnog komiteta, operativnog rukovodstva ili članova Komande NOP-a za Petrovu goru. Pored saopštenja i proglašenja Centralnog komiteta KPJ i KPH, dobijenih u toku juna i jula 1941. godine, sa analizom vojno-političke situacije u zemlji i pozivom za oružanu borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika - sve partijske ćelije su primale i uputstva o tome kako organizovati oružani ustanak i formirati partizanske odrede, kako ostvarivati osnovne zadatke partijskih organizacija u vezi sa formiranjem organa narodne vlasti, aktivna omladine i AFŽ itd.

Pored zadataka koje su izvršavali u partizanskom odredu, komunisti su bili zaduženi i odgovorni i za političko stanje na terenu koji je pokrivaio njihov odred. Stalno su održavali sastanke po selima i obezbjeđivali usklađen rad odreda i sela. Za ova pitanja bili su zaduženi i posebni drugovi, kao partijsko-politički radnici na terenu. Tako je Đuro Baić iz Pecke bio odgovoran za sela i odrede istočno od Petrove gore, a Miljkan Maslić, Branko Nikoliš i Stanko Maslek su radili na sjevernom dijelu teritorije kotara Vrginmosta, zajedno sa članovima komande 4. rejona.

Iako komunisti nisu imali bogatog partijskog iskustva u novim uslovima rada, oni su, i pored toga, uspjeli da obezbjede rukovodeću ulogu KPJ i članova Partije u svojoj sredini, što znači i u partizanskim odredima i na terenu. Uspijevali su to pregalačkim radom, dajući primjer u borbi, u političkom radu, u ličnom životu. S tim u vezi stanovništvo je, i pored izvjesnih ispada i harangiranja na liniji sabotaže borbe, kao i raspriivanja netrpeljivosti i mržnje u srpskim selima protiv Hrvata, steklo povjerenje u komuniste koji su ga povelili u borbu. Zahvaljujući tome povjerenju, Partija je relativno brzo prebrodila prvobitne teškoće i prepreke koje su iskrsavale poslije prvih ustaških pokolja i paljenja sela od strane Paveličević krovloka.

U danima ustanka, zatim poslije formiranja partizanskih odreda i, naročito, u akcijama koje su izvođene protiv neprijatelja, ljudi su pokazivali svoje kvalitete i potvrđivali svoju odanost započetoj borbi. To su bili uslovi u kojima je Partija zapažala primjerne borce i iz njihovih redova kandidovala svoje nove članove. Mnogi od tih ljudi iz naroda, koji su se istakli u borbi, postali su članovi SKOJ-a, kandidati i članovi Partije, s kojima se uporno i naporno politički radilo. Računa se da je do kraja 1941. godine na teritoriji kotara Vrginmosta bilo preko 100 članova Partije.

Osnivanje odbora NOF-a - prvih organa narodne vlasti

Kapitulacijom bivše Jugoslavije, prestali su da rade i svi organi njenog sistema vlasti. Umjesto njih, odmah su došli novi, ustaški organi vlasti, zaposijedajući kotarsku i sve općinske zgrade i postavljajući svoje ljude. Zaredali su novi proglassi, nova upozorenja, naređenja, propisi i zakoni. Na teritoriji kotara Vrginmosta ti »pravni propisi« samozvanog »novog poretka« nikada nisu ni našli svoju primjenu. Bila je to nenarodna vlast, a narod je tražio svoju, po svojim potrebama i kriterijima odabranu.

Dizanjem masovnog narodnog ustanka, jula 1941. godine, samo formalno je ostala ustaška vlast sa svojim organima jedino u Vrginmostu, Topuskom i Lasinji, i to isključivo za ta mjesta, bez okoline, dok su postavljeni organi vlasti NDH u Boviću još u toku avgusta 1941. godine prestali sa radom. Sva vojna i civilna vlast na teritoriji kotara - u selima gdje je dignut ustanak - bila je u rukama rukovodstva narodnog ustanka.

Poslije formiranja partizanskih odreda, čiji je osnovni zadatak bio vođenje borbe, sve više se osjećala potreba da brojne i obimne pozadinske funkcije vrše posebni organi. Zima je dolazila, mnogi su, nakon ustaških haranja selima, ostali bez kuća i hrane, s pravom očekujući pomoć od NOP-a kojem su i sami pripadali. Trebalo je, dakle, organizovati smještaj i ishranu naroda i boraca partizanskih odreda, čemu nije moglo biti odlaganja. Ljetina se morala pokupiti i trebalo se pripremiti za ratne uslove života u uslovima oštre zime. Sve su to bili zadaci koje rukovodstvo partizanskih odreda, zbog brojnih vojnih i političkih zadataka, nije moglo rješavati. U vezi s tim, krajem septembra 1941, uslijedila je i direktiva Partije, u stvari CK KPH, nazvana »Direktiva br. 3«, za formiranje Narodnooslobodilačkog fronta (NOF). Prema datoj direktivi, NOF je trebalo da obuhvati sve stranke, grupe i pojedince, sve one snage koje se aktivno bore protiv okupatora i njihovih frankovačkih plaćenika, ili koje bilo na koji način pomažu tu borbu, u svim mjestima i krajevima gdje su za to postojali uslovi. Od tih snaga je trebalo stvarati odbore Fronta, izrazito radnog i borbenog fronta naroda, najšire antifašističke organizacije u kojoj će svaki rodoljub, svaki napredan i dobronamjieran čovjek, neovisno od svoje političke nacionalne i vjerske pripadnosti, naći svoje mjesto u davanju mogućnosti da djeluje za NOP. Postavljeno je da ovi odbori ne smiju »visiti u zraku«, već moraju da budu borbeni odredi, izraz jedinstva antifašističkih, demokratskih i rodoljubivih snaga dotičnog mjesta i kraja.

Osnovan je Narodnooslobodilački fond, za skupljanje priloga u novcu, hrani, odijelu i drugim potrebama za NOP. Fond se takođe morao postaviti na što širu osnovu, tako da je cio narod, bez obzira na socijalnu, nacionalnu, vjersku i političku pripadnost, trebalo da daje svoj prilog u borbi za nacionalno i socijalno oslobođenje.

Na teritoriji kotara Vrginmosta, inače, nije trebalo mnogo rada i puno objašnjavanja narodu o potrebi organizovanja i formiranja nekog izabranog tijela koje bi obavljalo sve tzv. pozadinske zadatke. Tu funkciju, uglavnom kao organizatora, do tada su vršili par-

tizanski odredi, a u selima gdje oni još nisu postojali - ljudi su se sami organizovali. Ali, Direktiva je dala objašnjenje i smjernice i ukazala na značaj formiranja odbora NOF-a, čak je pružila uputstvo kako se u tom smislu treba organizovati, jer je to, u stvari, trebalo da budu prvi organi narodne vlasti. Partija je time obezbijedila jedinstvo organizovanosti i uputila šta treba da rade odbori NOF-a da bi djelovali smjerom jačanja NOP-a.

Poslije izvršenih političkih priprema i objašnjavanja značaja formiranja odbora NOF-a, pristupilo se i njihovom izboru. Osnivani su po selima, u kojima su za to postojali uslovi, a njihov sastav biran na masovnim narodnim zborovima. Tačnije rečeno, narod dotičnog sela bi, na zajedničkoj skupštini, birao svoj odbor NOF-a. Selo koje nije imalo uslova za izbor i rad odbora NOF, činilo je to, pak, zajednički sa susjednim naseljem.

Međutim, i prije prijema direktive o osnivanju odbora NOF-a, u selima Kirinu, Maličkoj, Podgorju i Prkosu bile su određene grupe ljudi koje su vršile složeni pozadinski dio poslova, da bi oni, po prijemu te direktive, dobili i svoje pravo ime - odbori NOF-a. Kasnije, u oktobru 1941. godine, svoje odbore izabrao je i narod sela Blatuše, Bovića, Brnjavca, Golinja, Katinovca, Pecke, Perne i Štipana. To isto i u to vrijeme učinili su i stanovnici Banskih Moravaca zajedno sa Lasinjskim Sjeničakom, Batinove Kose zajedno sa Bukovicom, zatim Crevarske Strane, Crnog Potoka, Čremušnice, Gornjeg i Donjeg Sjeničaka, Pješćanice, Poljana, Slavskog Polja, Starog Sela, Male Trepče, Vorkapić-Sela i Trstenice. U decembru će to učiniti narod Kozarca, Male Vranovine, Ostrožina i Šljivovca.

Od 50 sela kotara, 32 su imala svoj odbor NOF-a, odnosno, kasnije nazvan, narodnooslobodilački odbor (NOO). A kda su zato stvoreni povoljni uslovi, od druge polovine 1942. godine, odbori su izabrani i u selima Banska Selnica, Boturi, Čemernica, Desno Sredičko, Dugo Selo i Trepča, Lasinja i Vrginmost. Po oslobođenju od ustaških jedinica, u drugoj polovini 1943. godine, NOO su izabrali i preostalih 10 sela - Banski Kovačevac, Crna Draga, Desni Štefanki, Gređani, Hrvatsko Selo, Kablari, Novo Selo, Ponikvari, Topusko i Velika Vranovina.

Odbori NOF-a sela Batinove Kose i Bukovice, Blatuše, Crevarske Strane, Crnog Potoka, Katinovca, Maličke, Pecke, Perne, Pdgorja, Poljana, Starog Sela i Vorkapić-Sela u organizacionom smislu bili su u sastavu Kotarskog odbora NOF-a Vojnić, a za ostala sela, sa sjevernog dijela teritorije kotara Vrginmosta, u decembru 1941. godine je oformljen Kirinsko-sjeničarski kotarski odbor NOF-a, sa dvije općine: Bović i Sjeničak. Za sela ispod Petrove gore u isto vrijeme, u decembru, formiran je Općinski odbor NOF-Perna.

Prvi članovi - odbornici općinskih odbora NOF-a bili su:

Općina Kirin - Vaso Bulat, Petar Janjić, Dragan Pavlović, Petar Radanović, tajnik, i Branko Žutić, predsjednik;

Općina Sjeničak - Pavao Bijelić, Lazo Bratić, Milica Carević, Milisav Dakić, Milić Dejanović, Stanko Maslek, predsjednik, Branko Nikoliš, tajnik, Branko Peleš i Đuro Vujičić major;

Općina Perna - Nikola Čiča, Jovan Đanković Jovo, Miloš Đanković, Milan Oreščanin Crni, Ljuban Poštić, predsjednik, Mile Poštić, Stanko Poštić, Milan Puškar, Miloš Puškar, Stanko Rkman i Dušan Roknić.

Usvajanje i historijski značaj »Ostrožinskog pravilnika«

Na sastanku svih seoskih odbornika općina Kirin i Sjeniĉak, održanom 14. decembra 1941, u zgradi osnovne škole u Ostrožinu, donijeta je odluka da se formira Kirinsko-sjeniĉarski kotarski odbor NOF-a. Njegovi prvi odbornici bili su Pavao Bijelić, Gornji Sjeniĉak, Rade Bulat, Podgorje, Nikola Dragojević Niko, Pješćanica, Stanko Gabrić Čane, Slavsko Polje, Danica Gledić, Bović, Pavao Gvojić Pajo, Dugo Selo, Dragan Jerosimić, Pješćanica, Jovan Krivokuća Jovo, Utinja, Mile Manojlović Gedžo, predsjednik, Gornji Sjeniĉak, Mile Matinović, učitelj, Lasinjski Sjeniĉak, Miljkan Maslić, Štipan, Stanko Maslek, Lasinjski Sjeniĉak, Mile Mraović Čurĉija, Bović, Branko Nikoliš, Lasinjski Sjeniĉak, Petar Radanović Šljivovac, Glišo Rajak, Ostrožin, Damjan Roknić, blagajnik, Kirin, Jelica Stanojević, Čremušnica, Petar Stanojević, Šljivovac, i Branko Žutić, tajnik, Kirin.

Od neocjenjive je historijske važnosti za razvoj organa narodne vlasti na Kordunu bio dokumenat »Pravilnik o ustrojstvu i radu odbora NOF-a«, u stvari od seoskog do kotarskog nivoa, koji je izradio odbor NOF-a Kirinsko-sjeniĉarskog kotara, a po ovlaštenju Kotarske osnivaĉke skupštine održane 14. decembra 1941. Tai dokumenat glasi:

»Dana 14. 12. 1941. sastala se u mjestu Ostrožinu apsolutna većina od naroda izabranih odbornika Nacionalnog oslobodilaĉkog fronta, da u svom kraju uspostave vlasti prema Okružnici CK KPH br. 3.

Ovi odbornici odlučili su sljedeće:

1. Odbori Narodnooslobodilaĉkog fronta predstavljaju vlast, koja vodi nacionalnooslobodilaĉku borbu i traje dok ta borba ne bude završena.

2. Narodna vlast odlučuje o narodu i vojsci. Vojsku uzdržava i pomaže, brine za narodnu ishranu (narodno gospodarstvo), liječenje, odgoj, sudstvo i upravu.

3. Narodna vlast vrši se prema sljedećem:

PRAVILNIK

1. Mjesta (sela) Prkosi, Moravci, Lasinjski Sjeniĉak, Udbina, Gornji Sjeniĉak, Donji Sjeniĉak, Utinja, Slavsko Polje i Brnjavac sačinjavaju jednu općinu sa Općinskim odborom Nacionalnog oslobodilaĉkog fronta (ONOF) od 5 lica u Sjeniĉaku. Ime općine je Sjeniĉak.

2. Mjesta (sela) Pješćanica, Ostrožin, Kirin, Kozarac, Bović, Golinja, Čremušnica, Šljivovac, Štipan, Dugo Selo i Trepĉa sačinjavaju jednu općinu sa Općinskim odborom od 5 lica u Kirinu. Ime općine je Kirin.

3. Općine Sjeniĉak i Kirin sačinjavaju srez. Ime sreza: Kirinsko-sjeniĉarski srez. Srezom upravlja odbor od 5 lica koji zasjeda svakog prvog i petnaestog u mjesecu u mjestu Ostrožin.

4. U svakom selu osnovan je seoski mjesni odbor ONOF. Broj članova odbora, mjesto sastajanja i vrijeme odlučuju se prema mjesnim prilikama.

A) UPRAVA

1. Sreski odbor (SONOF) odlučuje na teritoriji cijelog kotara.

2. Općinski odbor odlučuje na teritoriji svoje općine.

3. Mjesni odbori odlučuju svaki u svome selu (mjestu).

4. Mjesni odbori podređeni su općinskim odborima.

5. Općinski odbori podređeni su Sreskom odboru.
6. Sreski odbor podređen je Okružnom (pokrajinskom) odboru.
7. Sreski odbor vrši nadzor i daje upute općinskim odborima.
8. Općinski odbori daju upute seoskim odborima, koji se nalaze na njihovoj teritoriji.
9. Za upute i objašnjenja svaki odbor pita svoj nadležni odbor.
10. Svaki od stanovnika ovog sresa može i dužnost mu je da normu ili svoj prijedlog koji bi se mogao u praksi primijeniti dostavi svom nadležnom mjesnom odborniku, a ovaj će na nadležno mjesto.
11. Svaki stanovnik radi interpelacije i ankete može takođe staviti svoj prigovor za ukidanje norme koja se u praksi pokaže neprimjenljivom.
12. Odbori odlučuju tajnim glasanjem.
13. Ako neki odbor dođe u sukob sa privatnim licem, spor će riješiti nadležni odbor.
14. Svaki odbornik za svoj rad biće pred narodom pohvaljen odnosno ukoren.
15. Norme manjeg značaja može izmijeniti ili nadopuniti Sreski odbor, a norme većeg značaja svi odbornici ovoga sresa.
16. Sva rješenja i odluke odbora imadu se voditi u posebnom zapisniku.
17. Vođenje zapisnika može biti ćirilicom ili latinicom.
18. Sva javna dobra tzv. »NDH« na teritoriji ovoga sresa pripadaju pod ovu upravu.
19. Svi uredi, zakoni, norme tzv. »NDH« od danas prestaju važiti.
20. Mjesni odbor rješava: a) sporove u vrijednosti do 2000 din. (dvije hiljade dinara); b) izriče presude do pet dana zatvora ili prisilnog rada u korist zajednice; c) izriče globu do 500 dinara koja ide Nacionalnooslobodilačkom fondu; d) određuje seoske straže; e) popisuje stanovništvo, hranu i stoku; f) kupi priloge za Fond Nacionalnooslobodilačkog fronta; g) brine se o siromašnima; h) populariše nacionalnooslobodilačku borbu i rješava sporove među privatnicima do gore označene vrijednosti; j) rješava sitne kućne sporove; k) brine se za kopanje zemunica i spravljanje hrane.
21. Općinski odbor rješava: sporove do vrijednosti od 10.000 dinara; b) izriče presude do 10 dana zatvora ili prisilnog rada u korist zajednice; c) izriče globu do 1.000 din.; d) novači partizane (regrutuje vojsku); e) rješava kućne sporove; f) vrši nadzor nad seoskim odborom.
22. Sreski odbor rješava: a) sporove preko din. 10.000; b) izriče najteže presude; kontroliše općinske odbore.
23. Mjesni odbor popisuje stanovništvo; općinski odbor vodi maticu rođenih, oženjenih i umrlih.
24. Za slučaj bolesti općina ima organizirati liječenje.

B) GOSPODARSTVO

1. Radi prehrane stanovnika, određuje se kontrola nad suviškom hrane, da se ne krije ili ne proda izvan našeg teritorija, naročito ne fašistima.
2. Višak hrane koji se ustanovi kod bogatijih moraće se prinudno prodati siromašnima po određenoj cijeni.
3. Najsiromašniji dobiće potporu iz Fonda narodnooslobodilačkog fronta.
4. Lica koja svojim ponašanjem i radom nisu dostojna te potpore biće prinuđena da istu odrade u korist zajednice.
5. Vodiće se evidencija o stoci na taj način da će se dozvoljavati uzgoj iste samo u nužnoj količini.

6. Određuje se štednja na hrani. Rasipnici biće strogo kažnjeni.
7. Svaki odbor imaće Fond Nacionalnooslobodilačkog fronta.
8. U Fond Nacionalnooslobodilačkog fronta spada sabiranje hrane i novca, koje vrše odbornici Nacionalnooslobodilačkog fronta, od partizana zaplijenjena neprijateljska imovina, te globe ubrane po odluci odbora.
9. Radi izmjene dobara određuje se tržište u općini Sjeniĉak (Svetinje) svake subote, a u općini Kirin (Crkvište) svake srijede.
10. Dozvoljava se izvoz izvan granica ovog sreza samo u zamjenu za robu, a ne za novac, kako bi se sprijeĉilo podupiranje neprijatelja.
11. Zabranjuje se uništavanje šuma. Drva za ogrijev i građu dodjeljuje seoski odbornik sa lugarom besplatno.
12. Lihvarstvo, zelenaštvo i kamata (ugovoreni od danas) strogo je zabranjeno.
13. Određuje se cijena kukuruza din. 300 za vagon, pšenici 500 din., grahu din. 400, krumpiru 100 din., i za jaja 2,50 din. po kom.

C) SUDSTVO

1. Sporovi koji nastanu između privatnika, zatim privatnika i pripadnika narodne vojske, te privatnika i odbora, sudiće odbori prema svojoj nadležnosti.
2. Spor će se rješavati samo na osnovu podnošenja tužbe.
3. Tužba se podnosi usmeno ili pismeno.
4. Tužba bez potpisa neće se primati.
5. Svaki tužitelj mora svoju tužbu potvrditi sa svjedocima ili dokumentima.
6. Tuženi mora potvrditi svoju odbranu.
7. Tužitelj koji bi zlonamjerno htio oštetiti tuženog, pa bude odbijen nakon neuspjele tužbe - biće kažnjen.
8. Odbornik koji je u rodbinskim vezama sa bilo kojom strankom isključuje se od rješavanja.
9. Stranka nezadovoljna presudom može se žaliti višem odboru u roku od 15 dana.
10. Stranka koja je suđena po Sreskom odboru može ponoviti sud kod istoga, takođe u roku od 15 dana u slučaju ako je pribavila nove dokaze.
11. Odbornik koji bi primao mito biće najstrože kažnjen.
12. Tužba se podnosi u mjestu tuženog, odnosno u mjestu počinjenog djela. Drugi odbori nisu nadležni i ne smiju tužbu primati.
13. Nikoga se ne smije hapsiti prije dozvole odbora.
14. Partizani na svoju ruku ne smiju nikome suditi, niti ga hapsiti.
15. Privođenja na potražnju odbora vrše rezervni seoski odredi.
16. Ako partizan ošteti ili napadne civila, civil ga tuži nadležnom odboru nacionalistiĉkooslobodilačkog fronta, te ovaj, u prisutnosti partizanovog komesara i komandira, sudi partizanu.
17. Ako civil ošteti ili napadne partizana, partizan, preko svog komandira, stavlja tužbu nadležnom odboru nacionalnooslobodilačkog fronta, te ovaj u prisutnosti partizanskog komandira i komesara, sudi civilu.
18. Partizanu za manje greške sude pretpostavljeni komandiri, a za veće sudi odbor Nacionalnooslobodilačkog fronta u prisutnosti komandira i komesara.
19. Ustašama i fašistima u civilu ili uniformi sudi partizanska narodna vojska.
20. Odborniku sudi nadležni odbor.

21. Izdaja, špijunaža u korist neprijatelja, ubistvo, opetovana krađa itd. kažnjava se smrću.

22. Sreski odbor kvalifikuje ova djela.

23. Odbornicima koji bi po privatnim stvarima izlazili iz mjesta službovanja i rješavali sporove privatnika pripada odšteta od 50 din. na dan.

24. Ovu će odštetu predumiti tužilac, a krivac isplatiti tužitelju.

25. Siromašna lica neće plaćati odštetu.

26. Tko je siromašan u ovom pogledu određuje narodni odbor.

27. Ova odšteta pripada svim odbornicima, bez obzira u kome su odboru.

28. Izlaziti na lice mjesta će odbornici po redu (po broju slučajeva).

29. Ovaj pravilnik potpisuje, u ime odbornika, Sreski odbor i izaslanik partizanske vojske 4. bataljona, te ga interesiranim proglašuju.

U Ostrožinu 14. 12. 1941. godine.»⁴³

Drugovima koji su pisali ovaj Pravilnik, Mili Manojloviću Gedži, studentu prava, Branku Žutiću, učitelju, i Miljkanu Masliću, đaku gimnazije, kao osnov je poslužila navedena direktiva, odnosno Okružnica broj 3 CK KPH od 30. septembra 1941. Prema ovoj direktivi, to su bili odbori Narodnooslobodilačke fronte, što se vidi i iz usvojenog »Ostrožinskog pravilnika«. Dva mjeseca potom, u Okružnici broj 4 CK KPH, od 6. decembra 1941, jasno se kaže da su to rukovodeći organi narodnooslobodilački odbori (NOO) - Narodnooslobodilačkog fronta. Prema istoj okružnici, NOO su privremeni organi vlasti, birani slobodno i neposredno od samog naroda. Oni su kao organi vlasti privremenog karaktera, zbog toga što su ukinuti organi stare vlasti (općinske uprave, kotarska poglavarstva, žandarmerijske stanice) kao uporišta okupatora i njihovih slugu, a buduće trajne oblike i organe vlasti određiće oslobođeni narod poslije istjerivanja fašističkih okupatora iz zemlje i uništenja njihovih domaćih slugu.

Iako je Pravilnik Kirinsko-sjениčarskog kotara NOF-a, poznat kao »Ostrožinski pravilnik«, imao i vidnih nedostataka, on je predstavljao prvo i pravno sredstvo za regulisanje političko-upravnog života, sudstva, privrede i socijalnih pitanja - na osnovi propisa koji su tada jedino imali zakonsku snagu na oslobođenoj teritoriji. Njime su zauvijek prestali da važe svi zakonski propisi stare Jugoslavije, dok zakoni ustaške »države« ovdje nisu nikada ni stupili na snagu.

Ostrožinskim pravilnikom služili su se svi NOO na teritoriji kotara Vrginmosta, pa i cijelog Korduna. Njime se u radu rukovodio i Okružni odbor NOF za Kordun, izabran na Okružnoj konferenciji predstavnika NOO Korudna, 18. i 19. januara 1942.

Izabrani NOO vršili su sve funkcije organa vlasti, osim vojničke, koja je bila u nadležnosti rukovodstva komandi partizanskih jedinica. Ali, odbori su sa tim komandama tijesno saradivali, naročito što se tiče ishrane i smještaja jedinica, mobilizacije novih boraca i si. Oni su bili odgovorni za rad i održavanje reda u selu, za bezbjednost stanovništva, koju su rješavali pomoću seoskih straži, koje su i bile potčinjene NOO; vodili su borbu protiv svih narodnih izdajica i agenata neprijatelja, i u tom smislu su organizovali obavještajnu službu u kojoj su, na određen način, učestvovali svi stanovnici odani NOB-u. Kako su, od početka ustanka pa do kraja 1941. godine, gotovo sva sela bila spaljena od ustaša, to je jedan od glavnih zadataka NOO bio da organizuju i pomognu smještaj porodica, izgradnju bajti i zemunica za smještaj žita, krompira i drugih živežnih namirnica.

Izborom NOO, komande partizanskih jedinica bile su oslobođene pozadinskog dijela poslova i mogle su se posvetiti samo pitanjima oružane borbe. No, i dalje je, kako je rečeno, ostala stalna i tijesna veza komandi sa NOO i obratno, održavana pod borbenom parolom: »Sve za front«. Ekonomski - intendanti jedinica saradivali su sa odborima u rješavanju pitanja ishrane, a politički komesari bili idejna veza na liniji pozadina - front, odnosno front - pozadina.

Osnivanje i organizacija AFŽ

Početak narodnog ustanka počinje i aktivan i organizovan rad žena na liniji NOB-e. Do tada nije bilo organizovanijeg političkog rada među ženama, pa nisu postojale ni odgovarajuće organizacije rodoljubivih i antifašistički orijentisanih žena. Kao i u ostalim krajevima bivše Jugoslavije, žene ni na teritoriji kotara Vrginmosta nisu imale ni osnovna politička prava. Sem ostalog, nisu imale ni aktivno ni pasivno pravo glasa. Žena je bila zapostavljena i u oblasti građanskog i porodičnog prava, a u bračnim odnosima vladalo je, uglavnom, pravilo da je muž glava porodice i da je žena dužna da ga bespogovorno sluša i bez riječi mu se pokorava. Muž je odlučivao o mjestu stanovanja, vaspitanju djece, upravljanju zajedničkom imovinom, pa čak o trošenju imovine, koju je žena unijela u bračnu zajednicu.

Smatralo se da ženi druge škole osim osnovne nisu ni potrebne, a tamo gdje je u porodici bilo više muške djece - da joj je čak i toliko škole nepotrebno. Vrlo mali broj ženske djece, iz porodica imućnijih seljaka, službenika, trgovaca i zanatlija, pohađao je srednje i više škole.

O položaju žena Korduna do rata vrlo slikovito se izrazila drugarica Ljuba Puškar, omladinka rodom iz Perne, a u toku NOB-e aktivan političko-partijski radnik na terenu kotara:

»Mi nikada nismo bile pozivane na skupštine, niti je tko za žene pitao. Bile smo uvijek potlačene od vlasti, a bile smo potlačene čak i od svojih drugova. Uvijek su govorili: »Vi žene treba samo da radite i da ostanete kod kuće«. To nam je bila sva dužnost, i što nas puste jednom u godini u crkvu da se izpovjedimo, to nam je bila sva prosvjeta. Kada je bilo glasanje, nikada se nije pitalo žene da i one koju reknu, nego su naša gospoda i jugoslovenska vlada radili samo kako je za njih bolje bilo. A kada je navalio Nijemac onda naša vlada i oni ministri pokupili novac i otišli u London, a nisu mislili na nas, siromašni narod, hoće li nas neprijatelj pobiti ili neće. Onda su došle ustaše i počele s klanjem i paljenjem. Zato mi drugarice iz duše mrzimo paščad, a ljubimo naše partizane koji se za nas bore.«⁴⁴

Takvo gledanje na mjesto i ulogu žena u društvenom životu ostaje sve do formiranja prvih partijskih organizacija. Tada je, pored ostalih zadataka partije, bio i rad među ženama. Ali, da bi se ovaj rad mogao uspješnije razvijati, prvo je trebalo objasniti muškarcima - simpatizerima Partije, kandidatima za članove pa i nekim članovima KP, potrebu aktiviziranja žena u političkom i društvenom radu, kako bi to prvi oni pravilno shvatili, a time i uspješno sproveli u djelo. Prvi rezultati postizani su uoči rata, radom ogranaka »Seljačkog kola« u Vrginmostu, Sjeničaju i Boviću, gdje su se, u pripreme i izvođenje raznih priredbi organizovanih u cilju kulturnog prosvjeđivanja naroda, aktivno uključivale i žene, naročito omladinke.

⁴⁴ Zbornik »Žene Hrvatske u NOB«, knj. I, str. 128.

Prije rata Dragica Bulat, student medicine, iz Podgorja, bila je jedina žena član KPH na teritoriji kotara Vrginmost i ona je aktivno radila na okupljanju i prosvjeđivanju žena. U danima priprema za ustanak aktivirane su i neke od omladinki koje su, zbog rata, prekinule škole i studije i došle kod svojih roditelja u selo.

U julski oružani narodni ustanak 1941. godine aktivno i na određen način su se uključile i žene. Naime, dok su se tako reći svi muškarci, u prvim danima ustanka, nalazili na položajima i branili sela od ustaških zločinštava, žene su radile sve kućne i poljoprivredne poslove. U danima borbi, kada su ustanici spriječavali brze prodore ustaša u sela, one su, sa djecom i starcima, sakrivalle životne namirnice i sa najpotrebnijim stvarima i stokom povlačile se u šumu.

Poslije formiranja partizanskih odreda, u vrijeme kada su birani prvi organi vlasti, istovremeno su vršene političke pripreme i za formiranje organizacija antifašističkog fronta žena (AFŽ). Prema datim direktivama i uputstvima Partije, u radu sa ženama na teritoriji kotara Vrginmosta naročito su se isticale drugarice Nada Oreščanin iz Perne, Ljubica Ulemek Ljuba iz Pecke, Anka i Dragica Bulat iz Podgorja, Anica Martinović i Milica Carević iz Lasinjskog Sjeničaka, Jelica Stanojević i Milka Kraguljac iz Čremušnice, Jelena Aralica i Danica Gledić iz Bovića, Danica Radanović iz Šljivovca, Danica Pavlović iz Kirina i Darinka Zimonja iz Trstenice.

Ove drugarice su, na organizovanim sastancima po selima, uz pomoć članova Partije - boraca iz partizanskih odreda, govorile ženama o političkoj i vojnoj situaciji u zemlji i u svijetu, značaju NOB-a, životnoj potrebi jačanja bratstva i jedinstva Srba, Hrvata i Muslimana i širenja osnova njihove zajedničke borbe, organizovanju naroda po selima, pružanju materijalne pomoći borcima partizanskih odreda, mjestu, ulozi i zadacima žena u NOB-u, te o potrebi njihovog političkog organizovanja i formiranja organizacija Antifašističkog fronta žena, popularnog AFZ-a.

Do kraja 1941. godine u 15 sela sa teritorije kotara Vrginmosta oformljene su organizacije AFŽ i izabrana njihova rukovodstva - odbori. To su bila skoro sva sela ispod Petrove gore: Staro Selo, Katinovac, Crni Potok, Pecka, Perna, Blatuša, Podgorje i Črevarska Strana sa Slavskim Poljem, a od sela na sjevernom djelu teritorije kotara: Bović, Golinja, Kirin, Kozarac, Pješčanica i Trstenica.

Formiranje odbora je vršeno na seoskim skupovima žena, a u odbor, koji je imao od 5 do 11 članova, javnim glasanjem su birane drugarice predlagane od strane skupa žena. Bile su to drugarice koje su se do tada istakle svojim aktivnim radom na liniji NOB-e. Mnoge drugarice bile su već izabrane i kao odbornice NOO.

Osnovni zadatak organizacije AFŽ bio je da okupljaju, aktiviziraju i pokreću na liniji jačanja NOB-e sve žene svoga sela: da pomažu borbu partizanskih odreda; da zajedno sa NOO učestvuju u svim akcijama privrednog, društvenog i političkog života sela.

U decembru 1941. godine uslijedila je i Okružnica broj 4 Centralnog komiteta KP Hrvatske kojom su, pored političkih zadataka organizacije AFŽ, regulisana i njihova organizaciona pitanja. Tako je radom seoskog odbora AFŽ rukovodio Kotarski inicijativni odbor, formiran u novembru 1941. godine. Radom kotarskih inicijativnih odbora AFŽ rukovodio je Inicijativni odbor AFŽ za Kordun i Baniju, osnovan novembra 1941. godine. Poslije je, radi operativnijeg rada, posebno formiran odbor za Kordun, a posebno za Baniju. Odbor AFŽ za Kordun formiran je 10. decembra 1941. godine u selu Vučkovići, u Petrovoj gori, u koji su ušle Jela Predović iz Karlovca, kao predsjednica Odbora (inače je bila član OK KPH za Karlovac i jedan od glavnih organizatora žena na teritoriji Korduna i okruga Karlovca), Marija Majstorović Maca iz Karlovca, tajnica Odbora, Anka Vujčić, za teritoriju kotara Veljun, Sava Bulat Seka, za teritoriju Vrginmost, i Mica Mišinić, za kotar Plaški.

Široka aktivnost Saveza mlade generacije (SMG)

Među ustanicama bili su i omladinci, nerijetko od osamnaest pa i manje godina starosti. U većini slučajeva, takvi mladići su tjerani od svojih starijih drugova kućama, ali su oni, i pored toga, ostajali i zajedno se angažovali u prvim borbenim redovima. Mladići su bili i prvi kuriri koji su održavali vezu između sela i ustanika na položaju, te između ustanika susjednih sela.

Do formiranja partizanskih odreda, a u njima partijskih organizacija, uslijedilo je i organizovanje skojevske i omladinske organizacije - na osnovu direktive CK KPH od 20. septembra 1941. Do kraja 1941. godine svaki partizanski odred imao je i aktiv SKOJ-a, čiji je osnovni zadatak bio politički rad sa mladim partizanima, njihovo upoznavanje sa linijom i zadacima narodnooslobodilačkih partizanskih odreda, politikom Partije i osnovama marksizma-lenjinizma kao teorije i prakse.

Članovi SKOJ-a bili su nosioci učvršćivanja i podizanja svjesne i, u isto vrijeme, čvrste discipline, duha samoprijedora i hrabrosti među svim mladim borcima. Oni su bili nosioci i kulturno-prosvjetnog života, koga su organizovali putem predavanja, praćenja radio-emisija, rada analfabetskih tečajeva. Brižljivo su njegovali drugarstvo i solidarnost u odredu, bili oslonac partijske organizacije i starali se o uzdizanju i prijemu mladih kadrova za SKOJ, pa i za članstvo u Partiji.

U selima i mjestima kroz koje je odred prolazio, ili u kojima je izvodio akcije, skojevci i omladinski aktivisti su okupljali omladinu, objašnjavali liniju NOB-e i zadatke partizana, ukazivali na obaveze mladih u borbi. Tim su postavljali temelje jedinstvenog omladinskog pokreta i bili organizatori skojevskih i omladinskih aktiva u selima.

Rukovodstva partizanskih odreda i partijskih organizacija, omladini su posvećivala posebnu pažnju. Sa njima je posebno organizovana obuka u rukovanju oružjem u vođenju borbe i načinima izvođenja napadnih i odbrambenih akcija, primjenjujući osnovne principe partizanske taktike. Sličan način obuke primjenjivan je i sa onim dijelom omladine koji nije bio u partizanskim odredima. Ta omladina bi dolazila u odred kada bi se on nalazio u logoru, i sa njima je obuka izvođena po posebnom programu vojno-političke nastave.

Poslije formiranja aktiva SKOJ-a unutar partizanskih odreda, pristupilo se organizovanju omladine i na terenu, po selima. Kako je većina dotadašnjih članova SKOJ-a otišla u partizane, to su oni bili glavni organizatori formiranja skojevskih i omladinskih organizacija po selima. I taj dio poslova odvijao se u duhu direktive Partije i Okružnog komiteta SKOJ-a za Karlovac. Omladinu na terenu trebalo je okupiti i organizovati u okviru organizacije Saveza mlade generacije Hrvatske (SMGH).

Po selima su održavani skupovi omladine na kojima je govoreno o vojno-političkoj situaciji u svijetu i u našoj zemlji, o liniji NOB-e, kao i o ulozi i zadacima organizacije SMG. Na istim zborovima formirana je omladinska organizacija i birano njegovo rukovodstvo, koga je, pored sekretara, odnosno negdje zvanog pročelnika, činilo još 5 do 11 članova odbora. Članovi rukovodstva organizacije SMG u većini su bili skojevci. Načelno, prije formiranja aktiva ove organizacije, po selima su, od najboljih omladinaca i omladinki, formirani skojevski aktivisti, koji su preuzimali ulogu organizatora i rukovodstva omladinske organizacije.

Poslije Prvog kongresa antifašističke omladine Jugoslavije, održanog 28. i 29. decembra 1941. godine u Bihaću, naziv Savez mlade generacije je preimenovan u Ujedinjeni savez antifašističke omladine Jugoslavije (USAOJ), odnosno njegov dio za Hrvatsku - USAOH.

U toku oktobra, novembra i decembra 1941. godine, tj. do održavanja Prvog kongresa USAOJ-a, na teritoriji kotara Vrginmost u 17 sela je bila formirana organizacija SMG. To su bila sela Blatuša, Bović, Crni Potok, Crevarska Strana, Gornji Sjeniĉak, Golinja, Katinovac, Kirin, Kozarac, Lasinjski Sjeniĉak, Mala Vranovina, Pecka, Perna, Podgorje, Prkos, Slavsko Polje i Vorkapiĉ-Selo. U svim tim selima, osim Golinja, Kozarca i Prkosa, postojali su i aktivni SKOJ-a.

USTAŠKA OFANZIVA NA SEKTORU 4. BATALJONA

C/7: »uĉutkati puškaranje« pred vratima Karlovca i Zagreba

Dok su partizanske jedinice Korduna bile u ofanzivi, razoružavajući, jednu za drugom, neprijateljske posade u Vojnišnici, na Vojnić-kolodvoru i u Utinji, a opkoljavajući je u Vojniću - dotle je ustaški vojni vrh u Zagrebu planirao protivofanzivu na ovom dijelu »svoje« teritorije. Naime, vlastodršci tzv. NDH uvidjeli su da narodni otpor postaje svakim danom sve jaĉi, šireći se ĉak i u krajeve naseljene hrvatskim stanovništvom, te da im se, eto, i u neposrednoj blizini Zagreba i Karlovca nanosi sve više ne samo glavnobolja, već i Źrtava. Održati ovu teritoriju u ustaškim rukama - znaĉilo je mnogo za poglavnika. Prije svega, stalne posade na teritoriji kotara Vrginmosta predstavljale su predstražu Karlovcu i Zagrebu, a njihovim postojanjem sprijeĉavalo se širenje narodnog ustanka sjeverno od rijeke Kupe. Osim toga, pruga Karlovac - Vrginmost - Glina - Sisak bila je najbolja veza sa snagama u Kordunu i Baniji.

Da bi ovo podruĉje i svoje interese u njemu obezbijedio, »uĉutkao puškaranje« i sprijeĉio uĉestalo i opasno razoružavanje svojih posada pred vratima Karlovca i Zagreba - Paveliĉ je liĉno odluĉio da se protiv partizana Korduna organizuje i povede odluĉna ofanziva. Poslije napada jedinica 4. bataljona na Pisarovinu, izvedenog 8. decembra, takvu ofanzivu je od Paveliĉa traŹila i delegacija sastavljena od 12 ustaša iz Lasinje, zahtijevajući da se uništi selo Prkos, kao i druga sela juŹno od rijeke Kupe, a narod iz njih likvidira. Taj zahtjev se poklopio sa planom ofanzive. Jer, cilj planirane ofanzive je i bio da se razbiju i unište partizanske jedinice, opustoše sela i pobije narod na sjevernom dijelu teritorije Korduna, prodre u Petrovu goru i oslobodi opkoljena ustaška posada Vojniĉa.

Za izvođenje ove ofanzive Paveliĉ i njegovi doglavnici planirali su upotrebu svojih najboljih jedinica: poglavnikovu ustašku tjelesnu bojnu, domobransku doĉasniĉku (podoficirsku) školu iz Zagreba, dvije satnije ustaša zloglasnih glavešina Juce Rukavine i Maksa Luburiĉa, 10. ustašku bojnu, brzi sklop sa 8 tenkova, tehniĉki sklop sa 2 topa i 2 minobacaĉa, oruŹnike iz nauĉnog odjela iz Sremske Kamenice i djelove 1. domobranskog zbora iz Siska. Pored ovih snaga sa strane u to vrijeme na teritoriji kotara Vrginmosta nalazile su se i slijedeće neprijateljske snage: Topusko - oko 1.000 Italijana, 150 ustaša, 150 domobrana, 20 Źandarma, ojaĉani topovima i tenkovima; Źeljezniĉka stanica Topusko - oko 30 domobrana; Ćemernica - oko 40 Źandarma, Vrginmost - oko 900 Italijana, 300 ustaša, 15 domobrana, 20 Źandarma, ojaĉani topovima i tenkovima; te Skakavac, Banski Kovaĉevac, Lasinja i Buĉica, svako sa oko 100 ustaša. Sve u svemu, raĉuna se da je u toj ofanzivi uĉestvovalo oko 4.000 ustaša, domobrana, Źandarma i Italijana, u odnosu na oko 250 boraca 4. bataljona.

Rukovođenje ofanzivom povjereno je ustaškim zlikovcima Anti Moškovicu i Maksu Luburiĉu, dok je ustaše iz Lasinje, Banskog Kovaĉevca, Crne Drage i Novog Sela, predvodio ustaša Jura Topoljnjak iz Lasinje, a iz Buĉice i Ilovaĉka - zloglasni ustaša Stjepan Silobad.

Prkos i Dugo Selo u crno zavijeni

Neposredno pred početak ofanzive ustaše su postavile stražu na skeli, kojom se prevozilo preko Kupe u Jamničkoj Kiselici, i blokirali sve prilaze Lasinji, ne dozvoljavajući nikome izlazak iz mjesta. Prevoženjem i razmještajem ustaša po privatnim kućama u Lasinji rukovodio je Maks Luburić, od koga su svjedoci tih priprema čuli kako govori: «Sprema se čišćenje srpske gamadi!»

Postupak ustaša s borcima i narodom na terenu regulisan je naređenjem vojskovođe, u kome je, pored ostalog, naređeno:

»...1. Svatko tko bude na terenu nađen sa oružjem, a ne pripada domobranstvu, ustašama, oružništvu i drugim priznatim postrojbama, IMA SE ODMAH SMAKNUTI.

2. Naoružana građanska lica koja se zateknu bez POSEBNE DOZVOLE na zemljištu van svojih sela, a osobito u šumama i planinama, imadu se smatrati kao jataci, te ih kao takve uhvatiti i uputiti u koncentracione logore.

3. Sela iz kojih bi se pucalo na nas, ZAPALITI. Osim toga, putem Velikih Župana, objavit će se i ova Vojskovođina Zapovijed:

»Ako se u blizini nekog sela dogodi napad na domobrane i ustaše, poštanske suhoputne i željezničke komunikacije, ili državne ustanove...dotično selo pretražiti, pa iz svih domova u kojima se ne nađu muškarci (odbjegli) sve osobe, ženske i muške, starce i djecu, odvesti kao taoce u koncentracione logore.

Kuće, blago, žito i ostalo postaje državna imovina.«

Što prije ovo objaviti svim područnim zapovjednicima i u buduće'se po ovome upravljeti ...«⁴⁵

Dok su jedinice 4. bataljona uspješno izvodile akcije napad na Vojnić-kolodvor i Utinju - preko Vlačić-brda širio se miris dima od kuća koje su ustaše palile u svom nastupanju sa pravca Lasinje. Inače, za ovu ustašku ofanzivu komanda bataljona je saznala nakon njenog otpočinjanja, tako da je ovaj dio terena ostao bez partizanske jedinice, a ni narod ništa nije unaprijed saznao, jer niko nije poslao bilo kakvu obavjest o onome što se žiteljima ovog kraja sprema. Jedino je to pokušao da učini komandir žandarmerijske stanice Lasinja, narednik Petar Nikolić, inače idejni pristaša ustaša, ali čovjek koji se nije slagao sa totalnim istrebljenjem Srba (sem ostalog, plašio se i provokacije). Bilo kako bilo, on se, kako je već navedeno, na dan prije početka ofanzive, 20. decembra, odlučio da upozori narod što mu se sprema. Po jednom od Roma, Čurku Parapatiću, poslao je, kao što je već rečeno, pismo općinskom vječniku Nikoli Bižiću u Prkos, kojim ga obavještava o predstojećoj ustaškoj akciji. Ne znajući šta nosi i neupućen od pošiljaoca kako da se u pojedinim situacijama ponaša, Parapatić je na pitanje ustaša Jože i Tome Sudara iz Novog Sela, kuda ide, odgovorio da ga šalje narednik Nikolić pismom u Prkos. Pismo su ustaše zarobile, narod je ostao neobaviješten o opasnosti koja mu prijete, a sutradan je narednik Nikolić, sa ženom i dvoje djece, ubijen od ustaške ruke.

Osnovna zamisao ustaške komande za ovu ofanzivu bila je da se, prvo, glavnim snagama otpočne napad sa pravca Lasinje, i time privuku i zadrže jedinice 4. bataljona, a zatim, poslije dva dana, da istovremeno otpočne napad iz Karlovca u pravcu Sjeničaka, odnosno snagama Italijana iz Vrginmosta u pravcu Ostrožina - kako bi se partizani doveli u okruženje i, zajedno sa narodom, uništili.

Prikupljenim snagama u Lasinji, ustaše su krenule u napad još u toku noći 21. decembra, i to jednom kolonom prema Prkosu, a drugom prema Dugom Selu. Djelovi koji

su išli na Prkos prvo su zatvorili prostor između sela i rijeke Kupe, presjekli put koji vodi za Sjeniĉak, tako da su selo zatvorili u poluokruženje. Jedino su ostavili otvoren prostor prema Banskom Kovaĉevcu, jer su znali da će one koji na tu stranu pokušaju da pobjegnu - dočekati druge ustaše.

Prkos je, kao i ostala sela koja su bila bliže ustaških uporišta, imao organizovane noćne straže i patrole. I kada su čuli pucnjavu sa pravca Brezja, stražari su, najbržim putem, obavještavali narod o dolasku ustaša. Prve pucnje je, zapravo, ispalio narednik Nikolić, kao upozorenje narodu na opasnost, jer je, možda, pretpostavljao da Parapatić nije uspio da preda pismo. U isto vrijeme čuli su se pucnji i sa drugih strana, što je bio znak za jednovremeni početak dobro pripremljene ustaške akcije. Nastao je metež, plač i zapomaganje žitelja. Pokušali su da bježe, ali nisu imali kuda, jer je put za Sjeniĉak bio obezbijeđen od ustaša, a oni koji su bježali u Banski Kovaĉevac, da se sakriju kod svojih poznanika, otkrivani su od pojedinih proustaški nastrojenih seljaka i predavani ustašama. Tako je u-toj zločinačkoj ustaškoj akciji, sračunatoj na uništenje sela Prkosa, pohvatano 478 žena, djece i starijih ljudi, kao i izvjestan broj mlađih muškaraca, dok je samo oko 130 mještana, uglavnom odraslih muškaraca, te desetak žena i djevojaka - uspjelo izbjeći oštricu ustaškog noža.

Pohvatani narod ustaše su zatvorile u zgradu osnovne škole, te u pojedine kuće, štale i sjenike. Dok je dio ustaša pljaĉkao po opustjelom selu, drugi su se napijali i divljaĉki se izivljavali nad pohvatanim mještanima. Nakon paljenja Prkosa, ustaše su narod odvele u Lasinju i tamo ga pritvorile u stari »Krajiški magazin«. Tu su ostali 4-5 dana, trpjeći najteža zlostavljanja. Odatle su ih, po grupama, odvodili na »suđenje«, u kuću mlinara Jose Katalinića, gdje je zasijedao ustaški sud, koji ih je, sve po redu, osuđivao na smrt. Najveći dio silom privedenog naroda odvođen je u šumu Brezje, gdje su ih koljaĉi, nad iskopanom jamom, udarcima noža i malja zvjerski ubijali.

Manji dio tog naroda ustaše su, kamionima, prebacile u Rakov potok, Hasan-Brijeg i Dugo Selo, i tamo ih takođe ubijale. U šumi Matejić, kod Banskog Kovaĉevca, ubijeni su narednik Nikolić, njegova žena i dvoje djece, zajedno sa izdvojenom grupom Prkošćana. Dio pohvatanih žena našao je smrt. 27. decembra u zapaljenim kućama u Dugom Selu. Jedan od kamiona, pun žena, na putu od Lasinje za Dugo Selo sletio je sa zamrznutog puta i zaustavio se u grabi. Kako ga odatle nisu mogli izvući, to su zloĉinci, Luburić i Topoljnjak, naredili ustašama da žene utjeraju u kuće i zapale. Bile su to kuće Đure i Stevana Kljajića iz Dugog Sela, već napola izgorjele.

Istovremeno sa upadom u Prkos, ustaše su, sa drugim dijelom snaga, krenule u Dugo Selo. A kako je to selo razasuto u više zaselaka - krenuli su u tri kolone: Lasinja - Dugo Selo, Lasinja - šuma Kremešnica i zapadno od Kremešnice. Ovu treću kolonu je vodio ustaša lugar Ruda Šepić, budući da je dobro poznavao ovaj teren. U samu zoru blokirali su zaseoke Borune i Gvojiće i u njima pohvatali sav narod, zatečen kod svojih kuća. Čuvši puškaranje, stanovnici drugih sela i zaselaka počeli su bezglavo da bježe u pravcu Štipana, Šljivovca i Ostrožina. Neki su se sklonili u susjedno hrvatsko selo Štefanki, kod svojih prijatelja i poznanika. Međutim, neke je otkrio ustaša Janko Pavek i predao ih svojoj sabraći, a nekoliko ih se, pomoću svojih poznanika, prebacilo u hrvatska sela na lijevoj obali Kupe.

U težnji da pohvataju što više naroda, ustaše su primjenjivale »taktiku« - da sa sobom vode nekoliko uhvaćenih muškaraca kojima su naređivali da pozivaju narod da ne bježi, jer im se neće ništa dogoditi. Bilo je naivnih ljudi koji su tome nasjeli, no to su, uglavnom, bili stariji i nemoćni ljudi, koji se nisu mogli kretati po zimi i velikom snijegu. Oni koji su, pak, bježali, u bijegu su ubijani, bez obzira ko je u pitanju - muškarac, žena ili dijete.

Kako još nisu bile pristigle jedinice 4. bataljona od Utinje, to su ustaše i u toku 22. decembra nastavile svoju operaciju ubijanja i paljenja u širem prostoru Prkosa, Dugog Sela i Trepće. Samo za ova dva dana pohvatale su oko 539 osoba, odvele ih u Lasinju i poubijale u šumi Brezje. Iz Dugog Sela nisu odvozili žito i druge stvari kao što su to činili u Prkosu, već samo tjerali stoku, a sve drugo odreda palili.

Bataljon stiže upomoć narodu

Obezglavljeni, sa domova razjureni i smrtno uplašeni narod nestrpljivo je očekivao povratak svojih boraca. Doznajući za ustašku akciju, Bataljon je odmah krenuo od Utinje za Sjeničak, gdje su ga dočekali ljudi iz ugroženih sela, sa vijestima da su ustaše odvele pohvatani narod i da pale Prkos, Dugo Selo i Trepču. No, borci su to znali i po dimu koji je slikovito obilježavao liniju u obliku luka, dugu oko 10 km, do koje su stigle palikuće i krvoloci. Tada se u Sjeničaku našao i sekretar Okružnog komiteta KPH za Karlovac, Ivo Marinković - upravo u trenutku kada je komandant 4. bataljona Nikola Vidović na brzinu vršio raspored jedinica. Cio bataljon, osim Bovičkog i Kirinskog voda i jednog dijela 2. čete - upućen je na sektor Štipana, Šljivovca i Ostrožina.

Zbog velike širine fronta kojeg su branile jedinice 4. bataljona, velikog snijega i teškoća u održavanju kurirskih veza štaba bataljona sa četama i vodovima - komandama četa su dati zadaci: da samoinicijativno djeluju u određenim rejonima; da neprijatelja tuku danju i noću, na najpogodnijem mjestu i vremenu, manevrišući i zabacujući se u njegovu pozadinu; da napadaju iz neprijateljske pozadine i na taj način usporavaju njegove brze prodore na našu slobodnu teritoriju, kako bi se narod mogao povući prema Petrovoj gori.

Stigavši 22. decembra u Štipan, partizani su odmah stupili u borbu i od njihovih prvih rafala pala su dva žandarma, a treći je ranjen. Ovo je potvrđeno i u izvještaju zapovjednika oružničke postaje u Lasinji:

»Dne 22. prosinca ove godine, u operacijama protiv četnika koje vodi Poglavnikova jelesna bojna u području ove postaje, nestali su u borbi oružnik Josip Matasić i pričuvni pružnik domobran Andrija Vinaković.

Pokusni oružnik Mato Busina vratio se lakše povrijeđen i izjavljuje da su bili napadnuti sa strojnom puškom, od strane četnika i video je kako su nestali oružnici pali, ali uslijed malobrojnosti, a nadmoćnosti četnika, preostali zdravi članovi ophodnije morali su se povući do naše jače postrojbe.«⁴⁶

Upornom odbranom jedinica 4. bataljona u rejonu sela Štipana, spriječen je daljnji prodor ustaša ovim pravcem. Nije im uspio ni prodor od Lukinića i Trepće u pravcu Šljivovca i Kirina. Kada su ustaše prešle Trepču preko Janića mosta, dočekao ih je Kirinski /od ubitačnom vatrom puškomitraljesca Đure Kajganića. Povukli su se, ostavljajući jednog ustašu mrtvog, kod koga je nađena rezervna cijev mitraljeza i pun ranac municije, "ime se dobilo i u vremenu za evakuaciju izbjeglog naroda na jug, prema Petrovoj gori. vie uspjevši savladati otpor partizana, ustaše mijenjaju pravac napada i orijentišu se >reko zaseoka Lukinići u pravcu Čremušnice. U toku 23. i 24. decembra uspjelo im je ia ovladaju cestom Lasinja - Bović - Vrginmost.

⁴¹ Zbornik NOR-a, V/1, str. 227 i 228.

Nastupajući u zahvatu ceste Dugo Selo - Bović, ustaše su temeljito uništavale sve što im se na putu nalazilo. U borbi protiv njih naročito se istakao Bovički vod (vod 1. čete 4. bataljona), koji je na ovaj teren upućen po dolasku bataljona u rejon Štipana. Prvi otpor vod je pružio kod zaseoka Lukinići, a kada mu je zaprijetila opasnost od ustaša iz Bučice i Ilovačka, povukao se i drugi otpor pružio kod škole u Čremušnici. Tu je jedna grupa boraca, sa Mraović Siminić Milanom na čelu, uspjela da zarobi jednog ustašu. Slijedeći jači otpor ustašama od strane Bovičkog voda organizovan je na Stanojevića brdu, u Boviću. Zahvaljujući hrabrosti ovih boraca, stvoreno je vrijeme stanovnicima Čremušnice, Golinja, Bovića i Kozarca da se blagovremeno povuku u Kirin, i da se stanovnici Trstenice, preko Čemernice i Blatuše, izvuku prema Petrovoj gori.

Upadom ustaša u Bović, Bovički vod se povukao u Trstenicu, odakle je napao ustaše koje su dolazile iz pravca Stankovaca i Botura. Za nekoliko dana u borbi je ubijeno 10 neprijateljskih vojnika. Veliku pomoć ovim borcima pružili su Joža i Ivica Strgar iz Selkovca i Janko Zagar iz Bučice, te stanovnici malog hrvatskog sela Boturi - davanjem informacija o pokretu ustaša. Stanovnici Botura su u to najteže vrijeme skrivali i svoje izbjegle komšije Srbe, preuzimajući time rizik koji je mogao biti cijena života čitavnih familija tih čestitih i hrabrih Hrvata.

Stabilizacija fronta na lijevoj obali Trepće

Po dolasku u selo Trstenicu borci Bovičkog voda govorili su ljudima da se povlače za Petrovu goru, a oni će ih štiti. Međutim, mnogi nisu taj savjet poslušali. A kada su ustaše došle i u to selo, 27. decembra, pobili su 18 nevinih ljudi, žena i djece. No i pored toga, lakovjerni mještani su ostali kod svojih kuća. Drugi ustaški dolazak uslijedio je 7. januara 1942. godine, na pravoslavni Božić, i to sa pravca Bučice i Gline. Tada su ustaše poubijale oko 100 duša. Od 159 žrtava fašističkog terora, selo Trstenica je samo u ta dva ustaška zločina imalo 118 mrtvih.

U isto vrijeme kada su ustaše iz Dugog Sela krenule prema Boviću, 23. decembra, prema ustaškom planu iz Karlovca, preko Trebnja i Skakavca, u pravcu Utinje krenula je i jedna đačka bojna (dočastničke-podoficirske škole) iz Zagreba, koja je imala tri satnije, sa satnijom domobrana i vodom strojnica (mitraljeza). Njima je u susret krenulo oko 150 Italijana iz garnizona Vrginmost. U Utinji su ih dočekali ostavljeni dijelovi 2. čete 4. bataljona, a kada je komandant Vidović doznao za to uputio im je u pomoć i ostatak 2. čete iz rejonu Štipana. Poslije dvodnevni borbi, vođenih 23. i 24. decembra, đačka bojna se, sa domobranima, povukla u Vojnić, gdje su domobrani ostali, dok je đačka bojna povučena u Karlovac, a odatle vozom u Zagreb. I Italijani su se povukli u Vrginmost, pa se 2. četa vratila u sastav 4. bataljona. Na ovaj teren je, radi ojačanja snaga 4. bataljona, komanda 1. bataljona iz rejonu Vojnića, 27. decembra, uputila jedan vod jačine oko 40 boraca, naoružanih sa dva puškomitraljeza.

Komanda ojačanog 4. bataljona uspjela je da za nekoliko dana stabilizuje odbranu na lijevoj obali Trepće, u rejonu Gornjeg i Donjeg Kirina. Pored svakodnevnih borbi, odatle su u toku noći upućivane i manje grupe u pozadinu neprijatelja, radi uznemiravanja ustaša i paljenja ustaških kuća u selima Išeci i Kablari, što je naređeno prema usmenoj direktivi političkog komesara Kordunaškog NOP odreda, Vece Holjevca. Međutim, ti prodori u pozadinu neprijatelja nisu, kako se od njih očekivalo, zbnili ustaše, već su oni i dalje uporno napadali u pravcu Kirina.

Poslije neuspjelih pokušaja da pređu rijeku Trepču i uđu u Kirin, ustaše dovlače artiljeriju i minobacače i postavljaju ih na brdo Gaj kod Čremušnice i u Boviću, odakle im je bilo pogodno da tuku položaje boraca 4. bataljona. Borci su zasuti artiljerijskim i minobacačkim granatama, pa je u zaseoku Pavlović poginuo borac Simo Kartalija, a ranjeni su Mićan Pavlović i Jandre Korkut, kao i omladinka Milka Pavlović. Poubijan je i veći broj stoke koju su izbjeglice povele sa sobom. Pogođena je i kuća Jovana Pavlovića Didova, u kojoj se tada nalazio komandant Vidović sa komandirima i komesarima, na dogovoru o daljem načinu vođenja borbe. Srećom, granata je eksplodirala na tavanu i niko od prisutnih nije povrijeđen.

Poglavnik Pavelić stiže na front kod Bovića

Ustaše ni uz pomoć topova i minobacača ne uspijevaju da razbiju odbranu jedinica 4. bataljona. Naprotiv, one se tu uspješno brane punih 11 dana, sve do 1. januara 1942, kada ovdje dolazi i Ante Pavelić - da bi ličnim prisustvom podigao moral svojih ustaša, tačnije svoje tjelesne bojne.

Riječ je bila o tome da je Pavelić posljednjeg dana stare 1941. godine otkazao sve posjete i novogodišnje čestitke i otišao u Kordun, čiji mu borci, eto, ni na Novu godinu ne daju mira. Na rijeci Kupi, kod Lasinje, u pratnji italijanskog poslanika u NDH generala Oksilia, dočekao ga je Ante Moskov, a zatim je, poslije kraćeg zadržavanja u Lasinji, nastavio put za Bović, na prvu borbenu liniju.

Dolazak ustaških vođa Pavelića, Kvaternika, Lisaka i drugih u Kordun, u Bović, brižljivo je skrivan od javnosti. Tek tri dana kasnije o tome je objavljena slijedeća vijest:

»U srijedu, 31. prosinca 1941. godine, proboravio je Poglavnik na Kordunu.....sa svojom pratnjom u kojoj su se nalazili Njegova preuzvišenost general g. Oksilia i Poglavnikov pobočnik, bojnik Lisak cijeli dan. Poglavnika je pri dolasku na ovo područje dočekao bojnik Poglavnikove tjelesne bojne Ante Moskov, zapovjednik odjela kojima je povjerena dužnost da osiguraju ovo područje i da ga očiste od četničko-boljševičkih bandi. Bojnik Ante Moškov poveo je Poglavnika i njegovu pratnju na splav preko Kupe, a onda je Poglavnik sa svim pošao pješice do mjesta gdje ga je dočekao konjički sklop Poglavnikove tjelesne bojne....Poglavnik je sa svojom pratnjom odjahao prema položajima na kojima se još vide tragovi nedavnih borbi sa četničko-komunističkim banditima. Zatim je Poglavnik nastavio obilazak redom svih položaja i svugdje se zadržavao sa seljacima u razgovoru. Poglavnik je, jašući čitav dan, obišao sve odjele i postrojbe ustaša, domobrana i hrvatskih oružnika, koji s puno požrtvovnosti vrše svoju tešku dužnost. Konačno, Poglavnik je stigao u Bović, gdje se nalazi sjedište zapovjedništva svih odjela. Tu se zadržao nešto dulje, da se odmori. Poglavnik je bio veoma zadovoljan s duhom koji prožima naše ustaše, domobrane i oružnike i sa spremnošću na žrtvu koju oni pokazuju na svakom koraku...«⁴⁷

Prelaza ustaša preko Kupe, navedenog dolaska Ante Pavelića i ustaške ofanzive sjeća se Tomo Marušić, rodod iz Lasinje. On je od 1939. godine imao zakupljenu skelu od općine, na kojoj je prevozio putnike i stoku između Jamničke Kiselice i Lasinje. On o tim zbivanjima sa samog kraja 1941. godine svjedoči:

⁴⁷ List »Hrvatski narod« od 3. januara 1942. godine.

»Decembra 1941. godine na tome je mjestu vršen jedan dio prebacivanja ustaških jedinica na desnu obalu, na Kordun. Ofanziva je počela 21. decembra i veće snage ustaša iz Pisarovine kretale su se na Kordun. To nisu bili domaći ljudi, već, čini se, elitnije jedinice. Teško je reći koliko ih je bilo, no na skeli se radilo neprekidno. Dolazili su u kamionima, manjim tenkovima (italijanski tip), a nešto i na konjima. Na splav je kadikad stao po jedan tenk, a nekad i samo jedan kamion.

Već drugi dan (22. 12) vidjeli smo paljevine, pa je od toga dana počeo da se u obratnom pravcu kreće manji broj ustaša, a nešto i natjeranih seljaka, koji su ovog puta s desne na lijevu obalu gonili blago, sitnu stoku pa i sitne predmete, tako da je bilo očito da se radilo o temeljitoj pljački. U Kiselici su imali i lager stoke, koja se danju gomilala, a noću gonila dalje.

Na Staru godinu ujutro bilo je najavljeno da će poglavnik ovuda proći. Već rano ujutro na skelu je došao jedan ustaša, stizali su konjanici, koji su bili prebacivani na drugu obalu i tamo se stacionirali lijevo i desno od pristaništa. Tako je bilo i na drugoj obali. Zatim, autobusi puni vojnika, a između 10 i 11 sati i troja luksuzna kola. Šoferi su prvo doveli kola na skelu (sva troja), a potom su stigli i pješaci. Pavelić je bio obučen u sivomaslinastu uniformu, na glavi je imao kapu »tanjuraču«, i na nogama čizme. (Bila je zima, snijeg, dan je bio prohladan, no za zimski sasvim lijep). U poglavnikovoj pratnji nalazilo se desetak ljudi, a Pavelićevo prvo pitanje je bilo koliko još ima do Korduna. Čini se da je to bilo jedino pitanje upućeno radnicima na skeli, ili bar od silnog posla i napete situacije nisu ni čuli druga pitanja. Pavelić je razgovarao s čovjekom u italijanskoj uniformi (oficirskoj), koji je pripadao njegovoj pratnji. Razgovor se vodio na italijanskom jeziku, pa za radnike na skeli nije ni bio razumljiv.

Na desnoj obali su se iskrkali i kolima otišli u Lasinju. Poslije sam čuo da se Pavelić u Lasinji prekrcao u tenk i njime nastavio put do Bovića.

Poglavnik se više nije vraćao preko Lasinje i Kiselice. Vjerojatno se vratio natrag kod Pokupskog, jer je tamo takođe postojala skela nešto veća od ove u Kiselici, pa je već i tamo do 21. decembra vršen pojačan prevoz u oba pravca.

Ofanziva je trajala petnaestak dana (već polovinom januara situacija se prilično izmijenila, a 7. februara su i partizani zauzeli Lasinju).

No događaji tih petnaest dana stvarali su mučno raspoloženje. Teško je reći šta je izazivalo veći nemir: da li prebacivanje naoružanih ustaša s lijeve obale na desnu, ili prevoženje plijena s desne na lijevu. Već prvih dana ustaše su, pored imovine, gonili i ljude iz susjednih srpskih sela. Nemir je bio tim veći, što su to bili naši znanci i susjedi s kojima smo bili i u prijateljskim odnosima. Prilaženje k njima, pružanje najmanje usluge (makar to bilo i pružanje čaše vode) dovodilo je pojedine ustaše do bijesa i teških prijetnji. No, događalo se da su noću manje grupe ljudi bježale same i sakrivala se kod svojih susjeda, ili rođaka na drugoj obali Kupe. Tih dana je mnogo ljudi prebačeno na lijevu obalu i izgleda da se nitko nije vratio natrag. Govorilo se da su zaglavili u Rakovom potoku.

Osim toga, seljaci iz Lasinje su bili svjedoci i pokolja u samom selu. Mnogo je ljudi nastradalo u šumi Brezje, nedaleko od Lasinje.

Jedan dio ustaša koji se uglavnom bavio oko rijeke na obali je pekao odojke i kada su jednom zgodom ljudi sa skele odnijeli mast, preostalu od pečenja odojka, to je izazvalo bijes ustaškog oficira. Smiješno je bilo: s jedne strane pljačka ogromnih količina prehrambenih proizvoda, a s druge je nestanak malo masti doveo do toga da su ljudi zamalo izgubili glavu.⁴⁸

⁴⁸« Original izjave u Historijskom arhivu Karlovac.

Krvavi bilans ustaške ofanzive: ubijeno 1617 duša, spaljeno 2000 kuća

Zbog niza neuspjelih pokušaja da probiju odbranu 4. bataljona, ustaškim snagama su, u poglavnikovoj prisutnosti, dodijeljena još tri mala italijanska tenka, tako da su ih sada imali osam. Ojačani i njima, krenuli su u napad 1. januara 1942. Tenkovi su pošli za Kirin preko Roknića mosta, zajedno sa pješadijom. Kada su se približili mostu, dočekala ih je vatra boraca, od koje je odmah palo 11 ustaša zahvaljujući, prije svega, hladnokrvnosti i preciznom oku puškomitraljesca Vase Čubre. Poslije kraće zbnjenosti, ustaše su se sredile i, uz podršku tenkova, ponovo krenule u napad. Ovoga puta uspijevaju, prave prodor i ugrožavaju lijevi bok boraca 4. bataljona, zbog čega su ovi bili prisiljeni da napuste ove položaje. Tu je ustašama pomogao i sam Pavelić, ispalivši nekoliko granata iz topova sa položaja u Boviću, kako bi im podigao moral.

Napuštanjem položaja kod Kirina ubrzana je evakuacija stanovnika dalje na jug, za Petrovu goru, a jedinice 4. bataljona postepeno su se povlačile prema Ostrožinu i zatim prema bregovima Vuke, napadajući ustaše koje su u svome napredovanju palile i pljačkale sela. Opisujući zadnje dane borbi na Vuki, preživjeli učesnik, starješina u 4. bataljonu Stevo Radanović rodom iz Šljivovca, zapisao je:

»...Sa vrhova Vuke, koji nadvisuju čitavo popaljeno područje i odakle se otvara vidik daleko na sve strane, ugledao sam ispred sebe, na velikom prostoru, stravičnu sliku od bezbroj svjetlećih buktinja na popaljenim zgarištima, gdje više nije bilo ni žive duše. S tih vjekovnih ognjišta razbježale su se žene, djeca i starci i, sa svojim zavežljajima na glavi i u rukama, izgubili se u bespuću, da bi spasili svoje gole živote. U tim selima zamukle su pjesme. Nema više seoskih večernjih sjela, niti se čuju bučni glasovi seoskih momaka, koji su znali u dugim zimskim noćima tražiti oduška svojoj mladosti. Sada su to na sve strane zamijenili jauci i patnje. Jedino što se moglo čuti u tim opustošenim selima - to je ponegdje, usamljeno i tužno, zavijanje pasa, na do sada nepoznat i neobičajan način, što je navelo na pomisao kako i ove vjerne i uplašene životinje instinktivno osjećaju sudbinu koju je doživio narod ovoga kraja...«⁴⁹

Upravo kada je Pavelić, 31. decembra, stigao u Bović, ustaše su počele napad iz Skakavca, Kablara i Banskog Kovačevca u pravcu Sjeničaka. Sa ovim snagama borbu su vodile 2. i 3. četa 4. bataljona, na položajima Carevića Strane, Padeške kose i zaseoka Basara. Pružajući jači otpor, naše snage se povlače kod Masleka, crkve u Sjeničaju i na brežuljcima kod Katića i Grubišića, čime ustaše uspijevaju da, poslije dvodnevne borbe, uđu u Sjeničak. Naredni odbrambeni položaji partizana bili su na Roknića Gradini, kod Rudana i Čabraja, posjednuti radi spriječavanja upada ustaša u Gornji Sjeničak. Međutim, ustaše dijelom snaga zaobilaze položaje 2. i 3. čete, izbijaju u zaselak Šašiće, a time i u Gornji Sjeničak. Na to su se čete povukle prema Kljajić i Vlajnić brdu, ali ustaše ubrzo zauzimaju i te visove. Tako su ustaše za 12 dana borbi, uz pomoć i samog poglavnika, potisnule jedinice 4. bataljona i uspjele da ovladaju njegovom teritorijom, popale sva sela, opljačkaju sve što se moglo ponijeti i pobiju oko 1617 duša (Dugo Selo - 471, Prkos - 319, Trstenica - 118, Batinova Kosa - 117, Trepča - 102, Čemernica - 99, Bukovica - 89, Štipan - 86, Lasinjski Sjeničak - 61, Pješćanica - 54, Banski Moravci - 51, Šljivovac - 39, Ostrožin - 37, Donji Sjeničak - 27, Golinja - 26, Kozarac - 25, Kirin - 23, Desno Sredičko - 21, Čremušnica - 20, Bović - 16, Gornji Sjeničak - 11, Mala Trepča - 3, Brnjavac - 1 i Desni Štefanki - 1).

⁴⁹ Sjećanje Steve Radanovića »Ustaška ofanziva na sjeverni dio Korduna« (kraj decembra 1941 - početak januara 1942), Historijski arhiv Karlovac.

Međutim, partizani, iako umorni, neispavani, gladni i ozebli, nisu stali. Naime, komanda 4. bataljona donosi odluku da se pređe na napad kombinovan sa dejstvima u pozadini neprijatelja. U vezi s tim 3. četa prebacuje se na Roknića gradinu, odakle napada ustaše na cesti Skakavac - Vrginmost, zatim kod kuće Dušana Bijelića u Sjeničaju napada i likvidira grupu ustaša i domobrana, te još jednu grupu kod Padeškog mlina. Istovremeno, i 2. četa napada ustaše na Vlajnić-brdu i u zgradi škole u Sjeničaju. Prva četa, 6. januara 1942, prelazi iz rejona Vuke u Ostrožin na sektor Štipana i izvodi akcije na cesti Dugo Selo - Bović.

Neprijatelj priznaje neuspjeh i povlači snage

Uviđajući da nisu uspjeli da razbiju partizanske jedinice, rukovodstvo ustaško-domobransko-oružničkih (žandarmerijskih) snaga odlučuje da se, nakon tridesetodnevnih razaranja, pljačke, paljenja i ubijanja - povuče sa ove teritorije. Ocjenjujući taj neuspjeh, šef župske redarstvene oblasti u Karlovcu je pisao:

»Do danas nije uspjelo hrvatskoj vojsci likvidirati te odrede (partizanske). Dapače, ti odredi su svaki dan sve jači i brojniji. Ustaške postrojbe koje operiraju od konca decembra pa do danas u kotaru Vrginmost i jednom dijelu kotara Pesarovine isto tako imale su vrlo male, bolje reći nikakve uspjehe protiv samih partizana koji su u šumi. Tu činjenicu dokazuje okolnost da do danas niti ustaškim odredima nije uspjelo domaći se partizanskog oružja, a tako dugo dok partizani budu imali oružje dotle se ne može govoriti o uspjehu sa naše strane. Ne smije se smetnuti s uma činjenica da su partizani nenaoružani došli do oružja razoružavanjem naoružane vojske. Iz toga se može zaključiti, što znači imati nekoliko tisuća partizana s potpunom spremom ...«,⁵⁰

Kako je komanda ustaških snaga angažovanih u ovoj ofanzivi uspjela da za nju sve pripreme izvrši u tajnosti, to je narod ostao neobavješten i zatekao se kod svojih kuća. To je ustašama omogućilo da u prvom naletu pohvataju i poubijaju narod sela Prkosa i Dugog Sela. Čuvši za ta ustaška zlodjela, narod ostalih sela se, sa nešto hrane i stoke, po snijegu i hladnoći povlačio, preko besputnih brda u pravcu Petrove gore. Povlačenje oko 15.000 ljudi, žena i djece izvršeno je uz pomoć NOO i komande 4. bataljona, uglavnom preko pruge kod željezničke stanice Vojnić, budući da je to, nakon likvidacije neprijateljskih posada na željezničkim stanicama Vojnić i Utinje, ostao još jedini slobodni prolaz za Petrovu goru. Da nije bilo tih uspjeha, stanje naroda i bataljona bilo bi daleko teže, jer bi se jedinice našle u borbi i sa ovim snagama.

Pored zlodjela koje su ustaše izvršile nad uhvaćenim narodom, popaljeno je i oko 2.000 seoskih domaćinstava. Sela: Prkos, Dugo Selo, Trepča, Štipan, Šljivovac, Ostrožin, Čremušnica, Bović, Kozarac, Bukovica, Batinova Kosa, Čemernica, Kirin, Sjeničak (Lasinjski, Donji i Gornji), Golinja, Trstenica, Pješćanica, Mala Trepča i Moravci - srušena su sa zemljom.

Pored zločina izvršenih nad nedužnim srpskim stanovništvom ovog kraja, ustaše su nastojale da stvore jaz mržnje između Hrvata i Srba. Zbog toga su za vrijeme ofanzive preduzimali sve moguće mjere da što više hrvatskog stanovništva uvuku u svoje zločinačke i prljave poslove, kako bi ga na taj način kompromitovali pred srpskim življem i što jače vezali za sebe. Rukovodeći se time, oni su iz pojedinih hrvatskih sela tjerali mnoge seljake da kopaju jame za svoje poubijane komšije i da odvoze opljačkanu

⁵⁰ Knjiga »Okrug Karlovac 1941. godine«, str. 292, izd. Institut za historiju radničkog pokreta, Zagreb 1965.

imovinu iz napuštenih srpskih sela. Međutim, narod iz hrvatskih sela je, i pored toga, uvidio svu podlost ustaške politike i nije se dao zavarati, izuzev jednog broja neprosvjedenih i zavedenih ljudi iz nekih susjednih sela. Primjer je i malo hrvatsko selo Boturi, koje je tokom cijelog rata sakrivalo svoje susjede, a sela Pokupsko, Štefanki, Degoj, Kupčina i druga, ostala su i dalje u vezi sa partizanskim jedinicama i organizacijom NOP-a.

U vezi s tim pitanjem i politikom ustaša, komesar Komande NOP odreda Korduna, u svojoj direktivi od 26. januara 1942. godine, upućenoj političkim komesarima naglašava:

»Događaji koji su se u posljednje vrijeme odigrali u 4. bataljonu jasno nam govore o težnji okupatora, preko izdajnika Pavelića, za produbljanjem jaza između srpskog i hrvatskog naroda. Paveliću je jasno da produbljanjem jaza čini uslugu Hitleru i zato se njegova politička aktivnost svodi na tjeranje hrvatskih seljaka na pljačku u mirna srpska sela, a pod prijetnjom strijeljanja, kao i strijeljanja nekih hrvatskih seljaka, koji nisu htjeli da vrše pljačku, što govori o tome koliko je njemu važno da raspiri što veću mržnju između Hrvata i Srba.«

Da ta ustaška akcija ne bi imala težih političkih posljedica, sve partijske organizacije na terenu i partizani u jedinicama razvili su široku političku aktivnost među narodom, objašnjavajući mu kobne ciljeve njemačkih i italijanskih fašista i podlost izdajničke politike ustaškog rukovodstva. Unatoč svim stradanjima srpskog stanovništva do oye i u ovoj ofanzivi, kao i u kasnijim ustaškim akcijama, nije dolazilo do težih, nepoželjnih političkih ispada i posljedica.

Poslije oslobođenja Vojnića, 12. januara 1942, mnoge porodice iz Sjeničaka vratile su se kod svojih prijatelja i poznanika u selima Utinja Vrelo i Utinja, koja do tada još nisu bila spaljena. Narod iz ostalih sela ostao je u naseljima ispod Petrove gore. Oni će se u svoje opustjele domove početi vraćati u proljeće 1942. godine, pred sam početak sjetvenih radova.

POBJEDONOSNI DOČEK NOVE 1942. GODINE

Ustanička 1941. godina, uz sve prolazne poteškoće, uzmake i nezaboravne ljudske žrtve, završila se pobjedama ovog naroda i njegovih partizanskih jedinica, što je bio neodvojiv dio pobjeda cijelog našeg naroda. Na poziv Partije, narod teritorije kotara Vrginmosta masovno se odazvao na oružanu borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika. Počelo je oružanom akcijom metalskog radnika Nikole Vidovića, rodom iz Štipana, koji je sa saborcima napao dvojicu ustaša iz zaseoka Lukinić, 23. jula 1941. godine, a nastavljeno masovnim oružanim narodnim ustankom 27. jula 1941. godine i pobjedama koje su slijedile.

Za pet mjeseci uzlazne oružane borbe protiv ustaša, domobrana, žandarma i Italijana izvojevane su brojne pobjede, među njima i dvije najvrijednije - onemogućena je ustaška politika istrebljenja Srba u Hrvatskoj i spriječena bratoubilačka borba. Članovi Komunističke partije, dosljedno sprovodeći njenu liniju, uspjeli su da srpskom narodu objasne kako ustaše nisu Hrvati, odnosno Hrvati nisu ustaše, da su ustaše izrodi hrvatskog naroda, da su okupili u svoje redove najgori ološ i propalice, kojima su dali oružje da pljačkaju i ubijaju nevin narod. Tako je već u 1941. godini stvorena široka i zdrava osnova za jačanje bratstva i jedinstva Srba i Hrvata, koje se tokom dalje borbe kalilo

i jačalo sve u interesu zajedničke narodnooslobodilačke borbe protiv okupatora i svih domaćih izdajnika, bez obzira na to iz sastava kojeg naroda su, kao otpadnici, regrutovani.

Da bi obezbijedile sprovođenje svoje politike, ustaške vlasti su odmah po proglašenju tzv. NDH, na teritoriji kotara Vrginmosta uspostavile svoje posadne jedinice u Topuskom, Čemernici, Vrginmostu, Lasinji i Banskom Kovačevcu, te na stanicama Vojnić, Utinja i Skakavac - za obezbjeđenje željezničke pruge Sisak - Glina - Vrginmost - Karlovac. Nova vlast je izdala i objavila razne zakonske propise, ali oni ovdje, zahvaljujući ustaničkim borbama i pobjedama, nikad nisu bili sprovedeni u djelo. Tačnije rečeno, sva ustaška nastojanja da uvedu, uspostave i učvrste svoju vlast nisu uspjela, kao što nisu postigli ni ono što su smjerali masovnim ubijanjem nevinog srpskog stanovništva.

Na poziv Partije, sva sela ispod Petrove gore masovno se uključuju u NOB 27. jula, što 2. avgusta čine i sela na sjevernom dijelu teritorije kotara. Goloruki, ustanici frontalnom odbranom odbijaju ustaške napade i drže front do 3. odnosno 13. avgusta, da bi potom borbu nastavili drugim oblicima ratnog organizovanja.

Do kraja novembra formirano je 13 partizanskih odreda, sa oko 370 boraca, formirani su i rezervni partizanski odredi, do kraja 1941. godine djeluje dobro naoružan 4. bataljon i 4. četa 1. bataljona na istočnim obroncima Petrove gore. Sem ostalog, razoružana je i protjerana neprijateljska posada u Boviću i time oslobođeno prvo općinsko mjesto na teritoriji kotara, a drugo u Hrvatskoj. Razoružane su ustaško-domobranske posade na željezničkim stanicama Vojnić i Utinja. Srpiječen je neometan i nekažnjen ispad neprijateljskih jedinica iz drugih njihovih posadnih mjesta. Sem mjesta u kojima su se, pred naletima ustanika, još zadržale neprijateljske jedinice, sva druga su bila slobodna.

Za pet mjeseci borbe sva sela su se organizovala i uspostavila svoje organe narodne vlasti. Od ukupno 50, njih 32 su imala od naroda izabrane NOO. Formiran je i Kirinsko-sjениčarski kotarski NOO sa dvije općine: Kirin i Sjeničak. U 15 sela formirana je organizacija AFŽ; organizacija SKOJ-a u 11 sela; organizacija SMG, odnosno USAOH, u 14 sela. U svim partizanskim odredima djelovale su partijske i skojevske organizacije.

Ustaške vlasti nisu se mirile sa tim pobjedama ustanika i širenjem NOP-a. Ustaško-domobranske jedinice napadale su nedužno stanovništvo, ubijale ga i palile njegova dobra. U toku septembra spaljena su i opljačkana sva sela ispod Petrove gore, a na prevaru su odvođene hiljade nevinih ljudi i, pod velom pokrsta, ubijani u glinskoj pravoslavnoj crkvi. Konačno, krajem decembra 1941. godine preduzimaju ofanzivu sa jakim snagama, sa kojima učestvuju i sam Pavelić, u kojoj su, produženoj i u prvoj polovini januara 1942. godine, poubijali oko 1617 duša i popalili sva sela na teritoriji dejstva 4. bataljona. Međutim, ni toga puta, kako su i sami priznali, nisu slomili otpor i borbu naroda, niti uništili njegove partizanske jedinice, već, naprotiv, povukli svoje snage.

Novu ratnu 1942. godinu borci 4. bataljona su dočekali na položajima, u borbama za slamanje neprijateljske ofanzive, a oko 15 hiljada izbjeglica sa teritorije Bataljona - na zimi i snijegu u Petrovoj gori i po selima kotara Vojnića.

Glava II

RAZVOJ I USPON NOB-e U 1942. GODINI

NEPREKIDNA BORBENA DEJSTVA U ZIMSKIM USLOVIMA

U duhu direktive Glavnog štaba - stalno u akciji

Zima 1941/42. godine toliko je obilovala snježnim padavinama da je debljina snježnog pokrivača iznosila i do 1 m, sa hladnim danima i još hladnijim noćima, tako da se temperatura spuštala i do -20°C. Tako jaka zima ovdje je počela u decembru 1941. i trajala je sve do marta 1942. godine. Ona je ne samo uticala na izvođenje akcija od strane partizanskih jedinica, već je, još više, stvarala poteškoće oko obezbjeđenja smještaja, ishrane i odjeće i jedinica i stanovništva. Pritom su naročite poteškoće bile oko smještaja oko 15 hiljada izbjeglog naroda ispred zimske ustaške ofanzive na sektoru 4. bataljona, koja je, kako je već opisano, naročito žestoka bila u prvoj polovini januara.

Međutim, zahvaljujući uspješnom i organizovanom radu NOO, koji su imali punu pomoć i podršku naroda, uspješno su rješavana sva pitanja iz domena pozadinskog obezbjeđenja, tako da su se komande partizanskih jedinica mogle posvetiti svom osnovnom zadatku - traženju odgovora na pitanje kako i na koji način, u ovim teškim zimskim uslovima i sa još uvijek oskudno naoružanim i opremljenim borcima, efikasno izvoditi akcije protiv neprijatelja. To je bilo u duhu naredbe Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske, izdate 26. decembra 1942, kojom su odredi obavezni da, i pored snijega i drugih poteškoća, ne smiju dozvoliti da njihove akcije prestanu. Podvučeno je, naime, da se akcije prilagode zimskim uslovima i odredi ih izvode samo sa nužnim brojem boraca. Napomenuto je da snijeg znatno otežava kretanje i neprijatelju, kao i njegovo snabdijevanje oružjem i drugim potrebama, što upravo pruža mogućnosti da se on, primjenom dobro organizovanih i bliskih zasjeda, stalno napada i uznemirava, tako da se ni za trenutak i nigdje na *terenu ne osjeća bezbjednim*, da razvlači i troši više snaga.

U vezi sa takvom situacijom i uputstvom Glavnog štaba, svaka komanda partizanske jedinice razvila je na svom terenu dobru obavještajnu službu, koja je blagovremeno davala podatke o stanju, kretanju i namjerama neprijatelja, a razrađeni su i planovi sopstvenih operativnih dejstava. Slobodno vrijeme je, pak, planirano i korišćeno za sređivanje jedinica, vojno-političku nastavu i kulturno-zabavni rad, sve u funkciji spremanja boraca za predstojeće akcije.

Neprijatelj je svoje posade na teritoriji kotara imao kao i prije izvođenja ofanzive na područje koje je pokrивao 4. bataljon: u Topuskom, na željezničkoj stanici Topusko, u Čemernici, Vrginmostu, Lasinji, Banskom Kovačevcu, kao i u Skakavcu i Bučici, koji

su bili orijentisani na teritoriju kotara Vrginmosta. Pripadnici posada u Topuskom i Vrginmostu, pored ličnog i automatskog naoružanja, bili su naoružani i minobacačima, topovima i tenkovima. Sve posade su imale solidna odbrambena utvrđenja, uglavnom zidane bunkere, ili za to osposobljene zidane kuće. Računa se da je tada na teritoriji kotara Vrginmosta, uključujući i posade u Bučici i Ilovačku, bilo oko 3.300 neprijateljskih vojnika — u odnosu na oko 600 partizana. To je bio odnos 6:1 u korist neprijatelja, ne računajući pri tom naoružanje i municiju, u čemu je neprijatelj, inače, bio daleko nadmoćniji.

Jaka zima i brojne snage neprijatelja bitno su uticali na obim i mogućnosti izvođenja akcija, čak i kada su u pitanju manje neprijateljske posade, kao što je bilo u Čermernici, ili na željezničkoj stanici Topusko. I za takve akcije nije se raspolagalo potrebnim, a pogotovu težim naoružanjem, a uz to se računalo: svaki neuspjeh prvi napad - izazvao bi brzu reakciju neprijatelja i dolazak pomoći iz drugih garnizona. Ipak, i pored svih tih, veoma velikih i na prvi pogled nepremostivih teškoća, partizanske jedinice su stalno bile u ofanzivi, sprečavajući svaki pokušaj neprijatelja da, ispadom iz svojih posadnih mjesta, izvrši pljačku i paljenja sela koja su bila pod kontrolom partizanskih jedinica.

Januarske akcije jedinica 4. bataljona i 4. čete 1. bataljona

Zasjeda između Bovića i Lasinje - izvedena 5. januara. Komanda 4. bataljona, čije su čete i vodovi stalno bili u kontaktu sa neprijateljskim jedinicama u ofanzivi, čim je ocijenila ustaško povlačenje-počela je da, zasjedama svojih snaga, napada posljednje neprijateljske djelove, ostavljene kao predstraže u Lasinji, Kovačevcu i Skakavcu. Da bi se to dejstvo osjetilo na sve strane, komanda bataljona daje određene zadatke svakoj četi, upućujući ih na više pravaca. Tako je 4. vod (Bovički) 1. čete, 5. januara, postavio zasjedu na cesti između Bovića i Lasinje i tu sačekao konjsku zapregu sa 4 ustaše, koji su iz Bučice vozili snabdjevanje za ostavljenu posadu u Boviću. Rezultat dejstva zasjede: 4 vojničke puške i oko 350 zaplijenjenih metaka.

Prihvatanje pomoći od saradnika iz Topuskog - izveden 5. januara. Prvi vod 4. čete (Perna) dobio je tog dana 470 pušanih metaka, 14 bombi i veću količinu sanitetskog materijala. To su im uputili saradnici iz Topuskog, Braca Gregurić i apotekar Teodor Petković, a sve je to od njih do partizana prenijela Milka Bogdanović iz Vorkapić-Sela.

Zasjeda na sektoru Sjeničaka - izvedena 12. januara, od strane 3. čete 4. bataljona. Četa je dejstvujući na sektoru Sjeničaka, uspjela da, iz zasjede, sačeka ustašku patrolu i zaplijeni 3 karabina sa municijom.

Razoružanje domobranske posade u Vojniću - obavljeno 12. januara, od strane jedinica Prvog u sadejstvu sa 4. bataljonom Kordunaškog NOP odreda. U toj krupnoj i veoma uspješnoj akciji razoružane su 6. 7. i 8. strojna satnija 2. bojne 3. pješadijske pukovnije, i tom prilikom su neprijatelju nanijeti gubici od oko 20 mrtvih, 37 ranjenih i 410 zarobljenih vojnika. Plijen Bataljona takođe je bio izuzetno bogat: 3 minobacača, 6 teških mitraljeza, 14 puškomitraljeza i 350 karabina sa oko 35 hiljada metaka. To je, ujedno, bio najveći uspjeh kordunaških partizanskih jedinica od početka NOB-e.

Uspješnom ishodu ove akcije znatno su doprinijele i jedinice 4. bataljona i 4. čete 1. bataljona. Borci 1. i 2. voda 4. čete su još od druge polovine decembra bili na položajima prema Vrginmostu, spriječavajući neprijatelja da iz tog mjesta pođe u pomoć opkoljenim snagama u Vojniću. Istovremeno, oni su vršili diverzije na pruzi Topusko - Vrginmost, u rejonu Blatuše.

Kada se neprijateljska posada iz Vojnića, pred napadom četa 1. bataljona, probila iz blokade i krenula u pravcu željezničke stanice Vojnić — Utinje i Skakavac, na pruzi je naišla na zasjedu 2. čete 4. bataljona. Zasjeda je spriječila izvlačenje neprijatelja u pravcu Karlovca, i time omogućila zarobljavanje kompletne bojne ove domobranske posade.

Odbijanje ustaškog napada od Topuskog - ostvareno 14. januara. Poslije razoružavanja neprijateljske posade u Vojniću, komanda 4 čete 1. bataljona odlučila je da sa četom i dalje ostane na položajima prema Vrginmostu. Kako je prisustvom ove čete onemogućen saobraćaj neprijatelju između Vrginmosta i Topuskog, to su ustaše odlučile da odbace partizane i uspostave prvobitnu vezu. Prvo su pokušali sa ispadom iz Topuskog preko Starog Sela u Katinovac, kako bi na taj način odvucli partizane sa pruge. U selu Katinovcu, gdje su palili i pljačkali, ustaše je uznemiravalo nekoliko boraca iz rezervnog partizanskog odreda Pecke i Crnog Potoka. Pripucavali su iz lovačkih pušaka i, u isto vrijeme, obavijestili o ispadu ustaša komandu čete u Blatuši. Poslije podne, tačnije pred sumrak, stigao je 3. vod (Pecka), ali i prekasno, jer se veći broj ustaša bio povukao prema Starom Selu. Komandir voda Pero Rkman i partizan Dušan Baić spustili su se do Kamenskog mosta i, ispred kuće Nine Bajića, pucali na četvoricu ustaša koje su se vozile u saonicama. Od njih su dvojica uspjela da pobjegnu, i to jedan ranjen, a dvojica su zarobljena, naoružana karabinima.

Kako u tom pokušaju nije uspio da oslobodi prugu, neprijatelj je (oko 150 ustaša 1 domobrana) 14. januara krenuo iz Topuskog u napad na partizane. Dočekane vatrom partizana iz prvih kuća pored pruge, ustaše su bile primorane da se povuku, sa gubicima od dva poginula i pet ranjenih. Na strani partizana smrtno je ranjen komandir 2. voda JMalička), drug Stevo Janjanin, a lakše su ranjeni borci Milan Poštić iz Perne i Bogdan Čiča iz Maličke. Smrću komandira Janjanina koji je, u prisustvu boraca svog i drugih vodova i naroda toga kraja, sahranjen uz sve ratne počasti - četa je izgubila jednog od svojih najboljih boraca, a njegovo ime ostalo sinonim i oličenje hrabrog i neustrašivog borca ovog kraja.

Prekopavanje ceste u rejonu Dugog Sela - izvršeno noću 17/18. januara, od strane 1. čete 4. bataljona. Četa je, zajedno sa pripadnicima rezervnih partizanskih odreda, navedene noći prekopala cestu na više mjesta u rejonu Dugog Sela porušivši TT-stubove u dužini oko 3 km. U vezi s tom akcijom u izvještaju 1. hrvatske oružničke pukovnije, pisanom 22. januara, stoji:

»...Noću, 17. na 18. o.m. kraj puta Lasinja - Trepča, kotara Pisarovina, od km 37. do 42. četnici su presjekli brzoglasne stubove, izolatore porazbijali i žicu pokidali, a između km 37. i 38. sam put na više mjesta prekopali.«⁵¹

Zasjeda u rejonu sela Kirina - izvedena 18. januara, snagama 1. čete 4. bataljona. Četa je sačekala i potukla ustašku patrolu upućenu iz Bovića i tom prilikom zaplijenila 2 karabina, oko 1500 metaka i 3 bombe. U vezi s tom akcijom u izvještaju 1. hrvatske oružničke pukovnije od 5. marta, stoji:

»...18. siječnja o.g. oko 18 sati nedaleko od sela Gledići, kotara Vrginmost, četnici su napali oružničku ophodnju od 5 momaka. Tom prilikom su poginuli oružnici Ivan Mikulić i Luka Škorić. Četnici su od ubijenih oduzeli oružje i streljivo te svukli sa njih odoru...«⁵²

Odbijanje ispada ustaša iz Skakavca i Kovačevca ka Sjeničaku - ostvareno 18. januara. Toga dana su ustaško-domobranske snage jačine oko 50 vojnika izvršile naveden ispad radi pljačke sela i odbacivanja 3. čete 4. bataljona. U toku borbe, koja je trajala cijelog dana, četa je uspjela da dođe do dva karabina i pištolja, sa municijom, te nanese neprijatelju gubitke od 12 poginulih. Na strani čete nije bilo gubitaka.

Napad Italijana i ustaša iz Vrginmosta i Topuskog

I pored velikog snijega i jake hladnoće, akcije partizanskih jedinica nisu prestajale. Tako je 4. četa 1. bataljona, noću 26/27. januara, izvela veću diverziju na pruzi Topusko-Vrginmost. Ideja je bila da se ovom diverzijom prekine veza između neprijateljskih garnizona i time im se onemoguću snabdijevanje, a da se u toku dana iz zasjede sačeka

51 Zbornik NOR-a V/3, str. 461.

52 Zbornik NOR-a, V/3, str. 502.

njihov eventualni izlazak na mjesto izvršene diverzije. Za obezbjeđenje te akcije isturen e po jedan vod prema željezničkoj stanici Topusko i Vrginmost, dok su dva voda, sa rezervnim partizanskim odredima, porušila prugu na četiri mjesta od po 250 metara, uništila TT-stubove u dužini od 3 km i pokupila 2 kilometra kablova za poljski telefon. Po izvršenom zadatku, pripadnici rezervnih odreda su se povukli svojim kućama, dok je 4. četa ostala na položaju, tačnije u zasjedi pored same pruge, gdje je očekivala reakciju neprijatelja, pripremljena da ga pusti što bliže i nanese mu što veće gubitke.

Neprijatelj je, zaista, 27. januara ujutro krenuo sa dvije kolone - jednom jačine oko 200 Italijana i ustaša, sa konjicom, iz Vrginmosta preko Podgorja u pravcu Blatuše, a drugom, istog sastava i jačine, iz Topuskog preko Poljana u pravcu Perne. Napad tih dveju kolona potpomognut je dejstvom minobacača i topova, a od pravca Topuskog i tenkovima. Četvrta četa, skoro cijela orijentisana (izuzev bočnih patrola) prema pruzi, vatrom je dočekala manje neprijateljske jedinice, ali se ubrzo morala povući zbog kolone koja je dolazila na lijevo krilo, sa pravca Podgorja. Borba je vođena cijelog dana, ali 4. četa nije mogla pružiti uspješniji otpor zbog nadmoćnosti neprijateljskih snaga s fronta, i još više zbog bočnih neprijateljskih kolona koje su prodirale u pozadinu. Kolona iz Vrginmosta uspjela je da uđe u selo Blatušu, a kolona iz Topuskog u Pernu.

U toku te jednodnevne borbe neprijatelj je imao 3 poginula u borbi za Blatušu, a u borbi za Pernu 3 poginula i 4 ranjena, među kojima je bio i jedan poručnik. Na strani partizana nije bilo gubitaka, a 1. vod je uspio da zaplijeni pištolj i dvije bombe. Pod zaštitom magle i mećave, neprijatelj se predveče povukao u svoje polazne baze, popalivši u Blatuši 30, a u Podgorju 18 kuća. Taj neuspjeh 4. čete bio je posljedica njenog grupisanja u Blatuši, dok je zapostavila svoje bokove i postavljanje obezbjeđenja sa pravca Topuskog, tako da je kolona neprijatelja, sve do ulaska u Pernu i izbijanja za leđa četi, išla neometana; ovim je bio olakšan dublji prodor i kolone iz Vrginmosta - zbog prinudnog povlačenja čete za Pernu i Maličku.

Nakon povlačenja neprijatelja u polazne baze, 4. četa je ponovo izašla na svoj raniji položaj, u Blatušu, izbivši prema pruzi, svjesna daje taj položaj, ipak, bio najbolji za postavljanje zasjeda, a ujedno se s njega moglo onemogućiti neprijatelju da popravlja prugu.

Akcije 4. čete i jedinica 4. bataljona bile su tako koordinirane da su približno jednovremeno vršene diverzije i napadi na neprijatelja. Primjera radi, dok je 4. četa vršila diverziju na pruzi Topusko - Vrginmost i u toku 27. januara vodila borbu protiv Italijana ustaša, komanda 4. bataljona je, noću 27/28. januara, uputila jednu desetinu da izvrši iznenađujući napad na neprijateljsku posadu u Skakavcu, radi njenog vezivanja za samo mjesto, i da bi se posada uznemiravala i primoravala na trošenje municije. Taj zadatak desetina je izvršila povremeno otvarajući vatru sa više strana i bacanjem po koje ranjenike. Neprijatelj je cijelu noć otvarao vatru iz streljačkog naoružanja, minobacača i topova, dok se desetina partizana bez gubitaka u zoru povukla u polazni rejon.

Akcije partizana nisu prestajale; one su izvođene iz dana u dan. Neprijatelj je stalno napadan, a da bi se oslobodio partizanskog pritiska - povremeno bi, jačim snagama, izvršio ispade iz svojih garnizona radi protjerivanja partizana. U vezi s tim se, radi efikasnijeg izvođenja borbenih akcija, i 1. četa 1. bataljona prebacuje sa sektora Tušilovića na sektor 4. bataljona. Početkom februara ta četa i 4. bataljon izvodili su akcije oko Skakavca i Banskog Kovačevca. U petodnevnim borbama koje su zajednički vodile protiv ustaško-domobranskih jedinica, uspjele su da ubiju oko 80 ustaša i domobrana, dok je oko 50 bilo teže ili lakše ranjeno.

Novo oružje - nove jedinice

Razoružavanjem brojne neprijateljske posade u Vojničju, u akciji od 12. januara, došlo se do velike količine naoružanja, što je bio prvi uslov i za dugo priželjkivano formiranje novih jedinica. To je obavljeno početkom februara, kada je izvršena druga reorganizacija partizanskih jedinica u Kordunu.

Naredbom Štaba Kordunaškog NOP odreda broj 15, početkom februara su umjesto dosadašnjeg jednog formirana dva kordunaška odreda. Tada su 1. i 4. bataljon formirali Prvi, a 2. i 3. bataljon Drugi kordunaški NOP odred. Pri tom je Štab 1. bataljona postao Štab Prvog odreda, a Štab 2. bataljona - Štab Drugog odreda. Na osnovu te naredbe, Štab Prvog kordunaškog NOP odreda je, svojom naredbom broj 1 od 5. februara, izvršio reorganizaciju ranijih i formirao nove jedinice. Tom reorganizacijom je, umjesto ranijih četiri bataljona u Kordunu, formirano sedam bataljona - četiri u sastavu Prvog i tri u sastavu Drugog kordunaškog NOP odreda.

Štab Prvog kordunaškog NOP odreda, pod čijom komandom su bile i jedinice sa teritorije kotara Vrginmosta, sačinjavali su: komandant Stanko Opačić Čanica iz Tušilovića, politički komesar Mile Ratković iz Čemernice, operativni oficir Bogdan Oreščanin iz Perne, i obavještajni oficir Milić Novaković iz Vojnića.

Novom reorganizacijom, raniji 4. bataljon sa teritorije kotara Vrginmosta, ostao je u istom sastavu - sa tri čete i Štabom bataljona. Njegov štab su činili: komandant Nikola F. Vidović, politički komesar Milić Dejanović, operativni oficir Slavko Krajačić i obavještajni oficir Nikola Vidović.⁵³

Novo za teritoriju kotara Vrginmosta bilo je da je od ranije 4. čete 1. bataljona formiran 3. bataljon, sastava: 1. četa u koju su ušli vodovi Perna, Pecka i Crni Potok - kao njen 1, 2. i 3. vod, i 2. četa u koju su ušli vodovi Malička, Podgorje i Slavsko Polje,⁵⁴ kao njeni 1, 2. i 3. vod. Za komandira 1. čete postavljen je Nikola Basara iz Vojnića, a za političkog komesara Božo Rkman iz Crnog Potoka. Za komandira 2. čete postavljen je Ilija Gvozdić iz Crevarske Strane, a za političkog komesara Ilija Gubić iz Blatuše. Pored dvije čete, bataljon je u svom sastavu imao i mitraljeski vod.

•Naredbom Štaba 3. bataljona imenovane su starješine i za nivo vodova.

U 1. četu:

Mile Poštić za komandira i Dušan Rkman za političkog delegata 1. voda - Perna; Pero Rkman za komandira i Rade Relić za političkog delegata 2. voda - Pecka; Savo Miljanović za komandira i Miloš Vojnović Mićan za političkog delegata 3. voda - Crni Potok.

U 2. četu:

Nikola Janjanin za komandira i Gojko Lončar za političkog delegata 1. voda - Malička; Vujo Pavlović za komandira i Jovica Bulat za političkog delegata 2. voda - Podgorje; Rade Sučević za komandira i Ljuban Lacković za političkog delegata 3. voda - Slavsko Polje.

Mitraljeski vod:

Jovica Zlatar za komandira i Marko Ulemek za zamjenika komandira voda.

⁵³ Osuđen na smrt i strijeljan 1944. godine, kao neprijateljski agent.

⁵⁴ Dio sela Slavskog Polja uz cestu Vrginmost - Vojnić do tada je bio u sastavu 3. čete Prvog bataljona, 1. KPO.

Štab novoformiranog 3. bataljona sačinjavali su: komandant Jovica Lončar iz Maličke, politički komesar Slavko Markon iz Zagreba, operativni oficir Pero Zlatar Roknić iz Poljana, obavještajni oficir Savo Bogdanović iz Vorkapić-Sela i referent saniteta Dragica Bulat, student medicine iz Podgorja.

U jedinicama 4. bataljona došlo je do izvjesnih kadrovskih izmjena, tako da je puna starješina obavljena prema naredbi Štaba bataljona od 24. februara 1942. koja glasi:

N A R E D B A

broj 2 komandanta 4. bataljona 1. kordunaškog NOP odreda o imenovanju i postavljenju rukovodilaca u četama i vodovima. Postavljaju se:

1. Za komandira 1. čete ovog bataljona drug Mile Martinović, za političkog komesara 1. čete ovog bataljona drug Branko Dragojević. Razriješava se dužnosti politički komesar drug Mile Bulat.

2. Postavljam za privremenog vršioca dužnosti komandira 3. čete ovog bataljona druga Milu Bučana koga s tim u vezi postavljam za vodnika.

3. 1. četa

Za vodnika 1. voda partizana iz 2. voda druga Iliju Srdića,

Za političkog delegata 1. voda druga Đuru Zinaju,

Za vodnika 2. voda druga Stevu Malobabića,

Za političkog delegata 2. voda druga Milana Radovića,

Za vodnika 3. voda druga Petra Janjića,

Za političkog delegata 3. voda druga Manu Pavlovića,

Za vodnika 4. voda druga Jovu Mraovića,

Za političkog delegata 4. voda druga Branka Jovanovića.

4. 2. četa

Za vodnika 1. voda druga Simu Škaljca,

Za političkog delegata 1. voda druga Josipa Jurana,

Za vodnika 2. voda druga Radu Mrkobradu,

Za političkog delegata 2. voda druga Milu Bulata, koji se po kazni prekomanduje iz 1. u 2. četu,

Za vodnika 3. voda druga Simu Vučinića,

Za političkog delegata 3. voda druga Stevu Radanovića, koga po potrebi službe prekomandujem iz 1. u 2. četu,

Za vodnika 4. voda druga Đorđa Dragojevića,

Za političkog delegata 4. voda druga Stevu Radovića.

5. 3. četa

Za vodnika 1. voda druga Radovana Roknića,

Za političkog delegata druga Čedu Bučana,

Za vodnika 2. voda druga Miloša Kljajića,

Za političkog delegata 2. voda druga Peru Pruginića,

Za vodnika 3. voda druga Miiu Mrkalja,

Za političkog delegata 3. voda druga Radu Zrinjanina.

6. Kažnjavam vodnika 2. voda 1. čete druga Stevu Kličkovića kaznom smjenjivanja sa dužnosti vodnika I prekomandujem u 2. vod 3. čete kao partizana.

Političkog delegata 2. voda 1. čete, druga Vasu Roknića, koga razoružavam i otpuštam iz vojske ovog bataljona.

Obojica su uradila slijedeću grešku: Prilikom akcije u Lasinji dobili su na čuvanje povjerene stvari iz plijena u Lasinji, te su neke od tih stvari prisvojili i dali svojoj rodbini.

7. Otpuštam iz partizanske vojske partizana 1. voda 3. čete Božu Radojevića.

Prekomandujem partizana 1. voda 3. čete Pavia Čuburu u 1. vod 1. čete, po kazni.

8. Naređujem drugovima komandirima od 1. do 3. čete, da na svom teritoriju zabrane kretanje civilnom stanovništvu od 7 sati uveče do 7 sati ujutro.

9. Drugovi komandiri će, osim redovne straže noću koja mora od danas biti pojačana, određivati naizmjenične patrole za noćno krstarenje po terenima.

10. U interesu zaštite stanovništva naređujem da se civilno stanovništvo, u sporazumu sa civilnom vlasti iz opasnih zona, evakuiše.

11. Drugovi komandiri izdavače od danas za vršenje stražarske službe znake raspoznavanja.⁶⁵

Naredbu, izdatu 24. februara 1942. godine potpisali su:

politički komesar
Milić Dejanović i

komandant
Vidović Nikola

Ovakvo organizaciono stanje jedinica u Kordunu, kao i na teritoriji kotara Vrginmosta, gdje su djelovali 3. i 4. bataljon, ostaje sve do 20. avgusta 1942, kada su formirane kordunaške brigade: 20. avgusta 1. kordunaška brigada, odnosno 4. NOU brigada Hrvatske; 16. septembra 2. kordunaška brigada, odnosno 5. NOU brigada Hrvatske; 5. decembra 3. kordunaška brigada, odnosno 15. NOU brigada Hrvatske. Dana 22. novembra 1942. od tri kordunaške brigade formirana je 8. kordunaška divizija.

Napad na neprijateljsku posadu u Lasinji

Koristeći prisustvo 1. čete 1. bataljona na sektoru oko neprijateljske posade u Skakavcu i Banskom Kovačevcu, komanda 4. bataljona koncentrisala je svoje jedinice i, na osnovu dobro prikupljenih podataka o neprijateljskoj posadi u Lasinji, odlučila daje napadne noću 6/7. februara. Lasinja je od Zagreba udaljena oko 30 km. Poslije ustaške ofanzive na sektoru 4. bataljona, kada je hrvatskom narodu objavljeno da su uništeni partizani, napad na njihovu posadu, 15 dana poslije njihove ofanzive, bio je više od političkog nego vojničkog značaja.

Ideja za napad bila je: brzim prodorom u samo mjesto razoružati neprijateljsku posadu jačine oko 50 vojnika i uništiti sve zidane objekte. Radi spriječavanja intervencije sa strane postavljeno je osiguranje, jačine oko jednog voda, prema Banskom Kovačevcu. Napad je otpočeo 7. februara u zoru, a odvijao se tačno po predviđenom planu. Tako su jedinice u prvom naletu zauzele zgradu općine i poštu, a neprijatelj se povukao u kasarnu odakle je, poslije kraćeg otpora, uspio da, koristeći noć i maglu, pobjegne preko rijeke Kupe. No, i pored toga, jedinice koje su vršile napad uspjele su da ubiju 8 žandarma i jednog ustašu, a jednog domobrana rane, dok je ustaša Mijo Vuksan iz Lasinje uhvaćen živ (zbog zločinstava nad nedužnim srpskim narodom kasnije je likvidiran). Zaplijenjeno je: jedan teški mitraljez, 9 karabina, 2 pištolja, 2 lovačke puške, sanduk municije i veća količina životnih namirnica i tehničkog materijala. Zgrade općine, pošte, vatrogasnog doma i kuće u kojima su stanovale ustaše zapaljene su kako ih neprijatelj ubuduće ne bi mogao koristiti. U ovoj kratkotrajnoj borbi poginula su 3, a lakše ranjena 2 partizana.

⁴¹ Zbornik NOR-a, V/1, str. 227 i 228.

Izvještavajući pretpostavljene, komanda 1. hrvatske oružničke pukovnije, u vezi sa ovom akcijom boraca 4. bataljona, izvještava:

»....6. veljače o.g. kod napadaja bandita na Lasinju, zapalili su općinsku zgradu, poštu, vatrogasni dom, oružničku vojarnu i zgradu bivšeg trgovca Relje Vujičića. Opljačkali su od seoske straže 4 vojničke puške, iz općinske zgrade 20.000 kuna, iz pošte 400 kuna, iz oruž. vojarnje 7 vojničkih pušaka i 1 neispravnu tešku strojnicu i sve stvari iz trgovine Luke Kovačevića i još iz nekih privatnih kuća. Poginuli su oruž. narednik August Zivičnjak, i pričuvni domobran Marko Terzić i Josip Budaj, a ranjen domobran Antun *Parmačević*, koji je u bolnici kasnije od zadobivenih rana umro. U jutro su četnici odvezli pune saonice mrtvacu u selo Cvetikovac....«⁵⁶

Borbena dejstva jedinica 3. bataljona, zbog još uvijek za njih jakih neprijateljskih jedinica u Topuskom i Vrginmostu, svodile su se uglavnom na manje akcije, više diverzantskog karaktera. Tako, dok su jedinice 4. bataljona napadale neprijateljsku posadu u Lasinji, jedinice 3. bataljona vršile su pritisak na neprijatelja u Vrginmostu, Čemernici i na željezničkoj stanici Topusko. Noću 10/11. februara, sa ljudstvom iz rezervnih partizanskih odreda sela Maličke, Blatuše i Podgorja, prekopali su cestu na više mjesta između Vrginmosta i Čemernice, a noću 18. februara 2. vod 2. čete (Malička), sa jednim puškomitraljezom, izvršio je sa tri strane fingirani napad na neprijateljsko uporište u Vrginmostu, radi iznuravanja i trošenja municije.

U ovo vrijeme ostale jedinice Prvog i Drugog kordunaškog NOP odreda postižu i dalje značajne uspjehe u borbi. Poslije kraće blokade, razbijaju neprijateljsko uporište i 24. februara oslobađaju Primišlje, a dan ranije, 23. februara, ulaze u Veliku Kladušu; oba mjesta italijanske jedinice su, pod pritiskom i ofanzivnim dejstvom partizanskih jedinica, morale napustiti. Mještani Velike Kladuše oduševljeno su dočekali i pozdravili narodne borce. Oslobođeno je i mjesto Tržić, a Italijani, koji su pošli iz Slunja za Primišlje, ostali su bez 47 svojih vojnika i 3 oficira, koje su partizani zarobili.

Upad u Vrginmost

Neprijatelj nigdje nije imao mira, nigdje se nije osjećao slobodnim i sigurnim. Partizani su ga napadali stalno, danju i noću, i tamo gdje se najmanje nadao, čime je vrlo uspješno ostvarivana direktiva Glavnog štaba NOP odreda za Hrvatsku s kraja decembra 1941. godine - za dejstva u predstojećem zimskom periodu.

Noću 23/24. februara jedna desetina 2. čete 4. bataljona izvela je pravi podvig. Ona je uspjela da se i pored mnogobrojnih italijanskih straža, ubaci u sam Vrginmost, u kojem je tada bilo oko 800 neprijateljskih vojnika, i zarobi jednog italijanskog narednika s puškom i 36 metaka. Sa desetinom je iz mjesta uspjelo da izađe na slobodnu teritoriju oko 20 civila.

Sutradan, 24. februara, 2. četa je postavila zasjedu Italijanima, na mjestu gdje se pretpostavljalo da će ujutro naići radi potjere. I zaista, kolona od oko 50 Italijana krenula je u pravcu sela Pješćanice, ali su dočekani jakom vatrom čete i bili prisiljeni da se vrate u garnizon.

O ovom uspjelom podvigu, kao i o stanju kod neprijatelja i njegovoj procjeni stanja u partizanskim jedinicama (koje on još naziva četnicima), svjedoči i pisani izvještaj kotarske oblasti Vrginmost od 1. marta, upućen Velikoj Župi Pokuplje, u kojem se, pored ostalog, kaže:

Zbornik NOR-a V/3, str. 504.

»...Broj četnika se u zadnje vrijeme osjetno povećava, jer je tako rekuć sve pučanstvo grkoistočne vjere otišlo u šume i odmetnulo se od vlasti. Prema saznanju, ima među njima i približan broj Hrvata komunista. Vođe ovih odmetnika uglavnom su komunisti, većinom intelektualci. Dobija se utisak da cijeli rad odmetnika dobija sve više komunističku boju. Prema dobijenim podacima, komunisti među odmetnicima vrše jaku propagandu. Oni se raduju kada se u akciji protiv njih pale kuće, jer kažu da dobijaju na taj način sve više pristalica i to ogorčenih.

Usljed velike zime i snijega, obustavljena je u ovom kotaru akcija protiv odmetnika i ta obustava traje već 40 dana. Zbog toga, pak, odmetnici su postali drskiji i često se približavaju samom Vrginmostu na 200-300 metara, premda u Vrginmostu ima jedna bojna italijanskih bersalijera. Tako su noću između 23. i 24. veljače upali u sam Vrginmost i odveli sa sobom 8 lica i među njima jednog doseljenog Slovenca i jednog italijanskog narednika, te osim toga iz dviju kuća odvukli mnogo robe. Italijanska straža, koja jedina vrši stražarsku službu, nije niti njih opazila...

Ako se akcija protiv ovih odmetnika ne nastavi u kraćem vremenu, nego se budu čekali topliji dani, odnosno proljeće, stanje će se osjetno pogoršati, jer u tom slučaju neće više biti tako grupisani nego će se, vjerovatno, razići u manje grupe i napadati na hrvatska sela, radi osvete ili nabavke hrane i drugih potrebitina.«⁵⁷

Februar 1942. godine bio je pun vojničkih uspjeha, a svaki vojni istovremeno je bio i svojevrstan politički uspjeh. O tim uspjesima najbolje je rečeno u članku iz tadašnjeg »Glasa Korduna«, gdje se, sem o uspjesima partizana u borbama, govori i o uključivanju Muslimana u NOB:

»Posljednjih dana u borbama sa okupatorskim fašističkim bandama i njihovim slugama, ustaškim krvolocima, postignuti su novi veliki uspjesi. Ispod vlasti krvnika Pavelića oslobođeni su Kladuša, Primišlje i Tržić. Pod snažnim udarcima hrabrih partizana lomi se ustaška strahovlada i kidaju se lanci kojima je izdajnik Pavelić bio okovao naš narod. Krvnik Pavelić, za volju svojih naredbodavaca zločinca Hitlera i njegovog trabanta Musolinija, spremao je, sa svojim ustaškim krvolocima, uništenje naroda. Ali to mu nije uspjelo; o snažni narodni otpor razbile su se sve bolesne iluzije razbojnika Pavelića i njegovih ustaških bandita. Kopao je narodu i narodnim slobodama grob, ali će u taj grob narod zakopati njega sa svom njegovom razbojničkom bandom.

U svim sukobima sa partizanima njegove bande uzmiču i bježe pred snagom i neustrašivom borbenošću partizana, bježe, ali neće umaći zasluženoj kazni za svoja nedjela. Narodni sud će ih sve naći ma gdje se skrivali.

Oslobođenje novih krajeva i mjesta, a naročito Kladuše i okoline, odjeknulo je snažno u svim oslobođenim krajevima i u svim krajevima koji se nalaze pod okupatorskom i ustaškom vlašću.

Naročiti značaj oslobođenja Kladuše jest u tome što su pod vlast NOF-a došli i oni krajevi gdje su nastanjeni Muslimani. Ulaskom narodne vojske u Kladušu Muslimani su vidjeli da su partizani prava istinska narodna vojska, koja donosi narodima slobodu, svim narodima bez obzira na nacionalnu, vjersku ili političku pripadnost. Vidjeli su da partizani nisu nikakve »četničke bande, koje nose smrt i uništavaju musliman-

⁵⁷ " Dokument od 1.3. 1942. TAJ. br. 49,1942. u Arhivi SUBNOR-a općine Vrginmost.

sko žiteljstvo«, kako su im to predstavljali bandit Pavelić i ustaška vlast. Partizani su borci koji se bore jednako kako protiv ustaških tako i protiv četničkih bandi, koje se i jedne i druge pod vodstvom i okriljem okupatora bore protiv svog vlastitog naroda, a za interese tuđina i neprijatelja našeg naroda.

Posljednjim događajima i ulaskom partizana u Veliku Kladušu pokazalo se kako su imali pravo oni muslimanski borci koji su stupili u partizanske redove i koji su propovjedali slogu između srpskog naroda i Muslimana, kako su imali pravo što se nisu odayvali pozivu krvnika Pavelića da stupe u ustaške redove i u borbu protiv srpskog naroda, da ga nevinog za volju okupatora ubijaju i uništavaju.

Danas kada ustaška vladavina doživljava neuspjeh za neuspjehom i propada, kada se narodni otpor širi na sve krajeve i uzima sve veći zamah, i Muslimani treba da daju svoj udio narodnom oslobođenju. Treba stupati pod barjak Narodnooslobodilačkog fronta, stupati u junačke odrede partizana, pa zajedno sa srpskim i hrvatskim partizanima boriti se protiv okupatorskih bandi, protiv ustaških razbojnika i palikuća, protiv četničkih pljačkaških bandi. U zajedničkoj borbi i saradnji sa Srbima i Hrvatima osiguraće sebi miran život.

Živjelo bratstvo i zajednička borba Srba, Hrvata i Muslimana za slobodu.«⁵⁸

Neuspjeh u napadu na uporište u Vrnograču

Tokom zime 1941-1942. godine oslobođen je skoro čitav dio Korduna naseljen srpskim stanovništvom. To je bio rezultat borbenosti jedinica i razmaha NOP-a u cjelini, a u okviru toga važni činioci su bili razoružavanje neprijateljske posade na željezničkim stanicama Vojnić i Utinja, neuspjeh ustaške ofanzive na sjeverni dio teritorije kotara Vrginmosta, te oslobođenje Vojnića, Primišlja i Tržića. Neprijateljske posade i u drugim mjestima bile su skoro blokirane. Narodnooslobodilački pokret širio se i u predjelima sa hrvatskim i muslimanskim živiljem. Oslobođenjem Velike Kladuše, 23. februara, stvoreni su uslovi u kojima su kordunaške partizanske jedinice mogle da izvode borbene akcije i na području Cazinske krajine.

Istočno od Velike Kladuše, na udaljenosti od oko 15 km, nalazila se neprijateljska posada u Vrnograču. Sačinjavali su je oružnici i pričuvnici oružničke (žandarmerijske) postaje i 29 naoružanih ustaša iz Bužima, koji su im upućeni u pomoć poslije oslobođenja Velike Kladuše. Računa se da je u Vrnograču, zajedno sa domaćim naoružanim civilima, bilo oko sto naoružanih ljudi. Uz to, oko mjesta, po selima, postojale su civilne straže. Samo mjesto nalazi se u dolini, okruženo bregovima, a kroz njega prolaze putevi: za Glinu preko Obljaja; za Topusko preko Starog Sela; za Cazin preko Todorova; za Veliku Kladušu i Bužim prema rijeci Uni.

Prema ovoj neprijateljskoj posadi akcije su izvodile jedinice 3. bataljona Prvog kordunaškog NOP odreda i 3. četa 1. bataljona Banijskog NOP odreda. Imajući u vidu da i te neprijateljske snage, poslije pada posade iz Velike Kladuše, očekuju napad partizana i da im je borbeni moral opao, komanda navedene čete iz Banijskog NOP odreda došla je u Štab 3. kordunaškog bataljona i predložila da se izvede zajednički napad na posadu u Vrnograču, jer da za to postoje realne mogućnosti. Sem toga, cijenilo se da će se uništenjem neprijateljske posade u Vrnograču stvoriti povoljni uslovi za širenje NOP-a i u ovim krajevima, a samim tim proširiti i ojačati slobodna teritorija Korduna i Banije.

⁵⁸ Zbornik V/3 - str. 203-204.

Sa ovim prijedlogom, kojeg je prihvatio Štab 3. kordunaškog bataljona, složio se i Štab Prvog kordunaškog NOP odreda, uz odobrenje komandanta Grupe partizanskih odreda Srećka Manole i operativnog oficira 1. bataljona Banijskog NOP odreda Čire Madžarca. No, pritom je naglašeno da se, s obzirom na teške zimske uslove i nedovoljno poznavanje stanja kod neprijatelja, moraju izvršiti solidne vojničke i političke pripreme boraca za akciju, jer bi svaki neuspjeh mogao imati veće političke posljedice nego što bi bila korist i od najvećeg uspjeha. Vojničke pripreme su bile neophodne zbog teških zimskih uslova, nepoznavanja terena i činjenice da borci prvi put idu u napad na neprijatelja sa organizovanom odbranom u jednom naseljenom mjestu, a političke - jer se išlo u kraj naseljen življem iz čijih je redova, kao svojevrsni izrodi, bilo i okorjelih ustaša, koji su učestvovali u pljački i paljenju okolnih srpskih sela i klanju nedužnog naroda. Samo iz Glinice, Bojne i Obljaja od strane ustaša poubijano je oko 2.500 ljudi, žena i djece u šumici Polica nedaleko od Vrnograča.⁵⁹ Ovaj napad, ali svakako sa uspješnim ishodom, tražile su od ovih jedinica i pristalice NOR-a iz Vrnograča.

U napadu, koji je počeo 1. marta u 6,30 časova, učestvovao je 3. bataljon Prvog kordunaškog NOP odreda sa četiri voda (Perna, Pecka, Malička, Crni Potok) i 3. četa 1. bataljona Banijskog NOP odreda. Ukupno je bilo oko 150 boraca, naoružanih vojničkim puškama i sa 7 puškomitraljeza. Municije je bilo svega 20-30 metaka na pušku i 100-200 na puškomitraljez. Komandu nad ovim snagama dobio je Štab 3. bataljona Kordunaša, odnosno komandant Jovica Lončar i politički komesar Slavko Markon. Komandir 3. banijske čete bio je Rade Grmuša, a politički komesar Simo Todorović.

Prema planu napada, *vod Perna*, sa oko 40 boraca, kojim je komandovao Mile Poštić, sa kojim je bio i komandir 1. čete 3. bataljona Nikola Basara, trebalo je da zauzme Vrletaču (cestu od pravca Velike Kladuše) i da, zauzimajući kuću po kuću, napada prema žandarmerijskoj kasarni, jednim dijelom snaga se obezbjeđujući sa pravca Pećin-grada. *Vod Pecka*, sa 15 boraca i 2 vodiča iz Obljaja, kojim je komandovao zamjenik komandira voda Stojan Mazinjanin, a sa njima je bio i partijsko-politički radnik Đuro Baić, imao je zadatak da, poslije zauzimanja Golog brda, napada u pravcu žandarmerijske kasarne, tuče put prema Velikoj Kladuši i spoji se sa borcima voda Perne, koji su napadali sa pravca Vrletače. *Vod Malička*, čije je brojno stanje bilo oko 20 boraca, jednom desetinom je trebalo da zauzme Police i tuče neprijatelja ukoliko bi se povlačio prema Bužimu, a u protivnom da pomogne juriš jedinica koje napadaju samo mjesto. Druga njegova desetina, sa delegatom voda Milom Šapićem, ostavljena je, sa jednom desetinom banijske čete, na desnoj obali rijeke Glinice, radi obezbjeđenja od Bužina i šticećenja eventualnog povlačenja naših jedinica iz Vrnograča. *Vod Crni Potok*, sa oko 20 boraca, predvodili su komandir Savo Miljanović i politički delegat Miloš Vojnović Mićo, a trebalo je da, po zauzimanju brda Klek, jednom desetinom napada mjesto u pravcu džamije, a drugom desetinom, vatrom sa Kleka, štiti desetinu koja napada. *Treća banijska četa*, koja je ostavila jednu desetinu na desnoj obali Glinice, trebalo je da zauzme Police, sa istim zadatkom kao i desetine iz voda Malička. Sa vodom Crni Potok, na Kleku, bili su komandant i politički komesar 3. bataljona.

Sve pripreme za napad izvršene su u selu Katinovac, odakle su jedinice 28. februara krenule prebacujući se u selo Bojna, gdje je trebalo da se prikupe sve jedinice. Borci su bili obezbjeđeni bijelim pelerinama, koje su sami napravili od krevetskih plahti, da bi se maskirali na sniježnoj bjelini. Pošto se znalo da izvan mjesta Vrnograča postoje civilne naoružane straže, ali ne i gdje su njihovi položaji, to je svim jedinicama, kada su

⁵⁹ sa Ovim žrtvama Savez boraca NOR-a Vrnograča podigao je 28. avgusta 1955. godine spomen-kos-turnicu.

pošli sa vodičima iz Bojne u napad, naređeno da te straže, u slučaju nailaska na njih, razoružaju, a ako pruže oružani otpor rastjeraju ili razbiju, a onda hitno produže na izvršenje glavnog zadatka.

Vod Perna usput je zarobio nenaoružanu civilnu stražu i njene pripadnike poveo prema određenom položaju, ali se zadržao sa istočne strane puta za Pećingrad, pošto je njemu predviđeni i dodijeljeni položaj bio zaposjednut od naoružanih civila. Tu je ostao do 9,10 časova, kada se povukao u selo Brezovo Polje jer, prema izjavi komandna čete, nisu čuli ugovoreni trubni znak za početak napada, koji je trebalo da se oglasi u 6,30 časova. Pri povlačenju, vod je naišao na neprijateljsku zasjedu od 15 naoružanih civila, ali ih je zaobišao, a oni nisu otvarali vatru, pošto su vidjeli da partizana ima više nego njih. A da su zasjedu napali, vjerovatno se vod Pecka ne bi kasnije našao u okruženju.

Desetine 3. banijske čete i desetina voda Malička, koje je trebalo da zauzmu Police, naišle su na slabiju neprijateljsku vatru i povratile se, ostavši na desnoj obali rijeke Glinice, gdje su, i po zadatku, ostavljene dvije desetine, tako da svoj zadatak nisu izvršile.

Vod Crni Potok sa kojim su, kako je rečeno, bili komandant i politički komesar 3. bataljona, izbio je na brdo Klek sa dva sata zakašnjenja, tj. u 8,30 časova. Odatle je komandant bataljona po jednom uhvaćenom mladiću poslao poruku komandantu neprijateljske posade u Vrnograču, u kojoj je stajalo da je opkoljen sa svih strana i da ga poziva da se preda. Kako ni poslije pola časa čekanja na odgovor nije bilo nikakvih znakova za predaju, to je komandant, u 9 časova (2,5 časa poslije zakazanog vremena za napad) dao trubni znak za napad. Na dati znak čuo je vatru sa pravca Golog brda ali, istovremeno, i napad oko 13 naoružanih civila s leđa, koje je odbio sa prisutnim borcima. Zatim je, ocjenivši da su se jedinice već povukle, dao trubni znak za povlačenje i sa vodom Crni Potok povukao se preko rijeke Glinice u sastav 3. banijske čete, koja je odbijala napade manjih grupa naoružanih civila sa pravca Police.

Borci voda Pecke izbili su na vrijeme na svoj položaj Golo brdo, ali su u napad krenuli u 9,00 časova, na ugovoreni trubni znak. Otvorili su vatru na žandarmerijsku kasarnu i krenuli u juriš niz brdo. Tom prilikom su ubili dva žandarma, dok su drugi iz mjesta pobjegli na Gradinu, odakle su pružali otpor. Upadajući u mjesto, borci voda su očekivali napad i ostalih jedinica, kako je to planom bilo i predviđeno. Međutim, kako naših jedinica nije bilo, i oni su se počeli povlačiti preko Golog brda, ali ne u pravcu Glinice, odakle se čula pucnjava, već u pravcu Mindernog brda, nadajući se da će se tamo spojiti sa vodom Perna. Budući da se vod Perna već povukao, a neprijatelj zauzeo Minderno brdo, to se vod Pecka našao u okruženju od naoružanih domaćih ustaša iz Vrnograča, Podzvizda i Grabovca.

Borba na život i smrt boraca voda Pecka, po dubokom snijegu i sa razjarenim domaćim ustašama bila je borba do posljednjeg metka. Borci su ginuli, ali se nisu živi dali neprijatelju u ruke. Od 15 boraca i 2 vodiča samo je - ni sam nije znao kako - ostao živ borac Pavao Relić, koji je i ispričao o hrabrosti i tragediji svojih drugova. Smrću heroja iz sela Pecke tu su poginuli: Đuro V. Baić, Savo J. Bakić (rodod iz Perne, priženjen u Peckoj), Stojan S. Mazinjanin, Matija N. Mazinjanin Matičko, Đuro M. Miljević (rodod iz Gređana), Pavao S. Novaković, Matija S. Oreščanin, Đuro J. Poštić, Petar N. Poštić, Milan P. Poštić, Milutin N. Rkman, Stevan S. Rkman, Petar B. Relić, Simo Đ. Radićanin, te vodiči iz Bojne Luka Mudrinić i Miloš Vučković. Sa njima su ostale i njihove puške i jedan puškomitraljez.⁶⁰

Prema neprijateljskim podacima, od vatre partizana za vrijeme te borbe poginulo je pet ustaša, a 3 su teže ranjena.

Ovo je prva veća neuspjela akcija partizana sa teritorije kotara Vrginmosta. Bilo je, svakako, više uzroka za neuspjeh te akcije: prvo, obavještenja o stanju kod neprijatelja nisu provjerena, pa su domaće ustaše umjesto ocijenjenog slabog morala, pru-

⁶⁰ Oko puškomitraljeza su se, na licu mjesta, posvađali ustaše Ćamil Kostić iz Vrnograča i Derviš Elezović iz Podzvizda, pri čemu je Kostić iz tog mitraljeza ubio Elezovića.

žile organizovan i uporan otpor; izuzev voda Pecke, ostale jedinice nisu na vrijeme izašle na polazne položaje za napad, a kasnio je i Štab koji je rukovodio akcijom. Između jedinica nije bilo veze, a u slučaju neuspjeha nisu dati pravci povlačenja; zbog teških zimskih uslova ovaj napad bio je preuranjen; jedinice su se povlačile, a da o tome nisu obavještavale komandanta; ustaše su na vrijeme otkrile napad, izvukle se iz mjesta i zašle iza leđa jedinica koje su napadale.

Na osnovu analize ovih nekoliko uzroka dolazi se do zaključka da je ova akcija preuranjena i da nije bila dobro pripremljena ni izvedena, zbog čega je i doživljen vojnički i politički neuspjeh. Najteže stanje bilo je u vodu Pecka, koji je izgubio svojih 14 prvoboraca, među kojima 5 članova KPH i 3 člana SKOJ-a.⁶¹

Posadu u Banskom Kovačevcu 4. bataljon nije likvidirao

Drugi neuspjeh doživjele su jedinice 4. bataljona, u napadu na neprijateljsko uporište u Banskom Kovačevcu, izvedenom 8. marta. U tom selu neprijatelj je imao svoju stalnu posadu jačine oko satnije domobrana i ustaša. Satnija je služila kao veza između Karlovca i Lasinje, spriječavajući dejstva partizana preko rijeke Kupe i, ujedno, predstavljajući odskočnu bazu ustaša za izvođenje akcija na slobodnu partizansku teritoriju.

Na osnovu prikupljenih podataka da se u selu, grupisani oko škole, nalaze domobrani - kadrovi, jačine jedne satnije, i računajući na njihov slab otpor - komanda 4. bataljona je odlučila da ih napadne i razoruža. Za napad su upotrebljene sve tri čete. Prva četa napadala je sa pravca Prkosa, Druga sa pravca Kablara, a Treća sa pravca Padežana. Međutim, napad se nije odvijao po utvrđenom planu, pošto je domobranska posada, uoči samog napada, dobila pojačanje od još jedne satnije, što komanda bataljona nije doznala. Zbog toga su čete, još prilikom podilaženja samom selu, naišle na jake zasjede, te tučene bočnom mitraljeskom vatrom nisu uspjele da savladaju otpor neprijatelja. Poslije dvočasovne borbe jedinice su bile primorane da se povuku.

U ovom neuspjelom napadu 4. bataljona poginula su dva borca - Petar Janjić i Rade Lončar, dok je Stevo Mraović teže ranjen.⁶² Gubici neprijatelja ostali su nepoznati, a 1. četa uspjela je da zaplijeni oko 400 metaka, 5 okvira i jednu cijev za puškomitraljez, te nešto ranaca, šljemova, ašova i čebadi.

Neuspjesi 3. bataljona u napadu na Vrnograč i 4. bataljona u napadu na Banski Kovačevac upozorili su da se bez većeg iskustva i težeg oružja, u tako teškim zimskim uslovima, još ne mogu uspješno izvoditi akcije ove vrste i obima. Zbog toga je produžena ranija, uspješna aktivnost. Jedinice su spriječavale ispade neprijatelja na slobodnu teritoriju i vršile prekopavanje cesta, rušenje pruge i mostova, te izvodile fingirane noćne napade na neprijateljske posade - radi iznuravanja i demoralizacije. Pri tome je bilo i određenih uspjeha.

Noću 12/13. marta jedna desetina boraca 3. voda 2. čete 3. bataljona (Slavsko Polje) izvršila je fingirani napad na neprijateljsku posadu u Vrginmostu, radi uznemiravanja i iznuravanja, s težnjom da se u toku dana izvuče van mjesta, kako bi joj se, iz postavljenih zasjeda, nanijeli gubici. U tu svrhu i vod Podgorje iz iste čete upućen je bliže Vrginmostu. Cilj je postignut: Italijani su sa 30 do 40 vojnika, sutradan, 13. marta, izašli iz Vrginmosta i pošli prema zaseoku Hajdin. Dočekani iz zasjede od oba voda, iz rejon

⁶¹ Poslije rata narod sela Pecke je ovim borcima, zatim 30 kasnije poginulim pripadnicima NOVJ, kao i 256-orici žrtava fašističkog terora - podigao spomenik, na kojem su, pored ostalog, uklesani i ovi stihovi iz junačke narodne pjesme:

AK' i jesu odletjeli ždrali
ostali su tići ždralovići
Hranit' ćemo tiče ždraloviće
Naše pleme izginuti neće
Naši dvori pusti ostat' neće

⁶² Poginuo 1943. u borbi u Lasinji.

Rodića, Tepšića i Jovičića, bili su prinuđeni da se, sa 7 poginulih i 3 ranjena, povuku. Za izvlačenje ugrožene jedinice okupator je upotrebio tenk i ostvario jaku minobacačku vatru.

Iako je proljeće, kalendarski, bilo na pragu, snijeg je još uvijek bio dosta velik. No i pored toga on nije omeo ofanzivna dejstva svih partizanskih jedinica. O tome govori i izvještaj ustaške kotarske oblasti u Vrginmostu, pisan 20. marta, u kojem se, pored ostalog kaže:

»...Budući da se u zadnje vrijeme zbog velike zime i snijega nije poduzimala protiv odmetnika nikakova akcija, počeli su oni biti sve aktivniji i goropadniji. Tako na pr. odmetnici hodaju po cijelom kotaru slobodno, osim u mjestima Vrginmost, Topusko i Čermernica. Čak se i u ovim mjestima često približavaju i napadaju ih.

Dne 18. III 1942. oko 12 sati u podne četnici su se približili na oko 300 metara Vrginmostu i sa jednog brijega iz strojnice počeli pucati na kuće i ulice u Vrginmostu, tako da su se svi razbježali i pobjegli u kuće. Italijanska vojska je brzo odgovorila vatrom iz svojih strojnica, pa je tako napad odbijen.⁶³

Prije zime ustaše su prijetile i tješile se: »kada lišće opadne i prvi snijeg zapadne -očistićemo Petrovu goru od partizana i slomiti narodni otpor; po tragovima poznaćemo njihova kretanja, lako ćemo ih pronaći i tako uništiti«. Ali, ispade: opade lišće i zapade snijeg, ali oni ne očistiše Petrovu goru niti uništiše partizane!

PRVA PROLJEĆNA NEPRIJATELJSKA OFANZIVA U KORDUNU (od 18. marta do 5. aprila 1942)

Uputstvo Glavnog štaba za dejstva u proljećnim uslovima borbe

Još za vrijeme zime, štab Grupe kordunaških NOP odreda predviđao je mogućnost da neprijatelj, nestankom snijega, pređe iz defanzive u ofanzivu. U vezi s tim je 7. marta izdato odgovarajuće uputstvo koje je dostavljeno štabovima kordunaških NOP odreda i komandama svih bataljona. U tom dokumentu je data procjena da je neprijatelj stalnim ofanzivnim dejstvom svih partizanskih jedinica i na svim pravcima, bio prisiljen da promjeni svoju taktiku - od ofanzive pređe na defanzivu. Međutim, nestankom snijega - podvučeno je u pomenutom uputstvu - nastaju veće mogućnosti za pokrete - koliko naših toliko i neprijateljskih jedinica. Otuda će od naših operacija zavisiti, rečeno je jasno štabovima, da li će neprijatelj ostvariti svoje ofanzivne namjere, ili će i dalje ostati prikovan za garnizone. Na osnovi takve zamisli utvrđeni su i preporučeni određeni taktički postupci, kao garancija uspjeha u daljem hrvanju sa neprijateljem. Taj dio Uputstva je glasio:

»1. - *Stalne zasjede na ulazima u oslobođeni teritorij.* Jedinice koje čuvaju prilaze oslobođenom teritoriju ni u kom slučaju ne smiju zasnovati odbranu oslobođenog teritorija stvaranjem neke vrste fronta na kojem bi se dočekivalo nastupajućeg neprijatelja.

Komandanti tih jedinica će savjesno i svestrano ispitati moguće prilaze i spremiti unaprijed plan za postavljanje zasjeda na tim prilazima za svaki slučaj.

Naročitu pažnju treba posvetiti bočnim osiguranjima, da zasjeda ne bi bila manevrom neprijatelja po bokovima obuhvaćena i uklještena. Postavljena zasjeda mora biti potpuno nezavisna od terena i pokretna. Ni u kom slučaju se ne smije dozvoliti da jedan dio snaga bude vezan na određenom teritoriju, jer u takvom slučaju zasjeda gubi svoj karakter i pretvara se u front.

Komandant jedinice koja čuva prilaze oslobođenom teritoriju mora imati u neposrednoj blizini centralnog položaja rezervu koju će prema svojoj potrebi baciti na ovo ili ono mjesto.

⁶³ Original dokumenta broj TAJ. 49/42 od 20. 3. 1942. nalazi se u Arhivu SUBNOR-a Vrginmost.

Stalne zasjede moraju biti organizovane po dubini, tj. moraju biti kombinovane. Neprijatelj po svojoj prilici neće izabrati glavni udarac u pravcu cesta i zato je nužno imati što više pokretljivosti i sistem zasjede ne zasnivati na pretpostavci da će neprijatelj jedino pokušati napredovati uzduž cesta.

Jedinice koje se nalaze na prilazima oslobođenom teritoriju moraju ofanzivno napadati neprijateljske uporne tačke, u pozadini neprijateljske teritorije postavljati povremeno zasjede, organizovati udarne grupe koje slati što dublje u neprijateljsku pozadinu za vršenje prepada i atentata. Jednom riječju, jedinice koje čuvaju prilaze oslobođenom teritorijom moraju održati svoj karakter pokretljivosti i vršiti napade.

2. - *Obavještajna služba:* Glavni uslov da bi blagovremeno i pravilno mogli odgovoriti na svaki pokret neprijatelja jeste blagovremeno znati za pokret neprijatelja i za njegove namjere i zato je nužno imati dobro organizovanu obavještajnu službu.

Obavještajna služba treba biti savjesno organizovana i planski rukovođena. Kao saradnike obavještajne službe treba iskoristiti civilno stanovništvo i davati mu tačne upute šta oni treba da rade.

Naročitu važnost treba posvetiti stvaranju veza i iskorišćavanju naših prijatelja u neprijateljskoj pozadini. Organizovati sistem kurira kako bi obavještajna služba stizala u kratkom vremenu. Nastojati svim sredstvima prodrijeti u neprijateljske vojne jedinice i povezati se sa prijateljima kojih bez sumnje ima.

3. - *Politička priprema:* Posljednjim uspjesima uglavnom je očišćen teritorij naseljen srpskim stanovništvom i daljnji tok naših vojničkih uspjeha kao i odbrane oslobođenog teritorija je u potpunoj zavisnosti od našeg političkog prodiranja u predjele nastanjene Hrvatima i Muslimanima, i zato je nužno najstrože kažnjavati svaki samovoljni i nepravilni postupak prema Hrvatima i Muslimanima. O tome je do danas bilo dovoljno riječi i svaki samovoljni postupak je više ili manje zlonamjeran i prema tome je opravdana najstroža kazna.

Komandanti odreda će konkretizovati gornja uputstva za svaki od bataljona i što prije dostaviti sa skicama izvršenje istog.⁶⁴

Zapovjest 3. i 4. bataljonu

Neposredno poslije dostavljanja ovog uputstva, štab Grupe kordunaških NOP odreda prikupio je izvjesne podatke o tome da neprijatelj priprema ofanzivu na oslobođeni dio Korduna. U vezi s tim izdata je i zapovjest kojom je regulisan rad svih jedinica. Tom prilikom 3. i 4. bataljon su dobili slijedeće zadatke:

»...3. *bataljon:* Udarne grupe neka vrše napade na straže koje su isturene iz Vrginmosta. Stalno uznemiravati neprijatelja u Vrginmostu i Topuskom. U zajednici sa 4. bataljonom napraviti zasjedu na cesti Vrginmost - Topusko i razoružati Čemernicu. Upućivati grupe u hrvatska sela da vrše agitaciju i propagandu. Napasti stanicu Topusko....

4. *bataljon:* Na sektoru Skakavac - Banski Kovačevac - Lasinja ometati neprijatelju saobraćaj, hvatati neprijateljske patrole, vršiti prepade na neprijateljska isturena odeljenja i straže. Pripremati napade za razoružavanje posade na tom teritoriju. Organizovati udarne grupe i prebacivati ih preko Kupe sa svrhom: napadati na manje patrole i vršiti agitaciju i propagandu u hrvatskim selima. Grupe koje se prebacuju preko Kupe, neka prođu do pruge i ceste Karlovac - Zagreb. Oslonac za te grupe daće drug Ivica⁶⁵. Prelaz preko Kupe što češći. Grupe prema mogućnosti što jače. Na sektoru Bučica - Kozarac - Vrginmost ispitati, pripremiti i razoružati Ilovačak. Napadati na Bučicu i na njihove straže. Često patrole i grupe upućivati u pravcu istoka sa svrhom propagande i agitacije u hrvatskim selima. Na Vrginmost vršiti česte prepade i napadati na stražu.

⁶⁴ Zbornik V/3 - str. 238-239.

⁶⁵ Ivica Tomšić, tada partijski radnik na tom terenu.

U zajednici sa 3. bataljonom postaviti zasjedu na cesti Vrginmost-Topusko. Razoružati posadu u Čemernici. Temeljno uništiti cestu Vrginmost - Topusko - Glina. Uputiti jednu grupu da se probije do Viduševaca i da tamo izvrši prepad.⁶⁶

Ranija predviđanja štaba Grupe kordunaških NOP odreda potvrdila su naknadno prikupljeni podaci o pripremama prolječne neprijateljske ofanzive, i ona će se ubrzo i obistinuti. Naime, neprijatelj je 18. marta otpočeo svoju treću po redu ofanzivu na teritoriji kotara Vrginmost, koja je obuhvatila i ostale krajeve Korduna. Za ovu ofanzivu neprijatelj je u toku marta vršio široke pripreme i znatno ojačao svoje postojeće garnizone.

Jačina neprijateljskih snaga po uporištima

Prema izvještaju štaba Grupe kordunaških NOP odreda od 16. marta, stanje neprijateljskih snaga na teritoriji kotara Vrginmosta bilo je sljedeće:

Topusko: 1030-1040 Italijana, naoružanih sa 6 topova, 2 tenka, nekoliko bacača mina, nepoznatim brojem automatskog oružja i ostalo karabinima, 2 satnije ustaša naoružanih sa jednim teškim mitraljezom i nekoliko puškomitraljeza, ostalo karabini; 40 domobrana, 2 poljska topa, nepoznat broj puškomitraljeza, ostalo karabina; 12 žandarma sa 1 puškomitraljezom i karabinima.

Topusko-kolodvor: 30-40 ustaša i 20 domobrana naoružanih sa teškim mitraljezom i 3 puškomitraljeza.

Čemernica - škola: 110 ustaša i 60 žandarma, naoružani sa 3 teška mitraljeza i 5 puškomitraljeza, ostalo karabini.

Vrginmost: oko 1000 Italijana naoružanih sa 5 tenkova, 2 topa, 6 protivtenkovskih topova, 6 teških mitraljeza, 30-40 puškomitraljeza i 15 kamiona.

Banski Kovačevac: 2 satnije domobrana - kadrovi 1920. godišta, koji stanuju po kućama, 30 žandarma koji se nalaze u školi. Naoružanje - 10 puškomitraljeza, ostalo karabini.

Lasinja: 3 satnije domobrana, 60 ustaša i oko 20 žandarma. Stanuju po seoskim kućama i u školi.

Desni Štefanki: oko 25 žandarma, koji su pobjegli prilikom napada na Lasinju, sa nekoliko domaćih ustaša.

Raspored i dejstva naših jedinica pred početak ofanzive

Pred sam početak najavljene neprijateljske ofanzive, bataljoni Prvog kordunaškog NOP odreda nalazili su se na svojim ranijim položajima, sprovodeći naređenja komande grupe odreda radi spriječavanja prolječne neprijateljske ofanzive. Tako su se 1. i 2. bataljon nalazili na položajima prema Skakavcu, Vukmaniću, Karlovcu i Bariloviću; 3. bataljon prema Topuskom i Vrginmostu; i 4. bataljon prema Skakavcu, Banskom Kovačevcu, Lasinji, Bučici i Vrginmostu. Sve jedinice su, pored postavljanja zasjeda u neposrednoj blizini neprijateljskih garnizona, porušile uz pomoć rezervnih partizanskih odreda sve mostove i na više mjesta prekopale ceste koje izvode na oslobođenu teritoriju. Komande svih jedinica počele su da sređuju stanje svojih jedinica, vršeći užurbane pripreme kako bi spremno dočekale najavljenju neprijateljsku ofanzivu.

Istovremeno, komande jedinice su, preko narodnooslobodilačkih odbora, obavjestile i narod kako bi sklonio pokretnu imovinu, a naročito životne namirnice, i bio spreman za eventualno povlačenje u pravcu Petrove gore. Iako je zima bila popustila, snijega je

se Zbornik V/3 - str. 325-326.

još uvijek bilo i on je otežavao izvođenje svih pripremnih radova i u jedinicama i kod naroda. No, i pored toga sve pripreme su na vrijeme izvršene, izuzev u nekim selima, gdje mještani nisu uspjeli da bolje obezbijede zakopavanje žita, tako da će neprijatelj u toku ove ofanzive uspjeti da otkrije nove zemunice i opljačka i ono malo što je bilo ostalo. Osim toga, više je posvećena pažnja obavještajnoj službi, kako bi se na vrijeme dobili svi potrebni podaci o neprijatelju - slanjem izviđačkih patrola i preko saradnika i simpatizera NOP-a u neprijateljskim garnizonima.

Početak i tok neprijateljske ofanzive do kraja marta

Ova neprijateljska ofanziva izvođena je na užem dijelu teritorije Korduna, sa težištem na Petrovoj gori, obuhvatajući time i teritoriju kotara Vrginmosta. Upravo radi toga, i radi sagledavanja njene cjeline, ovdje će se, bar dijelom, opisati i stanje na ostalim sektorima, tim prije što su izvjesne akcije djelimično i koordinirane.

Ofanziva je otpočela 18. marta, napadom jačih snaga ustaša i domobrana iz Topuskog na Veliku Kladušu. Pod pritiskom jačih snaga, naša komanda iz Velike Kladuše uspjela je da se, pod zaštitom osiguravajućih jedinica, na vrijeme povuče u pravcu sela Buvače. Sutradan, 19. marta, 1. oružnička bojna iz Lasinje je, napadom u pravcu Vrginmosta, uspjela da, krajem dana, zauzme predio Muljci, između Ostrožina i Sjeničaka. Istog dana je i 2. lička ustaška bojna iz Banskog Kovačevca, zajedno sa 2. bojnom pitomaca iz Zagreba ijednom satnijom 1. ličke ustaške bojne, zauzela Padeško brdo, objekat sjeverno od Sjeničaka. Druge dvije satnije 1. ličke ustaške bojne, ojačane sa pet tenkova iz sastava Poglavnikovog tjelesnog zdruga, pod komandom bojnika Šulentića, u toku istog dana zauzele su Sjeničak. Sutradan, 20. marta, iz Karlovca je u napad krenula i 14. ustaška bojna, ojačana sa pripremljenom ustaškom grupom, koja je uspjela da do kraja dana zauzme Tušilović. Neprijateljska grupa iz Gline istog dana je stigla u Vrginmost i izbila u selo Brnjavac.

Ukupno je u toj ofanzivi učestvovalo oko 7.000 ustaša, domobrana, žandarma i Italijana, potpomognutih i tenkovima na pravcima Karlovac - Tušilović - Vojnić i Skakavac - Utinja. Držeći se ovih osnovnih pravaca, neprijatelj je nastupao u streljačkom stroju, obrazujući tako front od sela Bučice do rijeke Korane, u dužini oko 50 km. Takav raspored onemogućavao je našim jedinicama uspješno postavljanje zasjeda, a ukoliko je to i činjeno - postizani su manji uspjesi u borbi sa isturenim patrolama i pobočnicama. Vodila se više frontalna borba, koju je nametnuo neprijatelj, što je dovodilo do trošenja municije i bezuspješnog suprotstavljanja daleko nadmoćnijim neprijateljskim snagama. U toku noći 21/22. marta 1. bataljon izveo je neuspjeli napad na neprijatelja u rejonu Brezove Glave kod Tušilovića. Poginuo je komandant bataljona Mirko Poštić, rodom iz Perne.⁶⁷

U toku noći neprijatelj nije pokušavao da produži borbe, već je zanoćio na dostignutim položajima i u zauzetim selima, isturajući noćna osiguranja, a u zoru bi ponovo prelazio u napad i tako - zauzimao čuku po čuku, selo po selo.

U toku 22. marta neprijatelj je, koncentričnim napadom sa pravca Karlovac - Vojnić i Skakavac - Utinja, kao i napadom nove kolone iz Barilovića u pravcu Krnjaka - uspio da odbaci snage 1. i 2. bataljona i oko 15 časova, ojačan sa 11 tenkova, zauzme i samo mjesto Vojnić. Ovaj njegov prodor u dubinu oslobođene teritorije podržan je i napadom avijacije, koja je vršila izviđanje, mitraljiranje i bombardovanje na pravcima nastupanja svojih jedinica. Istog dana i neprijateljske snage iz garnizona Topuskog, Če-

⁶⁷ St^giašen za narodnog heroja Jugoslavije.

memice i Vrginmosta otpočele su napade na jedinice 3. i 4. bataljona i nastupanje u pravcu Petrove gore. U toku 23. marta uspjele su da jedinice bataljona potisnu na istočne padine Petrove gore i ovladaju skoro cijelom oslobođenom teritorijom kotara Vrginmosta.

Tako brz uspjeh neprijatelja se, sem njegovom izrazitom nadmoćnošću na svim pravcima i u ljudstvu i u naoružanju, može objasniti primjenom neprihvatljive taktike od strane naših jedinica, koje su dozvolile da mu neprijatelj naturi frontalnu borbu. Time su sebe osudile na stalno povlačenje, pružajući neprijatelju slab otpor, mada je direktivom štaba Grupe NOP odreda bilo naređeno da se frontalne borbe svakako izbjegavaju.

Da bi se ova greška ispravila i njene posljedice ublažile, Štab Prvog kordunaškog NOP odreda je odlučio da dio svojih snaga ubaci u neprijateljsku pozadinu, i to u rejon Sjeničak - Bovič - željeznička pruga Vrginmost - Karlovac, da bi se neprijatelj napadao u njegovim polaznim bazama i na komunikacijama. Ostalim snagama trebalo ga je vezati za sebe - frontalnim borbama. Istovremeno, civilno stanovništvo, koje je bilo izbjeglo u Petrovu goru, trebalo je uputiti na sektor Banije, preko Kamenskog mosta, gdje nije bilo neprijateljske ofanzive.

U vezi s takvom odlukom Štaba odreda, 4. bataljon je u toku noći 22/23. marta prošao kroz neprijateljski front i ubacio se u njegovu pozadinu. Štab bataljona, prikupivši podatke o stanju kod neprijatelja, odlučio je da još u toku noći 23/24. marta napadne i razoruža ostavljene neprijateljske snage u selu Bučica. Tom napadu neprijatelj se svakako nije nadao, tako da je bataljon uspio da na juriš zauzme selo, zarobi 15 ustaša (i sve ih likvidira) sa 15 karabina i 16 sanduka municije (oko 20.000 metaka). Tom prilikom kod popa su pronađeni jedan pištolj i jedan karabin. Međutim, i pored toga što je napad bio iznenađan, neprijatelj je pružio otpor, tako da su na strani bataljona bila 3 poginula i 5 lakše ranjenih boraca.

Narednih dana jedinice 4. bataljona izvršile su i druge akcije. Noću 30/31. marta napale su Vukmanić (oko 10 km jugoistočno od Karlovca), gdje se nalazilo oko 100 domobrana, žandarmerije i naoružanih civila. Napad na ovu neprijateljsku posadu nije uspio, zbog toga što ga je neprijatelj na vrijeme otkrio. U stvari, zbog snijega i mjesečine jedinice se nisu mogle neopaženo privući na jurišno odstojanje, pa su bile prisiljene da se povuku.

Noću 2/3. aprila jedinice 4. bataljona izvršile su napad na selo Desni Štefanki (na desnoj obali rijeke Kupe, 4 km jugoistočno od Lasinje). Ni ovdje nije postignut uspjeh, jer su slabije neprijateljske snage obaviještene o ovom napadu, pa su se na vrijeme povukle u Lasinju. U selu su pronađena 3 karabina sa 400 metaka. Bataljon je imao jednog poginulog, i to na osiguranju prema Lasinji.

Prva hrvatska oružnička pukovnija u vezi sa ovom akcijom dostavila je pretpostavljenima slijedeći izvještaj:

»Dne 3. travnja o.g. oko 0,30 sati oko 200 bandita napali su selo Desnu Štefanku, kotara Pisarovina, i na mjesto Lasinju. Napadi na Lasinju su odbijeni. Desni Štefanki su banditi osvojili, od kuda su odnijeli iz oružničke nastambe sve privatne i državne stvari oružnika i 1 pušku. Zatim su oduzeli pušku seljaku Milanu Orečiću. Otjerali su 5 komada goveda i opljačkali nekoliko seljačkih kuća. Banditi su zapalili školsku zgradu u kojoj su bili smješteni oružnici, koja je do temelja izgorjela. Oružnici iz Desne Štefanke smješteni su privremeno u Lasinji.⁶⁸

Kao što je cio 4. bataljon upućen u neprijateljsku pozadinu, tako je i 1. bataljon, na sektoru Tušilovića i Krnjaka, uputio jednu svoju četu koja je tamo izvodila uspješne akcije. Dana 2. aprila, postavljajući zasjedu između Tušilovića i Krnjaka, uspjela je da, čekajući neprijateljski kamion zaplijeni jedan puškomitraljez, 8 karabina i 600 metaka, te zarobi 12 ustaša, 4 domobrana i žandarmerijskog narednika. Istog dana ova je četa, postavljajući zasjedu prema Bariloviću, uspjela da zarobi dvojicu ustaša naoružanih jednim puškomitraljezom i sa 2 karabina, dok su trojica ustaša uspjela pobjeći. Dana 3. aprila, u zasjedi kod Okića, sačekala je grupu ustaša koji su tjeroali čopor ovaca i koza za Karlovac; dvojicu je ubila, ali oružje, zbog nailaska neprijateljskih tenkova, nije uspjela da pokupi. Pored ove čete, Štab 1. bataljona je uputio i jednu grupu boraca u rejon Loskunje, radi dejstva na komunikaciji Vojnić - Tušilović i prema Vukmaniću.

U pozadinu neprijatelja upućene su i 3. četa 2. bataljona i Proleterska četa Prvog kordunaškog NOP odreda. One su, pored ostalih manjih akcija, 4. aprila 1942. razoružale domobransku posadu u Kamenskom (svoga 4 km od Karlovca).

Kao što je već rečeno, neprijatelj je do 23. marta, napadom sa svih strana, uspio da zauzme sva sela oko Petrove gore, izuzev Crnog potoka, Pecke, Perne i Maličke, gdje je zadržan snagama 3. bataljona. U daljem toku ofanzive, od 24. do 31. marta, neprijatelj je - koristeći se svojim uspjehom sa pravca Karlovca, a po zauzimanju Vojnića spajajući se sa svojim snagama koje su nastupale preko Sjeničkaka, Utinja i Vrginmosta - uspio da naše snage odbaci i sa sjeveroistočnih padina Petrove gore, zaposjevši Petrovac koji je utvrdio za odbranu.

Tako je neprijatelj u ovoj ofanzivi na Kordunu zauzeo dio oslobođene teritorije i spojio se sa snagama iz Velike Kladuše, Cetingrada, Slunja i Blagaja, krstareći zauzetim selima, kao i po Petrovoj gori. Ovog puta je promijenio taktiku, pri čemu jedinice koje su izvodile ovu akciju nisu palile kuće i klale, već bacale ogroman broj letaka pozivajući mještane da se vrate kućama, obećavajući im punu slobodu i zaštitu pod uvjetom da se odreknu partizana i priznaju NDH. Međutim, ta njihova »sloboda« vladala je u selima ispod šume, dok je u njihovoj pozadini stvar bila posve drugačija. Tu nije bilo onoga što su u lecima obećavali - u pozadini su se nalazili ustaški krvnici koji su hvatali i klali nevini narod.

Ustaše su 10. aprila u selu Katinovcu poubijale preko 200 nevinih ljudi, žena i djece, a prije toga su pozivali narod kućama i obećavali da više neće biti kao do tada - pokolja, paljevine, pljačke. Naivni su i ovoga puta povjerovali i vratili se kućama. Ustaše su od ljudi tražile da dovoze sakriveni kukuruz i da ga krune, a oni su zrno otpremali za Topusko. Kada su otpremili oko dva vagona kukuruza i ocijenili da se za vrijeme njihovog dvanaestodnevnog boravka vratilo dosta naroda kući, rekli su im da će sutradan biti vježba i pucanja, ali da se ništa ne boje. Međutim, sutradan je - umjesto vježbe počeo masakr. U kući Pere Žigića, Marije Orlić i Dušana Vorkapića spalili su 120 od ukupno 203 mještana koje su toga dana poubijali. Tada su i cijeli Katinovac spalili.

Nastala je izuzetno teška situacija za stanovnike sela ispod istočnih padina Petrove gore. Sem toga, tu se našlo i dosta izbjeglica i iz drugih sela, kao i onih koji su izbjegli decembarskoj ustaškoj ofanzivi na sela između željezničke pruge i rijeke Kupe. Sada je panika zahvatila i jedne i druge. Nije se znalo gdje se može sigurno skloniti, jer su ovog puta ustaše krstarile i po Petrovoj gori, koja je dotad ovim ljudima bila jedino bezbjedno mjesto.

Dok su 4. bataljon i djelovi 1. i 2. bataljona napadali neprijatelja u njegovoj pozadini, dotle su 3. bataljon i ostale jedinice 1. i 2. bataljona vodile borbe sa neprijateljem u samoj šumi. Snijeg, koji je po poljima već bio okopnio, zadržao se još u šumi, a guste jutarnje magle bile su ambijent u kome je dolazilo do čestih susretnih borbi u šumi, jer niti je neprijatelj znao otkud ga partizani mogu napasti, niti su partizani znali gdje se nalazi neprijatelj.

U takvoj neizvjesnosti poginula je i drugarica Dragica Bulat, referent saniteta 3. bataljona, student medicine, član Partije i istaknuti partijsko-politički radnik. Ona je tom prilikom bila u sastavu izviđačke patrole koju su vodili komandir 2. čete 3. bataljona Ilija Gvozdić i vodnik voda iz 1. čete istog bataljona Mile Poštić, obojica profesionalni vojnici (aktivni podoficiri bivše jugoslovenske vojske). Među nekoliko dobrovoljaca javljenih za patrolu bila je i drugarica Dragica. U momentu kada su se, po magli i kiši, približavali neprijateljskim položajima, primjetili su čovjeka u crnom civilnom kaputu, bez kape, sa puškom preko ruke. Niko u prvi mah nije bio siguran je li to civil i, okretna kao uvijek, Dragica je istrčala i zapitala ga: »Druže, otkuda si?« Još je pokušala i pružiti ruku. Na nesreću, bio je to ustaša. Istovremeno su odjeknula dva pucnja: Dragica je ranjena, a ustašu je, u bijegu, ubio Mile Poštić. Dok su je nosili, bodrila je svoje drugove govoreći im o borbi za slobodu i pjevušeći borbene pjesme. Umrula je isto večer, sahranjena uz skromne počasti i iskreno ožaljena od svojih ratnih drugova i naroda.

U izvještaju kotarske oblasti Vrginmost Velikoj Župi Pokuplje o stanju na teritoriji kotara od 20. do 31. marta stoji:

»U toku zadnjih 10 dana vršene su na području kotara velike akcije protiv odmetnika u Petrovoj gori. U akciji su sudjelovali ustaške postojbe, domobrani, te oružnička bojna. Osim toga je sudjelovalo i pet krilaša.

Akcija je počela od Kupe, pa je u vidu neprekidnog lanca od glinskog kotara do blizu Karlovca trebala da se kreće prema Petrovoj gori, tako da se svi odmetnici na tom području tjeraju u Petrovu goru, gdje su trebali biti opkoljeni. No u praksi se stvarno nije tako u svemu radilo. Na području ovog kotara, na reonu Ostrožin - Bović - Golinja, tamo gdje su se inače odmetnici najviše zadržavali, tako reći nije ni bilo potjere, odnosno pretresa terena. Tako isto, ljudstvo se nije uvijek zadržavalo na onom mjestu gdje ih je noć zatekla, nego su se grupisali kod pojedinih kuća u selima, pa su čak i u Vrginmost doazili. Na taj način provuklo se kroz obroč oko 300 odmetnika, koji borave oko Bovića napadaju hrvatska sela.

Ipak, kraj svega toga, odmetnici su u velikoj većini izgleda opkoljeni u samoj Petrovoj gori. Vojska je na nekim mjestima sasvim uz Petrovu goru i u više navrata je već došlo do oštrijeg sukoba sa odmetnicima. Avioni su prije 5 dana bacali letke sa potpisom Vojskovođe Kvaternika, kojim se grkoistočnjaci pozivaju na predaju. Po ovom pojavu predalo se u ovom kotaru do sada oko 25 žena i djece i oko 10 odraslih muškaraca. Među ovima imade nekoliko ranjene djece, koja su upućena u bolnicu. Također imade među ovima i sa smrztinama, krastama, bosih i golih.

Prema svemu izgleda da je stanje kod odmetnika već jako teško i mnogi bi se predali kada bi bili sigurni da im se ništa neće dogoditi.

Naknadno je određeno da stanovite postrojbe oružništva ponovo počnu akciju od Kupe i da u pozadini suzbiju odmetnike koji su izbjegli da budu opkoljeni. Ujedno se postavljaju jake oružničke postaje koje će se stalno kretati na svom rejonu i suzbijati odmetništvo.

Sve ove su akcije baš sada u najvećem jeku i po svojoj prilici će se završiti za 20-30 dana.«⁶⁹

Krvavi 1. april na Petrovcu

U ovako teškoj i neizvjesnoj situaciji, naročito za civilno stanovništvo, koje je stalno bježalo sa kose na kosu (izuzev u selima Malička, Perna i Pecka, gdje neprijatelja nije bilo), Štab Prvog kordunaškog NOP odreda, na prijedlog Štaba 3. bataljona, riješio je da se u toku noći 31. marta na 1. april, sa snagama 3. i 2. bataljona, uz pomoć ljudstva iz rezervnih partizanskih odreda, izvrši napad na neprijatelja koji drži vrh Petrovca i da se protjera iz šume.

Drugi bataljon dobio je zadatak da, u sadejstvu sa svojim snagama koje je imao u pozadini neprijatelja, napadne neprijatelja koji se bio utvrdio u rejonu sela Ključar. Ove snage iz pozadine trebalo je da neprijatelja, jednovremeno kao i snage s fronta, napadnu s leđa. Istovremeno, bataljon je imao i zadatak da sačeka i potuče neprijatelja koji bi, pod pritiskom snaga 3. bataljona, napustio vrh Petrovca i povlačio se prema Ključaru.

Treći bataljon imao je zadatak da, uz pomoć rezervnih partizanskih odreda, napadne neprijatelja na vrhu Petrovca - radi protjerivanja odatle i iz šume. Štab bataljona je za izvršenje ovoga zadatka sakupio ljudstvo rezervnih partizanskih odreda sela: Katinovca, Crnog Potoka, Pecke, Perne, Maličke, Blatuše, Donje Čemernice i Poljana, a bilo ih je i iz drugih sela, ukupno oko 700 ljudi naoružanih roguljama (poslije su i nazvani »roguljaši«). Oni su tako raspoređeni da je na 4 »roguljaša« dolazio po jedan borac - partizan, dok je ostali dio bataljona sačinjavao udarnu grupu. Ovaj broj »pomoćnog« ljudstva sakupljen je i poveden više radi vike u jurišu i moralnog efekta koji će, kako se vjerovalo, demobilizatorski uticati na samog neprijatelja, a ovi ljudi će uzimati oteto oružje i ono od poginulih i teško ranjenih partizana. Međutim, oni su u toku napada pokazali i pravi heroizam, jurišajući sa roguljama na dobro ukopanog i naoružanog neprijatelja koji se još i ogorčeno branio.

Tako predviđen i organizovan napad počeo je oko 2 časa po ponoći 1. aprila.

Drugi bataljon, koji je trebalo da napadne neprijatelja u rejonu sela Ključar, svoj zadatak nije izvršio. Naime, on je, kako je to bilo i predviđeno, čekao da prvo izvrše napad jedinice koje su se nalazile u pozadini neprijatelja, te pošto one privuku pažnju neprijatelja na sebe - da tada otpočne napad bataljona. Međutim, kako ove jedinice iz pozadine nisu izvršile svoj zadatak, to ni 2. bataljon nije krenuo u napad; on nije izvršio dobiveni zadatak, što je uticalo i na izvršenje zadatka 3. bataljona.

Treći bataljon pristupio je izvršenju zadatka kako mu je od Štaba odreda bilo i naređeno. Bili su tu i komandant Odreda Stanko Opačić Čanica, članovi Okružnog komiteta KPH za Karlovac Stevica Lukačić i Tabor Rafko, te obavještajni oficir štaba Grupe

⁶⁹ Original dokumenta TAJ. br. 49-1942. od 31. 3. 1942. nalazi se u Arhivu SUBNOR-a općine Vrginmost.

3dreda Milić Novković. U sumrak 31. marta borci 3. bataljona, sa oko 700 roguljaša, krenuli su u napad po smrznutom snijegu, pri čemu se hod kroz šumu još dalje čuo. Borci su se kretali J kolonama, ali veoma sporo. U hodu su se formirale dvije kolone, sa zadatkom da se napad izvede borbenim poretkom u obliku potkove. Pri tome je 1. četa napadala s jugozapadne a 2. četa sa jugoistočne strane vrha Petrovca, a jurišni vod između njih.

Zbog škripanja snijega pod nogama, koje se nadaleko čulo, iznenađenje, kao važan momenat s kojim se računalo, nije postignuto. Ustaše su na vrijeme otkrile približavanje jedinica i dočekale ih jakom vatrom, naročito minobacačkom. Srećom, uslijed noći i šume ni ustaše nisu gađale precizno, pa su mine prebacivale.

Prvi je otvorio vatru jurišni-udarni vod, a zatim i obje čete, uz snažan povik »ura« iz oko 800 grla. Čule su se i komande starješina i boraca koji su već uskočili u prve rovove iz kojih se ustaše povlače, ostavljajući poginule i ranjene. Bježe ustaše i iz druge linije rovova. Pobjeda je već bila na vidiku, ali kako ustaše nisu osjetile napad sa suprotne strane, od Ključara - organizuju odbranu i uspjevaju da naše prorijeđene snage izbace iz napuštenih rovova.

Vatra napadača je počela jenjavati zbog nedostatka municije i pretrpljenih velikih gubitaka. Uz to, svitalo je, pa je neprijatelj pred svojim rovovima primjetio i naše borce s roguljama, što ga je još više ohrabrilu da pređe u juriš. Osim toga, znao je da napuštanjem položaja može biti samo uništen, pa mu je preostajalo jedino da se uporno brani, sem ostalog i protivnapadima.

Povlačenje boraca bilo je dramatično - pored poginulih, ostajali su ranjenici koji su jaukali. Svi pokušaji da se izvuku bili bi bezuspješni, jer su pali pored samih ustaških rovova, te bi njihovo izvlačenje donijelo još više žrtava. U takvoj situaciji došao je do punog izražaja neviđeni heroizam boraca i »roguljaša« - ne žaleći svoje živote i naoružani jedino roguljama, jurišali su na dobro naoružanog i ukopanog neprijatelja - da bi ga uništili, ponovo oslobodili ranije zauzetu teritoriju, i spasli svoje ratne drugove.

Na bojnopolju, na tom veoma uskom prostoru, ostalo je 68 mrtvih boraca, od čega su 46 bili »roguljaši« a 22 partizani, naoružani jednim puškomitraljezom, 8 karabina i 2 civilne puške. Bataljon je bio prisiljen da se u samu zoru, povuče na polazne položaje.

U tom krvavom sudaru na Petrovcu zauvijek su ostali:

Iz Blatuše - Milan Miloša Čiča, rođen 1923. godine, Ljuban Petra Jakšić, 1914, Savo Stojana Janjanin, 1913, Pavao Stanka Mutić, 1921, Nenad Petra Nišević, 1916, Petar Nikole Ralić, 1920, Savo Trifuna Šapić, 1903, Ilija Nikole Trkulja, 1921, i Miloš Jovana Ulemek, 1921;

Iz Brnjavca - Rade Stojana Crevar, 1924;

Iz Bukovice - Bogdan Jovana Vranješević, 1921;

Iz Crnog Potoka - Đuro Pavia Bakić, 1909, Jovan Pavia Balaban, 1901, Rade Đure Poštić, 1922, Rade Miloša Poštić, 1922, Aleksa Janka Vojnović, 1923, Mirko Ilije Vojnović, 1921, Nikola Jovana Vojnović, 1898, i Stevan Matije Vojnović, 1908;

Iz Crevarske Strane - Rade Stojana Crevar, 1924, Simo Nikole Jović, 1902, Dušan Matije Lacković, 1906, Ljuban Matije Lacković, 1912, Branko Miloša Rodić, 1923, Ljuban Adama Tepšić, 1919, i Simo Adama Tepšić, 1910;

Iz Čemernice - Marko Petra Bakić, 1923, Ljuban Marka Divić, 1920, Mirko Marka Divić, 1923, Đuro Petra Kajganić, 1915, i Mile Pavia Komljenović, 1919;

Iz Donjeg Sjeničaka - Nikola Petra Manojlović, 1898;

Iz Katinovca - Matija Miće Blanuša, 1920, Matija Đurđa Ivković, 1914, Mihajlo Matije Malobabić, 1910, i Petar Mile Malobabić, 1899;

iz Kozarca - Milan Sime Mraović, 1922, i Dragan Mile Mrkšić, 1915;
Iz Lasinjskog Sjeničaka - Mile Milića Padežanin, 1921;
Iz Male Trepče - Dušan Ignjatije Tepšić, 1909;
Iz Maličke - Rade Vuje Čiča, 1922, Branko Ostoje Janjanin, 1922, Janko Petra Kukulj, 1923, Mirko Miloša Puškar, 1925, Dušan Nikole Šapić, 1910, i Ljuban Vuje Šapić, 1917;
Iz Pecke - Petar Miloša Poštić, 1908;
Iz Perne - Jovan Petra Bakić, 1913, Božo Sime Fuštar, 1918, Mirko Mile Kljajić, 1923, i Milivoje Mile Oreščanin, 1916;
Iz Pješćanice - Nikola Petra Čamdžija, 1903, Nikola Đure Dragojević, 1922, i Vujo Đure Rušnov, 1925;
Iz Podgorja - Milan Đure Barbir, 1905, Mile Petra Barbir, 1917, Petar Mane Lapčević, 1910, Stanko Rade Lapčević, 1916, Teodor Pavia Pavlović, 1913, Đuro Rade Polojac, 1924, Pavao Petra Samardžija, 1903, Petar Petra Samardžija, 1903, i Nikola Adama Vrga, 1904;
Iz Poljana - Ljuban Jovana Divić, 1913, Mirko Jovana Divić, 1916, Mihajlo Stevana Roknić, 1909;
Iz Trstenice - Stevan Pavia Simić, 1898.

Istog dana, tj. 1. aprila, neprijatelj je iz sela Podgorja, Lackovića i Ključara krenuo u pravcu Petrovca i spojio se sa onim snagama koje su uspjele da odbiju napad 3. bataljona. Tu su na samom vrhu ostavili i dalje dio svojih snaga, a sa glavninom krenuli u pravcu Maličke, Perne i Pecke, i kroz šumu prema Magarčevcu, u susret koloni koja je, iz zaseoka Novakovića i Napijala, preko Vučkovića i Crne Lokve, izbijala u rejon Selakove poljane, gdje je i zanoćila.

Na neprijatelja, koji je išao do Ključara, otvorio je vatru vod Ključar iz sastava 2. bataljona. Poslije kraće borbe, vod se dijelom boraca bacio neprijatelju za leđa, a dijelom održavao kontakt s njim. Na neprijatelja koji je krenuo za Maličku, Pernu i Pecku, vatru je otvorio vod Slavsko Polje (3. bataljona) i jedan vod iz 2. bataljona, tako da se vod 2. bataljona, poslije kraće borbe, prebacio neprijatelju za leđa, dok je vod Slavsko Polje kontakt sa neprijateljem održavao sve dok se nije spojio sa ostalim jedinicama 3. bataljona, koje su se povukle u pravcu Debele Kose. Isto tako, odbrambene borbe su vođene i na južnim i jugozapadnim padinama Petrove gore, protiv neprijatelja koji je, došavši iz Velike Kladuše, takođe prodirao u samu šumu - radi spajanja sa snagama koje su nastupale sa pravca Topusko, Vrginmost i Vojnić.

Odustajanje od prebacivanja u Baniju

Poslije neuspjelog napada na ustaše na Petrovcu, nastala je još teža situacija. Kod naroda to je izazvalo neizvjesnost i strah, budući da su ljudi budno pratili pokrete i dejstva partizana pa su bili svjedoci i njihovog neuspjeha, a kod partizana zabrinutost za porodicu. Uz to, nije bilo više ni municije. Borci su znali da se Štab savjetuje o daljem pokretu, te su se mnogi opraštali, tješili, hrabрили i savjetovali članove svoje porodice, uvjereni da ih više neće vidjeti.

Odmah po povlačenju sa Petrovca, komandant odreda Stanko Opačić Čanica sazvao je starješine 3. bataljona - radi savjetovanja i dogovora o daljnjim mjerama. Savjetovanju su prisustvovali i drugovi Stevica Lukačić, Tabor Rafko i Milić Novković. U svemu, bilo je 18 prisutnih.

Svima je bilo jasno da su mogućna samo dva rješenja: jedno - prebacivanje preko Magarčevca u sela na zapadnim padinama Petrove gore, gdje su veće mogućnosti i za prijelaz naroda; drugo - prebacivanje preko rijeke Gline u Baniju, budući da u Baniji nije bilo znakova neprijateljske ofanzive. Odmah treba reći: drugo rješenje bilo je teže za prebacivanje naroda.

Komandant odreda je sa nekoliko drugova bio za prvu varijantu, a drugi, koji su predstavljali većinu, među kojima su bili Lukačić, Tabor i Novković, bili su za to da se ide u Baniju, jer je šuma bila zaposjednuta od ustaša. Prijedlogu ovih drugih pridružio se i Savo Radujković iz Katinovca, govoreći da poznaje put i prijelaze preko rijeke Gline u rejonu Starog Sela. Riješeno je - da se pođe u Baniju, lako se komandant odreda s tim nije slagao, pokorio se odluci većine, među kojima i politički odgovornih drugova Lukačića i Tabora.

Padom mraka 1. aprila 1942. godine izdato je naređenje za pokret, na čelu sa prethodnicom koju je vodio Savo Radujković. Sa borcima je pošlo i oko 500 ljudi, žena i djece, ostavljajući svu svoju pokretnu imovinu ustašama. Prelaz preko Gline je bio preko brane mlina zvani »Pilana«, u Starom Selu, dok se neprijateljska posada, ovdje pristigla za vrijeme ofanzive, nalazila u selu Katinovcu i navodno kod Kamenskog mosta, i u zaseoku Bjeljevine. Tako se kolona boraca i naroda kretala pored samih ustaša i, doslovno, između njih.

Na mjestu prelaza rijeka se račva na tri kraka, tako da je prelaz bio preko nasipa, iznad kojeg je bio cio metar nabujale i brze vode, nastale otapanjem snijega. To je predstavljalo ozbiljnu prepreku, a protezanje samog nasipa znao je jedino Radujković, pa je išao na čelu, a sa njim je krenuo i vod boraca, među kojima i politički radnici Lukačić i Tabor. Uхватili su se jedan drugom za opasač, u lanac, i polako krenuli. Ali, kako je kolona djelimično zaustavljala protok vode, to je pritisak postajao jači. Odjednom se lanac kida i u valovima mutne rijeke nestaje 19-godišnji Nedeljko Poštić iz Perne. Bio je dobar plivač, ali kako je na sebi imao željezničku bundu, to mu nije bilo pomoći.

Oni koji su bili na nasipu produžili su i ne znajući šta se dogodilo, a pri kraju prelaza utopio se i Stevan Milić, iz Blatuše. Rijeku je prešlo samo 30 boraca, koji su se u selu Bojna priključili 3. četi 1. bataljona Banijskog NOP odreda. Bili su, izdvojeni iz svoje matične jedinice, ne znajući za sudbinu ostalih boraca i naroda koji je sa njima krenuo ka prijetećoj Glini. Na prelaz preko rijeke išlo se neorganizovano: nije bio regulisan redoslijed prelaza, već kako bi ko upadao u lanac. Bez iskustva u prelazu rijeke, borci su se osjećali nemoćni.

Narod i vojska su se održali u Petrovoj gori

Kada je komandant Odreda shvatio da je tako nemoguć prelazak, skoro u svitanje je naredio da se bataljon, zajedno sa narodom, odmah prebaci do najbliže šume zvane Debela kosa. Sada je trebalo prijeći taj prostor na svega 300 metara udaljenosti od ustaša, koji su se ulogorili u Katinovcu, gdje su se vidjele vatre, a iz nekih bi suknuo i plamen. Kolona je uspjela da prođe neopažena od ustaša. Tako se 2. aprila ujutro, nekompletan 3. bataljon našao u šumi Debela kosa. Nekompletan, zbog toga što su se dva borca utopila, 30 je prešlo Glinu i otišlo u Baniju, a 3. vod (Crni Potok) 1. čete nije ni prelazio. On je po povlačenju sa Petrovca upućen u rejon Kijaka, radi osiguranja, i nije obaviješten o planiranom pokretu prema Baniji. I 2. vod (Slavsko Polje) 2. čete ostao je na svome terenu, jer ni on nije bio obaviješten o pokretu.

U toku 2. aprila 3. bataljon je cio dan vodio tešku borbu protiv ustaša u Debeloj kosi, jer su ovi brzo otkrili njegovo prisustvo. Tri dnevna juriša ustaša bataljon je uspješno odbijao imajući u borbi samo jednog teže ranjenog, i to vodnika 1. voda 1. čete Milu Poštića, iz Perne.⁷⁰

U toku 3. aprila bataljon se prebacio preko Crnog Potoka i Pecke u rejon Kijaka, gdje je u njegov sastav ušao i 3. vod 1. čete. Istovremeno, ovdje se našla i četa iz Široke Rijeke, poznata kao Vergaševa četa,⁷¹ koja se povukla ispred neprijatelja koji je išao u šumu sa pravca Široke Rijeke. U toku 3. aprila neprijateljske snage su se spojile u rejonu Magarčevca i Selakove poljane.

Za sve to vrijeme, tj. od 31. marta do 3. aprila, jedinice koje su se prebacile u pozadinu neprijatelja izvodile su manje akcije. Tako je 3. četa 2. bataljona u toku 2. aprila napala neprijatelja u Vrelu Utinji, nanijevši mu gubitke od 10 mrtvih. Zbog brzine intervencije - četa nije uspjela da pokupi oružje sa poginulih. Noću 3/4. aprila ista četa napala je stražu u Kamenskom (4 km od Karlovca) i tom prilikom uspjela da zarobi tri domobrana od kojih je jedan bio oficir, zaplijeni tri karabina, 30 ofanzivnih bombi i 2.500 metaka. Ujedno je time prekinuta veza između Vukmanića i Skakavca, Karlovca i Tušilovića. Taj napad izazvao je uzbunu u samom Karlovcu, tako da je neprijatelj počeo da pretražuje okolinu Karlovca - pod reflektorima sa tenkovima.

U toku 4. i 5. aprila neprijatelj se povukao osim iz Katinovca u polazne baze, tj. u Veliku Kladušu, Topusko, Čemernicu, Vrginmost, Bučicu, Banski Kovačevac, Skakavac, Vukmanić i Karlovac, vršeći i dalje česte ispade u pravcu Petrove gore, tako da će sve do početka svoje druge prolječne ofanzive, 9. maja, biti stalno aktivan.

Sve jedinice su se prikupile i ušle u sastav svojih bataljona, a onda ponovo zauzele ranije položaje, odbijajući skoro svakodnevno neprijateljske ispade koje je činio kolonama jačine do 100 vojnika, i to jednovremeno sa više kolona i sa raznih pravaca. Ovim je neprijatelj htio stalno da uznemirava partizanske jedinice, obezbjedi kontrolu ranije osvojenog terena i u tajnosti vrši pripreme za ponovnu ofanzivu - za stezanje obruča oko partizana u Petrovoj gori. Od početka ofanzive pa do njenog završetka, za 19 dana borbi, naše jedinice su imale 35 poginulih i oko 60 ranjenih boraca, tj. oko 100 izbačenih iz stroja, dok je neprijatelj imao oko 200 mrtvih i ranjenih. Najveće gubitke pretrpjeli su 1. i 3. bataljon.

Satirući i u ovoj ofanzivi civilno stanovništvo, neprijatelj je poklao ili poubijao oko 495 nevinih ljudi, žena i djece. Taj krvavi bilans posebno je izgledao ovako: Blatuša - 5, Bović - 4, Brnjavac - 2, Bukovica - 1, Crni Potok - 24, Crevarska Strana - 1, Čemernica - 8, Čremušnica - 3, Donji Sjeniĉak - 15, Dugo Selo - 2, Golinja - 1, Gornji Sjeniĉak - 22, Katinovac - 259, Kirin - 8, Kozarac - 4, Lasinjski Sjeniĉak - 11, Mala Trepĉa - 1, Maliĉka - 1, Perna - 13, Pješĉanica - 16, Podgorje - 8, Poljani - 1, Slavsko Polje - 27, Staro Selo - 48, Štipan - 5, Šljivovac - 3, Trstenica - 6 i Vorkapić Selo - 5.

Grupa od 30 boraca, koja je uspjela da pređe razlivenu Glinu, ostala je pod komandom 3. čete 1. bataljona Banijskog NOP odreda sve do 6. maja 1942, kada se uspjela prebaciti preko Gline (u rejonu željezniĉke stanice Gređani) i vratiti u sastav svoje jedinice. Za ovo vrijeme grupa se, zajedno sa banijskim jedinicama, povukla preko rijeke Une u Bosnu, pošto je neprijatelj u toku aprila izvodio ofanzivu i u Baniji, te je, zajedno sa ostalim jedinicama, izvodila akciju u dolini Une, oko Bosanske Krupe i Ćađevice.

⁷⁰ Poginuo 1943. godine.

⁷¹ Po Dušanu Vergašu, koji je poginuo kao njen komandir 1942. godine u Trziću, da bi kasnije bio proglašen za narodnog heroja.

Visoka cijena grešaka, vrijednost iskustva

Ako bi se izveli zaključci o akcijama neprijatelja i partizanskih jedinica za vrijeme ove, prve prolječne neprijateljske ofanzive, onda se može reći:

- Neprijatelj je u toj ofanzivi na oslobođenoj teritoriji Korduna u osnovi postigao postavljeni cilj. Koncentracijom jačih snaga i napadom sa više pravaca ka Petrovoj gori, uspio je da za 14 dana zauzme dotada oslobođenu teritoriju i prokrstari Petrovom gorom. Ovim je stvorio povoljne uslove za početak druge faze ofanzive - za stezanje obruča oko partizana u Petrovoj gori. No i pored toga, nije uspio u osnovnom - da uništi i razbije naše jedinice, koje su i dalje ostale sposobne da mu svakodnevno nanose gubitke;

- Iako je svim partizanskim komandama bila poznata direktiva viših štabova da se ne ulazi u »borbu krutih frontova«, one su i ovoga puta, sem 4. bataljona, prešle u frontalne borbe, protiv daleko nadmoćnijeg neprijatelja, što ih je i dovelo u situaciju da stalno odstupaju;

- Jedinice koje su prebačene u pozadinu neprijatelja bile su nedovoljno aktivne, što je jedan od razloga da su neprijatelju nanošeni manji gubici i što nismo uspjeli privući njegove snage na te jedinice iako su za to postojali svi uslovi;

- Akcije koje su izvođene, kao ona na Petrovcu ili Ključaru, bile su nedovoljno pripremljene i slabo koordinirane, a bilo je i primjera neodgovornosti starješina za izvršenje već primljenih naređenja. Može se s razlogom reći da je akcija na Petrovac i Ključar uspjela - vjerovatno je da bi se i tok ofanzive izmjenio i da neprijatelj ne bi uspio proći Petrovom gorom;

- Nije bilo potrebe za prebacivanjem 3. bataljona preko rijeke Gline, na sektor Banije, ostavljajući tako nezaštićene ranjenike i narod, u uslovima kada su postojale sve mogućnosti za uspješne borbe i na sektoru oko Petrove gore. To je, uostalom, potvrdio i slučaj vođenja uspješne borbe upravo 3. bataljona protiv ustaša u toku 2. aprila u regionu šume Debela kosa, gdje neprijatelj, iako nadmoćniji i nakon tri juriša, nije uspio da razbije bataljon koji je u toj borbi, uzgred budi rečeno, imao samo jednog ranjenog.

Propusta kod naših jedinica je, dakle, bilo više, i to dosta ozbiljnih, a time i nedostataka ispoljenih u borbi, čije se posljedice ogledaju i u sopstvenim velikim žrtvama. U osnovi, ti nedostaci su proizlazili iz još nedovoljnog vojnog iskustva jedinica, utoliko prije što je ovo bila prva ovako jaka neprijateljska ofanziva, na ovom području. Iz ovih borbi sve jedinice su izvukle potrebna iskustva i prekalile se za borbu i sa jačim neprijateljskim snagama.

Ubrzo su se ustaše uvjerile u to da njihova martovska ofanziva protiv partizana na Kordunu nije donijela očekivane rezultate. O tome svjedoči činjenica da je Pavelić zbog toga smijenio pukovnika Mirka Zgagu s položaja komandanta jedinica koje su ofanzivu vodile i iza sebe, pored svih vojničkih neuspjeha, ostavile krvave tragove. Brigu o »uništenju partizana na Kordunu« poglavnik je ponovo povjerio komandantu svoje tjelesne garde, Anti Moškovu, »junaku« iz decembarskog pokolja žena i djece na sjevernom dijelu kotara Vrginmosta. Upravo s tim Pavelićevim »junakom« još nekoliko kordunaških jedinica će se ponovo sresti već u maju u Petrovoj gori i opet mu i pored svih zlodjela njegovih potčinjenih, dokazati da su narod i njegovi partizani neuništivi.

VAŽNIJA ZBIVANJA IZMEĐU MARTOVSKO I MAJSKE
OFANZIVE NEPRIJATELJA

Taktičko načelo: s fronta zadržavati, iz pozadine napadati!

Poslije martovske neprijateljske ofanzive, tačnije rečeno po njenom jenjavanju za izvjesno vrijeme, sve jedinice su u toku aprila vodile borbe protiv neprijatelja koji je vršio ispade u pravcu Petrove gore. One su uz to pronalazile mogućnosti i za izvođenje sopstvenih akcija, ali su, zbog svakodnevnosti aktivnosti neprijatelja, pretežno bile u defanzivi.

Neprijatelj se još uvijek, sa dosta jakim snagama, nalazio oko Petrove gore i na našoj ranije oslobođenoj teritoriji. U toku aprila više puta je zalazio i u samu Petrovu goru, i u manje šumice, sa jedinicama jačine od 2 do 3 satnije, i to uvijek sa drugog pravca, tako da nije postojala mogućnost da ga naše jedinice negdje sačekaju i sa jačim snagama napadnu i potuku. Kroz šumu se kretao tako da mu je glavovina išla po bilu, a pobočnice dolinama. Nekoliko puta je zanoćivao pod šatorima, da bi sutradan produžio pretraživanjem šume. Pored toga, nastojao je da, uz jaka osiguranja, popravi cestu i željezničku prugu Karlovac - Sisak, a uspio je da stvori jaču vezu od Velike Kladuše preko Topuskog za Glinu.

Štab Kordunaškog NOP odreda postavio je zadatak jedinicama u vezi sa ponovnim čišćenjem teritorije, ali ne linijom napada na neprijateljske garnizone, već prenošenjem akcija na drugu teritoriju - prema Cazinu i na sektor između pruge Glina - Vrginmost i rijeke Kupe, dejstvujući tako po neprijateljskom saobraćaju i razvlačeći njegove snage. Radi sprovođenja toga zadatka, komandama bataljona je data direktiva, čija je suština bila: u slučaju jačih frontalnih napada neprijatelja, koji pri tom vrši osiguranje puteva i snabdijevanje - manjim snagama se prebacivati u njegovu pozadinu, radi onemogućavanja snabdijevanja i održavanja veza, a glavnim snagama se planski povlačiti, zauzimajući istovremeno novu teritoriju. Za slučaj, pak, da neprijatelj napada sa manjim snagama frontalno, glavnim snagama se prebacivati u njegovu pozadinu, a slabijim održavati sa njim kontakt, onemogućavajući mu brzo nastupanje.

Sedmog aprila jedan vod iz 2. čete 4. bataljona pored ceste u Slavskom Polju postavio je zasjedu na koju je naišla neprijateljska patrola. Uspjeh zasjede bio je: 3 mrtva, zaplijenjene 2 puške, 3 pištolja i 3 bombe. Pored toga, ostatak čete je porušio željezničku prugu između Utinja i željezničke stanice Vojnić, u dužini od jednog kilometra. U vezi s tom akcijom, u izvještaju I hrvatske oružničke pukovnije od 29. aprila stoji:

»... Dne 7. travnja o.g. oko 16 sati na putu iz Slavskog Polja prema Crevarskoj Strani, kotara Vrginmost, partizani su iz zasjede ubili domobranskog poručnika Milu Margetu i dvojicu oružnika. Od ubijenih oduzeli dve puške, 3 bombe, 3 okvira (skladišta) puna naboja za strojnu pušku, dalekozor i sve privatne stvari.«⁷²

U vezi sa istom akcijom, upravnik kotara Vrginmost, u svom izvještaju upućenom 11. aprila Župskoj redarstvenoj oblasti Velike Župe Pokuplje, piše:

»... Dne 7. IV 1942. u Crevarskoj Strani, selu u podnožju Petrove gore blizu Vrginmosta, poginuli su u borbi sa odmetnicima jedan pričuvni domobranski poručnik i dva pokusna oružnika. Pomenuti pričuvnik sa šest oružnika i domobrana išao je u obhodnju, pa je iznenada napadnut iz zasjede vatrom iz strojnice, kojom prilikom su odmah trojica stradali, a ostali su se povukli. Izgleda da ophodnja nije bila dosta obazriva.«

Istim izvještajem kotarske oblasti Vrginmost javljeno je:

»Italijanska vojska napustila je područje ovog kotara 8. IV 1942. godine, pa je sam Vrginmost ostao sa oko 70 oružnika i ustaša. Čemernica isto tako, a Topusko sa nešto jačom posadom. U Petrovoj gori i na njenim obroncima ustaške postrojbe neprekidno su na terenu, ali do većeg sukoba sa naoružanim odmetnicima još nije došlo.

Noću između 8. i 9. te 10. travnja 1942. godine odmetnici su iz pušaka i strojnica napali Vrginmost, vjerojatno misleći da nakon odlaska Italijana u Vrginmostu nema posade. Ustaše su na napad odgovorile velikom vatrom, ali mrtvih ni ranjenih nije bilo ni sa jedne strane.

U akciji protiv odmetnika izgleda da odmetnici nisu puno stradali, osim što su rastjerani u manje grupe. Situacija je sada slična onoj u studenom prošle godine, sa izuzetkom da će toplije vrijeme pogodovati odmetnicima za sakrivanje.

Napominje se da je teško doći do točnih informacija o toku i uspjehu akcije protiv odmetnika. Ustaše češće govore o blokovanju odmetnika i o jačim sukobima te uspjesima, dočim oružnici su manje optimisti. Zbog toga nije isključena kontradikcija u raznim izvještajima oružnika i ustaša. Napominje se daje stalna posada Vrginmosta oružnička postaja od 14 ljudi i 55 ustaša, ali i oni djelimično odlaze na teren, pa zbog toga sam Vrginmost nije dosta osiguran.

Za stalnu posadu Vrginmosta trebalo bi odrediti najmanje jednu postojbu od 100 ljudi, oružnika, domobrana ili ustaša, pa se moli Naslov, da u tom pravcu poduzme potrebne korake.«⁷³

Sadržaj ovog neprijateljevog akta pokazuje da partizanske jedinice u toku ofanzive nisu uništene ni razbijene, već naprotiv - upravitelj kotara traži pojačanje posade u Vrginmostu kako bi se mogao suprotstaviti partizanskim napadima, koji su ponovo počeli odmah po povlačenju ustaša i domobrana iz Petrove gore, istovremeno sa akcijama oko samog Vrginmosta. Sa simpatizerima NOP-a u hrvatskim selima uspostavljena je veza odmah po prebacivanju jedinica 4. bataljona na svoj teren, tako da je taj bataljon iz hrvatskog sela Desni Štefanki u toku 15. i 16. aprila dobio 3 karabina, 200 metaka i nešto dinamita.

Treći vod 2. čete 4. bataljona uspio je da u rejonu sela Borja sačeka i ubije jednog ustašu, a jednog rani, ali zbog jačine ostalih snaga nije uspio da pokupi oružje.

Napad Utinjskog zdruge na sektor 4. bataljona

U zoru 18. aprila jedinice Utinjskog zdruge,⁷⁴ pod komandom ustaškog potpukovnika Moškova i jačine 7 satnija (po jedna satnija iz Lasinje, Čemernice, Vrginmosta i Vojnića, te glinska bojna od 3 satnije - sa oko 1.000 vojnika) izvršile su napad na sektor 4. bataljona sa tri pravca: jednom kolonom pravcem Lasinja - kroz šumu Kremešnicu - Sjeničak-šuma Tukleč; drugom kolonom pravcem: Čemernica-šuma Abez; i trećom kolonom - iz Vrginmosta u pravcu Slavskog Polja, gdje se spojila sa kolonom iz Vojnića, a zatim su, kao jedna kolona, produžili preko Kirina za Bović. Sa ovom kolonom išli su topovi i tenkovi. Ovakvim napadnim kolonama, koje su nastupale u rastresitom borbenom poretku, cilj neprijatelja je bio da potiskuje jedinice 4. bataljona, dovede ih do okruženja i uništi ih u rejonu šuma Trepča, Tukleča i Abeza.

⁷³ Original dokumenta TAJ. br. 49-1942. od 11.4. 1942. nalazi se u Arhivu SUBNOR-a općine Vrginmost.

⁷⁴ U Utinjskom zdruge nije bilo ni jednog Utinjca, niti je ova, po zlu poznata jedinica, svojim sastavom imala veze sa Utinjem i Vrelom Utinjem.

Prva četa 4. bataljona bila je orijentisana prema Skakavcu i Banskom Kovačevcu. Tim rasporedom bataljon je, u stvari, zatvarao i kontrolisao svoju ranije oslobođenu teritoriju.

Postoje neprijatelj prije toga skoro svakodnevno vršio ispade, ovaj njegov napad nije iznenadio jedinice 4. bataljona, ali su one bile iznenađene jačinom snaga kojima je neprijatelj krenuo u napad, još uz pomoć tenkova i artiljerije i istovremeno sa tri pravca. Tako je neprijatelju još istoga dana, 18. aprila, uspjelo da 2. četetu okruži u rejonu šume Trepča (između Pješćanice i Sjeničaka). Međutim, četa je uspjela da razbije obruč i probije se u pravcu Kirina, a u toku noći 18/19. aprila da se prebaci preko pruge u blizini Vrginmosta u Petrovu goru. Pri probodu obruča četa je imala dva poginula i dva ranjena borca. Poginuli su Petar Šarić Jović, iz Slavskog Polja, i Đuro Marka Peleš, iz Gornjeg Sjeničaka, a lakše ranjeni Miloš Nikoliš i Petar Trkulja.⁷⁵ Po prelasku u Petrovu goru četa se odmah orijentisala za dejstva prema komunikaciji Vrginmost - Vojnić.

Treća četa, koja je bila postavila zasjedu pored ceste u Lasinjskom Sjeničaku, morala se povući pošto je neprijatelj cestom nastupao sa tenkovima, a brdima sa pješadijom. Povukla se, dakle, kako je neprijatelj ne bi brzim prodorom doveo u okruženje. Po upadu u Sjeničak, neprijatelj je uspio da pohvata i poubija 12 civila, dok je oko 10 muškaraca poveo, da bi ih kasnije takođe strijeljao.

Pošto je neprijatelj ocijenio da su se sve jedinice 4. bataljona grupisale na malom prostoru Štipana, Sljivovca, Ostrožina i Kirina, on je 19. aprila, poslije proboda 2. čete iz okruženja i prebacivanja preko Abeza za Kirin - odmah pregrupisao snage i krenuo sa Šabarića - dijelom snaga prema Vrginmostu, cestom za Bović, a dijelom snaga prema Ostrožinu, kako bi opkolio naše snage. Kako je neprijatelj došao iza leđa 1. čete, to je Štab bataljona naredio da se ova povuče u pravcu šume Kremešnice. Četa se povukla, ali se komandir njenog 1. voda Ilija Srdić samovoljno odvojio od čete i, sa jednom desetinom, zavukao u jednu jamu - pećinu, 4-5 metara duboku u rejonu sela Gornji Kirin (zaselak Pavlovići - Pećinari). Mislio je, vjerovatno, da tu sačeka pad mraka, a zatim da se izvuče iz neprijateljskog obruča. Međutim u neposrednoj blizini pećine, na svega 15 metara udaljenosti, nalazila se druga poluotvorena pećina. Tu je sebi obezbjedila sklonište jedna baba, pa su ustaše, prolazeći ispod brda, primijetile utrtu stazu koja je vodila pored same pećine u koju se sklonila desetina. To je ustašama dalo povoda da sa jednim uhvaćenim starcem pođu da vide kuda staza vodi i da pretresu grm. Tako su spazili i jamu kojom su se partizani uvukli u pećinu. Ne znajući ništa o partizanima, ustaše su, za svaki slučaj, uputile starca da vidi ima li koga u pećini. Kada se starac počeo uvlačiti - ubijen je od partizana koji su mislili da je to ustaša. Time su i sebe otkrili. Ustaše su pozvale pojačanje, ali se desetina, i pored sve žestoke borbe, nije predala - sve dok ustaše nisu dovukle topove i njima počele tući pećinu, koju je cijelu noć čuvala glinska bojna ustaša, ložeći vatru svuda okolo. Čak bi ustaše ložile vatru i na samom ulazu u jamu, tjerajući u nju dim kako bi partizane prinudili na predaju. A kada ni bacanje bombi u pećinu ni pozivi na predaju nisu pomogli, ustaše su dejstvom topova, paljenjem dinamita i bacanjem svežnjeva bombi razrušili pećinu. Tada je svaki daljnji otpor partizana bio uzaludan. Izbacivši prethodno jedan puškomitraljez, 7 karabina i jednu lovačku pušku, svi su se predali osim jednog koji se sam ubio da ne padne krvnicima živ u ruke. Bio je to Vaso Alajica, a ustašama su se predali: Ilija Srdić, komandir voda, rodom iz Šljivovca, i borci rodom iz Kirina: Stanko Pavlović, Dušan Pavlović, Jovan Pavlović, Nikola Katić, Petar Pavlović, Nikola Pavlović, Đuro Kajganić, Božo Roknić i Stanko Komazec. Svu deseticu ustaše su odvele i strijeljale.⁷⁶

⁷⁵ U knjizi »8. kordunaška udarna divizija«, izdanje HAK, na str. 47 posljednji stav, greškom su *unijeta* imena Đuro Sarić i Marko Carević, što se ovime ispravlja.

⁷⁶ Mjesto strijeljanja nikada nije utvrđeno; neki su navodili Zagreb, a drugi okolinu Vojnića.

Ovo je ostao jedinstven slučaj u toku NOR-a na teritoriji čitavog Korduna, jer ne samo partizani, nego ni narod nije htio da se ispred neprijateljskih ofanziva skriva u pećinama, kojih je, inače, bilo dosta. Niko, kako se ovdje govorilo, nije htjeo »živ u jamu«, a ovaj slučaj je i potvrdio da je narod bio u pravu. Samovolja vodnika Srđića i lakomislenost ostalih boraca odvela ih je u sigurnu smrt, i to u vrijeme kada je trebalo da neprijatelju nanose najveće gubitke.

Početak martovske ofanzive, neprijatelj je prešao preko teritorije 4. bataljona u pravcu Petrove gore, šireći propagandu da više nema ubijanja naroda i da se slobodno može vraćati kućama. Poslije 5. aprila, kada su se neprijateljske jedinice povukle u polazne garnizone, većina naroda se znatno približila, ili došla na svoja zgarišta, naročito oni koji su nasjeli ustaškoj propagandi. Zbog toga je ustašama za vrijeme napada na sektoru 4. bataljona, izvedenog 18, 19. i 20. aprila, uspjelo da pohvataju oko 470 osoba. Manji broj su pobili u selu, a većinu povelu i predali Nijemcima, koji su ih otpremili u logore, odakle se, sem pojedinaca, nisu vratili. Po selima, žrtve ovog zločina ustaša su bili: Čremušnica - 1, Donji Sjeničak - 127, Gornji Sjeničak - 199, Kirin - 66, Lasinjski Sjeničak - 17, Mala Trepča - 6, Ostrožin - 49 i Šljivovac - 5.

Neprijatelj se u toku 20. aprila zadržao na teritoriji 4. bataljona, dok je jedna njegova posada jačine satnije, iz Utinja krenula u pravcu Gornjeg Sjeničaka, pretražujući šumu Katić-kosu. Istog dana poslije podne sve neprijateljske snage su se povukle u polazne garnizone, na šta je 4. bataljon počeo da prikuplja svoje čete i priprema se za nove akcije.

Akcije i krijesovi u čast Prvog maja

U danima NOB-e praznik se proslavljao na taj način što su toga dana, ili povodom njega - neprijatelju nanošeni najveći gubici. Za to su vršene i posebne pripreme. Tako su i na teritoriji kotara Vrginmosta za proslavu drugog ratnog Međunarodnog praznika rada ovog puta na vrijeme izvršene pripreme svih jedinica. A da bi te pripreme bile što organizovanije, štab Grupe kordunaških NOP odreda izdao je 21. aprila 1942. zapovjest svim komandama, u kojoj su postavljeni zadaci i 3. i 4. bataljonu. U zapovjesti je, pored ostalog, stajalo:

»Pošto je neprijatelj uglavnom završio proljetnu ofanzivu i zadržao se na našoj teritoriji, potrebno je da mu se u što kraćem roku zada što više udaraca, nanese što više gubitaka, oduzme što više oružja, spriječi slobodno kretanje i razruše sve saobraćajne i telefonske veze....

U vezi toga i u vezi 1. maja, našega narodnog praznika, koga moramo proslaviti u borbi,

N A R E Đ U J E M

...Treći bataljon da uništi željezničku prugu između Vrginmosta i Topuskog, razoruža jednu manju neprijateljsku posadu, kako je to predvidio komandant bataljona. Noću 30. 4. na 1. 5. zapaliti krijesove na Petrovcu, Kijaku, Rastovcu, Debeloj kosi i Podgorju. Po mogućnosti u zajednici sa 3. četom 2. bataljona, 2. KPO da izvrši diverzione akcije na Kordunskoj cesti.

Četvrti bataljon da organizira i izvede napad na vlak i razoruža neprijatelja u Ilovačku, pripremi razoružanje neprijateljske posade uz željezničku prugu i obavijesti svoj odred koji će, pre-

ma potrebi, za tu akciju odrediti i uzeti još snaga. Grupi preko Kupe narediti da noću 30. 4. na 1. 5. na pogodnim mjestima zapali krijesove, odnosno, da zapale krijesove snage tog bataljona na svim visovima na njihovom terenu i dalje.

Akcije predviđene ovom zapovijesti pripremati dobro i početi ih izvršavati odmah. Paljenje krijesova i vršenje manifestacija za 1. maj izvršiti, ukoliko je to moguće, u vezi s narodnooslobodilačkim odborima, Antifašističkim frontom žena i organizacijom SKOJ-a.

Noću između 30. aprila i 1. maja izvršiti fingirane napade na neprijateljske garnizone, upotrebljavati što više sredstava u tim napadima.«⁷⁷

S druge strane, neprijatelj je, vjerovatno računajući sa snagama partizana povodom Prvog maja, preduzeo sve mjere predostrožnosti tako da uspjesi Kordunaša nisu mogli biti zapaženiji, a osim toga na teritoriji kotara još uvijek su se nalazile jače neprijateljske snage. No, i pored toga, sve jedinice su izvršile posebne političke i vojničke pripreme i odmah počele sa izvođenjem planiranih akcija:

Rušenje pruge između Topuskog i Vrginmosta - izvedeno noću 22/23. aprila. Akciju su izvele jedinice 3. bataljona, rušeći prugu kod željezničke stanice Blatuša. Uto je naišao teretni voz čija se lokomotiva sa jednim vagonom survala u jarak. Iz pratnje voza poginulo je oko 10 vojnika.

Rušenje pruge između Jastrebarskog i Karlovca - izvedeno iste noći 22/23. aprila. Četvrti bataljon je uputio jednu desetinu preko rijeke Kupe, koja je porušila prugu samo koji tren prije nego što je s pravca Karlovca naišao voz koji se, sa lokomotivom i nekoliko vagona, survao na livadu. Tom prilikom je poginulo nekoliko ustaša, domobrana i civila. Sutradan, 24. aprila, italijanska pješadija i konjica krenule su iz Karlovca u pravcu Rečice i Šišljavića, radi pljačke ovih hrvatskih sela. Dočekani vatrom iste desetine, nisu u potpunosti uspjeli u svojoj namjeri te su se morali povući za Karlovac. Ovaj smjeli podvig desetine, koja je dočekala i napala deset puta jačeg neprijatelja, još više je podigao ugled NOV-a i u ovim hrvatskim selima. Svaki prolazak partizana kroz ova i druga hrvatska sela bratski je pozdravljen, borci su uvijek rado primani, svaka njihova akcija u borbi protiv okupatora i domaćih izdajnika potpomognuta.

Prekopavanje ceste Vrginmost - Vojnić - obavljeno noću 24/25. aprila. Treći vod (Slavsko Polje) 2. čete 3. bataljona, zajedno sa pripadnicima rezervnog partizanskog odreda, prekopao je navedenu cestu u rejonu Biljega. Na istom mjestu Proleterska četa⁷⁸ postavila je zasjedu. Oko devet časova naišli su radnici upućeni od neprijatelja sa željezničke stanice Vojnić da poprave cestu, ali su ovdje, naišavši na zasjedu, pohvatani i odvedeni u šumu, a zasjeda je i dalje ostala neotkrivena. Pošto je neprijatelj smatrao da je cesta popravljena, oko 11 časova, cestom od pravca Vrginmosta, naišao je jedan kamion ustaša iz Gline, među kojima se nalazio i ljekar dr Vladimir Čanić, načelnik hirurgije vojne bolnice u Glini.

Proleterci su otvorili vatru, a komandir čete Breberina ubacio i bombu u kamion. Istovremeno je sa pravca Vojnića naišao i jedan motocikl sa trojicom ustaša naoružanih teškim mitraljezom. Išli su, vjerovatno, radi osiguranja kamiona. Proleterima je uspjelo da ubiju oko 10 ustaša, među kojima i dr Čanića, dok je nekolicini uspjelo da pobjegnu

⁷⁷ Zbornik V/4 - str. 108-110.

⁷⁸ Bila je to Proleterska četa Prvog kordunaškog NOP odreda, formirana za vrijeme neprijateljske marševske ofanzive od najboljih boraca-dobrovoljaca iz svih bataljona - odreda. Četa je bila sastavljena od 3 voda sa oko 100 boraca naoružanih sa 9 puškomitraljeza. Komandir čete je bio Miško Breberina, a politički komesar Višnjić.

kroz šumu u pravcu željezničke stanice Vojnić. Kamion i motocikl su zapaljeni, a zaplijenjen jedan teški mitraljez (italijanski) sa oko 700 metaka, dva puškomitraljeza, 4 karabina sa oko 2.000 metaka i dva pištolja. Proleterci nisu imali gubitaka.

Zasjeda na pruzi između Skakavca i Udbine - izvedena 27. aprila. Tada je Proleterska četa, zajedno sa 2. četom 4. bataljona, i 4. vodom 1. bataljona 1. kordunaškog NOP odreda, trebalo da izvede i drugu akciju, koju je planirao štab tog odreda. Predviđeno je, naime, da se napad izvrši na voz između željezničke stanice Skakavci i željezničke stanice Udbina - Sjeničak. U vezi s ovim, predviđeno je: sa Proleterskom četom postaviti zasjedu u rejonu Lipovca, koja će, ujedno, razmaknuti tračnice kako bi voz, po nailasku, iskočio iz istih; sa vodom 1. bataljona postaviti obezbjeđenje prema Skakavcu - Vukmaniću i prema željezničkoj stanici Utinja; sa 2. četom 4. bataljona zaposjesti rejon Borje i držati prikovanu neprijateljsku posadu u Udbini - Sjeničak. (Neprijatelj je svoje snage, radi obezbjeđenja pruge, držao na željezničkim stanicama Vojnić - Vrelo Utinja - Utinja - Udbina Sjeničak i Skakavac, pored ostalih snaga smještenih u Vojniću, Vukmaniću, Skakavcu i Vrginmostu). Za rukovođenje ovom akcijom određeni su operativni oficir odreda Ignjatije Perić i komandir Proleterske čete Miško Breberina.

Izvođenju ove akcije pristupilo se u skladu sa predviđenim planom. Međutim, kada su četiri borca razmaknula šine, naišao je čuvar pruge koji je, primijetivši ih, počeo da viče: »Zasjeda! Zasjeda! Naprijed vojsko!« Čuvši ovo, neprijatelj je zastao ispred zasjede, zauzevši položaj dok ne stigne traženo pojačanje iz Skakavca i Udbine - Sjeničak. Pošto je zasjeda time bila otkrivena, partizanske jedinice su se povukle prema ranijim položajima (Proleterska četa za Petrovu goru, vod 1. bataljona prema Loskunji i Debeloj kosi, a 2. četa prema Katić-kosi). Neprijatelj je iz Skakavca, željezničkih stanica Udbine - Sjeničak, Utinja i Vojnić, sa dva tenka, krenuo streljačkim strojem u pravcu Babine gore. Izbivši na ivicu šume, zauzeo je položaj, gdje je ostao oko 2 sata, tukući šumu mitraljeskom i minobacačkom vatrom. U ovom napadu uspio je da uhvati i ubije oko 20 mješšana, većinom žena i djece.

Rušenje TT-stubova - izvedeno u noći između 30. aprila i 1. maja. Treći bataljon je to uradio na linijama: Velika Kladaša - Topusko i željeznička stanica Topusko - Čermernica - Vrginmost - Crevarska Strana, a 2. četa 4. bataljona na liniji željeznička stanica Vojnić - Skakavac. Porušeno je oko 100 metara pruge između željezničke stanice Vojnić i Crevarske Strane.

Ubacivanje letaka u Topusko - obavljeno noću uoči 1. maja. Tada je štab 3. bataljona, preko naših simpatizera u Topuskom, razbacao letke po samom mjestu. Uz to, na određenim mjestima su paljeni krijesovi i vršeni fingirani napadi na sve neprijateljske posade, koje su tokom noći odgovarale jakom vatrom.

Zasjeda u Crnom Potoku - izvedena 28. aprila. Rečeno je već da je neprijatelj, po povlačenju iz Petrove gore u polazne garnizone, skoro svakodnevno, jačim snagama i uvijek sa drugog pravca, vršio ispade u sela ispod Petrove gore - radi pljačke, paljenja preostalih kuća i podignutih bajti, i ubijanja nevinog naroda. U te napade sa ustaškomobranskim jedinicama išle su i okorjele ustaše - civili iz okolnih hrvatskih i muslimanskih sela sa teritorije Cazinske krajine. U jednoj od takvih akcija, 1. četa 3. bataljona, koja je bila orijentisana prema neprijatelju koji je nasrtao sa pravca Velike Kladaše i Vrnograča, sačekala je 28. aprila u Crnom Potoku neprijatelja koji se prebacio preko rijeke Gline, i tom prilikom uspjela da ubije dvojicu ustaša - civila i zaplijeni dva karabina.

Odbijanje ispada ustaša kod Pecke - izvršeno je 1. maja. Neprijatelj je na položaje 3. bataljona krenuo sa jačim snagama: satnijom ustaša iz Topuskog preko Katinovca i satnijom iz rejona Podzvizda (Bosna) preko Crnog Potoka u pravcu Pecke. Kako su

se partizani, dan ranije, povukli sa isturenih položaja, to su ustaše uspjele da se neopazeno privuku bliže selu Pecke i tu se pritaje po šumarcima. Kada se narod iz šume počeo spuštati svojim bajtama u selo, ove dvije satnije zaobišle su selo i izbile do pred sam rub Petrove gore. Tu ih je sačekala i vatrom odbila 1. četa 3. bataljona. Ustaše su uspjele da uhvate i pobiju 20 civila, a od partizana poginuli su Dušan Roknić iz Perne i Pero Miljević iz Topuskog. Izgubljena su i njihova dva karabina, jer su se prilikom napada na ustaše odveć odvojili iz sastava svoga voda.

Ove akcije izvedene uoči Međunarodnog dana rada, kao i sve druge koje su naše jedinice izvodile za vrijeme neprijateljske ofanzive na Petrovu goru u martu i poslije povlačenja neprijatelja iz Petrove gore - pokazale su da je borbeni moral partizana na onoj visini na kojoj je bio i prije neprijateljske ofanzive. I u ovoj ofanzivi neprijatelj je klaovao, palio i odvodio uhvaćeno stanovništvo, te se uslijed toga narod još više povezao sa partizanima u kojima je vidio jedinu zaštitu. Taktika neprijatelja, koja je išla za tim da odvoji partizane od naroda, obećavajući mu mir i slobodu, nije urodila plodom. Narod ponovno uviđa da partizani imaju pravo kada upozoravaju na neiskrenost ustaških obećanja, jer dok na jednoj strani neštedimice daju obećanja - dotle na drugoj strani iza sebe ostavljaju smrt i pustošenja. Ni ovom ofanzivom neprijatelj nije postigao ono što je očekivao, tj. da uništi partizane, iako je stvorio uslove za drugu proljetnu ofanzivu na Petrovu goru. Naše su jedinice za vrijeme ove ofanzive došle do jošđviše oružja i proširile svoje dejstvo na teritoriju preko rijeke Kupe - u hrvatska sela, u neposrednu blizinu Karlovca i nedaleko od Zagreba.

O uspjesima partizana i lažima ustaške propagande piše i oružnički bojnik dr Marjan Pušić, zapovjednik oružničkog nadzorništva Vojnić, 5. maja 1942. godine:

»Ovim oružničkim postojama ne samo da nije uspelo uspostaviti javni red i sigurnost, nego se je u mnogo slučajeva dogodilo i to da postaje nisu mogle, uslijed pritiska partizana, unatoč toga što postoji i krstareći odred Utinjski zdruk, već uspostavljenu sigurnost držati, nego su dapače morale napustiti i svoju posadu (Krnjak i Perjasica)

Nama koji smo stalno na terenu u ovdašnjim krajevima izgleda upravo nerazumljivo kad čitamo u novinama pojedine službene članke u kojima se naglašuje kako je ovo područje očišćeno od partizana i protudržavnih elemenata, a mi vidimo i osjećamo najbolje po svakodnevnim žrtvama kako su te vijesti neistinite

Ako je tomu doista tako, onda je to velika obmana i dokaz da su naše vlasti potpuno krivo informirane. Jer ustanak i neredi ovdje ne samo da nisu savladani i uništeni, nego oni ni ne jenjavaju. Petrova gora i ostale šume pune su partizana, koji se prebacuju iz jednog mjesta u drugo, već prema tome kako ih njihova obavještajna služba obavještava o tome kuda kreću oružane snage NDH da ih unište.⁷⁹

Odlazak prve i druge grupe boraca u sela sjeverno od Kupe

Politički komesar Grupe kordunaških partizanskih odreda, Veco Holjevac, u svom izvještaju političkom komesaru Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske od 7. aprila 1942. godine, pored ostalog, piše da se »jedinice u hrvatska sela još nisu prebacile zbog velikih poteškoća« i da »forsira da se to prebacivanje izvrši što prije u rejonu Kozjače i Draganičke šume kraj Karlovca«. Narod Pokuplja i Žumberka od prvih dana ustaške vladavine nije odobravao njihovu politiku, a pogotovo zločinstva ustaša. Zato je politika Partije bila da se na ovome terenu, u neposrednoj blizini Zagreba i Karlovca, što prije razvije NOP. U vezi s tim je i donijeta odluka da se u hrvatska sela sjeverno od rijeke

⁷⁹ Zbornik V/32 - str. 241.

Kupe prebaci dio partizana sa Korduna i tako pomogne tamošnjim članovima i simpatizerima Partije pri organizovanju partizanskih odreda. Na osnovu ove odluke, a prema naređenju štaba Prvog kordunaškog NOP odreda, komanda 4. bataljona odabrala je grupu od 15 dobrovoljaca, koju je 15. aprila uputila preko Kupe, na sektor Pokuplja.

Grupu su sačinjavali: Teodor Bulat Tešo, komandir grupe, Franjo Kurelc, politički rukovodilac,⁸⁰ Miladin, Mile i Nikola Bastajić, Mile i Nikola Bučan, Pavao Janjić Pajo, Stevo Kličković Boltić, Nikola Ladišić, Jovica Mraović Zec, Milan Mraović Simić, Vaso Tepšić, Dušan Vlajnić i Vujo Vučković.

Noću 15/16. aprila grupu je preko Kupe prevezao Mile Martinović iz Gradca. Za kratko vrijeme za grupom je došla Milka Kufrin, rodom iz Okića kod Jastrebarskog, a priključio joj se i Nikola Prebeg iz Šišljevića.

Po dolasku na teren Pokuplja, grupa je otkrivena i neprijatelj je preduzeo mjere da je uništi. Doznajući da se grupa nalazi u Kupčinskoj i Cvetkovačkoj šumi, oko 300 Italijana—konjanika iz uporišta Jastrebarskog pošla je u tom pravcu. Prema kazivanju Teše Bulata, Italijani su borce zatekli skoro na spavanju, u jednoj kolibi gdje su se bili sklonili ispred nevremena. Ni sam ne može objasniti kako su uspjeli da se probiju bez ijednog poginulog ili ranjenog druga, dok su Italijani imali desetak mrtvih. Pretpostavka je da su ih Italijani htjeli žive pohvatati, što je grupi dalo mogućnost i vremena da pobjegne. O tome drug Bulat kazuje:

»Pod mojim rukovodstvom pređosmo u Pokuplje. Nismo imali vezu ni s narodom ni s organizacijom. Jedan nas je drug prevezao preko rijeke i rekao: »Tu vam je šuma, a tamo selo«. Zavukli smo se u prvo žbunje. Kada je svanulo, krenuli smo dalje i našli se u Cvetkovačkoj šumi, na teritoriji Jastrebarskog. Poslije tri dana napala nas je veća grupa Italijana iz Jastrebarskog. Moglo je biti oko četiri - pet sati poslije podne. Kiša je padala. Nalazili smo se u jednoj svinjarskoj kolibi. Dvojica drugova bili su na osiguranju prema Jastrebarskom. Od teškog umora, gladi, neprekidnih kiša, oni (osiguranje) zadrijemaše pod jednim hrastom. Tu ih iznenadi italijanska konjica. Njih oko tri stotine. Ipak im je uspijelo da pobjegnu, jedan na drvo, a drugi u vodu Kupčine. Italijani nesmetano »došetaše« gotovo pred samu kolibu. Mi, raskomočeni, unutra ništa nijesmo znali. Tek jedan od drugova slučajno pođe napolje. I samo što je promolio glavu viknu: »Drugovi, vojska«. Mi u taj čas, onako u gaćama, zgrabismo oružje, a Italijani već na vratima. Toliko se nabiše oko kolibe, da nisu od svojih ljudi mogli ni pucati, a mi po njima. Jedan broj drugova preplivao je Kupčinu i prešao u drugi deo šume, a jedan broj na drugu stranu. Sutradan smo se sakupili na ugovoreni znak i tek tada smo, poslije te naše prve uspjele borbe sa oko 300 Italijana, uspostavili vezu i sa narodom i sa drugovima iz organizacije KP, jer su se tada uvjerali da smo partizani. Od tada drugovi zvani Bendžo 1 Gajdaš, iz sela Kupčine, stalno su nam pomagali, jer su dobro poznavali prilike i teren.«⁸¹

Početkom maja 1942. godine grupa se prebacila na teren Žumberka, gdje je izvodila manje akcije: razoružanje ustaša u selu Slavetiću; napad na ustaško-žandarmerijsku posadu u selu Budinjak i dr. Ti početni uspjesi bili su od velikog značaja za razvitak ustanka u Žumberku. Narod je borce hranio, pomogao im, davao podatke o neprijatelju, pri čemu su skoro svakodnevno prilazili i novi borci. Prilivom boraca sa Žumberka i dolaskom grupa boraca iz Zagreba, stvoreni su uslovi da se već u junu mjesecu formira četa od oko 100 boraca. Istovremeno, priključila im se i grupa Grge Milašinića, koja se iz Korduna prebacila na neoslobođenu teritoriju u okolini Karlovca.

⁸⁰ Po prelasku Kupe, već poslije prve borbe, prešao na stranu ustaša.

⁸¹ Zbornik 3, prva godina NOR na području Karlovca, Korduna, Gline, Like, Gorskog kotara, Pokuplja i Žumberka, Historijski arhiv, Karlovac 1971. godine.

Poslije uspjeha prve grupe, formirana je i od strane komande 4. bataljona 16. maja upućena i druga grupa boraca u hrvatska sela preko Kupe. Grupa je bila jačine 25 boraca, a sačinjavali su je: Jovan i Miloš Arbutina, Rade Aralica, Petar Berić, Mile Bekić, Miljan Bojanić, Stevan Borota, Ljuban Hajdinović, Simo Janjić, Vaso Kajganić, Vujo Kljajić, Miloš Krlić, Stevo Malobabić, Božo Mraović, Mile Radanović, Dušan Radović, Mile Čokara, Jovo Radović Čokara, Vasilj Radović Ban, Pajo Radović, Milan Prišuta, Dušan Stanojević i Mile Tepšić. Komandir grupe bio je Simo Vučinić, a politički delegat Mile Radović Čokara. Grupa je na teritoriji Pokuplja djelovala pod nazivom »Kljuka«.

Drugi dan po dolasku na teren Pokuplja, 17/18. maja, ova grupa je izvela akciju u selu Gradcu, gdje je zadobila dva karabina i porušila TT-stubove po delovima u dužini od oko jednog kilometra. Već sutradan, 19. maja, ona izvodi drugu akciju, u selu Dvoranci, gdje je zadobila pet karabina i tri pištolja, a od ustaškog blagajnika uzela novac, pišaći pribor i radio-aparat. Dalje akcije grupa je izvodila u sastavu i po naređenju Žumberačko-pokupskog NOP odreda, formiranog krajem jula ili početkom avgusta 1942. godine. Prvi komandant i politički komesar Odreda bili su Slavko Klobučar Čort i Boris Balaš, obojica Hrvati rodom iz Karlovca. U sastav Odreda ušla je i Žumberačka četa, sa grupom partizana koje je ovamo doveo Tešo Bulat koji je i postavljen za komandira čete.

Kordunaši u Žumberku, sa Prvim proleterskim bataljonom Hrvatske

U danima kada je neprijatelj sve svoje glavne snage usmjerio na uništenje partizanskih jedinica na cijelom Kordunu, a time i na teritoriji kotara Vrginmosta - dolazi do formiranja Prvog proleterskog bataljona Hrvatske. Bataljon je formiran naredbom broj 7 komandanta Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske, izdatoj u duhu direktive Vrhovnog štaba NOP odreda i Dobrovoljačke vojske Jugoslavije da se formiraju proleterske jedinice. Formiranje bataljona je odobrio CK KP Hrvatske. Njegov prvi komandant bio je Ante Banina, politički komesar Božo Spaček, a operativni oficir Milan Žeželj. U sastav ovoga bataljona ušla je i Proleterska četa Prvog kordunaškog NOP odreda, u kojoj se nalazilo i oko 20 boraca izabranih od mnogo javljenih dobrovoljaca iz 3. i 4. bataljona, tj. sa teritorije kotara Vrginmosta.

Poslije borbi na teritoriji Like i Korduna, Bataljon je prešao na teritoriju Žumberka, gdje je, zajedno sa jedinicama Žumberačko-pokupskog NOP odreda, izvodio akcije u neposrednoj blizini Zagreba i Karlovca. Već u toku avgusta, kada je ovdje stigla i Prva kordunaška brigada (4. brigada Hrvatske), oslobođena je skoro čitava teritorija Žumberka i dio Prokuplja.

Upućivanje prve grupe kordunaških partizana u Hrvatska sela preko rijeke Kupe izvršeno je poslije ustaške ofanzive na Petrovu goru i svakodnevnih ustaških akcija na teritoriji Korduna i, u okviru toga, kotara Vrginmosta. A do upućivanja druge grupe dolazi samo dva dana poslije proboja ustaškog obruča u Petrovoj gori. To je, dakle bilo vrijeme kada su ustaše govorile da su kordunaški partizani uništeni. Umjesto toga - ti kordunaški partizani prelaze Kupu i, zajedno sa borcima Hrvatima iz Pokuplja i Žumberka, izvode akcije u neposrednoj blizini Zagreba i Karlovca.

Borcima ovih grupa pripada velika zasluga za dizanje ustanka na teritoriji Pokuplja i Žumberka, a pogotovu za širenje i jačanje bratstva i jedinstva Srba i Hrvata, i to u vrijeme kada su ustaše bile u ofanzivi i kada je njihova propaganda bila najjača radi razjedinjavanja Srba i Hrvata. U daljoj oslobodilačkoj borbi uspostavljena je stalna i neprekidna veza Korduna, Pokuplja i Žumberka, a bratstvo i jedinstvo Srba i Hrvata, potvrđivano i kaljeno u zajedničkim borbama - svakim danom bilo je sve jače i čvršće.

DRUGA PROLJEĆNA NEPRIJATELJSKA OFANZIVA NA KORDUNU

(od 9. do 14. maja 1942)

Pripreme za ofanzivu i nova ustaška taktika

Kada je glavna ustaška komanda u Zagrebu uvidjela da svojom martovskom ofanzivom i u akcijama u toku aprila nije uspjela da uništi glavnu grupaciju partizana u Petrovoj gori, odlučila se da to učini u drugoj majskoj ofanzivi. Vjerovatno su radi toga i ostavili jače snage u Vojniću, Tušiloviću i duž pruge Topusko-Vrginmost-Karlovac, a uz to su, u napadima u toku aprila, stalno uznemiravali naše jedinice, ubijali nedužno stanovništvo, palili i pljačkali, nastojeći da što bolje upoznaju teren i kretanje partizana i naroda. Ovakvim načinom rada neprijatelj je stvorio povoljnije uslove za početak i odvijanje druge ofanzive, a prije svega da u tajnosti izvrši sve pripreme za dovođenje novih jedinica. Sem ostalog, neprijatelj je, na osnovi raspoloživih podataka, cjenio da su se veće grupe partizana povukle u Petrovu goru, i da je povoljna prilika da ih unište u drugoj proljećnoj ofanzivi.

U svim prethodnim ofanzivama i akcijama neprijatelj je primjenjivao taktiku frontalnog napada i potiskivanja partizanskih snaga na pojedinim dijelovima teritorije, pokušavajući da ih dijelom snaga zaobiđe i na taj način ih dovede u okruženje. Međutim, to mu nikad nije polazilo za rukom, jer su partizanske jedinice bolje poznavale teren i nisu se upuštale u krute frontalne borbe.

Uviđajući da sa takvom taktikom napada protiv partizanskih jedinica ne postiže željeni osnovni cilj - njihovo uništenje, neprijatelj će u drugoj, majskoj ofanzivi, promijeniti svoju raniju taktiku. Naime, pripremajući ovaj napad na Petrovu goru, neprijatelj je predvidio da iznenadno dovede jedinice Utinjskog zdruge na liniju: Vrginmost, Vojnić, Krstinja, Katinovac, Topusko, i na taj način širim obručem okruži naše snage u Petrovoj gori, a zatim da sa te linije otpočne postepeno i sistematsko stezanje obruča. U svom planu neprijatelj je tačno predvidio mjesto gdje je trebalo da stegne i uništi naše jedinice; način kako da se to ostvari, sa kojim snagama da to izvede, pri čemu su određeni tačni zadaci svakoj jedinici itd.

U izvođenju ovog plana okruženja neprijatelj je sebi kao glavni cilj postavio uništenje veće grupe partizana u Kordunu, koji su svoje baze imali u Petrovoj gori. To je s razlogom tako učinjeno jer je Petrova gora od početka ustanka bila glavna baza većeg dijela jedinica Korduna, u njoj su tada bili štab Grupe kordunaških NOP odreda, štab Prvog kordunaškog NOP odreda, Okružni komitet KPH za Karlovac, bolnice i skladišta (zemunice), mnoga skloništa naroda i druge ustanove. Zbog toga je Petrova gora izabrana kao osnovni cilj i oko nje grupisane glavne snage.

Plan i raspored neprijateljskih snaga

Za ovu ofanzivu neprijatelj je angažovao brojne snage, koje su činili: 1. lička bojna (jačine 550 ljudi), karlovačka novačka bojna (550), 10. ustaška bojna (230), 11. ustaška bojna (220), 2. lička bojna (650), 5. ustaška bojna (180), dvije satnije Poglavnikove tjelesne bojne (180), strojnička satnija ličkog zdruge (120), satnija ustaške doknadne bojne (150), 1. satnija novaka ustaške vojnice (95), oružničko leteće krilo Vojnić (78), 8. ustaški sat (170), 5 bornih kola, 14 trokolica sa strojnicama, polubaterija haubica 100 mm, bojna gorskog zdruge iz Petrinje i jedan »svetlosipač« (reflektor).

Ukupno je angažovano oko 3.000 ljudi, podržanih od 2 haubice, 5 tenkova i 14 motortrikolica. To je zvaničan podatak, iz zapovijesti, ali i nepotpun. Jer, zapovjednik tih snaga, ustaški potpukovnik Antun Moškov, nigdje ne govori o učešću civilnih, poluvojničkih jedinica ustaša, u narodu poznatih kao »čarkari« i »majari«, sa dijela teritorije Vrginmosta i iz Cazinske krajine. Ne govori se ni o jedinicama iz stalnih posada u Vrginmostu, Topuskom, Glini i Velikoj Kladaši, koje su za vrijeme ofanzive na Petrovu goru snabdjevale Moškova vagonskim količinama municije i hrane, odvozile ranjene i mrtve i si. Nema tu riječi ni o željezničkoj bojni koja je bila na položajima iznad pruge Vrginmost - Utinje.

Sve u svemu, brojki od 3.000 vojnika Utinjskog i Petrinskog zdruga i drugih angažovanih jedinica, s razlogom se može još dodati i oko 2.000 drugih naoružanih vojnika i ustaša-civila, čije će se prisustvo itekako osjetiti - i u toku borbi na jugoistočnim predjelima Petrove gore, i u šumi, i nakon proboja obruča.

Prilikom nastupanja i stezanja obruča snagama regularnih jedinica, vršenih u povezanom streljačkom stroju, neprijatelj je formirao i drugi, a negdje i treći lanac sastavljen od naoružanih i nenaoružanih civila-ustaša, koji se protezao od sela Podgorja - Blatuše, pa sve do Perne, Katinovca, Crnog Potoka, Pecke i Gejkovca. Civilni-ustaše, koje su dobro poznavale Petrovu goru i sela oko nje, svirepo su izvršavale naređenje zločinca Moškova: klale su i ubijale koga god bi sustigle-od najmanjeg djeteta do najstarijeg čovjeka.

I dalje, na prostoru šume koji će neprijatelj u ovoj ofanzivi »pročešljati«, narod je imao veliki broj podzemnih skloništa - zemunica, u koje se i ranije skrivao ispred mnogih neprijateljskih ofanziva i upada, npr. u martovskoj ofanzivi, kada skoro ni jedna nije bila otkrivena. Međutim, sada su angažovane i te civilne ustaške jedinice, specijalizovane upravo za otkrivanje takvih skloništa. One su željeznim šipkama bušile svako sumnjivo mjesto u šipražju i šumskim škrapama, zatim pažljivo osluškivale, te osjetom mirisa i na razne druge načine uspjemale da skoro sve zemunice otkriju i u njima pobiju sve živo. Kada je narod osjetio tu opasnost - napuštao je skloništa i bježao dublje u šumu. Mnogi su i iz skloništa, koja su ostala iza linije neprijateljskog fronta, bježali u Petrovu goru, a neprijateljski vojnici su ih puštali i čak im pokazivali pravac bijega, ironično se smijući. U šumi su čak zaustavili tenkove da bi propustili kolonu naroda da uđe u obruč, svjesni da će time onemogućiti manevar partizana, a narod, grupisan u gomili, lakše uništiti.

Kako je, prema procjeni ustaške komande, bilo nedovoljno snaga za zatvaranje cijelog područja Petrove gore, to su se ustaške glavešine odlučile za stvaranje čvrstog obruča na liniji: cesta Vojnić - Vrginmost do raskrsnice za Vojnić-kolodvor, zatim Vojnić-kolodvor - k. 264 - Čulumaska kosa - k. 377 - Petrovac (507) - k. 502 - Veliki Velebit (482) - Magarčevac (474) - Debela kosa (435) - Jasenovac kosa (350) - k. 362 - k. 381. - k. 382 - k. 365 - Miholjska kosa (333) - Radmanova poljana - Poljana (229) - Vojnić. Ostali širi dio, istočno i južno od ovoga središta, tj. sve do ceste Vrginmost - Topusko - Katinovac - Gejkovac - Široka Rijeka - Krstinja - Miholjsko - Vojnić, trebalo je da se prelazi najžurnije, u najkraćem vremenu. Čvrsta veza u lancu imala se postići između pojedinih jedinica na liniji označenoj za čvrsto stezanje obruča.

Pred sam početak napada jedinice Utinjskog zdruga dovedene su na polazne položaje, u sljedećem rasporedu: 1. lička bojna-oko Kupljenskog i Miholjskog; karlovačka novačka bojna-oko Miholjskog i Prisjeke; 10. ustaška bojna-oko Krstinje i Jagrovca; 11. ustaška bojna - oko Široke Rijeke i Gejkovca; 2. lička bojna - oko Katinovca; 5. ustaška bojna - u Vrginmostu, sa satovima Poglavnikove tjelesne bojne; sat doknadne

ojne ustaške vojnice na Vojnić-kolodvoru; i svi ostali dijelovi - u Vojniću. Sve ove jedinice trebalo je da u toku 9. i 10. maja, u vidu koncentričnog nastupanja, krenu na liniju lavnog obruča.

Plan neprijatelja je bio da glavnim snagama - karlovačka novačka bojna, 10. ustaška bojna, 11. ustaška bojna, 2. lička bojna i 5. ustaška bojna - krene sa polaznih položaja koncentrično ka bivu Petrove gore i očisti njen južni i istočni dio, potiskujući naše snage, koje su se zatekle u tom obruču, u unutrašnjost Petrove gore. Za to vrijeme osale snage - 1. lička bojna, djelovi Poglavnikove tjelesne bojne i doknadne bojne ustaške vojnice, kao i oružničko krilo Vojnić sa raspoloživim artiljerijskim oruđima i bornim colima - trebalo je da čvrsto zatvaraju liniju: Miholjsko - Vojnić - Slavsko Polje i ne dovole proboj naših snaga iz okruženja na tom pravcu.

Prema istom planu, neprijateljske jedinice trebalo je da se kroz šumu kreću sa najvećom pažnjom, uz korišćenje sigurnosnih vodiča, upućujući ispred sebe isturene patrolne, koje su trebale da otkrivaju položaje partizanskih jedinica; iza patrola bi se kretale jstale snage u dva streljačka stroja i, na kraju, zaštitnice. Krvnik Moškov je, sprovodeći zahtjeve Pavelića, izdao naređenje da se sve osobe koje se zateknu u Petrovoj gori, bez obzira na pol i starost, pobiju, a sve kuće i naselja spale.

Raspored i dejstvo kordunaških jedinica pred početak neprijateljskog napada na Petrovu goru

U vrijeme kada je neprijatelj sprovodio svoje pripreme za uništenje naših snaga u Petrovoj gori, štab Grupe kordunaških NOP odreda je, videći da se neprijatelj i dalje zadržao u ovom dijelu Korduna, odlučio da, radi ometanja daljih neprijateljskih namjera, sa svim jedinicama pređe u ofanzivu i da - zasjedama, prepadima, diverzijama i napadima na neprijateljeve garnizone, naročito u njegovoj dubljoj pozadini - što više razvlači snage protivnika i time ga prisili na povlačenje sa tog dijela Korduna. U duhu takve odluke, dio Prvog kordunaškog NOP odreda je dejstvovao u širem rejonu Petrove gore, a sve ostale jedinice su za to vrijeme bile angažovane u borbama širom Korduna. Tako je 2. bataljon Prvog kordunaškog NOP odreda na prostoru zapadno od željezničke pruge Vojnić - Skakavac, dejstvovao u rejonu komunikacija Karlovac - Barilović - Krnjak i Karlovac - Vojnić. On se, 8. maja ujutro, pri povratku iz akcija koje je izvodio zajedno sa jedinicama Drugog kordunaškog NOP odreda, probio u Petrovu goru kod sela Kupljensko i tom prilikom uništio dva neprijateljska motocikla sa prikolicama, te zaplijenio dva mitraljeza i pet pušaka. Po dolasku u Petrovu goru, ostao je u rejonu Pajić-poljane, Radonje i Muljave. Za to vrijeme 4. bataljon se nalazio između pruge Vrginmost - Skakavac i rijeke Kupe, dejstvujući na tom prostoru, a 2. bataljon Drugog kordunaškog NOP odreda (bez 3. čete) na prostoru južno od Petrove gore, dejstvujući prema Velikoj Kladuši, Cetingradu, Slunju i Blagaju.

Na samom prostoru Petrove gore od naših jedinica, koje su se kasnije našle u okruženju, nalazile su se: 2. bataljon Prvog kordunaškog NOP odreda, koji se oslanjao na sjeverozapadne padine Petrove gore i dejstvovao prema željezničkoj stanici Vojnić, Vojniću i Krstinji (oko 250 boraca naoružanih sa 12 puškomitraljeza); 3. bataljon Prvog kordunaškog NOP odreda, koji se oslanjao na jugoistočne padine Petrove gore i dejstvovao prema Starom Selu, Topuskom i Vrginmostu (oko 200 boraca, sa 10 puškomitraljeza); Proleterska četa Prvog kordunaškog NOP odreda, koja je iz Petrove gore trebalo da dejstvuje prema potrebi (oko 120 boraca, sa 12 puškomitraljeza); i 3. četa 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda (oko 160 boraca, sa 5 puškomitraljeza).

Ukupno se u Petrovoj gori, ubrzo i u okruženju, našlo oko 730 boraca, naoružanih sa 39 puškomitraljeza, prema oko 5.000 neprijateljskih vojnika koji su na njih krenuli u ofanzivu. Odnos je, dakle, bio 8:1 u korist neprijatelja. S tim našim jedinicama *su*, kako je već rečeno, bili štab Grupe odreda, Štab Prvog kordunaškog NOP odreda i Okružni komitet KPH za Karlovac i Kordun. Ova rukovodstva su računala i s naročito otežavajućim okolnostima za naše jedinice u Petrovoj gori - malom količinom municije kojom se raspolagalo (prosječno na borca oko 25 metaka), i velikim brojem izbjeglog naroda (oko 8-10.000) koji se pred terorom ustaša sklonio u Petrovu goru, što je još više spustavalo slobodu manevra jedinica na i onako veoma malom prostoru.

Odluka štaba Grupe kordunaških NOP odreda bila je da se neprijatelju pruži otpor u šumi, s namjerom da se, zatim, protjera i iz šume. Ovdje treba reći da je komandant grupe odreda Srećko Manola, predložio da se okružene snage povuku iz šume van Petrove gore, ali je usvojen prijedlog političkog komesara Grupe odreda Vjenceslava Holjevca, da se ostane u šumi. On se pri tom, kako je govorio rukovodio zelenilom koje je zaodjenulo šumu i predstavljalo odličnu masku, te procjenom da su neprijateljske snage manje nego što se to s početka cijenilo.

Ustaško okruženje Petrove gore - u toku ofanzive od 9. do 14. maja

Dok su partizanske jedinice izvodile akcije u duhu ranije odluke štaba Grupe odreda, donijete početkom maja, neprijatelj je 9. maja ujutro, prema ranije stvorenom planu, otpočeo sa svojih polaznih položaja nastupanje prema padinama Petrove gore. Tako su karlovačka novačka bojna i 10. i 11. ustaška bojna, nastupajući sa svojih polaznih položaja, u toku toga dana izbile na liniju: Carević kosa - Bublinac - Kamenita, gdje su i zanočile 9/10. maja. Sa sjeverne i istočne strane, neprijatelj je kroz sela prilazio padinama Petrove gore. U toku nastupanja sukobio se sa našim patrolama i izvidnicima, i preko njih je štab Grupe odreda bio obavješten o neprijateljskim pokretima.

Dobivši u toku noći izvještaje da se neprijatelj nije povukao iz šume, već da je zanočio na dostignutim linijama, gdje se i ukopao, štab Grupe NOP odreda je ocijenio da će neprijatelj idućeg dana produžiti nastupanje radi čišćenja Petrove gore. U vezi s tim, Štab odlučuje da se neprijatelju još u toku te noći postave jače zasjede:

- sa Proleterskom četom i 1. četom 2. bataljona 1. kordunaškog NOP odreda - na Jasenovoj kosi;
- sa 3. četom 2. bataljona Prvog kordunaškog NOP odreda i 3. četom 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda - na Magarčevcu;
- sa 2. četom 2. bataljona i 3. bataljonom Prvog kordunaškog NOP odreda - na Španovoj poljani.

Idućeg dana, 10. maja, neprijatelj je produžio nastupanje u unutrašnjost Petrove gore. Međutim, karlovačka novačka bojna je, nastupajući preko Selakove poljane, naišla na zasjedu Proleterske čete koja je, u oštroj borbi, uspjela neprijatelja da natjera u panično bjekstvo i da ga dotjera do ivice šume. Da je još 1. četa 1. bataljona uspjela na vrijeme da presječe neprijatelju odstupnicu, uspjeh ove akcije bi, sigurno, bio veći. Pri tome je Proleterska četa uspjela da 8 vojnika ubije, a više rani, zaplijenivši 8 karabina sa municijom, nešto vojne i dosta civilne spreme koju je neprijatelj bio opljačkao.

Nešto poslije toga i 10. ustaška bojna je naišla na zasjedu postavljenu u *rejonu* Magarčevca, koja je takođe uspjela da odbije napad neprijatelja. Međutim, slučaj je htio da neprijateljsko zrno pogodi u cijev našeg puškomitraljeza, pa se puškomitraljezac po-

vukao, a za njim i ostali, iako za to nisu imali naređenje, zauzimajući drugi položaj. Neprijatelj je ovo iskoristio i, uz pomoć manjih bočnih kolona, uspio da zauzme Magarčevac.

Na treću zasjedu, postavljenu od strane 3. bataljona u rejonu Španove poljane, neprijatelj toga dana nije naišao. Sa sjeverne strane naši ostavljeni dijelovi su zadržavali nastupanje neprijatelja, mjestičmično potpomognuto dejstvom artiljerije i avijacije.

Kako je u toku 10. maja neprijatelju usporeno nastupanje i zauzimanje predviđenih linija, to je on ocijenio da se u šumi nalaze znatno jače partizanske snage od procjene, pa je u vezi s tim tražio pojačanje. U tom cilju ovamo je upućena bojna iz gorskog zdruga Petrinje, koja je već 11. maja učestvovala u borbama.

I pored uspjeha Proleterske čete, neprijatelj je do kraja 10. maja uspio da izbije: sa južne strane na liniju Selakova poljana - Jovića kosa - Bubljen; sa istočne strane ušao je u sela Crni Potok, Pecka, Perna i Malička. Drugi bataljon i Proleterska četa prebačeni su prema neprijatelju u rejonu Pajić poljane i oko sela Radonje, dok je 3. četa 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda ostala prema neprijatelju u rejonu Magarčevca. Tako je okruženi prostor koncentričnim napadima neprijatelja osjetno smanjen, i krajem dana 10. maja iznosio oko 8 po dubini a 13 km po širini.

Trećeg dana napada, 11. maja, neprijatelj je bio aktivan uglavnom na sjevernom djelu obruča, gdje je novodošla bojna Petrinjskog zdruga sa pravca Lackovića izbila čak na najviši vrh Petrove gore (Petrovac, trig. 507) dok su snage neprijatelja koje su se nalazile na liniji Vojnić - Slavsko Polje (selo Crevarska Strana) otpočele nastupanje prema dolini potoka Radonja i zadržale se na liniji: sela Jurga i Lisici, Mirić glava, Ključar, Sabljina kosa. Sa istočne strane neprijatelj je, sa 2. ličkom i 5. ustaškom bojnomo podišao padinama Petrove gore i djelimično ušao u šumu, potiskujući snage 3. bataljona. Ustaške snage na južnom odsjeku obruča ostale su na liniji dostignutoj u toku 10. maja, uspostavljajući međusobne veze. Prva lička bojna sa polaznih položaja na liniji Kupljenško - Miholjsko, ni toga dana nije krenula u napad.

U toku 11. maja štab Grupe kordunaških NOP odreda, zajedno sa štabom Prvog kordunaškog NOP odreda, ocjenivši da neprijatelj sistematski steže obruč oko centralnog dijela Petrove gore i da se jedinice sa izbjeglim narodom nalaze u velikoj opasnosti - donosi odluku da se izvrši proboj iz okruženja. Prema toj odluci, proboj je trebalo izvršiti noću 11/12. maja, pravcem: izvorni dio potoka Brusovača-selo Krstinja-Klokoč, i da se izbije na teren dejstva 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda. Proboj je trebalo izvršiti sa 2. bataljonom, Proleterskom četom i 3. četom 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda.

U duhu te odluke, predveče 11. maja otpočeo je pokret navedenih jedinica u pravcu izvornog dijela potoka Brusovača (rejon Debela kosa). Neprijatelj je primjetio pokrete naših jedinica i otvorio jaku vatru - sa cijele dostignute linije i iz cjelokupnog naoružanja. Otkriveni pokreti jedinica, a i pokušaji pojedinih civila da prođu kroz obruč - vjerovatno su kod neprijatelja stvorili utisak da se vrši priprema proboja iz obruča; jaka vatra trajala je cijelu noć. Slušajući takvu pucnjavu narod je govorio: »Vri k'o grah u loncu«, a znalo se i da je otvaraju s namjerom da kod naših jedinica i naroda koji se našao u okruženju stvore pometnju. Ova neprijateljska vatra iz cjelokupnog naoružanja bila je tako jaka da je teško bilo naći sklonište, pa je i pored toga što je predio obilovao sa debelim drvećem, uvalama i drugim mrtvim zaklonima, osvanulo oko 50 mrtvih duša. Međutim, na osnovu ove vatre moglo se približno tačno odrediti kojom linijom se proteže neprijateljski obruč, pa se prema tome i ravnalo, a s druge strane neprijatelj je trošio ogromne količine municije koju nije mogao brzo nadoknaditi, te će mu to idućeg dana znatno usporiti nastupanje.

Predviđeni proboj u pravcu Krstinje nije se mogao ostvariti, jer su šuma, noć i kiša otežavali pokret i prikupljanje naših jedinica u određeni rejon, tako da ih je svanuće zateklo prije nego što su se našli na jurišnom položaju. Zbog toga je odlučeno da ostanu prikriiveni u blizini neprijatelja, a da se proboj izvrši iduće noći, 12/13. maja, i to na istom mjestu i istim pravcem.

Ni četvrtog dana, 12. maja, neprijatelj nije pokazao veću aktivnost, već se glavnina njegovih jedinica i dalje zadržavala na dostignutoj liniji koju je utvrđivala, vršeći samo izviđanje na pravcima namjeravanog nastupanja. Razlozi toj neaktivnosti bili su neodlučnost neprijatelja i pomanjkanje municije, utrošene noću 11/12. maja, koju još nije uspijevao da doturi iz polaznih baza na položaje. Jedino je bila aktivna bojna petrinjskog zdruga koja je, nadirući iz rejona Petrovca i u sadejstvu sa 2. ličkom bojnom, zauzela Veliki Velebit produžavajući dijelom snaga prema k. 379 (zapadno od Španove poljane), povezavši se tako da desnim krilom 11. ustaške bojne, u rejonu Bublana.

Pored toga, neprijatelj je, očekujući naš proboj u pravcu sjevera, pojačao front donkadne bojne ustaške vojnice oko Ključara, a na raskrsnici puteva sjeverno od istog sela postavio i nekoliko bornih kola.

Usljed neaktivnosti neprijatelja toga dana na pravcu Bublana - Magarčevac, Selakova poljana - Jasenova kosa - Debeli kosa, naše snage su cio dan ostale neopažene u blizini neprijateljskih linija. Međutim, naš ponovni pokušaj proboja, izveden noću 12/13. maja, da se jedinice probiju ranije izabranim pravcem - nije uspio, jer se neprijatelj na dostignutoj liniji ukopao, organizovao sistem vatre i spremno dočekao naše jedinice. Moralo se odustati od pokušaja proboja tim pravcem. Pošto ovaj proboj nije uspio, jedinice sa izbjeglim narodom u toku noći vrše pokrete ka prostoru Pajić poljana, Stegina kosa, Pišin gaj, s tim da se na ovome sektoru izvrši proboj. Određene jedinice (sve sem 2. bataljona) grupisale su se na ovaj prostor do 12 sati 13. maja.

Za cijelo vrijeme dok je neprijatelj stezao obruč oko naših snaga i utvrđivao se na dostignutim linijama, a naročito noću, na razne strane su upućivane manje ili veće patrole radi izviđanja i uznemiravanja neprijatelja. Pored toga, i pojedinci i manje grupe izbjeglog naroda pokušavali su da se, na razne načine i na raznim mjestima, probiju iz obruča. Sve je to prisiljavalo neprijatelja, koji je očekivao proboj, da drži svoje jedinice u stalnoj pripravnosti i napetosti, tako da noću nije mogao da odmara, što je uticalo na njegovu sposobnost u dnevnom nastupanju.

Na kraju toga dana okruženi prostor još više se smanjio, tako da je po dubini iznosio svega oko 6, a po širini 9 km. Smanjivanjem okruženog prostora povećavala se i gustina neprijateljskih snaga koje su stezale obruč sa oko 730 boraca i 8 do 10.000 civila kojima je već ponestajalo hrane.

Petog dana ofanzive, 13. maja, neprijateljske jedinice su, pošto su se prilično odmorile, snabdjele municijom i izvršile potrebna izviđanja - produžile napade i do kraja dana uspjele da, sa 10. ustaškom bojnom i bojnom petrinjskog zdruga, zauzmu Debelu kosu, a sa karlovačkom novačkom bojnom Jasenovu kosu, dok je 1. lička bojna, koja je toga dana krenula sa polaznih položaja, izbila na Uniju Vučkovići - Jurga - Dude. Na sjevernom dijelu obruča neprijateljske jedinice su se nešto pomjerile prema potoku Radonja. Na taj način prostor na kojem su se zatekle naše okružene jedinice sa narodom sada se još više smanjio i iznosio po dubini oko 4, a po širini oko 6 km, tako da se gotovo mogao prostrijeljavati mitraljeskom vatrom, pogotovo što je taj dio Petrove gore pokriven mladom šumom sa dosta čistina i proplanaka.

Kod boraca naših jedinica se, uslijed stalnih pokreta i slabe ishrane, osjećala velika iscrpljenost, a veliki broj izbjeglog naroda na tako malom prostoru još je više otežavao i onako skučenu slobodu manevra.

Koristeći se skraćivanjem frontova, neprijatelj je izvlačio pojedine svoje jedinice i stvarao nekoliko uzastopnih streljačkih strojeva.

Smatrajući da je obruč dovoljno stegnut, neprijatelj je 13. maja dao pismenu zapovjest za uništenje partizanskih jedinica, podrazumjevajući i izbjeglo stanovništvo. Njegov cilj je bio da ih u toku 14. maja nabaci u dolinu potoka Radonje, koja je velikim dijelom nepošumljena, što bi mu olakšalo i izvođenje završnog udara - njihovo uništenje.

Proboj naših snaga iz neprijateljskog obruča

Odluka za proboj usvojena je 13. maja, baš u vrijeme kada je neprijatelj vršio posljednje pripreme da nam zada konačni udarac. Na sastanku su se, uz štab Grupe kordunaških odreda i Okružnog komiteta KPH za Karlovac i Kordun, okupili borci Prvog kordunaškog NOP odreda i 2. i 3. bataljona i komande Proleterske i 3. čete 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda. Na sastanku je, nakon šire rasprave, usvojena odluka da se u zoru 14. maja po svaku cijenu izvrši proboj iz okruženja. Odlučeno je da se proboj iz obruča izvrši jednovremeno i na dva mjesta, odnosno pravca:

- prvo - između Sabljine kose i sela Ključara, na odseku širine oko 2 km, sa daljim pravcem prodiranja Ivoševiči - Cerino brdo - Katić kosa, radi izbijanja na prostor dejstva 4. bataljona; i

- drugo - između Velikog Velebita i Magarčevca, u odseku širine oko 1 km, sa daljim pravcem prodiranja dolinom potoka Perne.

Odluka da se izvrši proboj na dva mjesta bila je sračunata na slijedeće: ukoliko ne uspije proboj na jednom mjestu, sve snage koriste proboj na drugom mjestu, a pažnja neprijatelja bila bi privučena na dvije strane.

Za izvršenje proboja određen je slijedeći raspored jedinica:

- na prvom mjestu proboja određeni su 2. bataljon i Proleterska četa - oko 380 boraca, naoružanih sa 24 puškomitraljeza;

- na drugom mjestu proboja određeni su 3. bataljon i 3. četa 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda - oko 360 boraca naoružanih sa 15 puškomitraljeza.

Odluka da proboj otpočne u zoru donijeta je na osnovu iskustva stečenih u toku borbi vođenih u dva prethodna neuspjela pokušaja proboja, gdje se pokazalo da je neprijatelj u toku noći oprezan, a da su u zoru njegove jedinice umorne od neprospavane noći i još nespремne za daljni pokret, te da se u to vrijeme može postići najveće iznenađenje.

Da bi se postigao što jači iznenadni udar i, istovremeno, obezbjedile brzina pokreta i sigurna veza među jedinicama, riješeno je da se u početku kretanje ka neprijatelju vrši u četiri kolone, a da se smjerom približavanja ka njemu spoljne kolone orijentišu lijevo i desno, a unutrašnje kolone, sa puškomitraljescima i bombašima na čelu, što više približe neprijatelju. Kada čelo kolone naiđe na neprijatelja i otpočne borba, spoljne kolone imaju zadatak da dejstvuju lijevo i desno, šireći mjesto proboja i obezbjeđujući prolaz naroda.

Sa odlukom i zadacima u vezi sa probojem upoznat je cio rukovodeći kadar, a uveče istoga dana i svi borci. Pored toga, na kratkim sastancima partijskih i skojevskih organizacija komunisti i skojevci su pripremljeni za izvršenje svojih zadataka u toku proboja, a suština je bila da budu prvi. Uz to, da bi se neprijatelj uznemiravao i obmanuo, u više pravaca u toku noći uoči proboja upućene su patrole.

Proboj iz okruženja počeo je tačno po planu. Naše su jedinice, prema donijetoj odluci, podijeljene u dvije grupe, krenule 13. maja oko 23 časa prema mjestima proboja. Na oko 100 m ispred čela kolona bile su isturene čelne patrole. U zoru 14. maja obje grupe izbile su neposredno pred neprijateljske linije. Tada je sa čela kolone otvorena iznenadna i snažna bliska vatra, poslije čega su naši borci, sa bombama upali u neprijateljske rovove i zauzeli ih u jednom naletu. Bilo je postignuto potpuno iznenađenje neprijatelja, tim prije što je upravo u vrijeme našeg napada vršio pripreme za daljnji pokret i, uvjeren u laku pobjedu, nije poklonio punu pažnju obezbjeđenju, tako da *gaje* prvi nalet zatekao pri diobi doručka. Kada su snage sa čela kolone otvorile vatru i upale u rovove, ostale jedinice u koloni krenule su lijevo i desno, šireći mjesto proboja.

Ustaše, zbunjene našim iznenadnim snažnim jurišem, počele su se povlačiti, dajući slabiji otpor skriveni iza drveća. Po razbijanju neprijateljskog obruča u rejonu Sabljine kose, prva grupa se razdvojila, tako da su dva voda Proleterske čete i 1. vod 3. čete 2. bataljona gonili neprijatelja u pravcu raskrsnice puteva ka željezničkoj stanici Vojnić, a ostali dio Proleterske čete, sa 2 bataljona - u pravcu Slavskog Polja. Obje ove grupe su, nezadrživim jurišem, gonile razbijenog neprijatelja i na njegovim leđima izbile na drugu liniju obruča, na komunikaciju Vojnić - Slavsko Polje, već pripremljenu za odbranu. Međutim, snažnim jurišem naših boraca, uz uzvraćanje ustaških bobmi i ova linija neprijateljskog obruča je probijena i napad produžen. Tako se lijeva grupa probijala preko Ivoševića, Cerinog brda i pruge u pravcu Katić kose, a desna grupa preko Sučevića i Slavskog Polja u pravcu Jurina brda. Pri prelazu pruge obje grupe su naišle i na treću liniju obruča, koju je držala željeznička bojna u neposrednoj blizini pruge, ali je i ova grupa, kao i ostale dvije razbijena, i to od lijeve grupe u rejonu Malešević Sela, a od desne grupe u rejonu sela Džakule.

Po proboju i ove, treće, linije neprijateljskog obruča, obje grupe su izbile na Jurina brda i Katić kosu, gdje su se spojile sa jedinicama 4. bataljona, koje su se nalazile na ovim položajima.

U ovom proboju poginuli su komesar Proleterske čete Rafajlo Višnjic i deset boraca, a ranjeno je 5 boraca. Poginuli su Mićan Biljetina, Stanko Durić, Miloš Janjić Loško, Marko Jović, Mile Lončar, Đuro Lukač, Stevo Novaković Jug, Pajo Rkman, Đuro Stišić i Janko Stojanović. Grupa je u toku juriša ubila 40 do 50 neprijateljskih vojnika, na pruži zarobila 24 domobrana i zaplijenila teški mitraljez, 4 puškomitraljeza, 3.000 metaka i 30 karabina, i dosta druge razne ratne spremne. Sa ovom grupom se iz obruča probio i veliki dio naroda koji se kretao iza nje.

Na sličan način se iz neprijateljskog obruča probila i druga grupa, koja se probijala između Velikog Velebita i Magarčevca, s tim što je širina izvršenog proboja ove grupe bila uža nego prve grupe. Za proboj obruča grupa se postrojila u dvije kolone, s tim što je unutrašnja izvršila proboj, šireći prolaz i obezbjeđujući slijeva i sdesna, a spoljna je obezbjeđivala izvlačenje naroda. Borci su uspjeli da se neopaženo privuku neprijatelju na svega 20-30 koraka, sem ostalog i zahvaljujući sitnoj kiši koja je u zoru počela padati, čime je umanjeno šuštanje lišća i pucketanje grančica. Oni su, u jurišu ojačanim dejstvom iz puškomitraljeza i eksplozijama bombi, uspjeli da odmah zauzmu rovove, ali kako se po izvršenom proboju nije proširio odsjek proboja, neprijatelj je ovoj grupi bočnom vatrom nanio teže gubitke, i to 3. četi 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda, koja je bila na desnom krilu i naišla na teški neprijateljski mitraljez, što je morala da savlada kako bi produžila u pravcu Perne i Pecke. U toku samog proboja, 3. četa je imala 14 mrtvih, među kojima i političkog komesara čete Milana Markovića Lika, i osam ranjenih. U isto vrijeme, na ovom pravcu je ubijeno oko 30 neprijateljskih vojnika iz sa-

stava 2, ličke bojne, a zaplijenjena su dva teška mitraljeza, 3 puškomitraljeza, 13 karabina i nešto ratne opreme.

Pored komesara Vergaševe čete, druga Markovića, poginuli su: Miloš Basara, Stanko Bučan, Miloš Čulibrk, Dragan Dragojević, Ranko Jurjević, Milivoj Mlađan, Edhem Pejzetočić Čule, Dmitar Popović, Mile Popović, Ilija Popović, Đuro Radusinović, Miloš Španović, Ale Veljačić i Stanko B. Bučan iz 3. bataljona, rodnom iz Crnog Potoka.

Neprijatelj je, očekujući pokušaj proboja, stvorio veoma čvrst obruč oko naših snaga. Naročito je solidno uredio svoj prvi, najuži, obruč u samoj Petrovoj gori, koji je trebalo da mu posluži kao polazna linija za uništenje naših snaga, tako da je djelimično iskopao rovove grupišući na pojedine važnije tačke veći broj automatskog oružja. Tako je na primjer, na jednoj tački gdje se probijao dio prve grupe, imao 3 teška mitraljeza i 6 puškomitraljeza, a na mjestu gdje se probijala druga grupa 2 teška mitraljeza i 5 puškomitraljeza.

Kolika je bila silina našega udara pri probou iz okruženja vidi se najbolje iz izvještaja ustaškog potpukovnika Moškova. Komandant svih neprijateljskih snaga koje su napadale na Petrovu goru, već sutradan, 15. maja, sem ostalog, piše:

»...Međutim, oko 7 sati, skoro istodobno, iskoristeći trenutak najvećeg zamora poslije neprospavane noći, partizani su, skupljeni u dvije velike grupe, jedna oko 800-1000 ljudi, druga oko 600-8000, navalili iznova jakim poletom na lanac obruča u uspjeti ga probiti.

Mase partizana sa oružjem i dva puta više bez oružja, nagnule su u masi, u vidu klina, na izabrana mjesta lanca, te pucajući ispred sebe, jureći i trčeći velikom brzinom, jednostavno su obarale ili ponijele sobom naše postavljene zasjede.

Pri izbijanju na cestu Vojnić - Vrginmost, ova grupa je pala u najžešću vatru strojnica motorizacije. Međutim, i ovdje se probila, ne obazirući se na gubitke.... Grupa je probila i treći lanac zasjeda, koji su obrazovali djelovi ustaške željezničke bojne pored željezničke pruge Skakavac - Vrginmost.«⁸²

Poslije proboja partizana u Petrovoj gori, ustaše su se u toku dana prikupile, vršeći manje pretrese šume, i oko 17 časova počele da izvlače svoje jedinice iz šume, koje su odmah bile upućene u polazne garnizone. Tako je u pravcu Karlovca otišlo 89 punih kamiona, dok su ostale snage otišle u pravcu Cetingrada, Velike Kladuše, Topuskog i Vrginmosta.

Dejstvo partizanskih jedinica van obruča

Od jedinica Prvog kordunaškog NOP odreda van obruča su ostali 1. i 4. bataljon: 1. bataljon u rejonu šuma Loskunjska gora, Babina gora i Debela kosa, tj. zapadno od pruge Vrginmost - Karlovac, a 4. bataljon sjeverno od pruge, na svome terenu. U međuvremenu, dok je neprijatelj stezao obruč u Petrovoj gori, sa štabovima ovih bataljona nije se mogla održavati veza što je, svakako, jedan od ozbiljnih razloga što ova dva bataljona za vrijeme okruženja ostalih snaga u Petrovoj gori, nisu u pozadini neprijatelja ispoljili veću aktivnost. Ova dva bataljona su se, uglavnom, orijentisala na sprovođenje ranije datog naređenja od strane štaba Grupe odreda - da sve jedinice dejstvuju na neprijatelja u njegovoj pozadini, a naročito na komunikacije i veze, čime bi mu bilo ometano uredno i blagovremeno dovlačenje novih snaga i potrebnog materijala za jedinice koje su već u borbi.

sabornik V/32 - str. 264.

U vezi s tim naređenjem, 1. bataljon je noću 8/9. maja, dakle uoči samog početka neprijateljske ofanzive, pokidao telefonske veze između Vojnića i Tušilovića, u dužini od jednog km. Isti bataljon je, u toku 11. maja, sa dva voda postavio zasjedu na cesti između Barilovića i Krnjaka, da sačeka neprijatelja koji je dotad tu svakodnevno saobraćao. Međutim, neprijatelj je upravo toga dana promjenio pravac kretanja, pa je na zasjedu naišla samo neprijateljska pobočnica jačine 6 vojnika, od kojih su 5 zarobljeni, a jedan ubijen. Nakon saslušanja, dva domobrana su puštena, dok su ostala trojica bila ustaše i, na osnovu presude strijeljani. Zaplijenjeno je 6 karabina sa oko 400 metaka. Vodovi su se zatim bez gubitka povukli na nove položaje.

Istog toga dana, 11. maja, 4. bataljon je napao neprijatelja u Lasinji. Odnosno, bilo je planirano da se napadne neprijatelj u Pokupskom (na lijevoj obali Kupe), ali je uslijed kiše ovaj napad odgođen, a izvršen je napad na Lasinju, nakon što je bataljon prenoćio u hrvatskom selu Štefanki. U Lasinji su se nalazile manje neprijateljske snage, u svemu oko 50 vojnika, te je Štab bataljona odlučio da napad izvrši po danu. Bataljon je izvršio napad oko deset časova i u jednočasovnoj borbi zauzeo samo mjesto, ali je neprijatelj uspio da pobjegne preko Kupe. No i pored toga, ubijeno je 7 neprijateljskih vojnika i zaplijenjen puškomitraljez, 21 karabin, nešto životnih namirnica i vojničke opreme. Ujedno, porušeni su TT-stubovi i time prekinuta veza sa ostalim neprijateljskim garnizonima.

Ovom akcijom postignut je više politički nego vojnički uspjeh. Ona je pokazala da partizani nisu uništeni, niti da su onakvi kakvim ih je prikazivala ustaška propaganda.

Po izvršenom zadatku Bataljon se, sa jednim lakše ranjenim borcem, povukao na položaje prema pruzi Vrginmost - Karlovac. Toga dana u Štab 4. bataljona poslije podne je došao jedan civil, izjavivši da je iz Zagreba i da želi da ostane u partizanima. Kako se komandantu bataljona ovaj došljak učinio sumnjivim, to je na njega učinjen pritisak, te je ubrzo priznao da je špijun. Bio je to ustaša iz Vrginmosta a uputio ga je njegov saznik. Pošto su potvrđeni ti i prikupljeni novi podaci - špijun je likvidiran.

Prvi bataljon je i dalje postavljao zasjede na komunikaciji Vojnić - Karlovac, ali bez rezultata. Baš na dan proboja obruča na Petrovoj gori, 14. maja, sa 1. četom postavio je zasjedu na cesti Vojnić - Miholjsko. Na zasjedu su naišla dvojica zaprežna kola koja su pratila ustaše preobučene u civilna odijela. Kola su bila puna raznog materijala, uglavnom namirnica. Tako je četa zaplijenila 1.400 litara vina, 50 litara rakije, nešto kruškovca i ruma, oko 1.000 cigareta i 11.030 kuna. Ustaše su likvidirane.

Djelatnost ova dva bataljona je, s obzirom na njihove snage i mogućnosti, mogla biti znatno veća, što je neprijatelju svakako omogućilo da sa manjim snagama u svojoj pozadini vodi borbu protiv njih. S druge strane, njihova dejstva nisu bila orijentisana prema mjestima proboja prve grupe, zbog neodržavane međusobne veze, iako je komandant 4. bataljona u više navrata slao kurire, tako da 4. bataljon, iako se djelom snaga nalazio na Katić kosi, nije potpomogao proboj ni treće linije neprijateljskog obruča, mada se nalazio u neposrednoj blizini.

Zločini ustaša za vrijeme ofanzive

Zločini ustaša nad srpskim stanovništvom za vrijeme napada na Petrovu goru prevažili su sva do tada poznata i po razmjerama i posljedicama zločinstva u ovom kraju. Ogorčenje naroda u tim teškim danima, nastalo kao posljedica ustaških zlodjela, bilo je ogromno i u izvjesnim momentima prelazilo u očajanje. Pojedinci su tražili od partizana da ih ubiju, samo da ne padnu živi u ruke ustaša.

U stezanju obruča oko Petrove gore neprijatelj je sistematski pretraživao svaki kutak teritorije, tako da niko živ nije mogao ostati iza njegovih leđa, a samo posljednju liniju obruča tako je organizovao da se kroz nju nije moglo provući. Pri tom pretraživanju svakog dijela zemljišta, neprijatelj je sve ljude, žene i djecu koje bi pohvatao - na licu mjesta klao ili strijeljao. Naročito su se pri tome isticali ustaše-civili iz Cazinske krajine, od kojih su mnogi ranije radili kao šumski radnici u Petrovoj gori i dobro poznavali svaki njen predio. Masa ljudi, žena i djece kretali su se zajedno sa partizanima, sa željom da dijele svako zlo i dobro, pa i da se, uz sve rizike i žrtve, zajedno probijaju iz obruča. Ali, i pored toga mnogi su se sami sklanjali i bježali po šumi, pri čemu su najviše stradale žene, starci i djeca. Upravo njih je najviše poklano u dolinama iznad sela Pečke, Perne, Široke Rijeke, u dolinama Lisičjak i Jarčevac i u dolini potoka Bubljen. U samoj Perni, Pečkoj i Maličkoj poklano je oko 350 ljudi, žena i djece, a na dan proboja obruča ustaše su u Vojnišnici, u kućama, zapalile preko 100 živih ljudi, žena i djece koje su prethodnih dana pohvatale. U iznenadnim ustaškim jurišima kroz šumu za hvatanje i ubijanje naroda, čak i porodice su se razdvajale, tako da se nije znalo gdje je ko, a bilo je slučajeva da su i majke ostavljale djecu, ili zajedno s njima dočekale ustaške kame, ili, pak, da su pojedini sami davili svoju malu djecu - kako svojim plačem ne bi otkrivala mjesto skrivanja grupe.

Odmah po proboju obruča borci su nailazili na strahovite prizore zvjerstava ustaša nad nevinim, u vojničkom smislu neboračkim narodom. Na padinama Muzinove strane, prema Perni, naišli su na više od 100 iznakaženih tijela djece, žena i staraca, najstravičnijeg izgleda. Nedaleko od te grupe, ležala je druga grupa poubijanog i izmrcvarenog naroda. Na jednom mjestu naišli su na trogodišnje dijete - živo pored mrtve majke. Borci su ga odnijeli u selo. I kod Petrovića jarka cijela ledina bila je prekrivena mrtvim tijelima. Sa nekih je bila oderana koža, drugima su rasporeni trbusi, i tako dalje - sve groznije od groznijeg. Sve su to ustaše učinile za 4 dana divljanja ovim krajem.

Ovaj masakrirani narod nije uspio da pobjegne na vrijeme, jer su mu ustaše presjekle pravac povlačenja za partizanskim jedinicama u dubinu Petrove gore. Ustaše su opkoljeni narod gonile uz sliv potoka i kako bi koju grupu dostigle - klale bi i ubijale. Gledajući ove grozne prizore, borci su zaboravili na borbu koja se odigrala pred nepun sat vremena i na sve doživljeno prethodnih dana u obručju. Sada su nijemo zagledali mrtve ne bi li prepoznali koga od svoje porodice, rođaka ili komšiju.

Idući dalje, niz potok Lug do Talijanova jarka, borci su naišli na treće stratište poklanog naroda. Tu su prepoznali živu djevojku Maru Ivanović iz Pečke, klanu i svu izlomljenu bačenu u potok. Stravično je bilo gledati i slušati lješ koji govori. Borci, njeni suseljani odnijeli su je u selo, ali strahote ustaškog zločinstva nije preživjela.

Za tih šest dana, koliko je trajala neprijateljska ofanziva, sa teritorije kotara Vrginmosta ustaše su pobile i poklale oko 600 ljudi, žena i djece. Najviše su stradali stanovnici sela Perne - oko 200, i sela Pečke - oko 113 poginulih.

Pored ovih zločinštava, neprijatelj je primijenio i druge mjere. Npr. 12. maja iz aviona je bacao letke unutar okruženog prostora, pozivajući partizane i narod na predaju, garantujući mu život ako krene u Vojnič niz potok Radonju, sa rukama dignutim u vis i sa puškama oko vrata. Na poziv ovog letka više stotina ljudi, žena i djece krenulo je 13. maja niz potok Radonju, u pravcu Vojnića, sa bijelim zastavama - na predaju. To je bilo baš onog jutra kada je neprijatelj u Lisičjem jarku poklao oko 100 ljudi, žena i djece. Od naroda koji se predao, dio je transportovan na željezničku stanicu Vojnić, a drugi u Cetinograd, ali se za sudbinu i jednih i drugih nikada nije saznalo, izuzev da su prebačeni u Novsku. Ovo je, uglavnom, bio onaj narod koji nije bio u blizini naših jedinica i

tako nije bio obavješten za proboj obruča. Drugi dio, koji se stalno nalazio u vezi sa jedinicama, uspio je da se zajedno sa njima, probije i izvuče iz obruča.

Poslije izlaska iz obruča odbornik DMITAR ROKNIĆ, iz Perne, ispričao je: »Nalazio sam se među prilično velikom skupinom naroda, negdje uvrh potoka Radonje. Bilo je tu dosta poznatih, ali više nepoznatog naroda. Bilo je kolebanja, šta da se radi, ne zbog pozivanja lecima na predaju, jer im niko nije vjerovao, već zbog patnje i neznanja dokle da se trpi. Jedni su zato da se pođe na predaju, a drugi da se još ne ide. Teško je iskazati te momente. Nekoliko stotina naroda, uglavnom starijih ljudi, žena i djece, dijele se, jedni da idu, i to uglavnom stariji ljudi. Govorili su daje bolje da ih neprijatelj ubije, nego čekati smrt od gladi. Neko od tih ljudi usječe štap i na njega stavi rupčić (maramicu) i reče: »Ko će za mnom, ja odoh«. Djeca odraslija plačući mole roditelje da idu nazad, a ne ustašama. I moja djeca i djeca susjeda i rođaka mole da se ide nazad. Ja stojim okamenjen, a pamet mi ne radi. Najednom me trgne plač djece i dijelimo se. Ode ih nekoliko stotina niz potok, a ja s djecom i manjom grupom nazad uz potok.«⁸³

Kao i u ranijim napadima, neprijatelj je i ovoga puta, pored klanja i ubijanja naroda, do temelja uništio sva sela oko Petrove gore i opljačkao svu pokretnu imovinu.

OFANZIVNA DEJSTVA PARTIZANSKIH JEDINICA POSLIJE PROBOJA IZ OKRUŽENJA U PETROVOJ GORI

Vojna i politička situacija nakon neprijateljske ofanzive

Gledano sa vojnog stanovišta, neprijatelj je mislio da će ovom svojom ofanzivom uspijeti da potpuno uništi partizane u Petrovoj gori. Međutim, i ovaj pokušaj dobro organizovane ofanzive, koja je podrazumijevala primjenu nove taktike, ostao je samo pokušaj, jer partizanske jedinice nije uspio uništiti, iako ih je okružio i stegao na veoma uskom prostoru. Time je neprijatelju još jednom dato do znanja da ne može uništiti partizanske jedinice, koje su iz dana u dan bile sve veće i jače, šireći plamen narodnooslobodilačke borbe i u drugim krajevima ovoga dijela zemlje.

Poslije proboja obruča neprijatelj je i dalje držao Topusko, željezničku stanicu Topusko, školu u Čemernici, Vrginmost, željezničku prugu Vrginmost - Karlovac sa posadama na željezničkoj stanici Utinja, Udbina, Sjeničak i Skakavac, te samo mjesto Skakavac, Banski Kovačevac i Lasinju. Dakle, držao je posade u mjestima gdje ih je imao i prije ofanzive na Petrovu goru.

Jedinice 3. i 4. bataljona ostale su i dalje na svojim ranijim terenima, dejstvujući prema neprijatelju u navedenim mjestima. Kao i jedinice koje su se našle van obruča, jedinice koje su bile u obruču nisu bile razbijene, niti su pretrpjele osjetnije gubitke, ali je situacija kod njih, ipak, nalagala da svoje stanje srede, odmore borcu i izvrše pripreme za buduće akcije. Pored toga, štabovi odreda i bataljona izvlačili su potrebna iskustva iz ovih borbi, analizirajući dobre i loše poteze koje su činili u krvavom hrvanju sa daleko nadmoćnijim neprijateljem. Kao i iz svih dotadašnjih akcija, naše jedinice i štabovi su iz ovih borbi stekli dragocjena iskustva i još više se očeličili za borbu. Svaki stariješina i borac iz ove neprijateljske ofanzive izašao je uvjeren ne samo da ih neprijatelj ne može uništiti, već da i oni, zajedničkom, odlučnom i upornom borbom, mogu osujetiti

⁸³ DMITAR ROKNIĆ izjavu dao autoru.

svaki pokušaj neprijatelja da ih uništi. Tako ni u ovoj borbi nisu dolazili u pitanje hrabrost držanje partizana. Naprotiv, svi do jednoga su pokazali pravi heroizam, naročito za vrijeme proboja neprijateljskog obruča, jurišajući uz povike: »Naprijed, partizani!«; »Ura, proleterii!«, uzvraćajući neprijatelju bombe, razbijajući sve pred sobom.

Pri tom je bilo primjera da je jedan partizan ubio 10 ustaša, u čemu se naročito istakla Proleterska četa. Jednom riječju, u ovim borbama protiv jakih neprijateljskih snaga u Petrovoj gori, borci i starješinski kadar stekli su velika i dragocjena iskustva, i to kako u borbama u šumi tako i na otvorenom zemljištu, u noćnim borbama i proboju iz okruženja. Ova izvojevana pobjeda pomogla je daljnjem bržem širenju NOB-a i van Korduna, a naročito preko Kupe, u pravcu Karlovca i Zagreba.

Ova pobjeda izvojevana nad ustaškim snagama stvorila je još povoljnije uslove za daljnje borbe, tako da su sve jedinice, poslije izvjesnog sređivanja i prikupljanja potrebnih podataka o neprijatelju, prešle u ofanzivu, u duhu direktive štaba Grupe odreda izdate pred samu ustašku ofanzivu na Petrovu goru. Partizanske jedinice na Kordunu svakim danom bile su sve jače. Primjera radi, poslije proboja obruča u Petrovoj gori, tačnije na dan 22. maja, brojno stanje Prvog kordunaškog NOP odreda bilo je 1150 boraca, naoružanih sa 9 mitraljeza, 44 puškomitraljeza, 915 pušaka, 112 pištolja, oko 41.302 metka i oko 447 bombi.

U političkom pogledu, teška situacija stvorena samom ofanzivom na Petrovu goru, <od naroda kotara Vrginmosta, kao i kod sveg naroda na Kordunu, brzo i efikasno je otklonjena probijanjem obruča i neuspjehom ustaša da ga uništi zajedno sa njegovim partizanima. Ovaj uspjeh ne samo da je uvjerio partizane i narod Korduna u njegovu snagu osokolio ih za naredne borbe, već se ta pobjeda kordunaških partizana čula i u svim Krajevima naše domovine, čak i u onim mjestima gdje je ustaška propaganda bila najjača, gdje su ustaše još u toku borbi izvještavale da su partizani Korduna uništeni. Te sorbe i ti uspjesi su, sem ostalog, ušle u borbene pjesme drugih krajeva i naroda, pjesme koje su pozivale u borbu, hrabrile, opominjale.

Uspjeh partizana Korduna, odnosno neuspjeh Pavelićev da svojim najboljim jedinicama uništi partizane na Kordunu, još više je podigao ugled ovih boraca koji se bore za slobodu svoga naroda, razbio sve laži i klevete ustaške propagande i time stvorio još povoljnije uslove za širenje NOP-a i u ostalim krajevima, naročito u hrvatskim selima, čiji su sinovi počeli svakodnevno i sve masovnije da stupaju u redove boraca za slobodu. Vojnički neuspjeh još više je neprijatelja pogodio na političkom polju. Sada je /ećini bilo jasno da partizani nisu neorganizovana i pljačkaška banda, već da je to snažna i dobro organizovana vojska koja vodi borbu za oslobođenje svoga naroda od ustaškog i okupatorskog terora, lako je neprijatelj ovom svojom ofanzivom narodu Korduna nanio nenadoknadive gubitke od oko 5.000 žrtava, od čega samo sa teritorije kotara Vrginmosta oko 3.000, nije mu uspjelo da slomi vjeru naroda u sopstvenu snagu i pravilnost borbe u koju ga je povelja njegova Partija sa Titom na čelu.

Kao i u ranijim akcijama, neprijatelj je i u ovoj ofanzivi nastojao da prikupi što više zroda poštenog i rodoljubivog naroda iz okolnih hrvatskih sela, kao i iz muslimanskih sela, sa teritorije Vrnograča, Podzvizda i Velike Kladuše, i da ih povede protiv susjeda - kako bi produbio jaz između Srba, Hrvata i Muslimana, podstakao bratoubilačko klanje. Osim toga, silom je tjerao seljake iz ovih sela da kolima idu u pljačku i tjeraju sve sto nađu u napuštenim srpskim selima.

Primjenjujući takve metode, neprijatelj je uspio da kod jednog dijela srpskog naroda i manjeg broja partizana probudi ogorčenje prema Hrvatima i Muslimanima. Razmjije se, ovdje je bila riječ o onima kojima su ustaše poklale njihove najmilije. Ali, pra-

vilnim objašnjavanjem pravog stanja i svakodnevnim političkim radom i u narodu i u partizanskim jedinicama, partijske organizacije su ovo brzo razbile i uvjerile i taj dio naroda da su u pitanju samo izdajnici vlastitog, hrvatskog i muslimanskog naroda, koje je neprijatelj gurnuo u zločine, samo da bi još više raspirio bratoubilačku borbu i razbio NOP, te spriječio stupanje hrvatskog i muslimanskog življa u partizanske redove.

Sa borbenom parolom o bratstvu i jedinstvu kao garanciji pobjede, i o okupljanju svega što pošteno misli i što hoće da se, bez obzira na nacionalnu i vjersku pripadnost, bori za slobodu - partizanske jedinice i narod kotara Vrginmost nastavili su borbu, složniji i jači nego ikada ranije. Jer, i oni kojima to do tada nije bilo jasno - sami su se uvjerali da se samo zajedničkim snagama svih poštenih građana može izvojevati pobjeda u započetoj i rasplamsaloj borbi. Pravilnost te politike svakim danom je potvrđivana, a istina o njoj sve dublje je prodirala u hrvatska i muslimanska sela, u redove domobranske vojske. Posljedica toga je bila da su u redove partizana svakodnevno dolazili sinovi hrvatskog i muslimanskog naroda. To je bila jedna od osnova jačanja ofanzivnog duha i udarne moći jedinica s područja Korduna.

Direktiva: akcije svih jedinica, na svim pravcima

Nakon povlačenja u ranije garnizone neprijateljskih jedinica koje su učestvovala u ofanzivi na Petrovoj gori, štab Grupe kordunaških NOP odreda izdao je naređenje štabovima odreda da, poslije sređivanja jedinica, odmah otpočnu ofanzivna dejstva, s tim da se prethodno organizuje prikupljanje svih potrebnih podataka o neprijatelju i razradi plan dejstva svake jedinice. Cilj je bio da se, ofanzivnim dejstvima svih jedinica na svim sektorima, oslobodi ranije slobodni dio Korduna i time stvore povoljni uslovi za izvođenje akcija i van teritorije Korduna, za širenje NOP-a prema Pokuplju, Žumberku i Cazinu.

U duhu ovoga naređenja, štab Prvog kordunaškog NOP odreda je odlučio da sa glavnim snagama - sa tri bataljona - otpočne ofanzivu na neprijateljske posade koje su se nalazile na liniji: Topusko - Vrginmost - Utinja - Skakavac, istovremeno dejstvujući snagama jednog bataljona na pravcu Vojnić - Karlovac. Teret izvršenja glavnog zadatka pao je na 2. 3. i 4. bataljon, s tim da prethodno likvidiraju sve manje isturene neprijateljske posade i predstraže, a zatim pristupe izvođenju napada i na jače neprijateljske posade. Tako je predviđeno da se napadima razoružaju neprijateljske posade na željezničkim stanicama Utinja i Udbina, u selu Bjeljevina, u Topuskom, na željezničkoj stanici Vojnić i u Vrginmostu. Oslobođenjem ovih mjesta stvorili bi se uslovi za neposredno povezivanje sa sektorom 4. bataljona, a time i za izvođenje ofanzivnih dejstava prema rijeci Kupi, na neprijateljske posade u Skakavcu, Banskom Kovačevcu, Lasinji i Bučici, kao i preko Kupe, u Pokuplju.

U vezi s tim, štabovi 3. i 4. bataljona, kao nosioci izvršavanja ovih zadataka, odmah su otpočeli političke i vojne pripreme svojih jedinica za predstojeće mapade, sa prikupljanjem podataka o neprijatelju i stvaranjem planova za samostalne akcije, a zatim i za akcije koje će se izvoditi u sadejstvu sa ostalim bataljonima. Tako je, za prvo vrijeme, svaki bataljon otpočeo samostalna dejstva.

Napad na neprijatelja na željezničkim stanicama Utinja i Udbina (22. maja)

Štab 4. bataljona je odlučio da izvrši jednovremeni napad na neprijatelja koji se nalazio na željezničkim stanicama Utinje i Udbina, i to sa 2. četom na Utinju, a sa 3. četom na Udbinu. Ovu odluku Štab je zasnovao na podacima o neprijatelju - da se u oba mjesta nalazi po pedesetak neprijateljskih vojnika, te da je shodno tome, dovoljna samo po jedna četa da na njih izvrši uspješan napad.

Napad je otpočeo noću 22/23. maja, ali nije uspio ni na jednom ni na drugom mjestu. Neprijatelj, koji je organizovao kružnu odbranu, na vrijeme je otkrio približavanje jedinica napadača i otvorio jaku vatru, tako da nisu uspjeli postići iznenađenje i na juriš razoružati i jednu i drugu posadu. Poslije kraće borbe, u kojoj je 2. četa imala po jednog poginulog i ranjenog, obje čete su se povukle, pošto su komande procijenile da će svaki daljnji napad biti bezuspješan.

Tako ove dvije dobro zamišljene akcije nisu uspjele, iako je za njihovO izvršenje bilo obezbjeđeno dovoljno snaga. A da je napad bio izvršen prvo na jednu, pa zatim na drugu neprijateljsku posadu, ili zajedno sa snagama Drugog bataljona, sa zapadne strane, vjerovatno bi obje akcije bile uspješno izvedene.

Napad na ustaše u selu Bjeljevine (26. maja)

Malo hrvatsko naselje Bjeljevine, sa oko 30 domaćinstava, zaselak je Starog Sela, na komunikaciji Topusko - Velika Kladuša, od Topuskog udaljeno 7 km. Ono nije imalo svoju stalnu posadu, sem što bi neprijatelj iz Topuskog u njega povremeno upućivao svoju predstražu, dok su zadatak odbrane od partizana imale domaće ustaše, njih oko 50. Napad na njih Štab 3. bataljona povjerio je 1. četi, sa njena 3 voda - Perna, Pecka i Crni Potok. Napad kojim su, preko komandira čete Dušana Rkmana, rukovodili komandant bataljona Jovica Lončar i politički komesar Slavko Markon, izvršen je u zoru 26. maja. Četa je uspjela da iznenadi domaće ustaše i da, u brzom naletu sa tri strane, zauzme selo i zarobi oko 40, među kojima 12 okorjelih ustaša, dok su ostali pobjegli preko rijeke Gline za Topusko. Kako se za svih 12 uhvaćenih domaćih ustaša raspolagalo podacima da su, za vrijeme ustaških akcija, klali, pljačkali i palili po Starom Selu, Katinovcu, Crnom Potoku, Peckoj i Perni, to su svih 12 strijeljani. Ovo je pozdravljeno i od naroda sela Bjeljevine, jer su to bili izrodi koji su izdali i okaljali njihovo selo, poklavši njihove najbolje komšije Srbe u Starom Selu, u prvim danima ustaške vladavine. Likvidacijom ove ustaške predstraže, neprijateljska posada u Topuskom je svedena na najneposrednije osiguranje, a jedinicama 3. bataljona je omogućeno da neopaženo podilaze samom mjestu Topusko.

O toj akciji ovako 15. juna izvještava zapovjedništvo 1. oružničke pukovnije iz Siska:

».... 26. svibnja o.g. oko 4 sata u selo Bjeljevinu, kotara Vrginmost, upalo je oko 200 partizana, oduzeli 3 vojničke puške, sobom odveli 50 seljaka u selo Tavane, kotara Gline, održali im kom. govore, između njih izdvojili 12 seljaka i u žicu svezali, navodno zato što su bili ustaše i vršili pljačku po pravoslavnim selima«. ⁸⁴

se Zbornik V/3 - str. 325-326.

Talas diverzantskih akcija

Pored napada na neprijateljske posade, sve jedinice su vršile i diverzione akcije. Tako je, noću 28/29. maja, 2. bataljon, koji je izvodio diverzije na komunikaciji Vojnić - Vrginmost, zapalio osnovnu školu u Selu Crevarska Strana, gdje je neprijatelj za vrijeme ofanzive na Petrovu goru imao svoju posadu, koju je napustio 23. maja. Škola, kao zidana zgrada, služila je neprijatelju za smještaj, a i za odbranu u slučaju napada, pa je stoga i zapaljena.

Iste noći, 2. četa 4. bataljona je porušila željezničku prugu i TT-stUbove između željezničke stanice Vojnić i Crevarske Strane, dok je, noću 4/5. juna, 2. četa 3. bataljona porušila željezničku prugu i TT-stubove u rejonu željezničke stanice Blatuša.

Pruge su rušene na slijedeći način: na jednom mjestu skinu se zavoji s obje šine, a zatim se polugama dignu zajedno s pragovima i prebacuju preko nasipa, tako da težina vuče i ostale i, uz malu pomoć, vuče se cijela pruga sa nasipa. Ovaj način, vrlo brz i praktičan, ujedno onesposobljava i šine.

U vezi s ovim diverzijama zapovjedništvo 1. oružničke pukovnije 15. juna izvještava:

»28. na 29. svibnja o.g. partizani su zapalili školsku zgradu u selu Crevarska Strana, kotara Vrginmosta, i razorili željezničku prugu između postaje Vojnić i Vrginmost u duljini od 600 metara, te posjekli 45 b.b. stubova...

I dalje:

4. na 5. o.m. na dijelu željezničke pruge Topusko - Vrginmost ispod sEla Čemernice i Blatuše, kotara Vrginmost, partizani su srušili i potrgali željezničku prugu u duljini 1180 metara i posjekli 48 b.b. stubova«.⁸⁵

Napad na ustaško obezbjeđenje na Kamenskom mostu (27. maja)

Kamenski most premošćuje Glinu na cesti Velika Kladuša - Topusko, kod sela Katinovca, nalazeći se na tromeđi Korduna, Banije i Bosne. Ustaše su ga čuvale radi održavanja veze sa Bosnom (Vrnograč, Velika Kladuša), a za partizane je omogućavao vezu između Korduna i Banije. Počev od ustaške martovske ofanzive, tu je bilo stalno neprijateljsko obezbjeđenje, jačine od 30 do 50 vojnika.

Poslije uspješne akcije protiv ustaša u Bjeljevinama, Štab 3. bataljona je odlučio da se sutradan, 27. maja, napadne neprijateljsko obezbjeđenje na Kamenskom mostu. Tada se tu nalazio jedan vod 3. satnije 11. ustaške bojne iz Topuskog, jačine oko 30 vojnika, koji su se smjenjivali svakog tjedna. Imali su kružnu odbranu sa bunkerima i saobraćajnicama pokrivenim brvnima od porušenih seoskih kuća.

Za izvršenje ovoga zadatka određena je 1. četa - vodovi Perna, Pecka i Crni Potok, koja se već nalazila na tom terenu, i Bojanska četa Banijskog NOP odreda. Dva voda 1. čete i jedan vod Bojanske čete napadali su sa istočne strane, od pravca Krečana i Bastinog brda, dok je jedan vod prebačen na lijevu obalu Gline, sa položajem u Katinovcu, na zgarištu kuća porodice Bajić. Dio snaga 1. čete bio je u rezervi Štaba bataljona, a dva voda Bojanske čete dobila su zadatak da učesnike akcije osiguraju od nalaska ustaša iz Topuskog i s bosanske strane, tačnije od pravca Vrnograča.

⁸⁵ Zbornik V/5 - str. 573 i 574.

Predviđeno je da se napad izvede u svanuće, jer se znalo da su ustaše u toku noći 'rio oprezne i da se iz utvrđenih bunkera mogu uspješno braniti od našega lakog naružanja. Međutim, svi pokušaji preduzeti u toku dana da se ustaše dignu iz bunkera rovova, ili da se predaju - nisu uspjeli. U takvoj situaciji je riješeno da se nastavi blokada posade, pri čemu se nije očekivala njihova deblokada od strane snaga iz Topuskog. Međutim, situaciju su cijenile i ustaše, te su se, cijeneći gdje se nalaze naše snage, odlučile da se probiju u toku noći. To im je i uspjelo; izvukli su se na lijevu obalu Gline, što je od strane Štaba bataljona smatrano nemogućim. A ustaše su se pored rijeke i spred voda, koji je bio u Katinovcu, provukle u pravcu Vorkapić-Sela i nekažnjeno zariakle za Topusko, prepuštajući Kordunašima Kamenski most, koji je za ustaše bio i osao objekat od prvorazrednog vojnog značaja.⁸⁶

Likvidacijom i protjerivanjem ustaške predstraže u Bjeljevinama i na Kamenskom nostu, omogućena je slobodna i masovna komunikacija između partizanskih regija Korduna i Banije, koja je do tada bila teška i za održavanje kurirske veze. Dobivena je slobodna cesta od Male Vranovine do Gejkovca, u dužini od 15 km, a time obezbjeđene veće mogućnosti komuniciranja između ustaničkih krajeva.

Napad na ustaše u Topuskom (7. juna)

Mjesto Topusko, čuveno po svojoj banji za liječenje reumatičnih oboljenja, nalazi se na komunikaciji Glina-Velika Kladuša, pored same rijeke Gline. Poslije pokolja i protjerivanja Srba od strane ustaša 1941. godine, u mjestu je, sem nekoliko žena srpske nacionalnosti, ostalo samo hrvatsko stanovništvo, odnosno u svemu oko 500 duša, dok je ukupno kuća, i sa onima na periferiji, bilo oko 100, i to većinom zidanih zgrada, među kojima su bili i domovi banje sa lječilišnom restauracijom. Kao sjedište istoimene općine, Topusko je obuhvatalo sela; Poljani, Perna, Pecka, Crni Potok, Katinovac, Vorkapić-Selo, Staro Selo, Mala Vranovina, sva naseljena Srbima, te Velika Vranovina, Hrvatsko Selo i Bjeljevine, naseljena Hrvatima i Gređani i Ponikvari mješovitog nacionalnog sastava. Tako se samo mjesto nalazilo u sredini hrvatskih sela koja tada sem jedinačinih pristalica NOP, sredinom 1942. godine, još nisu bila pristupila NOP-u.

Iz Topuskog vodi komunikacija za Glinu (udaljena 12 km), za Veliku Kladušu (20), za Vrginmost (14) i za Pernu (8). U odnosu na neprijateljske snage koje su se nalazile na liniji Glina - Vrginmost, Topusko im je služilo kao isturena straža i pogodna tačka za prikupljanje snaga i izvođenje napada u pravcu Petrove gore.⁸⁷

Među prve veće neprijateljske posade koje je trebalo likvidirati, štab Grupe kordunaških NOP odreda u svoje planove je upisao posadu u Topuskom, jer bi se oslobođenjem samog mjesta stvorili uslovi i za zauzimanje željezničke stanice Topusko i škole u Čemernici, a time i izbijanje na prugu Glina - Vrginmost. Osim toga, time bi se stvorili povoljni uslovi za širenje NOP-a u navedenim hrvatskim selima.

⁸⁶ Značaj Kamenskog mosta za ustaše bio je naročito veliki radi obezbjeđenja veze i snabdijevanja posada u Vrnograču i Velikoj Kladuši, jer unsku željezničku prugu nisu mogli braniti od krajiških partizanskih jedinica. Za obezbjeđenje te veze boriće se sve do oslobođenja Velike Kladuše i Topuskog, avgusta 1943. godine. Oko mosta su vođene česte i krvave borbe i rijetko je koja ustaška jedinica njime prošla a da nije dočekana od partizana. To je i dalo osnova narodu da te borbe nazove »borbe za Dardanele«, upoređujući ovaj most sa mostom između Evrope i Male Azije, koji predstavlja ključ prelaza iz Crnog u Sredozmeno more. Za skoro svaki prolaz ustaša ovim pravcem partizani su bili obavještavani od naših simpatizera iz Topuskog, tako da im je blagovremeno pripreman »doček«.

⁸⁷ Zbog njegovog vojnog značaja neprijatelj je u Topuskom držao stalnu jaku posadu, tako da ga je uspio održati sve do 16. avgusta 1943, kada ga je, konačno, oslobodila 3. brigada 8. udarne divizije.

Zauzimanje samoga mjesta Topusko, upravo zbog blizine jačih neprijateljskih posada u Glini i Vrginmostu, koje su ovdje mogle brzo da stignu u pomoć - nije se smjelo prepustiti manjim jedinicama, pa je ovaj zadatak preuzeo štab Grupe kordunaških NOP odreda. Ideja je bila da se koncentracijom više bataljona Prvog i Drugog kordunaškog NOP odreda, a u sadejstvu sa jedinicama Banijskog NOP odreda, istovremeno izvrši napad na neprijateljske posade u Topuskom i na Kamenskom mostu, sa jačim osiguranjem prema Glini i Vrginmostu i manjim snagama prema Velikoj Kladaši i Vrnograču.

Podaci o neprijatelju govorili su da se u samom mjestu Topusko nalazi komanda 11. ustaške bojne⁸⁸ sa svojom 1. satnijom od oko 100 ustaša, zatim 50 žandarma i domaćih ustaša, odnosno ukupno oko 150 vojnika, naoružanih pored karabina i jednim minobacačem, 4 teška mitraljeza i oko 10 puškomitraljeza. Njihov smještaj odgovarao je odbrani samoga mjesta, tako da su držali zgradu osnovne škole i žandarmerijsku kasarnu u sjevernom dijelu mjesta, kuću dr Vurdelje u centru i kuću Bogunovića sa zgradom Narodnog doma na južnom dijelu. Sve ove zgrade bile su na sprat. Pored ovih zgrada, neprijatelj je za kružnu odbranu osposobio i Nikolino brdo, imajući isturene straže i prema Ponikvarima. Kao spoljnu predstražu, ustaše su koristile domaće naoružane civile, kojih je u Hrvatskom Selu bilo oko 40, u Velikoj Vranovini oko 20 i u Ponikvarima oko 40, dok je na Kamenskom mostu, kao povremena straža, bilo oko 30 ustaša iz 11. ustaške bojne, sa desetak žandarma koji su služili za održavanje veze između Vrnograča i Velike Kladaše. Prema tome, riječ je bila o oko 370 naoružanih neprijateljskih vojnika koje je trebalo jednovremeno napasti.

Naše snage za izvođenje tog napada na neprijatelja, sve posade u Topuskom i na Kamenskom mostu, kao i na naoružane civile, uz odgovarajuće obezbjeđenje prema Glini, Vrginmostu, Vrnograču i Velikoj Kladaši - bile su dosta jake. Naime, štab Grupe kordunaških NOP odreda odredio je za napad Prvi kordunaški NOP odred, sa njegovim 1, 2, 3. i 4. bataljonom, Proletersku četvu i 2. bataljon Drugog kordunaškog NOP odreda. U dogovoru sa štabom Banijskog NOP odreda, obavljenom preko operativnog oficira Milana Pavlovića, planirano je da u napadu učestvuje i taj odred, sa njegova tri bataljona. Tako je za ovaj napad određeno osam bataljona i Proleterska četa, odnosno ukupno oko 1.500 naoružanih boraca.

Planom napada pravljenog u duhu osnovne ideje štaba Grupe odreda, predviđeno je da se prije napada na Topusko izvrši napad na neprijateljevu stražu na Kamenskom mostu, da bi se neprijatelj izvukao iz Topuskog - da pođe u pomoć napadnutoj straži, a zatim da se tuče na otvorenom polju, tj. da napad na Topusko otpočne jedan čas kasnije. U vezi s tim, izvršen je raspored jedinica direktno angažovanih u napadu, sa slijedećim zadacima:

Treći bataljon - da brzim napadom uništi ili protjera neprijateljevu predstražu u Ponikvarima, a zatim da, sa zapadne i južne strane, napada neprijatelja koji se nalazi u zgradi Narodnog doma i u kući Ilije Bogunovića, te da po njihovom zauzimanju, zajedno sa Proleterskom četom, zauzima kuću po kuću sa južne strane;

Četvrti bataljon (bez dva voda)-da napada sa sjeverne strane na neprijatelja koji se nalazio u zgradi osnovne škole i u žandarmerijskoj kasarni, s tim da jedan vod uputi preko Nikolino brdo u pravcu apoteke (zgrada do lječilišne restoracije), da spriječi spajanje neprijatelja iz sjevernog i južnog dijela mjesta, te da održava vezu sa Proleterskom četom;

⁸⁸ Ustaška bojna bila je sastavljena od satnija iz Herenčićeve mostarske bojne. Jedna od njih tada je bila u Topuskom, a ostale dvije u Velikoj Kladaši.

Proleterska četa, ojačana sa dva voda 1. čete 4. bataljona - da se neopaženo provuče kroz Ponikvare, spusti u šumicu pored samog mjesta, te da se razvije desno i lijevo od puta koji vodi za Pernu, napadajući centar mjesta, sa težištem na neprijatelja koji se nalazi u kući dr Vurdelje, održavajući vezu desno sa jedinicama Trećeg, a lijevo - Četvrtog bataljona.

Za napad na neprijatelja na Kamenskom mostu određen je 2. bataljon Drugog kordunaškog NOP odreda, da sa jednom četom 7. juna u 6 časova izvrši napad i to sa po jednim vodom sa pravca Debele Kose (Crkvine), Katinovca i Bastinog brda. Ovaj napad imao je fingirani karakter.

Jedinice za osiguranje postavljene su u smjeru sa ranije utvrđenim planom:

Prema Glini - 1. bataljon (bez 3. čete) i 1. četa 1. bataljona Banijskog NOP odreda. Prvi bataljon je imao zadatak da postavi zasjedu na komunikaciji Topusko - Glina, u selu Miljevići, i da - u sadejstvu sa 1. četom 1. bataljona Banijskog NOP odreda, koja je imala zadatak da zauzme položaj na desnoj obali rijeke Gline, u rejonu sela Skela - ne dozvoli prodor neprijatelja iz Gline koji bi pošao u pomoć napadnutoj posadi u Topuskom;

Prema željezničkoj stanici Topusko i Vrginmost - 2. bataljon (bez 2. i mitraljeske čete) Prvog kordunaškog NOP odreda, da postavi zasjedu na komunikaciji Topusko - željeznička stanica Topsuko, u rejonu Topiličke kose, i spriječi prodor neprijatelja sa tog pravca, održavajući svojim desnim krilom vezu sa jedinicama 1. bataljona;

Prema Velikoj Kladuši - 1. četa 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda, da postavi zasjedu na komunikaciji Topusko - Velika Kladuša, u rejonu Kozjaka, i spriječi pokušaj neprijateljeve intervencije sa tog pravca;

Prema Vrnograču - 1. i 2. četa 4. bataljona Banijskog NOP odreda, da kontrolom i držanjem položaja od Bastinog brda pa zaključno do komunikacije Vrnograč - Obijaj (desnom obalom potoka Glinica) spriječe neprijatelja da sa toga pravca interveniše radi odbacivanja naših snaga od Kamenskog mosta.

Sve jedinice određene za osiguranje imale su zadatak i da prekopavaju ceste, što je naročito važno za 1. i 2. bataljon Prvog kordunaškog NOP odreda.

Ostale jedinice predviđene za izvršenje ovog zadatka angažovane su po slijedećem:

Prvi bataljon Banijskog NOP odreda imao je zadatak da se sa 2. i 3. četom (njegova 1. četa bila je na osiguranju kod sela Skela), postavi prema Hrvatskom Selu i spriječi bježanje neprijatelja iz Topuskog preko rijeke Gline, i da početkom napada na Topusko napadne Hrvatsko Selo i zauzme ga.

Drugi bataljon Banijskog NOP odreda imao je zadatak da sa 1. četom neopaženo priđe Velikoj Vranovini, odatle, po izvršenom napadu naših snaga na Kamenski most, propusti neprijatelja za koga se predviđalo da će iz Topuskog poći u pomoć napadnutoj posadi na mostu, te da poslije prolaza neprijatelja napadne Veliku Vranovinu i zapali zgradu šumarije (na lijevoj obali Gline, u rejonu talionice). Ukoliko neprijatelj ne krene iz Topuskog, u pomoć posadi na Kamenskom mostu, četa je imala zadatak da, po otpočinjanju napada na Topusko, napadne neprijateljsku predstražu u Velikoj Vranovini i spriječi joj povlačenje za Topusko - preko rijeke Gline.

Sa svojom 2. četom, Bataljon je imao zadatak da, u sadejstvu sa 3. četom (bez 1. voda) 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda, postavi zasjedu u blizini sela Bje-ljevine, u rejonu Jandričevo brdo i odatle, po izvršenom napadu na Kamenski most, presječe neprijatelju (za koga se predviđalo da će krenuti iz Topuskog) odstupnicu i sa tih položaja ga tuče.

Druga i mitraljeska četa 2. bataljona Prvog kordunaškog NOP odreda ostavljene su u Vorkapić-Selu kao rezerva i, ujedno, za doček neprijatelja sa Kamenskog mosta - ukoliko bi se preko Vorkapić-Sela i Ponikvara povlačio za Topusko.

Zapovješću štaba Grupe kordunaških NOP odreda, izdatom 4. juna 1942, regulirana su i ostala bitna pitanja iz domena organizacije napada, od kojih navodimo samo neka:

- da komandanti bataljona upoznaju cjelokupan starješinski sastav sa predstojećim napadom i izvrše sve potrebne borbene pripreme, naročitu pažnju obraćajući međusobnom održavanju veze;

- da će se previjalište štaba Prvog kordunaškog NOP odreda u toku borbe nalaziti u selu Ponikvari, na raskrsnici puta za Pernu, dok će komandanti bataljona odrediti mjesta bataljonskih previjališta, komandiri četa ranjeničke prihvatnice snabdjevene nosilima, a svaki vodnik dva borca koji će iznositi ranjenike;

- da se sve jedinice snabdiju suvom hranom za dva dana;

- da komandant 3. bataljona Jovica Lončar, komandant 4. bataljona Stanko Gabrić i komandir Proleterske čete Miško Berberina pribave što više flaša od 1/2 litre i podignu benzin za punjenje, što će, kao zapaljiva sredstva, koristiti za paljenje onih zgrada iz kojih će neprijatelj, vjerovatno, pružati jači otpor.

Napadom je rukovodio štab Grupe kordunaških NOP odreda, čiji je komandant bio Srećko Manola, a politički komesar Vječeslav Holjevac. Štab se nalazio u Vorkapić-Selu, u kući Save Bogdanovića. Sa štabom Grupe odreda nalazili su se i komandant Prvog kordunaškog NOP odreda Nikola Vidović i politički komesar Mile Ratković.

Sa cjelokupnim planom izvođenja ovog napada komandante i političke komesare svih bataljona Prvog i Drugog kordunaškog NOP odreda i starješine Proleterske čete, štab Grupe odreda upoznao je u sjedištu Štaba 3. bataljona, u selu Perna. Tom sastanku je prisustvovao i operativni oficir Banijskog NOP odreda Milan Pavlović.

Tok napada je pokazao da su sve pripreme blagovremeno i efikasno obavljene. Prema predviđenom planu, sve jedinice su na vrijeme zauzele polazne položaje i 7. juna u 6 časova otpočeo je napad na neprijatelja na Kamenskom mostu, a u 7 časova napad na Topusko.

Tri voda 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda na vrijeme su otvorila vatru na neprijatelja na Kamenskom mostu, ukopanog u rovovima oko samog mosta, sa osloncem na grupu kuća u njegovoj neposrednoj blizini. Kako je teren oko mosta ravan i čist, to vodovi nisu mogli izvršiti napad, jer je neprijatelj odgovarao jakim pušćanom i mitraljeskom vatrom. To međusobno pušćanje trajalo je cijelo prije podne, ali za to vrijeme posada nije pokušavala da se probije za Topusko, niti je neprijatelj iz Topuskog kretao u pravcu Kamenskog mosta, što se, inače, predviđalo u procjenama koje su prethodile usvajanju plana napada.

Treći bataljon, sa 1. i 2. četom, tačno u 7 časova napao je neprijateljevu predstražu u sjevernom dijelu sela Ponikvara. Ova je uspjela da pobjegne za Topusko, te su čete produžile napad na neprijatelja u Topuskom, tačnije u Narodnom domu i u kući Ilije Bogunovića. Pri tom je 1. četa kuću Bogunovića napadala s južne, a 2. četa istu kuću i zgradu Narodnog doma sa zapadne strane. Komandir 2. čete Petar Zlatar uspio je da se, sa 4 druga, privuče zgradi Narodnog doma na 20 metara, ali je, pogođen od zrna neprijateljskog metka ispaljenog sa sprata, na mjestu ostao mrtav, dok su ostala 4 druga uspjela da se povuku (dvojica su pri tom ranjena). Obje čete su nekoliko puta i sa raznih pravaca pokušavale da se privuku zgradama, ali im to nije polazilo za rukom.

Druga četa 2. bataljona odmah je iz Vorkapić-Sela upućena u napad za 3. bataljonom. Ona je pročistila južni dio Ponikvara, zaplijenivši 4 karabina, a potom se spustila prema Velikoj Vranovini. Njena dva voda odmah zatim su upućena kao pojačanje 3. bataljonu, ali on, i pored toga, nije uspio zauzeti napadnute zgrade, te se u 13 časova, po naređenju štaba Grupe odreda, povukao u pravcu Perne. Treći bataljon je imao 3 mrtva - komandir 2. čete Petar Roknić Zlatar, iz Poljana, i borci Mićo Roknić iz Perne i Milan Kukulj iz Maličke - i 7 ranjenih.

Proleterska četa, ojačana sa dva voda 1. čete 4. bataljona, u 7 časova je krenula u napad kroz sjeverni dio Ponikvara, u pravcu groblja više samog mjesta Topusko. Međutim, pri prolazu kroz selo, neprijatelj ju je otkrio i otvorio vatru sa Babićeva brda, Mužina brda i iz groblja. Međutim, četa je, otvorivši vatru produžila napad a neprijatelj je ispred nje pobjegao u Topusko. Četa je u brzom nastupanju izbila u park centra u mjestu, usmjeravajući napad na zgradu dr Vurdelje. Međutim, neprijatelj je otvorio jaku iznenadnu puškomitraljesku i mitraljesku vatru iz kuća Nikole Vorkapića i Pere Bijelića i tako sačekao četu u jurišu. Tom prilikom su poginula 2 proletera, a 7 je ranjeno. Zbog tako jake neprijateljeve vatre četa se povukla za 150 metara i ponovo izvršila juriš sa druge strane. No ni ovog puta nije uspjela prići ni jednoj zgradi, iako je bilo primjera smjelih podviga. Tako se politički delegat 2. voda Dragan Vujić Spaho - videći da se kući dr Vurdelje ne može privući dok se ne likvidira teški mitraljez koji se je nalazio u rovu - maskirao žutim lišćem i otpočeo privlačenje puzanjem. Došavši na odstojanje za bacanje bombi, Spaho je bacio dvije, ali ga nije mogao zauzeti, jer su ranjene ustaše vikom dale znak opasnosti ostalima koji su otvorili vatru, tako da se morao povući. Svi daljnji pokušaji čete ostali su bezuspješni, pa se u 13 časova povukla u pravcu sela Perne.

Četvrti bataljon je, koristeći se šumom za privlačenje na polazne položaje, uspio da u toku noći neopaženo izbije gdje mu je naređeno, i u 7 časova otpočne napad. Prva četa (bez 2. voda) na juriš je zauzela Mužino brdo i produžila napad u pravcu Nikolina brda (u samom mjestu), dok su 2. i 3. četa napad otpočele sa sjeverne strane, okrećući u pravcu katoličke crkve. Kao i kod ostalih jedinica, jedinice 4. bataljona, i pored uporne borbe vođene do 12 časova, nisu uspjele da zauzmu određene rejone. Jaka unakrsna vatra sa Nikolinog brda, iz žandarmerijske kasarne i sa katoličke crkve onemogućavala je svaki pokušaj jedinica 4. bataljona da se probiju do određenih zgrada. Do podne neprijatelj je uspio da probije naše osiguranje prema Glini i zađe za leđa 4. bataljonu, tako da se on, došavši u tešku situaciju, morao povući - sa dva poginula i osam ranjenih.

Što se stanja na osiguranjima tiče, 1. bataljon je uspio da u toku noći neopaženo prođe kroz selo Gređane i zauzme određeni položaj za osiguranje prema Glini. Na ovaj pravac je oko 10 časova iz Gline krenuo neprijatelj jačine oko 2 satnije 2. ustaške bojne petrinjskog zdruga. Hitao je vozom od Gline i dijelom snaga se iskrao na željezničkoj stanici Gređani, drugim dijelom u rejonu Kućišta. Zapravo, neprijatelj je dijelom snaga krenuo pravcem željezničke stanice Gređani - Miljevići, a dijelom Kućišta - Škrbinov brijeg - Gređani. Kada je komandant bataljona primio izvještaj da je neprijatelj krenuo iz Gline, 1. četu je rasporedio na položaj u rejonu Svete Spase, a 2. četu uputio na Škrbinov brijeg. Obje čete uspjele su da odbiju napade neprijatelja, ali se ovaj manjim snagama zadržao u borbi sa 2. četom, a glavnim snagama krenuo kroz Topličke kose i zapadnim dijelom iz Gređana - u pravcu Topuskog. Ove snage naišle su na desni bok 2. bataljona, koji se zatim povukao, i to ne samo da nije dao otpor, već nije ni obavjestio komandante 1. i 4. bataljona o svom povlačenju. Oko 14 časova neprijatelj je, uz dejstvo minobacačke vatre, ponovo otpočeo napad, ali je i ovoga puta odbijen, te je komandant

1. bataljona naredio svojim jedinicama da se povuku za Gređane, u pravcu 2. bataljona. U međuvremenu, neprijatelj je, sa oko 50 vojnika, krenuo iz Topuskog u pravcu Miljevića, u susret svojim snagama iz Gline, pa je 1. četa 1. bataljona dobila naređenje da ga sačeka i odbije. Međutim, neprijatelj je istovremeno krenuo i sa pravca željezničke stanice Topusko, kroz Gređane, i izbio za leđa 2. četi, tako da se ona našla u okruženju. Na osnovu ovakve situacije, komandant 1. bataljona izdao je naređenje 2. četi da se probije i oslobodi put za Topličku kosu. Ova četa se uspjela probiti i preko Topličke kose se uputila u pravcu Perne, dok je 1. četi odsječena odstupnica, te je bila prisiljena da se, uz prihvat dijelova Banijskog NOP odreda, prebaci preko rijeke Gline u rejon sela Skela, odakle se uputila na svoj raniji teren. U ovoj borbi 1. bataljon je imao šest poginulih, među kojima i vodnika Lošu Ćurčiju, a izgubljeni su puškomitraljez i 6 karabina.

Ovako teška situacija kod 1. bataljona stvorena je preranim povlačenjem jedinica 2. bataljona, koje su se nalazile na osiguranju prema željezničkoj stanici Topusko. Kada je neprijatelj izmanevrisao 2. četu 1. bataljona i pojavio se na desnom krilu 2. bataljona, istovremeno su izvršile frontalni napad i ustaše sa željezničke stanice Topusko. Bez pružanja jačeg otpora, komandant 2. bataljona je povukao svoje jedinice, a o tome nije obavjestio ni 1. ni 4. bataljon koji je vršio napad na Topusko, čime mu je neprijatelj pušten za leđa.

Na 1. četu 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda, koja je vršila osiguranje prema Velikoj Kladuši, u rejonu Kozjaka, neprijatelj u toku dana nije naišao. Isto tako, ni neprijatelj sa pravca Vrnograča nije kretao na snage 4. bataljona Banijskog NOP odreda.

Stanje kod ostalih jedinica bilo je znatno lakše nego kod navedenih. Tako su 2. i 3. četa 1. bataljona Banijskog NOP odreda, početkom napada na Topusko, streljačkim strojem i krećući se sa jugoistočne strane, zauzele Hrvatsko Selo, iz kojeg su naoružani civili ispalili samo nekoliko metaka. Pretraživanjem sela, pronađeno je svega 6 karabina sa municijom. Istovremeno su zapaljene kuće četvorice poznatih ustaša. Većina žitelja ovoga sela od ranije je bila sklona NOB-u, pa su partizane oduševljeno dočekali, pokazavši im ujedno i kuće krvnika koje treba uništiti. Sa narodom je održan zbor na kojem je naglašen značaj bratstva i jedinstva Srba i Hrvata, kao moćne zaloge u borbi protiv zajedničkog neprijatelja.

Istovremeno su 1. i 2. četa 2. bataljona Banijskog NOP odreda i 3. četa 2. bataljona Drugog kordunaškog NOP odreda, bez otpora zauzele sela Bjeljevine i Veliku Vranovinu, zapalivši u ovom drugom nekoliko zidanih zgrada (u rejonu livnice gvožđa).

U ovom napadu na Topusko i okolna uporišta neprijatelja, naši gubici bili su 13 poginulih i 22 ranjena, a od naoružanja su izgubljeni jedan puškomitraljez, 8 karabina i pištolj. Neprijatelj je, ipak, imao oko 50 mrtvih i ranjenih, među kojima je bio i zloglasni ustaški tabornik iz Topuskog Ilija Briješki.

O napadu na Topusko aktom Velike župe Pokuplje od 22. juna se izvještava: »... Napadaji partizana ne prestaju. Osobito je pojačana djelatnost partizana na području kotara Vrginmost. Kotarska oblast u Vrginmostu dostavila je slijedeća izvješća:

Dana 6. VI o.g. ujutro napala je grupa od 800 partizana selo Gređane, općina Topusko, i zapalili kuće, te tražili od seljaka hranu. Važnije je u ovom slučaju napomenuti da su partizani zapalili kuće dvojice ustaša, koji su se zamjerali pravoslavnom življu, i pitali više seljaka da li su to kuće baš tih ustaša, da ne bi slučajno zapalili druge kuće. Pojedini partizani odnijeli su od nekih kuća hrane i robe, ali im je njihov zapovjednik zapovjedio da sve odnesu natrag...

Dana 7. lipnja o.g. napali su partizani slijedeća mjesta općine Topusko: Topusko, Gređane, Hrvatsko Selo, Veliku Vranovinu, Ponikvare, Bjeljevine i stražu kod Kamenskog mosta kod sela Katinovca. Napadaj na Topusko bio je vrlo žestok i u njemu je uzelo učešća oko 2.000 partizana.

napadaj je počeo oko 6 sati ujutro i trajao do 3 sata po podne, kada su partizani odbijeni. Partizanima je uspjelo ući u Topusko, te su se borbe vodile po ulicama na periferiji mjesta. U ovoj borbi sa naše strane bili su slijedeći gubici:

U Topuskom su ubijene 3 ustaše, 4 domobrana i 2 građanske osobe, od kojih je jedan bio njesni tabornik Ilija Briješki. Ranjeno je 5 domobrana, a 1 kuća zapaljena.

U Gređanima ubijen je jedan domobran, ranjene 2 žene, a 2 kuće zapaljene.

U Hrvatskom Selu poginuo je 1 ustaša i 2 građanske osobe, a 6 kuća zapaljeno.

U Velikoj Vranovini poginule su 2 građanske osobe, a 17 kuća je zapaljeno.

U Ponikvarima nestale su 2 građanske osobe, zapaljene 4 kuće, a od preduzeća Talionica eljeza pokraden alat, lijekovi i novac.

U Bjeljevini ubijeni su 2 ustaše i 2 građanske osobe, dok je 1 oružnik ranjen.

Na Kamenskom mostu kraj Katinovca ubijen je 1 domobran, a 3 domobrana ranjeno.

Na strani partizana ne zna se točno koliko je bilo žrtava. Prema izvještaju oružničke postaje Topuskom, nastradalo je oko 200 partizana, dok partizani šire vijesti da su imali samo 6 mrtvih.⁸⁹

Razoružanje neprijateljske posade u Topuskom i zauzimanje samog mjesta nisu ostignuti ovim napadom, iako je za to bilo dovoljno snaga i izvršene su dobre pripreme, 'ored oskudnih podataka o neprijatelju, njegovom rasporedu i organizaciji odbrane, aši borci nisu imali potrebnih iskustava za vođenje borbe u naseljenom mjestu, tako a se, i pored pokazane hrabrosti, nije uspjelo ovladati ni sa jednom od kuća koje je eprijatelj držao. Osim toga, nedostajanje sredstava veze onemogućilo je održavanje sdnovremene i stalne veze sa svim jedinicama, tako da je i zbog toga bilo teško koordinirati dejstva svih jedinica, a naročito onih koje su bile na osiguranju.

No, iako napadom na Topusko nije ostvaren željeni cilj, ipak su, djelimično, postiguti vrijedni vojni i politički rezultati. Ovom akcijom dato je neprijatelju do znanja da svojom velikom ofanzivom na Petrovu goru nije uništio partizanske jedinice, a s druge strane, sam narod iz okolnih hrvatskih sela sam se osvjedočio u sve laži ustaške propagande i uvjerio se u snagu i veličinu naših jedinica. Ovaj prvi napad na Topusko i prvo laženje partizana u okolna hrvatska sela još više je podiglo ugled naših jedinica u očita hrvatskog naroda i za dalje borbe je bio od velikog značaja, pogotovu u pogledu jaanja bratstva i jedinstva Srba i Hrvata. Samom neprijatelju utjeran je još veći strah zadat snažan udarac, tako da je poslije ovoga napada bio prisiljen da napusti osigunjne Kamenskog mosta.

Napad sa više jedinica pokazao se kao jedino pravilan i neophodan za buduće akcije protiv neprijatelja koji se koncentrisao u nekoliko garnizona. Uz to, napad na Topusko poslužio je svim štabovima bataljona kao dragocjeno iskustvo za pripremu i izvođenje budućih akcija protiv neprijatelja u naseljenom mjestu. Osim toga, i sami borci j došli do uvjerenja da se akcije više ne mogu izvoditi sa manjim jedinicama i braniti jmo sopstvena teritorija, već da se svoja teritorija najbolje brani - napadom na neprijatelja van svojih sela i svoga najužeg kraja, zajedno sa drugim jedinicama i narodom drugih sela. Utoliko su to bila dragocjenija saznanja i iskustva.

Napad na neprijatelja na željezničkoj stanici Vojnić (10. juna)

Poslije majske ofanzive na Petrovu goru, neprijatelj je dio svojih snaga ostavio i Vojniću, kao predstražu posadama koje su osiguravale prugu Vrginmost - Karlovac. 3. poslije napada partizana na Topusko neprijatelj je to isto očekivao i za Vojnić, te ove snage odmah povukao i ojačao posadu na željezničkoj stanici Vojnić. Poslije po-

⁸⁹ Zbornik V/5 - str. 287 i 588.

vlačenja svojih snaga iz Vojnića, neprijatelj je imao svoje posade u Tušiloviću, Vukmaniću, na željezničkim stanicama Skakavac, Udbina, Utinja, Vojnić, Vrginmost i Topusko, držeći tako prugu i osiguranje prema Karlovcu.

Da bi se obezbjedila stalna veza sa 4. bataljonom, uništila pruga Vrginmost - Skakavac i time stvorili povoljni uslovi za izvođenje akcija na sektoru 4. bataljona - štab Prvog kordunaškog NOP odreda je odlučio da se poslije napada na Topusko izvede akcija i protiv neprijateljeve posade na željezničkoj stanici Vojnić. Cilj te akcije nije bio da se izvrši napad na posadu, već da se, uz postavljanje jačih osiguranja, stvore uslovi manjim jedinicama da, putem blokade, prisile neprijatelja na povlačenje, a zatim da se on tuče na otvorenom polju.

Na samoj željezničkoj stanici Vojnić, prema izvještaju Velike župe Pokuplje, bila je posada od 164 ustaše iz sastava željezničke bojnice, te prostrojba od 88 domobrana, odnosno ukupno 252 neprijateljeva vojnika, naoružanih puškama, puškomitraljezima i teškim mitraljezima. Radi sopstvene odbrane, ove snage su željezničku stanicu organizovale za kružnu odbranu, a u toku dana dijelom snaga su držali Lukač i Cvijanović, koje su noću povlačili na željezničku stanicu. U Vrginmostu tada je bilo oko dvije satnije neprijateljevih vojnika, na željezničkim stanicama Utinje i Udbine po jedna satnija, koliko je brojila i posada u Vukmaniću, sastavljena većinom od domaćih ustaša.

Za izvršenje ovoga zadatka štab Prvog kordunaškog NOP odreda angažovao je 1. četu 1. bataljona, zatim 2, 3. i 4. bataljon i Proletersku četu, ili, ukupno 10 četa sa oko 700 boraca. Jedinice su dobile slijedeće zadatke:

Drugi bataljon - da sa jednom četom u toku noći zaposjedne neprijateljeve rovove u Lukačima, a sa drugom četom rovove u Cvijanovićima, da sačeka neprijatelja koji bi pošao da ih zaposjedne i da puščanom i mitraljeskom vatrom vrši pritisak na neprijatelja na željezničkoj stanici Vojnić. Radi osiguranja od Vukmanića i Brezove glave, bataljon je dobio zadatak da jedan vod uputi u Vukmansku Bukovicu;

Treći bataljon, sa 1. i 2. četom - da zauzme položaj u rejonu Crevarske Strane i odatle ne dozvoli prodor neprijatelju iz Vrginmosta u pravcu željezničke stanice Vojnić, te sačeka neprijatelja ukoliko bi se povlačio u pravcu Vrginmosta;

Četvrti bataljon - da jednom četom zaposjedne položaj u zaseoku Miličevići i Pajići, radi obezbjeđenja sa pravca Vrginmosta i, ujedno, sačeka neprijatelja sa željezničke stanice Vojnić, u slučaju njegovog povlačenja za Vrginmost. Drugom četom trebalo je da zaposjedne južne padine Jurinih brda, da bi preko njih spriječio povlačenje neprijatelja sa željezničke stanice Vojnić. Za osiguranje sa pravca željezničke stanice Utinje Bataljon je uputio svoju 3. četu, i to na položaj u rejonu Podsedlo i Maleševići;

Proleterska četa - da zaposjedne položaj u rejonu sela Kartalije i ne dozvoli prodor neprijatelja sa pravca Utinje ka blokiranoj posadi na željezničkoj stanici Vojnić;

Prva četa 1. bataljona - da zaposjedne položaj u rejonu Okić i ne dozvoli prodor neprijatelja sa pravca Tušilović - Brezova glava.

Sve jedinice su imale zadatak da predviđene položaje posjednu u toku noći 10/11. juna, dakle treći dan poslije napada na Topusko. Mjesto štaba Prvog kordunaškog NOP odreda, koji je i rukovodio ovom akcijom, bilo je na Biljegu.

Akcija je izvedena prema predviđenom planu Štaba odreda: sve jedinice su noću 10/11. juna zauzele svoje položaje i otpočele sa blokadom neprijateljeve posade na željezničkoj stanici Vojnić.

Oko 3.30 časova 11. juna neprijateljske patrole su krenule ka Lukačima i Cvijanovićima. Međutim, jedan partizan je, nehotice, opalio metak i time neprijatelju dao do znanja da su rovovi zaposjednuti, pa su se patrole povukle bez gubitaka. Preko cijelog

dana na neprijatelja je vršen pritisak otvaranjem jače mitraljeske vatre, sve do sum-raka, kada su 2. i 3. četa prešle u napad. U prvom naletu čete su uspjele odbaciti neprijatelja u posljednje rovove koje je imao oko same stanice, i tako mu se približile na oko 150 metara.

Kako posada iz Utinje nije uspjela da u toku dana deblokira posadu na željezničkoj stanici Vojnić, a ona iz Vrginmosta to nije ni pokušavala, neprijatelj je, ocjenivši da je opkoljen jačim snagama i poslije otvaranja jače vatre, počeo izvlačenje prema Vrginmostu. Vršio je to pored same željezničke pruge, u prvoj polovini noći. Tako se dogodilo da se, sve dok nije naišao na patrole 3. bataljona u rejonu Crevarske Strane, nije ni znao da je napustio željezničku stanicu Vojnić, jer je tamo ostavio dio svojih snaga koje su se angažovale u borbi sa četama 2. bataljona. A dok su izvlačenje neprijatelja osjetile jedinice 3. bataljona i 3. čete 4. bataljona - on je već glavnim snagama uspio da se probije za Vrginmost, tako da gonjenje ovih jedinica nije dalo one rezultate koji su se inače mogli postići.

Jedinu pomoć opkoljenom neprijatelju na željezničkoj stanici Vojnić pokušala je da pruži posada sa željezničke stanice Utinja. Međutim, i pored tri pokušaja preduzeta u toku dana da se izvrši deblokada - neprijatelj nije uspio da odbije Proletersku četvu sa njenih položaja. Prilikom trećeg neprijateljevog pokušaja, preduzetog u 16 časova, da se uz pomoć artiljerije i lokomotive i dejstvom iz puškomitraljeza i mitraljeza sa okolnih visova probije do opkoljene posade na željezničkoj stanici Vojnić, Proleterska četa ga je pustila na blisko odstojanje, a 1. četa 4. bataljona mu se zabacila za leđa, te je bio prisiljen da se, uz cijenu od 12 mrtvih, povuče za Utinju. I ova posada, kao i posada na željezničkoj stanici Vojnić, ocijenila je da su naše snage jače, pa se još u toku noći povukla za Udbinu, a odatle, zajedno sa posadom Udbine, za Skakavac, zauzevši položaje u rejonu Trebinja. Prva četa 4. bataljona ušla je u Utinju i Udbinu.

U ovoj akciji je samo 3. četa 4. bataljona, prilikom gonjenja posljednjih dijelova iz Vojnića, uspjela da zarobi 6 ustaša i 5 domobrana sa ličnim naoružanjem, zatim 2 puškomitraljeza njemačkog porijekla sa sandukom municije, dok je 3. bataljon zarobio po 2 ustaše i 2 domobrana sa ličnim oružjem i puškomitraljezom, zaplijenivši i 1760 metaka, 28 čebadi, 16 šinjela i ostale vojničke opreme koju je neprijatelj bacao u povlačenju. Na samoj željezničkoj stanici Vojnić neprijatelj je ostavio 11 mrtvih, a 3 domobrana su ostala i predala se jedinicama 2. bataljona. Pored toga, na stanici je zaplijenjeno 70 vagona kukuruza, 20 vagona graha, te dosta ostale opreme (kazani, posuđe, čebad, šatorska krila i dr). Po evakuaciji zaplijenjenog kukuruza i graha, svih 90 vagona zatečenih u stanici, sa lokomotivom, uništeni su. Tako je u ovoj akciji zarobljeno 8 ustaša (koji su nakon utvrđene odgovornosti likvidirani) i 11 domobrana (svi pušteni kućama), a u borbi ubijeno 23 (11 na stanici i 12 na osiguranju, od strane Proleterske čete), dok na našoj strani nije bilo žrtava. Odmah ujutro 12. juna sve jedinice su, uz pomoć rezervnih partizanskih odreda, otpočele rušenje pruge od Slavskog Polja pa sve do ispred Skakavca.

Ovom akcijom ostvarena je osnovna zamisao odluke Štaba odreda - da se neprijateljeva posada na željezničkoj stanici Vojnić, putem blokade, prisili na povlačenje, te da se uništi željeznička pruga i time obezbjedi bolja veza sa sektorom 4. bataljona. No, postignuto je i više od toga: neprijateljeve posade u Utinji i Udbini, realno ocjenivši naša ofanzivna dejstva, bile su prisiljene da ova mjesta napuste i povuku se za Skakavac i Trebnje, odnosno na osiguranje samog Karlovca.

O napadu na posadu željezničke stanice Vojnić Velika župa Pokuplje 22. juna iz-
vještava:

»Dana 11. lipnja o.g. partizani su napali Vojnić-kolodvor, gdje se nalazila posada od 164 ustaše željezničke bojnice, te postrojba od 88 domobrana. Borba je trajala od 6 sati ujutro do 11 sati na večer istog dana, kada su se ustaše i domobrani povukli prema Vrginmostu. Ovo povlačenje bilo je u neredu, te je više ličilo na bijeg, tako da su ovi domobrani i ustaše stizali u Vrginmost tokom čitave noći i slijedećeg dana. U ovoj borbi nestalo je 10 ustaša, 2 su ubijena i 3 ranjena. Također je nestalo 13 domobrana.

Partizani su na Vojnić-kolodvoru zapalili 63 vagona i uništili lokomotivu, te razorili prugu, tako da se željeznički promet neće moći uskoro uspostaviti.

Prema pripovijedanju časnika i vojnika, u napadaju je sudjelovalo oko 4.000 partizana, dok neki tvrde da ih je bilo i preko 12.000. Međutim, provjeravanjem se ustanovilo daje bilo oko 1.000 partizana, te da nijesu upotrebljavali minobacače, kako tvrde pobjegli ustaše i domobrani, nego su bacali bombe, koje oni sami prave od kutija iz konzervi, a te bombe imaju jaku detonaciju«. ⁹⁰

Napad na neprijatelja u Vrginmostu (14. juna)

Poslije uspješno izvedene akcije na neprijatelja koji se nalazio na željezničkoj stanici Vojnić, što je imalo za posljedicu i povlačenje neprijatelja iz Utinje i Udbine, štab Grupe kordunaških NOP odreda izdao je naređenje štabu Prvog kordunaškog NOP odreda da otpočne blokadu Vrginmosta.

Zbog jačine neprijatelja u Vrginmostu i Topuskom (oko 1.500 vojnika), nisu postojale mogućnosti za napad na Vrginmost, pa je cilj ove blokade bio da se neprijateljeva posada prisili na povlačenje i da mu se prilikom povlačenja nanese što veći gubici. Za izvršenje ovoga zadatka određeni su 2, 3. i 4. bataljon Prvog kordunaškog NOP odreda. Zadaci bataljona bili su:

Drugi bataljon - da jednom četom zaposjedne položaje u Podgorju, a drugom četom u Crevarskoj Strani, sa osnovnim ciljem da uznemirava neprijatelja;

Treći bataljon - da sa položajem u Blatuši pored osiguranja prema Topuskom, tuče neprijatelja ukoliko bi se povlačio pored pruge za željezničku stanicu Topusko;

Četvrti bataljon - da sa jednom četom zaposjedne Zečevac, u cilju uznemiravanja neprijatelja u mjestu, a sa drugom četom da drži Vratnik radi osiguranja sa pravca Topuskog, i da napada na neprijatelja ukoliko se bude povlačio preko Čemernice.

Blokada je izvršena po planu, 14. juna, kada su, u 3 sata ujutro, sve jedinice raspoređene oko mjesta, otvorile vatru iz cjelokupnog naoružanja, dajući neprijatelju do znanja da je napadnut i okružen. Poslije ovoga veći dio boraca povukao se na odmaranje, dok su manji dijelovi ostali na položaju, radi uznemiravanja neprijatelja. Izuzev napada jedne čete 2. bataljona na željezničku stanicu, izvedenog noću 15. juna, kojom prilikom je bačeno nekoliko bombi na stanicu - sve do 19. juna ovdje je bilo bez promjena.

U cilju deblokacije svojih snaga u Vrginmostu, neprijatelj iz Gline je uputio dvije sa-tnije Mrakovih legionara, koje su, 19. juna oko 13. časova, izvršile napad na naše osiguravajuće dijelove. Nastupajući u tri kolone - Čemernica - Bukovica - Kozarac; Čemernica - Vrginmost i u zahvatu pruge Topusko - Vrginmost - neprijatelj je uspio da odbaci naše osiguravajuće dijelove i spoji se sa posadom u Vrginmostu. Još istog dana naše snage su se povukle, ostavljajući slabije dijelove u Podgorju, Crevarskoj Strani i na Zečevcu. Dana 21. juna u zoru neprijatelj je iz Vrginmosta izvršio napad na dva voda

⁹⁰ Zbornik V/5 - str. 588 i 589.

iz sastava 4. bataljona, koji su se nalazili na Žečevcu. Iznenadivši ih, neprijatelj je uspio da ubije dvojicu partizana, zaplijeni jedan puškomitraljez⁹¹ i zadrži položaj Žečevac.

Za vrijeme blokade korišćeno je i dejstvo »topa«, koji je za tu akciju posuđen od banijskih jedinica.⁹²

Blokada Vrginmosta nije donijela željene rezultate, čime se ni pretpostavka da će se neprijatelj povući nije ostvarila. Za to vrijeme pripadnici partizanskih odreda rušili su prugu između Skakavca i Vrginmosta, uništivši oko 10.000 pragova, tako da je pruga bila onesposobljena u dužini od 11 km.

U vezi s ovom blokadom Velika župa Pokuplje je 22. juna izvještavala:

»Dana 15. VI partizani su opkolili Vrginmost i otvorili na mjesto strojopuščanu vatru. Od toga dana pa do sada partizani neprestano opsjedaju mjesto, a i pokušavaju upasti, no do sada uvijek bez uspjeha. Partizani se danju i noću nalaze na okolnim bregovima i čim koga opaze na ulici ili u vrtu, odmah pucaju na njega, tako da se već par dana u Vrginmostu ne može kretati po ulicama. Tri dana se uopšte nije dolazilo u urede.«⁹³

Akcije 3. i 4. bataljona krajem juna i početkom jula

Sve jedinice su, nakon blokade posade Vrginmosta, nastavile ofanzivna dejstva, a neprijatelj je i dalje bio u defanzivi, držeći svoje snage u Topuskom i na željezničkoj stanici Topusko, u Čemernici, Vrginmostu, Skakavcu, Banskom Kovačevcu i u Lasinji. S obzirom na to da ovdje još uvijek nije bilo dovoljno jačih snaga, naoružanih težim naoružanjem, naše jedinice nisu bile sposobne za izvođenje uspješnih napada na navedene neprijateljeve garnizone, odnosno posade, te su se njihove akcije svodile na postavljanje zasjeda u neposrednoj blizini neprijatelja. Tako su jedinice 3. i 4. bataljona izvele slijedeće akcije:

Zasjeda između Gline i Bučice - izvedena 23. juna. Postavio ju je jedan vod 1. čete 4. bataljona, na cesti između ova dva mjesta. U zasjedu je upao jedan kamion sa 5 naoružanih ustaša i oko 40 nenaoružanih civila. Vod je uspio da kamion zapali i zaplijeni oko 2.400 metaka, 40 bombi, 1 pištolj i 1 šinjel. Poginulo je 5 civila, dok su ustaše uspjele da pobjegnu, a među njima i 2 ranjena, koje su sutradan govedari pronašli mrtve u šumici i 2 njihove vojničke puške donijeli partizanima.

Napad na ustašku posadu u Banskom Kovačevcu - izveden 30. juna. Akciju je izveo 4. bataljon, ojačan sa dvije čete 3. bataljona. Riječ je o napadu na ustaško-domobransku posadu jačine oko 100 vojnika. Posada je bila smještena u zgradi osnovne škole, oko koje su bili rovovi sa bodljikavom žicom. Napad je otpočeo ujutro u četiri časa, sa slijedećim rasporedom jedinica: 1. četa napadala je iz pravca sela Prkosa; 2. četa sa Dravca Skakavca; 3. četa sa jednim vodom iz 3. bataljona vršila je osiguranje sa pravca Skakavca; tri voda bila su na osiguranju prema Lasinji. U toku približavanja neprijatelju Dorci 1. čete naišli su na nagazne mine, zbog čega elemenat iznenađenja nije postignut. Neprijatelj je osuo jaku vatru i svi pokušaji 1. i 2. čete da se privuku zgradi škole ostali su bez uspjeha. Poslije dvočasovne borbe naše jedinice su se morale povući. U ovoj

⁹¹ Puškomitraljezac je bio Bogdan Gvojić, koji je od umora zaspao. Kad su ustaše iznenadno navalile na Vrginmost, uspio je da im umakne, ali je pri tom ostavio puškomitraljez. Zbog nebudnosti na položaju, izgubljenog puškomitraljeza i pogibije dvojice boraca, bilo je prijedloga da se Gvojić strijelja. Taj prijedlog, međutim, nije prihvatio komandant odreda Nikola Vidović već je, s obzirom da se radilo o dobrom i hrabrom borcu, naredio da Gvojić u slijedećoj akciji otme od neprijatelja drugi puškomitraljez. To je on i učinio i ostao živ.

⁹² Ovaj top, izrađen u jednoj od partizanskih radionica danas se nalazi u Vojnom muzeju u Beogradu, kao jedan od dokaza maštovitosti i rodoljublja majstora iz naroda

⁹³ Zbornik V/5 - str. 589.

borbi jedan borac je poginuo, a tri su ranjena od nagaznih mina, o kojima nisu dobiveni nikakvi podaci prije početka akcije.

Zasjeda u rejonu Kamenskog mosta - izvedena 1. jula. Postavila ju je 2. četa 3. bataljona, u cilju dočekivanja neprijatelja koji se, održavajući vezu Topusko - Vrnograč, obično kretao dolinom rijeke Glinice. Međutim, neprijatelj je ovoga puta prešao Bastino brdo i tako izmanevrisao zasjedu. Četa je, ipak, uspjela da četvoricu ustaša ubije i nekoliko rani, te zaplijeni jednu pušku.

Slijedeća zasjeda u rejonu Kamenskog mosta - izvedena 11. jula. Postavili su je 3. i 4. bataljon Prvog kordunaškog NOP odreda, da bi sačekali ustaše koje su tu redovno održavale vezu. Naime, radi obezbjeđenja prelaza preko mosta iz Topuskog je uvijek upućivano pojačanje radi prihvata snaga iz Bosne. Međutim, 10. jula snage iz Bosne nisu stigle, pa su se oko 80 ustaša i 40 naoružanih civila, upućenih iz Topuskog, zadržali u Bjeljevinama, čime do predviđene borbe nije ni došlo, ali su naše jedinice ostale na položajima i sutradan, u toku 11. jula. Toga dana je, pak, oko 30 ustaša krenulo iz Bjeljevine u pravcu Kamenskog mosta, a istovremeno je sa pravca Podzvizda dolazilo oko 30 ustaša sa troja kola oko kojih su išli civili. Kola su išla cestom, a ustaše su vršile osiguranje, krećući se prema Baštinom brdu. Slučaj je htio da naša zasjeda prerano otvori vatru, pa su ustaše uspjele da pobjegnu, a pohvatani su civili sa kolima. Tom prilikom zaplijenjeno je 100 metaka, bomba i pištolj, te 18.500 kuna i oko 7.000 jaja. Zarobljeni su jedan domobran i svih 17 civila, među kojima i pop iz Blagaja, kod Slunja. Domobran je zadržan, a od civila je 7 pušteno kući, a 10, zajedno sa popom, strijeljano, jer je utvrđeno da su učestvovali u pokolju Srba.

Zasjeda na Baštinom brdu - izvedena 17. jula. Dok je 2. četa 3. bataljona i dalje ostala u zasjedi, na Bastino brdo je upućena jedna četa 4. bataljona Banijskog NOP odreda. U toku 17. jula je neprijatelj, jačine oko jedne satnije i sa oko 300 civila, pošao od Bosne u pravcu Bastinog brda, da požanje i pokupi pšenicu. Preko rijeke Glinice prešlo je 12 vojnika, dok su se ostali zadržali radi eventualnog obezbjeđenja. Otvorena je žestoka vatra, i od 12 vojnika koji su prešli rijeku uspjela su se spasti svega trojica, dok su ostali pobijeni. Zaplijenjeno je 9 pušaka sa oko 350 metaka. Na našoj strani nije bilo žrtava, kao ni u ranijim zasjedama.

Napad na neprijatelja u Čemernici (19. jula)

Podaci su govorili da se u zgradi osnovne škole u Čemernici nalazi oko 70 žandarma i domobrana. Na osnovu dogovora štabova 4. bataljona Prvog kordunaškog NOP odreda, i 5. bataljona Banijskog NOP odreda, na njih je, noću 19/20. jula, izvršen napad. Neposredni napad na mjesto izvršen je sa tri čete (dvije iz 4. i jedna iz 5. bataljona), dok su ostale snage bile na osiguranju prema Glini, Topuskom i Vrginmostu. I pored snažnog naleta boraca, koji su uspjeli da i bombe ubace u rovove, neprijateljeva posada nije likvidirana. Jedan od razloga bio je nesporazum između štabova bataljona, zbog čega je došlo do izvlačenja iz borbe jedinice koja je pretrpjela manje gubitke, što se negativno odrazilo i na ostale borce. Tako je silina napada opala, a neprijatelj je davao žilav otpor, iako je imao 14 poginulih vojnika, pa su se sve jedinice morale povući, sa gubicima od 4 poginula i 5 ranjenih boraca. U ovoj borbi 4. bataljon je zaplijenio 4 puške sa oko 400 metaka, dok su jedinice 5. bataljona, na osiguranju, zarobile 3 domobrana i jednog žandarma, sa oružjem. Neuspjeh ove akcije omogućio je neprijatelju da i dalje održava posadu u Vrginmostu i Čemernici.

Poslije te akcije, ova dva bataljona su se prebacila prema Glini i ušla u hrvatska sela na teritoriji općine Stankovac. Narod ih je oduševljeno dočekao, a na zahtjev većine simpatizera NOP-a uhapšen je i likvidiran jedan ustaški špijun. U zgradi općine uništena je sva arhiva, a pronađena manja količina žita podijeljena je siromašnim seljacima.

Napad na sresko mjesto Pisarovina (8. avgust)

Dok se 4. bataljon nalazio na tom terenu, štab Prvog kordunaškog NOP odreda se dogovorio sa štabom Žumberačko-pokupskog NOP odreda da se napadne i razoruža neprijateljeva posada u Pisarovini. Nakon postignute saglasnosti, napad je izvršio 4. bataljon (bez 1. čete) i 1. četa Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Kako je ova akcija izvedena i sa kakvim rezultatima vidi se iz izvještaja štaba Grupe kordunaških NOP odreda, upućenog 11. avgusta komandantu I operativne zone:

»8. VIII izvedena je operacija na sresko mjesto Pisarovinu. U ovoj operaciji sudjelovale su 2. i 3. četa IV bataljona I KPO i četa Žumberačko-pokupskog odreda.

Ideja operacije bila je napasti Pisarovinu, razoružati posadu koja je bila smještena u nekoliko zgrada, a sastojala se od oko 35 ustaša, domobrana i žandarma.

Noću oko 3 sata započela je borba koja je trajala oko 2 i po sata. Vatra je bila dosta žestoka. Naši jurišajući su se sa bombama privlačili i bacali ih kroz prozore i vrata u zgrade, te na taj način protjeravali neprijateljske vojnike iz jedne sobe u drugu. Zazidanih puškarnica na prozorima nije bilo, što je bila prednost za napad, ali težina napada bila je u tome da je neprijatelj bio razmješten u nekoliko zgrada, pa iako je imao male snage uspijevao je tući *naše* jedinice unakrsnom vatrom sa više strana. Nakon dva i po sata žestoke borbe naše su jedinice zauzele samo mjesto Pisarovinu i tom prilikom zarobile 17 ustaša, 9 domobrana, 3 žandarma i 5 civila koji su, po pričanju Hrvata, bili poznati kao neprijatelji narodnooslobodilačke borbe. Od zarobljenih strijeljano je 6 ustaša, 1 žandarm i 5 civila, dok su domobrani i preostale ustaše i žandarmi pušteni kući, pošto im je prethodno objašnjen cilj naše borbe, i pošto su pozvani da stupe u naše redove, ali se, naravno, nije javio ni jedan. Plijen je bio: 2 puškomitraljeza, 27 karabina, 6.000 metaka, 6 bombi, 3 radio-aparata, 8 pisaćih mašina, 1 školski kinoaparat, 1 poljski telefon, 41 čebe, 15 šinjela, 29 pari cipela, 29 pari odijela, 20 pari veša. Zaplijenjena je općinska blagajna, te novac od zarobljenika u iznosu od 41.580 kuna, kao i razne druge sitne spremne. Za vrijeme borbe zapaljeno je 9 državnih i općinskih zgrada, a među njima jedna u kojoj je bilo 6 ustaša, koji se nisu htjeli predati, nego su zajedno sa zgradom i puškama izgorjeli. Naši gubici: dva mrtva i devet ranjenih.⁹⁴

Operacijom u Pisarovini rukovodio je komandant I KPO drug Vidović.«

Za uspješno izvedenu akciju u Pisarovini, štab Grupe kordunaških NOP odreda uputio je komandantu Prvog kordunaškog NOP odreda slijedeću čestitku:

»Čestitamo na izvedenoj operaciji na sresko mjesto Pisarovina. Čestitamo Tebi koji si rukovodio i svim drugovima partizanima koji su u operaciji sudjelovali. Osvajanjem mjesta Pisarovina vi ste mnogo pridonijeli našoj narodnooslobodilačkoj borbi, i to je za nas veliki uspjeh. Ne toliko veliki vojnički koliko politički. Nastavite tim putem da koristite narodnoj borbi i našem narodu i u budućel!«⁹⁵

U vezi s ovom akcijom interesantan je i izvještaj Velike župe Pokuplje, pisan 12. avgusta Ministarstvu unutrašnjih poslova i Ustaškoj nadzornoj službi u Zagrebu:

»Ova Velika Župa primila je u gornjem predmetu od kotarskog upravitelja u Pisarovini ovo izvješće:

Dana 9. o.m. u 3,30 sati napali su partizani mjesto Pisarovinu i u 4,30 zauzeli mjesto.

⁹⁴Zbornik V/6 - str. 126 i 129.
⁹⁵as Zbornik V/6 - str. 334 i 335.

U Pisarovini je bilo 13 oružnika, 8 domobrana, 5 ustaša iz škole Kerestinec i 31 iz priprema bojne.

Partizani su zarobili desetak ustaša, 4 oružnika i nekoliko domobrana. Od civila odveli su Jurišu Kovačevića iz Pisarovine, Orlovića telefonistu, Milana Turka, gostioničara, Tonjaka Slavka, studenta medicine i Dr. Antu Dančevića, kotarskog liječnika, te jednog činovnika koji je dodijeljen na općinu Pisarovina za osnivanje glavnih knjiga.

Popaljeno je 7 zgrada i to: kotarski sud, općina, oružnička postaja, bivša pošta vlasništvo Tahijanića i sadašnja pošta vlasništvo Dr. Rudolfa Surine.

Istog dana pustili su zarobljene Milana Martinovića, ustaškog dužnostnika, te još 7 ustaša, a prethodno su ih sve svukli...

Partizani su u selu rekvirirali 5 kola kojima su vozili ranjene, mrtve i robu.

Iz općine je odnešeno 32.000 kuna, iz pošte 4.000 kuna, iz oružničke postaje 20.000 kuna, dok kasu kotarske oblasti nisu mogli otvoriti. Brava je pokvarena, a u kasi se nalazi oko 9.000 do 10.000 kuna.

Pošto se u Pisarovini ne može dalje kotar voditi, predlaže se pojedine općine dodijeliti susjednim kotarevima i to Kupinec i Pisarovina Jastrebarskom, Donju Kupčinu Karlovcu, Pokupsko Sisku, a Lasinju vratiti Vrginmostu, gdje je do 1941. godine pripadala.

U koliko je to nemoguće moli se odrediti kao sjedište Zagreb, koji je sa kotarom povezan stalnom autobusnom vezom.

Prema pričanju očevidaca napadača je moglo biti oko 800.

Tim povodom izvješćuje se slijedeće:

Od strane kotarske oblasti u Pisarovini bilo je već dulje vremena izvješćivano o prijetećoj opasnosti za Pisarovinu, kao i nedostatnim mjerama odbrane, povodom kojih izvješća se je stalno kod zapovjedništva ovdješnjih oružanih snaga tražilo pojačanje odbrane. Ovim traženjima nije bilo u zadovoljavajućoj mjeri udovoljavano, uvijek s obrazlaganjem da nema dovoljno na raspolaganju ljudstva ni oružja, dok evo nije došlo do ovog nemilog događaja.

Potpisanom nije namjera da kritizira postupke zapovjedništva vojnih i ustaških oružanih snaga, no ipak mora upozoriti na ovu okolnost s obzirom na razmještaj raspoloživih oružanih snaga.

Zašto posade u već popaljenoj Lasinji i manje važnom Banskom Kovačevcu broje na stotine ljudstva, dok odbrana Pisarovine s toliko važnih državnih i privatnih objekata nije brojila ni 10 ljudi. Sada po izvršenom napadu našla se je, ipak, zadovoljavajuća odbrana, što da je prije bilo učinjeno vjerovatno ne bi došlo do ovog događaja.

U pogledu prijedloga kotarskog upravitelja, da se kotar Pisarovina pocijepa - navesti je se isti ne usvaja.

Ukoliko u najskorije vrijeme neće uslijediti obsežna akcija za konačno uništenje odmetničkih bandi, onda će trebati Pisarovinu toliko trajno osigurati, da ovakvi događaji budu isključeni. To se mora učiniti radi ovdšnjeg hrvatskog pučanstva i radi sprječavanja daljnjeg prodiranja tih banda, jer na koncu Pisarovina je na domak samog Zagreba.⁹⁶

Napad na neprijatelja u Pokupskom (11. avgusta)

Poslije oslobođenja Pisarovine, 4. bataljon je, sa četom Žumberačko-pokupskog odreda »Kljuka«, a u prisustvu komandanta 1. KPO Nikole Vidovića, krenuo po danu kroz sela u pravcu Pokupskog, noseći razvijene hrvatsku i jugoslovensku zastavu. Dok su prolazili kroz sela narod ih je sa simpatijama posmatrao i bratski dočekivao.

Ustaše koje su se nalazile u Pokupskom doznale su za napad partizana na Pisarovinu i njihovo približavanje ka Pokupskom, pa su iskoristile noć i prije napada partizana pobjegle na desnu obalu Kupe, u pravcu Bučice. Ne znajući za ovu promjenu, 4. bataljon je noću krenuo u napad, pa je mjesto, budući da su se ustaše na vrijeme iz-

⁹⁶ Zbornik V/6 - str. 334 i 335.

vukle, zauzeo bez borbe. Ne zadržavajući se u mjestu, Bataljon je krenuo prema državnom dobru u Ruševcu, gdje je zapalio oko 400 hvati drva, a stoku, strojeve i živežne namirnice podijelio seljacima. Zatim je pokret nastavljen u pravcu sela Ljetovanić, sjeverozapadno od Siska, gdje se nalazila žandarmerijska posada. Žandarmi su uspjeli da pobjegnu, ostavivši hranu spremljenu za ručak. Za ulazak partizana u Ljetovanić je odmah doznao i neprijatelj u Sisku. A, kako su bili obaviješteni da »nastupa oko 3.000 partizana«, zatražili su hitno pojačanje, plašeći se napada.

Poslije ulaska u Ljetovanić i kraćeg zadržavanja, 4. bataljon je, zajedno sa četom »Kljuka«, produžio kretanje preko Crne Mlake u pravcu Velike Gorice, kraj Zagreba, sa čvrstom namjerom da se napadne tamošnji vojni aerodrom i na njemu unište avioni. Međutim, simpatizeri NOP-a iz Crne Mlake nisu raspolagali sa svim podacima o neprijateljevim snagama na aerodromu, i molili da ne budu vodiči partizana u ovom zadatku, bojeći se represalija nad njihovim familijama od strane ustaša, pa se od toga zadatka odustalo, a Bataljon se, po naređenju Štaba Grupe NOP odreda, odmah vratio u Kordun.

Uspješno izvedene akcije i krstarenje po terenu Pokuplja pozitivno se odrazilo na narod i njegovo opredjeljenje za NOB, kao i na širenje i jačanje bratstva i jedinstva srpskog i hrvatskog naroda, a uslijedio je i masovniji odziv mještana dobrovoljaca za NOV i bespoštedna borba protiv narodnih neprijatelja.

Drugi napad na neprijatelja u Vrginmostu (13. avgusta)

U toku avgusta neprijatelj je preduzeo jaču ofanzivu na teritoriji Banije, pa su se jedinice Banijskog NOP odreda kod Kamenskog mosta prebacile na sektor 3. bataljona Prvog kordunaškog NOP odreda. Pri tom su se štabovi Banijskog i Prvog kordunaškog NOP odreda dogovorili da se izvrši zajednički napad na neprijateljeve snage u Vrginmostu. Glavni napad ovog puta trebalo je da izvedu banijske jedinice, dok bi na osiguranju bile kordunaške jedinice.

Prema prikupljenim podacima, u Vrginmostu se tada nalazilo 250 do 300 ustaša, domobrana i žandarma, naoružanih sem karabinima, i sa 4 teška mitraljeza, 12 puškomitraljeza i 2 laka minobacača. Te snage su bile raspoređene po zidanim zgradama, na željezničkoj stanici - 15 ustaša i 15 domobrana, naoružanih sa 2 puškomitraljeza; u zgradi šumarije - 15 žandarma naoružanih sa po jednim teškim mitraljezom i puškomitraljezom; u kući Save Mrkobrade - 5 žandarma i 5 ustaša, naoružanih puškomitraljezom; u zgradi žandarmerijske kasarne - 30 žandarma; ostale snage su bile raspoređene u Sokolskom domu - oko 100 ustaša i jedna desetina u kući Pere Mrkobrade.

Za napad, određen da se izvede noću 12/13. avgusta, sa početkom u 0,30 časova, određene su sljedeće snage: 5. banijski bataljon - za napad na željezničku stanicu; 1. banijski bataljon - za napad na šumariju i kuće Mrkobrade i Vukšića; 3. banijski bataljon bez 1. čete - za napad na žandarmerijsku kasarnu; zgradu Sokolskog doma napadale su jedna četa Banijskog udarnog bataljona i 1. i 3. čete 3. kordunaškog bataljona, pod komandom komandira 3. čete Pere Rkmana. Za osiguranje prema Glini, na položaju u Čemernici, određen je 2. banijski bataljon sa jednom kordunaškom radničkom četom za prekopavanje i zabarikadiranje ceste Glina - Vrginmost. U isto vrijeme, 1. kordunaški bataljon nalazio se u Blatuši, kod Bakića Sela, za obezbjeđenje sa pravca Topuskog, dok je 2. kordunaški bataljon bio u rezervi na Polojskom brdu, gdje se nalazio i Operativni štab. Borci 2. čete 3. kordunaškog bataljona raspoređeni su kao vodiči po banijskim bataljonima, koji uglavnom nisu poznavali ovaj teren.

Ovom akcijom rukovodio je Operativni štab, koga su sačinjavali: Stanko Bjelajac komandant, politički komesar Ranko Mitić, operativni oficir Banijskog NOP odreda Milan Pavlović, operativni oficir 1. kordunaškog NOP odreda Ignjatije Perić Gnjaca, oficir Glavnog štaba NOP odreda za Hrvatsku Rade Bulat.

Ovaj dobro pripremljen i organizovan napad, i pored junačkih podviga boraca, nije uspio. Možda je tome razlog što su donekle precijenjene naše snage, a pri tom se izgubilo iz vida da se neprijatelj nalazi u dobro utvrđenim zidanim zgradama, te da napadač ne raspolaže oruđima koja su u stanju da ruše takve zgrade. Sem toga, teško je bilo privući tolike snage, a da one ne budu otkrivene od branioca, što se i ovog puta dogodilo. Preko grupice domaćih izdajnika i špijuna, neprijatelj je otkrio napad, na vrijeme se pripremio za odbranu, čime je iznenađenje, kao važan momenat s kojim se računalo - izostao.

Međutim, bez obzira i na tu okolnost i na žrtve, partizani su se probili do svih navedenih zgrada. I više od toga: zauzeli su školu i poštu u kojoj je ubijen ustaški zastavnik Cividini, te zapalili sve zgrade na željezničkoj stanici. Zarobljeno je 10 neprijateljevih vojnika sa naoružanjem, a veći broj je ranjen. S obzirom na težinu borbe i okolnosti pod kojima je vođena, naši gubici su bili relativno neveliki: 4 poginula, 2 nestala i 10 ranjenih boraca.

Ustaše napuštaju Vrginmost (12. septembra)

Zastrašen svakodnevnim uspjesima naših jedinica, neprijatelj je, mjesec dana kasnije, noću 12/13. septembra, napustio mjesto Vrginmost i povukao se u Topusko, ostavivši dio snaga, u jačini od jedne satnije, u Čemernici. Napuštajući Vrginmost, neprijatelj je popalio zgrade u kojima je dotad boravio, kao i još nekoliko okolnih kuća. Istovremeno, Vrginmost je prestao biti sjedište kotarske ustaške vlasti, te je ono premješteno u Topusko. I dalje, sve do oslobođenja, neprijatelj više nije imao svoju posadu u Vrginmostu, čime je uspostavljena neposredna i slobodna veza južnog i sjevernog dijela teritorije kotara Vrginmosta.

Oslobođenjem Vrginmosta, u danima inače karakterističnim po ofanzivnim dejstvima naših jedinica, stvoreni su povoljni uslovi za napad i na ostale neprijateljske posade - u Skakavcu, Banskom Kovačevcu, Lasinji, Čemernici i Topuskom. Napade na ova neprijateljeva uporišta vršiče jedinice 8. kordunaške divizije.

Od proboja neprijateljevog obruča u Petrovoj gori, 14. maja 1942, naše jedinice su stalno bile u ofanzivi, a neprijateljeve u defanzivi, držeći svoje posade u Topuskom, Čemernici, Vrginmostu, Banskom Kovačevcu i Lasinji. Ove ustaško-domobranske snage nisu više mogle ni da se kreću van ovih mjesta, a kamoli da vrše napade na naše jedinice. S druge strane, ni naše jedinice nisu bile toliko brojno jake i naoružane teškim oružjem da bi ih mogle napadati u utvrđenim mjestima, već su neprijatelja tukle tamo gdje se on nije ni nadao. Napad na Pisarovinu to najbolje potvrđuje. Neprijatelj se više nije osjećao slobodnim ni pred samim vratima Zagreba, jer su tamo dejstvovale jedinice Žumberačko-pokupskog NOP odreda.

ZAPAŽEN BILANS JEDNOGODIŠNJIH BORBI

Krajem jula 1942. godine navršila se godina dana od početka oružanog ustanka naroda kotara Vrginmosta. U toku jednogodišnjih borbi, od malih partizanskih seoskih odreda, sa svega oko 400 boraca, formirana su dva bataljona sa oko 600 dobro naoružanih boraca. U borbama je ubijeno oko 370, ranjeno oko 113 i zarobljeno oko 357 neprijateljevih vojnika. Skromno ustaničko naoružanje, od oko 28 vojničkih pušaka raznog porijekla, 45 pištolja i oko 190 različitih civilnih pušaka, naraslo je na 357 vojničkih pušaka, 26 pištolja, 18 puškomitraljeza, 5 teških mitraljeza, 125 ručnih bombi i oko 150.000 metaka. Gubici partizanskih jedinica u borbama bili su 143 poginula i 70 ranjenih boraca i stariješina.

U svim oslobođenim selima radili su od organizacije KPH inicirani i od naroda izabrani organi narodne vlasti, narodnooslobodilački odbori (NOO), masovne organizacije Antifašističkog fronta žena (AFŽ), Ujedinjenog saveza antifašističke omladine (USAO). Na godišnjicu ustanka, cijela teritorija kotara Vrginmosta je sem mjesta Topuskog sa okolnim hrvatskim selima, Čemernice, mjesta Vrginmosta (koje će ustaše, kako je rečeno, ubrzo napustiti, pod pritiskom kordunaških partizana), Banskog Kovačevca i Lasinje, bila slobodna i povezana sa slobodnom teritorijom Korduna i Banije.

I ustaška vlast je postigla svojevrstan »uspjeh«: popaljena su sva srpska sela, a poubijali su i poklali više stotina nevinih ljudi, žena i djece. No, i pored svega - otpor naroda nisu slomili. Nisu to postigli ni ofanzivom iz decembra 1941. izvedenom na sektoru 4. bataljona, ni martovskom i majskom ofanzivom iz 1942. godine na Petrovu goru. Plamen NOP-a širio se van granica Korduna i, dobrim dijelom, i u najtješnjoj vezi sa borbom Korduna - sjeverno do rijeke Kupe, u Pokuplju i Žumberku, i južno od rijeke Gline i u Cazinskoj krajini.

FORMIRANJE KORDUNAŠKIH BRIGADA I DIVIZIJA

Uspješan razvoj NOB-a na Kordunu, a time i na teritoriji kotara Vrginmosta, stvorio je uslove i za formiranje novih uglavnom većih, partizanskih jedinica. Tome je doprinjela i činjenica da su u prvoj polovini 1942. godine, pod rukovodstvom štaba Prvog kordunaškog NOP odreda, radila tri omladinska kursa, svaki po mjesec dana, od kojih su formirane tri omladinske čete. Upravo od tih četa formiran je Omladinski bataljon »Joža Vlahović«, koji je ušao u sastav Prve kordunaške brigade, kao njen 3. bataljon. Sa teritorije kotara Vrginmost u ove tri omladinske čete stupilo je oko 60 omladinaca, svi dobrovoljno, odlučni da se bore za slobodu i jačanje bratstva i jedinstva.

Početak jula 1942. godine, od boraca Prvog kordunaškog NOP odreda formiran je i Prvi udarni bataljon. U taj bataljon iz sastava 3. i 4. bataljona dato je oko 160 boraca, 30 iz 3. bataljona i 130 iz 4. bataljona, sa kompletnim naoružanjem. Njihova ranija mjesta u borbenom stroju popunili su novi borci, iz sastava rezervnih partizanskih odreda. Za komandanta ovoga bataljona postavljen je Mile Bučan, rodom iz Prkosa, do tada komandir 1. čete 4. bataljona, a za operativnog oficira bataljona Ilija Gvozdlić, rodom iz Crevarske Strane, do tada vršilac dužnosti komandanta 3. bataljona.

Dana 19. avgusta 1942, godine formirana je Prva kordunaška partizanska brigada (od dana formiranja do ulaska u sastav 8. kordunaške divizije poznata kao 4. kordunaška NOP brigada Hrvatske). Formirana je u Debeloj Kosi, a sačinjavali su je 1. i 2. udarni bataljon Prvog i Drugog kordunaškog NOP odreda i Omladinski bataljon »Joža Vlahović«. U svemu, imala je oko 900 boraca. Za komandanta postavljen je Nikola Vidović,

rodom iz Štipana, do tada komandant Prvog kordunaškog NOP odreda, za političkog komesara Mile Martinović, rodom iz Krstinje, do tada politički komesar 4. bataljona, za zamjenika komandanta Stanko Gabrić, rodom iz Slavskog Polja, do tada komandant 4. bataljona, za zamjenika političkog komesara Vlado Novaković, rodom iz Karlovca, i za operativnog oficira Branko Žutić, rodom iz Kirina. U sastavu ove brigade bilo je preko 150 boraca rodom sa teritorije kotara Vrginmosta.

Nepun mjesec dana kasnije, 16. septembra 1942, u selu Petrova Poljana, kraj Dujnaka, od jedinica Prvog i Drugog kordunaškog NOP odreda formirana je Druga kordunaška brigada (do ulaska u sastav 8. divizije poznata kao 5. kordunaška NOP brigada Hrvatske), sa oko 700 boraca. U Štab brigade imenovani su: komandant Bogdan Oreščanin, rodom iz Perne, do tada komandant Drugog kordunaškog NOP odreda, politički komesar Miloš Šumonja, rodom iz Tušilovića, do tada komandant Prvog kordunaškog NOP odreda, zamjenik političkog komesara Rade Janjanin, rodom iz Dubrava, do tada politički komesar bataljona u Drugom kordunaškom NOP odred, operativni oficir Simo Mikašinović, rodom iz Dubrave, informativni oficir Tomo Štrukelj, intendant Milan Zimonja, rodom iz Trstenice, referent saniteta Desanka Tarbuk, i za oficire pri Štabu brigade Petar Kreča, sa Banije, i Stanko Gabrić, iz Slavskog Polja. I u Drugoj brigadi bilo je preko 150 boraca sa teritorije kotara Vrginmosta.

U novembru 1942. godine, u rejonu sela Crevarska Strana, gdje su se našle Prva i Druga kordunaška brigada, formirana je 8. kordunaška narodnooslobodilačka divizija. Njen štab prvi put se sastao u Perni, u kući Miloša Oreščanina.⁹⁷

U sastav 8. kordunaške NO divizije ušle su Prva i Druga (4. i 5) kordunaška i šesta primorsko-goranska brigada. Ova treća brigada, praktično, nikada nije ušla u sastav divizije, jer je dejstvovala u Gorskom Kotaru, već je umjesto nje ušla Treća kordunaška brigada (15. brigada NOP odreda Hrvatske), formirana 5. decembra 1942. godine. Prvi bataljon ove brigade bio je ranije 2. bataljon Prvog kordunaškog NOP odreda, njen 2. bataljon formiran je od pojedinih četa i samostalnih vodova, a u 3. bataljon je preimenovan Udarni bataljon novoformiranog Kordunaškog NOP odreda. Za komandanta brigade postavljen je Nikola Vidović, do tada iskusni komandant Prve (4) kordunaške brigade, a za političkog komesara Branko Bekić, rodom iz Čremušnice, do tada politički komesar 2. bataljona Druge kordunaške brigade.

Na dan formiranja, 22. novembra, divizija je imala 2.128, a mjesec dana kasnije 3.561 borca.

Prije formiranja 8. divizije, 28. oktobra 1942, uslijedila je reorganizacija Prvog i Drugog kordunaškog NOP odreda, i to tako daje od njih, zbog odlaska velikog broja boraca u brigade, formiran jedan - Kordunaški NOP odred, sastavljen od tri bataljona. Od 16. do 26. novembra 1942. u sastavu Odreda formiran je i 4. bataljon nazvan Udarni, čiji su borci bili naoružani sa 150 pušaka, 6 puškomitraljeza i 2 teška mitraljeza. Ovaj bataljon, kako je rečeno, ušao je u sastav Treće (15) kordunaške brigade, kao njen 3. bataljon. Za komandanta novoformiranog Kordunaškog NOP odreda postavljen je Mihajlo Blažević Miško iz Tušilovića, a za političkog komesara Milić Dejanović, iz Lasinjskog Sjeničaka, za zamjenika političkog komesara Dušan Rkman, iz Perne, za operativnog oficira Pero Kreča, iz Banije, i za obavještajnog oficira Mile Roknić, iz Perne. Na terenima dotadašnjih bataljona formirane su čete, koje su i dalje vrlo uspješno vršile mobilizaciju novih boraca i, prema svojim mogućnostima, štatile teren od manjih nep-

⁹⁷ Na toj kući je poslije rata otkrivena spomen-ploča, na kojoj je upisano: »Naredbom Vrhovnog komandanta NOV i POJ broj 96 od 22. XI 1942. godine formirana je VIII NO divizija. Na ovom mjestu sastao se je po prvi put štab ove jedinice na čelu sa komandantom drugom Četković Vladimirom i političkim komesarom Turkulin Arturom.«

ijateljstevnih jedinica. One će sadještvoovati i akcijama koje su na ovom terenu izvodile brigade 8. divizije.

Formiranjem brigada i divizije i reorganizacijom kordunaških NOP odreda, došlo je i do rasformiranja dotadašnjih u borbama očvrslih 3. i 4. bataljona, koje su sačinjavali borci sa teritorije kotara Vrginmosta. Oni su tada ušli u sastav brigada 8. divizije i bataljona novoformiranog Kordunaškog NOP odreda. Od novembra 1942. godine pa sve do oslobođenja, na teritoriji kotara Vrginmosta dejstvovaće jedinice 8. divizije i Kordunaškog NOP odreda.

JESENJA OFANZIVNA DEJSTVA NAŠIH JEDINICA

Uspješan ishod borbi na teritoriji Pokuplja, Žumberka i Cazinske krajine

U toku septembra i oktobra 1942. godine neprijatelj je i dalje bio u defanzivi, pritisnut snažnim borbenim dejstvima svih partizanskih jedinica.

Prva kordunaška brigada, koja se odmah po formiranju, noću 23/24. i 24/25. augusta, prebacila preko rijeke Kupe u Pokuplje, na putu za Žumberak, u Jastrebarskom, oslobodila je iz ustaškog logora 727 djece i, poslije niza drugih uspješnih acija na teritoriji Žumberka i Slovenije - Bele Krajine - početkom oktobra vratila se u Kordun. Po dolasku u Kordun, Prva kordunaška je, zajedno sa Prvom ličkom brigadom, razbila italijansku grupaciju u Perjasici, a zatim su, zajedno, oslobodile Tušilović i zarobile jednu ustaško-domobransku bojnu. Oslobođenjem Tušilovića naše jedinice približile su se samom Karlovcu.

U toku novembra, zajedničkim akcijama jedinica iz Bosne, Korduna, Banije i iz Like, oslobođeni su Bihać i cijela Cazinska Krajina sa mjestima: Cazin, Velika i Mala Kladaša, Podzvzd, Pećigrad, Trnovo, Vrnograč i dr. Oslobođenjem Cazinske Krajine ostvarena je međusobna povezanost oslobođenih teritorija Korduna, Banije, Like iđBosne.

Istovremeno, formirana je i Trinaesta NOV brigada Hrvatske, od 11. decembra 1942, 13. proleterska brigada »Rade Končar«. Formirana je od 7. do 10. novembra, u Gornjem Sjeničaku, od boraca Prvog proleterskog NOU bataljona Hrvatske i Žumberačko-pokupskog NOP odreda. Za komandanta brigade postavljen je Ante Banina, za političkog komesara Božo Spaček, a za operativnog oficira Vojislav Ivetić, obojica dotad na istim dužnostima Prvog proleterskog udarnog bataljona Hrvatske. U ovu brigadu ušlo je i oko 100 boraca sa teritorije kotara Vrginmosta.

Poslije uspješnih borbi u Kordunu i Cazinskoj Krajini, ofanzivna dejstva 8. kordunaške divizije, sa 4. i 5. brigadom, prenijeta su na teritoriju kotara Vrginmosta.

Drugi napad na neprijateljevu posadu u Čemernici (23. novembra)

Prilikom razmatranja borbi za oslobođenje neprijateljstevnih uporišta na teritoriji kotara Vrginmosta, a to su tada bili: mjesto Topusko, željeznička stanica Topusko, Čemernica, Lasinja i Banski Kovačevac - Štab 8. kordunaške divizije odlučio se za Čemernicu. Pri tom se pošlo od procjene da bi se likvidacijom neprijateljeve posade u Čemernici stvorili uslovi i za napad na neprijateljevo uporište na željezničkoj stanici Topusko, pa i u samom Topuskom. Sem toga, zauzimanjem Čemernice šire se dejstva prema Glini i proširuje slobodna teritorija prema hrvatskim selima. Zbog jačine neprijateljstevnih snaga, Štab 8. divizije angažovao je dvije brigade.

Prema prikupljenim podacima, ova uporišta držala je 11. ustaška bojna. U Topuskom se nalazilo oko 1200 ustaša i naoružanih civila, 100 domobrana i 100 žandarma, naoružanih sa 2 topa, 6 teških mitraljeza i 40 puškomitraljeza, 7 bacača mina i jednim bornim kolima. Na željezničkoj stanici Topusko nalazilo se 130, a u dvije vaktarnice na pruži do Gline 30 ustaša. U samoj Čemernici nalazila se posada jačine oko 120 žandarma i ustaša, u zgradi osnovne škole (zidanica) i utvrđenjima oko nje. Utvrđenja su se sastojala od zidanih bunkera sa čvrstim krovovima opasanim bodljikavom žicom. Prozori na zgradi škole bili su djelom zazidani i zaštićeni mrežom protiv ubacivanja bombi.

Za napad na Čemernicu određena je 4. brigada, koja je sa dva bataljona trebalo da napada, a sa jednim bataljonom da sa sjeverne strane blokira neprijatelja na željezničkoj stanici Topusko i postavi osiguranje na cesti i pruži koji vode iz Gline, radi spriječavanja neprijateljeve intervencije sa te strane. Ukoliko bi se akcija uspješno izvela, jedan od dva bataljona koji su napadali Čemernicu trebalo je da pomogne bataljonu koji je bio na blokadi neprijatelja na željezničkoj stanici Topusko, tako da i to uporište osvoje.

Peta brigada dobila je zadatak da izvođenje akcije osigura sa pravca Topuskog, s tim da se sa dva bataljona postavi na Topličkim Kosama i spriječi svaki pokušaj neprijatelja iz Topuskog da pruži pomoć posadi u Čemernici. Jedan bataljon ove brigade ostavljen je u rezervi.

Prvi nalet jedinica na uporište Čemernica, koji je počeo 23. novembra 1942. u 6,15 sati ujutro, dočekan je organizovanom i jakom vatrom neprijatelja iz zgrada osposobljenih za kružnu odbranu, tako da taj prvi juriš boraca nije uspio. Pri tom ni podrška topa nije koristila, jer je od 7 raspoloživih granata samo 4 eksplodiralo. Pošto je ocijenio da je u pitanju dobro organizovana i žilava odbrana žandarma i ustaša, Štab divizije je odlučio da povuče glavne snage iz dodira sa neprijateljem, a da tu ostanu slabiji djelovi, da bi se izvršile pripreme, formirale bombaške grupe i istog dana oko 18 časova ponovio napad. Međutim, i pored svih priprema i još snažnijeg napada, uspjeh nije postignut. Bombaške grupe pretrpjele su izvjesne gubitke i bile onesposobljene da ponove napad. Kako su i ostali pokušaji ostali bez uspjeha, odustalo se od daljnjeg napada, a time je izostao i napad na željezničku stanicu Topusko.

Neprijatelj je iz Topuskog cio dan vodio borbu protiv jedinica 5. brigade koje su bile na osiguranju, odlučan da se spoji sa svojim snagama u Čemernici. Međutim, svi njegovi pokušaji da se probije razbijeni su žilavom odbranom boraca ove brigade, koji su uspjeli da unište jedna borna kola i protjeraju neprijatelja. Pred noć neprijatelj je ovamo krenuo i iz Gline, kada su istovremeno i snage neprijatelja iz Topuskog krenule u ponovni napad, ovoga puta sa težištem preko Gređana. Iskoristivši pošumljen teren, uspjeli su da neopaženo od naših snaga zađu u šumu i zaobiđu lijevo krilo Brigade. Istovremeno, došlo je naređenje iz Štaba divizije da se Brigada provuče. U nastojanju da obavijesti jedinice o povlačenju, komandant 2. bataljona Pero Rkman upao je u ustašku zasedu i, uvidjevši da se ne može probiti - sam se ubio bombom.

U toku ove jednodnevne borbene akcije neprijatelj je imao oko 10 poginulih i više ranjenih. Zaplijenjena su 2 puškomitraljeza, pištolj, 3 puške i oko 6.000 metaka, te uništena jedna borna kola. Naši gubici bili su 6 poginulih i 38 ranjenih (4. brigada -2 poginula i 12 ranjenih, 5. brigada - 4 poginula i 26 ranjenih).

Istog dana, 23. novembra, zapovjednik 11. ustaške bojne, satnik Makovec, pored ostalog, napisao je u izvještaju pretpostavljenima:

»Obzirom da je sada u pitanju njihova obskrba u hrani i streljivu, mislim da se posada Čemernice povuče i pojača kolodvor i Topusko. Od danas je veza sa Glinom bez jakog osiguranja

nemoguća, te bi bilo potrebno da u Topuskom imade 2 satnije samo za osiguranje obskrbe streljiva i hrane.

Partizani su svoje straže sasvim približili Topuskom, a svoje snage u svrhu napadaja na Topusko skupljaju u Perni, Pecki i Crnom Potoku, te Katinovcu. Opći napadaj na Topusko može se očekivati za utorak ili srijedu (23. ili 25).-⁹⁸

Sem Topuskog teritorija kotara Vrginmosta slobodna (decembra 1942. godine)

Poslije neuspjelog napada na Čemernicu, 8. kordunaška divizija (sada i sa 15. brigadom) prebacila se na sjeverni dio teritorije kotara Vrginmosta, u cilju pripreme i izvođenja napada na neprijateljeve posade u Skakavcu, Banskom Kovačevcu i Lasinji.

U vezi sa pripremom jedinica za te napade, Štab divizije uputio je svim borcima, komandirima, komandantima i političkim komesarima pismo slijedećeg sadržaja:

»Akcijom na Skakavac i Banski Kovačevac naša divizija treba da izvrši prvi svoj zadatak većeg opsega.

Ovom akcijom naša divizija treba da uništi neprijateljska uporišta iz kojih već skoro godinu i pol prijeti danomice opasnost narodu naše oslobođene teritorije. Ne samo to, nego padom tih neprijateljskih uporišta treba da se sruši lanac odbrane Karlovca, glavnog neprijateljskog oslonca za sva zlodjela nad nedužnim narodom Korduna, koja su učinjena od prvog dana krvave ustaške vlasti. Došao je konačno čas kada i ta posljednja uporišta neprijatelja na Kordunu mora da padnu. Mi moramo biti svjesni da će nakon ogromnih uspjeha naše Narodnooslobodilačke vojske u zadnje vrijeme pad tih neprijateljskih gnijezda ubrzati slom neprijatelja koji se već tako jasno vidi. Ustaška vlast ne može više dobiti pomoći niotkuda. Nastupanje Crvene armije kod Staljingrada i saveznika u Africi iscrpljuje posljednje snage već narušenim fašističkim hordama. Sada je vrijeme za napad više nego ikad. Treba da se zada neprijatelju smrtni udarac. Naša divizija u zadavanju tog udarca ne smije da zaostane iza ostalih jedinica naše Narodnooslobodilačke vojske.

Vojnički značaj ove akcije sastoji se u tome što po prvi puta od stvaranja naše divizije učestvuju u njoj tako velike snage u saradnji sa artiljerijom i tenkovima. Ova nam akcija treba da posluži kao škola za saradnju u borbi gotovo svih rodova oružja. Moramo nastojati da iz ovih borbi izvučemo što više iskustva i osposobimo se za takve akcije koje će sada, u vezi sa silnim razmahom i sve jačim naoružanjem naše Narodnooslobodilačke vojske, biti sve češće.

Za našu diviziju rijetko će koja akcija imati toliki značaj kao ova. Što je za nas najvažnije, ova akcija treba da bude prekretnica u vojničkom i političkom razvoju naše divizije. Svi smo mi upoznati sa onim nedostacima radi kojih su brigade naše divizije imale do sada tako velik broj neuspjelih akcija. Mi isto tako znamo da ti nedostaci ne leže u našoj nedovoljnoj borbenosti i hrabrosti, nego u nedostatku iskustva, u nedovoljnoj prodornosti, a naročito upornosti kod izvođenja akcija. Malo koja akcija uspjeva prvim naletom, naročito sada, kada se neprijatelj pod nezadrživim naletom naše Narodnooslobodilačke vojske zabarikadirao u pojedina mjesta, uvukao se u bunkere i ogradio žicom. Napad na takva mjesta mora biti uporan, mora se često jurišati po nekoliko puta, privlačiti se neprijateljskim rovovima uprkos njegovim vatrama. Za takve zadatke nije dosta samo hrabrost, nego isto tako je važna vještina boraca i jedinica. Drugi naš vojnički nedostatak sastoji se u nedostatku saradnje u borbi između pojedinih desetina, vodova itd. Nastupanje pod neprijateljskom vatrom, a što je slučaj baš u ovakvim akcijama, moguće je jedino korištenjem vatre u pokretu sa uzajamnim potpomaganjem pojedinih dijelova. Često je slučaj da neka deseterina ili druga jedinica, nemajući uske saradnje i pomoći sa ostalim dijelovima, naišavši na otpor koga sama nije u stanju da savlada, izvrši povlačenje na svoju ruku bez komande. Nije potrebno napominjati što znači takvo napuštanje našeg napadnog lanca u kome čvrsto uzajamno

se Zbornik V/3 - str. 325-326.

oslanjanje, ne samo pojedinih jedinica nego i samih boraca, predstavlja najjaču zaštitu za gubitke dragocjenih života naših boraca. Ako se već neka jedinica ili borac ne može da održi na nekom položaju, može inicijativno da se povuče samo do prvog pogodnijeg položaja, ne gubeći ni za trenutak vezu sa ostalim jedinicama, odnosno borcima. Bez komande nema pravilnog ni nastupanja ni odstupanja. Znamo iz iskustva, da smo baš kod povlačenja bez komande, a to znači bez saradnje i pomoći sa ostalim dijelovima, imali najveće gubitke. Baš se u tome, u čvrstom poštivanju komande, i ogleda upornost jedne jedinice. U ovoj akciji naše divizije ne smije biti nedostataka i moramo napregnuti sve da ih izbjegnemo.

Ova akcija mora značiti i likvidaciju naših političkih nedostataka. I ovog puta mi ćemo upasti u hrvatska sela u kojima ima mnogo poštenih Hrvata i koji jedva čekaju da se riješe krvničkih posada u blizini svojih domova. Svaka pljačka i samovoljno pretraživanje Kuća predstavljaju udarac privlačenju tih ljudi na stranu narodnooslobodilačke borbe. Bratstvu i jedinstvu naših naroda, NOV ne smije nanositi više udaraca.

Ovom nam se akcijom pruža prilika da obučemo i obujemo mnoge naše gole i bose drugove. Osim toga, imamo priliku da pojačamo naoružanje naše divizije, kako bi ona imala što jaču udarnu moć i bila što spremnija za izvršavanje sve težih i složenijih zadataka koje NOB i interesi naših naroda pred nju postavljaju.

Imajući u vidu značaj ove akcije, kako za cijelu narodnooslobodilačku borbu, tako isto i naročito za razvoj i jačanje naše divizije, mi moramo dati sve od sebe da ova akcija uspije.

Smjelo, drugovi, i odlučno naprijed, zadatak moramo izvršiti!»⁹⁹

Zajedno sa ovim pismom, štabovi 4, 5. i 15. brigade primili su i borbenu zapovjest za napad, iz koje su vidjeli svoje zadatke i jačinu neprijateljevih snaga, koje je jednovremeno trebalo napasti, noću 8/9. decembra 1942, sa početkom u 4 časa ujutro.

Raspored i jačina neprijateljevih snaga:

Lasinja- oko 180 ustaša i 50 žandarma, naoružanih sa 2 laka minobacača i 5 puškomitraljeza, smještenih danju po kućama mještana, a noću u rovovima i bunkerima;

Banski Kovačevac - 13 žandarma i jedna pionirska satnija od 130 domobrana, naoružanih sa 6-7 puškomitraljeza i 9-10 automata, sa odbranom iz škole i rovova u selu;

Selo Skakavac - 80 žandarma naoružanih sa 3 puškomitraljeza, smještenih u zgradi pošte sa bunkerima oko zgrade, i oko 140 domobrana, sa 5 puškomitraljeza, sa organizovanom odbranom u blizini crkve;

Željeznička stanica Skakavac - (oko 4 km udaljena od sela) - 150 ustaša i 30 domobrana, naoružanih topom kalibra 100 mm, 2 teška mitraljeza i 8-10 puškomitraljeza, sa 2 oklopna vagona u kojima se nalaze 1 teški mitraljez i 2 puškomitraljeza, smještenih u staničnim zgradama sa bunkerima za odbranu.

Sem ovih snaga, neprijatelj je imao i posadu od 120 žandarma i civila-ustaša, naoružanih sa 4-5 puškomitraljeza u *Vukmaniću* (10 km jugoistočno od Karlovca), te oko 40 žandarma sa 3 puškomitraljeza u *Rečicl*.

Ukupno u ovih pet mjesta neprijatelj je imao oko 933 vojnika. Bila je to spoljna odbrana Karlovca, pa i samog Zagreba, postavljena na desnoj obali Kupe. Iz tih uporišta ustaše su vršile ispade i napade na partizane i narod teritorije kotara Vrginmosta. Za ustašku vlast bila je to i linija sa koje je trebalo spriječiti širenje NOP-a iz Korduna u Pokuplje i ka Zagrebu.

Plan Štaba 8. divizije bio je, prvo, da se napadnu neprijateljeve posade u Banskom Kovačevcu i Skakavcu, a zatim, po uspjehu ovih akcija, napadnu Lasinja, željeznička stanica Skakavac i Vukmanić. U vezi s ovim izdata su i naređenja štabova brigada:

Četvrta brigada, ojačana sa tri topa - da sa dva bataljona napadne neprijateljevu posadu u Banskom Kovačevcu, jednim bataljonom da se osigura sa pravca Lasinje, a jedan bataljon zadrži u brigadnoj rezervi;

Peta brigada, ojačana sa dva tenka i dva teška minobacača - da sa dva bataljona napada neprijatelja u selu Skakavac, ostavljajući jedan bataljon u brigadnoj rezervi;

Petnaesta brigada, ojačana sa dva voda 3. čete 1. bataljona Kordunaškog NOP odreda, i bez jednog svog bataijona ostavljenog u divizijskoj rezervi - da fingira napad na željezničku stanicu Skakavac i spoljnu odbranu Vukmanića.

Sve tri brigade ispunile su postavljene zadatke. Pri tom je Četvrta brigada zarobila cijelu neprijateljevu posadu (napad su vršili 1. i 3. bataljon), dok je neprijatelj iz sela Skakavca uspio da se, uz veće gubitke, povuče na željezničku stanicu Skakavac. Istog dana, 9. decembra, Četvrta brigada je dobila zadatak da napadne neprijatelja u Lasinji, a Petnaesta brigada posadu na željezničkoj stanici Skakavac.

Zastrašen silinom napada naših jedinica, neprijatelj je u toku noći 9/10. decembra napustio željezničku stanicu Skakavac, kao i Vukmanić, i povukao se u Karlovac i na lijevu obalu Kupe, u Rečicu. Četvrta brigada je noću 10/11. decembra izvršila napad na Lasinju i poslije šestočasovne borbe neprijatelj je, koristeći se maglom, uspio da se izvuče i prebaci na lijevu obalu Kupe, u pravcu Pesarovine.

Odmah poslije oslobođenja Banskog Kovačevca, Skakavca (sela i željezničke stanice) i Vukmanića, Petnaesta brigada je upućena prema Čemernici, da obezbijedi napad na Lasinju, a Peta brigada prema Bučici. Poslije oslobođenja Lasinje i Četvrta brigada je upućena prema Čemernici.

I Čemernica je oslobođena (15. decembra)

Koncentrišući svoje tri brigade oko Čemernice, Štab 8. kordunaške divizije odlučio je da, uz jače osiguranje prema željezničkoj stanici Topusko i mjestu Topusko, te prema Glini i Bučici, napadne neprijatelja u Čemernici. Jačina posade u njoj bila je nešto jača od one kada je napadana 23. novembra, zapravo oko 200 domobrana i nekoliko žandarma, dok je u Topuskom i na željezničkoj stanici Topusko bila kao i u novembru.

Ovoga puta glavni zadatak je dobila Petnaesta brigada. Ojačana sa 2 tenka, 2 minobacača i 2 brdska topa, ona je imala zadatak da u toku popodneva 14. decembra, sa početkom napada u 15 časova, sa dva bataljona napadne i razoruža neprijatelja u Čemernici. Sa jednim bataljonom, pak, vršila je fingirani napad na neprijateljevu posadu u Topuskom, sa pravca Male Vranovine. Četvrta brigada imala je zadatak da obezbijedi izvođenje napada na Čemernicu, sa pravca željezničke stanice Topusko, gdje se nalazilo oko 120 ustaša, i sa pravca Gline, gdje se nalazilo oko 1.800 ustaša, žandarma i domobrana. Peta brigada vršila je obezbjeđenje sa pravca Topuskog, posjedajući položaje na Topličkim Kosama i prema Gređanima.

Napad jedinica Petnaeste brigade počeo je prema predviđenom planu, a privlačenje neprijatelju pod zaštitom magle izvršeno je neopaženo. Međutim, neprijatelj je pružio žilav otpor, te je borba, nakon neuspjelog prvog napada, nastavljena tokom noći, ali otpor neprijatelja, i pored tri izvršena juriša, nije slomljen. Ujutro 15. decembra izvršen je ponovni napad, ali i ovoga puta bez uspjeha. Tokom dana izvršene su pripreme za ponovne juriše u toku slijedeće noći. Međutim, kako je neprijatelj osjetio naše jače snage i shvatio da se ovoga puta partizani neće povući - iskoristio je mrak, napustio Čemernicu i pokušao da se probije prema željezničkoj stanici Topusko. Preduzeto je gonjenje, ali je polovina neprijateljevih vojnika uspjela pobjeći.

Neprijatelj je iz Gline, sa po dvije satnije ustaša i domobrana, u toku noći pokušao da oslobodi svoju napadnutu posadu u Čemernici, ali je razbijen od jedinica Četvrte bri-

gade, koje su bile na osiguranju. Isto tako, razbijen je i pokušaj neprijatelja iz Topuskog da interveniše preko Grešana, i to od strane bataljona Pete brigade.

U svim ovim akcijama partizani su zarobili 4 oficira, jednog liječnika, 4 ustaše i 345 domobrana, a ubijenih i ranjenih neprijateljevih vojnika bilo je oko 65. Zaplijenjeno je jedan top sa 72 granate, 18 puškomitraljeza, 12 automata, 5 šmajsera, 419 vojničkih pušaka sa oko 100.000 metaka, 300 bombi, 20 nagaznih mina, oko 350 čebadi, 10 poljskih telefona, 2 telefonske centrale, jedan kamion, 6 kazana, oko 400 pari cipela, odijela skinita sa zarobljenika i dosta druge ratne opreme.

Naše jedinice imale su 45 poginulih i 107 ranjenih boraca i starješina.

Oslobođenjem Lasinje, Banskog Kovačevca, Skakavca i Čemernice, izuzev Topuskog sa željezničkom stanicom - oslobođena je čitava teritorija kotara Vrginmosta. Sada je međusobno bila povezana sva teritorija. Ustaško-domobrantskih i žandarmskih uporišta riješila su se i hrvatska sela. Od tada se i sva ta sela masovnije uključuju u NOB, možda još nešto manje sa odlaskom dobrovoljaca u partizanske jedinice, ali znatno više davanjem materijalne pomoći, čije su prikupljanje uspješno organizovali i sprovodili narodnooslobodilački odbori. Oslobođenjem mjesta na rijeci Kupi uspostavljena je i neposredna veza sa slobodnom teritorijom Pokuplja, a olakšana sa Žumberkom.

Pobjeda dočekana i pozdravljena Nova 1943. godina

Prije nego pređemo na opis pobjede kordunaških jedinica s kraja 1942. godine, da navedemo neke elemente za odgovor na pitanja zašto u zamašnim akcijama brigada 8. kordunaške divizije iz decembra 1942. godine nije oslobođeno i mjesto Topusko.

U Topuskom, sa željezničkom stanicom, bilo je tada oko 1.550 ustaša, domobrana, žandarma i naoružanih civila-ustaša. Na 13. km od Topuskog bio je i drugi jak neprijatelj garnizon Glina, sa oko 1.800 vojnika. Borba protiv te grupacije, jačine od oko 3.350 vojnika, među kojima je bilo dosta i ustaša, koji su bili svjesni svojih zlodjela i bili spremni da skupo prodaju sopstvenu kožu - sigurno bi duže trajala. Sem toga, Štab 4. korpusa imao je drugi plan upotrebe jedinica, tako da su jedinice 8. divizije, poslije uspješnih akcija na teritoriji kotara Vrginmosta, dobile nove zadatke, a na ovoj teritoriji ostao je samo 1. bataljon Kordunaškog NOP odreda.

Odmah poslije razbijanja ustaškog uporišta u Čemernici, Štab 8. divizije primio je naredjenja da Četvrtu brigadu uputi na Žumberak, a sa ostale dvije da krene u pravcu Like. Po dolasku na Žumberak, preko Bosiljeva (zapadno od Karlovca) i Bele Krajine (Slovenija), zajedno sa 13. proleterskom brigadom »Rade Končar«, Četvrta brigada je, baš na Novu 1943. godinu, izvršila napad na Krašić i uništila 33. i 35. ustašku bojnu. Neposredno poslije toga, prvih dana januara 1943. godine, Peta brigada je napadala ustaško uporište u Saborskom, a Petnaesta brigada četničko gnijezdo u Ličkoj Jasenici. Na teren Like stigle su preko Vojniča, Veljuna, Slunja i Rakovice. Za dva dana borci ove dvije brigade prešli su 70 km, gazeći snijeg dubok preko metar, po temperaturi od -30°C.

Tako su narod i borci kotara Vrginmosta uspješno i pobjedonosno završili ratnu, u ovom kraju zemlje, događajima bogatu i u mnogo čemu prelomnu 1942. godinu.

Glava III

VAŽNIJE VOJNE AKCIJE U PERIODU 1943-1945.

ČETVRTA NEPRIJATELJSKA OFANZIVA

Poslije uspješnih ofanzivnih dejstava jedinica I hrvatskog i I bosanskog korpusa, koja su dovela do oslobođenja Korduna, Like, Banije, Cazinske krajine i zapadne Bosne, sredinom januara 1943. godine neprijatelj je otpočeo svoju operaciju »Vajs«, u nas poznatu kao četvrta neprijateljska ofanziva. Međutim, ovoga puta to nisu bile samo ustaško-domobranske snage; glavne snage činili su Nijemci - 7. SS divizija, 717. divizija i druge.

Dana 19. januara 1943. ujutro, na dan početka »Četvrte neprijateljske ofanzive«, neprijatelj je krenuo iz Karlovca, izašao na slobodnu teritoriju Korduna i zauzeo Bari- lović, Tušilovički Cerovac, Vukmanić i Cerovac. Sa te koncentracijske prostorije, 20. januara u zoru krenuo je prema našoj slobodnoj teritoriji u četiri kolone; prva je nastu- pala pravcem Karlovac - Barilović - Krnjak; druga - Karlovac - Tušilović - Brezova Gla- va; treća - Karlovac - željeznička stanica Skakavac - Utinja - Vojnić. Šire od ovih pra- vaca kretale su se pomoćne, od kojih je jedna kolona Nijemaca išla pravcem Vrginmost - Topusko - Perna - Pecka - Petrova gora - Velika Kladuša. Dio tih snaga zahvatio je južni predio teritorije kotara, a na sjevernom dijelu ustaško-domobranske jedinice su ponovo zauzele Lasinju i Banski Kovačevac.

Na pravcu Karlovac - Tušilović - Vojnić - Veljun borbe protiv neprijateljevih snaga vodile su jedinice 5. i 15. brigade 8. kordunaške divizije, dok su se na teritoriji Vrgin- mosta borile jedinice 1. bataljona Kordunaškog NOP odreda. Bio je to prevelik prostor za jedan bataljon, tako da su stanovnici postupali prema uputstvima narodnooslobo- dilačkih odbora.

Ispred tih neprijateljevih snaga u pravcu Banije se, preko Kamenskog mosta, po- vukao dio naroda iz sela Čemernice, Blatuše, Podgorja, Maličke, Perne, Pecke, Katinov- ca, Crnog Potoka, i Starog Sela, kao i manji broj iz sela pored pruge Vrginmost - Utinja. Kako je neprijateljska ofanziva obuhvatila i Baniju, to su se ove izbjeglice priključile na- rodu Banije, koji se preko rijeke Une, kod Bosanske Krupe, prebacio u Bosnu. Pred br- zim nastupanjem neprijatelja, ovaj narod je, po velikom snijegu i hladnoći, stigao do Bo- sanskog Petrovca i Drvara. Mnogi će doći i do Livna, a većina muškaraca sposobnih za vojsku priključila se, kao borci, Sedmoj banijskoj diviziji sa kojom su učestvovali u »četvrtoj« i »petoj« neprijateljskoj ofanzivi.

Poslije ostvarivanja kakvih-takvih uslova, ove izmorene i izgladnjele izbjegličke mase počele su se, u toku februara i marta, preko Like vraćati u svoja opustjela sela,

na zgarišta. Danonoćno povlačenje pod dejstvom neprijateljeve avijacije, po tami, bespuću i uz krajnje oskudnu ishranu - uticalo je da su mnogi izginuli, da su se mnoge porodice razbježale, da se do kraja rata nikada nisu našli. Goli, bos, umorni, bez krova nad glavom - mnogi nisu izdržali ni pošto su se vratili svojim razorenim domovima. Kosi su ih glad, iznemoglost i zima. Dosta ih je nestalo kada su na povratku zašli u Kapelu, na putu od Plitvičkih jezera do Korduna, gdje su ih ustaše iz Saborskog, u zasjedama, sačekivali i ubijali.

Da bi nesreća bila još veća, počeo je da hara i tifus. Samo u jedinicama 8. kordunaške divizije bilo je više od hiljadu boraca koji su oboljeli od tifusa, a preko 100 od njih će umrijeti. Tifus je zahvatio sva sela Korduna, a na teritoriji Vrginmosta od njega je umrla 1601 duša.

Za vrijeme ove neprijateljske ofanzive ustaško-domobranske jedinice su ponovo zaposjele mjesta koja su u drugoj polovini 1942. godine držale partizanske jedinice. Riječ je bila o Bihaću, Cazinu, Velikoj Kladuši, Cetingu gradu, Slunju, a na teritoriji kotara Vrginmosta Lasinji. Koristeći se odsustvom 8. divizije sa teritorije Korduna, neprijatelj je na slobodnoj teritoriji pravio ispade iz Topuskog, Lasinje, Velike Kladuše i Karlovca. Protiv ovih neprijateljevih jedinica borbu su vodili bataljoni Kordunaškog NOP odreda.

Poslije »četvrte neprijateljske ofanzive« jedinice 8. divizije su, zajedno sa 6. ličkom divizijom, Ličkim NOP odredom i Šestom primorsko-goranskom brigadom, u toku marta, aprila i maja 1943. godine, vodile borbe protiv Italijana, ustaša i domobrana u Lici, koja je tada skoro čitava oslobođena. Poslije ove uspješne ofanzive ostvarene združenim snagama jedinica Korduna, Like i Gorskog kotara, 8. divizija se vraća u Kordun i odmah nastavlja borbu kako bi ponovo oslobodila ranije oslobođenu teritoriju. Tako su u toku juna, jula i avgusta 1943. godine ponovo oslobođeni Slunj, Cetinograd, Velika Kladuša i Skakavac.

I TOPUSKO JE OSLOBOĐENO (16. avgust 1943)

Nakon oslobođenja Slunja, Cetingrada i Velike Kladuše, neprijateljeva posada u Topuskom se više nije osjećala slobodnom. Štab 8. divizije je to pravilno ocijenio, pa je u nastojanju da se neprijatelj ne bi nekažnjeno povukao u pravcu Gline - uputio jedan bataljon 3. brigade da ga napadne i razoruža. U vezi s tim, tamo je, prije napada na Topusko, upućena grupa ranije zarobljenih ranjenih domobrana; zarobljeni kod Velike Kladuše, upućeni su, pošto im je ukazana prva pomoć, kolima za Topusko. Cilj je bio da svojim dolaskom i pričom o brznoj evakuaciji Slunja i porazu kod Velike Kladuše, stvore utisak i kod ustaša u Topuskom o jakim partizanskim snagama u ovom dijelu Korduna, te da i kod njih posiju strah od napada i na ovo mjesto. Ubrzo će se pokazati da je ova procjena i pretpostavka bila ispravna.

Četrnaestog avgusta Štab 3. brigade uputio je prema Topuskom svoj 3. bataljon, naoružan jednim minobacačem i ojačan protivtenkovskim vodom, sa zadatkom da na Topusko izvrši demonstrativni, ali svakako i jači napad. Poslije pješaćenja od desetak časova, Bataljon je, iz okoline Male Kladuše, stigao ujutro u selo Crni Potok i, nakon dnevnog odmora, nastavio marš prema Topuskom.

Prema planu napada, 1. četa je napadala sa istočne, a 2. sa sjeverne strane, dok je 3. četa napadala sa pravca Ponikvara. Počinjući napad 15. avgusta oko 24 časa, čete su uspjele da se neopaženo privuku do neprijateljevih prednjih obezbjeđenja, što je izazvalo pometnju u cijelom mjestu. Poslije otvaranja jake vatre od strane napadača, us-

taše (3. satnija 10. ustaške bojne) napustile su spoljnu odbranu, što je iskoristila 3. četa i ušla u mjesto. Stekavši utisak da se radilo o napadu jačih partizanskih jedinica, ustaše su, bez pokušaja davanja otpora, pobjegle za Glinu, i to bez većih gubitaka, uglavnom zahvaljujući sporom napredovanju 1. i 2. čete.

Tako je Topusko prvi put i konačno oslobođeno 16. avgusta 1943.¹⁰⁰ Istog dana, poslije pojave 2. čete, ustaše su napustile i željezničku stanicu Topusko.

Ubrzo poslije oslobođenja Topuskog, ustaše su, 8. septembra, napustile i Lasinju, sutradan, 9. septembra, stigla je još jedna radosna vijest - o kapitulaciji fašističke Italije. Tada je 8. divizija, po naređenju viših štabova NOVJ, sa svoje tri brigade zatvorila prugu Karlovac - Ogulin, kako bi, spriječavanjem odlaska njemačkih jedinica iz Zagreba i Karlovca u pravcu mora, omogućila jedinicama NOVJ razoružavanje italijanskih divizija u Dalmaciji.

Od tada pa sve do ljeta 1944. godine, 8. divizija je, zajedno sa bataljonima Kordunaškog NOP odreda, vodila borbe protiv njemačkih i ustaških jedinica, koje su vršile ispade na slobodnu teritoriju Korduna i Plašćanske doline.

U drugoj polovini 1944. godine divizija je vodila borbu u Pokuplju, na pruži Sisak - Zagreb, u Baniji, kod Sunje i u Cazinskoj Krajini, gdje je razbijena jaka njemačka posada u Cazinu. Početkom 1945. godine 8. divizija učestvuje u oslobođenju Bihaća, vodi borbu sa 104. njemačkom divizijom, koja se iz Grčke izvlačila preko Bosne za Njemačku, a pri kraju NOR-a, krajem aprila, kreće u Sloveniju, gdje je, u Slovenskoj Bistrici, zajedno sa grupom drugih divizija NOVJ, uništila i zarobila 97. njemački korpus i tu - dočekala slobodu.

Oslobođenjem Topuskog - 16. avgusta 1943. godine - teritorija kotara Vrginmosta bila je konačno oslobođena. Od tada, pa sve do kraja rata, više nije bilo stalnih neprijateljevih uporišta na teritoriji Vrginmosta. Istina, za to vrijeme na ovom terenu je bilo nekoliko neprijateljevih ispada iz Karlovca, a jednom su njemačke jedinice prešle cestom Karlovac - Vojnić - Vrginmost - Glina, pri čemu je sa njima borbu vodila 8. divizija.

Svi muškarci sa teritorije kotara od 15 do 50 godina starosti, a sposobni za vojsku - bili su u jedinicama 8. divizije, Kordunaškog NOP odreda, jedinicama Komande vojnog područja Korduna, kao i u drugim krupnim sastavima NOVJ - 13. proleterskoj brigadi, Karlovačkoj brigadi, 34. diviziji i dr.

Od 1943. godine teritorija kotara Vrginmosta više nije mogla dati novih boraca, jer su svi bili u vojsci, a teret složenog i teškog rada u pozadini nosili su izrazito stariji i najmlađi muškarci i srčane kordunaške žene i djevojke.

¹⁰⁰ Šesnaesti avgust se svake godine slavi kao Dan oslobođenja Topuskog.

DJE LATNOST VOJNOPOZADINSKIH JEDINICA I USTANOVA, ORGANA NARODNE VLASTI I DRUŠTVENO-POLITIČKIH ORGANIZACIJA

ORGANIZACIJA I RAD VOJNOPOZADINSKIH JEDINICA I USTANOVA

Djelatnost Komande vojnog područja Kordun i njenih organa

Sa formiranjem partizanskih odreda, počela je i zajednička ishrana boraca u logorima gdje su živjeli i odakle su polazili u borbe. Oni, pak, partizanski odredi koji nisu imali svoj logor, hranili su se po kućama, kod domaćinstava, što je bilo kratkoročno rješenje. Svaki odred imao je svoga ekonomu, koji je artikle ishrane (brašno, meso, mast, pasulj, krumpir i si.) trebovao preko seoskih narodnooslobodilačkih odbora, a ovi su to, putem razreza, prikupljali od domaćinstava. Kada su formirani bataljoni, ostao je isti princip rada i snabdijevanja. U najkraćem, glavni snabdjevač narodne vojske artiklima ishrane u toku cijelog NOR-a bila su seoska domaćinstva. A ovdje se potvrdila istinitost narodne izreke da u svakom zlu ima nečega i dobrog - sve četiri godine rata u Kordunu su bile izrazito rodne, što je, i pored svih teških i brojnih nevolja koje su onuda harale - bio spas i za narod i za njegovu vojsku.

Formiranjem partizanskih brigada i divizije, koje su, kao operativne jedinice, isključivo bile angažovane u borbi sa neprijateljem, pokazala se potreba, što je iziskivalo i razvoj NOB-a, da se, pored organa narodne, formiraju i organi vojnopozadinske vlasti, sa razvijenim jedinicama i ustanovama. Trebalo je da oni preuzmu dio poslova NOO i da partizanske jedinice oslobode takozvanih pozadinskih poslova.

U vezi s tim, u septembru 1942. godine formirana je Komanda vojnog područja za Kordun, od naroda nazivana kraće - Komanda područja, sa sjedištem u Gornjem Budačkom. Osnovni zadaci Komande područja, kao organa vojnopozadinske vlasti, u osnovi su bili: rad na organizaciji mobilizacijskih poslova i mobilizacija ljudstva sposobnog za vojsku; vojno obezbjeđenje teritorije i stvaranje baza za ishranu, odijevanje i druge potrebe; izgradnja i organizacija bolnica za liječenje ranjenika i bolesnika, te organizacija njihovog zbrinjavanja i snabdijevanja; organizacija veze i transporta na oslobođenoj teritoriji i veze sa susjednim oslobođenim teritorijama (Banija, Lika, Bosna, Gorski kotar, Pokuplje); pomoć u organizaciji, radu i razvoju narodnooslobodilačkih odbora; formiranje i rukovođenje radom komandi mjesta, jedinica za obezbjeđenje i snabdijevanje, radionica, skladišta i drugih potrebnih jedinica i ustanova.

Komandu područja sačinjavali su komandant i politički komesar sa svojim zamjenicima, a za svaki sektor rada bili su referenti: za sanitetsku službu; za vezu i poštanski saobraćaj; za saobraćaj i transport; za ekonomije, mesnice i pekare; za skladišnu službu; za tehničke i intendantske radionice; za pravne poslove i si. Djelovao je i Vojni sud Komande područja.

Komanda mjesta, sa komandantom i političkim komesarom na čelu, bila je umanjena struktura Komande područja. Na teritoriji kotara Vrginmosta, komande mjesta su bile u Vrginmostu, Topuskom i Lasinji.

Prva komanda mjesta na Kordunu formirana je u januaru 1942. godine u Vojniću, zvanično nazvana Komanda mjesta Vojnić. U jesen 1942. godine formirane su komande mjesta u Drežniku, Rakovici, Slunju i Cetingradu.

Na teritoriji kotara Vrginmosta prve komande mjesta formirane su u proljeće i ljeto 1943. godine, kako je već rečeno - u Topuskom, Vrginmostu i Lasinji.

Pri svakoj komandi mjesta bila je po jedna četa partizanske straže, tako da su u jesen 1943. godine na teritoriji kotara Vrginmosta djelovale tri takve jedinice. Te čete su po selima imale svoje stanice. Primjera radi, četa partizanske straže iz Vrginmosta imala je svoje stanice u Boviću i još nekim mjestima, a četa partizanske straže iz Topuskog u Starom Selu, Perni i Čemernici.

Preteče četa partizanske straže bile su seoske straže, ovdje formirane još prije ustanka 1941. godine. One su bile i prve klice ne samo vojnopozadinske, već i narodne vlasti na oslobođenoj teritoriji Korduna.

Pored četa partizanskih straža, Komanda područja Korduna imala je i četvu za vezu, Vozarski eskadron, te Radničku, Pionirsku i Kažnjičku četvu.

Vojnopozadinski organi imali su obezbjeđenu stalnu vezu sa organima narodne vlasti i organizacijama Partije, i prije svega zajedničkim dogovaranjem. Jedan član Komande vojnog područja, odnosno mjesta, bio je i član Okružnog, odnosno Kotarskog NOO, a drugi član Okružnog komiteta, odnosno Kotarskog komiteta KPH.

Od pozadinskih ustanova, Komanda područja je imala bolnice, skladišta i radionice.

Bolnice u Petrovoj gori

Pitanje liječenja ranjenih i bolesnih boraca, kao i naroda, bilo je jedno od onih pitanja koja su se, u samom početku oružanog ustanka, morala hitno rješavati. To je bilo utoliko teže što se nije raspolagalo bolnicama, stručnim osobljem, lijekovima, sanitetskim materijalom i dr. Moralo se početi sopstvenim snagama i bezmalo ni od čega.

Uz svesrdnu pomoć naroda, NOO-a i partizanskih jedinica, Komanda kordunaškog NOP odreda je, odmah po formiranju odreda, u jesen 1941. godine i prema direktivi i uputstvima rukovodstva Partije, otpočela izgradnju bolnice u Petrovoj gori, što je kasnije postala Centralna vojna bolnica. Izgradnja objekta bolnice, zemunica, skloništa i dr. obavljena je u najvećoj tajnosti, a ljudi koji su te objekte gradili posebno su birani.

Glavni organizator izgradnje bolnice bio je Jakov Kranječević, rodom od Kostajnice, poznat kao »Doktor Brado«. On je to iskustvo donio kao borac iz Španije. Za izvođenje tih radova znao je vješto izabrati i osposobiti ljude, među kojima su se posebno isticali Nikola Božić, Rade Sučević, Mile Đunić i Milić Keser. Ovi drugovi će kasnije biti vođe ekipa za izgradnju podzemnih skloništa - zemunica. U nedostatku ljekara, Doktor Brado je bio i to, a za liječenje ranjenika obučavao je i druge. Bili su to uglavnom vojnici

bivše vojske, koji su služili u sanitetskim jedinicama i stekli osnovna znanja i kakvo-takvo iskustvo u pružanju prve pomoći. Takvi su drugovi bili i bolničari po četama i sanitetski referenti u bataljonima.

Prve bolnice građene su od neobrađenog drveta (oblica], a kasnije su za to uzimale pojedine, od ustaša nezapaljene seoske kuće - brvnare. Za njihovo mjesto znali su samo strogo određeni drugovi, a kako je tajna čuvana najbolje svjedoči primjer da niko za vrijeme rata nije odao mjesto tajne Centralne bolnice iako je bila na rubu Petrove gore prema Vojniću.

Pored Centralne bolnice u Petrovoj gori, na teritoriji Vrginmosta bile su i dvije manje kapaciteta oko 100 kreveta, i to u Perni i u Tukleč-šumi kod Ostrožina, a od septembra 1943. godine i u Peckoj, sa oko 150 kreveta, u kojoj se do kraja rata liječilo preko 1.000 ranjenika i bolesnika. Pored ovih bolnica, na teritoriji Korduna bila je i bolnica u Skradu, sa oko 150 kreveta, Zbjegu (oko 300], Kestenovcu (oko 150), dok su se lakši ranjenici liječili u Pokretnoj ambulanti 8. kordunaške divizije.

Fizičkom obezbjeđenju bolnica posvećivana je naročita pažnja. Svaka bolnica imala je stalno osiguranje, jačine od voda do čete boraca. Komandni i borački sastav tih jedinica pretežno su činili izlječeni ranjenici sa smanjenim sposobnostima za ratovanje u sastavu operativnih jedinica. Ranjeni i bolesni na liječenju osjećali su se najbezbednije pod stražom svojih drugova, koji su prošli i preživjeli njihove tegobe i pokazivali spremnost da ih zaštite i po cijenu sopstvenog života. Da bi se sačuvali teži i nepokretni ranjenici za vrijeme neprijateljskih ofanziva, za njih su građene specijalne tajne zemunice. O majstorluku u pravljenju zemunica i čuvanju tajne njihove lokacije svjedoči i podatak da za cijele četiri godine borbe ni jedna od njih, dok su se u njima nalazili ranjenici, nije otkrivena. Ovo potvrđuje i slučaj iz vremena neprijateljskog obruča u Petrovoj gori, kada je ustaški mitraljez bio na zemunici u kojoj su bili smješteni teški ranjenici, a da ih posluga nije otkrila.

Razvojem NOB-a pristizali su novi borci, a među njima, iz gradova i sa neoslobođene teritorije, i ljekari. U svojim uspješnim akcijama jedinice su dolazile i do ljekova 1 drugog sanitetskog materijala. Snabdijevanje tim prijekim potrebama organizovano je i preko ilegalnih organizacija KPH i simpatizera NOP-a u gradovima.

Do formiranja Komande područja artikli ishrane za ranjenike i bolesne obezbjeđivani su preko seoskih NOO, a formiranjem vojnopozadinskih organa - iz njenih skladišta.

Veza Kordun-Banija i obratno, do oslobođenja Topuskog, išla je preko Kamenskog mosta, a oslobođenjem Topuskog i preko Male Vranovine. Na toj relaciji vršeno je i prevoženje ranjenika. Prevozna sredstva, gotovo isključivo konjske zaprege, obezbjeđivali su NOO, angažovanjem mještana. Ranjenicima se posvećivala posebna pažnja, počev od izvlačenja iz borbe, preko tretmana u bolnicama, do ozdravljenja. To je bio jedan od značajnih i moralnih činilaca, jer se borac osjećao slobodnijim u borbi, siguran da ga njegovi drugovi neće ostaviti, da će ga bolnice i organi vojne i narodne vlasti sačuvati, a bolnice izliječiti i omogućiti mu povratak u borbu, punom i pravom životu.

O životu i radu Centralne bolnice u Petrovoj gori dostaje pisano i objavljeno. Jedan od svjedoka i sudionika tih zbivanja, dr Bonka Oreščanin, rodom iz Perne, ratni ljekar i jedan od organizatora sanitetske službe u NOV, pored ostalog je napisala:

»Iz Like sam otišla u Petrovu goru. Ovdje je bio drug Brado. Nekad je sudjelovao i španjolskom građanskom ratu. Tamo je naučio osnovne pojmove sanitetske službe. Tako je samostalno vršio sve liječničke intervencije, previjanja i ispiranja rana, vađenje stranih tijela, metaka itd, a također i malu kirurgiju, sve s uspjehom. Imao je vrlo malo smrtnih slučajeva.

To se događalo baš u vrijeme neprijateljske ofanzive 1942. godine, kad je Petrova gora bila opkoljena, u proljeće. Ranjenike se prije ofanzive ili u slučaju opasnosti spremalo u zemunice. Brado je bio pravi stručnjak za to. Zemunice za ranjenike gradile su se u strogoj konspiraciji, svega tri čovjeka. Preko dana su spavali, a po noći su radili. U to vrijeme desio se zanimljiv događaj. Nad jednom zemunicom stajao je neprijateljev mitraljez. Punih šest dana ranjenici su bili sakriveni pod zemljom i ni jedan od njih nije smio dati glasa od sebe. Uopće, ranjenici nisu smjeli govoriti. Ni jauk se nije smio čuti. Među ranjenicima vladala je savršena disciplina. Poslije, kad se neprijatelj maknuo i kad su došli drugovi i otvorili zemunicu - nastalo je veliko veselje.

U Petrovoj gori bilo je vrlo lijepih zemunica. Brado se je koristio iskustvom iz Španije. On mi je pokazao jedan određen prostor i rekao:

- Eto, tu pred nama nalazi se ulaz u zemunicu.

Ali, ja nisam ništa vidjela. U unutrašnjost ulazilo se ljestvama. Pod brdašcem tekao je izvor i od bolnice do izvora put je bio izgažen, pa je baš na tom mjestu Brado i sagradio zemunicu, da se ne bi vidjeli tragovi nogu. Unutar su se nalazila dva reda kreveta, bunar i zaliha suhe hrane. Iz te zemunice išlo se u drugu zemunicu. Vrata se uopće nisu mogla otkriti, lako mi je pokazao mjesto gdje se nalaze, nisam ih mogla vidjeti. Daske i potpornji zemunice bili su tako sagrađeni, da se nije moglo primjetiti kako se ovdje mogu odmaknuti vrata. Ranjenici u prvoj zemunici nisu znali da postoji i ova druga. To je učinjeno zato da neprijatelj, ako otkrije ovu zemunicu, ne pronađe i drugu...

Bolnica je imala krasnu operacionu dvoranu. Cijeli zid prema sjeveru i nešto prema zapadu bio je od stakla. Naši su to staklo negdje zaplijenili. Postojao je i ormar za instrumente, čekaonica, ambulanta i sve što je bilo potrebno.

Pod tim paviljonom, sa strane, bio je nužnik. Kroz njega ulazilo se u zemunicu, tako da se ona nalazila upravo ispod operacione dvorane. Zemunica je lijepo smještena i ranjenici su bili potpuno sigurni, lako za vrijeme ofanzive nisu voljeli ići u zemunice, ovdje su to htjeli.

U bolnicama je inače vladao divan život. U avgustu imali smo samo 20 ranjenika. Onda je uslijedila naša ofanziva na Vrginmost i druga mjesta i bolnica se napunila sa oko 200 ranjenika. Nalazila se ispod Radonje i pristup u bolnicu bio je vrlo strm. Došlo je mnoštvo ranjenika i bilo je teško sve smjestiti. Ležali su na podu jedan do drugoga. Osnovani smo također naše usmene novine. Mnogo smo razgovarali, pričali o prošlim doživljajima. Neki su pjevali pjesme i većinom opjevali pojedinosti iz borbe, a neki su sudjelovali u borbi i po nekoliko puta. Dobili smo jedanput i kino. To je bila prava senzacija za bolnicu. Prikazano je nekoliko naučnih filmova. Mnogi ranjenici vidjeli su kino prvi put. Projekcioni aparat okretao se na ručni pogon, pa je film znao često puknuti i moralo se prikazivanje prekinuti.¹⁰¹

O tome kako je bilo boraviti u zemunici svjedoči Ljubomir Korać, rodom iz Čemer-nice, koji je u njoj, kao teži ranjenik, proveo 48 dana:

»14. februara 1942. godine bio sam ranjen na položaju kod Debele Kose, a zatim odmah prebačen u bolnicu u Petrovu goru. Po dolasku u bolnicu, previo me drug Brado - partizansko ime - a zatim su me odnijeli u jednu sobu gdje sam dobio toplu hranu i ostao tu do idućeg dana. 15. februara ujutro odnesen sam u zemunicu koja se nalazila otprilike 300 m zapadno od bolnice. Po dolasku u zemunicu našao sam devet drugova, koji su već bili smješteni prije mene. Imena svih drugova se ne sjećam, već samo Mile Poštića, Dragana Pajića i Đure Crevara.

Sva devetorica bili smo teži ranjenici, i nismo se mogli kretati s mjesta. U međuvremenu neprijatelj je pripremio ofanzivu na naše partizanske jedinice u Petrovoj gori. Mi, ranjenici, bili smo redovno obavještavani o pokretima neprijatelja, a pogotovu o uspjesima naših partizanskih jedinica. Ovi uspjesi su nas moralno ohrabrivali, tako da smo, iako teško ranjeni i pored posebno teških uslova u zemlji (zemunici), često zaboravljali na rane. U takvoj psihozi prolazili su dani. Ali što se više približavao dan blokiranja Petrove gore od strane Pavelićevih ustaša i domobrana, osjećali smo izvjesne teškoće i nervozu. Često smo se dogovarali da zamolimo upravu bolnice da nas pusti da budemo sa ostalim našim drugovima u streljačkom stroju, pa kako prođemo. Od dana ulaska u zemunicu, pa do potpunog blokiranja Petrove gore, prošlo je oko 35 dana. Po iz-

¹⁰¹ Izjava dr Bonke Oreščanin autoru knjige.

vršenju šireg blokiranja od strane neprijatelja, upravi bolnice bilo je djelimično onemogućeno redovno i dalje snabdjevanje ranjenika, tako da smo i sa te strane, dobrim dijelom, bili ugroženi, zbog ishrane.

Kroz čitav period od 48 dana, koliko smo se nalazili u zemunici, nismo raspolagali ni sa bilo kakvim ljekovima, niti ljekarom, tako da je ta čitava uloga pala na druga Bradu, koji nam je pružio sve ono što je bilo u njegovoj moći.

Uslovi života u samoj zemunici bili su vrlo teški. Imali smo napravljene mušeme na sprat za ležaj i po jedan otvor od kvadratnog metra koji je služio za unošenje i iznošenje ranjenika i donošenje hrane. U to vrijeme bili smo se toliko zavašljivali da ih je bilo nemoguće istrebiti bez jednog solidnog parenja i dezinfekcije prostorije (zemunicej. Pored toga, nismo mogli da izlazimo napolje, uslijed zadobivenih rana, te smo i nuždu vršili u zemunici, u za to određenu kantu, a bolničari su to, prilikom donošenja hrane, čistili. U zemunici nismo raspolagali ni sa svjetlom, tako da smo najveći dio vremena proveli u potpunoj tami, zanimajući se ubijanjem vaški.

Raspoloženje ranjenika u zemunici bilo je dvojako. Jedni su jaukali i psovali - Crevar iz Crevarske Strane, i jedan mladić iz Tušilovića, koji je stalno zapomagao. Drug Pajić je ležao iznad nas, baš tamo gdje je najviše prokišnjavalo. Nije mogao da izbjegne vodu, jer na drugoj strani nije bilo mjesta, a nije imao ni šatorsko krilo da se pokrije, već se sva voda upijala u ćebe i kvasila ga. Bio je teško ranjen - metak mu je prošao kroz kost ruke, to su bili zaista veliki bolovi. Drugi su, pak, većinom ćutali i kad prođu malo bolovi, pričali su, tješili one koji jauču i tako je vrijeme prolazilo.

Ishrana je u prvim danima bila dobra, ali kasnije vrlo slaba, no još uvijek je bilo bolje nego kod naših rukovodilaca i boraca, koji su se zatekli u obruču Petrove gore. Mi smo to znali, znali smo kakva je situacija i bili ubijedjeni da nama dostavljaju posljednje rezerve hrane koje su se zatekle u blokiranoj šumi. Više od 15 dana nosili su nam samo crnu kafu i hljeb (pola pšenični, a pola kukuruzni), i to jednom u 24 časa, obično uveče, kada se uhvati mrak, i to skoro redovno drug Brado. Dolazeći nad zemunicu, samo se javi, i mi smo znali da je sve u redu. Ulazio bi, davao nam hranu i previjao rane i pored svih muka i bolova vrlo mirni i spokojni ostajali u zemunici do njegovog sljedećeg vraćanja, tj. kroz 24 časa. Pored toga, redovno nam je iznosio čitavu političku i vojnu situaciju, kako u našoj zemlji tako i u ostalima, što nam je također davalo mnogo moralne snage.

Drug Brado je počeo da nas upoznaje sa nastalom situacijom, govoreći da je čitava Petrova gora blokirana od neprijatelja i da polako počinju da stežu obruč, otvarajući paklenu vatru, koju smo mi dobro čuli. No, on nas je hrabrio i govorio da se nama neće ništa dogoditi, da smo dobro maskirani, a što je najvažnije - većina naših boraca i rukovodilaca grupe odreda nalazi se sa nama. Ne sjećam se tačno, ali pretpostavljam da je blokada trajala više od 10 dana i baš u tom međuvremenu, iako mi rane još nisu zacijelile, zamolio sam druga Bradu da me pusti napolje, da budem sa njima u baraci, rekavši mu da se mogu polako kretati. Ostao sam još nekoliko dana, a zatim mi je odobrio da izađem.«¹⁰²

Mreža skladišta za snabdjevanje vojske i naroda

Još u prvim danima ustanka, Partija je dala direktivu da se, u cilju stvaranja rezervi u hrani po selima, tako reći kod svakog domaćinstva, pristupi izgradnji skloništa, popularno nazvanih zemunica. Skoro svako domaćinstvo imalo je svoju zemunicu, u blizini kuće, ili u najbližem šumarku. U njih je sakrivano žito, mast, odjeća, sve vrijednije stvari i dr. Mnoge od njih su, za vrijeme ustaških ofanziva, otkrivene i opljačkane. To je naročito bilo u slučajevima kada su sa ustašama išli i civili-ustaše iz hrvatskih i muslimanskih sela, koji su dobro poznavali svoje komšije i njihova domaćinstva, pa bi gvozdenim šipkama pretraživali teren gdje su osjećali da bi mogle biti zemunice.

¹⁰² Izjava Korača autoru knjige.

Zemunice su imali i partizanski odredi, a kasnije i bataljoni, u kojima su čuvali svoje rezerve hrane. Po formiranju Vojnog područja, ono je preuzelo sve izgrađene zemunice od partizanskih odreda i bataljona. Pored ovih zemunica, Komanda područja je izgradila i centralna skladišta, za smještaj artikala ishrane. Iz tog skladišta vršeno je snabdjevanje partizanskih jedinica, bolnica i drugih jedinica i ustanova na terenu.

Zemunice su građene na pokrivenom, neuočljivom i teže pristupačnom terenu, ukopavanjem u zemlju, oblaganjem drvetom i ostavljanjem otvora za ulaz. Za smještaj žita služili su sanduci koji su, odvodnim kanalima, zaštićivani od vode i vlage. Kao i za bolnice, i za skladišta je znao veoma mali broj ljudi, u stvari oni koji su ih gradili i skladištari koji su vršili prijem i izdavanje robe. Skladišta sa zemunicama bila su razne veličine i podijeljena u tri vrste: centralna skladišta, pod upravom područja, kapaciteta i do 80 vagona, izgrađena u Petrovoj gori i Abezu kod Vrginmosta; skladišta komandi mjesta, kapaciteta do 10 vagona; i manja skladišta pri bolnicama.

Snabdijevanje namirnicama vršeno je od naroda, preko NOO, a ostalim potrebama - iz ratnog plijena.

Radi bolje organizacije skladišne službe i službe snabdijevanja, teritorija Korduna u 1943. godini podijeljena je na tri sektora: prvi - skladišta u Petrovoj gori, Abezu i šumi u Debeloj Kosi, opština Krnjak; drugi - skladišta u rejonima Perjasice, Skradske šume, Trupinjske šume i Dunjaka; treći - skladišta u rejonu Plaškog, šume Kneja, Zbjega i Slunja.

Velik doprinos vojnih radionica borbi za slobodu

Da bi se ublažila nestašica u osnovnim sredstvima za život i borbu i poboljšalo materijalno snabdijevanje i pozadinsko obezbjeđenje jedinica, Komanda vojnog područja pristupila je i stvaranju mreže potrebnih radionica. Tako su organizovane mehaničarske, kolarske, stolarske, bačvarske, krojačke, obučarske i kožarske radionice. Pored njih, organizovan je rad pilana i mlinova. Proizvodi ovih radionica, kao i rad pilana i određenih mlinova, bili su prvenstveno namijenjeni jedinicama, a zatim za potrebe naroda. Pored ovih radionica koje je organizovala Komanda vojnog područja, i NOO su imali svoje manje radionice. Materijalna sredstva za rad radionica obezbjeđivana su sa oslobođene teritorije, ili iz ratnog plijena.

U mehaničarskim radionicama, u kojima je radilo oko 25 dobrih majstora, vršena e opravka naoružanja, a kasnije i motornih vozila. Kožarska radionica u Jarčevu vršila e štavljenje kože i snabdijevala obučarske radionice. Kapacitet Centralne obučarske radionice u Crevarskoj Strani i Vorkapić-Selu bio je 1.500 pari cipela mjesečno. Centralna krojačka radionica u Starom Selu vršila je izradu nove i prepravku stare odjeće. Glavni izvor sredstava za njenu proizvodnju bio je ratni plijen i nabavka iz gradova, preko simpatizera NOB-a. Ostale radionice (kolarska, kovačka, stolarska i bačvarska) izrađivale su kola, potkove, eksere, vrata, prozore, razne sanduke za smještaj žita u zemunicama, potreban namještaj, bačve za štavljenje kože i drugi neophodan materijal.

Pored ovoga, u Maloj Vranovini organizovana je i tkaonica, koja je podmirivala bolnice zavojima i gazom. Obnovljene su i popravljene pilane (npr. u Perni) za pripremu i grubu obradu građe za stolarske i bačvarske radionice, i za potrebe NOO. Svi mlinovi -potočari, koje je neprijatelj većinom popalio, osposobljeni su za meljavinu žita. Do njihove opravke narod se služio i žrvnjem.

Čak i iz ovih pojedinosti o radu vojnopozadinskih jedinica i ustanova, kao i radu nerodnooslobodilačkih odbora, vidi se kako su narod i vojska, složno i uzajamnim sna-

gama, rješavali osnovna pitanja rada i reda na oslobođenoj teritoriji, kao i obostrano snabdijevanje najnužnijim materijalnim sredstvima. U najkraćem, iako su radili bez dovoljno sredstava i stručnog kadra - nije bilo pitanje na čijem se rješavanju nije radilo, koje nije rješeno. Sve se pronalazilo i obezbjeđivalo, svako je napregao sve svoje umne i fizičke sposobnosti kako bi se ratne nestašice što više ublažile, osnovne potrebe zadovoljile, što više dalo za borbu i u borbi. U takvom radu je i ponikla uzrečica: »Snađi se družo - na partizanski način«. To je bio način koji je nemoguće u svakoj prilici pretvarao u - moguće.

Organizacija sistema veza

Od početka oružanog narodnog ustanka - budući da se nije raspolagalo tehničkim sredstvima veze - glavni činilac tog veoma važnog područja djelovanja bio je kurir pješak ili kurir konjanik, a kasnije i kurir motociklista. Kuririma je veza uspostavljena između partizanskih odreda, komandi i štabova, zatim sa organima narodnooslobodilačke vlasti, sa punktovima NOP-a na oslobođenoj i neoslobođenoj teritoriji, itd. Zbog značaja zadataka koje su vršili, kuriri su birani između najboljih boraca. Pored pismenosti, oni su morali dobro poznavati teren, imati izrazit smisao za orijentaciju na zemljištu danju i noću, biti i snalažljivi i hrabri u svakoj situaciji. Za održavanje veze na određenim relacijama bile su organizovane relejne stanice. Tako je veza Kordun - Banija išla preko partizanskog odreda Pecka, odatle do Đuđe Baste u Starom Selu (kod Kamenskog mosta), a zatim dalje do Banijskog partizanskog odreda i obratno. Na isti način bila je organizovana veza i na relaciji: Kordun - Pokuplje - Žubmerak, preko Prkosa, Dugog Sela i Desni Štefanki.

Jačanjem partizanskih jedinica i njihovim uspjesima u borbenim akcijama, dolazilo se i do tehničkih sredstava veze: telefona, telefonskih centrala, poljskih kablova, pa i radio-stanica. To je omogućilo da se između štabova bataljona, brigada, divizije, pa i viših, može uspostavljati stalna telefonska, a od 1943. godine i radio-veza.

Formiranjem komande vojnog područja Korduna uspostavljen je i teritorijalni sistem telefonskih veza. Prvi referent za organizaciju veze pri Komandi područja bio je Đuro Crevar, iz Crevarske Strane. Na raspolaganju je imao četu boraca - vezista. Sa sredstvima dobivenim iz ratnog plijena, telefonska veza je, pomoću polustalnih linija, organizovana od Komande područja do komandi mjesta, zatim rukovodstava okružnih, kotarskih i općinskih društveno-političkih organizacija i organa narodne vlasti, te glavnih skladišta, radionica, kao i sa svim bolnicama. I svaki seoski NOO imao je svoje stalne kurire, a oni koji su bili na pravcu protezanja linije, imali su i telefonsku vezu.

Funkcionisanje transporta i saobraćaja

Za prevoz raznog materijala, ratnog plijena i ranjenika korišćena su zaprežna kola sa konjskom i volovskom vučom. Od druge polovine 1943. godine, a naročito poslije kapitulacije Italije, u nadležnosti Komande vojnog područja organizovan je kamionski transport u organizaciji auto-četa. Svaka komanda mjesta imala je evidenciju kola i zaprežne stoke, a njihovo korišćenje vršeno je preko NOO. Za slučaj hitnih potreba NOO su određivali dežurne zaprege i starali se o ravnomjernom angažovanju vlasnika zaprežnih kola. Posebne mjere su preduzimane za prevoz ranjenika iz borbe, te prevoz i skla-

njanje žita u određene zemunice kako ne bi neprijatelju palo u ruke. Sav taj posao sa zaprežnim vozilima su, uglavnom, obavljale žene i omladinke, jer su svi sposobni muškarc bili u partizanskim jedinicama, ili na drugim dužnostima u domenu vojnopozadinskih jedinica i ustanova.

Aerodromi IV korpusa NOVJ

Prema odluci Glavnog štaba NOP odreda Hrvatske, prvi aerodrom kao sredstvo za vezu sa savezničkim armijama, uspostavljen je jula 1944. godine u Čemernici, 6 km jugoistočno od Vrginmosta, uz željezničku prugu Topusko - Vrginmost. Na osposobljavanju aerodroma i poletno-sletne staze duge 850 m, radili su stanovnici Čemernice, Blatuše, Perne i Starog Sela, pod nadzorom britanskih stručnjaka i njihovih pilota. Postavljena je i prva Komanda aero-baze, koju su, prema sjećanju Mile Bućana, rodom iz Prkosa, jednog od organizatora aerodroma, sačinjavali: komandant Ilija Gvozdić, politički komesar Milić Novković, oficir kontraobavještajne službe Ljuban Kličković i Vlado Janevski, prevodilac za engleski jezik. Za obezbjeđenje aerodroma Komanda je raspolagala sa četom od oko 80 boraca - dva voda za osiguranje i jedan vod za održavanje aerodroma. Komanda aero-baze bila je smještena u kućama Dragovića, a osoblje saveznika, oko 30 britanskih i američkih oficira i podoficira, pod svojim šatorima.

Prvi avion, sa ratnim materijalom i hranom za bolnice, spustio se noću 22. jula 1944. Iste noći i istim avionom evakuisano je za Bari - Italija 18 teških ranjenika i 36 djece. Za vezu sa saveznicima u Italiji, upućeni su predstavnici 4. korpusa, drugovi Miloš Radović Marin, iz Vojišnice i Nikola Rodić, iz Drvara. U toku jula i avgusta 1944. godine sa aerodroma Čemernice je, pored većeg broja teških ranjenika, evakuisano prema sjećanju Mile Bućana i oko 775 djece (iz Bosne 79, Like 301, Korduna 269, Banije 19, Pokuplja 107).

U aktivnom aviosaobraćaju dogodio se i jedan od težih avio-udesa. Prema sjećanju Mile Bućana i Ljubana Kličkovića, jedne noći najavljen je dolazak aviona sa putnicima i radio-stanicama. Na dočeku su bili Pavle Jakšić, načelnik GŠ Hrvatske i Bogdan Oreščanin, komandant 4. korpusa. Zbog nepravilnog prizemljenja, avion je počeo da odskakače s piste i zapalio se. Od 42 putnika, 12 je izgorjelo. Između ostalih, izgorjeli su dr Kata Kajfeš, dva kurira s poštom i jedan sovjetski oficir. Izvanrednim zalaganjem boraca od putnika su spaseni Ivan Krajačić Stevo, Rade Žigić, Randolf Čerčil, pet sovjetskih oficira, među kojima i pukovnik Rak, Miloš Radović Marin, Nikola Rodić i posada aviona. Teško je ranjen britanski general, komandant vazduhoplovstva za Srednji istok, ali kako Randolf Čerčil nije dozvolio liječenje u našim bolnicama, to je do Italije podlegao opekotinama.

Poslije mjesec dana rada Komande aero-baze, došlo je do promjene komandanta i političkog komesara. Za novog komandanta postavljen je Mile Bućan, a za političkog komesara Dragan Studen.

Pored aerodroma u Čemernici, u oktobru 1944. godine uspostavljen je još jedan aerodrom, u Selištu, zapadno od Gline, na Baniji. Za komandanta ove aero-baze postavljen je Mile Bućan, a mjesto njega, za komandanta u Čemernici postavljen je kapetan Ljubo Mađarac.

Krajem oktobra, skoro kad i u Selištu, osposobljen je i treći aerodrom, kod Topuskog. Komandu aero-baze ovog aerodroma sačinjavali su: komandant Miloš Duduković, politički komesar Marko Ždralić, zamjenik političkog komesara Ljubica Broz, oficir

KOS-a poručnik Ljuban Kličković. Na ovaj aerodrom je, krajem 1944. godine, doletio iz Italije i Žarko Broz, sin druga Tita, nakon liječenja u Italiji, od rana zadobijenih na Istočnom frontu, kao poručnik Crvene armije.

Ovim aerodromima rukovodio je Odsjek za aero-baze pri Štabu 4. korpusa. Za vrijeme prvih mjeseci njihovog postojanja, u Italiju je evakuisano oko 2.500-3.000 djece iz dječijih domova u Kordunu, Baniji i Pokuplju.

Poslije oslobođenja Zagreba, početkom maja 1945. godine, Komanda aero-baze Čemernice prebazirala se na aerodrom Lučko, Komanda aero-baze Topusko - na aerodrom Velika Gorica - Kurilovec, i Komanda aero-baze Selište-na aerodrom Borongaj kod Zagreba.

IZBOR, JAČANJE I FUNKCIONISANJE ORGANA NARODNE VLASTI

Demokratski način izbora odbora od sela do okruga

Zaključno sa 1941. godinom, od ukupno 50 naselja na teritoriji kotara Vrginmosta, 32 su imala svoje NOO. Od preostalih 18 sela, od druge polovine 1942. godine NOO su izabrani u još 8, a za preostale izabrani su u prvoj polovini 1943. godine. NOO na južnom dijelu bili su u vezi sa Kotarskim NOO Vojnić, a od decembra 1942. godine preko izabranog općinskog NOO Perna. Na sjevernom dijelu od decembra 1941. godine postoji Kirinsko-sjениčarski kotarski NOO, sa dvije općine - Kirin i Sjeničak.

Ovakva organizaciona struktura ostala je do maja 1942. godine. Poslije proboja ustaškog obruča u Petrovoj gori, prelazom partizanskih jedinica u ofanzivu, stvoreni su povoljni uslovi za uspostavljanje Kotarskog NOO Vrginmost. Njegovi prvi odbornici, izabrani od strane općinskih odbora, bili su: Đuro Bekić, iz Čremušnice, Stanko Gabrić, iz Slavskog Polja, Stanko Maslek, iz Lasinjskog Sjeničaka, Miljkan Maslić, iz Štipana, Mika Orečić, iz Desnih Štefanki, Milan Oreščanin Crni, iz Perne, Danica Radanović, iz Šljivovca, Petar Radanović, iz Šljivovca, Mile Ratković, iz Čemernice, Dušan Rkman, iz Perne, Rade Sučević, iz Slavskog Polja, Đuro Trkulja, iz Ostrožina, Ljubica Ulemek, iz Pecke, Nikola Vidović, iz Štipana, Pero Vojnović, iz Crnog Potoka, i Milan Zimonja, iz Trstenice.

Sa uspostavljanjem Kotarskog NOO Vrginmost priključuje mu se i općina Perna, a ukinut je Kirinsko-sjениčarski Kotarski NOO. Pored općina Kirin, Sjeničak i Perna, uspostavljena je i općina Vrginmost.

Kasnije, zbog veličine teritorije, a radi operativnijeg rada, odlučeno je da se uspostave dva kotarska NOO - Vrginmost i Sjeničak. Tako je oktobra 1943. godine Kotarski NOO Vrginmost ostao sa općinama Vrginmost, Bović i Topusko, a novi Kotarski NOO Sjeničak imao je općine Sjeničak, Ostrožin, Lasinja i Skakavac. Predsjednik Kotarskog NOO Vrginmost ostao je Ljuban Poštić, a tajnik Ljuban Kukulj. Za predsjednika Kotarskog NOO Sjeničak izabran je Branko Nikoliš, a za tajnika Stevan Radović.

Predsjednik NOO općine Sjeničak bio je Mile Stopić, a tajnik Milić Pruginić; općine Ostrožin - predsjednik Glišo Rajak, a tajnik Ilija Kajganić; općine Lasinja - predsjednik Mijo Matešić, a tajnik Franjo Špičko; općine Skakavac - predsjednik Josip Lekmar; općine Bović - predsjednik Štojan Mraović, a tajnik Stojan Zimonja; i općine Topusko - predsjednik Maksim Ulemek, a tajnik Đuro Bijelić.

Do ponovnog spajanja ovih dvaju kotara u jedan, kotar Vrginmost - došlo je marta 1944. godine, i tako je ostalo do kraja rata.

Sjedište Kirinsko-sjениčarskog Kotarskog NOO bilo je u Ostrožinu, a Vrginmosta od maja 1942. godine do oktobra 1943 godine u zaseoku Samardžije, od oktobra 1943. do marta 1944. u Čemernici — zaseok Korači, a poslije toga u Vrginmostu.

Svi izabrani seoski, općinski i kotarski NOO u Kordunu birani su i radili prema direktivi i uputstvima Okružnog komiteta KPH za Karlovac i štaba Grupe partizanskih odreda, tj. bez posebnog okružnog NOO. Međutim, 19. januara 1942. godine, u Vojniću se, kooptiranjem, osniva privremeni NOO za Kordun, sastavljen od najistaknutijih predstavnika naroda i vojske. Za predsjednika je izabran Milutin Košarić, a za tajnika Branko Nikoliš. Međutim, CK KPH nije se složio sa tim rješenjem, cijeneći da je to preuranjena inicijativa i da je Okružni komitet Partije potpao pod uticaj atmosfere »Kordunaške Republike«, te je, inače privremeno kooptiran odbor, prestao da radi.

Umjesto toga organa vlasti, u aprilu 1942. godine osniva se Komisija za NOO pri Štabu Grupe kordunaških NOP odreda, a formiranjem Kordunaškog vojnog područja, septembra 1942. godine, ona prelazi u sjedište ove komande. Ova Komisija radila je do marta 1943. godine, kada se u selu Burić ponovo osniva Privremeni okružni NOO za Kordun, izabran na sastanku delegata svih kotara, uključujući i kotar i grad Karlovac. U plenum tog odbora iz Kotarskog NOO Vrginmost izabrani su Stanko Maslek i Pero Radanović. Krajem 1943. godine sprovedeni su izbori i osnovan izborni okružni organ narodne vlasti - Okružni NOO za Kordun. Njegov prvi predsjednik bio je Mile Martinović, do tada politički komesar 1. brigade 8. udarne kordunaške divizije.¹⁰³

U NOO su, kao odbornici, mogli biti birani svi muškarci i žene od 18. godine starosti, izuzev onih koji se nisu aktivirali u NOB-u. Pripadnici partizanskih jedinica, pak, mogli su biti birani i imali su pravo da biraju, bez razlike na pol i godine starosti. Sve do februara 1945. godine biranje se vršilo na masovnim sastancima, javnim glasanjem, a tada su sprovedeni prvi izbori tajnim glasanjem za seoske, općinske i kotarske NOO. Kandidata je bilo više nego što je trebalo odbornika, ali samo na jednoj listi, i to jedinstvene Narodnooslobodilačke fronte (NOF). Birani su oni drugovi i drugarice koji su svojim aktivnim radom u NOP-u pokazali da zaslužuju povjerenje naroda. Prilikom kandidovanja strogo je vođeno računa o proporcionalnoj zastupljenosti Srba i Hrvata u odborima.

istorijski značaj »Okružnice br. 4« CK KPH

O karakteru, funkciji i zadacima NOO prvi put od njihovih osnivanja govori se u Okružnici broj 4 Centralnog komiteta KPH od 6. decembra 1941. U tom dokumentu je istaknuto »da su NOO na oslobođenom području privremeni organi vlasti, birani slobodno i neposredno od samog naroda. Oni su privremeni organi vlasti zbog toga što su ukinuti stari organi vlasti (općinske uprave, kotarska poglavarstva, žandarmerijske postaje) kao uporišta okupatora i njihovih slugu, a buduće trajne oblike i organe vlasti odredit će oslobođeni narod poslije istjerivanja fašističkih okupatora iz naše zemlje i uništenja njihovih domaćih slugu«.¹⁰⁴

Iako su do tada izabrani NOO, uz svakodnevnu pomoć partijsko-političkih rukovodilaca partizanskih jedinica, već bili u osnovi sagledali svoje osnovne zadatke - tek sa tom Okružnicom CK KPH dobili su jasniju predstavu o svom djelokrugu rada i o obavezama. Osim vojničkih, oni su preuzimali sve poslove civilne vlasti. Kao nosioci vlasti

¹⁰³ Poginuo nesrećnim slučajem 17. novembra 1944.

¹⁰⁴ Zbornik V/2 - str. 111.

oslobođenog naroda preduzimali su *mjere* radi aktiviranja i ujedinjenja naroda u borbi, te sve što je potrebno za snabdijevanje partizanskih jedinica hranom, odjećom, obućom i drugim potrebama. U njihovu nadležnost spadala je i organizacija i održavanje reda i sigurnosti pomoću narodnih straža, borba protiv svih narodnih izdajnika, plaćenika i agenata, te svih špijuna i sumnjivih lica, kao i organizacija obavještajne službe.

Pod njihovom upravom bila je sva privreda (proizvodnja, trgovina, saobraćaj), a organizovali su i snabdijevali stanovništvo hranom, pri čemu se posebno vodilo računa o ishrani siromašnih porodica i neobezbjedeđenih porodica palih boraca. Odbori su organizovali prosvjetni rad preko škola, analfabetskih tečajeva, prosvjetnih društava i dr.

Širenjem djelatnosti, razvijala se i jačala je organizaciona struktura NOO. Razvijeni su svi sektori rada, a u kotarskim i općinskim NOO za svaki sektor rada postojali su 1 djelovali i posebni organi, lako je odbor uglavnom sva pitanja rješavao kolektivno, na plenumu, njegovi organi za pojedine sektore imali su svoja ovlaštenja i odgovornosti. Od maja do juna 1942. godine u okviru odbora je postojao samo odsjek za privredna pitanja, a zatim su formirani odsjeci za šumarstvo i agitaciju i propagandu. U avgustu 1944. godine formiraju se odsjeci za rješavanje socijalnih, finansijskih i poljoprivrednih propisa, kao i odsjek za unutrašnje poslove (koje je do tada rješavao tajnik odbora). Matičnu službu (evidencija rođenih, umrlih, poginulih) vodio je sekretarijat kotarskog i općinskog odbora. Za rad svakog odsjeka bio je zadužen po jedan član izvršnog odbora. Sve ove obaveze imali su i seoski NOO, koji su skoro svakodnevno bili na okupu, a veći NOO imali su i lice zaduženo za vođenje administrativnih poslova.

Osnovni zadaci NOO i način njihovog izvršavanja

Osiguranje unutrašnjeg reda i bezbjednosti. Do izbora NOO, ova pitanja su rješavali partizanski odredi, svaki na svojoj teritoriji. Od tada ovaj zadatak prelazi u nadležnost NOO koji su, sem ostalog, imali seoske narodne straže, uspostavljene prije ustanka. Kasnije su ove straže nazivane partizanskim stražama, a formiranjem komandi mjesta - i terenskim stražama. Naime, seoske straže bile su organizovane pri svim seoskim i općinskim NOO i one su ostale do 1943. godine, kada su pri komandama mjesta njihovu ulogu preuzele terenske čete. Sredinom 1944. godine dolazi do preformiranja terenskih četa u partizanske straže, povezane za odsjek unutrašnjih poslova svakog kotarskog NOO.

Pri seoskim odborima tada su ostale manje straže jačine 5 do 10 stražara. Preko odsjeka za unutrašnje poslove regulisano je da se niko ne može kretati po oslobođenoj ili poluoslobođenoj teritoriji bez propusnice, za vojna lica izdate od njihove komande, a za civilna od strane NOO, radi spriječavanja neprijateljevog djelovanja i nekontrolisanog kretanja. Organizovana je i obavještajna služba radi otkrivanja i suzbijanja šverca i političkog rovarjenja, u čemu joj znatnu podršku pruža narod preko svojih organizacija, a i pojedinačno. Pored vojne obavještajne službe, koja je bila u partizanskim jedinicama, ova služba je bila dobro organizovana i pri komandi vojnog područja i komandi mjesta, koja je imala svoje rejonske i mjesne obavještajne centre.

Od sredine 1942. godine do polovine 1944, pri kotarskim i općinskim NOO djelovali su privremeni sudovi, koji su radili povremeno, prema potrebi. To se vidi i iz izvještaja Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost uručenog Okružnom komitetu KPH za Karlovac 6. jula 1942. godine, u kojem se, pored ostalog, kaže: »Formiranje u ovom kotaru sreski sud od tri odbornika. Sud je formiran zato da bi kotarski odbor imao više vremena da

se posveti političkom radu na selu«. ¹⁰⁵ Za teža krivična djela protiv naroda, izdaje, špijunaže i si, sudili su vojni sudovi pri jedinicama i pri Komandi vojnog područja Kordun. Predsjednika suda iz redova odbornika birao je plenum kotarskog, odnosno općinskog NOO. Septembra 1944. godine formiran je i redovni sud Kotarskog NOO Vrginmost, a pri Okružnom NOO biran je i javni tužilac.

Za sitnije prekršaje bili su nadležni seoski NOO. Svako suđenje bilo je javno i narod je sudjelovao u ocjeni težine djela i odmjeravanju vrste kazne. Optuženi je imao pravo na braioca, koga je sam predlagao, ili ga je, ukoliko to tuženi nije tražio, određivao NOO. Ova suđenja bila su zbog krađe u selu, sitnijeg šverca, međusobnih tuča, pravljena nereda po selu i si, a vrste kazni bile su novčane globe, prisilni rad, a ponekad i batine, što je sve ovisilo od težine učinjenog prekršaja.

Pitanja iz domena vojnih poslova. Popunjavanje partizanskih odreda i brigada boricima vršena je do 1943. godine isključivo na dobrovoljnoj osnovi. Poslije toga prešlo se na mobilizaciju pojedinaca, pri čemu se vodilo računa o brojnosti muškaraca u domaćinstvu, kao i o zdravstvenom stanju i životnom dobu svakog pojedinca, za što su bile formirane i posebne komisije pri NOO. Tek koncem 1943. i početkom 1944. godine prešlo se na širu mobilizaciju, i to iz sela koja su kasnije oslobođena, dok je po ostalim selima već do tada sve sposobno ljudstvo bilo u operativnim ili pozadinskim jedinicama. Formiranjem komandi mjesta ovaj zadatak su preuzeli ti vojnoteritorijalni organi, a NOO su im pri tome davali sve potrebne podatke i pružali pomoć.

Od avgusta 1943. godine pri svakom općinskom NOO bio je postavljen referent za vojna pitanja, u narodu poznat kao vojni referent. Na osnovu prijedloga Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost, na ove dužnosti su postavljeni: za općinu Bović - Lazo Dražić, ranije ranjeni partizan; za Ostrožin - Jandre Radović, politički delegat u partizanskoj straži; za Pernu - Ljubomir Trkulja, ranije ranjeni partizan; za Sjeničak - Rade Juras, ranije ranjeni partizan; za općinu Vrginmost - Ljuban Radović, partizan.

Rješavanje privrednih problema. Od prvih dana postojanja NOO privreda je bila njihov osnovni i glavni zadatak. Sadržaj svih uputstava i direktiva koje su odbori primali prvenstveno se odnosio na ekonomska pitanja. To je podvučeno i na Konferenciji predstavnika Korduna i Banije, održanoj 19. i 20. novembra 1941, kada je naglašeno da treba »vršiti prikupljanje živežnih namirnica, pobrnuti se za sakrivanje tih namirnica, što prije treba pristupiti izgradnji zemunica za izbjeglo stanovništvo i prikupljanju i sakrivanju hrane za zimu«. ¹⁰⁶ Odbori su morali rješavati pitanja sjetve i berbe, starati se o čuvanju, unapređenju i korišćenju stočnog fonda, da obezbijede skladišta, radionice, poljoprivredni alat i sve drugo od interesa za život i rad sela i snabdijevanje operativnih i pozadinskih jedinica i ustanova, kotarskih i okružnih organa društveno-političkih organizacija, u šta su spadali i izgradnja bajti u popaljenim selima i smještaj izbjeglica.

Svoj prvi teži ispit iz domena ekonomskih problema NOO su imali u decembru 1941. godine, kada je trebalo obezbijediti smještaj i ishranu za oko 15.000 izbjeglica ispred ustaške ofanzive, koji su se sklonili u Petrovu goru. Bio je to narod iz Dugog Sela, Štipana, Šljivovca, Kirina, Ostrožina, Pješćanice i Čremušnice, dok je narod iz Bovića, Batinove Kose, Bukovice i Čemernice izbjegao u Blatušu, Maličku, Pernu, Pecku i Crni Potok. Cio posao oko rješavanja ovih složenih problema uspješno su rješavali odbornici Kirinsko-sjeničarskog i Vojničkog kotarskog NOO. Oni su organizovali smještaj izbjeglica u sela oko Petrove gore - Krstinju, Široku Rijeku, Veljun i Perjasicu, kao i u sela

¹⁰⁵ Hstorijski arhiv Karlovac.
¹⁰⁶ Zbornik V/1-str. 119.

s istočne strane Petrove gore. Plan razmještaja bio je odštampan, odnosno rukom napisan i izvješten po drveću, na raskrsnicama u Petrovoj gori. Izbjeglice bi nailazile na proglas, čitale ga i upućivale se u određena im sela.

Težina ovog problema bila je tim veća jer su i sela gdje su izbjeglice smještene takođe bila spaljena. U Perni je, na primjer, od ukupno 240 ranijih kuća ostalo oko 30, u Maličkoj od 73 - oko 20, u Peckoj od 123 oko 15 nepopaljenih kuća. Prilikom razmještaja bilo je i veoma teških prizora. Među izbjeglim narodom uglavnom su bili starci, žene, djeca; mnogi su bili ranjeni, promrzli, ovdje razmješteni po pet, sedam, pa i deset familija u jednu kuću, a bilo je kuća u kojima je bilo smješteno i po 60 do 80 duša, iz koje zna koliko porodica. Zato su odbornici stalno zasjedali, brzo i operativno radili, uz punu podršku naroda svoga sela. Efikasno je sprečavano širenje zaraznih bolesti, što je podrazumijevalo zakopavanje ljudskih lješeva, uginule stoke, kopanje poljskih zahoda, te usavršavanje unutarnje organizacije rada, podsticanje rada, jačanje discipline među domaćim i izbjeglim stanovništvom.

Za vrijeme tih teških dana, a upravo radi organizovanijeg rada, odbornici Kirinsko-sjениčarskog kotarskog NOO podijelili su se u dvije grupe; jedni su bili sa izbjeglicama, a jedni su ostali na terenu, sa jedinicama 4. bataljona. Oni koji su ostali organizovali su srdačan prihvata izbjeglica po njihovom povratku, marta i aprila 1942. godine, na svoja spaljena ognjišta.

Sjetva i žetva. Dolaskom proljetnih i ljetnih dana glavna preokupacija NOO, zajedno sa rukovodstvima društveno-političkih organizacija, bila je sjetva i žetva. Kako posijati kukuruz, posaditi krumpire, kako požnjati pšenicu, kako za sve to obezbijediti poljoprivredni alat, koji je, u većini, opljačkan, spaljen ili uništen, kako obezbijediti sjeme i, na koncu, kako sve to organizovati da bi se svi poslovi na vrijeme obavili. Mislilo se i o onim posjedima koji su na domaku neprijateljevih posada.

Sa parolom »Ni pedalj zemlje neobrađeni«, svako je pripremio ono što je imao u ispravnom stanju, a za sve neispravne plugove, sječke, drljače, srpove, motike i dr, mobilisani su kovači, a i od jedinica je zatražena pomoć i pozvani majstori. Za sjeme mnogi su se snašli kod svojih poznanika i prijatelja u hrvatskim selima, koji su Srbima pružili nesebičnu pomoć. I priprema naroda za to izvršena je pažljivo, uz pomoć organizacija AFŽ-a i SKOJ-a. Svi proletnji radovi uspješno su završeni. Radilo se po cio dan, pa i noću, a jedinice su bile prema neprijatelju. Na isti način obavljena je kosidba i spremanje sijena. Kosidbu su ovog puta, iako je to ovdje isključivo muški posao, uglavnom obavile žene i omladinke, jer su svi odrasli muškarci bili u partizanima. Mnoge livade pokošene su noću, zbog brze i iznenadne intervencije ustaša, a pokošena trava odmah je vožena na sigurnije mjesto za sušenje.

Poslovi oko žetve pšenice bili su mnogo složeniji i teži nego i sama sjetva, jer se radilo o, kako je rečeno, otimanju gotovog kruha iz ruku neprijatelja. Oko borbenih parola »Borba za svako zrno žita« i »Ni zrna žita okupatoru«, mobilisano je sve što je bilo sposobno za rad. Jedna od organizatora tih radova, Ljuba Ulemek, zapisala je: »Općinski NOO Perna s općinskim odborom AFŽ i SKOJ-a, izvršio je pripremu i organizaciju žetve u pograničnim selima neoslobođene teritorije. Organizacija žena preuzela je na sebe mobilizaciju žena sposobnih za žetvu i njihov raspored na radu. Omladinska organizacija se obavezala da prikupi omladinke i da ih angažira u žetvi, dok se općinski NOO obavezao da osigura ishranu žetelica i preuzme požnjevenu pšenicu.«¹⁰⁷

¹⁰⁷ Žene Hrvatske u NOB, knjiga II.

U svojim sjećanjima Ljuba Ulemek navodi da je žetva započela u Vorkapić-Selu, a zatim se išlo u Katinovac, Debelu Kosu i Crni Potok. Poslije Debele Kose prešlo se u Staro Selo, kod Basta. Tada su naišle ustaše iz Topuskog, ali su sačekane i odbijene od strane partizana iz 1. čete 3. bataljona Prvog kordunaškog NOP odreda, koja je obezbjeđivala žetvu. Međutim, kada se sa žetvom prešlo u zaseok Busiće, navalile su jače ustaške snage, te su se četa i žetelice morale povući. U ovoj žetvi učestvovalo je oko 150 žena i djevojaka, a radilo se i noću. Djevojke su žnjele, žene vezale, a muškarci nosili i odvozili. I pioniri su u tome aktivno pomagali. Radovi u Peckoj, Perni i Maličkoj izvođeni su pod povoljnijim uslovima, ali se moralo paziti na neprijateljeve avione, koji su, primjetivši i najmanju grupu ljudi, mitraljirali i bacali bombe. Na svečanosti, poslije žetve, kojoj su prisustvovali predsjednik Općinskog NOO Perna Ljuban Poštić, te Pero Vojnović Armak, Đuro i Miloš Đanković i dr, Ljuba Ulemek ističe i požrtvovanost Ilinke Oreščanin, odlučnost Marice Vorkapić, veselost Danice Žige, upornost Milke Poštić i dr.

Na isti način vršena je žetva pšenice i na sjevernom dijelu teritorije kotara. Najteže je bilo požnjati njive u Prkosu, Lipju, Banskim Moravcima, Dugom Selu i u selima pored glavnog puta, gdje je bio moguć napad ustaša iz Lasinje, a neprijatelj se tada nalazio i u Banskom Kovačevcu. Obezbjeđenje žetve vršile su jedinice 4. bataljona i to: 1. četa prema Lasinji i 2. četa prema Banskom Kovačevcu, dok je 3. četa pomogla u organizaciji radova i kontroli da se zabunom ne bi požnjela pšenica sa njiva susjednih hrvatskih sela, jer se radilo noću.

U izvještaju Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost, pisanog 6. jula 1942. baš u vezi sa žetvom, pored ostalog piše: »Naše partijske i vanpartijske organizacije na selu položile su dne 3. o.m. svoj prvi ispit na praktičnom radu. Bilo je potrebno požnjati ječam u selu Prkosu, koje se nalazi između dvije neprijateljeve posade - Lasinje i Kovačevca. Odbor AFŽ, uz pomoć NOO i Saveza mlade generacije, kao i uz zaštitu vojske, organizovao je tu žetvu, koja je u potpunosti uspjela. U žetvi je sudjelovalo 400 žena i 200 ljudi i omladinaca. Žene iz susjednih hrvatskih sela - Kovačevca, Crne Drage i Šišljavića došle su u pomoć našim ženama, donoseći im vina, rakije i hrane, i pomažući im u radu pjevale: »Paveliću, bijesno pseto - nestat' će te ovo ljeto«. Nakon žetve igralo se kolo, a tom prilikom govorili su ženama predstavnici Partije, AFŽ i vojske.«¹⁰⁸

U žetvi pšenice u Prkosu učestvovala su žene i djevojke iz Kirina, Ostrožina, Sjeničaka i drugih sela. Žetva je obavljena noću, uz osiguranje od strane jedinica 4. bataljona. Žetva u selu Lipju, na napuštenim imanjima i imanjima izginulih, izvršena je pod još težim uslovima, jer su se njive nalazile u pozadini neprijateljevih posada. Pod rukovodstvom Mice Carević, skojevskog rukovodioca, i zaštitom boraca 2. čete 4. bataljona, 80 hrabrih žena i djevojaka i ovaj su posao obavile za jednu noć. Poslije Lipja, na isti način požnjevena je pšenica i u Banskim Moravcima.

Tako je bilo u Dugom Selu, Trepči, Štipanu, Šljivovcu, Boviću, Batinovoj Kosi i Čemernici, gdje su učestvovala sve žene i djevojke, a za Čemernicu pomagale su i žene i djevojke iz Blatuše. Pod rukovodstvom odbornice Kotarskog NOO Danice Gledić, i seoskih odbornica Milke i Mile Gabrić, organizovana je sjetva u Slavskom Polju i Crevarskoj Strani. Na žetvu i sa žetve išlo se sa pjesmom i pod zastavom.

Prema prikupljenim podacima, u žetvi pšenice 1942. godine na teritoriji Vrginmosta učestvovalo je oko 1.300 žetelica, među kojima je bilo i oko 150 žena i djevojaka sa teritorije kotara Vojnić, koji graniči sa selima pored pruge Vrginmost - Skakavac.

¹⁰⁸ Historijski arhiv Karlovac.

Za vršidbu pšenice nije bilo ni dovoljno mašina, a ni vremena da se ide od kuće do kuće. Zato je pšenica dovožena na određena mjesta gdje se vršidba vršila ručnim mašinama. Za južni dio kotara to je obavljeno u Peckoj, kod kuće Stevana Poštića i Dušana Bajića, i u Crnom Potoku. Sva ostala pšenica odvožena je u Pernu, gdje su radile dvije vršalice na pogon lokomotivom sa ložnim drvetom. Ove dvije vršalice radile su do kraja avgusta 1942. godine, danju i noću, u zgradi pilane Sime Oreščanina, a posluživali su ih, kao strojari, Tešo Lacković, Dragan Vuštar i Simo Oreščanin.

Na sjevernom dijelu kotara vršidba se takođe obavljala ručnim mašinama, na nekoliko mjesta: u Sjeničaju, zaselak Jurasi, na Maslića Brdu, u Pruginićima, u Radičevcima kod Štipana, u Štipanu i u Dugom Selu. Na tim mjestima ovršena je pšenica po-znjevena sa uroženih parcela i sa imanja čiji su vlasnici izginuli.

Interesantno je istaći da je teška 1942. godina, kao i ostale ratne godine kako je ranije rečeno - bila veoma rodna. Narod je govorio kako mu je i Bog od pomoći, jer kako se god zrno baci u zemlju dobro rodi, i pored toga što je obrada bila neredovna i primitivna. Kukuruz, kao važan artikal ishrane Kordunaša, posebno je dobro rađao. Kukuruz je spremljen u kuruzane, koje su za to bile pripremljene u šumi i po šumarcima. Poslije vršidbe i pšenica je smještena u zemunice, od kojih je bar po jednu skoro svaka porodica pripremila, a sa vakantnih (opustjelih) posjeda smještena je u zemunice odbora i Komande vojnog područja.

Djelovanje trgovine i zanatstva. Početkom rata nestalo je i onih malih privatnih trgovina po selima. Ostale su samo u Topuskom, Vrginmostu i Lasinji. Međutim, oslobođenjem ovih mjesta - nestalo je i njih. Nestalo je i sajmenih dana, gdje su seljaci kupovali i prodavali stoku, žito i druge namirnice, te nabavljali za kuću potrebne stvari. Takvi sajmovni dani ranije su bili: utorak - Velika Kladuša; srijeda - Glina; četvrtak - Vrginmost; petak - Karlovac; i subota Vrnograč. Sa razvojem privrede u ratnim uslovima, NOO su počeli i s razvojem osnovnih djelatnosti iz oblasti trgovine.

Ostrožinskim pravilnikom, usvojenim 14. decembra 1941, riješeno je da se ožive bar neki sajamski dani, i to subotom u Sjeničaju (Svetinje) i srijedom u Kirinu (Crkvište). Kasnije, od druge polovine 1943. godine, počela je i veća razmjena i intenzivnija kupoprodaja na tržištu u Veljunu, za cio Kordun, a i oživljavanje trgovine u Topuskom, Vrginmostu i Lasinji.

Nabavka najpotrebnijih artikala, kao što su so, petrolej, šibice, cigarete i dr. vršena je preko ilegalno uspostavljenih veza sa još neoslobođenim ili poluoslobođenim mjestima, kao i raspodjelom ratnog plijena.

Vodila se oštra borba protiv šverca i zarada na nepošten način. Svaki uhvaćeni švercer bio je primjerno kažnjavan. Najveći je problem predstavljala nestašica soli, pa su bile i velike mogućnosti za šverc. Nabavljala se, uglavnom, iz Dalmacije, u prvo vrijeme preko partizanskih jedinica, a kasnije, razvojem NOB, linijom organa vlasti, koji su je dijelili narodu.

Pored zanatskih radionica koje je Komanda vojnog područja formirala i razvijala za potrebe NOV, i NOO su imali, odnosno razvijali svoje, seoske, radionice: kovačke, kolarske, stolarske, bačvarske, krojačke, obućarske i kožarske, sve za potrebe stanovništva. Tako su već 1941. godine u Perni postojale kovačka, krojačka i obućarska radionica, u Ostrožinu i Štipanu - bačvarska, kovačka i stolarska; u Kirinu obućarska, u Šljivovcu - kožarska i u Sjeničaju - radionica za opravku oružja. Daljim razvojem, a naročito od druge polovine 1943. godine, neke se radionice proširuju i povećavaju proizvodnju, a formiraju se i nove: u Perni i Podgorju mehaničarsko-kovačke, a u Boviću i Sjeničaju kožarska. U Perni je osposobljena za rad i pilana, vlasništvo Sime Oreščanina, a na više mjesta bile su i krečane.

Manje radionice bile su pod rukovodstvom seoskih, a veće općinskih NOO. Alat se pronalazio po selu, kod bivših majstora, ili iz ratnog plijena, a nabavljan je i od simpatizera NOP iz još neoslobođenih mjesta. Glavni majstori i rukovodioci ovih radionica bili su seljaci, koji su se i prije rata bavili ovim zanatom kao amateri, a bilo ih je i sa izučenim zanatom. Bili su uglavnom stariji ljudi, oslobođeni vojnih obaveza, ali su zato stalno radili u radionicama, prema planu NOO.

U uslovima kad su sve kuće spaljene i kada je narod ostao bez krova nad glavom, ovako formirane radionice odigrale su značajnu ulogu. Svako onaj koji je mogao, sam je pravio bajtu da prezimi 1941/1942. godinu, a onome ko nije mogao, pomogao je NOO. Odbori su organizovali i radne brigade, koje su, po njihovom planu, u selu pravile bajte, skloništa i osposobljavali nagorele kuće, i to prvenstveno za porodice čiji su sinovi bili u NOV i one koje su ostale bez muških glava.

Za izgradnju bajti i skloništa za stoku, NOO su davali besplatno građevinsko drvo, kao i drvo za ogrev, ali se i tada vodilo računa o pravilnoj raspodjeli i čuvanju šume. Šuma je dobro čuvana, a odobrenje za sječū davao je samo NOO - sa doznakom preko lugara,

Za meljavu žita postojali su samo mlinovi - potočari, ali i njih su ustaše popalile. To su ujedno bili prvi objekti koje su NOO osposobili za rad i bili pod njihovim rukovodstvom. Meljava je vršena kako za narod, tako i za vojsku. Svuda su bili postavljeni mlinari - povjerenici, koji su se starali o održavanju, ubirali ušur i bili odgovorni odboru za svoj rad. Do osposobljavanja mlinova, za zadovoljavanje potreba, mnoga domaćinstva koristila su i davno napuštene žrvnjeve.

Zdravstvena zaštita i socijalno staranje. Sa početkom ustanka cijela teritorija kotara ostala je bez ijednog ljekara i bez sredstava za liječenje. Prvo se počelo sa organizacijom zdravstvene službe i izgradnjom bolnica za NOV, a zatim širenjem vojnih kapaciteta, pružane su zdravstvene usluge i stanovništvu. To se vidi i iz pisma dr Šlizingera, referenta za epidemiologiju pri Sanitetskom odsjeku Vrhovnog štaba NOV i POJ, pisanog 28. decembra 1942. i upućenog iz vojne bolnice u Petrovoj gori dr Božoviću, referentu saniteta Glavnog štaba Hrvatske: »Ostaje još otvoreno pitanje, da li se narodu mogu izdavati lijekovi, koji i u kojoj količini. Isprva su mišljenja u tom pogledu bila podijeljena, no izgleda da konačno preovladava stanovište da se narodu dađu iz naših skromnih zaliha oni lijekovi koji nisu potrebni partizanima. Predložio sam Gojku da apotekari u raznim bolnicama i apotekama izrade partizanske norme lijekova, koje bi imale svrhu da se racionalno troše naše zalihe lijekova, ne samo za partizane već i za liječenje naroda u narodnim ambulancama.«¹⁰⁹

Zbog takvog rješenja nisu se ni gradile posebne civilne bolnice, već je najnužnija, a pogotovu kod najtežih oboljenja, zdravstvena usluga civilima pružana u vojnim bolnicama. Od 1941. godine stanovnici su koristili zdravstvene usluge vojne bolnice u Petrovoj gori, a od 1942. i 1943. godine bolnice u Tukleč-šumi, kod Ostrožina, u Peckoj i Perni. Interesantno je istaći da u tim teškim ratnim uslovima života i rada, sem tifusa, nije ni bilo mnogo bolesnih. Ono o čemu su se brinuli i organizovali NOO bile su preventivne mjere za suzbijanje epidemija - zakopavanje lješeva, zatim uginule stoke, izgradnja poljskih nužnika, krećenje stambenih prostorija, zdravstveno prosvječivanje naroda i si.

U tu svrhu bile su pri većini NOO formirane komisije, a u Ostrožinu je maja 1942. godine održan i kurs za zdravstvene referente, koji su se starali o zdravstvenom stanju

¹⁰⁹ Gojko Nikoliš, rodom iz Sjeničaka, šef saniteta Vrhovnog štaba NOV i POJ od ustanka do oslobođenja.

po selima. Kao uputstvo za rad poslužila im je i direktiva Sanitetskog odsjeka VŠ NOV i POJ koja im je dostavljena 1942. godine preko referenta saniteta kordunaškog područja, druga lve Kralja, u kojoj, pored ostalog, stoji:

»2) Da se i sam narod što aktivnije privuče u borbu protiv trbušnog tifusa, treba u smislu zaključaka održanih konferencija što prije organizirati pri svakom NOO zdravstveni odbor, u koji bi ušao jedan član NOO, jedna drugarica iz AFŽ i jedan omladinac iz omladinskih organizacija.

Tim zdravstvenim odborima treba staviti u dužnost odmah slijedeće:

a) da kao narodna zdravstvena vlast običu kuće u selu i da svagdje ondje gdje nema nužnika odrede izgradnju poljskih nužnika: 2 do 3 metra dug, 1 i pol metar dubok i 30 cm širok.

b) da u narodu povedu jaku propagandu, da ljudi peru prije jela ruke i to lukšijom ako nema sapuna, jer će se tako lako očuvati od trbušnog tifusa.

c) da se pregledaju sva vreća i bunari u selu, i ako su nehigijenski i zagađeni, da se sa raspoloživim sredstvima saniraju.

d) da se po kućama izvidi, gdje se stavlja pitka voda i uznastojati da kanta sa vodom stoji na klupi i da se higijenskim lončićem crpe.

e) da se ispita u selu, tko je sve poboljšavao od trbušnog tifusa i da se kod tih kuća izlijeva u nužnik krečno mlijeko. Preboljele od trbušnog tifusa treba slati češće da higijenski vrše nuždu i da si iza svakog vršenja nužde operu ruke lukšijom.

f) treba povesti jaku propagandu da se narod očisti od ušiju tako da iskuha svoje rublje ili pegla odijela, ako se ne može iz bilo kojeg razloga staviti u pogon burad za dezinficiranje.«

Sve te mjere nije bilo lako sprovesti, ali su sa upornošću društveno-političkih organizacija, pa čak i kažnjavanjem nedisciplinovanih od strane NOO, postizani dobri rezultati, naročito za vrijeme prihvata i smještaja izbjeglica, kao i za vrijeme epidemije pjevavog tifusa 1943. godine.

Godina 1943. u smislu sanitetske zaštite bila je naročito teška, kako za organe narodne vlasti tako i za društveno-političke organizacije. Poslije »četvrte neprijateljske ofanzive«, narod koji je bio izbjegao počeo se, iz Bosne preko Like, vraćati na svoja opustjela zgorišta. I baš tada ga je, pored gladi i iscrpljenosti, počeo da prati i satire tifus. Većina naroda vraćala se preko Petrove gore i kroz Pernu odlazila svojim »kućama«, a i narod Banije se vraćao preko teritorije kotara Vrginmosta. Za njihov prihvata izvršena je organizacija ishrane i pružena pomoć u otpremanju za njihova sela. Prolazne kuhinje organizovane su u Perni - u kući Mile Oreščanina; u Ostrožinu - u kući Jandre Mirilovića; u Štipanu - kod Miljkana Romčevića; u Kirinu - kod Vuje Bulata; u Slavskom Polju - kod Gabrića; u Donjem i Lasinjskom Sjeničaju - kod Božića.

Još veće nevolje došle su sa tifusom. To je bio drugi neprijatelj koji je kosio stanovnike kotara Vrginmosta. Malo ih je bilo koji nisu ležali oboreni tifusom, a od oblijelih umrlo je 1601 lice svih uzrasta. Sela su zamrla. Oni što su bili zdravi i oni što su ga na nogama preživjeli, jedva su stizali i uspijevali da sahrane preminule. O tim danima i nevoljama koje je ovom narodu donio tifus evo i nekoliko podataka iz izvještaja Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost, pisanog 12. maja 1943.:

»Bolest se razvija u dosta velikom zamahu, na primjer u općini Perna do 7. V umrlo je 253 duše, a bolesnih još imade do toga dana 440; u općini Vrginmost umrlo je 164, dok bolesnih još imade 533, a preboljelih 149; u općini Ostrožin umrlo je 25, bolesnih još imade 90 osoba; veći dio prebolijeva, dok za ostale dvije općine, i to za općinu Bović i Sjeničaj, nemamo tačnog izvještaja...

Zdravstvene sekcije pristupile su punom radu na terenu ovog kotara i to sa članovima koji se nalaze zdravi. Bolnica koja se nalazi u šumi Muljcima uspostavljena je i bolesnici se dopremaju u nju, krečana je započela sa radom u Sjeničaju, ali nije još zapaljena pošto je stručnjak koji je došao da zapali krečanu utekao od straha pred ustašama, koji su se navodno kretali od Karlovca.

Rijeka banijskih izbjeglica, na povratku iz Bosne, kretala se više sredinom Korduna, pa je tako jače zahvatila općinu Pernu i Vrginmost - južniji dio toga kotara - zbog čega se tu epidemija proširila i najprije i najjače.

Na terenu ovoga kotara odbori su svi popunjeni u svim općinama, tj. na mjesto oboljelih ili umrlih drugi su nadopunjeni, te odbori dobro rade osim općine Perna, pošto su u općini Perna sposobni odbornici većinom bolesni, a po neki već i umro, a na njihova su mjesta došli novi odbornici koji su još neiskusni u radu, a dosta i aljkavi...¹¹⁰

I pored preduzetih preventivnih mjera, epidemija tifusa se vrlo brzo pojačala i na sjevernom dijelu kotara, kako se to navodi u izvještaju Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost od 31. maja 1943. »U općini Pernoj i općini Bović osjetilo se u posljednje vrijeme da se žestina bolesti umanjuje, dok u općini Ostrožin i Sjeničak bolest vlada, ali u dosta maloj mjeri. Zdravstvene ekipe rade i to: u općini Ostrožin sa dva bureta i do sada su prešli 198 kuća, u općini Sjeničak, Bović i Vrginmost također zdravstvene ekipe rade«.¹¹¹

Posebnu brigu NOO i društveno-političke organizacije poklanjali su zbrinjavanju djece koja su ostala bez roditelja. Poslije oslobođenja djece u ustaškom logoru u Jastrebarskom, od strane 4. kordunaške brigade, avgusta 1942. godine, i njihovog prebacivanja na Kordun - uspostavljeni su dječiji domovi. Jedan od takvih bio je Grabovac, kod Vojnića. Kada je proradio aerodrom u Čemernici, krajem 1944. godine, organizovani su dječiji domovi u Crevarskoj Strani i u Čemernici. Te godine počela je i evakuacija djece savezničkim avionima za Italiju. I starci i nemoćni zbrinjavani su kod porodica koje su ih mogle primiti, a o njima su brigu vodili i NOO.

Prosvjeta i kulturni život. Zgrade svih škola, izuzev u Vorkapić-Selu, Topuskom i Lasinji, spaljene su kada su i sela popaljena od ustaša. Prestala je nastava i uopšte kulturno-prosvjetna djelatnost. Istina, oživljena je propagandna djelatnost na liniji NOB-a, čiji je inicijator bila organizacija KPH, ali sve do sredine 1942. godine nisu postojale ni osnovne mogućnosti da se na polju prosvjećivanja nešto posebno poduzme. Tek formiranjem Komande vojnog područja za Kordun, formirana je i Komisija za oblast prosvjete i kulture, koja je, novembra 1942. godine, preimenovana u Prosvjetni odbor. Pri Odboru je formirana i kulturno-prosvjetna grupa. Isti odbor bio je i u okviru Okružnog NOO Korduna. Djelovanjem tih organa organizovanije se pristupilo prosvjetnoj djelatnosti i na teritoriji kotara Vrginmosta.

U svim NOO, od seoskih do kotarskih, po jedan odbornik je bio zadužen za prosvjetu. Tako je ostalo do proljeća 1943. godine, kada se u općinskim i u Kotarskom NOO osniva poseban odsjek za prosvjetu i propagandu. U ovome se svojom aktivnošću naročito isticala omladinska organizacija. Počelo se sa prosvjetnim domovima, koji su preimenovani u domove kulture. Te domove treba shvatiti kao organizaciju, tačnije rečeno instituciju, ali ne i kao domove koji su imali svoje zgrade. Bile su to seoske kuće, koje su slučajno ostale iza paljevina i u početku su više korišćene za održavanje sastanaka NOO i odbora društveno-političkih organizacija, a omladina je u njima održavala i svoje igranke.

Prosvjetnih kadrova nije bilo. Od ono malo predratnih učitelja neki su poginuli, neki izbjegli, a neki stupili u NOV. U drugoj polovini 1943. godine počelo se sa organizovanjem učiteljskih kurseva i pripremom kadrova za rad po selima i izvođenjem nastave sa djecom. Organizovani su i analfabetski tečajevi.

Sredinom 1943. godine, Kulturno-prosvjetni odbor Okružnog NOO Korduna dao je smjernice da se dalja politička aktivnost usmjeri i na kulturno-prosvjetni i političko-propagandni rad. Radi unapređivanja kulturno-prosvjetnog rada trebalo je, u svakom općinskom kulturno-prosvjetnom odboru, postaviti po jednog prosvjetnog radnika, zaduženog i odgovornog da podstiče prosvjetni rad na području općine, da po selima osniva kulturno-prosvjetne odbore i organizuje rad sa djecom otvaranjem tzv. ambulantskih škola. S obzirom na mali broj nastavnika, djeca su u školu dolazila samo u određene

¹¹⁰ Historijski arhiv Karlovac.

¹¹¹ Historijski arhiv Karlovac.

dane, jer je jedan nastavnik »pokrivao« više sela. I pored niza poteškoća, nastava sa djecom organizovana je u svim selima. U nedostatku stručnih nastavnika, uzimani su i pismeniji seljaci, kao što je bio slučaj u selu Pecka, gdje je djecu učio samouki Mile Bajić Beg.

Pristupilo se i izvođenju priredbi sa umjetničkim programom pjevačkog hora, glumačke grupe, recitatorske sekcije i dr.

U okviru političko-propagandnog rada osnovno je bilo popularisati liniju NOB-a, organizovati dopisničku službu, praviti zidne novine, raznošenje pisanih vijesti i upoznavanje sa njima, a glavna tema skoro na svim skupovima bila je vojno-politička situacija u svijetu i kod nas. Prema podacima prosvjetnog odsjeka Okružnog NOO Korduna u novembru i decembru 1944. godine, u kotaru Vrginmostu izdano je 29 zidnih novina, ispisano 157 parola na školama, 96 djece je recitovalo, učitelji su održali 59 predavanja s područja prosvjete, održano je 45 radnih sastanaka, radilo je 30 analfabetskih tečajeva sa 313 polaznika, itd. U isto vrijeme, radilo je 30 škola sa 684 polaznika, od ukupno 3197 obveznika. Ovi podaci dovoljno slikovito govore o aktivnosti na prosvjetno-propagandnom planu, a posebno ako se ima u vidu da je sve rađeno u krajnje oskudnim ratnim uslovima, bez materijalne baze i stručnih kadrova.

Prosvjetnoj djelatnosti se sa odmicanjem rata pridavao sve veći značaj. Tako je u januaru 1944. godine održano kotarsko savjetovanje sa učiteljima i pročelnicima općinskih prosvjetnih odbora, a u februaru iste godine i okružna prosvjetna konferencija pročelnika i referenata za prosvjetu kotarskih NOO. O snabdijevanju škola brigu su vodili organi narodne vlasti, a školski pribor obezbjeđivan je na razne načine. Samo u februaru 1944. godine Okružni odbor uspio je da nabavi i podijeli školama na Kordunu 352 đačke tablice, 1057 sveski, 20 kutija krede, 600 olovaka, 10 školskih tabli, 20 kg uljanih boja i dr. Drugog maja 1944. godine s učiteljima na Kordunu odžan je jednomjesečni kurs sa 27 polaznika, u Vorkapić-Selu. Nešto prije toga, u aprilu, održan je drugi 15-to dnevni kurs za učitelje, sa 20 polaznika, u Boviću.

Poslije trećeg zasjedanja ZAVNOH-a, održanog 8. i 9. maja 1944. u Topuskom, od 25. do 27. juna iste godine održan je u Topuskom i Prvi kongres kulturno-prosvjetnih radnika boraca iz Hrvatske. Bio je to rezultat uspješnog NOP-a u Hrvatskoj i dobro organizovanog prosvjetnog rada, što je rezultiralo visokim postignutim uspjesima.

JEDINSTVENA NARODNOOSLOBODILAČKA FRONTA (JNOF)

Sve do septembra 1942. godine NOO su bili odbori Narodnooslobodilačke fronte, a da ona nije postojala kao posebna organizacija. Sredinom 1943. godine, a prema direktivama Partije, počelo se sa organizovanjem Jedinstvene narodnooslobodilačke fronte (JNOF). Po selima su održani narodni zborovi, objašnjavani su uloga, mjesto i zadaci JNOF u NOB-i, ujedno i birani odbori. Svaki stanovnik, bez obzira na nacionalno i socijalno porijeklo i vjersku pripadnost, mogao je biti član JNOF, pod uslovom da je na liniji NOP-a i da pomaže NOB. U odbore je birano od 5 do 11 članova, što je zavisilo o veličini sela, odnosno broja članova JNOF. U odboru su bili i predstavnici narodne vlasti, omladinske organizacije i organizacije AFŽ.

Sa formiranjem JNOF svi stanovnici su organizaciono bili obuhvaćeni u jednoj jedinstvenoj organizaciji, kroz koju su se dogovarali, zajednički zauzimali stavove za rad na liniji NOB-a i radili na opšte dobro, za pobjedu. Time je stvorena prilika svakome da dođe do izražaja i da organizovano učestvuje u raspravama, predlaže, bira, glasa i ispolji svoje mišljenje i stavove u rješavanju svih pitanja od interesa za selo i NOB. Sastanci

članova JNOF održavani su po potrebi, ali u praksi dosta često, jer su stalno iskršavala pitanja koja je trebalo zajednički rješavati. Na ovim zajedničkim skupovima članovi su upoznavani i sa vojno-političkom situacijom u svijetu i u našoj zemlji, sa svim novim direktivama i uputstvima, koja su govorila o daljem radu i zadacima. Preko tih zajedničkih sastanaka stanovnici su bili u kursu svih događaja.

Organizacija JNOF odigrala je značajnu ulogu na okupljanju svih stanovnika i svih ljudskih snaga, dajući mogućnost svakome da dođe do izražaja, da od sebe da najviše. Stavovi zauzeti na skupovima JNOF bili su, ujedno, i zadaci koji su se rješavali linijom narodne vlasti, organizacije AFŽ i omladine. U odborima JNOF bili su i članovi KPH, tako da se i kroz ovu organizaciju ostvarivala linija KPJ o okupljanju i organizovanju svih rodoljubivih snaga u borbi za nacionalno i socijalno oslobođenje.

ANTIFAŠISTIČKI FRONT ŽENA (AFŽ)

Zbog ustaških ofanziva - decembarske 1941, martovske i majske 1942. godine - na sjevernom dijelu kotara, sve do kraja maja 1942. godine, nisu postojali uslovi za formiranje organizacije AFŽ u drugim selima sem Maličke, Brnjavca i Vorkapić-Seia. Poslije ustaških ofanziva, pak, u toku maja i juna 1942. godine, održani su sastanci sa ženama, na kojima su one organizovane i izabrani odbori, i to u Batinovoj Kosi (zajedno sa Bukovicom), Čemernici, Čremušnici, Dugom Selu (zajedno sa Trepčom), Ostrožinu, Poljanima, Maloj Vranovini, Štipanu i Šljivovcu, Lasinjskom Sjeničaju (zajedno sa Banskim Moravcima), Gornjem Sjeničaju (zajedno sa Malom Trepčom) i Donjem Sjeničaju.

Tako su zaključno sa prvom polovinom 1942. godine, u svim srpskim selima formirane organizacije AFŽ, ili - od ukupno 50 sela u 34 se organizovano radilo sa ženama. Zbog prisustva ustaša to se nije moglo učiniti i sa ženama u hrvatskim selima, ali su i tamo postojale drugarice koje su bile na ilegalnoj vezi sa rukovodstvom AFŽ za Kordun i kotar Vrginmost. Međutim, oslobođenjem Topuskog, 16. avgusta 1943, organizacija AFŽ formirana je i u većini tih sela - Topuskom, Gređanima, Hrvatskom Selu, Ponikvarima i Velikoj Vranovini, dok je u Lasinji formirana krajem 1944. godine. Sve do kraja rata organizacija AFŽ nije formirana u selima Banskom Kovačevcu, Banskim Selnicama, Boturima, Crnoj Drpki, Desnom Sredičku, Desnim Štefankima, Kablarima, Novom Selu i Prkosu, dok su žene iz Vrginmosta od 1942. godine bile u sastavu organizacije AFŽ Podgorja. Međutim, iako u ovih deset sela nije došlo do formiranja političke organizacije žena, sa njima su radile članice Okružnog i Kotarskog odbora AFŽ-a.

Pored stalnog rada na organizacionom jačanju uspostavljenih organizacija AFŽ-a u srpskim selima, radilo se i na uspostavljanju veza sa ženama u hrvatskim selima. Taj zadatak posebno su imale drugarice iz odbora AFŽ koje su graničile sa ovim selima, lako su ta sela bila pod ustaškom kontrolom, bilo je drugarica koje su na vrijeme uočile protivnarodni rad nove Paveličeve države i prišle NOP-u. Ni za drugarice koje su po zadatku išle u ova sela, a ni za drugarice koje su radile za NOP u ovim selima nije bilo ni malo lako, jer je i jednima i drugima prijetila opasnost od provale veza i hapšenja od strane ustaša. No, i pored toga, već u toku 1942. godine postignuti su značajni rezultati u organizovanju žena i njihovom angažovanju za stvar NOP-a, što se vidi iz izvještaja drugarica Nade Oreščanin i Ljube Ulemek, podnijetih na sastanku Okružnog odbora AFŽ-a za Karlovac, održanog 5. decembra 1942, posvećenog radu sa ženama u neoslobođenim hrvatskim selima:

»Kovačevac - Sastanak održan sa jednom drugaricom. Jaga je dobila list, ali ga nije htjela primiti, nego je odgovorila da ona nema slobodno kretanje. Kod nje se nalaze stalno ustaše. Drugarica sa kojom sam bila na sastanku odnijela je materijal koga uglavnom proturaju među vojsku, dok je rad sa samim ženama njoj vrlo težak, jer se na nju mnogo pazi i mnogo je vezana uz kuću. Baš sada kada sam bila na sastanku pričala mi je da ustaše pričaju da je Turska navjestila rat SSSR-u i da Nijemci mnogo napreduju. Ja sam joj dala radio-vijesti koje će proturiti među njih, tako da će se silom prilika morati uvjeriti da je njima tijesno već u čitavom svijetu i da su jednom nogom već u grobu. Isto mi je tako ta drugarica pričala da ustaše ne daju u javnost da su ustaše i Italijani pljačkali u selu Kupčini i Šišljaviću. Iz Kupčine je odvedeno 46 osoba. Sada je otišla u Karlovac i donijet će podatke. Najviše traži radio-vijesti i vijesti o akcijama partizana.

Kablar i Šišljavić - Sa drugaricama nisam seja sastajala, nego samo poslala materijal i ugovorila sastanak, jer su zbog ofanzive bile veze prekinute. Njima treba mnogo materijala, a naročito traže »Riječ žene«.

Štefanki, Crna Draga i Sredičko - Poslala sam materijal. Vrlo rado čitaju naš list i traže pjesme. Narod u tim selima hoće da sjedi na dvije stolice, uglavnom u većini ne šteti, ali ni ne koristi. U tom selu bilo bi potrebno raditi s muškarcima, jer se mnoge drugarice drže njihovog mišljenja, tada bi rad bio lakši i sa ženama.

Ožanić Selo - (to je Velika Vranovina - prim. D.B.) - Imamo vezu sa jednom drugaricom, koja bi htjela da dođe na naše sastanke. Nastojat će se uhvatiti veza sa još jednom drugaricom koja s nama simpatizira, koje je sin poginuo kao domobran. Muškarci neće da idu u ustaše, a zbog toga što ustaše nemaju u njih povjerenja, moraju odlaziti na noćivanje u Topusko. Uoči 7. novembra naši su zapalili kriješ od ustaškog sijena uz pomoć drugarica iz toga sela.

Majdan - (isto Velika Vranovina-prim. D.B.)-S nama sarađuju jedan drug i jedna drugarica.
Ponikvari - poslan materijal jednoj drugarici.
Bjeljevine i Vorkapići - treba uspostaviti vezu.¹¹²

Prema iznijetim podacima, vidi se da su već u toku 1942. godine postignuti dobri rezultati u organizovanju žena i da je ideja NOP-a počela da ulazi i u susjedna hrvatska sela, koja su bila pod ustaškom kontrolom. Taj rad postaje svakim danom sve uspješniji, a po oslobođenju ovih sela ispod čizme ustaško-okupatorske vojske dolazi i do organizovanja prvih odbora AFŽ-a i rada sa svim ženama koje su aktivno pomagale NOP.

U novembru 1941. godine, kada je izabran Inicijativni odbor AFŽ-a za Kordun i Baniju, određen je i Inicijativni odbor za kotar Vojnić, koji je imao zadatak da pripremi Kotarsku konferenciju žena. Ta konferencija održana je 11. januara 1942, a rukovodila je Dragica Bulat. Tada je izabran Kotarski odbor AFŽ, u koji je izabrana i Ljuba Ulemek, za teritoriju Općinskog odbora Perna. Odvajanjem Banije od Korduna, odlukom Okružnog komiteta KPH za Karlovac, formiran je Inicijativni okružni odbor AFŽ-a za Kordun. Sa teritorije Vrginmosta u ovaj odbor izabrana je Save Bulat Seka. Julu 1942. godine za članice Okružnog odbora AFŽ sa teritorije kotara Vrginmosta izabrane su Jela Aralica, iz Bovića i Ljubica Brković, iz Pecke. Dana 26. januara 1942. Inicijativni odbor pretvoren je u Okružni odbor AFŽ-a za Kordun i ta organizacija, sa kotarskim i općinskim odborima AFŽ-a, ostaje do kraja rata.

Formiranjem Kotarskog NOO Vrginmost, maja 1942. godine, formiranje i Kotarski odbor AFŽ-a, u kojeg su izabrane: predsjednica Ljubica Ulemek Ljuba, iz Pecke, tajnica Nada Oreščanin, iz Perne, Anka Bulat, iz Podgorja, Danica Gledić, iz Kozarca, Danica Pavlović, iz Kirina, Danica Radanović, iz Šljivovca, Darinka Zimonja, iz Trstenice, Milka Kraguljac i Jelica Stanojević, iz Čremušnice, Milica Carević Mica, iz Lasinjskog Sjeničaka, Mila Mrkobrada, iz Vrginmosta, Vasilija Trkulja, iz Katinovca, Anica Martinović, učiteljica iz Sjeničaka, i Ranitović Rade Božica iz Podsedla, kotar Vojnić. Do jula 1942.

¹¹² Žene Hrvatske u NOB, knjiga I, str. 167-168.

godine postojao je samo Općinski odbor AFŽ-a Perna, a zatim su formirani i za općine Vrginmost, Bović, Ostrožin i Sjeniĉak.

Organizacijom AFŽ-a bile su obuhvaćene sve udate žene, dok su djevojke bile članice omladinske organizacije. No, žene nisu bile samo članice svoje organizacije, već su birane i za odbornike NOO, bile su članice Jedinственe narodnooslobodilaĉke fronte i u njenim organima, te radile i u drugim organima narodne vlasti - o pitanju zdravstva, privrede, prosvjete i dr. U okviru svoje organizacije radile su na tome da ni jedna žena ne bude izostavljena iz aktivnosti na liniji NOB-a, borile se za prosvjeĉivanje i opismenjavanje. Starale su se za ĉistoću i higijenu, kako bi sprijeĉile zarazne bolesti, bile su meĊu prvima u poljoprivrednim radovima, u radnim akcijama, u spremanju, ĉuvanju i racionalnom korišćenju hrane za borce i ranjenike. Mnoge su od prvih dana bile borci partizanskih odreda i jedinica NOV-a. To su, od prvih dana formiranja organizacije AFŽ-a pa sve do osloboĊenja, bili svakodnevni zadaci sa kojima se organizacija AFŽ-a bavila. Pri tom se sva njihova složenost i težina mogu sagledati tek ako se uzmu u obzir stalni neprijateljski ispadi u osloboĊena sela, ĉeste neprijateljske ofanzive i njihovo pustošenje i ubijanje nevinog naroda. No, i pored toga, ni jednom nije došlo do zastoja u radu žena, kao dijela NOP-a, pa ni kada je bila najjaĉa neprijateljska ofanziva, jer se upravo tada u zbjegovima najviše i radilo.

Svako zatišje i svaki slobodan momenat korišćen su za rad sa svim ženama, i to uz pomoć Narodnog fronta, Narodne omladine, organa narodne vlasti i prosvjetnih radnika. Sem ostalog, radilo se i na organizaciji analfabetskih teĉajeva, i to kako za omladinu tako i za nepismene žene. Već u drugoj polovini 1942. godine poĉelo se raditi na organizaciji teĉajeva višeg i nižeg stepena. U julu 1942. godine održan je kurs pri Okružnom odboru AFŽ-a, gdje je osposobljen izvjestan broj drugarica za prosvjetni rad na terenu. Tako je na teritoriji kotara Vrginmost drugarica Danica Gledić bila prva koja je sve svoje sposobnosti posvetila opismenjavanju žena, u prvom redu seoskih i općinskih odbornica.¹¹³

Pored toga, rad ovih drugarica bio je i politički rad i rad na organizacionom jaĉanju odbora AFŽ-a. Koliko su žene bile željne i odlučne da političkim radom na jaĉanju svoje organizacije doprinesu svom prosvjeĉivanju i osloboĊenju od mraka - najbolje govori njihovo masovno javljanje za pohaĊanje organizovanih teĉajeva. Sem ostalog, u vrlo kratkom vremenu održana su ĉetiri teĉaja za opismenjavanje. Interesantna je organizacija teĉajeva koje su žene same organizovale u seoskim bajtama, koje su ustaše po nekoliko puta palile.

O tome koliko su ti teĉajevi imali pozitivan uticaj na žene najbolje govori primjer Marije Jerosimić, seljanke iz Pješćanice, koja je, pošto je nauĉila pisati, sastavila u novembru 1942. godine ĉlanak za »Rijeĉ žene«, list Okružnog odbora AFŽ-a za Kordun:

»Mnogo dana prošlo je već od kada se po našim selima poĉelo klati i ubijati, a ipak mi nismo stradali i to samo zahvaljujući KP koja je poslala u pravo vrijeme naše drugove, da se zajedno sa nama bore protiv Pavelićeve bande. Još od ranijih godina ja sam znala da je Komunistiĉka partija za narod, jer je moj pokojni muž bio njen ĉlan i uvijek govorio: »Doći će vrijeme, Marija,

¹¹³ Danica Gledić je roĊena 1921. godine u Kozarcu. Radnica, u NOB od prvih dana borbe. Poginula je kod Vojnića 22. januara 1942, kada je pošla na konferenciju za konstituisanje Okružnog NOO za Kordun. Ĉuvši za njenu smrt, majka ju je oplakivala ovim rijeĉima:

Joj Danice iz oka zjenice,
Joj Danice sa neba zvjezdice.
Aoj' kćeri, biseru i zlato,
Za slobodu što je sada dato.
Ti mi, jadna, u Vojniću pade,
Za slobodu mladan život dade.

da ćeš i ti ići sa mnom na sastanke i imati ćemo isto pravo«. Sada se dobro sjećam njegovih riječi. Njega nema, a ja bi bila najponosnija i naj sretnija žena na svijetu kad bih imala muža u partizanima, da se bori za narodno pravo. Zato neka se ponose sve drugarice, koje imaju nekoga u partizanima. Neka znaju da je to njihova dika. Mi žene možemo mnogo pomoći današnjoj borbi. Treba da što više učvrstujemo našu organizaciju, da odgajamo našu omladinu u duhu Narodnooslobodilačke borbe. Drugarice, nemojte govoriti djeci »Sirotice moje, nemate oca, nego ih od malena odgajajte za rad u slobodi«. Ne tugujte, drugarice, već pođite sa mnom. Radim sa ženama na selu, obilazim bolnice, izađem gdje god mogu, dižem svoju djecu, svoj ponos, radim sa voljom i raspoloženjem i radiću do posljednje kapi krvi za borce«. ¹¹⁴

U teškim ratnim uslovima, borba za održavanje zdravstvenog stanja naroda, za čistoću i protiv zaraznih bolesti - tražila je posebne napore od svih organizacija, a posebno od organizacije AFŽ. Nedostatak sapuna i rublja još više je otežavao održavanje čistoće. No, i pored toga, organizacije AFŽ stalno su se borile sa ovim problemom, nastojeći da, u granicama svojih mogućnosti, obezbijede što veću čistoću. Svako drugarici bilo je jasno da se samo ovim putem mogu spriječiti zarazne bolesti.

Briga oko smještaja ranjenika, njihovog prevoza do bolnica i ishrane, održavanje čistoće u bolnicama i dr. bio je jedan od glavnih zadataka žena i omladine.

Kao što je već rečeno, na teritoriji kotara Vrginmosta, pored centralne bolnice u Petrovoj gori, bile su bolnice u Tukleč-šumi, Peckoj i Perni. Kotarski odbor AFŽ razradio je plan posjete bolnicama po općinama, a općinski odbori pravili su plan po selima, tako da je skoro svaki dan po neko selo išlo u posjetu bolnici i nosilo najpotrebnije namirnice. Prosto je bilo takmičenje između sela, općina i pojedinaca, tko će više dati, tko će ljepše pripremiti. Nošeni su hrana, peškiri, čarape, maramice, košulje, plahte i dr. Isto tako, žene su sakupljale hranu, plele džempere i čarape i za borce u jedinicama, a kada je trebalo hranu su nosile i na položaje, iako je to često bilo vezano za opasnost po život.

U jesen 1943. godine općinski NOO Bović, kojim je tada rukovodila Mara Gledić Stopić, zajedno sa općinskim rukovodstvom AFŽ-a i omladine, organizovao je ishranu jedinica na položajima kod Čemernice. Oko sto žena i omladinki, sa košarama punim hrane na glavama, nekoliko dana su hranile svoje borce, lako su bile izložene dejstvu neprijateljeve vatre, iako su Maca Gledić, iza koje je troje djece ostalo siročad, i Kata Mraović, vodnik radnog voda i član Općinskog odbora AFŽ-a, ostale mrtve od neprijateljskog minobacača pored svojih košara na položaju - žene su, i pored svih opasnosti po život, nastavile nošenje hrane na položaje.

Ne manje važni zadaci koji su stajali pred organizacijom AFŽ bili su i poljski radovi. Svi ti radovi, bilo u okviru ličnog vlasništva napuštene zemlje, ili u zajedničkoj obradi opustjelih njiva odvijali su se uz puno učešće žena. Može se slobodno reći da su one nosile najveći dio ovih poslova, jer su se odrasli muškarci nalazili u jedinicama i po raznim radionicama. One su bile zastupljene i u radnim četama koje su sačinjavali omladinci i omladinke. Isto tako, one su bile angažovane i oko izgradnje bajti.

Pored svakodnevnih briga o djeci i domaćim kućnim poslovima, sve navedene zadatke žene su izvršavale bilo u okviru svoje organizacije, bilo NOO i organa NOF-a, jer one su bile zastupljene i u tim tijelima. O njihovom svakodnevnom i neumornom radu i borci su pisali u svojim bataljonskim i brigadnim listovima. Tako je u listu 1. bataljona Prve brigade 8. udarne divizije objavljen članak ove sadržine:

»Prva četa našeg bataljona nalazi se na sektoru oko Topuskog, u selima koja su vrlo teško stradala od ustaškog terora u najprvim danima. Krvnici pobiše ljude iz tih sela, tako da mnoge majke ostadoše bez svojih sinova, žene bez muževa i djeca bez roditelja, a zatim popališe kuće i odagnaše blago, te time htjedoše posve uništiti narod i omladinu toga kraja. Ali, lopovi se grdno

¹¹⁴ List »Riječ žene«, br. 4-5 od novembra 1942. godine. Žene Hrvatske u NOB, knj. I, str. 215.

prevariše. Vrijedne naše drugarice nisu klonule duhom, već se dadoše na posao svom snagom, obrađujući svoju zemlju i hraneći svoju omladinu, koju sada veselo otpremaju u partizane - da osvete svoje očeve i braću.

One dočekuju našu vojsku veselo i nasmijana lica, dajući joj konak i hranu, koju uskraćuju i oduzimaju sebi.

Dolazim ovih dana u selo Donju i Gornju Čemernicu, gdje je bila naša prva četa i gledam kako one veselo nose hranu za vojnike, te ih zapitkujem: »Kako ste, drugarice, imate li hrane«, na šta one odgovaraju: »Nemamo, moj druže, ali za vas će biti; teško dolazimo do hrane, jer nas je dušmanin uništio, ali vi nemojte na to gledati, već budite i nadalje kod nas, jer nam je onda lakše kad vas vidimo. U vama vidimo naše mile, koji na prevaru dadoše jeftino sve dragocjene živote. Ali zato ćemo se mi, nastavljaju drugarice, njihove majke, žene i djeca osvetiti krvnicima, tako da vas pomažemo koliko nam je više moguće. Kada ne bi bilo vas, ne bi bilo ni nas«. ¹¹⁵

Mnogo je podataka koji govore o aktivnosti žena sa teritorije kotara Vrginmosta za NOP. Svojim doprinosom NOB-u zaslužile su da se i ovim putem istaknu kao primjer budućim generacijama. Teško je pri tom izostaviti izvještaj delegatkinja iz Topuskog na Trećoj okružnoj konferenciji AFŽ-a, održanoj 29. oktobra 1944.:

»Naša općina dala je 150 radnika Hrvata za izgradnju bajti u srpskim selima. Mi smo se na našem sastanku žena sporazumjele da pomognemo srpskim selima. U školi ima 120 polaznika, a od toga 70 dolazi redovito, a drugi ne dolaze. U samoj sjetvi nismo još poslove završile, nismo dospjele. Posjetile smo bolnicu 16 puta, tj. oporavilište u Topuskom. U cijeloj općini ispečeno je 7 prasaca za bolnicu, od čega dva u Katinovcu. Skupile smo 16 plahta, 4 jastuka, 8 jastučnica i 3 ručnika, i to sve iz Vranovine. Peremo veš partizanima«. ¹¹⁶

Na toj Okružnoj konferenciji, u Okružni odbor AFŽ sa teritorije kotara Vrginmosta izabrane su drugarice: Olga Habel, Ruža Fedebar, Ljuba Ulemek, Ljuba Brković, Mica Zorić, Danica Gabrić, Mara Gledić, Milka Mraović, Mica Guberina, Danica Pavlović, Danica Radanović, Marta Pruginić, Mica Carević, Jelena Cerjak i Nada Oreščanin.

Žene borci. Sa teritorije kotara Vrginmosta u jedinicama NOVJ učestvovalo je preko 50 žena - boraca, i to većinom omladinki. Još prvih dana formiranja partizanskih odreda bilo je mnogo dobrovoljaca i iz redova mlađih žena i djevojaka, ali zbog nedostatka oružja nisu sve mogle biti primljene, kao, uostalom, ni mnogi muškarci. One koje su bile u jedinicama, iako bez vojne spremlje i poznavanja osnovnih principa vođenja borbe - brzo su se snašle i, zajedno sa svojim drugovima, uspješno tukle neprijatelja. U izvršavanju svojih zadataka, bilo kao borci ili bolničarke, nimalo se nisu razlikovale od boraca muškaraca, a u dosta primjera mnoge su i zasjenile svojim junačkim podvizima.

U jedinicama Kordunaškog NOP odreda, 8. udarne kordunaške divizije i u drugim jedinicama NOV od 1941 do 1945. godine borile su se i 53 drugarice, od kojih je 26 poginulo ¹¹⁷. Borci su bile: Jelena Dragana Aralica, rođena 1922. godine, Bović; *Milka Nikole Bakić*, 1921, Katinovac; Milka Mihajla Bakić Poštić, 1918, Čemernica; *Danica Jan-ore Bodlović*, 1922, Čemernica; Bogdanka Stojana Bogdanović, 1922, Perna; Dragica Stojana Bogdanović, Vorkapić-Selo; Kata Đure Bogdanović, Vorkapić-Selo; *Ljubica Stanka Borota*, 1922, Bović; *Ljubica Nikole Brković*, 1924, Pecka; *Zorka Pavia Bučan*, 1923, Prkos; *Dragica Pere Bulat* 1922, Podgorje; Anka Pere Bulat, 1924, Podgorje; Sava Seka Pere Bulat, 1926, Podgorje; Kata Bulat, 1900, Podgorje; *Vida Mile Bulat*, 1900, Podgorje; Dragica Bulić, 1923, Glinica - Katinovac; Dragica Guberina, 1925, Kirin; Ljubica Ljuba Mile Ivković, 1924, Čremušnica; Stana Đure Korkut, 1924, Kozarac; Milica Lončar, 1923, Donji Sjeničak; *Jelena Milana Miljević*, Mala Vranovina; *Mara Nikole*

¹¹⁵ Žene Hrvatske u NOB, knj. II, str. 12.

¹¹⁶ Žene Hrvatske u NOB, knj. II, str. 12.

¹¹⁷ Imena poginulih ili od tifusa umrlih drugarica su označena (crnom) bojom.

Malobabić, 1921, Katinovac; *Stana Rade Mišćević*, 1923, Katinovac; *Marica Stevana Mraović*, 1924, Čremušnica; *Marija Mile Mraović*, 1920, Bović; *Ljubica Marte Maslek*, 1897, Donji Sjeničak; *Ljubica Stojana Mišćević*, 1923, Ponikvari; Bonka Sime Oreščanin, 1914, Perna, Ijekar; Nada Pere Oreščanin, 1921, Perna; Slavka Pere Oreščanin, 1925, Perna; Sava Pane Oreščanin, 1923, Perna; *Marija Marka Pavlović*, 1923, Kirin; *Seka Marka Pavlović*, 1924, Kirin; Stana Pavia Pavlović, 1922, Kirin; *Ljubica Mile Pajić*, 1920, Slavsko Polje; Desanka Maksima Poštić, 1925, Perna; Milka Đure Poštić, 1923, Pecka; Dragica Stojana Radanović, 1923, Malička; *Marta Nikole Radujković*, 1922, Pecka; Milica Vasilja Roknić, 1925, Donji Sjeničak; *Ljubica Stevana Sokolović*, 1923, Perna; *Danica Bože Šašić*, 1923, Gornji Sjeničak; *Seka Jandre Šašić*, 1925, Kirin; Mila Pavia Školjac, 1921, Slavsko Polje; *Mila Mile Todorović*, 1926, Čemernica; *Žakiina Gustava Trkulja*, 1910, Poljakinja, Katinovac; *Marija Mile Ulemek*, 1923, Perna; Nada Mile Vorkapić, 1925, Topusko; Milka Nikole Vojnović, Katinovac; Ljubica Đure Vidović, 1922, Štipan; *Evica Stojana Zlatar*, 1924, Perna; *Ljubica Nikole Živković*, 1925, Bović i Ankica Ivana Žutić, 1925, Gređani.

RAZVOJ I RAD SKOJEVSKE I OMLADINSKE ORGANIZACIJE

Prerastanjem partizanskih odreda u vodove, čete i bataljone, postavljena je, prema direktivi Okružnog komiteta SKOJ-a za Karlovac, i nova organizacija skojevskih aktiva. Oni su formirani po vodovima, a svaka četa imala je rukovodstvo od 3 do 5 članova. Radom SKOJ-a u okviru bataljona rukovodio je bataljonski biro od 3 do 5 članova. Na južnom dijelu teritorije kotara, koji je bio vezan za Vojnić, skojevsku organizaciju u 3. bataljonu i omladinsku organizaciju po selima organizovao je Dušan Baić, član Okružnog komiteta SKOJ-a. Početkom januara 1942. godine u 3. bataljonu bio je 21 član SKOJ-a i 10 omladinskih aktivista.

Na terenu je, zaključno sa 1941. godinom, kako je već rečeno, omladina 17 sela bila organizovana u Savez mlade generacije (SMG) i 13 sela u skojevske aktive. U decembru 1941. godine izabrani su Kotarski komitet SKOJ-a za Vojnić i Općinski komitet SKOJ-a za Pernu, čiji je sekretar bio Božo Bučan, iz Katinovca, koji je ujedno bio i član Kotarskog komiteta SKOJ-a za Vojnić. Članovi Općinskog komiteta bili su; Seka Bulat, iz Podgorja, Petar Ivanović, iz Pecke, Stevo Lončar, iz Maličke, Đuro Mutić, iz Blatuše i Ljuba Puškar, iz Perne.

Sekretari omladinske organizacije po selima bili su; Perna - Ilinka Oreščanin, Pecka - Petar Ivanović, Malička - Stevo Lončar, Blatuša - Đuro Mutić, Podgorje - Stojan R. Pavlović, Katinovac - Rade Vorkapić, Crni Potok - Nikola Mazinjanin, Mala Vranovina - Danica M. Mamazić i Vorkapić-Selo - Ostoja Vorkapić.

Početkom 1942. godine na teritoriji općine Perna bilo je 18 članova SKOJ-a i 47 članova skojevskih vaspitnih grupa. Sekretari skojevskih aktiva rukovodili su, uglavnom, i organizacijom SMG.

Na sjevernom dijelu teritorije kotara, zbog ustaške decembarske ofanzive, nije došlo do formiranja općinskih i kotarskog komiteta SKOJ-a. To je učinjeno u prvoj polovini 1942. godine. Organizaciju SMG i skojevske aktive po selima i u jedinicama 4. bataljona formirali su za to zaduženi članovi Partije, a posebno Miljkan Maslić i Nikola Romčević Osula. Za rukovodioce omladine po selima izabrani su; Bović - Pero Ajdinović Proka, Crevarska Strana - Mirko Crevar, Golinja - Stevan M. Mraović, Gornji Sjeničak - Mile M. Jurić, Kirin - Nikola M. Pavlović, Kozarac - Milan N. Mraović, Lasinjski Sjeničak - Božo Juras, Prkos - Čedomir Bučan, i Slavsko Polje - Stanica M. Pajić.

Zbog ustaških ofanziva, od kraja decembra 1941. pa do proboja ustaškog obruča u Petrovoj gori 14. maja 1942. godine, bili su teški uslovi za organizovaniji rad sa omladinom i za okupljanje omladine u SMG u selima gdje to nije učinjeno u drugoj polovini 1941. godine. To, opet, ne znači da se sa omladinom nije radilo i da se omladinci nisu angažovali. Naprotiv, oni su uvijek bili u prvim redovima i izvršavali sve postavljene zadatke, kako od strane vojnog rukovodstva, tako i od strane Partije i NOO.

Sredinom 1942. godine, u periodu ofanzivnih dejstava partizanskih jedinica i formiranja brigada, dolazi i do formiranja organizacija SMG i skojevskih aktiva i u drugim selima, kao i do formiranja općinskih komiteta i Kotarskog komiteta SKOJ-a. Do kraja 1942. godine ove organizacije formirane su u selima: Batinova Kosa i Bukovica (zajedno), Brnjavac, Malička, Ostrožin, Pješćanica, Poljani, Donji Sjeniĉak i Mala Trepĉa (zajedno), Dugo Selo i Trepĉa (zajedno), Ćemernica, Ćremušnica, Štipan, Šljivovac, Staro Selo, Trstenica i Banski Moravci (zajedno) sa Lasinjskim Sjeniĉakom. Samo u Trstenici, Ćemernici, Starom Selu i Ćremušnici nisu postojali skojevski aktivi.

Do kraja 1942. godine od ukupno 50 sela kotara 35 je imalo organizaciju SMG, a 29 aktive SKOJ-a. Bio je to veliki uspjeh i, ujedno, doprinos omladine kotara Vrginmosta do Prvog kongresa antifašistiĉke omladine Jugoslavije.

Oslobođenjem Topuskog, 16. avgusta 1943, omladinska organizacija formirana je i u Topuskom, Gređanima, Ponikvarima i Hrvatskom Selu, a u prvoj polovini 1944. godine još i u Velikoj Vranovini i Lasinji. Jedino za vrijeme rata nije došlo do formiranja omladinske organizacije u Banskom Kovaĉevcu, Banskoj Selnici, Boturima, Crnoj Dragi, Desno Srediĉko, Desni Štefanki, Kablarima, Novom Selu i mjestu Vrginmostu.

Poslije održanog Prvog kongresa antifašistiĉke omladine Jugoslavije, 28. i 29. decembra 1942. u Bihaću uslijedio je još aktivniji i sadržajni rad omladinskih organizacija. Ujedno je tada riješeno da se Savez mlade generacije preimenuje u Ujedinjeni savez antifašistiĉke omladine Jugoslavije (USAOJ). U vezi s ovim, u Organizacionoj rezoluciji Kongresa kaŹe se:

»Da bi se već ostvarenom jedinstvu mladog naraštaja na oslobođenoj teritoriji naše zemlje, kao i sve širem ujedinjavanju omladine na neoslobođenim dijelovima Jugoslavije, dao ĉvrst i stalan organizacioni oblik - osniva se današnjim danom Ujedinjeni savez antifašistiĉke omladine Jugoslavije. To je savez ĉitave rodoljubive i antifašistiĉke omladine, radniĉke, seljaĉke i intelektualne, organizacija antifašistiĉka i narodnooslobodilaĉka.«¹¹⁸

Osnovni zadatak organizacije USAOJ-a, odnosno USAOH-a za Hrvatsku, bio je borba protiv okupatora i njegovih pomogaĉa, uĉešće u mobilizaciji omladine za narodnu vojsku, svestrana pomoć NOO u snabdijevanju vojske i stanovništva, te uĉešće u političkom, prosvetnom, kulturnom i drugim radovima.

Donosimo samo nekoliko telegrafskih isjeĉaka iz izvještaja Kotarskog i OkruŹnog komiteta SKOJ-a i USAOH-a, što će pruŹiti sliku o radu omladine:

»Omladina kotara Vrginmosta uspjela je da oplete i sakupi u zimskoj kampanji, januara 1943. godine - 450 pari ĉarapa - 100 pari slapa - 50 pari rukavica - 100 plahti - 4.000 kuna - 50 porcija - 50 kašika - 5 vagona jabuka, - puna kola mesa, masti, brašna, sve preko NOO za jedinice i bolnice«.

Polovinom januara 1943. godine u selima Perne, Šljivovca, Štipana, Trepĉe i Boviĉa, u duhu datih direktiva, organizirani su prvi radni vodovi sa 155 ĉlanova USAOH-a. U općinama Perna, OstroŹin, Boviĉ 9 omladinskih radnih ĉeta po 18-40 ĉlanova, općina Boviĉ sa 222 ĉlana i 237 pionira, općina OstroŹin 320 omladinaca i 490 pionira. U pripremi je kotarska konferencija za biranje kotarskog odbora USAOH-a Vrginmost.

¹¹⁸ Historijski arhiv KPJ, Tom I, knjiga 2, str. 341.

Aktivnost omladine prekida »četvrta neprijateljska ofanziva«, kada dio omladine odlazi u partizanske jedinice, sa borcima Kordunaškog NOP odreda, dok drugi prekopavaju ceste. Zatim se navodi u izvještajima:

Dana 26. februara 1943. u kotaru ima 26 jedinica sa 157 članova, a početkom marta Kotarski komitet SKOJ-a ima 6 članova (4 žene, 2 muškarca) sekretar Maca Pavlović i 5 općinskih rukovodstava SKOJ-a (Perna, Vrginmost, Bović, Sjeničak, Kirin) sa svega 28 članova, od čega 23 na terenu, 4 u izbjeglištvu, 1 poginuo.

Dana 21. marta 1943. godine održana okružna konferencija USAOH-a, Ljuba Puškar, iz Perne, izabrana je za člana Okružnog odbora. Zaključeno da se organizira Savez pionira.

Marta 1943. godine u Pješčanici, Slavskom Polju, Kirinu, Šljivovcu, Ostrožinu i Boviću formirano 6 radnih četa sa 490 omladinaca i djevojaka. Radna četa Pecke ima 72 člana, radni vod Perne radio baštu za vojsku, pružili pomoć bolnici u Perni, radna četa Šljivovca 63 člana, radna četa Štipana 47, radna četa Pješčanice 67 članova, Donji i Lasinjski Sjeničak radne čete sa 100 članova. Sve čete rade na oranju, okopavanju vinograda, sade krumpire, grašak i dr. Nedostatak poljoprivrednog alata, otežana ishrana, neprijatelj upada na slobodnu teritoriju.

Aprila 1943. godine USAOH i SKOJ organizuju pionire da prikupljaju šišarke za kožu, čiste polja od kamenja, da beru ljekovito bilje, već 3. aprila 1943. godine na terenu Vrginmosta bila je jedna radna četa pionira od 120 članova.

Kotarski odbor USAOH-a Vrginmost uputio Kotarskom odboru Vojnić i Veljun poziv za takmičenje od 22. maja do 22. juna 1943. godine.

Na Savjetovanju pokrajinskog komiteta SKOJ-a za Hrvatsku, koje je održano 2. i 3. maja 1943. godine u Slunju, prisutan Ivo Lola Ribar, donijeta odluka kojom se omladini Korduna dodjeljuje prelazna zastava sa natpisom »Najboljima u pomoći frontu«, a na Prvoj okružnoj konferenciji USAOH-a Karlovac, održanoj dana 12. juna 1943. godine, odati priznanje omladini Korduna rječima: »Vi ste prvi u redovima dične omladine, vi u Hrvatskoj zastupate prvo mjesto«. Za Pokrajinsku konferenciju koja je održana 28. i 29. juna 1943. godine u Otočcu za delegata kotara Vrginmosta izabrani su Ljuba Puškar a Duško Baić za delegata 8. divizije, da bi bio izabran i u Zemaljski odbor USAOH-a.

Juna 1943. godine sve radne jedinice rade na ogrtanju kukuruza i krumpira, sprema se za žetvu, a 8. divizija ratuje po Lici. Omladina pjeva:

Aoj šesta¹¹⁹ jabuko i grožđe,
Smjeni Osmu da na Kordun dođe.

Juli i avgust 1943. godine: radnim akcijama i pobjedama slavi se dvogodišnjica NOB-a. U Kotarskom komitetu SKOJ-a i Kotarskom odboru USAOH-a Vrginmost nalaze se: Ljuba Puškar, Milka Mraović, Maca Pavlović, Sveto Radanović, Pavao Bjelić, Dane Maslek, Mica Carević, Anka Milinković, Mile Kajganić, Ljerka Šnajder, Ljuban Nišević, Gaša Bratić, Zlata Švabinec, Rade Čabraja. U Općinskom komitetu Sjeničak: Mica Carević, Stevo Bratić, Dane Mrkalj, Anđa Pruginić, Ljuban Pilja, Seka Pavlović, Mara Kajganić, Branko Vidović, Anica Arbutina, Seka Krlić, predsjednik Kotarskog odbora USAOH-a, Mile Kajganić sekretar SKOJ-a općine Ostrožin, Rade Čabraja, sekretar SKOJ-a općine Sjeničak.¹²⁰

¹¹⁹ Misli se na Šestu proletersku ličku, docnije »Nikola Tesla«.

¹²⁰ Historijski arhiv, Karlovac.

U oktobru 1943. godine došlo je rješenje da na teritoriji kotara budu dva kotarska NOO - Vrginmost i Sjeniĉak. Tada su uspostavljena dva kotarska komiteta SKOJ-a i dva kotarska odbora USAOH-a. U Kotarskom komitetu SKOJ-a Vrginmosta ostali su: Maca Pavlović, sekretar, Ljerka Šnajder, Milka Mraović, Ljuban Nišević i Gašo Bratić. Predsjednica odbora USAOH-a bila je Milka Mraović. Kotarski komitet SKOJ-a Sjeniĉak sačinjavali su: Vlado Romĉević, sekretar, Mica Carević, Mile Kajganić i Seka Krlić, koja je, ujedno, bila i predsjednica odbora USAOH-a.

Ponovnim spajanjem kotarskih NOO Vrginmost i Sjeniĉak u Kotarski NOO Vrginmost, aprila 1944. godine, spojena su i omladinska rukovodstva. Omladinski rukovodioci ostali su isti, tako da su Kotarski komitet SKOJ-a sačinjavali: Vlado Romĉević, sekretar, Maca Pavlović, organizacioni sekretar, Milka Mraović, zadužena za rad USAOH-a, Gašo Bratić, odgovoran za agitaciju i propagandu, Mile Kajganić, zadužen za vojsku. U plenum su ušli i sekretari općinskih komiteta SKOJ-a: Mica Carević, za Sjeniĉak, Milka Radović, za Bović, Milan Poštić, za Topusko i Milan Kajganić za Ostrožin. Poslije kratkog vremena Vlado Romĉević je otišao za člana Okružnog komiteta SKOJ-a Cazin, a dužnost sekretara ponovo je preuzela Maca Pavlović.

Pored iznetih radova i zadataka, koje je rješavala omladinska organizacija, omladinci su bili i glavni organizatori i nosioci kulturno-prosvjetnog rada i zabavnog života a tako reći, nosili su pjevaĉke horove, recitatorske grupe, školstvo i analfabetske teĉajeve, organizaciju nastave za djecu i dr. Posebno su vodili brigu o odlasku omladinaca u partizanske jedinice. Svi sposobni omladinci željeli su da idu u vojsku, ali bili su potrebni i za rad na terenu u pozadini. Zato se posebno rješavalo na sastancima omladine koji će od omladinaca ići u vojsku, a koji ostaju na terenu. Veći dio je bio u vojsci, a u drugoj polovini 1944. godine, kada se, radi popune, pri komandi IV korpusa formirala omladinska brigada, otišli su skoro svi sposobni omladinci, tako da je težište rada u pozadini bilo na omladinkama.

ULOGA ORGANIZACIJE KPH U RAZVOJU I JAČANJU NOB

Sa početkom ustanka, kako je već reĉeno, od ukupno 50 sela kotara - 14 je imalo partijsku ĉeliju. Formiranjem partizanskih odreda, te seoske ĉelije su prestale da rade, a osnovane su ĉelije u odredima, a kasnije i po vodovima i ĉetama 3. i 4. bataljona. Sve do maja 1942. kada je osnovan Kotarski komitet KPH Vrginmost, južni dio teritorije kotara Vrginmosta partijski je bio vezan za Kotarski komitet KPH Vojnić. Sekretar komiteta bio je tada Stevica Lukaĉić, rodom iz Karlovca, a politički sekretar Rade Bulat, iz Vrginmosta. Za sjeverni dio bio je Kirinsko-sjeniĉarski kotarski komitet KPH. Poslije Milica Dejanovića, za sekretara ovog komiteta postavljen je Miljkan Maslić, iz Štipana. U januaru 1942. poslije izbora Općinskog NOO Perna, izabran je i Općinski komitet KPH. Sekretar Komiteta bio je Milan Orešĉanin Crni, iz Perne.

Zaključno sa 1941. godinom postavljena je organizaciona mreža organizacija KPH, sa postojanjem Okružnog komiteta, kotarskih i općinskih komiteta i partijskih ĉelija. Početkom novembra 1941. godine uslijedilo je i Uputstvo Okružnog komiteta KPH Karlovac za rad partijskih organizacija i njihovih sekretara, u kojem su posebno istaknuti mjesto, uloga i zadaci partijske ĉelije. Prilikom formiranja partizanskih odreda postojale su dvije vrste partijskih ĉelija - seoske i po partizanskim ĉetama. I jedne i druge imale su ĉelijska odeljenja po zaseocima, odnosno po vodovima, radi lakšeg sastajanja i operativnijeg rada. Sem članova, postojali su kandidati za članove KPH i simpatizeri Partije.

Iako su osnovni zadaci bili isti za sve članove Partije, njihov način i sadržaj rada odgovarao je sredini u kojoj su djelovali. Glavna dužnost članova Partije u partizanskim odredima bila je da podižu borbeni duh i političku svijest partizana, da se bore za čvrstu i drugarsku disciplinu, za pravilne međuljudske odnose, da u svemu pomažu komandiru i političkom komesaru, te da se ističu hrabrošću, skromnošću, disciplinovanošću i aktivnim radom, kako bi stekli povjerenje i poštovanje svih boraca. Članovi Partije u selu imali su zadatak da narodu objašnjavaju potrebu borbe, da podižu borbenost naroda i jačaju borbenu svijest boraca, produbljuju mržnju protiv okupatora i njegovih pomagača, da rade na mobilizaciji svih sposobnih za partizanske odrede, jačaju NOO i organizacije omladine i žena, staraju se o radu, redu i bezbjednosti sela, o snabdijevanju partizanskih odreda i ishrani stanovništva, o poljoprivrednim radovima, spremanju i čuvanju namirnica, te da se bore protiv svih sabotera, švercera, kapitulanta, izdajnika, da politiku Partije dosljedno sprovode u djelo i ne dozvole njeno iskrivljavanje. A i jedni i drugi - u selu ili odredu, borili su se za čistotu svojih redova.

Razumljivo je da je u tim teškim ratnim uslovima, naročito u početku, bilo i razlika u mišljenjima o oblicima vođenja borbe i pružanja otpora. Pojedinci su bili i za pregovore sa okupatorom i njegovim pomagačima, drugi da se borba ne vodi u njihovom selu, kako bi ga sačuvali od odmazde, treći da se partizani ne upuštaju u borbu protiv jačeg neprijatelja i si. Bilo je čak i pojedinih članova Partije koji se nisu u svemu pridržavali linije Partije, pa nisu ispoljavali svoju punu aktivnost iz neznanja, straha, oportunitizma i si. Protiv svih takvih Partija se odlučno borila. Recimo, u Kirinsko-sjениčarskom kotaru pojedini članovi Partije su slabo radili i u januaru 1942. godine je došlo do smjene Kotarskog komiteta KPH. Umjesto sekretara Miljkana Maslića, Okružni komitet KPH za Karlovac uputio je Ivicu Tomšića, koji je privremeno vršio tu dužnost, a zamijenio ga je Nikola Romčević Osula. U novi komitet izabrani su: Nikola Vidović, Slavko Krajačić (Vjekoslav Vajs) i Pero Jurić, a naknadno je ovamo upućen iz okružnog komiteta SKOJ-a za Karlovac i Mile Jurić. Zbog krađe i neposlušnosti, iz Partije su isključeni: Vaso Roknić, Stevan Kličković i Marko Krkljuš, a zbog grupašenja Stanko Maslek, Branko Nikoliš i Mile Manojlović Gedžo.

U martu 1942. godine došlo je do raspuštanja čelijskog odjeljenja voda Perna - zbog nediscipline i slabe borbenosti, ali je odmah formirana nova čelija, čiji su članovi bili: Nikola Basara, komandir čete, Dušan Rkman, politički delegat voda, Mirko Rkman, Marko Božić, Jovica Zlatar i Josip Gržinić.

U drugoj polovini 1941. godine pred partijskom organizacijom kotara stajali su najteži zadaci: formiranje partizanskih odreda, izbor organa narodne vlasti (NOO), stvaranje organizacije AFŽ-a, osnivanje omladinske SMG i skojevskih aktiva. Svi članovi Partije bili su u partizanskim jedinicama, tako da su oni preuzeli ulogu i zadatke iz domena rada partijskih čelija u partizanskim četama i seoskih partijskih čelija.

Pošto su osnovane partijske čelije u odredima i jedinicama 3. i 4. bataljona, sve prema direktivama primanim od Okružnog komiteta KPH za Karlovac, pristupilo se formiranju organizacija po selima. Komunisti su sazivali i održavali zborove stanovnika, govorili im o potrebi organizovanog rada i zajedničke borbe, objašnjavali im šta je Narodnooslobodilačka fronta, šta su NOO i koji su im zadaci, šta je organizacija AFŽ-a i kakva je njena uloga, kako treba da se organizuje omladina i koji su joj osnovni zadaci. Sve je to bilo novo za narod, pa je iziskivalo posebne napore od svih članova Partije koji, s druge strane, ni sami nisu imali dovoljno znanja, sposobnosti i iskustva. No, i pored toga rezultati nisu izostali, jer su se svi uvjerali u pravednost borbe koju je povelala Partija i masovno su pošli u NOB. Ljudi su se brzo snalazili u novim uslovima, iako su izvršavali zadatke, koje do tada nisu rješavali.

U martu 1942. godine, tačnije 12, 13. i 14. marta u oslobođenoj Velikoj Kladuši održana je i druga konferencija KPH za okrug Karlovac. Kao delegati ispred komunista Kirinsko-sjениčarskog kotarskog komiteta KPH, bili su: Nikola Vidović, komandant 4. bataljona, Ivica Tomšić, privremeni sekretar Komiteta, i Nikola Romčević Osula, koji je preuzeo dužnost sekretara Komiteta od Tomšića, a ispred Kotarskog komiteta KPH za Vojnić, sa teritorije 3. bataljona: Dušan Rkman, politički delegat voda Perna i Milan Oreščanin Crni, sekretar Općinskog komiteta KPH Perna. Prema podacima koji su se čuli na ovoj konferenciji, Kirinsko-sjениčarski kotarski komitet KPH imao je 88 članova KPH, koji su radili u tri partijske ćelije sa 11 ćelijskih odjeljenja, 13 kandidata KPH i 101 člana SKOJ-a. Početkom 1942. godine, na južnom dijelu teritorije Vrginmosta, u okviru 3. bataljona, postojale su dvije četne ćelije KPH i tri seoske ćelije (Perna, Pecka i Malička) sa ukupno oko 50 članova i 20 kandidata KPH i oko 80 članova SKOJ-a, sve boraca ili članova seoskih aktiva.

Početkom 1942. godine počelo je osnivanje partijskih ćelija i po selima. To je bilo otežano zbog stalnih ustaških ofanziva, tako da je većina članova Partije bila stalno u borbi. No, i pored toga, oni drugovi koji su bili zuduženi za rad na terenu, iz kotarskih i općinskih rukovodstava, bili su u stalnom kontaktu sa članovima NOO i rukovodstvom omladinske organizacije i organizacije AFŽ-a. Uglavnom, osnovane su seoske partijske ćelije u selima gdje su bile i prije dizanja ustanka: Pecka, Perna, Malička, Bović, Kirin, Štipan sa Šljivovcem i Lasinjski Sjeničak. Do kraja 1942. godine seoske partijske ćelije formirane su i u Crnom Potoku, gdje su bili uključeni članovi Partije iz Katinovca i Starog Sela, zatim u Dugom Selu zajedno sa Trepčom, Ostrožinu, u Gornjem Sjeničaju sa Malom Trepčom i u Slavskom Polju.

Poslije proljetnih ustaških ofanziva stvoreni su uslovi za objedinjeni rad za cijelu teritoriju kotara Vrginmosta, te je, odlukom Okružnog komiteta KPH za Karlovac, maja 1942. godine formiran Kotarski Komitet KPH za Vrginmost, a prestao je da radi Kirinsko-sjениčarski kotarski komitet. Sekretar novog Komiteta do oktobra iste godine bio je Nikola Romčević Osula, kada je otišao na dužnost u Okružni komitet, za rad na agitaciji i propagandi, a umjesto njega došao je Milan Oreščanin Crni, koji je na ovoj dužnosti ostao do kraja rata. Dok je pored Vrginmosta postojao i Kotarski komitet KPH Sjeničak, a to je bilo od oktobra 1943. do aprila 1944. godine, sekretar tog rukovodstva bila je Marija Galjan. U taj komitet je nešto kasnije kooptirana i Nada Oreščanin iz Perne, za rad sa ženama.

Sekretari općinskih komiteta KPH bili su: za Pernu - Miloš Đanković, izabran poslije Milana Oreščanina i ostao do maja 1943. godine, Mile M. Radičanin, iz Pecke, do kraja 1943. godine, Marko Božić, iz Perne, do kraja rata; za Sjeničak - Stanko I. Manojlović, iz Gornjeg Sjeničaka; za Kirin - Petar Đ. Radanović, iz Šljivovca; i za Bović - Mara V. Gledić, iz Kozarca.

Teško je bilo ustanoviti postojanje, odnosno kretanje seoskih partijskih ćelija u toku rata. Zna se da ih nije bilo u 26 od ukupno 50 sela - mjesta. No, ni u ostalih 24 sela nisu bile stalne, jer su članovi Partije odlazili u vojsku, ili na druge dužnosti van svoga sela. Prema izvještaju Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost, od 25. februara 1943, Kotarski komitet je, osim svojih članova, imao i 84 člana KPH u četiri opštine: Perna - 29 članova, Ostrožin - 21 član, Bović - 21 član i Sjeničak - 13 članova KPH. Skoro isto stanje bilo je i u oktobru 1943. godine. U pomenutom izvještaju govori se i o isključenju iz partije Tome Markulina i Steve Vidaka iz Lasinje, zbog kukavičluka. Član Partije Mika Orečić, iz Desnog Sredičkog, ostao je u partijskoj jedinici Šljivovac, općine Ostrožin.

Prema drugom izvještaju Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost, od 28. februara 1944, dakle poslije godinu dana, daju se podaci: Perna - ćelija sa 5 članova; Pecka - ćelija sa 6 članova; Crni Potok - ćelija sa 4 člana; Bović - ćelija sa 8 članova; Komanda mjesta Topusko - 2 ćelije sa 14 članova, i 7 kandidata; pri kotarskom NOO - po jedna ćelija i aktiv od 5 članova. Ukupno, dakle, 42 člana KPH. Slično stanje bilo je i na teritoriji Kotarskog komiteta KPH za Sjeničak, a prema njegovom izvještaju od marta 1944. godine bilo je: Gornji Sjeničak - 8 članova, 4 kandidata, 8 aktivista; Lasjnjski Sjeničak - 7 članova, 9 kandidata; Ostrožin - 6 članova, 1 kandidat, 2 aktivista; Šljivovac - 8 članova, 1 kandidat, 2 aktivista; Štipan - 4 člana, 4 kandidata; Dugo Selo - 5 članova, 5 kandidata; Komanda mjesta Lasinja - 6 članova, 5 kandidata i Komanda mjesta Skakavac - 10 članova, 3 kandidata, 3 aktivista. Ukupno, dakle, 54 člana, 42 kandidata i 15 aktivista.

U izvještaju Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost ne govori se o broju kandidata i aktivista, a zna se da ih je bilo kao i na teritoriji tadašnjeg kotara Sjeničaka. U toku rata pored članova KP bili su i kandidati, kao i prije rata, a postojali su i tzv. aktivisti, ili, kako su se prije rata nazivali simpatizeri Partije. Međutim, nije bio najvažniji broj članova KP, zapravo nije se tim brojem izražavala snaga uticaja Partije, koliko je bila važna politika KP koju je narod prihvatio i za koju se borio, iako nije bilo partijske ćelije u svakom selu, tamo su djelovali, doslovno u svakom selu, NOO, odbor organizacije AFŽ-a, odbor USAOH-a, aktiv SKOJ-a, odbor JNOF, odbor pionira. Sve te organizacije uspostavila je Partija, i sve su one radile prema direktivama i upuststvima Partije.

Partija je stalno razvijala političku svijest i borbeni duh naroda, objašnjavala idejnost i pravednost NOB-a, razobličujući politiku okupatora i domaćih izdajnika. Posebno se posvjećivala pažnja jačanju bratstva i jedinstva Srba, Hrvata i Muslimana. To je bilo jedno od glavnih pitanja koje se stalno moralo objašnjavati, jer je od toga zavisio i uspjeh naše borbe. Ako se zna koliko su ustaše, kao otpadnici iz redova Hrvata i Muslimana, poubijali nevinog srpskog naroda, onda se vide i težina i značaj borbe da se ne dozvoli bratoubilački rat. U tome je Partija na teritoriji kotara Vrginmosta i uspjela. O uspjehu Partije i NOP-a govori i podatak da na ovoj teritoriji nije bilo ni jednog četnika i ni jedan zbog toga nije osuđen od strane vojnog ili narodnog suda. Istina, za vrijeme NOB sa ove teritorije osuđeno je i strijeljano oko 60 ljudi, ali ni jedan zbog toga što je bio četnik, već zbog šverca, krađe, neposlušnosti, nediscipline, dezerterstva i si. Većina ih je osuđena više za primjer drugima, a manje zbog težine djela koja su počinili. O tome, ilustracije radi, navodimo slučaj da je hrabri borac Savo Oreščanin, iz Perne, strijeljan za primjer drugima samo zbog toga što je napustio stražarsko mjesto da bi se napio vode.

O političkoj situaciji na teritoriji kotara Vrginmosta govori se i u izvještaju Okružnog komiteta SKOJ-a za Karlovac, upućenom Pokrajinskom komitetu SKOJ-a 4. marta 1943.:

»Političko stanje u ovome kotaru kod naroda i kod omladine može se reći da je najbolje od svih ostalih kotareva, jer u ovaj kotar uopće nije mogla da četnička propaganda ili okupatorska nađe plodno tlo, nijedan slučaj da je netko otišao u četnike nije se desio, makar da su u ovome kotaru sve Srbi. Baš sada, za vrijeme mobilizacije, najviše se odazvalo iz ovoga kotara, među njima i omladinaca. Zbog nestašice hrane i zbog odsustva naših brigada za vrijeme ofanzive šverc se je razvio, ali taj isti šverc mi nismo u stanju da ga spriječimo tako lako, jer je vezan dosta na ekonomskoj bazi«,¹²¹

¹²¹ Historijski arhiv Karlovac - 16/1855.

Kao što se i u ovom izvještaju konstatuje, šverc je ovdje bio vezan za ekonomsku bazu. Naime, nije bio na bazi bogaćenja, već zbog nemaštine; narod je ostao bez soli, šibica, odjeće, obuće i drugih kućnih potreba, pa se dovijalo da se nekako prežive nevolje. No, bilo je i onih koji su htjeli samo od šverca da žive, ali je protiv takvih vođena borba. Nije se dozvoljavalo da namirnice, zbog raznih sitnih stvari, odlaze neprijatelju. Partija je stalno objašnjavala štetnost takve vrste šverca, a mnogi su za primjer drugima bili i kažnjavani. U vezi sa nemaštinom govori i izvještaj Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost, upućen Okružnom komitetu KPH za Karlovac 3. januara 1943.:

»Dragi drugovi, pošto je zima već sada osvojila, a rad dosta velik, zima se svakodnevno zaostava, a imamo dosta drugova goi ih i bosih, pa se moli naslov da ako ima mogućnosti i od kuda, da se dodijeli koji komadić odijela, kao bluza, kaput ili šinjel ili šta bilo da se može upotrijebiti za čovjeka, jer stvarno ako je drug go ne može raditi na terenu.«¹²²

Direktive i uputstva Partije bili su osnova i za druge aktivnosti na terenu, a tu se posebno ističu poljoprivredni radovi, stvaranje rezervi, snabdijevanje stanovništva i partizanskih jedinica, snabdijevanje i pomoć bolnicama, bezbjednost i samozaštita oslobođene teritorije, mobilizacija snaga i sredstava za front, pod parolom »sve za front«. Sve te zadatke Partija je uspješno rješavala, jer je svijest naroda bila na visini. Svakoga časa narod je znao gdje su njegovi borci, gdje se borbe vode. Bila je stalna veza naroda sa vojskom i vojske sa narodom. Bio je ponos porodice koja je imala svoga člana u partizanima. A ako je ta porodica ostala bez sposobne radne snage - pomoć bi joj bila ukazivana od strane NOO, omladine i organizacije AFŽ.

Partija se stalno starala i o podizanju političke svijesti naroda. Održavani su redovni sastanci u okviru postojećih organizacija, a često i skupovi, zborovi svih mještana. Na svim sastancima isticana je i objašnjavana vojna i politička situacija u svijetu i u nas, da bi se i u vezi s tim na kraju stalno isticali zadaci za budući rad. Zbog dnevnih poslova, a i ispada ustaša na slobodnu teritoriju, posebno za vrijeme neprijateljskih ofanziva, sastanci se nisu mogli održavati danju, već uveče, noću, pri čemu bi se veći skupovi završili omladinskom igrom i veseljem. Nije bilo čovjeka koji bar u osnovi nije poznao stanje u svijetu i kod nas, i koji nije znao ciljeve NOB, što je bio prvi uslov da se za njih bori. Svi su bili zainteresovani, a i Partija je obezbjeđivala redovna informisanja - usmenom riječi i putem pisanog materijala, koji se čitao pojedinačno i grupno.

Partija se starala i za kulturni i prosvjetni rad, za rad školstva. Na tome planu gotovo više je postignuto nego prije rata. Pored škola za djecu, radili su i alfabetski tečajevi, radile su recitatorske i diletantske grupe, horovi i si. Radili su ovi ljudi i ono što do tada nikada nisu ni čuli ni vidjeli. Izvodili su programe pod vedrim nebom ili u skućenim prostorijama, da bi se oslobođenjem Topuskog, Vrginmosta i Lasinje stvorili bolji materijalni uslovi.

Sem ishrane, najteži problem bio je smještaj stanovništva, jer su sva sela još u 1941. godini spaljena. Većina stanovništva se u tome sama snalazila; jedan drugom je pomagao da se napravi krov nad glavom, a najviše je doprinjela ljudska solidarnost i pomoć od strane sela kojima je nešto ostalo iza ustaša. Razne zanatlijske brigade, koje su NOO formirali prema upustvima Partije, udarničkim radom podizale su bajte u kojima su preživjeli stanovnici kotara Vrginmosta dočekali dan slobode.

I sve ostalo što se radilo i stvaralo, radilo se i stvaralo pod rukovodstvom KPJ, odnosno KPH, u koju je narod stekao duboko povjerenje od prvih ustaničkih dana, povjerenje koje se u toku rata stalno produbljavalo.

¹²² Historijski arhiv Karlovac - 6/594.

DOPRINOS NARODA KOTARA VRGINMOSTA NARODNOOSLOBODILAČKOJ BORBI

Narod kotara Vrginmosta ponosan je na svoj doprinos narodnooslobodilačkoj borbi Jugoslovena i trajno čuva uspomenu na ogromne žrtve koje je dao u toku četvorogodišnje borbe za slobodu, o čijoj veličini govori i brojka od 10.348 poginulih, od kojih 1.333 kao borci NOV Jugoslavije.

Na poziv Partije i u duhu odluke usvojene u Abezu 19. jula 1941, ovaj narod se digao na ustanak i rasplamsao narodnooslobodilačku borbu na svojoj teritoriji, da bi njegovi sinovi, poslije prvih borbi i uspjeha na teritoriji kotara, nastavili i širili borbu i u drugim krajevima naše zemlje. O tome svjedoče i podaci da je od 1.333 poginulih boraca NOVJ, u borbama na teritoriji kotara, odnosno u Kordunu, palo 649, zatim van Korduna i širom Hrvatske 380, a 304 ostalo na bojištima širom Jugoslavije, sa kćerima i sinovima svih naših naroda i narodnosti u borbi za zajedničku slobodu.

Borci sa teritorije ovog kotara među prvima su, početkom 1942. godine, prešli rijeku Kupu, i zajedno sa komunistima Pokuplja, Žumberka, Karlovca i Zagreba, prenosili buktinju ustanka do samih prilaza Zagrebu. Oni su se, sem u sastavu matičnih jedinica, Osme kordunaške udarne divizije i Kordunaškog NOP odreda, borili i u redovima Sedme banijske udarne divizije, 13. proleterske NOU brigade »Rade Končar«, 4. proleterske crnogorske brigade, Žumberačko-pokupskog, Kalničkog i Moslavačkog NOP odreda, 34. divizije, 10. zagrebačkog korpusa i drugih jedinica NOV Jugoslavije.

Iako od Ante Pavelića i njegovih ustaša osuđen na istrebljenje, narod sa teritorije ovog kotara se, kao i narod cijelog slobodarskog Korduna, Banije i drugih krajeva Hrvatske i Jugoslavije, nije pokorio, nije klonuo duhom. Naprotiv, vjeran slobodarskim tradicijama i demokratskim htjenjima, a rukovođen svojim sinovima, članovima Komunističke partije, jedinstveno je pošao u narodnooslobodilačku borbu i u njoj, i uz najveće žrtve i samoodricanja, jedinstven i ostao. O tome svjedoče podaci da srpski živalj sa ovog područja u svojim redovima nije imao četničkih izroda, a hrvatski živalj, uvidjevši svu podlost ustaške politike, od kraja 1942. godine prilazi NOP-u, da bi se od druge polovine 1943. godine aktivno i masovno uključio u borbu za nacionalno i socijalno oslobođenje.

Narod sa teritorije ovog kotara krajem jula 1941. godine masovno je ustao i, iako tako reći goloruk, odlučno prihvatio borbu protiv razjarene ustaške horde. Već krajem avgusta sva sela su bila zahvaćena masovnim narodnim ustankom. Do kraja oktobra iste godine skoro svako selo imalo je svoj partizanski odred, a krajem 1942. godine ovo područje je imalo dva bataljona sa oko 600 boraca i oko 400 aktivista u pozadini. Među preživjelim borcima ovog kraja ima 608 nosilaca Partizanske spomenice 1941, a među poginulima 466 su kao dobrovoljci 1941. godine stupili u partizanske jedinice. Do kraja 1941. godine ovdje su, slobodnom voljom naroda izabrani, djelovali organi narodne vlasti, narodnooslobodilački odbori i organizacije omladine i Antifašističkog fronta žena. S razlogom se može reći da je sa 1941. godinom sav narod bio organizovan i masovno uključen u NOB, svjestan da je njegov prvi zadatak borba protiv okupatora i domaćih izdajnika, pod rukovodstvom Partije i u skladu sa borbenim poklicem »Svi na front - sve za front«. Razumije se, ista situacija bila je i u susjednim kotarima Korduna i Banije, kao dijela nedjeljive cjeline Jugoslavije.

Ni ubijanje nevinih ljudi, žena i djece, ni paljenja sela, ni ustaške ofanzive i obruč u Petrovoj gori, naročito u maju 1942. godine, nisu slomili borbenu volju, oslabili otpor i umanjili odlučnost naroda kotara Vrginmosta da istraje u započetoj borbi za slobodu, da posustane pred strahom od žrtava, popusti pred prijetnjama i odricanjima.

U toku četiri godine duge i krvave borbe naroda ovog kraja za slobodu, neprijatelj je ubio 6.991 stanovnika, među kojima 4.357 muškaraca i 2.634 žene; od njih su 1.616 bili do 15, a 1.443 preko 51 godine starosti. Od tifusa je umrlo 1.601, a kao žrtve rata život je izgubilo još 459 žitelja. Prema prvim poslijeratnim procjenama, na teritoriji kotara je što otjerano što opljačkano 27.078 komada stoke, zatim 1.237 vagona hrane, sva roba iz 84 trgovačke i zanatske radnje, 4.508 dijelova namještaja, 43.244 odijela, itd.

Poslije proboja ustaškog obruča u Petrovoj gori, 14. maja 1942, ojačane partizanske jedinice ovog kraja prelaze u ofanzivu, a ustaše u defanzivu. Razmahom borbe i uspjesima u njoj, formirane su i prve kordunaške partizanske brigade, a 22. novembra 1942, dakle među prvima na tlu Jugoslavije, i 8. kordunaška divizija. Upravo u toku ofanzivnih akcija jedinica ove proslavljene divizije, krajem 1942. godine je, sem Topuskog, oslobođena čitava teritorija kotara Vrginmosta, što je bio neodvojiv dio široke i dobro organizovane slobodne teritorije na tlu Jugoslavije. Tako je oslobođena teritorija kotara Vrginmosta, u oslobođenom Kordunu i sa susjednom slobodnom Banijom, postala baza štabova mnogih jedinica, sjedište brojnih ustanova NOP-a i pozornica istorijski značajnih događaja. O tome svjedoče i brojna spomen-obilježja, koja je narod podigao u poslijeratnom periodu, ovjekovječivši time ljude i događaje. Podignuta diljem kotara, ona rječito svjedoče o nekim istorijskim događajima iz NOR-a na ovom tlu, kojima ćemo se, bar u najkraćem, još jednom vratiti, da bi bili upamćeni:

- U šumi Abez je, pod rukovodstvom sekretara CK KP Hrvatske Rade Končara Brke, donijeta odluka za dizanje ustanka na Kordunu i Baniji;
- U selu Štipan su Nikola Vidović i Mile Kličković izveli prvu borbenu akciju na Kordunu, 23. jula 1941; time je, u stvari, i počeo ustanak na teritoriji kotara Vrginmosta;
- Kirinska republika je živjela od 2. do 13. avgusta 1941, i bila odgovor naroda Vrginmosta na zločine okupatora i njegovih slugu ustaša. Bio je to dokaz da je narod odbacio i staru i »novu« ustašku vlast, te da stvara svoju narodnu republiku;
- U Ostrožinu je donijet poznati »Ostrožinski pravilnik«, kojim su regulisani organizacija i rad organa nove narodne vlasti;
- U Gornjem Sjeničaju je, pored već formirane dvije kordunaške brigade, 7. novembra 1942. formirana i 13. proleterska NOU brigada »Rade Končar«, u kojoj su bili i brojni borci sa ove teritorije;
- Nedaleko od Vrginmosta, u Crevarskoj Strani, 22. novembra 1942. formirana je 8. udarna kordunaška divizija, a u Suvoj Perni, zaseoku Perne, u kući Miloša Oreščanina Čibe, prvi put su se sastali članovi Štaba 8. divizije na čelu sa Vladom Četkovićem;
- Kod Lasinje su rijeku Kupu, pri polasku iz Zagreba u partizane, prešli Vladimir Nazor i Ivan Goran Kovačić, prešavši tako krajem decembra 1942. na slobodnu teritoriju i zanočivši u Crevarskoj Strani; odatle i potiču dvije znane Nazorove pjesme »Čamac na Kupu« i »Majka pravoslavna«;
- U 1944. godini u Topuskom je bilo sjedište CK KP i Glavnog štaba Hrvatske, i Štaba 4. korpusa, da bi 2. juna iste godine tu bila formirana i 1. brigada Korpusa narodne odbrane Jugoslavije (KNOJ), a marta 1945. godine i Artiljerijska brigada 4. korpusa, u koju su ušli preostali sposobni omladinci sa teritorije kotara Vrginmosta;
- U Topuskom je 8. i 9. maja 1944. održano i istorijsko Treće zasijedanje ZAVNOH-a;
- U Topuskom i Vorkapić-Selu od 25. do 27. juna 1944. održan i Prvi kongres kulturnih i javnih radnika Hrvatske, a u Vorkapić-Selu su organizovani i prvi učiteljski kursevi;

- Krajem 1944. godine ovdje, u Topuskom je održan i drugi Kongres ljekara Hrvatske, započet u Glini;
- Aprila 1944. godine u Topuskom je formirana i Kazališna grupa ZAVNOH-a, a spomen-pločama obilježene kuće u kojima su djelovali Odjel za informacije ZAVNOH-a, veći broj redakcija listova, a od 19. novembra 1944. i Sportsko društvo »Partizan«;
- U rejonu sela Donje Čemernice bio je i prvi partizanski aerodrom, koji je tu ostao sve do oslobođenja zemlje, a zatim premješten u Zagreb;
- Na ovoj teritoriji izvršen je jedan od prvih masovnih pokolja naroda od strane ustaša, kao izraz njihove politike genocida u odnosu na srpski narod. Da bi uništile partizane, ustaše su ovdje, krajem 1941. godine, izvele prvu jaču ofanzivu, na čelu sa Pavelićem.

To su, da ponovimo, samo neki od brojnih istorijskih događaja vezanih za teritoriju Vrginmosta u NOR-u, koji govore o značajnoj ulozi naroda ovog kraja u toku NOB-a, posebno ako se ima u vidu da je ovaj dio područja u blizini Zagreba, gdje je neprijatelj držao brojne, veoma jake garnizone i uporišta.

U najkraćem, kotar Vrginmost iz vremena NOR-a živi je primjer za to da narod - kada odluči da se bori za slobodu - nikakve okolnosti i teškoće ne mogu pokolebati, i nikakve sile zaustaviti u borbi. Time je ta borba ovog naroda, u okviru slobodarskog Korduna i šire zajednice, inspirativan primjer, dragocjeno iskustvo, neiscrpno nadahnuće i snažan podsticaj u borbi za očuvanje tekovina revolucije.

NEZABORAVNI BORCI I NARODNI HEROJI KOTARA VRGINMOSTA

SA ČELA STROJA OD 1.333 POGINULIH

U teškoj ali slavnoj narodnooslobodilačkoj borbi, narod kotara Vrginmosta dao je na hiljade hrabrih sinova, koji su uvijek i na svakom mjestu pokazali primjer hrabrosti, drugarstva i odanosti borbi za oslobođenje svoga naroda. Oni su 1941. godine-, na poziv KPJ, među prvima pošli u borbu protiv daleko nadmoćnijeg neprijatelja, shvatajući veličinu borbe koja stoji pred njima. Oni su tu borbu uvijek pravilno objašnjavali i borili se za njeno proširivanje i van granica svoga kotara.

Borili su se u brigadama svoje matične 8. udarne kordunaške divizije i u kordunaškim partizanskim odredima, ali i u 34. diviziji, 13. proleterskoj brigadi »Rade Končar«, 4. crnogorskoj brigadi, 7. banijskoj diviziji, Karlovačkoj i Žumberačkoj brigadi, Žumberačkom i Pokupsko-posavskom NOP odredu, Unskoj operativnoj grupi i u drugim jedinicama. Borili su se u Kordunu, Baniji, Lici, Gorskom kotaru, Cazinskoj krajini, Zumberku, Pokuplju, Sloveniji i u drugim krajevima Jugoslavije.

Nebrojeni su primjeri podviga koje su sinovi ovog kraja, sa sinovima svih naših naroda, pokazali u toku četvorogodišnje borbe, lako u većini bez vojnog znanja i vojnih škola, kao seljaci, radnici, đaci, intelektualci - znali su da vješto i uspješno iskoriste svoje naoružanje i postanu dobri borci i vojno-politički rukovodioci. Samo narodnooslobodilačka borba, pravedna borba, borba rukovođena od revolucionara KPJ, sa maršalom Titom na čelu, mogla je od njih stvoriti tako narodu i Partiji odane, hrabre i sposobne borce i rukovodioce. Opisati borbe i podvige svakog od njih pojedinačno i sve to dati na jednom mjestu - značilo bi napisati čitave tomove knjiga. Između oko 3000 hrabrih, teško je hrabroga izdvojiti, ali i među njima bilo je onih koji su to zaslužili.

Nezaboravna je hrabrost *Pere Rkmana*, rođenog 1913. godine u Peckoj. Od lugara i čuvara šume postao je komandant 2. bataljona Druge brigade 8. kordunaške divizije i na toj dužnosti junački poginuo 16. decembra 1942. kod Topuskog, u Topličkim Kosama. Od prvog dana borbe, kao komandir partizanskog odreda Pecka, bio je primjer hrabrosti i neumorni vaspitač mladih boraca, njihov učitelj u rukovanju oružjem. U svakoj akciji bio je prvi i svojom vedrinom i raspoloženjem je, i u najtežim situacijama, svojim borcima ulivao vjeru u uspjeh i pobjedu, lako su mu ustaše zaklale, a zatim spalile, ženu i troje djece, te ženu i četvoro djece od brata mu Milutina, koji je, kao borac partizanskog odreda Pecka, hrabro poginuo 1. marta 1942. u Vrnograču - bio je i neumorni borac za bratstvo i jedinstvo Srba i Hrvata. Posljednjeg dana života imao je najtežu borbu. Sa svojim bataljonom, na osiguranju prema Topuskom, obezbijedio je oslobođenje Čemer-

lice. Toga dana bio je u prvim rovovima, prvi među onima koji su jurišali. A uveče, kada je bataljon povlačio, pošavši da o tome obavijesti svoju ljevokrilnu četvu, noću je upao i ustašku zasjedu. Živ se nije dao ustašama u ruke, već se ubio svojom bombom. Pao je na domaku svoje rodne Pecke, za koju se tako hrabro i časno borio.

Na domaku slobode poginuo je i neustrašivi omladinac *Slavko Jakšić*, rođen 1926. godine u Peckoj, đak petog razreda gimnazije u Zagrebu. Od đaka, bosonogog omladinca i borca iz prvih ustaničkih dana 1941. godine, aktivnog skojevca - postaje zapaljeni i od drugova cijenjeni partijsko-politički rukovodilac. Bez majke je ostao prije rata, i oca mu ubijaju ustaše 1941. godine u Zagrebu. Gine kao politički komesar bataljona reće brigade 8. divizije, aprila 1945. godine.

Junaci iz Perne: *Jovica Zlatar*, 1916, *Marko Ulemek*, 1918, *Mile Poštić*, 1918, *Milan Poštić*, 1918 i *Milan Bakić*, 1922 - ostaće zapisani u istoriji svoga kraja kao borci koji nisu znali za strah, kojima je bilo smiješno kada vide nekoga od boraca kako u akciji aginje glavu. Uvijek su vedra i ponosna čela - bili prvi. Najteže situacije jedinice rješavali su upravo oni. *Jovica Zlatar*, kao kandidat KPH, i prije rata je bio među prvima u borbi protiv nenarodnog režima, a u ratu su ga, pored hrabrosti, krasile osobine društva i vedrine. Prvi od ove neustrašive petorke poginuli su Marko i Jovica, kao borci prvog proleterskog bataljona Hrvatske, kod Knina, aprila 1942. godine. Prvi je poginuo larko, ali njegov komšija, nerazdvojni drug i komandir voda Jovica ga ne ostavlja; izlačeći ga - i on gine pored njega. Zatim gine *Milan Bakić*, kao zamjenik političkog komesara čete u 13. proleterskoj brigadi, februara 1943. godine u Žumberku. Maja 1943. godine, kod Gospića, gine *Mile Poštić*, kao komandant Pratećeg bataljona 8. divizije, iste godine, u oktobru, *Milan Poštić*, zamjenik komandanta 1. bataljona Druge brigade 8. divizije, kada su ga ustaše ubile kao ranjenika u bolnici u Otočcu. Bila mu je to četvrta oosljednja rana. Po svojoj hrabrosti, vedrini, duhovitosti i smjelosti ovoj petorki se pridružuju omladinac *Miloš Mićo Roknić*, 1924, koji gine 7. juna 1942. u Topuskom i *Dušan olundžija*, Kum Dujo, 1917, koji je poginuo kao borac 3. brigade 7. divizije kod Gornjih ubrava.

I selo Malička imalo je svoje junake, među kojima se ističu *Milivoje Šapić*, 1917, član KPH, *Stevo Janjanin*, 1917, *Bogdan Čiča*, 1920. i *Stanko Janjanin Čane*. Milivoje Šapić pripada predratnim članovima KPH i jedan je od organizatora ustanka. Brzo postaje partijsko-politički rukovodilac u partizanskim jedinicama, a gine kao politički komesar bataljona Prve brigade 8. divizije, marta 1943. godine kod Plaškog, u borbi protiv četnika, hrabro, pažljiv, društven i hrabar, *Stevo Janjanin* rano gine kao komandir voda (Malička) čete, 3. bataljona, 14. januara 1942. u Blatuši u borbi sa ustašama, a *Bogdan Čiča*, poznat kao bombaš, hrabro gine juna 1943. godine, odnosno tada je po treći put ranjen, a bi poslije nekoliko dana podlegao ranama i umro u partizanskoj bolnici u Drežnici - orski Kotar. Bio je uvijek u prvim redovima, uvijek sa bombom u ruci i u jurišnim grupama. Svaka akcija za njega je bila novi podvig, ali i podvig koji je neprijatelju ulivao strah u kosti. U najjačoj vatri, svojim borbenim pokličem, dizao bi borce sa zemlje i vodio ih na juriš. Junački se borio i junački je poginuo.

Među hrabrim borcima Blatuše ističe se *Ilija Gubić*, rođen 1918. godine. Zemljoradnik i simpatizer KPH, bio je prvi u redovima ustanika i prvi među partizanima partizanskog odreda Maličke, a zatim Podgorja, te borac i politički rukovodilac u Drugoj brigadi 8. divizije. Poginuo je kao politički komesar bataljona Druge brigade 8. divizije, februara 1945. godine kod Ličkog Petrovog Sela. Tek poslije rata narod sela Blatuše dočeka je za junački podvig i herojsko držanje pred neprijateljem *Danice Mutić* udate Čičević, rođene 1918. godine u Blatuši, predratne radnice u Zagrebu, u Tvornici dugmadi.

Po odluci partijske organizacije Danica je organizovala zasjedu i omogućila ubistvo šefa gestapoa pukovnika Konrada, kako bi se spriječilo hapšenje ilegalaca, članova KPH, za koje je već bio doznao. I dalje je nastavila sa svojim radom i učestvovala u nizu akcija, koje je organizovala i izvodila partijska organizacija u Zagrebu. Koncem 1941. godine pala je u kandže ustaške policije. Mučeničkom smrću završila je svoj mladi poletni život.

Mnogo je divnih primjera žena koje su radile u organizaciji AFŽ, posebno žena boraca. Među njima naročito se ističu *Dragica Bulat*, 1922, student medicine, iz Podgorja, i *Marija Ulemek* 1923, zemljoradnica iz Perne. Dragica, od ranije član KPH, ilegalni kurir i veza između Okružnog komiteta KPH za Karlovac i Vrginmost, među prvim ustanicima među prvim borcima partizanima. Poginula je kao referent saniteta 3. bataljona, 31. marta 1942. u Petrovoj gori. A Marija spada među one žene borce koje su, svojim držanjem u borbi, dokazale da žene isto koliko i muškarci mogu biti i dobri borci i pouzdani rukovodioci. Svojom hrabrošću stekla je povjerenje boraca i starješina, postala komandir voda i kao takva junački poginula 14 mjeseci poslije brata Marka, juna 1943. godine, kod Barilovića.

Svjetao lik iza sebe, kao borac i rukovodilac, ostavio je i *Svetozar Trkulja*. Rođen je 1922. u selu Mala Trepča, u srednje imućnoj seljačkoj porodici. Bez oca je ostao kada je imao dvije godine, a teže poljoprivredne poslove počeo je obavljati od svoje desete godine. Odmah po formiranju partizanskog odreda Katić Kosa postaje njegov borac. Početkom 1942. godine dolazi u 1. proletersku četvu, koja je iste godine ušla u sastav 13. proleterske brigade »Rade Končar«. U brigadi, kao komandir čete, ostaje sve do njenog odlaska sa teritorije Žumberka, kada postaje komandant bataljona Žumberačkog NOP odreda i Žumberačke brigade. Početkom februara 1945. godine sa bataljonom je bio u selu Kupčini. Pomoću saradnika koji su se nalazili u štabu 34. divizije, Nijemci su uspjeli noću opkoliti selo i ujutro otpočeti napad. U neravnopravnoj borbi, po dubokom snijegu, Svetozar je bio ranjen u prsa i tako onesviješćen pao u ruke Nijemaca. Istog mjeseca je strijeljan u Karlovcu, pod Dubovcem, na jevrejskom groblju. Prije strijeljanja svojoj majci je poslao pismo slijedeće sadržine:

»U Karlovcu, dne 15. II 1945. godine

Draga mama,

Javljam ti se da se sada nalazim u Karlovcu, zarobljen u Kupčini od Nijemaca i to sam bio teško ranjen kroz prsi i pao sam u nesvjest, tako da su me uhvatili.

Ja sam danas suđen na smrt i večeras ću biti strijeljan. Javljam ti se da znaš kako sam prošao i ovo ti se javljam poslednji put. Pozdravi Petra i kaži mu da sam ja strijeljan kao i NIKOLIŠ MILOŠA i sve ostale drugove poznate, malu Ljubicu, snašu, sestru Ljubicu iz Nikoliša.

Takođe, draga mama, pozdravi moju bivšu brigadu i kaži im da sam ja strijeljan neka svi od reda drugovi znaju kako im je prošao njihov ratni drug i borac za slobodu, jer će me osvetiti moji drugovi, onako kako se osvjećuje borac za slobodu.

Draga mama, nemoj se žalostiti za mene. Ovo je rat i tako mora da bude, ljudi ginu i novi se rađaju, koji će dalje ratovati i stvarati novu državu.

Sad više ništa nego primi posljednji pozdrav od svog sina SVETUZARA. Zadnji put zdravo zauvijek.

Nemoj se žalostiti, imala si sina vojnika i borca za slobodu, pozdravi sav narod i omladinu po selu, još nisam zaboravio, sa pjesmom idem na strijeljanje.

Ovo ti pismo pišem, ali ne znam da li ćeš ga dobiti, jer ga šaljem po ustašama«.

Opširnije: »Komandir voda Marija Ulemek«, knjiga »8. kordunaška udarna divizija«, str. 425.

U proljeće 1942. godine štab Grupe kordunaških odreda naredio je 4. bataljonu da se dijelom svojih jedinica orijentiše i na izvođenje akcija preko Kupe, u rejonu Pokuplja. U vezi s tim, Štab bataljona je uputio vod jačine 20 boraca, čiji je politički delegat bio *Milan Radović Čokara*. Zahvaljujući Čokari i njegovom komandiru, narodnom heroju *Simi Vučiniću*, vod se, uspješnim dejstvom, brzo omasovio i stekao simpatije hrvatskog naroda. Početkom juna 1942. godine vod je prerastao u četvu, sa komandrom Vučinićem i političkim komesarom Čokarom na čelu, a krajem iste godine četa je prerasla u bataljon »Slavko Klobučar«. Kada je bataljon ušao u sastav 13. proleterske brigade, Čokara ostaje na istom terenu i organizuje nove jedinice.

Drug Čokara spada među vojnika NOB-a kojima je ustaška banda pobila familiju, ali on, vaspitan od Partije, pravilno objašnjava liniju bratstva i jedinstva Srba i Hrvata i svojim neumornim radom brzo stiče ugled i popularnost kod hrvatskih masa. Narod Dugog Sela, gdje se Čokara rodio u siromašnoj seljačkoj porodici i gdje je odrastao, ponosan je na svoga sina, dobrog druga, neustrašivog borca i cijenjenog rukovodioca. Juna 1944. godine, vraćajući se sa akcije kod Rečice, jašući na konju, naišao je Čokara na minu koja je ugasila njegov bogat, buran i revolucionaran život.

Buran i težak bio je i život *Sime Kličkovića*. Rodio se 1919. godine u siromašnoj seljačkoj porodici u selu Štipan, u kojem je i živio, baveći se zemljoradnjom. Bio je prvi među ustanicima i jedan od prvih boraca partizanskog odreda Štipan. Već u prvim akcijama, pri napadu na ustaška uporišta Lasinju i Bučicu, ističe se hrabrošću i požrtvovanjem. Sve do 16. septembra 1942. godine bori se u sastavu 4. bataljona, a tada ulazi u sastav Druge kordunaške brigade, kao komandir čete. Zbog hrabrog držanja i uspješnog rukovođenja četom, u martu 1943. godine je postavljen za zamjenika, a iste godine, u septembru, i za komandanta bataljona.

Govoriti o borbama jedinica pod Siminim rukovodstvom znači kazivati samo o uspješno izvršenim akcijama. Tako je, zajedno sa ostalim snagama brigade, 1942. godine <od Kamenskog mosta ubio 7 ustaša i zaplijenio 7 pušaka, 2 mitraljeza i 1 minobacač, ste godine u rejonu Topličkih Kosa sačekao je i uništio kamion sa 20 ustaša, zaplijenivši 20 pušaka i 3 mitraljeza, a nekoliko dana kasnije, u rejonu sela Bučice, zarobio je jedan Doljski top i 30 pušaka. Sa tako uspješno izvedenim akcijama naročito se ističe u likvidaciji ustaško-domobranske posade u Skakavcu, četničko-italijanskih jedinica u Vrlovini i Ličkim Jasenicama, ustaških u Saborskom i drugim mjestima na sektoru Koruana, Banije i Like. Godine 1944. postaje načelnik štaba Druge kordunaške brigade. Tom prilikom teško je ostavio svoj bataljon, ali se i na novoj dužnosti stalno isticala njegova vedrina, odlučnost i uspješno rukovođenje svim poslovima štaba. Prilikom posljednjih borbi sa najokorelijim ustašama u Vagancu, januara 1945. godine, u danima kada je sloboda bila na pomolu i kada je Sima bio u punom ljudskom usponu - pogođen e ustaškim metkom, čime je prestalo da kuca njegovo junačko srce.

Sjajan je bio i *Mane Pavlović*, 1922, iz Kirina, koji je poginuo kao operativni oficir 3. rve brigade 8. divizije. Bilo je to 8. novembra 1944. kod Cazina. Takav je bio i *Branko Žekić*, 1921, svršeni bogoslov, iz Čreмуšnice, poginuo kao politički komesar Treće brigade 8. divizije, 22. januara 1943. kod Krnjaka, na samom početku »četvrte neprijateljske ofanzive«.

Izuzetnom hrabrošću, drugarskim osjećajima i ljudskom toplinom, svojim držanjem junaštvom u borbi služeći za primjer drugima, zaslužili su da se posebno istaknu: *Ilija Vojnović*, *Miloš Mićan Vojnović* i *Simo Miljanović* iz Crnog Potoka, *Dušan Stanojević* z Čreмуšnice, *Rade Mraović* iz Trstenice, *Đoko Živković*, *Ljuban Ajdinović* i *Milan Glečić* iz Bovića, *Pavao Janjić* iz Šljivovca, *Radovan Roknić* iz Prkosa, *Vojo Aralca* iz

Kozarca, *Dušan Kusac* iz Taborišta, *Petar Janjić* iz Ostrožina, *Miljkan Kličković* iz Trepće, *Stanko Janjanin Čane* iz Maličke. I tako dalje.

U stvari, svaki od 1.333 borca sa područja kotara Vrginmosta, koji su se herojski borili i dali svoje živote za slobodu i bolji život svoga naroda zaslužio je da se spomene, da se uz njegovo ime upiše bar po koji podvig od onih po kojima je ostao znan, zauvijek upamćen. Nažalost, za to nema toliko prostora...

Pored proglašenih deset narodnih heroja, u godinama poslije rata i na prijedlog i zahtjev društveno-političkih organizacija općine Vrginmost, za narodne heroje su još predlagani i slijedeći drugovi i drugarice: *Ljuban Ajdinović*, 1920, iz Bovića; *Dragica Bulat*, 1921, iz Podgorja; *Danica Mutić* udata Čiković, 1918, iz Blatuše, radnica u Zagrebu; *Branko Bekić*, 1921, iz Čremušnice; *Petar Janjić*, 1912, iz Ostrožina; *Miljkan Kličković*, 1921, iz Trepće; *Simo Kličković*, 1919, iz Štipana; *Rade Mraović*, 1922, iz Trstenice; *Milan Poštić*, 1918, iz Perne; *Mile Poštić*, 1918, iz Perne; *Mane Pavlović*, 1922, iz Kirina; *Milan Radović Čokara*, 1920, iz Dugog Sela; *Pero Rkman*, 1913, iz Pecke; *Milivoje Šapić*, 1917, iz Maličke; *Svetozar Trkulja*, 1922, iz Male Trepće; *Marija Ulemek*, 1923, iz Perne i *Jovica Zlatar*, 1916, iz Perne.

DESET NARODNIH HEROJA

Među oko 3000 poginulih i živih boraca NOR-a sa teritorije kotara Vrginmosta, deset je, kako je već rečeno, proglašeno za narodne heroje Jugoslavije, od kojih je pet poginulo u toku NOR-a.

ĐURO Vasilja BAIĆ, rođen 15. juna 1921. godine u selu Pecka. Osnovnu školu završio u selu Perna, četiri razreda gimnazije sa malom maturom u Glini, a slijedeća tri razreda gimnazije u Sisku. Kapitulacija stare Jugoslavije zatekla ga je kao đaka sedmog razreda sisačke gimnazije. Godine 1938, kao đak petog razreda gimnazije, postao je član SKOJ-a, a 1940. godine i član Partije. Učestvovao je u svim demonstracijama koje je organizovala i vodila organizacija KPJ za grad Sisak. Naročito se ističe u grupi za proučavanje marksističke literature i u grupi za ispisivanje proleterskih parola po gradu.

Marta 1941. godine, po raspuštanju gimnazije zbog rata, odlazi u rodno mjesto, gdje nastavlja svoj aktivni rad po selima, kao član Partije. Do dizanja oružanog ustanka, 27. jula 1941, u svome selu Pecka formirao je partijsku i skojevsku organizaciju. Istovremeno, radi i na pripremi ljudi za oružanu borbu. Dana 27. jula pod njegovim rukovodstvom, zajedno sa članovima i kandidatima Partije i SKOJ-a, diglo se cijelo selo na ustanak. Kao član operativnog rukovodstva ustanka, pored organizovanja ustanka i borbe u selu Pecka, po istom zadatku je bio zadužen i za sela Crni Potok i Katinovac, zajedno sa Stankom Trkuljom.

Razvojem oružanog narodnog ustanka, bio je pokretač formiranja partizanskog odreda Pecka, Crnog Potoka, Katinovca i Starog Sela.

Pored organizovanja partizanskih odreda, kao partijsko-politički radnik, u selima Pecke, Crnog Potoka, Katinovca i Starog Sela, bio je organizator i formiranja prvih organa narodne vlasti, seoskih NOO, organizacija žena i omladine. Preko ovih organizacija organizovao je život i rad stanovništva u ratnim uslovima i snabdijevanje boraca životnim namirnicama. Pored svih ovih zadataka, nije izostao ni od jedne akcije koju je izvodio partizanski odred Pecka. Uvijek je bio u prvim borbenim redovima.

Sebe u borbi i u političkom radu nije žalio. Imao je uvijek vremena za sve, a posebno kada je u pitanju bila borba, narod, Partija. Narod i njegovi drugovi imali su puno

povjerenja u njega, jer je to svojim radom i odnosom prema ljudima i zaslužio. Još kao đak gimnazije znao je da sa svojim zemljacima nađe zajedničku temu razgovora i razumijevanja - zato su ga i zvali »naš Duka«.

Razvojem ustanka i u cilju bolje organizacije rada, južni dio kotara Vrginmosta je partijski bio vezan za Kotarski komitet KPH za Vojnić. Februara 1942. godine, Okružni komitet KPH za Karlovac riješio je da Duka pođe u novi Kotarski komitet Široka Rijeka i cazinski srez za političkog sekretara, dok je dužnost sekretara trebalo da vrši Huška Miljković. Prije polaska na novu dužnost pošao je sa svojim drugovima - borcima iz Pecke u akciju, koju je izvodio 3. bataljon Prvog kordunaškog NOP odreda na ustaško uporište u Vrnograči 1. marta 1942. U toj neravnoj borbi, po snijegu, magli, hladnoći i vijavici, njih 14 drugova, opkoljeni sa svih strana, herojski dadoše svoje živote, među njima i njihov DUKA.

Za narodnog heroja proglašen je 24. jula 1953.

RADE Petra BULA T, rođen 28. avgusta 1920. godine u Vrginmostu. Osnovnu školu završio u Vrginmostu, 4 razreda gimnazije s malom maturom u Glini, a višu gimnaziju sa velikom maturom u Sisku. Okupacija Jugoslavije zatekla ga je kao studenta tehnike u Zagrebu. Odmah dolazi u rodno mjesto i nastavlja svoj neumorni rad na organizovanju i jačanju partijskih i skojevskih organizacija, kao i na pripremanju vojnih grupa za dizanje oružanog narodnog ustanka.

Još u ranoj mladosti, kao đak gimnazije, pristupa naprednom omladinskom pokretu i neumorno radi među omladinom na liniji KPJ. Član SKOJ-a postao je u 16. godini života, a član KPJ jula 1939. godine. Naročito se ističe kao student Tehničkog fakulteta u Zagrebu, gdje učestvuje u organizovanju partijske i skojevske organizacije i u borbi protiv uticaja frankovaca među studentima. Paralelno sa aktivnošću u Zagrebu, on je stalno u vezi i sa svojim rodnim mjestom, gdje, zajedno sa ostalim drugovima, radi na organizovanju prvih partijskih i skojevskih organizacija na terenu kotara Vrginmosta.

Kao sekretar Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost, koju je dužnost preuzeo od Ranka Mitića, maja 1941. godine, Bulat je bio jedan od glavnih organizatora pripreme i dizanja narodnog ustanka na teritoriji kotara Vrginmosta. Do ustanka uspio je da ojača, poveže i organizaciono učvrsti partijske i skojevske organizacije, organizuje ilegalne vojne odrede i stvori moralnu i skromnu materijalnu bazu za dizanje ustanka. Bio je vjerman tumač i veoma aktivni realizator odluka donijetih pod rukovodstvom Rade Končara 19. jula 1941. u šumi Abez, gdje je prisustvovao kao sekretar Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost.

Na teritoriji kotara Vrginmosta ostaje do februara 1942. godine, kao član Kotarskog komiteta KPH za Vojnić i politički delegat partizanskog odreda Perna, a zatim odlazi u Glavni štab NOP odreda Hrvatske, koji ga, po raznim zadacima, šalje u pojedine krajeve i partizanske odrede ove pokrajine. Maja 1942. godine postaje komandant bataljona »Bude Borjan« u sjevernoj Dalmaciji, oktobra 1942. godine komandant proslavljene 13. proleterske brigade »Rade Končar«, maja 1943. godine načelnik štaba Druge operativne zone (Žumberak), početkom 1944. godine komandant Zapadne grupe partizanskih odreda (sjeverni dio Hrvatske), a u ljeto 1944. godine komandant 32. (Zagorske) divizije i načelnik Štaba 10. korpusa (Zagrebačkog).

Ističući se uspjesima u borbama vođenim po Kordunu, Dalmaciji, Žumberku, Zagorju i drugim krajevima Hrvatske, Bulat postaje popularan i omiljen - kao neustrašiv borac i umješan rukovodilac. Naročito se isticao kao dobar organizator partizanskih odreda i u širenju NOB-e.

Za narodnog heroja Jugoslavije proglašen je 24. jula 1953.

PAVLE Đure JAKŠIĆ, rođen 2. decembra 1913. u selu Blatuša. Četvorogodišnju osnovnu školu završio je 1925. godine u selu Perna, a gimnaziju sa velikom maturom u Bjelovaru. Poslije završene gimnazije studirao je na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Po završenoj studiji i poslije odsluženja vojnog roka postavljen je za profesora gimnazije u Kraljevu. Kao odličnom đaku i studentu, ponuđena mu je stipendija za studije u Parizu, koju je prihvatio. Studije u Parizu na vrijeme je završio i, kao prvi Jugosloven, stekao titulu inženjera optike. Poslije okupacije zemlje, profesor Jakšić u Kraljevu, prema direktivi Partije, učestvuje u pripremama za oružanu borbu. Član KPJ postaje jula 1941. godine. Prije toga, u junu, izbjegao je hapšenje od strane Nijemaca i otišao na planinu Goč, gdje pristupa organizaciji partizanskih jedinica. Postaje prvi komandant Kragujevačkog NOP odreda, krupne jedinice koja pod njegovim rukovodstvom, sve do povlačenja iz Srbije, u decembru 1941. godine, postiže zapažene rezultate u borbi protiv Nijemaca, gdje se on ističe ne samo komandantskom već i ličnom hrabrošću. Sem ostalog, presvučen u seljačko odijelo odlazi i u neprijateljski garnizon - da bi ustanovio njegovu jačinu.

Formiranjem Prve proleTERSke brigade, 22. decembra 1941, postavljen je za komandanta njenog 4 (kraljevačkog) bataljona, kojeg su uglavnom sačinjavali borci Kraljevačkog NOP odreda. U sastavu te proslavljene proleTERSke brigade ostao je do novembra 1942. godine, kada je upućen u Hrvatsku i postavljen za prvog komandanta Sedme banijske divizije. Divizija je pod njegovim rukovodstvom izvršila težak zadatak zaštitnice glavnih snaga za vrijeme »četvrte neprijateljske ofanzive« i pouzdanog praćenja oko 4000 ranjenika i tifusara od Banije i Korduna do Neretve i u 5. neprijateljskoj ofanzivi, preko Sutjeske.

Decembra 1943. godine postavljen je za komandanta XI korpusa NOVJ, a maja 1944. godine za načelnika Glavnog štaba Hrvatske. Rat je završio kao načelnik Štaba IV armije. Zajedno sa ostalim članovima Štaba ove *armije*, ima velike zasluge za oslobođenje zapadnih krajeva naše zemlje, kao i samog grada Trsta.

Za lični heroizam, uspješno rukovođenje jedinicama i zasluge u toku NOB-a, 20. decembra 1951. proglašen je za narodnog heroja Jugoslavije.

MILOŠ Marka KLJAJIĆ, rođen 7. marta 1916. u selu Gornji Sjeničak, u siromašnoj seljačkoj porodici. Sa idejama radničkog pokreta upoznaje se kao radnik u Solani u Tuzli, gdje je postao i član URS-ovih sindikata. Član KPJ postaje uoči ustanka 1941. godine. Poslije kapitulacije bivše Jugoslavije dolazi u svoje rodno mjesto, gdje se odmah povezuje sa partijskom organizacijom i, po njenoj direktivi, učestvuje u pripremama oružane borbe. Nalazi se među prvim ustanicima svoga kraja i ostaje primjeran borac, drug i starješina sve do svoje smrti. Aktivno se angažuje na *formiranju partizanskog odreda* Sjeničak i postaje njegov prvi komandir.

Sa radničkom odlučnošću i komunističkom smjelošću, bio je uvijek u prvim borbenim redovima. Razvijao se uporedo sa razvojem i jačanjem partizanskih jedinica. Formiranjem 4. bataljona Prvog kordunaškog NOP odreda postaje komandir čete, sa kojom odlazi u sastav Četvrte kordunaške brigade, 20. avgust 1942. godine. U istoj brigadi postaje komandant 4. bataljona, pa zamjenik i komandant iste brigade. Poslije njegove smrti, 4. bataljon nosi njegovo ime, a poslije oslobođenja zemlje, kolonisti - borci Kordunaši selo Krnjaju kod Sombora preimenovali su u Kljajićevo.

Hrabrošću, humanizmom i uvijek vedrim duhom ulijevao je svakom borcu onu snagu i polet koji su ga činili neustrašivim borcem za slobodu svoga naroda. Nije znao za strah. Ličnom hrabrošću i starješinskom umješnošću vodio je borce iz borbe u borbu.

Hrabrošću i uspješnim rukovođenjem 4. bataljonom na osiguranju prema pruži Zagreb - Karlovac, zaslužan je za uspješno izvedene akcije na Krašić, 1. i 2. januara 1943. Od bivši upućenu pomoć, borcima 13. proleterske i 4. kordunaške brigade stvoreni su uslovi da razbiju i unište 33. i 35. ustašku bojnu. I za uspjeh u napadu na italijansko-četničku grupaciju u Brlogu - Lika, 4. aprila 1943, velik je doprinos Kljajića sa njegovim hrabrim borcima. Zauzeo je najjače neprijateljevo utvrđenje i stvorio uslove za likvidaciju snaga u Gackoj dolini. Mnogo je takvih njegovih podviga i zasluga.

Na kraju petnaestodnevnih teških borbi protiv Nijemaca na sektoru Žumberka i Vivodine, kada je sa brigadom krenuo u protivnapad - pada pogođen od neprijateljevog rafala, na komandantskoj osmatračnici u selu Kordići (Žumberak) u zoru 14. jula 1944, kao vršilac dužnosti komandanta Prve brigade 8. kordunaške udarne divizije, u činu kapetana mlade revolucionarne armije.

Prije pogibije odlikovan je Ordenom za hrabrost i Partizanskom zvijezdom, a u znak priznanja za osvjedočeno herojsko držanje u svim borbama od 1941. godine - za narodnog heroja Jugoslavije proglašen je 6. decembra 1944.

MILAN Damjana MRAOVIĆ SIMIĆ, rođen 6. oktobra 1919. godine u Zagrebu, u radničkoj porodici. Osnovnu školu završio u Vrginmostu, četiri razreda gimnazije u Osijeku, a trgovačku akademiju u Daruvaru i Karlovcu, gdje se upoznao i sa idejama radničkog pokreta. Sudbonosnih dana 1941. godine vraća se u rodno mjesto roditelja u Bović, gdje, sa članovima Partije i SKOJ-a, priprema oružani ustanak. Već u prvim danima ustanka ističe se odvažnim držanjem u borbi. Uvijek priseban i staložen, ali i odlučan - pokazivao je vrline hrabrog borca i dobrog starješine.

Aprila 1942. godine, sa grupom kordunaških partizana, odlazi na sektor Žumberka, gdje postiže zapažene rezultate u borbi i širenju narodnog ustanka. Stalno se ističući vještim rukovođenjem jedinicama i ličnom hrabrošću, ubrzo postaje komandir čete, a po formiranju 13. proleterske brigade »Rade Končar« postavljen je za komandanta jednog od njenih bataljona. Juna 1942. godine primljen je za člana Partije.

Teško je izdvojiti sve one akcije u kojima se Milan istakao, pa je tačnije reći da nije bilo akcije u kojoj se nije istakao. Ipak, njegovi najčuveniji podvizi vezani su za napad na ustaško uporište u Stojdragi, gdje je i ranjen, za oslobođenje Suvora, kada je, iako teže ranjen, i dalje jurišao na neprijatelja, te za oslobođenje Krašića, 2. januara 1943, kada na čelu svog bataljona prvi upada u ustaške položaje.

U ljeto 1943. godine, da bi se pripremio za više i odgovornije dužnosti, upućen je u Oficirsku školu Glavnog štaba Hrvatske. Nažalost, nije stigao da stečeno znanje iskoristi u borbama za uništenje neprijatelja. Neposredno po povratku u brigadu, herojski je poginuo, na čelu svoga bataljona u borbi protiv ustaša i Nijemaca vođenoj 21. avgusta 1943. u selu Donja Kupčina, 20 km istočno od Karlovca.

Lik narodnog heroja Milana Mraovića Simića ne bi bio potpun ako bi se izostavio njegov svakodnevni mobilizatorski duh. Koliko je bio voljen od boraca zbog junačkih podviga, isto toliko je bio omiljen u narodu zbog svoje vedrine, prsnog odnosa sa ljudima i ulijevanja vjere u konačnu pobjedu, u mogućnost uništenja neprijatelja. Dolazak »Simićevog bataljona« u selo nije mogao proći bez mitinga, pjesme, igre i veselja. Oko Simića je Uvijek bilo najviše naroda, jer on je, kako je to rekao jedan seljak iz Okića, »znao svakom čovjeku da uđe u dušu«. Simić je pokrenuo mnoge ljude na Žumberku da stupe u partizanske jedinice. Mnogo ih se dobrovoljno javljalo, ali su svi tražili da uđu u Simićev bataljon. Bio je jedan od najpopularnijih boraca 13. proleterske brigade na Žumberku i Pokuplju. Na prolazu kroz sela Žumberka, pokrene li se razgovor o 13.

proleterskoj brigadi - ni jedan seljak neće izostaviti a da ne ispriča poneki podvig tog herojskog sina Korduna.

Za osvjedočeno herojsko držanje u borbama, za uspješno rukovođenje jedinicama i za rad na mobilizaciji i širenju narodne borbe - za narodnog heroja Jugoslavije proglašen je 14. decembra 1949.

GOJKO Mile NIKOLIŠ, rođen 11. avgusta 1911. godine u Sjeničaju. Osnovnu školu završio je 1920. godine u svom rodnom selu, a gimnaziju 1928. godine u Sremskim Karlovcima. Po završenoj gimnaziji odlazi u Beograd, gdje 1936. godine završava medicinski fakultet. Na Beogradskom univerzitetu prilazi revolucionarnom pokretu, tako da 1934. godine postaje član SKOJ-a, a 1935. godine član KPJ. Godine 1937. odlazi u Španiju, gdje je bio upravnik bolnice i bataljonski lekar 11. internacionalne brigade, sve do 1939. godine. U zemlju se vraća u jesen 1940. godine.

Odmah po okupaciji zemlje dolazi u svoje rodno mjesto Sjeničaj, povezuje se sa članovima Partije, organizuje ih i priprema za oružanu borbu. Pred sam ustanak vraća se u Beograd, gdje, po direktivi Partije, radi na pripremama za borbu protiv okupatora, posebno među ljekarima-radi organizovanja ratne sanitetske službe. Jula 1941. godine odlazi iz Beograda u okolinu Kraljeva, gdje, zajedno sa Pavlom Jakšićem, radi na organizacionom jačanju Kraljevačkog NOP odreda, prenoseći na borce dragocjena iskustva iz borbe protiv fašizma u Španiji.

Krajem 1941. godine postavljen je za načelnika saniteta Vrhovnog štaba NOP odreda Jugoslavije, na kojoj dužnosti ostaje sve do kraja rata. Svojom hrabrošću, odlučnošću i upornošću, kao načelnik saniteta Vrhovnog štaba stekao je istaknute zasluge za organizaciju sanitetske službe u NOR-u.

Za lični heroizam u dva oslobodilačka rata u borbi protiv fašizma, za osvjedočeno junaštvo i zasluge u organizovanju i vođenju saniteta u toku NOB-a od 1941. do 1945. godine - 20. decembra 1951. proglašen je za narodnog heroja Jugoslavije.

BOGDAN Sime OREŠČANIN, rođen 27. oktobra 1916. godine u selu Perna. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Zagrebu, gdje je nastavio i studije na Pravnom fakultetu. Još kao đak viših razreda gimnazije prišao je naprednoj srednjoškolskoj omladini. Kao đak gimnazije, a kasnije i kao student, aktivno radi u svim akcijama koje je omladinska i partijska organizacija organizovala protiv frankovaca, klerikalaca i dr. Poslije kapitulacije Jugoslavije dolazi u svoje rodno selo Pernu, gdje su mu živjeli roditelji. Tu se povezuje sa partijskom organizacijom i, zajedno sa članovima Partije, radi na pripremanju oružanog ustanka. U tim danima postaje i član KPJ.

Od početka ustanka, 27. jula 1941, pa do 10. avgusta iste godine, zajedno sa Radom Bulatom, Dušanom Rkmanom, Mirkom Poštićem, Jovicom Lončarom i Đurom Baićem, rukovodi oružanim ustankom naroda sela Perne, Maličke, Pecke, Crnog Potoka, Katinovca, Starog Sela, Blatuše, Poljana i Vorkapić-Sela. Dana 10. avgusta 1941. godine formira se partizanski odred Perna i Bogdan postaje njegov prvi komandir. Oktobra 1941. godine odlazi za operativnog oficira štaba Prvog kordunaškog NOP odreda, a početkom 1942. godine postavljen je za komandanta Drugog kordunaškog NOP odreda. Dana 16. septembra 1942. postaje prvi komandant Druge kordunaške brigade (5. hrvatska brigada). Na ovoj dužnosti ostaje do decembra 1942. godine, kada je postavljen za načelnika Štaba I hrvatskog korpusa (4. korpus NOVJ), zatim od januara 1944. godine za načelnika operativnog odjeljenja i pomoćnika načelnika Glavnog štaba Hrvatske. Juna 1944. godine odlazi za komandanta IV korpusa, na kojoj dužnosti ostaje do kra-

ja 1944. godine, a zatim odlazi u Beograd - na visoku dužnost u Ministarstvo narodne odbrane, gdje dočekuje i oslobođenje zemlje.

U toku NOB-a, na čelu povjerenih mu jedinica, učestvovao je u mnogim borbama koje su vođene na teritoriji Korduna, Banije, Like, Pokuplja, Žumberka, Cazinske krajine i drugim dijelovima Hrvatske i Slovenije.

Za osvjedočenu ličnu hrabrost, uspješno rukovođenje jedinicama i za zasluge stečene u toku NOB-a, 23. jula 1952. proglašen je za narodnog heroja Jugoslavije.

MIRKO Marka POŠTIĆ, rođen 1913. godine u selu Perna, u siromašnoj seljačkoj porodici. Osnovnu školu završava u svom rodnom selu, dva razreda gimnazije u Osijeku, a preostala dva razreda gimnazije sa malom maturom u Glini. Godine 1929. odlazi u podoficirsku školu i u bivšoj jugoslovenskoj vojsci ostaje kao aktivni podoficir sve do 1939. godine, kada je, zbog naprednih ideja i privrženosti liniji KPJ, izbačen iz vojske, pošto je prethodno izdržao 11 mjeseci zatvora.

Po povratku u svoje rodno selo, 1939. godine se povezuje sa članovima Partije, postaje i sam član Partije i odmah se uključuje u aktivan rad na pripremi oružanog ustanka. Bio je zadužen za organizaciju ilegalnog odreda, prikupljanje naoružanja i uvježbavanje članova odreda.

Od prvog dana svenarodnog ustanka član je rukovodstva ustanka u Perni i jedan od najhrabrijih ustanika, koji je svojom odlučnošću zadobio povjerenje svih ustanika. Po formiranju partizanskog odreda Perna, 10. avgusta 1941, postaje komandir voda u istom odredu. Kao iskusni vojnik i istaknuti borac, već krajem 1941. godine odlazi za komandira Radonjske čete (bivši partizanski odred Radonja) prvog (tušilovičkog) bataljona Prvog kordunaškog NOP odreda. Poslije kratkog vremena postavljen je za komandanta bataljona u kojem je dotad bio komandir čete.

Za vrijeme neprijateljske martovske ofanzive 1942. godine na teritoriji Korduna, sa svojim bataljonom vrši napad na utvrđeni ustaški položaj. Kao i u svakoj dotadašnjoj akciji, i ovdje je bio među svojim čelnim borcima. I pored nekoliko ponovljenih napada, uspjeh nije postignut. U posljednjem jurišu na ustaše u rejonu Brezova glava, kod sela Tušilović, 21. marta 1942. je poginuo i komandant Mirko Poštić.

Od prvih ustaničkih dana do Mirkovog posljednjeg juriša, nije bilo akcije koju je izvodila njegova jedinica a da on nije bio na čelu. Bio je neustrašiv, odvažan, strog, ali i uvijek cijenjen i voljen drug, jer se drugarski odnosio prema svojim drugovima. Isticao se vedrim duhom i osjećanjem samopouzdanja, lako je rano otišao iz redova boraca, narod i vojska ga nisu zaboravili. Bio je sa njima do kraja rata. Drugi bataljon 2. kordunaške brigade kroz NOR je ime Mirka Poštića nosio na svojoj ratnoj zastavi.

Za pokazanu ličnu hrabrost, za smjelo i uspješno rukovođenje jedinicom, za zasluge i samoprijegor - 6. decembra 1944. proglašen je za narodnog heroja Jugoslavije.

NIKOLA Jandre VIDOVIĆ, rođen 28. marta 1917. godine u selu Štipan, u siromašnoj seljačkoj porodici. Osnovnu školu završava u Štipanu 1928. godine, a tri razreda zanatske škole - bravarski smjer 1935. godine u Glini. Godine 1935. i 1936. radi kao bravar u Zagrebu, a zatim, 1938. godine, odlazi na odsluženje vojnog roka. Poslije vojske odlazi u Vojno-tehnički zavod u Kragujevac, gdje ostaje do 1941. godine. U Kragujevcu je 20. februara 1940. primljen i za člana KPJ. Po dolasku u rodno mjesto, poslije okupacije zemlje 1941. godine, odmah se povezuje sa članovima Partije i pristupa organizovanju ustanka. Dana 19. jula u šumi Abez donijeta je odluka za dizanje ustanka, a već 23. jula Nikola razoružava dvojicu ustaša, što je bila prva oružana akcija u Kordunu. Odmah za-

tim formira partizanski odred Štipan, sa kojim uspješno izvodi akcije u sjeveroistočnom dijelu Korduna. Obilazi sela bivše općine Bović i stvara uslove za formiranje i drugih partizanskih odreda.

Od dotadašnjih partizanskih odreda, u novembru 1941. godine, Nikola formira bataljon i postaje njegov komandant. Bio je to 4. bataljon Prvog kordunaškog NOP odreda. Do kraja 1941. godine razoružava ustaško-domobransku posadu u opštinskom mjestu Pisarovina, na željezničkoj stanici Vojnić i Utinja, uspješno odoljeva ustaškoj ofanzivi i obezbjeđuje povlačenje oko 15.000 stanovnika za Petrovu goru.

Na čelu 4. bataljona ostaje do juna 1942. godine kada odlazi na dužnost komandanta Prvog kordunaškog NOP odreda, koji je u svom sastavu imao četiri bataljona. Dana, 20. avgusta iste godine postaje prvi komandant Prve kordunaške brigade (4. brigada Hrvatske). Sa novoformiranom brigadom prelazi rijeku Kupu, vrši uspješnu akciju u Jastrebarskom, gdje iz ustaškog logora oslobađa i oko 750 djece, a zatim, sa brigadom, odlazi u Žumberak.

Dana 22. novembra formirana je 8. kordunaška udarna divizija, a početkom decembra i 3. kordunaška brigada. Prvi komandant ove brigade postaje Nikola Vidović. Poslije ove dužnosti, u toku 1943. godine zauzima položaj načelnika Štaba 8. divizije, a maja 1944. godine kao popularan rukovodilac i poznat među narodom Korduna - postavljen je za komandanta Kordunaškog vojnog područja.

U svim borbama u kojima je učestvovao Nikola je pokazivao junačko držanje, hladnokrvnost, samopouzdanje i odlučnost u rukovođenju jedinicama. Ove njegove osobine posebno dolaze do izražaja u prvim teškim ratnim danima.

Dva puta je ranjavan, odlikovan sa više odlikovanja i pohvaljivan za uspješno izvedene akcije jedinica kojima je rukovodio.

Zbog izvandredne hrabrosti, požrtvovanosti, odanosti narodu, smjelosti i energičnosti i za ostvarene zasluge u toku NOB-a, proglašen je 20. decembra 1951. za narodnog heroja Jugoslavije.

SIMO Miloša VUČINIĆ, rođen 15. oktobra 1916. godine u selu Slavsko Polje, u siromašnoj seljačkoj porodici, gdje je završio i osnovno školovanje. Do početka rata radio je kao pomoćni službenik u šumarskoj manipulaciji na Vojnić - kolodvoru. U članstvo KPJ primljen je krajem 1941. godine.

Dizanjem ustanka odmah pristupa partizanskom odredu Katić Kosa, u čijem sastavu ostaje do prve polovine 1942. godine, tačnije u 4. bataljonu. Juna 1942. godine odlazi sa grupom partizana za Žumberak i Pokuplje.

Za vrijeme partizanskog ratovanja bio je komandir voda, čete i komandant bataljona u 13. proleterskoj brigadi »Rade Končar«. Pored skromnosti i staloženosti, isticao se ličnom hrabrošću i smjelim podvizima, od kojih su naročito zapaženi:

Za vrijeme borbi na Kordićima i Plavcima kod Šošića, na Žumberku, kada je neprijatelj izvodio ofanzivu - za vrijeme najžešće borbe Simo je izdvojio svoju četvu i proveo je između neprijatelja njemu za leđa, napao ga, unio paniku i nanio mu veće gubitke. Ovaj uspjeh njegove čete omogućio je ostalim jedinicama da pređu u protivnapad.

Uništenju 33. i 35. ustaške bojne u Krašiću, 1. i 2. januara 1943, doprineo je i Simo Vučinić. Sa svojim bataljonom jurišao je na utvrđeni rejon ustaša, kod kapele Sv. Ivana, razbio ih i stvorio uslove ostalim jedinicama za uspješni napad na ustaše u samom mjestu. Tada su ove dvije ustaške bojne razbijene i uništene, a Krašić oslobođen.

Marta 1943. godine 13. proleterska brigada napala je utvrđeno neprijateljevo uporište u mjestu Pleterje - Slovenija i zamak u njemu. Vučinić je sa bataljonom u snažnom jurišu protjerao neprijatelja iza ograde, a potom se, pod vatrom mitraljeza i pušaka, privukao do samoga zida. Njegov skok na zid i bacanje bombi omogućili su prebacivanje ostalih drugova bombaša, ali u tom momentu je pokošen neprijateljevim rafalom. Bio je kobni 18. mart 1943, kada je Kordun zauvijek ostao bez jednog od svojih najhrabrijih sinova.

Za primjernu hrabrost, odlučnost, smjelost, uspješno rukovođenje jedinicama i za zasluge stečene od prvih dana borbe do smrti - 20. decembra 1951. proglašen je za narodnog heroja Jugoslavije.

PJESME O BORBI I SLOBODI

Od predustaničkih dana pa dalje, kroz cio NOR u narodu Korduna i u partizanskim jedinicama pjevane su partizanske i narodne pjesme, pjesme koje je spjevao sam narod, ljudi iz naroda, motivisani veličinom i logikom događaja. Svaka od tih pjesama na svoj način govori i svjedoči o teškoćama i podvizima naroda, ili njegovih kćeri i sinova u borbi za svoje oslobođenje. One su se čule uvijek i na svakom mjestu, čak i onda kada je bilo najteže, naizgled neizdrživo, bezizlazno. Partizanske i narodne pjesme, sem ostalog, bile su i ostale jedna od onih niti između vojske i naroda, svjedočeći o njihovom jedinstvu i nepobjedivosti. Kroz njih je narod, ili pojedinac iz njegovih njedara, opjevao svoje teške dane, svoje slavne sinove i svoju borbu. Slušajući te pjesme, sluša se i doživljava teška ali slavna borba naroda Jugoslavije, te Kordunaša kao njegovog nerazdvojnog dijela.

Možda poneka od ovdje navedenih pjesama, koje su se pored niza drugih recitovale i pjevale, ako bi se mjerilo strogim kriterijumima i nema veće umjetničke vrijednosti, pogotovo kada se zna da su autori neuki ljudi iz ovih ustaničkih sela, ali se ni njima ne može poreći obdarenost. Sve te pjesme govore o borbi i za borbu, slave borbu i borce, govore o nepobjedivoj snazi naroda, osuđuju izdaju i izdajice, kukavičluk i kukavice, sve su podrška borbi za pobjedu, za slobodu, bratstvo i rad. Mnoge od njih govore o ljudima i događajima ovoga kraja, imajući u sebi osobenog, zavičajnog i toplog, dok su druge došle sa strane, potekle iz srca i sa usana naroda i boraca drugih krajeva naše zemlje. Ove druge, manje ili više, obrađene i dopjevane motivima iz ovoga kraja, podjednako su pjevane i recitovane od naroda slobodarskog Korduna.

Neke od ovih pjesama, naročito izvorne, narodne, odavno su, u decenijama poslije rata, prešle granice naše zemlje, postavši svjedočenje o nama, ali i snažno moralno oruđe drugih slobodoljubivih naroda i naprednih pokreta u borbi za sopstvenu slobodu. Takav je slučaj sa narodnom pjesmom »Na Kordunu grob do groba«, koja je ušla u sve naše antologije borbene poezije, ali je stigla do srca i na usne boraca čak dalekog Vijetnama, koji su u nju »udenuli« i nešto svoje i prihvatili je kao svoju, jer su njene poruke univerzalne. Većeg priznanja od toga jednom narodu, njegovoj borbi i duhovnom stvaralaštvu ne može biti.

SJEĆANJE NA APRIL 1941. GODINE

Da, sjećam se dobro i vjerno
kao da juče biješe to,
aprilsko prije podne tmurno,
i prvo krupno štampano slovo.

To prvo krupno štampano slovo
bio je gorki simptom prvi,
da na mojoj rođenoj grudi,
miriše barut i kaplju kapi krvi.

To crno štampano slovo,
na njemačkom bijelom letku,
prekinu miran, spokojan život,
označi tešku i strašnu spletku.

A iza toga slova na svakom letku,
kojih biješe čitava brda,
stajale dalje, u istom redu,
za jednog Nijemca - stotinu Srba.

Nastale crni i kobni dani,
izdaja, bjekstvo, sram i bruka,
kupi se zlato, bježe velikani,
i u tom času bijesmo posve sami.

Al' ne, ne bismo sami,
iz crne tame kao sunce blista,
crvena zvijezda - lik druga Tita,
i prvi proglas komunista.

Diže se listom porobljeni Kordun,
i narod iz tame vidje zoru,
kada pade prvi ustaški garnizon
na Vojnić - kolodvoru.

Promiču dani, a borbe sve žešće
nižu se pobjede junačke slave,
nahrću bande, al' ne da se Kordun,
već brižno slijedi heroje svoje.

I kao rezultat tog teškog boja,
Kordunu se vedra nasmija sloboda,
a s njim je bio i dalje ostao
herojski lik Tita i Partije.

(M. Mrkalj, Sjeniĉak)

PORODICA SMJELA

U Petrovoj gori tiha vatra gori
oko vatre sjedi četa partizana
u četi su samo borci mladi
borci mladi, ali oprobani.

Tiha vatra gori
kordunska se pjesma ori
pjesmu vode borci sela Perne
i pjevaju samo riječi vjerne.

Kolo vode lagani Pećani
a rozgaju Crnopotočani
Crni Potok, Pecka i Perna
to je družo porodica smjela.

Porodica nema izdajica
izdajica niti kukavica
svaki borac ima tugu koju
jer ni jedan nema kuću svoju.

Sve im kuće ustaše spališe
niko nema dom - samo ima rov
šuma im je mati, šuma im je dom
svakog dana biju krvav boj.

Ako hoćeš da preživiš
moraš da se boriš
ako hoćeš da se boriš
pušku otet moraš.

To je družo naš OČENAŠ
to je družo znaš
Kordunaški očenaš.

(Mirko Bakić)

OJ, NARODE, LIKE I KORDUNA

Oj, narode, Like i Korduna,
došlo vrijeme da se diže buna,
protiv svijju tvojih ugnjetača,
ustaša i tuđih osvajača.

Sastali se Kordunaši s Likom,
ne daju se pokoriti nikom.

Kordunaško ravnò polje,
cvili narod od nevolje.
Cvili jadan ne zna šta će,
ne zna šta će, ni kuda će.

Koga rodi Kordun i Banija,
tog' ne plaši krvava haljina.

Kunemo se našem drugu Titi,
da ćemo se do kraja boriti.
Donijećemo sreću i slobodu,
hrvatskome i srpskom narodu.

OJ, HITLERU, LJUTA PSINO

Oj, Hitleru, ljuta psino,
što si tako ljuto zino,
valjda misliš Srbe klati
a Hrvate robljem zvati.

Ali nećeš, majčin sine,
nema više Jugcfvine.

(Škrgić Milić)

PAVELIĆU CRNI ANTE

Paveliću crni Ante,
od naroda bilo sram te.

Paveliću gade mrski,
zašto kolješ narod srpski.

Stić' će tebe teška kletva,
od poštenog celog sveta.

Crni Ante, ne bilo te živa,
što su tebi srpska deca kriva.

Nema kruha, nema masti,
sve je Ante oblizao kante.

Pavelića uhvatila jeza,
puna šuma teških mitraljeza.

Kad partizan uz mitraljez vrisne,
nesta Ante, nesta nezavisne.

PAVELIĆU, KUĆO LUDA

Paveliću, kućo luda
partizana ima svuda.
Sada samo jadi jade
od ustaša nemaš nade.

Sad poslednjeg keca vuče
da ustaše on privuče,
a ustaše vide sami
pobediće partizani.

O sebi se sada zabavili
svoga Antu već zaboravili.

Domobrani pevaju ovako:
o, moj Ante, biće naopako
partizani osvoje nas lako
moramo se predati svakako.

Poglavniče, tebe više nema,
sad na tebe armija se sprema,
za te mesta međ' narodom nema
goli narod na tebe se sprema.

Paveliću, duga ti je njuška
al' si sada jako kratka duška,
nemaš mesta u Zagrebu gradu
partizani slupat' će ti vladu.

Paveliću, iz Zagreba svoga
ti ćeš znati šta j' Petrova gora,
ti ćeš znati šta su Kordunaši
ti ćeš znati šta su partizani.

(Škrgić Milić)

KAD PAVELIĆ PREKO KUPE BRODI

Kad Pavelić preko Kupe brodi,
Dve hiljade vojske sobom vodi.
Dočeka ga Vidović Nikola,
Dobar junak da mu nema para,
Sa stotinu svojih sokolova
Što s' ne boje praha ni olova.
Al' Nikola odoljet' ne moga,
Udarilo dvaest na jednoga.
Boj se bije četrnaest dana,
Ne pobjedi Ante partizana.

Taman misli da ih više nije:
Sa svih strana ujedaju zmije.
Što je Kordun nije Ante znao
Dokle nije u Abez upao.

(Pane Čiča, Blatuša)

PETROVA GORA

Pjevam tebi troimeni gvozdu.
Prvo ime dato ti je po selu ispod tebe - Gvozdići.
Drugo ime dobio si po narodnom kralju Petru Svačiću,
koji j3 tu poginuo, boreći se protiv ugarskog kralja
Kolomana u opjevanoj pjesmi.

Na jug Kupe goru sagledao,
silnu vojsku svoju ustavio,
uzdajuć se u hrabrost i sreću,
da će vojsku pobijedit veću.

Pade Petar ko stablo zeleno,
al' Petrova gora spomen čuva,
na tog pravog zmaja i junaka,
kako treba za Hrvatsku živjeti,
živjeti pa i umrijeti.
Od tada su Ugri i Hrvati
kralja samo jednog imali
iz naroda stara Arpadova.

Treće ime dobio si, gvozde, u borbi protiv Hitlerovih
fašista i u jurišima protiv ustaško-četničke bande,
kada je u tvojim njedrima poginula i Dragica Bulat, u
pjesmi opjevana:

Pade Draga kao vitka jela,
nasmijana, rumena, bijela.

Zadnji dašak iz duše izvija,
neka žive radnik i Partija.

Kad pobjedi njezin usklik zadnji,
priznat' će ga cio narod radni.

Priznat' će ga narod i Partija,
i drug Tito što nad njima sija.

Od tada će Srbi i Hrvati,
taj gvozd Petrov - Draginim nazvati.

(Mile Mraović Ćurčija, Bović)

PETROVA MI GORA MATI

Petrova mi gora mati,
suho lišće krevet moj.
Iz nje idem svakog dana
u krvavi teški boj.

Ako padnem ja, drugovi,
u tom teškom boju,
pod drvetom iskopajte
tada raku moju.

Neka sunce vazda sija
na zeleni grobak moj.
Neka slavuj pjesmu pjeva,
o slobodi toj našoj.

LISTAJ, GORO

Listaj, goro, teci vodo,
gledaj mala kud ja odo'.
Ja zeleno polje gazim,
i u borbu ja odlazim.

Osta mala da uzdiše,
maramicom suze briše.
Nemoj mala, nemoj tako,
ni mom srcu nije lako.

O ljubavi nema zboru,
u borbu se ići mora.
Mjesto tvoga lica fina,
grlim pušku karabina.
Mjesto tvoje ruke dvije,
stegle su me fišeklije.
Mjesto tvojih poljubaca,
brojim čete od boraca.

GORO, GORO

Goro, goro, zelenijeh grana,
ti si puna mladih partizana.

Goro, goro, zelenoga lista,
ti si puna mladih komunista.

Ti si svoja raširila krila
1 postala naša majka mila.

Svakoj majci treba da je dika,
koja ima sina osvetnika.

AOJ, GORO

Aoj, goro, goro svakojaka,
partizanskih puna si junaka.

Tvoje lišće nad njima se vije,
i pod sobom osvetnike krije.

Kad i ljute mećave divljaju,
partizani čete razvijaju.

Svi su pošli nosit' karabine,
da sloboda svima nama sine.

Silna goro, sežeš do oblaka,
a još dalje djela od junaka.

KORDUNAŠKO RAVNO POLJE

Kordunaško ravno polje,
Cvili narod od nevolje:
Od zuluma ustaškoga,
Crnog Ante krvavoga.
Paveliću, crni Ante,
Od naroda bilo sram te!

TEŠKO TEBI ANTE PAVELIĆU

Crni gavran stiže do Bovića
Baš u liku Ante Pavelića.
Za njim jato pobješnjelih pasa
Koji kolju što imade glasa.
Sela gore a nejač jauče,
Danas kolju što ostalo juče.
Snijeg vije, zima zavladała,
K'o da j' sela kuga poharala.
Paveliću, ne bilo te živa,
Što su tebi mala deca kriva?
Dve hiljade stvorio grobova,
Tako poče godinica nova,
Godinica četrdeset druga,
Ali Kordun ne salomi tuga.
Partizani sa svih strana kliču:
Teško tebi, Ante Paveliću!
Da li znadeš, žalosna ti mati,
Da se dižu Srbi i Hrvati!
Kad potraže da se račun plati,
Ni Hitler te neće sačuvati!

PRVI MEĐU PRVIMA

Prvi bio Vidović Nikola,
Komunista kakvih malo ima;
Nikoliše i Branka i Gojka
Koje jedna othranila dojka;
S njima bješe Kličkoviću Mile
Koji nije odgojen u svili,
Već je težak život provodio,
Po zanatu on je pekar bio;
Dva Bućana i Čedo i Mile,
Prkosćanke majke porodile.
I još mnoge što s' junački bore,
Među njima Bulat Teodore
Koj' je prvi Kupu pregazio,
Na Žumberak pozdrave odnio,
Ustanički plamen potpalio;
Stanojević Dušan koj' je pao
Kad je Kupu prvi preplivao.
Da pomenem još dva siva tića:
Komandanta Simu Vučinića
I junaka Miloša Kljajića,
Koji Kordun svuda proslaviše,
Što mu ime slavom ovjenčaše.
Oni prvi puške dohvatiše
I u borbu narod povedoše.
I još mnoge što odgoji borba,
A seljačka othranila torba,
Da slobodu od fašista brane,
Svog naroda liječe teške rane.
Sada Kordun diviziju ima
Što zadaje jade dušmanima.
Dok se ona oko Kupe kreće,
Kordun Ante više vidjet' neće,
Al' će ga se i u snu sjećati,
Krv dječiju u snu će snivati.
Slava onim što su žrtve bili
I padoše ni dužni ni krivi!
Živila nam slavna Kompartija,
Petokraka što tamu razbija!
Živila nam najmilija nada,
Tito - vođa našije' naroda,
Koji nas je u borbu vodio,
U nevolji uvijek s nama bio!

(Miladin Bižić, iz

ROGULJAMA BOJ SMO BILI

Kad fašisti zavjet daše
Da unište što je naše,
Tada mirna sela naša
Nastradaše od ustaša.
Staro, mlado, redom kolju
Da Hitleru pune volju.
Bježi raja od pokolja,
Sad je šuma kuća bolja.
Sa zgarišta dim se vije,
A grohotom smrt se smije.
I ja mlađan zgrabi vile,
Pođe u boj protiv sile.
Kad sam stigo u planinu,
Onđe nađe braću milu.
S rogujama boj smo bili
Dok smo puške zadobili.
Sad imamo puške vite
I topove ubojite.
Narod našu vojsku hrani,
A ona ga od zla brani.
Nama Tito komanduje,
Cio svijet za nas čuje.
Napred, kaže, moji tići,
Moji hrabri Jugovići!
Nema slave bez pobjede,
Niti sreće bez slobode!

[Stevo Šarac)

AOJ, PERNO, JUNAČKA KOLIJEVKO

Aoj, Perno, junačka kolijevko,
Sveg Korduna ponosita diko!
Tu ne rodi majka kukavice,
Kukavice niti izdajice.
Sinovi ti slavu pronesoše
I pobjede silne zadobiše.
Aoj, Perno, sva si popaljena,
Al' si veće ljuto osvećena.
De junaci tvoji dopadoše,
Od dušmana jade pogradiše.
Al' ni dušman ne oprašta lako,
Pa i tebe ožalosti jako:
U Otočcu nađoše tvog tića,
Komandanta Milana Poštića.

Teško ranjen u bolnici j' bio
Kad ustaški gad je provalio;
Opatice tu ih dovedoše,
Ranjenika njima predadoše;
Tad Milana ustaše zaklaše,
Cijeli Kordun u crno zaviše.
Oj, ustaše, sramne kukavice,
I vi kurve, crne opatice,
Što ubiste ranjena junaka,
Crn vam obraz i žalosna majka!

Aoj, Perno, ti si selo malo,
Al' si mnogo za slobodu dalo.
Junaci ti mnogi izgiboše,
Al' junački spomen ostaviše.

(Pane Čiča, iz Blatuše)

PJESMA O BRAĆI

Pjevaj, majko, kad u borbu pođem,
al' ne plači ako ti ne dođem.

Mila majko, to je tvoja dika,
što ti imaš narodnog vojnika.

Ja se borim i drugovi moji,
da fašizam više ne postoji.

Neću žaliti svoje mlade krvi,
za slobodu proliću je prvi.

Moga brata ranila granata,
žao mi je što i mene nije.

Nas dva brata oba ratujemo,
ne plač' majko ako poginemo.

MIRKO POŠTIĆ U BORBI NAM PADE

Još je jednom Kordun zaplakao
Kad je crne glase razabrao:
Mirko Pošćić u boju nam pade,
Tešku ranu dušman nam zadade.
U Tuš'lovcu na Opačić-brdu
Ustaše su stvorili utvrdu.
Bataljon je na juriš pošao,
Na jurišu komandant je pao.

Na Kordunu svako ga je znao,
Nema toga kom ga nije žao.
Divna stasa i junačkog oka,
Dobar junak a duša široka.
On je smrti smjelo prkosio,
Bataljonu na čelu letio.
Al' od plača sada vajde nema:
Bataljon se na osvetu sprema.
Dušmanine, možeš s' radovati,
Al' ćeš skoro ljuto zaplakati.
Naša vojska nije više šala,
Ni gerilska hajdučija mala,
Već je ovo partizanska sila
Koja će ti polomiti krila.

(Pane Čiča, iz Blatuše)

PJESMA O SELU PRKOSU

Oj, Prkosu, moje selo ravno,
Ja sam tebe ostavio davno.
Spališe te ustaše proklete,
Al' mi misli uv'jek k tebi lete.
Tvoje ime dušmaninu prkosi,
Cio Kordun s tobom se ponosi.
Oj, Prkosu, ti si naša dika,
Za te znade i Bosna i Lika,
Tvoje ime svuda se talasa,
Prkošćani proniješe ti glasa.
Dvaest prvi decembar je bio
Kad je tebe plamen progutaio,
Kad je Moškov provalio u te
Da očisti Paveliću pute
Kud je Ante namjerio proći
Kad na Kordun odlučio doći.
Mora da je hrabar junak bio
Kad i djece naše se plašio,
Svojoj vojsci mog'o narediti
Da i djecu treba uništiti.
Prkošćani n'jesu mogli znati
Da će nekom i djeca smetati.
Sto dvadeset sklonilo se ljudi,
A šest stotin' pobi krvnik ljudi,
Mnogu nejač s kućama spalili,
Sa ostalim jame napunili.
Kraj Lasinje ta je jama kleta,
Selo Prkos nestade sa sv'jeta!

Oj, Prkosu, milo selo moje,
Nekad bilo, sad garišta stoje.
Đe se nekad pjesma izvijala,
Sad se plačka sova naselila;
Gavranovi iznad tebe gaču,
A po noći sove tice plaču.
A ja ležim u rovu na sn'jegu,
Na vrljetnom Žumberačkom brijegu
Đe bijemo fašiste proklete,
Al' mi misli u moj Prkos lete,
Đe sam prvo ugledao svijeta,
Đe mi, majko, dade prvog sjeta,
Đe sam mlađan kraj stada hodio,
Sa djevojkom ljubav provodio,
Steko ženu i dječice troje,
Đe je puno bilo srce moje.
Sve je sada zemlja progutala,
Iz grudi mi srce iščupala.
Oj, Prkosu, milo selo moje,
Nema traga od ljepote tvoje;
Još se samo uspomena čuva
U srcima tvojije' sinova
Što se bore kroz sve naše kraje,
Tebi šalju teške uzdisaje.
Kupo, rijeko, mila uspomeno,
Kad sam mlađan preko tebe kreno,
Mladosti sam sjetio se svoje,
Kad sam trča' na obale tvoje,
S tebe gleda' milo selo moje.
Sad je pusto, nema mu ni traga,
Ali čuj me, Kupo, rijeko draga:
Pozdravi mi to garište moje
i voćare što još tamo stoje!
Kad krvavog salomimo vraga,
Ko ostane, Kupo, rijeko draga,
U Prkos se on će povratiti,
Svoje milo gnijezdo obnoviti,
Na grobove posaditi cvijeće.
Sinci Prkos zaboravit' neće,
Sjetiće se djetinjstva milina,
Jer je Prkos naša domovina!

(Milutin Bižić, iz Prkosa)

ALAJ VOLIM

Alaj volim u kolu igrati,
kad se sa mnom partizan uhvati.

I ja imam brata partizana,
on je borac od prvoga dana.

Ni moj dragi više nije prelac,
već u četi puškomitraljezac.

Partizani pola roda moga,
tamo imam brata i dragoga.

Ja ne volim ko partizan nije,
koji pušku primiti ne smije.

Što valjalo pušku pripasalo,
samo smeće oko kuće šeće.

VOJSKA I NAROD

Ženska radna brigada radi na polju.
Naša brigada prolazi pravcem Bović - Vrginmost.
Odmor 10 minuta.

Radna brigada pjeva:

Alaj volim lijepa mladića,
služi vojsku Joce Tarabića.

Naši drugovi odgovaraju:

Vojnička me sablja opasala,
a moja se draga rasplakala,
suzama se boj ne bije,
već se vrela krvca lije.

Radna brigada odgovara:

Ratuj, Tito, ja ću djevovati,
ja ću tebi moje drago dati.

Drugarice čete za vezu odgovaraju:

Drugarice hajd' u borbu s nama,
jer sloboda neće doći sama.

Radna brigada odgovara:

Drugarice, sama ti je mati,
a ja ću ti njivu okopati.

Naša brigada krenu...

Bović, marta 1944. godine

(Jakšić P. Marta)

ŽRTVE NA KORDUNU

Oj, Kordunu, pokrajino mala,
najviše si ti heroja dala
šuma Abez i Petrovac mali
tu su naši prvoborci pali.

Osta nama tužna uspomena
i na selu tuga pregolema.
Svaka majka na groblje se šeće
u proleće kada cveta cveće,
cveće cveta i miriše ruža
na mom srcu uvenula je ruža.

Žal me peče i bolove sprema
o, moj sinko, tebe više nema,
nema tebe, moj zeleni cvetu,
ja te nikad zaboravit' neću.

Majka kuka i srce joj vene
u istoriju piše uspomene,
istorija to je prošlost naša
opisani zulum od ustaša,
krv su pili i kuće palili
kuće gore i oganj se stvara
nema našeg ni sela ni grada.

(Radanović Perica, Malička)

NA KORDUNU GROB DO GROBA

Na Kordunu grob do groba,
traži majka sina svoga.
Našla ga je, na grob klekla
i ovako sinu rekla:

»O, moj sine, radost moja,
gdje počiva mladost tvoja?«

Otac plače, majka cvili:

»Otvori se, grobe mili«.

Grobak se je otvorio,

sin je majci govorio:

»Ne plač' mila majko moja,
teška mi je suza tvoja.

Teža mi je suza tvoja,
nego crna zemlja moja.

Idi, majko, javi rodu,
da sam pao za slobodu.

Kaži, majko, celom rodu,
da se bori za slobodu.

Hajde, majko, domu svome,
ne dolazi grobu mome«.

Krajem 1942. godine napustio je Zagreb i pristupio NOB-u i znani pjesnik i rodoljub Vladimir Nazor. Prelazeći preko rijeke Kupe kod Lasinje i stupajući na oslobođeno partizansko područje teritorije kotara Vrginmosta, napisao je svoje dvije pjesme, »Čamac na Kupi« i »Majka pravoslavna« - obje danas dobro poznate širom Jugoslavije.

ČAMAC NA KUPI

Malen si, uzak, trošan,
ali ti me, ipak, nosiš,
čamče na Kupi!

Sve kamenje mojih briga,
sve gvožđe mojih mržnja,
sve olovo mojih čekanja,
prenosiš preko vode.

Al' i sve moje nade,
ljubavi, čežnje, zanose
tobom će on kraj rijeke
što korito joj biva
široko i duboko
da dijeli od Dobra Zlo.
Čudo ti za me postaješ:
galija, lijepa, velika,
koja po moru plovi
k Otoku Spasenja.

U nje su vesla od naše
najčvršće hrastovine,
i jarboli tesani,
u lugu gdje se rodismo,
i jedra što su kod nas
i tkana i šivena,
i zastave što znadu
đerđefi naših žena.

Maleni trošni čamče
na mutnoj Kupi,
uradi što i sa mnom:
dočekaj sve što trpi!
Prenesi cijelu Hrvatsku
na onu stranu vode,
na teške al' svete puteve
poštenja i slobode!

Vladimir Nazor
Crevarska Strana, 1942. godine

MAJKA PRAVOSLAVNA

Jesi li se nasjedila na garištu kuće svoje,
- Oh ta kuća bijedna,

Tražec okom i rukama kolijevčicu malog Jove,
Ikonicu Svetog Đurđa i đerđefić svoje Ruže,
Sve je sada dim i pepel, sve proguta čađa tavana,
Ti, slomljena krepka grana, najbjednija međ ženama.
Majko pravoslavna.

Jesi li se nahodala nogama što jedva nose,
- Oh, te noge bolne,

Jesi li se umorila tražec Rumu, kravu svoju,
Kravu svoju, hraniteljku stare bake i dječice,
Da l' je vuci rastrgoše, il' je sakri šuma travna,
Ne muči se! Za koga bi sada bili sir i mlijeko,
Majko pravoslavna.

Jesi li se napiakala nad sudbinom druga svoga,
. O družu ljubljenu.

Izdajom ga uloviše, kao psa ga izmlatiše,
Mučili ga, vezali ga, bacali ga u tamnice,
I on, koga srce vuklo djela vršti teška i slavna,
Kao hrom se bogalj vrati, da ti umre na rukama,
Ženo pravoslavna.

Jesi li se nakukala iznad one strašne jame,

- O jamo prokleta,

Gdje s grkljanom prerezanim djeca tvoja sada leže,
Pokraj bake, i gdje majku svoju zovu, za njom plaču,
I boje se, jer je rupa puna ljudi, vlažna, tavana,
Šutiš, pečat šutnje jad je na usta ti udario,

Majko pravoslavna.

Blijediš, tanjiš i kočiš se, no bol nemoj gušiti svoju,

- Bol ti preduboku.

Pusti neka tužba tvoja odjekuje širom zemlje,
I nek traje vjekovima. Neka čuju u što sada,
Prometnu se sjeta tvoja, tvoja tuga stara, davna.
Šutiš. Blijediš. I oreol mučeništva već te kruni,

Majko pravoslavna.

Vladimir Nazor

*Sela kotara
Vrginmost u NOB*

SELA KOTARA VRGINMOSTA U NARODNOOSLOBODILAČKOJ BORBI

Prvi dio ove knjige pokušaj je da se predstavi cjelina istorijskih zbivanja na teritoriji kotara Vrginmosta u periodu 1941-1945. godine, dok drugi dio predstavlja pregled učešća svakog sela u sastavu kotara u NOR-u. Pri tom je za svako selo dat hronološki sređen pregled najvažnijih događaja od ustaničkih dana, pa, uglavnom, zaključno sa 1941. godinom, ukazujući samo na događaje koji su za svako selo bili karakteristični.

Sem kratkog pregleda ratnih događaja, dati su podaci o prvim partijskim ćelijama, simpatizerima i članovima KPH, i o formiranju skojevskih organizacija i prvim članovima SKOJ-a. Dati su i podaci o izboru organa narodne vlasti i prvim odbornicima NOO, te o prvim članicama odbora Antifašističkog fronta žena. Dat je spisak nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, pregled poginulih i umrlih boraca i pregled žrtava fašističkog terora, i to ubijenih od neprijatelja, umrlih od tifusa i žrtava rata.

Pregled i spiskovi poginulih i umrlih boraca i žrtava fašističkog terora dat je kao izraz poštovanja prema svima onima koji dadoše živote u borbi za slobodu, kao nužnost da se te žrtve nikada ne zaborave, jer su one cijena kojom je plaćena sloboda. To je ujedno podsticaj mlađoj generaciji da čuva i sačuva tekovine za koje se ovaj narod borio i položio svoje živote.

Podaci su prikupljeni i provjeravani više puta, uglavnom preko preživjelih učesnika NOB-a. Prvo ozbiljnije prikupljanje i provjeru podataka izvršio je Petar Zinajić Pepa. U tom cilju obišao je sva sela i zaseoke, i sve prikupljene podatke sredio, provjerio i predao Općinskom odboru SUBNOR-a Vrginmost, gdje se čuvaju kao arhiva. Sem tih, korišćeni su i podaci kojima su raspolagali statistički zavodi i arhivi instituta za izučavanje NOR-a i revolucije.

Posljednje provjere su učinili i sve podatke pripremili: Mato Jelkovac - za Banski Kovačevac, Banske Selnice i Kablare; Rade Čabraja - za Banske Moravce, Lasinjski, Donji i Gornji Sjeničak i Malu Trepču; Stanko Borota - za Batinovu Kosu, Bukovicu i Čermernicu; Pero Milić - za Blatušu; Nikola Mraović - za Bović, Čremušnicu, Golinje, Trstenicu, Kirin i Kozarac; Milan Čubra - za Trepču; Ivo Strgar - za Boture; Marko Gvojić - za Brnjavac; Mirko Crevar - za Crevarsku Stranu; Matija Bučan - za Crni Potok; Nikola Orečić Mika - za Desno Sredičko, Desne Štefanke, Novo Selo, a zajedno sa Nikolom Busak i za Lasinju i Crnu Dragu; Nikola Kličković - za Dugo Selo i Trepču; Slavko Išek - za Hrvatsko Selo; Ilija Ivošević i Mile Kvočka - za Katinovac; Pero Čelap - za Malu Vranovinu; Mile Šapić i Vujo Lončar - za Maličku; Petar Trkulja - za Ostrožin; Dušan J. Bajić - za Pecku; Pero Roknić - za Pernu; Rade Lacković - za Pješćanicu; Veljko Bulat - za Podgorje; Matija Orabović - za Poljane; Dragica Divić Simić - za Ponikvare; Dušan i Dragan Korać i Njegoslav Bučan - za Prkos; Savo Tesla - za Slavsko Polje;

Duda Basta - za Staro Selo; Vaso Radanović i Nikola Vidović - za Štipan; Vaso, Dušan i Stevo Radanović - za Šljivovac; Savo Bogdanović - za Vorkapić-Selo; Pero Malobabić - za Vrginmost; Milan Miljević Mičina i Ladislav Gregurić - za Topusko.

Navedeni i mnogi drugi drugovi koji su učestvovali u prikupljanju i provjeri podataka nastojali su da taj važan zadatak i vrstu duga prema poginulim saborcima obave krajnje savjesno. No, i pored toga, svjesni smo da nismo mogli sačiniti potpune i posve tačne preglede sa svim neophodnim i preciznim podacima. U ovako velikom broju imena, preko jedanaest hiljada, moguće je da su se potkrale greške; neko je možda pogrešno unijet, a neko izostavljen. Nadamo se da će čitaoci, a posebno živi učesnici opisanih događaja, imati razumijevanja za objektivne teškoće.

Kako dosad prikupljeni podaci pokazuju, na teritoriji kotara Vrginmosta je, od 6. aprila 1941. do 15. maja 1945. izgubilo živote 10.384 lica. Od tog broja, 1.333 su poginuli i umrli kao borci NOVJ, a 9.051 kao žrtve fašističkog terora, od kojih je 6.001 ubijeno od strane neprijatelja, 1.601 umrlo od tifusa, a 459 su žrtve rata. To znači da je od ukupno oko 42.392 stanovnika, koliko je bilo uoči rata 1941. godine, skoro svaki četvrti žitelj ovog područja poginuo kao borac NOV-a ili učesnik NOP-a, ubijen ili umro kao žrtva fašističkog terora i rata, ili od posljedica tifusa.

Ovim brojevima nisu obuhvaćeni svi gubici koje je ovaj narod podnio u NOR-u. Naime, ostao je nezabilježen znatan broj žena, djece i staraca, pa i ljudi srednje dobi, pomrlih uslijed ratnih napora i bolesti, lišeni zdravstvene zaštite. Zbog toga popis žrtava rata obuhvata samo manji broj lica umrlih za vrijeme neprijateljskih ofanziva u zbjezgovima od gladi, hladnoće i krajnje iscrpljenosti.

Pregled poginulih i umrlih po selima, sa procentom u odnosu na brojno stanje stanovnika iz 1941. godine, dat je u tabeli 1. Iz nje se vidi daje sa teritorije kotara od 1941. do 1945. godine bilo 2.511 boraca NOVJ, stoje činilo brojno stanje oko dvije naše ondašnje ratne brigade. Među preživjelim borcima NOR-a, kako je navedeno, ima 608 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, a 466 prvoboraca je poginulo ili umrlo. To znači da je 1941. godine, kao boraca ili aktivnih pozadinskih radnika bilo oko 1.074 lica, i da bi na teritoriji kotara Vrginmosta bilo isto tiliko nosilaca »Partizanske spomenice 1941« da su svi oni preživjeli rat.

Pregled poginulih i umrlih boraca od 1941. do 1945. godine dat je u tabeli. Obuhvaćeni su borci partizanskih i vojnopozadinskih jedinica, ustanova i organa, kao i učesnici NOB-a na pozadinskim dužnostima: odbornici NOO, članovi KPH i SKOJ-a, članice odbora AFŽ-a, te pripadnici ostalih pozadinskih organa i organa i službi. U popis su uvrštena lica koja su se, bez obzira na mjesto rođenja i ranijeg prebivališta, zatekla u dotičnom selu uoči rata, kao i oni koji su se u danima ustaškog terora vratili u selo s drugih područja privremenog ili stalnijeg boravka. Unijeti su i borci koji su rođeni u ovom kraju, a učestvovali u NOR-u u mjestima gdje ih je zatekao rat, na školovanju ili zaposlenju. Među njima najviše je đaka, studenata i zaposlenih radnika i zanatlija. Mnogi od njih su i prije rata povremeno dolazili i boravili u svome selu i učestvovali u njegovom političkom životu.

Prema utvrđenim podacima, kako je već navedeno, poginulo je ili umrlo ukupno 1.333 borca NOV - 1.301 muškarac i 32 žene. Prema godinama starosti bilo je: do 20 godina - 268, od 21 do 40 godina - 1.021, i od 41 i više godina - 44 boraca. Ovi podaci ukazuju da su se i u kordunaškim partizanskim jedinicama uglavnom nalazili mladi ljudi.

Po socijalnom sastavu najviše je zemljoradnika - 1.105, a zatim: radnika, zanatlija i trgovaca - 157, đaka - 20, studenata i intelektualaca - 9, službenika - 25 i vojnih lica - 17. Po nacionalnom sastavu u većini su Srbi - 1.304, i 28 Hrvata. Od ukupnog broja

loginulih boraca, 1941. godine u NOV je stupilo 466, 1942 - 667, 1943 - 148, 1944 - i i 1945 - 2 borca. Kao što se iz pregleda vidi, najviše je otišlo 1941. i 1942. godine, i poslije toga na teritoriji kotara Vrginmosta više nije ni bilo sposobnih muškaraca za NOV. Na terenu su ostali ili suviše mladi ili starci, a 5.157 muškaraca je poginulo ili umro kao žrtve fašističkog terora i rata.

Prema godini pogibije, u 1941. je poginulo 70 boraca, u 1942 - 296, u 1943 - 547, u 1944 - 302 i posljednje godine rata - 118 boraca NOV. Među 547 boraca iz 1943. godine 61 je umro od tifusa. Najviše je poginulo u toku 1942, 1943. i 1944. godine, što je razumljivo, jer su tada u ovim krajevima i bile najžešće borbe. Krajem 1941. i u prvoj polovini 1942. godine vođene su stalne i žestoke borbe sa ustašama koje su bile u ofanzivi i izvodile obruč u Petrovoj gori. U drugoj polovini 1942. godine uslijedila je ofanziva laških jedinica i, sem Topuskog, oslobođena je teritorija čitavog kotara Vrginmosta. Početkom 1943. godine uslijedila je 4. neprijateljska ofanziva, a zatim, nakon pobjedonosne bitke na Neretvi, široka ofanziva naših jedinica na području Like i Korduna, te kapitulacijom italijanskih oružanih snaga i borba protiv njemačkih jedinica. I u toku 1944. godine vođene su teške borbe protiv Njemaca i ustaša na teritoriji Korduna, Banije, Like, Pokuplja, Žumberka i u Cazinskoj krajini. Godina 1945. bila je posljednja godina borbi za oslobođenje cijele naše zemlje.

Prema mjestu pogibije, na teritoriji Korduna je, prema navedenim podacima, poginulo 649 boraca; van Korduna, u ostalim krajevima Hrvatske, poginulo je 380, a van teritorije Hrvatske, u drugim krajevima naše zemlje, 304 borca, uglavnom kao pripadnici 7. banijske divizije za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive u Bosni, 13. proleterske MOU brigade »Rade Končar«, 4. proleterske crnogorske brigade i nekih drugih jedinica u Bosni i Srbiji.

Pregled žrtava fašističkog terora pokazuje da je u periodu 1941-1945. godine od strane neprijatelja ubijeno 6.991 lice - 4.357 muškaraca i 2.634 žene. Prema starosnoj dobi, na djecu do 15 godina otpada 1.616, zatim 3.932 na srednju i najaktivniju grupu od 16 do 50 godina, a 1.443 otpada na starosnu dob od 51 godinu i dalje. Uočljiv je velik broj mladih, do 15 godina starosti; među njima je najviše učenika, koji zbog nedostatka poučiteljskih podataka nisu posebno iskazani kao đaci. Po socijalnom sastavu najviše je zemljoradnika - 6.594, zatim 206 radnika, zanatlija i trgovaca, 63 službenika, 6 studenata drugih intelektualaca, 17 vojnih lica i 105 ostalih. Grupu od 105 »ostalih« čine Cigani (oje su ustaše odvele i poubijale početkom 1942. godine. I u ovoj skupini poginulih najviše je Srba - 6.860, a zatim 23 Hrvata i 108 ostalih - 105 Cigana, te po jedan Jevrej, Poljak i Slovenac.

Najviše žrtava narod ove teritorije podnio je 1941. godine - 4.263 lica. Zahvaljujući uspjehu ustanka, razvoju i jačanju partizanskih jedinica i narodnog otpora, broj žrtava se u narednim godinama postepeno smanjuje (u 1942. godini 2.481 lice, u 1943 - 216 i 1944 - 30 lica).

Kao što se iz tabele 1 vidi, najviše žrtava u procentima imalo je selo Prkos - preko 50% ubijenih ljudi, žena i djece, zatim Batinova Kosa, Bukovica, Čemernica, Dugo Selo, Matinovac, Perna i Trepča - preko 40%. Iz tabele 3 vide se podaci za svako selo, pri čemu su se gubici kretali u skladu sa ustaškim ofanzivama - u septembru 1941. na sela istočno od Petrove gore, krajem 1941. godine na sela sjeverno od pruge Glina - Karlovac, a početkom 1942. godine ustaška ofanziva zahvatila je cijelu teritoriju kotara Vrginmosta. Oko hiljadu ljudi je otišlo na pokrst 1941. godine.

Prema mjestu ustaškog zločina, najviše je ubijeno u sopstvenim selima, u Kordunu - 4.821; van teritorije Korduna ubijeno je 1.763, a van teritorije Hrvatske 407 lica. Među

ubijenim van Korduna najviše je onih koji su odvedeni na »pokrst« i poubijani u Glinskoj crkvi, a među 407, koji su ubijeni van republike, najviše je onih koji su izbjegli ispred 4. neprijateljske ofanzive i poubijani uglavnom od Nijemaca u Bosni. Odvedenih i u ustaškim logorima poubijanih ima 390, a u njemačkim logorima 257 lica. U njemačkim logorima su u većini bili ljudi odvedeni za vrijeme martovske ustaške ofanzive 1942. godine iz Lasinjskog, Donjeg i Gornjeg Sjeničaka. Ustaše su ih predale Nijemcima, a ovi ih odveli u logor u Norvešku, odakle se većina *nije* vratila. Od ustaša je poubijano 6.615, od Nijemaca 374 lica, a od Italijana su ubijena dvojica.

Umrlih od tifusa bilo je 1.501 civil i 61 borac ili, ukupno, 1.662 osobe. Od ukupnog broja umrlih civila, 593 su bili muškarci i 1.008 žena. Prema godinama starosti, do 15 godina umrlo je 270 lica, od 16 do 50 godina 601 i starijih od 51 godine 730 lica. Po socijalnom sastavu svi umrli su bili zemljoradnici, a po nacionalnom Srbi i 3 Hrvata.

Prema godinama smrti, najviše je umrlo 1943. godine - 1.533, jer je tada, od marta do jula, po svim selima harao tifus. Epidemija se javila u vrijeme 4. neprijateljske ofanzive, početkom 1943. godine, a na ovo područje donijele su je izbjeglice iz Korduna i Banije na povratku iz Bosne, nakon završetka ofanzive. Zahvatila je najprije i u najvećoj mjeri starce, nejaku djecu i ispaćene žene - uglavnom učesnike izbjegličkih kolona.

Od ukupnog broja umrlih od tifusa, kako se vidi iz tabele 4, najviše je bilo žena. One su i ovdje nosile najveći teret rata i svih poslova na selu, a u vrijeme epidemije hranile su i njegovale bolesnike, iako i same u većini bolesne i krajnje iscrpljene. Sem toga, u to vrijeme one su činile većinu stanovništva po selima. Umiralo se tako brzo i mnogo, i to u jednom danu, da su i pokretni bolesnici morali da kopaju jame i sahranjuju umrle. Preživjeli se sjećaju: »Ujutro se izađe iz bajte i samo prisluša u čijoj se kući kuka, na što bi onaj ko je mogao išao na sahranu - bez poziva«.

Od ukupno umrlih najviše je umrlo kod svojih kuća - 1.364, a van svojih sela, još na povratku iz Bosne umrlo je 237. Najviše je umrlo u selima gdje se prolazilo i gdje su bile organizovane prihvatne stanice, kuhinje, kao: Blatuša, Crni Potok, Čremušnica, Gornji Sjeničak, Katinovac, Lasinjski Sjeničak, Perna, Slavsko Polje, Staro Selo i Vorkapić-Selo.

Žrtve rata date su u tabeli 5. Prema tim podacima, sa teritorije kotara Vrginmosta od 1941. do 1945. godine poginulo je ili umrlo 459 lica - 227 muškaraca i 232 žene. Po starosnoj dobi, do 15 godina života nestalo je 169 osoba, od 16 do 50 godina 125, a od 51 i daje 165 lica. Sve su to bili zemljoradnici, a po nacionalnom sastavu 419 Srbi, 35 Hrvati i 5 ostalih nacionalnosti. U 1941. godini život je izgubilo 20 lica, 1942-310, 1943 - 77, 1944 - 48 i 1945 - 4 osobe. Najviše je onih koji su umrli od gladi, iznemoglosti i iscrpljenosti, lišeni zdravstvene zaštite - 364 osobe, dok je 42 poginulo od nađene mine ili bombe, u većini djeca. U nesretnim slučajevima, prouzrokovanim ratom umrlo je 27 osoba, a u ostalim okolnostima vezanim za ratne strahote 26.

Na kraju, treba istaći da su ovo, za sada, najdetalniji, najpotpuniji i najsređeniji statistički pregledi poginulih i umrlih boraca, žrtava fašističkog terora (ubijenih od neprijatelja, umrlih od tifusa i žrtava rata) sa teritorije kotara Vrginmosta. Oni, ujedno, predstavljaju osnovni izvor za procjenu ukupnih ljudskih gubitaka ovog kraja u toku NOB-a. Daljnja istraživanja radi njihove dopune treba usmjeriti na utvrđivanje onih podataka koji su pogrešno unijeti ili izostavljeni. Svaka pomoć u tom pregledu biće dragocjena, kao dio duga prema onima koji su dali život u bespoštednoj borbi za slobodu.

Učešće u NOV, nosioci »Part, spomenice 1941«, pali borci i ŽFT sa teritorije kotara Vrginmosta 1941-1945.

Red. br.	SELO	Ukupno u NOV 1941-1945.	Nosioci »Partizan, spomenice 1941.«	Poginuli a 1941. stupili u NOV	Pali borci 1941-1945.	Žrtve fašističkog terora				Ukupno pali borci i ŽFT	% u odnosu na broj stanovnika 1941.
						Ubijeni od neprijatelja	Umri od tif u sa	Žrtve rata	Svega		
1	Ban.Kovačevac	7			2	2		2	4	6	1,00
2	Ban.Moravci	68	2	4	19	68	10		78	97	18,30
3	Ban.Selnica	3			2	1			1	3	0,93
4	Batinova Kosa	30	1	2	8	235	8	6	249	257	54,00
5	Blatuša	106	18	20	45	352	79	9	440	485	34,64
6	Boturi	3			2	7			7	9	11,25
7	Bović	155	25	12	47	69	45	12	126	173	22,19
8	Brnjavac	92	6	3	20	68	22	8	98	118	20,29
9	Bukovica	130	5	2	12	191	16	7	214	226	39,51
10	Crevarska Strana	57	11	7	20	135	35	2	172	192	25,87
11	Crna Draga	17			4					4	1,00
12	Crni Potok	142	26	16	58	232	71	15	318	376	30,89
13	Čemernica	47	5	8	26	486	50	22	558	584	37,27
14	Čremušnica	140	12	14	47	72	75	20	167	214	23,77
15	Des.Sredičko	18			1	23			23	24	6,85
16	Des.Štefanki	29			2	30		2	32	34	6,07
17	D.Sjeniĉak	195	13	12	34	180	34	20	234	268	21,44
18	Dugo Selo	138	21	12	36	482	24	10	516	552	44,40
19	Golinja	108	5	4	36	99	52	11	162	198	23,29
20	G.Sjeniĉak	199	19	21	56	277	80	59	416	472	25,71
21	Gredani	34		1	4	106	1	4	111	115	9,58
22	Hrvatsko Selo	55		1	5	4	3	2	9	14	1,08

23	Kablari										
24	Katinovac	130	14	12	50	412	54	19	485	535	41,30
25	Kirin	215	33	48	80	111	40	25	176	256	21,66
26	Kozarac		4	5	21	64	58	5	127	148	21,28
27	Lasinja	24				57		24	81	81	10,12
28	Las.Sjeniĉak	205	27	14	68	137	111	36	284	352	21,93
29	Novo Selo	4									
30	Maliĉka	109	29	22	28	55	32		87	115	24,36
31	Mala Trepĉa	64	7	3	16	22	11	10	43	59	16,85
32	Mala Vranovina	69	3	1	16	37	20	4	61	77	21,56
33	Ostrožin	150	23	13	49	107	25	7	139	188	13,95
34	Pecka	133	23	25	44	240	39	10	289	333	30,93
35	Perna	180	64	45	73	388	94	17	499	572	41,14
36	Pješćanica	176	20	13	50	210	64	13	287	337	22,72
37	Podgorje	65	18	10	19	124	35	9	168	187	25,61
38	Poljani	50	6	4	16	100	31	11	142	158	35,99
39	Ponikvari	7			4	99		2	101	105	12,70
40	Prkos	108	31	8	23	424	6	1	431	454	61,06
41	Slavsko Polje	310	60	44	81	235	91	10	336	417	26,39
42	Staro Selo	40	5	20	33	490	98	13	601	634	39,85
43	Štipan	110	20	11	35	116	20	9	145	180	22,78
44	Šljivo vac	90	19	6	28	55	14	11	80	108	15,42
45	Topusko		5	5	6	37			37	43	7,53
46	Trepĉa	36	5	3	9	110		5	115	124	43,92
47	Trstenica	160	9	8	46	159	37	4	200	246	25,89
48	Vel. Vranovina				1	3			3	4	0,80
49	Vorkapić Selo	159	9	2	45	42	113		155	200	22,00
50	Vrginmost	20	5	5	6	38	3	3	44	50	
	Svega	2511	608	466	1333	6991	1601	459	9051	10384	

Pali i umrli borci sa teri

Red. br.	SELO	Br. palih boraca			Starosna dob			Socijalni sastav						
		M	Ž	Sve-ga	Do 20 g.	21-40	41 i dalje	Zemljo-radnici	Radnici Zanatlije	Đaci	Studenti i intelekt.	Službenici	Voj. lica	
1	Ban. Kovačevac	2		2		2		2						
2	Ban. Moravci	19		19	1	16	2	18					1	
3	Ban. Selnica	2		2		1	1	2						
4	Batinova Kosa	8		8	2	6		5		1			1	1
5	Blatuša	44	1	45	6	39		43	1				1	
6	Boturi	2		2		2		2						
7	Bović	43	4	47	16	29	2	42	2	2			1	
8	Bmjavac	20		20	4	15	1	20						
9	Bukovica	12		12	7	5		12						
10	Crevarska Strana	20		20	4	16		18		2				
11	Crna Draga	4		4		4		4						
12	Crni Potok	58		58	14	42	2	51	6				1	
13	Čemernica	24	2	26	8	18		23					3	
14	Čremušnica	46	1	47	9	38		41	4	1				1
15	Des. Sredičko	1		1		1		1						
16	Des. Štefanki	2		2		1	1	2						
17	D. Sjeniĉak	33	1	34	9	19	6	30	2		1		1	
18	Dugo Selo	36		36	10	26		34	2					
19	Golinja	36		36	14	22		34	2					
20	G. Sjeniĉak	54	2	56	9	45	2	50	4		1			1
21	Gredani	4		4		4		3	1					
22	Hrvatsko Selo	5		5	3	2		4					1	
23	Kablari													
24	Katinovac	46	4	50	3	45	2	41	3		2			4
25	Kirin	77	3	80	11	68	1	65	12	1			2	
26	Kozarac	20	1	21	3	17	1	18	2				1	
27	Lasinja													
28	Las. Sjeniĉak	68		68	11	55	2	63	4		1			
29	Novo Selo													
30	Maliĉka	28		28	3	22	3	21	4	1			2	
31	Mala Trepĉa	15	1	16	1	15		14	1					1

torije kotara Vrginmosta

Srbi	Nac. sastav		Godina stupanja u NOV					Godina pogibije					Mjesto pogibije		
	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Na Kordunu	Van Korduna	Van Republike
	2				1		1					2		2	
16	3		4	10	2	2	1		1	6	7	5	5	12	2
	2			1	1					1	1			2	
8			2	5	1			2		3	2	1	2	1	5
45			20	20	2	3		2	16	12	11	4	30	14	1
	2					2						2		2	
47			12	30	5			3	6	24	10	4	20	21	6
20			3	14	2	1			4	12	3	1	11	5	4
12			2	6	4				1	4	6	1	7	1	4
20			7	10	2	1			8	8	4		13	3	4
	4				1	3					3	1		4	
58			16	35	4	3		4	15	24	10	5	29	16	13
26			8	13	4	1		2	6	8	7	3	15	7	4
47			14	28	5			3	3	30	8	3	17	20	10
	1					1						1	1		
	2				2						2			2	
34			12	18	4			1	9	8	8	8	13	7	14
36			12	20	4			2	6	19	9		14	13	9
36			4	24	6	2		1	2	24	9	1	12	16	8
56			21	31	3	1		2	16	20	17	1	30	17	9
4			1	1		2			2			2			4
	5		1			4				1		4	5		
50			12	25	10	3		2	8	24	11	5	20	15	15
79		1	48	20	11	1		10	33	25	7	5	40	22	18
21			5	12	4			3	3	10	5		12	6	3
67	1		14	49	4	1		3	13	23	25	4	38	15	15
28			22	6				1	10	12	3	2	18	6	4
16			3	12	1				2	8	2	4	6	4	6

Red. br.	SELO	Br. palih boraca			Starosna dob			Socijalni sastav					
		M	Ž	Sve-ga	Do 20 g.	o i	41 i dalje	Zemljo-radnici	Radnici Zanatlije	Prof.	Studenti i intelekt.	Službenici	Voj. lica
32	Mala Vranovina	15	1	16	5	11		11	3	1	1		
33	Ostrožin	49		49	13	35	1	43	5			1	
34	Pecka	42	2	44	7	36	1	33	3	3		2	3
35	Perna	69	4	73	18	51	4	62	6	2		1	2
36	Pješčanica	50		50	15	34	1	46	2	1		1	
37	Podgorje	17	2	19	3	16		15	1	1	1	1	
38	Poljani	16		16	3	13		15					1
39	Ponikvari	3	1	4	3	1		4					
40	Prkos	22	1	23	5	16	2	16	4	1	1		1
41	Slavsko Polje	80	1	81	14	65	2	34	46	1			
42	Staro Selo	33		33	4	24	5	29	4				
43	Štipan	35		35	2	32	1	28	6	1			
44	Šljivovac	28		28	2	26		23	4				1
45	Topusko	6		6		6		1	3			2	
46	Trepča	9		9	3	6		8	1				
47	Trstenica	46		46	10	35	1	43	3				
48	Vel. Vranovina	1		1	1			1					
49	Vorkapić Selo	45		45	11	34		30	13			2	
50	Vrginmost	6		6	1	5			3	1	1		1
	Svega	1301	32	1333	268	1021	44	1105	157	20	9	25	17

Nac. sastav			Godina stupanja u NOV					Godina pogibije					Mjesto pogibije			
Srbi	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Na Kordunu	U C O U 4	g c o.	Z o.
16			1	12	2	1			2	9		1			6	10
49			13	14	17	5		4	7	9	23	6	31	13		5
44			25	9	9	1		1	19	14		5	19	6		19
73			45	24	4			1	16	38		9	9	22	6	12
50			13	29	6	2			12	20		6	30	10		10
19			10	7		2			11	5		1	14	2		3
16			4	12					5	6		2	7	5		4
3	1				4							1		3		1
23			8	14	1			1	4	11		1	9	4		10
81			44	33	3	1			29	29	2-r	2	44	10		27
32			20	7	4	2		10	4	12		1	12	10		11
35			11	23	1			3	4	16	š"	4	21	10		4
28			6	17	3	2		2	5	14	š"	2	12	10		fi
3	3		5		1				4				2	2		?
9			3	6					3	5	1		3	5		1
46			8	32	6			2	4	29	10	1	22	15		9
	1					1						1				1
45			2	38	4	1		1	3	24	vi	5	21	14		10
6			5			1		4				1	5			1
1304	28	1	466	667	148	50	2	70	296	547	305	118	64gj	380		304

Žrtve fašističkog terora (ubijeni)

Red. br.	SELO	Ukupno žrtava			Starosna dob			Socijalni sastav						
		M	Ž	Sve-ga	od 0 do 15 g	od 16 do 50 g	od 51 i dalje	Zemljoradnici	Radnici i zanatlije	Službenici	Studenti intelekt.	Voj. lica	Ostali	
1	Ban. Kovačevac	1	1	2		1	1							2
2	Ban. Moravci	34	34	68	16	31	21	68						
3	Ban. Selnica	1		1		1		1						
4	Batinova Kosa	138	97	235	49	148	38	234		1				
5	Blatuša	220	132	352	81	218	53	342	2	8				
6	Boturi	7		7	2	5		7						
7	Bović	51	18	69	7	24	38	65	2	2				
8	Brnjavac	63	5	68	3	50	15	66	1				1	
9	Bukovica	117	74	191	49	80	62	191						
10	Crevarska Strana	122	13	135	6	100	29	114	17	3			1	
11	Crna Draga													
12	Crni Potok	117	115	232	80	107	45	229		2			1	
13	Čemernica	394	92	486	59	333	94	479	5	2				
14	Čremušnica	55	17	72	1	43	28	66	3	1			2	
15	Des. Sredičko	11	12	23	4	10	9	2						21
16	Des. Štefanki	16	14	30	11	17	2							30
17	D. Sjeniĉak	151	29	180	16	118	46	176	2				2	
18	Dugo Selo	183	299	482	180	220	82	480	2					
19	Golinja	71	28	99	11	62	26	94	4	1				
20	G. Sjeniĉak	242	35	277	13	204	60	269	6	2				
21	Gređani	91	15	106	2	76	28	93	10	3				
22	Hrvatsko Selo	3	1	4		4		3		1				
23	Kablari													
24	Katinovac	183	229	412	162	182	68	408	1	2			1	
25	Kirin	88	23	111	10	72	29	107	2	2				
26	Kozarac	33	31	64	10	32	22	62	2					
27	Lasinja	33	24	57	12	39	6	7	6	1	6	1	36	
28	Las. Sjeniĉak	87	50	137	16	77	44	134	3					
29	Novo Selo													
30	Maliĉka	21	34	55	24	19	12	55						
31	Mala Trepĉa	15	7	22	3	12	7	22						

Tabela, br. 2

od neprijatelja) sa teritorije kotara Vrginmosta

Nac. sastav			Godina smrti					Mjesto zločina			U logorima		Izvršiozi zločina		
Srbi	ČTJ X	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Na Kordunu	Van Korduna	Van Republike	U ustaš. logorima	U Njemač. logorima	Ustaše	Nijemci	Italijani
		2		2							2		2		
68			38	26	2	2		53	3	12	12		67	1	
	1			1				1					1		
234	1		106	127	1	1		133	100	2	6	1	235		
352			310	22	13			208	138	6	5	1	342	10	
	7				7			7					7		
69			42	22	4	1		36	31	2	3		66	3	
68			58	10				21	46	1		1	67	1	
191			98	91	2			76	114	1	22		189	2	
135			124	7	4			53	80	2	6		131	2	2
232			185	30	17			211	4	17	1	1	222	10	
486			364	117	4	1		80	402	4	81	1	481	5	
71	1		54	12	5	1		53	17	2			70	2	
2		21	21		2			2	21				23		
		30	1	29				1	29				30		
180			16	160	3		1	46	47	87	36	83	97	83	
481	1		475	5	2			477	4	1	1	1	481	1	
99			73	13	13			81	16	2			92	7	
277			17	259		1		97	55	125	47	123	152	125	
103	3		94	8		4		22	84		12		102	4	
4						4			4		1		3	1	
412			79	319	13	1		387	16	9	2		408	4	
111			9	100	2			71	33	7	32	6	104	7	
64			39	12	13			50	12	2	1		52	12	
15	5	37	51	5	1			16	41		5	1	56	1	
137			33	93	9	2		101	23	13	13	12	124	13	
55			'16	37	2			52	1	2		1	54	1	
22			7	11		4		.11	8	3		3	19	3	

Red. br.	SELO	Ukupno žrtava			Starosna dob			Socijalni sastav					
		M	Ž	Sve-ga	01 m a	od 16 do 50 g.	i- © -68	Zemlj- radnici	Radnici i zanatlije	U Z oc=	Studenti intelekt.	Voj. lica	Ostali
32	Mala Vranovina	32	5	37	1	29	7	32	3	2			
33	Ostrožin	91	16	107	7	67	33	104		2		1	
34	Pecka	149	91	240	81	118	41	233	5			2	
35	Perna	172	216	388	180	136	72	384	3			1	
36	Pješčanica	154	56	210	28	129	53	202	5	3			
37	Podgorje	104	20	124	4	87	3V	104	13	5		2	
38	Poljani	68	32	100	16	64	20	97	3				
39	Ponikvari	79	20	99	7	78	14	93	6				
40	Prkos	139	285	424	193	175	56	418	4	1		1	
41	Slavsko Polje	187	48	235	23	165	47	180	54	1			
42	Staro Selo	329	161^	490	138^	291	61	487	3				
43	Štipan	59	57	116	23	59	34	100					16
44	Šljivovac	28	27	55	8	21	26	55					
45	Topusko	34	3	37		28	9	13	17	6		1	
46	Trepča	51	59	110	27	65	18	108	2				
47	Trstenica	71	88	159	46	83	30	159					
48	V. Vranovina	2	1	3	1	2		3					
49	Vorkapić Selo	29	13	42	3	25	14	34	6	2			
50	Vrginmost	31	7	38	3	25	10	14	14	10			
	Svega	4357	2634	6991	1616	3932	1443	6594	206	63	6	17	105

Nac. sastav			Godina smrti					Mjesto zločina			U logorima		Izvršiozi zločina		
Srbi	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Na Kordunu	Van Korduna	Van Republike	U ustaš. logorima	U Njemač. logorima	Ustaše	Nijemci	Italijani
37			30	3	4			11	23	3	11		35	2	
107			32	73	2			78	22	7	21	7	100	7	
240			103	129	8			180	1	59		2	232	8	
388			136	227	25			372	7	9	3	1	370	18	
210			129	74	3	4		97	112	1	5		209	1	
124			84	29	11			113	8	3	6		113	11	
100			62	37	1			57	41	2	3		100		
96	3		92	7				31	68		3		99		
423	1		416	7	1			418	5	1			424		
235			178	46	9	2		189	45	1	4		231	4	
490			322	150	17	1		475	2	13		2	477	13	
100		16	103	13				80	35	1	2	1	115	1	
55			31	24				51		4		4	51	4	
35		2	37					3	34		25		37		
110			110					105	5		1		110		
159			35	115	9			147	10	2	3		156	3	
3					2	1		3						3	
42			27	14	1			37	5		6		42		
38			29	5	4			26	11	1	9		37	1	
6860	23	108	4263	2481	216	30	1	4821	1763	407	390	257	6615	374	2

24	Katinovac	19	35	54	15	27	12	54	54		54			25	29
25	Kirin	23	17	40	5	15	20	40	40		40			38	2
26	Kozarac	21	37	58	13	23	22	58	58		58			52	6
27	Lasinja														
28	Las. Sjeniĉak	54	57	111	9	45	57	111	111		95	16		111	
29	Novo Selo														
30	Maliĉka	9	23	32	1	14	17	32	32		32			32	
31	Mala Trepĉa	4	7	11		4	7	11	11		8	3		11	
32	Mala Vranovina	2	18			7	13	20	20		20			20	
33	OstroŹin	11	14	25	4	1	20	25	25		25			25	
	Pecka	15	24	39	6	17	16	39	39		39			38	1
35	Perna	47 [^]	47	94	15	24	55	94	94		97 ¹			84	10
36	PjeŹĉanica	22	42	64	19	21	24	64	64		64			54	10
37	Podgorje	9	26	35	4	11	20	35	35		35			30	5
38	Poljani	10 ₋	21	31	5	11	15	31	31		31			22	9
39	Ponikvari														
40	Prkos	4	2	6	1		5	6	6		6				6
41	Slavsko Polje	28	63	91	23	38	30	91	91		91			91	
42	Staro Selo	29	69	98	40	31	27	98	98		98			36	62
43	Œtipan	7	13	20	2	4	14	20	20		20			20	
44	Œljivovac	3	11	14		7	7	14	14		14			14	
45	Topusko														
46	Trepĉa														
47	Trstenica	14	23	37	6	14	17	37	37		37			27	10
48	Vel. Vranovina														
49	Vorkapiĉ Selo	40	73	113	9	62	42	113	113		113			113	
50	Vrginmost	2	1	3		2	1	3	3		3				3
	Svega	593	1008	1601	270	601	730	1601	1598	4	1533	63	5	1364	237

Žrtve rata sa teritorije

Red. br.	SELO	Broj poginulih			Starosna dob			Socijalni sastav
		M	Ž	Svega	Do 15 god.	Od 16-50	51 i dalje	Zemljoradnici
1	Ban. Kovačevac	1	1	2		2		2
2	Ban. Moravci							
3	Ban. Selnica							
4	Batinova Kosa	1	5	6	2	2	2	6
5	Blatuša	5	4	9	4	3	2	9
6	Boturi							
7	Bović	6	6	12	3	2	7	12
8	Brnjavac	5	3	8	2	1	5	8
9	Bukovica	4	3	7	3	3	1	7
10	Crevarska Strana	1	1	2	1	1		2
11	Crna Draga							
12	Crni Potok	8	7	15	9	3	3	15
13	Čemernica	12	10	22	9	3	10	22
14	Čremušnica	12	8	20	3	8	9	20
15	Des. Sredičko							
16	Des. Štefanki	2		2	1	1		2
17	D. Sjeniĉak	11	9	20	4	4	12	20
18	Dugo Selo	6	4	10	3		7	10
19	Golinja	5	6	11	7	2	2	11
20	G. Sjeniĉak	28	31	59	23	15	21	59
21	Gređani		4	4	1	1	2	4
22	Hrvatsko Selo	1	1	2	2			2
23	Kablari							
24	Katinovac	12	7	19	7	3	9	19
25	Kirin	11	14	25	4	12	9	25
26	Kozarac	3	2	5	4		1	5
27.	Lasinja	11	13	24	4	9	11	24
28	Las. Sjeniĉak	15	21	36	14	8	14	36
29	Novo Selo							
30	Maliĉka							
31	Mala Trepĉa	3	7	10	3	4	3	10

kotara Virginmosta

Nac. sastav			Godina smrti					Vrsta smrti			
Srbi	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Od mine i bombi	Od hladnoće i iscrplje- nosti	Nesretni slučajevi uzrokovani ratom	Ostali slučajevi
	2			2						2	
6			1	4	1				6		
9				6	3				9		
12				9	2	1			11	1	
8				8					8		
7				5	1	1		1	6		
2				1			1	1	1		
15				9	5		1	1	12		2
22			2	15		5		3	17	1	1
20			3	15	1	1		1	14		5
	2				1	1		2			
20				20					20		
10			1	6	3				10		
11				6	5				10	1	
59				49	7	2	1		57	1	1
1	3			3	1				1	3	
	2				1	1		1		1	
19			1	10	8				11	8	
20		5		23	1	1			17	1	7
5			1	4					5		
	24			1	2	21		21		3	
36			2	28	3	2	1	4	28	2	2
10				10					10		

Red. br.	SELO	Broj poginulih			Starosna dob			Socijalni sastav
		M	ž	Svega	Do 15 god	Od 16-50	51 i dalje	Zemljoradnici
32	Mala Vranovina	3	1	4	1		3	4
33	Ostrožin	4	3	7	1	2	4	7
34	Pecka	7	3	10	10			10
35	Perna	11	6	17	6	5	6	17
36	Pješćanica	4	9	13	8	2	3	13
37	Podgorje	6	3	9	5	3	1	9
38	Poljani	4	7	11	5	4	2	11
39	Ponikvari	2		2	1	1		2
40	Prkos	1		1		1		1
41	Slavsko Polje	3	7	10	3	4	3	10
42	Staro Selo	5	8	13	5	6	2	13
43	Štipan	4	5	9	2	1	6	9
44	Šljivovac	4	7	11	5	3	3	11
45	Topusko							
46	Trepča	3	2	5		4	1	5
47	Trstenica	1	3	4	3		1	4
48	Vel. Vranovina							
49	Vorkapić Selo							
50	Vrginmost	2	1	3	1	2		3
	Svega	227	232	459	169	125	165	459

Nac. sastav			Godina smrti					Vrsta smrti			
Srbi	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.	Od mine i bombi	Od hladnoće i iscrplje- nosti	Nesretni slučajevi uzrokovani ratom	Ostali slučajevi
4			1	2	1				4		
7				5	1	1			7		
10				1	9			1	9		
17			3	6	3	5		1	11	1	4
13			1	11	1			1	11		1
9				8	1				9		
11				9	1	1			10	1	
	2				2			2			
1			1								1
10				5	3	2			10		
13			1	2	8	2		2	10		1
9			1	8					9		
11				10		1			11		
5				5					4		1
4				4					4		
3			1		2				2	1	
419	35	5	20	310	77	48	4	42	364	27	26

UKUPNI

poginulih, ubijenih i umrlih sa teri

	Ukupno mrtvih			Starosna dob			Soci	
	M	Ž	Svega	Do 15 god	Od 16 do 50	51 i dalje	Zemljoradnici	Radnici i zanatlije
Pali borci	1301	32	1333	Do 20 268	21-40 1021	41 i dalje 44	1105	157
Ubijeni od neprijatelja	4357	2634	6991	1616	3932	1443	6594	206
Umrli od tifusa	593	1008	1601	270	601	730	1599	
Žrtve rata	227	232	459	169	125	165	459	
Svega	6478	3906	10.384	2.055 samo ŽFT	4.658 samo ŽFT	2.338 samo ŽFT	9.757	363

PREGLED
torije kotara Vrginmosta 1941-1945.

jajni sastav					Nacionalni sastav			Godina smrti				
Đaci	Studenti i intelek- tualci	Voj. lica	Služ- benici	Ostali	Srbi	Hrvati	Ostali	1941.	1942.	1943.	1944.	1945.
20	9	17	25		1304	28	1	70	296	547	302	118
	6	17	63	105	6860	23	108	4263	2481	216	30	1
			2		1598	3				1533	63	5
					419	35	5	20	310	77	48	4
20	15	34	90	105	10.181	89	114	4.353	3.087	2.373	443	128

BANSKI KOVAČEVAC

Na sjevernom dijelu teritorije kotara Vrginmosta, između Kablara, Prkosa i Banskih Moravaca, na desnoj obali Kupe, nalazi se selo Banski Kovačevac. Iako manje prostorno, po broju stanovnika je jedno od većih sela. Prema popisu 1931. godine selo je imalo 555 stanovnika, uoči rata 1941. godine oko 600, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine 513 stanovnika u 119 domaćinstava. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Hrvati, a po socijalnom zemljoradnici.

Zbog slabe i posne zemlje preko 90% domaćinstava bili su siromašnog imovnog stanja, a samo manji broj srednje imućnih gospodarstava. Zbog udaljenosti i slabih veza sa drugim mjestima, drugih zanimanja nije bilo, a nerazvijena poljoprivredna proizvodnja bila je jedini izvor prihoda. Rijeku Kupu koristili su kao plovnu saobraćajnicu i za tu svrhu svoje plovne objekte, zvane »Korabe«, imali su Grga i Ivan Mihalić; na njima su prevozili ogrijevano drvo za Karlovac, a obratno raznu robu za stanovništvo.

Selo je imalo i svoju školu i crkvu. Škola postoji od 1834. godine, a crkva od prvog desetljeća 17. vijeka. Pored djece iz Banskog Kovačevca, u školu su dolazila i djeca iz Prkosa, Lasinjskog Sjeničaka, Banskih Moravaca, Kablara i Banske Selnice. Škola je spaljena 9. decembra 1942. godine, a nova je sagrađena 1958. godine. Zbog teških uslova za školovanje, djeca su poslije završene osnovne 4-razredne škole ostajala kod kuća; samo četvorica su imala srednje školsko obrazovanje, a jedan višu školu. Crkva, koja je sagrađena od hrastovih brvana i danas postoji, kao jedan od rijetkih kulturno-umjetničkih historijskih objekata.

Veće političke aktivnosti počele su oko 1920. godine, u vrijeme Hrvatske seljačke republikanske stranke (HRS). Nakon 1925. godine, kada je osnovana Hrvatska seljačka stranka (HSS), ta se aktivnost pojačala, a 1931. godine formiran je i ogranak »Seljačka sloga«. Djelovanjem ovoga ogranka oživeo je i kulturno-zabavni život, a osnovana je i trgovina za snabdjevanje artiklima široke potrošnje u privatnoj režiji *Nikole Jakima*.

Poslije ubistva Stjepana Radića, 1928. godine, osjećala se velika mržnja prema tadašnjoj vlasti i režimu. Ta mržnja i otpor osjećala se na svakom prigodnom skupu (svadba, druge kućne gozbe, crkveni praznici i dr.). Na ovakovu političku situaciju, u maju 1935, pod rukovodstvom *Vjekoslava Žiljaka*, učitelja iz Lasinje, općinskog bilježnika Stojića i tadašnjeg učitelja u Banskom Kovačevcu *Branka Kresojevića*, formirana je tzv. »Četnička družina«. U ovu organizaciju nije ušao ni jedan mještаниn, a sačinjavali su je pojedinci iz Prkosa, Lasinjskog Sjeničaka i Lasinje.

Protivnici ove struje, među kojima i *Branko Nikoliš* iz Lasinjskog Sjeničaka i pop *Nikola Milić* iz Štipana, pokušali su iskoristiti crkveni zbor proštenja »Petrovo« 29. juna

1935. godine i pretvoriti ga u politički. Međutim, kako su na zboru, kome je prisustvovalo oko tri hiljade ljudi iz Kovačevca, susjednih sela, bliže i dalje okolice, bila i 4 žandarma, oni su spriječili održavanje govora, a govornici izbjegli hapšenje. Iz mase svijeta uzvikivalo se »Živjela opozicija«, »Dolje monarhija«. Sudski kancelista iz suda u Pisarovini *La?n Baničević* izvikivao je »Živio kralj Petar II«, »Živjela Kraljevina Jugoslavija«. U tom mumentu udario ga je mladić *Josip Ivančić* iz Pokupske Blatnice. Nastalo je komešanje, žandarmi su stupili u akciju, upotrijebivši i oružje, pa je *Andrija Đerek* ranjen, a *Ivančić* uspio da pobjegne. Kasnije, pred sudom, *Nikoliš* je uspio dokazati da krivicu snose vođe »Četničke družine«, poslije čega se presudom suda ova organizacija morala raspustiti.

Poslije proglašenja tzv. NDH i preuzimanja vlasti od strane ustaša, u ovome selu veliki broj mlađih ljudi, sposobnih za vojsku, bio je uključen u ustaško-domobranske formacije. U toku rata, u borbi protiv partizanskih jedinica i NOV, poginula su 43 mještana kao ustaše i domobrani. Na ovako velik odziv kovačevčana za odlazak na ustaško-domobransku stranu uticalo je i prisustvo, od prvih dana NDH, posade od ustaša, domobrana i žandarma. Sve do marta 1942. u selu se nalazila ustaška posada, a zatim su ih zamjenili žandarmi. Oni su ostali do oktobra iste godine, a tada dolazi domobranska jedinica sa oko 120 domobrana.

Prvi napad na ustašku posadu izvršile su jedinice 4. bataljona 1. KPO 8. marta 1942, pod rukovodstvom *Nikole Vidovića*. Napad nije uspio zbog pojačanja kojeg su ustaše dobile noć prije napada iz Skakavca. Dva partizana su poginula, a četiri ranjena.

Drugi napad na ovu neprijateljsku posadu izvršile su jedinice 4. bataljona 1. KPO 6. juna 1942. Akcija nije uspjela, jer su partizani u blizini sela naišli na mine međusobno povezane, od kojih je jedan poginuo, a trojica su ranjena. Sem toga, stiglo je i pojačanje iz Skakavca, tako da su jedinice 4. bataljona bile primorane na povlačenje.

Treći napad, na domobransku satniju, izvela je 9. decembra 1942, u 4 sata ujutro, 4. kordunaška brigada (1. brigada 8. divizije). Akcija je uspjela i cijela se satnija predala. Tada je zapaljena i škola, koja je služila kao kasarna. Od tada Kovačevac postaje slobodan i sve do kraja rata ovdje više nije bilo neprijateljske stalne posade. Ostale jedinice 8. udarne kordunaške divizije tada su oslobodile Lasinje, Skakavac i Vukmanić.

Do formiranja NOO došlo je u novembru 1943; prvi predsjednik bio je *Josip Mihalić*, a tajnik *Mijo Milovao*. Ostali članovi odbora bili su *Mičo Mance*, *Nikola Ožanić* i *Mijo Paulić*. Sem članova odbora na liniji NOP radili su i *Jaga Đerek*, *Josip Đerek* i *Jana Mance*. Svi ovi aktivisti radili su za NOP i u ilegalnim uslovima, kada je u selu još bila neprijateljska posada.

U NOV bilo je sedam mještana: *Ljubica Đerek*, *Nikola Mance*, *Dragutin Milovac*, *Mijo Milovac*, *Vid Milovac*, *Franjo Paulić* i *Mato Župan*.

KAO BORCI NOV POGINULI SU:

1. *MILOVAC* Ivana *DRAGUTIN*, 1923, Hrvat, zemljoradnik, u NOV od 1. marta 1943. Poginuo kao borac Prateće čete 35. divizije 20. marta 1945. kod Donjeg Lapca - Lika.
2. *ŽUPAN* Ivana *MATO*, 1908, Hrvat, zemljoradnik, u NOV od 14. januara 1945. Sam se ubio nepažnjom kao borac Karlovačke brigade 34. divizije 2. aprila 1945. godine, u Klasniću - Banija.

KAO ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA POGINULI SU:

1. *PARAPATIĆ FRANJO*, 1885, Ciganin, odveden 20. marta 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
2. *PARAPATIĆ ROZA*, 1900, Ciganka, odvedena 20. marta 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.

KAO ŽRTVE RATA POGINULI SU:

1. *ĐEREK* Antona *JOSIP*, 1915, Hrvat, zemljoradnik. Utopio se u Kupu marta 1942. kada je svojim čamcem prevezio žene iz Sjeničaka koje su išle da traže sol; jedna od njih se utopila.
2. *KUNF* Andre *MARA*, 1890, Hrvatica. Poginula za vrijeme borbi u selu 9. decembra 1942.

U toku rata iz sela nije bilo boraca NOV od 1941. godine, te nema ni nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Kasnije, od početka 1943. godine, u NOV je otišlo 7 mještana, od kojih su 2 poginula; kao žrtve fašističkog terora ubijena su 2 Ciganina, a kao žrtve rata poginula 2. U neprijateljskim redovima poginula su 43 mještana kao ustaše i domobrani.

NAPOMENA: Podatke prikupio i pripremio Mato Mije Jelkovic, aktivni saradnik i politički radnik u NOB.

B A N S K I M O R A V C I

Sjeverozapadno od Lasinjskog Sjeničaka, s lijeve i desne strane ceste koja vodi za Karlovac, nalazi se selo Banski Moravci. Prema popisu 1931. godine selo je imalo 446 stanovnika, uoči rata 1941. godine oko 95 domaćinstava sa oko 530 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine bila su 92 domaćinstva i 413 stanovnika. U toku drugog svjetskog rata poginulo je ili umrlo od ratnih posljedica 100 lica. Po nacionalnom sastavu oko 2/3 čine Srbi, a 1/3 Hrvati, dok su po socijalnom sastavu svi stanovnici zemljoradnici.

Selu su najvjerovatnije dali ime preci današnjih stanovnika sela, koji su se oko 1738. godine doselili iz Srpskih Moravica u Gorskom Kotaru. Zbog toga ovdje, kao i u Srpskim Moravicama, postoje ista prezimena: *DOKMANOVIĆI*, *VUCINIĆI*, *JAKŠIĆI*. Podjelom Vojne krajine na regimente, granica je prošla kroz selo, pa je onaj dio, koji je pripao Slunjskoj regimenti nazvan Slunjskim Moravcima, a dio koji je pripao Prvoj banskoj regimenti - Banskim Moravcima.

U aprilskom ratu 1941. godine većina sposobnih muškaraca za vojsku bila je mobilisana u bivšu jugoslovensku vojsku. Po kapitulaciji Kraljevine Jugoslavije većina se vratila kućama. Samo pet je bilo u njemačkom zarobljeništvu koji su se po oslobođenju takođe vratili kućama: *JOVAN CIMEŠA*, *STEVO* i *RADE CVIJANOVIĆ*, *MILIĆ* i *MILOŠ ŠKALJAC*.

Od uspostave tzv. NDH pa do dizanja oružanog narodnog ustanka, stanje je bilo skoro isto kao što je izneto za Lasinjski Sjeniĉak. Jedino treba istaĉi da su u ovom selu pretnje ustaša o uništenju sela bile još izraženije i strašnije, i da je stalno bio prisutan strah i opreznost, jer se selo nalazilo blizu ustaških uporišta u Skakavcu i Banskom Kovaĉevcu. Njihove patrole su krstarile između ova dva uporišta i jedno vrijeme su skoro svaki dan dolazile u Banske Moravce. Sem toga, kroz selo prolazi put te su neprijateljske motorizovane jedinice svakog ĉasa mogle brzo i iznenadno da upadnu u selo i ugroze živote srpskog stanovništva. Teren je brežuljkast i prohodan, pa nije vredelo ni prekopavanje ceste, što je u jesen 1941. godine uĉinio Sjeniĉarski partizanski odred, radi usporavanja neprijateljskog pokreta u pravcu Lasinjskog Sjeniĉaka.

S obzirom na konfiguraciju zemljišta, partizanske jedinice su kasnije držale i branile samo jedan dio sela, gdje je duže vrijeme bila i granica slobodne teritorije. Ovo stanje je trajalo sve do razbijanja i uništenja ustaških uporišta u Skakavcu i Banskom Kovaĉevcu, tj. kada su i ova sela ušla u slobodnu teritoriju.

Selo je spaljeno u decembarskoj ustaškoj ofanzivi 1941. godine. Upad u selo ustaše su izvršile 24. decembra i toga dana ubijeno je 36 lica, a narednih dana, do 10. januara 1942. još 16 lica. Źrtve bi vjerovatno bile veće da se neki od stanovnika nisu sklonili ranije u Lasinjski i Donji Sjeniĉak. Prije ovih Źrtava iz sela su ubijeni *Božo Škaljac*, u septembru od domaćih podivljalih ustaša u Kablaru i *Stanko Opaĉić*, od Talijana u Skakavcu. *Opaĉića* su odveli iz sela misleći daje to ĉuveni partizanski komandant *Opaĉić Stanko Gamica*, i poslije muĉenja ubili.

U toku NOB iz Banskih Moravaca bilo je 68 boraca (1941 - 4, 1942 - 36, 1943 - 18, 1944 - 10); 1941. godine u NOV su stupili: *Stanko Cimeša*, *Radovan Gabrić*, *Vaso Marić* i *Rade Zrinjanin*. Među borcima, koji su stupili u NOV, tokom 1943. i 1944. godine bila su i ĉetiri borca hrvatske nacionalnosti: *Ivan* i *Josip Brkljaĉić* i *Josip* i *Kata Prpić*, koji su i prije toga radili za NOP.

U Banskim Moravcima prije rata nije postojala organizacija KPH. Prvi ĉlanovi bili su *Milić Novaĉić Škaljac*, *Maksim Jelaĉa* i *Rade Zrinjanin*; primljeni su u Partiju poĉetkom 1941. godine u organizaciji Lasinjski Sjeniĉak.

Zbog blizine neprijateljskih uporišta i što je jedan dio naroda napustio svoje kuće i izbjegao u Lasinjski i Donji Sjeniĉak, nisu postojali uslovi za izbor i rad posebnog NOO i drugih organizacija. Jedino je krajem 1941. godine u općinski NOO Sjeniĉak bio izabran *Milić Novaĉić Škaljac*. U toku 1942. godine imali su zajedniĉki NOO sa Lasinjskim Sjeniĉakom u koga je u proljeće 1942. godine izabran *Tomo Cimeša*, a *Škaljac* je i dalje ostao u općinskom NOO. Pored njega, u općinskom NOO, u jesen 1942. godine radio je i *Tomo Cimeša* kao administrator, a za odbornike zajedniĉkog NOO izabrani su *Petar Mirić*, *Mile Novaĉić Škaljac* i *Miloš Perišić Škaljac*.

Prvi ĉlanovi SKOJ-a primljeni su 1942. godine i radili su u skojevskoj grupi Lasinjskog Sjeniĉaka: *Mileva Jelaĉa*, *Zorka Jelaĉa*, *Jovo Marić*, *Anka Perišić Škaljac* i *Danica Zrinjanin*. Poĉetkom 1943. godine u selu je formirana posebna skojevska grupa; sekretar je bila *Zorka Jelaĉa*, a krajem 1943. i poĉetkom 1944. godine primljeni su još *Miĉo Carević*, *Źarko Carević* i *Đuro Gabrić*.

U odboru SMG, kasnije USAOH-a (u sastavu Lasinjskog Sjeniĉaka) bile su *Katica Jadrić*, *Hrvatica*, *Zorka Jelaĉa*, *Anka Perišić Škaljac* i *Danica Zrinjanin*. U ljeto 1942. godine u odbor AFŹ-a, u sastavu Lasinjskog Sjeniĉaka, izabrane su *Kata Cvijanović*, *Danica Mirić* i *Marta Zrinjanin*.

Za vrijeme 4-godišnje NOB selo je dalo 68 boraca u NOV, od kojih su 19 poginuli, a među 49 preživjelih su 2 nosioca »Partizanske spomenice 1941«. Od neprijatelja je ubijeno 69 lica, a 10 je *umrlo* od tifusa. Dvoje mještana osuđeni su od strane vojnog suda i streljani zbog saradnje sa ustašama i agitovanja za odlazak na pokrst.

NOSIOCI »PARTI-ZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *CIMEŠA* Nikole *STANKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Aprila 1942. ranjen, poslije radio u pozadini.
2. *ZRINJANIN* Milica *RADE*, 1920, Srbin, trgovački pomoćnik. Član KPJ od 1941. Aktivno radi za NOP od jula 1941. U NOV stupio avgusta 1941. u PO Sjeniĉak, poslije u 3. četi 4. bataljona 1. KPO, pa u 2. brigadi 8. divizije, bio delegat voda, komesar čete, zamjenik komesara bataljona i 2. brigade.

POGINULI I UMRILI BORCI

1. *BRKLJAČIĆ* Andrije *IVAN*, 1922, Hrvat, zemljoradnik. U NOV stupio 15. 12. 1944. Poginuo kao borac Karlovaĉke brigade 34. divizije u Vukšin Šipku kod Ozlja, 7. 5. 1945.
2. *BRKLJAČIĆ* Andrije *JOSIP*, 1912, Hrvat, zemljoradnik. U NOV stupio 14. 2. 1945. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 6. 5. 1945. kod Ilirske Bistrice.
3. *FUNDUK* Petra *SIMO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 17. 5. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO; ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije 20. 1. 1943. prilikom praćenja ranjenika sa Žumberka na Kordun i podlegao ranama nakon 5 dana u vojnoj partizanskoj bolnici u Zbjegu.
4. *GABRIĆ* Rade *RADOVAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 9. 1941. u PO Katić Kosa; zarobljen od ustaša i obješen kao obavještajni oficir Komande kordunaškog područja 16. 7. 1944. u Reĉici.
5. *JANJOŠ* Save *DUŠAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 8. 1942; poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 18. 10. 1943. u Otoĉcu.
6. *MIRIĆ* Milica *MILOŠ*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 19. 8. 1942; poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije u maju 1944. u Lici.
7. *MIRIĆ* Petra *NIKOLA*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 10. 2. 1944; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 28. 3. 1945. kod Bihaća.
8. *MIRIĆ* Petra *NINKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 10. 1. 1942; ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije 1.1. 1943. kod Krašića. Nestao u povlaĉenju sa ranjenicima za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive, februara 1943, kod Teslića u Bosni.
9. *MIRIĆ* Mile *VASO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 12. 1941. u PO Katić Kosa; poginuo kao komesar čete 1. brigade 8. divizije 17. 2. 1945. u Kneji kod Plaškog.
10. *PRPIĆ* Franje *JOSIP*, 1924, Hrvat, zemljoradnik. U NOV stupio 1.3.1943; poginuo kao borac 7. brigade 31. divizije 20. 9. 1943. kod Bohinja u Sloveniji.
- U. *ŠKALJAC* Stevana *ADAM*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 17. 7. 1942; poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 7. 11. 1944. kod Cazina.
12. *ŠKALJAC* Dmitra *DRAGAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 4. 5. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO; poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 19. 3. 1945. kod Cerovca.
13. *ŠKALJAC* Vase *MILE*, 1909, Srbin, lugar kod Travnika. U NOV stupio 1942; ranjen kao borac nepoznate bosanske jedinice NOV i ubijen od četnika koncem 1942. u Bosni.

14. ŠKALJAC Vuje MILIĆ, 1897, Srbin, zemljoradnik. Član KPJ od 1941; prije ustanka aktivno učestvuje u NOP-u od jula 1941. U martu 1942. biran u općinski NOO Sjeničak. Umro od tifusa 5. 11. 1944. u Banskim Moravcima.
15. ŠKALJAC Vuje MILOŠ, 1889, Srbin, zemljoradnik, odbornik seoskog NOO u Lasinjskom Sjeničaku. Član KPJ; umro od tifusa 8. 10. 1944. u Banskim Moravcima.
16. ŠKALJAC Janka PETAR, 1911, Srbin, zemljoradnik. Došao 1942. iz Francuske, gdje je bio na radu. Stupio u NOV 9. 11. 1942. u 1. brigadu 8. divizije; poginuo kao borac iste brigade 23. 11. 1944. kod Plaškog.
17. ŠKALJAC Miliča STEVO, 1919, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 7. 12. 1942. u 1. brigadu 8. divizije i poginuo kao borac iste brigade 6. 4. 1943. kod Brloga.
18. ZRINJANIN Pavia DUŠAN, 1923, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 1. 7. 1942. i poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 13. 8. 1944. kod Plitvičkih jezera.
19. ZRINJANIN Nikole LAZO, 1912, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 1. 7. 1943. u 3. brigadu 8. divizije i poginuo kao borac iste brigade 10. 11. 1943. kod Gline.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

aj *Ubijeni od strane neprijatelja*

1. CAREVIĆ Jovana MILA, 1865, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša u kući 24. 12. 1941. u Banskim Moravcima.
2. CAREVIĆ Miliča MILIJA, 1880, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 2. 5. 1944. u Banskim Moravcima.
3. CAREVIĆ Sime STANKO, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 20. 1. 1943. na Popović Brdu.
4. CVIJANOVIĆ Đure MILIJA, 1939, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
5. CVIJANOVIĆ Mile S/4 V/4, 1908, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
6. FUNDUK Ilije ANĐELIJA, 1908, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
7. FUNDUK Masilja DANICA, 1935, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
8. FUNDUK Marka LJUBICA, 1912, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
9. FUADLIĆ Vasilija MILEVA, 1931, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u Banskim Moravcima.
10. FUNDUK Vasilija RADE, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
11. FUNDUK Petra SARA, 1901, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
12. FUNDUK Vasilija SMILJA, 1938, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
13. GABRIĆ Rade JOVO, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 2. 1942. u selu Kablar.
14. GABRIĆ Nikole PAVAO, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 15. 1. 1942. kod Petrove gore.

15. JAKŠIĆ Sime NIKOLA, 1926, Srbin, zemljoradnik. Služio u selu Ribari; ubijen od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Mlađe kod Skakavca.
16. JANJOŠ Miloša DRAGICA, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
17. JANJOŠ JELICA, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u Banskim Moravcima.
18. JANJOŠ JOKA, 1867, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
19. JANJOŠ Janka KATA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
20. JANJOŠ Milića MILEVA, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24.12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
21. JANJOŠ Stevana PETAR, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 12. 1941. u Banskim Moravcima.
22. JANJOŠ Miloša SMILJA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
23. MIRIĆ Stanka ANĐELIJA, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u Banskim Moravcima.
24. MIRIĆ Đure ANKA, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12.1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
25. MIRIĆ Teodora DUŠAN, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 12. 1941. u Banskim Moravcima.
26. MIRIĆ Teodora ĐURO, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 2. 1. 1942. Bio u Njemačkoj; ubijen od Nijemaca u logoru u Zemunu.
27. MIRIĆ Đure GUŠO, 1939, Srbin, dijete. Odveden od ustaša 2. 1. 1942. sa majkom i bratom i negdje ubijen.
28. MIRIĆ Vasilja MARIJA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Mlađe kod Liplja.
29. MIRIĆ Laze MARKO, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša i bačen u rijeku Kupu 19. 4. 1943. kod sela Ribara.
30. MIRIĆ Pavia MARTA, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša u šumi Mlađe 24. 12. 1941. kod Liplja.
31. MIRIĆ Vasilja MILE, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša u šumi Mlađe 24.12. 1941. kod Liplja.
32. MIRIĆ Petra MILICA, 1865, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Mlađe kod Liplja.
33. MIRIĆ Teodora MILIĆ, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 12. 1941. u Banskim Moravcima.
34. MIRIĆ Teodora PETAR, 1889, Srbin, zemljoradnik. Obolio u bjekstvu u Petrovoj gori, januara 1942. Po povratku iz bjekstva došao kod prijatelja Josipa Prplća, koji ga odvezao u bolnicu u Karlovac na liječenje. Tamo je ubijen od ustaša 4. 4. 1942.
35. MIRIĆ Radovana RADE, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. kod Krstinje.
36. MIRIĆ Mile SAVA, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena od ustaša sa dvoje djece (G//šo i Teodor) 2. 1. 1942. i negdje ubijena.
37. MIRIĆ Đure TEODOR, 1937, Srbin, dijete. Odveden od ustaša 2. 1. 1942. sa majkom i bratom i negdje ubijen.

38. *OPAČIĆ* Petra *BOŽICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 2. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
39. *OPAČIĆ* Stanka *DRAGICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 2. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
40. *OPAČIĆ* Adama *JULIKA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena od ustaša 2. 1. 1942. i ubijena u logoru Stara Gradiška.
41. *OPAČIĆ* Save *LJUBICA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena od ustaša 2. 1. 1942. i ubijena u logoru Stara Gradiška.
42. *OPAČIĆ* Stanka *MILICA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena od ustaša 2. 1. 1942. i ubijena u logoru Stara Gradiška.
43. *OPAČIĆ* Pavia *STANKO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 22. 11. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
44. *ŠKALJAC* Aleksandra *ANĐELIJA*, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5.1. 1942. kod Udbine Sjeničaka.
- Ab. *ŠKALJAC* Rade *ANKA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena od ustaša 24. 12. 1941. i ubijena u logoru Đakovo.
46. *ŠKALJAC* Pavia *BOŽO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u Donjem Sjeničaju.
- Al. *ŠKALJAC* Mase *BOŽO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 15. 9. 1941. u selu Kablar.
48. *ŠKALJAC* Marka *ĐURO*, 1867, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen od ustaša kad je čuvao krave na pašnjaku, izboden nožem na 15 mjesta i zaklan 9. 6. 1942. u Banskim Moravcima.
49. *ŠKALJAC* Mile *INDIJA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 3. 1942. u Petrovoj gori.
50. *ŠKALJAC* Petra *MILA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u Banskim Moravcima.
51. *ŠKALJAC* Pavia *MILIĆ*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Pošao u Karlovac 19. 3. 1942. i ubijen od ustaša u Jasenovcu.
52. *ŠKALJAC* Jove *PAVAO*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u Donjem Sjeničaju.
53. *ŠKALJAC* Dmitra *PAVAO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 19. 3. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
54. *ŠKALJAC* Rade *PAVAO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 12. 1941. u Skakavcu.
55. *ŠKALJAC* Rade *PETAR*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 2. 1. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
56. *ŠKALJAC* Đure *RADE*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 24. 12. 1941. i ubijen u Skakavcu.
57. *ŠKALJAC* Jove *RADE*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 2. 1. 1942. i ubijen u Skakavcu.
58. *ŠKALJAC* Milića *RADE*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 19.3. 1942. kod Trebinja.
59. *ŠKALJAC* Miļovana *SAVA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 2. 1942. u selu Bukovica.
60. *ŠKALJAC* Pavia *STJEPAN*, 1881, Srbin, zemljoradnik, gluhonijem. Ubijen i spaljen od ustaša 24. 12. 1941. u Banskim Moravcima.

61. ŠKALJAC Rade VASO, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 2. 1. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
62. VUČKOVIĆ Save MARKO, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
63. VUČKOVIĆ Save MILKA, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
64. VUČKOVIĆ Save MIRKO, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
65. VUČKOVIĆ Save NIKOLA, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
66. VUČKOVIĆ Marka LJUBICA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u šumi Čašica kod Banskog Kovačevca.
67. ZRINJANIN Mile RADE, 1896, Srbin, zemljoradnik. Po povratku iz Petrove gore uhvaćen kod Dokmanovića 2. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
68. ZRINJANIN Rade RADOVAN, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 17. 4. 1944. u Banskim Moravcima.

b) *Umrli od tifusa*

1. CAREVIĆ STANKA, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u jesen 1943. u Banskim Moravcima.
2. MIRIĆ Laze NIKOLA, 1894, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 7. 1944. u Banskim Moravcima.
3. OPAČIĆ Jovana JEKA, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 24. 5. 1943. u Banskim Moravcima.
4. ŠKALJAC Vuje MARTA, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 6. 1943. u Donjem Sjeničaju.
5. ŠKALJAC Stanka PAVAO, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 6. 1943. u Banskim Moravcima.
6. ŠKALJAC Laze STANKO, 1870, Srbin, zemljoradnik; umro 5. 1. 1945. u Banskim Moravcima.
7. ŠKALJAC Marka STEVAN, 1876, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 11. 1943. u Banskim Moravcima.
8. VLAJNIĆ MILE, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro 5. 2. 1944. u Banskim Moravcima.
9. ZRINJANIN Milića MAKSIM, 1924, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 5. 1944. u Banskim Moravcima.
10. ZRINJANIN Rade MARIJA, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 1. 1945. u Donjem Sjeničaju.

NAPOMENA: Podaci prikupljeni od *Nikole, Stane i Dragice Dančuo, Rade i Milke Marić, Miliće, Sare, Sime i Stevana Škaljac i Milića i Mileve Zrinjanin*. Naknadno provjerio i pripremio *Rade Čabraja*.

BANSKA SELNICA

Selo Banska Selnica smješteno je na najsjevernijem dijelu teritorije kotara Vrginmosta, na desnoj obali rijeke Kupe. Godine 1931. selo je imalo 311 stanovnika, uoči rata 1941. godine oko 320, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine 306 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Hrvati, a po zanimanju zemljoradnici. U većini su bili siromašni posjednici, samo mali broj bilo je srednjih gospodarstava.

U selu nije postojala ni škola ni crkva. Škola je otvorena 1940. godine u privatnoj kući *Tome Baburića* i tu je ostala sve do 1959. godine kada je sagrađena nova zgrada. U kući *Tome Baburića* bila je i jedina trgovina sa osnovnim kućnim potrepštinama, vlasništvo *Petra Perakovića*.

Glavni izvor prihoda bio je od slabo razvijene poljoprivredne proizvodnje. U tako teškim životnim uslovima sposobniji muškarci pokušavali su da traže zaradu u Francuskoj; odlazilo se preko raznih agenata sa falsifikovanim putnim ispravama. Ta emigracija bila je najviše od 1928-1931. godine, a već 1933. godine se veliki broj vraća kućama, jer je i u drugim zemljama vladala besposlica. Nije bilo zelenaša, ali je veliki broj domaćinstava bio prezadužen kod zelenaša susjednih sela karlovačkog i vojničkog kotara. Najveća novčana kriza zavladała je 1932. i 1933. godine, kada ljudi nisu mogli platiti ni porez, pa im je uzimana pokretna imovina i prodavana za naplatu duga.

U takvom siromaštvu stvarana je mržnja prema tadašnjem režimu vlasti. Ovo je izazvalo i veću političku aktivnost na liniji HSS, čiji je zastupnik bio *Tomo Baburić* sa saradnicima *Antonom Bukovcem*, *Franjom* i *Mijom Jelkovicem* i drugima. Postojalo je i društvo gospodarske sloge i ogranak seljačke sloge čiji je prvi predsjednik bio *Mijo Jelkovic*, a tajnik *Franjo Jelkovic*. U takvoj organizovanosti jedni su bili više desni, a drugi lijevi HSS-ovci. Među lijevima bio je i *Mijo Jelkovic*, koji je zbog političke aktivnosti bio kažnjen sa dvije godine zatvora. No, i pored političke aktivnosti u selu nije postojala organizacija KPH, a do njenog formiranja nije došlo ni u toku NOB. Nije bilo ni omladinske organizacije ni organizacije AFŽ-a. *Mijo Jelkovic* sa sinovima *Matom* i *Franjom*, od 1941. godine radio je na strani NOB i bio glavni oslonac i veza sa NOP u Pokuplju, Karlovcu i Kordunu. Zahvaljujući njemu i *Tomi Baburiću*, mnogi Selničani su dezertirali i nisu se odazvali pozivu za odlazak u ustaške i domobranske jedinice.

Po uspostavljanju ustaške vlasti, 1941. godine, u ustaško-domobranske jedinice, mobilisana su 42 mladića, koji su se kasnije svi vratili kućama, sem trojice, koji su na strani neprijatelja ostali do kraja rata. Niko nije poginuo u neprijateljskim redovima. Ovome je doprineo i jači uticaj politike pristalica HSS sa parolom »čekanja«. U redovima NOV bili su: *Ivan Jelkovic*, *Mijo Keča* i *Rudolf Šepac*.

U ovome selu prvi NOO osnovan je februara 1942. godine. Predsjednik je bio *Mato Jelkovic*, a članovi: *Mijo Andrije Jelkovic*, *Janko Jurišić* i *Nikola A. Pucarević*. Rad odbora odvijao se u ilegalnim uslovima sve do 1944. godine, jer su u selo navraćale skoro svakodnevno razne neprijateljske grupe iz neposredne blizine Rečice i Pokupske Blatnice. Zadatak odbora bio je održavanje veze sa selima preko Kupe, prevoženje manjih partizanskih jedinica, kurira i društveno-političkih radnika na vezi Kordun - Žumberak, preko veze u Ivančić selu na lijevoj obali Kupe. Sem toga, radio je na nabavci raznog materijala iz Karlovca za potrebe NOV, kao i na zadacima obavještajne službe.

Za vrijeme NOB nije bilo boraca NOV od 1941. godine pa ni nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Od tri borca NOV, dvojica su ranjena ali su preživjela rat.

POGINULI BORCI

1. *JELKOVAC Jure IVAN*, 1904, Hrvat, zemljoradnik, u NOV od polovine 1943. Uhvaćen od ustaša, dok se nalazio kod kuće na bolovanju kao borac 8. divizije, i ubijen 20. 9. 1944. u Rečici.
2. *PUCAREVIĆ Andrije NIKOLA*, 1897, Hrvat, zemljoradnik, ubijen od ustaša iz posade u Rečici, kao odbornik seoskog NOO, avgusta 1943. u šumi kod Slunjske Selnice.

ŽRTVA FAŠISTIČKOG TERORA

1. *JELKOVAC Ivana JOSIP*, 1914, Hrvat, zemljoradnik, ubijen od žandarma iz posade u Banskom Kovačevcu, 6. 2. 1942. godine, u svojoj kući - nije se odazvao pozivu za odlazak u domobrane, a optužen kao simpatizer NOP.

NAPOMENA: Podatke prikupio i pripremio *Mato Mije Jelkovic*, aktivni saradnik i politički radnik NOB.

BATINOVA KOSA

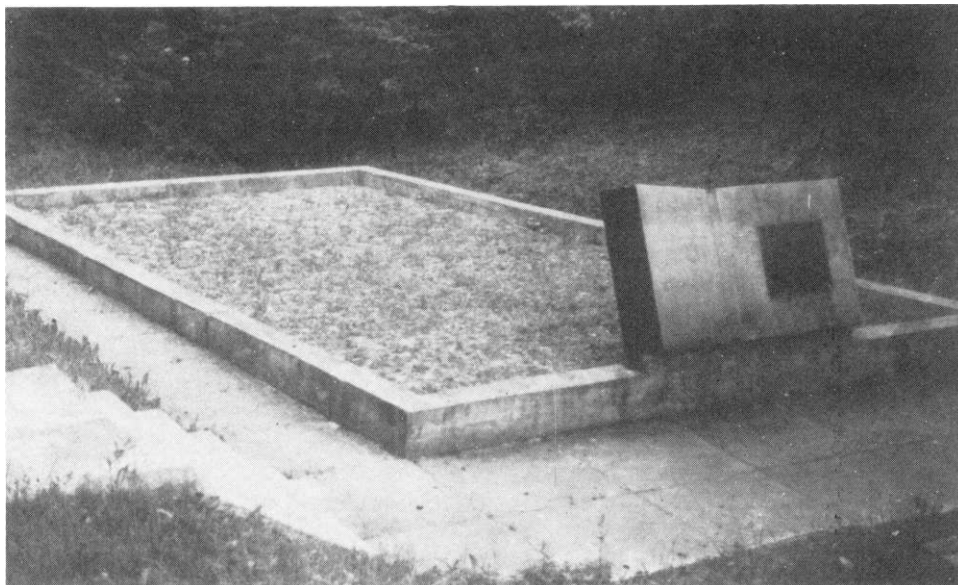
Selo Batinova Kosa nalazi se na istočnom dijelu teritorije kotara Vrginmosta, na granici sa bivšim kotarom Glina. Prostire se na blagim padinama sjeverno od Gređana, između Šatornje, Čemernice i Bukovice. Prema popisu stanovništva 1931. godine selo je imalo 430 stanovnika, uoči rata 1941. godine, 74 domaćinstva sa oko 474 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine 45 domaćinstava sa 184 stanovnika. Izuzev 5 porodica hrvatske narodnosti, ostali stanovnici su Srbi.

Osnovno i isključivo zanimanje ljudi bila je poljoprivredna djelatnost. Zemlja slabog kvaliteta i primitivan način obrade nisu obezbjeđivali stanovništvu ni prehranu od žetve do žetve. Porezi, prezaduženja seljaka i razne državne dažbine još više su povećavali bijedu i siromaštvo. To je i bio jedan od osnovnih uzroka nezadovoljstva i mržnje prema bivšem režimu i njegovim institucijama, a posljedica toga su bila politička previranja i opredjeljivanje za razne političke stranke, što je naročito dolazilo u vrijeme predizborne i izborne kampanje. No, i pored toga, u selu nije bilo organizovanih političkih partija, pa ni organizacije KPH.

U selu nije postojala ni škola ni crkva. Školsku nastavu djeca su pohađala u Čemernici i Šatornji, ali je i pored toga bio relativno visok procenat pismenosti, preko 75%.

Kapitulacijom bivše Jugoslavije i proglašenjem tzv. NDH, i u ovome selu nastao je strah za sutrašnjicu. Život je zamro i ljudi su stalno bili u nekom iščekivanju, ali ni sami nisu znali čega. Bili su bliže ustaških uporišta (Topusko, željeznička stanica Topusko, Čemernica, željeznička stanica Gređani, Glina), što je još više izazivalo neizvjesnost i strah. Ljudi su svakodnevno slušali ustaške pretnje, a uskoro su počela i ustaška maltretiranja, hapšenja i ubistva. Prve žrtve, bez ikakve krivice, bili su *Stojan Petra Ajdlnović*, *Dušan Rade Jakšić* i *Mile Save Letica*. Njih su ustaše odvele 10. maja 1941. i sprovele u logor Danica kod Koprivnice, a zatim ih prebacili u logor Jadovno kod Gospića, gdje su poubijani.

Nakon ovog prvog ustaškog zločinstva nastupio je period relativnog zatišja, ali kod naroda i dalje neizvjesnost, a od strane ustaša psihološki pritisak u stilu »Srbe na vrbe«. Odlazak u Srbiju, pokrštavanje (prelaz sa pravoslavne na katoličku vjeru), ili odlazak na rad u Njemačku. Ljudi su se našli u teškoj situaciji, nisu znali šta da čine, a sa strane pomoći nisu imali.

Spomen ploča poubijanim u Ratkovića Strani - Čemernica

TEKST NA SPOMEN-PLOČI: »Ratkovića Strana, mjesto nečuvenog poniženja i genocida, gdje ustaški zločinci usmrtiše sjekirama 20. januara 1942. godine sedamdeset i četvero djece, žena i djevojaka iz Batinove Kose.»

Takvu tešku situaciju stvara i njihov suseljanin *Josip Živčić*, koji je krajem aprila 1941. postao ustaški povjerenik općine Čemernice i preuzeo vlast, koju je sprovodio prema ustaškim direktivama. Odmah se uselio u kuću *Petra Manojlovića*, koga je protjerao u Srbiju i preuzeo trgovačku radnju *Stojana Manojlovića*. Preuzimao je čitava imanja za propusnice koje je davao ljudima za iseljenje u Srbiju. Vršio je propagandu da se ide na »pokrst«, jer će se time navodno obezbijediti pravo državljanstva u NDH. Po njegovom naređenju održan je zbor ljudi sela Batinove Kose i Bukovice. Taj zbor, održan 1. avgusta 1941. sa početkom u 20,00 časova, a završetkom oko 24,00 časa, posvićen je raspravi o »pokrstu«. Vođene su duge rasprave pa i svađe, o tome da li ići ili ne ići na pokrst. Rješenje nije nađeno i saglasnost nije postignuta. Ljudi su se bez dogovora vratili kućama.

Sutradan, 2. avgusta 1941. godine, iako dogovor nije postignut, narod je masovno pošao na pokrst. Žene i djeca vraćeni su kućama, a 94 čovjeka odvedeni su u Vrginmost, gdje je trebalo da se izvrši »svečani« čin prelaza na drugu vjeru. Umjesto toga, zajedno sa ljudima iz drugih sela, ustaše su ih odvezli u Glinu i sve poubijali u glinskoj pravoslavnoj crkvi. *Josip Živčić* uhvaćen je od strane partizana - partizanskog odreda Malička, 23/24. oktobra 1941. godine i zbog svojih zločinštava osuđen na smrt i strijeljan. Tada je spaljena zgrada općine i općinska arhiva.

Poslije ovih ustaških zločinštava nad nevinim ljudima iz Batinove Kose, preostali ljudi počeli su drugim očima da gledaju na ustašku politiku. Došlo je do dogovora i samorganizovanja za otpor ustaškim nasiljima. Osnovni moto bio je ne pasti živ u ruke ustaških koljača. Pod uticajem razvoja ustanka u Boviću, Maličkoj, Perni i na Baniji, počele su organizovanije pripreme za oružanu borbu. Počelo je prikupljanje oružja, sklanjanje živežnih namirnica, organizovanje patrolne, stražarske i osmatračke službe.

Istovremeno ni ustaška propaganda nije mirovala. Ponovo su stvarali drugi plan. Pojavili su se plakati, oglasi čiji je sadržaj bio u tome da sve one porodice čiji su domaćini otišli na pokrst mogu slobodno biti kod svojih kuća, slobodno se kretati, da će biti pošteđeni ustaških progona, uz obavezu da te plakate nalijepe na zidove svojih kuća. Neke žene, koje su ostale bez svojih muževa i stariji ljudi, nasjeli su toj propagandi koju su platili životima.

Pripreme za oružani otpor nisu prestale. Ljudi su bili stalno na oprezi i dogovarali se šta da se radi. Konačno, sastali su se 8. oktobra 1941. u Bukovačkom mlinu i dogovorili se da se formira partizanski odred prema ugledu na druga ustanička sela sa kojima su održavali vezu i kontakte. U prisustvu člana KP *Milana Zimonje* iz Trstenice borca PO Bović, koji im je pružio pomoć da se organizuju, u Odred je ušlo 15 dobrovoljaca, među kojima iz Batinove Kose *Nikola Jovana Borota*, *Bogdan Jovana Duždević*, *Dušan Janka Duždević*, *Jandre Uroša Duždević* i *Pavao Ilije Duždević*. Od naoružanja Odred je imao dva stara karabina »manliher«, nekoliko lovačkih pušaka i pištolja. Istovremeno, doneta je odluka da uđu u sastav Bovičkog partizanskog odreda, tako da ova grupa nije ni dejstvovala kao samostalni partizanski odred.

Pre ulaska u sastav PO Bović, ova privremeno samostalna grupa izvela je nekoliko akcija protiv ustaša na svome rejonu. U dužini od 200 metara porušila je prugu i TT stude u relaciji Glina - Topusko, sačekala žandarmerijsku patrolu, koja je pošla u Batinovu Kosu i ranila dva žandarma i u zasjedi kod mosta u Šatornji sačekala i pripucala na ustašku patrolu koja se motornom dresinom kretala prugom od Gline za Topusko. Međutim, patroli je uspjelo da pobjegne.

Poslije na prevaru odvedenih radi pokrsta i poubijanih 94 čovjeka, stanovnici su Dili manje-više mirni od ustaških upada. No, i pored toga većina je živjela u Bukovici, gdje su bezbjednosni uslovi bili bolji, jer su bili dalje od ceste a bliže šumi. Sve je to trajalo do ustaške ofanzive decembra 1941. godine, koja se nastavila i u januaru 1942. Tada, od 7. do 20. januara, ustaše su popalile cijelo selo, a 20. januara na najzverskiji način sekirama poubijali 73 nevinih žena, djece i staraca. I ovu akciju ustaše su lukavo zvjele. Najprije su mirili narod, a zatim su jačim ustaško-domobranskim jedinicama opkolili selo Batinovu Kosu i Bukovicu i sve one koje su pronašli kod kuća povelili u Černicu kod kuće *Stanice Ratković*. Tu su prvo vršili grupno silovanje djevojaka i žena, a zatim jednu po jednu vodili i sjekirama ubijali u dolini zvanoj Ratkovića strana.

Poslije decembarske ustaške ofanzive uslijedila je tzv. proljetna ustaška ofanziva, koja je trajala od marta pa zaključno sa probojem ustaškog obruča u Petrovoj gori. Za nijelo ovo vrijeme narod je stalno bježao i krio se po šumama, tako da nije ni bio kod svojih kuća. Tek poslije ovih ustaških ofanziva vratio se svojim zgarištima, gdje je ostao do oslobođenja.

Nakon formiranja borbene grupe i njenog odlaska u sastav PO Bović, uz pomoć Dolitičko-partijskih radnika sa terena Bovića i Trstenice, 19. novembra 1941. izabran je Drvi zajednički NOO za Batinovu Kosu i Bukovicu. Iz Batinove Kose u odbor je izabran *Pavao Đure Borota*, *Bogdan Jovana Duždević*, a kasnije se ističe kao odbornik i *Evica Nosić* udata *Majstorović*.

Po povratku naroda kućama, u drugoj polovini maja 1942. godine, formirana je zajednička omladinska organizacija i organizacija AFŽ-a, za Batinovu Kosu i Bukovicu. U zajednički aktiv SKOJ-a iz Batinove Kose primljeni su *Siavka* i *Dragica Draga Tanasije Čavić*, *Mara Đure Jakšić*, *Nikola Nikole Nosić* i *Ljubica Vranješević*, a u odbor AFŽ-a *Dragica Draga Jovana Ajdinović* i *Evica Jakova Nosić*.

Aktiv SKOJ-a rukovodio je omladinskom organizacijom, koja je prednjačila u svim pitanjima na liniji NOB. Pored političkog rada, prikupljanja namirnica za NOV i pomoć porodicama žrtava rata, radili su i na okupljanju i pripremi omladinaca za odlazak u partizanske jedinice. Formiranjem omladinskih četa u prvoj polovini 1942. godine iz Batinove Kose na omladinske vojne kurseve u Sjeniĉak otišli su *Milan Ajdinović*, *Petar* i *Stanko Borota*, *Simo Letica* i *Dragan Ostojić*. Po završenom kursu raspoređeni su u jedinice 8. kordunaške divizije i 13. proleterske brigade, koja je formirana od 7. do 10. novembra 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.

U toku 4-godišnje NOB selo Batinova Kosa dalo je 30 aktivnih boraca NOV, od kojih je jedan nosilac »Partizanske spomenice 1941«, a 8 su poginuli kao borci. Od strane ustaša ubijeno je 235 stanovnika, 8 je umrlo od tifusa, a 6 su žrtve rata. Od 474 stanovnika, koliko ih je bilo uoĉi rata, više od polovine je poginulo, ili ukupno 257. Selo je spaljeno do temelja, a potpuno je nestalo 13 porodica. Od 235 nevino ubijenih ljudi, žena i djece u 1941. godini ubijeno je 104, od čega 94 u Glini na »pokrstu«, 1942. godine 129, od čega 73 u Ratkovića strani 20. 1. 1942, a 1943. godine poginuo je 1 mještatin.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *DUŽDEVIĆ* Ilije *PAVAO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 8. 10. 1941. Borac i komandir voda u 2. brigadi 8. kordunaške divizije.

POGINULI BORCI

1. *AJDINOVIĆ* Nikole *DRAGAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 25. 9. 1942. Poginuo kao mitraljezac 1. brigade 8. divizije 12. 12. 1944. kod Plaškoga.
2. *AJDINOVIĆ* Mile *STEVAN*, 1909, Srbin, rezervni podnarednik bivše jugoslovenske vojske. Poginuo kao komandir odjeljenja u aprilskom ratu 1941. u borbi protiv Nijemaca kod mađarske granice.
3. *BOROTA* Dušana *MILAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8. 1942. Ranjen u nogu kao borac 3. brigade 8. divizije 21. 1. 1943. kod Krnjaka i nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive sa ranjenicima kod Neretve.
4. *LETICA* Mile *SIMO*, 1926, Srbin, đak gimnazije. U NOV od 1. 8. 1942. Poginuo kao delegat voda 3. brigade 8. divizije 21. 1. 1943. kod Krnjaka - Kordun.
5. *MIŠĆEVIĆ* Stanice *MILOŠ*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao vojnik bivše jugoslovenske vojske u borbi protiv Nijemaca u aprilskom ratu 1941. kod Jagodine u Srbiji.
6. *OSTOJIĆ* Mirka *DRAGAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade na njenom putu za Srbiju 1944. u Bosni.
7. *OSTOJIĆ* Mile *MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 31. 3. 1942. Poginuo kao vodnik 8. brigade 7. divizije u petoj ofanzivi maja 1943. kod Zelengore.
8. *VRANJEŠEVIĆ* Jovana *DUŠAN*, 1922, Srbin, trgovaĉki putnik. U NOV od 1943. u Vojvodini. Poginuo kao borac 12. vojvođanske brigade januara 1945. na sremskom frontu kod Tovarnika.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od strane neprijatelja*

1. *AJDINOVIĆ* Dragana *DARINKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
2. *AJDINOVIĆ* Miloša *DARINKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
3. *AJDINOVIĆ* Ostoje *DRAGA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
4. *AJDINOVIĆ* Stojana *DRAGA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
5. *AJDINOVIĆ* Stojana *DRAGAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
6. *AJDINOVIĆ* Mile *DUŠAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
7. *AJDINOVIĆ* Jovana *DUKA*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
8. *AJDINOVIĆ* Teše *EVICA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
9. *AJDINOVIĆ* Nikole *ILIJA*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *AJDINOVIĆ* Sime *JELICA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
11. *AJDINOVIĆ* Ostoje *JOVAN*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
12. *AJDINOVIĆ* Petra *MARIJA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Spaljena u kući 21. 2. 1942. u Batinovoj Kosi.
13. *AJDINOVIĆ* Ostoje *MILAN*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
14. *AJDINOVIĆ* Mirka *MILE*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
15. *AJDINOVIĆ* Nikole *MILICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
16. *AJDINOVIĆ* Marka *MILKA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
17. *AJDINOVIĆ* Ostoje *MILKA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
18. *AJDINOVIĆ* Mile *PETAR*, 1910, Srbin, finansijski službenik. Ubijen od Nijemaca dolaskom u Beograd 1941. godine.
19. *AJDINOVIĆ* Stevana *PETAR*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
20. *AJDINOVIĆ* Josipa *SAVA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
21. *AJDINOVIĆ* Jovana *STANA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.

22. *AJDINOVIĆ* Paje *STANICA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
23. *AJDINOVIĆ* *STOJA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
24. *AJDINOVIĆ* Petra *STOJAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10.5. 1941. od strane ustaša i ubijen u logoru Jadovno kod Gospića.
25. *AJDINOVIĆ* Stevana *ZORKA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
26. *ARLOV* Damjana *DUŠAN*, 1927, Srbin, služio u selu Jukinci kod Gline. Kao sluga ubijen od ustaša 1941.
27. *BODLOVIĆ* Đure *MILJKA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Bukovici.
28. *BODLOVIĆ* Mile *DRAGAN*, 1934, Srbin, dijete. Maja 1942. ubijen od ustaša u Petrovoj gori.
29. *BODLOVIĆ* Đure *DUŠAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
30. *BODLOVIĆ* Stanka *ĐURO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
31. *BODLOVIĆ* Petra *JOVAN*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Na zvjerski način ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
32. *BODLOVIĆ* Stevana *KATA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 27. 1. 1942. i ubijena od ustaša u Glini.
33. *BODLOVIĆ* Jovana *LJUBAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
34. *BODLOVIĆ* Nikole *LJUBICA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena i ubijena 27. 1. 1942. od ustaša u Glini.
35. *BODLOVIĆ* Jovana *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
36. *BODLOVIĆ* Mile *MILKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Maja 1942. ubijena od ustaša u Petrovoj gori.
37. *BODLOVIĆ* Petra *PAVAO*, 1915. Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
38. *BODLOVIĆ* Nikole *PETAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
39. *BOROTA* Pan e *ANA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
40. *BOROTA* Dušana *ANKA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20.1.1942. u Čemernici - Ratković strana.
41. *BOROTA* Pere *ANKA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
42. *BOROTA* Mirka *DARINKA*, 1921. Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
43. *BOROTA* Jovana *DRAGINJA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
44. *BOROTA* Petra *DUŠAN*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

45. *BOROTA* Petra *DUŠAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
46. *BOROTA* Dušana *ĐURO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
47. *BOROTA* Pere *ĐURO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. i ubijen od strane Nijemaca 18. 12. 1944. u logoru u Njemačkoj.
48. *BOROTA* Uroša *ĐURO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
49. *BOROTA* Petra *EVICA*, 1892, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
50. *BOROTA* Uroša *LUKA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 1. 1942. u Šatornji.
51. *BOROŤA* Miloša *LJUBICA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
52. *BOROTA* Marka *MARICA*, 1905, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20.1.1942. u Čemernici - Ratković strana.
53. *BOROTA* Jovana *MILA*, 1901, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
54. *BOROTA* Petra *MILE*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
55. *BOROTA* Nikole *MILKA*, 1928, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
56. *BOROTA* Miloša *MILKA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
57. *BOROTA* Stanka *MILKA*, 1893, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
58. *BOROTA* *MILKA*, 1941, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 20.1.1942. u Čemernici-Ratković strana.
59. *BOROTA* Dušana *MILUTIN*, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
60. *BOROTA* Pavia *MIRKO*, 1896, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
61. *BOROTA* Petra *MIRKO*, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
62. *BOROTA* Nikole *NADA*, 1925, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena od ustaša 20. 1. 1942. i ubijena u Prekopi kod Gline.
63. *BOROTA* Pavia *NIKOLA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša i ubijen 26. 7. 1941. u Banskom Grabovcu - Banija.
64. *BOROTA* Petra *NIKOLA*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
65. *BOROTA* Jovana *NIKOLA*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
66. *BOROTA* Mile *PAVAO*, 1861, Srbin, zemljoradnik. Ustaše ga ubile kao bolesnika 15. 1. 1942. u Glinskoj bolnici.
67. *BOROTA* Miloša *PERO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

68. *BOROTA* Paje *PERO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
69. *BOROTA* Dušana *PETAR*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
70. *BOROTA* Pavia *PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
71. *BOROTA* Jovana *RUŽICA*, 1895, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
72. *BOROTA* Petra *SOKA*, 1938, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
73. *BOROTA* Pavia *SLAVKO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
74. *BOROTA* Đure *STANA*, 1926, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
75. *BOROTA* Luke *UROŠ*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
76. *BOROTA* Nikole *VLADO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
77. *ČAVIĆ* Jovana *BOŽICA*, 1887, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena i ubijena od ustaša 1942. u logoru Jasenovac.
78. *ČAVIĆ* Mićana *DAMJAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
79. *ČAVIĆ* Đure *DUŠAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
80. *ČAVIĆ* Mićana *ĐURO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
81. *ČAVIĆ* Đure *JOVAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
82. *ČAVIĆ* Mile *JOVAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
83. *ČAVIĆ* Petra *JELENA*, 1915, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
84. *ČAVIĆ* Mićana *JULIKA*, 1917, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
85. *ČAVIĆ* Đure *KATA*, 1915, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
86. *ČAVIĆ* *MARICA*, 1893, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
87. *ČAVIĆ* Mićana *MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
88. *ČAVIĆ* Stojana *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
89. *ČAVIĆ* Đure *MILINKA*, 1886, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Topuskom.

90. ČAVIĆ Mihajla *MILE*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Topuskom.
91. ČAVIĆ Mile *MILE*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
92. ČAVIĆ Jovana *MIRKO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
93. ČAVIĆ Tanasije *MIRKO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
94. ČAVIĆ Mirka *NADA*, 1941, Srpkinja, dijete od 9 mjeseci starosti. Odvedena sa bakom u logor Jasenovac i ubijena od ustaša 1942. godine.
95. ČAVIĆ Đure *PAVAO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
96. ČAVIĆ Pavia *PETRA*, 1936, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
97. ČAVIĆ Petra *PETRA*, 1906, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena 27. 1. 1942. od ustaša u Batinovoj Kosi.
98. ČAVIĆ Tanasije *SLAVKO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
99. ČAVIĆ Petra *STOJAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
100. ČAVIĆ Jovana *TANASJE*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
101. DANČUO Petra *STOJAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden od kuće 20. 2. 1942. i ubijen od ustaša u Glini.
102. DEVIĆ Pavia *BOŽICA*, 1883, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
103. DEVIĆ Teše *DUŠAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
104. DEVIĆ Teše *SA VO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
105. DEVIĆ Miljkana *TEŠO*, 1873, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
106. DRAGAŠ Mihajla *DANICA*, 1921, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena zajedno sa majkom i sestrom i ubijena od ustaša 21. 1. 1942. u Prekopi kod Gline.
107. DRAGAŠ Jovana *DRAGICA*, 1918, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
108. DRAGAŠ Jovana *EVICA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
109. DRAGAŠ *JELICA*, 1895, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša zajedno sa kćerima 20. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
110. DRAGAŠ Janka *MARIJA*, 1895, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena i ubijena zajedno sa kćerima od strane ustaša 21. 1. 1942. u Prekopi kod Gline.
111. DRAGAŠ Mihajla *ZORKA*, 1925, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena zajedno sa sestrom *DANICOM* i majkom *MARIJOM* i ubijena od ustaša 21.1. 1942. u Prekopi kod Gline.

112. *DUŽDEVIĆ* Nikole *ANĐA*, 1936, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
113. *DUŽDEVIĆ* Bogdana *BOSILJKA*, 1932, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
114. *DUŽDEVIĆ* Janka *DAMJAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
115. *DUŽDEVIĆ* Jovana *DRAGA*, 1928, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Prekopi kod Gline.
116. *DUŽDEVIĆ* Miloša *ĐURO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
117. *DUŽDEVIĆ* Janka *EVICA*, 1920, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 1. 1942. zajedno sa ocem Jankom u Batinovoj Kosi.
118. *DUŽDEVIĆ* Jovana *ILIJA*, 1914, Srbin, zemljoradnik, bio gluvonem. Ubijen od ustaša 21.1. 1942. u Batinovoj Kosi. •
119. *DUŽDEVIĆ* Tanasije *ILIJA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
120. *DUŽDEVIĆ* Janka *JANDRE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
121. *DUŽDEVIĆ* Jandre *JANKO*, 1876. Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
122. *DUŽDEVIĆ* Jovana *JOVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 1. 1942. u šumi kod sela Boturi.
123. *DUŽDEVIĆ* Jovana *KATA*, 1877, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 1. 1942. kod kuće u Batinovoj Kosi.
124. *DUŽDEVIĆ* Damjana *MARIJA*, 1882, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
125. *DUŽDEVIĆ* Jove *MILA*, 1903, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
126. *DUŽDEVIĆ* Petra *MILA*, 1930, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
127. *DUŽDEVIĆ* Jovana *MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
128. *DUŽDEVIĆ* Nikole *MILAN*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
129. *DUŽDEVIĆ* Milana *MILKA*, 1915, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
130. *DUŽDEVIĆ* Jovana *MIRKO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
131. *DUŽDEVIĆ* Miloša *NIKOLA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
132. *DUŽDEVIĆ* Jovana *PAVAO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
133. *DUŽDEVIĆ* Janka *PETAR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

134. *DUŽDEVIĆ* Matije *PETAR*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
135. *DUŽDEVIĆ* Ilije *SLAVKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
136. *DUŽDEVIĆ* Jovana *STANICA*, 1887, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena i ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Glini.
137. *DUŽDEVIĆ* Jovana *STEVANIJA*, 1907, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena i ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Glini.
138. *DUŽDEVIĆ* Miloša *STEVO*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 21.1.1942. u Glini.
139. *DUŽDEVIĆ* Ilije *STOJAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
140. *DUŽDEVIĆ* Milana *TANASIJE*, 1869, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 7. 1941. u Batinovoj Kosi.
141. *GAJDEK* Ilije *ADAM*, 1901, Hrvat, zemljoradnik. Od strane ustaša kao Hrvat osumljičen da surađuje sa partizanima i zbog toga ubijen 7. 10. 1942. u Batinovoj Kosi.
142. *IVKOVIĆ* Mile *JOVAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
143. *IVKOVIĆ* Mile *MATJJA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
144. *IVKOVIĆ* Mile *MILAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
145. *IVKOVIĆ* Matije *MILE*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
146. *IVKOVIĆ* Milana *PERO*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 12. 1943. u selu Jukinci kraj Gline.
147. *JAKŠIĆ* Luke *ADAM*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
148. *JAKŠIĆ* Sime *BRANKO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20.1.1942. u Čemernici - Ratković strana.
149. *JAKŠIĆ* Sime *DUŠAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
150. *JAKŠIĆ* Rade *DUŠAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 5.1941. u logor Danica, a odatle u logor Jadovno kod Gospića gdje je ubijen od strane ustaša.
151. *JAKŠIĆ* Rade *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
152. *JAKŠIĆ* *EVICA*, 1898, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena od kuće 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u Glini.
153. *JAKŠIĆ* Đure *LUKA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2.8.1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
154. *JAKŠIĆ* Petra *LUKA*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8.1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
155. *JAKŠIĆ* Luke *MIĆO*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

156. JAKŠIĆ Pavia MILICA, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
157. JAKŠIĆ Petra MILOŠ, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
158. JAKŠIĆ Dure MILKA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 10. 1942. u Batinovoj Kosi.
159. JAKŠIĆ Petra NIKOLA, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
160. JAKŠIĆ Sime NIKOLA, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
161. JAKŠIĆ Luke PAVAO, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
162. JAKŠIĆ Stojana PETAR, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
163. JAKŠIĆ Adama PETRA, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.1. 1942. i ubijena od ustaša u Glini.
164. JAKŠIĆ Sime PETRA, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 1. 1942 u Batinovoj Kosi.
165. JAKŠIĆ Pavia RADE, 1918, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
166. JAKŠIĆ Stojana SIMO, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
167. JAKŠIĆ Miloša STANA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
168. JAKŠIĆ Adama STEVO, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
169. JANJANIN Jovana NIKOLA, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
170. KAJGANIĆ Jovana EVICA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
171. LETICA Sime DAMJAN, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20.1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
172. LETICA JANJA, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
173. LETICA Save MATIJA, 1893, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
174. LETICA Damjana MILE, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
175. LETICA Save MILE, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 5. 1941. u logor Danica, a odatle u logor Jadovno kod Gospića gdje je od ustaša i ubijen.
176. LETICA MILICA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Spaljena od ustaša 21. 1. 1942. u svojoj kući u Batinovoj Kosi.
177. MANOJLOVIĆ Dušana GOJKO, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Bukovici.
178. MANOJLOVIĆ Sime MILA, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.1. 1942. i ubijena od ustaša u Glini.

179. *MANOJLOVIĆ* Petra *MILAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
180. *MANOJLOVIĆ* Petra *NIKOLA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
181. *MANOJLOVIĆ* Petra *PAVAO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
182. *MANOJLOVIĆ* Nikole *PETAR*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
183. *NOSIĆ* Petra *DRAGAN*, 1932, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen i zajedno sa majkom, starijim bratom i sestrom ubijen 21.1. 1942. od strane ustaša u Batinovoj Kosi.
184. *NOSIĆ* Petra *DRAGICA*, 1934, Srpkinja, dijete. Uhvaćena i zajedno sa majkom od strane ustaša 21. 1. 1942. ubijena u Batinovoj Kosi.
185. *NOSIĆ* Nikole *ĐURO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
186. *NOSIĆ* Đure *MARA*, 1938, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21.1. 1942. u Batinovoj Kosi.
187. *NOSIĆ* Đure *MILA*, 1935, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 1. 1941. u Batinovoj Kosi.
188. *NOSIĆ* Pavia *MILKA*, 1906, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.1. 1942. u Batinovoj Kosi.
189. *NOSIĆ* Petra *MILKA*, 1929, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 1. 1942. zajedno sa majkom u Batinovoj Kosi.
190. *NOSIĆ* Đure *NIKOLA*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
191. *NOSIĆ* Petra *PETAR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
192. *NOSIĆ* Petra *RADE*, 1929, Srbin, dijete. Uhvaćen i zajedno sa majkom i sestrom ubijen 21. 1. 1942. od strane ustaša u Batinovoj Kosi.
193. *NOSIĆ* Petra *SIMO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21.1. 1942. u Batinovoj Kosi.
194. *OBRADOVIĆ* Mile *MATIJA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
195. *OSTOJIC* Đure *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
196. *OSTOJIC* Đure *MIRKO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
197. *RADOŠEVIĆ* Teše *DRAGAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
198. *RADOŠEVIĆ* Nikole *DRAGICA*, 1913, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
199. *RADOŠEVIĆ* Mirka *ĐURO*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
200. *RADOŠEVIĆ* Marka *ILIJA*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
201. *RADOŠEVIĆ* *JELICA*, 1876, Srpkinja, zemljoradnica. Spaljena od ustaša oktobra 1941. u svojoj kući u Batinovoj Kosi.

202. *RADOŠEVIĆ MILA*, 1873, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
203. *RADOŠEVIĆ Marka MILE*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
204. *RADOŠEVIĆ Jove MILKA*, 1915, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
205. *RADOŠEVIĆ Teše MILKA*, 1922, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
206. *RADOŠEVIĆ Ilije MARKO*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
207. *RADOŠEVIĆ Ilije STANICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
208. *RADOŠEVIĆ Marka STANICA*, 1914, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
209. *RADOŠEVIĆ Mirka STANICA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
210. *RADOŠEVIĆ Petra STANICA*, 1899, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
211. *RADOŠEVIĆ Tanasije TEŠO*, 1892, Srbin, zemlјoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
212. *RATKOVIĆ EVICA*, 1901, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
213. *RATKOVIĆ Jovana JULIKA*, 1912, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
214. *RATKOVIĆ Petra MILOŠ*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
215. *RATKOVIĆ Stevana MILKA*, 1878, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
216. *RATKOVIĆ Stanka NIKOLA*, 1915, Srbin, zemlјoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
217. *RATKOVIĆ Stanka PETAR*, 1906, Srbin, zemlјoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
218. *STOJKOVIĆ Mile OSTOJA*, 1908, Srbin, zemlјoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
219. *SUĆEVIĆ Jovana ILIJA*, 1923, Srbin, zemlјoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
220. *SUĆEVIĆ Petra LJUBICA*, 1887, Srпкиnja, zemlјoradnica. Spaljena od ustaša krajem 1942. u svojoj kući u Batinoj Kosi.
221. *ŠAPIĆ Miše DAMJAN*, 1914, Srbin, zemlјoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
222. *ŠAPIĆ Damjana NEBOJŠA*, 1938, Srbin, dijete. Zajedno sa majkom *STANOM* ubijen od strane ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
223. *ŠAPIĆ Stanka PETRA*, 1873, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 1, 1942. u Batinoj Kosi.

224. ŠAPIĆ Sime STANA, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
225. ŠAPIĆ Miše STOJAN, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
226. VRANEŠEVIĆ Jovana ADAM, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
227. VRANEŠEVIĆ Pavia BOŽICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Zajedno sa unukom LJUBANOM i kćerkom MUKOM ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
228. VRANEŠEVIĆ Adama LJUBAN, 1940. Srbin, dijete. Zajedno sa bakom BOŽICOM ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
229. VRANEŠEVIĆ Jovana MILE, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
230. VRANEŠEVIĆ Jovana MILKA, 1931, Srпкиnja, dijete. Zajedno sa majkom BOŽICOM ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
231. VRANEŠEVIĆ Janka NIKOLA, 1884, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
232. VRANEŠEVIĆ Jovana STOJA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.1. 1942. u Batinovoj Kosi.
233. ZAVIŠIĆ EVICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratković strana.
234. ZAVIŠIĆ ILIJA, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
235. ZAVIŠIĆ Ilije PETAR, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

b) *Umrli od tifusa*

1. BOROTA Pavia EVICA, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Batinovoj Kosi.
2. ČAVIĆ Mihajla MATIJA, 1873, Srbin, zemljoradnik; umro 30. 3. 1943. u Batinovoj Kosi.
3. DUŽDEVIĆ ANKA, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla marta mjeseca 1943. u Šatornji.
4. DUŽDEVIĆ Ilije DRAGICA, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila mjeseca 1943. u Crevarskoj Strani.
5. DUŽDEVIĆ Petra STANICA, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla marta mjeseca 1943. u Bat/novoj Kosi.
6. LETICA Damjana MARIJA, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 4. 1943. u Čemernici.
7. OSTOJIĆ Mile MILKA, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 5. 1943. u Obijaju - Banija.
8. RATKOVIĆ Petra STANKO, 1874, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 7. 1943. u Batinovoj Kosi.

c) *Žrtve rata*

1. BOROTA Đure MILKA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Razbolela se za vrijeme bježanja ispred ustaša i umrla 16. 5. 1942. u Batinovoj Kosi.
2. ČAVIĆ Tanasije BRANKO, 1922, Srbin, zemljoradnik. Za vrijeme bjekstva ispred ustaša oboleo od upale pluća, dobio TBC i 9. 7. 1943. umro u Zagrebu.

3. ČAVIĆ STANICA, 1887, Srpkinja, zemljoradnica. Razbolela se za vrijeme bježanja ispred ustaša i umrla marta 1942. u Batinovoj Kosi.
4. DUŽDEVIĆ Tanasije ANKA, 1933, Srpkinja, dijete. Za vrijeme bježanja ispred ustaša promrzla i umrla 7. 1. 1942. u šumi Tončevac, nedaleko od Batinove Kose.
5. DUŽDEVIĆ Tanasije MILKA, 1937, Srpkinja, dijete. Za vrijeme bježanja ispred ustaša promrzla i umrla 7. 1. 1942. u šumi Tončevac, nedaleko od Batinove Kose.
6. JANJANIN Matije JELICA, 1890. Srpkinja, zemljoradnica. Razboljela se za vrijeme bježanja ispred ustaša, dobila upalu pluća i umrla 25. 12. 1941. u Šatornji.

NAPOMENA: Podatke prikupio, provjerio i pripremio STANKO PAVIA BOROTA, borac i starješina NOV, penzionisani pukovnik JNA, uz pomoć preživjelih boraca, odbornika NOO i članova rukovodstva društveno-političkih organizacija Batinove Kose.

BLATUŠA

Selo Blatuša nalazi se na istočnim padinama Petrove gore, između sela: Podgorja, Čemernice, Poljana, Perne i Maličke, na komunikaciji Vrginmost - Perna. Od Vrginmosta udaljena je 5 km. Prema popisu 1931. godine selo je imalo 1.215 Stanovnika, 1941. godine oko 210 domaćinstava sa oko 1.400 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu, 1948. godine, bilo je 198 domaćinstava i 886 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom siromašni zemljoradnici na humusoni škrti i kiseloj zemlji. Prije rata selo je imalo i svoju osnovnu 4-godišnju školu i crkvu. Manji broj ljudi bavio se raznim zanatima, dok su siromašni zemljoradnici bili i povremeni šumarski radnici kod raznih firmi u Petrovoj gori.

Za razliku od sela koja su prije i u toku rata imala svoju partijsku organizaciju KPH, Blatuša je nije imala kroz čitav tok rata, iako je bilo potencijalnih kandidata. Razlog je svakako nedovoljna zainteresovanost općinskog i kotarskog partijskog rukovodstva KPH. Međutim, u selu je postojala dobra omladinska organizacija na čelu sa organizacijom SKOJ-a. Prva organizacija SKOJ-a formirana je na skupu omladine sela 9. novembra 1941. godine, a u prvo rukovodstvo izabrani su: *Anka Sime Milić*, sekretar, *Milka Pane Čiča*, *Dragica Petra Dobrić*, *Pero Vuje Dugošija*, *Dragan Stanka Mutić* i *Đuro Milana Mutić*. Organizacija SKOJ-a imala je ulogu i partijske organizacije, tako da je uz organizaciju Narodnog fronta i seoskog Narodnooslobodilačkog odbora (NOO) bila osnovna politička snaga kroz čitavo vrijeme rata. Upravo ovim organizacijama treba zahvaliti što je selo dalo veliki doprinos NOB-i, kako u ljudstvu tako i materijalnim dobrima, za uspješno vođenje NOR-a.

Nepostojanje organizacije KPH uoči rata imalo je za posledicu da je stanovništvo bilo nedovoljno politički pripremljeno i neinformisano o planovima ustaške vlasti. Provođeci plan istrebljenja Srba u Hrvatskoj ustaške vlasti su koncem jula 1941. godine objavile vijest i poziv da se svi Srbi pokrstu na katoličku vjeru i da im se poslije toga neće ništa dogoditi. U vezi s tim ustaški emisari i neposredni izvršioци ubijanja i klanja

Srba - općinski načelnik u Vrginmostu *Josip Plemenčić* i njegov kolega u općini Černica *Josip Živčić* pozvali su sve Srbe muškarce da 2. avgusta 1941. dođu u Vrginmost radi masovnog prekrštavanja. I pored toga što je u susjednim selima Malička, Perla, Pecka i dr. 27. jula počeo oružani narodni ustanak i što su organizatori ustanka upozoravali narod sela Blatuše da se radi o manevru i ustaškoj prijevari, 131 muškarac iz Blatuše odazvao se ustaškom pozivu te su otišli u Vrginmost na pokrst. Svi su oni zajedno sa ostalim ljudima iz drugih sela, 2. avgusta 1941, uz pratnju jake ustaške jedinice, z Zagreba prebačeni kamionima za Glinu i poubijani u Glinskoj pravoslavnoj crkvi i obližnjim mjestima na najzvjerskiji način, a pretežno nožem, čekićem i maljem. Ovo je bio nenadoknadir gubitak, kako za selo tako i za NOB, jer su otišli uglavnom odrasli i za vojsku sposobni muškarci.

Neposredno poslije izvršenog masakra u GLini, nastalo je kratko zatišje za selo Blatušu. Međutim, već u zoru, 16. septembra 1941, ustaše iz Topuskog iznenađuju stalovništvo sela i sve one koje su uhvatili na licu mjesta poubijali su, popalivši ujedno znatan dio kuća i drugih zgrada. Uvidjevši da se narod ispred njih povlači i bježi u Petovu goru, ustaše ponovo vrše upad u selo, ali ovoga puta još lukavije. U toku noći, 18. septembra 1941, ustaše su odsjekle selo od šume, tako da su ovoga puta uspjeli da »ohvataju i poubijaju veći broj stanovnika koji su se vratili kućama, i popalili cijelo selo. U toku 210 domaćinstava, koliko ih je bilo uoči rata, u toku ova dva dana spaljena su 203, i poubijano 135 nedužnih ljudi, žena i djece. Tako je samo do ovoga vremena selo Blatuša imalo 267 žrtava fašističkog terora od 444 koliko je palo u toku 4-godišnje borbe, spaljene sve stambene kuće i gospodarske zgrade, što je za preživjele predstavljalo ladvlječanske teškoće.

Zbog nepostojanja organizacije KPH i pretrpljenih gubitaka već u prvom mjesecu narodnog ustanka, rukovodstvo NOP za ovaj region odlučilo je da selo Blatuša i Podgorje imaju svoj zajednički partizanski odred (PO), koji je i formiran 15. oktobra 1941. a sjedištem u selu Podgorje, tako da Blatuša nije imala svoj PO. Borci sela Blatuše dolazili su dobrovoljno u PO Podgorje i PO Malička, koji je formiran septembra 1941. uključeno sa 1941. godinom u partizane je otišlo 26 boraca. Njihova imena vide se u pisku nosilaca »Partizanske spomenice 1941« godine i poginulih i umrlih boraca. Sem svih boraca, u toku NOB-e Blatuša je dala još 80 boraca, koji su se od 1942. godine alazili u jedinicama 8. kordunaške udarne divizije i drugih kordunaških jedinica.

I pored prvih šokova, narod sela Blatuše se već 1941. godine, a pod uticajem partiških kadrova sela Perne, Maličke i Podgorja, kao i rukovodstva NOP-a toga kraja, organizovao i masovno pristupio NOB-i. Prvi NOO izabran je 2. oktobra 1941. godine, a svi izabrani odbornici bili su: *Božo Tanasije Kajganić*, predsjednik, *Adam Teodora Kujlj*, tajnik, *Bogdan Jovana Čiča*, *Jovan Dugošija*, *Simo Ninka Mijjanović*, *Mirko Stanka mjanin* i *Milka Pane Milić*. Istog dana, na masovnom skupu žena, izabrano je i prvo rukovodstvo AFŽ-a; prve članice bile su: *Boja Adama Car*, *Mica Stanka Kukulj*, *Anđaloe Milić*, *Milka Pana Milić*, predsjednica, od 1942. godine član općinskog odbora FŽ-a Perna i kasnije član Kotarskog odbora AFŽ-a, *Mila Rade Nišević*, *Milica Rade Oreščanin* i *Stanica Nikole Oreščanin*.

Izgradnja privremenih nastambi, tzv. »bajti« da bi se stvorio bilo kakav krov nad glavom, obezbjediti prehranu stanovništva i pomoć vojsci na frontu, bili su ne mali zadaci, koje su NOO, organizacija SKOJ-a, odbor AFŽ-a i odbor NF, uspješno rješavali u toku 4-godišnje borbe.

Od oko 1.400 stanovnika, koliko ih je bilo uoči rata, narod sela Blatuše je dao oko 30 aktivnih učesnika i boraca, od čega 18 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, 45

poginula i umrla borca, 440 ŽFT, od čega 352 ubijena od strane neprijatelja, 79 umrlih od tifusa i 9 žrtava rata - ili ukupno, zajedno sa poginulim borcima, 485 poginulih, ubijenih i umrlih ljudi, žena i djece ili 1/3 od ukupnog broja stanovnika.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. ČIČA Miloša *MILE*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio oktobra 1941, a po formiranju brigade bio borac, delegat voda i komesar čete 1. brigade 8. divizije do kraja rata.
2. ČIČA Mihajla *NIKOLA*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio septembra 1941, a zatim u PO Podgorje i 2. brigadi 8. divizije. Poslije ranjavanja 7. 3. 1944. kod Ličke Jasenice i liječenja bio na dužnosti u komandi mjesta Vrginmost. RVI 50%.
3. *DRAGOJEVIĆ* Stanka *STANKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio oktobra 1941, a zatim bio u 1. i 2. brigadi 8. divizije kao borac, vodnik, zamjenik komandira i komandir čete.
4. *GUBIĆ* Stojana *MILOŠ*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio oktobra 1941, a zatim bio borac u KPO i kordunaškom vojnom području.
5. *JAKŠIĆ* Đure *PAVAO*, 1913, Srbin, profesor. Od 1941. komandant PO Kraljevo i komandant Kraljevačkog bataljona u 1. proleterskoj brigadi, komandant 7. banijske divizije, komandant 11. korpusa, načelnik GŠ Hrvatske i načelnik štaba 4. armije. Narodni heroj.
6. *JANJANIN* Ilije *DRAGAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio septembra 1941, a zatim bio borac i vodnik voda u 1. brigadi 8. divizije. RVI 45%.
7. *KUKULJ* Sime *LJUBOMIR*, 1916, Srbin, trgovac. U PO Podgorje stupio oktobra 1941. i ostao u 1. KPO kao delegat voda i zamjenik komesara čete, a zatim tajnik NOO kotara Vrginmost i povjerenik za unutrašnje poslove okružnog NOO Karlovac.
8. *KUKULJ* Miloša *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio septembra 1941, a zatim u 2. brigadu 8. divizije gdje ostaje do ranjavanja 1.12. 1942; na liječenju u Italiji i Beogradu do kraja rata.
9. *MILIĆ* Pavia *PERO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio oktobra 1941, a zatim bio u 3. bataljonu 1. KPO 2. brigade 8. divizije i komandi mjesta Skakavac; od kraja 1944. u okružnom NOO Karlovac kao organizator resora unutrašnjih poslova.
10. *MUTIĆ* Milana *ĐURO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. član SKOJ-a i rukovodilac omladine u selu, zatim član Općinskog komiteta SKOJ-a Perna do juna 1942, kada je poslije 30-dnevnog kursa otišao sa 30 omladinaca u 1. prol. bat. Hrvatske; od 1943. bio u 2. brigadi 8. divizije kao delegat voda i zamjenik komesara čete.
11. *MUTIĆ* Stevana *MLADEN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio oktobra 1941, a zatim bio borac, vodnik voda i komandir čete u 1. ličkoj brigadi, 3. brigadi 8. divizije i u artiljerijskom divizionu 8. divizije.
12. *POŠTIĆ* Rade *PETAR*, 1920, Srbin, radnik. U PO Malička stupio septembra 1941, zatim bio vodnik voda i komandir čete u 2. brigadi 8. divizije. Dva puta teže ranjavan.
13. *RALIĆ* Jovana *MILE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 15. 9. 1941; 1942-43. radio u štampariji OK KPH Karlovac, a poslije vodnik voda i komandir čete u jedinicama KNOJ-a.
- U. *RALIĆ* Petra *STEVAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio septembra 1941, a poslije bio borac u 3. brigadi 8. divizije.
15. *RELIĆ* Nikole *SIMO*, 1923, Srbin, trgovački pomoćnik. U PO Malička stupio septembra 1941, a poslije bio komesar čete i zamienik komesara bataljona u 2. brigadi 8. divizije. Ranjavan više puta.

16. KUKULJ Mihajla MICA, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Od 1941. aktivni saradnik i odbornica seoskog i općinskog odbora AFŽ-a.
17. NIŠEVIĆ Ise MILOŠ, 1892, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac vojnopozadinskih jedinica i ustanova.
18. RELIĆ Petra VUJADIN, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941; borac, desetar i komandir voda.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. ČIČA Stojana MATIJA, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1941. u PO Malička; umro od tifusa kao borac 1. bataljona 1. KPO 17. 4. 1943. u Blatuši kod kuće.
2. ČIČA Miloša MILAN, 1923, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 3. bataljona 1. KPO u jurišu na ustaše 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
3. ČIČA Đure PETAR, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 9. 1942; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 6. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
4. ČIČA Mihajla STANKO, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 1.9. 1941; poginuo kao komandir čete 2. brigade 8. divizije 17. 2. 1945. na Abdić Brdu - kod Ličkog Petrovog Sela.
5. DOBRIĆ Đure DRAGAN, 1916, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao vojnik bjv u borbi protiv Njemaca aprila 1941. u Srbiji.
6. DUGOŠIJA Pavia DRAGAN, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 3. 1943; poginuo kao zamjenik komandira čete 2. brigade 8. divizije 15. 9. 1944. kod Vaganca.
7. GUBIĆ Sime ILIJA, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 1.9. 1941; poginuo kao politkomesar 3. bataljona 2. brigade 8. divizije 17. 2. 1945. na Abdić Brdu - kod Ličkog Petrovog Sela.
8. GVOZDIČ Mile PETAR, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 9. 8. 1942; umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 15. 4. 1943. u bolnici Krbavica, u Lici.
9. JAKŠIĆ Petra LJUBAN, 1914, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
10. JAKŠIĆ Miloša PAVAO, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 19. 10. 1944; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 23. 11. 1944. kod Josipdola.
11. JANJANIN Stojana BOGDAN, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ranjen kao borac - rogljaš 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. na Petrovcu; poginuo kao ranjenik 9. 5. 1942. kod Kaluđerovca u Petrovoj gori.
12. JANJANIN Jovana ĐURO, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 1. 10. 1941; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 6. 1943. od avionske bombe kod Dunjaka kada je sprovodio zarobljene neprijateljske vojnike iz Cetingrada.
13. JANJANIN Ilije MIRKO, 1912, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 11. 9. 1941; ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije 1944. i kao teži ranjenik prebačen avionom sa aerodroma u Čemernici u Italiju gdje je podlegao ranama 1944.
14. JANJANIN Stojana SAVO, 1913, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
15. KUKULJ Miloša BRANKO, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 2. 10. 1941; poginuo kao delegat voda 1. brigade 8. divizije 6. 4. 1943. kod Brloga - Lika.
16. KUKULJ Nikole PETAR, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5. 1942; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 31. 12. 1944. kod Vaganca.

17. *KUKULJ Đure STEVAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. do maja 1943. odbornik seoskog NOO, a zatim u NOV ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije juna 1943. kod Josipdola i podlegao ranama u bolnici Zbjeg - Kordun.
18. *MILIĆ Pane DRAGAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio 1.11. 1941; poginuo kao vodnik 1. brigade 8. divizije 16. 12. 1942. kod Banskog Kovačevca.
19. *MILIĆ Petra GAJO*, 1912, Srbiri, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bju aprila 1941; poslije kapitulacije Italije vratio se u zemlju, stupio u NOV 15. 1. 1944. i poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 15. 2. 1945. kod Tobolića.
20. *MILIĆ Đurđa MILOŠ*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio 10. 11. 1941; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 30. 9. 1944. u Šašu kod Sunje.
21. *MILIĆ Stanka STEVAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 1. 9. 1941; utopio se u rijeci Glini, kao borac 3. bataljona 1. KPO 1. 4. 1942. kod Starog Sela, prilikom povlačenja za Baniju.
22. *MUTIĆ-ČIKOVIĆ Stevana DANICA*, 1918, Srkinja. Radnica u Zagrebu, član KPJ od prije rata; poslije izvršenog specijalnog zadatka po nalogu partijske organizacije - likvidiranje gestapovskog pukovnika Konrada - uhapšena i strijeljana od ustaša krajem 1941. u Zagrebu.
23. *MUTIĆ Stanka DRAGAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora sa bratom Pavlom.
24. *MUTIĆ Đure MILAN*, 1917, Srbin, trgovački pomoćnik u Subotici. U NOV od oktobra 1944; poginuo kao borac Vojvođanske brigade 14. 5. 1945. u Sloveniji kod Dravograda.
25. *MUTIĆ Stanka PAVAO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora sa bratom Draganom.
26. *NIŠEVIĆ Petra NENAD*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio 1. 11. 1941; poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 1. 4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
27. *OREŠČANIN Teodora MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942; poginuo kao vodnik 2. brigade 8. divizije 14. 1. 1944. kod Tounjskog Tržića.
28. *OREŠČANIN Stojana MILOŠ*, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 1. 1944; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 7. 9. 1944. kod Preboja - Plitvička jezera.
29. *OREŠČANIN Marije RADE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8. 1942; utopio se u rijeci Mrežnici kao borac 2. brigade 8. divizije 9. 6. 1943. kod Primišlja.
30. *POŠTIĆ Ranka MIRKO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 12. 1942; ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije 30. 3. 1943. kod Crne Vlasti; liječio se u bolnici u Bjelim Potocima, na putu iz Like na oporavak zalutao, pao u ruke neprijatelja i nestao na nepoznat način.
31. *POŠTIĆ Stojana SAVO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 8. 1942; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 23. 11. 1944. kod Plaškoga.
32. *RALIĆ Đure BOŽO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio oktobra 1941; poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO januara 1942. na položaju Carev Križ - Blatuša.
33. *RALIĆ Nikole PETAR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
34. *RALIĆ Nikole STOJAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 1. 1942; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 11. 11. 1942. kod Skakavca.
35. *SAMARDŽIJA Ilije JANKO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.8. 1942; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 19. 12. 1943. kod Cetingrada.
36. *SAMARDŽIJA Jovana MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 22. 6. 1943. kod Žalčeve Kose - Kordun.

37. *SAMARDŽIJA* Stojana *MILE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1942; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 1944. kod Cetingrada.
38. *ŠAPIĆ* Pavia *MILE*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942; poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 31. 12. 1944. kod Vaganca.
39. *ŠAPIĆ* Stojana *MILE*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 10. 10. 1941; utopio se u rijeci Mrežnici kao intendant bataljona 2. brigade 8. divizije 20. 5. 1943. godine kod Čičina mosta u Toboliču.
40. *ŠAPIĆ* Trifuna *SAVO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
41. *ŠAPIĆ* Save *STOJAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942; poginuo kao politički komesar čete 2. brigade 8. divizije 20. 4. 1943. kod Otočca.
42. *TRKULJA* Nikole *ILIJA*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
43. *ULEMEK* Jovana *MILOŠ*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
44. *ULEMEK* Jovana *RADE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942; promrzao na položaju kao borac 2. brigade 8. divizije 12. 1. 1943. kod Ličke Jasenice, povlačio se sa ranjenicima i nestao u 4. ili 5. ofanzivi 1943.
45. *VUKIČEVIĆ* Stanka *MATIJA*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U 2. brigadi, 8. divizije od 1. 10. 1942; poginuo kao borac 6. čete PPK 11. 6. 1944. u selu Furjanu kod Slunja.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *AJDINOVIĆ* Stojana *DRAGICA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
2. *AJDINOVIĆ* Stojana *EVICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
3. *AJDINOVIĆ* Sime *LJUBICA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
14. *AJDINOVIĆ* Stojana *STANICA*, 1926, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18.9.1941. u Blatuši.
5. *BARAK Đure ĐURAD*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
6. *BARAK Đure MILAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
7. *BEKIĆ* Janka *ĐURO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
8. *BEKIĆ* Miloša *JANKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
9. *BOJANJAC* Pavia *JANJA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Na putu za Beograd 15. 6. 1942. skinuta sa voza u Petrinji, internirana i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
10. *BOJANJAC* Stevana *LAZO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
11. *BOJANJAC* Sime *MILAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

12. *BOJANJAC* Vasilja *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
13. *BOJANJAC* Luke *TODOR*, 1874, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Blatuši.
14. *BOJANJAC* Janka *VASILJ*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
15. *CAR* Matije *ADAM*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
16. *CAR* Stojana *ANA*, 1888, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 16. 9. 1941. u Blatuši.
17. *CAR* Petra *ĐURO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
18. *CAR* Stevana *JANJA*, 1889, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Vrgin-mostu.
19. *CAR* Milana *JELENA*, 1925, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 16. 9. 1941. u Blatuši.
20. *CAR* Rade *JOVAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
21. *CAR* Matije *MANE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
22. *CAR* Milana *MARIJA*, 1927, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 16. 9. 1941. u Blatuši.
23. *CAR* Petra *MILE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
24. *CAR* Milana *STANICA*, 1931, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 16. 9. 1941. u Blatuši.
25. *CAR* Rade *STANKO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
26. *CAR* Milana *STOJAN*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 16. 9. 1941. u Blatuši.
27. *CAR* Rade *VASO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
28. *ČIČA* Stanka *JELENA*, 1939, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 26. 3. 1942. u Blatuši.
29. *ČIČA* Gaje *MARICA*, 1940, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
30. *ČIČA* Bogdana *MILAN*, 1942, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 20. 2. 1943. kod Livna za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
31. *ČIČA* Stanka *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
32. *ČIČA* Sime *MILKA*, 1909, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši.
33. *ČIČA* Gaje *MILKA*, 1937, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
34. *ČIČA* Mile *MILOŠ*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
35. *ČIČA* Nikole *STANA*, 1910, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
36. *ČIČA* Pavić *STANIČA*, 1892, Srkinja, zemljoradnica. Otišla da kupi soli i ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Topuskom.
37. *ČIČA* Petra *STANICA*, 1918, Srkinja, zemljoradnica. Otišla da kupi soli i ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Topuskom.
38. *ČIČA* Gaje *STANKO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
39. *ČIČA* Save *VASILJA*, 1898, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.

40. *DIVIĆ* Petra *STANICA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 3. 1942. u Topuskom.
41. *DOBRIĆ* Stevana *ANKA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
42. *DOBRIĆ* Petra *DRAGAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 4. 4. 1942. u Blatuši.
43. *DOBRIĆ* Mojsija *ĐURO*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 16. 9. 1941. u Blatuši.
44. *DOBRIĆ* Ilije *MILAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
45. *DOBRIĆ* Miloša *MILE*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
46. *DOBRIĆ* Đure *RADE*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
47. *DUGOŠIJA* Vuje *DUŠAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
48. *DUGOŠIJA* Stojana *MATIJA*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši.
49. *DUGOŠIJA* Rade *MILOŠ*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bježeći aprila 1941. i ubijen u logoru za ratne zarobljenike u Njemačkoj.
50. *DUGOŠIJA* Stojana *PETAR*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. u s. Perna.
51. *DUGOŠIJA* Milivoja *RADE*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
52. *DUGOŠIJA* Matije *STOJAN*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
53. *DUGOŠIJA* Vuje *VUJO*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
54. *ĐANKOVIĆ* Petra *ANKA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 16. 9. 1941. u Blatuši.
55. *ĐANKOVIĆ* Matije *JOVAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
56. *ĐANKOVIĆ* Nikole *MATIJA*, 1900, Srbin, željezničar u Karlovcu. Ubijen od ustaša 19. 7. 1941. u Glini.
57. *ĐANKOVIĆ* Stojana *MILA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
58. *ĐANKOVIĆ* Mile *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
59. *ĐANKOVIĆ* Đure *MILE*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
60. *ĐANKOVIĆ* Ilije *MILOŠ*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Uhapšen radi puške i ubijen od ustaša 29. 6. 1941. u Vrginmostu.
61. *ĐANKOVIĆ* *NIKOLA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
62. *ĐANKOVIĆ* Đure *PETAR*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
63. *ĐANKOVIĆ* Ignjatija *STOJAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
64. *GUBIĆ* Stojana *EVICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.

65. *CUBIĆ MILICA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
66. *GUBIĆ Sime STOJAN*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
67. *GVOZDIĆ Janka BLAGOJE*, 1903, Srbin, financ. Ubijen od ustaša aprila 1941. u Daruvaru.
68. *GVOZDIĆ Milana BOSILJKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
69. *GVOZDIĆ Pavia ILIJA*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
70. *GVOZDIĆ Mihajla JANKO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
71. *GVOZDIĆ Jovana JOVAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
72. *GVOZDIĆ Sime JOVAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
73. *GVOZDIĆ Mile MIHAJLO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
74. *GVOZDIĆ Mihajla MILA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
75. *GVOZDIĆ Rade MILA*, 1812, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
76. *GVOZDIĆ Stevana MILE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
77. *GVOZDIĆ Mihajla MILOŠ*, 1901, Srbin, željezničar u Gređanima. Interniran 19.7.1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
78. *GVOZDIĆ Milana NIKOLA*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
79. *GVOZDIĆ Nikole PETAR*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
80. *GVOZDIĆ Pavia PETAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
81. *GVOZDIĆ Stevana PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
82. *GVOZDIĆ Sime RADE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
83. *GVOZDIĆ Nikole SIMICA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
84. *IVKOVIĆ Jovana MARKO*, 1897, Srbin, pružni radnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
85. *IVKOVIĆ Marka MILAN*, 1921, Srbin, pisar u općini Čemernica. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
86. *JAKŠIĆ Đure DRAGICA*, 1917, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 22. 1. 1943. u Blatuši.
87. *JAKŠIĆ Pavia MILOŠ*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Blatuši.
88. *JANJANIN Miloša ANA*, 1874, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
89. *JANJANIN Bogdana ANDA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 5. 1942. u Petrovoj gori.

90. *JANJANIN* Bogdana *ANKA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 5. 1942. u Petrovoj gori.
91. *JANJANIN* Stevana *ANKA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 5. 1942. u Petrovoj gori.
92. *JANJANIN* Pane *BOGDAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
93. *JANJANIN* Vuje *ILIJA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
94. *JANJANIN* Pavia *JANJA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 14. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
95. *JANJANIN* Bogdana *LJUBAN*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 9. 5. 1942. u Petrovoj gori.
96. *JANJANIN* Mile *LJUBICA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od Nijemaca 23. 1. 1943. u s. Pecka.
97. *JANJANIN* Sime *MILA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
98. *JANJANIN* Nikole *MILE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
99. *JANJANIN* Mile *MILE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
100. *JANJANIN* Pavia *MILE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
101. *JANJANIN* Pane *MILUTIN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
102. *JANJANIN* Ilije *VUJO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
103. *JANJANIN* Mile *NIKOLA*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
104. *JANJANIN* Petra *PANE*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
105. *JANJANIN* Miloša *PAVAO*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
106. *JANJANIN* Nikole *PETAR*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
107. *JANJANIN* Nikole *RUŽICA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 19. 9. 1941. kod kuće u Blatuši.
108. *JANJANIN* Ilije *SIMO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
109. *JANJANIN* Bogdana *STOJAN*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 9. 5. 1942. u Petrovoj gori.
110. *KAJGANIĆ* Đure *JANKO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
111. *KAJGANIĆ* Bože *LJUBAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
112. *KAJGANIĆ* Đure *MILE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
113. *KAJGANIĆ* Bože *MILKA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 5. 1942. u Blatuši.

114. *KAJGANIĆ* Mile *MILUTIN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
115. *KAJGANIĆ* Jovana *PAVAO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
116. *KAJGANIĆ* Jovana *TANASIJE*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
117. *KRAGULJAC* Janka *STANKO*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
118. *KUKULJ* Mile *ANA*, 1880, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
119. *KUKULJ* Pavia *DRAGAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Od straha duševno oboleo, sam otišao 14. 9. 1941. i ubijen od ustaša u Vrginmostu.
120. *KUKULJ* Mile *DRAGICA*, 1923, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
121. *KUKULJ* Nikole *ĐOKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Biljegu.
122. *KUKULJ* Mirka *EVICA*, 1930, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
123. *KUKULJ* Jovana *JANKO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
124. *KUKULJ* Mihajla *JOVAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
125. *KUKULJ* Nikole *JOVAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
126. *KUKULJ* Sme *JOVAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
127. *KUKULJ* Nikole *MARKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
128. *KUKULJ* Mile *MILAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. na Biljegu.
129. *KUKULJ* Mile *MILAN*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
130. *KUKULJ* Ilije *MILE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
131. *KUKULJ* Mirka *MILICA*, 1928, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
132. *KUKULJ* Marije *MILKA*, 1904, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
133. *KUKULJ* Nikole *MILOŠ*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
134. *KUKULJ* Ilije *MILOŠ*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
135. *KUKULJ* Janka *MILOŠ*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
136. *KUKULJ* Pavia *MILOŠ*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini,
137. *KUKULJ* Janka *NIKOLA*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. na Biljegu.
138. *KUKULJ* Stojana *OSTOJA*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

139. *KUKULJ* Sime *PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
140. *KUKULJ* Sime *PETAR*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
141. *KUKULJ* Ostoje *RADE*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
142. *KUKULJ* Ilije *RADE*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
143. *KUKULJ* Teodora *SIMO*, 1861, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
144. *KUKULJ* Đure *SIMO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
145. *KUKULJ* Stojana *STANKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
146. *KUKULJ* Teodora *STOJAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
147. *KUKULJ* Petra *VUJO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
148. *LACKOVIĆ* Stevana *DRAGAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
149. *LACKOVIĆ* Matije *STANICA*, 1932, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
150. *LONČAR* Nikole *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
151. *LONČAR* Nikole *MATIJA*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
152. *LONČAR* Nikole *MILE*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
153. *MILIĆ* Ilije *BOŽO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
154. *MILIĆ* Pavia *DANICA*, 1931, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
155. *MILIĆ* Pavia *DUŠAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao sam u Glinu i ubijen od ustaša 10. 5. 1941. u Glini.
156. *MILIĆ* Nikole *ĐURO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. na Biljegu.
157. *MILIĆ* Luke *EVICA*, 1901, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
158. *MILIĆ* Petra *ILIJA*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen u sjeniku od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
159. *MILIĆ* Vasilja *EVICA*, 1908, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
160. *MILIĆ* Petra *JELICA*, 1902, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
161. *MILIĆ* Jovana *JOVAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
162. *MILIĆ* Nikole *JOVAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
163. *MILIĆ* Đurđa *LJUBICA*, 1921, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.

164. *MILIĆ* Marka *LJUBICA*, 1917, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
165. *MILIĆ* Luke *MARICA*, 1864, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
166. *MILIĆ* Marka *MILUNKA*, 1928, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 28. 8. 1941. u Blatuši.
167. *MILIĆ* Stojana *MILKA*, 1904, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
168. *MILIĆ* Petra *MILUTIN*, 1922, Srbin, zemlјoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
169. *MILIĆ* Đure *NIKOLA*, 1913, Srbin, zemlјoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
170. *MILIĆ* Ilije *PETAR*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
171. *MILIĆ* Petra *RADE*, 1896, Srbin, zemlјoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
172. *MILIĆ* Dmitra *STANICA*, 1875, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
173. *MILJANOVIĆ* Ilije *MARTA*, 1886, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od Huskine milicije 2. 4. 1943. u Bužimu.
174. *MILJANOVIĆ* Petra *SIMO*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 7. 1942. u Blatuši.
175. *MILJANOVIĆ* Petra *ŠTAKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 7. 1942. u Blatuši.
176. *MRAOVIĆ* Mile *RADE*, 1902, Srbin, željezničar u Karlovcu. Ubijen od ustaša 12. 8. 1941. u Karlovcu.
177. *MUTIĆ* Matije *ANĐELIJA*, 1885, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
178. *MUTIĆ* Matije *ANKA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
179. *MUTIĆ* Stojana *DRAGICA*, 1907, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
180. *MUTIĆ* Matije *ILIJA*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
181. *MUTIĆ* Ilije *KATA*, 1896, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
182. *MUTIĆ* Đure *LJUBAN*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 23. 1. 1943. u s. Pecka.
183. *MUTIĆ* Đure *LJUBICA*, 1920, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
184. *MUTIĆ* Đure *MILA*, 1910, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
185. *MUTIĆ* Đure *MILA*, 1904, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
186. *MUTIĆ* Mile *MILEVA*, 1896, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
187. *MUTIĆ* Milana *MILKA*, 1926, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
188. *MUTIĆ* Matije *PETAR*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
189. *MUTIĆ* Đure *SLAVKO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.

190. *MUTIĆ* Stojana *STANICA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 23. 1. 1943. u s. Pecka.
191. *MUTIĆ* Milutina *STEVANIJA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 18.9. 1941. u Blatuši.
192. *MUTIĆ* Matije *VELJKO*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
193. *NIŠEVIĆ* Dušana *BOGDANKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
194. *NIŠEVIĆ* Miloša *DANICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
195. *NIŠEVIĆ* Dušana *DRAGICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
196. *NIŠEVIĆ* Đure *DRAGICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
197. *NIŠEVIĆ* Miloša *ĐURO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
198. *NIŠEVIĆ* Petra *ĐURO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
199. *NIŠEVIĆ* Dušana *EVICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
200. *NIŠEVIĆ* Miloša *GOJKO*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
201. *NIŠEVIĆ* Miloša *JANJA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10.8. 1941. u Glini.
202. *NIŠEVIĆ* Miloša *JOVAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
203. *NIŠEVIĆ* Đure *MILA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
204. *NIŠEVIĆ* Miloša *MILAN*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
205. *NIŠEVIĆ* Dušana *MILKA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
206. *NIŠEVIĆ* Dušana *MILOŠ*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
207. *NIŠEVIĆ* Petra *MILOS*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
208. *NIŠEVIĆ* Gojka *SIMICA*, 1927, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
209. *NIŠEVIĆ* Save *STANA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
210. *OREŠČANIN* Stojana *ANICA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
211. *OREŠČANIN* Teodora *DRAGAN*, 1926, Srbin, učenik u privredi. Ubijen od Nijemaca 28. 9. 1942. u Negotinu - Srbija.
212. *OREŠČANIN* Gojka *DRAGICA*, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20.1.1942. u Topličkim Kosama.
213. *OREŠČANIN* Rade *DRAGICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
214. *OREŠČANIN* Stojana *DRAGICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
215. *OREŠČANIN* Mihajla *DUŠAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2.8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
216. *OREŠČANIN* Pavia *ĐURO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

217. *OREŠČANIN* Steve *EVICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u Blatuši.
218. *OREŠČANIN* Matije *GAJO*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
219. *OREŠČANIN* Đure *GOJKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
220. *OREŠČANIN* Đure *ILIJA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
221. *OREŠČANIN* Janka *ILIJA*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
222. *OREŠČANIN* Stojana *ILIJA*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
223. *OREŠČANIN* Mile *JANKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Bio na izdržavanju kazne od prije rata i ubijen od ustaša 20. 6. 1943. u Lepoglavi.
224. *OREŠČANIN* Pavia *JANKO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
225. *OREŠČANIN* Stanka *JANKO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
226. *OREŠČANIN* Janka *JELICA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od Nijemaca 22. 1. 1943. u vlastitoj kući - u Blatuši.
227. *OREŠČANIN* Matije *JOVAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od kuće 30. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
228. *OREŠČANIN* Rade *JOVAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
229. *OREŠČANIN* Rade *KATA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
230. *OREŠČANIN* Rade *UUBICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
231. *OREŠČANIN* Dušana *MARIJA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 3. 4. 1942. u Topuskom.
232. *OREŠČANIN* Stojana *MARIJA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
233. *OREŠČANIN* Marka *MATIJA*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
234. *OREŠČANIN* Dušana *MIHAJLO*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 3. 4. 1942. u Topuskom.
235. *OREŠČANIN* Marka *MILA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
236. *OREŠČANIN* Rade *MILE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
237. *OREŠČANIN* Rade *MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
238. *OREŠČANIN* Stojana *MILKA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18.9. 1941. u Blatuši.
239. *OREŠČANIN* Mihajla *MILOŠ*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od Nijemaca 22. 1. 1943. u vlastitoj kući - u Blatuši.
240. *OREŠČANIN* Rade *MILOŠ*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

241. *OREŠČANIN* Rade *MILOŠ*, 1892, Srbin, nadlugar u Glini. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Glini.
242. *OREŠČANIN* Dure *MILOVAN*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Petrovoj gori.
243. *OREŠČANIN* Rade *MILUTIN*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
244. *OREŠČANIN* Gaje *NIKOLA*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
245. *OREŠČANIN* Janka *NIKOLA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
246. *OREŠČANIN* Miloša *NIKOLA*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
247. *OREŠČANIN* Mojsija *PETAR*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
248. *OREŠČANIN* Gaje *RADE*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
249. *OREŠČANIN* Miloša *RADE*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
250. *OREŠČANIN* Mirka *RADE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
251. *OREŠČANIN* Matije *RADE*, 1847, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 24.12. 1941. u vlastitoj kući - u Blatuši.
252. *OREŠČANIN* Stojana *RADE*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
253. *OREŠČANIN* Teše *STANA*, 1922, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
254. *OREŠČANIN* Matije *STANICA PAJUNKA*, 1891, Srkinja, zemljoradnica. Duševni bolesnik - nosila oko glave perje kao indijanci. Kada se sklonila od Nijemaca, vikala je iz kuće »ne idi ovamo, ja sam partizanski kralj«. Bacivši bombu u kuću Nijemci su je ubili 22. 1. 1943. u s. Perni.
255. *OREŠČANIN* Rade *STANICA*, 1889, Srkinja, zemljoradnica. Invalid u nogu. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Blatuši.
256. *OREŠČANIN* Stojana *STANKO*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
257. *OREŠČANIN* Miloša *STEVAN*, 1910, Srbin, trgovac u Glini. Ubijen od ustaša 14. 5. 1941. u Glini.
258. *OREŠČANIN* Rade *STEVAN*, 1891, Srbin, lugar u penziji. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
259. *OREŠČANIN* Rade *STOJAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
260. *OREŠČANIN* Dmitra *TEODOR*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
261. *POLOJAC* Nikole *MILE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
262. *POPOVIĆ* Pavia *TEODOR*, 1863, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
263. *POŠTIĆ* Miloša *BOŽO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

264. POŠTIĆ Mile MATUA, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Blatuši.
265. POŠTIĆ Bože RADE, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
266. RALIĆ Sime ANĐELUA, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
267. RALIĆ Milana DRAGA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
268. RALIĆ Milana DUŠANKA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
269. RALIĆ Miloša JELENA, 1927, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
270. RALIĆ Pavia LJUBICA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
271. RALIĆ Milana PAVA, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
272. RALIĆ Milana STANA, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
273. RKMAN Bože LJUBAN, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
274. SAMARDŽIJA Nikole SIMO, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 1. 1942. u Blatuši.
275. ŠAPIĆ Petra DANICA, 1929, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 1. 1942. u Blatuši.
276. ŠAPIĆ Petra DRAGAN, 1938, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
277. ŠAPIĆ Ranka DRAGAN, 1936, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
278. ŠAPIĆ Laze DRAGICA, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši.
279. ŠAPIĆ Pavia DRAGICA, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
280. ŠAPIĆ Miloša DUŠAN, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
281. ŠAPIĆ Petra EVICA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
282. ŠAPIĆ Dušana LJUBICA, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
283. ŠAPIĆ Nikole LJUBICA, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
284. ŠAPIĆ Vasilja MAKОВIJA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
285. ŠAPIĆ Teodora MIKA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
286. ŠAPIĆ Matije MIOLJKA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
287. ŠAPIĆ Laze MILAN, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
288. ŠAPIĆ Miloša MILE, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
289. ŠAPIĆ Sime MILE, 1936, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši.
290. ŠAPIĆ Ranka MILKA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
291. ŠAPIĆ Stanka MILKA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši.

92. ŠAPIĆ Stanka MILORAD, 1932, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
93. ŠAPIĆ Dušana MILOŠ, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
94. ŠAPIĆ Mile MILOŠ, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
95. ŠAPIĆ Miloša NIKOLA, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
96. ŠAPIĆ Pavia NIKOLA, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara.
97. ŠAPIĆ Nikole NINKO, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
98. ŠAPIĆ Petra PAVA, 1936, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
99. ŠAPIĆ Pavia PETAR, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
100. ŠAPIĆ Stanka PETAR, 1929, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši.
101. ŠAPIĆ Teodora PETAR, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
102. ŠAPIĆ Pavia RADE, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara.
103. ŠAPIĆ Laze RADE, 1918, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
104. ŠAPIĆ Teodora RANKO, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
105. ŠAPIĆ Stanka RUŽICA, 1931, Srkinja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši.
106. ŠAPIĆ Luke SAVA, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
107. ŠAPIĆ Trifuna SAVA, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
108. ŠAPIĆ Teodora STANA, 1900, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši..
109. TARBUK Mile MILOŠ, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
110. TRKULJA Petra BOŽO, 1934, Srbin, dijete. Sa majkom Milicom, na putu za Beograd, skinut sa voza u Petrinji 15. 6. 1941; internirani i ubijeni od ustaša u logoru Stara Gradiška.
111. TRKULJA Đure ĆIRO, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18, 9. 1941. u Blatuši.
112. TRKULJA Stanka DANICA, 1916, Srkinja, zemljoradnica. Zaklana i spaljena od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši.
113. TRKULJA Jovana ĐURO, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
114. TRKULJA Petra EVICA, 1936, Srkinja, dijete. Sa majkom Milicom na putu za Beograd, skinuta sa voza u Petrinji 15. 6. 1941; internirani i ubijeni od ustaša u logoru Stara Gradiška.
115. TRKULJA Đure LJUBAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
116. TRKULJA Sime LJUBICA, 1900, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 8. 1941. u Blatuši.
117. TRKULJA Vasilja LJUBICA, 1900, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši.

318. *TRKULJA* Đure *MIĆO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši.
319. *TRKULJA* Đure *MILAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
320. *TRKULJA*, Mihajla *MILICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Zajedno sa djecom Božom, Evicom i Milošem, na putu za Beograd, skinuta sa voza u Petrinji 15. 6. 1941; internirani i ubijeni od ustaša u logoru Stara Gradiška.
321. *TRKULJA* Stevana *MILKA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
322. *TRKULJA* Petra *MILOŠ*, 1938, Srbin, dijete. Sa majkom Milicom, na putu za Beograd, skinut sa voza u Petrinji 15. 6. 1941; internirani i ubijeni od ustaša u logoru Stara Gradiška.
323. *TRKULJA* Rade *MILOŠ*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
324. *TRKULJA* Pavia *MILJKAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
325. *TRKULJA* Pavia *NIKOLA*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
326. *TRKULJA* Petra *NIKOLA*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
327. *TRKULJA* Đure *PAVAO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 6. 8. 1941. u Blatuši.
328. *TRKULJA* Jandre *PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
329. *TRKULJA* Stanka *PETAR*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
330. *TRKULJA* Mile *RADE*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
331. *TRKULJA* Sime *RADE*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 23. 1. 1943. kod Kamenskog mosta.
332. *TRKULJA* Koje *STANA*, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
333. *TRKULJA* Mile *STANA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
334. *TRKULJA* Miloša *STANA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 8. 1941. u Blatuši.
335. *TRKULJA* Miloša *STANA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 8. 1941. u Blatuši.
336. *TRKULJA* Nikole *STANKO*, 1879, Srbin, narodni poslanik za kotar Vrginmost 1934. Na putu za Beograd, sa snahom Milicom i troje unučadi, skinut sa voza u Petrinji 15. 6. 1941. Familija internirana i ubijena u logoru Stara Gradiška, a on ubijen u selu Gora, kod Petrinje.
337. *TRKULJA* Ilije *STOJAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
338. *ULEMEK* Milutina *DUŠAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
339. *ULEMEK* Jovana *MILUTIN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Pušten sa izdržvanja kazne u Staroj Gradiški i na putu ubijen od ustaša 15. 7. 1941. u Zagrebu.

340. ULEMEK Dušana MILUTIN, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Petrovoj gori.
341. VORKAPIĆ Luke ANICA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
342. VORKAPIĆ Petra ANICA, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 16. 9. 1941. u Blatuši.
343. VORKAPIĆ Stojana BOJA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
344. VORKAPIĆ Stevana BOŽO, 1931, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
345. VORKAPIĆ Sime ĐURO, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
346. VORKAPIĆ Josipa LJUBICA, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
347. VORKAPIĆ Petra MARICA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
348. VORKAPIĆ Đure PETAR, 1912, Srbin, krojački radnik. Ubijen od Nijemaca 21. 10. 1941. u Kragujevcu.
349. VORKAPIĆ Stevana SAVA, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
350. VORKAPIĆ STANICA, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
351. VORKAPIĆ Stevana STOJAN, 1910, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bjev aprila 1941. i ubijen u logoru za ratne zarobljenike u Njemačkoj.
352. VUKIĆEVIĆ Matije STANKO, 1893, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša u zatvoru 13. 9. 1941. u Vrginmostu.

bj *Umrli od tifusa*

1. BOJANJAC Sime INDIJA, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 4. 1943. u Blatuši.
1. BOJANJAC Gaje JOKA, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12. 6. 1943. u Blatuši.
3. BOJANJAC PETRA, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 4. 1943. u Blatuši.
1. CAR Mile DRAGAN, 1925, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 4. 1943. u Blatuši.
5. CAR Adama PETAR, 1872, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 4. 1943. u Blatuši.
5. CAR Jovana RADE, 1875, Srbin, zemljoradnik; umro 17. 2. 1944. u Blatuši.
7. ČIČA Matije ANKA, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla 8. 9. 1943. u s. Malička.
8. ČIČA Jovana BOGDAN, 1908, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 5. 1943. u Blatuši. Bio odbornik NOO.
9. ČIČA Mile EVICA, 1935, Srпкиnja, dijete; umrla 2. 4. 1943. u Blatuši.
10. ČIČA Rade EVICA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 3. 1943. u Blatuši.
11. ČIČA Mile LJUBICA, 1937, Srпкиnja, dijete; umrla 13. 4. 1943. u Blatuši.
12. ČIČA Nikole MARTA, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 23. 3. 1943. u Blatuši.
13. ČIČA Nikole MILA, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Blatuši.
14. ČIČA Matije MILAN, 1933, Srbin, dijete; umro 26. 3. 1943. u s. Malička.

15. ČIČA Jovana *BOGDAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 5. 1943. u Blatuši. Bio od-
bornik NOO.
16. ČIČA Petra *PAVAO*, 1929, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 4. 1943. u Blatuši.
17. ČIČA Petra *PETAR*, 1938, Srbin, dijete; umro 15. 12. 1943. u Blatuši.
18. DOBRIĆ Miloša *ILIJA*, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 24. 4. 1943. u Blatuši.
19. DOBRIĆ Petra *JANKO*, 1909, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 8. 1943. u Blatuši.
20. DOBRIĆ Sime *STEVANIJA*, 1882, Srkinja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Blatuši.
21. DRAGOJEVIĆ Jandre *STANKO*, 1886, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 4. 1943. u Blatuši.
22. DRAGOJEVIĆ Toše *JELENA*, 1888, Srkinja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Blatuši.
23. DUGOŠIJA Pavia *EVICA*, 1907, Srkinja, zemljoradnica; umrla 8. 5. 1943. u Blatuši.
24. DUGOŠIJA Ilije *MARTA*, 1900, Srkinja, zemljoradnica; umrla 4. 3. 1943. kod Drvara.
25. DUGOŠIJA Dušana *PAVAO*, 1936, Srbin, dijete; umro 4. 4. 1943. u Blatuši.
26. DUGOŠIJA Todora *SIMO*, 1940, Srbin, dijete; umro 10. 4. 1943. u Blatuši.
27. DUGOŠIJA Todora *STANICA*, 1938, Srkinja, dijete; umrla 15. 6. 1943. u Blatuši.
28. ĐANKOVIĆ ANĐELIJA, 1889, Srkinja, zemljoradnica; umrla 17. 4. 1943. u Blatuši.
29. GVOZDIĆ *EVICA*, 1907, Srkinja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Blatuši.
30. GVOZDIĆ Save *UUBICA*, 1908, Srkinja, zemljoradnica; umrla 17. 4. 1943. u Blatuši.
31. GVOZDIĆ Petra *MILE*, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro 25. 4. 1943. u Blatuši.
32. GVOZDIĆ Mile *NIKOLA*, 1928, Srbin, zemljoradnik; umro 17. 4. 1943. u Blatuši.
33. GVOZDIĆ Rade *ZORKA*, 1897, Srkinja, zemljoradnica; umrla 30. 4. 1943. u Blatuši.
34. JANJANIN Mile *ANA*, 1891, Srkinja, zemljoradnica; umrla 27. 1. 1943. u s. Perna.
35. JANJANIN Vasilja *ANĐA*, 1902, Srkinja, zemljoradnica; umrla 27. 3. 1943. u Blatuši.
36. JANJANIN Petra *BOJANA*, 1923, Srkinja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Blatuši.
37. JANJANIN Ilije *DRAGICA*, 1916, Srkinja, zemljoradnica; umrla 28. 4. 1943. u Blatuši.
38. JANJANIN Đurđa **ĐURO**, 1886, Srbin, zemljoradnik; umro 18. 4. 1943. u Blatuši.
39. JANJANIN Đure *EVICA*, 1882, Srkinja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Blatuši.
40. JANJANIN Đure *ILIJA*, 1889, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 4. 1943. u Blatuši. Bio od-
bornik NOO.
41. JANJANIN Sime *ILIJA*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 10. 1943. u Blatuši.
42. JANJANIN Matije *JOVAN*, 1871, Srbin, zemljoradnik; umro 11.4. 1943. u Blatuši.
43. JANJANIN Ranka *LJUBICA*, 1935, Srkinja, dijete; umrla 23. 4. 1943. u Blatuši.
44. JANJANIN Jovana *PAVAO*, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 3. 1943. u Blatuši.
45. JANJANIN Sime *PETAR*, 1904, Srbin, zemljoradnik; umro 11. 4. 1943. u Blatuši.
46. JANJANIN Miloša *STEVAN*, 1879, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 4. 1943. u Blatuši.
47. JANJANIN Petra *STOJAN*, 1935, Srbin, dijete; umro 9. 4. 1943. u Blatuši.
48. KAJGANIĆ Tanasije *BOŽO*, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 4. 1943. u Blatuši. Bio od-
bornik NOO.
49. KAJGANIĆ Đurđa *EVICA*, 1900, Srkinja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Blatuši.
50. KAJGANIĆ Ilije *ILINKA*, 1878, Srkinja, zemljoradnica; umrla 28. 3. 1943. u Blatuši.

51. KRAGULJAC Đure *MARIJA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 11. 1943. u Blatuši.
52. KUKULJ Teodora *ADAM*, 1903, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 7. 1943. u Blatuši. Bio odbornik NOO.
53. KUKULJ Petra *ANA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1943. u Blatuši.
54. KUKULJ Matije *EVICA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 7. 1943. u Blatuši.
55. KUKULJ Ilije *LJUBICA*, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla 9. 4. 1943. u Blatuši.
56. LONČAR *MILKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Blatuši.
57. LONČAR Teodora *SIMO*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 4. 1943. u Blatuši.
58. MUTIĆ Miloša *MARICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Blatuši.
59. MUTIĆ Luke *MARIJA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 3. 1943. kod Bos. Petrovca.
60. MUTIĆ Sime *MILOŠ*, 1893, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 5. 1943. u Blatuši.
61. MUTIĆ Teodora *SAVA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 5. 1943. u Blatuši.
62. NIŠEVIĆ Gojka *LJUBAN*, 1930, Srbin, dijete; umro 19. 2. 1943. kod Livna.
63. OREŠČANIN Matije *ANKA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 4. 1943. u Blatuši.
64. OREŠČANIN Petra *MIOLJKA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 4. 1943. u Blatuši.
65. OREŠČANIN Nikole *MILICA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. u Blatuši.
66. OREŠČANIN Miloša *MILKA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. u Blatuši.
67. OREŠČANIN Janka *MILKA*, 1935, Srпкиnja, dijete; umrla 22. 4. 1943. u Blatuši.
68. OREŠČANIN Vasilja *MILKA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. u Blatuši.
69. ŠAPIĆ Mile *DANICA*, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla 1. 8. 1943. u Blatuši.
70. ŠAPIĆ Vuje *JOVAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 3. 1943. kod Livna.
71. ŠAPIĆ Stojana *MILKA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 24. 4. 1943. u Blatuši.
72. TARBUK Ilije *ANA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 4. 1943. u Blatuši.
73. TARBUK Miloša *STANICA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla 16. 5. 1943. u Blatuši.
74. TRKULJA Petra *DANICA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 18. 8. 1943. u Blatuši.
75. TRKULJA Gaje *KATA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. u Blatuši.
76. TRKULJA Pavia *MILKA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 8. 1943. u Blatuši.
77. TRKULJA Rade *STANA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 4. 1943. u Blatuši.
78. ULEMEK Jovana *MILKA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. u Blatuši.
79. VORKAPIĆ Stevana *MILOŠ*, 1912, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 4. 1943. u Blatuši.

c) *Žrtve rata*

1. ČIČA Mile *MILKA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade poslije povratka iz Petrove gore 20. 5. 1942. u Blatuši.
2. ČIČA Matije *STOJAN*, 10. 1. 1943, Srbin, dijete. Umro od zime za vrijeme bjekstva 25. 1. 1943. kod Todorova - kod Cazina.
3. KUKULJ Adama *DUŠAN*, 1930, Srbin, dijete. Umro od prehlade kao posljedice bjekstva, 10. 10. 1942. u Blatuši.
4. KUKULJ Stevana *JELICA*. 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade, kao posljedice bjekstva, 8. 10. 1942. u Blatuši.

5. KUKULJ Miloša LJUBAN, 1923, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade 18. 8. 1942. u Blatuši. Član SKOJ-a od januara 1941. i aktivni omladinski rukovodilac.
6. MUTIĆ Stojana MILAN, 1905, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade, kao posljedice ratnih uslova života 16. 10. 1942. u Blatuši.
7. OREŠČANIN Mile MARIJA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Bježeći pred ustašama upala u lokvu, prehladila se i umrla 5. 10. 1943. u Blatuši.
8. OREŠČANIN Jovana MILKA, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od zime i iznemoglosti 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
9. ŠAPIĆ Dušana MILAN, 1942, Srbin, dijete. Umro od zime i prehlade 18. 3. 1943. kod Drvara.

NAPOMENA: Podatke prikupili i provjerili *Pero Milić* i *Đuro Mutić*, nosioci »Partizanske spomenice 1941« godine, na osnovu sjećanja i podataka koji se nalaze u Općinskom odboru SUBNOR-a Vrginmost.

BOTURI

Sjeveroistočno od Vrginmosta, na granici sa bivšim kotarom Glina, sjeverno od sela Batinove Kose, okruženo šumom zvanom Fotovac i Kobača, nalazi se malo selo Boturi. Uoči rata, 1941. godine selo je imalo 15 domaćinstava sa oko 80 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine bilo je 14 domaćinstava sa 64 stanovnika. Svi stanovnici su po nacionalnom sastavu Hrvati, a po socijalnom siromašni zemljoradnici. Svoju školu i crkvu selo nije imalo, tako da su djeca pohađala školu u Satornji, udaljenu oko 5 km, zbog čega je i bilo dosta nepismenih. Sve do 1943. godine selo je bilo u sastavu kotara Vrginmosta, do rata u okviru općine Bović, a od 1943. godine priključeno je kotaru Glina.

Prije rata u selu nije bilo posebno organizovanih političkih organizacija. Jedino je djelovala Hrvatska seljačka stranka. Novu ustašku vlast i njena zlodjela nad nevinim srpskim stanovništvom, sa kojima su živjeli uvijek u dobrim susjedskim odnosima, stanovnici ovoga sela osudili su odmah i na strani NOP ostali za cijelo vrijeme NOB-e. Ljudi nisu dozvolili ni formiranje ustaške organizacije. Samo su se petorica uključila u ustaški pokret, od kojih su četvorica poginula u ustaškim jedinicama, a peti je osuđen i strijeljan od strane partizana zbog aktivnog učešća u neprijateljskim redovima.

Početak opštenarodnog ustanka odmah su se aktivirali na strani NOB *Ivan Steve Car*, *Ivan Tome Crnolatac* i *Tomo Mate Crnolatac*. *Car* je još prije rata bio na liniji KPH i u vezi sa članovima Partije iz Bovića, i tu je vezu održavao i u danima ustanka i dalje sve dok nije ubijen od ustaša januara 1943. godine. Dana 3. avgusta 1941. godine obezbjedio je ustanicima Bovića dvije vojničke puške.

O pripadnosti stanovnika ovoga sela NOP govori se i u izvještaju političkog komesara Kordunaškog partizanskog odreda od 27. januara 1942. godine: »Ima jedinstven slučaj jednoga hrvatskog sela (Boturi) koje je sakrilo srpski narod koji je bježao ispred

jstaša. To selo i danas podržava vezu sa našim odredima. Razumljivo je da su preduzete mjere da se sačuva to selo od eventualne osvete ustaša i da se te veze drže u najvećoj tajnosti«. Ljudi iz ovoga sela pomagali su svoje susjede iz Batinove Kose, Bukovice i drugih srpskih i hrvatskih sela, i sakrivali ih u svojim domovima za vrijeme ustaških ofanziva na Kordunu. Mnogi ljudi, žene i djeca našli su tu svoje sklonište. Tu su sakrivane i živežne namirnice.

Pred kraj 1942. godine, djelovanjem člana KPH *Jove Josipa Strgara*, iz Donjeg Selkovca, osnovan je ilegalni seoski NOO. Predsjednik odbora bio je *Ivan Tome Crnolatac*, tajnik *Tomo Mate Crnolatac* i član *Ivan Steve Car*. Kao ilegalni NOO djelovao je sve do avgusta 1943. godine, kada je postao legalni istog sastava. To je bila jedina organizacija koja je preuzela ulogu narodne vlasti i ostalih struktura u smislu društveno-političkog rada, jer u tome malom seocu nije došlo ni do formiranja omladinske organizacije, ni organizacije AFŽ-a.

U prvom polugodištu 1944. godine, a na poziv komande mjesta Gline, u 7. banijsku diviziju otišli su *Stevo Josipa Mavrļa*, poginuo kao borac 7. divizije, *Janko Tome Mavrļa* *Anton Pere Mavrļa* poginuo kao borac 7. divizije.

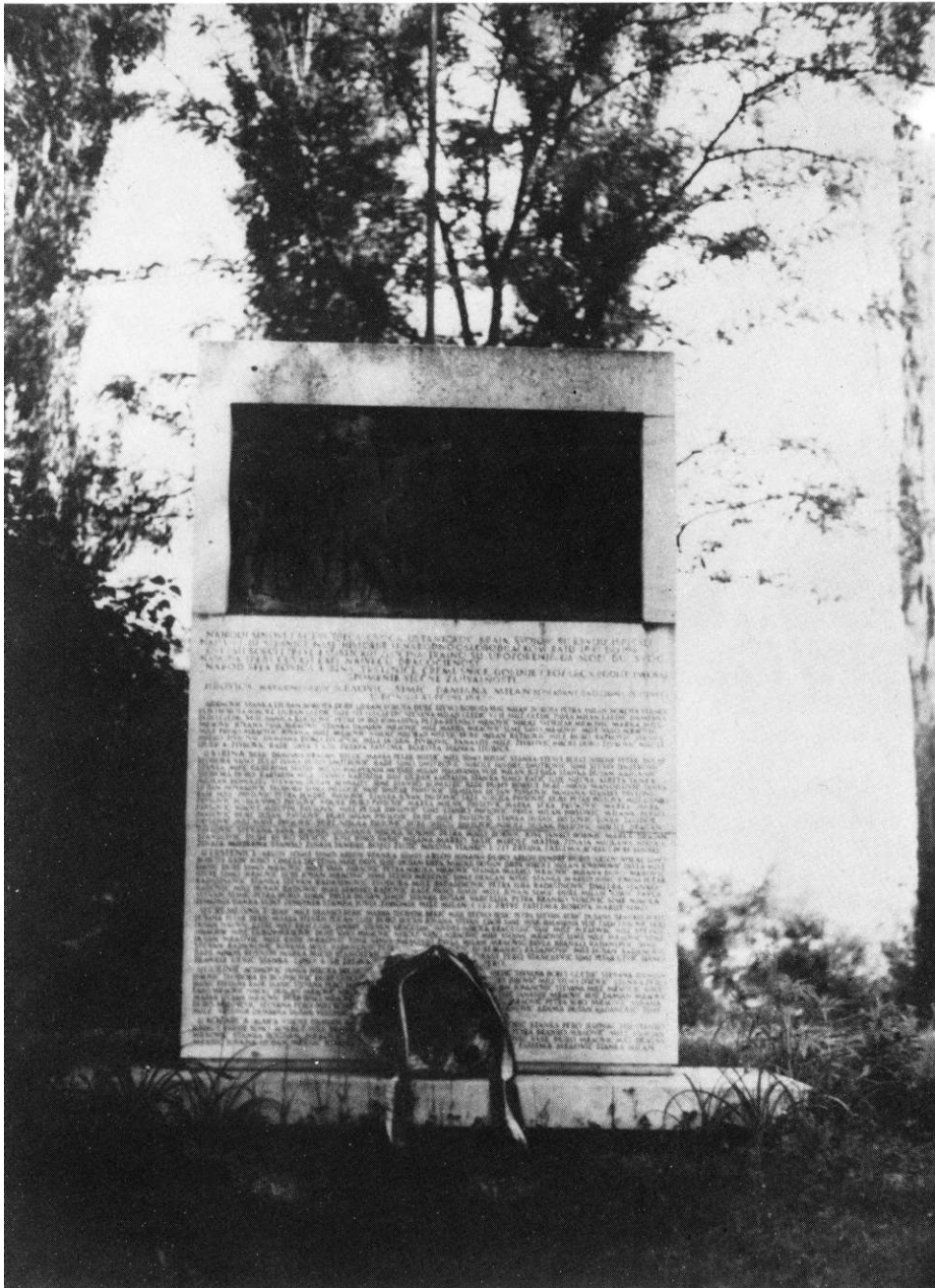
Za vrijeme četvrte neprijateljske ofanzive, januara 1943. godine, kroz selo je prošla jstaška legija. Stanovnici, kao i prije toga, nisu bježali, ostajali su kod svojih kuća. Ali, avoga puta, 21. januara 1943. godine, ustaše su i ovdje ostavile svoj zločinački trag. Povelili su i na kraju sela, kod tzv. »Cera« poubijali sedam ljudi: *Ivana Steve Cara*, 1915; *Ivana Ivana Crnolatca*, 1909; *Ivana Josipa Crnolatca*, 1926; *Josipa Mate Crnolatca*, 1902; *Josipa Tome Gregurića*, 1926; *Matu Tome Gregurića*, 1900. i *Tomu Ivana Mavrļu* 1913. Tako je ovo malo selo, u toku NOB, ostalo bez 14 svojih seljana: 5 je poginulo j neprijateljskim redovima, 2 su poginula kao borci NOV, a 7 su žrtve fašističkog terora.

NAPOMENA-, Podaci prikupljeni i provjereni preko *Ive Strgara* iz Donjeg Selkovca, učesnika NOV, *Ljubana Polimca* iz sela Bišćanovo, borca NOV i omladinskog rukovodioca, *Ivana Crnolatca* i *Tome Crnolatca*, koji su bili za vrijeme rata odbornici seoskog NOO.

BOVIĆ

Selo Bović prostire se s desne strane rječice Trepće, s obje strane puta Vrginmost - Lasinja, između sela Kozarca i Čremušnice, raštrkano po zaseocima Aralice, Batići, Iorote, Gledići, Komadine, Mraovići, Ošapine, Ratkovići, Srnjak i Živkovići. Prema popisu 1931. godine, Bović je imao 818 stanovnika, uoči rata 1941. godine oko 130 domaćinstava sa oko 780 stanovnika, a prema popisu 1948. godine 364 stanovnika i 88 domaćinstava. U toku NOB poginulo je u borbi, ubijeno od neprijatelja, ili su umrli kao žrtve fašističkog terora 173 lica. Svi stanovnici su po nacionalnom sastavu Srbi, a po socijalnom zemljoradnici.

Bović je postao općinski centar još za vrijeme Vojne krajine sa selima Bović, Črenušnica, Golinja, Kozarac i Trstenice. Pored općinske administracije u Boviću je bila andarmerijska stanica, pošta, četvororazredna osnovna škola i crkva. Za podmirjenje

Spomenik palim borcima i žrtvama fašističkog terora.

TEKST NA SPOMENIKU: »Najbolji sinovi i kćeri, djeca ustaničkog kraja, svojom su krvlju ispisali najsvjetlije stranice naše historije u NOR 1941-1945. Ovi pali borci i ZET trajno su upozorenje da slobodu svog naroda treba čuvati kao najveću dragocjenost. Narod sela Bovića, Kirina, Trstenice, Čremušnice, Golinje i Kozarca podiže ovaj spomenik vječne zahvalnosti.»

potreba sela i okoline služile su 4 trgovine mješovite robe, 3 gostione, 2 opančara, 1 obučar, 1 kovač i nekoliko mlinova potočara, koji su bili zadružno vlasništvo sela - jedini oblik zadružnog vlasništva.

Stanovnici su se uglavnom bavili zemljoradnjom i stočarstvom, što im je činilo jedini prihod finansijskih sredstava. Manji broj svršenih đaka - osnovaca nastavljao je školovanje u srednjim i višim školama. Znatno više ih je odlazilo preko raznih organizacija na izučavanje zanata, a najviše preko »Privrednika«. Skoro iz svakog zaseoka ljudi su odlazili van zemlje u ekonomsku emigraciju, a najviše u SAD, Kanadu i u Francusku.

Bovičani su inače uvijek bili zainteresovani za sva politička zbivanja i bili aktivni učesnici, od otpora protiv mađarizacije za vrijeme bana Kuen Hedervarija pa dalje. Na predratnim izborima u većini su bili za opozicione političke partije. Ovdje su često držali svoje zborove poznati prvaci raznih stranaka, kao: *Milan Pribičević*, najviše *Rade Pribičević*, *Čedo Rajačić* i dr. Neposredno pred rat stvoreni su uslovi i za formiranje partijske organizacije. U selo su često dolazili *Joso Marjanović* i *Ranko Mitić*, koji su donosili partijsku literaturu, okupljali simpatizere KP i stvorili teren za formiranje partijske ćelije.

U ljeto 1939. godine u selu je održan veliki narodni zbor, pod rukovodstvom ogranaka »Seljačkog kola«, koji je bio pod uticajem komunista. Omladinci iz Vrginmosta izveli su pozorišni komad »Sluga Jernej i njegovo pravo« od Ivana Cankara, a govorili su *Rade Bulat*, *Branko Nikoliš* i *Rade Pribičević*. U organiziranju zbora naročito su bili aktivni *Mile Mraović Čurčija*, *Nikola Mraović Skula*, *Nikola Mraović* i *Vaso Mraović*, *Perica Ivković* i *Ljudevit Gračak*, svi simpatizeri KP, te velik broj omladinaca - *Svetozar Mraović*, *Mića Gledić*, *Đuro Gledić*, *Mane Pavlović*, *Ilija* i *Dragan Mraović*. Na zboru su bili prisutni i *Raša Stanisavljević* i *Srđan Brujić*.

Ovo je bio jedan od načina djelovanja komunista koji su 1939. godine u Boviću оформili i grupu simpatizera KPH, koju su sačinjavali *Đuro Gledić*, *Mića Gledić*, *Perica Ivković*, *Mile Mraović Čurčija*, *Nikola Mraović*, *Nikola Mraović Skula*, *Svetozar Mraović*, *Vaso Mraović*, *Stevo Radanović* i *Stanko Stanojević*. Djelovanjem *Rada Bulata*, *Ranka Mitića* i *Jose Marjanovića*, početkom 1940. godine, osnovana je i zajednička ćelija Vrginmost-Bović. Članovi ćelije iz Bovića bili su *Mile Mraović Čurčija* i *Stevan Mraović*. Sekretar ove zajedničke ćelije bio je *Rade Bulat*.

Prva samostalna partijska ćelija u Boviću formirana je u maju 1941, a članovi su bili *Mića Gledić*, *Đuro Gledić*, *Nikola Gledić*, *Nikola Mraović Čurčija*, sekretar ćelije, *Svetozar Mraović*, *Mile Sime Mraović Čurčija*, *Nikola Petra Mraović Skula*, *Vaso Mraović*, *Stanko Stanojević* i *Milan Zimonja* iz Trstenice. Jedan od zadataka partijske ćelije bio je da se upozna sa partijskim materijalima, da sa njima upozna širi krug ljudi i širi broj simpatizera KP, među kojima se naročito ističu: *Ljudevit Gračak*, *Milan*, *Marko*, *Rade* i *Jelena Aralica*, *Ljuban Ajdinović*, *Đuro* i *Savo Borota*, *Pero Gledić*, *Nada Mraović*, *Dmitar Mitić*, učitelj, *Dragan Mraović*, *Dušan Drpa* i dr.

U toku juna i jula 1941. komunisti Bovića rade na proradi partijskih materijala, upoznavaju narod sa ustaškim pokoljima u Glini i na Veljunu, ukazuju na potrebu stalne budnosti, objašnjavaju karakter ustaške vlasti, a već u julu objašnjavaju i prorađuju direktivu o prikupljanju oružja i pripremi naroda za ustanak. Uspjeli su razbiti ustašku propagandu o lažnom prekrštavanju, tako da niko nije otišao na pokrst iz Bovića i sela koja su pripadala općini Bović.

Mirno stanje trajalo je sve do 29. jula 1941. godine. Toga dana, ustaše iz Gline na čelu sa braćom *Nikicom* i *Stipicom Vidaković*, iznenada upadaju u Bović. Uspjeli su da uhvate veću grupu muškaraca, koje su *Mika Išek*, predsjednik općine i žandarmerijski

narednik *Mato Mesić* pozvali za taj dan u općinu, kao i jedan broj ljudi čije su kuće bile pored same ceste. Ukupno je u Boviću uhvaćeno 68 ljudi, od toga 26 iz sela Bovića, među njima i *Đuru Gledića*, pisara u općini, člana Partije. Svi su odvedeni u Glinu gdje su i poubijani u pravoslavnoj crkvi i u Prekopi kod Gline.

Poslije ovoga događaja partijska ćelija donosi odluku da se pristupi formiranju naoružane grupe. Prva takva grupa oformljena je 31. jula; u nju su ušli *Marko Stanka Aralica*, *Rade Dragana Aralica*, *Savo Milana Borota*, *Pero Vuje Gledić*, *Svetozar Mraović Skula* i *Vaso Mile Mraović*. Imali su dve lovačke puške, tri pištolja i jednu bombu. Po formiranju KIRINSKE borbene grupe, u nju su iz D. Bovića, ušli *Branko Jovanović Babić*, *Milan* i brat *Petar Stanka Komadina* i *Periša Kraguljac* sa pištoljima i lovačkim puškama.

Za vrijeme formiranja borbenih grupa na ovaj teren došla je *Dragica Bulat*, član KPH iz Vrginmosta sa direktivom da se odmah otpočnu akcije na ustaške i žandarmerijske patrole. Već 3. avgusta 1941. borbena grupa iz Bovića, uz podršku grupe iz Arlova, sačekuje u Jovanovića grmu dvojicu ustaša iz zaseoka Botura i uzima dvije vojničke puške sa municijom. U stvari, jedan »ustaša« je bio *Ivo Išek Car*, dobro poznat i napredan, a ustašku uniformu je obukao kako ne bi došle druge ustaše sa strane. Njegovu saradnju ustaše su otkrile i strijeljale ga januara 1943. Dobijene dve puške uzeli su *Svetozar Mraović* i *Pero Gledić*.

Dva dana kasnije, 5. avgusta 1941, od pravca Mogdalina prema šumi Jovin jarak, naišla je kolona od oko 30 ustaša. Bovićka grupa ih dočekuje puščanom vatrom i uspeva da ih vrati. U ovoj borbi ranjen je *Vujo Vuković Vuća*. Bio je prvi borac ranjenik ovoga kraja.

Slijedećeg dana Bovićka borbena grupa dobila je zadatak iz Kirina, gdje je bila komanda ustanka, da se prikupi na Bulatskom brdu. Tu je održan zbor i odlučeno da se od svih naoružanih grupa formira Kirinsko-bovićki partizanski odred. Za komandira odreda izabran je *Milan Pavlović Mićun* poručnik bivše jugoslovenske vojske, a za političkog delegata *Branko Žutić*, učitelj. Borbene grupe vratile su se na svoj teren, ali od sada pod jedinstvenom komandom.

Oružana grupa Donjeg Bovića i Kirina, već 8. avgusta 1941. sačekuje grupu od oko 20. ustaša, koji su kod Pavlovića mosta namjeravali da prijeđu rječicu Trepču u Kirin i naterali ih u bjekstvo prema Boviću. U ovoj borbi naročito se ističu *Milan Komadina*, *Đuro Velimir*, *Jovica Mraović Pilja* i *Branko Babić-Jovanović*. Ranjen je *Rade Komadina*. U ovoj akciji učestvovala je i Golinjska borbena grupa.

Kako su borbene grupe bile već ojačale, komanda odreda je, sporazumno sa *Nikolom Vidovićem* komandrom prvog partizanskog odreda - Štipan, na ovome terenu, odlučila da se 12. avgusta 1941. godine napadne i razoruža žandarmerijska stanica u Boviću. Kako su kuriri prenosili naređenje od jedne do druge borbene grupe, to je i narod doznao da se ide na žandarm u Boviću. Tako je sa borbenim grupama u napad, usred bijela dana, krenulo i oko 200 ljudi sa sjekirama, vilama, roguljama i dr. Išlo se od Kirina, Jovina jarka, Golinja i D. Bovića. Žandarmi, njih oko 15, kada su to primjetili, uspjeli su da se izvuku u pravcu Vrginmosta. Žandarmerijski podnarednik *Blažević* zatečen je na ručku u svome stanu. Zaplijenjena je jedna vojnička puška i jedan pištolj sa municijom. U zgradi općine spaljen je dio ustaške arhive.

Ovaj napad i revolt naroda imao je karakter općeg narodnog ustanka. Poslije Srba u Lici, prvog oslobođenog općinskog mjesta u Hrvatskoj, Bović, koji je od Zagreba udaljen svega oko 50 km, bio je drugo oslobođeno općinsko mjesto u Hrvatskoj. Bio je to više politički nego vojnički uspjeh. Kada je *Rade Končar*, sekretar CK KPH, doznao za ovaj uspjeh, poskočio je od radosti uzviknuvši »Počelo je, počelo je. . . «

Bio je to snažan i jasan odgovor naroda ustaškoj vlasti za zlodjela koja su do tada počinili. Predvođen KP odlučio se na borbu do konačne pobjede. Međutim, ni ustaše nisu mirovale. Brzo su intervenisale. Već sutradan, 13. avgusta 1941, iz pravca Vrginmosta, Lasinje i Bučice, u pravcu Bovića upućene su jače ustaško-domobranske snage. Komanda ustanka je računala sa ovom mogućnošću ustaša, pa je naredila da se u toku poslijepodneva 12. avgusta izvrše zaprečavanja na cesti Vrginmost-Lasinja. Dok su borbene grupe pružale otpor, narod se uspio povući za Kirin i u šumu Jovln jarak, u kom pravcu su se povukle i borbene grupe. Ustaše su 13. avgusta uspjele da uđu u Bović i Kirin, ali nisu uspjele da razbiju i unište formirane borbene grupe, niti da slome odlučnost naroda za borbu. Toga dana zapalili su crkvu u Boviću i Kirinu i ubili više lica. Ostavili su i dalje posadu u Boviću, ali sada pojačanu sa oko 50 ustaša i žandarma.

Poslije ovih događaja izvršena je reorganizacija i krajem avgusta 1941. formiran je partizanski odred Bović. Za prvog komandira odreda izabran je *Milan Stanka Komadina*, *Jovica Mraović Pilja* vršio je dužnost političkog delegata, kratko vrijeme, a zatim je postavljen *Vaso Mile Mraović Čurčija*. Ovaj odred pokrivao je područje Bovića, Golinja, Čremušnice, Kozarca i Trstenice. Odred nije imao svoje stalno mjesto boravka - logor, već je bio u pokretu; dok nije formirana kuhinja, borci su se hranili po seoskim kućama gdje su se zatekli.

Odmah po formiranju odreda u njega je stupilo 14 dobrovoljaca, u toku septembra došlo je još 9, a u toku oktobra 1941. još 7 novih boraca. Tako je zaključno sa 1941. godinom iz Bovića u partizanima bilo 30 drugova. Njihova imena vide se iz spiska nosilaca Spomenice 1941. i spiska poginulih i umrlih boraca.

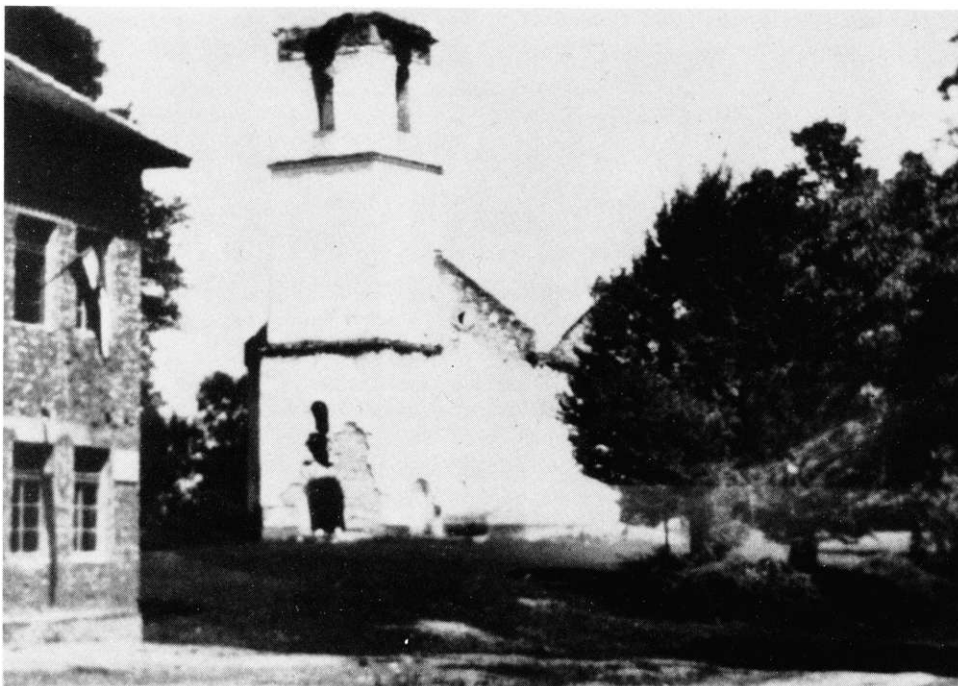
Mile Sime Mraović i *Jelena Dragana Aralica*, aktivno i organizovano rade od prvih dana priprema za oružanu borbu, kao društveno-politički radnici na terenu.

Prvi NOO izabran je i počeo da radi u oktobru 1941. godine, neposredno pošto je u Boviću 6. oktobra demolirana općinska zgrada i pošto su svi službenici općine napustili svoja radna mjesta. Srušena je tada ustaška vlast za selo Bović i uspostavljena narodna, koja će ostati sve do kraja rata. U prvi NOO izabrani su: *Đuro Pavia Borota*, *Ana Stanka Gledić*, *Mara Vuje Gledić*, *Stanko Koje Gledić*, *Đuro Jandre Mraović*, *Kata Gaje Mraović*, *Mile Sime Mraović Čurčija*, predsjednik, *Sava Jovana Mraović* i *Stevan Mraović*. U decembru 1941. godine izabran je posebni NOO za Donji Bović. I predsjednikovoga odbora bio je *Mile Sime Mraović Čurčija*, a odbornici *Teodor Sime Mraović* i *Pavao Petra Živković*. Kada je osnovan kirinsko-sjeničanski kotar, kao član ovoga odbora iz Bovića bio je predsjednik NOO za G. i D. Bović *Mile Mraović*.

Organizacija AFŽ-a osnovana je početkom oktobra u G. Boviću, a početkom decembra 1941. godine u D. Boviću. U prvi odbor AFŽ-a za G. Bović izabrane su: *Dragica Vase Borota*, *Ljubica Petra Gledić*, *Ljubica Tanasija Gledić*, *Mara Vuje Gledić*, predsjednica, *Kata Gaje Mraović*, *Sava Jovana Mraović* i *Sava Rade Mraović*. Za D. Bović izabrane su: *Kata Mile Komadina*, predsjednica, *Sava Đure Komadina* i *Stana Tanasija Živković*. *Ljubica T. Gledić* i *Kata G. Mraović* poginule su 30. 9. 1943. kod Čemernice na borbenom položaju od neprijateljske mine, kada su partizanima nosile hranu.

Omladinska organizacija oformljena je u novembru 1941. godine. Za sekretara omladinskog rukovodstva izabran je *Pero Stanka Ajdinović Proko* a za članove *Danica Sime Mraović*, *Ljubica Đure Mraović*, *Marija Dušana Mraović*, *Milan Damjana Mraović*, *Milka Mile Mraović* i *Stana Sime Mraović*.

Formiranju i organizaciji rada organizacije AFŽ-a i omladine najviše je doprinijela drugarica *Mara Vuje Gledić-Stopić*, koja je za vrijeme rata bila istaknuti društveno-politički radnik na ovome terenu.

Ostaci spaljene crkve u Boviću

Za vrijeme 4-godišnje NOB selo Bovič dalo je 155 boraca, među kojima 25 nosilaca »Partizanske spomenice 1941« a 47 su poginuli kao borci NOV. Od strane neprijatelja ubijeno je 69 nevinih lica, 45 je umrlo od tifusa, a 12 su žrtve rata; ukupno 173 mrtvih. Svi muškarci sposobni za vojsku, otišli su u partizane 1941. i 1942. godine, a preostali, mlađa godišta u toku 1943. godine. Prva paljenja i pljačke od strane ustaša počele su već 13. avgusta 1941. godine, kada je zapaljena crkva i opljačkane trgovine i zanatske radnje. U decembru iste godine spaljene su sve kuće i gospodarske zgrade, otjerana stoka i opljačkana imovina, koju narod nije mogao ponijeti za Petrovu goru. Poslije, u toku rata, paljene su i bajte.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *ARALICA* Dragana *JELENA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Za NOP radi od jula 1941. kao politički radnik; u toku 1942. politički radnik na terenu PO Široka Rijeka, član sreskog komiteta KP Cazin, član općinskog odbora AFŽ Plaški, član Kotarskog komiteta KP Slunj, zamjenik političkog komesara čete 8. krajiške brigade i do kraja rata sekretar sreskog komiteta KP Ključ.

2. *ARAUCA* Dragana *RADE*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941; u 4. bataljonu 1. KPO ostaje do proljeća 1942, a zatim odlazi u četvu »Kljuka« do novembra 1942; u 13. proleterskoj brigadi do novembra 1944, a poslije šef sanitetske službe 1. proleterske divizije. Pukovnik u penziji.
3. *BOROTA* Đure *DRAGAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941, zatim u 1. proleterskom bataljonu Hrvatske i 13. proleterskoj brigadi, te komandant mjesta Cetingrad i Skakavac. Jedno vrijeme 1943. bio predsjednik NOO Bović, a u jedinici komandir voda i čete.
4. *BOROTA* Milana *SAVO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941, zatim borac u 1. četi 4. bataljona 1. KPO, 2. četi 3. bataljona 1. brigade 8. divizije, delegat voda, komesar Prateće čete 4. korpusa i zamjenik komesara inženjerskog bataljona 4. korpusa.
5. *BOROTA* Save *STEVAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941, od proljeća 1942. u PO »Kljuka« i 13. proleterskoj brigadi kao komandant artiljerijske brigade. Pukovnik u penziji.
6. *GLEDIĆ* Pavia *ADAM*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941, zatim borac, komandir voda i čete u 1. brigadi 8. divizije; isljednik, komandant i komesar komande mjesta.
7. *GLEDIĆ* Jovana *ĐURO*, 1912, Srbin, bilježnik u općini Bović. U PO Bović od oktobra 1941; u 1. brigadi 8. divizije komesar čete, a zatim zamjenik komandanta Kordunaškog vojnog područja.
8. *GLEDIĆ* Nikole *MILAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941, a od avgusta 1942. borac 1. brigade 8. divizije; upravnik pošte, referent za vezu i šef saobraćajne sekcije.
9. *GLEDIĆ* Vasilja *MILE*, 1921, Srbin, pisar općine Bović. U PO Bović od avgusta 1941; borac 1. brigade 8. divizije od 1943; radio u štampariji GŠ Hrvatske kao tehničar i upravnik; član Kotarskog NOO Vrginmost i rukovodilac prop-odjela JNOF Karlovac.
10. *GLEDIĆ* Marka *NIKOLA*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od oktobra 1941; u 1. brigadi 8. divizije borac, komandir voda i čete.
11. *GLEDIĆ* Jovana *PETAR*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941; u 1. brigadi 8. divizije delegat voda i komesar čete.
12. *GRAČAK* *LUJDEVIT*, 1907, Hrvat, opančar. U PO Bović od septembra 1941, a po formiranju brigada borac 1. brigade 8. divizije.
13. *JELOVAC-DRPA* *JOVAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od oktobra 1941, a po formiranju brigade borac 1. brigade 8. divizije. Kasnije vodnik Prateće čete iste brigade.
14. *JOVANOVIĆ-BABIĆ* Paje *BRANKO*, 1908, Srbin, vozač tramvaja u Zagrebu. U PO Bović od avgusta 1941; u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije ekonom, intendat bataljona i brigade, a prije toga delegat voda i komesar čete.
15. *KOMADINA* Stanka *MILAN*, 1904, Srbin, žandarm. Jedan od organizatora ustanka u Boviću i prvi komandir PO Bović. U 1. brigadi 8. divizije intendat brigade.
16. *KOMADINA* Stanka *RADE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941, zatim borac u 1. brigadi 8. divizije.
17. *KOMADINA* Stanka *PETAR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941, zatim borac u 1. bataljonu i četi za vezu 1. brigade 8. divizije.
18. *MRAOVIĆ* Petra *ANKA*, 1924, Srpkinja, zemljoradnica. U PO Bović od oktobra 1941, zatim u 13. proleterskoj brigadi.
19. *MRAOVIĆ* Jovana *JOVAN*, 1914, Srbin, kovač. U PO Bović od avgusta 1941; borac i ekonom čete u 4. bataljonu 1. KPO i 8. divizije.

20. *MRAOVIĆ* Petra *LJUBAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941, zatim u 4. bataljonu 1. KPO, 2. brigadi 8. divizije, bataljonu »Kljuka«, Posavsko-topuskom odredom i 34. diviziji kao borac, komandir voda i čete i oficir OZNA brigade.
21. *MRAOVIĆ* Sime *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941; u toku rata bio borac, desetar, komandir voda i čete u bataljonu PPK i komandant istog bataljona za Slavoniju.
22. *MRAOVIĆ* Sime *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Član KPJ od 1939; za NOP radi od jula 1941. u pozadini kao odbornik NOO i društveno-politički radnik.
23. *MRAOVIĆ* Stevana *PAVAO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941; zatim u PO »Kljuka« i 13. proleterskoj brigadi, kao borac, desetar i komandir voda.
24. *NIŠEVIĆ* Đure *LJUBAN*, 1921, Srbin, obučar. U PO Bović od oktobra 1941, zatim borac, desetar, komandir voda i šef obučarske radionice 1. brigade 8. divizije.
25. *STANOJEVIĆ* Jovana *STANKO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Član KPJ od juna 1941; u PO Bović od septembra 1941, zatim borac, komandir voda i čete za vezu u 1. brigadi 8. divizije.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *AJDINOVIĆ* Stanka *LJUBAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941. Poginuo kao komandant Žumberačke brigade 34. divizije 7. 5. 1945. kod Svete Jane - Žumberk.
2. *BOROTA* Stanka *ĐURO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 17. 8. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije maja 1943. kod Gospića.
3. *BOROTA* Đure *LJUBAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od oktobra 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 7. 6. 1942. kod Topuskog.
4. *BOROTA* Nikole *LJUBAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije 1943. na Sutjesci.
5. *BOROTA* Stanka *LJUBICA*, 1922, Srkinja, radnica. U NOV krajem 1942. Poginula kao bolničarka 3. brigade 8. divizije 19. 7. 1944. od aviona kod Cetingrada.
6. *BOROTA* Petra *MILAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8. 1942. Poginuo kao borac Turopoljsko-posavskog PO 10. 9. 1942. kod Pokupskog.
7. *BOROTA* Vuje *MILAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od avgusta 1942. Umro od tifusa kao borac 1. brigade 8. divizije aprila 1943. u ambulanti 8. divizije.
8. *BOROTA* Đure *STEVO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 24. 10. 1942. kod Tušilovića - Kordun.
9. *BOROTA* Stanka *VASO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od marta 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije februara 1944. kod Plaškoga.
10. *GLEDIĆ* Damjana *ĐURO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 11. 1942. Umro od tifusa kao borac 3. brigade 8. divizije 17. 5. 1943. kod kuće u Boviću.
11. *GLEDIĆ* Petra *LJUBICA*, 1908, Srkinja, zemljoradnica. Poginula od minobacača, kao član odbora AFŽ-a 30. 9. 1943. kod Čemernice za vrijeme borbe, kada je nosila hranu borcima na položaj.
12. *GLEDIĆ* Đure *MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 4. 1942. Poginuo kao vodnik 1. brigade 8. divizije 25. 2. 1944. kod Plaškoga.
13. *GLEDIĆ* Pavia *MILAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 9. 1942. Utopio se u rijeci Uni kod Bihaća, kao desetar 2. brigade 8. divizije, januara 1943.
14. *GLEDIĆ* Stevana *MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 10. 1942. Poginuo kao vodnik 2. brigade 8. divizije 12. 3. 1945. kod Rakovice - Slunj.

15. *GLEDIĆ* Vuje *MILE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 9. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 27. 5. 1943. kod kuće u Boviću.
16. *GLEDIĆ* Save *STEVAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 14. 10. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 6. 5. 1943. kod Plaškoga.
17. *GUBERINA* Dušana *PETAR*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao vojnik bivše jugoslovenske vojske u borbi protiv Nijemaca aprila 1941. kod Virovitice.
18. *KLIČKOVIĆ* Petra *ĐURO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 6. 4. 1942. Poginuo kao vodnik 1. brigade 8. divizije oktobra 1943. u Carevu Polju kod Josipdola.
19. *KOMADINA* Petra *BRANKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 5. 1942. Poginuo kao vodnik 13. proleterske brigade 1944. u Bosni.
20. *LJUBIČIĆ* Pavia *BOGDAN*, 1915, Srbin, klobučar u Zagrebu. Član KPJ od 1940. Ubijen od ustaša kao član KPJ 4. 8. 1941. u Zagrebu.
21. *MRAOVIĆ* Stanka *DAMJAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 27. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 26. 7. 1943. kod Dunjaka - Kordun.
22. *MRAOVIĆ* Gaje *KATA*, 1901, Srkinja, zemljoradnica. Poginula od minobacača, kao odbornik NOO i član odbora AFŽ-a 30. 9. 1943. kod Čemernice za vrijeme borbe kada je nosila hranu borcima na položaj.
23. *MRAOVIĆ* Mile *MARIJA*, 1922, Srkinja, zemljoradnica. U NOV od 7. 3. 1942. Poginula kao borac omladinskog bataljona 1. brigade 8. divizije 3. 8. 1944. u Tuku, kod Plaškoga.
24. *MRAOVIĆ-SIMIĆ* Damjana *MILAN*, 1919, Srbin, đak trgovačke akademije. U PO Bović od avgusta 1941; aprila 1942. odlazi u Žumberk, komandir čete i komandant bataljona u 13. proleterskoj brigadi. Poginuo kao komandant bataljona 13. proleterske brigade 21.8. 1943. u D. Kupčini.
25. *MRAOVIĆ* Vuje *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 10. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 24. 7. 1943. kod kuće u Boviću.
26. *MRAOVIĆ* Jakova *MILE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 1. 1943. Poginuo kao borac 16. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
27. *MRAOVIĆ* Marka *MILE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 27. 7. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije maja 1943. kod Gospića.
28. *MRAOVIĆ* Nikole *MILORAD*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 5. 1942. Poginuo kao vodnik Seljine brigade 34. divizije 15. 8. 1944. kod mlina Srnjak u Boviću.
29. *MRAOVIĆ* Mile *PAVAO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 6. 1942. Poginuo kao zamjenik komesara 2. čete 1. bataljona 2. brigade 8. divizije 11. 2. 1945. u Rešetaru kod Vaganca.
30. *MRAOVIĆ* Nikole *PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao vojnik bivše jugoslovenske vojske 13. 4. 1941. u Rajlovcu kod Sarajeva.
31. *MRAOVIĆ* Jovana *SAVO*, 1910, Srbin, lugar. U PO Bović od avgusta 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 17. 4. 1942. u šumi Pokole kod G. Taborišta.
32. *MRAOVIĆ* Sime *SAVO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od oktobra 1941. Poginuo od neprijateljskog aviona kao vodnik 1. brigade 8. divizije 13. 10. 1943. kod Lasinje.
33. *MRAOVIĆ* Dure *STEVAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Član KPJ od 1935. Izabran u seoski NOO Bović 1941, Umro od tifusa kao član KPH i odbornik 24. 4. 1943. kod kuće u Boviću.
34. *MRAOVIĆ* Nikole *SVETOZAR*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941. Član KPJ od juna 1941. Poginuo kao delegat voda 4. bataljona 1. KPO 3.5.1942. kod Banskog Kovačevca.

35. *MRAOVIĆ* Mile *VASO*, 1923, Srbin, đak učiteljske škole. Član SKOJ-a od 1940. Član KPJ od 1941. U PO Bović od avgusta 1941. Poginuo kao zamjenik komesara čete 2. brigade 8. divizije 19. 12. 1943. kod Cetingrada.
36. *NIŠEVIĆ* Đure *MILAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 8. 2. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 4. 4. 1943. kod Dabra - Lika.
37. *RADANOVIĆ* *DRAGAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 8. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 1943. u Lici.
38. *RATKOVIĆ* Mile *ĐURO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941. Zarobljen kao borac 4. bataljona 1. KPO i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
39. *RATKOVIĆ* Đure *MILAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 4. 1942. Poginuo kao komesar čete Seljine brigade 34. divizije 20. 1. 1943. kod Pokupskog.
40. *RATKOVIĆ* Stanka *MIRKO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 7. 1943. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade jula 1944. u Bosni.
41. *ŽIVKOVIĆ* Mile *DUŠAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 27. 10. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 2. 1944. kod Plaškoga.
42. *ŽIVKOVIĆ* Damiana *ĐOKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 16. 9. 1942. Poginuo kao komandir voda 1. brigade 8. divizije 13. 4. 1945. kod Primišlja.
43. *ŽIVKOVIĆ* Nikole *ĐURO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 16. 9. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 12. 9. 1943. u Žumberku.
44. *ŽIVKOVIĆ* Nikole *LJUBICA*, 1925, Srpkinja, zemljoradnica. U NOV od 2. 10. 1942. Poginula kao bolničarka 1. brigade 8. divizije 4. 4. 1943. kod Brloga - Lika.
45. *ŽIVKOVIĆ* Nikole *MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 1. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije avgusta 1944. u Lici.
46. *ŽIVKOVIĆ* Tanasije *MILE*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 11. 1942. Poginuo kao komandir čete 3. brigade 8. divizije 25. 6. 1944. u Turopolju.
47. *ŽIVKOVIĆ* Rade *SAVA*, 1923, Srpkinja, zemljoradnica. U NOV od 5. 10. 1942. Poginula kao borac 1. brigade 8. divizije 6. 4. 1944. kod Brloga u Lici.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *ARALICA* Stanka *MARKO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden od kuće 23. 6. 1941. i ubijen od ustaša 10. 10. 1941. u Karlovcu.
2. *ARLOV* *ANA*, 1882, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Boviću.
3. *BOROTA* Sime *ĐURO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
4. *BOROTA* Teodora *ĐURO*, 1868, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša u vlastitoj kući 2. 1. 1942. u Boviću.
5. *BOROTA* Đure *MARKO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
6. *BOROTA* Jove *MILAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
7. *BOROTA* Petra *MILAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.

8. *BOROTA* Vuje *STEVO*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša na rukama majke 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.
9. *GLEDIĆ* Pavia *ĐURO*, 1862, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Kirinu.
10. *GLEDIĆ* Vuje *ĐURO*, 1921, Srbin, pisar općine Bović. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
11. *GLEDIĆ* Mile *JOVAN* 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 10. 1941. u Boviću.
12. *GLEDIĆ* Pavia *LJUBAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 7. 3. 1943. kod Livna.
13. *GLEDIĆ* Jovana *MARIJA*, 1886, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Boviću.
14. *GLEDIĆ* Petra *MARIJA*, 1878, Srkinja, zemljoradnica. Zaklana, a zatim spaljena u vlastitoj kući od ustaša 6. 3. 1942. u Boviću.
15. *GLEDIĆ* *MILKA*, 1912, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 3. 1942. u Boviću.
16. *GLEDIĆ* Đure *SAI/O*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 3. 1942. u Boviću, kada je došao kući da nabavi hranu za porodicu.
17. *GLEDIĆ* Vase *STEVAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 10. 1941. u Boviću - Šabanski potok.
18. *IVKOVIĆ* *MILAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša jula 1941. u Vrginmostu.
19. *JOVANOVIĆ* Pane *SIMO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
20. *KNEŽEVIĆ* Damjana *JANDRE*, 1862, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 21. 1. 1942. u Boviću.
21. *KOMADINA* Stanka *VASO*, 1909, Srbin, stolarski radnik u Beogradu. Ubijen od Nijemaca 1944. u Beogradu.
22. *KOMOZEC* Jovana *MILKA*, 1890, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
23. *KOMOZEC* Stanka *MOJSIJE*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
24. *MRAOVIĆ* Đure *ADAM*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
25. *MRAOVIĆ* Gaje *ADAM*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 22. 3. 1942. u Vrginmostu.
26. *MRAOVIĆ* Pavia *ANĐELIJA*, 1876, Srkinja, zemljoradnica. Zaklana i spaljena od ustaša 28. 12. 1941. u Boviću.
27. *MRAOVIĆ* Đure *DAMJAN*, 1899, Srbin, šumar u Glini. Ubijen od ustaša 12. 5. 1941. u Glini.
28. *MRAOVIĆ* Petra *DUŠAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 16. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
29. *MRAOVIĆ* Damjana *JANDRE*, 1874, Srbin, zemljoradnik. Zaklan i spaljen od ustaša 28. 12. 1941. u Boviću.
30. *MRAOVIĆ* Teodora *JOVAN*, 1900, Srbin, obučar. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
31. *MRAOVIĆ* Steve *MARA*, 1921, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 6. 1943. u Boviću.
32. *MRAOVIĆ* Đure *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen i odveden od Italijana 18. 12. 1941. i ubijen u Karlovcu.

33. *MRAOVIĆ* Marka *MILE*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u Boviću.
34. *MRAOVIĆ* Jandre *MILKA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Boviću.
35. *MRAOVIĆ* Pavia *RADE*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen i ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Peckoj.
36. *MRAOVIĆ* Gaje *SEKA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
37. *MRAOVIĆ* *STANA*, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 28. 12. 1941. u Boviću.
38. *MRAOVIĆ* Jovana *STEVAN*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 15.3. 1942. u Boviću.
39. *MRAOVIĆ* Marka *STEVO*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša zajedno sa majkom *MAROM* 5. 6. 1943. u Boviću.
40. *MRAOVIĆ* Damjana *RADE*; 1929, Srbin, dijete. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
41. *MRAOVIĆ* Save *TOŠO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u Boviću.
42. *MRAOVIĆ* Marka *VUJO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
43. *NIŠEVIĆ* Pavia *NADA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Taborištu.
44. *RADANOVIĆ* Nikole *DUŠAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
45. *RADANOVIĆ* Antonije *NIKOLA*, 1895, Srbin, trgovac u Boviću. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
46. *RATKOVIĆ* Damjana *RADE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
47. *STANOJEVIĆ* Eremije *JOVAN*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Boviću.
48. *STANOJEVIĆ* Jovana *MARKO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
49. *VARCALIJA* Adama *MILAN*, 1904, Srbin, sluga. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
50. *ZIMONJA* Stanka *ĐURO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
51. *ZIMONJA* Stevana *MARIJA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
52. *ZIMONJA* Đure *MILAN*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Boviću.
53. *ZIMONJA* Gaje *STANA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Boviću.
54. *ŽIVKOVIĆ* Rade *ANA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 5. 1942. u svojoj kući u Boviću.
55. *ŽIVKOVIĆ* Jovana *ANĐELIJA*, 1874, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 16. 12. 1941. u Boviću.
56. *ŽIVKOVIĆ* Pavia *ANDELKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
57. *ŽIVKOVIĆ* Đure *DAMJAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.

58. ŽIVKOVIĆ Mojsija JOVAN, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
59. ŽIVKOVIĆ Jakova MARIJA, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 1. 1942. u Boviću.
60. ŽIVKOVIĆ Mojsija MILAN, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- Sl. ŽIVKOVIĆ Nikole MILAN, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
62. ŽIVKOVIĆ Mojsija MILKA, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Otišla kod braće MILANA, JOVANA i SIME i zajedno s njima odvedena 29. 7. 1941. i ubijena od ustaša u Glini.
- S3. ŽIVKOVIĆ Sime MOJSIJE, 1877, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
64. ŽIVKOVIĆ Vida NIKOLA, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 8. 1941. u Boviću.
65. ŽIVKOVIĆ Sime PETAR, 1876, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 6. ŽIVKOVIĆ Nikole RADE, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- B7. ŽIVKOVIĆ Mojsija SIMO, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
68. ŽIVKOVIĆ Tanasija STANKO, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden 8. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
69. ŽIVKOVIĆ Rade ŽIVKO, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 25. 1. 1942. u Boviću.

b) *Umrli od tifusa*

1. ARALICA Petra DURO, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 25. 4. 1943. u Boviću.
2. ARALICA MACA, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1943. u Boviću.
3. ARALICA MILKA, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 24. 2. 1943. u Boviću.
- i. BOROTA Đure ANA, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 9. 1943. u Boviću.
5. BOROTA Mile ANA, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Boviću.
3. BOROTA Sime ANA, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 3. 1943. u Boviću.
7. BOROTA Jovana CVIJETA, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla 2. 7. 1943. u Boviću.
8. BOROTA Marka MIĆO, 1936, Srbin, dijete; umro 21. 2. 1943. kod Rakovice.
9. BOROTA Đure MILEVA, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 5. 1943. u Boviću.
10. BOROTA Stanka STANA, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 7. 1943. u Boviću.
11. BOROTA Stevana STANICA, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 5. 1943. u Boviću.
12. GLEDIĆ Damjana ĐURO, 1912, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 5. 1943. u Boviću.
13. GLEDIĆ Save JANJA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 7. 1943. u Boviću.
14. GLEDIĆ JELICA 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 5. 1943. u Boviću.
15. GLEDIĆ JULIKA, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Boviću.
16. GLEDIĆ Stevana PAVAO, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 22. 4. 1943. u Boviću.
17. JOVANOVIĆ Sime MARIJA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. u Čremušnici.

18. JOVANOVIĆ Mile MILKA, 1937, Srпкиnja, dijete; umrla 28. 6. 1943. u Boviću.
19. JOVANOVIĆ Vase STANA, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 3. 1943. u Boviću.
20. KOMADINA Nikole MARIJA, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 24. 2. 1943. u Boviću.
21. KOMADINA Sime SAVO, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 27. 4. 1943. u Boviću.
22. KOMADINA Matije STANA, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 16. 5. 1943. u Boviću.
23. MRAOVIĆ Đurđa ANA, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 22. 2. 1943. kod Drvara.
24. MRAOVIĆ Nikole ANA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 26. 4. 1943. u Boviću.
25. MRAOVIĆ Josipa EVICA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 4. 1943. u Boviću.
26. MRAOVIĆ Nikole GAJO, 1894, Srbin, načelnik općine Bović; umro 28. 3. 1943. u Boviću.
27. MRAOVIĆ Vasilja JULIKA, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Boviću.
28. MRAOVIĆ Jandre KATA, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla marta 1943. u Bosni.
29. MRAOVIĆ Gaje MARKO, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 14. 4. 1943. u Bosni.
30. MRAOVIĆ Milića MILE, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 5. 1943. u Bosni.
31. MRAOVIĆ Nikole MILE, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro marta 1943. u Bosni.
32. MRAOVIĆ Jandre PETAR, 1868, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 2. 1943. u Čremušnici.
33. MRAOVIĆ Petra SIMO, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 2. 1944. u Boviću.
34. MRAOVIĆ Đure STEVAN, 1905, Srbin, zemljoradnik; umro 23. 3. 1943. u Boviću.
35. SIMIĆ Pavia MILE, 1883, Srbin, bilježnik općine Bović u penziji; umro 16. 4. 1943. u Boviću.
36. STANOJEVIĆ Teodora KATA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla februara 1943. kod Drvara.
37. ŽIVKOVIĆ Rade ANDELIJA, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 3. 1943. u Boviću.
38. ŽIVKOVIĆ Đure JOKA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Boviću.
39. ŽIVKOVIĆ Pavia LJUBICA, 1937, Srпкиnja, dijete; umrla 20. 3. 1943. kod G. Poloja.
40. ŽIVKOVIĆ Nikole MARIJA, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 3. 1943. u Boviću.
41. ŽIVKOVIĆ Pavia MILAN, 1940, Srbin, dijete; umro 20. 4. 1943. u Čremušnici.
42. ŽIVKOVIĆ Nikole MILE, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 3. 1943. u Boviću.
43. ŽIVKOVIĆ Rade SOKA, 1931, Srпкиnja, dijete; umrla 18. 2. 1943. kod Primišlja.
44. ŽIVKOVIĆ Vasilja STANICA, 1868, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 3. 1943. u Boviću.
45. ŽIVKOVIĆ TANASIJE, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 5. 1943. u Boviću.

c) *Žrtve rata*

1. GLEDIĆ Jove ANKA, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od zapaljenja pluća 14. 1. 1942. u Petrovoj gori za vrijeme izbjeglištva.
2. GLEDIĆ Sime KOJO, 1857, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade za vrijeme bjekstva 17. 3. 1942. kod Gornjeg Skrada.
3. GLEDIĆ Đure VUJO, 1903, Srbin, zemljoradnik. Utopio se u Korani bježeći pred Nijemcima 24. 1. 1943. kod Slunja.
4. JOVANOVIĆ Mile ANKA, 1942, (dijete staro 2 mjeseca). Umrlo od zime i prehlade u bjekstvu 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.

5. JOVANOVIĆ Sime DAMJAN, 1870, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade i iznemoglosti u bjekstvu 17. 3. 1942. u Radonji kod Vojnića.
6. JOVANOVIĆ Stevana NADA, 1939, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade u bjekstvu 12. 3. 1942. u Grabovcu kod Vojnića.
7. LJUBIČIĆ Petra PAVAO, 1872, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade i iscrpljenosti po povratku iz bjekstva 12. 7. 1942. u Boviću.
8. LJUBIČIĆ PETAR, 1865, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade i iscrpljenosti po povratku iz bjekstva 15. 7. 1942. u Boviću.
9. MRAOVIĆ Stanka ĐURO, 1880, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade i zime u bjekstvu 7. 2. 1942. u Maličkoj.
10. MRAOVIĆ Jovana STANA, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Promrzla u bjekstvu i umrla kod kuće 3. 4. 1943. u Boviću.
11. MRAOVIĆ Nikole STANICA, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od zime u bjekstvu 28. 1. 1942. u Petrovoj gori.
12. RATKOVIĆ Jovana NADA, 1936, Srпкиnja, dijete. Maja 1944. prebačena avionom iz Čemerice i umrla u logoru za izbjeglice 1944. u Italiji.

NAPOMENA: Tekst pripremio i podatke provjerio *Nikola Mile Mraović*, pukovnik u penziji, preko *Rade Aralice*, *Dragana Borote*, *Dušana Gledića*, *Bosiljke Knežević*, *Adama* i *Petra Mraovića*, *Stanka Stanojevića* i *Pavla Živkovića*.

BRNJAVAC

Sjeverozapadno, 3 km od Vrginmosta, nalazi se selo Brnjavac. Prema sjeveru graniči sa Pješćanicom, a na zapadu sa Slavskim Poljem. Selo je 1931. godine imalo 439 stanovnika, uoči rata 1941. godine 582 stanovnika u 98 domaćinstava, a poslije rata 1948. godine 427 stanovnika u 90 domaćinstava. U toku NOB poginula su 123 lica. Svi stanovnici su po nacionalnom sastavu Srbi, a po socijalnom zemljoradnici. Samo manji broj ljudi našao je zaposlenje van sela, tri službenika i četiri radnika - zanatlije u Vrginmostu, a izvjestan broj je pored zemljoradnje našao povremeno zaposlenje u rudniku Abez i kod Vojnić-kolodvora. Selo nije imalo ni svoju školu ni crkvu. Djeca su pohađala osnovno školovanje u Vrginmostu.

U Brnjavcu uoči rata nije postojala organizacija KPH, niti je bilo ostalih organizovanih političkih organizacija. Uticaj na liniji KP imali su članovi KP i SKOJ-a iz Vrginmosta. Njihova aktivnost se naročito osjećala u danima uoči oružanog ustanka.

Prvo odvođenje ljudi od strane ustaša uslijedilo je 29. jula 1941. godine. Tada su odveli i poubijali u Ivanović jarku, kod Krnjaka: *Milu M. Crevara*, *Petra M. Crevara*, *Đuru S. Gvojića*, *Stevana Lukaća*, *Dmitra I. Miličevića*, *Stevana Đ. Rodića*, *Vojislava Đ. Rodića*, *Đuru M. Vignjevića* i *Jovana I. Vignjevića*. Ovi ljudi odvedeni su iz Vrginmosta, jer su se tamo nalazili na radu.

Slijedeći zločin ustaše su izvršile na prevaru. Naime, 31. jula 1941. godine ustaše su došle u selo iz Vrginmosta i počele pucati za ljudima koji su bježali, ali nisu uspjeli nikoga da ubiju. Sutradan su preko žena i starijih ljudi, koji su se našli u Vrginmostu, poručili ljudima da gospodari kuća dođu na pokrst, da pokrste cijelu familiju, te da će biti mirni i niko ih neće protjerivati; dovoljno je samo da pokažu potvrdu o pokrstu. Za pokrst je trebalo ponijeti 30 kuna po osobi. Ovo je mnoge prevarilo i njih 45 otišlo je na pokrst; 2. avgusta okupili su se u Vrginmostu, a već 3. avgusta svi su poubijani u Glini - u pravoslavnoj crkvi.

Poslije ovih ustaških zločina, stanovništvo se sklanjalo ispred svakog ustaškog dolaska u selo, kao i ispred italijanskih vojnika, koji su često dolazili radi pljačke kokošiju, jaja, mlijeka i drugog, ali zlostavljanje u ovom selu prepustili su ustašama.

Zbog blizine ustaško-italijanskog uporišta u Vrginmostu, u selu se nije mogao formirati partizanski odred, jer nisu postojali uslovi za njegovo opstajanje. Međutim, ljudi iz sela Brnjavca odlazili su u partizanski odred Slavsko Polje, Katić Kosu, Pješćanicu, a kasnije u 4. bataljon 1. KPO. Zaključno sa 1941. godinom u partizane su otišli:

1. Crevar Đ. Mile,	6. Miličević D. Mile,
2. Crevar V. Pavao,	7. Miličević N. Simo,
3. Gvojić R. Bogdan,	8. Miličević P. Simo,
4. Gvojić D. Mile,	9. Ljubičić D. Jovan.
5. Gvojić V. Mile,	

U toku 1942. godine u partizane su otišla još 83 mještanina.

Kasnije, kada su partizanski odredi i jedinice 4. bataljona skoro držali u blokadi ustaše i Italijane u Vrginmostu, i u selu Brnjavcu došlo je do organizovanijeg rada na liniji NOP-a; 20. oktobra 1941. godine izabran je prvi NOO. U njega su ušli Adam M. Crevar, Dmićar N. Crevar, Pavao V. Malbaša, Milan Đ. Miličević, predsjednik i Rade M. Rkman. Radilo se i na organizaciji omladine, ali zbog decembarske ustaške ofanzive do ovoga nije došlo u 1941. godini, jer je sav narod izbjegao u Petrovu goru.

Povratkom naroda iz Petrove gore, u martu i aprilu 1942, formiran je aktiv SKOJ-a, omladinska organizacija i organizacija AFŽ-a. U aktiv SKOJ-a 15. marta 1942. godine primljeni su: Danica V. Gvojić, sekretar, Dragica R. Gvojić, zamjenik sekretara, Marko S. Gvojić i Sava M. Pajić. Kasnije I u toku 1942. godine primljeni su Đuro S. Crevar, Milan R. Crevar, Mile V. Gvojić, Milka Gvojić, Matija Lukač, Jovan D. Ljubičić, Matija Malbaša, Đuro Miličević i Stevan J. Miličević. Za sekretara omladinske organizacije izabrana je Danica V. Gvojić sekretar aktiva SKOJ-a.

Organizacija AFŽ-a formirana je aprila 1942. godine. U prvi odbor ove organizacije izabrane su Anđelka N. Crevar, predsjednica, Vasilija S. Crevar, Jovanka M. Gvojić, Milka R. Gvojić, Dragica V. Miličević, Milka R. Miličević i Evica Đ. Popović.

U toku NOB selo Brnjavac dalo je 92 borca, od kojih su 20 poginuli ili umrli kao pripadnici NOV. Među 72 preživjela borca ima 6 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Od strane neprijatelja ubijeno je 68 nevinih ljudi, žena i djece, 22 je umrlo od tifusa, a 8 lica su žrtve rata. Od strane partizanskog vojnog suda na smrt strijeljanjem osuđeno je 5 lica zbog sumnje na saradnju sa neprijateljem i učinjenih krivičnih djela. Cijelo selo je popaljeno od strane ustaša za vrijeme njihove ofanzive u decembru 1941. godine.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *CREVAR Đure MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U POSlavsko Polje stupio avgusta 1941; borac u 4. bataljonu 1. KPO i u jedinicama 8. divizije.
2. *GVOJIĆ Dušana MILE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, sekretar SKOJ-a u bataljonu, komandir voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije.
3. *GVOJIĆ Vasilja MILE*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije.
4. *MILIĆEVIĆ Dušana MILE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Debela Kosa stupio 1941. Borac, delegat voda i komesar čete u 1. bataljonu 1. KPO i 3. četi 3. brigade 8. divizije.
5. *MILIĆEVIĆ Nikole SIMO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio oktobra 1941. Borac u 8. i 7. diviziji i u Komandi mjesta Vrginmost.
6. *MILIĆEVIĆ Petra SIMO*, 1919, Srbin, trgovački pomoćnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio 1941. Borac, delegat voda, komesar čete i bataljona u 1. brigadi 8. divizije.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *CREVAR Dmitra ĐURO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 2. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
2. *CREVAR Jovana MILE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 19. 2. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
3. *CREVAR Vasilja PAVAO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić Kosa od 20. 9. 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 20. 4. 1942. kod Sjeničaka.
4. *CREVAR Stojana RADE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
5. *CREVAR Miloša SAVO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5. 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 21.9. 1943. kod Oštarija.
6. *CREVAR Dmitra STANKO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 8. 6. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 20. 10. 1944. u Brnjavcu nesretnim slučajem.
7. *GVOJIĆ Nikole ĐURO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 21. 1. 1943. kod Krnjaka.
8. *GVOJIĆ Pavia JANKO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 2. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 30. 11. 1943. kod Vaganca.
9. *GVOJIĆ Mile MARKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 2. 1942. Zarobljen kao borac 4. bataljona 1. KPO 19. 3. 1942. kod Vojnić-kolodvora i ubijen od ustaša u Vrginmostu.
10. *GVOJIĆ Mile NIKOLA*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 9. 11. 1943. kod Bačuge - Banija.
11. *GVOJIĆ Dušana PERO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od februara 1942. Poginuo kao borac 3. bataljona 2. brigade 8. divizije 6. februara 1943. na Drenovači - Lika.
12. *GVOJIĆ Đure RADE*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 2. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 5. 1. 1945. kod Vaganca.
13. *LJUBIČIĆ Dušana BOGDAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 21. 9. 1943. kod Oštarija.
14. *LJUBIČIĆ Dušana JOVAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić Kosa od septembra 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 7. 6. 1942. kod Topuskog.

15. *LJUBIČIĆ* Dušana *MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 2. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
16. *MILIČEVIĆ* Sime *BRANKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 2. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 1. 6. 1943. kod Barilovića.
17. *MILIČEVIĆ* Sime *BRANKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 2. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 2. 9. 1943. kod Gospića.
18. *MILIČEVIĆ* Stojana *SIMO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 6. 1944. Umro kao borac 1. brigade 8. divizije 20. 11. 1944. kod kuće u Brnjavcu od zapaljenja pluća.
19. *RADUJKOVIĆ* Petra *RADE*, 1899. Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. ranjen kao borac čete za vezu 8. divizije. Prebačen avionom na liječenje maja 1944. u Italiju i tamo podlegao ranama.
20. *VIGNJEVIĆ* Milića *SIMO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao mornar bivše jugoslovenske vojske. Vratio se u zemlju 1943. i stupio u NOV. Poginuo kao borac mornarice NOVJ koncem 1943. na Jadranu.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *BULAT* Bože *MILE*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
2. *CREVAR* Vasilja *DUŠAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
3. *CREVAR* Dmitra *ĐURO*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
4. *CREVAR* Mile *ĐURO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. *CREVAR* Vasilja *ĐURO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
6. *CREVAR* Đurđa *JANDRE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
7. *CREVAR* Nikole *JANDRE*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
8. *CREVAR* Vasilja *JANKO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
9. *CREVAR* Đure *JOVAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *CREVAR* Stevana *JOVANKA*, 1936, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 4. 1942. u Brnjavcu.
11. *CREVAR* Mile *MATIJA*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
12. *CREVAR* Marka *MILE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović Jaruku kod Krnjaka.
13. *CREVAR* Đure *MILOŠ*, 1868, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
14. *CREVAR* Nikole *MILOŠ*, 1867, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

15. *CREVAR* Pavia *MILOŠ*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. na Klučaru - Petrova gora.
16. *CREVAR* Dmitra *NIKOLA*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
17. *CREVAR* Miloša *PETAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović Jarku, kod Krnjaka.
18. *CREVAR* Nikole *PETAR*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
19. *CREVAR* Mile *RADE*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
20. *CREVAR* Dmitra *SAVO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
21. *CREVAR* Jovana *SAVO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
22. *CREVAR* Jovana *SIMO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
23. *CREVAR* Pavia *STANICA*, 1914, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša zajedno sa kćerkom *JOVANKOM* 22. 4. 1942. u Brnjavcu.
24. *CREVAR* Stevana *STOJAN*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša zajedno sa majkom *STANICOM* 22. 4. 1942. u Brnjavcu.
25. *CREVAR* Đure *VASILJ*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
26. *CREVAR* Pavia *VASILJ*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
27. *DOBRIĆ* Pavia *ILIJA*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
28. *GVOJIĆ* Vasilja *DUŠAN*, 1896. Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
29. *GVOJIĆ* Miloša *ĐURO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
30. *GVOJIĆ* Sime *ĐURO*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
31. *GVOJIĆ* Sime *ĐURO*, 1910, Srbin, mesar-radnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović Jarku, kod Krnjaka.
32. *GVOJIĆ* Sime *EVICA*, 1879, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 2. 1942. u Brnjavcu.
33. *GVOJIĆ* Miloša *JELICA*, 1899, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 4. 1942. u Brnjavcu.
34. *GVOJIĆ* Davida *MILAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
35. *GVOJIĆ* Miće *NIKOLA*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
36. *GVOJIĆ* Mile *PAVAO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

37. JOVIČIĆ Davida STANKO, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
38. LUKAČ Adama SIMO, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
39. LUKAČ Mile STEVAN, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović Jarku, kod Krnjaka.
40. LJUBIČIĆ Janka DUŠAN, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
41. MALBAŠA Petra MILA, 1895, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 5. 1942. u Petrovoj gori.
42. MALBAŠA Đure MILE, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
43. MALBAŠA Jovana VASILJ, 1883, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
44. MILIČEVIĆ Đure DMITAR, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
45. MILIČEVIĆ Ilije DMITAR, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 7. 1941. u Ivanović Jarku, kod Krnjaka.
46. MILIČEVIĆ Petra DUŠAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
47. MILIČEVIĆ Petra ILIJA, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
48. MILIČEVIĆ Tome JOČO, 1875, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
49. MILIČEVIĆ Jovana MARKO, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 2. 8. 1941. Priključen onima što su sami došli na pokrst i ubijen zajedno sa njima 3. 8. 1941. godine u Glini.
50. MILIČEVIĆ Vase MATIJA, 1941. Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1941. u Petrovoj gori.
51. MILIČEVIĆ Stojana MILE, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
52. MILIČEVIĆ Sime NIKOLA, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
53. MILIČEVIĆ Tome NIKOLA, 1900, Srbin, zemljoradnik. Uхваćen od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori. U sprovođenju prema Karlovcu ubijen od ustaša 15. 4. 1942. u Popović Brdu.
54. MILIČEVIĆ Sime PETAR, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
55. MILIČEVIĆ Tome SIMO, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
56. POPOVIĆ Vuje ĐURO, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
57. RADUJKOVIĆ Đure MILE, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
58. RODIĆ Miloša ĐURAD, 1875, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

59. *RODIĆ* Đurđa *STEVAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović Jarku, kod Krnjaka.
60. *RODIĆ* Đure *VOJISLAV*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović Jarku, kod Krnjaka.
61. *RUPIĆ* Matije *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
62. *VIGNJEVIĆ* Miloša *ĐURO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović Jarku, kod Krnjaka.
63. *VIGNJEVIĆ* Milića *JANKO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 12. 1941. u Kozarcu.
64. *VIGNJEVIĆ* Ilije *JOVAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović Jarku, kod Krnjaka.
65. *VIGNJEVIĆ* Miloša *MATIJA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
66. *VIGNJEVIĆ* Đurđa *MILIĆ*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
67. *VIGNJEVIĆ* Jandre *MILOŠ*, 1907, Srbin, oficir bivše jugoslovenske vojske. Izbjegao 1941. iz Brnjavca za Beograd, ubijen od Nijemaca u logoru Banjica u Beogradu.
68. *VIGNJEVIĆ* Stevana *NIKOLA*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 4. 1942. kod Vrginmosta.

bj *Umrli od tifusa*

1. *CREVAR* Mile *ANKA*, 1909, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 18. 8. 1943. u Brnjavcu.
2. *CREVAR* Sime *MILAN*, 1938, Srbin, dijete; umro 24. 5. 1943. u Brnjavcu.
3. *CREVAR* Adama *MILKA*, 1937, Srpkinja, dijete; umrla 28. 4. 1943. u Brnjavcu.
4. *CREVAR* Sime *PETAR*, 1939, Srbin, dijete; umro 7. 5. 1943. u Brnjavcu.
5. *CREVAR* Matije *STANICA*, 1875, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Brnjavcu.
6. *CREVAR* Matije *VASILJKA*, 1886, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 25. 5. 1943. u Brnjavcu.
7. *GVOJIĆ* Petra *MILKA*, 1897, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 20. 10. 1943. u Brnjavcu.
8. *GVOJIĆ* Janka *SOKA*, 1925, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 26. 5. 1943. u Brnjavcu.
9. *MALBAŠA* Miloša *JELICA*, 1907, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 17. 4. 1943. u Brnjavcu.
10. *MILIĆEVIĆ* Dmitra *BRACO*, 1942, Srbin, dijete; umro 9. 7. 1943. u Brnjavcu.
11. *MILIĆEVIĆ* Rade *DANICA*, 1935, Srpkinja, dijete; umrla 2. 7. 1943. u Brnjavcu.
12. *MILIĆEVIĆ* Sime *EVICA*, 1877, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Brnjavcu.
13. *MILIĆEVIĆ* Dmitra *MACA*, 1940, Srpkinja, dijete; umrla 16. 5. 1943. u Brnjavcu.
14. *MILIĆEVIĆ* Rade *MACA*, 1932, Srpkinja, dijete; umrla 2. 5. 1943. u Brnjavcu.
15. *MILIĆEVIĆ* Dmitra *MILICA*, 1941, Srpkinja, dijete; umrla 8. 5. 1943. u Brnjavcu.
16. *MILIĆEVIĆ* Janka *MILKA*, 1920, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. u Brnjavcu.
17. *MILIĆEVIĆ* Milića *RADE*, 1909, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 6. 1943. u Brnjavcu.
18. *PAJIĆ* Marka *SAVA*, 1928, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 9. 6. 1943. u Brnjavcu.

19. *RADUJKOVIĆ* Nikole *LJUBICA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. u Brnjavcu.
20. *RADUJKOVIĆ* Vase *NIKOLA*, 1941, Srbin, dijete; umro 19. 4. 1943. u Brnjavcu.
21. *RADUJKOVIĆ* Jandre *SAVA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 5. 1943. u Brnjavcu.
22. *VIGNJEVIĆ* Sime *STANICA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. u Brnjavcu.

c) *Žrtve rata*

1. *CREVAR* Jovana *GOJO*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene za vrijeme bjekstva ispred ustaša 24. 7. 1942. u Brnjavcu.
2. *CREVAR* Jandre *STANICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade, kao posljedica ratnih uslova života 19. 8. 1942. u Brnjavcu.
3. *CREVAR* Marka *VASILJ*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
4. *GVOJIĆ* Pavia *LJUBICA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
5. *LUKAĆ* Petra *ĐURO*, 1930, Srbin, dijete. Umro od prehlade, kao posljedica ratnih uslova života, 9. 7. 1942. u Brnjavcu.
6. *MALBAŠA* Vasilja *NIKOLA*, 1869, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene za vrijeme bježanja ispred ustaša 9. 6. 1942. u Brnjavcu.
7. *PERIĆ* Sime *JANJA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša 20. 4. 1942. u Petrovoj gori.
8. *RKMAN* Teodora *MARKO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene za vrijeme bježanja ispred ustaša 19. 3. 1942. u Brnjavcu.

NAPOMENA: Podatke provjerili: *Adam M. Crevar*, prvi odbornik NOO, *Danica V. Gvojić*, sekretar aktiva SKOJ-a i omladine, *Đuro M. Gvojić*, *Marko Gvojić*, član SKOJ-a, *Mile V. Gvojić*, član SKOJ-a i nosilac »Partizanske spomenice 1941« godine, *Jovanka M. Gvojić*, članica odbora AFŽ-a, *Milan Đ. Miličević*, prvi predsjednik NOO i *Rade M. Rkman*, prvi odbornik NOO.

BUKOVICA

Sjeverno od Čemernice, na pošumljenim brežuljcima, sa prosječnom nadmorskom visinom 200 metara, prostire se selo Bukovica. Sa slabim, blatnjavim seoskim putevima, vezano je za Kozarac, Bović, Trstenicu i Batinovu Kosu. Godine 1931. selo je imalo 395 stanovnika, uoči rata 1941. godine 94 domaćinstva sa oko 572 stanovnika a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine 57 domaćinstava sa 231 stanovnikom.

Bukovica je spadala među siromašna sela teritorije kotara Vrginmosta. Njeni stanovnici, koji su sem tri porodice Cigana, po nacionalnom sastavu Srbi, jedva su se izdržavali sa ono malo što su imali neplodne zemlje. Mnogi su bili prisiljeni da se bave dodatnim zanimanjima, kao stoje nadničenje, sječa šume i prodaja drveta, odlazak za duže vrijeme u pečalbu, a mnogi su odlazili u SAD i druge prekomorske zemlje.

Rat su dočekali kao i mnoga druga sela, u bijedi i nemaštini, u nezadovoljstvu i prepušteni sami sebi, bez organizovanih političkih organizacija, bez organizacije KPH. Kapitulacijom bivše Jugoslavije, i stvaranjem tzv. NDH, stanovnike sela Bukovice zadesila je ista sudbina kao i njihove susjede iz Batinove Kose i Čemernice. I ovdje je ustaški povjerenik općine Čemernice *Josip Živčić* sprovodio svoju politiku »pokršćavanja« ili iseljavanja za Srbiju. Ovo posljednje skupo je naplaćivao. Zahtijevano je cijelo imanje samo za dozvolu za iseljenje u neizvjesnost. Tim prije kada se doznalo da su na putu za Srbiju mnogi pohvatani i poubijani. Zbog toga su takvi bili rijetki i to uglavnom pojedinci.

U tim uslovima neizvjesnosti, na pitanje kako sačuvati goli život, fizički ugrožen a ničim nezaštićen, nuđenje pokrst kao jedina perspektiva i posljednja nada u nekakav izlaz. Velik dio ljudi sumnjičavo je gledao i u to rješenje, jer se naslućivala prevara. Vođene su duge diskusije i žučne rasprave: da li ići ili ne ići na pokrst. Ljudi su se okupili na zajednički skup 1. avgusta 1941. godine u kući *Ilije Bodlovića*, u zaseoku Kuruzna. Do kasno u noć trajao je dogovor, ali rješenja nisu našli. *Josip Živčić*, preko starješine sela, postavio je uslov »ako samo jedan ostane, selo će biti spaljeno, a stanovništvo internirano, ili poubijano na licu mjesta«. Svako je sam za sebe donio odluku.

Sutradan, 2. avgusta, gledajući kako jedan po jedan izlazi iz kuće, masovno su pošli u Vrginmost, gdje je trebalo da se obavi svečani čin pokršćavanja. Otišli su i veliki protivnici pokrsta, a ostali zagovornici. Tako je toga kobnog dana otišlo i u glinskoj pravoslavnoj crkvi od ustaša poubijano 88 ljudi zabačenog sela Bukovice.

Ni poslije ovoga zločinstva, ustaška propaganda nije mirovala. Traženi su novi oblaci prevare radi potpunog uništenja stanovništva. Pisani su leci i oglasi, kojima su veličani uspjesi njemačke soldateske. U jednom od takvih plakata je rečeno da porodice čiji su muškarci otišli na pokrst mogu mirno ostati kod svojih kuća, slobodno se kretati i raditi.

Međutim, poslije prvih ustaških prevara narod je shvatio svu njihovu podlost. Preostali muškarci su se organizovali i postavili seoske straže, kako ne bi bili iznenađeni ustaškim dolaskom. Brzo sklanjanje omogućavale su okolne šume i šumarci. Kako se ustanak u okolnim selima širio, to ni ustaše nisu zalazile u ovo selo. To prividno zatišje trajalo je sve do kraja decembra 1941. i januara 1942. godine.

Za vrijeme ovog prividnog zatišja organizovan je zajednički skup ljudi Bukovice i Batinove Kose i dogovoreno formiranje zajedničkog odreda i izbor zajedničkog NOO. U tome su im pomogli partijsko-politički radnici i borci PO Bović. Dana 8. oktobra 1941. godine formirali su borbenu grupu, a 19. novembra izabrali NOO. Među 15 dobrovoljaca, koliko ih je grupa tada imala, iz Bukovice su bili: *Mile Jovana Ajdinović*, *Ilija Milića Bodlović*, *Milan Milana Ernjaković*, *Marko* i *Mile Jovana Obradović*, komandir grupe *Đuro Petra Klipa*, *Dragan Spase Vranješević*, *Ljuban Damjana Vranješević* i *Stevan Ilije Vranješević*. Poslije izvršene tri samostalne akcije na putu i pruži Glina-Topusko, borci ove grupe ušli su u sastav PO Bović.

Na zajedničkom sastanku naroda sela Bukovice i Batinove Kose, održanom 19. novembra 1941, u kući *Pavia Dragaša*, u NOO iz Bukovice su izabrani: *Stanko Jovana Ajdinović*, *Jovan Jovana Bekić*, *Petar Pavia Borota*, *Pavao Sime Dragaš*, *Rade Milana Ernjaković* i *Savo Janka Polimac*. Ovaj, od naroda izabrani NOO, odigrao je značajnu ulogu u organizovanju patrolne i stražarske službe za obezbjeđenje sela od iznenadnih ustaških upada, u izradi skloništa i organizovanju ishrane stanovništva za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša. Odbor se naročito istakao oko zbrinjavanja naroda koji je izbjegao u Petrovu goru za vrijeme ustaške ofanzive krajem decembra 1941, i pri povratku na popa-

ljena kućišta maja 1942. U izradi bajti i obezbjeđenju setvi nesebičnu pomoć pružaju im i njihove komšije Hrvati iz Batinove Kose.

Drugi teški dani za narod Bukovice bili su u januaru 1942. godine. Tacustašaristeći svoje jače snage koje su vršile ofanzivu na sjeverni dio teritorijeitara Vranjina-mosta, sa jačim dijelovima upadaju i iznenađuju narod koji je ostao kod suh kućatog januara ubijaju 12, a četrnaestog 49 nevinih ljudi, žena i djece. Dan20. jula, čičara 1942. kada su pobili žene i djecu iz Batinove Kose na Ratkovića strani usmertljaci. Bukovice su odveli 23 žene, djece i ljudi i poubijali u zloglasnom jasenovaom 'Q'Q'oru. Tada, u januaru 1942, ustaše su popalile i cijelo selo.

Poslije proboja ustaškog obruča u Petrovoj gori 14. maja 1942, prestije u slobodnoj ofanziva, a preživjeli narod vratio se na svoja zgorišta, koja sve do oslobojenja nisu puštao. Gradile su se bajte, obrađivala zemlja i organizovano pomagala NOV i NOV. NOV ostao je i dalje zajednički za Bukovicu i Batinovu Kosu, a krajemaja 1942 godine izvršeno je i organizovanje omladine i žena.

Od najboljih omladinki formiran je aktiv SKOJ-a u koga je iz Bukove prirrije nepet djevojaka: *Milka Mišćević*, *Bosiljka*, *Danica* (sekretar aktiva), *Ljubica adojkardović*. Omladinaca je bilo malo, a ono što je bilo odlazilo je u jedinice NC. Početkom druge polovine 1942. godine na omladinski kurs u Sjeničak otišli su *Petar Jušan Bodlović*, *Milan Milojević*, *Ilija* i *Mirko Mišćević* i *Stojan Vranješević*. Poslije-irsa raspoređeni su u jedinice 8. divizije i 13. proleterske brigade.

U zajednički odbor za rukovođenje sa organizacijom AFŽ-a izabransu iz okovice *Milka Pavia Bekić*, predsjednica, *Anka Stevana* i *Maca Stojana Ernjavić*, *Ljubica Vranješević* i *Danica Mile Zimonja*.

Za vrijeme 4-godišnje NOB selo Bukovica dalo je, i pored velikih žrtva, oko 130 aktivnih i organizovanih i drugih boraca koji su radili za NOB. Poginulo je bukovičana u NOV, a među preživjelim učesnicima ima 5 nosilaca »Partizanske sponnice 1941«. Od strane neprijatelja - ustaša ubijen je 191 stanovnik, 16 je umrlo od usa, a 7 su žrtve rata. Od 191 žrtve fašističkog terora 94 je ubijeno 1941. godine (8je ubijeno u Glini), u januaru 1942. godine ubijeno je 84, a do kraja 1942. 11 duša. U januaru 1943. godine dvoje je ubijeno od Nijemaca.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *ERNJAKOVIĆ* Milana *MILAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović stupio 8. 1941, a od 1942. kao odbornik NOO radio na terenu.
2. *ERNJAKOVIĆ* Milana *RADE*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Od 19. 11. 1941. odboik NOO' a od 1942. borac, stražar u vojnopozadinskim ustanovama.
3. *LEMAJIC* Jovana *JANKO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. kao borcu PO Ović, 2. brigadi 8. divizije i 1. brigadi KNOJ-a.
4. *POLIMAC* Damjana *MILAN*, 1911, Srbin, radnik. Borac, delegat voda i komesicete u JAOB" lavini, komesar Komande mjesta Kamenica i Kutinica, nastavnik vojno-ptičkog *<ursa Moslavačkog vojnog područja.
5. *RADOŠEVIĆ* Đure *NIKOLA*, 1914, Srbin, finans. Od 1941. politički radnik na tenu BuKovica (Dalmacija), od 1.5. 1942. borac, komandir voda i čete u PO »Bude Ban«, ocs Sep" tembra 1942. komandir čete 2. bataljona 1. dalmatinske brigade, od jul1943. k^fg/T dant bataljona i zamjenik komandanta 10. hercegovačke brigade, a od seembra do kraja rata zamjenik komandanta 51. divizije u Makedoniji.

POGINULI I UMRILI BORCI

1. *BODLOVIĆ* Dmitra *DUŠAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 10. 1942. Ranjen kao borac 3. brigade 8. divizije 21.1. 1943. kod Krnjaka i nestao u povlačenju s ranjenicima u 4. neprijateljskoj ofanzivi marta 1943. na Neretvi.
2. *JAKŠIĆ* Petra *PETAR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 16. 9. 1942. Poginuo kao desetar 13. proleterske brigade 12. 2. 1944. u Bosni.
3. *MIŠČEVIĆ* Petra *DUŠAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Član SKOJ-a od 20. 12. 1942; u NOV od 23. 1. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
4. *POLIMAC* Dušana *LJUBOMIR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Član SKOJ-a od 1943; na ilegalnom radu u Beogradu. Kao član SKOJ-a odlazi u NOV 1943. u 16. vojvođansku brigadu. U avgustu ili septembru 1944. poginuo kao komesar bataljona kod Majevice u mestu Birč.
5. *VRANJEŠEVIĆ* Jovana *BOGDAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. u Petrovoj gori - na Petrovcu.
6. *VRANJEŠEVIĆ* Mile *ILIJA*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 2. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 15. 12. 1944. kod Plaškog.
7. *VRANJEŠEVIĆ* Damjana *LJUBAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Stupio 8. 10. 1941. u PO Bović, ranjen kao borac 4. marta 1943. kod Velike Kladuše i podlegao ranama u partizanskoj bolnici Skrad.
8. *VRANJEŠEVIĆ* Ilije *PAVAO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 9. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 15. 3. 1945. na Poljanku kod Rakovice - Kordun.
9. *VRANJEŠEVIĆ* Ilije *STEVO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 8. 10.1941. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 15. 8. 1944. kod rijeke Mrežnice u Donjim Dubravama.
10. *VRANJEŠEVIĆ* Jovana *STOJAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 9. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.
11. *ZIMONJA* Stevana *MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 2. 1943. Poginuo kao borac 3. bataljona 3. brigade 8. divizije 23. 11. 1944. na Mudrić Glavici kod Plaškog.
12. *ZIMONJA* Bogdana *PETAR*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 2. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 6. 10. 1944. na Mudrić Glavici kod Plaškog.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *AJDINOVIĆ* Damjana *MILKA*, 1928, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 2. 1942. u Bukovici.
2. *ARALICA* Dmitra *ĐURO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
3. *ARALICA* Milutina *ILIJA*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
4. *ARALICA* Đure *INDIJA*, 1904, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 3. 1942. u Čemernici.
5. *ARALICA* Milutina *LJUBOMIR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
6. *ARALICA* Kuzmana *MARIJA*, 1887, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 3. 1942. u Čemernici.

7. *ARAUCA* Rade *MILAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
8. *ARALICA* Dmitra *PETAR*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
9. *ARALICA* Dmitra *ĐURO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *BANDA* Stevana *MILA*, 1910, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 2. 1942. u Černi.
11. *BANDA* Stevana *NIKOLA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
12. *BEKIĆ* Dmitra *DMITAR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
13. *BEKIĆ* Mile *DMITAR*, 1874, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
14. *BEKIĆ* Dmitra *MILE*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
15. *BEKIĆ* Jovana *MILUTIN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
16. *BEKIĆ* Petra *PAVAO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
17. *BEKIĆ* Dmitra *PETAR*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
18. *BODLOVIĆ* Jandre *DMITAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
19. *BODLOVIĆ* Jovana *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
20. *BODLOVIĆ* Janka *MILE*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
21. *BODLOVIĆ* Janka *SIMO*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
22. *BOROTA* Milana *BOSILJKA*, 1936, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
23. *BOROTA* Milana *DRAGICA*, 1940, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
24. *BOROTA* Milana *UUBICA*, 1928, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
25. *BOROTA* Jovana *MARICA*, 1905, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
26. *BOROTA* Milana *MILKA*, 1932, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
27. *BOROTA* Milana *MILA*, 1934, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
28. *BOROTA* Milana *ZORKA*, 1938, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
29. *CVIJETIĆANIN* Đure *NIKOLA*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
30. *ČAUĆ* Gnjatije *PAVAO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
31. *DRAGAŠ* Marka *GOJKO*, 1936, Srbin, dijete. Odveden 20. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.

32. DRAGAŠ Petra JANDRE, 1856, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
33. DRAGAŠ Petra JOVAN, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
34. DRAGAŠ Jovana LJUBICA, 1902. Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru jasenovac.
35. DRAGAŠ Sime MARKO, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
36. DRAGAŠ Marka MIRKO, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
37. DRAGAŠ Jovana PETAR, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
38. DRAGAŠ SMILJANA, 1872, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 5. 1942. u Petrovoj gori.
39. DUŽDEVIĆ Jandre DRAGAN, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
40. DUŽDEVIĆ Đure STANICA, 1914, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
41. DUŽDEVIĆ Jandre UROŠ, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
42. DUŽDEVIĆ Jovana UROŠ, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
43. ERNJAKOVIĆ Stanka ANĐELIJA, 1877, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 27. 12. 1941. i ubijena od ustaša u Prekopi kod Gline.
44. ERNJAKOVIĆ Ilije DANICA, 1935, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša zajedno sa majkom *Ljubicom* 14. 1. 1942. u Bukovici.
45. ERNJAKOVIĆ Miloša DRAGAN, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
46. ERNJAKOVIĆ Pavia DRAGAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
47. ERNJAKOVIĆ Nikole DRAGICA, 1919, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15.3. 1942. u Kozarcu.
48. ERNJAKOVIĆ Adama ĐURO, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
49. ERNJAKOVIĆ Matije ILIJA, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
50. ERNJAKOVIĆ Pavia JANKO, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
51. ERNJAKOVIĆ Janka LJUBAN, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
52. ERNJAKOVIĆ Pavia LJUBICA, 1914, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. zajedno sa četvoro djece - *Milom, Danicom, Petrom* i *Simom* u Bukovici.
53. ERNJAKOVIĆ Ilije MILA, 1933, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. zajedno sa majkom *Ljubicom* u Bukovici.
54. ERNJAKOVIĆ Pavia MILE, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

55. ERNJAKOVIĆ Mile MILKA, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. zajedno sa mlađim bratom *Pavlom* u Bukovici.
56. ERNJAKOVIĆ Pavia MILOŠ, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
57. ERNJAKOVIĆ Matije PAVAO, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
58. ERNJAKOVIĆ Milana PAVAO, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
59. ERNJAKOVIĆ Mile PAVAO, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 1. 1942. zajedno sa starijom sestrom *Milkom* u Bukovici.
60. ERNJAKOVIĆ Pavia PAVAO, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
61. ERNJAKOVIĆ Ilije PETAR, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici zajedno sa majkom *Ljubicom*.
62. ERNJAKOVIĆ Janka PETAR, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
63. ERNJAKOVIĆ Ilije SIMO, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša zajedno sa majkom *Ljubicom* u Bukovici 14. 1. 1942.
64. KOSOVIĆ Petra LJUBAN, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
65. KOSOVIĆ Đure SAVA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
66. LEMAJIĆ Jovana PAVAO, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
67. LEMAJIĆ Jovana STANKO, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
68. LEMAJIĆ Jovana STEVAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
69. UNTA Petra DUŠAN, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
70. MAJSTOROVIĆ Jakova SIMO, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
71. MILOJEVIĆ Stevana EVICA, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
72. MILOJEVIĆ Stanka NIKOLA, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
73. MILOJEVIĆ Dmitra PAVAO, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
74. MILOJEVIĆ Dmitra STEVAN, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
75. MIŠĆEVIĆ Tanasije DRAGICA, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. zajedno sa majkom, mlađim bratom i sestrama, prilikom paljenja Bukovice.
76. MIŠĆEVIĆ Petra GUŠO, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
77. MIŠĆEVIĆ Tanasije MILA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 5.1.1942. zajedno sa majkom, bratom i sestrama prilikom paljenja Bukovice.

78. MIŠČEVIĆ Tanasije MILKA, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. zajedno sa majkom, bratom i sestrama prilikom paljenja Bukovice.
79. MIŠČEVIĆ MILKA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. kod kuće u Bukovici sa četvoro djece - *Dragicom, Milom, Milkom i Milošem.*
80. MIŠČEVIĆ Tanasije MILOŠ, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. zajedno sa majkom i sestrama, prilikom paljenja Bukovice.
81. MIŠČEVIĆ Stanka PETAR, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
82. MIŠČEVIĆ Jovana PETAR, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
83. MIŠČEVIĆ Đure TANASIJE, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
84. OBRADOVIĆ Ilije DRAGAN, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
85. OBRADOVIĆ Janka DRAGICA, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Bukovici.
86. OBRADOVIĆ Ilije JANKO, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
87. OBRADOVIĆ Ilije MILUTIN, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
88. OBRADOVIĆ Ilije STANKO, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
89. POLIMAC Ljubana DRAGICA, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od Nijemaca u jesen 1942. u Beogradu.
90. POLIMAC Janka LJUBAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
91. POLIMAC Ljubana PETAR, 1925, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
92. RADOŠEVIĆ Ilije BORKA, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa majkom i sestrom.
93. RADOŠEVIĆ Dušana DMITAR, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21.3.1943. kod Kamenskog mosta - Katinovac.
94. RADOŠEVIĆ Ilije DRAGICA, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa majkom i sestrom.
95. RADOŠEVIĆ Tanasije ĐURO, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
96. RADOŠEVIĆ Stanka GOJKO, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. zajedno sa majkom i braćom u Bukovici.
97. RADOŠEVIĆ JOKA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa pet kćeri - *Borkom, Dragicom, Ljubicom, Nevenkom i Zvezdankom.*
98. RADOŠEVIĆ Dušana JOVAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

99. *RADOŠEVIĆ* Ilije *LJUBICA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa majkom i sestrama.
100. *RADOŠEVIĆ* Dmitra *MILA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
101. *RADOŠEVIĆ* Tanasije *MILA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 5. 1. 1942. u Bukovici prilikom paljenja sela.
102. *RADOŠEVIĆ* *MILKA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. zajedno sa troje djece - *Gojkom*, *Nikolom* i *Pavlom*, u Bukovici, u šumi nedaleko od kuće.
103. *RADOŠEVIĆ* Stanka *MIRKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
104. *RADOŠEVIĆ* Stanka *NIKOLA*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5.1.1942. zajedno sa majkom i dva brata u Bukovici.
105. *RADOŠEVIĆ* Vase *NIKOLA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
106. *RADOŠEVIĆ* Ilije *NEVENKA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 20. 1.1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa majkom i sestrama.
107. *RADOŠEVIĆ* Stanka *PAVAO*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. zajedno sa majkom i braćom u Bukovici.
108. *RADOŠEVIĆ* Pere *SIMICA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
109. *RADOŠEVIĆ* Nikole *VASO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 1. 1942, i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
110. *RADOŠEVIĆ* Ilije *ZVJEZDANKA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa majkom i sestrama.
111. *RELIĆ* Stanka *DRAGICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Odvedena 14. 1. 1942. i ubijena od ustaša u Prekopi kod Gline zajedno sa majkom i sestrama.
112. *RELIĆ* Stanka *EVICA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 14. 1. 1942, i ubijena od ustaša u Prekopi kod Gline zajedno sa majkom i sestrama.
113. *RELIĆ* Dure *MILKA*,1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 14. 1. 1942. i ubijena od ustaša u Prekopi kod Gline zajedno sa tri kćeri - *Dragicom*, *Evicom* i *Stanom*.
114. *RELIĆ* Stanka *STANA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 14. 1. 1942. i ubijena od ustaša u Prekopi kod Gline zajedno sa majkom i sestrama.
115. *RELIĆ* Matije *STANKO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
116. *ROKNIĆ* Jovana *MILICA*, 1869, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša i bačena u vatru zapaljene kuće 27. 12. 1941. u Bukovici.
117. *VRANJEŠEVIĆ* Rade *ANA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa suprugom *Petrom* i djecom *Ljubicom* i *Dragicom*.
118. *VRANJEŠEVIĆ* Ilije *ANKA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
119. *VRANJEŠEVIĆ* Stanka *BOGDAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
120. *VRANJEŠEVIĆ* Damjana *DANICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena 14. 1. 1942. i ubijena od ustaša u Prekopi kod Gline zajedno sa majkom i bratom.

121. VRANJEŠEVIĆ *Stojana DANICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa majkom i braćom.
122. VRANJEŠEVIĆ *Jovana DRAGICA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
123. VRANJEŠEVIĆ *Petra DRAGICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa roditeljima *Petrom* i *Anom* i sestrom *Ljubicom*.
124. VRANJEŠEVIĆ *Mile DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
125. VRANJEŠEVIĆ *EVICA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 14. 1. 1942. i ubijena od ustaša u Prekopi kod Gline.
126. VRANJEŠEVIĆ *Stojana GOJKO*, 1933, Srbin, dijete. Odveden 20. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa majkom, bratom i sestrom.
127. VRANJEŠEVIĆ *Tome ILIJA*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Odveden iz Kozarca 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
128. VRANJEŠEVIĆ *Jovana ILINKA*, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
129. VRANJEŠEVIĆ *Jovana JANKO*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 1. 1942. u Čemernici.
130. VRANJEŠEVIĆ *Stanka JANKO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
131. VRANJEŠEVIĆ *Janka JELICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 14. 1. 1942. i ubijena od ustaša zajedno sa dvije kćeri - *Ljubicom* i *Zorkom*, u Prekopi kod Gline.
132. VRANJEŠEVIĆ *Damjana JOVAN*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
133. VRANJEŠEVIĆ *Janka JOVAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
134. VRANJEŠEVIĆ *Petra JULIKA*, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 5. 1942. u Petrovoj gori.
135. VRANJEŠEVIĆ *Jovana LJUBAN*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
136. VRANJEŠEVIĆ *Stojana LJUBAN*, 1940, Srbin, dijete. Odveden 20. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa majkom, bratom, i sestrom.
137. VRANJEŠEVIĆ *Pavia LJUBICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od Nijemaca 22. 1. 1943. u Bublenu - Petrova gora prilikom bjekstva naroda u Bosnu u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
138. VRANJEŠEVIĆ *Petra LJUBICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa roditeljima *Petrom* i *Anom* i sestrom *Dragicom*.
139. VRANJEŠEVIĆ *Jovana LJUBICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 14. 1. 1942. i ubijena od ustaša zajedno sa majkom *Jelicom* i sestrom *Zorkom*, u Prekopi kod Gline.
140. VRANJEŠEVIĆ *Damjana MILAN*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 14. 1. 1942. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline zajedno sa majkom i sestrom.
141. VRANJEŠEVIĆ *Ilije MILAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
142. VRANJEŠEVIĆ *Mile MILAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Bježeći u šumu ispred ustaša ranjen i na zvjerski način ubijen 14. 1. 1942. zajedno sa majkom u Bukovici.
143. VRANJEŠEVIĆ *Luke MILE*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

144. VRANJEŠEVIĆ Sime MILE, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
145. VRANJEŠEVIĆ Stanka MILE, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
146. VRANJEŠEVIĆ Đure MILKA, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa troje djece - *Danicom, Gojkom i Ljubanom*.
147. VRANJEŠEVIĆ Janka MILKA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. zajedno sa sinom *Milanom* u Bukovici.
148. VRANJEŠEVIĆ Jovana MILKA, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
149. VRANJEŠEVIĆ Jovana MIRKO, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
150. VRANJEŠEVIĆ Dragana NEDELJKA, 1939, Srпкиnja, dijete. Zaklana od ustaša 20. 3. 1942. u Petrovoj gori.
151. VRANJEŠEVIĆ Janka NIKOLA, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
152. VRANJEŠEVIĆ NIKOLA, 1870, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
153. VRANJEŠEVIĆ Damjana PAVAO, 1926, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
154. VRANJEŠEVIĆ Sime PAVAO, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
155. VRANJEŠEVIĆ Jovana PETAR, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac zajedno sa suprugom *Anom* i djecom *Ljubicom* i *Dragicom*.
156. VRANJEŠEVIĆ Stevana PETRA, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 14. 1. 1942. i ubijena od ustaša u Prekopi kod Gline zajedno sa dvoje djece - *Danicom* i *Milanom*.
157. VRANJEŠEVIĆ Damjana SIMO, 1870, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
158. VRANJEŠEVIĆ Đure STANA, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 20. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
159. VRANJEŠEVIĆ Ilije STOJAN, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
160. VRANJEŠEVIĆ Jovana ZORKA, 1940, Srпкиnja, dijete. Odvedena 14. 1. 1942. i ubijena od ustaša zajedno sa majkom *Jelicom* i sestrom *Ljubicom* u Prekopi kod Gline.
161. VRGA Pavia JANDRE, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
162. VRGA Jandre LJUBICA, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku zajedno sa mlađom sestrom *Nedjeljkom*.
163. VRGA Jandre NEDJEUKA, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku zajedno sa starijom sestrom *Ljubicom*.
164. ZIMONJA BOJA, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
165. ZIMONJA Vasilja DMITAR, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. bačen u zapaljenu kuću *Aralice* i izgorjeo sa suprugom *Savom* prilikom paljenja Bukovice.
166. ZIMONJA Pavia ĐURO, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

167. ZIMONJA Rade ĐURO, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
168. ZIMONJA Vasilja ĐURO, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
169. ZIMONJA Đure ILIJA, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
170. ZIMONJA Sime ILIJA, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
171. ZIMONJA Rade JANDRE, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
172. ZIMONJA Jovana JOKA, 1876, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Kirinu.
173. ZIMONJA Ilije JOVAN, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
174. ZIMONJA Gaje LJUBICA, 1907, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
175. ZIMONJA Ilije LJUBICA, 1914, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici zajedno sa sinom i majkom.
176. ZIMONJA Sime MARIJA, 1877, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
177. ZIMONJA Dragana MILA, 1941, Srkinja, dijete od 9 mjeseci. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
178. ZIMONJA Bogdana MILJKA, 1929, Srkinja, dijete. Odvedena od ustaša 14.1. 1942. i nestala na nepoznat način.
179. ZIMONJA Pavia MIRKO, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
180. ZIMONJA Mile NIKOLA, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
181. ZIMONJA Pavia PAVAO, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
182. ZIMONJA Vasilja PAVAO, 1868, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 12. 1941. u Bukovici.
183. ZIMONJA Dušana PERO, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 1. 1942. zajedno sa majkom i bakom u Bukovici.
184. ZIMONJA Adama PETAR, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
185. ZIMONJA Rade RADE, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
186. ZIMONJA Nikole SI/4 VA, 1890, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. sa suprugom *Dmitrom* i bačena u zapaljenu kuću u Bukovici.
187. ZIMONJA SMILJA, 1900, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 1. 1942. u Bukovici.
188. ZIMONJA Dmitra STANKO, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

189. ZIMONJA Jandre STEVAN, 1882, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
190. ZIMONJA Rade STEVO, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
191. ZIMONJA Adama VLADO, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

b) *Umrli od tifusa*

1. AJDINOVIĆ Matije STANICA, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. nakon povratka iz zbjega u Bukovici.
2. ARALICA Miloša MARICA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja mjeseca 1943. u Blatuši.
3. BANDA Nikole LJUBICA, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla 15. 6. 1943. nakon povratka iz zbjega u Bukovici.
4. BANDA MILA, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila mjeseca 1943. u Čemernici.
5. BEKIĆ Mile ANA, 1874, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja mjeseca 1943. u Bukovici.
6. BODLOVIĆ DMITRA JANDRE, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 7. 1943. nakon povratka iz zbjega u Bukovici.
7. BODLOVIĆ Stevana MILJKA, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 6. 1943. nakon povratka iz zbjega u Bukovici.
8. LEMAJIĆ Stanka STANKO, 1939, Srbin, dijete; umro juna mjeseca 1943. u Bukovici.
9. OBRADOVIĆ Đure JOVO, 1872, Srbin, zemljoradnik; umro juna 1943. nakon povratka iz zbjega u Bukovici.
10. OBRADOVIĆ Jove MARKO, 1903, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Bukovici.
11. OBRADOVIĆ Pavia MILA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja mjeseca 1943. u Bukovici.
12. OBRADOVIĆ Janka MILE, 1940, Srbin, dijete; umro juna mjeseca 1943. u Starom Selu prilikom povratka iz zbjega iz Bosne.
13. OBRADOVIĆ Petra RUŽICA, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla jula mjeseca 1943. u Bukovici, nakon povratka iz zbjega iz Bosne.
14. VRANEŠEVIĆ Vasilja ANA, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla jula mjeseca 1943. u Bukovici.
15. ZIMONJA Jovana EVICA, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 4. 1943. u Bukovici nakon povratka iz zbjega iz Bosne.
16. ZIMONJA Đure MILE, 1877, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 5. 1943. u Bukovici nakon povratka iz zbjega iz Bosne.

ej Žrtve rata

1. BANDA Nikole DUŠAN, 1933, Srbin, dijete. Poginuo u Čemernici 15. 5. 1944. od nađene nje-
mačke bombe. |
2. BODLOVIĆ DMITRA JANDRE. 1924, Srbin, zemljoradnik. Promrzao u bjekstvu ispred ustaša i umro od tuberkuloze 28. 10. 1942. u Bukovici.
3. BODLOVIĆ Petra MILKA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Promrzla u zbjegu u Petrovoj gori i umrla 20. 4. 1942. u Bukovici.

4. DRAGAŠ Jovana MARKO, 1878, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade i iznemoglosti za vrijeme bježanja ispred ustaša 31.3. 1942. u Perni.
5. KOSOVAC Dušana MILICA, 1939, Srпкиnja, dijete. Umrła od prehlade zadobivene u bjekstvu 7. 10. 1942. u Bukovici.
6. TODORVIĆ Petra PETAR, 1938, Srbin, dijete. Po nailasku Crne legije ostao je sam u kući. Kasnije je nađen smrznut u kući u Bukovici 21. 3. 1943. godine.
7. ZIMONJA Milana MARIJA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Promrzla za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša i umrla 17. 7. 1942. u partizanskoj bolnici u Petrovoj gori.

NAPOMENA: Podatke prikupio, provjerio i pripremio *Stanko Pavia Borota* iz Batinove Kose, borac i starješina NOV od 1942. godine, penzionisani pukovnik, uz saradnju i pomoć preživjelih boraca, odbornika NOO i članova omladinskog rukovodstva i rukovodstva AFŽ-a sela Bukovice.

C R E V A R S K A S T R A N A

Selo Crevarska Strana nalazi se zapadno od Vrginmosta, u širem zahvatu komunikacije Vrginmost - Vojnić. Sa svojih osam zaselaka: Crevari, Jovičići, Rodići, Vukmirovići, Tepšići, Lackovići, Zorići i Vignjevići, prostire se na sjeveroistočnim padinama Petrove gore, spuštajući se blago do zahvata ceste i željezničke pruge Vrginmost - Vojnić. Graniči sa Vrginmostom i selima Podgorje, Slavsko Polje i Brnjavac.

Ovakav oblik selo Crevarska Strana dobilo je tokom drugog svjetskog rata, za vrijeme NOB, i zadržalo ga i poslije oslobođenja. Međutim, do rata postojala je drugačija administrativna podjela. Tada su zaseoci Crevari, Jovičići, Rodići, Vukmirovići, Tepšići i Vignjevići bili u sastavu Vrginmosta, dok su zaseoci Lackovići i Zorići bili u sastavu sela Slavsko Polje. Isto tako, u prvom periodu NOB selo Crevarska Strana je činilo organizacionu cjelinu zajedno sa onim dijelom sela Slavsko Polje koje se nalazi na prostoru između Petrove gore i željezničke pruge.

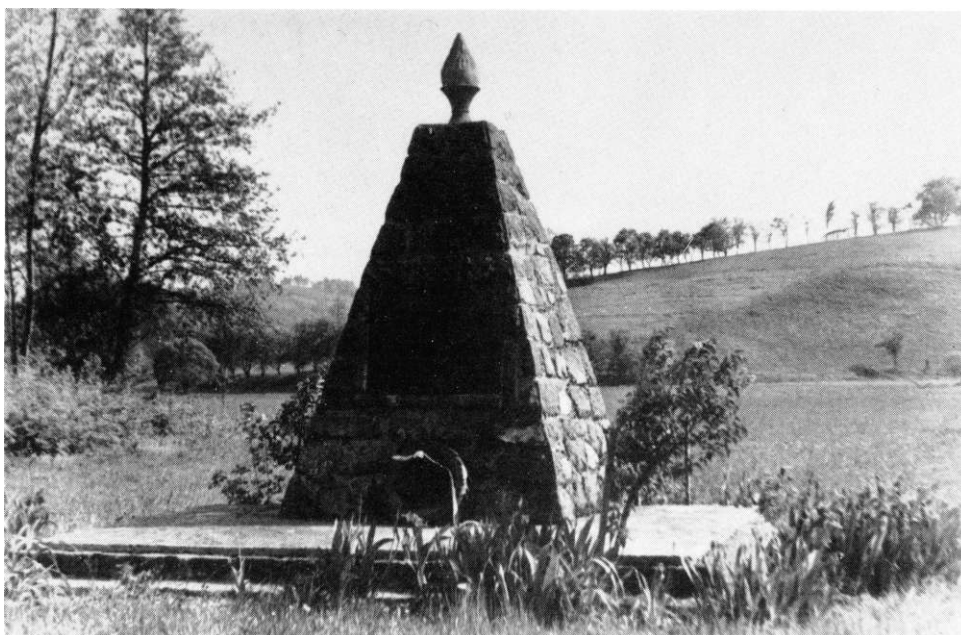
Prema popisu stanovništva 1931. godine, zajedno sa Vrginmostom, Crevarska Strana imala je 765 stanovnika, a neposredno pred rat 1941. godine na ovoj teritoriji je bilo 141 domaćinstvo sa oko 742 stanovnika. Tokom rata broj domaćinstva se smanjio za nešto više od 12%, a broj stanovnika za blizu 30%. Prilikom oslobođenja na ovoj teritoriji su bila 123 domaćinstva sa 521 stanovnikom. Najviše je stradao zaseok Crevari. U njemu su neposredno pred rat bila 24 domaćinstva sa 143 stanovnika, a prilikom oslobođenja 18 domaćinstava (25% manje) sa 96 stanovnika (32% manje).

Po nacionalnom sastavu stanovnici su Srbi. Po socijalnom sastavu prije rata to su bili pretežno siromašni zemljoradnici. Manji broj ljudi bio je zaposlen van zemljoradnje - na različitim poslovima u Vrginmostu, zatim na željezničkoj pruzi Vrginmost - Karlovac, u željezničkoj ložionici Karlovac, na cesti Vrginmost - Vojnić i na eksploataciji šume u Petrovoj gori. Bio je manji broj zanatlija, trgovaca, službenika, prosvetnih radnika i aktivnih oficira. Zaselak Crevari se izdvajao po broju zaposlenih izvan zemljoradnje. Od 24 domaćinstva u tom zaseoku, iz 19 domaćinstava bilo je 25 zaposlenih izvan zemljoradnje.

U selu je postojala osnovna škola osnovana još u drugoj polovini prošlog vijeka. Zahvaljujući tome nije bilo nepismenih izuzev pojedinih starijih žena. Postojanje škole i dobre saobraćajne veze omogućili su jednom broju djece da mogu pohađati srednju školu u Glini i Karlovcu, putujući svakog dana vlakom. Sem škole, postojale su dvije trgovine, dvije gostionice i željeznička stanica (vaktarnica). U selu nije postojala crkva.

Do drugog svjetskog rata u selu nisu postojale političke organizacije. Postojala je samo sokolska četa, u sastavu društva »Soko« općine Vrginmost. Četa je okupljala oko 25 mladića, a u svom sastavu je imala tamburaški orkestar. Četa se bavila gimnastičkim vježbama i učestvovala na svim sletovima organizovanim na teritoriji kotara Vrginmost pa i šire.

Tako je selo Crevarska Strana, kao i druga sela kotara Vrginmost, živjelo u miru, pošteno, gostoljubivo i prijateljski sa svakim, bez obzira odakle je i koje je vjere. Ali, došla je 1941. godina. Nijemci i Italijani okupirali su zemlju, stvorili tzv. »NDH«, došli i u Vrginmost i vlast dali ustašama. Nastao je nemir, strah i bojazan za život, i to ne bez razloga.

Spomenik žrtvama fašističkog terora

TEKST NA SPOMENIKU: »Na ovome mjestu 11.8. 1941. godine ustaški zločinci dotjeraše 79 ljudi, žena i djece iz Crevarske Strane, koji mučeni iskopaše sami sebi grobnicu, nad kojom su zaklani 7, što ljudi, što žena; ostale otjeraše u logore a selo opljačkalo i pretvorilo u pustoš.

Neka ova spomen-ploča osvježava na sjećanje ove i sve ostale poginule iz Crevarske Strane iz koje je svaki peti stanovnik izgubio život u NOR-u 1941-1945. kao pripadnik NOV ili žrtva fašističkog terora.»

Već 6. maja 1941. ustaše su odvele i strijeljale *Petra M. Crevara* i *Đuru M. Zorića* a 11. maja *Ljubana S. Zorića*. Zatim, 26. jula 1941. uhapšeni su u Karlovcu svi radnici iz Crevarske Strane koji su radili na željeznici i pobijeni u logoru Jadovno kod Gospića. Dana 29. jula opet je uhvaćeno 16 ljudi koji su pobijeni u Ivanovič Jarku.

Najveći broj ljudi - 68, na prijevaru je otišlo 2. avgusta 1941. na »pokrst« u Vrginmost, odakle su ih ustaše prevezli u Glinu i na najzvjerskiji način poubijali u glinskoj pravoslavnoj crkvi.

Poslije tih ustaških zlodjela narod je ispred ustaša bježao u Petrovu goru, a neki su uspjeli da pobjegnu u Srbiju.

Rade Crevar

Sljedeću svoju tragediju stanovništvo Crevarske Strane doživjelo je 11. avgusta 1941. Noću 10/11. avgusta od strane nekoliko boraca PO Perna napadnuta je željeznička stanica (vaktarnica) Crevarska Strana, da bi se razoružao i uhapsio vaktar-ustaša Josip Beljan. Akcija nije uspjela (poginula je kći ustaše Beljana).

Za odmazdu ustaše iz Vrginmosta su 11. avgusta u zoru opkolile zaselak Crevare i cjelokupno stanovništvo, od najmlađih do najstarijih, muško i žensko, istjerali iz kreveta i tako polugole, na najgrublji način, dotjerali na livadu kod vaktarnice.

Kako je teklo to hvatanje i dovođenje vidi se i iz činjenice da su mnogi već putem pretučeni, a troje su zaklani (*Petar Malobabić*, njegov sin *Mirko* i *Vasilija Crevar*). Uspjeo je da pobjegne jedino *Stanko Malešević*.

Svi pohvatani su očekivali da će *Josip Beljan* i njegov sin *Zlatko* reći da ovaj narod nije kriv i tako ih spasti od muka i pokolja. Međutim, oni ne samo da to nisu učinili već su, zajedno sa ustašama *Šprajcom* i *Plemenčićem*, bili inicijatori odmazde.

Ustaše su odlučile da sve pohvatane, među kojima je bilo najviše žena i male djece, likvidiraju. To je bio prvi slučaj u ovom kraju da se donosi odluka o likvidaciji kompletnog stanovništva u jednom selu.

Između pohvatanih su izdvojeni muškarci stariji od 17 godina i određeni da iskopaju zajedničku grobnicu za svih 82, koliko je bilo dovedenih. Ko su bili pohvatani vidi se i iz činjenice da je među njima bilo svega 6 muškaraca starijih od 17 godina. Njima je podijeljen alat i odvedeni su oko 50 metara dalje, gdje su pod najsvirepijim maltretiranjem počeli kopati zajedničku grobnicu veličine 10 x 2 x 2 metra.

Svi ostali sabijeni u gomilu i u ležećem položaju čekali su da se iskopa grobnica. Za to vrijeme ustaše su ih neprekidno najzvjerskije tukli, vrijeđali najpogrdnijim izrazima i dogovarali se kako da ih likvidiraju.

Kada je zajednička grobnica bila iskopana, ustaše su počele klanje, bolje rečeno nastavili su klanje, jer je do tada troje već bilo zaklano.

O tome preživjeli svjedok *Rade Crevar* priča: »Udaljili su nas 10 metara od jame, pogleli nas na leđa i kod svakoga je stajao po jedan ustaša zasukanih rukava, sa nožem na pušci, držeći je iznad našeg čela. Jedan ustaša, zasukanih rukava, sa nožem u ruci, stajao je pored iskopane jame. Povelili su do jame prvog po redu *Nikolu Malobabića*, gdje je upitan šta zna o napadu na vaktarnicu. Na negativan odgovor ustaša mu je kleknuo na grudi i zaklao ga. Zatim je to isto učinio sa *Milom Tepšić*. Kada je htjeo da zakolje

Stanka Crevara ovaj je počeo da bježi, ali je odmah pogođen iz puške pao u potok odakle su ga izvukli nabodenog na noževe na puškama i dokrajčili. Potom je zaklan *Pero Samardžija*.

Bio je red na mene, a zatim na *Milana Malobabića*. Odmah mi je sinula misao da kažem da znam sve, jer i tako vidim da me nema. Kada sam došao do jame rekao sam da znam sve o napadu. Ustaša je skočio sa mene i upitao da li još neko zna. Odgovorio sam glasno da zna i *Milan Malobabić*, jer da smo obojica kuriri i da sve znamo (iako ne znamo ništa).

Glasno sam govorio kako bi to čuo i *Milan*, kako ne bi suprotno govorio. Zatim su nas povelili do vaktarnice gdje je bio *Beljan*, njegov sin *Zlatko*, ustaški zapovjednik i još neki. Pili su. Kada su mu objasnili da znamo sve o napadu, ustaški zapovjednik nam je naredio da legnemo na leđa pored njega. Izvadio je pištolj govoreći: »Vidite koliko vaš život vrijedi«. Na pitanje što znamo odgovorili smo da napadače lično poznajemo i da će se oni predati ako im odnesemo pismo da im se neće ništa dogoditi. Kada je to čuo zapovjednik je skočio, počeo nas tući čizmama i pištoljem vičući: »Džukele srpske, mislite mene praviti budalom, vodite ih i zakoljite kao i ostale«.

Kada ih je ustaša krvavih ruku već odvodio prema jami stigla su dvojica žandarma iz Vrginmosta na biciklima i predali jedno pismo ustaškom zapovjedniku. Pošto je pročitao pismo, ovaj je naredio da se prekine klanje. Zahvaljujući postupku *Rade Crevara* i *Milana Malobabića* i njihovom saslušanju, prošlo je dragocjeno vrijeme koje je spasio i njih i sve ostale od sigurne smrti.

Poslije toga su sve preživjele postrojili po dva i uz jako obezbjeđenje i neprekidnu tučnjavu odveli u Vrginmost. Sve dok nisu smješteni u zatvor i dok obezbjeđenje nisu preuzeli žandarmi, prisutne ustaše su sve od reda tukli, a malu djecu šutirali nogama kao loptu.

Istog dana odvojena su djeca, koja su činila blizu polovinu pohapšenih i sprovedena u logor u Petrinji. Puštena su kućama nakon dva mjeseca. Stariji od 15 godina su prenoćili u ovom zatvoru i nakon formalnog saslušanja upućeni u zatvor u Karlovcu. U ovoj grupi su se nalazila svega 4 muškarca od 15 do 19 godina (*Rade Crevar*, *Mirko Crevar*, *Veljko Crevar* i *Milan Malobabić*). Oni su razdvojeni i raspoređeni po ćelijama u kojima su se u to vrijeme nalazili i pojedini uhapšeni komunisti karlovačke partijske organizacije. To je imalo znatnog odraza na uhapšene i njihovo dalje opredjeljenje, jer su zatvoreni komunisti i ovdje aktivno djelovali. Krajem oktobra 1941. godine ova grupa je stražarno sprovedena u Vrginmost i odatle puštena kućama uz naređenje da se svakog dana javljaju ustaškoj komandi. Nakon puštanja ne samo da se nisu javljali kako im je naređeno, već su napustili i vlastite domove i na taj način izbjegli novu ustašku hajku do koje je došlo narednih dana.

U vrijeme kada su ustaše spremale masovni pokolj stanovništva, za kotarskog predsjednika došao je iz upravne službe iz Zagreba *Stanislav Kovačić*. Prije njega je bio *Andrija Čidić*. Ni jedan ni drugi nisu se slagali sa ustaškim divljanjima. *Kovačić* je na razne načine pokušavao da spriječi ustaška zlodjela. Tako je i ovoga puta, kada je čuo za pokolj u Crevarskoj Strani, poslao nalog da se pohvatani narod dovede u Vrginmost i da će on odrediti šta će dalje sa njima biti. Na taj način spaseni su navedeni stanovnici Crevarske Strane. Pod neposrednom kontrolom predsjednika formalno su saslušani, a on je našao načina i razloga da djecu pošalje u Petrinju u logor, a ostale u zatvor u Karlovac, sa mišljenjem da taj narod nije ništa kriv i da ga treba pustiti kućama. Pošto ovakav odnos nije odgovarao *Plemenčiću*, *Šprajcu*, *Beljanu* i drugim ustašama, oni su ubrzo poslije ovih događaja likvidirali *Kovačića*, obrazloživši da je izvršio samoubistvo usljed psihičkih poremećaja.

Ustašu *Josipa Bejjana* ubili su partizani pri kraju rata, a njegov sin *Zlatko*, koji je takođe tokom cijelog rata bio ustaša, uhvaćen je odmah po oslobođenju i od vojnog suda u Ogulinu, zbog počinjenih zločina, osuđen na smrt i strijeljan.

Nepostojanje partijske organizacije u selu imalo je svog odraza na neorganizovanost u pružanju otpora ustaškim zločinstvima. Neorganizovanost, naivnost i nasjedanje ustaškim lažima, dovelo je do toga da je većina odraslih muškaraca izgubila živote u vremenu maj - avgust 1941. godine i to bez ikakvog otpora. Tako je, na primjer, samo u zaseoku Crevari u tom periodu od ukupno 37 muškaraca preko 18 godina ubijen 31, a preživjelo je svega 6.

Formiranjem partizanskih odreda na Kordunu i narod sela Crevarska Strana organizovano i masovno se uključuje u NOP. Većina za borbu sposobnih muškaraca stupa u PO Slavsko Polje, koji je pretežno djelovao na ovoj teritoriji, a pojedinci su stupili u druge partizanske odrede.

Već 1941. godine u partizanski odred Slavsko Polje stupili su: *Đuro S. Crevar, Miloš Đ. Crevar, Rade M. Crevar, Miloš N. Galogaža, Rade N. Galogaža, Veljko M. Jovičić, Pavao Đ. Lacković, Dušan M. Lacković, Ljuban M. Lacković, Petar Đ. Lacković, Teodor P. Lacković, Đuro R. Lacković, Adam M. Lacković, Mile P. Lacković, Nikola S. Lacković, Rade N. Lukač, Teodor P. Mrkobrada i Pero D. Rodić*. U partizanski odred Malička stupili su *Ljuban J. Crevar i Ilija N. Gvozdić*, a u partizanski odred Brdo Selo *Veljko M. Crevar*. Od njih 21 šestorica su poginula u NOV.

Pored formiranja partizanskih odreda istovremeno se organizuju i druge odbrambene aktivnosti. U svim zaseocima su organizovane seoske straže da prate kretanje neprijatelja, obezbjeđuju teritoriju i zaštite stanovništvo.

U zajednici sa jednim dijelom sela Slavsko Polje formiran je Narodnooslobodilački odbor, Odbor AFŽ i Skojevska organizacija. Prvi odbornici iz Crevarske Strane bili su *Milan Crevar, Miloš Rodić, Rade Vukmirović i Đuro Vignjević*. Prve članice odbora AFŽ bile su *Mila Mrkobrada i Anica Zorić*, a prvi članovi skojevske organizacije *Mirko Crevar, Milan Vukmirović i Đuro Lacković*.

Naknadno su ovi organi i organizacije brojno ojačani, tako da je u njima tokom rata bio veći broj stanovnika sela. Polovinom 1942. godine formirana je brojno i po aktivnosti snažna omladinska organizacija i pionirski odred, prvi u ovom kraju.

Odmah po dizanju ustanka narod je učestvovao u rušenju željezničke pruge koja prolazi kroz selo iako se u neposrednoj blizini (u Vrginmostu) nalazio neprijateljski garnizon, tako da je ova pruga bila van upotrebe od polovine 1942. godine pa sve do oslobođenja. Ujedno su porušeni svi mostovi na cesti i putevima, a vršene su i druge aktivnosti koje su otežavale i onemogućavale prodor neprijatelja na ovu teritoriju.

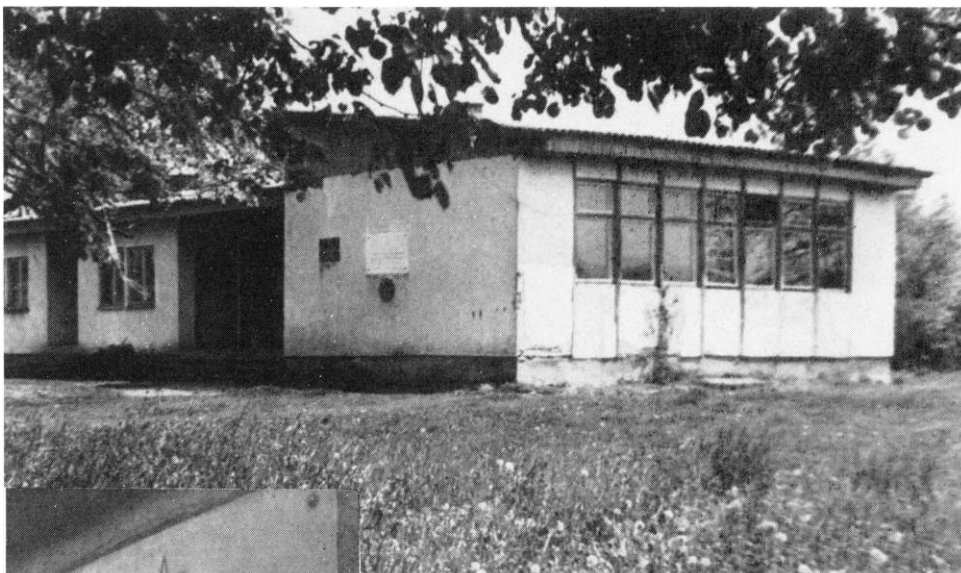
Za vrijeme neprijateljskih prodora sav narod se sklanjao u Petrovu goru, što je naročito važno za zaseoke pored ceste koji su bili najviše ugroženi.

Već 1941. godine narod Crevarske Strane je osjetio, pored ustaša, i zločinačku ruku italijanskog okupatora čiji se garnizon krajem 1941. i početkom 1942. godine nalazio u Vrginmostu. U ofanzivi protiv partizana Italijani su 13. decembra 1941. godine vršili zločine nad nevinim ljudima i palili domove. Tom prilikom su u zaseocima Radici, Tepšići i Vukmirovići ubili sedam lica, a četvoricu su odveli i strijeljali u Karlovcu. U kasnijem periodu slično su činili i Nijemci prilikom prodora na ovu teritoriju.

Ipak, od početka organizovanog narodnog ustanka u koji se uključio sav narod, a naročito od polovine 1942. godine pa sve do završetka rata, neprijateljski vojnici uspjeli su da dođu u Crevarsku Stranu svega nekoliko puta. To je bilo onda kada su sa jačim snagama preduzimali veće oružane akcije ili ofanzive.

Od polovine 1942. godine selo je praktično slobodna partizanska teritorija, na kojoj su se odvijale veoma raznovrsne aktivnosti NOP, uključujući i takve kao što su opismenjavanje djece, zbrinjavanje djece bez oba roditelja u dječiji dom, itd.

Selo Crevarska Strana je dalo 21 borca od 1941. godine i 56 boraca 1942. i 1943. godine. Od toga je u NOV poginulo 20 boraca, a 11 su nosioci »Partizanske spomenice 1941«.

Škola sa spomen-pločom gdje je formirana 8. Kordunaška udarna divizija

Tokom rata bilo je 135 žrtava fašističkog terora, od čega je većina poginula već 1941. godine. Pored toga, umrlo je od tifusa 35, a od drugih posljedica rata 2 lica. Od ukupnih gubitaka bilo je 155 muškaraca i 37 žena.

Živote je izgubilo ukupno 192 lica, a to je skoro trećina ukupnog stanovništva. Nema ni jednog domaćinstva u selu iz kojeg nije neko poginuo tokom rata, a bilo je domaćinstava koja su se u ratu ugasila.

Značajno je istaći da sem trojice ljudi, koji su od strane partizanskog vojnog suda osuđeni i strijeljani radi pljačke narodne imovine, iz sela nije bilo ni jednog neprijatelja i izdajnika tokom cijelog rata. Čak i oni stanovnici sela koji su se nalazili u drugim krajevima u koje su izbjegli ispred neprijateljskog terora - Beograd i slično, uključili su se u NOP, boreći se i gineći na sremskom frontu i u drugim borbama za oslobođenje zemlje.

Za Crevarsku Stranu su vezana i dva značajna istorijska događaja:

Ovdje je 22. novembra 1942. godine, naredbom Vrhovnog štaba NOV i POJ, formirana 8. kordunaška udarna divizija. Ona je odavde, iz Crevarske Strane, krenula sa

Kuća gdje je prenoćio Vladimir Nazor
(na temeljima spaljene podignuta ista nova)

svojim brigadama na uspješno izvršavanje mnogobrojnih borbenih zadataka, završavajući svoju posljednju bitku maja 1945. godine zarobljavanjem 16.000 vojnika 97. njemačkog korpusa u rejonu Ilirske Bistrice.

Isto tako, ovdje je 22. decembra 1942. godine stigao iz Zagreba Vladimir Nazor. Boraveći u kući *Milke Mike Malešević* sa njom je dugo razgovarao o zločinima koje je neprijatelj počinio u ovom selu. To mu je bila inspiracija za poznatu pjesmu »Majka pravoslavna«. Ta pjesma najrječitije ilustruje tadašnje stanje u Crevarskoj Strani.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *CREVAR* Stojana *ĐURO*, 1919, Srbin, pitomac intendantske akademije bivše jugoslovenske vojske. U PO Slavsko Polje od 15. 11. 1942. Borac, vodnik i komandir čete, oficir u komandi 4. korpusa i referent telegrafске секције komande Kordunaškog vojnog područja.
2. *CREVAR* Jandre *LJUBOMIR*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička od oktobra 1941. Borac, komandir voda, komandir čete za vezu 1. brigade 8. divizije i referent veze komande 8. divizije.
3. *CREVAR* Dure *MILOŠ*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od 17. 11. 1941. Borac u 3. bataljonu 1. KPO, 1. brigade 8. divizije i čete za vezu komande Kordunaškog vojnog područja.
4. *CREVAR* Mile *RADE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 10. 1941. Borac, magacioner, zamjenik ekonomista i pisar kod referenta za mobilizacijske poslove u komandi mjesta Vojnić, Skakavac, Vrginmost.

5. *CREVAR* Mihajla *VELJKO*, 1926, Srbin, đak gimnazije. U PO Brdo od novembra 1941. Borac, delegat voda i zamjenik političkog komesara čete u 3. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije, član SKOJ-a od 1942, a KP od 1942.
6. *GVOZDIC* Nikole *ILIJA*, 1917, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. U PO Malička od oktobra 1941. Borac, komandir voda i čete, operativni oficir 3. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije, komandant Pratećeg bataljona 8. divizije, komandant aerobaze 4. korpusa i šef odsjeka za naoružanje istog korpusa; član KP od 15. 5. 1943; invalid 100%.
7. *LACKOVIĆ* Đure *PAVAO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac 3. bataljona 1. KPO i 2. brigade 8. divizije. 1943. obolio od tifusa i ostao kao vodnik u pošti Topusko.
8. *LACKOVIĆ* Đure *PETAR*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od novembra 1941. Borac i sekretar SKOJ-a 3. bataljona 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
9. *LACKOVIĆ* Petra *TEODOR*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od novembra 1941. Borac u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigadi 8. divizije.
10. *MRKOBRAĐA* Petra *TEODOR*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od novembra 1941. do polovine 1943. Borac 3. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije, a zatim na dužnosti u komandi mjesta Topusko kao kurir i vodnik.
11. *RODIĆ* Dmitra *PERO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od novembra 1941. Borac, komandir odeljenja i voda u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *CREVAR* Petra *MILAN*, 1923, Srbin, đak. U NOV od oktobra 1944. Poginuo kao partizan nepoznate jedinice septembra 1944. godine kod Boljevca - Srem.
2. *CREVAR* Stojana *RADE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 1. 4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
3. *CREVAR* Sime *VELJO*, 1924, Srbin, đak. U NOV od početka 1943. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije i za vrijeme liječenja umro od tifusa u Crevarskoj Strani 16. 12. 1943.
4. *GALOGAŽA* Nikole *MILOŠ*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Poginuo kao intendant bataljona 3. brigade 8. divizije juna 1944. u Žumberku.
5. *GALOGAŽA* Nikole *RADE*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Umro od tifusa kao borac 1. brigade 8. divizije 11. 7. 1943. u Crevarskoj Strani.
6. *JEROSIMIĆ* Đure *BRANKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Umro od tifusa kao borac 1. brigade 8. divizije 4. 7. 1943. u Crevarskoj Strani.
7. *JOVIČIĆ* Nikole *SIMO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 1. 4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
8. *JOVIČIĆ* Miloša *VELJKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 1943. kod Gornjeg Lapca - Lika.
9. *LACKOVIĆ* Matije *DUŠAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 1. 4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
10. *LACKOVIĆ* Matije *LJUBAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Poginuo kao delegat voda 3. bataljona 1. KPO 1. 4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
11. *LACKOVIĆ* Jovana *MIRKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 11. 10. 1943. kod Donjih Dubrava.
12. *LACKOVIĆ* Pane *MIRKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od septembra 1942. Ranjen kao borac 2. brigade, 8. divizije; podlegao ranama u vojnoj bolnici Zbjeg.

13. *LACKOVIĆ* Matije *RADE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odbornik NOO od 15. 10. 1942. do 20. 1. 1943. Borac 3. brigade 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade 26. 1. 1943. kod Primišlja.
14. *LUKAČ* Nikole *RADE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od oktobra 1941. Umro od tifusa kao borac 1. brigade 8. divizije 15. 5. 1943. u Crevarskoj strani.
15. *MALEŠEVIĆ* Miloša *STANKO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Pobjegao 1941. u Beograd; u NOV od 20. 10. 1944. Poginuo kao borac nepoznate jedinice decembra 1944. na Sremskom frontu.
16. *MALOBABIĆ* Petra *JANDRE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 11.9. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 7. 11. 1944. kod Cazina.
17. *RODIĆ* Miloša *BRANKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 1. 4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
18. *RODIĆ* Stevana *MAKSIM*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 7. 1942. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
19. *TEPŠIĆ* Adama *LJUBAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 1.4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
20. *TEPŠIĆ* Adama *SIMO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 1.4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *BULAT* Bože *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
2. *BULAT* Mile *PETAR*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 10. 1941. u Crevarskoj Strani.
3. *CREVAR* Nikole *ĐURO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
4. *CREVAR* Nikole *JANDRE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. *CREVAR* Đure *JOVAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2.8.1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
6. *CREVAR* Rade *MIHAJLO*, 1903, Srbin, radnik željezničke radionice u Karlovcu. Uhapšen od ustaša 26. 7. 1941. i ubijen u logoru Jadovno kod Gospića.
7. *CREVAR* Nikole *MILE*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8.1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
8. *CREVAR* Stojana *MILKA*, 1915, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša avgusta 1941. u Vrginmostu.
9. *CREVAR* Rade *PETAR*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8.1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *CREVAR* Stanka *PETAR*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
11. *CREVAR* Matije *PETAR*, 1897, Srbin, trgovac. Odveden od ustaša 6. 5. 1941. i ubijen u logoru Jadovno kod Gospića.

12. *CREVAR* Ninka *PETRA*, 1881, Srпкиnja, zemljiradnica. Isprebijana od ustaša i podlegla udarcima 28. 3. 1942. u Crevarskoj Strani.
13. *CREVAR* Teodora *RADE*, 1867, Srbin, nadlugir u penziji u Glini. Ubijen od ustaša maja 1941. u Glini.
14. *CREVAR* Jandre *SAVA*, 1907, Srпкиnja, zerrjoradnica. Ubijena od Nijemaca 22. 1. 1943. u Crevarskoj Strani.
15. *CREVAR* Đure *SIMO*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
16. *CREVAR* Nikole *SIMO*, 1898, Srbin, željezničar u Karlovcu. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
17. *CREVAR* Petra *STANKO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 11. 8. 1941. u Crevarskoj Strani.
18. *CREVAR* Miloša *STOJAN*, 1884, Srbin, radnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
19. *CREVAR* Nikole *VASILJA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 11.8. 1941. u Crevarskoj Strani.
20. *GALOGAŽA* Vasilja *MILOŠ*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
21. *GALOGAŽA* Vasilja *NIKOLA*, 1856, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
22. *GALOGAŽA* Marka *PETAR*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
23. *GALOGAŽA* Nikole *PETAR*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
24. *GALOGAŽA* Marka *RADE*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
25. *GVOZDIĆ* *Stevana NIKOLA*, 1878, Srbin, pružni radnik u penziji. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
26. *JEROSIMIĆ* Stanka *ĐURO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
27. *JEROSIMIĆ* *MARKO*, 1892, Srbin, radnik u Vrginmostu. Uhapšen 3. 11.1941. Odveden i ubijen od ustaša u Karlovcu.
28. *JEROSIMIĆ* Nikole *MILE*, 1910, Srbin, krojački radnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
29. *JEROSIMIĆ* Stanka *NIKOLA*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
30. *JEROSIMIĆ* Đure *RADE*, 1916, Srbin, pekarski radnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
31. *JEROSIMIĆ* Nikole *RADE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
32. *JEROSIMIĆ* Nikole *STANKO*, 1908, Srbin, radnik u Bihaću. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. na Goravici kod Bihaća.
33. *JOVIČIĆ* Đure *JANKO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.

34. *JOVIČIĆ* Veljka *MATIJA*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Kao vojnik bivše jugoslovenske vojske bježeći ispred ustaša utopio se u Uni kod Kostajnice aprila 1941. godine.
35. *JOVIČIĆ* Đure *NIKOLA*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
36. *JOVIČIĆ* Miloša *PAVAO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
37. *JOVIČIĆ* Nikole *SIMO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
38. *KOŠIĆ* Mile *JANKO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
39. *LACKOVIĆ* Petra *BRANKO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
40. *LACKOVIĆ* Stevana *DRAGAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
41. *LACKOVIĆ* Pavia *ĐURO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
42. *LACKOVIĆ* Teodora *ĐURO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
43. *LACKOVIĆ* Mihajla *JOVAN*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
44. *LACKOVIĆ* Đure *MARKO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 8. 1941. kod sela Biljega - Petrova gora.
45. *LACKOVIĆ* Mihajla *MATIJA*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941, u Glini.
46. *LACKOVIĆ* Adama *MILE*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
47. *LACKOVIĆ* Đure *MILE*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
48. *LACKOVIĆ* Luke *PANE*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
49. *LACKOVIĆ* Mihajla *PETAR*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
50. *LACKOVIĆ* Pavia *RADE*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
51. *LACKOVIĆ* Luke *SAVO*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
52. *LACKOVIĆ* Matije *STANICA*, 1931, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u Blatuši.
53. *LACKOVIĆ* Petra *STANKO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
54. *LACKOVIĆ* Đurđa *TEODOR*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
55. *LUKAČ* Đure *MILAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
56. *LUKAČ* Mile *NIKOLA*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

7. **LUKAČ** Mile **STEVAN**, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941, u Ivanović jarku kod Krnjaka.
58. **MALEŠEVIĆ** Dmitra **DMITAR**, 1903, Srbin, željezničar u Karlovcu. Odveden 26. 7.1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
59. **MALEŠEVIĆ** Dmitra **DRAGAN**, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7.1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
60. **MALEŠEVIĆ** Dmitra **MILOŠ**, 1898, Srbin, željezničar u Karlovcu. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
61. **MALOBABIĆ** Rade **LJUBICA**, 1930, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 4.1943. u Crevarskoj Strani.
62. **MALOBABIĆ** Petra **MILA**, 1915, Srpkinja, poštarica u Netretiću. Ubijena od ustaša 7.9.1943. u Netretiću, kod Karlovca.
63. **MALOBABIĆ** Jovana **MILOŠ**, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
64. **MALOBABIĆ** Petra **MIRKO**, 1925, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 11.8. 1941. u Crevarskoj Strani.
65. **MALOBABIĆ** Đure **NIKOLA**, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
66. **MALOBABIĆ** Petra **NIKOLA**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 11. 8. 1941. u Crevarskoj Strani.
67. **MALOBABIĆ** Nikole **PETAR**, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
68. **MALOBABIĆ** Vasilja **PETAR**, 1903, Srbin, željezničar. Zaklan od ustaša 11. 8. 1941. u Crevarskoj Strani.
69. **MALOBABIĆ** Nikole **RADE**, 1900, Srbin, službenik našičke firme. Otišao na pokrst 28.1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
70. **MILIČEVIĆ** Janje **JANDRE**, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7.1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
71. **MRKOBRADA** Vasilja **ĐURO**, 1918, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
72. **MRKOBRADA** Sime **JOVAN**, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
73. **MRKOBRADA** Petra **SIMO**, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
74. **OPAČIĆ** Dušana **MILOŠ**, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
75. **RODIĆ** Miloša **DRAGAN**, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
76. **RODIĆ** Sime **ĐURO**, 1917, Srbin, pisar u općini. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanovićjarku kod Krnjaka.
77. **RODIĆ** **ĐURO**, 1875, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
78. **RODIĆ** Đure **GOJKO**, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.

79. *RODIĆ* Stevana *JANKO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
80. *RODIĆ* Jovana *KATA*, 1872, *Srpkinia, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.*
81. *RODIĆ* Sime *MILE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 13. 12. 1941. u Crevarskoj Strani.
82. *RODIĆ* Jovana *RADE*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 13. 12. 1941. u Crevarskoj Strani.
83. *RODIĆ* Đure *STEVAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
84. *RODIĆ* Đure *VOJISLAV*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
85. *SAMARDŽIJA* Mile *ĐURO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
86. *SAMARDŽIJA* Đure *MILE*, 1910, Srbin, putar. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
87. *SAMARDŽIJA* Đure *NIKOLA*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
88. *SAMARDŽIJA* Đure *NINKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
89. *SAMARDŽIJA* Đure *PETAR*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 11.8. 1941. u Crevarskoj Strani.
90. *TEPŠIĆ* Stevana *DRAGAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 13. 12. 1941. u Crevarskoj Strani.
91. *TEPŠIĆ* Petra *DUŠAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 13.12.1941. u Crevarskoj Strani.
92. *TEPŠIĆ* Sime *ĐURO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
93. *TEPŠIĆ* *EVICA*, 1888, *Srpkinja, zemljoradnica. Isprebijana od Nijemaca 22. 1. 1943. i podlegla povredama 7. 3. 1943. u Crevarskoj Strani.*
94. *TEPŠIĆ* Petra *JANDRE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 1. 1943. u Vrginmostu.
95. *TEPŠIĆ* Mile *JOVAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
96. *TEPŠIĆ* Pavia *LJUBAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
97. *TEPŠIĆ* Bože *MIĆO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 13. 12. 1941. u Crevarskoj Strani.
98. *TEPŠIĆ* Nikole *MILE*, 1916, Srbin, radnik. Zaklan od ustaša 11.8. 1941. u Crevarskoj Strani.
99. *TEPŠIĆ* Jandre *NIKOLA*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
100. *TEPŠIĆ* Jandre *PAVAO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
101. *TEPŠIĆ* Maksima *PAVLJIA*, 1881, *Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Vrginmostu.*

102. *TEPŠIĆ* Bože *PETAR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. *Odveden* od Italijana 13. 12. 1941. i ubijen u Karlovcu.
103. *TEPŠIĆ* Nikole *RADE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
104. *TEPŠIĆ* Adama *SIMO*, 1908, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske - graničar. Ubijen od ustaša 20. 7. 1941. na Biljegu u Petrovoj gori.
105. *TEPŠIĆ* Mile *STANKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
106. *TEPŠIĆ* Pane *STEVAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
107. *VALADŽIJA* Petra *MILE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
108. *VIGNJEVIĆ* Miloša *ĐURO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
109. *VIGNJEVIĆ* Sime *ILIJA*, 1869, Srbin, radnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
110. *VIGNJEVIĆ* Milića *JANKO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša januara 1942. u Kozarcu kod Bovića.
111. *VIGNJEVIĆ* Miloša *MATIJA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
112. *VIGNJEVIĆ* Đure *MARTA*, 1940, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
113. *VIGNJEVIĆ* Đurđa *MILIĆ*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
114. *VIGNJEVIĆ* Sime *MILKA*, 1860, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
115. *VIGNJEVIĆ* Stevana *NIKOLA*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša oktobra 1941. u Vrginmostu.
116. *VIGNJEVIĆ* Ilije *RADE*, 1899, Srbin, radnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
117. *VIGNJEVIĆ* Đure *SOFIJA*, 1940, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
118. *VUKMIROVIĆ* Đure *BRANKO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. *Odveden* od Italijana od kuće 13. 12. 1941. i ubijen u Karlovcu.
119. *VUKMIROVIĆ* Đure *GOJKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. *Odveden* od Italijana od kuće 13. 12. 1941. i ubijen u Karlovcu.
120. *VUKMIROVIĆ* Jovana *ILIJA*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
121. *VUKMIROVIĆ* Đure *JANDRE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. *Odveden* od Italijana od kuće 13. 12. 1941. i ubijen u Karlovcu.
122. *VUKMIROVIĆ* Đure *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 13. 12. 1941. u Crevarskoj Strani.
123. *VUKMIROVIĆ* Ilije *MILE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 13. 12. 1941. u Crevarskoj Strani.

124. ZORIĆ Marka *DURO*, 1895, Srbin, lugar. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
125. ZORIĆ Mile *DURO*, 1927, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1941. u Bosanskoj Dubici.
126. ZORIĆ Mile *GOJKO*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša oktobra 1941. kod sela Biljeg u Petrovoj gori.
127. ZORIĆ Stanka *LJUBAN*, 1910, Srbin, trgovački pomoćnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Glini.
128. ZORIĆ Stevana *LJUBAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
129. ZORIĆ Stojana *LJUBAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
130. ZORIĆ Janka *MILE*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
131. ZORIĆ Marka *MILE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
132. ZORIĆ Petra *NIKOLA*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
133. ZORIĆ Marka *PETAR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
134. ZORIĆ Marka *RADE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
135. ZORIĆ Đure *STANKO*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

b) *Umrli od tifusa*

1. CREVAR Mihaila *ANDELIJA*, 1886, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
2. CREVAR Miloša *ANICA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 5. 4. 1943. u Crevarskoj Strani.
3. CREVAR Sime *DESANKA*, 1926, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 17. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
4. CREVAR Rade *LJUBICA*, 1886, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 13. 4. 1943. u Crevarskoj Strani.
5. GALOGAŽA Rade *MILKA*, 1923, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 9. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
6. GVOZDIĆ Jovana *EVICA*, 1908, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 17. 6. 1943. u Crevarskoj Strani.
7. JOVIČIĆ Davida *MARKO*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro maja 1943. u Crevarskoj Strani.
8. JOVIČIĆ Rade *MILE*, 1908, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
9. JOVIČIĆ Marka *RADE*, 1908, Srbin, zemljoradnik; umro juna 1943. u Crevarskoj Strani.
10. JOVIČIĆ Petra *STANICA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Crevarskoj Strani.
11. LACKOVIĆ Mihajla *ANDELIJA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
12. LACKOVIĆ Nikole *CVJETA*, 1884, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Crevarskoj Strani.

13. *LACKOVIĆ* Miloša *LJUBAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik; umro 6. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
14. *LACKOVIĆ* Stevana *MATIJA*, 1912, Srbin, zemljoradnik; umro 28. 3. 1943. u Crevarskoj Strani.
15. *LACKOVIĆ* Matije *MILE*, 1902, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 4. 1943. u Crevarskoj Strani.
16. *LUKAĆ* Jandre *ĐURO*, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
17. *MALEŠEVIĆ* Stanka *MILE*, 1939, Srbin, dijete; umro 29. 3. 1943. u Crevarskoj Strani.
18. *MALOBABIĆ* Sime *INDIJA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 23. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
19. *MALOBABIĆ* Mile *MILKA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
20. *MALOBABIĆ* Nikole *SMILJA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
21. *MILIĆEVIĆ* Jandre *JANJA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
22. *RODIĆ* Maksima *KATICA*, 1935, Srпкиnja, dijete; umrla maja 1943. u Crevarskoj Strani.
23. *RODIĆ* MARTA, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 3. 1943. u Crevarskoj Strani.
24. *RODIĆ* Ilije *MILICA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Crevarskoj Strani.
25. *RODIĆ* Mile *RADE*, 1881, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 3. 1943. u Crevarskoj Strani.
26. *TEPŠIĆ* ANA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Crevarskoj Strani.
27. *TEPŠIĆ* Ilije *DMITAR*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Crevarskoj Strani.
28. *SAMARDŽIJA* Nikole *MILA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
29. *VIGNJEVIĆ* Save *STANA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Crevarskoj Strani.
30. *VUKMIROVIĆ* Adama *PETRA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla juna 1943. u Crevarskoj Strani.
31. *ZORIĆ* Nikole *ANICA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 7. 1943. u Crevarskoj Strani.
32. *ZORIĆ* Stevana *BOGDAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 9. 1943. u Crevarskoj Strani.
33. *ZORIĆ* Joce *BOJA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
34. *ZORIĆ* JANJA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.
35. *ZORIĆ* Stojana *STOJAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 5. 1943. u Crevarskoj Strani.

c) *Žrtve rata*

1. *CREVAR* Mile *MILA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade, kao posljedica ratnih uslova života 26. 1. 1942. u Crevarskoj Strani.
2. *ZORIĆ* Petra *MILOŠ*, 1933, Srbin, dijete. Poginuo od nađene bombe 5. 4. 1945. u Crevarskoj Strani.

NAPOMENA: Podatke prikupio *Petar Crevar* uz pomoć *Marije Crevar*, *Milana Crevara*, *Rade Crevara*, *Đure Lackovića*, *Milke Malobabić*, *Petra Malobabića* i *Branka Školjca* a provjerili pukovnici *Veljko Crevar* i *Mirko Crevar*.

CRNA DRAGA

Južno od Lasinje, a istočno od Prkosa nalazi se selo Crna Draga. Prema popisu stanovništva 1931. godine selo je imalo zajedno sa Novim Selom 387 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine bez Novog Sela bilo je 373 stanovnika u 86 domaćinstava. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Hrvati, a prema socijalnom zemljoradnici. I ovo selo, kao i ostala sela ovog regiona, bilo je siromašno zbog neplodnog zemljišta i prenaseljenosti. Ljudi su se morali snalaziti za prihode i van svoga posjeda kako bi ishranili porodicu.

Prije drugog svjetskog rata, a ni u toku NOB, u selu nije bilo partijske organizacije ni članova KPH. Jedino se svojim aktivnim radom na liniji KP isticao *Marko Britvec*, koji je svoju pomoć 1941. godine pružio i susjednom selu Prkos oko organizovanja omladine. U selu nisu postojale ni druge organizovane političke organizacije. Bilo je pristalica HSS i Mačeka, a po uspostavi NDH bilo je i pristalica nove »države« i ustaške organizacije, koji su se isticali kao divlje ustaše.

U odnosu na NOP selo je ostalo neaktivno sve do oslobođenja ovih sela ispod ustaške vlasti i razbijanja ustaško-domobranskih uporišta u Banskom Kovačevcu i Lasinji. Tada se, od druge polovine 1943. godine, i selo Crna Draga uključuje u NOB sa ljudskim i materijalnim faktorom. Pošto su izvršene političke i druge pripreme sa stanovnicima, u oktobru 1943. izbaran je prvi NOO. Organizacija omladine, SKOJ-a i AFŽ-a nije bilo, tako da je težište rada bilo na odbornicima NOO. Za uključivanje sela u NOP naročito su se istakli drugovi iz Komande mjesta Lasinja *Miloš Trbojević*, komandant mjesta, *Slavko Skorupan*, politkomesar Komande mjesta i *Nikola Mika Orečić*, kao zamjenik politkomesara mjesta.

U prvi NOO izabrani su: *Ivan Ante Britvec*, *Mijo Britvec*, *Nikola Josipa Britvec*, *Jan-ko Marka Busak*, predsjednik i *Nikola Mije Špičko*. Krajem 1944. godine *Špičko* je otišao u dopunski bataljon 34. divizije. Te godine pošli su i drugi u jedinice NOV: *Ivan Mate Britvec*, od 1944. u radnom bataljonu 34. divizije, *Josip Juraja Britvec*, od 1942. obavještajac na terenu i borac Karlovačke brigade, *Josip Stanka Britvec*, od 1944. borac 34. divizije, *Mato Grge Britvec*, od 1944. borac u dopunskom bataljonu 34. divizije, *Mijo Franje Britvec*, od aprila 1944. borac Karlovačke i Seljine brigade 34. divizije, *Ivan Franje Britvec*, od 1944. borac u artiljerijskom divizionu 34. divizije, *Marko Marka Britvec*, od 1944. borac u 34. diviziji, *Tomo Janka Busak*, od 1944. borac u artiljerijskom divizionu 34. divizije, *Nikola Janka Busak*, od avgusta 1943. borac i politdelegat u Komandi mjesta Lasinja i Pisarovina i politički delegat u 4. bataljonu Seljine brigade 34. divizije, *Marko Josipa Mihalić*, od 1944. u radnoj jedinici Komande mjesta Lasinja, *Josip Andrije Vlašić*, od 1944. u radnoj jedinici Komande mjesta Lasinja, *Ante Josipa Vlašić*, od 1944. borac u 34. diviziji, *Ivan Andrije Vlašić*, od 1944. u radnoj jedinici Komande mjesta Lasinja, a zatim borac u Karlovačkoj brigadi, *Josip Ivana Vlašića*, od 1944. u dopunskom radnom bataljonu Turopoljsko-posavskog vojnog područja, *Tomo Marka Vuksan*, od 1944. radnik na pilani u Topuskom, *Ivan Marka Vuksan*, od 1944. u Seljinoj brigadi 34. divizije.

Kao borci Narodnooslobodilačke vojske poginuli su:

1. *IVAN Ante BRITVEC*, 1919, Hrvat, zemljoradnik. Odbornik NOO od oktobra 1943. U NOV od 10. 11. 1944. Ranjen kao borac Seljine brigade 34. divizije oko 5. 2. 1945. kod Žažina. Podlegao ranama nakon 3 dana u partizanskoj bolnici u Tukleču kod Ostrožina.

2. *JOSIP* Nikole *BRITVEC*, 1910. Hrvat, zemljoradnik. U NOV od 1. 6. 1944. Poginuo kao borac Seljine brigade 34. divizije 10. 12. 1944. kod Horvata.
3. *IVAN* Julije *MIHELJ*, 1915, Hrvat, zemljoradnik. U NOV stupio krajem 1944. Poginuo iste godine kao borac 8. divizije u Lici.
4. *TOMO* Kirina *TURKOVIĆ*, 1913, Hrvat, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1944. Poginuo kao borac Seljine brigade 34. divizije 27. 12. 1944. kod Horvata.

Žrtava fašističkog terora nije bilo. Na strani neprijatelja u ustaško-domobranskim jedinicama poginulo je ili nestalo osam ljudi.

NAPOMENA: Podaci prikupljeni na osnovu dokumentacije koja se nalazi u općinskom odboru SUBNOR-a Vrginmost, od *Nikole Mike Orečića*, *Jure Turkovića* i *Nikole J. Busaka*.

CRNI POTOK

Zapadno od sela Katinovca prostire se selo Crni Potok. Rijeka Glina dijeli ga od SR Bosne i Hercegovine. Pošto su za vrijeme Vojne krajine bili na granici, a i poslije na granici između Hrvatske i Bosne, to mještane ovoga sela i danas u šali nazivaju graničarima.

Prema popisu stanovništva 1931. godine Crni Potok imao je 1156 stanovnika, uoči drugog svjetskog rata 1941. godine 153 domaćinstva sa oko 1217 stanovnika, a 1948. godine 149 domaćinstava i 740 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom siromašni zemljoradnici, naseljeni po brežuljcima posne zemlje. Samo manji broj ljudi našao je prije rata zaposlenje kao zanatlije i radnici, a zbog siromaštva i prenaseljenosti mnogi su odlazili u Ameriku, Kanadu i Francusku. Od 1910. godine selo je imalo 4-godišnju osnovnu školu, a do tada je samo manji broj djece išao u školu u Pernu i u Staro Selo. I pored postojanja škole procenat nepismenih bio je veliki.

Prije rata i u danima ustanka u selu nije postojala organizacija KPH. Bilo je više simpatizera, ali neorganizovanih. Posebno se isticao lugar *Pero Vojnović*, koji je bio u vezi sa simpatizerima i članovima KP u Peckoj i Perni. Kapitulacijom bivše Jugoslavije u selo su se vratili radnici, zanatlije i drugi, koji su ostali bez posla. Naročito se ističu u organizovanju narodnog ustanka i dalje u toku NOB, kao prvoborci i političko-partijski radnici *Bozo J. Rkman*, trgovački pomoćnik, *Savo N. Miljanović*, zanatlja, *Miloš Mićan M. Vojnović*, trgovački pomoćnik, *Dragan J. Vojnović*, lugar, *Miloš P. Vojnović Pušata*, zanatlja i drugi.

Dana 27. jula 1941. godine i narod sela Crnog Potoka masovno se uključio u oružani narodni ustanak. Učestvuje na prekopavanju ceste Topusko - Velika Kladuša i organizuje odbranu od ustaša sa bosanske strane. Kada su ustaše 28. jula potisnule ustanike Katinovca, zadržali su se u zaseoku Debela Kosa sve do 2. avgusta. Tada upadaju i u Crni Potok i dolaze do škole. Iznad škole nalazilo se preko 200 ljudi iz Crnog Potoka i Pecke. Oni su pratili kretanje i namjere ustaša. Bili su bez oružja, ali spremni

Spomenik borcima i žrtvama fašističkog terora

TEKST NA SPOMENIKU: »Junački su pali u ratu i narodnoj revoluciji 1941-1945. boreći se u 8. kordunaškoj, 7. banjskoj diviziji i partizanskom odredu Crni Potok. Dali su svoje živote da bi sadašnja i buduća pokolenja u slobodnoj otadžbini živjela srećno.« rečeno je za borce, a za žrtve fašističkog terora: »Ubijeni su nevini, djeca uz roditelje, braća uz sestre, unuci uz djedove. Smrt ih je sjedinila. Ova zemlja neće zaboraviti njihove žrtve.«

da pruže otpor ustašama i brane svoje selo. Nakon kraćeg dogovora, oko pet sati poslije podne tih 200 ljudi razvili su se u streljački stroj i krenuli u napad. Ustaše otvaraju vatru, ali uplašeni jurišem i povicima neustrašivih Crnopotočana, bježe u pravcu Debele Kose.

Snažnim naletom ustanika, odsječena je jedna desetina, 12 ustaša, koji su se sklonili i zabarikadirali u školi. Razjareni ustanici, bez obzira na puščanu vatru, stezali su obruč oko škole. Opkoljene ustaše nisu ni pomišljale na predaju, iako su pozivani, jer su očekivali pomoć. Približavala se noć i opasnost da se opkoljeni lakše izvuku. Zato je odlučeno da se škola zapali. Dovučena je slama i škola je spaljena. Kada se pucnjava stišala i škola dogorevala, pomoću merdevina, preko isturenog dijela škole, trebalo je provjeriti da li ustaše još žive. Popeo se omladinac Đuro M. Ulemek. Kada je pogledao preko zida, pogođen je metkom i ubijen od ustaše koji se bio sklonio upravo u taj dio škole. Izgorjela je škola, 12 ustaša i više sanduka municije, koje su ustaše ostavile u školi, odmah po dolasku u selo. Namjera im je bila da zanoće i sutradan nastave svoju akciju.

Toga dana, prilikom bježanja iz Crnog Potoka, ustaše su usput uhvatile, odvele i ubile u Dugačkoj Luci, kod Starog Sela: *Jeku, Ljubicu i Miloša Bučan, Evicu Mijjanović, Evicu Vojnović, Joku, Ljubicu, Mariju, Miloša, Pavia i Vasiliju Vojnović*. U selu su ubili *Milku Novaković* a u Topuskom *Radu Ulemek* i sina *Jovana*.

Taj dan, 2. avgust, narod sela Crnog Potoka slavi svake godine, kao svoju prvu pobjedu nad ustašama.

Poslije ove uspješne akcije ustanika Crnog Potoka, ustaše dovlače pojačanja i 3. avgusta razbijaju front ustanika. Sav narod je izbjegao u Petrovu goru, da bi se po povlačenju ustaša postepeno počeo vraćati kućama. U toku avgusta 1941. formiran je partizanski odred Perna i Pecka, a u selu Crni Potok počeo se osjećati rad ustaške propagande s bosanske strane da stanovnici pređu na muslimansku vjeroispovjest i da im se neće ništa dogoditi, te da mirno mogu biti kod svojih kuća. Pojedinci su počeli nagovarati narod da se pokrsti, među kojima se naročito isticao lugar *Vujo Bučan*). Djelovanjem članova partije iz Pecke *Đure Baića* i iz Perne *Dušana Rkmana* i drugih, do formiranja partizanskog odreda došlo je u novembru 1941. godine. Do toga vremena razbila se ustaška propaganda, ljudi se dogovorili i organizovali za formiranje svog partizanskog odreda.

Odred je formiran 13. novembra 1941. godine sa sedištem u kući *Rade Samardžije*. Za komandira je izabran *Ilija J. Vojnović*, rezervni podoficir bivše jugoslovenske vojske, poginuo 13. 12. 1941, a za političkog delegata *Božo J. Rkman*, trgovački pomoćnik. Poslije pogibije *Vojnovića*, za komandira odreda postavljen je *Savo N. Mijjanović*. Na dan formiranja odred je imao oko 15 boraca, a do kraja 1941. godine pristupila su još 22 dobrovoljca. Njihova imena vide se u pregledu nosilaca »Partizanske spomenice 1941« godine i u pregledu poginulih i umrlih boraca. Zajedno sa 37 boraca iz Crnog Potoka u ovome odredu bilo je dobrovoljaca i iz drugih sela: *Petar Perica S. Vučetić, Aleksa P. Vučetić* i *Marko G. Bučan* iz Katinovca, *Dragica Bulić* i *Jovan Višnjić* iz sela Drenovca, iz Bosne, *Nikola Korać* i njegov sin *Ljuban* i *Dragica Bodlović* iz Čemernice, *Mate Škrljan*, Hrvat iz Karlovca, koji je poslije *Bože Rkmana* bio politički delegat i *Dušan J. Cvjetičanin Didov*, iz Banije. U partizanskom odredu Pecka bio je *Božo I. Vojnović*, a u partizanskom odredu Široka Rijeka, njegov brat *Ostoja*.

Odred je počeo borbu sa jednim karabinom, 4 pištolja i sa oko 10 raznih lovačkih pušaka, a u januaru 1942. godine svi borci imali su vojničke puške i 1 puškomitraljez. Samo stari *Božo V. Mijjanović*, nije se htio osloboditi svoje lovačke puške, koju je vjerno čuvao cijeloga rata, Dejstva odreda bila su orijentisana na cestu Velika Kladuša - Kamenski most i Kamenski most - Vrnograč. Formiranjem 3. bataljona 1. KPO PO Crni Potok postaje 3. vod 1. čete, ili Crnopotočki vod. Krajem 1941. godine u odredu je formirana i partijska organizacija.

Poslije formiranja partizanskog odreda odmah se pristupilo i organizaciji narodne vlasti, organizovanju omladine i žena. U prvi NOO, koji je izabran od naroda krajem novembra 1941. ušli su *Stanko P. Novaković Čane*, predsjednik, *Rade M. Bučan, Đuro Đanković, Petar Mijjanović Ličina, Damjan S. Vojnović, Miloš Vojnović Bukovac, Pero Vojnović Jožin, Mile Samardžija* i *Vasilj Vučetić*. Bio je to zajednički NOO za Crni Potok i zaseok Debela Kosa i Poljice iz Katinovca.

U prvoj polovini decembra 1941. pod rukovodstvom *Nade Oreščanin* iz Perne, formirana je i organizacija žena. U prvi odbor AFŽ-a izabrane su *Ljubica Bakić, Marica Bu-*

*) Zbog neprijateljskog djelovanja osuđen i strijeljan.

čan, iz Debele Kose, *Mila Bućan, Stana Alekse Đanković*, iz Debele Kose, *Milka Miljanović, Stoja Miljanović*, tajnica, *Sava Novaković, Ljubica Mile Vojnović* i *Milka Vojnović Šarac*, predsjednica.

Pod rukovodstvom *Bože Bućana iz Debele Kose, radnika, i Dušana Baića*, đaka iz Pecke, u drugoj polovini decembra 1941. u kući *Jovana Vojnovića Špice* formirana je i omladinska organizacija. U rukovodstvu ove organizacije bili su *Mara Marka Vojnović, Božica Miloša Poštić, Nikola Matije Mazinjanin, Miloš Stanka Novaković, Jeka Jovana Samardžija, Jeka Stevana Vojnović* i *Milinka Vučetić*. Svi su oni kasnije postali članovi SKOJ-a. I u partizanskom odredu postojala je organizacija SKOJ-a, a sekretar je bio *Miloš M. Vojnović Mićan*, trgovački pomoćnik.

Po formiranju partizanskog odreda u njemu je odmah formirana i partijska ćelija KPH. U selu ona je formirana u septembru 1942. godine. Prvi sekretar ove ćelije bio je *Ilija Bućan*, a članovi *Miloš Bućan, Miloš Petra Vojnović* i *Stanko Novaković Čane*. Za ovu ćeliju bio je vezan *Đuro Basta Đuđa* i *Bogdan Dotlić* iz Starog Sela i *Ninko Vorkapić* iz Katinovca. Od jula 1943. godine za članove partije primljeni su *Mile Vojnović* i *Đuro Đanković*, iz Katinovca.

Sve do aprila i maja 1942. godine narod sela Crnog Potoka uspio se sačuvati od masovnih ustaških zlodjela. Ali, tada kada su ustaške jedinice izvodile ofanzivu na Petrovu goru i kada su uspjeli da stvore obruč, ni stanovnici ovoga sela nisu ostavljeni na miru. Samo 18. aprila 1942. godine ustaše su uspjele na prevaru da pohvataju i poubijaju 64 ljudi, žena i djece, od kojih je 18 spaljeno. Tada je i cijelo selo popaljeno. Za vrijeme obruča u Petrovoj gori poubijano je u šumi 112 lica, a za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januar - mart 1943. godine poginulo je 15 lica.

U toku 4-godišnje borbe Crni Potok dao je 142 borca, od kojih su 58 poginuli i umrli, a među 84 preživjela ima 26 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Od strane neprijatelja ubijeno je 232 lica, od tifusa umrlo je 71, a 15 su žrtve rata, ili ukupno 376 ubijenih, poginulih i umrlih lica od 1.217 stanovnika, koliko ih je bilo uoči rata. Zbog raznih krađa, šverca, špekulacije i sabotiranja NOB, od strane narodnog suda na smrtnu kaznu osuđeno je 7 mještana.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *BAKIĆ Pavia MIRKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok stupio 1941. Borac, desetar, vodnik u 2. brigadi 8. divizije i Komandi vojnog područja Kordun.
2. *BUĆAN Mile MILOŠ*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. u PO Crni Potok. Borac 2. brigade 8. divizije, ranjen 14. 5. 1942. i 1943, a zatim kao nesposoban za borca, bio lugar, komandir straže i odbornik NOO Crni Potok. Ratni vojni invalid.
3. *BUĆAN Matije PETAR PERICA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. u PO Crni Potok. Desetar, komandir voda, čete, zamjenik i komandant bataljona u 2. brigadi 8. divizije, 4 puta ranjavan. Ratni vojni invalid.
4. *BUĆAN Mile PERO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. u PO Crni Potok. Bio je u 2. brigadi 8. divizije, pri ZAVNOH-u i u jedinicama KNOJ-a.
5. *BUĆAN Sime VUJO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. u PO Crni Potok. Ranjen kao borac 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. i kao invalid ostao na terenu i bio odbornik NOO Crni Potok.
6. *MILJANOVIĆ Vasilija BOŽO*, 1885, Srbin, Zemljoradnik. U PO Crni Potok od novembra 1941. Borac 3. bataljona 1. KPO i vojnopozadinskih jedinica do kraja rata.

7. *MILJANOVIĆ* Marka *MIRKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. u PO Crni Potok. Borac, desetar, vodnik, zamjenik komandira čete 2. brigade 8. divizije.
8. *MILJANOVIĆ* Petra *NIKOLA*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok od 1941. Borac, desetar, komandir voda i straže u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
9. *MILJANOVIĆ* Save *NIKOLA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Stupio u PO Crni Potok 1941. Borac u 2. brigadi 8. divizije.
10. *MILJANOVIĆ* Nikole *SAVO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Jedan od organizatora ustanka i komandir PO Crni Potok, zatim u 2. brigadi 8. divizije komandant bataljona.
11. *MILJANOVIĆ* Luke *SIMO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. u PO Crni Potok. U 1. brigadi 8. divizije ranjen u obje noge i bio na liječenju u Italiji.
12. *MILJANOVIĆ* Stevana *SIMO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok od 1941. Borac, desetar i komandir voda 3. bataljona 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
13. *POŠTIĆ* Ilije *PAVAO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok od 1941. Borac, bolničar u četi i u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigadi 8. divizije.
14. *RKMAN* Janka *BOŽO*, 1918, Srbin, trgovački pomoćnik. Prvi politički delegat PO Crni Potok od 1941. Delegat voda, komesar čete, zamjenik komesara bataljona, član političkog odjela brigade, zamjenik komesara brigade, šef političkog odjela 8. divizije i 34. divizije.
15. *VOJNOVIĆ* Ilije *BOŽO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka od 1941. Borac, desetar i komandir voda u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigadi 8. divizije.
16. *VOJNOVIĆ* Petra *ĐURO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. u PO Crni Potok. Borac i vodnik u 2. brigadi 8. divizije. Ratni vojni invalid.
17. *VOJNOVIĆ* Nikole *GOJKO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. u PO Crni Potok. Kao borac i krojač u činu vodnika bio u 2. brigadi 8. divizije.
18. *VOJNOVIĆ* Miloša *ILIJA*, 1909, Srbin, obućar. Stupio 1941. u PO Crni Potok. Borac u 2. brigadi 8. divizije.
19. *VOJNOVIĆ* Ninka *JOVAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok od 1941. Borac, desetar, komandir voda i zamjenik komandira čete u 3. bataljonu 1. KPO i 8. diviziji.
20. *VOJNOVIĆ* Petra *MILOŠ PUŠATA*, 1910, Srbin, radnik. Stupio 1941. u PO Crni Potok. Borac i vodnik u 2. brigadi 8. divizije i Haubičkom divizionu 8. divizije. Prije rata bio sluga i radnik u »Saponiji« u Osijeku.
21. *VOJNOVIĆ* Petra *MILOŠ VILJAR*, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok stupio decembra 1941. Borac 2. brigade 8. divizije.
22. *VOJNOVIĆ* Ilije *NIKOLA*, 1924, Srbin, radnik. U PO Crni Potok stupio 1941, a zatim u PO Široka Reka. Borac u 1. proleterskoj kordunaškoj četi, politički komesar čete u 1. brigadi 8. divizije, u PO Plaški politički komesar bataljona, a poslije ranjavanja, krajem 1944, sekretar Kotarskog komiteta KPH Vrginmost.
23. *VOJNOVIĆ* Ilije *OSTOJA*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. u PO Široka Reka. Borac, komandir voda i referent za naoružanje u 3. i 2. brigadi i inženjerskom bataljonu 8. divizije.
24. *VOJNOVIĆ* Rade *PAVAO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. u PO Crni Potok. Borac 2. brigade 8. divizije i 7. divizije za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
25. *VOJNOVIĆ* Ćire *RADE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok stupio 1941. Borac i vodnik 2. brigade 8. divizije. Dva puta ranjavan.
26. *VIŠNJIĆ* Petra *JOVAN*, 1909, Srbin, rodom iz Drenovca, Bosna, zemljoradnik. U PO Crni Potok stupio 1941. Borac 2. brigade 8. divizije, a poslije ranjavanja pri Komandi mjesta Topusko.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. **BAKIĆ** Pavia **ĐURO**, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 3. 1942. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 1. 4. 1942. u Petrovoj gori - na Petrovcu.
2. **BAKIĆ** Rade **NIKOLA**, 1923, Srbin zemljoradnik. U NOV od 16. 5. 1942. Poginuo kao borac 16. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
3. **BAKIĆ** Stojana **SAVO**, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok od novembra 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 13. 12. 1941. kod Vrnograča.
4. **BALABAN** Pavia **JOVAN**, 1901, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 3. 1942. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 1. 4. 1942. u Petrovoj gori - na Petrovcu.
5. **BUĆAN** Rade **ALEKSA**, 1923, Srbin, trgovački pomoćnik. U NOV od maja 1942. Poginuo kao borac Krajiškog partizanskog odreda jula 1942. na Kozari.
6. **BUĆAN** Stevana **ILIJA**, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 11. 3. 1942. Poginuo kao politički komesar čete 16. brigade 7. divizije marta 1943. na Neretvi kod Jablanice.
7. **BUĆAN** Danila **JOVAN**, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 1944. kod Ličke Jesenice.
8. **BUĆAN** Ninka **JOVAN**, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1943. Umro kao borac 2. brigade 8. divizije od TBC početkom 1945.
9. **BUĆAN** Milana **PETAR**, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 10. 10. 1944. kod Žažine, sjeverno od Petrinje.
10. **BUĆAN** Mile **SIMO**, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 28. 3. 1945. kod Bihaća.
11. **BUĆAN** Bože **STANKO**, 1923, Srbin, zanatlija. U PO Crni Potok od 28. 11. 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 14. 5. 1942. u Petrovoj gori - u proboku obruča.
12. **BUĆAN** Ninka **STOJAN**, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od početka 1942. Umro od TBC (kao i brat Jovan) kao borac 2. brigade 8. divizije u jesen 1943. godine.
13. **KOLUNDŽIJA** Miloša **MILAN**, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 3. 1944. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije janura 1945. kod Drežnika - Slunj.
14. **KOLUNDŽIJA** Miloša **MILE**, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije oktobra 1944. kod Josipdola.
15. **KOLUNDŽIJA** Miloša **NIKOLA**, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 15. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
16. **MAZINJANIN** Laze **MATIJA**, 1899, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok od novembra 1941. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 13. 6. 1943. kod kuće u Crnom Potoku.
17. **MILJANOVIĆ** Vasilja **ĐURO**, 1901, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok od novembra 1941. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 15. 9. 1942. kod Sunje - Banija.
18. **MILJANOVIĆ** Luke **GAJO**, 1906, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 3. 1942. Ranjen kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora i nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive u povlačenju kod Livna 1943.
19. **MILJANOVIĆ** Nikole **JOVAN**, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.7. 1942. Poginuo kao vodnik 2. brigade 8. divizije 28. 3. 1945. kod Bihaća.
20. **MILJANOVIĆ** Steve **LJUBAN**, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 16. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
21. **MILJANOVIĆ** Nikole **MIRKO**, 1908, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok od novembra 1941. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 1. 1943. u Svinjici kod Vojnića.

22. *MILJANOVIĆ* Rade *STEVAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 6. 8. 1943. kod Cetingrada - Žalčeva Kosa.
23. *NOVAKOVIĆ* Laze *MILAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 17. 2. 1944. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 28. 3. 1945. u Bihaću.
24. *NOVAKOVIĆ* Laze *MILOŠ*, 1922. Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 12. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 15. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
25. *NOVAKOVIĆ* Stanka *MILOŠ*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao komandir voda 2. brigade 8. divizije 28. 1. 1943. u Žumberku.
26. *POŠTIĆ* Petra *ILIJA*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao politički komesar čete 2. brigade 8. divizije 15. 3. 1944. kod Bosiljeva.
27. *POŠTIĆ* Sime *NIKOLA*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 9. 4. 1943. kod Josipdola.
28. *POŠTIĆ* Save *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 16. 9. 1942. Poginuo kao borac 16. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
29. *POŠTIĆ* Đure *RADE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 3. 1943. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
30. *POŠTIĆ* Miloša *RADE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 3. 1942. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
31. *RKMAN* Janka *PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Zarobljen kao borac 3. brigade 8. divizije 18. 10. 1944. kod Drežnika i strijeljan od strane ustaša.
32. *RKMAN* Đure *STANKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 16.9. 1942. Udavio se kao borac 2. brigade 8. divizije 19. 12. 1943. u rijeci Glina kod Velike Kladaše prilikom borbi sa Huskinom milicijom.
33. *ULEMEK* Matije *ĐURO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - ustanik, 2. 8. 1941. u Crnom Potoku, prilikom napada ustanika na zabarikadirane ustaše.
34. *ULEMEK* Matije *RADE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok od novembra 1941. Poginuo kao borac 16. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
35. *VOJNOVIĆ* Janka *ALEKSA*, 1923, Srbin, trgovački pomoćnik. U PO Crni Potok od novembra 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 1. 4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
36. *VOJNOVIĆ* Janka *DRAGAN*, 1911, Srbin,ugar. U PO Crni Potok od novembra 1941. Poginuo kao politički komesar čete 2. brigade 8. divizije 16. 2. 1944. na Kneji kod Plaškoga.
37. *VOJNOVIĆ* Petra *ĐURO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 19. 12. 1943. u Crnom Potoku od ustaša.
38. *VOJNOVIĆ* Jovana *ILIJA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Prvi komandir PO Crni Potok od 13. novembra 1941. Poginuo kao komandir istog odreda 13. 12. 1941. kod Vrnograča.
39. *VOJNOVIĆ* Miloša *JOVAN*, 1904, Srbin, bolničar u Kovinu. U PO Crni Potok od novembra 1941. Umro od tifusa kao bolničar 1. bataljona 2. brigade 8. divizije juna 1943. u bolnici - u Petrovoj gori.
40. *VOJNOVIĆ* Luke *MIHAJLO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV do 20. 6. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 19. 2. 1943. kod Lapca - Lika (promrzao i živ uhvaćen).
41. *VOJNOVIĆ* Matije *MILAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 28. 10. 1943. kod Rakovice.
42. *VOJNOVIĆ* Miloša *MILAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 24. 2. 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 28. 2. 1943. kod Oštarija, Ogulin.

43. VOJNOVIĆ Mile *MILOŠ MIĆAN*, 1923, Srbin, trgovački pomoćnik. U PO Crni Potok od novembra 1941. Poginuo kao politički delegat voda 3. bataljona 1. KPO 19. 9. 1942. u napadu na Vrginmost.
44. VOJNOVIĆ Ilije *MIRKO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
45. VOJNOVIĆ Jovana *NIKOLA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
46. VOJNOVIĆ Rade *NIKOLA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ranjen kao borac - roguljaš 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora. Uhvaćen od ustaša 18. 4. 1942. i živ spaljen u štali *Stevana Vojnovića Solara* sa grupom mještana u Crnom Potoku,
47. VOJNOVIĆ Ninka *PAVAO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo 8. 1. 1944. kao borac 1. brigade 8. divizije kod Gornje Dubrave.
48. VOJNOVIĆ Petra *PAVAO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 17. 1. 1944. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 11. 3. 1944. kod Tounjskog Tržiča - Košare.
49. VOJNOVIĆ Jovana *PETAR*, 1913, Srbin, lugar. U NOB od 27. 7. 1941. Poginuo kao član okružnog NOO Karlovac 20. 1. 1943. kod Vojnića.
50. VOJNOVIĆ Matije *PETAR*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok od novembra 1941. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 8. 1. 1943. kod Saborskog.
51. VOJNOVIĆ Miloša *PETAR*, 1923, Srbin, mesar-radnik u Beogradu. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 8. 7. 1943. kod Cetingrada - Klokoča.
52. VOJNOVIĆ Stojana *PETAR*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - ustanik 30. 7. 1941. u Debeloj Kosi - Katinovac.
53. VOJNOVIĆ *WjERADE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ranjen kao borac - roguljaš 3. bataljona 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora. Uhvaćen od ustaša kod kuće 18. 4. 1942. i živ spaljen sa grupom mještana u štali *Stevana Vojnovića Solara*.
54. VOJNOVIĆ Sime *RADE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.10. 1942. U borbi kod Pribića - Žumberak uhvaćen živ od ustaša 13. 6. 1944. i strijeljan kao borac 1. bataljona 8. divizije.
55. VOJNOVIĆ Stojana *SIMO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 9. 1943. kod Velike Kladuše.
56. VOJNOVIĆ Matije *STEVAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
57. VOJNOVIĆ Nikole *STEVAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok od novembra 1941. Poginuo kao bolničar 3. bataljona 1. KPO 10. 4. 1942. u Crnom Potoku.
58. VOJNOVIĆ Čire *STOJAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 3. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 10. 11. 1944. kod Trošmanje.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

aj Ubijeni od neprijatelja

1. *BAJIĆ* Stevana *PAVAO*, 1874, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
2. *BAJIĆ* Stevana *STEVO*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u Crnom Potoku.
3. *BAKIĆ* Pere *JOKA*, 1891, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.

4. *BAKIĆ MUDRIĆ* Filipa *MILICA*, 1858, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 1. 1942. u Crnom Potoku.
5. *BAKIĆ* Vasilija *MILICA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
6. *BAKIĆ* Steve *MILE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara u povlačenju za Bosnu za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
7. *BAKIĆ* Stane *MILOŠ*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
8. *BAKIĆ* Vasilija *MILKA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku, spaljena u štali *Stevana Vojnovića Solara*.
9. *BAKIĆ* Sieve *STANA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
10. *BALABAN* Marka *ANA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
11. *BALABAN* Laze *JEKA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Silovana, a zatim ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku. Spaljena u štali *Stevana Vojnovića Solara*.
12. *BALABAN* Pavia *LAZO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
13. *BALABAN* Laze *LJUBAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Vorkapić Selu.
14. *BALABAN* Laze *NINKO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen od ustaša u jesen 1942. u Vorkapić Selu. Ne zna se gdje je ubijen.
15. *BALABAN* Pavia *VUJO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u Crnom Potoku.
16. *BUĆAN* Ilije *BOZO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u zaseoku Debela Kosa - Katinovac.
17. *BUĆAN* Ilije *DRAGICA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
18. *BUĆAN* Ninka *DUŠAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara u povlačenju, za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
19. *BUĆAN* Pere *DUKA*, 1877. Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 4. 1942. u selu Pecka.
20. *BUĆAN* Rade *ILIJA*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u Crnom Potoku.
21. *BUĆAN* Miloša *JEKA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Starom Selu - Dugačka Luka.
22. *BUĆAN* Miloša *LJUBICA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Starom Selu - Dugačka Luka.
23. *BUĆAN* Pere *LJUBICA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11.4. 1942. u Crnom Potoku.
24. *BUĆAN* Vuje *MATIJA*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
25. *BUĆAN* Ninka *MILAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u Katinovcu.
26. *BUĆAN* Pavia *MIKA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
27. *BUĆAN* Miloša *MILE*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1.2.1943. u Crnom Potoku - Cerova Kosa.
28. *BUĆAN* Ilije *MILKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.

29. *BUĆAN* Rade *MILOŠ*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Starom Selu - Dugačka Luka.
30. *BUĆAN* Jovana *STANA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Vrginmostu. Prethodno mučena potkivanjem.
31. *CVJETIĆANIN* Dušana *LJUBICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 23. 3. 1942. u Peckoj.
32. *CVJETIĆANIN* Dušana *NIKOLA*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 23. 3. 1942. u Peckoj.
33. *KAJGANIĆ* Bože *MILKA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
34. *KOLUNDŽIJA* Matije *ĐURO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku (gluvonijem od rođenja).
35. *KOLUNDŽIJA* Stojana *ĐURO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
36. *KOLUNDŽIJA* Nikole *JEKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
37. *KOLUNDŽIJA* Đure *LJUBICA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
38. *KOLUNDŽIJA* Mile *LJUBICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
39. *KOLUNDŽIJA* Nikole *MARIJA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
40. *KOLUNDŽIJA* Miče *MILICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
41. *KOLUNDŽIJA* Miloša *MILICA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
42. *KOLUNDŽIJA* Save *MILICA*, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
43. *KOLUNDŽIJA* Đure *MILKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
44. *KOLUNDŽIJA* Gaje *MILOŠ*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Invalid iz 1. svjetskog rata, bez noge. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
45. *KOLUNDŽIJA* Stojana *SAVA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
46. *KOLUNDŽIJA* Đure *ŠTAKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
47. *KOLUNDŽIJA* Jovana *STANA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
48. *KOLUNDŽIJA* Đure *STOJA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
49. *KOLUNDŽIJA* Mile *STOJAN*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
50. *MILJANOVIĆ* Milana *BOJA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
51. *MILJANOVIĆ* Janka *BOŽICA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.

52. MILJANOVIĆ Marka DAMJANA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
53. MILJANOVIĆ DRAGICA, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
54. MILJANOVIĆ Soke DRAGICA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
55. MILJANOVIĆ Bože ĐURO, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
56. MILJANOVIĆ Soke ĐURO, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
57. MILJANOVIĆ Bože EVICA, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
58. MILJANOVIĆ Stanka EVICA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Starom Selu - Dugačka Luka.
59. MILJANOVIĆ Bože JOKA, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
60. MILJANOVIĆ Marka JOVAN, 1900, Srbin, financista. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Glini.
61. MILJANOVIĆ Sime LUKA, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Petrovoj gori.
62. MILJANOVIĆ Stojana LJUBAN, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12.5. 1942. u Petrovoj gori.
63. MILJANOVIĆ Petra LJUBICA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 5. 1942. u Crnom Potoku.
64. MILJANOVIĆ Sime LJUBICA, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
65. MILJANOVIĆ MARICA, 1874, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
66. MILJANOVIĆ Sime MARKO, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Bosanskog Petrovca za vrijeme povlačenja u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
67. MILJANOVIĆ Stevana MARKO, 1871, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12.5.1942. u Petrovoj gori.
68. MILJANOVIĆ Ilije MARTA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
69. MILJANOVIĆ Pere MILADIN, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18.4.1942. u Crnom Potoku.
70. MILJANOVIĆ Mile MILAN, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 16.2. 1943. kod Bosanskog Petrovca u povlačenju u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
71. MILJANOVIĆ Bože MILE, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 4. 1941. u Petrinji, na povratku kući kao vojnik bivše jugoslovenske vojske.
72. MILJANOVIĆ Jovana MILE, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Bosanskog Petrovca, u povlačenju u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
73. MILJANOVIĆ Save MILE, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Bosanskog Petrovca, u povlačenju u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
74. MILJANOVIĆ Steve MILE, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 5. 1942. u Petrovoj gori.
75. MILJANOVIĆ Sime MILICA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Petrovoj gori.

76. MILJANOVIĆ Vuje MILICA, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
77. MILJANOVIĆ Marka MILKA, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
78. MILJANOVIĆ Petra MILKA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.4. 1942. u Petrovoj gori.
79. MILJANOVIĆ Sime MILKA, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
80. MILJANOVIĆ Sime MILKA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Petrovoj gori.
- B1. MILJANOVIĆ Maksima MILINKA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
82. MILJANOVIĆ Mile MILOŠ, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Bosanskog Petrovca, u povlačenju u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
83. MILJANOVIĆ Pere MILOŠ, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
34. MILJANOVIĆ Vuje MILOŠ, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
35. MILJANOVIĆ Save NIKOLA, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
36. MILJANOVIĆ Marka PERO, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
- B7. MILJANOVIĆ Miloša PERO, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
38. MILJANOVIĆ Milana PETAR, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
39. MILJANOVIĆ Milana RADE, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
30. MILJANOVIĆ Bože RUŽICA, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
31. MILJANOVIĆ Soke RUŽICA, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
32. MILJANOVIĆ Jovana SIMO, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 16. 2. 1943. kod Bosanskog Petrovca, u povlačenju u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
33. MILJANOVIĆ Stanka SOKA, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
34. MILJANOVIĆ Luke STANA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
35. MILJANOVIĆ Mile STANA, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
36. MILJANOVIĆ Steve STANA, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
37. MILJANOVIĆ Nikole STEVAN, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
38. MILJANOVIĆ Sime STOJAN, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Petrovoj gori.
39. MUDRIĆ Nikole BOJA, 1917, Srпкиnja, zemljoradnica. Poginula od avionske bombe 22. 1. 1943. u Petrovoj gori - Alina Kosa, za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.

100. *MUDRIĆ* Vasilija *DRAGICA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Uhvaćena u mlinu Kozjak od ustaša 19. 3. 1942. i ubijena u Velikoj Kladuši.
101. *MUDRIĆ* Vasilija *MILA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
102. *MUDRIĆ* Stevana *MILE*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
103. *MUDRIĆ* Đure *MILKA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 16. 9. 1941. u Peckoj.
104. *MUDRIĆ* Vasilija *MILKA*, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
105. *MUDRIĆ* Vasilija *MILOŠ*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom stanju kod Velike Kladuše.
106. *MUDRIĆ* Vasilija *STANICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Uhvaćena u mlinu Kozjak od ustaša 19. 3. 1942. i ubijena u Velikoj Kladuši.
107. *MUDRIĆ* Miloša *VASILJ*, 1903, Srbin, radnik na željeznici. Odveden od ustaša 7. 9. 1941. i ubijen u Gorama kod Petrinje.
108. *NOVAKOVIĆ* Marka *MILICA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
109. *NOVAKOVIĆ* Nikole *MILKA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Crnom Potoku.
110. *POŠTIĆ* Stevana *ANA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 29. 3. 1942. u Katinovcu sa mužem *Stankom*.
111. *POŠTIĆ* Sime *DRAGAN*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
112. *POŠTIĆ* Stojana *ĐURO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Crnom Potoku.
113. *POŠTIĆ* Pere *JELICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
114. *POŠTIĆ* Sime *JELICA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
115. *POŠTIĆ* JOKA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
116. *POŠTIĆ* Stevana *JOVAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
117. *POŠTIĆ* Dmitra *MILICA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Uhvaćena u mlinu Kozjak od ustaša 19. 3. 1942. i ubijena u Velikoj Kladuši.
118. *POŠTIĆ* Miloša *MILICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
119. *POŠTIĆ* Sime *MILKA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
120. *POŠTIĆ* Sime *PERO*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 23. 3. 1942. u Petrovoj gori.
121. *POŠTIĆ* Maksima *PETAR*, 1865, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
122. *POŠTIĆ* Miloša *SIMO*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
123. *POŠTIĆ* Nikole *SIMO*, 1940, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša sa djedom *Stojanom* 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
124. *POŠTIĆ* Stevana *SIMO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 9. 1941. u Petrovoj gori.
125. *POŠTIĆ* Sime *STANA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
126. *POŠTIĆ* Stojana *STANICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.

127. *POŠTIĆ* Nikole *STANKO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 29. 3. 1942. u Katinovcu zajedno sa ženom *Anom*.
128. *POŠTIĆ* Jovana *STEVO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 19. 12. 1943. u Crnom Potoku - na Alinoj Kosi.
129. *POŠTIĆ* Đure *STOJAN*, 1858, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 18. 4. 1942. u svojoj kući u Crnom Potoku.
130. *RKMAN* Đure *DUŠAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 7. 3. 1943. kod Glamocha, u povlačenju, za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
131. *RKMAN* Luke *ĐURAD*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom stanju - kod Velike Kladuše.
132. *RKMAN* Luke *MARKO*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Peckoj.
133. *RKMAN* Dmitra *MIKA*, 1897, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
134. *RKMAN* Mike *SIMO*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
135. *SAMARDŽIJA* Mile *BOJA*, 1918, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
136. *SAMARDŽIJA* Jove *ILIJA*, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
137. *SAMARDŽIJA* Mile *SAVA*, 1926, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
138. *ULEMEK* Rade *JOVAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Topuskom sa ocem *Radom*.
139. *ULEMEK* Rade *MATIJA*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku, (prije toga polomili mu noge i ruke i zakopali u đubre).
140. *ULEMEK* Rade *MILAN*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
141. *ULEMEK* Matije *PETAR*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
142. *ULEMEK* Maksima *RADE*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Topuskom.
143. *VOJNOVIĆ* Nikole *ANA*, 1883, Srpkinja, zemljoradnica. Ranjena od ustaša 23. 3. 1943. i podlegla ranama 1. 7. 1943. u Peckoj.
144. *VOJNOVIĆ* Đure *BOJA*, 1929, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
145. *VOJNOVIĆ* Gaje *BOJA*, 1911, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena 18.4.1942. u štali *Vojnović Stevana* u Crnom Potoku.
146. *VOJNOVIĆ* Pavia *BOŽICA*, 1891, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Starom Selu - Dugačka Luka.
147. *VOJNOVIĆ* Petra *BOŽO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku sa grupom mještana.
148. *VOJNOVIĆ* Mile *BRANKO*, 1835, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
149. *VOJNOVIĆ* Marka *DMITAR*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Crnom Potoku.
150. *VOJNOVIĆ* Ilije *DRAGAN*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.

151. VOJNOVIĆ Maksima DRAGICA, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
152. VOJNOVIĆ Milana DRAGICA, 1938, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku sa grupom mještana.
153. VOJNOVIĆ Nikole DRAGICA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
154. VOJNOVIĆ Steve DUŠAN, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
155. VOJNOVIĆ Matije ĐURO, 1921, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 18.4. 1942. u Crnom Potoku sa grupom mještana.
156. VOJNOVIĆ Dmitra JOKA, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 18.4. 1942. u Crnom Potoku sa grupom mještana.
157. VOJNOVIĆ Đure JEKA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Silovana, a zatim ubijena od ustaša 21. 3. 1942. u Crnom Potoku.
158. VOJNOVIĆ Matije JOKA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1942. u Crnom Potoku.
159. VOJNOVIĆ Stanka JEKA, 1917, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 3. 1942. u Petrovoj gori.
160. VOJNOVIĆ Steve JOKA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku sa grupom mještana [prethodno je silovana).
161. VOJNOVIĆ Save JOVAN, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
162. VOJNOVIĆ Pere JULKA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
163. VOJNOVIĆ Ilije LJUBICA, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 10. 1941. u Petrovoj gori.
164. VOJNOVIĆ Janka LJUBICA, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Starom Selu - Dugačka Luka.
165. VOJNOVIĆ Jovana LJUBICA, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
166. VOJNOVIĆ Milana LJUBICA, 1931, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku sa grupom mještana.
167. VOJNOVIĆ Stevana LJUBICA, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21.3.1942. u Crnom Potoku.
168. VOJNOVIĆ Steve LJUBICA, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
169. VOJNOVIĆ Rade LJUBICA, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
170. VOJNOVIĆ Petra MAKSIM, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
171. VOJNOVIĆ Ilije MARIJA, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 10. 1941. u Crnom Potoku.
172. VOJNOVIĆ Đure MARIJA, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Starom Selu - Dugačka Luka.
173. VOJNOVIĆ Đure MARIJA, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku sa grupom mještana.

174. VOJNOVIĆ Stevana *MARIJA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 11.5. 1942. u Crnom Potoku.
175. VOJNOVIĆ Vuje *MARIJA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku sa grupom *mještana*.
176. VOJNOVIĆ Vuje *MARTA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10.4. 1943. Drenovac, iza Božina Brda, preko rijeke Gline - Bosna.
177. VOJNOVIĆ Stanka *MATIJA*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Crnom Potoku.
178. VOJNOVIĆ Đure *MIHAJLO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18.4. 1942. u Crnom Potoku.
179. VOJNOVIĆ Miloša *MILAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Svinici, kod kuće *Balčina* (naišao na neprijateljsku kolonu).
180. VOJNOVIĆ Nikole *MILAN*, 1901, Srbin, radnik. Ubijen od Nijemaca 1941. u Beogradu (ranije radio u bolnici u Kovinu).
181. VOJNOVIĆ Save *MILAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
182. VOJNOVIĆ Steve *MILAN*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
183. VOJNOVIĆ Steve *MILAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
184. VOJNOVIĆ Stojana *MILAN*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 3. 1942. u Petrovoj gori.
185. VOJNOVIĆ Đure *MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Pobjegao iz zapaljene štale 18. 4. 1942. i istog dana uhvaćen i ubijen od ustaša na njivi u Crnom Potoku.
186. VOJNOVIĆ Miće *MILE*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
187. VOJNOVIĆ Miloša *MILE*, 1896, Srbin, ladar šumarije Plitvički Leskovac. Uхваćen od ustaša 30. 7. 1941. i ubijen u logoru Jadovno kod Gospića.
188. VOJNOVIĆ Nikole *MILE*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
189. VOJNOVIĆ Petra *MILE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
190. VOJNOVIĆ Steve *MILICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
191. VOJNOVIĆ Luke *MILKA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
192. VOJNOVIĆ Pavia *MILKA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
193. VOJNOVIĆ Pavia *MILKA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
194. VOJNOVIĆ Ilije *MILOŠ*, 1907, Srbin, stražar općine Topusko, Živ spaljen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku sa grupom mještana.
195. VOJNOVIĆ Jovana *MILOŠ*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Aprila 1941. zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske i ubijen od Nijemaca u zarobljeništvu u Njemačkoj.
196. VOJNOVIĆ Marka *MILOŠ*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
197. VOJNOVIĆ Stevana *MILOŠ*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Starom Selu - Dugačka Luka.

198. VOJNOVIĆ Marka *MIRKO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
199. VOJNOVIĆ Damjana *NIKOLA*, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18.4. 1942. u Crnom Potoku.
200. VOJNOVIĆ Gaje *NIKOLA*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
201. VOJNOVIĆ Matije *NIKOLA*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
202. VOJNOVIĆ Nikole *NIKOLA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Peckoj.
203. VOJNOVIĆ Petra *NIKOLA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
204. VOJNOVIĆ Steve *NIKOLA*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
205. VOJNOVIĆ Steve *NINA*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
206. VOJNOVIĆ Gaje *PAVA*, 1941, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
207. VOJNOVIĆ Miloša *PAVAO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Starom Selu - Dugačka Luka.
208. VOJNOVIĆ Nikole *PAVAO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
209. VOJNOVIĆ Jovana *PERO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
210. VOJNOVIĆ Mile *PERO*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
211. VOJNOVIĆ Miloša *PERO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara, u povlačenju za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
212. VOJNOVIĆ Stevana *PERO*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
213. VOJNOVIĆ Steve *PERO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
214. VOJNOVIĆ Nikole *PETAR*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21.3. 1942. u Crnom Potoku.
215. VOJNOVIĆ Jovana *RADE*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Peckoj.
216. VOJNOVIĆ Miloša *RADE*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
217. VOJNOVIĆ Đure *RUŽICA*, 1883, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
218. VOJNOVIĆ Stanka *SAVA*, 1910, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 18. 4. 1942. u kući Mile M. Bućana u Crnom Potoku.
219. VOJNOVIĆ Steve *SLAVKO*, 1938. Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
220. VOJNOVIĆ Nikole *STANA*, 1922, Srkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku, sa grupom mještana.
221. VOJNOVIĆ Sime *STANICA*, 1900, Srkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku sa grupom mještana.
222. VOJNOVIĆ Stojana *STANICA*, 1935, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 3. 1942. u Petrovoj gori.

223. VOJNOVIĆ Miloša STANKO, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
224. VOJNOVIĆ Miloša STANKO, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
225. VOJNOVIĆ Đure STEVAN, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
226. VOJNOVIĆ Mile STEVAN, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
227. VOJNOVIĆ Petra STEVO, 1872, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
228. VOJNOVIĆ Rade STOJA, 1883, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku.
229. VOJNOVIĆ Stojana STOJA, 1879, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 18. 4. 1942. u Crnom Potoku u štali *Stevana Vojnovića Solara*.
230. VOJNOVIĆ Sime STOJAN, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
231. VOJNOVIĆ Mile VASILJA, 1894, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Starom Selu - Dugačka Luka.
232. VOJNOVIĆ Đure VIDA, 1903, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.

b) Umrli od tifusa

1. BAKIĆ Mile STEVAN, 1935, Srbin, dijete; umro u bjekstvu za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive, 7. 3. 1943. u Bosni kod Oštrelja - Drvar.
2. BUĆAN Nikole KATA, 1900, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Crnom Potoku.
3. BUĆAN Bože MILE, 1936, Srbin, dijete; umro aprila 1943. u Crnom Potoku.
4. BUĆAN Petra MILE, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva, iz Bosne 17. 4. 1943. u Crnom Potoku.
5. BUĆAN Petra MILE, 1939, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva, iz Bosne 22. 4. 1943. u Crnom Potoku.
6. BUĆAN Bože PETAR, 1935, Srbin, dijete; umro maja 1943. u Crnom Potoku.
7. BUĆAN Ilije PETAR, 1897, Srbin, zemljoradnik; umro 17. 5. 1943. u Peckoj.
8. BUĆAN Petra PETAR, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 4. 1943. u Crnom Potoku nakon povratka iz bjekstva iz Bosne.
9. BUĆAN Vuje PETAR, 1870, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 3. 1943. kod Frkašića - Lika, pri povratku iz bjekstva - iz Bosne.
10. BUĆAN Bože SAVA, 1928, Srpkinja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Crnom Potoku.
11. MILJANOVIĆ Petra EVICA, 1890, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 13. 4. 1943. u Petrovoj gori.
12. MILJANOVIĆ Mile MILAN, 1933, Srbin, dijete; umro 3. 3. 1943. kod Frkašića - Lika, pri povratku iz bjekstva iz Bosne.
13. MILJANOVIĆ Gaje MILINKA, 1897, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Petrovoj gori.
14. MILJANOVIĆ Mile MILOŠ, 1933, Srbin, dijete; umro 7. 3. 1943. kod Frkašića - Lika, pri povratku iz bjekstva iz Bosne.
15. MILJANOVIĆ Matije RISTO, 1876, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 1. 1943. u Petrovoj gori.

16. *MILJANOVIĆ* Miloša *STANA*, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 3. 1943. u G. Budačkom, pri povratku iz bjekstva - iz Bosne.
17. *MUDRIĆ* Matije *KATA*, 1874, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 3. 1943. kod Veijuna, na povratku iz bjekstva - iz Bosne.
18. *MUDRIĆ* Rade *LJUBICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 3. 1943. u Crnom Potoku po povratku iz bjekstva iz Bosne.
19. *MUDRIĆ* Petra *STANKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 3. 1943. nakon povratka iz bjekstva iz Like.
20. *NOVAKOVIĆ* Miloša *LAZO*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 1.4. 1943. u Oštrelju kod Drvara za vrijeme bjekstva u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
21. *NOVAKOVIĆ* Pavia *STANKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 4. 1943. u Crnom Potoku, kao predsjednik NOO.
22. *POŠTIĆ* Matije *MILE*, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 1.4.1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bejkstva iz Bosne.
23. *RKMAN* Dušana *ĐURAĐ*, 1940, Srbin, dijete; umro 1.4. 1943. kod Livna za vrijeme bjekstva u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
24. *RKMAN* Luke *MIKA*, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla 7. 4. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva iz Bosne.
25. *RKMAN* Sime *MILICA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 8. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva iz Bosne.
26. *RKMAN* Mile *SAVO*, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 4. 1943. u Petrovoj gori.
27. *RKMAN* Marka *SIMO*, 1933, Srbin, dijete; umro 2. 4. 1943. u Crnom Potoku, po povratku, iz bjekstva - iz Bosne.
28. *ULEMEK* Matije *DRAGICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. u Petrovoj gori.
29. *VOJNOVIĆ* Jovana *ANA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Crnom Potoku po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
30. *VOJNOVIĆ* Pavia *ADAM*, 1904, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 4. 1943. u Crnom Potoku po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
31. *VOJNOVIĆ* Petra *ANDELIJA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1943. u Petrovoj gori.
32. *VOJNOVIĆ* Petra *ANKA*, 1939, Srпкиnja, dijete; umrla 7. 3. 1943. kod Frkašića, na povratku iz bjekstva - iz Bosne.
33. *VOJNOVIĆ* Jovana *BOŽICA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12. 4. 1943. u Petrovoj gori.
34. *VOJNOVIĆ* Matije *BRANKA*, 1939, Srпкиnja, dijete; umrla 2. 3. 1943. kod Tičeva, u Bosni, za vrijeme bjekstva u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
35. *VOJNOVIĆ* Sime *DAMJAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 4.1943. u Peckoj (u kući *Save Bajića*).
36. *VOJNOVIĆ* Pavia *DANICA*, 1935, Srпкиnja, dijete; umrla 17. 3. 1943. u Petrovoj gori.
37. *VOJNOVIĆ* Ilije *DRAGICA*, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla 6. 3. 1943. u Kokroni - Bosna za vrijeme bjekstva u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
38. *VOJNOVIĆ* Miće *ĐURO*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 4. 1943. u Crnom Potoku po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
39. *VOJNOVIĆ* Miloša *ĐURO*, 1938, Srbin, dijete; umro 8. 3. 1943. kod D. Lapca - Lika, na povratku iz bjekstva - iz Bosne.
40. *VOJNOVIĆ* Maksima *EVICA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla 13. 4. 1943. u Petrovoj gori.

41. VOJNOVIĆ Ilije GOJKO, .1940, Srbin, dijete; umro 9. 3. 1943. kod Livna za vrijeme bjekstva u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
42. VOJNOVIĆ Marka JANKO, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro 12. 5. 1943. u Peckoj.
43. VOJNOVIĆ Đure JEKA, 1890, Srkinja, zemljoradnica; umrla 2. 3. 1943. kod Korenice - Lika, na povratku iz bjekstva - iz Bosne.
44. VOJNOVIĆ Maksima JOVAN, 1870, Srbin, zemljoradnik; umro 4. 4. 1943. u Petrovoj gori.
45. VOJNOVIĆ Ilije LJUBICA, 1938, Srkinja, dijete; umrla 4. 4. 1943. u selu Bjelovac - Bosna, za vrijeme bjekstva u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
46. VOJNOVIĆ Petra MARA, 1937, Srkinja, dijete; umrla 5. 3. 1943. kod Frkašića - Lika, na povratku iz bjekstva - iz Bosne.
47. VOJNOVIĆ Petra MARICA, 1873, Srkinja, zemljoradnica; umrla 13. 4. 1943. u Peckoj.
48. VOJNOVIĆ Petra MARICA, 1904, Srkinja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Crnom Potoku po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
49. VOJNOVIĆ Nikole MARIJA, 1915, Srkinja, zemljoradnica; umrla 28.4.1943. u Crnom Potoku.
50. VOJNOVIĆ Rade MARIJA, 1940, Srkinja, dijete; umrla 10. 4. 1943. u Peckoj.
51. VOJNOVIĆ Pavia MARTA, 1895, Srkinja, zemljoradnica; umrla 21. 3. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne,
52. VOJNOVIĆ Nikole MATIJA, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro 12. 4. 1943. u Petrovoj gori.
53. VOJNOVIĆ Jovana MILAN, 1927, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 4. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
54. VOJNOVIĆ Petra MILE, 1936, Srbin, dijete; umro 9.3. 1943. kod Korenice - Lika, na povratku iz bjekstva - iz Bosne.
55. VOJNOVIĆ Stevana MILOŠ, 1902, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 4. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
56. VOJNOVIĆ Jovana MILKA, 1899, Srkinja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Petrovoj gori.
57. VOJNOVIĆ Petra MILKA, 1904, Srkinja, zemljoradnica; umrla 11.4. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
58. VOJNOVIĆ Petra MILKA, 1914, Srkinja, zemljoradnica; umrla 28. 3. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
59. VOJNOVIĆ Adama MILKA, 1932, Srkinja, dijete; umrla 2. 4. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
60. VOJNOVIĆ Petra NIKOLA, 1940, Srbin, dijete; umro 2. 4. 1943. kod Korenice - Lika, na povratku iz bjekstva - iz Bosne.
61. VOJNOVIĆ Stevana NIKOLA, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 4. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
62. VOJNOVIĆ Jovana PETAR, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 31.3. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
63. VOJNOVIĆ Jovana PETAR, 1906, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 3. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
64. VOJNOVIĆ Pavia RADE, 1906, Srbin, zemljoradnik; umro 6. 3. 1943. kod Drvara za vrijeme bjekstva u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
65. VOJNOVIĆ Mile SIMO, 1910, Srbin, zemljoradnik; umro 17. 6. 1943. u Crnom Potoku.
66. VOJNOVIĆ Stevana SIMO, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 4. 1943. u Petrovoj gori.
67. VOJNOVIĆ Sime STANA, 1899, Srkinja, zemljoradnica; umrla 26. 4. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.

68. VOJNOVIĆ Stojana STANA, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 4. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
69. VOJNOVIĆ Đure STOJA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 5. 1943. u Crnom potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
70. VOJNOVIĆ Ninka STOJA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.
71. VOJNOVIĆ Petra STOJAN, 1938, Srbin, dijete; umro 14. 4. 1943. u Crnom Potoku, po povratku iz bjekstva - iz Bosne.

c) *Žrtve rata*

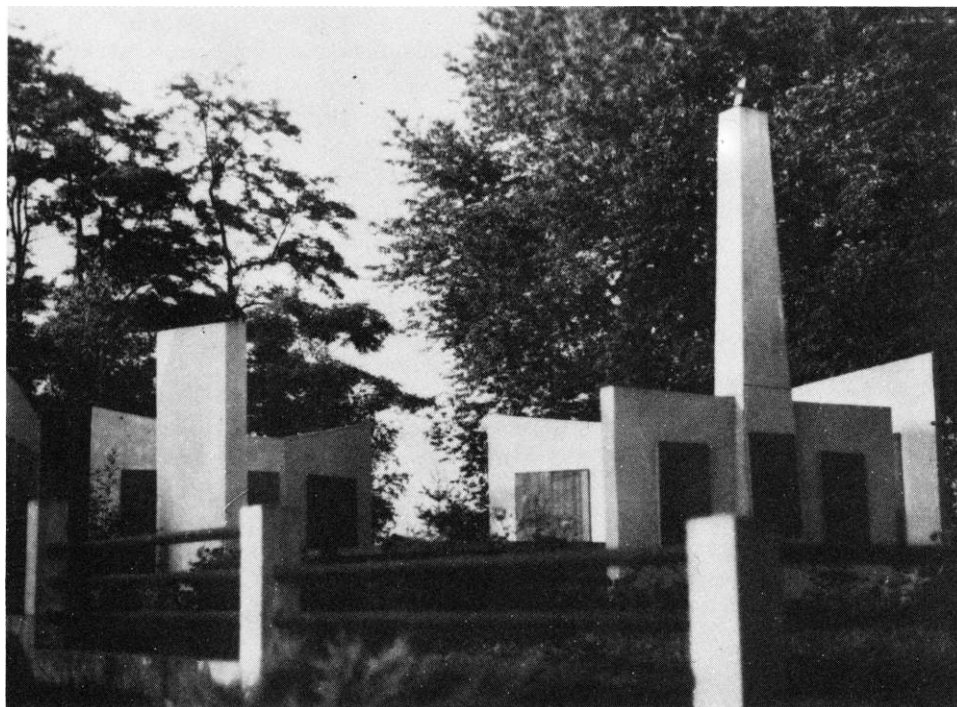
1. BAKIĆ Mile MARKO, 1938, Srbin, dijete. Nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive februar - mart 1943. kod Drvara.
2. BAKIĆ Mile MILICA, 1940, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive februar - mart 1943. kod Drvara.
3. BAKIĆ Ilije SAVO, 1938, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene za vrijeme bjekstva 7. 10. 1942. u Crnom Potoku.
4. BAKIĆ Mile ŠTAKA, 1939, Srпкиnja, dijete. Nestala za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive februar - mart 1943. kod Drvara.
5. BAKIĆ Mile STEVAN, 1933, Srbin, dijete. Nestao u Bosni za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive februara 1943. godine.
6. BUĆAN Petra MILJKA, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade za vrijeme bjekstva 23. 1. 1942. u Peckoj.
7. BUĆAN Petra NIKOLA, 1940, Srbin, dijete. Umro od prehlade za vrijeme bjekstva 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.
8. KOLUNDŽIJA Marka STANICA, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade zadobivene u bjekstvu 21. 4. 1942. u Crnom Potoku.
9. MAZINJANIN Stanka LAZO, 1875, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 23. 4. 1942. u Crnom Potoku.
10. MAZINJANIN Mile MATIJA, 1940, Srbin, dijete. Umro od prehlade za vrijeme bjekstva 2. 5. 1942. u Petrovoj gori.
11. MAZINJANIN Save MILJKA, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade za vrijeme bjekstva 17. 5. 1942. u Petrovoj gori.
12. MUDRIĆ Rade LJUBAN, 1936, Srbin, dijete. Umro od zime i gladi za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive 1. 3. 1943. na Oštrelju - kod Drvara.
13. POŠTIĆ Sime DUŠAN, 1927, Srbin, zemljoradnik. Čuvajući stoku naišao na njemačku bombu i poginuo 28. 5. 1945. u Crnom Potoku.
14. VOJNOVIĆ Pavia DRAGICA, 1939, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade za vrijeme bjekstva 15. 4. 1942. u Petrovoj gori.
15. VOJNOVIĆ Mile MILJKA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade za vrijeme bjekstva 10. 3. 1942. u Petrovoj gori.

NAPOMENA: Podaci o nosiocima »Partizanske spomenice 1941« godine, poginulim i umrlim borcima i žrtvama fašističkog terora prikupljeni na osnovu dokumenata u Općinskom odboru SUBNOR-a Vrginmost, a na terenu ih provjerili Matija Bućan, Pero Bućan Perica, Miloš Bućan, Vujo Bućan, Maksim Mazinjanin, Petar Mijanović, Miieta Vojnović, Ostoja Vojnović i Rade Vojnović. Provjereni su i na skupu 24 mještana, od kojih su četvorica nosioci »Partizanske spomenice 1941« godine, a neki su ratni odbornici i članovi KPH, 13. maja 1979. u Crnom Potoku.

ČEMERNICA

Istočno od Vrginmosta, na komunikaciji za Glinu, prostire se selo Čemernica. Čini je Gornja Čemernica pored puta Vrginmost - Glina i Donja Čemernica pored željezničke pruge Vrginmost - Topusko. Graniči sa selima: Blatuša, Bukovica i Batinova Kosa.

Prema popisu stanovništva 1931. godine Čemernica je imala 1452 stanovnika, uoči rata 1941. godine oko 269 domaćinstava i oko 1588 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine 232 domaćinstva sa 991 stanovnikom. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici. Slab kvalitet zemlje i primitivan način obrade jedva je obezbjeđivalo stanovništvo. Mnogi su zarađivali van svoga sela, a neki su se bavili i raznim zanatima, što im je činilo dopunski izvor prihoda.

Spomenik palim borcima i žrtvama fašističkog terora

TEKST NA SPOMENIKU: »Avgust 1941. godine, vrijeme stravičnog rata i neizvjesnosti, dani masovnog istrebljenja srpskog naroda. Predstavnici zločinačke ustaške države pozvaše ina ovom mjestu, gdje se nalazila zgrada općine Čemernice, okupiše 3. avgusta odrasle muškarce sela Batinove Kose, Bukovice i Čemernice. Okupljene ljude ustaše odvedoše u Glinu, gdje ih u pravoslavnoj crkvi, noću između 4. i 5. avgusta 1941. godine, mučiše i usmrtiše nožem, maljem i kundakom. Ovaj zločin u nizu drugih na Kordunu i Banji, osta u historiji kao neshvatljiv užas.

U toku četiri ratne godine iz navedenih sela pogibe u borbi za slobodu i socijalizam 50 boraca, a zločini izvršeni u glinskoj crkvi, u zbjezgovima Petrove gore, u Ratkovića Strani, u Jadovni, u ustaškim logorima i zatvorima i drugdje, oduzeše našim selima 1016 nedužnih života.

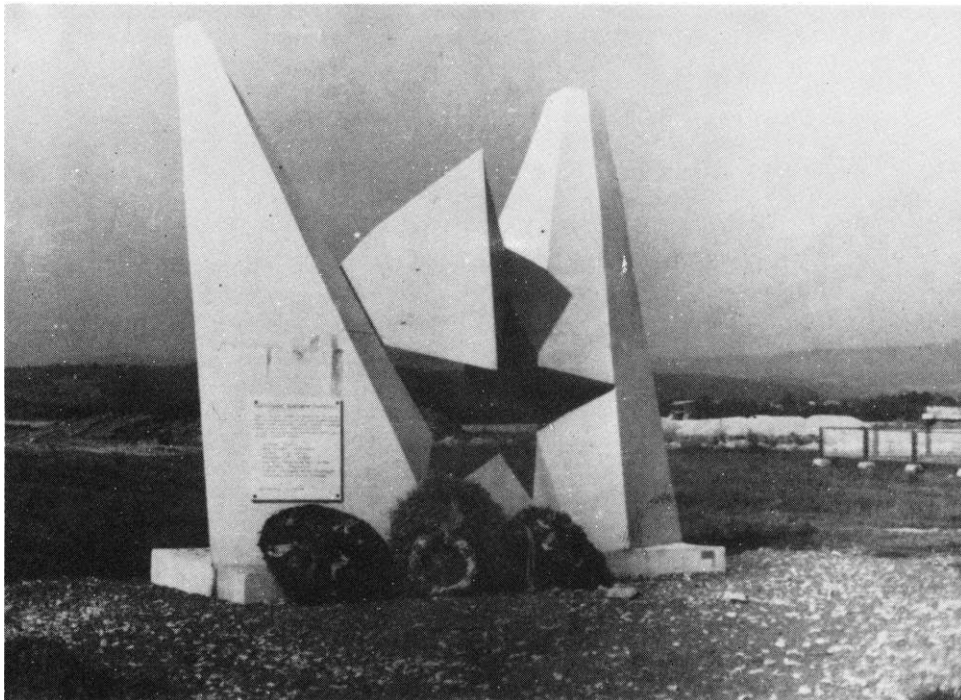
Dragi roditelji, sestre, braćo, bake i djedovi, znani i neznani srodnici i prijatelji:

Vi padoste kao nevine žrtve prljave politike izroda ljudskog roda, kao borci za slobodu, slogu i radost, za naše ljepše i sretnije sutra.

Neka se nikad ne zaborave vaše patnje i naša bol.«

Kuća u Čemernici gdje su ustaše vršile silovanje, a zatim odvodile i ubijale u Ratkovića Strani.

Spomen-obilježje aerodroma u Čemernici

Skladište na aerodromu Čemernica

Prije rata tu je bilo sjedište općine sa poštom, osnovnom školom, crkvom, trgovinskom radnjom i kafanom. Jedini nosilac kulturnog života bila je osnovna škola »Car Dušan Silni«. U okviru nje djelovalo je gimnastičko društvo »Soko«, koje je okupljalo naprednu školsku i seljačku omladinu. Pored sportsko-gimnastičkih priredbi, društvo je priređivalo i razne umjetničke programe. Programsku orijentaciju i sadržaj aktivnosti obezbjeđivao je upravnik škole *Nikola Paunović*, a naročito *Ilija Ratković* i njegov brat *Milutin*, student i član SKOJ-a u Zagrebu. Pokušaj popa *Opačića* da društvu da prorežimski karakter, nije uspio.

Socijalna i politička previranja bila su stalna, a pojačavala su se pred općinske i državne izbore. Kupovina glasova i falsifikovanje izbornih rezultata, dovelo je i do manjih pobuna i fizičkih obračuna u borbi za čelne pozicije u općini. Redovno je intervenisala žandarmerija. U takvim prilikama stalno je raslo nezadovoljstvo i političko neraspoloženje među ljudima.

U selu nije postojala organizacija KPH, koja bi oko sebe okupila nezadovoljne mase, organizovala ih i sadržajno usmjerila akciju u progresivnom pravcu, a naročito u pogledu priprema za odbranu od neposredne rastuće fašističke opasnosti. Većina žitelja u selu nije ni znala šta je to fašizam.

Poslije kapitulacije bivše Jugoslavije i stvaranjem tzv. NDH i ovdje je, kao i u drugim selima, zavladao strah i neizvjesnost. Za stanovnike ovoga sela to je još teže bilo, jer su se našli na komunikaciji, blizu ustaških garnizona: Vrginmost, Topusko, Glina. Još u toku mobilizacije i kratkotrajnog rata, pojavile su se manje grupe naoružanih ljudi bez

vojnih simbola. Mačekova zaštita je uz prijetnje presretala i maltretirala bivše vojnike koji su se vraćali kućama. Počela su i odvođenja i ubijanja nevinih ljudi. U maju, junu i julu 1941. godine ustaše su odvele i poubijale 37 ljudi, od kojih su 15 odvedeni i poubijani u logoru Jadovno kod Gospića, a 22 u Glini, samo zato što su bili druge vjere. Uspostavom vlasti u Vrginmostu i Topuskom, ustaše su za svog povjerenika u Čemernici postavili *Josipa Živčića*, rodom iz Batinove Kose, a za bilježnika općine Srbina *Adama Ožegovića*, kako bi kasnije ljude lakše okupili, na prevaru odveli na pokrst i poubijali u Glini.

Po preuzimanju vlasti *Živčić* je odmah počeo da sprovodi ustaške direktive i da raznim obmanama prikuplja ljude i da omogućava njihovo odvođenje i ubijanje. Od mnogih je dobio i imanja za propusnicu za iseljenje u Srbiju. Ali, za narod sela Čemernice, kao i Bukovice i Batinove Kose, najteži dan bio je 2. 8. 1941. godine. Toga dana, po naređenju ustaškog povjerenika *Živčića* i pod uticajem *Ožegovića* i učiteljice *Borojević*, ljudi su otišli na pokrst u Vrginmost, uz obećanja da će se vratiti i slobodno živjeti kod svojih kuća. Umjesto toga, njih 295 odvedeno je i na zvjerski način poubijano 3. 8. 1941. godine u pravoslavnoj crkvi u Glini - po zlu poznati glinski pokolj. Poslije toga pa do kraja rata ubijeno je još 155 nevinih žena, djece i staraca, od kojih 68 u zloglasnom logoru Jasenovac.

Od kraja 1941. do kraja 1942. godine tu je bila i stalna neprijateljska posada sa smještajem u školi i kući upravnika škole, sa dobrim rovovima i bunkerima. Odatle su hvatali, odvodili i ubijali nevini narod, odatle su izvodili svoje napade na partizane, i u drugim selima palili kuće i ubijali narod. Januara 1942. godine tu je bilo oko 50 žandarma, marta oko 110 ustaša i 60 žandarma, jula oko 70 žandarma, septembra jedna satnija ustaša, novembra 118 žandarma i dvije satnije ustaša, a decembra 1942. oko 200 do-mobrana, koji su učestvovali i u okruženju partizana na Kozari.

Komanda aerodroma (aerobaze). Drugi s leva Mile Bućan, komandant.

Prvi napad na ovu neprijateljsku posadu izvršili su borci 4. bataljona 1. KPO i 5. bataljona Banijskog partizanskog odreda 20. jula 1942. godine. Zbog slabe koordinacije i jakog otpora žandarma napad nije uspio. Drugi napad, 23. novembra 1942, izveli su borci 1. brigade 8. divizije. Ni ovoga puta partizani nisu uspjeli da razbiju jaku odbranu 118 žandarma i dvije satnije ustaša. U trećem napadu, 14. decembra 1942, borci 15 brigade (3 brigada 8. kordunaške divizije) uspjeli su da razbiju odbranu 200 domobrana i oslobode selo Čemernicu. Od tada pa do kraja rata ovdje više nije bilo neprijateljske posade. Tek tada, narod Čemernice počeo je malo slobodnije da živi.

Od početka ustanka 1941. godine pa sve do oslobođenja Čemernice 14. decembra 1942, bile su i određene teškoće za okupljanje naroda za NOB. No, i pored toga, pojedinci su odlazili već 1941. godine u NOV, kao: *Mile Ratković, Ljuban Korać, Dušan Kajganić, Petar Milojević, Milan Ratković, Milka Bakić, Mirko Rkman* i *Milan Zimonja*, a oni koji su ostali organizovali su se u NOO, organizaciju omladine i organizaciju AFŽ-a, sve krajem maja 1942. godine. Prije toga nisu postojali ni realni uslovi, jer je selo ostalo bez ljudi i stalno bilo pod ustaškom kontrolom.

Na liniji NOB od 1941. godine djelovali su i radili za NOP *Janko Bekić, Đuro Jovana Kraguljac* i *Mile Sime Obradović*. Oni poslije proboja neprijateljskog obruča u Petrovoj gori 14. maja 1942. godine formiraju i NOO, u koga su pored njih trojice ušli i *Janko Jan-ka Kajganić*, kao predsjednik i *Evica Jovanović*. Kasnije kao odbornici istakli su se i *Milka Lončar, Mile Novaković* i *Mane Rkman*.

Angažovanjem i radom partijsko-političkih radnika na terenu, juna 1942. godine formirana je i omladinska organizacija i organizacija AFŽ-a. Omladinsko rukovodstvo, koje je ujedno bilo i aktiv SKOJ-a, sačinjavali su *Evica Petra Jovanović*, odbornik NOO, *Mica* i *Mila Lončar, Danica Klipa*, sekretar, *Branko Korać, Dušan Krošnjar, Savka Kroš-njar* i *Stana Jovana Majstorović*. U odbor za rukovođenje sa organizacijom AFŽ-a iz-abrane su *Kata Petra Kraguljac, Stana Jovana Kraguljac*, predsjednica, *Stanica Kragu-ljac, Mila Petra Obradović* i *Dragica Draga Đure Vujanović*.

U toku 4-godišnje NOB selo Čemernica izgubilo je 586 svojih članova. Od strane neprijatelja ubijeno je 486 nevinih ljudi, žena i djece, 50 je umrlo od tifusa, a 22 su žrtve rata. U jedinicama NOV poginulo je 26 boraca, a od preživjelih učesnika pet su nosioci »Partizanske spomenice 1941«.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **BAKIĆ** Mihajla **MILKA**, 1918, Srпкиnja, učiteljica. U PO Perna stupila 1941. Bila slušalac 1. oficirskog kursa GŠH februara 1942, a zatim komandir i delegat voda.
2. **KORAĆ** Nikole **LJUBAN**, 1921, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. Borac u PO Malička i Crni Potok, borac i operativni oficir 1. bataljona 1. KPO, komandant bataljona, načelnik obavještajnog centra za Kordun i obavještajni oficir Kodunaške divizije.
3. **RATKOVIĆ** Adama **MILOŠ MILE**, 1907, Srbin, službenik. U PO Malička stupio 1941. Bio komesar 4. čete 1. bataljona 1. KPO od oktobra 1941. Komesar 3. bataljona 1. KPO, komesar 1. KPO, komesar 1. bataljona 3. brigade 8. divizije decembra 1942. pomoćnik komandanta Kordunaškog vojnog područja i predsjednik Kotarskog NOO Vrginmost.
4. **RKMAN** Ilije **MIRKO**, 1927, Srbin, zemljoradnik. U PO stupio 12. 12. 1941. Borac i vodnik u 2. brigadi 8. divizije i u Omladinskoj brigadi 4. korpusa.
5. **ZIMONJA** Jandre **MILAN**, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1941. godine. Za vrijeme rata bio u vojno-pozadinskim jedinicama i ustanovama.

POGINULI I UMRILI BORCI

1. *BAKIĆ* Petra *MARKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1943. u Petrovoj gori, na Petrovcu.
2. *BEKIĆ* Mile *JANKO*, 1924, Srbin, sluga u selu Dvorište kod Gline. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije 1944. kod Petrinje.
3. *BEKIĆ* Pavia *JANKO*, 1914, Srbin, graničar. U PO Bović stupio 27. 9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 12. 11. 1944. u Vojnovcu kod Plaškoga.
4. *BODLOVIĆ* Jandre *DANICA*, 1922, Srbin, zemljoradnica. Član SKOJ-a od 1942. U NOV od 10. 1. 1943. Poginula kao borac 36. divizije 20. 10. 1944. kod Beograda.
5. *IVKOVIĆ* Jovana *MILE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 6. 1943. kod Cetingrada.
6. *KAJGANIĆ* Nikole *DUŠAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od novembra 1941. Goloruk oteo karabin od ustaše kod Vratnika. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 9. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
7. *KAJGANIĆ* Đurđa *ĐURO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao desetar 2. brigade 8. divizije oko 13. 3. 1944. kod Tounjskog Tržića.
8. *KAJGANIĆ* Petra *ĐURO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 9. 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. u Petrovoj gori, na Petrovcu.
9. *KAJGANIĆ* Pavia *ILIJA*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao vojnik bivše jugoslovenske vojske u borbi protiv Nijemaca aprila 1941. u Srbiji.
10. *KOMLJENOVIĆ* Pavia *MILE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. u Petrovoj gori, na Petrovcu.
11. *MAJSTOROVIĆ* Jovana *JANKO*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 1. 1944. kod Plaškog.
12. *MILOJEVIĆ* Milana *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 11. 1941. Poginuo kao puškomitraljezac, stariji vodnik, u stojećem stavu kao vrlo hrabar borac 1. brigade 8. divizije 11. 12. 1944. kod Saborskog - Lika.
13. *OBRADOVIĆ* Đure *ĐURO*, 1922, Srbin, pisar u općini Čemernica. U NOV od 20. 8. 1942. Poginuo kao komesar čete 2. brigade 8. divizije 20. 2. 1945. kod Vaganca.
14. *OBRADOVIĆ* Jandre *JANKO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 18. 12. 1943. Umro od prehlade kao borac čete za vezu 8. divizije 30. 3. 1945. u partizanskoj bolnici Glina.
15. *OREŠČANIN* Jovana *DRAGAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 16. 9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 18. 10. 1944. kod Rakovice.
16. *OREŠČANIN* Jovana *MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Izabran u seoski NOO Gornja Čemernica, proljeća 1944. Stupio u NOV 10. 8. 1944. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 1.1. 1945. u Vaganca.
17. *POLIMAC* Nikole *ADAM*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 6. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 6. 8. 1943. kod Cetingrada.
18. *POLIMAC* Stanka *LJUBAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije kod Topuskog, bio na bolovanju i poginuo nesretnim slučajem 5. 10. 1943.
19. *RADOŠEVIĆ* Petra *DRAGAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.7. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije, kada je bio na bolovanju, od Nijemaca 21. 1. 1943. u Čemernici.

20. *RADOŠEVIĆ* Petra *STOJAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije kada je bio na bolovanju, od Nijemaca 20. 1. 1943. u Čemernici.
21. *RATKOVIĆ* Stanka *DURO*, 1914, Srbin. Poginuo kao bivši jugoslovenski finans u borbi protiv Italijana aprilskog rata 1941. na Trsatu kod Sušaka, Rijeka.
22. *RATKOVIĆ* Sime *MILAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od 8. 10. 1941. Poginuo kao komandir voda 1. udarne brigade NOV Hrvatske 7. 11. 1942. u prvom napadu na Slunj.
23. *RKMAN* Janka *STEVAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao pred ustaškim terorom 1942, u Srbiju i stupio u NOV 1. 6. 1943. Poginuo kao borac 28. divizije oko 20. 10. 1944. kod Beograda.
24. *STANOJEVIĆ* Jovana *STANKO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. Pobjegao iz njemačkog zarobljeništva i stupio u NOV 20. 6. 1942. Poginuo kao borac-brico, u bataljonu 2. brigade 8. divizije 23. 11. 1944. na Trojvrhu kod Plaškoga.
25. *TODOROVIĆ* Mile *MILA*, 1926, Srkinja, zemljoradnica. Izbjegli od ustaškog terora 1941. u selu Ostrvo kod Vinkovaca. Stupila u NOV 1942. Poginula kao borac 21. brigade 28. divizije 1944. u selu Klis kod Osijeka.
26. *VRČIĆ* Srđana *STANKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 26. 9. 1943. kod Javornika.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *ARLOV* Sime *EVICA*, 1884, Srkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 20. 6. 1942. u svojoj kući, u Čemernici.
2. *ARLOV* Mile *MILAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
3. *BAKIĆ* Jovana *BOŽO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
4. *BAKIĆ* Janka *DUŠAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. *BAKIĆ* Janka *DURO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
6. *BAKIĆ* *KAJA*, 1912, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša kada su palili selo 10. 1. 1942. u Čemernici.
7. *BAKIĆ* Janka *MARKO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
8. *BAKIĆ* *Nikole MIHAJLO*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
9. *BAKIĆ* Milana *MILAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *BAKIĆ* Petra *MILE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
11. *BAKIĆ* Milana *NIKOLA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

12. *BAKIĆ* Janka *PAVAO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
13. *BAKIĆ* Stevana *PAVAO*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
14. *BAKIĆ* Janka *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
15. *BAKIĆ* Stevana *PETAR*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ustaše su mu odsjekle glavu i nabile na kolac, 7. 2. 1942. u Topličkim kosama.
16. *BAKIĆ* Vasilja *PETAR*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
17. *BAKIĆ* Petra *STANKO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
18. *BAKIĆ* Nikole *VASILJ*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
19. *BEKIĆ* Pavia *DUŠAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
20. *BEKIĆ* Stanka *ĐURO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2.8.1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
21. *BEKIĆ* Marka *JANJA*, 1901, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Černernici.
22. *BEKIĆ* Mane *JOVAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
23. *BEKIĆ* Miloša *JOVAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
24. *BEKIĆ* Pavia *JOVAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
25. *BEKIĆ* S. *MILE*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
26. *BEKIĆ* Pavia *MOJSIJE*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 8. 1941. u Glinskoj bolnici.
27. *BEKIĆ* Đurđa *PETAR*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8.1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
28. *BEKIĆ* Matije *PETAR*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2.8.1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
29. *BEKIĆ* Marka *VASILJA*, 1896, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od Čerkeza 25. 5. 1944. u Černernici.
30. *BODLOVIĆ* Stanka *ADAM*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
31. *BODLOVIĆ* Rade *DRAGAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
32. *BODLOVIĆ* Stanka *DUŠAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
33. *BODLOVIĆ* Stanka *RADE*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

34. **CREVAR** Jovana **DRAGAN**, 1906, Srbin, blagajnik šumarije. Ubijen od ustaša 7. 5. 1941. u stanu u Glini.
35. **CREVAR** Stojana **DUŠAN**, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
36. **CREVAR** Nikole **JANKO**, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
37. **CREVAR** Stanka **JANKO**, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
38. **CREVAR** Marka **JOSIP**, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
39. **CREVAR** Stanka **JOSIP**, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1941. za vrijeme dužnosti kao kondukter na željeznici.
40. **CREVAR** Petra **JOVAN**, 1883, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
41. **CREVAR** Marka **MARKO**, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden 24. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
42. **CREVAR** Matije **MARKO**, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša zajedno sa majkom i sestrom 27. 3. 1942. u Petrovoj gori.
43. **CREVAR** Janka **MILAN**, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša u Gorama.
44. **CREVAR** Marka **MILE**, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
45. **CREVAR** Matije **MIKA**, 1940, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša zajedno sa majkom i bratom 27. 3. 1942. u Petrovoj gori.
46. **CREVAR** Marka **MILOŠ**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
47. **CREVAR** Sime **PAVA**, 1911, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša zajedno sa dvoje djece 27. 3. 1942. u Petrovoj gori.
48. **CREVAR** Petra **STANICA**, 1894, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
49. **CREVAR** Nikole **STANKO**, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 19. 7. 1942. u Čemerici.
50. **CREVAR** Marka **STOJAN**, 1875, Srbin, zemljoradnik. Odveden iz mlina »Banovac« od ustaša u Topusko, a zatim u Glinu gdje su ga ubili 29. 7. 1941.
51. **CREVAR** Stojana **STOJAN**, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
52. **ČORIĆ ĐURO**, 1871, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
53. **DEMONJA** Pane **MILE**, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
54. **DEMONJA** Nikole **PANE**, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
55. **DEVIĆ** Petra **DAMJAN**, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
56. **DEVIĆ** Petra **DRAGAN**, 1915, Srbin, zemljoradnik. Odveden u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen 6. 5. 1941. od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.

57. *DEVIĆ* Rade *GAJO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
58. *DEVIĆ* Petra *ILIJA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
59. *DEVIĆ* Stanka *ILIJA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
60. *DEVIĆ* Petra *JANKO*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Čemernici.
61. *DEVIĆ* Teše *JULIKA*, 1909, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 15. 4. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
62. *DEVIĆ* Josipa *LUKA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
63. *DEVIĆ* Petra *MATIJA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
64. *DEVIĆ* Petra *MILAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
65. *DEVIĆ* Mile *PAVAO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
66. *DEVIĆ* Petra *PAVAO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
67. *DEVIĆ* Damjana *PETAR*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
68. *DEVIĆ* Mile *PETAR*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
69. *DEVIĆ* Gaje *RADE*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen 6. 5. 1941. od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
70. *DEVIĆ* Petra *RADE*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
71. *DEVIĆ* Petra *SAVO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
72. *DEVIĆ* Petra *SIMO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
73. *DEVIĆ* Mile *STANKO*, 1911, Srbin, krojač. Ubijen od ustaša jula mjeseca 1941. u Derventi.
74. *DEVIĆ* Petra *TEŠO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
75. *DRAGOJEVIĆ* Pavia *ANDELIJA*, 1887, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Čemernici.
76. *DRAGOJEVIĆ* Josipa *DRAGAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
77. *DRAGOJEVIĆ* Ljubana *DRAGAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
78. *DRAGOJEVIĆ* Adama *DUŠAN*, 1880, Srbin, zemljoradnik. U maju 1941. odveden iz Karlovca i ubijen od ustaša u Jadovnu kod Gospića.
79. *DRAGOJEVIĆ* Nikole *LJUBAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.

80. **DRAGOJEVIĆ** Adama **MARKO**, 1885, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
81. **DRAGOJEVIĆ** Ljubana **MILE**, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od kuće 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
82. **DRAGOJEVIĆ** Janka **PAVAO**, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
83. **DRAGOJEVIĆ** Josipa **PETAR**, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Glini.
84. **DRAŽIĆ** Vase **JULIKA**, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena maja 1942. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
85. **DRAŽIĆ** Matije **MARIJA**, 1869, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u kući na krevetu u Čemernici.
86. **DRAŽIĆ** Vase **VUKAŠIN**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danicu kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
87. **DROBNJAK** Stojana **BOGDAN**, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
88. **DROBNJAK** Pavia **DRAGAN**, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
89. **DROBNJAK** Mihajla **ĐURO**, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
90. **DROBNJAK** Jovana **JOVAN**, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
91. **DROBNJAK** Pavia **LJUBICA**, 1885, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
92. **DROBNJAK** Mile **MIHAJLO**, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
93. **DROBNJAK** Janka **MILAN**, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
94. **EREMIJA** Nikole **MILE**, 1882, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
95. **EREMIJA** Mile **NIKOLA**, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
96. **EREMIJA** Mile **PERO**, 1926, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
97. **GAZIBARA** Marka **MARKO**, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
98. **GAZIBARA** Marka **PERO**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden od kuće i ubijen od ustaša 1941. u Topličkim kosama.
99. **GUŠIĆ** Miloša **MILAN**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
100. **GUŠIĆ** Miloša **RADE**, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
101. **GVOZDIĆ** Rade **MILOŠ**, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Banskom Grabovcu - Banija.
102. **IVKOVIĆ** Marka **MARKO**, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden sa željezničke stanice Vrginmost jula 1941. i ubijen od ustaša u Vrginmostu.

103. **IVKOVIĆ** Marka **PAVAO**, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
104. **IVKOVIĆ** Jovana **PETAR**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
105. **IVKOVIĆ** Petra **PETAR**, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
106. **IVKOVIĆ** Jovana **STANKO**, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
107. **IVKOVIĆ** Matije **STANKO**, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
108. **JOVANOVIĆ** Miloša **DANICA**, 1935, Srpkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 16.2. 1942. u kući svoga djede u Blatuši.
109. **JOVANOVIĆ** Miloša **DRAGAN**, 1929, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 16.2. 1942. u kući svoga djede u Blatuši.
110. **JOVANOVIĆ** Jovana **ILJA**, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
111. **JOVANOVIĆ** Stojana **JOVAN**, 1871, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša decembra 1942. u Čemernici.
112. **JOVANOVIĆ** Teodora **JOVAN**, 1872, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
113. **JOVANOVIĆ** Mije **MARIJA**, 1910, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 16. 2. 1942. u kući svoga oca u Blatuši.
114. **JOVANOVIĆ** Petra **MARKO**, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
115. **JOVANOVIĆ** Jovana **MILAN**, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
116. **JOVANOVIĆ** Miloša **MILKA**, 1933, Srpkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 16. 2. 1942. u kući svoga djede u Blatuši.
117. **JOVANOVIĆ** Matije **MILOŠ**, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
118. **JOVANOVIĆ** Jovana **MIRKO**, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
119. **JOVANOVIĆ** Teodora **PAVAO**, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden od kuće i ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. u Crevarskoj Strani.
120. **JOVANOVIĆ** Rade **PETAR**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
121. **JOVANOVIĆ** Teodora **PETAR**, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
122. **JOVANOVIĆ** Jovana **SIMICA**, 1872, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 16. 2. 1942. u kući **Mile Oreščanina** u Blatuši.
123. **JOVANOVIĆ** Miloša **STANA**, 1939, Srpkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 16. 2. 1942. u kući svoja djede u Blatuši.
124. **JOVANOVIĆ** Miloša **ZORKA**, 1934, Srpkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 16. 2. 1942. u kući svoga djede u Blatuši.

125. **KAJGANIĆ** Nikole **ADAM**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
126. **KAJGANIĆ** Jovana **JANKO**, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
127. **KAJGANIĆ** Pavia **JOVAN**, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 16. 2. 1942. u Blatuši.
128. **KAJGANIĆ** Petra **JOVAN**, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
129. **KAJGANIĆ** Stevana **JOVAN JOCO**, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
130. **KAJGANIĆ** Mile **MATIJA**, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
131. **KAJGANIĆ** Nikole **MILAN**, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
132. **KAJGANIĆ** Petra **MILAN**, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
133. **KAJGANIĆ** Josipa **MILE**, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
134. **KAJGANIĆ** Petra **MILE**, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
135. **KAJGANIĆ** Petra **MILOŠ**, 1925, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
136. **KAJGANIĆ** Vase **MIRKO**, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
137. **KAJGANIĆ** Petra **NIKOLA**, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
138. **KAJGANIĆ** Đurđa **PAVAO**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
139. **KAJGANIĆ** Jovana **PAVAO**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
140. **KAJGANIĆ** Janka **PETAR**, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
141. **KAJGANIĆ** Nikole **PETAR**, 1925, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
142. **KAJGANIĆ** Pavia **PETAR**, 1925, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
143. **KAJGANIĆ** Janka **STANKO**, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
144. **KAJGANIĆ** Josipa **VASO**, 1882, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
145. **KARLOVČAN** G. **SLOBODANKA**, 1941, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
146. **KLIPA** Sime **DRAGAN**, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
147. **KLIPA** Sime **DRAGICA**, 1931, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12.5. 1942. u Petrovoj gori.

148. **KLIPA** Teodora **EVICA**, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
149. **KUPA** Jovana **JOVAN JOCO**, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori. Bio invalid iz prvog svjetskog rata.
150. **KLIPA** Đurđa **MARKO**, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
151. **KLIPA** Đurđa **MILE**, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 10. 1941. u Čemernici.
152. **KLIPA** Sime **MILKA**, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 12. 5. 1942. u kući svoje tetke u Radonji, kod Vojnića.
153. **KLIPA** Sime **PETAR**, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
154. **KUPA** Jovana **SIMO**, 1881, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
155. **KLIPA** Sime **ZORKA**, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
156. **KOMLJENOVIC** Jovana **PAVAO**, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
157. **KOMLJENOVIC** Petra **PETAR**, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
158. **KORAĆ** Bogdana **DUŠAN**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
159. **KORAĆ** Pavia **DURO**, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Glini.
160. **KORAĆ** Milana **JOVAN JOCA**, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
161. **KORAĆ** Vase **JOVAN JOCO**, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
162. **KORAĆ** Miloša **MARKO**, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
163. **KORAĆ** Nikole **MILAN**, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
164. **KORAĆ** Vase **MILAN**, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
165. **KORAĆ** Milana **MILOŠ**, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
166. **KORAĆ** Nikole **NENAD**, 1918, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
167. **KORAĆ** Đure **NIKOLA**, 1918, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
168. **KORAĆ** Đure **SLAVKO**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
169. **KOSOVAC** Mile **DRAGAN**, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
170. **KOSOVAC** Jandre **ILJA**, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
171. **KOSOVAC** Damjana **JANDRE**, 1872, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 12. 1941. u Čemernici.

172. **KOSOVAC** Jandre **JANKO**, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
173. **KOSOVAC** Miloša **JANKO**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
174. **KOSOVAC** Pavia **JANKO**, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
175. **KOSOVAC** Save **JANKO**, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
176. **KOSOVAC** Save **JOVAN**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
177. **KOSOVAC** **JULIKA**, 1877, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 2. 1942. u Čemernici.
178. **KOSOVAC** Save **MILE**, 1925, Srbin, zemljoradnik. U jesen 1941. odveden od strane ustaša i ubijen.
179. **KOSOVAC** Janka **PAVAO**, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
180. **KOSOVAC** Save **PAVAO**, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
181. **KOSOVAC** Jandre **SIMO**, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
182. **KOSOVAC** **SOFIJA**, 1913, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1942. u Čemernici.
183. **KRAGULJAC** Đure **DARINKA**, 1938, Srkinja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
184. **KRAGULJAC** Mile **DRAGAN**, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
185. **KRAGULJAC** Stanka **ĐURAD**, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
186. **KRAGULJAC** Janka **ĐURO**, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
187. **KRAGULJAC** **ILIJA**, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
188. **KRAGULJAC** Ilije **JANKO**, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
189. **KRAGULJAC** Jovana **JANKO**, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
190. **KRAGULJAC** Stanka **JANKO**, 1877, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
191. **KRAGULJAC** Đorđa **JOVAN**, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
192. **KRAGULJAC** Janka **JOVAN**, 1884, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 10. 1. 1942. u Čemernici.
193. **KRAGULJAC** Marka **LJUBAN**, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

194. *KRAGULJAC* Pavia *LJUBAN*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
195. *KRAGULJAC* Jovana *MARKO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
196. *KRAGULJAC* Petra *MARKO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
197. *KRAGULJAC* Stanka *MARKO*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
198. *KRAGULJAC* Mile *MILAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
199. *KRAGULJAC* Pavia *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
200. *KRAGULJAC* Stanka *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden iz Topuskog 25. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
201. *KRAGULJAC* Jovana *NIKOLA*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
202. *KRAGULJAC* Stanka *NIKOLA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
203. *KRAGULJAC* Janka *PAVAO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
204. *KRAGULJAC* Mile *PERO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
205. *KRAGULJAC* Marka *PETAR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini,
206. *KRAGULJAC* Stanka *PETAR*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
207. *KRAGULJAC* Dmitra *RUŽICA*, 1917, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
208. *KRAGULJAC* Janka *STANA*, 1880, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
209. *KRAGULJAC* Jovana *STANKO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
210. *KRAGULJAC* Mile *STANKO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
211. *KRAGULJAC* Stanka *STANKO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
212. *KRAGULJAC* Stevana *SIMO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 3. 1942. u Kozarcu kod Bovića.
213. *KRAGULJAC* Milana *STEVAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
214. *KRAGULJAC* Jovana *VIDA*, 1903, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
215. *KROŠNJAR* Sime *ALEKSA*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
216. *KROŠNJAR* Alekse *ANKA*, 1910, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 10. 1942. u Čemernici.

217. *KROŠNJAR* Đurđa *DMITAR*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
218. *KROŠNJAR* Jovana *MILA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. i. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
219. *KROŠNJAR* (lije *MILE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
220. *KROŠNJAR* Ilije *NIKOLA*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i uoijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
221. *KROŠNJAR* Đurđa *PETAR*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
222. *LACKOVIĆ* Petra *STANKO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
223. *LONČAR* Adama *ADAM*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
224. *LONČAR* Nikole *DRAGAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
225. *LONČAR* Nikole *DRAGICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
226. *LONČAR* Teše *DUŠAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
227. *LONČAR* Nikole *MARKO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
228. *LONČAR* Đure *MATIJA*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
229. *LONČAR* Nikole *MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
230. *LONČAR* Pere *NEVENKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
231. *LONČAR* Matije *NIKOLA*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
232. *LONČAR* Petra *NIKOLA*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
233. *LONČAR* Vasilja *NIKOLA*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Glini.
234. *LONČAR* Matije *PAVAO PAJO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
235. *LONČAR* Nikole *PERO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
236. *LONČAR* Teše *PERO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
237. *LONČAR* Matije *PETAR*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
238. *LONČAR* Nikole *PETAR*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
239. *LONČAR* Vasilja *SIMO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

240. *LONČAR* Miloša *STOJAN*, 1868, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
241. *MAJSTORVIĆ* Petra *ĐURO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
242. *MAJSTORVIĆ* Janka *JOVAN*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
243. *MAJSTORVIĆ* Petra *SIMO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
244. *MAJSTORVIĆ* Stojana *STEVAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
245. *MANOJLOVIĆ* Stojana *STOJAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
246. *MARINKOVIĆ* Mile *NIKOLA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
247. *MARINKOVIĆ* Nikole *STEVO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
248. *MEDAK* Miše *ĐURO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
249. *MEDAK* Pavia *MARKO*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
250. *MILETIĆ* Mile *DRAGAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
251. *MILETIĆ* Nikole *EVICA*, 1912, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratkovića strana.
252. *MILETIĆ* Mile *ILIJA*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
253. *MILETIĆ* Stevana *JOVAN*, 1901, Srbin, radnik. Ubijen od ustaša 15. 7. 1941. u Karlovcu kao željeznički radnik.
254. *MILETIĆ* Teodora *MILUTIN*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 20. 1. 1942. u Čemernici - Ratkovića strana.
255. *MILETIĆ* Mile *SIMO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
256. *MILETIĆ* Jovana *STEVAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
257. *MILETIĆ* Nikole *TEODOR*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
258. *MILIĆEVIĆ* Stanka *MILUTIN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
259. *MILIĆEVIĆ* Petra *STANKO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
260. *MILOJEVIĆ* Mile *DRAGAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
261. *MILOJEVIĆ* Janka *DUŠAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

262. *MILOJEVIĆ* Nikole *ĐURAĐ*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
263. *MILOJEVIĆ* Jovana *ĐURO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
264. *MILOJEVIĆ* Ilije *EVICA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Čemernici.
265. *MILOJEVIĆ* Pavia *GLIŠO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
266. *MILOJEVIĆ* Janka *ILJA*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
267. *MILOJEVIĆ* Jovana *JANKO*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
268. *MILOJEVIĆ* Jovana *JOSIP*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
269. *MILOJEVIĆ* Mile *JOVAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
270. *MILOJEVIĆ* Petra *JOVAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Čemernici.
271. *MILOJEVIĆ* Đurđa *MACA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Čemernici.
272. *MILOJEVIĆ* Gliše *MACA*, 1939, Srпкиnja dijete. Ubijena od ustaša 1.4. 1942. u Petrovoj gori.
273. *MILOJEVIĆ* Ilije *MACA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ranjena u obje noge 27. 12. 1941. od ustaša prilikom bjekstva i nakon 24 časa umrla od zadobijenih rana u Čemernici.
274. *MILOJEVIĆ* Marka *MARICA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 20. 5. 1942. u Čemernici.
275. *MILOJEVIĆ* Đure *MILAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
276. *MILOJEVIĆ* Petra *MILAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
277. *MILOJEVIĆ* Pavia *MILE*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
278. *MILOJEVIĆ* Janka *PAVAO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
279. *MILOJEVIĆ* Mile *PAVAO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
280. *MILOJEVIĆ* Đure *PETRA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 1. 1942. u Čemernici.
281. *MILOJEVIĆ* Mile *SIMO*, 1926, Srbin, učenik. Ubijen od Nijemaca 21. 10. 1941. u masovnom strijeljanju u Kragujevcu.
282. *MILOJEVIĆ* *STANA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 1. 1942. u Čemernici.
283. *MILOJEVIĆ* Ilije *VASILJ*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 4. 1. 1942. u Čemernici.
284. *MIŠČEVIĆ* Petra *JULIKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 12. 1941. na pruzi kod željezničke stanice Topusko.

285. *MRKŠIĆ* Janka *DRAGAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. u Čemernici.
286. *MRKŠIĆ* Stanka *JANKO*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
287. *MRKŠIĆ* Mile *MILAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen od Nijemaca kao jugoslovenski vojnik aprila 1941. i umro u logoru oktobra 1942. u Njemačkoj.
288. *MRKŠIĆ* Rade *MILUTIN*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
289. *MRKŠIĆ* Rade *PAVAO*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
290. *MRKŠIĆ* Janka *STANKO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
291. *MRKŠIĆ* *STANKO*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
292. *NOVAKOVIĆ* Vasilja *JANKO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
293. *NOVAKOVIĆ* Mihajla *MARKO*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
294. *NOVAKOVIĆ* Marka *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
295. *NOVAKOVIĆ* Janka *NIKOLA*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
296. *NOVAKOVIĆ* Mihajla *NIKOLA*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
297. *NOVAKOVIĆ* Milana *RADE*, 1913, Srbin, novinar u Zagrebu. Odveden iz Vrginmosta juna 1941. i ubijen od ustaša u Petrinji.
298. *NOVAKOVIĆ* Jovana *STANKO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
299. *NOVAKOVIĆ* Janka *STOJAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
300. *NOVAKOVIĆ* Janka *VASILJ*, 1909, Srbin, strojobravar u ložionici Karlovac. Odveden juna 1941. iz stana i ubijen od ustaša u Zagrebu.
301. *OBRADOVIĆ* Mile *BOŽICA*, 1895, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
302. *OBRADOVIĆ* Ilije *DESANKA*, 1924, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 2. 1942. u Donjoj Čemernici.
303. *OBRADOVIĆ* Janka *DMITAR*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
304. *OBRADOVIĆ* Marka *DRAGICA*, 1926, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
305. *OBRADOVIĆ* Mile *DUŠAN*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
306. *OBRADOVIĆ* Janka *ĐURO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića. ' 1

172. *KOSOVAC* Jandre *JANKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
308. *OBRADOVIĆ* Jovana *JANKO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
309. *OBRADOVIĆ* *JANKO*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Čemernici.
310. *OBRADOVIĆ* Petra *JOVAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941-i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
311. *OBRADOVIĆ* Ilije *LJUBAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
312. *OBRADOVIĆ* Marka *MARIJA*, 1930, Srpkinja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
313. *OBRADOVIĆ* Stojana *MARKO*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
314. *OBRADOVIĆ* Marka *MILAN*, 1934, Srbin, dijete. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
315. *OBRADOVIĆ* Jovana *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
316. *OBRADOVIĆ* Marka *MILKA*, 1930, Srpkinja, dijete. Odvedena 10.1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
317. *OBRADOVIĆ* Jandre *MILOŠ*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
318. *OBRADOVIĆ* Janka *NIKOLA*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
319. *OBRADOVIĆ* Dmitra *PAVAO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
320. *OBRADOVIĆ* Đure *PETAR*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 6. 1942. u Čemernici.
321. *OBRADOVIĆ* Marka *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
322. *OBRADOVIĆ* Janka *PETAR*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
323. *OBRADOVIĆ* Stevana *PETAR*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
324. *OBRADOVIĆ* Ilije *STANKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
325. *OBRADOVIĆ* Petra *STEVAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
326. *OBRADOVIĆ* Sime *STEVAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
327. *OŽEGOVIĆ* Nikole *ADAM*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
328. *OŽEGOVIĆ* Pavia *ADAM*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao od ustaša 1941. u Srbiju i ubijen od Nijemaca 1943. u rudniku Ljubije.
193. *KRAGULJAC* Marka *LJUBAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

330. OŽEGOVIĆ Nikole PAVAO, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
331. POLIMAC Stanka DRAGAN, 1929, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
332. POLIMAC Petra DUŠAN, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
333. POLIMAC Steve ĐURO, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
334. POLIMAC Đure ILIJA, 1932, Srbin, dijete. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
335. POLIMAC Petra ILIJA, 1874, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
336. POLIMAC Jovana JANKO, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
337. POLIMAC Đure MILKA, 1935, Srkinja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
338. POLIMAC Đure NIKOLA, 1937, Srbin, dijete. Odveden 10.1.1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
339. POLIMAC Jovana NIKOLA, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
340. POLIMAC Stojana PETAR, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
341. POLIMAC Nikole STANA, 1909, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
342. POLIMAC Sime STANA, 1886, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
343. POLIMAC Steve STANKO, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
344. POLIMAC Nikole SIMO, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
345. POLIMAC Nikole STEVO, 1926, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
346. POLIMAC Sime STEVO, 1877, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
347. POPOVIĆ Petra JOVAN, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
348. POPOVIĆ Stevana PETAR, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
349. POPOVIĆ Nikole STOJAN, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
350. POVA Petra ADAM, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2.8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
351. POVA Dušana DRAGICA, 1919, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 12. 1941. u Čemernici.

352. *POVI* Rade *DRAGICA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 6. 6. 1943. u Čemernici.
353. *POVA* Mile *MILAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 7. 1941. u Topuskom. Vezan za konjska kola i vučen cestom.
354. *POVA* Mile *MILKA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 12. 1941. u Čemernici.
355. *POVA* Stanka *NIKOLA*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
356. *POVA* Adama *PETAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
357. *RADOŠEVIĆ* Stojana *ADAM*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Banskome Grabovcu - Banija.
358. *RADOŠEVIĆ* Pavia *NIKOLA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
359. *RADOŠEVIĆ* Stojana *PETAR*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
360. *RADOŠEVIĆ* Nikole *SIMO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
361. *RADOŠEVIĆ* Petra *STOJAN*, 1868, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 12. 1941. u Čemernici.
362. *RADOŠEVIĆ* Pavia *SIMO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
363. *RAKAS* Petra *JOVAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
364. *RAKAS* Janka *MILAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
365. *RAKAS* Nikole *MILE*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
- »66. *RAKAS* Mile *NIKOLA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
167. *RAKAS* Petra *PAVAO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
168. *RAKAS* Petra *PETAR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
- >69. *RATKOVIĆ* Teodora *ADAM*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 3. 1942. u Čemernici.
- !70. *RATKOVIĆ* Petra *DUŠAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
171. *RATKOVIĆ* Tanasije *DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
- i72. *RATKOVIĆ* Rade *ĐURO*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- .73. *RATKOVIĆ* Jovana *JULIKA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 1. 1. 1942. u Boviću.

374. *RATKOVIĆ Đure MARIJA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša decembra 1941. u Gređanima.
375. *RATKOVIĆ Đure MILA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Čemernici.
376. *RATKOVIĆ Stanka MILAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13.5. 1941. u Glini.
377. *RATKOVIĆ Tanasije MILAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
378. *RATKOVIĆ Stanka PAVAO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
379. *RATKOVIĆ Adama PETAR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
380. *RATKOVIĆ Petra RADE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Glini.
381. *RATKOVIĆ Petra SAVA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 9. 1. 1942. u Čemernici.
382. *RATKOVIĆ Petra STANKO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1941. u Glini.
383. *RELIĆ Mihajla DUŠAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
384. *RELIĆ Mihajla ĐURO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
385. *RELIĆ Jovana MANE*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
386. *RELIĆ Stevana MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
387. *RELIĆ Mihajla PANTELIIJA*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
388. *RELIĆ Stanka SIMO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
389. *RELIĆ Stanka STEVAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
390. *RELIĆ Sime VASILJ*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
391. *RKMAN Dragana ANĐELIJA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
392. *RKMAN Janka ANĐELIJA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
393. *RKMAN Stanka ANKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
394. *RKMAN Nikole DESANKA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
395. *RKMAN Ilije DRAGAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
396. *RKMAN Dragana DRAGICA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
397. *RKMAN EVICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.

398. *RKMAN* Mane *IGNJATIJE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
399. *RKMAN* Milutina *ILIJA*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
400. *RKMAN* Petra *ILIJA*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
401. *RKMAN* Petra *JANKO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
402. *RKMAN* Tanasije *JELICA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
403. *RKMAN* Rade *KATA*, 1926, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
404. *RKMAN* Miloša *MARTA*, 1902, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
405. *RKMAN* Dragana *MILA*, 1941, Srpkinja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena u logoru Jasenovac.
406. *RKMAN* Stanka *MILA*, 1931, Srpkinja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
407. *RKMAN* Ilije *NIKOLA*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
408. *RKMAN* Rade *PAVAO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
409. *RKMAN* Ignjatije *STANICA*, 1924, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
410. *RKMAN* Marka *STANKO*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
411. *RKMAN* Vase *STOJA*, 1914, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
412. *SOKOLOVIĆ* Sime *PETAR*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
113. *STANOJEVIĆ* Stanka *ĐURO*, 1936, Srbin, dijete. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
114. *STANOJEVIĆ* *EVICA*, 1870, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
115. *STANOJEVIĆ* Miloša *JOVAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
116. *STANOJEVIĆ* Stanka *JULIKA*, 1901, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 10. 1941. u Čemernici.
117. *STANOJEVIĆ* *KATA*, 1912, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
118. *STANOJEVIĆ* Mile *MARIJA*, 1931, Srpkinja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
- U 9. *STANOJEVIĆ* Nikole *MARIJA*, 1886, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.

420. *STANOJEVIĆ* Mile *MILKA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
421. *STANOJEVIĆ* *MILOŠ*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
422. *STANOJEVIĆ* Mile *PAVAO*, 1934, Srbin, dijete. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
423. *STANOJEVIĆ* Miloša *PAVAO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
424. *STANOJEVIĆ* Jovana *STANICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
425. *STANOJEVIĆ* Miloša *STANKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
426. *STANOJEVIĆ* Stanka *STANKO*, 1933, Srbin, dijete. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
427. *SUĆEVIĆ* Miloša *JOVAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
428. *SUĆEVIĆ* Petra *MILOŠ*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
429. *TODOROVIĆ* Dušana *ANKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
430. *TODOROVIĆ* Stanka *ANKA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
431. *TODOROVIĆ* Dušana *DRAGICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
432. *TODOROVIĆ* Đure *DRAGICA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
433. *TODOROVIĆ* Mile *DRAGICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
434. *TODOROVIĆ* Janka *DUŠAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
435. *TODOROVIĆ* Janka *ĐURO*, 1904, Srbin, zemljoradnik, invalid. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Čemernici, jer nije mogao da ide sa ostalima koje su odveli u Jasenovac.
436. *TODOROVIĆ* Đure *JANKO*, 1930, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
437. *TODOROVIĆ* Đure *LJUBICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
438. *TODOROVIĆ* Đure *MILA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
439. *TODOROVIĆ* Stanka *MILE*, 1900, Srbin, radnik. Ubijen od ustaša 24. 7. 1941. na službi kao čuvar pruge u Grabovcu - Banija.
440. *TODOROVIĆ* Miloša *MILKA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
441. *TODOROVIĆ* Dušana *PAVAO*, 1940, Srbin, dijete. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.

442. *TODOROVIĆ* Janka *PAVAO*, 1900, Srbin, radnik. *Odveden* 24. 7. 1941. sa posla, kao čuvar pruge u Maji, i ubijen od ustaša u Grabovcu - Banija.
443. *TODOROVIĆ* Mile *STANKO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. *Odveden* 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
444. *VLAJISA VLJEVIĆ* Marka *ADAM*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
445. *VLAJISAVLJEVIĆ* Marka *LJUBICA*, 1929, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Čemernici.
446. *VLAJISAVLJEVIĆ* Adama *MARKO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
447. *VLAJISAVLJEVIĆ* Marka *MILAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Zaklan i spaljen od ustaša 10. 1. 1942. u svojoj kući u Čemernici.
448. *VLAJISAVLJEVIĆ* Save *PAVAO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
449. *VLAJISAVLJEVIĆ* SAVO, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
450. *VLAJISAVLJEVIĆ* Mihajla *STANA*, 1900, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša u Glini.
451. *VORKAPIĆ* ANKA, 1895, Srkinja, zemljoradnica. *Odvedena* 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
452. *VRANJEŠEVIĆ* Pavia *ILIJA*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
453. *VRANJEŠEVIĆ* Pavia *LJUBAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
454. *VRANJEŠEVIĆ* KATA, 1886, Srkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Čemernici.
455. *VRANJEŠEVIĆ* Save *MARKO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 27. 12. 1941. u svojoj kući u Čemernici.
456. *VRANJEŠEVIĆ* Marka *MILAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941, u Glini.
457. *VRANJEŠEVIĆ* Ilije *MILE*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. u Čemernici.
458. *VRANJEŠEVIĆ* Milana *STOJAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
459. *VRANJEŠEVIĆ* Miloša *NIKOLA*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
460. *VRANJEŠEVIĆ* Wie *PAVAO*, 1868, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Čemernici.
461. *VRANJEŠEVIĆ* Sime *PETAR*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
462. *VRANJEŠEVIĆ* Janka *SAVO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
463. *VRANJEŠEVIĆ* Milana *STOJAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
464. *VRČIĆ* S rđa na *ĐURAĐ*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

465. *VRČIĆ* Srđana *JANKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
466. *VRČIĆ* Sime *MILE*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
467. *VRČIĆ* Rade *PETRA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
468. *VRČIĆ* Sime *STANICA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
469. *VUJANOVIĆ* Janka *BOŽO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
470. *VUJANOVIĆ* Stanka *DARINKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
471. *VUJANOVIĆ* Mile *DRAGICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
472. *VUJANOVIĆ* Đurđa *DUŠAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
473. *VUJANOVIĆ* Jovana *ILIJA*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
474. *VUJANOVIĆ* Ilije *INDIJA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
475. *VUJANOVIĆ* Matije *JANKO*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
476. *VUJANOVIĆ* Mile *JOVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
477. *VUJANOVIĆ* Petra *JOVAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 1. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
478. *VUJANOVIĆ* Janka *MATIJA*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
479. *VUJANOVIĆ* Ilije *MILE*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
480. *VUJANOVIĆ* Đure *MILKA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
481. *VUJANOVIĆ* Petra *MILKA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
482. *VUJANOVIĆ* Ilije *PETAR*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
483. *VUJANOVIĆ* Teše *SIMO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
484. *VUJANOVIĆ* Petra *STANA*, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 10. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
485. *VUJANOVIĆ* Jovana *STANKO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
486. *ZIMONJA* Marka *VASO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden 3. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.

b) *Umrli od tifusa*

1. *ARLOV MILE*, 1881, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 15. 5. 1943. u Čemernici.
2. *BAKIĆ JELICA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Čemernici.
3. *BAKIĆ Mihajla JOVAN*, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Čemernici.
4. *BAKIĆ Vasilija MARICA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Čemernici.
5. *BEKIĆ Đure ANKA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 16. 3. 1943. u Slavskom Polju.
6. *BEKIĆ Matije JANJA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 5. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
7. *BEKIĆ JELENA*, 1874, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
8. *IVKOVIĆ Damjana JELICA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 4. 1943. u Čemernici.
9. *JOVANOVIĆ Pavia ANKA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 5. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
10. *KAJGANIĆ EVICA*, 1868, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 3. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
11. *KAJGANIĆ Stevana JANKO*, 1873, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 4. 1943. nakon povratka iz bjeksta u Čemernici.
12. *KARAŠ Nikole ANKA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
13. *KARAŠ Nikole PETAR*, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro 14. 5. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
14. *KARAŠ Nikole STANICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
15. *KOMLJENOVIĆ Petra DRAGICA*, 1932, Srпкиnja, dijete; umrla 25. 5. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
16. *KOMLJENOVIĆ Jovana PETAR*, 1866, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
17. *KORAĆ Vase EVICA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 6. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
18. *KORAĆ Petra KATA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
19. *KORAĆ Tanasija MILKA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
20. *KOSOVAC Jovana EVICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 6. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
21. *KOSOVAC S. MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik; umro 25. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
22. *KOSOVAC M. MILICA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 5. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
23. *KOSOVAC Mile MILKA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 6. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.

24. *KOSOVAC* Petra *SOFIJA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 7. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
25. *KRAGULJAC* Mile *MARKO*, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
26. *KRAGULJAC* Stojana *MILA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Čemernici.
27. *LONČAR* Mile *KATA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 24. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
28. *MAJSTOROVIĆ* Stevana *EVICA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 6. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
29. *MILOJEVIĆ* Petra *MILA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
30. *MILOJEVIĆ* Đure *MILKA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
31. *MILOJEVIĆ* Jovana *STANA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
32. *MRKŠIĆ* *EVICA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 7. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
33. *NOVAKOVIĆ* Marka *STANA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla juna 1943. u Čemernici.
34. *OBRADOVIĆ* *ANKA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 7. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
35. *OBRADOVIĆ* Đure *ILIJA*, 1940, Srbin, dijete, umro 12. 6. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
36. *OBRADOVIĆ* Jovana *JANJA*, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 5. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
37. *OŽGOVIĆ* Miloša *ANKA*, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 6. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
38. *OŽGOVIĆ* Nikole *MARIJA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 6. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
39. *OŽGOVIĆ* Miloša *PETAR*, 1873, Srbin, zemljoradnik; umro 6. 6. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
40. *OŽGOVIĆ* Nikole *STOJA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 16. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
41. *RELIĆ* Save *KATA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
42. *RATKOVIĆ* Rade *MILKA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
43. *RATKOVIĆ* Adama *STANICA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Čemernici.
44. *STANOJEVIĆ* Stanka *MILAN*, 1940, Srbin, dijete; umro juna 1943. u Čemernici.
45. *SUČEVIĆ* *MILICA*, 1868, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Čemernici.
46. *SUČEVIĆ* Jovana *SAVA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla 7. 4. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
47. *VRANEŠEVIĆ* Mile *ANKA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 5. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.

48. VRANEŠEVIĆ Mile DRAGAN, 1936, Srbin, dijete; umro 14. 6. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
49. VRANEŠEVIĆ Milana DRAGICA, 1931, Srпкиnja, dijete; umrla 18. 3. 1943. nakon povratka iz bjekstva u Čemernici.
50. VUJANOVIĆ STANICA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Čemernici.

c) *Žrtve rata*

1. BEKIĆ Petra EVICA, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Zbog žalosti za sinom *Jovanom*, koji je otišao na pokrst i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini, objesila se 12. 8. 1941. kod kuće u Čemernici.
2. DEVIĆ Gaje MILAN, 1876, Srbin, zemljoradnik. Umro od smrzavanja u bjekstvu 28. 1. 1942. u Čemernici.
3. DEVIĆ Jovana STANKO, 1874, Srbin, zemljoradnik. Od iznemoglosti i prehlade za vrijeme ustaške ofanzive umro 4. 4. 1942. u Čemernici.
4. IVKOVIĆ Stanka DRAGAN, 1941, Srbin, dijete. Umro od hladnoće i smrzavanja za vrijeme bježanja ispred ustaša 12. 1. 1942. u Maličkoj.
5. JOVANOVIĆ Teodora MARKO, 1882, Srbin, zemljoradnik. Umro od iscrpljenosti, hladnoće i prehlade za vrijeme bježanja ispred ustaša 16. 2. 1942. u Maličkoj.
6. KAJGANIĆ Petra MARKO, 1862, Srbin, zemljoradnik. Umro za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša od iznemoglosti i prehlade 10. 2. 1942. u Petrovoj gori.
7. KAJGANIĆ Milovana MILKA, 1939, Srпкиnja, dijete. Prebačena na Siciliju juna 1944. i umrla od posljedica rata iste godine.
8. KAJGANIĆ MIOLJKA, 1867, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od iscrpljenosti, hladnoće i prehlade za vrijeme bježanja ispred ustaša 10. 3. 1942. u Petrovoj gori.
9. KOMLJENOVIĆ MARIJA, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od iznemoglosti i prehlade za vrijeme bježanja ispred ustaša 26. 1. 1942. u Maličkoj.
10. KORAĆ Miloša PERO, 1940, Srbin, dijete. Poginuo od bombardovanja ustaške avijacije 16. 10. 1944. u Čemernici.
11. KOSOVAC Jovana SAVO, 1938, Srbin, dijete. Poginuo od nađene bombe 10. 5. 1944. u Čemernici.
12. KROŠNJAR JOVAN, 1856, Srbin, zemljoradnik. Smrzao se u trapu *Ilije Kraguljca*, gdje se sakrio od ustaša 23. 1. 1942. u Čemernici.
13. KROŠNJAR Nikole STANA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od iznemoglosti, hladnoće i prehlade za vrijeme bježanja ispred ustaša 20. 2. 1941. u Maličkoj.
14. MILOJEVIĆ Đure JOVAN, 1941, Srbin, dijete. Umro od smrzavanja u zbjegu u Petrovoj gori februara 1942.
15. NOVAKOVIĆ Nikole DANICA, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od posljedica prehlade i iscrpljenosti bježeći ispred ustaša marta 1942. u Čemernici.
16. OBRADOVIĆ Mile BORKA, 1941, Srпкиnja, dijete. Umrla od smrzavanja za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša u Petrovoj gori februara 1942.
17. OBRADOVIĆ Jovana JANDRE, 1885, Srbin, zemljoradnik. Umro od iscrpljenosti, hladnoće i prehlade za vrijeme bježanja ispred ustaša 13. 1. 1942. u Petrovoj gori.
18. RATKOVIĆ Dušana DANICA, 1941, Srпкиnja, dijete. Promrzla za vrijeme bježanja ispred ustaša 20. 2. 1942. u Petrovoj gori.

19. **RATKOVIĆ Đure NATALIJA**, 1936, Srпкиnja, dijete. Prilikom napada ustaša na selo, poginula od mine 12. 12. 1942. u Čemernici.
20. **RKMAN Petra MILAN**, 1935, Srbin, dijete. Poginuo od nađene njemačke mine 30. 10. 1944. u Beogradu.
21. **RKMAN Petra STOJAN**, 1904, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske, aprila 1941. i umro u logoru za ratne zarobljenike Stalag III-A Lukenvald 1944. u Njemačkoj.
22. **STANOJEVIĆ Mile MILKA**, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od iscrpljenosti i prehlade po povratku iz izbjeglištva aprila 1942. u Čemernici.

NAPOMENA: Podatke prikupio, provjerio i pripremio *Stanko Pavia Borota*, rodом iz Batinove Kose, borac i stariješina NOV, penzionisani pukovnik, uz pomoć preživjelih boraca, odbornika NOO i članova rukovodstava društveno-političkih organizacija Čemernice.

ČREMUŠNICA

Selo Čremušnica zahvata područje s obje strane puta koji od Vrginmosta vodi za Lasinju, od sela Bovića do rječice Trepče. Među glavne zaseoke spadaju Bekići, Čokale, Karići, Kraguljci, Lipaci, Lukinići, Radanovići, Sveci, Utvići, Stanojevići i Taraći. Prema popisu stanovništva 1931. godine selo je imalo 850 stanovnika, uoči rata 1941. godine oko 900 sa oko 150 domaćinstava, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine bilo je 666 stanovnika i 147 domaćinstava. U toku NOB je poginulo, umrlo od tifusa i ratnih posljedica 214 lica. Svi stanovnici po nacionalnom sastavu su Srbi, osim zaseoka Lukinići, gdje žive Hrvati, a po socijalnom sastavu pretežno siromašni i srednji zemljoradnici. Do rata selo je imalo osnovnu školu i jednu trgovinu. U posljednjim godinama pred rat, sve veći broj djece odlazio je na školovanje, manje u gimnazije, a daleko više na izučavanje zanata.

TEKST NA SPOMEN-PLOČI: »Selo Čremušnica masovno je učestvovalo u NOP-u i kao takvo dalo je 196 boraca. U toku rata poginulo je 49 boraca i 167 žrtava fašističkog terora. U ovom selu je rođen 1921. godine istaknuti prvoborac Branko Bekić, koji je poginuo 22. 1. 1942. kao komesar 15. kordunaške brigade.«

¹ Spomen-ploča palim borcima i ŽFT

Iako u selu pred rat nije postojala partijska ćelija, ipak se osjećao rad simpatizera KPH. *Vaso Stanojević*, čovjek naprednih shvatanja i simpatizer KPH, povezoao se sa komunistima u Boviću od kojih je primao partijski materijal i davao ga na čitanje mlađim

ljudima. Do veće aktivnosti na liniji KPJ dolazi povratkom ljudi iz gradova poslije kapitulacije bivše Jugoslavije. Tu se naročito ističe *Branko Bekić*, đak bogoslovije, *Dušan Stanojević*, bivši narednik, *Đuro Bekić* i *Milan Mraović Simić*, iz Bovića, svršeni đak trgovačke akademije, koji se družio sa omladinom u Čremušnici, igrajući odbojku kod škole, gdje je službovao napredni učitelj *Dragutin Smoljanović*.

Kao i u drugim selima i ovdje se vrlo rano, već u maju 1941, poslije prvih odvođenja ljudi u Bučicu, obrazuje stalna narodna straža. Selo je inače bilo izloženo stalnoj opasnosti od upada ustaša iz Bučice, Ilovačka, Degoja i Lukinića, jer se nalazilo pored puta.

Kada je izvršena prva ustanička akcija kod Dugog Sela i ubijen jedan ustaša, omladinci sela Čremušnice počeli su pripreme za oružani ustanak. Formirali su grupu na čelu sa *Dušanom Vase Stanojevićem*, koji je jedini imao oružje. U nastojanju da pronađu oružje omeo ih je iznenadni ustaški dolazak. Naime, 29. jula 1941, kada su ustaše iz Gline upale u Kozarac i Bović, uspjeli su da pohvataju i 14 ljudi iz Čremušnice, koje su odveli i poubijali u Glini i u Prekopi kod Gline. Dva dana kasnije, 31. jula, to uspijevaju i ustaše iz Bučice i odvođe 11 ljudi, koje su poubijali u šumi Kobiljača kod Bučice. Tako je Čremušnica, samo za ova dva dana, ostala bez 25 svojih mještana u najboljim godinama. Nove zločine ustaše su počinile za vrijeme svoje decembarske ofanzive, kada su uglavnom poubijali žene, djecu i starce, one koji nisu uspjeli da pobjegnu za Petrovu goru.

Poslije održanog narodnog zбора na Čičinom groblju u Kirinu i odluke da se formira partizanski odred Kirin, u njega iz Čremušnice odlaze: *Dušan Vase Stanojević*, koji ubrzo odlazi u PO Štipan, *Petar Vase Stanojević*, *Petar Dušana Bekić*, *Stevan Marka Bekić*, *Stevan Mile Bekić*, *Petar Đure Radanović* i *Stevo Sime Radanović*. U PO Štipan otišli su *Branko Sime Bekić* i *Petar Sime Kraguljac*, a u PO Bović: *Dragan Jandre Bekić*, *Branko Mile Bekić*, *Đuro Jandre Bekić*, *Mile Sime Bekić*, *Teodor Marka Bekić*, *Vaso Sime Bekić*, *Dušan Gliše Bućan*, *Jovan Jovana Kraguljac*, *Vaso Nikole Mraović*, *Adam Stevana Radanović* i *Đuro Sime Radanović*. Do kraja 1941. godine u partizane su otišli i *Pavao Đure Bekić*, *Anđelija Đure Kopač*, *Milka Sime Kraguljac*, *Ljuban Stevana Radanović*, *Đuro Sime Rušnov*, *Jelica Stevana Stanojević* i *Stevan Petra Stanojević*.

Prvi NOO-i u podijeljenoj na G. i D. Čremešnicu, izabrani su u novembru 1941. godine. U NOO za G. Čremešnicu izabrani su *Bogdan Nikole Mraović*, predsjednik, *Dmitar Matije Komadina* i *Ana Radanović*. U NOO za D. Čremešnicu *Đuro Sime Rušnov*, *Jelica Stevana Stanojević*, predsjednik i *Jovan Vasilja Stanojević*.

Odbor AFŽ-a počeo je rad u maju 1942; u njega su izabrane *Jelica Stevana Stanojević*, predsjednica, *Dragica Pavia Bekić* i *Milka Sime Kraguljac*.

Omladinska organizacija osnovana je u martu 1942. godine. Za G. Čremušnicu i D. Bović rukovodstvo su sačinjavali *Maca Stojana Bućan*, *Dragica Sime Mraović*, *Jovo Milana Mraović*, *Nada Bogdana Mraović*, *Maca Damjana Pavlović*, sekretar i *Mile Damjana Pavlović*. Za D. Čremušnicu omladinska organizacija formirana je u maju 1942. godine, a u rukovodstvo su izabrani *Dragan Mile Bekić*, sekretar, *Dragica Jandre Bekić*, *Ljubica Petra Bekić*, *Ljubica Rade Bekić*, *Milka Petra Bekić* i *Danica Milana Stanojević*.

U toku 4-godišnje NOB-e, selo je dalo 196 boraca, među kojima ima 14 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, a 47 su poginuli kao borci NOV. Od strane neprijatelja ubijena su 72 lica, 75 je umrlo od tifusa, a 20 lica su žrtve rata, ili ukupno 214 mrtvih, što je 20%. Skoro svaki četvrti stanovnik je poginuo ili je ubijen u toku rata. U toku 1941. godine spaljene su sve kuće i gospodarske zgrade i od ustaša odvedena sva stoka i odneto žito i druge životne namirnice.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **BEKIĆ** Jandre *DRAGAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik, U PO Bović stupio 1941. Formiranjem partizanske bolnice u Petrovoj gori stražar kod bolnice.
2. **BEKIĆ** Jandre *ĐURO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović stupio 1941. Poslije ranjavanja na dužnosti u Kotarskom NOO Vrginmost.
3. **BEKIĆ** Sime *MILE*, 1908, Srbin, krojač-radnik. U PO Bović stupio 1941. a zatim bio u PO Kljuka. Radio u vojnim radionicama kao krojač.
4. **BEKIĆ** Đure *PAVAO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od 1941.
5. **BEKIĆ** Sime *VASO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović stupio 1941. Borac i vodnik u 1. brigadi 8. divizije do oslobođenja.
6. **BUĆAN** Gliše *DUŠAN*, 1919, Srbin, opančar-radnik. U PO Bović stupio 1941. Delegat voda i komesar čete u 1. brigadi 8. divizije do oslobođenja.
7. **KOPAČ** Đure *ANDELIJA*, 1920, Srkinja, učiteljica. U 4. bataljonu 1. KPO od 1941. Borac, radiotelegrafista, bolničarka, komesar čete, pročelnik agitpropa u bataljonu.
8. **KRAGULJAC** Sime *MILKA*, 1921, Srkinja, zemljoradnica. U 4. bataljonu 1. KPO od 1941. Borac, a zatim predsjednica odbora AFŽ-a Čremušnice, član općinskog komiteta KPJ Bović, odbornik NOO kotara Vrginmost i sekretar organizacije KPJ Čremušnice.
9. **KRAGULJAC** Sime *PETAR*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan stupio 1941. Borac 1. brigade 8. divizije do oslobođenja.
10. **RADANOVIĆ** Stevana *ADAM*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović stupio 1941. Borac u 1. brigadi 8. divizije.
11. **RADANOVIĆ** Stevana *LJUBAN*, 1924, Srbin, đak. U 4. bataljonu 1. KPO od decembra 1941. Borac, delegat, zamjenik i komesar čete, oficir pri Komandi vojnog područja Kordun.
12. **STANOJEVIĆ** Stevana *JELICA*, 1893, Srkinja, zemljoradnica. U 4. bataljonu 1. KPO od novembra 1941. Predsjednica prvog odbora AFŽ-a sela Čremušnice, član općinskog i kotarskog odbora AFŽ-a i odbornik NOO.
13. **STANOJEVIĆ** Petra *STEVAN*, 1912, Srbin, zanatlija. U 4. bataljonu 1. KPO od decembra 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 8. diviziji.
14. **RUŠNOV** Sime *ĐURO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. odbornik seoskog NOO, a zatim borac, vodnik, komandir čete i obavještajni oficir bataljona u 1. KPO, Žumberačko-pokupskom odredu, bataljonu »Kljuka«, 13. proleterskoj brigadi i Kordunaškom vojnom području. Ratni vojni invalid 60%.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. **BEKIĆ** Dušana *BRANKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U 1. omladinsku četu stupio 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 4. crnogorske brigade juna 1943. godine na Sutjesci.
2. **BEKIĆ** Mile *BRANKO*, 1921, Srbin, đak bogoslovije. U PO Bović stupio 23. 12. 1941. Poginuo kao politički komesar 3. brigade 8. divizije 22. 1. 1943. kod Krnjaka - Kordun.
3. **BEKIĆ** Dušana *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio 1. 9. 1941. Poginuo kao delegat voda 13. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.
4. **BEKIĆ** Marka *STEVAN*, 1912, Srbin, obučar-radnik. U PO Kirin stupio 15. 8. 1941. Poginuo kao komesar čete Kalničkog PO 1943. kod Kalnika.
5. **BEKIĆ** Mile *STEVAN TAMBUR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio 20. 8. 1941. Poginuo kao vodnik 2. brigade 8. divizije 1. 5. 1944. kod Plitvičkog Ljeskovca.

6. **BEKIĆ** Mile **STEVAN**, 1914, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao vojnik bivše jugoslovenske vojske u borbi sa Nijemcima 10. 4. 1941. u Pivnici kod Virovitice.
7. **BEKIĆ** Petra **STEVAN**, 1923, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1.KPO stupio 2. 5.1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 11.6. 1943. kod Gospića.
8. **BEKIĆ** Marka **TEODOR**, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović stupio avgusta 1941. Umro od tifusa kao borac Rejonskog obavještajnog centra Vrginmost 29. 1. 1945. u Glini.
9. **BUĆAN** Gligorije **ĐURO**, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 6. 1. 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 23. 6. 1944. kod Josipdola.
10. **BUĆAN** Jovana **STEVAN**, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 27. 1. 1943. kod Rakovice - Kordun.
11. **EROR** Save **MILE**, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 2. 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 20. 4. 1945. kod Perjasice - Kordun.
12. **HALAVANJA** Vuje **ŽARKO**, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.6. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
13. **IVKOVIĆ** Dure **DUŠAN**, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.4. 1942. Umro kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 11. 1943. kod kuće u Čremušnici.
14. **KOPAČ** Marka **STEVAN**, 1900, Srbin, zemljoradnik. U seoski NOO izabran 1. 10. 1941. U NOV od 15. 10. 1942. Umro od tifusa kao borac 1. bataljona kordunaškog PO 22. 6. 1943. kod kuće u Čremušnici.
15. **KRAGULJAC** Jovana **JOVAN**, 1904, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. u PO Bović. Upućen od strane komande 4. bataljona 1. KPO da izvidi stanje neprijatelja u rejonu Pokuplja, uhvaćen od ustaša 1. 6. 1942, vezan za zaprežna kola, vučen po cesti do V. Gorice, zatvoren, mučen i ubijen u Zagrebu, a da nikoga nije odao.
16. **KRAGULJAC** Vasilja **MILE**, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 5. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 11.5. 1943. kod Gospića.
17. **KRAGULJAC** Jandre **NIKOLA**, 1917, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 4. 1942. Zarobljen kao vodnik 13. proleterske brigade avgusta 1943. kod Kupčine. Ustaše mu iskopale oči, odrezali nos i uši, odrali kožu s glave, polomili zube i ostavili ga živa. Ubijen od partizana da se ne muči.
18. **KRAGULJAC** Jandre **STEVAN**, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 4. 1942. Poginuo kao borac 8. divizije 7. 12. 1943, kod Primišlja - Kordun.
9. **MRAOVIĆ** Pavia **BRANKO**, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Umro od tifusa kao borac Komande mjesta Pisarovina 27. 5. 1943. kod kuće u Čremušnici.
10. **MRAOVIĆ** Sime **DUŠAN**, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 1. 1942. Poginuo kao puškometraljezac 3. brigade 8. divizije 22. 1. 1943. kod Krnjaka - Kordun.
11. **MRAOVIĆ** Mile **LJUBAN**, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 4. crnogorske brigade juna 1943. na Sutjesci.
12. **MRAOVIĆ** Stevana **MARICA**, 1924, Srkinja, krojačka radnica. U NOV od 2. 3.1943. Poginula kao borac brigade »Nikola Demonja« 27. 3. 1944. kod Radoboja.
13. **MRAOVIĆ** Pavia **MILAN**, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 6. 1. 1942. Poginuo kao komesar čete pri Komandi mjesta Pisarovina 1943. u Pisarovini.
14. **MRAOVIĆ** Sime **MILE**, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 11. 1942. Ranjem kao puškometraljezac 2. brigade 8. divizije 20.1.1943. kod Vojnića - sutradan podlegao ranama.
15. **MRAOVIĆ** Mile **RADE**, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 4. crnogorske brigade juna 1943. na Sutjesci.
16. **MRAOVIĆ** Sime **SIMO**, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 4. crnogorske brigade juna 1943. na Sutjesci.

27. *MRAOVIĆ* Marka *STEVAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 1. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 29. 9. 1944. na Mrežnici.
28. *MRAOVIĆ* Mile *STEVAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 5. 1942. Poginuo kao vodnik 2. brigade 8. divizije 11. 5. 1944. kod Plaškoga.
29. *MRAOVIĆ* Mile *STEVAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao puškomitraljezac 4. crnogorske brigade 6. 5. 1944. kod Povlena u Crnoj Gori.
30. *MRAOVIĆ* Đure *VASO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo od neprijateljskog aviona kao borac 2. brigade 8. divizije 22. 5. 1943. kod Krbavice - Lika.
31. *MRAOVIĆ* Nikole *VASO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović stupio 17. 9. 1941. Poginuo kao komandir čete 3. brigade 8. divizije 10. 8. 1943. kod Cetinjgrada.
32. *RADANOVIĆ* Đure *BRANKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 6. 1942. Poginuo kao borac 4. crnogorske brigade juna 1943. na Sutjesci.
33. *RADANOVIĆ* Miloša *DUŠAN*, 1919, Srbin, trgovački pomoćnik. U NOV od 1. 4. 1942. Poginuo kao komesar čete 2. brigade 8. divizije 6. 5. 1944. kod Duge Rese.
34. *RADANOVIĆ* Sime *ĐURO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović stupio 26. 12. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO. Uхваćen od ustaša 28. 1. 1942. u Čemernici. Bio 3 dana u zatvoru, a zatim upućen u logor Jasenovac, gdje je i ubijen.
35. *RADANOVIĆ* Jovana *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 25. 11. 1943. kod Hrastovice-Banija; 3. brigada je tada imala 18 mrtvih i 43 ranjena borca.
36. *RADANOVIĆ* Petra *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 15. 11. 1943. kod Trnovca - Banija.
37. *RADANOVIĆ* Rad e *MILOŠ*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 7. 11. 1944. kod Cazina.
38. *RADANOVIĆ* Đure *PETAR*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio 1. 11. 1941. Poginuo kao borac istog odreda 26. 12. 1941. u Kirinu.
39. *RADANOVIĆ* Sime *STEVO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od 1. 9. 1941. Ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije 10. 11. 1942. kod Cetinjgrada i podlegao ranama nakon 14 dana u partizanskoj bolnici u Petrovoj gori.
40. *RUŠNOV* Marka *MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 2. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 4. 4. 1943. kod Dabra - Lika.
41. *RUŠNOV* Marka *PETAR*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 16. 6. 1944. u Žumberku.
42. *STANOJEVIĆ* Vase *DUŠAN*, 1912, Srbin, narednik bivše jugoslovenske vojske. U PO Kirin stupio avgusta 1941. Poginuo kao komandir voda 4. bataljona 1. KPO 8. 12. 1941. kod Pesarovine.
43. *STANOJEVIĆ* Sime *PETAR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 5. 1942. Poginuo kao vodnik 1. brigade 8. divizije 4. 3. 1943. kod Brloga - Lika.
44. *STANOJEVIĆ* Vase *PETAR*, 1917, Srbin, krojač-radnik. U PO Kirin stupio 1. 9. 1941. Poginuo kao vodnik Žumberačko-pokupskog PO 15. 5. 1943. kod Relića - Žumberak.
45. *UVTIĆ* Stanka *BRANKO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 4. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 21. 9. 1943. kod Oštarije.
- A6. *UVTIĆ* Stanka *SIMO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 2. 1. 1943. kod Krašića.
47. *UVTIĆ* Stanka *STEVAN*, 1925, Srbin, konobar. U NOV od 2. 2. 1942. Zarobljen kao vodnik Žumberačke brigade 31. 1. 1945. kod Kupčine i streljan od Nijemaca u Karlovcu.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *BEKIĆ* Sime *ANA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 28. 12. 1941. u Čre-mušnici.
2. *BEKIĆ* Mile *ANA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 8. 1941. kod Lukinića.
3. *BEKIĆ* Đure *BOŽICA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 8. 1941. kod Lukinića.
4. *BEKIĆ* Jovana *DUŠAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. *BEKIĆ* Mile *ĐURO*, 1916, Srbin, poručnik bivše jugoslovenske vojske. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
6. *BEKIĆ* Jovana *JANDRE*, 1866, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 28. 12. 1941. u Čre-mušnici.
7. *BEKIĆ* Jovana *JOVAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 12. 1941. u Pješćanici.
3. *BEKIĆ* Jovana *MILE*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara.
3. *BEKIĆ* Vase *PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača,
10. *BEKIĆ* Đure *SIMO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača
11. *BEKIĆ* Mile *STEVAN*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ustaše ga uputile na njivu da im ubere ku-kuruza i čim se udaljio ubili su ga s leđa 28. 8. 1941. u Čre-mušnici.
12. *EROR* Đure *SAVO*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
13. *IVKOVIĆ* Janka *MILKA*, 1867, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 26. 3. 1942. u Vojšnici kod Vojnića.
14. *IVKOVIĆ* Gliše *STEVAN*, 1911, Srbin, mesar-radnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Ko-biljača.
15. *KLASNIĆ* Pavia *IMBRIJA*, 1910, Hrvat, zemljoradnik. Ubijen od ustaša jula 1941. zbog toga što je kao Hrvat upozorio Srbe komšije u Čre-mušnici da im se sprema pokolj.
6. *KOMLJENović* Damjana *JANDRE*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 8. 1941. u Šlj/vovcu.
7. *KRAGULJAC* Jovana *ANĐELIJA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Poginula od neprijateljskog aviona 13. 8. 1944. kod Lukinića mosta - Lukinići.
8. *KRAGULJAC* Đure *ĐOKO*, 1940, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 5. 4. 1942. u Džaparovcu.
9. *KRAGULJAC* Jovana *ĐURO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 31. 7. 1941. i ubijen od us-taša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *KRAGULJAC* Nikole *JANDRE*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača.
1. *KRAGULJAC* Mile *LJUBAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
2. *KRAGULJAC* Jovana *MILAN VIVAN*, 1916, Srbin, krojač-radnik. Ubijen od ustaša 1941. u Sis-ku.
3. *KRAGULJAC* Jovana *MILAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od us-taša 3. 1941. u Glini.
4. *KRAGULJAC* Jovana *MILE*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen u bjekstvu kod Klokoča. Ubi-jen i spaljen od ustaša 25. 4. 1942. u crkvi Kolarić kod Vojnića.

25. *KRAGULJAC* Mate *MILE*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Čemernici.
26. *KRAGULJAC* Jandre *SIMO*, 1918, Srbin, moler. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
27. *MADŽAREVIĆ* Filipa *KATA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 25. 12. 1941. u kući u Čremušnici.
28. *MADŽAREVIĆ* Petra *MILE*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Čremušnici.
29. *MRAOVIĆ* Jovana *ANĐELIJA*, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 28. 12. 1941. u Čremušnici.
30. *MRAOVIĆ* Jovana *DUŠAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača.
31. *MRAOVIĆ* Vase *DURO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ustaše mu odsekli noge do kolena, ruke do lakata, zaklali ga, na ražnju ispekli i pečena bacili u bunar 16. 12. 1941. u Čremušnici.
32. *MRAOVIĆ* Matije *ĐURO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
33. *MRAOVIĆ* Teodora *MATIJA*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Prvo uškopljen pa zaklan od ustaša 28. 12. 1941. u Čremušnici.
34. *MRAOVIĆ* Stevana *MILE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 25. 1. 1942. u Čremušnici.
35. *MRAOVIĆ* Jovana *STANICA*, 1867, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 21. 1. 1942. u Čremušnici.
36. *PAVLOVIĆ* Sime *DAMJAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Čremušnici.
37. *PERENČEVIĆ* Petra *DUŠAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
38. *RADANOVIĆ* Petra *ANTONIJE*, 1863, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
39. *RADANOVIĆ* Marka *ĐURO*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Vrginmostu.
40. *RADANOVIĆ* Matije *JOKA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 5. 1942. u Radonji kod Vojniča.
41. *RADANOVIĆ* Dure *JOVAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
42. *RADANOVIĆ* Luke *JOVAN*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
43. *RADANOVIĆ* Miće *JOVAN*, 1868, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
44. *RADANOVIĆ* Mile *JOVAN*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Čremušnici.
45. *RADANOVIĆ* Pavia *MARA*, 1868, Srпкиnja, zemljoradnica. Zadavljena od ustaša 28. 12. 1941. u Čremušnici.
46. *RADANOVIĆ* Stevana *MILKA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 15. 12. 1942. u Čremušnici.
- » 47. *RADANOVIĆ* Mihajla *NIKOLA*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 8. 1941. u Čremušnici.

48. *RADANOVIĆ* Vase *NIKOLA*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
49. *RADANOVIĆ* Antonija *PETAR*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
50. *RADANOVIĆ* Petra *SIMO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
51. *RADANOVIĆ* Mile *SIMO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u sumi Kobiljača kod Bučice.
52. *RADANOVIĆ* Koje *SIMO*, 1912, Srbin, žandarm. Ubijen od ustaša na putu iz Beograda za Čreмуšnicu 1941. kod Petrinje.
53. *RADANOVIĆ* Stanka *STANA*, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 3. 1942. u Petrovoj gori.
54. *RADANOVIĆ* Antonija *STEVAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
55. *SMOLJANOVIĆ* *DRAGUTIN*, 1910, Srbin, učitelj u Jabukovcu - Banija. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
56. *STANOJEVIĆ* Jove *ĐURO*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Čreмуšnici.
57. *STANOJEVIĆ* Petra *ĐURO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
58. *STANOJEVIĆ* Jovana *KATA*, 1876, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 28. 12. 1941. u vlastitoj kući u Čreмуšnici.
59. *STANOJEVIĆ* Sime *LAZO*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 28. 12. 1941. u Čreмуšnici.
60. *STANOJEVIĆ* Jove *MILICA*, 1876, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Čreмуšnici.
61. *STANOJEVIĆ* Đure *NIKOLA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 16. 8. 1941. u Čreмуšnici.
62. *STANOJEVIĆ* Jovana *NIKOLA*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 16. 8. 1941. u Štipanu.
63. *STANOJEVIĆ* Marka *PAVAO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 1. 1942. u Ilovački.
64. *STANOJEVIĆ* Marka *PETAR*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 16. 8. 1941. u Šljivovcu.
65. *STANOJEVIĆ* Jovana *VASO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
66. *ŠPANOVIĆ* Mile *JEKA*, 1924, Srpkinja, zemljoradnica. Poginula od neprijateljskog aviona 9. 1. 1943. u Čreмуšnici.
67. *ŠPANOVIĆ* Vase *MARICA*, 1902, Srpkinja, zemljoradnica. Poginula od neprijateljskog aviona 9. 1. 1943. u Čreмуšnici.
68. *ŠPANOVIĆ* Đure *MARIJA*, 1906, Srpkinja, zemljoradnica. Poginula od neprijateljskog aviona 24. 2. 1943. kod Drvara - Bosna.
69. *ŠPANOVIĆ* Nikole *MARIJA*, 1860, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 28. 12. 1941. u Čreмуšnici.
70. *ŠPANOVIĆ* Đure *UJO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
71. *UVTIĆ* Pavia *MARKO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 23. 8. 1941. u Čreмуšnici.
72. *UVTIĆ* Petra *SAVO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Bučici.

b) *Umrli od tifusa*

1. *BEKIĆ* Sime *ANĐELIJA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 5. 1843. u Čremušnici.
2. *BEKIĆ* Stevana *ANĐELIJA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 2. 1943. u Šljivovcu.
3. *BEKIĆ* Tome *ANICA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 4. 1943. u Čremušnici.
4. *BEKIĆ* Nikole *DAMJAN*, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 4. 1943. u Čremušnici.
5. *BEKIĆ* Nikole *DANICA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 8. 1943. u Čremušnici.
6. *BEKIĆ* Nikole *ĐURO*, 1871, Srbin, zemljoradnik; umro 6. 4. 1943. u Čremušnici.
7. *BEKIĆ* Nikole *JANDRE*, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 6. 1943. u Čremušnici.
8. *BEKIĆ* Adama *JELICA*, 1893,, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 6. 1943. u Čremušnici.
9. *BEKIĆ* Ilije *JOVAN*, 1869, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 4. 1943. u Čremušnici.
10. *BEKIĆ* Jovana *KATA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 3. 1943. kod Drvara - Bosna.
11. *BEKIĆ* Đure *MACA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 4. 1943. u Čremušnici.
12. *BEKIĆ* Teodora *MACA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 5. 1943. u Čremušnici.
13. *BEKIĆ* Jovana *MARA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 31. 3. 1943. u Čremušnici.
14. *BEKIĆ* Petra *MARICA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. u Čremušnici.
15. *BEKIĆ* Nikole *MARKO*, 1870, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 10. 1943. u Čremušnici.
16. *BEKIĆ* Stevana *MILA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 30. 5. 1943. u Čremušnici.
17. *BEKIĆ* Sime *MILKA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 6. 1943. u Čremušnici.
18. *BEKIĆ* Save *SIMO*, 1865, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 6. 1943. u Čremušnici.
19. *BEKIĆ* Jandre *STEVAN*, 1934, Srbin, dijete; umro zajedno sa majkom *Katom* 1. 3. 1943. kod Drvara - Bosna.
20. *BUĆAN* Vasilja *MILE*, 1868, Srbin, zemljoradnik; umro 25. 12. 1943. u Čremušnici.
21. *EROR* Petra *DRAGICA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 7. 1943. u Čremušnici.
22. *EROR* Dmitra *JELICA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 4. 1943. u Čremušnici.
23. *EROR* Mile *MILKA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Čremušnici.
24. *EROR* Save *MILKA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 7. 1943. u Čremušnici.
25. *EROR* *STANA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 5. 1943. u Čremušnici.
26. *IVKOVIĆ* Alekse *STANICA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 7. 1943. u Čremušnici,
27. *KEKIĆ* *STANICA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 6. 1943. u Boviću.
28. *KOMLJENIĆ* Marka *SAVA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 23. 6. 1943. u Čremušnici.
29. *KRAGULJAC* Jovana *ANA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 24. 4. 1943. u Čremušnici.
30. *KRAGULJAC* Petra *BRANKO*, 1938, Srbin, dijete; umro 3. 5. 1943. u Čremušnici.
31. *KRAGULJAC* Jandre *JANDRO*, 1974, Srbin, zemljoradnik; umro 11. 5. 1943. u Čremušnici.
32. *KRAGULJAC* Jandre *LJUBICA*, 1921-, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 7. 1943. u Čremušnici.
33. *KRAGULJAC* Petra *MILKA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 24. 4. 1943. u Čremušnici.
34. *KRAGULJAC* Vasilja *NADA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla 9. 3. 1943. u Čremušnici.
35. *MADŽAREVIĆ* Laze *MARIJA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 3. 1943. u Čremušnici.
36. *MRAOVIĆ* *ANĐELIJA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Čremušnici.

37. *MRAOVIĆ Đure EVICA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 6. 1943. u Čremušnici.
38. *MRAOVIĆ Nikole MILKA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 30. 4. 1943. u Čremušnici.
39. *MRAOVIĆ Vuje SAVA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 7. 1943. u Čremušnici.
40. *MRAOVIĆ Jandre STEVAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 22. 3. 1943. u Čremušnici.
41. *RADANOVIĆ Arsena ANA*, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Čremušnici.
42. *RADANOVIĆ Petra ANĐELIJA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 12. 1943. u Čremušnici.
43. *RADANOVIĆ Damjana EVICA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 5. 1943. u Čremušnici.
44. *RADANOVIĆ Pavia EVICA*, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 30. 3. 1943. u Radonji kod Vojnića.
45. *RADANOVIĆ Jovana EVICA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 7. 1943. u Čremušnici.
46. *RADANOVIĆ Mićana JAGODA*, 1920, Hrvatica, zemljoradnica; umrla 13. 5. 1943. u Kirinu.
47. *RADANOVIĆ Đure JELICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Čremušnici.
48. *RADANOVIĆ Nikole JEKA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 9. 1943. u Čremušnici.
49. *RADANOVIĆ Jandre JEKA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 3. 1943. u Čremušnici.
50. *RADANOVIĆ Stevana LJUBICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 6. 1943. u Čremušnici.
51. *RADANOVIĆ Laze MARIJA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 22. 9. 1943. u Čremušnici.
52. *RADANOVIĆ Vasilja PETAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 25. 3. 1943. u Čremušnici.
53. *RADANOVIĆ Petra SEKA*, 1939, Srпкиnja, dijete; umrla 1. 4. 1943. u Čremušnici.
54. *RADANOVIĆ Jovana STANICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12. 4. 1943. u Čremušnici.
55. *RADANOVIĆ Save STEVAN*, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 7. 1943. u Čremušnici.
56. *ROKSANDIĆ Bože SAVA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 8. 1943. u Čremušnici.
57. *RUŠNOV Jovana ĐURO*, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 24. 3. 1943. u Čremušnici.
58. *RUŠNOV Petra STANA* 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 9. 1943. u Čremušnici.
59. *STANOJEVIĆ Marka ANA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 7. 1943. u Čremušnici.
60. *STANOJEVIĆ Jandre ANĐELIJA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Čremušnici.
61. *STANOJEVIĆ Petra ĐURO*, 1875, Srbin, zemljoradnik; umro 14. 5. 1943. u Čremušnici.
62. *STANOJEVIĆ Stevana EVICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1.6. 1943. u Čremušnici.
63. *STANOJEVIĆ Mile JOVAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro 4. 5. 1943. u Čremušnici.
64. *STANOJEVIĆ Laze KATA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 8. 1943. u Čremušnici.
65. *STANOJEVIĆ Vase MARA*, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla 21. 4. 1943. u Čremušnici.
66. *STANOJEVIĆ Vase MILAN*, 1941, Srbin, dijete; umro 11. 2. 1943. u Čremušnici.
67. *STANOJEVIĆ Nikole MILKA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. u Čremušnici.
68. *STANOJEVIĆ Đure ŠTAKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 24. 7. 1943. u Čremušnici.
69. *STANOJEVIĆ Đure STANA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 3. 1943. u Čremušnici.

70. ŠPANOVIĆ Milana *DUŠAN*, 1943, Srbin, dijete; umro 19. 6. 1943. u Čremušnici.
71. ŠPANOVIĆ Sime *MACA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 6. 1943. u Čremušnici.
72. ŠPANOVIĆ Đure *SAVA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 7. 1943. u Čremušnici.
73. *UTVIĆ* Tome *SIMO*, 1882, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 3. 1943. u Čremušnici.
74. *UTVIĆ* Mile *STANA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 22. 5. 1943. u Čremušnici.
75. *UTVIĆ* Mile *TEODOR*, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro 11. 5. 1943. u Čremušnici.

c) *Žrtve rata*

1. *BEKIĆ* Dragana *BRANKO*, 1941, Srbin, dijete. Umro od prehlade 24. 4. 1942. u Čremušnici.
2. *BEKIĆ* Jandre *DAMJAN*, 1865, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade 28. 4. 1942. u Čremušnici.
3. *BEKIĆ* Jandre *TEODOR*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Nakon povratka iz bjekstva bio bolestan i nepokretan, pa nije mogao ponovo bježati pred ustašama. Sam se objesio 5. 4. 1942. u Čremušnici.
4. *BUČAN* Save *STANICA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade 20. 1. 1942. u Petrovoj gori.
5. *EROR* Save *NIKOLA*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Kao zarobljenik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. umro u logoru za ratne zarobljenike kod Beča u Austiriji.
6. *KRAGULJAC* Mile *MILKA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade kao posljedica bjekstva 27. 6. 1943. u Čremušnici.
7. *MRAOVIĆ* Nikole *EVICA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od zime i prehlade u bjekstvu 20. 1. 1942. u Petrovoj gori.
8. *MRAOVIĆ* Dušana *UUBICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Umrla od zime i prehlade 20. 1. 1942. u Petrovoj gori.
9. *MRAOVIĆ* Nikole *STANICA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade za vrijeme bjekstva 25. 2. 1942. u Slavskom Polju.
10. *MRAOVIĆ* Jandre *VASILJ*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade u bjekstvu 8. 1. 1942. u Crevarskoj Strani.
11. *MRAOVIĆ* Petra *VASILJ*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade u bjekstvu 11.2. 1942. u Klokoču - zapadni deo Petrove gore.
12. *RADANOVIĆ* Save *MARKO*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade 25. 4. 1942. u Čremušnici.
13. *RADANOVIĆ* Vase *STEVAN*, 1934, Srbin, dijete. Sluga u ST. Farkašiću. Utopio se u Kupi bježeći pred ustašama ljeti 1942.
14. *STANOJEVIĆ* Vase *DANICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade i upale pluća 11.7. 1942. u Čremušnici.
15. *RADANOVIĆ* Petra *VASILJ*, 1892, Srbin, žandarmerijski kapetan. Poginuo od njemačkog bombardovanja 13. 4. 1941. u Sarajevu.
16. *STANOJEVIĆ* Đure *JANDRE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941, u logoru rekao da je Hrvat i pušten kući; 1942. ponovo vraćen od domobrana u logor u Njemačku. Pobjegavši došao kući, ali iscrpljen bolešću umro 9. 2. 1944. u Čremušnici. -,

17. *STANOJEVIĆ* Vase *MARA*, 1926, Srkinja, zemljoradnica. Umrla od upale pluća, kao posljedice nenormalnih uslova života 7. 4. 1942. u Čremušnici.
18. *STANOJEVIĆ* Marka *MILE*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Kada su ustaše hvatale i odvodile ljude iz sela, od straha poludio, skočio u reku Trepču i udavio se 29. 7. 1941.
19. *ŠPANOVIĆ* Vase *STEVAN*, 1904, Srbin, kovač. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. od Nijemaca i umro u logoru za ratne zarobljenike 22. 5. 1941. u Njemačkoj.
20. *UTVIĆ* Nikole *ĐURO*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade u bjekstvu 9. 3. 1942. u S. Poloj.

NAPOMENA-, Tekst pripremio i podatke provjerio *Nikola Mile Mraović*, pukovnik u penziji, uz saradnju *Petra Bekića*, *Milana Kopača*, *Milana Radanovića* i *Milana Stanojevića*.

DESNO SREDIČKO

Selo Desno Sredičko nalazi se na desnoj obali rijeke Kupe, između Lasinje i Desni Štefanki. Preko Kupe nalazi se Lijevo Sredičko. Prema popisu stanovništva 1931. godine selo je imalo 318 stanovnika, uoči rata 1941. godine oko 350, a prema prvom poslijeratnom popisu 300 stanovnika u 66 domaćinstava. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Hrvati, a po socijalnom zemljoradnici.

Prije rata u selu nije postojala organizacija KPH niti je bilo članova ove organizacije. Nije bilo ni drugih organizovanih političkih organizacija. Djelovala je Hrvatska seljačka stranka (HSS) i većina ljudi bila je na strani ove političke partije. Uspostavljanjem tzv. NDH ljudi su cijenili da su dobili pravednu i slobodnu državu. Mnogi su i pristupili ustaškim organizacijama i pomagali pri uspostavljanju ustaške vlasti. Međutim, kada su uvidjeli ustaška zločinstva nad nevinim srpskim stanovništvom, dojučerašnjim njihovim dobrim susjedima i prijateljima, brzo su shvatili svu podlost nove ustaške vlasti. Izrodi su i dalje ostali u ustaškim redovima, a razvojem NOP poštteni i ugledni mještani pristupili su i pomagali ga do kraja rata. Samo su dvojica mještana poginula od strane partizana.

Pored vojne ustaške formacije u Lasinji, ustaše su povremeno imale i svoju ustašku jedinicu i u Desnom Sredičku, kao i u susjednom selu Desni Štefanki. No, i pored stalne ustaške kontrole, sve više je bilo pristalica NOP, a naročito od druge polovine 1942. godine. Posebno se ističe *Nikola Mika Orečić*, koji je primljen za člana KPH oktobra 1942. godine.

Nikola Mika Orečić je zajedno sa svojim drugovima *Ivanom Pavekom* i *Ivanom Skenderom* organizovao prebacivanje 4. kordunaške brigade preko Kupe u rejonu Sredičkog noću 23/24. i 24/25. avgusta 1942. godine. Sa tri čamca (1 kapaciteta 3 osobe, 1 za 7 osoba i 1 za kola), uspjeli su da prevezu sve borce. Danju su potapali čamce, a noću izvlačili i prevozili borce. *Pavek* i *Skender* su se poslije pokolebali i otišli u do-

mobrane. I pored neposredne blizine ustaških jedinica i njihovih pristalica, pokret i prebacivanje brigade, iako je trajalo dvije noći, nije primjećeno niti otkriveno. Od maja 1942. godine pa do oslobođenja na ovome mjestu bila je veza preko Kupe - pod rukovodstvom relejne stanice.

Orijentacijom stanovništva ka NOP stvoreni su uslovi da se pristupi organizovanjem i efikasnijem radu radi veće pomoći NOB. Krajem 1942. godine (decembra) izabran je prvi ilegalni NOO u koga su ušli *Mato Mate Car, Tomo Stjepana Markulin, Janko Lovre Mrvac, Ivan Mirka Skender i Jura Jure Turković*, predsjednik. Pored *Nikole Mike Orečić*, od 1943. godine, kao članovi Partije djeluju i *Tomo Markulin i Stevo Vidak*. Bili su vezani za partijsku organizaciju u Ostrožinu, gdje je sekretar bio *Milijan Maslić*. Prema izjavi druga *Orečića*, pored njih trojice u ovoj organizaciji bili su i *Matija Kajganić, Ilija Kajganić, Pero i Danica Radanović i Glišo Rajak*. Omladinska organizacija i organizacija AFŽ-a nije formirana za vrijeme rata.

Poslije oslobođenja Lasinje, 8. septembra 1943. oslobođeno je i Desno Sredičko. Tada su stvoreni uslovi za puni doprinos sela NOB. U toku 1944. godine u NOV, u 34. diviziju, otišlo je 18 mještana-*Jure Mate Car, Josip Marka Jurmanović, Jure Josipa Jurmanović, Stavko Tome Markulin, Ivica Ivana Markulin, Toma Mike Maslak, Mato Jane Maslak, Marko Janka Mrvac* otišao je 15. 3. 1943. i bio na dužnosti političkog delegata voda i političkog komesara čete u 7. diviziji, *Joža Tome Mrvac, Joža Lovre Mrvac, Joža Mikule Radešić, Mato Mije Skender, Marko Mate Skender, Marko Jure Turković, Janko Jure Turković, Joža Jure Turković, Mato Pavia Vidak i Tomo Marka Vidak, Nikola Mika Orečić* bio je od 1.5. 1942. šef relejne stanice u Dugom Selu, komandant mjesta Lasinja, od 18. 12.1942 do 20. 1. 1943. politički komesar mjesta Cetinograd i član okružnog NOO Kordun. Po zadacima NOO, jedno vrijeme kao odbornici radili su i *Mika Marka Maslak*, koji je bio i predsjednik Kotarskog suda - Pisarovina, *Mato Mirka Skender i Stevo Ivana Vidak*.

U toku NOB poginuo je kao borac *Josip Josipa Mrvac*, 1910, Hrvat, zemljoradnik, u NOV od 27. 7.1944, a poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 26.1.1945. kod Vaganca.

Od strane neprijatelja, ustaša, kao žrtve fašističkog terora ubijen je 21 Ciganin iz Desnog Sredička i 2 Hrvata:

1. *PARAPATIĆ Tome BARA*, 1901, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku (jugozapadno od Zagreba prema Jastrebarskom).
2. *PARAPATIĆ FRANCA*, 1880, Ciganka, odvedena 21. 12.1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
3. *PARAPATIĆ FRANCA*, 1887, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
4. *PARAPATIĆ FRANJO*, 1885, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
5. *PARAPATIĆ Franje FRANJO*, 1916, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
6. *PARAPATIĆ Tome FRANJO*, 1935, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
7. *PARAPATIĆ Tome IVAN*, 1916, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.

8. PARAPATIĆ Franje IVAN, 1936, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
9. PARAPATIĆ JANA, 1887, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
10. PARAPATIĆ JANA, 1918, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
11. PARAPATIĆ Tome JANA, 1923, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
12. PARAPATIĆ Tome JANKO, 1914, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
13. PARAPATIĆ Tome JELA, 1891, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
14. PARAPATIĆ JURA, 1881, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
15. PARAPATIĆ KATA, 1869, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
16. PARAPATIĆ KATA, 1912, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
17. PARAPATIĆ Franje KATICA, 1940, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
18. PARAPATIĆ MARA, 1883, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
19. PARAPATIĆ TOMO, 1878, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
20. PARAPATIĆ TOMO, 1886, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
21. PARAPATIĆ TOMO, 1910, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
22. SRDAR Ante IVAN, 1940, Hrvat, dijete. Ubijen od ustaša majci Jani na rukama 22. 1. 1943. u vlastitoj kući u Desnom Sredičku.
23. SRDAR Tome JANA, 1919, Hrvatica. Zemljoradnica. Ubijena od ustaša zajedno sa djetetom 22. 1. 1943, jer nije htjela otvoriti vrata kuće ustašama. Pucali kroz vrata i ubili nju i dijete na rukama.

NAPOMENA-, Podaci za Cigane prikupljeni od Marka Parapatića, a za ostale od Nikole Orečić Mike.

DESNİ ŠTEFANKI

Idući od Dugog Sela prema Lasinji, s desne strane puta, pored desne obale rijeke Kupe, nalazi se selo Desni Štefanki. 1931. godine selo je imalo 562 stanovnika, a 1948. godine 536 u 129 domaćinstava. S obzirom na relativno manji broj poginulih u toku rata, računa se da je 1941. godine u selu bilo oko 560 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi mještani su Hrvati, a po socijalnom zemljoradnici.

Sve do uspostave tzv. »NDH« živjeli su mirno i u dobrim odnosima sa susjednim srpskim selima. Tada se ta veza prekida, ali ne zato što je to bila želja stanovnika Desni Štefanki, već što je to bila politika i naredba nove ustaške »države«, koja je Srbe osudila na smrt. Kada su se stanovnici uvjerali u ustaška zlodjela nad njihovim nedužnim komšijama, uvidjeli su svu podlost i prevaru nove ustaške »države«. Brzo su shvatili da to nije ono što su očekivali stvaranjem tzv. NDH. U ustaškim organizacijama i njihovim vojnim formacijama ostali su izrodi, koji nisu uživali povjerenje naroda, a zavedeni brzo su uvidjeli svoju zabludu. Na strani neprijatelja poginulo je 25 mještana.

Ni prije rata, ni u toku NOB u selu nije postojala organizacija KPH niti je bilo članova ove organizacije. Nisu postojale ni druge organizovane političke organizacije. No, i pored ovoga ljudi su bili pravilno orijentisani i djelovali na liniji demokratskih snaga. Uspostavom »NDH« manji broj pristalica političke partije HSS priključio se ustaškom pokretu. Poslije, razvojem događaja, jedni su i dalje ostali aktivni u redovima ustaških organizacija, a drugi su se pasivizirali i čekali svoje dane.

Pored ustaškog uporišta u Lasinji, ustaše su imale svoja manja uporišta, od 30 do 50 divljih ustaša i po selima oko Lasinje. Tako su svoju manju jedinicu imali jedno vrijeme i u Desnim Štefankama. Selo je bilo obuhvaćeno ustaškom kontrolom, tako da nisu postojali uslovi za aktivizaciju sela na liniji NOP. To traje sve do polovine 1942. godine kada počinje aktivniji rad i javlja se veći broj pristalica NOB. Naročito se ističe rad političkog radnika *Mike Nikole Orečić*.

Oslobođenjem Lasinje, 8. septembra 1943. oslobođeni su i Desni Štefanki, koji se od tada pa do kraja rata aktivno uključuju u NOP. Prvi NOO počeo je rad avgusta 1943. Organizovao ga je *Toma Tobija Mihalić* (rodom iz Barilovića). Njegovi prvi odbornici su bili *Mijo Pavia Karaš*, *Mijo Marka Karaš*, *Josip Ćiro Luke Orečić*, *Ivan Janka Prigorac* i *Josip Nikole Špišić*, predsjednik. Kako do kraja rata nije formirana organizacija KPH, omladine i AFŽ-a, to je težište rada bilo na odbornicima NOO. U okviru rada NOO ističu se i *Janko Janka Karaš*, *Tomo Mate Prigorac* i *Mijo Tome Špišić*.

Od prve polovine 1944. godine pa do kraja rata, maja 1945. u jedinicama i vojno-pozadinskim utanovama NOV nalazili su se:

U jedinicama 34. divizije: *Slavko Janka Karaš*, *Mika Pavia Karaš*, *Marko Jandre Karaš*, u 2. brigadi 8. divizije, *Josip Josipa Karaš*, u 6. krajiškoj brigadi, *Marko Janka Papatić*, od marta 1943. u 8. diviziji, *Juraj Mirka Pavek*, *Mate Ivana Skender*, *Josip Mije Špišić*, *Ivan Franje Špišić*, *Pajo Pavia Špišić*, *Tomo Mije Špišić*, *Mirko Mate Špišić*, *Marko Josipa Tičarić*, u 16. omladinskoj brigadi, *Nikola Nikole Tičarić* i *Ivan Mate Vlašić*.

U Turopoljsko-posavskom vojnom području: *Mijo Pavia Busak*, *Toma Tome Prigorac*, *Marko Marka Špišić*, *Mato Tome Špišić*, *Mijo Ivana Špišić* i *Stjepan Mate Špišić*.

U vojnim radionicama 4. korpusa: *Ivan*, *Marka Karaš*, *Mato Nikole Karaš*, *Mato Josipa Orečić*, *Tomo Jure Pavek*, *Mijo Mate Pavek*, *Josip Mate Skender*, *Jandre Mate Špišić* i *Juraj Mije Špišić*.

POGINULI KAO BORCI

1. ŠPIŠIĆ Nikole JOSIP, 1917, Hrvat, zemljoradnik. Za NOP radi od decembra 1943. Uhvaćen i odveden od ustaša 10. 11. 1944. i ubijen u Karlovcu, na Dubovcu.
2. ŠPIŠIĆ Jandre MATIJA, 1893, Hrvat, zemljoradnik. Za NOP radi od decembra 1943. Uhvaćen i odveden od ustaša 10. 11. 1944. i ubijen u Karlovcu, na Dubovcu.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. PARAPATIĆ Ivana ANTE, 1939, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
2. PARAPATIĆ Lovre BARA, 1889, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
3. PARAPATIĆ Josipa DANICA, 1922, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
4. PARAPATIĆ Ivana FRANCA, 1902, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
5. PARAPATIĆ Ante IVAN, 1905, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
6. PARAPATIĆ Marka IVAN, 1928, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
7. PARAPATIĆ Mije JANA, 1900, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
8. PARAPATIĆ Jandre JANKO, 1887, Ciganin. Odveden 21. 10. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
9. PARAPATIĆ Janka JANKO, 1915, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
10. PARAPATIĆ Josipa JELA, 1924, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
11. PARAPATIĆ Ante JOSIP, 1900, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
12. PARAPATIĆ Ivana JOSIP, 1924, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
13. PARAPATIĆ Tome JOSIP, 1933, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
14. PARAPATIĆ Mije KATA, 1914, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
15. PARAPATIĆ Josipa KATA, 1921, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
16. PARAPATIĆ Janka KATA, 1940, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
17. PARAPATIĆ Josipa LOJZA, 1917, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.

18. *PARAPATIĆ* Tome *LJUBA*, 1940, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
19. *PARAPATIĆ* Mije *MARA*, 1909, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
20. *PARAPATIĆ* Nikole *MARICA*, 1939, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
21. *PARAPATIĆ* Lovre *MARKO*, 1900, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
22. *PARAPATIĆ* Marka *MATO*, 1924, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
23. *PARAPATIĆ* Josipa *MIJO*, 1932, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
24. *PARAPATIĆ* Tome *MIJO*, 1926, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
25. *PARAPATIĆ* Janka *NIKOLA*, 1920, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
26. *PARAPATIĆ* Ante *STEVO*, 1930, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
27. *PARAPATIĆ* Ante *TOMA*, 1909, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
28. *PARAPATIĆ* Ivana *TOMA*, 1938, Ciganin. Odveden 5. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
29. *PARAPATIĆ* Ivana *VERA*, 1932, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
30. *PARAPATIĆ* Marka *VERA*, 1936, Ciganka. Odvedena 5. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.

b) *Žrtve rata*

1. *KARAŠ* Nikole *JOSIP*, 1926, Hrvat, zemljoradnik. Poginuo od nađene italijanske bombe 25. 5. 1944. u Desni Štefanki.
2. *ŠPIŠIĆ* Mije *JOSIP*, 1938, Hrvat, dijete. Poginuo od bombe iz ustaškog aviona 27. 10. 1943. na rijeci Kupi kod Lasinje.

NAPOMENA: Podatke za Cigane prikupio *Marko Parapatić*, a ostale *Nikola Orečić* *Mika*.

DONJI SJENIČAK

Sjeverozapadno od Vrginmosta, između pruge i ceste Karlovac - Vrginmost, nalazi se Donji Sjeniĉak, koji zajedno sa Lasinjskim Sjeniĉakom ĉini naseljenu cjelinu. Prema popisu stanovništva od 1931. godine selo je imalo 925 stanovnika, uoĉi rata, 1941. godine oko 1250, a prema prvom posleratnom popisu 926 stanovnika u 211 domaćinstava. U toku NOB poginulo je ili umrlo od ratnih posljedica 288 lica. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici.

Ekonomsko i političko stanje bilo je skoro isto, kao što je reĉeno za Lasinjski Sjeniĉak za predratni period. Formiranjem grupe simpatizera KPH u Lasinjskom Sjeniĉaku 1939. godine, ĉlanovi te grupe iz Donjeg Sjeniĉaka bili su: *Simo Lonĉar*, *Mile Lonĉar*, *Nikola Lonĉar*, *Rade Lonĉar*, *Nikola Grubješić* i *Pero Ćabraja*. Formiranjem partijske ĉelije u Lasinjskom Sjeniĉaku u jesen 1940. godine, svi ovi simpatizeri postali su ĉlanovi KPH.

Pored dr *Gojka Nikoliša*, koji je 1940. godine formirao organizaciju KPH u Sjeniĉaku i koji u Sjeniĉaku djeluje još od 1935. godine, u Donjem Sjeniĉaku je zapažena i aktivnost na liniji KP *Vase Rokniĉa*, studenta prava u Beogradu. On je 1939. godine proteran od policije iz Beograda u Sjeniĉak, tu se povezuje sa simpatizerima KP i prenosi komunističke ideje. Uoĉi rata odlazi u Banat gdje je i strijeljan od Nijemaca kao ĉlan KPJ i aktivni partijsko-politiĉki radnik.

Poĉetkom 1941. godine partijska ĉelija Sjeniĉaka podjeljena je po selima, na tri ĉelije: za Gornji, Donji i Lasinjski Sjeniĉak. Sekretar ĉelije u Donjem Sjeniĉaku bio je *Simo Lonĉar*, kovaĉ.

Pošto su se komunisti Lasinjskog, Donjeg i Gornjeg Sjeniĉaka zajedniĉki dogovorili o mjerama za pripreme oružanog ustanka, to je i u Donjem Sjeniĉaku bila ista situacija od prvih dana uspostavljanja tzv. NDH i dalje u toku NOB, jer su ta tri sela ĉinila cjelinu. Bilo je zamišljeno da svako selo ĉini jednu ĉetu sastavljenu od vodova i desetina. *Đuro Maslek* bio je predviđen za komandira ĉete, a *Ćabraja Milić*, *Nikola Lonĉar* i *Rade Maslek* za komandire vodova. Sve je ovo dještovalo kao straža do formiranja partizanskog odreda Sjeniĉak.

U drugoj polovini avgusta 1941. godine, kada je došlo do formiranja PO Sjeniĉak, u njega je iz Donjeg Sjeniĉaka do kraja 1941. godine otišlo 17 dobrovoljaca. Njihova imena vide se u spisku nosilaca »Partizanske spomenice 1941« i u spisku poginulih i umrlih boraca.

Borci svih partizanskih odreda, pa i Sjeniĉkog, nisu bili naoružani vojniĉkim puškama. Bile su to razne civilne, lovaĉke puške, pištolji i kubure. Zato se održavanju, opravci i primitivnoj proizvodnji oružja pridavala posebna vaŹnost. Svaki odred imao je svoga majstora - puškara. Za PO Sjeniĉak, a kasnije i za jedinice 4. bataljona, bio je to *Simo Lonĉar*, kovaĉ, sekretar ĉelije KPH Donjeg Sjeniĉaka. Kasnije, u toku rata bio je rukovodilac partizanske radionice za popravku oružja komande Korduna i Banije i Kordunaškog vojnog podruĉja. *Pero Mrkalj*, ĉlan KP, krojaĉ, bio je rukovodilac krojaĉke radionice u istim komandama.

U novembru 1941. godine došlo je do organizovanja narodne vlasti i izbora prvog NOO u sastavu: *Mile Ćabraja*, *Nikola Grubješić*, *Milka Maslek*, *Dmitar Mrkalj* i *Savo Rudan*.

Zbog decembarske, u 1941. godini, i prolećne ustaške ofanzive marta - maja 1942. godine, organizacija AFŹ-a formirana u junu 1942. Tada je izabran i prvi odbor AFŹ-a

u koji su ušle: *Sara Čabraja, Anka Lončar, Milica Lončar*, predsjednica, *Milka Maslek* i *Sava Rudan*. *Milica Lončarje* kasnije bila predsjednica Opštinskog odbora AFŽ-a Sjeni-čak, a od 1943. godine član Kotarskog odbora AFŽ-a Sjeni-čak, a od 1943. godine član Kotarskog odbora AFŽ-a Vrginmost i član Kotarskog komiteta KPH Vrginmost. U seoski odbor AFŽ-a Sjeni-čak, iz Donjeg Sjeni-čaka, birane su *Mika Katić* i *Kata Đ. Mrkalj*.

U maju 1942. godine formirana je organizacija SKOJ-a, omladinska i pionirska organizacija. Za sekretara organizacije SKOJ-a izabran je *Rade Čabraja*, a članovi SKOJ-a bili su *Danica* i *Nikola Maslek*, *Darinka*, *Dušanka* i *Zorka Rudan* i *Kata Grubješić*. Iste, 1942. godine, za članove SKOJ-a primljeni su *Andelija*, *Indija*, *Jeka*, *Marija* i *Milka Mrkalj*, *Danica Linta*, *Milič Vučinić*, *Milka Vukšinić*, učiteljica, *Njegoslav Bučan* iz Prkosa i *Jovo Mirić* iz Banovskih Moravaca. U junu 1942. godine formirana je i omladinska organizacija. Članovi odbora, koji su rukovodili omladinskom organizacijom bili su *Kata Grubješić*, *Indija Mrkalj* i *Zorka Rudan*. U okviru omladinske organizacije radila je i pionirska organizacija, koju je vodio *Sveto S. Bijelić*.

Za vrijeme 4-godišnje borbe u partizanskim jedinicama i vojnopozadinskim ustanovama nalazili su se za vojsku svi sposobni muškarci. Poginula su 34 borca, a među preživjelim ima 13 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Od strane neprijatelja ubijeno je 200 lica. Za vrijeme ustaške ofanzive, decembra 1941. i januara 1942. godine, ubijeno je 31 lice, a za vrijeme martovsko-aprilske ustaške ofanzive 1942. godine ubijena su još 33 lica. Istovremeno, od strane ustaša odvedeno je aprila 1942. godine 122, od kojih su 83 ubijeni u logoru Beisfjord u Norveškoj, a 39 u logoru Jasenovac. Od tifusa je umrlo 34, a 20 lica su izgubili život kao žrtve rata. Sve kuće Donjeg Sjeni-čaka popaljene su za vrijeme decembarske ustaške ofanzive 1941. godine.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. ČABRAJA Miliča RADE, 1927, Srbin, učenik gimnazije. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. godine. Sekretar SKOJ-evske grupe u Donjem Sjeni-čaku, član i sekretar Općinskog komiteta SKOJ-a u 1. bataljonu 1. brigade 8. divizije i bataljonu PPK-a, član Kotarskog komiteta SKOJ-a u Vrginmostu.
2. LONČAR Mihajla NIKOLA, 1914, Srbin, student, honorarni učitelj. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. godine. U NOV stupio krajem 1941. godine u 2. četu 4. bataljona 1. KPO, delegat voda, zatim komesar čete i bataljona u 2. brigadi 8. divizije. Ranjen u 4. neprijateljskoj ofanzivi - invalid bez noge. Posle referent u Komandi kordunaškog vojnog područja, pa komesar Artiljerijske oficirske škole GŠH.
3. LONČAR Vasilija NIKOLA, 1904, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od jula 1941. godine. U NOV stupio avgusta 1941. u PO Sjeni-čak, poslije u 3. četu 4. bataljona 1.KPO, pa u 1. brigadi 8. divizije, zatim u Komandi mesta Skakavac-komandir odeljenja i voda.
4. LONČAR Dušana SIMO, 1915, Srbin, kovač-bravar. Sekretar partijske ćelije u Donjem Sjeni-čaku. Aktivno učestvuje u NOP-u od jula 1941. U PO Sjeni-čak od avgusta 1941, delegat voda u 3. četi 4. bataljona 1. KPO, kasnije komesar čete i upravnik mehaničarske radionice Komande kordunaškog vojnog područja.
5. MANOJLOVIĆ Sime MILE, 1920, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio krajem 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 1. brigadi 8. divizije u četi za vezu - delegat voda.
6. MASLEK Rada BRANKO, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio u avgustu 1941. u PO Sjeni-čak. Poslije u 3. četi 4. bataljona 1. KPO zatim u 1. brigadi 8. divizije i Unskoj operativnoj grupi. Ranjavan.

7. *MASLEK* Jovana *NIKOLA*, 1923, Srbin, konobar. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. Član općinskog komiteta SKOJ-a. Borac u Unskoj operativnoj grupi i sekretar SKOJ-evske grupe u Partizanskoj štampariji u Petrovoj gori.
8. *MASLEK* Matije *RADE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio u avgustu 1941. u PO Sjeniĉak. Poslije u 3. ĉeti 4. bataljona 1. KPO, pa u 1. brigadi 8. divizije, zatim u Unskoj operativnoj grupi i Komandi mjesta Rakovica - komandir voda, ĉete, operativni oficir i komandant mjesta.
9. *MRKALJ* Nikole *PETAR*, 1922, Srbin, krojaĉ, aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio krajem 1941. u 3. ĉeti 4. bataljona 1. KPO, kasnije u krojaĉkoj radionici Komande kordunaškog vojnog podruĉja - delegat voda, zamjenik
10. *ROKNIĆ* Vasilja *MILIĆA*, 1925, Srpkinja, uĉenik gimnazije. U NOV stupila u novembru 1941. u PO Debela Kosa. Poslije u partizanskoj bolnici u Petrovoj gori, pa u 2. brigadi 8. divizije - referent saniteta u bataljonu i brigadi.
11. *RUDAN* Milića *MILE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio početkom decembra 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u PO Kljuka, pa u 1. brigadi 8. divizije. Od 1943. predsjednik seoskog NOO-a Donji Sjeniĉak i ĉlan Općinskog odbora JNOF Sjeniĉak.
12. *RUDAN* Stojana *MILOŠ*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio krajem 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 8. diviziji - telefonista, TT-mehaniĉar, nastanivk za vezu.
13. *RUDAN* Nikole *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio novembra 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 13. proleterskoj brigadi - mitraljezac, komandir i delegat voda. Ranjavan.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *ĆABRAJA* Sime *GOJKO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 1.1.1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 10. 1944. kod Drežnika.
2. *ĆABRAJA* Gliša *MILIĆ*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV avgusta 1941. u PO Sjeniĉak. Poginuo kao komandir ĉete 1. brigade 8. divizije 5. 6. 1944. kod Belaja.
3. *ĆABRAJA* Mile *PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV avgusta 1941. u PO Sjeniĉak. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 10. 8. 1943. kod Preboja - Plitviĉka jezera.
4. *ĆABRAJA* Mile *SIMO*, 1924, Srbin, pekarski pomoćnik. Sekretar Mjesnog komiteta SKOJ-a u Panĉevu, prilikom provale uhapšen, muĉen i ubijen od Nijemaca juna 1942. u Panĉevu.
5. *GRUBJEŠIĆ* Nikole *MILIĆ*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radio za NOP od avgusta 1941. Uhvaćen od ustaša 18. 4.1942. u Sjeniĉaku, interniran u Norvešku i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord 1942. godine.
6. *GRUBJEŠIĆ* Milića *NIKOLA*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odbornik seoskog odbora NOF-a u Donjem Sjeniĉaku od novembra 1941. Uhvaćen od ustaša 18. 4. 1942. u Sjeniĉaku, interniran u Norvešku i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u jesen 1942.
7. *KATIĆ* Stojana *MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 2. 3.1942. Poginuo kao komandir voda 2. brigade 8. divizije 6. 5. 1945. kod Ilirske Bistrice.
8. *KATIĆ* Milića *SIMO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV oktobra 1941. u PO Sjeniĉak. Poginuo kao komandir ĉete i zamjenik komandanta bataljona 2. brigade 8. divizije 27. 3. 1945. kod Bihaća.
9. *LONĀAR* Dušana *ĐURO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV oktobra 1941. u PO Katić Kosa. Uhvaćen od ustaša 18. 4. 1942. u Sjeniĉaku, muĉen i ubijen u Jasenovcu.

10. *LONČAR Rade JOVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV novembra 1942. u 13. proletersku brigadu. Poginuo kao borac iste brigade 2. 1. 1943. kod Krašića.
11. *LONČAR Nikole MILE*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radio za NOP od avgusta 1941. Uhvaćen od ustaša 18. 4. 1942. u Sjeničaju, interniran u Norvešku i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord.
12. *LONČAR Stojana MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 1. 7. 1942. Borac 1. brigade 8. divizije, razboleo se i umro 9. 4. 1945. u Donjem Sjeničaju.
13. *LONČAR Dušana RADE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV oktobra 1941. u PO Sjeničaj. Poginuo kao borac 3. čete 4. bataljona 1. KPO 8. 3. 1942. kod Kovačevca.
14. *LONČAR Jovana RADE*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radio za NOP od avgusta 1941. Uhvaćen od ustaša 18. 4. 1942. u Sjeničaju, interniran u Norvešku i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord.
15. *LONČAR Nikole VASO*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 2. 9. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 28. 3. 1945. kod Bihaća.
16. *MANOJLOVIĆ Petra NIKOLA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. prilikom juriša rogljaša na ustaše u Petrovoj gori - na Petrovcu.
MASLEK Rada LJUBAN, 1914, Srbin, lugar. Stupio u NOV 1.1. 1942. Poginuo kao delegat voda 2. brigade 8. divizije 20. 10. 1944. kod Drežnika.
18. *MASLEK Marte LJUBICA*, 1897, Srkinja, zemljoradnica. Stupila u NOV početkom 1942. Borac 7. banijske divizije. Umrta od tifusa juna 1943. u Bosni.
19. *MASLEK Đure MILE*, 1897, Srbin, cestar. Stupio u NOV početkom 1942. Poginuo kao borac 7. banijske divizije juna 1943. na Sutjesci.
20. *MASLEK Vasilja RADE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 2. 1. 1942. Poginuo kao komandir voda 2. brigade 8. divizije 2. 1. 1945. kod Vaganca.
21. *MASLEK Petra SIMO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV avgusta 1941. u PO Sjeničaj. Poginuo kao komandir voda 1. brigade 8. divizije 15. 7. 1944. u Žumberku.
22. *MIRIĆ Steve JANKO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 20. 1. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 8. 11. 1944. kod Cazina.
23. *MRKALJ Nikole DRAGAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 20. 1. 1942. Poginuo kao borac - bolničar 1. brigade 8. divizije 18. 4. 1945. kod Primišlja.
24. *MRKALJ Stanka MANE*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 20. 3. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 20. 10. 1944. kod Drežnika.
25. *MRKALJ Dmitra MILE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 12. 8. 1943. Poginuo kao komandir voda 1. brigade 8. divizije 11. 2. 1945. kod Plitvičkih jezera.
26. *MRKAU Sime MILIĆ*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 1. 7. 1942. Poginuo kao komandir čete 1. brigade 8. divizije 19. 11. 1944. kod Drežnika.
27. *ROKNIĆ Pavia RADE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 1.1. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 21. 11. 1943. u selu Gore kod Petrinje.
28. *ROKNIĆ Vase SIMO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 20. 1. 1942. Poginuo kao komandir voda 1. brigade 8. divizije 2. 10. 1943. kod Oštarija.
29. *ROKNIĆ Time VASO*, 1911, Srbin, pravnik. Ubijen od Nijemaca kao partijsko-politički radnik i član KPJ 1941. godine u Velikom Bečkereku - Banat.
30. *RUDAN Petra DMITAR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 1.3. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 26. 9. 1944. kod Sunje.

31. *RUDAN* Marka *MILOVAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 7. 3. 1942. Borac 3. brigade 8. divizije. Promrzao na položaju 11.1. 1943. kod Ličke Jesenice, nestao s ranjenicima u 5. ofanzivi 1943. godine u Bosni.
32. *RUDAN* Maksima *RADE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 2. 4. 1942. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije 2. 10. 1943. kod Oštarija, podlegao ranama u partizanskoj bolnici u Zbjegu.
33. *RUDAN* Marka *RADE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV polovinom novembra 1942. u 13. proletersku brigadu. Poginuo kao borac iste brigade 18. 10. 1943. na Žumberku.
34. *VUČINIĆ* Rade *NIKOLA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 7. 4. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 11. 2. 1945. kod Ličke Jesenice.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *BIJELIĆ* Dušana *DUŠAN*, 1933, Srbin, dijete. Poginuo od avionske bombe 9. 5. 1945. u Donjem Sjeničaju.
2. *BIJELIĆ* Mile *STANA*, 1869, Srpkinja, zemljoradnica. Zatvorena u kuću, kuća zapaljena od ustaša i ona živa izgorela u kući 2. 1. 1942, u Donjem Sjeničaju.
3. *ČABRAJA* Jovana *ANKA*, 1904, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Donjem Sjeničaju.
4. *ČABRAJA* Mile *DMITAR*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18.4. 1942. u šumici Mračaj - Donji Sjeničaj.
5. *ČABRAJA* Rade *GUŠO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
3. *ČABRAJA* Jovana *INDIJA* 1891, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Donjem Sjeničaju.
1. *ČABRAJA* Miliča *INDIJA*, 1897, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Donjem Sjeničaju.
1. *ČABRAJA* Petra *INDIJA*, 1895, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Donjem Sjeničaju.
1. *ČABRAJA* Jovana *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
0. *ČABRAJA* Nikole *MILE*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18, 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
11. *ČABRAJA* Petra *MILE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4.1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
2. *ČABRAJA* Rade *MILE*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
3. *ČABRAJA* Rade *MILE*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaške granate 18. 4. 1942. koja je udarila u kuću *Petra Čabraje* u koju se bio sklonio.
4. *ČABRAJA* Teodora *MILE*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942, i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
5. *ČABRAJA* Đurđa *MILICA*, 1896, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u zaseoku Cikuše kod Udbine - Sjeničaj.

16. ČABRAJA Mile MILICA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 2. 1. 1942. u Skakavcu.
17. ČABRAJA Mile MILIĆ, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Donjem Sjeničaju.
18. ČABRAJA Mile MILOŠ, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
19. ČABRAJA Nikole MILOŠ, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
20. ČABRAJA Mila NIKOLA, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. od ustaša i ubijen od Nijemaca u logoru u Njemačkoj.
21. ČABRAJA Teodora NIKOLA, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
22. ČABRAJA Mile PETAR, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
23. ČABRAJA Jovana RADE, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
24. ČABRAJA Mila RADE, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u Donjem Sjeničaju na livadi kod mlina.
25. ČABRAJA Mila SIMO, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
26. ČABRAJA Mile SIMO, 1915, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
27. ČABRAJA Stevana SIMO, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4.1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
28. ČABRAJA Marka STANA, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaške granate 18. 4. 1942. u kući Petra Čabraje u Donjem Sjeničaju.
29. ČABRAJA Petra STOJAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Donjem Sjeničaju.
30. ČABRAJA Rade VASO, 1928, Srbin, dijete. Ranjen od ustaša 18. 4. 1942. kod mlina u Donjem Sjeničaju, odveden u Karlovac u bolnicu i tamo ubijen od ustaša.
31. DOKMANOVIĆ Nikole MILAN, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
32. DOKMANOVIĆ Stanka MILAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
33. DOKMANOVIĆ Petra RADE, 1897, Srbin, pre rata žandar. Ubijen od ustaša 28. 3. 1942. u Petrovoj gori.
34. ERDELJ Milića MILE, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
35. GRUBJEŠIĆ Nikole BRANKO, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Donjem Sjeničaju.
36. GRUBJEŠIĆ Marka MILIĆ, 1926, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
37. GRUBJEŠIĆ Nikole PAVAO, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. na kućištu Stanka Mrkalja u Donjem Sjeničaju.

58. **GRUBJEŠIĆ** Ninka **PAVAO**, 1894, Srb/n, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Donjem Sjeniĉaku kod crkve.
59. **JURIĆ** Milovana **DUŠAN**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 10. 1. 1942. kod mlina na potoku Svetinja u Donjem Sjeniĉaku.
10. **JURIĆ Srne MARKO**, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. pokraj potoka niže kuće u Donjem Sjeniĉaku.
- U. **JURIĆ** Pavia **MILOŠ**, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
12. **JURIĆ** Pavia **PETAR**, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
13. **JURIĆ** Miloša **SAVO**, 1929, Srbin, dijete. Poginuo od avionske bombe 2. 10. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
- 4. **KATIĆ** Rade **IGNJATIJE**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
- 5. **KATIĆ** Vuje **MILIĆ**, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
6. **KATIĆ** Ignjatija **SIMO**, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
7. **UNTA** Milića **DUŠAN**, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
8. **UNTA** Jovana **MILIĆ**, 1896, Srbin, zemljoradnik, samouki stolar i pintar. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
9. **UNTA** Jovana **PETAR**, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
0. **LONČAR** Mile **ADAM**, 1897, Srbin, zemljoradnik, prije rata vodio zadružnu trgovinu. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
1. **LONČAR** Milića **ADAM**, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
- LONČAR ANDELIJA**, 1878, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
5. **LONČAR** Gligorije **BOŽICA**, 1891, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 28. 12. 1941. u Donjem Sjeniĉaku.
1. **LONČAR** Rade **DRAGAN**, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
3. **LONČAR** Marka **DUŠAN**, 1892, Srbin, zemljoradnik, samouki kovaĉ. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
- i. **LONČAR** Vuje **DUŠAN**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
- LONČAR** Matije **ILIJA**, 1877, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 19. 3. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
- I. **LONČAR** Nikole **ILIJA**, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
- I. **LONČAR** Marka **JOVAN**, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.

60. **LONČAR Mile MARKO**, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
61. **LONČAR Petra MARTA**, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 19. 3. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
62. **LONČAR Mile MATIJA**, 1877, Srbin, *zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.*
63. **LONČAR Đure MILE**, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 1. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
64. **LONČAR Jovana MILE**, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Dubokom potoku u blizini kuće, gdje se bio sklonio s porodicom.
65. **LONČAR Adama MILICA**, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 5. 1942. na Turnju kod Karlovca, kad je išla da kupi soli.
66. **LONČAR Stojana MILIČ**, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Donjem Sjeniĉaku.
67. **LONČAR Teodora MILKA**, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 5. 1942. na Turnju kod Karlovca kad je išla da kupi soli.
68. **LONČAR Ilije MILOŠ**, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
69. **LONČAR Jovana NIKOLA**, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
70. **LONČAR Jovana NIKOLA**, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
71. **LONČAR Jovana NIKOLA**, 1914, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
72. **LONČAR Marte NIKOLA**, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
73. **LONČAR Mile NIKOLA**, 1870, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u *logoru* Jasenovac.
74. **LONČAR Stevana NIKOLA**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4.1942, i ubijen od Nijemaca *u logoru* Beisfjord u Norveškoj.
75. **LONČAR Jovana RADE**, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca *u logoru* Beisfjord u Norveškoj.
76. **LONČAR Mile RADE**, 1918, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca *u logoru* Beisfjord u Norveškoj.
77. **LONČAR Nikole RADE**, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
78. **LONČAR Teodora RADE, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.**
79. **LONČAR Maksima STOJAN**, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u *logoru* Jasenovac.
80. **LONČAR Miliĉa STOJAN**, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
81. **LONČAR Ilije VASILJ**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 12. 1941. u Donjem Sjeniĉaku kod crkve.

82. **LONČAR** Maksima **VASILJ**, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
83. **MANOJLOVIĆ** Petra **DUŠAN**, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
84. **MANOJLOVIĆ** Milovana **MARTA**, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 19. 3. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
85. **MANOJLOVIĆ** Sime **RADE**, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
86. **MANOJLOVIĆ** Petra **VASO**, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1942. godine u Zagrebu.
87. **MASLEK** Marte **ANĐEUJA**, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 1. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
88. **MASLEK**leodora **ĐURO**, 1884, Srbin, zemljoradnik. Źiv spaljen od ustaša u kući **Sime Ćabraje** 15. 2. 1942. u zaseoku Starĉa - Donji Sjeniĉak.
89. **MASLEK** Nikole **ĐURO**, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
90. **MASLEK** Pavia **ĐURO**, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
91. **MASLEK** Ilije **INDIJA**, 1862, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. i baĉena u vatru zapaljene kuće **Dušana Lonĉara** u Donjem Sjeniĉaku.
92. **MASLEK** Avrama **JOVAN**, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
93. **MASLEK** Vuje **MARKO**, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
94. **MASLEK** Nikole **MATIJA**, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942, preuzet od Nijemaca i umro od teškog logorskog Źivota 15. 3. 1943. u Beĉu.
95. **MASLEK** Miliĉa **MILE**, 1912, Srbin, podnarednik bivše jugoslovenske vojske. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
96. **MASLEK** Miloša **MILE**, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 20. 7. 1942. u logoru Beisfjord u Norveškoj.
97. **MASLEK** Miloša **MILE**, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
98. **MASLEK** Đure **MILIĆ**, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
99. **MASLEK** Nikole **MILIĆ**, 1883, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
100. **MASLEK** Rade **MILOŠ**, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
101. **MASLEK** Teodora **MILOŠ**, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 27. 6. 1942. u logoru Stalag IV. B1 Mühiber, Njemaĉka.
102. **MASLEK** Adama **NIKOLA**, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
103. **MASLEK** Rade **NIKOLA**, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.

104. **MASLEK** Stojana **PAVAO**, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
105. **MASLEK** Đure **RADE**, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
106. **MASLEK** Nikole **RADE**, 1884, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
107. **MASLEK** Stanka **RADE**, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Donjem Sjeničaju.
108. **MASLEK** Pavia **VASILJ**, 1891, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 28. 12. 1941. u Donjem Sjeničaju kod crkve.
109. **MRKALJ** Marka **DMITAR**, 1918, Srbin, moler u Zagrebu. Odveden od ustaša juna 1942. i ubijen u Zagrebu.
110. **MRKALJ** Milića **DMITAR**, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. Bio u logoru Beisfjord, umro u logoru Rotvel u Norveškoj 18. 4. 1944.
111. **MRKALJ** Petra **DUŠAN**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
112. **MRKALJ** Jovana **ILJA**, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
113. **MRKALJ** Nikole **MANE**, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
114. **MRKALJ** Mile **MARKO**, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša marta 1942. u Petrovoj gori.
115. **MRKALJ** Pavia **MARKO**, 1896, Srbin, zemljoradnik, nervni bolesnik. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. pred kućom u Donjem Sjeničaju.
116. **MRKALJ** Josipa **MARTA**, 1865, Srkinja, zemljoradnica. Spaljena u svojoj kući od ustaša 30. 12. 1941. u Donjem Sjeničaju.
117. **MRKALJ** Ilije **MILE**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
118. **MRKALJ** Vasilja **MILE**, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
119. **MRKALJ** Vuje **MILE**, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
120. **MRKALJ** Save **MILIĆ**, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
121. **MRKALJ** Mile **MILOŠ**, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
122. **MRKALJ** Mila **NIKOLA**, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
123. **MRKALJ** Save **NIKOLA**, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
124. **MRKALJ** Nikole **PAVAO**, 1871, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
125. **MRKALJ** Stanka **PETAR**, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.

126. **MRKALJ** Mile **RADE**, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Donjem Sjeničaju kod Stipića.
127. **MRKALJ** Mile **STANKO**, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
128. **MRKALJ** Adama **TOMA**, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
129. **MRKALJ** Mile **VASO**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
130. **PADEŽANIN** Marka **JANKO**, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
131. **PADEŽANIN** Laze **STANKO**, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
132. **PADEŽANIN** Marka **TEODOR**, 1889, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
133. **ROKNIĆ ANĐELIJA**, 1873, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. u Donjem Sjeničaju.
134. **ROKNIĆ** Petra **DMITAR**, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Donjem Sjeničaju.
135. **ROKNIĆ** Vase **DMITAR**, 1872, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Donjem Sjeničaju.
136. **ROKNIĆ** Nikole **DUŠAN**, 1936, Srbin, dijete. Ranjen od ustaške granate 18. 4. 1942. u Donjem Sjeničaju, umro u bolnici u Karlovcu.
137. **ROKNIĆ** Rade **JANDRE**, 1885, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
138. **ROKNIĆ** Dmitra **MARIJA**, 1872, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. u Donjem Sjeničaju.
139. **ROKNIĆ** Koje **MARIJA**, 1898, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. u Donjem Sjeničaju.
140. **ROKNIĆ** Matije **MARKO**, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Donjem Sjeničaju.
141. **ROKNIĆ** Vasilja **MARKO**, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 15. 10. 1942. u logoru Beisfjord u Norveškoj.
142. **ROKNIĆ** Milića **MATIJA**, 1875, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
143. **ROKNIĆ** Jandre **MILE**, 1926, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
144. **ROKNIĆ** Stanka **MILE**, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
145. **ROKNIĆ** Adama **MILIĆ**, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
146. **ROKNIĆ** Marka **MILIĆ**, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
147. **ROKNIĆ** Matije **MILIĆ**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.

148. **ROKNIĆ** Miliča **MILIĆ**, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
149. **ROKNIĆ** Stanka **MILIĆ**, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
150. **ROKNIĆ** Mile **MILJA**, 1882, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana i spaljena u kući od ustaša 10. 1. 1942. u Donjem Sjeničaju.
151. **ROKNIĆ** Rade **MILOŠ**, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
152. **ROKNIĆ** Vasilja **MILOŠ**, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
153. **ROKNIĆ** Marije **MIRKO**, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 27. 12. 1942. u Donjem Sjeničaju.
154. **ROKNIĆ** Janka **NIKOLA**, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
155. **ROKNIĆ** Jove **NIKOLA**, 1880, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
156. **ROKNIĆ** Marte **NIKOLA**, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
157. **ROKNIĆ** Pavia **NIKOLA**, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
158. **ROKNIĆ** Jandre **RADE**, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
159. **ROKNIĆ** Time **RADE**, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
160. **ROKNIĆ** Petra **SIMO**, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
161. **ROKNIĆ** Miliča **STANKO**, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. u Donjem Sjeničaju.
162. **ROKNIĆ** Milovana **STANKO**, 1905, Srbin, radnik. Odveden od ustaša 21. 11. 1941. iz Karlovca i ubijen u logoru Jasenovac.
163. **ROKNIĆ** Rada **STANKO**, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
164. **ROKNIĆ** Matije **STEVAN**, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
165. **ROKNIĆ** Petra **TIME**, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
166. **ROKNIĆ** Adama **VASILJ**, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
167. **ROKNIĆ** Pavia **VASILJ**, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
168. **ROKNIĆ** Marka **VASO**, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
169. **RUDAN** Gavriela **ANDELIJA**, 1909, Srpkinja, zemljoradnica. Išla u hrvatska sela radi nabavke soli, uhvaćena od ustaša, zaklana i bačena u Kupu kod sela Blatnice 28. 4. 1943.

170. RUDAN Stojana ANKA, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 3. 1942. u Petrovoj gori.
171. RUDAN Stojana BOJANA, 1932, Srпкиnja, dijete. Ranjena od ustaša u Petrovoj gori 28. 3. 1942, prevezena na lječenje u Karlovac u bolnicu i nestala na nepoznat način.
172. RUDAN Milovana ČEDO, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša marta 1942. u Petrovoj gori.
173. RUDAN Stojana DMITAR, 1928, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 28. 3. 1942. u Petrovoj gori.
174. RUDAN Stojana DUŠAN, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ranjen od ustaša 28. 3. 1942. u zbjegu u Petrovoj gori i nakon 15 dana podlegao ranama u Donjem Sjeničaju.
175. RUDAN Milovana DURO, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
176. RUDAN Ilije JOVAN, 1932, Srbin, dijete. Ranjen od ustaša 3. 4. 1942. u zbjegu u Petrovoj gori, prevezen u Karlovac u bolnicu i nestao na nepoznat način.
177. RUDAN Mile KATA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica, bolesna nije mogla bježati. Živa spaljena od ustaša u kući 19. 3. 1942. u Donjem Sjeničaju.
178. RUDAN Laze KATA, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 23. 1. 1943. kod Veljuna.
179. RUDAN Stojana LJUBAN, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
180. RUDAN Stevana MARKO, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4.1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
181. RUDAN Sime MARTA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 3.1942. u zbjegu u Petrovoj gori.
82. RUDAN Milovana MILADIN, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao 1941. godine u Beograd i ubijen na nepoznat način.
83. RUDAN Sime MILE, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Aušvic u Njemačkoj.
84. RUDAN Stojana MILE, 1876, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
35. RUDAN Stojana MILE, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
36. RUDAN Stojana MILE, 1885, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
37. RUDAN Adama MILORAD, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18.4.1942. u Donjem Sjeničaju.
38. RUDAN Đure MILOVAN, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Donjem Sjeničaju.
59. RUDAN Mila MILOVAN, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
- 0. RUDAN Stojana MIRKO, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 28. 3. 1942. u zbjegu u Petrovoj gori.
11. RUDAN Ilije NIKOLA, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Donjem Sjeničaju.
2. RUDAN Gligorija PAVAO, 1884, Srbin, zemljoradnik, nije mogao bježati. Ustaše su ga našle u kući i zaklale 19. 3. 1942. u Donjem Sjeničaju.
3. RUDAN Mila PETAR, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 23.1. 1943. kod Veljuna.

194. *RUDAN* Milovana *PETAR*, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
195. *RUDAN* Stevana *PETRA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 19. 3. 1942. u Skakavcu.
196. *RUDAN* Laze *STOJAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
197. *RUDAN* Stanka *STOJAN*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
198. *ŠKALJAC* Đure *KATA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša i baĉena u vatru zapaljene kuće 2. 1. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
199. *VLAJNIĆ* Save *ANDELIJA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 19. 3. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
200. *VLAJNIĆ* Stojana *PETAR*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.

b) *Umrli od tifusa*

1. *BIJELIĆ* Petra *SIMO*, 1864, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 9. 5. 1943. u Donjem Sjeniĉaku.
2. *ĀBRAJA* Sime *MILICA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 17. 2. 1944. u Donjem Sjeniĉaku.
3. *ĀBRAJA* Marka *STANA*, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla nakon povratka iz bjekstva 28. 2. 1944. u Donjem Sjeniĉaku.
4. *ĀBRAJA* Nikole *VASILJ*, 1874, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 21. 1. 1944. u Donjem Sjeniĉaku.
5. *ĀBRAJA* Marka *VELJKO*, 1934, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 16. 2. 1944. u Donjem Sjeniĉaku.
6. *GRUBJEŠIĆ* Nikole *DMITAR*, 1934, Srb/n, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 16. 6. 1944. u Donjem Sjeniĉaku,
7. *GRUBJEŠIĆ* Petra *JOVANKA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 8. 4. 1943. u Donjem Sjeniĉaku.
8. *GRUBJEŠIĆ* Adama *STANA*, 1900, *Srпкиnja, zemljoradnica; nervno obolela od straha*, umrla od tifusa nakon povratka iz bjekstva 5. 11. 1944. u Donjem Sjeniĉaku.
9. *JURIĆ* Pavia *ANA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla *nakon* povratka iz bjekstva 2. 5. 1943. u Donjem Sjeniĉaku.
10. *JURIĆ* Simata *SARA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla *nakon* povratka iz bjekstva 10. 5. 1943. u Donjem Sjeniĉaku.
- U. KATIĆ* Vuje *ANA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 19.5. 1943. u Donjem Sjeniĉaku.
12. *KATIĆ* Mile *ĐURO*, 1874, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 6. 4. 1943. u Donjem Sjeniĉaku.
13. *KATIĆ* Đurđa *STANA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 16. 3. 1943. u Donjem Sjeniĉaku.
14. *LONĀAR* Nikole *ANDELIJA*, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica, umrla nakon povratka iz bjekstva 9. 4. 1943. u Donjem Sjeniĉaku.

15. LONČAR Pavia ILIJA, 1893, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 17. 4. 1943. u Donjem Sjeničaju.
16. LONČAR KATA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 5. 7. 1944. u Donjem Sjeničaju.
17. LONČAR Nikole MAKSIM, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 11. 5. 1943. u Donjem Sjeničaju.
18. LONČAR MARIJA, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 9. 6. 1943. u Donjem Sjeničaju.
19. LONČAR MARIJA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 8. 7. 1944. u Donjem Sjeničaju.
20. LONČAR STEFANIJA, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 10. 1. 1944. u Donjem Sjeničaju.
21. MANOJLOVIĆ Sime DANICA, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 10. 5. 1943. u Donjem Sjeničaju.
22. MANOJLOVIĆ Milovana MILIJA, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 10. 5. 1943. u Donjem Sjeničaju.
23. MASLEK LJUBICA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 12. 7. 1943. u Donjem Sjeničaju.
24. MASLEK Nikole MARIJA, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 5. 11. 1944. u Donjem Sjeničaju.
25. MASLEK Vasilja MILE, 1934, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 17. 11. 1943. u Donjem Sjeničaju.
26. MASLEK Alekse MILIJA, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 9. 12. 1943. u Donjem Sjeničaju.
27. MRKALJ Time KATA, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 8. 10. 1943. u Donjem Sjeničaju.
28. MRKALJ Mile MARKO, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 16. 12. 1943. u Donjem Sjeničaju.
29. MRKALJ Pavia MARTA, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 9. 6. 1943. u Donjem Sjeničaju.
30. MRKALJ Petra MILA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 22. 4. 1943. u Donjem Sjeničaju.
31. PADEŽANIN Stanka MILIĆ, 1929, Srbin, zemljoradnik; bio bolestan, umro od tifusa nakon povratka iz bjekstva 17. 12. 1943. u Donjem Sjeničaju.
32. RUDAN Jovana SIMO, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 17. 11. 1943. u Donjem Sjeničaju.
33. VLAJNIĆ Petra STOJAN, 1886, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 6. 12. 1944. u Donjem Sjeničaju.
34. VUČINIĆ Milića RADE, 1875, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 6. 6. 1943. u Donjem Sjeničaju.

c) *Žrtve rata*

1. *ČABRAJA PETRA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od iznemoglosti, zime i prehlade u izbjeglištvu ispred ustaša 11.2. 1942. u Krstinji.
2. *ČABRAJA Save MILICA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Poginula od obrušene građe koju je vozila za bajtu 16. 6. 1942.
3. *JURIČ Sime PETAR*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Umro od iznemoglosti, zime i prehlade za vrijeme ustaške ofanzive 25. 4. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
4. *KATIČ ĐURAĐ*, 1864, Srbin, zemljoradnik. Umro od zime, iznemoglosti i prehlade u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
5. *LONČAR Dure INDIJA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od iscrpljenosti i upale pluća po povratku iz zbjega u Petrovoj gori 22. 2. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
6. *LONČAR Matije MARKO*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Umro od iscrpljenosti, zime i prehlade u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 25. 1. 1942. u Krstinji.
7. *LONČAR Stojana MILIĆ*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Umro od zime, iscrpljenosti i prehlade u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 28. 1. 1942. u Petrovoj gori.
8. *MASLEK Vasilja ANKA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade, upale pluća po povratku iz izbjeglištva 30. 4. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
9. *MRKALJ Lāse DANICA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od zime, iscrpljenosti i prehlade za vrijeme ustaške ofanzive 20. 4. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
10. *MRKALJ Miloša ĐURO*, 1936, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene u izbjeglištvu ispred ustaša 26. 10. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
11. *MRKALJ Đure MILA*, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade zadobivene u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 2. 4. 1942. na Kamenskom.
12. *PADEŽANIN Mile LJUBOMIR*, 1940, Srbin, dijete. Umro od prehlade za vrijeme izbjeglištva u Petrovoj gori ispred ustaša 24. 1. 1942. u Petrovoj gori.
13. *PADEŽANIN NEBOJŠA*, 1942, Srbin, dva mjeseca star. Umro za vrijeme izbjeglištva od ustaša u Petrovoj gori marta 1942. godine.
14. *ROKNIĆ MILA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade i iscrpljenosti kao posljedica bježanja ispred ustaša 28. 4. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
15. *RUDAN Đure ANICA*, 1867, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade i iznemoglosti, kao posljedica bježanja ispred ustaša 24. 11. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
16. *RUDAN Gligorija JOVAN*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Promrzao januara 1942. godine u Petrovoj gori, otpali mu prsti i umro od posljedica 8. 6. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
17. *RUDAN Branka MILE*, 1941, Srbin, dijete. Umro od prehlade za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša 4. 3. 1942. u Crevarskoj Strani.
18. *RUDAN Petra MILIJA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od zime, iscrpljenosti i prehlade za vrijeme bježanja ispred ustaša 7. 12. 1942. u Donjem Sjeniĉaku.
19. *RUDAN Teodora NIKOLA*, 1863, Srbin, zemljoradnik. Umro od zime, iscrpljenosti i prehlade u izbjeglištvu ispred ustaša 7. 1. 1942. u Petrovoj gori.
20. *RUDAN Ostoje STOJAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Umro od iscrpljenosti, zime i prehlade u izbjeglištvu ispred ustaša, 12. 2. 1942. u Krstinji.

NAPOMENA: Podatke prikupio, proverio i pripremio *Rade Milića Čabraja*, uz pomoć uĉesnika NOB iz Donjeg Sjeniĉaka.

DUGO SELO

Sjeverno od Štipana, u zahvatu puta od Velike Trepče, prema Lasinji, prostire se Dugo Selo, sa zaseocima: Radovići, Arbutine, Markovine i Gvojići. 1931. godine selo je imalo 1108 stanovnika, 1941. godine 210 domaćinstava sa oko 1243 stanovnika, a 1948. godine 149 domaćinstava sa 653 stanovnika. U toku rata poginulo je 548 lica. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici.

Partijske ćelije KPH prije rata u selu nije bilo. Formirana je 25. septembra 1942. godine, a sačinjavali su je *Dmitar Dragosavljević*, *Milka Kličković*, *Mile Madžarević*, *Stevo Madžarević*, sekretar i *Stevan Radović*. Formirao ju je *Franjo Mikulić Tobij* iz Cerovca, koji je u toku rata radio na ovome terenu kao partijsko-politički radnik.

Spomen-ploča palim borcima i ŽFT (na zgradi osnovne škole)

TEKST SA SPOMEN-PLOČE: »Na poziv KPJ narod Dugog Sela se masovno digao na ustanak 1941. Od 181 aktivnih boraca NOR-a na bojištima širom zemlje pali su (navode se imena). Pored poginulih u borbi ustaše su u toku NOR-a na najsvirepiji način pobili i poklali 516 žena, djece i staraca iz ovog sela.

*Mi znamo kako rana peče i kako boli nož,
istina je naša krvlju zapisana«.*

J. Kaštelan

U prvim danima ustanka ljudi su se međusobnim dogovaranjem sami organizovali radi obezbjeđenja, kako bi se u slučaju nailaska ustaša na vrijeme mogli skloniti iz kuća. Ovo tim prije, što su se nalazili pored saobraćajnice i blizu ustaškog garnizona u Lasinji. Njihovom organizovanju mnogo su doprinijeli komunisti iz Bovića, a posebno *Nikola Vidović*, sa svojim partizanskim odredom Štipan.

Zbog blizine ustaških uporišta nisu postojali uslovi za formiranje partizanskog odreda. Ljudi su bili raspoloženi za borbu i dobrovoljci su odlazili u susjedne partizanske odrede i jedinice 4. bataljona. Tako je zaključno sa 1941. godinom u partizane otišlo oko 30 boraca. Njihova imena vide se u pregledu nosilaca »Partizanske spomenice 1941« i među poginulim i umrlim borcima. Ukupno je u toku narodnooslobodilačke borbe u raznim partizanskim jedinicama bilo 138 boraca, a najviše ih je otišlo 1941. godine - oko 30, i oko 50 u 1942. godini.

Sve do ustaške ofanzive, decembra 1941, ustaše nisu odvodile i ubijale narod ovog sela. Ali, tada su odveli i poubijali u šumi Brezje, pored Lasinje, 433 ljudi, žena i djece, zajedno sa narodom iz Prkosa, a 45 su poubijali u samome selu i okolini. Među 478 ubijenih bilo je 178 muškaraca i to uglavnom starci i djeca, dok se većina sposobnih uspjela spasti od iznenadnih ustaških zlodjela. Tada je i cijelo selo popaljeno.

Radi rešavanja pitanja od interesa za cijelo selo, u drugoj polovini septembra 1942, određeni su drugovi koji su vršili dužnost odbornika: *Petar Kličković*, predsjednik, *Mile Đ. Madžarević*, *Stevan J. Radojčević*, *Stevan P. Radović*. U martu 1942. izabran je zajednički NOO za Dugo Selo i Veliku Trepču. Iz Dugog Sela izabrani su *Evica Gvojić*, *Ilija Gvojić*, *Mile J. Gvojić*, *Vujo M. Radojčević* i *Pajo M. Simić*, predsjednik.

U maju 1942. formirana je organizacija SKOJ-a, omladine i AFŽ-a i to zajedno sa Trepčom. Sekretar aktiva SKOJ-a bio je *Simo Kličković*, iz Velike Trepče, a članovi SKOJ-a iz Dugog Sela - *Miloš* i *Marko Arbutina*, *Pavao* i *Živko Gvojić*, *Jovan Kličković*, *Maca Kličković*, *Stevan Madžarević*, *Milan Markovina*, *Dušan Minić*, *Miljkan Radojčević* i *Pavao Radović*.

U prvi odbor AFŽ-a izabrane su 25. maja 1942. *Evica Gvojić*, *Mila Kličović*, predsjednica, *Milica Madžarević*, *Ana Radojčević*, *Milka Radović*, *Sofija Rosić* i *Milica Vidović*.

Za vrijeme 4-godišnje NOB Dugo Selo dalo je oko 180 aktivnih boraca NOV, od kojih su 36 poginuli, a među 102 preživjela borca ima 21 nosilac »Partizanske spomenice 1941 godine«. Od strane neprijatelja ubijeno je 482 lica, 24 su umrla od tifusa, a 10 lica su žrtve rata.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *ARBUTINA* Dure *DUŠAN*, 1924, Srbin, kovač. U NOV od 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 18. divizije. Dva puta ranjavan, kod Brloga i na Trojvrhu kod Plaškog.
2. *ARBUTINA* Đure *JOVAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, vodnik i komandir čete 4. bataljona 1. KPO, bataljona »Kljuka« 13. proleterske brigade i 8. divizije.
3. *ARBUTINA* Mile *SAVO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio 21. 12. 1941. Borac i komandir voda u Komandi kordunaškog i turopoljskog vojnog područja.
4. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Ilije *ĐURO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1941. kao borac u 4. bataljon 1. KPO, a zatim bio u 1. proleterskoj četi, Komandi mjesta Lasinja i u Turopoljskom partizanskom odredu.
5. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Stevana *ĐURO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac u 4. bataljonu 1. KPO, Unske operativne grupe i u četi za vezu Turopoljskog vojnog područja.
6. *GVOJIĆ* Mile *JOVAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, 3. brigade 8. divizije i stražar kod bolnice.
7. *GVOJIĆ* Stanka *RADE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac, komandir voda i čete 4. bataljona 1. KPO i 3. brigade 8. divizije. Invalid 60%; član KPJ od 1942.

8. *KLIČKOVIĆ* Dušana *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac, komandir voda i čete 4. bataljona 1. KPO, četa »Kljuka«, Turopoljski PO, i Seljine brigade 34. divizije.
9. *KLIČKOVIĆ* Vasilja *MILUTIN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac, komandir voda i čete 4. bataljona 1. KPO, 3. brigade 8. divizije i komandir straže centralne vojne bolnice u Petrovoj gori.
10. *KLJAJIĆ* Đure *VUJO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac 4. bataljona 1. KPO, bataljona »Kljuka«, 13. proleterske brigade i komandir čete u Pokupsko-žumberačkom partizanskom odredu, zamjenik komandanta mjesta Pokupsko i komandant Vojno-političke škole u Pokupskom.
11. *MARKOVINA* Mile *VASO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac 4. bataljona 1. KPO, Unsko-operativne grupe i Turopoljsko-posavskog partizanskog odreda.
12. *PRIŠUTA* Stanka *MILAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac, komandir voda i čete 4. bataljona 1. KPO, bataljona »Kljuka«, 34. divizije, Turopoljsko-posavskog partizanskog odreda i zamjenik komandanta mjesta Pokupsko.
13. *RADOJČEVIĆ* Stevana *JOVAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac, komandir voda i čete 4. bataljona 1. KPO, 1. brigade 8. divizije, Turopoljsko-posavskog odreda i Seljine brigade 34. divizije.
14. *RADOVIĆ* Pavia *JOVAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan stupio 1941. Borac i vodnik voda u PO »Kljuka«, 13. proleterskoj brigadi i Pokupsko-turopoljskom partizanskom odredu.
15. *RADOVIĆ* Jovana *PAVAO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac 4. bataljona 1. KPO i bataljona »Kljuka«, komandir voda 13. proleterske brigade do proljeća 1943, komandir voda Žumberačko-pokupskog PO i komandant bataljona od 1.9. 1943. u 34. diviziji.
16. *RADOVIĆ* Sime *RADE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac, komandir voda i čete 4. bataljona 1. KPO, 1. brigade 8. divizije.
17. *RADOVIĆ* Stevana *VASILJ*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac i vodnik 4. bataljona 1. KPO, zamjenik komandira čete Unsko-operativne grupe do avgusta 1943, a zatim komandir čete u 1. brigadi 8. divizije.
18. *VUJČIĆ* Mile *SIMO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac 4. bataljona 1. KPO i komandir voda pri Komandi mjesta Lasinja i Vrginmost.
19. *RADOJČEVIĆ* Vuje *MILJKAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik.
20. *RADOVIĆ* Jovana *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac i desetar u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije.
21. *RADOVIĆ* Jovana *MILE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *ARBUTINA* Nikole *ĐURO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od avgusta 1941. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade marta 1943. u Žumberku.
2. *ARBUTINA* Mile *MARKO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od septembra 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade juna 1943. u Žumberku.
3. *ARBUTINA* Đure *MILOŠ*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od avgusta 1941. Poginuo kao delegat voda u bataljonu »Kljuka« 12. 7. 1943. kod Sisačke grede.
4. *ARBUTINA* Save *PETAR*, 1906, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 4. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije oktobra 1944. kod Gornjih Dubrava.

5. DRAGOSAVLJEVIĆ Stevana ĐURO, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 1. 1942. Zarobljen kao borac 1. bataljona KPO 28. 5. 1943. i ubijen od ustaša u Lasinji.
6. GVOJIĆ Stanka JOVAN, 1917, Srbin, obučarski radnik u Karlovcu. Uхваćen i ubijen od ustaša u Karlovcu kao član KPH i aktivni saradnik NOP.
7. GVOJIĆ Teodora MILE, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.
8. GVOJIĆ Đure PAVAO, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.
9. GVOJIĆ Stanka PETAR, 1915, Srbin, mehaničar u Beogradu. Član KPJ od 1938. Uхваćen i ubijen od Nijemaca kao član KPJ i saradnik NOP oktobra 1942. u Beogradu.
10. GVOJIĆ Jovana STANKO, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 4. 1942. Umro od tifusa kao borac 1. bataljona KPO 28. 9. 1943. u Dugom Selu.
11. GVOJIĆ Nikole ŽIVKO, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 9. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.
12. KLIČKOVIĆ Sime JOVAN, 1902, Srbin, zemljoradnik. U NOV od marta 1942. Poginuo kao borac 7. divizije februara 1943. u Bosni.
13. KLIČKOVIĆ Miljkana MILOŠ, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 7. 11. 1944. kod Cazina.
14. KLIČKOVIĆ Sime PAVAO, 1901, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 4. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 3. 9. 1943. kod Lasinje.
15. KLIČKOVIĆ Pavia VASO, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.7. 1942. Umro od tifusa kao borac 3. brigade 8. divizije 28. 4. 1943. u partizanskoj bolnici u Krbovici - Lika.
16. KLJAJIĆ Mile PETAR, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 4. 1942. Umro od tifusa kao borac 3. brigade 8. divizije 7. 3. 1943. u Dugom Selu.
17. MARKOVINA Đure ĐURO, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 6. 1942. Poginuo kao komandir čete 1. brigade 8. divizije 20. 6. 1944. kod Plaškoga.
18. MARKOVINA Jovana JOVAN, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 11. 1942. Poginuo kao borac bataljona »Kljuka« 18. 6. 1943. kod Stojdrage - Žumberak.
19. MARKOVINA Mile JOVAN, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan od avgusta 1941. Poginuo kao komandir voda bataljona »Kljuka« 17. 5. 1943. kod Stojdrage - Žumberak.
20. MARKOVINA Sime JOVAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 22. 1. 1943. kod Krnjaka - Kordun.
21. RADOJČEVIĆ Jovana VASO, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 10. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 26. 11. 1942. kod Lasinje.
22. RADOJČEVIĆ Mile VASO, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipanu od avgusta 1941. Poginuo kao komandir čete 1. brigade 8. divizije 16. 7. 1944. u Žumberku.
23. RADOVIĆ Nikole ĐURO, 1919, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. kod Rajlovca - Bosna.
24. RADOVIĆ Đure JOVAN, 1924, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan stupio avgusta 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO maja 1942. godine kod Bučice.
25. RADOVIĆ Dmitra MILAN ČOKARA, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan stupio avgusta 1941. Poginuo kao komandant Turopoljsko-pokupskog partizanskog odreda 6. 6. 1944. kod Blatnice.
26. RADOVIĆ Stevana MILAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.3. 1942. Poginuo kao borac bataljona »Kljuka« 24. 9. 1942. godine u šumi Suvača.

27. *RADOVIĆ* Vasilja *MILAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od januara 1943. Poginuo kao borac 7. divizije juna 1943. godine na Sutjesci.
28. *RADOVIĆ* Nikole *MILE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 1. 1942. Poginuo kao komandir topovskog odeljenja 13. proleterske brigade 3. 5. 1943. kod Šempetra - Slovenija.
29. *RADOVIĆ* Nikole *SAVO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20.3. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 6. 7. 1944. kod Plaškoga.
30. *RADOVIĆ* Jovana *SIMO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1942. Poginuo aprila 1943. u Dugom Selu kao borac Unske operativne grupe.
31. *RADOVIĆ* Vasilja *STANKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U povlačenju za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive februara 1943. priključio se 7. diviziji i poginuo juna 1943. na Sutjesci.
32. *ROKNIĆ* Bože *RADOVAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan stupio avgusta 1941. Poginuo kao komandir čete 4. bataljona 1. KPO 8. 8. 1942. kod Pisarovine.
33. *ROMČEVIĆ* Jovana *SIMO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 4. 1942. Ranjen kao borac 1. bataljona KPO 20. 7. 1943. kod sela Desni Štefanki (kod Lasinje) i podlegao ranama istog dana u Dugom Selu.
34. *TEPŠIĆ* Vuje *ĐURO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.8. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 27, 10. 1944. kod Skokova - kod Cazina.
35. *TEPŠIĆ* Stanka *VASO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan stupio 1.9. 1941. Ranjen kao komandant bataljona u Seljinoj brigadi 34. divizije 6. 6. 1944. kod Blatnice i podlegao ranama 7. 6. 1944. na aerodromu u Čemernici.
36. *TROBOK* Vuje *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1.KPO stupio početkom 1942. Uhvaćen od ustaša kod Vojnić kolodvora polovinom 1942, odveden u logor u Austriju i tamo ubijen.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *ARBUTINA* Jovana *ANĐELIJA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
2. *ARBUTINA* Jovana *ANĐELIJA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
3. *ARBUTINA* Nikole *ANĐELIJA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica, Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
4. *ARBUTINA* Pavia *ANĐELIJA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
5. *ARBUTINA* Stevana *ANĐELIJA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
6. *ARBUTINA* Vase *ANĐELIJA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
7. *ARBUTINA* Jovana *ANICA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
8. *ARBUTINA* Ilije *ANKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
9. *ARBUTINA* Save *BOGDAN*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

10. *ARBUTINA* Save *BOSILJKA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
11. *ARBUTINA* Vuje *BOŽO*, 1873, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
12. *ARBUTINA* Đure *DANICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
13. *ARBUTINA* Đure *DANICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
14. *ARBUTINA* Ilije *DANICA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
15. *ARBUTINA* Mile *DANICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
16. *ARBUTINA* Alekse *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
17. *ARBUTINA* Branka *ĐURO*, 1837, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
18. *ARBUTINA* Mile *ĐURO*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
19. *ARBUTINA* Sime *ĐURO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
20. *ARBUTINA* Stevana *ĐURO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
21. *ARBUTINA* Bože *EVICA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
22. *ARBUTINA* Stevana *EVICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
23. *ARBUTINA* Vuje *ILIJA*, 1864, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
24. *ARBUTINA* *INDIJA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
25. *ARBUTINA* Đure *JEKA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
26. *ARBUTINA* Nikole *JEKA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
27. *ARBUTINA* Nikole *JOVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
28. *ARBUTINA* Jovana *KATA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
29. *ARBUTINA* Tadije *LJUBAN*, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
30. *ARBUTINA* Đure *LJUBICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
31. *ARBUTINA* Mile *LJUBICA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
32. *ARBUTINA* Petra *LJUBICA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
33. *ARBUTINA* Save *LJUBICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

34. *ARBUTINA* Stevana *LJUBICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
35. *ARBUTINA* *MACA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
36. *ARBUTINA* Đure *MACA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
37. *ARBUTINA* Milana *MACA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
38. *ARBUTINA* Mile *MACA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12.1941. u šumi Brezje.
39. *ARBUTINA* Petra *MACA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
40. *ARBUTINA* Save *MACA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
41. *ARBUTINA* Stevana *MACA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
42. *ARBUTINA* Đure *MARIJA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
43. *ARBUTINA* Jovana *MARIJA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
44. *ARBUTINA* Marka *MARIJA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
45. *ARBUTINA* Milana *MARIJA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
46. *ARBUTINA* Nikole *MARIJA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
47. *ARBUTINA* *MARIJA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
48. *ARBUTINA* Nikole *MILA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12.1941. u šumi Brezje.
49. *ARBUTINA* Branka *MILAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
50. *ARBUTINA* Milana *MILAN*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
51. *ARBUTINA* Mile *MILAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
52. *ARBUTINA* Ante *MILE*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
53. *ARBUTINA* Jovana *MILE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
54. *ARBUTINA* Stevana *MILE*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
55. *ARBUTINA* Stanka *MILICA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
56. *ARBUTINA* Stevana *MILICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Odvedena 18. 4. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
57. *ARBUTINA* Đure *MILKA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

58. *ARBUTINA* Đure *MILKA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
59. *ARBUTINA* Milana *MILKA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
60. *ARBUTINA* Milana *MILKA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
61. *ARBUTINA* Petra *MILKA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
62. *ARBUTINA* Petra *MILKA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941 u šumi Brezje.
63. *ARBUTINA* Stevana *MILKA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
64. *ARBUTINA* Stevana *NIKOLA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
65. *ARBUTINA* Đure *PETAR*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
66. *ARBUTINA* Stevana *PETAR*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941 u šumi Brezje.
67. *ARBUTINA* Sime *SAVO*, 1899, Srbin, radnik u Sisku. Ubijen od ustaša i bačei u rijeku Kupu 20. 4. 1942. u Sisku.
68. *ARBUTINA* Nikole *SOKA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
69. *ARBUTINA* Pavia *SOKA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
70. *ARBUTINA* Petra *SOKA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941 u šumi Brezje.
71. *ARBUTINA* Marka *SOFIJA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
72. *ARBUTINA* Đure *SIMO*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
73. *ARBUTINA* Branka *STANA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
74. *ARBUTINA* Jovana *STANA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
75. *ARBUTINA* Stevana *STANA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
76. *ARBUTINA* Marka *STANICA*, 1866, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
77. *ARBUTINA* Sime *STANICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
78. *ARBUTINA* Bože *STEVAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 1. 1941. u šumi Brezje.
79. *ARBUTINA* Josipa *STEVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 1. 1941. u šumi Brezje.
80. *ARBUTINA* Marka *STEVAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 1. 1941. u šumi Brezje.
81. *ARBUTINA* Mile *STEVAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 1. 1941. u šumi Brezje.
82. *ARBUTINA* Đure *TADIJA*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 1. 1941. u šumi Brezje.

83. *ARBUTINA* Marka *VASILJ*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
84. *ARBUTINA* Đure *VASO*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
85. *ARBUTINA* Đure *VOJO*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
86. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Vuje *ANA*, 1877, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
87. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Mile *ANDELJA*, 1910, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
88. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Josipa *EVICA*, 1896, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
89. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Đure *JEKA*, 1891, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
90. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Petra *JOVAN*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
91. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Stevana *JOVAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
92. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Mile *JULIKA*, 1892, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
93. *DRAGOSAVLJEVIĆ* KATA, 1891, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
94. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Stevana *LJUBICA*, 1923, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
95. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Đure *MACA*, 1936, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
97. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Mile *MACA*, 1930, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
58. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Jove *MARICA*, 1909, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
39. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Jovana *MILE*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
100. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Nikole *MILE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
101. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Đure *MILKA*, 1910, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
102. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Mile *NIKOLA*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
103. *DRAGOSA VLJEVIĆ* Jovana *PETAR*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
104. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Đure *SOKA*, 1940, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
105. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Petra *STANA*, 1925, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
106. *DRAGOSAVLJEVIĆ* Mile *STEVAN*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje,

107. *GVOJIĆ* Dušana *ANA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
108. *GVOJIĆ* Dušana *ANA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
109. *GVOJIĆ* Ivana *ANA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
110. *GVOJIĆ* Jandre *ANA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
111. *GVOJIĆ* Sime *ANA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
112. *GVOJIĆ* Josipa *ANA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
113. *GVOJIĆ* Jovana *ANA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
114. *GVOJIĆ* Bože *ANĐELIJA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
115. *GVOJIĆ* Đure *ANĐELIJA*, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
116. *GVOJIĆ* Nikole *ANĐELIJA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
117. *GVOJIĆ* Pavia *ANĐELIJA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
118. *GVOJIĆ* Teodora *ANĐELIJA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
119. *GVOJIĆ* Nikole *ANICA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
120. *GVOJIĆ* Petra *ANKA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
121. *GVOJIĆ* Đure *BOJA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
122. *GVOJIĆ* Jovana *BRANKO*, 1914, Srbin, radnik. Ubijen od ustaša 28. 5. 1942. u Crnoj Mlaci.
123. *GVOJIĆ* Milana *BRANKO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
124. *GVOJIĆ* Nikole *BRANKO*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
125. *GVOJIĆ* Branka *DANICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
126. *GVOJIĆ* Nikole *DANICA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
127. *GVOJIĆ* Nikole *DANICA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
128. *GVOJIĆ* Nikole *DANICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
129. *GVOJIĆ* Rade *DANICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
130. *GVOJIĆ* Stevana *DANICA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

180. GVOJIĆ Jovana *MARKO*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
181. GVOJIĆ Đure *MARTA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
182. GVOJIĆ Jandre *MARTA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
183. GVOJIĆ Janka *MARTA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
184. GVOJIĆ Petra *MILA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
185. GVOJIĆ Dušana *MILAN*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
186. GVOJIĆ Pavia *MILAN*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
187. GVOJIĆ Đure *MILE*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
188. GVOJIĆ Jovana *MILE*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
189. GVOJIĆ Nikole *MILE*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
190. GVOJIĆ Pavia *MILE*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
191. GVOJIĆ Petra *MILE*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
192. GVOJIĆ Dušana *MILICA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
193. GVOJIĆ Mile *MILICA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
194. GVOJIĆ Nikole *MILICA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
195. GVOJIĆ Nikole *MILICA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
196. GVOJIĆ Pavia *MILICA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
197. GVOJIĆ Stanka *MILICA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
198. GVOJIĆ Stevana *MILICA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
199. GVOJIĆ Branka *MILKA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
200. GVOJIĆ Dmitra *MILKA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
201. GVOJIĆ Jovana *MILKA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
202. GVOJIĆ Nikole *MILKA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
203. GVOJIĆ Nikole *MILKA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12.1941. u šumi Brezje.
204. GVOJIĆ Rade *MILKA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
205. GVOJIĆ Save *MILKA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
206. GVOJIĆ Sime *MILKA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

207. GVOJIĆ Sime MILKA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
208. GVOJIĆ Stevana MILKA, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
209. GVOJIĆ Vasilja MILKA, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
210. GVOJIĆ Nikole MILJKAN, 1919, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
211. GVOJIĆ Branka NADA, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
212. GVOJIĆ Dušana NADA, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
213. GVOJIĆ Pavia NADA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
214. GVOJIĆ Dušana NIKOLA, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
215. GVOJIĆ Paje NIKOLA, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
216. GVOJIĆ Save NIKOLA, 1861, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
217. GVOJIĆ Sime NIKOLA, 1879, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
218. GVOJIĆ Stevana NIKOLA, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
219. GVOJIĆ Vasilja PAJO, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
220. GVOJIĆ Dušana PAVAO, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
221. GVOJIĆ Sime PAVAO, 1858, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
222. GVOJIĆ Pavia PETAR, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
223. GVOJIĆ Petra PETAR, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
224. GVOJIĆ Mile SAVO, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
225. GVOJIĆ Nikole SOKA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
226. GVOJIĆ Dmitra SIMO, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
227. GVOJIĆ Nikole SIMO, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
228. GVOJIĆ Pane SIMO, 1866, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
229. GVOJIĆ Dmitra SMILJA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
230. GVOJIĆ Jovana STANA, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
231. GVOJIĆ Jovana STANA, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
232. GVOJIĆ Nikole STANA, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

233. GVOJIĆ Rade STANA, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
234. GVOJIĆ Stevana STANA, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
235. GVOJIĆ Dmitra STANICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941 u šumi Brezje.
236. GVOJIĆ Stevana STANICA, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
237. GVOJIĆ Dušana STANKO, 1929, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
238. GVOJIĆ Dušana STEVO, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
239. GVOJIĆ Nikole STEVO, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
240. GVOJIĆ Vasilja STEVO, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
241. GVOJIĆ Sime VASILJ, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
242. GVOJIĆ Dušana VASO, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
243. KLIČKOVIĆ Jovana PETAR, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Dugom Selu.
244. KLIČKOVIĆ Milutina VASILJ, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Dugom Selu.
245. KLJAJIĆ Petra DRAGICA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
246. KLJAJIĆ Vuje ĐURO, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Dugom Selu.
247. KLJAJIĆ Marka MILICA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
248. KLJAJIĆ Stevana MILKA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Desni Štefanki.
249. KLJAJIĆ Sime SAVO, 1866, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Dugom Selu.
250. KLJAJIĆ Jandre STANA, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
251. MADŽAREVIĆ Rade DRAGICA, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Desni Štefanki.
252. MADŽAREVIĆ Marka FILIP, 1896, Srbin, sluga. Ubijen od ustaša 7. 9. 1943. u Farkašiću.
253. MADŽAREVIĆ Petra KATA, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Desni Štefanki.
254. MADŽAREVIĆ Rade LJUBICA, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12, 1941. u Desni Štefanki.
255. MADŽAREVIĆ Rade NADA, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Desni Štefanki.
256. MADŽAREVIĆ Petra RADE, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
257. MADŽAREVIĆ Nikole STANA, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u Desni Štefanki.
258. MARKOVINA Stevana ANDELJA, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.

259. *MARKOVINA Sime DAMJAN*, 1864, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
260. *MARKOVINA Petra DANICA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
261. *MARKOVINA Milića DRAGICA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
262. *MARKOVINA Milića ĐURO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
263. *MARKOVINA Jovana MACA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
264. *MARKOVINA Stevana MACA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
265. *MARKOVINA Marka MARIJA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
266. *MARKOVINA Mile MARIJA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
267. *MARKOVINA Sime MARIJA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
268. *MARKOVINA Mile MARTA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
269. *MARKOVINA Vase MILE*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
270. *MARKOVINA Damjana MILIĆ*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
271. *MARKOVINA Jandre MILKA*, 1908, Srпкиnja, radnica. Ubijena od ustaša i bačena u Kupu 20. 4. 1942. u Sisku.
272. *MARKOVINA Petra MILJKAN*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
273. *MARKOVINA Jandre PETAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
274. *MARKOVINA Petra PETAR*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
275. *MARKOVINA Petra PETAR*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
276. *MARKOVINA Jovana STANA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
277. *MARKOVINA Petra VASO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
278. *MINIĆ Đure ANĐELIJA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
279. *MINIĆ Đure LJUBOMIR*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
280. *MINIĆ Đure MILORAD*, 1929, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepći.
281. *MINIĆ Sime STANA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
282. *PRIŠUTA Gliše MILICA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
283. *PRIŠUTA Nikole VUJO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Dugom Selu.

- 84. *PRIŠUTA* Stane *MILICA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
- ?85. *PULJA* Jovana *ANKA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
- ?86. *PULJA* Vasilja *MARICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
- >87. *RADANOVIĆ* Petra *DANICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
- ?88. *RADANOVIĆ* Teodora *DANICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
- !89. *RADANOVIĆ* Nikole *EVICA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
90. *RADANOVIĆ* Petra *JEKA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
91. *RADANOVIĆ* Nikole *PETAR*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
92. *RADOJČEVIĆ* Đure *ANA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
93. *RADOJČEVIĆ* Stevana *ANDELIJA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
94. *RADOJČEVIĆ* Dmitra *DANICA*, 1917, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
35. *RADOJČEVIĆ* Milana *DANICA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
36. *RADOJČEVIĆ* Rade *DRAGICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
37. *RADOJČEVIĆ* Julika *DURAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
18. *RADOJČEVIĆ* Ljubice *DURAN*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
9. *RADOJČEVIĆ* Ane *ĐURO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
0. *RADOJČEVIĆ* Mile *ĐURO*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
1. *RADOJČEVIĆ* Maksim *EVICA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
2. *RADOJČEVIĆ* Jovana *ILIJA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
3. *RADOJČEVIĆ* Laze *ILIJA*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
4. *RADOJČEVIĆ* Rade *JEKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
5. *RADOJČEVIĆ* Miloša *JOVAN*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
3. *RADOJČEVIĆ* Nikole *LJUBAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Čremušnici.

307. *RADOJČEVIĆ* Đure *LJUBICA*, 1926, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
308. *RADOJČEVIĆ* Jovana *MARIJA*, 1889, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Dugom Selu.
309. *RADOJČEVIĆ* Pavia *MARKO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
310. *RADOJČEVIĆ* Đure *MILE*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
311. *RADOJČEVIĆ* Milke *MILE*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
312. *RADOJČEVIĆ* Nikole *MILE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
313. *RADOJČEVIĆ* Ilije *MILICA*, 1903, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
314. *RADOJČEVIĆ* Paje *MILICA*, 1883, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
315. *RADOJČEVIĆ* Rade *MILICA*, 1933, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
316. *RADOJČEVIĆ* Đure *MILKA*, 1920, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
317. *RADOJČEVIĆ* Petra *MILKA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
318. *RADOJČEVIĆ* Rade *MILKA*, 1938, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
319. *RADOJČEVIĆ* Rade *NADA*, 1931, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
320. *RADOJČEVIĆ* Vase *NIKOLA*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Čremušnici.
321. *RADOJČEVIĆ* Evice *PETAR*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21.12.1941. u šumi Brezje.
322. *RADOJČEVIĆ* Mile *PETAR*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
323. *RADOJČEVIĆ* Stevana *SA VA*, 1939, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
324. *RADOJČEVIĆ* Nikole *SLAVKO*, 1927, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
325. *RADOJČEVIĆ* Nikole *VASO*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
326. *RADOVIĆ* Dmitra *ANA*, 1912, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
327. *RADOVIĆ* Milana *ANA*, 1921, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
328. *RADOVIĆ* Mile *ANA*, 1870, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
329. *RADOVIĆ* Stevana *ANA*, 1926, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

330. *RADOVIĆ Đure ANDELIJA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
331. *RADOVIĆ Milana ANDELIJA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
332. *RADOVIĆ Mile ANDELIJA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
333. *RADOVIĆ Jove ANDELIJA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
334. *RADOVIĆ Stevana ANDELIJA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
335. *RADOVIĆ Vasilja ANDELIJA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
336. *RADOVIĆ Jove ANKA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
337. *RADOVIĆ Jovana BRANKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
338. *RADOVIĆ Marka BRANKO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
339. *RADOVIĆ Milana BRANKO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
340. *RADOVIĆ Jovana DANICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
341. *RADOVIĆ Pavia DANICA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Dugom Selu.
342. *RADOVIĆ Petra DMITAR*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
343. *RADOVIĆ Damjana DRAGICA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
344. *RADOVIĆ Milutina DRAGICA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
345. *RADOVIĆ Nikole DRAGICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
346. *RADOVIĆ Sime DRAGICA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
347. *RADOVIĆ Stevana DRAGICA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
348. *RADOVIĆ Stanka DUŠAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
349. *RADOVIĆ Steve DUŠAN*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
350. *RADOVIĆ Stojana DUŠAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
351. *RADOVIĆ Mile ĐURO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
552. *RADOVIĆ Petra ĐURO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
553. *RADOVIĆ Stanka ĐURO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
554. *RADOVIĆ Stanka ĐURO*, 1941, Srbin, dijete (14 dana). Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

355. *RADOVIĆ* Bože *EVICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
356. *RADOVIĆ* Jovana *EVICA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
357. *RADOVIĆ* Mije *EVICA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
358. *RADOVIĆ* Jovana *JEKA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
359. *RADOVIĆ* Milutina *JEKA*, 1927, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
360. *RADOVIĆ* Jandre *JELICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
361. *RADOVIĆ* Đure *JOVAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
362. *RADOVIĆ* Nikole *JOVAN*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
363. *RADOVIĆ* Pavia *JOVAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
364. *RADOVIĆ* Save *JOVAN*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
365. *RADOVIĆ* Steve *JOVAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
366. *RADOVIĆ* Josipa *JULIKA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
367. *RADOVIĆ* Damjana *KATA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
368. *RADOVIĆ* Dušana *KATA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
369. *RADOVIĆ* Dušana *KATA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
370. *RADOVIĆ* Joška *KATA*, 1897, Hrvatica, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči. Bila udata za *Milu Radovića*.
371. *RADOVIĆ* Paje *LJUBAN*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
372. *RADOVIĆ* Mile *LJUBICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
373. *RADOVIĆ* Pavia *LJUBICA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Dugom Selu.
374. *RADOVIĆ* Dušana *MACA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
375. *RADOVIĆ* Dušana *MACA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
376. *RADOVIĆ* Marka *MACA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
377. *RADOVIĆ* Milana *MACA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.
378. *RADOVIĆ* Nikole *MACA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi *Brezje*.

379. *RADOVIĆ* Nikole *MACA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
380. *RADOVIĆ* Nikole *MACA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
381. *RADOVIĆ* Stanice *MACA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
382. *RADOVIĆ* Stevana *MACA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
383. *RADOVIĆ* Vasilja *MACA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
384. *RADOVIĆ* Milutina *MARIJA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
385. *RADOVIĆ* Nikole *MARIJA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
386. *RADOVIĆ* Nikole *MARIJA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
387. *RADOVIĆ* Pavia *MARIJA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Donjem Selu.
388. *RADOVIĆ* Vaje *MARIJA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
389. *RADOVIĆ* Nikole *MARTA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
390. *RADOVIĆ* Stojana *MILAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
391. *RADOVIĆ* Đure *MILE*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
392. *RADOVIĆ* Jovana *MILE*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
393. *RADOVIĆ* Paje *MILE*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
394. *RADOVIĆ* Petra *MILE*, 1922, Srbin, radnik-kovač. Ubijen od ustaša 22.12. 1941. u Ostrožinu.
395. *RADOVIĆ* Sime *MILE*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
396. *RADOVIĆ* Stevana *MILE*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
397. *RADOVIĆ* Steve *MILE*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
398. *RADOVIĆ* Milana *MILICA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
399. *RADOVIĆ* Stevana *MILICA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
400. *RADOVIĆ* Stojana *MILICA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
401. *RADOVIĆ* Dušana *MILKA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
402. *RADOVIĆ* Mile *MILKA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21,12.1941. u šumi Brezje.
403. *RADOVIĆ* Milutina *MILKA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

404. *RADOVIĆ* Nikole *MILKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
405. *RADOVIĆ* Jovana *MILKA*, 1929, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
406. *RADOVIĆ* Vuje *MILKA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
407. *RADOVIĆ* Stevana *MILUTIN*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Dugom Selu.
408. *RADOVIĆ* Petra *MILJKAN*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
409. *RADOVIĆ* Dušana *MARKO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21.12.1941. u šumi Brezje.
410. *RADOVIĆ* Dušana *NADA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
411. *RADOVIĆ* Gaje *NIKOLA*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
412. *RADOVIĆ* Mile *NIKOLA*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
413. *RADOVIĆ* Sime *NIKOLA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
414. *RADOVIĆ* Nikole *PAVAO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
415. *RADOVIĆ* Milutina *PETAR*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
416. *RADOVIĆ* Nikole *PETAR*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
417. *RADOVIĆ* Nikole *PETAR*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
418. *RADOVIĆ* Vase *PETAR*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
419. *RADOVIĆ* *PETAR*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
420. *RADOVIĆ* Marka *RADE*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
421. *RADOVIĆ* Milana *RADE*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
422. *RADOVIĆ* Nikole *RANKO*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
423. *RADOVIĆ* Anđelije *SAVO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
424. *RADOVIĆ* Mile *SIMO*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
425. *RADOVIĆ* Petra *SIMO*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
426. *RADOVIĆ* Jovana *SOFIJA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
427. *RADOVIĆ* Jovana *SOFIJA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
428. *RADOVIĆ* Nikole *SOFIJA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
429. *RADOVIĆ* *STANA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Dugom Selu.
430. *RADOVIĆ* Dušana *STANA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

31. *RADOVIĆ* Jovana *STANA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
132. *RADOVIĆ* Mile *STANA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
133. *RADOVIĆ* Stojana *STANA*, 1912 Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
134. *RADOVIĆ* Vasilja *STANA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
135. *RADOVIĆ* Dmitra *STANICA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
136. *RADOVIĆ* Đure *STANICA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
137. *RADOVIĆ* Đure *STANICA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
138. *RADOVIĆ* Đure *STANICA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
139. *RADOVIĆ* Mile *STANICA*, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
40. *RADOVIĆ* Nikole *STANICA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
41. *RADOVIĆ* *STANICA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
- 42. *RADOVIĆ* Jovana *STANKO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
- 43. *RADOVIĆ* Dušana *STEVAN*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
44. *RADOVIĆ* Mile *STEVAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
45. *RADOVIĆ* Pavia *STEVAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
46. *RADOVIĆ* Save *STEVAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21.12. 1941. u šumi Brezje.
47. *RADOVIĆ* Sime *STOJAN*, 1864, Srbin, zemljoradnik, Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
48. *RADOVIĆ* Mile *VASILJ*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
49. *RADOVIĆ* Jovana *VASO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
50. *RADOVIĆ* Marka *ŽARKO*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
51. *ROMČEVIĆ* Jovana *ANA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
52. *ROMČEVIĆ* Marka *JEKA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
53. *ROMČEVIĆ* Stevana *MACA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
54. *RADOVIĆ* Pavia *SIMO*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

455. ROMČEVIĆ Marka STEVAN, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
456. TEPŠIĆ Marka ANĐEUJA, 1904, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
457. TEPŠIĆ Vuje DANICA, 1929, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
458. TEPŠIĆ Vuje DUŠAN, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
459. TEPŠIĆ Mile DURO, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
460. TEPŠIĆ Jovana KATA, 1920, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
461. TEPŠIĆ Vuje MACA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
462. TEPŠIĆ Mile MARICA, 1898, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 19. 3. 1942. u Dugom Selu.
463. TEPŠIĆ Stanka MICA, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
464. TEPŠIĆ Nikole MILICA, 1876, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
465. TEPŠIĆ Stanka MILICA, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
466. TEPŠIĆ Đure MILKA, 1890, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
467. TEPŠIĆ Save MILKA, 1915, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
468. TEPŠIĆ Stanka MILKA, 1924, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
469. TEPŠIĆ Stanka MILKA, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
470. TEPŠIĆ Vase MILKA, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
471. TEPŠIĆ Vuje MILJKAN, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
472. TEPŠIĆ Mile SIMO, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
473. TEPŠIĆ Šime STANKO, 1890, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
474. TRABAK, Damjana KATA, 1880, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Dugom Selu.
475. TRABAK, Mile VUJO, 1900, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša 28. 5. 1943. u Lasinji.
476. VUJIĆIĆ Šime ANA, 1928, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
477. VUJIĆIĆ Šime DANICA, 1927, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
478. VUJIĆIĆ Šime LJUBICA, 1924, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
479. VUJIĆIĆ Šime MACA, 1921, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
480. VUJIĆIĆ Vasilja MARIJA, 1906, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
481. VUJIĆIĆ Šime MILKA, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
482. VUJIĆIĆ Šime STANA, 1923, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.

!

b) *Umrli od tifusa*

1. *ARBUTINA* Josipa *JOVAN*, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 4. 1943. u Dugom Selu.
2. *ARBUTINA* Marka *KATA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 4. 11. 1943. u Dugom Selu.
3. *ĐEKIĆ* Jovana *MILICA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Dugom Selu.
4. *GVOJIĆ* Jovana *MILE*, 1906, Srbin, zemljoradnik; umro 12. 11. 1943. u Dugom Selu.
5. *GVOJ*Č Vuje *TEODOR*, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 1. 1944. u Dugom Selu.
6. *KLIČKOVIĆ* Samajila *ĐURO*, 1889, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 6. 1943. u Dugom Selu.
7. *KLIČKOVIĆ* *JULIKA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 3. 7. 1943. u Dugom Selu.
8. *KLIČKOVIĆ* Jovana *LJUBICA*, 1913, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 9. 10. 1943. u Dugom Selu.
9. *KLIČKOVIĆ* Gaje *MACA*, 1924, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 15. 12. 1943. u Dugom Selu.
10. *KLIČKOVIĆ* Save *MILKA*, 1901, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 15. 12. 1943. u Dugom Selu.
11. *KLIČKOVIĆ* Sime *PAVAO*, 1894, Srbin, zemljoradnik; umro 4. 1. 1944. u Dugom Selu.
12. *KLIČKOVIĆ* Laze *PETAR*, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 8. 1943. u Dugom Selu.
13. *KLIČKOVIĆ* Teodora *PETAR*, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 7. 1943. u Dugom Selu.
14. *KLIČKOVIĆ* Gaje *STANKO*, 1927, Srbin, zemljoradnik; umro 24. 12. 1943. u Dugom Selu.
15. *MADŽAREVIĆ* Jovana *STEVO*, 1899, Srbin, zemljoradnik; umro 6. 4. 1943. u Dugom Selu.
16. *RADOJČEVIĆ* Mile *EVICA*, 1899, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 1.10. 1943. u Dugom Selu.
17. *RADOJČEVIĆ* Laze *PETAR*, 1873, Srbin, zemljoradnik; umro 11.4. 1943. u Dugom Selu.
18. *RADOVIĆ* Mile *ANKA*, 1888, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 8. 3. 1943. u Dugom Selu.
19. *RADOVIĆ* Samajila *EVICA*, 1893, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 21.2. 1943. u Dugom Selu.
20. *RADOVIĆ* Vasilja *JOVAN*, 1873, Srbin, zemljoradnik; umro 27. 3. 1943. u Dugom Selu.
21. *RADOVIĆ* Save *MARIJA*, 1891, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 15. 9. 1943. u Dugom Selu.
22. *RADOVIĆ* Gaje *MARKO*, 1886, Srbin, zemljoradnik; umro 18. 12. 1943. u Dugom Selu.
23. *RADOVIĆ* Nikole *STEVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 1. 1943. u Dugom Selu.
24. *ROMČEVIĆ* Pavia *JOVAN*, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 25. 10. 1943. u Dugom Selu.

c) *Žrtve rata*

1. *ARBUTINA* Steve *MILAN*, 1939, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 19. 1. 1943. u Dugom Selu.
2. *DRAGOSA* *VLJEVIĆ* Vase *MILKA*, 1893, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade zadobivene u bjekstvu 10. 6. 1942. u Dugom Selu.
3. *GVOJIĆ* Mile *ĐURO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 20. 3. 1943. u Dugom Selu.
4. *GVOJIĆ* *INDIJA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade zadobivene u bjekstvu 7. 10. 1942. u Ostrožinu.
5. *KLIČKOVIĆ* Save *MILUTIN*, 1863, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 15. 4. 1942. u Dugom Selu.
6. *RADOJČEVIĆ* Stevana *ĐURO*, 1933, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 21. 10. 1942. u Dugom Selu.

7. *RADOJČEVIĆ* Pavia *RADE*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Umro od straha kada su ustaše odvodili narod na ubijanje 21. 12. 1941. u Dugom Selu.
8. *RADOJČEVIĆ* Milana *RANKO*, 1931, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 25. 9. 1942. u Dugom Selu.
9. *RADOVIĆ* Nikole *KATA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrta od prehlade zadobivene u bjekstvu 20. 3. 1943. u Dugom Selu.
10. *TROBAK* Nikole *ANA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrta od prehlade zadobivene u bjekstvu 1. 2. 1942. u Perjasici.

NAPOMENA: Podatke prikupili i provjerili *Stevo Arbutina, Milan Dragosavljević, Vaso Dragosavijević, Mijkan Gvojić, Jova Kličković, Vujo Kljajić, Ilija Radojčević, Pavle Radović* i *Nikola Kličković*, pukovnik i nosilac »Partizanske spomenice 1941. godine«.

G O L I N J A

Istočno od Bovića, sjeverno od G. Trstenice prostire se selo Golinja. Sa istočne strane međi se općinom Bučica čije je stanovništvo pretežno hrvatske nacionalnosti. Njegovi veći zaseoci su Brujući, Ivkovići, Milojevići, Gledići, Kekići, Piljovi, Rebrače, Radanovići i Išeci, raštrkani po kosama brežuljkastog zemljišta.

Golinja je 1931. godine imala 747 stanovnika, uoči rata 1941. godine, oko 850 i 164 domaćinstava, a 1948. godine 621 stanovnika i 156 domaćinstava. U toku rata poginulo je ili umrlo od tifusa i ratnih posljedica 197 lica. Osim u zaseoku Išeci, sa 26 domaćinstava i oko 136 stanovnika, koji su po nacionalnosti Hrvati, svi ostali stanovnici sela Golinja su Srbi. Između njih je prije rata vladala komšijska saradnja i međusobno povjerenje. Međutim, odmah po okupaciji zemlje i uspostavljanju ustaške vlasti u zaseoku Išeci *Mika Išek*, od 1936. pripadnik ustaša, oformio je ustašku organizaciju. Postavljen je i za predsjednika općine u Boviću. Prolazeći svakodnevno kroz zaseoke sela Golinja prijetio bi stanovništvu, a ustaše iz Išeka i Bučice češće bi navraćale u Golinje, tražeći oružje i vojničku *uniformu*, uznemiravajući svoje komšije sa kojima su prekinuli sve prijateljske odnose i saradnju.

Saznavši za pokolj Srba u Glini, a slušajući svakodnevne prijetnje ustaškog predsjednika *Mike Išeka*, stanovnici sela Golinja postali su oprezniji. Formirali su seoske straže i patrole da budno prate kretanje ustaša od Bučice i Išeka. Patrole su se neprekidno kretale danju i noću sjevernom i istočnom stranom sela i u slučaju nailaska ustaša svi muškarci su se sklanjali u veće grmove, a žene su pratile njihovo daljnje kretanje.

U selu prije rata nije postojala partijska ćelija; formirana je u prvoj polovini 1942. godine. Međutim, u selu je od maja 1941. postojao jak uticaj komunista. Naime, preko partijske ćelije u Boviću, a po direktivi sekretara Kotarskog komiteta KPH Vrginmosta *Rada Bulata*, uspostavljena je veza sa *Jovicom Gaje Mraović Piljom*. On je postao kandidat a uskoro i član KPH. Redovno je dolazio na sastanke sa sekretarom partijske će-

ije u Boviću i primao partijske materijale i zadatke. Uspio je da oko sebe okupi nekoliko nlađih ljudi, simpatizera KPH. Upoznao ih je sa situacijom, ustaškim zlodjelima, radio la učvršćenju straža i organizaciji otpora i prikupljao podatke o oružju u selu. Krajem ula formirao je i oružanu grupu.

U vrijeme stvaranja klime za dizanje ustanka, u selo su iznenada upale ustaše iz Bučice i Iška, predvođeni ustašama povratnicima. Narodna straža nije bila budna, te se muškarci nisu uspjeli na vrijeme skloniti u šumu. Toga dana 31. jula 1941, pohvatali su 43 muškarca, pretežno glave porodica, odveli ih najprije u Bučicu, a zatim u šumu <obiljaču, cjdje su ih istog dana zvjerski poubijali zajedno sa grupom uhvaćenih muškaraca iz Čremušnice i G. Trstenice. Vezani žicom uspjeli su da pobjegnu *Milan Koje Viraović* i *Dušan Jovanović Kusac*, koji je ponovo uhvaćen, ali iako vezan i drugi put je jspjeo pobjeći.

Dva dana ranije, 29. jula 1941, prilikom ustaškog upada u Bović i Kozarac, uhvaćeno je 10 Golinjana; odvedeni su i poubijani u Prekopi kod Gline. Tako je selo Golinja j dva ustaška upada izgubilo 51 muškarca, pretežno glave porodica i u najboljim godinama. Sa još 23 ubijenih žena i djece u toku decembarske ustaško-domobranske pfanzive, selo je već u 1941. godini izgubilo svakog desetog stanovnika.

U toku ovih ustaških zločina, oružana grupa, koju je formirao *Jovica Mraović Pijja*, laoružana sa dve lovačke puške i dva pištolja, 4. avgusta 1941. pravi zasjedu u Živcovića Strani i hvata jednog ustašu iz Degoja (s lijeve strane Kupe), te dolazi do jedne vojničke puške i nešto municije. Ustaša je pušten, poslije razgovora obećao je da više leće obući ustašku uniformu. I zaista, nakon dva dana predao je svoju ustašku unifor nu *Jovici Mraoviću*.

Ovoj grupi, u kojoj su se pored *Jovice Mraovića*, nalazili i *Pero Brujić*, *Pero Milo- ević* i *Đuro Velimir*, priključili su se i *Adam Gledić*, *Pero Gledić* i *Savo Mraović* iz Bo- žića. Tih dana *Savo Mraović*, *Milan Ivković* i *Milan Mraović-Simić* iz Bovića, te *Lazo Iražić* i *Lazo Stanojević* iz Taborišta donose iz sela Taborišta 3 vojničke puške sa mu- licijom, koje je bio sakrio *Rade Gledić Rudan*, prije nego što je odveden u logor. Go- njska naoružana grupa 12. avgusta 1941. učestvuje u oslobođenju Bovića, a već sli- sdećeg dana, 13. avgusta, zajedno sa grupom iz Bovića dočekuje ustaške snage iz Bu- ice, a zatim se poslije kraće borbe povlači ispred jačih ustaških snaga preko rijeke repče u šumu Kremešnicu.

U drugoj polovini avgusta 1941. kada je doneta odluka da se na prostoru Bovića, /remešnice, Trstenice i Golinja, formira Bovički partizanski odred, golinjska oružana rupa ušla je u sastav ovoga odreda. Do kraja 1941. godine u partizane su otišli i drugovi <ava *Vase Brujić*, *Petar Stanka Ivković*, *Stevo Petra Ivković*, *Dušan Jovanović Kusac*, *imo Đure Kekić* i *Milka Gaje Mraović*.

Prvi NOO počeo je rad u oktobru 1941. Predsjednik odbora bio je *Stanko Steve Iv- ović*, a odbornici *Mile Tome Ivković* i *Damjan Sime Mraović*. Kasnije su u odboru bili odbornici: *Mile Filipa Brujić*, *Jandre Brujić*, *Kojo Sime Gledić*, *Stevan Sime Gledić*, *lara Stanka Išek* i *Maca Sime Kekić*. U aprilu 1944. osnovan je zajednički NOO za selo ðolinju i Čremušnicu. Na izborima 15. aprila u taj odbor su iz Golinja izabrani *Joža Išek Đuro Velimir*.

Krajem oktobra 1941. oformljena je i organizacija AFŽ-a. Prva predsjednica bila je *vica Petra Kekić*, a članice *Sava Đure Brujić* i *Milka Damjana Mraović*.

Početkom novembra formirana je i omladinska organizacija. U rukovodstvu orga- izacije bili su *Stevan Mila Mraović*, sekretar, *Milan Đure Ivković*, *Petar Steve Jakšić*, <ava *Petra Jakšić*, *Maca Sime Kekić* i *Milka Gaje Mraović*.

Svi muškarci sposobni za vojsku otišli su u toku 1942, a manji broj u toku 1943. godine. Ostali stanovnici sela su za čitavo vrijeme rata radili za NOV i NOB, i spremali i prevozili hranu, municiju, ranjenike i dr. Za vrijeme decembarske ustaške ofanzive narod se povlačio za Petrovu goru, a za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive, januara 1943. preko Korduna za Bosnu, gdje su neki iscrpljeni i iznemogli uhvaćeni i od strane neprijatelja poubijani. Veliki broj je pri povratku iz zbjega svojim kućama oboleo od tifusa, tako da je u vrijeme od februara 1943. i nadalje umrlo 51 lice.

Za vrijeme 4-godišnje NOB selo Golinja dalo je 108 boraca, od kojih su 5 nosioci »Partizanske spomenice 1941«, 36 poginuli kao borci NOV, od neprijatelja poubijano 99 lica, 51 umrlo od tifusa, a 11 su žrtve rata. Na strani neprijatelja, kao pripadnici ustaško-domobranskih formacija, poginulo je ili nestalo oko 20 lica iz zaseoka Iška.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *BRUJIĆ* Vase *SAVO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od februara 1941. Borac, desetar i vodnik 1. brigade 8. divizije.
2. *IVKOVIĆ* Petra *STEVO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od septembra 1941. Borac, desetar, vodnik i komesar sanitetske čete 8. divizije.
3. *KEKIĆ* Đure *SIMO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od septembra 1941. Borac, desetar i vodnik 1. brigade 8. divizije.
4. *MRAOVIĆ* Gaje *JOVICA PILJA*, 1917, Srbin, trgovac. U PO Kirin od avgusta 1941. Delegat PO Bović, komesar bataljona 2. brigade 8. divizije i komesar centralne vojne bolnice u Petrovoj gori.
5. *MRAOVIĆ* Gaje *MILKA*, 1925, Srkinja, zemljoradnica. Od 1941. član SKOJ-a i u omladinskom rukovodstvu. Borac u četi »Matija Gubec« i član Kotarskog komiteta SKOJ-a Vrginmost.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *AČIMOVIĆ* Janka *NIKOLA*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 11. 1942. Umro od tifusa kao borac 3. brigade 8. divizije 24. 5. 1943. u Golinji.
2. *BRUJIĆ* Save *MILAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 11. 9. 1942. Umro od tifusa kao borac 1. brigade 8. divizije 16. 5. 1943. u bolnici - zbjeg.
3. *GLEDIĆ* Stevana *DAMJAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 12. 1. 1943. Ranjen kao borac 3. brigade 8. divizije u glavu 20. 2. 1943. kod D. Lapca i podlegao ranama nakon 20 dana.
4. *GLEDIĆ* Stevana *ĐOKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 8. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.
5. *GLEDIĆ* Stevana *RADE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 4. 1942. Poginuo kao delegat voda 1. brigade 8. divizije 13. 12. 1943. na Biljegu - u Petrovoj gori.
6. *GVOJIĆ* Mile *VASO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 1. 1942. Obolio i umro kao borac 2. bataljona KPO 9. 4. 1943. u Golinju.
7. *IVKOVIĆ* Vase *DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 11. 11. 1942. Poginuo kao vodnik 3. brigade 8. divizije 11. 10. 1943. kod Košara - nedaleko od Ogulina.
8. *IVKOVIĆ* Mile *ĐURO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 8. 1942. Poginuo kao desetar 1. brigade 8. divizije 7. 1. 1944. kod Globorničkog mosta (pruga Karlovac - Ogulin).
9. *IVKOVIĆ* Teodora *ĐURO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 11.5. 1942. Poginuo kao vodnik 1. brigade 8. divizije januara 1943. kod Gornje Kupčine - Žumberak.

10. *IVKOVIĆ Đure GUŠO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Ranjen kao vodnik 3. brigade 8. divizije u glavu i podlegao ranama i tifusu 2. 6. 1943. u Čremušnici.
- U. *IVKOVIĆ Stanka PETAR*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941. Poginuo kao vodnik 13. proleterske brigade 2. 1. 1943. kod Krašića.
12. *IVKOVIĆ Mile STEVO*, 1923, Srbin, učenik-pekar u Beogradu. U NOV od 20. 10. 1944. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 12. 12. 1944. na sremskom frontu.
13. *JAKŠIĆ Stevana PETAR*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 19. 8. 1942. Poginuo kao vodnik 1. brigade 8. divizije maja 1944. na Poljanku, kod Plitvica.
14. *JAKŠIĆ Stevana RADE*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 7. 1942. Poginuo kao borac 4. crnogorske brigade februara 1944. u Crnoj Gori.
15. *JAKŠIĆ Mile STOJAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 17. 1. 1944. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 18. 10. 1944. kod Drežnika - Kordun.
16. *JOVANOVIĆ Stevana DUŠAN KUSAC*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Pobjegao sa pokolja 31.7. 1941. iz šume Kobiljača (kod Bučice) u PO Bović od avgusta 1941. Poginuo kao borac istog odreda 6. 10. 1941. u Boviću.
17. *JOVANOVIĆ Stevana MILE*, 1912, Srbin, obučarski radnik u Zagrebu. U NOV od januara 1943. Poginuo kao borac Seljine brigade 34. divizije u jesen 1943. na Žažini severno od Petrinje na Kupu.
18. *MILOJEVIĆ Adama MARKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV od novembra 1942. Umro od tifusa kao borac 3. brigade 8. divizije 26. 4. 1943. u partizanskoj bolnici u Dobru - Lika.
19. *MILOJEVIĆ Stevana PETAR*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941. Poginuo kao vodnik 1. brigade 8. divizije 10. 11. 1942. u Salopek lukama kod Furjana.
20. *MRAOVIĆ Koje DAMJAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 7. 1942. Poginuo kao borac 4. crnogorske brigade juna 1943. na Sutjesci.
21. *MRAOVIĆ Nikole DRAGAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 27. 8. 1942. Poginuo kao kurir GŠH 7. 5. 1943. u Kapeli.
22. *MRAOVIĆ Mile ĐURO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 19. 12. 1943. kod Skokova - Cazin.
3. *MRAOVIĆ Petra KOJO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 5. 1943. Poginuo kao borac 1. bataljona 3. brigade 8. divizije 18. 10. 1944. kod Drežnika - Kordun.
4. *MRAOVIĆ Mile LAZO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 8. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije aprila 1943. kod Otočca.
5. *MRAOVIĆ Koje MILAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Pobjegao sa pokolja 31. 7. 1941. iz šume Kobiljača (kod Bučice), u NOV od 10. 11. 1942. Ranjen kao borac 3. brigade 8. divizije 14. 12. 1942. kod Čemernice. Povlačio se sa ranjenicima za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive i ubijen od Nijemaca februara 1943. kod Glamoča.
6. *MRAOVIĆ Koje MILAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije i podlegao ranama 1944. u Golinji.
7. *MRAOVIĆ Milana MILOŠ*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije februara 1943. u Lici.
8. *MRAOVIĆ Koje NIKOLA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 2. 1942. Poginuo kao obaveštajni oficir bataljona 1. brigade 8. divizije 11. 10. 1943. kod Oštarija.
9. *MRAOVIĆ Đure SIMO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 8. 1942. Poginuo kao borac 4. crnogorske brigade juna 1943. na Sutjesci.
0. *MRAOVIĆ Nikole SIMO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 11.11. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 21. 11. 1943. kod Skakavca.

31. *MRAOVIĆ* Marka *STOJAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 11. 1942. Odvojio se od brigade januara 1943. i odstupio sa izbjeglicama za Bosnu. Uхваćen i strijeljan od Nijemaca februara 1943. kod Drvara.
32. *MRAOVIĆ* Ilije *TANASIJE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 7. 1942. Poginuo kao borac 4. crnogorske brigade aprila 1943. kod Konjica - Bosna.
33. *RADANOVIĆ* Adama *DUŠAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao desetar 1. bataljona 3. brigade 8. divizije 20. 10. 1943. kod Drežnika - Kordun.
34. *RADANOVIĆ* Sime *MILE*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. bataljona 3. brigade 8. divizije 23. 11. 1944. na Trojvrhu kod Plaškoga.
35. *ROKNIĆ* Pava *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 5. 1942. Poginuo kao vodnik 3. brigade 8. divizije 17. 6. 1944. kod Prekrižja - Žumberak.
36. *VELIMIR* Damjana *DUŠAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 8. 1942. Utopio se kao poručnik u tenkovskoj brigadi sa brodom iz Italije koji je naišao na minu u Jadranskom moru početkom 1945.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *AČIMOVIĆ* Marka *ĐURO*, 1873, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
2. *AČIMOVIĆ* JEKA, 1904, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 22. 1. 1943. u Budačkoj Rijeci.
3. *BRUJIĆ* Mile *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
4. *BRUJIĆ* Mile *ĐURO*, 1915, Srbin, brica u Zagrebu. Ubijen od ustaša 1941. u Gundulićevoj ulici u Zagrebu.
5. *BRUJIĆ* Jovana *MARIJA*, 1898, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
6. *BRUJIĆ* Mile *SIMO*, 1912, Srbin, lugar. Uhapšen kao lugar u Ključu - Bosna, odveden i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
7. *BRUJIĆ* Nikole *TOMO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
8. *GLEDIĆ* MIRKO, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
9. *GLEDIĆ* Sove *PETAR*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
10. *IVKOVIĆ* Nikole *ANKA*, 1915, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca zajedno sa djecom *Micom* i *Ljubicom*, 24. 1. 1943. kod Velike Kladuše.
11. *IVKOVIĆ* Stojana *DANICA*, 1933, Srkinja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 22. 1. 1943. u Golinji zajedno sa majkom *Evicom*.
12. *IVKOVIĆ* Rade *ĐURO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U Boviću uhapšen od ustaša 29. 7. 1941, odveden i ubijen u Prekopi kod Gline.
13. *IVKOVIĆ* Nikole *EVICA*, 1903, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša sa kćerkom *Danicom* 22. 1. 1943. u Golinji.
14. *IVKOVIĆ* Jovana *LJUBICA*, 1939, Srkinja, dijete. Ubijena od Nijemaca zajedno sa majkom *Ankom* 24. 1. 1943. kod Velike Kladuše.

15. *IVKOVIĆ* Jovana-*MICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od Nijemaca zajedno sa majkom *Ankom* 24. 1. 1943. kod Velike Kladuše.
16. *IVKOVIĆ* Save *MICA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 8. 1941. u Golinji.
17. *IVKOVIĆ* Save *MILAN*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 24. 1. 1943. kod Velike Kladuše.
18. *IVKOVIĆ* Jovana *MILE*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
19. *IVKOVIĆ* Nikole *MILE*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
20. *IVKOVIĆ* Nikole *MILE*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
21. *IVKOVIĆ* Stevana *MILE*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
22. *IVKOVIĆ* *MILKA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji zajedno sa sinom *Stevanom*.
23. *IVKOVIĆ* Rade *PETAR*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
24. *IVKOVIĆ* Sime *PETAR*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
25. *IVKOVIĆ* Stevana *PETAR*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 30. 1. 1943. na rijeci Uni kod Bihaća.
26. *IVKOVIĆ* Petra *RADE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u šumi kod sela Kozarac.
27. *IVKOVIĆ* Gligorije *SAVO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
28. *IVKOVIĆ* Petra *SIMO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
29. *IVKOVIĆ* Stojana *SIMO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
30. *IVKOVIĆ* Jovana *STANA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
31. *IVKOVIĆ* Gliše *STEVO*, 1907, Srbin, mesar. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
32. *IVKOVIĆ* Mile *STEVO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša zajedno sa majkom *Milkom* 27. 12. 1941. u Golinji.
33. *IVKOVIĆ* Sime *STOJAN*, 1891., Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
34. *IVKOVIĆ* Gliše *TEODOR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
35. *IVKOVIĆ* Petra *VASO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
36. *JAKŠIĆ* Laze *DRAGA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
37. *JAKŠIĆ* Laze *DUŠAN*, 1938, Srbin, dijete. Zaklan od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
38. *JAKŠIĆ* Pane *JOVAN*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.

39. JAKŠIĆ Stevana KOJO, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31.7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
40. JAKŠIĆ Pavia MARKO, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
41. JAKŠIĆ Tome MARTA, 1878, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 27. 12. 1941. u vlastitoj kući - Golinja.
42. JAKŠIĆ Stojana MILE, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
43. JAKŠIĆ Jovana MIRKO, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
44. JAKŠIĆ Laze NADA, 1941, Srpkinja, dijete. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
45. JAKŠIĆ STANA, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša januara 1942. u Boviću.
46. JAKŠIĆ Gligorija STANA, 1919, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
47. JAKŠIĆ Save STEVAN, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
48. JOVANOVIĆ Marka DAMJAN, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31.7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
49. JOVANOVIĆ Pavia ĐURO, 1880, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
50. JOVANOVIĆ Alekse INDIJA, 1877, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
51. JOVANOVIĆ Tome MARKO, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
52. JOVANOVIĆ Đure MILJKAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31.7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
53. JOVANOVIĆ Đure MILKA, 1918, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
54. JOVANOVIĆ Đure NIKOLA, 1915, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7.1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
55. JOVANOVIĆ Rade PETAR, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
56. JOVANOVIĆ Tome STEVAN, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31.7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
57. JOVANOVIĆ Rade STEVAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31.7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
58. JOVANOVIĆ Save STEVAN, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
59. KAJGANIĆ Vase PAVAO, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 1. 1943. u Bučici.
60. KEKIĆ Gligorije ILIJA, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
61. KEKIĆ Pavia ILIJA, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 8. 1941. u Golinji.
62. KEKIĆ Đure MILAN, 1919, Srbin, obučarski radnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
63. KEKIĆ Pavia MILE, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.

64. **KEKIĆ** Gligorija *PETAR*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
65. **KEKIĆ** Pavia *SIMO*, 1884. Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31.7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
66. **KMEZIĆ** Gligorija *MARIJA*, 1879, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1943. u Golinji.
67. **KMEZIĆ** *MUKA*, 1895, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1943. u Golinji.
68. **KMEZIĆ** Gligorija *STANA*, 1920, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1943. u Golinji.
69. **KOMLJENović** Vase *ANA*, 1877, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 2. 1. 1942. u vlastitoj kući u *Golinji i psi joj* oglodali noge.
70. **MILOJEVIĆ** Marka *ADAM*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
71. **MILOJEVIĆ** Save *ANĐELUA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 6. 1942. u Vojšnici.
72. **MILOJEVIĆ** Marka *MILE*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 27. 3. 1942. u Petrovoj gori.
73. **MRAOVIĆ** *ANKA*, 1879, Srpkinja, zemljoradnica. Paralizovana nije mogla bježati. Ubijena i spaljena od ustaša 27. 12. 1941. u vlastitoj kući u Golinji.
74. **MRAOVIĆ** Jove *ĐURO*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
75. **MRAOVIĆ** Koje *ĐURO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
76. **MRAOVIĆ** Petra *ĐURO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
77. **MRAOVIĆ** Vase *JULIKA*, 1879, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
78. **MRAOVIĆ** Jove *MILE*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
79. **MRAOVIĆ** Mile *MILE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 26. 2.1943. kod Grahova - Bosna.
80. **MRAOVIĆ** *MILICA*, 1871, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
81. **MRAOVIĆ** Dmitra *NIKOLA*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
82. **MRAOVIĆ** Vase *NIKOLA*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
83. **MRAOVIĆ** Koje *PETAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
84. **MRAOVIĆ** Nikole *PETAR*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Pobjegao 31. 7. 1941. sa klanja iz šume Kobiljača, kasnije uhvaćen i ubijen od ustaša 27. 12. 1941. u šumi Jovin jarak kod Botura.
85. **MRAOVIĆ** Dmitra *PETRA*, 1874, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u šumi Jovin Jarak kod Botura.
36. **MRAOVIĆ** Koje *SAVO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.

64. *KEKIĆ* Gligorija *PETAR*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
88. *MRAOVIĆ* Teodora *SIMO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
89. *MRAOVIĆ* Jovana *VASO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 12. 1941. u Golinji.
90. *RADANOVIĆ* Marka *ANĐELIJA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 19. 1. 1942. u šumi Jovin Jarak kod Botura.
91. *RADANOVIĆ* Save *ĐURO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 19. 1. 1942. u šumi Jovin Jarak kod Botura.
92. *RADANOVIĆ* Đure *ILIJA*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 19. 1. 1942. u šumi Jovin Jarak kod Botura.
93. *RADANOVIĆ* Jovana *ILIJA*, 1900, Srbin, pisar općine Bović. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
94. *RADANOVIĆ* Arsenija *JELICA*, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 2. 1. 1942. u kući Đure Arlova u Trstenici.
95. *RADANOVIĆ* Đure *MILAN*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 19. 1. 1942. u šumi Jovin Jarak kod Botura.
96. *RADANOVIĆ* Jovana *NIKOLA*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
97. *RADANOVIĆ* Đure *PAVAO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 19. 1. 1942. u šumi Jovin Jarak kod Botura.
98. *RADANOVIĆ* Đure *STEVO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša maja 1942. u Petrovoj gori.
99. *RADANOVIĆ* Prokopa *SAVO*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.

b) *Umrli od tifusa*

1. *AĆIMOVIĆ* Sime *ANĐELIJA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 3. 1943. u Golinji.
2. *AĆIMOVIĆ* ANKA, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica, umrla 2. 5. 1943. u Golinji.
3. *BRUJIĆ* Miće *MILE*, 1875, Srbin, zemljoradnik; umro 23. 2. 1943. u Kirinu.
4. *BRUJIĆ* Nikole *MILKA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica, umrla 12. 4. 1943. u Golinji.
5. *BRUJIĆ* Save *PETRA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 4. 1943. u Golinji.
6. *BRUJIĆ* Mile *VASO*, 1889, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 4. 1943. u Peckoj.
7. *GLEDIĆ* Koje *MARA*, 1933, Srпкиnja, dijete; umrla 13. 2. 1943. kod Drvara.
8. *GLEDIĆ* Koje *STEVO*, 1942, Srbin, dijete; umro 19. 2. 1943. kod Drvara.
9. *IVKOVIĆ* Stanka *ANĐELIJA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 3. 1943. u Golinji.
10. *IVKOVIĆ* Jovana *ĐURO*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 28. 3. 1943. u Golinji.
11. *IVKOVIĆ* Vase *JEKA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 5. 1943. u Golinji.
12. *IVKOVIĆ* Stevana *RADE*, 1886, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 9. 1943. u Golinji.
13. *IVKOVIĆ* Alekse *STANA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. u Golinji.
14. *IVKOVIĆ* Sime *STANICA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 2. 1943. kod Drvara.

15. *IVKOVIĆ* Stevana *STANKO*, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 1943. u Golinji.
16. *JAKŠIĆ* Mile *MARICA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 1944. u Glini u bolnici.
17. *JOVANOVIĆ* Pavia *LJUBICA*, 1928, Srpkinja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Golinji.
18. *KEKIĆ* Mojsije *ANKA*, 1908, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. u Golinji.
19. *KEKIĆ* *DAMJAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro januara 1944. u Golinji.
20. *KEKIĆ* Tanasije *DARINKA*, 1903, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Golinji.
21. *KEKIĆ* Pavia *GLIGORIJE*, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 10. 1943. u Golinji.
22. *KEKIĆ* Đure *KATA*, 1928, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 22. 4. 1943. u Golinji.
23. *KEKIĆ* Teodora *KATA*, 1878, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 3. 1943. u Golinji.
24. *KEKIĆ* Vuje *LJUBICA*, 1897, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Golinji.
25. *KEKIĆ* Petra *MILKA*, 1888, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. u Golinji.
26. *KEKIĆ* Đure *VELJKO*, 1940, Srbin, dijete; umro 28. 4. 1943. u Golinji.
27. *MILOJEVIĆ* Marka *JELICA*, 1875, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 25. 3. 1943. u Golinji.
28. *MILOJEVIĆ* Stanka *PETAR*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 4. 1943. u Kozarcu.
29. *MRAOVIĆ* Nikole *DANICA*, 1940, Srpkinja, dijete; umrla 19. 2. 1943. u Golinji.
30. *MRAOVIĆ* Save *DRAGA*, 1931, Srpkinja, dijete; umrla 28. 2. 1943. kod Bosanskog Petrovca.
31. *MRAOVIĆ* *DRAGICA*, 1901, Srpkinja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Golinji.
32. *MRAOVIĆ* Nikole *DUŠAN*, 1930, Srbin, dijete; umro 1. 4. 1943. u šumi Kapela.
33. *MRAOVIĆ* Luke *JOVAN*, 1893, Srbin, zemljoradnik; umro 11. 5. 1943. u Golinji.
34. *MRAOVIĆ* Đure *KOJO*, 1897, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 4. 1943. u Golinji.
35. *MRAOVIĆ* Sime *LJUBICA*, 1897, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 4. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca.
36. *MRAOVIĆ* Jove *MARA*, 1921, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 11. 5. 1943. u Golinji.
37. *MRAOVIĆ* Mile *MARIJA*, 1892, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 11. 4. 1943. u Golinji.
38. *MRAOVIĆ* Jove *MARIJA*, 1903, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 3. 1943. kod Korenice - Lika.
39. *MRAOVIĆ* Nikole *MIĆO*, 1938, Srbin, dijete; umro 27. 2. 1943. u Golinji.
40. *MRAOVIĆ* Save *NADA*, 1933, Srpkinja, dijete; umrla 5. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca.
41. *MRAOVIĆ* Jove *NIKOLA*, 1899, Srbin, zemljoradnik; umro 28. 3. 1943. u Golinji.
42. *MRAOVIĆ* Vase *PETRA*, 1893, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 16. 4. 1943. u Golinji.
43. *MRAOVIĆ* Jove *S/41/4*, 1883, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. u Golinji.
44. *MRAOVIĆ* Pavia *STANA*, 1877, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Golinji.
45. *MRAOVIĆ* Save *STEVO*, 1936, Srbin, dijete; umro 13. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca.
46. *MRAOVIĆ* Petra *SVETOZAR*, 1941, Srbin, dijete; umro 31. 5. 1943. u Golinji.
47. *MRAOVIĆ* Jovana *TEODOR*, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 6. 5. 1943. u Golinji.
48. *RADANOVIĆ* Jovana *JEKA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Golinji.
49. *RADANOVIĆ* Jovana *MILKA*, 1886, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Golinji.
50. *VELIMIR* Petra *JEKA*, 1886, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 12. 5. 1943. u Golinji.
51. *VELIMIR* Đure *LJUBA*, 1926, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 10. 2. 1943. u Golinji.
52. *VELIMIR* Mile *MICA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 12. 5. 1943. u Golinji.

c) *Žrtve rata*

1. *GLEDIĆ* *Koje SIMO*, 1930, Srbin, dijete. Promrzao u Petrovoj gori i umro 7. 4. 1942. u Golinji.
2. *IVKOVIĆ* *Steve EVICA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Zbog teških uslova života obolila od TBC i umrla 10. 11. 1943. u Dugom Selu.
3. *IVKOVIĆ* *Đure GOJKO*, 1940, Srbin, dijete. Promrzao u Petrovoj gori i umro marta 1942. u Golinji.
4. *IVKOVIĆ* *Dušana MICA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Promrzla za vrijeme bjekstva i umrla marta 1943. u Golinji.
5. *MILOJEVIĆ* *Dušana PETAR*, 1938, Srbin, dijete. Umro od prehlade 9. 5. 1942. u Golinji.
6. *MRAOVIĆ* *Save MACA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Nestala u Bosni za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive februara 1943. kod Bosanskog Petrovca.
7. *MRAOVIĆ* *Vase MARTA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od iscrpljenosti i prehlade u bjekstvu 10. 3. 1942, u Gornjem Skradu.
8. *RADANOVIĆ* *Damjana DMITAR*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobijene za vrijeme bjekstva 24. 6. 1942. u Golinji.
9. *VELIMIR* *Pavia DAMJAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene za vrijeme bjekstva 10. 12. 1942. u Golinji.
10. *VELIMIR* *Damjana DANICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Umrla od zime, gladi i iscrpljenosti 5. 2. 1943. kod Jakšića mosta u Trstenici.
11. *VELIMIR* *Damjana LJUBICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Umrla od zime, gladi i iscrpljenosti 6. 2. 1943. kod Jakšića mosta u Trstenici.

NAPOMENA: Tekst pripremio *Nikola Mraović* pukovnik u penziji, a podatke provjerili *Milan Brujić*, *Dušan Ivković*, *Ljuban Kekić*, *Petar Mraović* i *Simo Roknić*.

GORNJI SJENIČAK

Sjeverozapadno od Vrginmosta, na komunikaciji Vrginmost - Karlovac, poslije Male Trepče, nalazi se selo Gornji Sjeniĉak. Naziv Sjeniĉak potiče od imena srednjovjekovnog grada Steniĉnjak, koji je postojao u zaseoku Roknićima, na području današnjeg Gornjeg Sjeniĉaka. Prema popisu stanovništva 1931. godine selo je imalo 1647 stanovnika, uoĉi rata 1941. godine oko 300 domaćinstava sa oko 1750 stanovnika, a prema popisu od 1948. godine 296 domaćinstava i 1229 stanovnika. U toku NOB poginula su ili umrla kao Źrtve rata 472 lica. Svi stanovnici po nacionalnom sastavu su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici.

Za političko, ekonomsko i socijalno stanje i kretanje u predratnim godinama i uoĉi drugog svjetskog rata, vaŹi Źto je reĉeno i za Lasinjski Sjeniĉak. Na liniji KPH od 1939. godine djelovali su svojom reĉju meĹu ljudima *Pavao Bijelić*, *Pero Jurić*, *Rade Linta* i *Miie-GedŹo Manojiović*. Prvu ĉeliju KPH u Sjeniĉaku formirao je *dr Gojko Nikoliš* početkom 1940. godine. Te godine ĉlanovi Partije iz Gornjeg Sjeniĉaka bili su *Pavao N. Bijelić* (poginuo aprila 1942), *Pero D. Jurić* (poginuo aprila 1942), *Rade V. Linta* (bio u njemaĉkom zarobljeništvu), *Stanko I. Manojiović* i *Nikola J. Nikoliš*, opanĉar (dao dva sina u NOV).

Spomenik 13. proleterskoj brigadi »Rade Končar«

TEKST NA SPOMENIKU: »7. 11. 1942. u Gornjem Sjeničaku formirana je 13. proleterska brigada »Rade Končar«, sastavljena od boraca Hrvata i Srba iz 1. proleterskog bataljona Hrvatske, bataljona »Jože Krasa« bataljona »Stavka Klobučara.«

Uoči rata 1941. godine, od zajedničke ćelije KPH Sjeničak, formirane su tri ćelije, za svaki Sjeničak posebno. Pored imenovanih drugova za 1940. godinu, poslije kapitulacije bivše Jugoslavije za članove Partije primljeni su i *Miloš M. Kljajić* (poginuo jula 1944, Narodni heroj), *Petar M. Nikoliš*, *Stevan J. Stojaković*, i *Ilija P. Vlajnić* (zarobljen kao borac aprila 1942, ubijen u logoru Jasenovac). Početkom borbe, do kraja 1941. godine u Partiju su primljeni *Mile M. Jurić*, sekretar aktiva SKOJ-a, *Dragan M. Jurić*, član SKOJ, *Miloš J. Nikoliš*, *Vaso I. Oreščanin*, *Dušan V. Tepšić* i *Milić R. Tepšić*. Sekretar ove partijske ćelije, poslije *Pavia Bijelića*, bio je *Pero D. Jurić*, a *Pavao Bijelić* je izabran za odbornika opštinskog NOO Sjeničak i odbornika kotarskog NOO Kirin - Sjeničak.

Prije rata, od jeseni 1940. godine u Gornjem Sjeničaku radio je i aktiv SKOJ-a, a njegovi članovi bili su *Mile M. Jurić*, sekretar, *Dragan M. Jurić*, *Đuro M. Jurić*, *Marko A. Jurić*, *Petar R. Kljajić*, *Jovan M. Nikoliš*, *Stevan M. Nikoliš* i *Dušan N. Vlajnić*. U 1941. godini primljeni su i *Soka M. Jurić* i *Petar Đ. Tepšić*. U toku NOB kroz organizaciju SKOJ-a prošlo je oko 70 omladinaca, a najveći broj primljen je polovinom 1942. i 1943. godine.

Dani do početka oružanog ustanka, protekli su kao i u susjedna dva Sjeničaka - u neizvjesnosti, iščekivanju, strahu i dogovaranju. Ustaše su povremeno upadale u selo, ali nije bilo masovnih zločinštava. I ovdje su pokušali putem propagandnog pokreta privući ljude, međutim, samo su im trojica povjerovala, otišla u Vrginmost i pobijena zajedno sa ostalima 3. avgusta 1941. u Glini. Prije njih samo su četvorica iz sela ubijena od ustaša (*Rade N. Bijelić*, *Đuro S. Nikoliš*, *Petar J. Peleš*, *Stojan S. Jurić*). U agitaciji za pokrst učestvovao je i *Pero Jovičić* iz Vrginmosta u pratnji pandura *Janka Dragojevića*, ali su im se suprotstavili komunisti iz sela.

Selo je bilo mirno sve do 13. avgusta 1941, kada su ustaše krenule u napad na »Kirinsku republiku«. Streljački ustaški stroj iz pravca Vrginmosta zahvatio je Malu Trepču i dio Gornjeg Sjeničaka (Šabarić), gdje je bila postavljena zasjeda od oko 200 ljudi naoružanih roguljama, sjekirama i ponekom lovačkom puškom i pištoljem. Primjetivši zasjedu, ustaše su otvorile vatru iz pušaka i automatskog oružja, što je izazvalo paniku i rasulo ustanika. Narod se razbježao, a ustaše su zapalile kuću *Nikole Manojlovića*. Izgorjela je i sprema njegove kćerke. Narednih dana djevojke iz sela prikupljale su joj dobrovoljni prilog i ne pretpostavljajući da će sve djevojke u ovome kraju samo za nekoliko mjeseci ostati bez djevojačke spreme.

Poslije ove ustaške akcije ljudi su se organizovali i podjelili po desetinama i vodovima radi obezbjeđenja od iznenadnih ustaških upada u selo. Kada su formirani prvi partizanski odredi Štipan, Katić Kosa i Sjeničak, prvi dobrovoljci otišli su u ove odrede. Zaključno sa 1941. godinom u partizane je otišlo 35 mještana. Njihova imena vide se u pregledu nosilaca »Partizanske spomenice 1941« i poginulih i umrlih boraca. U toku 1942. godine u partizane je otišlo 78, 1943. - 50, 1944. - 35 i 1945. - 1, ili ukupno za četiri godine rata iz Gornjeg Sjeničaka u jedinicama NOB bilo je 199 boraca.

U novembru 1941. godine izabran je i prvi NOO u sastavu: *Jandre V. Jurić*, *Pero D. Jurić* član KP, *Stanko I. Manojlović*, član KP, *Petar M. Nikoliš*, član KP i *Matija R. Peleš*, predsjednik. Po formiranju opštinskog NOO Sjeničak, za odbornika je izabran *Pavao N. Bijelić*, član KP, kao i za odbornika Kotarskog NOO Kirin - Sjeničak. Predsjednik ovog, Kotarskog NOO, bio je *Mile-Gedžo T. Manojlović*, član KP. Ovaj NOO imao je najteži deo poslova kada je narod izbjegao u Petrovu goru ispred decembarske ustaške ofanzive 1941. godine, oko evakuacije, razmještaja i ishrane po selima oko Petrove gore, sve do povratka kućama - na zgarišta. Zbog preraspodjele poslova i dužnosti, u aprilu 1942. godine izabran je novi seoski NOO: *Đuro M. Đukić*, *Bijelić*, *Miloš M. Manojlović*, predsjednik, *Simo M. Manojlović*, *Danica R. Nikoliš*, *Ilija N. Peleš Lisić*, *Rade S. Staneković* i *Stevan Kajganić*.

Polovinom 1942. godine na masovnim sastancima formirana je organizacija AFŽ-a i omladine. U prvi odbor AFŽ-a izabrane su *Kata P. Bijelić, Milka Carević, Danica M. Jurić, Danica P. Jurić, Sava Manojiović, Danica R. Nikoliš*, predsjednica i *Danica Nikoliš. Danica R. Nikoliš* bila je u toku rata i član opštinskog odbora AFŽ-a Sjeniĉak i član Kotarskog odbora AFŽ-a Vrginmost.

Prva predsjednica odbora Saveza omladine, a kasnije USAOH-a bila je *Ljubica Kljajić*, sestra Narodnog heroja *Miloša Kljajića*.

U toku 4-godišnje NOB selo Gornji Sjeniĉak dalo je 199 boraca, od kojih su 56 poginuli ili umrli kao borci NOB, a meĊu 143 preživjela borca ima 19 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Od strane neprijatelja ubijena su 277 lica, 80 su umrla od tifusa, a 59 su umrli kao ųrtve rata. Od strane partizanskog vojnog suda, zbog samovolje, nediscipline i neprijateljskog djelovanja, strijeljana su tri mještana, a jedan je poginuo u domobranskim jedinicama. U njemaĉkom zarobljeništvu, kao vojnici bivše jugoslovenske vojske, zarobljeni prilikom kapitulacije, bila su 23 vojnika-obveznika, od kojih su se 22 vratila po osloboĊenju, a jedan je umro u logoru (*Milić P. Bijelić*).

Narod Gornjeg Sjeniĉaka najviše je stradao za vrijeme martovsko-aprilske ustaške ofanzive 1942. godine. Od ųrtava fašistiĉkog terora, ubijenih od neprijatelja, 119 nestalo je u logoru u Norveškoj, 44 u logoru Jasenovac, 27 su ubijena u Petrovoj gori, a 46 u Gornjem Sjeniĉaku.

Cijelo selo je popaljeno za vrijeme ustaške ofanzive u decembru 1941. godine.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

- I. CAREVIĆ Ilije MARKO, 1921, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio novembra 1941. u odred Katić Kosa, poslije u 2. ĉetu 4. bataljona 1. KPO, zatim u 1. proleterski bataljon, pa u 13. proletersku brigadu i u 1. brigadu 8. divizije. Bio komandir odjeljenja, voda i ĉete.
- CAREVIĆ Marka PETAR, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio krajem 1941. U 2. ĉetu 4. bataljona 1. KPO, poslije je bio u jedinicama 8. divizije borac, kurir,
- JURIĆ Marka DRAGAN, 1922, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO, zatim u 1. udarni bataljon Hrvatske, pa u 1. brigadu 8. divizije i u 1. brdski divizion 8. divizije. Bio komandir voda i baterije.
- JURIĆ Adama MARKO, 1922, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO, zatim u 1. udarni bataljon, pa u 1. brigadu 8. divizije - delegat voda. Ranjavan, neko vrijeme radio na terenu kao politički adnik.
- JURIĆ Mile SOKA, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupila krajem 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Poslije kraćeg vremena prelazi na rad sa omladinom - sekretar općinskog komiteta SKOJ-a i član općinskog komiteta KPH Sjeniĉak, član Kotarskog komiteta SKOJ-a i kotarskog NOO Vrginmost.
- KLJAJIĆ Marka LJUBICA, 1924, Srpkinja, zemljoradnica. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupila krajem 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Poslije kraćeg vremena prelazi na rad sa omladinom - član općinskog odbora SMG, sekretar SKOJ-evske grupe u Gornjem Sjeniĉaku, član općinskog komiteta SKOJ-a Sjeniĉak i član Kotarskog komiteta SKOJ-a Vrginmost.
- MANOJLOVIĆ Ilije STANKO, 1907, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od jula 1941. Bio član i sekretar Općinskog komiteta KPH Sjeniĉak.

8. *NIKOLIŠ* Jovana *MILOŠ*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u odred Katić Kosa, poslije u 2. četu 4. bataljona 1. KPO, zatim u 1. brigadu 8. divizije i štab 8. divizije - obavještajni oficir bataljona, brigade i divizije. Ranjavan.
9. *OREŠČANIN* Ilije *VASO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio 1942. u 1. brigadu 8. divizije kao borac.
10. *PELEŠ* Milovana *MARKO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. u nov stupio polovinom decembra 1941. u 2. četu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 1. brigadu 8. divizije, pa u 3. brigadu 8. divizije, kao borac.
11. *PELEŠ* Rade *MATIJA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u odred Katić Kosa, kasnije u 2. četu 4. bataljona 1. KPO, zatim u 1. udarni bataljon, pa 1. brigadu 8. divizije. Krajem 1942. prelazi na rad u Kotarski NOO Vrginmost.
12. *PELEŠ* Rade *MILOVAN*, 1919, Srbin, trgovački pomoćnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio krajem avgusta 1941. u odred Katić Kosa, kasnije u 2. četu 4. bataljona 1. KPO, pa u odred Kljuka, Komandu mjesta Slunj i Vrginmost - komandir voda i čete.
13. *PELEŠ* Petra *RADE*, 1916, Srbin, učenik gimnazije. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio krajem 1941. u 2. četu 4. bataljona 1. KPO. Poslije kraćeg vremena prelazi na rad sa omladinom - član Općinskog komiteta SKOJ-a Sjeničak i član Kotarskog komiteta SKOJ-a Vrginmost, zatim na radu u OZNI.
14. *STANEKOVIĆ* Stevana *RADE*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. Bio odbornik-u seoskom NOO Gornji Sjeničak i općinskom NOO Sjeničak.
15. *STOJAKOVIĆ* Jovana *STEVAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio septembra 1941. u odred Sjeničak, poslije u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, pa u 1. brigadu 8. divizije - komandir odeljenja, voda, intendant bataljona.
16. *TEPŠIĆ* Vasilja *DUŠAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od jula 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u odred Katić Kosa, kasnije u 2. četu 4. bataljona 1. KPO, zatim u 2. brigadu 8. divizije - komandir voda, čete, bataljona, načelnik štaba brigade.
17. *TEPŠIĆ* Sime *MILIĆ*, 1922; Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u odred Sjeničak, kasnije u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, zatim u 1. brigadu 8. divizije - delegat voda, zamjenik komesara čete.
18. *TEPŠIĆ* Đure *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u odred Sjeničak, kasnije u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, zatim u 1. brigadu 8. divizije - komesar čete, obavještajni oficir, pomoćnik komesara bataljona. Ranjavan.
19. *VLAJNIĆ* Ninka *DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od jula 1941. U NOV stupio u decembru 1941. u 2. četu 4. bataljona 1. KPO. Aprila 1942. odlazi sa grupom partizana na Žumberak, a u jesen 1942. se vraća u Sjeničak i radi u pozadini - sekretar ćelije KPJ u Gornjem Sjeničaku i član općinskog komiteta KPH Sjeničak.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *BIJELIĆ* Stevana *ADAM*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 27. 11. 1944. kod Drežnika.
2. *BIJELIĆ* Matije *ĐURO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Izabran u seoski NOO Gornji Sjeničak u proljeće 1942. Član KPJ od 1942. Umro od tifusa 10. 11. 1944. u partizanskoj bolnici u Suvoj Perni.

3. **BIJELIĆ** Jovana **MILE**, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 2. 1942. Umro od tifusa kao borac 1. brigade 8. divizije 29. 3. 1943. u partizanskoj bolnici u Zbjegu.
4. **BIJELIĆ** Jovana **MILOŠ**, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio avgusta 1941. u PO Katić Kosa. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 1. 6. 1943. kod Ličke Jasenice.
5. **BIJELIĆ** Marije **PAVAO**, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 10. 1. 1942. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
6. **BIJELIĆ** Nikole **PAVAO**, 1897, Srbin, cestar. Došao iz Amerike kao ĉlan KP oko 1920. Sekretar ĉelije KPH u Gornjem Sjeniĉaku od 1940. Ćlan Kotarskog komiteta KPH Vrginmost od 1941. Uхваćen od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
7. **BIJELIĆ** Stojana **PAVAO**, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 11.11. 1942. Bio u Komandi mjestu u Drežniku. Za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara 1943. prikljuĉio se 8. brigadi 7. divizije. Poginuo kao borac iste brigade u junu 1943. kod Sutjeske.
8. **BIJELIĆ** Gligorije **PETAR**, 1901, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 9. 1941. u PO Katić Kosa. Borac u 1. brigadi 8. divizije. Poginuo kao stražar u logoru Ćemernica prilikom pobune zarobljenih ustaša oko 20. 6. 1945. kod Ćemernice.
9. **BIJELIĆ** Rade **PETAR**, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 3. 1942. Umro od TBC pluća kao borac 4. bataljona 1. KPO 19. 11. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
10. **BIJELIĆ** Jandre **STEVAN**, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 4. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 3. 9. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
11. **BIJELIĆ** Stevana **STEVAN**, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1942. Poginuo jula 1944. na Źumberku kao borac 1. brigade 8. divizije.
12. **CAREVIĆ** Nikole **RADE**, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 13. 2. 1942. Uхваćen od ustaša kao borac 4. bataljona 1. KPO 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
13. **JURIĆ** Marka **MILE**, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 9. 1941. u PO Sjeniĉak. Poginuo kao komesar ĉete 1. brigade 8. divizije oko 10. 11. 1943. kod Gornje Dubrave.
14. **JURIĆ** Dmitra **PETAR**, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio polovinom avgusta 1941. u PO Sjeniĉak. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku. Bio i odbornik seoskog NOO Gornji Sjeniĉak.
15. **KAĆAR** Nikole **DUŠAN**, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 1. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije oko 21.9. 1943. kod Josipdola.
16. **KAJGANIĆ** Nikole **ĐURO**, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 15. 11. 1942. Umro kao borac 3. brigade 8. divizije od tifusa 8. 1. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
17. **KAJGANIĆ** Nikole **MILE**, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 9. 1941. u PO Štipan. Poginuo kao komesar ĉete u 1. brigadi 8. divizije 13. 1. 1944. kod Drežnika.
18. **KAJGANIĆ** Nikole **RADE**, 1902, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 4. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije oko 30. 4. 1944. kod Plaškog.
19. **KLJAJIĆ** Marka **MILOŠ**, 1916, Srbin, radnik. U NOV stupio polovinom avgusta 1941. u PO Sjeniĉak. Bio komandir odreda. Poginuo kao komandant 1. brigade 8. divizije 14. jula 1944. na Źumberku. Narodni heroj.
20. **KLJAJIĆ** Rade **PETAR**, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 19. 8. 1942. u 1. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade oko 30. 3. 1943. kod Vrhovina.
21. **LINTA** Vida **MIKA**, 1912, Srpkinja, zemljoradnica. Ćlan KPH od 1940. Aktivista NOP-a od avgusta 1941. Umrlo od prehlade 10. 12. 1941. u Gornjem Sjeniĉaku.
22. **LINTA** Miloša **MIRKO**, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 9. 1942. u omladinsku ĉetu u Manojlovićima, poslije u 4. crnogorsku brigadu. Zarobljen od Njemaca na Sutjesci 1943. Ubijen od ustaša u Jasenovcu.

23. *MANOJLOVIĆ* Save *DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 21.3. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 3. 3. 1944. u Kneji kod Plaškog.
24. *MANOJLOVIĆ* Jovana *DURO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 1. 1942. Promrzle su mu noge na položaju kao borcu 3. brigade 8. divizije 15. 1. 1943. kod Ličke Jasenice (odrezana mu jedna noga). Podlegao u partizanskoj bolnici u Zbjegu.
25. *MANOJLOVIĆ* Marka *MARKO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 21. 3. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije, 21. 9. 1943. kod Oštarija.
26. *MANOJLOVIĆ* Miloša *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio početkom 1942. Poginuo kao vodnik voda 1. brigade 8. divizije 8. 3. 1944. kod Plaškog.
27. *MANOJLOVIĆ* Ilije *MILE*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odbornik seoskog NOO Gornji Sjeniĉak od februara 1942. Umro od tifusa 9. 6. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
28. *MANOJLOVIĆ* Janka *MILE*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1.3.1944. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije oko 17. 3. 1944. kod Tounja.
29. *MANOJLOVIĆ* Jovana *MILE*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 8. 1941. u PO Katić Kosa. Ranjen u koleno kao komandir ĉete 3. brigade 8. divizije 17. 3. 1944, kod Tounja. Podlegao ranama poslije nekoliko dana u partizanskoj bolnici Petrova gora.
30. *MANOJLOVIĆ* Teodora *MILE GEDŽO*, 1916, Srbin, student prava, pomoćnik uĉitelja u Štipanu. Predsjednik Kotarskog NOO Krin - Sjeniĉak od novembra 1941. Jedan od autora »Ostrožinskog pravilnika«. Poginuo 20. 4. 1942. kod Vojnića.
31. *MANOJLOVIĆ* Bože *NIKOLA*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio oko 20. 2. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije oko 19. 3. 1943. kod Źute Lokve.
32. *MANOJLOVIĆ* Janka *NIKOLA*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 15. 1. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije oko 10. 10. 1942. kod Topuskog.
33. *MANOJLOVIĆ* Nikole *NIKOLA*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio oko 20. 2. 1942. Poginuo kao komandir odjeljenja 2. brigade 8. divizije 15. 2. 1943. na Drenovaĉi.
34. *MANOJLOVIĆ* Ninka *RADE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 8. 1941. u PO Katić Kosa. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 2. 11. 1942. kod Bihaća.
35. *MANOJLOVIĆ* Teodora *RADE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 5. 12. 1942. u 2. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade oko 13. 8. 1943. kod Generalskog Stola.
36. *MANOJLOVIĆ* Đurĉa *SIMO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 4. 1942. Zarobljen od Italijana kao borac 1. brigade 8. divizije 17.3.1943. kod Oštarija. Nestao na nepoznat naĉin.
37. *MANOJLOVIĆ* Bože *STEVAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 3. 1943. u 2. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade 20. 8. 1943. na Popović Brdu.
38. *NIKOLIŠ* Nikole *MARKO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio početkom 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije oko 6. 9. 1942. u Źumberku.
39. *NIKOLIŠ* Pavia *MARKO*, 1904, Srbin, kovaĉ. Aktivno radio za NOP od oktobra 1941. Zarobljen od ustaša kao partizanski kovaĉ i puškar 4. bataljona 1. KPO 18. 4. 1942. Ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
40. *NIKOLIŠ* Nikole *MILAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio u jesen 1941. u PO Katić Kosa. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO oko 7. 7. 1942. kod Topuskog.
41. *NIKOLIŠ* Stevana *MILE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Aktivni uĉesnik NOP od avgusta 1941. Uhvaćen od ustaša 18. 4. 1942. Ubijen u logoru Jasenovac.
42. *NIKOLIŠ* Stevana *MILOŠ*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 11. 8. 1941. u PO Katić Kosa. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 9. 4. 1942. kod Buĉice.

43. **NIKOLIŠ** Miloša **STEVAN**, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio avgusta 1941. u PO Sjeničak. Poginuo kao komesar bataljona 13. proleterske brigade 25. 5. 1944. kod Mrkonjić-Grada.
44. **PELEŠ** Marka **BOŽO**, 1911, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. U NOV stupio novembra 1941. U štabu 4. bataljona 1. KPO, zatim tajnik općine NOO Sjeničak. Uhvaćen od ustaša 2. 4. 1942. kod Topuskog i ubijen.
45. **PELEŠ** Marka **ĐURO**, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 9. 1941. u PO Kadć Kosa. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 18. 4. 1942. na Jurinim Brdima.
46. **ROKNIĆ** Petra **RADE**, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 7. 11. 1942. u 13. proletersku brigadu. Poginuo kao borac iste brigade 2. 1. 1943. kod Krašića.
47. **ŠAŠIĆ** Bože **DANICA**, 1923, Srpkinja, tekstilna radnica. Član Kotarskog komiteta SKOJ-a Vrginmost. Poginula kao politički radnik 1943. u Crnoj Gori.
48. **ŠAŠIĆ** Mile **ŽARKO**, 1924, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV oko 20. 9. 1942. u 1. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade 12. 4. 1943. kod Plaškog.
49. **ŠPANOVIĆ** Nikole **STOJAN**, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 15. 2. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije aprila 1943. u Bosni.
50. **TEPŠIĆ** Rade **MILOŠ**, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 1. 1942. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 5. 1. 1942. u šumi Trepča.
51. **TEPŠIĆ** Sime **NIKOLA**, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1.1. 1942. Poginuo kao borac Kirinskog voda 4. bataljona 1. KPO 18. 4. 1942. u Kirinu.
52. **TEPŠIĆ** Janka **SAVO**, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio krajem 1941. u 2. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao delegat voda 2. brigade 8. divizije 25. 4. 1944. kod Bihaća.
53. **TEPŠIĆ** Miloša **SVETOZAR**, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 18. 3. 1943. Poginuo kao borac inženjerijske jedinice 8. divizije oko 10. 8. 1944. kod Gornje Dubrave.
54. **TOMAŠEVIĆ** Jandre **NIKOLA**, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 16. 8. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije oko 17. 3. 1944. kod Plaškog.
55. **VLAJNIĆ** Petra **ILIJA**, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 19. 9. 1941. u PO Katić Kosa. Zarobljen kao borac 4. bataljona 1. KPO 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaku. Ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
- >6. **VLAJNIĆ** Stojana **RADE**, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 4. 10. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

- . **BIJELIĆ** Mile **ANĐELIJA**, 1903, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- . **BIJELIĆ** Ignjatije **BOŽICA**, 1913, Srpkinja, zemljoradnica, služila u Pisarovini. Ubijena od ustaša 8. 12. 1941. u Pisarovini.
- . **BIJELIĆ** Vuje **ĐURĐ**, 1887, Srbin, zemljoradnik. Došao na predaju iz Petrove gore u Vojnić 14. 5. 1942. Odveden i ubijen od ustaša u logoru Zemun.
- . **BIJELIĆ** Marka **ĐURO**, 1910, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 28. 3. 1942. u Petrovoj gori.
- . **BIJELIĆ** Mile **ĐURO**, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4.1942. i ubijen u logoru Jasenovac.

6. *BIJELIĆ* Mile *ĐURO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
7. *BIJELIĆ* Mile *ĐURO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
8. *BIJELIĆ* Milića *ĐURO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Njemačkoj.
9. *BIJELIĆ* Nikole *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
10. *BIJELIĆ* Pavia *ĐURO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
11. *BIJELIĆ* Teodora *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
12. *BIJELIĆ* Jovana *GLIGORIJA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4.1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
13. *BIJELIĆ* Matije *GLIGORIJA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
14. *BUJELIĆ* Marka *JELICA*, 1857, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 3. 1942. u Petrovoj gori.
15. *BIJELIĆ* Gligorije *JOVAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
16. *BIJELIĆ* Nikole *JOVAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
17. *BIJELIĆ* Rade *JOVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
18. *BIJELIĆ* Stojana *JOVAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i umro 26. 1. 1943. godine u logoru u Norveškoj.
19. *BIJELIĆ* Petra *MARIJA*, 1875, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 3. 1942. u Petrovoj gori.
20. *BIJELIĆ* Ignjatije *MARIJA*, 1903, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
21. *BIJELIĆ* Jove *MARKO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
22. *BIJELIĆ* Mile *MARKO*, 1918, Srb/n, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
23. *BIJELIĆ* Jovana *MARTA*, 1872, Srpkinja, zemljoradnica. Ranjena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori, otišla na lečenje u Karlovac i tamo nakon 2 dana ubijena od ustaša.
24. *BIJELIĆ* Gligorije *MATIJA*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen 1943. godine u logoru u Jasenovcu.
25. *BIJELIĆ* Stojana *MATIJA*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
26. *BIJELIĆ* Oure *MILE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
27. *BIJELIĆ* Oure *MILE*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
28. *BIJELIĆ* Stojana *MILE*, 1917, Srbin, krojač. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.

29. *BIJEUĆ* Petra *MILIĆ*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
30. *BIJELIĆ* Pavia *MILIĆ*, 1915, Srbin, konobar. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. kod Slavonskog Broda i umro u logoru za ratne zarobljenike u Njemaĉkoj.
31. *BIJEUĆ* Đure *MILOŠ*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
32. *BIJEUĆ* Milovana *MILOŠ*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
33. *BIJEUĆ* Pavia *MILOŠ*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
34. *BIJEUĆ* Rade *MILOŠ*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
35. *BIJEUĆ* Milovana *MILOVAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
36. *BIJEUĆ* Jovana *NIKOLA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
37. *BIJEUĆ* Mile *NIKOLA*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
38. *BIJEUĆ* Milića *NIKOLA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
39. *BIJELIĆ* Milovana *NIKOLA*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
40. *BIJELIĆ* Pavia *NIKOLA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
41. *BIJELIĆ* Petra *NIKOLA*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
42. *BIJELIĆ* Rade *NIKOLA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
43. *BIJELIĆ* Radovana *NIKOLA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4.1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
44. *BIJELIĆ* Jovana *PAVAO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
45. *BIJELIĆ* Milića *PAVAO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
46. *BIJELIĆ* Nikole *PAVAO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
47. *BIJELIĆ* Petra *PAVAO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
48. *BIJELIĆ* Sime *PETAR*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
49. *BIJELIĆ* Vuje *PETAR*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
50. *BIJELIĆ* Đure *RADE*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.

51. *BIJELIĆ* Ignjatije *RADE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
52. *BIJELIĆ* Mile *RADE*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
53. *BIJELIĆ* Miloša *RADE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
54. *BIJELIĆ* Nikole *RADE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Aprila 1941. išao kod brata u Zapolje u Slavoniji i tamo ga negdje ustaše uhvatile i ubile.
55. *BIJELIĆ* Petra *RADE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
56. *BIJELIĆ* Save *RADE*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
57. *BIJELIĆ* Petra *SAVA*, 1892, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
58. *BIJELIĆ* Adama *SIMO*, 1895, Srbin, trgovac. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Njemačkoj.
59. *BIJELIĆ* Dušana *SIMO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
60. *BIJELIĆ* Pantelije *SIMO*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 27. 12. 1941. u Gornjem Sjeničaju.
61. *BIJELIĆ* Petra *SIMO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
62. *BIJELIĆ* Petra *SIMO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
63. *BIJELIĆ* Petra *STANA*, 1880, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
64. *BIJELIĆ* Gligorije *STANKO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
65. *BIJELIĆ* Adama *STEVAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
66. *BIJELIĆ* Dure *STEVAN*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
67. *BIJELIĆ* Gligorije *STEVAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
68. *BIJELIĆ* Petra *STOJAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
69. *BIJELIĆ* Save *STOJAN*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
70. *BIJELIĆ* Stanka *STOJAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
71. *BIJELIĆ* Rade *TEODOR*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
72. *CAREVIĆ* Laze *ĐURO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.

73. CAREVIĆ Sime ĐURO, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
74. CAREVIĆ Mile MARKO, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Skakavcu.
75. CAREVIĆ Marka MILKA, 1936, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 18. 4. 19⁴². u Katić Kosi.
- 76. CAREVIĆ Luke MILOVAN, 1879, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
77. CAREVIĆ Tome RADE, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
78. CAREVIĆ Jovana SAVA, 1902, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 4. 1942. u Skakavcu.
79. CAREVIĆ Marka SOFIJA, 1921, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 4. 1942. u šumi Katić kosa.
80. DANČUO Milije JOVAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
81. DANČUO Sime JOVAN, 1884, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 5. 1. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
82. DANČUO Petra MARKO, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
83. DANČUO Nikole MIČO, 1883, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
84. DANČUO Petra MILE, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
85. DANČUO Nikole MILICA, 1884, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 5. 1942. u Skradu kod Krnjaka.
86. DANČUO Nikole MILIĆ, 1889, Srbin, zemljoradnik. Uхваćen od ustaša u bjekstvu i zaklan 21. 3. 1942. u Perjasici.
87. DANČUO Jovana NIKOLA, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
88. DANČUO Miče RADE, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
89. DANČUO STANKO, 1893, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
90. DANČUO Jovana STEVAN, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
91. DANČUO Nikole STOJAN, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
92. DOBRIĆ Gaje MILE, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
93. ĐUKIĆ Petra MARIJA, 1892, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 10. 1942. u Pokuplju.
94. JURIĆ Rade BRANKO, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
95. JURIĆ Rade ĐURO, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.

96. *JURIĆ* Jovana *ILIJA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
97. *JURIĆ* Adama *JOVAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
98. *JURIĆ* Mile *JOVAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
99. *JURIĆ* Rade *JOVAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
100. *JURIĆ* Vasilja *MARKO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
101. *JURIĆ* Đure *MILE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
102. *JURIĆ* Pavia *MILIĆ*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
103. *JURIĆ* Rade *MILKA*, 1926, Srkinja, zemljoradnica. Išla radi nabavke soli, uhvaćena i ubijena od ustaša 15. 11. 1942. u Karlovcu.
104. *JURIĆ* Jandre *MILOVAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
105. *JURIĆ* Mile *NIKOLA*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
106. *JURIĆ* Rade *NIKOLA*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
107. *JURIĆ* Pavia *PETAR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
108. *JURIĆ* Rade *PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
109. *JURIĆ* Marka *RADE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
110. *JURIĆ* Stamene *STOJAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša jula 1941. u Vrginmostu.
111. *JURIĆ* Mile *VID*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
112. *JURIĆ* Rade *VID*, 1911, Srbin, pekarski radnik. Poginuo 6. 4. 1941. prilikom bombardovanja Beograda od Nijemaca.
113. *KAČAR* Marka *TEODOR*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. u Vrginmost, ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
114. *KAJGANIĆ* Mile *MARKO*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
115. *KAJGANIĆ* Nikole *RADE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
116. *KATIĆ* Nikole *ĐURO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
117. *KATIĆ* Nikole *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
118. *KATIĆ* Mile *NIKOLA*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.

51. *BIJELIĆ* Ignjatije *RADE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
120. *KLJAJIĆ* Mile *DMITAR*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
121. *KLJAJIĆ* Mile *JOVAN*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
122. *KLJAJIĆ* Milovana *JOVAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
123. *KLJAJIĆ* Mile *LAZO*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
124. *KLJAJIĆ* Marka *LJUBAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
125. *KLJAJIĆ* Dmitra *MILE*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
126. *KLJAJIĆ* Đurđa *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
127. *KLJAJIĆ* Đurđa *MILE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
128. *KLJAJIĆ* Jovana *MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
129. *KLJAJIĆ* Pavia *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
130. *KLJAJIĆ* Petra *MILIĆ*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
131. *KLJAJIĆ* Matije *MILOŠ*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
132. *KLJAJIĆ* Pavia *MILOŠ*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
133. *KLJAJIĆ* Đurđa *NIKOLA*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
134. *KLJAJIĆ* Dmitra *PETAR*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
135. *KLJAJIĆ* Jovana *PETAR*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18.4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
136. *KLJAJIĆ* Mile *PETAR*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 19. 4. 1943. godine u logoru u Norveškoj.
137. *KLJAJIĆ* Sime *PETAR*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
138. *KLJAJIĆ* Mile *VASO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
139. *UNTA* Milovana *DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ranjen od ustaša 18.4.1942. u Gornjem Sjeničaju, otišao na liječenje u Karlovac i tamo ubijen od ustaša u maju 1942. godine.
140. *UNTA* Rade *EVICA*, 1929, Srkinja, zemljoradnica. Ranjena od ustaškog bacača 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju, prenetu u bolnicu u Karlovac i tamo umrla u maju 1942. godine.

141. *UNTA* Milovana *MILE*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
142. *LINTA* Miliĉa *MILKA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
143. *LINTA MRKALJ* Ćure *MILOŠ*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
144. *LINTA* Vida *RADE*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Uхваćen od ustaša u martu 1942. u Petrovoj gori i ubijen u Karlovcu.
145. *LINTA* Vuje *RADE*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Poginuo od ustaške aviobombe marta 1942. u Petrovoj gori.
146. *LINTA* Mile *VID*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
147. *LINTA* Rade *VUJO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
148. *LONĀAR* Sime *MILOŠ*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
149. *LONĀAR* Sime *NIKOLA*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
150. *MANOJLOVIĆ* Vasilja *ANA*, 1860, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 3. 1942. u Petrovoj gori.
151. *MANOJLOVIĆ* Ilije *BOŽICA*, 1867, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 30. 1. 1942. kod Utinje.
152. *MANOJLOVIĆ* Ćure *DUŠAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
153. *MANOJLOVIĆ* Petra *DUŠAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
154. *MANOJLOVIĆ* Marka *JELICA*, 1857, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
155. *MANOJLOVIĆ* Ćurĉa *JOVAN*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
156. *MANOJLOVIĆ* Nikole *LJUBICA*, 1917, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 23. 3. 1942. u Petrovoj gori.
157. *MANOJLOVIĆ* Stanka *LJUBICA*, 1889, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
158. *MANOJLOVIĆ* Stanka *MARIJA*, 1918, Srpkinja, zemljoradnica. Bolesna u krevetu živa spaljena od ustaša 25. 1. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
159. *MANOJLOVIĆ* Laze *MARKO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
160. *MANOJLOVIĆ* Miliĉa *MARKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
161. *MANOJLOVIĆ* Petra *MARKO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
162. *MANOJLOVIĆ* Teodora *MILAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.

163. *MANOJLOVIĆ* Đurđa *MILE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
164. *MANOJLOVIĆ* Nikole *MILA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
165. *MANOJLOVIĆ* Nikole *MILE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
166. *MANOJLOVIĆ* Petra *MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
167. *MANOJLOVIĆ* Mile *MILICA*, 1918, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 4. 1942. kod Vojnića.
168. *MANOJLOVIĆ* Đurđa *MILIĆ*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
169. *MANOJLOVIĆ* Rade *MILKA*, 1916, Srkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 5. 4. 1942. kod Vojnića.
170. *MANOJLOVIĆ* Đurđa *MILOVAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
171. *MANOJLOVIĆ* Marka *MILOVAN*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
172. *MANOJLOVIĆ* Janka *NIKOLA*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Uхваćen u bježanju i zaklan od ustaša 22. 12. 1941. u šumi Muljci kod Gornjeg Sjeniĉaka.
173. *MANOJLOVIĆ* Nikole *NIKOLA*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
174. *MANOJLOVIĆ* Rade *NIKOLA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
175. *MANOJLOVIĆ* S. *PETAR*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša marta 1942. u Petrovoj gori.
176. *MANOJLOVIĆ* Miliĉa *RADE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
177. *MANOJLOVIĆ* Teodora *STEVAN*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 4. 1. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
178. *MANOJLOVIĆ* Đurđa *TEODOR*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 6. 1. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
179. *MANOJLOVIĆ* Marka *TEODOR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
180. *MANOJLOVIĆ* Miloša *TEODOR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
181. *MANOJLOVIĆ* Nikole *TEODOR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
182. *MANOJLOVIĆ* Petra *TEODOR*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Pošao kod sina *Stevana* u Srpske Moravice, uхваćen od ustaša i ubijen 5. 11. 1942. u Skakavcu.
183. *MANOJLOVIĆ* Petra *TEODOR*, 1891, Srbin, kovaĉ. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. godine u logoru u Norveškoj.
184. *MANOJLOVIĆ* Vuje *TEODOR*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
185. *MANOJLOVIĆ* Petra *VASILJ*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.

51. *BIJELIĆ* Ignjatije *RADE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
187. *MARINČIĆ* Jovana *MILE*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
188. *MARINČIĆ* *MILKA*, 1914, Srpkinja, zemljoradnica. Išla u posetu roditeljima u Prkos, uhvatile je ustaše i ubile 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
189. *NIKOLIŠ* Matije *ADAM*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
190. *NIKOLIŠ* Stojana *ĐURO*, 1896, Srbin, učitelj. Ubijen od ustaša 14. 5. 1942. u Glini.
191. *NIKOLIŠ* Vase *ĐURO*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
192. *NIKOLIŠ* Matije *JANDRE*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u Petrinji.
193. *NIKOLIŠ* Miloša *JOVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
194. *NIKOLIŠ* *MARTA*, 1908, Srpkinja, zemljoradnica. Išla u Lasinje radi nabavke soli, uhvatile je i ubile ustaše 1944. u šumi Brezje kod Lasinje.
195. *NIKOLIŠ* Milića *MARTA*, 1941, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
196. *NIKOLIŠ* Mihajla *MATIJA*, 1866, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. na poljima kod Brnjavca.
197. *NIKOLIŠ* Marka *MIRKO*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
198. *NIKOLIŠ* Rade *NIKOLA*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
199. *NIKOLIŠ* Marka *PAVAO*, 1874, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
200. *NIKOLIŠ* Pavia *PETAR*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
201. *NIKOLIŠ* Dure *RADE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
202. *NIKOLIŠ* Matije *RANKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
203. *NIKOLIŠ* Miloša *STANA*, 1941, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
204. *NIKOLIŠ* Marka *STANKO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
205. *OREŠČANIN* Ilije *BOŽICA*, 1916, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
206. *OREŠČANIN* Vase *ĐURO*, 1894, Srbin, krojač. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
207. *OREŠČANIN* Marka *ILIJA*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
208. *OREŠČANIN* Mile *MILAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
209. *OREŠČANIN* Teodora *MILE*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.

210. *OREŠČANIN* Stevana *STANA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
211. *OREŠČANIN* Stevana *STEVAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša marta 1942. u Petrovoj gori.
212. *PELEŠ* Mile *DUŠAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
213. *PELEŠ* Stojana *MAKSIM*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
214. *PELEŠ* Alekse *MILE*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1943. u logoru u Norveškoj.
215. *PELEŠ* Dmitra *MILE*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
216. *PELEŠ* Mile *MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
217. *PELEŠ* Milića *MILE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
218. *PELEŠ* Vasilja *MILE*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
219. *PELEŠ* Alekse *MILICA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1941. u Gornjem Sjeniĉaku.
220. *PELEŠ* Milića *MILICA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena od ustaša 18. 4. 1942. i ubijena u logoru Jasenovac.
221. *PELEŠ* Rade *NIKOLA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen od ustaša u Vrginmostu, odveden u Krnjak i strijeljan 29. 7. 1941. u Ivaniĉ Jarku kod Krnjaka.
222. *PELEŠ* Janka *PETAR*, 1893, Srbin, željezniĉar-mašinovođa u Karlovcu. Odveden juna 1941. i ubijen od ustaša u Jadovnu kod Gospića.
223. *PRUGINIĆ* Mile *MARKO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
224. *ROKNIĆ* Rade *NIKOLA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
225. *ROKNIĆ* Rade *STANKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
226. *ROKNIĆ* Rade *VASO*, 1903, Srbin, krojaĉ. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
227. *RUDAN* Jurija *ADAM*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
228. *RUDAN* Milovana *MILADIN*, 1902, Srbin, radnik. Ubijen od ustaša negdje na radu u Slavoniji 17. marta 1942.
229. *RUDAN* Stojana *MILE*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
230. *RUDAN* Adama *MILORAD*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. kod mlina u Ćabrajima (Starĉa) u Gornjem Sjeniĉaku.
231. *RUDAN* Teodora *MILOVAN*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.

232. *STOJAKOVIĆ* Petra *SARA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 3. 1942. u Pješčanici.
233. *ŠAŠIĆ* Damjana *JOKA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 5. 1942. u selu Radonja kod Vojnića.
234. *ŠAŠIĆ* Marka *MILE*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
235. *ŠAŠIĆ* Pavia *MILE*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
236. *ŠAŠIĆ* Vasilja *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
237. *ŠAŠIĆ* Stevana *MILOŠ*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
238. *ŠAŠIĆ* Marka *PETAR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
239. *ŠAŠIĆ* Vasilja *PETAR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
240. *ŠAŠIĆ* Vase *RADE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
241. *ŠAŠIĆ* Vasilja *RADE*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
242. *ŠAŠIĆ* Stanka *RADE*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Banskoj Selnici.
243. *ŠAŠIĆ* Ande *SIMO*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 5. 1. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
244. *ŠAŠIĆ* Janka *STEVAN*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
245. *TEPŠIĆ* Vase *ADAM*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst u Vrginmost 1. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. godine u Glini.
246. *TEPŠIĆ* Vase *ANICA*, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
247. *TEPŠIĆ* Vase *ĐURO*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
248. *TEPŠIĆ* Adama *MARIJA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
249. *TEPŠIĆ* Marka *TEODOR*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 1.8. 1941. iz Vrginmosta i ubijen 3. 8. 1941. u Glini.
250. *TOMAŠEVIĆ* Marka *SAVO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
251. *VLAJNIĆ* Vasilja *ĐURAĐ*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
252. *VLAJNIĆ* Janka *ĐURO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
253. *VLAJNIĆ* Đurđa *JANKO*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 12. 1941. u Gornjem Sjeniĉaku.
254. *VLAJNIĆ* Teodora *JANKO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.

516

51. *BIJELIĆ* Ignjatije *RADE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
256. *VLAJNIĆ* Stojana *MA TIJA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
257. *VLAJNIĆ* Janka *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
258. *VLAJNIĆ* Jovana *MILE*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
259. *VLAJNIĆ* Marka *MILIĆ*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
260. *VLAJNIĆ* Vasilja *MILIĆ*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
261. *VLAJNIĆ* Damjana *MILOŠ*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
262. *VLAJNIĆ* Jovana *MILOŠ*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
263. *VLAJNIĆ* Ninka *MILOŠ*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
264. *VLAJNIĆ* Damjana *MILOVAN*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
265. *VLAJNIĆ* Oure *MIRKO*, 1942, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
266. *VLAJNIĆ* Jovana *NIKOLA*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
267. *VLAJNIĆ* Sime *NIKOLA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
268. *VLAJNIĆ* Đurđa *NINKO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
269. *VLAJNIĆ* Janka *RADE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
- >70. *VLAJNIĆ* Milovana *RADE*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
171. *VLAJNIĆ* Marka *SIMO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
172. *VLAJNIĆ* Miloša *SIMO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
173. *VLAJNIĆ* Miloša *STEFANIJA*, 1880, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Gornjem Sjeničaju.
174. *VLAJNIĆ* Miloša *STEVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.
175. *VLAJNIĆ* Jovana *STOJAN*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4.1942. i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru u Norveškoj.
176. *VLAJNIĆ* Marka *TEODOR*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 18. 4. 1942, u Gornjem Sjeničaju.
77. *VUČINIĆ* Jovana *MILOŠ*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Gornjem Sjeničaju.

b) Umrli od tifusa

1. *BASARA* Pavia *MILA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 18. 3. 1945. u Gornjem Sjeniĉaku.
2. *BIJELIĆ* Pavia *ANICA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 2. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
3. *BIJELIĆ* Steve *BOŽO*, 1911, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 4. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
4. *BIJELIĆ* Jovana *DRAGICA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 26. 5. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
5. *BIJELIĆ* Ilije *JELICA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 26. 3. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
6. *BIJELIĆ* Ilije *JOVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 5. 1943. godine u Gornjem Sjeniĉaku.
7. *BIJELIĆ* Steve *KATA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla marta 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
8. *BIJELIĆ* Vuje *KATA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 3. 1944. godine u Gornjem Sjeniĉaku.
9. *BIJELIĆ* Ilije *MARTA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla marta 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
10. *BIJELIĆ* Jovana *MILE*, 1899, Srbin, zemljoradnik; umro marta 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
11. *BIJELIĆ* Marka *MILA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 4. 1944. godine u Gornjem Sjeniĉaku.
12. *BIJELIĆ* Jovana *STANA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
13. *BIJELIĆ* Tome *VASILJ*, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 4. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
14. *CAREVIĆ* *ANDELIJA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla krajem 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
15. *CAREVIĆ* Đure *DANICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 3. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
16. *CAREVIĆ* Rade *STANA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 22. 4. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
17. *DANĆUO* Jovana *MANE*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 3. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
18. *JURIĆ* Jovana *MILA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla juna 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
19. *JURIĆ* Mile *MILICA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. godine u Gornjem Sjeniĉaku.
20. *JURIĆ* Marka *RADE*, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro 28. 4. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
21. *JURIĆ* Petra *RADE*, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
22. *JURIĆ* *STANA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 16. 4. 1943. godine u Gornjem Sjeniĉaku.
23. *KAJGANIĆ* Nikole *ĐURO*, 1930, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
24. *KAJGANIĆ* Ilije *NIKOLA*, 1930, Srbin, dijete; umro 26. 6. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
25. *KAJGANIĆ* Stevana *NIKOLA*, 1866, Srbin, zemljoradnik; umro 25. 7. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
26. *KATIĆ* Nikole *MILA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 11. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
27. *KLJAJIĆ* Mile *MARIJA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29.4.1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
28. *KLJAJIĆ* Đurać *PAVAO*, 1893, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 10. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
29. *KLJAJIĆ* *PETAR*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 9. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
30. *KLJAJIĆ* *STANICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 12. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
31. *MANOVIĆ* Miloša *ADAM*, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro 25. 4. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.

32. *MANOJLOVIĆ* Ilije *ANDELIJA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 10. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
33. *MANOJLOVIĆ* Sime *ANICA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
34. *MANOJLOVIĆ* Nikole *ANICA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 8. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
35. *MANOJLOVIĆ* Stevana *BOŹO*, 1881, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 10. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
36. *MANOJLOVIĆ* Stevana *ĐURO*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 17. 11. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
37. *MANOJLOVIĆ* Pavia *EVICA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
38. *MANOJLOVIĆ* *ILIJA*, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 9. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
39. *MANOJLOVIĆ* Pavia *JANKO*, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 5. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
40. *MANOJLOVIĆ* Nikole *JOVAN*, 1876, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 5. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
41. *MANOJLOVIĆ* Vasilja *JOVAN*, 1864, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 8. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
42. *MANOJLOVIĆ* Tome *JUUKA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
43. *MANOJLOVIĆ* Teodora *LJUBAN*, 1931, Srbin, dijete; umro marta 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
44. *MANOJLOVIĆ* Ninka *LJUBICA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 30. 4. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
45. *MANOJLOVIĆ* Ilije *MARKO*, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 4. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
46. *MANOJLOVIĆ* Laze *MARTA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
47. *MANOJLOVIĆ* Mile *MIKA*, 1874, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 3. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
48. *MANOJLOVIĆ* Teodora *MILA*, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 9. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
49. *MANOJLOVIĆ* BoŹe *MILE*, 1942, Srbin, dijete; umro aprila 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
50. *MANOJLOVIĆ* Vuje *MILE*, 1889, Srbin, zemljoradnik; umro 11.3. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
51. *MANOJLOVIĆ* Đurđa *MILICA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 18. 3. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
52. *MANOJLOVIĆ* Mile *MILIJA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 8. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
53. *MANOJLOVIĆ* Đure *MILKA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 1. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
54. *MANOJLOVIĆ* Jovana *SAVA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 4. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
55. *MANOJLOVIĆ* Maksima *STANA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 4. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.

56. MANOJLOVIĆ Sime STANA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 6. 1943. u Petrovoj gori.
57. MANOJLOVIĆ Petra SIMO, 1908, Srbin, zemljoradnik; umro maja meseca 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
58. MANOJLOVIĆ Stevana SIMICA, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 1. 1945. u Gornjem Sjeniĉaku.
59. MANOJLOVIĆ Marka TEODOR, 1872, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 5. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
60. OREŠĀANIN JOVAN, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro 25. 5. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
61. OREŠĀANIN Ilije MANE, 1914, Srbin, zemljoradnik; umro 30. 3. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
62. PELEŠ Rade ANICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12. 3. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
63. PELEŠ Petra MILA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 14. 4. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
64. PELEŠ Mile MILA, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 3. 1945. u Gornjem Sjeniĉaku.
65. PELEŠ Nikole MILA, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla juna 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
66. PELEŠ Milovana MILOVAN, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 4. 1945. u Gornjem Sjeniĉaku.
67. PELEŠ Jovana PETRA, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1945. u Gornjem Sjeniĉaku.
68. RUDAN KATA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 16. 10. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
69. RUDAN Alekse STANA, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 11. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
70. ŠAŠIĆ Đurđa BOZO, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 6. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
71. ŠAŠIĆ Petra ĐURĐIJA, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
72. ŠAŠIĆ Vase JOKA, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 7. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
73. ŠAŠIĆ Marka MILICA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
74. ŠAŠIĆ Marka SAVA, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 5. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
75. TEPŠIĆ Matije IGNJATIJE, 1897, Srbin, zemljoradnik; umro marta 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
76. TEPŠIĆ Rade MILIĆ, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 5. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
77. TEPŠIĆ Vasilja SIMO, 1893, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 4. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
78. VLAJNIĆ Miloša LJUBICA, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 2. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
79. VLAJNIĆ Pavia MILKA, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1.4. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
80. VLAJNIĆ Stanka STANKO, 1889, Srbin, zemljoradnik; umro 28. 11. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.

c) *Źrtve rata*

1. BASARA Ninka MILICA, 1939, Srпкиnja, dijete. Umrla za vrijeme bjeŹanja ispred ustaša 8. 4. 1942. u Petrovoj gori.
2. BIJELIĆ Gligorije BOŹICA, 1940, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade nakon povratka iz bjekstva od ustaša 24. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
3. BIJELIĆ Nikole ĐURO, 1918, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade i zapaljenja pluća za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša 2. 1. 1942. u Petrovoj gori, kod Kljuĉara.
4. BIJELIĆ Teodora IGNJATIJE, 1980, Srbin, zemljoradnik. Umro od zime, prehlade i iznemoglosti za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša 28. 1. 1942. u Petrovoj gori.

5. *BIJELIĆ* Rade *JANDRA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Zbog teških ratnih uslova, slabe ishrane i iznemoglosti umro od TBC 20. 10. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
6. *BIJELIĆ* Teodora *MILE*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Umro od zapaljenja pluća za vrijeme izbjeglištva od ustaša 7. 2. 1942. u Petrovoj gori.
7. *BIJELIĆ* Matije *PETAR*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Umro od iznemoglosti i zapaljenja pluća 7. 2. 1944. za vrijeme prevoza hrane za NOV u Gornjem Sjeniĉaku.
8. *CAREVIĆ* Miloša *MILE*, 1936, Srbin, dijete. Umro od prehlade za vrijeme ustaške ofanzive 24. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
9. *DANĆUO* PAVAO, 1867, Srbin, zemljoradnik. Umro od zapaljenja pluća za vrijeme ustaške ofanzive 28. 1. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
10. *DANĆUO* SOKA, 1868, Srpkinja, zemljoradnica. Umrila od prehlade i iznemoglosti za vrijeme ustaške ofanzive 31. 1. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
11. *JURIĆ* Milovana *JANDRE*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade i zapaljenja pluća za vrijeme ustaške ofanzive 27. 1. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
12. *KAJGANIĆ* Mile *MIRKO*, 1939, Srbin, dijete. Umro za vrijeme ustaške ofanzive marta 1942. u izbjeglištvu u Petrovoj gori zbog iznemoglosti, iscrpljenosti i hladnoće.
13. *KLJAJIĆ* Milovana *MILE*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Umro od iznemoglosti, prehlade i zapaljenja pluća, kao posljedica teških ratnih uslova 9. 8. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
14. *KLJAJIĆ* Vase *MILE*, 1941, Srbin, dijete. Umro od zime i gladi za vrijeme ustaške ofanzive u izbjeglištvu 20. 1. 1942. u Petrovoj gori.
15. *KLJAJIĆ* Pavia *PETAR*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Promrzle mu noge u bjekstvu za vrijeme ustaške ofanzive i umro 10. 9. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku. Bio nepokretan.
16. *KLJAJIĆ* Stojana *STANA*, 1903, Srpkinja, zemljoradnica. Umrila od prehlade i zapaljenja pluća, kao posljedica izbjeglištva u Petrovoj gori za vrijeme ustaške ofanzive 3.2.1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
17. *MANOJLOVIĆ* Gavre *ANKA*, 1910, Srpkinja, zemljoradnica. Promrzla u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive i umrla 4. 4. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
18. *MANOJLOVIĆ* Mile *ANKA*, 1928, Srpkinja, zemljoradnica. Umrila od prehlade i zapaljenja pluća kao posljedica teških ratnih, zimskih uslova 18. 11. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
19. *MANOJLOVIĆ* Marka *BOŽICA*, 1881, Srpkinja, zemljoradnica. Umrila od prehlade, iznemoglosti i zapaljenja pluća u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 15. 3. 1942. u Petrovoj gori.
20. *MANOJLOVIĆ* Nikole *BOŽICA*, 1919, Srpkinja, zemljoradnica. Umrila od iznemoglosti i prehlade, kao posljedica izbjeglištva ispred ustaša 5. 5. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
21. *MANOJLOVIĆ* Miloša *ĆEDOMIR*, 1941, Srbin, dijete. Umro od prehlade u izbjeglištvu ispred ustaša 2. 2. 1942. u Petrovoj gori.
22. *MANOJLOVIĆ* Marka *DANICA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Promrzla u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive i umrla 7. 2. 1942. u Petrovoj gori.
23. *MANOJLOVIĆ* Nikole *DRAGICA*, 1933, Srpkinja, dijete. Umrila od prehlade i iznemoglosti, kao posljedica izbjeglištva ispred ustaša 9. 6. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
24. *MANOJLOVIĆ* Jovana *JANKO*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Umro od iznemoglosti i zapaljenja pluća, kao posljedica izbjeglištva ispred ustaša 12. 8. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
25. *MANOJLOVIĆ* Rade *JELICA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Umrila od posljedica promrzlosti u izbjeglištvu u Petrovoj gori, za vrijeme ustaške ofanzive, 2. 8. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.

26. *MANOJLOVIĆ* Vasilja *MARTA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od iznemoglosti i prehlade, kao posljedica izbjeglištva ispred ustaša 24. 5. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku,
27. *MANOJLOVIĆ* Vase *MARTA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Zbog teških ratnih uslova oboljela od TBC i umrla 19. 1. 1945. u Gornjem Sjeniĉaku.
28. *MANOJLOVIĆ* Jovana *MILICA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od zime i prehlade u izbjeglištvu ispred ustaša 5. 3. 1942. u Krstinji.
29. *MANOJLOVIĆ* Petra *MILICA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od iscrpljenosti i oboljenja za vrijeme ustaške ofanzive u izbjeglištvu u Petrovoj gori februara 1942.
30. *MANOJLOVIĆ* Sime *MILICA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od zime i prehlade u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 11. 3. 1942. u Petrovoj gori.
31. *MANOJLOVIĆ* Milana *MILKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Umrła u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive, od prehlade i upale pluća 23. 3. 1942. u Petrovoj gori.
32. *MANOJLOVIĆ* Marka *MILOŠ*, 1940, Srbin, dijete. Umro od prehlade u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 10. 3. 1942. u Petrovoj gori.
33. *MANOJLOVIĆ* Mile *NIKOLA*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Umro od posljedica teških ratnih uslova, upale pluća 27. 10. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
34. *MANOJLOVIĆ* Nikole *NIKOLA*, 1942, Srbin, dijete. Umro od posljedica teških ratnih uslova, slabe ishrane i prehlade 25. 3. 1945. u Gornjem Sjeniĉaku.
35. *MANOJLOVIĆ* Pavia *NINKO*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Umro od iznemoglosti, slabe ishrane i prehlade u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 24. 3. 1942. u Petrovoj gori.
36. *MANOJLOVIĆ* Mile *RADE*, 1943, Srbin, dijete. Umro od upale pluća, kao posljedica izbjeglištva ispred ustaša 10. 5. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
37. *MANOJLOVIĆ* Petra *SIMO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Prehladio se u izbjeglištvu ispred ustaša, oboleo na plućima i umro od TBC 15. 6. 1944. u Gornjem Sjeniĉaku.
38. *MANOJLOVIĆ* Stevana *TEODOR*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Oboljeo za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša i umro od upale pluća 19. 6. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku. .
39. *MANOJLOVIĆ* Vuje *TEODOR*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Isprebijan od ustaša i umro od posljedica u jesen 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
40. *MANOJLOVIĆ* Nikole *ZORKA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Umrła od zime i upale pluća u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 28. 4. 1942. u Petrovoj gori.
41. *PELEŠ* Vasilja *MILICA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od zime, iznemoglosti i prehlade za vrijeme ustaške ofanzive 24. 4. 1942. u šumi iznad sela Gornjeg Sjeniĉaka.
42. *STANEKOVIĆ* Petra *JELICA*, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od zime, slabe hrane i prehlade u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 15. 4. 1942. u Petrovoj gori.
43. *STANEKOVIĆ* Petra *MILE*, 1931, Srbin, dijete. Umro od prehlade i iznemoglosti u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 20. 4. 1942. u Petrovoj gori.
44. *ŠAŠIĆ* Marka *ANICA*,. 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od zime, iznemoglosti i prehlade u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 28. 3. 1942. u Petrovoj gori.
45. *ŠAŠIĆ* Pavia *MILJA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od posljedica slabe ishrane, zime i prehlade za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša 10. 11. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
46. *TEPŠIĆ* Janka *DANICA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Umrła od prehlade, upale pluća za vrijeme ustaške ofanzive 27. 1. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
47. *TEPŠIĆ* Rade *DANICA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Za vrijeme ustaške ofanzive mart-april 1942. zatražila spas kod ustaša i nestala.
48. *TEPŠIĆ* Dure *MARIJA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Umrła od prehlade, upale pluća, kao posljedica izbjeglištva ispred ustaša 30. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.

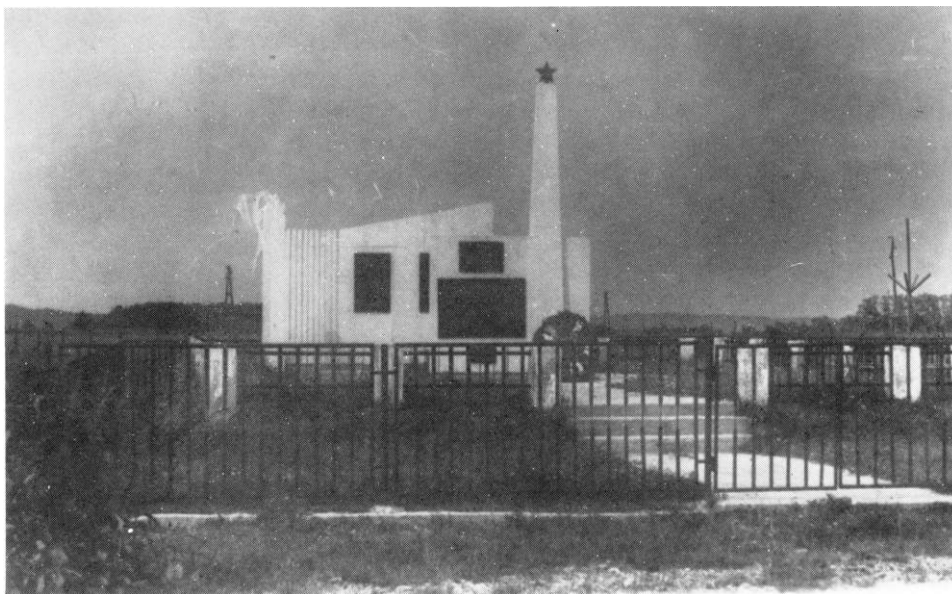
49. *TEPŠIĆ* Teodora *MARKO*, 1941, Srпкиnja, dijete. Umrła od prehlade, upale pluća, kao posljedica izbjeglištva ispred ustaša 5. 5. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
50. *TEPŠIĆ* Miloša *MIRKO*, 1941, Srbin, dijete. Umro od upale pluća za vrijeme ustaške ofanzive 19. 1. 1942. u Petrovoj gori.
51. *TEPŠIĆ* Rade *PETAR*, 1924, Srbin, uĉenik u privredi u Karlovcu. Tamo nestao.
52. *TEPŠIĆ* Miloša *SEKA*, 1942, Srпкиnja, dijete. Umrła od posljedica teških ratnih uslova života i prehlade, upale pluća 10. 11. 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
53. *TOMAŠEVIĆ* Nikole *PETAR*, 1865, Srbin, zemljoradnik. Umro od zime i upale pluća u izbjeglištvu za vrijeme ustaške ofanzive 16. 1. 1942. u Petrovoj gori.
54. *TOMAŠEVIĆ* Rade *SAVKA*, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica. Bila slijepa, za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša greškom i nepažnjom ubijena od partizana 2. 5. 1942. u šumi Mala Trepĉa.
55. *TOMAŠEVIĆ* Đurđa *SIMO*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Bio slijep, (isti sluĉaj kao i sa *Savkom*), nepažnjom ubijen od partizana 2. 5. 1942. u šumi Mala Trepĉa.
56. *VLAJNIĆ* Mile *MILAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Zbog teških ratnih uslova života obolio od TBC i umro februara 1943. u Gornjem Sjeniĉaku.
57. *VLAJNIĆ* Teodora *NADA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Umrła od upale pluća za vrijeme ustaške ofanzive 9. 3. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
58. *VLAJNIĆ* SARA, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od posljedica iznemoglosti, slabe ishrane i zime i stalnog bježanja ispred ustaša 28. 5. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.
59. *VLAJNIĆ* Indije *SAVA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od upale pluća za vrijeme ustaške ofanzive 3. 4. 1942. u Gornjem Sjeniĉaku.

NAPOMENA: Podatke prikupio, provjerio i pripremio *Rade Ćabraja* uz pomoć uĉesnika NOB iz Gornjeg Sjeniĉaka.

GREĐANI

Selo Gređani prostire se sjeverno od Topuskog, južno od željezniĉke pruge Glina - željezniĉka stanica Topusko, zapadno od rijeke Gline do ceste, željezniĉke stanice Topusko - mjesta Topusko, razmješteno po kosama u više manjih zaseoka. Prema popisu od 1931. godine Gređani su imali 1124 stanovnika, 6. aprila 1941. oko 1200, a 1948. godine 209 domaćinstava i 1002 stanovnika. Po nacionalnom sastavu 3/3 ĉine Hrvati, 1/3 Srbi, koji su do rata živjeli u slozi i dobrim susjedskim odnosima. Po zanimanju zemljoradnici, a neki su radili i kao radnici u Topuskom i na pruzi Glina - Topusko, u većini siromašna domaćinstva zbog prenaseljenosti, neplodnog zemljišta i nemogućnosti zapošljavanja u drugim mjestima. Ćlanova KPH nije bilo ni prije rata ni u toku NOB, tako da je ovo selo bilo bez partijske organizacije, što je imalo odraza i na političko stanje u prvim danima narodnog ustanka.

Uspostavom tzv. »NDH« Hrvati su mislili da su dobili slobodnu, nezavisnu državu, a Srbi da će i oni imati mjesta u toj novoj »državi«. Oko 80 ljudi iz redova hrvatskog stanovništva pristupa ustaškoj organizaciji, koji su u toku rata poginuli ili nestali u redovima ustaško-domobrantskih jedinica. Uvidjevši zlodjela koja su ĉinile ustaše nad

Spomenik palim borcima i ŽFT

TEKST NA SPOMENIKU: »U danima 1941-1945. težak zločin zahvati i naše selo Gređani. Najveći broj ljudi ustaški krvoloci umoriše noću 2/3. avgusta 1941. godine u glinskoj pravoslavnoj crkvi. Ali, ni to ustašama i okupatorima ne bi dosta, već zaredaše s pojedinačnim i grupnim smaknućima nevinih ljudi u okolnim poljima, šumarcima, voćnjacima, pa i na pragu rodni kuća. Tako pade 111 žitelja ovog sela. Preostali sposobni za oružje stupiše u borbu za slobodu, za bratsku slogu i jedinstvo, za sreću novih pokoljenja i svjetliju sutrašnjicu. U toj borbi padoše i tri borca ovog sela. U znak sjećanja na nevine žrtve i pale borce spomenik podižu stanovnici sela Gređana.«

*Nema uzaludnih smrti
Svaka smrt po jedna poruka
Mnogo smrti mnogo poruka
Strašne smrti strašne poruke*

Dušan Radović

njihovim komšijama Srbima, hrvatsko stanovništvo brzo je uvidjelo svu laž i podlost ustaške politike. Mnogi među njima prilaze i pomažu NOB-u, među kojima se ističu *Marko Gregurić, Jelka i Luka Cerjak, Marko i Mato Zgurić, Đuro i Ivan Žužić*. Oni su sklanjali svoje komšije Srbe, održavali vezu sa partizanskim jedinicama, obavještajno radili i materijalno pomagali NOV.

Upravo u danima kada je doneta odluka i počeo oružani narodni ustanak na teritoriji kotara Vrginmost, 26. i 27. jula 1941. ustaše otpočinju istrebljenje Srba i u selu Gređanima. Za ta dva dana ustaše iz Gline i Topuskog uz pomoć domaćih izdajnika-ustaša hvataju i odvoze u Glinu 96 ljudi i žena, koje su na najzvjerskiji način poubijali u glinskoj pravoslavnoj crkvi 3. avgusta 1941. Ostali su se uspjeli skloniti i pobjeći. U svoje domove nisu dolazili sve do oslobođenja Topuskog 1943. godine.

Tek po oslobođenju Topuskog i selo Gređani aktivno se uključuje u NOB-u. Tada, koncem avgusta 1943. bira se prvi NOO i omladinska organizacija, a krajem godine i odbor NOF-e i odbor AFŽ-a.

U prvi NOO izabrani su Đuro Žužić, predsjednik, Dušan Mišćević, tajnik, Božo Bakić, Tomo Jožeta, Ivan Kovačević, Ljubica Mišćević i Ivan Žutić, članovi.

U omladinsko rukovodstvo izabrani su Božo Rade Bakić, sekretar, Ružica Mišćević, zamjenik sekretara, Milka Bijelić, Milan Bakić, Bosiljka Miljević, Ljubica Mišćević, Mato Muža, Vasilija Škara Vaja i Dragica Zlokas.

Odbor AFŽ-a izabran je krajem 1943. godine, a sačinjavale su ga Nada Bijelić Škara, predsjednica, Jelka Cerjak, tajnica, Vasilija Kordić, Kata Kovačević, Ana Miljević, Danica Mišćević, Stoja Mišćević i Mara Muža. U odbor NOF izabrani su Đuro Žužić, predsjednik, Marko Gregurić, Milka Kordić, Ivan Mareković i Ivan Plemenčić.

Pored drugova i drugarica u NOO, odborom NOF-e, odborom AFŽ-a i omladinskom rukovodstvu iz sela je počev od polovine 1943. godine u jedinicama 8. kordunaške udarne divizije i jedinicama i ustanovama Kordunaškog vojnog područja bilo 34 aktivna učesnika od kojih su 4 poginula kao borci NOV. Od strane neprijatelja ubijeno je 106 nevinih ljudi i žena, jedan stanovnik je umro od tifusa, a četiri su žrtve rata. Kao pripadnici ustaško-domobranskih jedinica poginulo je ili nestalo oko 80 lica. Selo nije spaljeno, a pravoslavna crkva porušena je 1941. godine.

POGINULI BORCI

1. MILJEVIĆ Milana ĐURO, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka stupio novembra 1941. Poginuo kao borac 2. voda (Pecka) 1. čete, 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča - Bosna.
2. ZLOKAS Milana ĐURO, 1918, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao 1941. u Beograd. Po oslobođenju Beograda otišao u partizane. Poginuo kao borac februara 1945. na sremskom frontu.
3. ZLOKAS Milana MIĆO, 1916, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao 1941. u Beograd. Bio aktivni saradnik i simpatizer KPJ. Otkriven, uhvaćen i ubijen od Nijemaca 1942. u Beogradu.
4. RATKOVIĆ Nikole NIKOLA, 1913, Srbin, konobar. Izbjegao 1941. u Beograd. Po oslobođenju Beograda otišao u partizane. Poginuo kao borac srpske brigade 1945. na sremskom frontu.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. BAKIĆ Jovana RADE, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
2. BIJELIĆ Petra ANA, 1888, Srkinja, zemljoradnica. Otišla na sajam i ubijena od ustaša 12. 7. 1942. u Glini.
3. BIJELIĆ Jove ANĐA, 1886, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 27. 7. 1941. i ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
4. BIJELIĆ Matije DUŠAN, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
5. BIJELIĆ Jove JANKO, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 25. 6. 1941. u šumi Brezovica kod Siska.

6. *BIJELIĆ* Miloša *MATIJA*, 1878, Srbin, stolar. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
7. *BIJELIĆ* Nikole *MILE*, 1903, Srbin, zvonar u crkvi. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
8. *BIJELIĆ* Matije *NIKOLA*, 1910, Srbin, konobar. Odveden 30. 5. 1941. u zatvor u Petrinji i Sisku, a ubijen od ustaša 27. 6. 1941. u šumi Brezovica kod Siska.
9. *BIJELIĆ* Matije *PETAR*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
10. *BIJELIĆ* Pavia *PETAR*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden 30. 5. 1941. i ubijen od ustaša 25. 6. 1941. u šumi Brezovica kod Siska.
11. *BIJELIĆ* Đure *STANKO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
12. *BIJELIĆ* Sime *STOJAN*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
13. *BIJELIĆ* Sime *STOJAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
14. *BIJELIĆ* Sime *SVETOZAR*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
15. *IVOŠEVIĆ* Mićana *MACA*, 1927, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Glini.
16. *IVOŠEVIĆ* Đure *MATIJA*, 1912, Srbin, mesarski radnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
17. *IVOŠEVIĆ* Đure *MIĆAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
18. *IVOŠEVIĆ* Đure *MILAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
19. *IVOŠEVIĆ* Milana *PAVAO*, 1923, Srbin, đak gimnazije. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
20. *JANJANIN* Stojana *NIKOLA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
21. *JANJANIN* Nikole *STOJAN*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
22. *JEDNAK* Sime *VASILJ*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
23. *KORDIĆ* Nikole *DRAGAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
24. *KORDIĆ* Milana *LJUBAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
25. *KORDIĆ* Nikole *MILAN*, 1905, Srbin, poštar-listonoša. Ubijen od ustaša 10. 3. 1942. u Glini.
26. *KORDIĆ* Đure *MILUTIN*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
27. *KORDIĆ* Pavia *NIKOLA*, 1861, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 8. i ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.

28. *KORDIĆ* Nikole *PAVAO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
29. *KORDIĆ* Đure *PETAR*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 8. a ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
30. *KORDIĆ* Milutina *PETAR*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 8. i ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
31. *KORDIĆ* Bure *SIMO*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 8. i ubijen od ustaša 8. 3. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
32. *KORDIĆ* Nikole *STEVO*, 1904, Srb/n, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
33. *KORDIĆ* Sime *STOJAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
34. *MARAKOVAC* Petra *MILAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
35. *MARAKOVAC* Pavia *SIMO*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
36. *MILJEVIĆ* Stevana *ADAM*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
37. *MILJEVIĆ* Nikole *EVICA*, 1906, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 1. 1942. u Gređanima.
38. *MILJEVIĆ* Nikole *MARKO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
39. *MILJEVIĆ* Stojana *MIČO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
40. *MILJEVIĆ* Adama *MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
41. *MILJEVIĆ* Đure *MILAN*, 1893, Srbin, pisar u upravi lječilišta Topusko. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
42. *MILJEVIĆ* Stevana *MILOŠ*, 1908, Srbin; službenik u upravi lječilišta Topusko. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
13. *MILJEVIĆ* Stevana *NIKOLA*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
14. *MILJEVIĆ* Stevana *NIKOLA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. *Odveden* 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
15. *MILJEVIĆ* Stevana *NIKOLA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. i ubijen od ustaša 10. 5. 1941. u Petrinji.
46. *MILJEVIĆ* Stevana *PETAR*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
17. *MILJEVIĆ* Stevana *PETAR*, 1909, Srbin, službenik u upravi lječilišta Topusko. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
18. *MILJEVIĆ* Miče *STEVAN*, 1866, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
19. *MILJEVIĆ* Adama *STOJAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
50. *MIŠČEVIĆ* Sime *BOŽO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

51. MIŠĆEVIĆ Josipa *DUŠAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini. '
52. MIŠĆEVIĆ Marka *ĐURO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
53. MIŠĆEVIĆ Marka *EVICA*, 1909, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 27. 7. 1941. i ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
54. MIŠĆEVIĆ Đure *JOSIP*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
55. MIŠĆEVIĆ Josipa *LJUBICA*, 1926, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1942. u Gređanima.
56. MIŠĆEVIĆ Stevana *MARKO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
57. MIŠĆEVIĆ Marka *MIĆO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
58. MIŠĆEVIĆ Đure *MILE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
59. MIŠĆEVIĆ Pavia *MILE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
60. MIŠĆEVIĆ Vuje *MILE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
61. MIŠĆEVIĆ Vuje *MILE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
62. MIŠĆEVIĆ Marka *MILOŠ*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
63. MIŠĆEVIĆ Nikole *NIKOLA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
64. MIŠĆEVIĆ Bože *PETAR*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
65. MIŠĆEVIĆ Marka *STEVAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
66. MIŠĆEVIĆ Sime *STOJAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
67. MIŠĆEVIĆ Petra *STOJAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
68. MIŠĆEVIĆ Petra *UROŠ*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
69. OREŠĆANIN Stojana *BOŽO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
70. OREŠĆANIN Nikole *SIMO*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
71. POPOVIĆ Pavia *EVICA*, 1877, Srpkinja, zemljoradnica. Otišla na sajam, uhvaćena i ubijena od ustaša 12. 7. 1942. u Glini.
72. POPOVIĆ Pavia *PETAR*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden 2. 7. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezovica kod Siska.

73. *RATKOVIĆ* Nikole *DANILO*, 1911, Srbin, trgovac. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
74. *RATKOVIĆ* Stanka *NIKOLA*, 1867, Srbin, trgovac. Odveden 27. 7. 1941 i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
75. *ŠKARA* Sime *ADAM*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
76. *ŠKARA* Vasilja *BOŽICA*, 1894, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 8. 1. 1942. u Ponikvarima.
77. *ŠKARA* Marka *JOVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
78. *ŠKARA* Nikole *LJUBAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
79. *ŠKARA* Sime *MARA*, 1913, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 8. 1. 1942. u Ponikvarima.
80. *ŠKARA* Nikole *MARKO*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
81. *ŠKARA* Jovana *MIKA*, 1897, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 20. 8. 1941. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
82. *ŠKARA* Jovana *MILAN*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
83. *ŠKARA* Sime *MILAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
84. *ŠKARA* Stanka *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
85. *ŠKARA* Mijata *NIKOLA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
86. *ŠKARA* Milana *NIKOLA*, 1914, Srbin, pekar. Odveden 30. 5. 1941; bio u zatvoru u Topuskom, Vrginmostu, Petrinji i Sisku. Ubijen od ustaša 27. 6. 1941. u šumi Brezovica kod Siska.
87. *ŠKARA* Sima *PAVAO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
88. *ŠKARA* Jovana *STANKO*, 1888, Srbin, pekar. Odveden 30. 5. 1941; bio u zatvoru u Topuskom, Vrginmostu, Petrinji i Sisku. Ubijen od ustaša 27. 6. 1941. u šumi Brezovica kod Siska.
89. *VOJNOVIĆ* Matije *ANA*, 1904, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 16. 7. 1941. u zatvoru Petrinji, 17. 11. 1941. prebačena u logor Stara Gradiška i ubijena od ustaša.
90. *ZLOKAS* Sime *DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
91. *ZLOKAS* Vasilja *DUŠAN*, 1911, Srbin, trgovac u Zagrebu. Ubijen od ustaša 15. 10. 1941. u Zagrebu.
92. *ZLOKAS* Sime *JANKO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom - Lomića jaruzi.
93. *ZLOKAS* Stanka *MIHAJLO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
94. *ZLOKAS* Milke *MILE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

95. ZLOKAS Stanka *MILE*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovna kod Gospića.
96. ZLOKAS Matije *MILOŠ*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
97. ZLOKAS Vasilja *MILOŠ*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
98. ZLOKAS Vasilja *NIKOLA*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
99. ZLOKAS Stanka *PETAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
100. ZLOKAS Petra *SIMO*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
101. ZLOKAS Sime *UROŠ*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
102. ZLOKAS Trifuna *VASILJ*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden 27. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
103. ŽUTIĆ Janka *EVICA*, 1925, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od Čerkeza 24. 5. 1944. u Gređanima.
104. ŽUTIĆ Josipa *JANA*, 1884, Hrvatica, zemljoradnica. Ubijena od Čerkeza 24. 5. 1944. u Gređanima.
105. ŽUTIĆ Tome *KATA*, 1900, Hrvatica, zemljoradnica. Ubijena od Čerkeza 24. 5. 1944. u Gređanima.
106. ŽUTIĆ Ivana *MARIJA*, 1931, Hrvatica, dijete. Mučena i ubijena od Čerkeza 24. 5. 1944. u Gređanima.

b) *Umrli od tifusa*

1. BIJELIĆ Petra *ANA*, 1888, Srkinja, zemljoradnica. Umrta nakon povratka iz bjekstva 9.4.1943. u Gređanima.

c) *Žrtve rata*

1. JEDNAK Ljubana *DUŠANKA*, 1940, Srkinja, dijete. Umrta od prehlade kao posljedica bježanja Ispred ustaša 6. 3. 1942. u Gređanima.
2. MAREKOVIĆ Ivana *JANA*, 1906, Hrvatica, zemljoradnica. Poginula kod kuće 7. 6.1942. prilikom napada na Topusko - našla se između dvije vatre.
3. MUŽA Jose *BARA*, 1890, Hrvatica, zemljoradnica. Poginula između dvije borbene linije 10. 11. 1942. kod svoje kuće u Gređanima.
4. ŽUŽIĆ Petra *LUJA*, 1890, Hrvatica, zemljoradnica. Poginula između dvije borbene linije 7. 12. 1943. kod svoje kuće u Gređanima.

NAPOMENA: Podatke provjerili *Milan Bakić, Božo Bakić, Pero Milić, Adam Mijević, Pero Miljević, Dušan Mišćević, Kata Mišćević, Savo Mišćević, Duro Žužić i Ivan Žužić.*

HRVATSKO SELO

Istočno, pored Topuskog prostire se Hrvatsko Selo. Do 1941. godine bilo je u sastavu opštine Topusko, a po oslobođenju Topuskog, 16. avgusta 1943, u sastavu ratne Opštine Topusko. Prema popisu 1931. godine imalo je 1036 stanovnika, a 1948. godine 189 domaćinstava sa 997 stanovnika. Uoči rata, 6. aprila 1941. bilo je oko 1200 stanovnika. Po nacionalnom sastavu Hrvati, po zanimanju zemljoradnici, a poneki SJ radili i kao radnici u Topuskom. Više je bilo siromašnih i srednjih seljaka, a bogatih skoro nije ni bilo, zbog prenaseljenosti, malih posjeda i neplodnog zemljišta, lako ni prije rata, kao ni u toku NOB-e u selu nije postojala organizacija KPH, ljudi su bili zainteresovani za sva politička zbivanja i za svoja prava borili se na strani demokratskih snaga. Živjeli su u slozi i dobrim komšijskim odnosima sa susjednim srpskim selima. Na liniji KPH, prije rata, radili su braća *Luka* i *Juraj Kuzmlć*, *Mirko Palčić*, radnik u Sisku i *Joso Muža*, radnik u željezničkoj radionici u Zagrebu. *Palčić* je bio prvoborac PO Sisak, nosilac »Partizanske spomenice 1941. godine« i general. *Juraj Kuzmlć* bio je učitelj i član KPH, a po direktivi Partije ostao je u domobranima i bio član ilegalnog vojnog komiteta u Karlovcu, gdje se nalazio na dužnosti. Otkriven je i strijeljan od ustaša 1943. godine. Poslije njegove pogibije i oslobođenja Topuskog, u njegovo rodno Hrvatsko Selo dolazi supruga *Ankica* sa dve kćerke i nastavlja rad na započetim idejama svoga supruga, kao učiteljica i politički aktivista. *Joso Muža*, kao član URS-ovih sindikata učestvuje u diverzijama, a kada mu je zaprijetila opasnost od ustaša aprila 1943. godine, bježi iz domobrana u partizane.

Stvaranjem tzv. NDH ljudi su povjerovali da su dobili svoju nezavisnu slobodnu državu Hrvatsku sa svim slobodarskim demokratskim pravima. Vjerujući ovome i datim obećanjima o blagodeti u novoj »državi«, mnogi su i stupili u ustašku organizaciju i domobranske jedinice. U toku 4-godišnje NOB-a u ustaško-domobranskim jedinicama poginulo je ili nestalo oko 70 ljudi. Bili su to i prije rata problematični ljudi, koji nisu uživali ugled svojih mještana.

Ustaška zlodjela i politiku istrebljenja Srba u Hrvatskoj, poštteni stanovnici ovoga sela nisu odobravali niti su je podržavali. Oružanu borbu svojih susjeda Srba odobrili su od prvih dana ustanka 1941. godine, od 1942. godine je i pomažu, a po oslobođenju Topuskog cijelo selo aktivno se uključuje u NOP. Na liniji NOP, ilegalnim radom saradivali su *Ilija Vukinov*, *Marko Trdina*, *Đuro Butina*, *Ilija Palčić*, *Đuro Kuzmić*, pekar, *Joso Kapac*, *Joso Kramarić*, *Ivan Ivančić*, *Ivan Medved* i *Mato Maričković* sa sinom *Đurom*.

Početkom druge polovine 1942. godine u selu se formira ilegalni NOO, u kojem su aktivno radili *Milan Luke Žugalj*, *Stanko Ilije Vukonovac* i *Luka Ivana Išek*. Ovaj odbor formirao je *Milan Despot* iz Gline i *Stevo Klobučar* iz Selišta. Zbog geografske povezanosti, sve do oslobođenja Topuskog, selo je bilo na vezi sa članovima Partije Kotarskog komiteta KPH Glina i Banijskim partizanskim odredom.

Neposredno po oslobođenju Topuskog, oko 20. avgusta 1943, izabran je prvi legalni NOO u novom sastavu, odbor AFŽ-a, omladinska organizacija i rukovodstvo NOF-e.

U NOO izabrani su *Milan Luke Žugalj*, predsjednik, *Stanko Ilije Vukonovac*, tajnik, *Ivan Mije Ivančić*, *Stanko Jose Malinac*, *Ivan Marka Medved*, *Josip Marka Skrbini* i *Ilija Jose Vukonovac*, kao članovi odbora. U prvi odbor AFŽ-a izabrane su *Ljubica Josipa Lalić*, predsjednica, *Ljubica Nikole Palčić*, tajnica, *Jana Nikole Malinac*, *Mara Ilije Likarević*, *Anka Ivana Rožanković* i *Barbara Nikole Škrinjarić*, kao članice odbora.

Za predsjednika NOF-e izabran je *Ilija Luke Štajduhar*, a za tajnika *Petar Antona Kapac*. Rukovodstvo omladinske organizacije sačinjavali su *Slavko Nikole Palčić*, sekretar, *Stanko Marka Medved*, *Ivan Tome Kapac*, *Ivan Kapac* i *Šime Janka Kapac*. Sem ovih drugova i drugarica, od druge polovine 1943. godine pa do kraja rata 1945. godine u jedinicama 8. kordunaške udarne divizije i pozadinskim jedinicama i ustanovama Kordunaškog vojnog područja bilo je oko 55 boraca, koji su preživjeli NOB-u. Iz sela je poginulo 5 boraca NOV, od strane neprijatelja ubijena su 4 stanovnika, 3 umrla od tifusa i 2 poginula kao žrtve fašističkog terora.

POGINULI BORCI

1. *KRAMARIĆ* Luke *ILIJA*, 1927, Hrvat, zemljoradnik. U NOV od 20. 10. 1944. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 3. 1945. na Raletini kod Primišlja.
2. *KUZMIĆ* Stanka *IVAN*, 1926, Hrvat, zemljoradnik. U NOV od 20. 10. 1944. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 3. 1945. na Raletini kod Primišlja.
3. *KUZMIĆ* Ivana *JURAJ*, 1903, Hrvat, učitelj u D. Kupčini. Član KPH od prije rata, član KPH i član vojnog Komiteta od 1942. u Karlovcu. Uhapšen marta 1943. kao domobranski satnik, strijeljan 1. 7. 1943. u Zagrebu.
4. *MARIČKOVIĆ* Marka *MARKO*, 1922, Hrvat, zemljoradnik. U NOV od 20. 10. 1944. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 12. 4. 1945. na Raletini kod Primišlja.
5. *PALČIĆ* Nikole *SLAVKO*, 1925, Hrvat, zemljoradnik. U NOV od 20. 10. 1944. Bio član SKOJ-a, a prije odlaska u NOV rukovodilac omladinske organizacije u selu. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije aprila 1945. na Raletini kod Primišlja.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *KUZMIĆ* Ivana *LUKA*, 1890, Hrvat, uoči rata bilježnik opštine Bović, brat *Juraja* koji je strijeljan u Zagrebu. Zbog saradnje sa NOP uhapšen od ustaša u Karlovcu 7. 4. 1944, interniran i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
2. *MALINAC* Nikole *JANA*, 1910, Hrvatica, zemljoradnica. Ubijena od ustaša u proljeće 1944. u Petrinji radi saradnje sa NOP (supruga *Stanka*).
3. *MALINAC* Jose *STANKO*, 1908, Hrvat, zemljoradnik. U njegovoj kući održavani su sastanci legalnog NOO. Ubijen od ustaša u proljeće 1944. u Petrinji, radi saradnje sa NOP.
4. *MEDVED* Marka *STANKO*, 1925, Hrvat, zemljoradnik. Član omladinske organizacije i kurir za vezu sa banijskim partizanima. Ubijen od Nijemaca 23. 1. 1943. u Selištu kod Gline.

b) Umrli od tifusa

1. *JELKOVIĆ* Stanka *MARA*, 1916, Hrvatica, zemljoradnica; umrla 26. 1. 1944. u Hrvatskom Selu.
2. *KAPAC* Nikole *BARA*, 1914, Hrvatica, zemljoradnica; umrla 18. 4. 1943. u Hrvatskom Selu.
3. *KIRETA* Ilije *JOSIP* 1884, Hrvat, zemljoradnik; umro 2. 8. 1943. u Hrvatskom Selu.

c) *Žrtve rata*

1. *MEDVED* Ivana *EVICA*, 1929, Hrvatica, zemljoradnica. Poginula od nagazne mine 10. 5. 1944. godine u Graberju kod Petrinje.
2. *MEDMED* Marka *MARTIN*, 1932, Hrvat, dijete. Poginuo nesretnim slučajem od strane NOB 11. 10. 1943. godine u Hrvatskom Selu.

NAPOMENA: Podatke prikupili i provjerili *Slavko Luke Išek*, *Josip Marka Trdina*, *Mrko Ivana Maričković*, *Milan Luke Žugaj*, svi rodom iz Hrvatskog Sela.

KABLAR

Na sjevernom dijelu teritorije kotara Vrginmosta, između Banskog Kovačevca i Banske Selnice, nalazi se selo Kablar. Po veličini spada u red srednjih sela. Selo je imalo 341 stanovnika 1931. godine, uoči rata 1941. godine oko 376, a prema prvom posleratnom popisu 1948. godine bilo je 360 stanovnika i 85 domaćinstava. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Hrvati, a po socijalnom zemljoradnici. Samo je *Ivan Baburić* imao mlin i pilanu sa pogonom na drvo. Bilo je i nekoliko samoukih stolara, tesara, kolara i bačvara. Ova zanimanja je uvjetovala neposredna blizina dobre hrastove šume zvane Kovačevački lug, koja je poslije oslobođenja sasječena.

Stanovnici ovoga sela bili su siromašnog stanja, a dobar dio i velika sirotinja. Siromaštvo ih je tjeralo za zaradom i u druge zemlje Evrope, Južne i Sjeverne Amerike. U selu nije postojala ni škola, ni crkva, zbog čega je bio veliki postotak nepismenih. Samo su dvojica imala srednju školu.

U političkoj aktivnosti selo je znatno zaostajalo za susjednim selima. Nešto više aktivnosti bilo je u okviru ogranka »Seljačka sloga« na čelu sa *Matom Prpićem*.

Po uspostavi tzv. NDH veći broj muškaraca bio je mobilisan u ustaške i domobranske jedinice, od kojih je u toku rata šest poginulo u ustaškim redovima, a osam u domobranskim jedinicama. U NOV bila su četiri mještana: *Ivan Grgić Žuti*, *Ruda Mance*, *Ivan Poje* i *Ivan Ivana Tonković*. Sva četvorica preživjela su rat.

Partijske organizacije prije rata nije bilo iako su kao članovi KPH djelovali *Albert Baburić*, *Ivan Dolečki* i *Ivan Tonković*. Ni u toku NOB nije postojala organizacija KPH. Ni druge društveno-političke organizacije (omladinska i AFŽ) nisu organizovane. Od 1943. godine u selu je radio pod ilegalnim uslovima NOO, čiji je predsjednik bio *Ivan Tonković Stari*, a članovi *Jura Boljkovac* i *Nikola Grgić*. Radili su po direktivi Komande mjesta Skakavac i Sjeničak, pretežno na pitanjima obavještajne službe, prikupljanja živih namirnica i drugog materijala za potrebe NOV.

Uslovi za rad na liniji NOB bili su otežani, jer se sve do decembra 1942. godine u Banskom Kovačevcu, stalno nalazila ustaško-domobranska jedinica. I poslije toga u selo su često upadale neprijateljske manje jedinice. Tek od polovine 1943. godine nastaje veća aktivnost na liniji NOB.

Iz ovoga sela nema nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, niko nije poginuo u redovima NOV, nema žrtava fašističkog terora, a 14 je poginulo na strani neprijatelja.

NAPOMENA: Podatke prikupio i pripremio: *Mato Mije Jelkovic*, rodom iz Lipja, aktivni saradnik i politički radnik NOB.

KATI NOVAC

Selo Katinovac nalazi se 15 km jugozapadno od Topuskog na komunikaciji Topusko-Velika Kladuša, na tromeđi Korduna, Banije i Bosne. Graniči sa selima Crni Potok, Peka, Perna, Vorkapić-Selo i Staro Selo. Prema popisu od 1931. godine Katinovac je imao 979 stanovnika, uoči rata 1941. godine 161 domaćinstvo sa oko 1150 stanovnika, a 1948. godine 135 domaćinstava sa 582 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici. Samo manji broj ljudi našao je zaposlenje kao zanatlije, službenici i aktivna vojna lica.

Za vrijeme Vojne krajine Katinovac je predstavljao neku vrstu isturene straže, jer se nalazio na granici između-Turske i Austrijske carevine. Još i danas se mogu vidjeti dobro očuvani položaji i šančevi na uzvišenjima kao što su Strmac i Poštijer. Na mjestu zvano Brdo postojao je čardak ispod koga je bio drveni stub sa obješenim komadom željeza po kome se lupalo za uzbunu. To mjesto zvalo se i Kapetanija. Na taj znak žene, djeca i nejaki otpremani su u Petrovu goru, a sposobni za borbu odlazili u pomoć isturenim stražama i stupali u borbu protiv Turaka. Dokaz o ovim borbama su i ostaci tzv. »Soldačko groblje« gdje su sahranjivani poginuli borci u borbi protiv Turaka. U rejonu Poštijera postoji uzvišenje zvano »Patrija« sa i danas vidljivim šančevima za odbranu od Turaka, koji su se provlačili dolinom između Katinovca i Crnog Potoka. I danas se nazivaju neka mjesta uz rijeku Glinu »Stražištima«, gdje su nekada Katinovčani preko noći držali stražere, a danju se povlačili u šančeve ispod šume Debeli Kosa. Ostali su u narodnim pričama *Matija Sokolović*, *Vasilj Radujković*, *Pero Bućan*, *Mile Malobabić*, *Matija Miščević* i *Simo Ivković*, koji su hrabro poginuli u borbi protiv Turaka. Postoji priča u selu kako je *Jovan Malobabić* izveo podvig, prešavši rijeku Glinu noću, ukrao begova konja i doveo ga u Katinovac. Beg se uvijek junačio protiv Srba i ovaj podvig Jovana mu nije služio na čast. Rekao je da je konja sigurno ukrao »*Joveta*« i od tada porodica *Jovana Malobabića* i njegovi potomci nose nadimak *Jovete*, *Jovetići*. Položaje pored rijeke Gline protiv Turaka Katinovčani su držali sve do 1878. godine, kada se granica sa Turskom pomjerila dublje na istok.

Izbijanjem rata između Austrougarske i Srbije 1914. godine, zbog simpatije stanovništva ovih krajeva prema borbi srpskog naroda, austrougarske vlasti su većinu mobilisanih za vojsku upućivali na front prema Rusiji i Galiciji i na front prema Italiji, na Soču. Međutim, kod mobilisanih rastao je otpor i masovno bježanje u šumu, poznat kao »Zeleni kadar«, a mnogi su poginuli od austrijske žandarmerije bez suđenja.

Kroz svoju istoriju narod sela Katinovac, kao i narodi ostalih sela, najgore doživljava 1941. godinu. Ustaše su već u maju 1941. godine počele da odvođe pojedine ljude. Prve žrtve bile su *Milan Malobabić*, *Dušan Malobabić* i *Pavao Bućan*, koje su ustaše odveli 23. maja 1941. godine i u okolini Siska zvjerski poubijali zajedno sa mnogim drugima. Izgovor za njihovo odvođenje bio je da nisu predali oružje koje su posjedovali, čime su prekršili ustašku naredbu za predaju oružja. Poslije ovoga nastaje strah od novih ustaških zločina, ali ujedno i dogovaranje za pružanje otpora.

Dana, 27. jula 1941. godine i narod sela Katinovac pristupa oružanom narodnom ustanku. Nekadašnja Vojna krajina ponovo otpočinje borbu i novi vojnički život, ali sada ne za odbranu careva i kraljeva, već za svoje konačno oslobođenje. Toga dana uveče *Stanko Trkulja*, profesor, nekadašnji član KP Francuske, saziva sebi *Bozu Bućana*, *Mihajla Vojnovića*, svog brata *Miloša* i druge, i prenosi im odluku sa sastanka u Perni o dizanju ustanka. Predložio je da se odmah sutradan, 28. jula, sazove sastanak svih ljudi radi dogovora o ustanku. Razrađen je piar, i prisutni su pošli da obavjeste sve ljude u selu.

Spomenik palim borcima i ŽFT

TEKST NA SPOMENIKU: »Spomen našim junacima i našoj nejači, našoj slozi, našim žrtvama iz nezaboravnih dana narodne revolucije 1941-1945. U časti na vječito sjećanje na 50 boraca poginulih u toku NOB i 375 žrtava fašističkog terora u selu Katinovac.«

Predveče 28. jula održan je zakazani sastanak. O stanju u našoj zemlji, napadu Njemačke na SSSR, teroru okupatora Nijemaca i Italijana i domaćih izdajnika ustaša, te o odluci KPJ o dizanju ustanka, govorio je *Stanko Trkulja*. Pozvao je narod sela Katinovca na ustanak i predložio plan akcije: rušenje TT stubova, prekopavanje ceste, rušenje mostova na cesti Topusko - Velika Kladuša, a zatim postavljanje zasjede i odbrane sela od ustaša. Prisutni su prihvatili odluku i plan akcije, sem pojedinaca, koji su posumnjali u uspjeh ako sa strane ne stigne pomoć u oružju. Na kraju sastanka dogovoreno je da svi sposobni ljudi dođu sutra ujutro na zakazano mjesto radi rasporeda i da sobom ponesu oružje, sjekire, krampove, festere i drugi alat.

Na inicijativu *Trkulje* iste večeri održan je sastanak i u Starom Selu. U prisustvu oko 100 ljudi poruku *Trkulje preneo je Miloš Basta*. Dogovoreno je da će ljudi iz Starog Sela porušiti TT stubove, prekopati cestu na nekoliko mjesta i postaviti zasjedu na relaciji od Starog Sela do Krečana kod Kamenskog mosta.

Sutradan, 29. jula, ujutro sakupili su se ljudi i izvršen raspored. Oko 10 sati započela je akcija rušenja TT stubova, mostova i prekopavanja ceste. Porušeno je preko 30 stubova, dva drvena mosta i prekopana cesta na 6 mjesta. Ovaj dio zadatka završen je do tri sata poslije podne. Izvršen je novi raspored. Dvadesetak ljudi ostalo je u zasjedi pored ceste, jedni su raspoređeni u patrole, a ostali su pošli na odmor, s tim da rano ujutro dođu sa oružjem i rasporede se ispod šume Strmac. Zasjede su bile naoružane sa dve vojničke puške, nekoliko lovačkih pušaka i oko 10 bombi.

Istog dana, 29. jula, ustaše su doznale za pobunu u Katinovcu. Oko deset sati uveče uputili su jedan kamion s ustašama na uviđaj. Ispred kamiona išao je jedan financ na motor-kotaču. Kada su došli do Krečana, gdje su bili ustanici Starog Sela, jedan od ustanika *Stevo Če/ap* ispalio je metak iz lovačke puške i ranio financa. Ustaše su poskakale iz kamiona, rasule se u mraku, okrenule kamion i brzo se vratile za Topusko.

Ujutro, 30. jula, svi su ljudi došli na zakazano mjesto, jer su očekivali dolazak ustaša. Organizovanje zasjede i rukovođenje ljudima povjereno je *Mihajlu Vojnoviću*, aktivnom podoficiru bivše jugoslovenske vojske. Oko deset sati, iz pravca Topuskog, u rejonu Krečana, 2 km ispred zasjeda, naišle su ustaše. Postavljene zasjede pored ceste povukle su se ispod šume. Dio ustaša nastupao je u streljačkom stroju, a iza njih više kamiona sa drugim dijelom ustaša.

Pojavom jačih ustaških jedinica ustanicima je postalo jasno da svojim naoružanjem ne mogu spriječiti ulazak ustaša u selo. Razaslani su pojedinci po zaseocima da obavjeste narod, žene, djecu i starce o dolasku ustaša i da se povuku u pravcu Petrove gore, I ustanici su se povukli. Jedino se familija *Nikole Grbica* nije povukla. Nije se priključio ustanicima, smatrajući da ništa nije kriv, daje lojalan građanin, seljak koji se bavi samo unapređenjem svoga domaćinstva, te sa takvim stavom i primio novu vlast.

Ustaše su se kretale za narodom i preko Katinovca ušle u Crni Potok. Kod kuća su zatekli nekoliko žena sa djecom, koje su se sklonile od kiše. Služeći se lukavstvom ustaše ih puštaju, govoreći da narod treba da se vrati u selo pa se nikome ništa neće dogoditi. Pojedinci su povjerovali i vratili se kućama da nahrane napuštenu stoku.

Poslije evakuacije žena, djece i staraca, istog dana poslije podne ustanici Katinovca zajedno sa ustanicima Crnog Potoka, pružaju otpor ustašama i uspijevaju da ih proteraju iz Crnog Potoka, ali u Katinovcu, zaseoku Debela Kosa, ustaše pružaju otpor. Njima pomažu i ustaše s bosanske strane iz rejona Drenovca. Za vrijeme ove borbe poginuli su *Vlado Dević* i *Nikola Višnjić* iz Drenovca i *Pero (Simlčev) Vojnović* iz Crnog Potoka.

Sutradan, 31. jula, ustaše su uhvatile *Pavia Vojnovića* i *Radu Vučetića* iz Debele Kose i naredili im da pokopaju poginule *Devića*, *Višnjića* i *Vojnovića*. Međutim, kako su *Dević* i *Višnjić* bili rodом iz susjednog sela Drenovca, na bosanskoj strani, htjeli su da obavjeste njihove familije. Ne predviđajući opasnost, prešli su rijeku Glinu, ali tamo su ih uhvatile ustaše i ubile. Na sličan način ubijen je i *Pavao Bućan*, iz Debele Kose, koji se bježeći ispred ustaša sklonio preko rijeke Gline u susjedne bosanske šumarke.

Ustaše su i naredna dva dana krstarile po zaseocima Katinovca i Crnog Potoka uz cestu Topusko - Velika Kladuša. Uvjeravali su žene koje su zatekli kod kuća da im se neće ništa dogoditi, da samo žele uhvatiti *Stanka Trkulju*. Koristili su i *Nikolu Grbića*, koji nije bježao, da ih vozi svojim kolima po selu, te da i na taj način dokažu kako narod može biti slobodan. S druge strane, na okupu je bilo stalno oko 200 ljudi, što je omogućilo da se ljudi ne razidu kućama, a time i ustašama u ruke. Vratilo se samo nekoliko žena i starijih ljudi. Kako je ustašama postalo jasno da prevarom neće pridobiti ljude, odlučuju se na zločine nad ženama.

Evo ovde su ustaše ubile 21 lice, u Razbojcu, Debela Kosa

Prvo zvjerstvo u selu ustaše čine 2. avgusta, kada su poubijali 28 nevinih ljudi, žena i djece, i to one koje su uvjeravali da im se neće ništa dogoditi i da slobodno mogu biti kod svojih kuća. *Jeku* i *Katu Malobabić* i *Milku Oreščanin* ranjene bacaju u jamu pored puta. *Jeki* su zatim odsjekli glavu zato što im je na pitanje »gdje joj je muž i sin« odgovorila: »Vi ste prije dva mjeseca odveli moga muža i ubili«. Djevojku *Anku Mišević* zaklali su pred njezinom majkom, a majku zapalili u kući 10. aprila 1942. Samo iz zaseoka Debela Kosa, iz familije *Grbića* i *Dankovića*, toga dana, iznad sela, kod vrela Razbojac, ubijeno je 21 nevin duša. Ubili su i *Nikolu Grbića* i njegova tri sina: *Dušana*, *Milana*

Malobabić Pava, koja je preživjela ustaške bodeže za vreme obruča u Petrovoj gori, pred svojom bajtom

i *Veljka*. Ostala je živa *Stana Đanković*, kojoj je jedan ustaša na njenu molbu obećao da je neće ubiti ali da mora pucati (trebalo je da se ne miče dok se ostale ustaše ne povuku sa toga mjesta). Ostala je živa oblivena krvlju svoje 18-godišnje sestre *Ljubice*. Drugu grupu istog dana poubijali su u Starom Selu - Dugačka Luka. Ni mrtvima nisu dali mira - polomili su u groblju krst majke *Stanka Trkulje*, kao rukovodioca ustanika na tome terenu.

Istog dana ustaše su poslije podne krenule u Crni Potok, odakle su protjerani snažnim napadom ustanika. Tom prilikom je u školi opkoljeno i zajedno sa školom spaljeno 12 ustaša. Sutradan 3. avgusta 1941, jačim snagama iz Topuskog ustaše uspjavaju da potisnu ustanike i uđu u sva sela ispod istočnih padina Petrove gore.

Formiranjem PO Crni Potok, Pecka i Perna sve do januara 1942. godine spriječena su ustaška divljanja po selima ispod šume Debele Kose. Međutim, 6. januara 1942. ustaše koriste odsutnost partizanskih odreda (bili su na položaju u Blatuši), upadaju u selo Katinovac i čine svoj drugi pokolj nad nedužnim narodom. Tada je zapaljen zaselak Debeli Kosa i pobijeno 8 nevinih ljudi i žena. Za vrijeme ustaške ofanzive na Petrovu goru, aprila 1942, narod sela Katinovca doživljava svoj najteži i najcrnji dan.

Kada je počela ustaška ofanziva u martu 1942, ljudi su izbjegli u Petrovu goru i Debelu Kosu, odnosno u sela ispod Petrove gore. Kako je ustaška ofanziva trajala sve do proboja obruča u Petrovoj gori, 14. maja 1942, to su se pojedine porodice počele vraćati kućama. Od strane domobranskih vojnika dobili su obećanje da im se neće ništa dogoditi, te da i drugima kažu da mogu slobodno doći svojim kućama. Ta domobransko-ustaška jedinica koja se nalazila u Katinovcu čak je stanovnicima koji su se nalazili kod

kuća davala i određene živežne namirnice za ishranu. Ovo je mnoge zavaralo te su se vratili na svoja ognjišta. Kada su neprijateljski vojnici videli da se dosta naroda povratilo kućama, rekli su da će sutradan, 10. aprila imati vježbu, da će biti puškaranja, ali da oni mirno mogu ostati kod svojih kuća.

Druga ustaška jedinica je 10. aprila 1942. opkolila selo i samo toga dana poubijala 220 nevinih ljudi, žena i djece. Samo u kući *Petra Žigića, Ilije Obradovića, Mare Orlić* i *Stojana Oreščanina* spaljeno je oko 123 duša. Pred kućama su ustaše uz pijanku ubijali narod, a žive natjerivali da mrtve zakopavaju da bi i njih na kraju bacali u vatru. Pričinjavalo im je zadovoljstvo kada lancima vežu narod oko stoga (stožine) sijena, a zatim zapale sijeno i posmatraju kako u mukama umire i gori. *Mile Đanković* uspio je da pobjegne iz zapaljene kuće sav u buktinji plamena od zapaljene odeće. Ustaše ga namjerno ranjavaju kako bi mu spriječile bijeg i da bi što duže umirao u mukama. *Vasilj Ulemek* je noseći nepokretnog sina upao u ustašku zasjedu i kada je video da nema izlaza kolcem je naleteo na ustaše, ali ga oni ranjenog zajedno sa sinom živa spaljuju u kući. Tada, aprila meseca 1942. godine, selo Katinovac spaljeno je od strane ustaša.

Selo Katinovac nije imalo svoju partijsku organizaciju sve do jeseni 1944. godine. Tada ju je formirao *Đuđa Basta*, iz Starog Sela. Prvu partijsku ćeliju sačinjavali su *Ninko Vorkapić*, član KP od 1942. godine, a vezan za partijsku ćeliju Crni Potok, *Mileva Đanković*, *Milka Vorkapić*, *Milka Blanuša* i *Vasilja Trkulja* sestra *Stanka Trkulje* društveno-politički radnik na teritoriji kotara Vrginmosta. Za politički i organizacijski rad u ovome selu do kraja 1941. godine bili su zaduženi članovi partije sela Pecke, te partizanski odred sela Pecke i Perne, i naročito članovi partije *Đuro Baić* iz Pecke i *Dušan Rkman* iz Perne.

Pod rukovodstvom *Đure Baića* u selu je do kraja 1941. godine izabran NOO, odbor AFŽ-a, SKOJ-evska i omladinska organizacija. Formiranjem ovih organizacija selo je počelo aktivno i organizovano da radi za NOB i kao takvo ostaje sve do kraja rata.

Prvi NOO izabran je 12. oktobra 1941. na skupu u kući *Mirka Sime Ivkovića*, koji je izabran za predsjednika, *Mile Malobabić* za tajnika, zatim *Simo Đ. Miščević*, *Miloš Vorkapić Oroz*, *Milan Vorkapić*, *Ninko Vorkapić* i *Marica Vorkapić*.

Istog dana i u istoj kući na skupu žena, a pod rukovodstvom *Đure Baića* i *Nade Oreščanin*, izabran je i prvi odbor organizacije AFŽ-a. Političku pripremu žena izvršila je drugarica *Nada Oreščanin*, član KP iz Perne, zadužena za rad među ženama u svim selima ispod Petrove gore. U rukovodstvo organizacije žena izabrane su *Milka Blanuša*, predsjednica, *Mila Vorkapić*, tajnica, *Marica Vorkapić*, *Milka Vorkapić* i *Danica Žigić*. Pripreme za organizovanje omladinske i SKOJ-evske organizacije izvršio je *Dušan Baić* iz Pecke. Pod njegovim rukovodstvom, krajem novembra 1941. u kući *Marice S. Vorkapić* održan je skup omladine, na kojem je dogovoreno o organizovanju omladinske organizacije i izabrano njeno rukovodstvo - Rade *Nikole Vorkapić*, sekretar i *Ilija Ivošević*, zamjenik. Pored njih dvojice, koji su bili članovi SKOJ-a, u radu sa omladinom ističu se *Milan S. Miščević*, *Dragan Orlić*, *Milan Sokolović*, *Milan N. Miščević*, *Dragan Vorkapić* i *Pero Sime Vorkapić*.

Za vrijeme rata zaseoci *Debela Kosa* i *Poljice*, pošto su više bili vezani za Crni Potok, imali su i zajednički NOO, odbor AFŽ-a i rukovodstvo omladinske organizacije. U NOO iz Katinovca bili su *Đuro Đanković* i *Vasilj Vučetić*, a u odboru AFŽ-a *Marica Bučan* i *Stana Đanković*, a u omladinskom rukovodstvu *Vasilja Trkulja*, *Milinka Vučetić*, *Soka Trkulja* i *Dragica Bulić*.

I pored političkog rada članova partije iz Pecke i Perne, kao i nekoliko drugova iz Katinovca, a zbog otpora jednog broja ljudi, sve do januara 1942. nije došlo do formi-

ranja partizanskog odreda. Zbog toga su dobrovoljci odlazili u PO Pecka, Perna, Crni Potok i Široku Rijeku. Zaključno sa 1941. godinom u partizane su ošli *Božo Bučan*, u PO Perna *Dragica Buiić*, *Miloš Trkulja*, *Đuro Vojnović*, *Mihajlo Vojnović* i *Petar Vučetić Perica* u PO Crni Potok, *Matija Blanuša*, *Matija Ivković*, *Nikola Jerković*, *Mile Kvočka*, *Dušan* i *Mihajlo Malobabić*, *Savo Radujković*, *Mirko* i *Pero Sokolović* i *Miloš Sokolović* u PO Pecka, *Dušan Trkulja* i sin *Stanko* u PO Široka Rijeka.

Od decembra 1941. u selu Katinovac nalazili su se PO Pecka u kući trgovca *Matije Ivković Matičke*, i PO Crni Potok u kući *Nikole Bajić Nine*. Odredi se nisu hranili po kućama, već su imali zajedničku kuhinju, a namirnice je sakupljao NOO sela Katinovca. Prisustvo ovih odreda imalo je političkog uticaja i na ljude u selu, tako da je početkom januara 1942. došlo do formiranja PO Katinovac sa sjedištem i zajedničkom kuhinjom u kući *Petra Malobabića*. Za komandira odreda izabran je *Matija Radujković*, a za političkog delegata *Mihajlo Malobabić*. Prvi borci-dobrovoljci bili su svi borci koji su se nalazili u PO Pecka, a priključili su im se i *Nikola Bastaja*, *Petar Ivković*, *Pavao Malobabić Pajkan*, *Dušan Obradović*, *Pavao Vorkapić*, *Rade Vorkapić*, *Dragan Marković* i *Mile Vučetić*. Sem nekoliko vojničkih pušaka, borci su imali samo civilne puške i nešto pištolja.

Odred je bio pasivan i nije izveo ni jednu samostalnu akciju. Zbog neaktivnosti i nedovoljnog broja oružja, početkom marta 1942, poslije neuspjelog napada na ustaše u Vrnograči, komanda 3. bataljona 1. KPO odlučila je da se PO Katinovac rasformira. Veći dio boraca ušao je u PO Pecka i Crni Potok, komandir odreda postavljen je za operativnog oficira komande 3. bataljona, a politički delegat ostao je kod svoje kuće.

U toku 4-godišnje NOB selo Katinovac dalo je 167 aktivnih učesnika, među kojima 130 boraca NOV; 14 su nisioci »Partizanske spomenice 1941«, a poginulo je 50 boraca. Od strane neprijatelja ubijeno je 411 nevinih ljudi, žena i djece, 54 je umrlo od tifusa, a 19 su žrtve rata, što govori daje selo Katinovac izgubilo preko 50% svojih stanovnika. Završetkom rata, selo Katinovac je kao i druga sela Korduna i Banije više ličilo na neuredno groblje, nego na selo. Od 151 kuće izgorjelo je 138, zajedno sa sjenicima i ambarima, jednom riječi sve je popaljeno. Poubijane su i kompletne familije, tako da je u toku NOR-a 1941-1945. ostalo 26 pustih ognjišta.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *BUČAN* Miloša *BOŽO*, 1921, Srbin zanatlija. Član SKOJ-a od 1939, član KPJ od 1941. U toku 1941. borac PO Perna, a zatim sekretar općinskog i kotarskog komiteta SKOJ-a Vojnić. Polovinom 1942. član Okružnog komiteta SKOJ-a za Gorski Kotar, zatim sekretar Kotarskog komiteta KP za Vrhovsko i zamjenik načelnika OZNE za okrug Gorski kotar.
2. *BULIĆ* Mile *DRAGICA*, 1923, Srпкиnja zemljoradnica. U NOV od 1941. Borac-bolničarka 1. brigade 8. divizije i delegat vojne bolnice.
3. *IVIŠEVIĆ* Matije *ILIJA*, 1926, Srbin, đak gimnazije. Od 1941. rukovodilac omladine, borac, delegat voda, pomoćnik komesara čete i bataljona u 2. brigadi 8. divizije i bataljona PPK.
4. *JERKOVIĆ* Rade *NIKOLA*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac u PO Pecka i 2. brigadi 8. divizije. Ratni vojni invalid.
5. *KVOČKA* Ninka *MILE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka stupio 1941. Borac, vodnik, komandir čete i komandant bataljona 2. brigade 8. divizije.
6. *MALOBABIĆ* Sime *DUŠAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka stupio 1941. Borac, desetar i komandir voda u 2. brigadi 8. divizije.

7. *MIŠČEVIĆ* Đurđa *SIMO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. U NOP od 1941. Odbornik i predsjednik NOO sela Katinovac.
8. *TRKULJA* Mile *DUŠAN*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. do polovine 1942. borac-kuvar PO Široka Rijeka, a poslije radio u vojno-pozadinskim ustanovama.
9. *TRKULJA* Dušana *VASILJA*, 1925, Srkinja, zemljoradnica. U organizaciji omladine i AFŽ-a od 1941. Član opštinskog i kotarskog odbora AFŽ-a i u rukovodstvima omladinske organizacije.
10. *VOJNOVIĆ* Pavia *MIHAJLO*, 1916, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. Od 1941. komandir rez. PO Katinovac, komandir PO Crni Potok, komandir čete, komandant bataljona 1. brigade 8. divizije, komandant 1. i 2. brigade 8. divizije, načelnik Štaba Unske operativne grupe, načelnika Štaba i komandant 8. divizije.
11. *VORKAPIĆ* Pavia *MIRKO*, 1912, Srbin, graničar bivše jugoslovenske vojske. Borac, komandir voda i čete od 1941. u PO Pecka i 2. brigade 8. divizije.
12. *VORKAPIĆ* Sime *PERO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Od 1941, borac, delegat voda i komesar čete u PO Pecka i 2. brigade 8. divizije.
13. *VORKAPIĆ* Nikole *RADE*, 1921, Srbin, ugostitelj. Od 1941. rukovodilac omladine sela Katinovac. Borac, delegat voda i komesar čete 1. proleterskog bataljona Hrvatske i 2. brigade 8, divizije.
14. *VUČETIĆ* Stevana *PETAR PERICA*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac, komandir voda i čete, zamjenik i komandant bataljona u PO Crni Potok i 1. brigadi 8. divizije.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *BAKIĆ* Nikole *MILKA*, 1921, Srkinja, zemljoradnica. U NOV od 20. 3. 1942. Poginula kao borac 2. brigade 8. divizije februara 1943. na Drenovači - Lika.
2. *BAKIĆ* Nikole *PETAR*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od juna 1942. Poginuo kao ranjenik 2. brigade 8. divizije u partizanskoj bolnici u Otočcu oktobra 1943.
3. *BASTAJA* Petra *NIKOLA*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 12. 1. 1942. Poginuo kao komandir voda 3. bataljona 1. KPO marta 1942. kod Skakavca.
- A. *BLANUŠA* Miloša *DRAGAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5. 1942. Poginuo kao politički komesar čete 2. brigade 8. divizije marta 1945. kod Bihaća.
5. *BLANUŠA* Jovana *DUŠAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 25. 1.1943. Poginuo kao borac 8. brigade 7. banijske divizije juna 1943. na Sutjesci.
6. *BLANUŠA* Miće *MATIJA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20.8. 1941. u PO Pecka. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
7. *BLANUŠA* Stanka *MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 6. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 21. 1. 1943. kod Krašića.
8. *BLANUŠA* Stevana *MILE*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 3.1943. Ranjen kao politički delegat voda 2. brigade 8. divizije, prebačen avionom za Italiju 1944. umro od rana.
9. *BUĆAN* Mila *MARKO*, 1905, Srbin, oficir bivše jugoslovenske vojske. Poginuo kao komandir čete u borbi protiv Nijemaca aprila 1941. kod Slavenskog Broda.
10. *BUĆAN* Nikole *MIRKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od oktobra 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 12. 4. 1943. kod Plaškoga.
11. *CVJETIČANIN* Đure *STEVAN*, 1927, Srbin, naučnik u Beogradu. U NOV od 20. 10. 1944. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade januara 1945. na sremskom frontu.

12. *IVKOVIĆ Đurđa MATIJA*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od novembra 1941. u PO Pecka. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - parova gora.
13. *IVKOVIĆ Miloša PETAR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 17. 3. 1942. poginuo kod Jablanice u 4. neprijateljskoj ofanzivi kao ranjenik 7. banijske divizije.
14. *IVOŠEVIĆ Tome DRAGAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 10. 11. 1942. u Salopeku kod Slunja.
15. *IVOŠEVIĆ Jovana MILAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 15. 4. 1945. kod Primišlja - Kordun.
16. *IVOŠEVIĆ Tome SAVO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8. 1943. Poginuo kao borac čete za vezu 4. korpusa 7. 11. 1944. kod Cazina - Bosna.
17. *KVOČKA Đure ILIJA*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 7. 12. 1944. kod Ličke Jesenice.
18. *KVOČKA Ninka SLAVKO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao zamjenik komesara čete 1. brigade 8. divizije 31. 12. 1944. kod Poljanla - Plitvice.
19. *MALOBABIĆ Nikole MARA*, 1921, Srkinja, zemljoradnica. U NOV od 11. 1942. Ranjena kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 10. 1943. i podlegla ranama u bolnicu Petrovoj gori.
20. *MALOBABIĆ Matije MIHAJLO*, 1910, Srbin, graničar bivše jugoslovenske vojske. U PO Pecka stupio decembra 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 31.3. U42. na Petrovcu - Petrova gora.
21. *MALOBABIĆ Nikole PAVAO*, 1907, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 2. 1. 1945. kod Vaganca.
22. *MALOBABIĆ Mile PETAR*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao rogljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
23. *MIŠČEVIĆ Stojana MATIJA*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 3. 1942. Poginuo kao komandir voda 13. proleterske brigade 20. 5. 1943. u Žumberku.
24. *MIŠČEVIĆ Ninka MILAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 6. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 16. 4. 1943. kod Plaškoga.
25. *MIŠČEVIĆ Sime MILAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 6. 1942. Poginuo kao komesar inženjerske čete 2. brigade 8. divizije 11. 6. 1943. u Perjasici odnagazne mine.
26. *MIŠČEVIĆ Nikole PAVAO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 6. 1942. Poginuo kao komandir čete 2. brigade 8. divizije novembra 1944. kod Cazina.
27. *MIŠČEVIĆ Đurđa PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 6. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 19. 12. 1943. na Skokovima kod Cazina.
28. *MIŠČEVIĆ Rađa STANA*, 1923, Srkinja, zemljoradnica. U NOV od 1. 7. 1942. Poginula kao bolničarka 3. brigade 8. divizije 20. 2. 1943. kod Lapca - Lika.
29. *MIŠČEVIĆ Đurđa STANKO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 7. 11. 1943. kod Cazina.
30. *OBRADOVIĆ Mile DUŠAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 7. 1942. Poginuo kao borac artiljerijskog divizion 8. divizije septembra 1943. kod Oštarija.
31. *RADUJKOVIĆ Petra ALEKSA*, 1923, Srbin, zanatlija. U NOV od 20. 10. 1944. Poginuo kao borac 1. proleterske brigade januara 1945. na sremskom frontu.
32. *RADUJKOVIĆ Miče ILIJA*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao vojnik bivše jugoslovenske vojske u borbi protiv Nijemaca aprila 1941. kod Rajlovca - Sarajevo

3. *RADUJKOVIĆ* Miče *MATIJA*, 1911, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. U PO Pecka stupio decembra 1941. Poginuo kao operativni oficir 3. bataljona 1. KPO 21. 6. 1942. u Katinovcu.
34. *RADUJKOVIĆ* Stevana *PAVAO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 25. 2. 1943. Poginuo kao borac 7. banijske divizije juna 1943. kod Sutjeske.
35. *RADUJKOVIĆ* Petra *SAVO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka stupio novembra 1941. Poginuo kao delegat voda 2. brigade 8. divizije 31. 2. 1944. kod Vaganca.
36. *SOKOLOVIĆ* Pavia *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao komandir odeljenja 2. brigade 8. divizije 22. 6. 1943. kod Velike Kladuše.
37. *SOKOLOVIĆ* Matije *MILOŠ*, 1920, Srbin, seoski sluga. U PO Pecka stupio 1. 11. 1941. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 25. 1. 1943. u šumi Mašvina, kod Rakovice.
38. *SOKOLOVIĆ* Đurđa *STEVAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
39. *SOKOLOVIĆ* Petra *STOJAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 30. 6. 1942. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije kod Plaškoga 1944. i podlegao ranama u VPB Petrova gora.
40. *TRKULJA-ROSENBLUT* Gustava *ŽAKLIN*, 1910, Poljakinja, profesor, supruga *Stanka Trkulje*. U PO Široka Rijeka stupila oktobra 1941. Uхваćena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori i strijeljana u Zagrebu ili u logoru Jasenovac.
41. *TRKULJA* Dušana *MILOŠ*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni potok stupio 1.12. 1941. Poginuo kao komesar čete 7. divizije 21. 9. 1943. kod Generalskog Stola.
42. *TRKULJA* Dušana *STANKO*, 1906, Srbin, profesor. Prije rata član KP Francuske, jedan od organizatora ustanka 27. 7. 1941. u Katinovcu i Crnom Potoku. Poginuo u sastavu 7. divizije za vrijeme 5. neprijateljske ofanzive.
43. *VOJNOVIĆ* Petra *ĐURO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok stupio novembra 1941. Poginuo kao komesar čete 1. brigade 8. divizije 10. 11. 1943. kod Donje Dubrave.
44. *VOJNOVIĆ* Ilije *MILOŠ*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 24. 1. 1943. Ranjen kao borac KPO. Poginuo kao ranjenik u sastavu 7. divizije za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
45. *VOJNOVIĆ* Ilije *MIRKO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 7. 1942. Poginuo kao delegat voda 2. brigade 8. divizije od aviona 1. 7. 1944. kod Veljuna.
46. *VORKAPIĆ* Jovana *MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 14. 1. 1943. kod Donje Dubrave.
47. *VORKAPIĆ* Marka *SAVO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 6. 1943. kod Cetingrada.
48. *VUČETIĆ* Petra *ALEKSA*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od marta 1942. Poginuo kao komesar čete 2. brigade 8. divizije 7. 4. 1945. kod Primišlja.
49. *VUČETIĆ* Stevana *DRAGAN*, 1914, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. Pobegao iz njemačkog zarobljeništva i 1944. stupio u 1. brigadu 8. divizije. Poginuo novembra 1944. kod Zdenčine (Zagreb).
50. *VUČETIĆ* Jovana *MILE*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOV od marta 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 6. 1944. u Žumberku.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *BAJIĆ* Stevana *JEKA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 3. 1942. u Katinovcu.
2. *BAJIĆ* Stevana *LJUBICA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 3. 1942. u Katinovcu.
3. *BAJIĆ* Sime *PAVA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
4. *BAJIĆ* Sime *STANICA*, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
5. *BAJIĆ* Petra *STEVAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Na povratku iz bjekstva iz Bosne 7. 3. 1943. uhvaćen od ustaša kod Sertić Poljane, ubijen 1944. u logoru u Zemunu.
6. *BAJIĆ* Petra *STOJAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
7. *BAKIĆ* Maksima *JEKA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 10. 1941. kod Novske - Slavonija.
8. *BAKIĆ* Petra *MILKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
9. *BAKIĆ* Petra *NIKOLA*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 3. 1942. u Katinovcu.
10. *BAKIĆ* Nikole *STANA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
11. *BAKIĆ* Petra *SAVA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Petrovoj gori.
12. *BASTAJA* Dušana *DRAGAN*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
13. *BASTAJA* Milivoja *MILKA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Na povratku iz bjekstva iz Bosne uhvaćena od ustaša 24. 2. 1943. kod Sertić Poljane i ubijena u Ogulinu.
14. *BASTAJA* Matije *STANICA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u kući u Katinovcu.
15. *BASTAJA* Tome *STOJAN*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša u kući 10. 4. 1942. u Katinovcu.
16. *BLANUŠA* Stevana *ANKA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
17. *BLANUŠA* Stevana *ANKA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10.4. 1942. u Katinovcu.
18. *BLANUŠA* Ninka *BOGDAN*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
19. *BLANUŠA* Stevana *DRAGICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
20. *BLANUŠA* Mile *DUŠAN*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
21. *BLANUŠA* Stevana *ĐURO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
22. *BLANUŠA* Petra *JOKA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
23. *BLANUŠA* Petra *JOVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
24. *BLANUŠA* Ninka *JOVAN*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
25. *BLANUŠA* Stevana *LJUBICA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.

26. *BLANUŠA* Sime *MARIJA MARA*, 1886, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
27. *BLANUŠA* Stanka *MILA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spalјena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
28. *BLANUŠA* Mile *MILAN*, 1928, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
29. *BLANUŠA* Ninka *MILAN*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
30. *BLANUŠA* Ninka *MILKA*, 1895, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
31. *BLANUŠA* Sime *MILKA*, 1907, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
32. *BLANUŠA* Stanka *MILKA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
33. *BLANUŠA* Stevana *NIKOLA*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
34. *BLANUŠA* Sime *NINKO*, 1897, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
35. *BLANUŠA* Stanka *PETAR*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
36. *BLANUŠA* Mile *RADE*, 1918, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
37. *BLANUŠA* Mile *SIMICA*, 1898, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
38. *BLANUŠA* Ninka *SIMO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
39. *BLANUŠA* Matije *STANKO*, 1897, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen i spalјen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
40. *BLANUŠA* Mile *STANKO*, 1900, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
41. *BOBIĆ* Stojana *DRAGICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
42. *BOBIĆ* Stojana *MIO LJKA*, 1869, Srпкиnja, zemlјoradnica. Živa spalјena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
43. *BOBIĆ* Đure *STOJAN*, 1902, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša februara 1943. u Sertić Polјani kod Plitvica.
44. *BOBIĆ* Jovana *SOKA*, 1892, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
45. *BOBIĆ* Stojana *STOJA*, 1926, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
46. *BUĆAN* Mile *DRAGAN*, 1917, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
47. *BUĆAN* Luke *ĐURO*, 1923, Srbin, trgovački pomoćnik. Ubijen od ustaša 11.5. 1941. u Glini sa stricem *Miloradom*.
48. *BUĆAN* Sime *IVKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1941. u Petrovoj gori.
49. *BUĆAN* Save *KATA*, 1884, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
50. *BUĆAN* Petra *KATA*, 1917, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
51. *BUĆAN* Sime *LUKA*, 1884, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u Katinovcu.
52. *BUĆAN* Pavia *LJUBICA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.

53. *BUĆAN* Luke *MARIKA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša marta 1943. u Sertić Poljani kod Plitvica.
54. *BUĆAN* Pavia *MARIJA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj Gori.
55. *BUĆAN* Nikole *MILE*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
56. *BUĆAN* Sime *MILORAD*, 1889, Srbin, radnik-poštar. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Glini.
57. *BUĆAN* Mirka *MILICA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Petrovoj gori.
58. *BUĆAN* Pavia *NIKOLA*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Petrovoj gori.
59. *BUĆAN* Stevana *NIKOLA*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Glamoča u izbjeglištvu za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
60. *BUĆAN* Petra *PAVAO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden 23. 5. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezovica kod Siska.
61. *BUĆAN* Mile *PAVAO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Podvizdu - Bosna.
62. *BUĆAN* Marka *STANICA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Petrovoj gori.
63. *CVJETIČANIN* Pavia *ANKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
64. *CVJETIČANIN* Petra *DANICA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
65. *CVJETIČANIN* Laze *DRAGICA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
66. *CVJETIČANIN* Nikole *DRAGICA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
67. *CVJETIČANIN* Paje *JANJA*, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
68. *CVJETIČANIN* Đure *JEKA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10.4. 1942. u Katinovcu.
69. *CVJETIČANIN* Đure *LJUBAN*, 1933, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
70. *CVJETIČANIN* Stojana *LJUBICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
71. *CVJETIČANIN* Stojana *MARIJA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
72. *CVJETIČANIN* Đurđa *MARIJA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
73. *CVJETIČANIN* Save *MARKO*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
74. *CVJETIČANIN* Nikole *MATIJA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
75. *CVJETIČANIN* Stojana *MILA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
76. *CVJETIČANIN* Petra *MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.

77. CVJETIČANIN Stojana *MILE*, 1933, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
78. CVJETIČANIN Miloša *MILINKA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10.4. 1942. u Katinovcu.
79. CVJETIČANIN Stojana *MILKA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 10.4. 1942. u Katinovcu.
80. CVJETIČANIN Petra *MILKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
81. CVJETIČANIN Nikole *MILOŠ*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
82. CVJETIČANIN Save *MIRKO*, 1939, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
83. CVJETIČANIN Đure *NIKOLA*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
84. CVJETIČANIN Pavia *NIKOLA*, 1937, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
85. CVJETIČANIN Nikole *PAVAO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
86. CVJETIČANIN Đure *PAVAO*, 1929, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
87. CVJETIČANIN Nikole *PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
88. CVJETIČANIN Nikole *RUŽICA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
89. CVJETIČANIN Stanka *SAVA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustašu 10. 4. 1942. u Katinovcu.
90. CVJETIČANIN Nikole *SAVO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
91. CVJETIČANIN Stevana *STANA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
92. CVJETIČANIN Ćire *STEVAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
93. CVJETIČANIN Petra *STOJA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
94. CVJETIČANIN Petra *STOJA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
95. CVJETIČANIN Nikole *STOJAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
96. CVJETIČANIN Stevana *STOJAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
97. ĐANKOVIĆ Đure *ALEKSA*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
98. ĐANKOVIĆ Gaje *ANKA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
99. ĐANKOVIĆ Mile *ANKA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.

100. ĐANKOVIĆ Ružice ANKA, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
101. ĐANKOVIĆ Petra BOGDANKA, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
102. ĐANKOVIĆ Petra DAMJANA, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
103. ĐANKOVIĆ Alekse DANICA, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
104. ĐANKOVIĆ Petra DANICA, 1939, Srпкиnja, dijete. Zaklana od ustaša 29. 7. 1941. u Debeljoj Kosi.
105. ĐANKOVIĆ Petra DRAGICA, 1938. Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
107. ĐANKOVIĆ Alekse ĐURO, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
108. ĐANKOVIĆ Miloša EVICA, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
109. ĐANKOVIĆ Sime ILIJA, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 9. 7. 1942. u Katinovcu.
110. ĐANKOVIĆ Đure IVAN, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 9. 7. 1942. u Katinovcu.
111. ĐANKOVIĆ Stevana KATA, 1865, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
112. ĐANKOVIĆ Alekse LJUBICA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
113. ĐANKOVIĆ Stojana MILAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
114. ĐANKOVIĆ Stojana MILE, 1891, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
115. ĐANKOVIĆ Petra MILINKA, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
116. ĐANKOVIĆ Miloša PETAR, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
117. ĐANKOVIĆ Stojana PETAR, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
118. ĐANKOVIĆ Mile SAVA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 2. 8. 1941. u Debeljoj Kosi.
119. ĐANKOVIĆ Petra STANA, 1937, Srпкиnja, dijete. Zaklana od ustaša 29. 7. 1941. u Debeljoj Kosi.
120. ĐANKOVIĆ Đurđa STANICA, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 7. 1942. u Katinovcu.
121. ĐANKOVIĆ Save STOJAN, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 7. 1941. u Katinovcu.
122. GRBIĆ Nikole ANĐELKA, 1928, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 6. 1. 1942. u Katinovcu.
123. GRBIĆ Nikole ANKA, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
124. GRBIĆ Mile DRAGICA, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
125. GRBIĆ Nikole DUŠAN, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.

126. *GRBIĆ* Mile *ĐURO*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
127. *GRBIĆ* Ninka *JELA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 3. 1942. u Petrovoj gori.
128. *GRBIĆ* Ninka *LJUBAN*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
129. *GRBIĆ* Nikole *MACA*, 1929, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 6. 1. 1942. u Katinovcu.
130. *GRBIĆ* Save *MARICA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 6. 1. 1942. u Katinovcu.
131. *GRBIĆ* Nikole *MILAN*, 1923, Srbin, đak gimnazije. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
132. *GRBIĆ* Stojana *MILICA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
133. *GRBIĆ* Nikole *MILKA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
134. *GRBIĆ* Ninka *MILOŠ*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 3. 1942. u Petrovoj gori.
135. *GRBIĆ* Nikole *NADA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 6. 1. 1942. u Katinovcu.
136. *GRBIĆ* Dukana *NIKOLA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2.8. 1941. u Katinovcu.
137. *GRBIĆ* Mile *NIKOLA*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
138. *GRBIĆ* Miloša *NINKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
139. *GRBIĆ* Luke *SAVA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
140. *GRBIĆ* Mile *STANA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
141. *GRBIĆ* Jovana *STANICA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
142. *GRBIĆ* Nikole *STANKO*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u Katinovcu.
143. *GRBIĆ* Đure *STOJA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
144. *GRBIĆ* Mile *STOJAN*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
145. *GRBIĆ* Nikole *STOJAN*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u Katinovcu.
146. *GRBIĆ* Nikole *VELJKO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
147. *IVKOVIĆ* Mirka *BOŽO*, 1921, Srbin, učenik u privredi. Ubijen od Nijemaca 1943. u Beogradu.
148. *IVKOVIĆ* Petra *ĐURO*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 8. 1941. u Katinovcu.
149. *IVKOVIĆ* "Đurđa" *JANDRE*, 1909, Srbin, lugar. Ubijen od ustaša 4. 4. 1942. u Katinovcu.
150. *IVKOVIĆ* Petra *MILA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
151. *IVKOVIĆ* Sime *MIRKO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 4. 4. 1942. u Katinovcu.
152. *IVKOVIĆ* Pavia *NEVENKA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Petrovoj gori.
153. *IVKOVIĆ* Dmitra *STANICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica, Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
154. *IVOŠEVIĆ* Save *BOGDAN*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
155. *IVOŠEVIĆ* Nikole *DRAGAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
156. *IVOŠEVIĆ* Save *DRAGICA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.

157. IVOŠEVIĆ Stojana DRAGICA, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
158. IVOŠEVIĆ Stevana JOVAN, 1869, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Katinovcu.
159. IVOŠEVIĆ Jovana KATA, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 3. 1942. u Petrovoj gori.
160. IVOŠEVIĆ Dmitra LJUBICA, 1869, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 23. 3. 1942. u Petrovoj gori.
161. IVOŠEVIĆ Milana LJUBICA, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 23. 3. 1942. u Petrovoj gori.
162. IVOŠEVIĆ Ilije MARICA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942, u Katinovcu.
163. IVOŠEVIĆ Nikole MATIJA, 1901, Srbin, zemljoradnik. Na povratku iz bjekstva u Bosnu uhaćen od ustaša na Sertić Poljani (Plitvice) 7. 3. 1943, odveden u logor Zemun i ubijen 1944.
164. IVOŠEVIĆ Gaje MILAN, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
165. IVOŠEVIĆ Đure MILKA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
166. IVOŠEVIĆ Jovana MILKA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
167. IVOŠEVIĆ Ilije NIKOLA, 1871, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 6. 1941. u Dugačkoj Luci kod Starog Sela.
168. IVOŠEVIĆ Stevana STOJA, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
169. IVOŠEVIĆ Jovana TOMO, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša marta 1943. u Sertić Poljani, kod Plitvica.
170. JAKŠIĆ Nikole DRAGICA, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
171. JERKOVIĆ Mile ĐURO, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
172. JERKOVIĆ Nikole EVICA, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
173. JERKOVIĆ Miloša MILKA, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
- MA. KOLUNDŽIJA Ilije SAVO, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Ustaša 31. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
175. KVOČKA Ilije ĐURO, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
176. MALOBABIĆ Nikole ANKA, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
177. MALOBABIĆ Stevana BOGDAN, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Petrovoj gori.
178. MALOBABIĆ Đure BOGDANKA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12.5. 1942. u Petrovoj gori.

179. MALOBABIĆ Nikole DUŠAN, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden od kuće 23. 5. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezovica kod Siska.
180. MALOBABIĆ Stevana DUŠAN, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942, u Petrovoj gori.
181. MALOBABIĆ Stevana DUŠANKA, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
182. MALOBABIĆ Petra ĐURO, 1935, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10.4. 1942. u Katinovcu.
183. MALOBABIĆ Đurđa JEKA, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
184. MALOBABIĆ Petra JEKA, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10.4. 1942. u Katinovcu.
185. MALOBABIĆ Pavia JEKA, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
186. MALOBABIĆ Nikole KATA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
187. MALOBABIĆ Jovana KATA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
188. MALOBABIĆ Save KATA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
189. MALOBABIĆ Damjana LJUBICA, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od Nijemaca februara 1943. za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive kod Glamoča.
190. MALOBABIĆ Dušana LJUBICA, 1932, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
191. MALOBABIĆ Save LJUBICA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
192. MALOBABIĆ Petra MARA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
193. MALOBABIĆ Jovana MARICA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
194. MALOBABIĆ Petra MARUA, 1917, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.
195. MALOBABIĆ Đure MILAN, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 23. 5. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezovica kod Siska.
196. MALOBABIĆ Petra MILKA, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
197. MALOBABIĆ Petra MILKA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
198. MALOBABIĆ Stojana MILKA, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
199. MALOBABIĆ Tome MILKA, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 16. 9. 1941. u selu Pecka u kući Matije Jakšića.
200. MALOBABIĆ Dušana NIKOLA, 1941, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
201. MALOBABIĆ Stevana NIKOLA, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Petrovoj gori.
202. MALOBABIĆ Save OSTOJA, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.

203. *MALOBABIĆ* Stevana *PAVA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
204. *MALOBABIĆ* Laze *SAVO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
205. *MALOBABIĆ* Petra *SAVO*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
206. *MALOBABIĆ* Stevana *SAVA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
207. *MALOBABIĆ* Stevana *SIMICA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
208. *MALOBABIĆ* Dušana *SIMO*, 1935, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
209. *MALOBABIĆ* Dmitra *STANA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
210. *MALOBABIĆ* Matije *STANICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.
211. *MALOBABIĆ* Stojana *STEVAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša avgusta 1941. u Katinovcu.
212. *MALOBABIĆ* Dmitra *STOJA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
213. *MALOBABIĆ* Save *STOJAN*, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.
214. *MALOBABIĆ* Nikole *TRIVUN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden (kao bolesnik od tifusa) 15. 4. 1943. i ubijen od ustaša.
215. *MALOBABIĆ* Marka *VASILJA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca februara 1943. kod Livna, za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
216. *MAMUZIĆ* Nikole *BOŽICA*, 1865, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
217. *MAMUZIĆ* Dušana *DRAGICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša aprila 1942. u Petrovoj gori.
218. *MAMUZIĆ* Save *EVICA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 16. 9. 1942. u selu Pecka u kući *Matije Jakšića*.
219. *MAMUZIĆ* Matije *MILE*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša aprila 1942. u Petrovoj gori.
220. *MAMUZIĆ* Nikole *MILE*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.
221. *MAMUZIĆ* Dušana *MIRKO*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša aprila 1942. u Petrovoj gori.
222. *MAMUZIĆ* Dušana *SLAVKO*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
223. *MAMUZIĆ* Dušana *RUŽICA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša aprila 1942. u Petrovoj gori.
224. *MAMUZIĆ* Matije *STANA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
225. *MARKOVIĆ* Gaje *PAVAO*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 23. 6. 1942. u Starom Selu - Dugačka Luka.
226. *MILJANOVIĆ* Milana *ANDELJA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.

227. *MILJANOVIĆ* Jovana *BOJA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
228. *MILJANOVIĆ* Stanka *EVICA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša jula 1941. u Dugačkoj Luci - Staro Selo.
229. *MILJANOVIĆ* Milana *RISTA*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
230. *MILJANOVIĆ* Milana *STANKO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
231. *MILJANOVIĆ* Milana *VOJISLAV*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
232. *MIŠČEVIĆ* Stojana *ANKA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
233. *MIŠČEVIĆ* Mile *BOJA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
234. *MIŠČEVIĆ* Nikole *DUŠAN*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
235. *MIŠČEVIĆ* Teodora *ĐURAĐ*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
236. *MIŠČEVIĆ* Stevana *EVICA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
237. *MIŠČEVIĆ* Vuje *JELICA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
238. *MIŠČEVIĆ* Nikole *JOKA*, 1851, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
239. *MIŠČEVIĆ* Stanka *LJUBICA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
240. *MIŠČEVIĆ* Stojana *MARICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
241. *MIŠČEVIĆ* Pavia *MARIJA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu, zajedno sa sestrom *Zorkom* i prababom *Jokom*.
242. *MIŠČEVIĆ* Stojana *MARKO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 6. 1941. u Starom Selu - Dugačka Luka.
243. *MIŠČEVIĆ* Vasilja *MILINKA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
244. *MIŠČEVIĆ* Pavia *MILKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
245. *MIŠČEVIĆ* Matije *NIKOLA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
246. *MIŠČEVIĆ* Stojana *SIMO*, 1936, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
247. *MIŠČEVIĆ* Ilije *STANA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
248. *MIŠČEVIĆ* Miče *STANKO*, 1874, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u šumi Debela kosa - Katinovac.
249. *MIŠČEVIĆ* Save *STOJAN*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.

250. MIŠČEVIĆ Pavia ZORKA, 1941, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu zajedno sa sestrom (bliznakinje) *Marijom* i prababom *Jokom*.
251. OBRADOVIĆ Marka DRAGAN, 1923, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10.4. 1942. u Katinovcu.
252. OBRADOVIĆ Ninka DRAGICA, 1941, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
253. OBRADOVIĆ Ljubana DUŠAN, 1941, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša sa još 41 osobom u kući *Ilije Obradovića* 10. 4. 1942. u Katinovcu.
254. OBRADOVIĆ Ilije ĐURO, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
255. OBRADOVIĆ Ilije ĐURO, 1928, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
256. OBRADOVIĆ Ljubana ĐURO, 1941, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
257. OBRADOVIĆ Laze ILIJA, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na sajam i ubijen od ustaša 10. 5. 1941. u Vrnograči.
258. OBRADOVIĆ Marka ILIJA, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
259. OBRADOVIĆ Petra KATA, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
260. OBRADOVIĆ Dušana LJUBAN, 1940, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
261. OBRADOVIĆ Mile LJUBAN, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
262. OBRADOVIĆ Đure LJUBICA, 1917, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
263. OBRADOVIĆ Stojana LJUBICA, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
264. OBRADOVIĆ Ninka MARA, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
265. OBRADOVIĆ Ilije MARKO, 1877, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
266. OBRADOVIĆ Ninka MARKO, 1931, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
267. OBRADOVIĆ Stojana MILAN, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
268. OBRADOVIĆ Ilije MILE, 1927, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
269. OBRADOVIĆ Janje MILICA, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
270. OBRADOVIĆ Stanka MILICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
271. OBRADOVIĆ Petra MILKA, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.

272. *OBRADOVIĆ* Stojana *MILKA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
273. *OBRADOVIĆ* Ilije *MILOŠ*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
274. *OBRADOVIĆ* Ilije *NIKOLA*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
275. *OBRADOVIĆ* Marka *NINKO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u Crnom Potoku.
276. *OBRADOVIĆ* Ilije *PAVAO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
277. *OBRADOVIĆ* Ninka *PETAR*, 1938, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
278. *OBRADOVIĆ* Matije *RUŽICA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
279. *OBRADOVIĆ* Ninka *SAVA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
280. *OBRADOVIĆ* Marije *SIMICA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
281. *OBRADOVIĆ* Ninka *STANKO*, 1929, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
282. *OBRADOVIĆ* Teodora *STANKO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
283. *OBRADOVIĆ* Stojana *STEVAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
284. *OBRADOVIĆ* Stojana *STOJA*, 1934, Srbin, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
285. *OBRADOVIĆ* Ilije *STOJAN*, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
286. *OBRADOVIĆ* Mihajla *STOJAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
287. *OREŠČANIN* Stojana *DUŠAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 4. 10. 1942. u kući u Katinovcu.
288. *OREŠČANIN* Stojana *LJUBAN*, 1930, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 4. 10. 1942. u kući u Katinovcu.
289. *OREŠČANIN* Đukana *MILKA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
290. *OREŠČANIN* Mihajla *STOJAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
291. *POŠTIĆ* Dmitra *ANKA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
292. *POŠTIĆ* Nikole *DMITAR*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
293. *POŠTIĆ* Stojana *LJUBICA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
294. *POŠTIĆ* Dmitra *MILA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.

295. POŠTIĆ Dmitra NIKOLA, 1940, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
296. RADIĆ Luke MIĆO, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.
297. RADIĆ Nikole MILKA, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
298. RADIĆ Miće SAVA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
299. RADUJKOVIĆ Milana DRAGICA, 1930, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
300. RADUJKOVIĆ Mile DRAGICA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
301. RADUJKOVIĆ Milana ĐURO, 1937, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
302. RADUJKOVIĆ Milana EVICA, 1931, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
303. RADUJKOVIĆ Ilije JEKA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
304. RADUJKOVIĆ Mile JELICA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
305. RADUJKOVIĆ Dukana JOVAN, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u šumi Debela kosa - Katinovac.
306. RADUJKOVIĆ Nikole LJUBICA, 1928, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.
307. RADUJKOVIĆ Petra LJUBICA, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
308. RADUJKOVIĆ Save LJUBICA, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
309. RADUJKOVIĆ Vasilja LJUBICA, 1930, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
310. RADUJKOVIĆ Matije MARIJA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
311. RADUJKOVIĆ Milana MARIJA, 1936, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
312. RADUJKOVIĆ Mile MARIJA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
313. RADUJKOVIĆ Petra MILE, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
314. RADUJKOVIĆ Milana MIKA, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
315. RADUJKOVIĆ Nikole MILKA, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
316. RADUJKOVIĆ Stevana MILOŠ, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
317. RADUJKOVIĆ Mile NIKOLA, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
318. RADUJKOVIĆ Milana PAVAO, 1933, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.

319. *RADUJKOVIĆ* Mile *PETAR*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
320. *RADUJKOVIĆ* Stanka *PETAR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
321. *RADUJKOVIĆ* Stevana *PETAR*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
322. *RADUJKOVIĆ* Vasilija *PETAR*, 1939, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
323. *RADUJKOVIĆ* Vasilija *STANA*, 1892, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
324. *RADUJKOVIĆ* Vasilija *STANA*, 1941, Srpkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
325. *RADUJKOVIĆ* Milana *STEVAN*, 1935, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
326. *RADUJKOVIĆ* Vasilija *STEVAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
327. *SOKOLOVIĆ* Nikole *ĆEDOMIR*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
328. *SOKOLOVIĆ* Pavia *DUŠAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Katinovcu.
329. *SOKOLOVIĆ* Jovana *EVICA*, 1898, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
330. *SOKOLOVIĆ* Nikole *JOKA*, 1896, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
331. *SOKOLOVIĆ* Marka *LJUBICA*, 1898, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
332. *SOKOLOVIĆ* Ilije *MARICA*, 1871, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.
333. *SOKOLOVIĆ* Nikole *MARICA*, 1933, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.
334. *SOKOLOVIĆ* Matije *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. i ubijen od Nijemaca u logoru za ratne zarobljenike u Njemačkoj.
335. *SOKOLOVIĆ* Miloša *MILKA*, 1921, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
336. *SOKOLOVIĆ* Nikole *MILKA*, 1882, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
337. *SOKOLOVIĆ* Pavia *MILKA*, 1929, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu,
338. *SOKOLOVIĆ* Stevana *MILOŠ*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
339. *SOKOLOVIĆ* Stevana *MIRKO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.
340. *SOKOLOVIĆ* Mićana *SAVA*, 1932, Srpkinja, đak. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
341. *SOKOLOVIĆ* Nikole *VASILJ*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 3. 1942. u Katinovcu.

342. *TRKULJA* Sime *KATA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. u Katinovcu.
343. *TRKULJA* Sime *MILKA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. u Katinovcu.
344. *TRKULJA* Mile *MILOŠ*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Katinovcu.
345. *ULEMEK* Vasilja *MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Katinovcu (bio paralizovan - išao na štakama).
346. *ULEMEK* Tome *MILKA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
347. *ULEMEK* Đurđa *VASILJ*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10.4. 1942. u Katinovcu (u borbi za spas jednog ustašu udario kolcem po glavi).
348. *VOJNOVIĆ* Mile *BOJA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.8. 1941. u šumi Debela kosa - Katinovac.
349. *VOJNOVIĆ* Vuje *EVICA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
350. *VOJNOVIĆ* Stevana *ILJA*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 5. 1942. u Petrovoj gori.
351. *VOJNOVIĆ* Dragana *LJUBICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u šumi Debela kosa - Katinovac.
352. *VOJNOVIĆ* Dušana *LJUBICA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.8. 1941. u šumi Debela kosa - Katinovac.
353. *VOJNOVIĆ* Đure *MARIJA MACA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u šumi Debela kosa - Katinovac.
354. *VOJNOVIĆ* Dragana *MILE*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 8, 1941. u šumi Debela kosa - Katinovac.
355. *VOJNOVIĆ* Stevana *MILE*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u šumi Debela kosa - Katinovac.
356. *VOJNOVIĆ* Pavia *MILINKA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. u Katinovcu.
357. *VOJNOVIĆ* Petra *MILINKA*, 1863, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
358. *VOJNOVIĆ* Sime *NIKOLA*, 1902, Srbin, žandarm. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Topuskom.
359. *VOJNOVIĆ* Stevana *PAVAO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u selu Drenovac.
360. *VOJNOVIĆ* Stevana *PAVA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
361. *VOJNOVIĆ* Dragana *PETAR*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u šumi Debela kosa - Katinovac.
362. *VOJNOVIĆ* Sime *SAVA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
363. *VOJNOVIĆ* Dragana *SIMO*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u šumi Debela kosa - Katinovac.
364. *VOJNOVIĆ* Sime *STEVAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.

365. *VORKAPIĆ* Pavia *ANA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
366. *VORKAPIĆ* Jovana *ANKA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
367. *VORKAPIĆ* Sime *ANKA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
368. *VORKAPIĆ* Mile *DANICA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10.4.1942. u Katinovcu.
369. *VORKAPIĆ* Nikole *DANICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
370. *VORKAPIĆ* Tome *DRAGICA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.
371. *VORKAPIĆ* Pavia *DUŠAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.
372. *VORKAPIĆ* Tome *JOVAN*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.
373. *VORKAPIĆ* Vuje *JOVAN*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. na putu za Topusko.
374. *VORKAPIĆ* Tome *KATA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.
375. *VORKAPIĆ* Tome *LJUBICA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.
376. *VORKAPIĆ* Đurđa *MARIJA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
377. *VORKAPIĆ* Petra *MARIJA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Na povratku iz izbjeglištva (iz Bosne) uhvaćena 24. 2. 1943. kod Sertić Poljane i ubijena od ustaša 10. 6. 1943. u Ogulinu.
378. *VORKAPIĆ* Tome *MARKO*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.
379. *VORKAPIĆ* Ružice *MIKA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
380. *VORKAPIĆ* Janka *MILAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Topuskom.
381. *VORKAPIĆ* Nikole *MILA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
382. *VORKAPIĆ* Nikole *MILE*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 16. 7. 1941. u selu Ponikvari.
383. *VORKAPIĆ* Nikole *MILICA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Kada je izašla iz bolnice ubijena od ustaša aprila 1941. u Glini.
384. *VORKAPIĆ* Gaje *MILKA*, 1905, Srpkibja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
385. *VORKAPIĆ* Stojana *MILKA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Na povratku iz Bosne uhvaćena 24. 2. 1943. kod Sertić Poljane i ubijena od ustaša u Ogulinu.
386. *VORKAPIĆ* Stevana *NIKOLA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
387. *VORKAPIĆ* Vuje *NIKOLA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Katinovcu.
388. *VORKAPIĆ* Miloša *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom stanju, kod Velike Kladuše.

389. *VORKAPIĆ* Sime *SAVO*, 1938, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
390. *VORKAPIĆ* Ilije *VUJO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
391. *VUČETIĆ* Jovana *ANKA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Starom Selu.
392. *VUČETIĆ* Rade *BOJA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 3. 1942. u Katinovcu.
393. *VUČETIĆ* Jovana *BOŽICA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
394. *VUČETIĆ* Mile *DRAGICA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
395. *VUČETIĆ* Rade *DUŠAN*, 1926, Srbin, učenik u privredi. Ubijen od Nijemaca 27. 7. 1941. u Beogradu.
396. *VUČETIĆ* Mile *EVICA*, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori,

b) *Umrli od tifusa*

1. *BAJIĆ* Stevana *NIKOLA NINA*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. Bio delegat privremeno formiranog PO Katinovac.
2. *BAJIĆ* Stevana *SIMO*, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 19. 4. 1943. u Katinovcu.
3. *BAKIĆ* Petra *NIKOLA*, 1935, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva - iz Bosne 2. 5. 1943. u Katinovcu.
4. *BASTAJA* *STANICA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u selu Perna.
5. *BASTAJA* Petra *TOMANA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla pri povratku iz bjekstva - iz Bosne 27. 3. 1943. u Katinovcu.
6. *BLANUŠA* Mile *ANKA*, 1939, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz bjekstva iz Bosne 12. 4. 1943. u Katinovcu.
7. *BLANUŠA* Mile *MARA*, 1937, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz bjekstva - iz Bosne 20. 3. 1943. u Katinovcu.
8. *BLANUŠA* Nikole *MARTA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
9. *BUĆAN* Nikole *PAVAO*, 1929, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz bjekstva iz Bosne aprila 1943. u Katinovcu.
10. *BUĆAN* Pavia *STANICA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Katinovcu.
- U. *ĐANKOVIĆ* Ninka *MARIJA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 9. 1943. u Crnom Potoku.
12. *GRBIĆ* Stojaga *MILE*, 1908, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz bjekstva-iz Bosne 17. 4. 1943. u Katinovcu.
13. *IVKOVIĆ* Petra *JEKA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla za vrijeme izbjeglištva 7. 4. 1943. u Crnom Potoku.
14. *JAKŠIĆ* Đure *STANICA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 4. 1943. kod Duvna - u izbjeglištvu za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
15. *JAKŠIĆ* Đure *STOJA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 6. 1943. u Katinovcu po povratku iz izbjeglištva - iz Bosne.

16. JAKŠIĆ Laze VASIUJA, 1882, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Katinovcu po povratku iz izbjeglištva - iz Bosne.
17. JERKOVIĆ Rade VASIUJA, 1902, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Katinovcu.
18. KOLUNDŽIJA Stojana KATA, 1907, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. u Katinovcu
19. KOLUNDŽIJA Vuje STANICA, 1880, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Katinovcu.
20. KVOČKA Petra JEKA, 1905, Srpkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz bjekstva - iz Bosne 11.4. 1943. u Katinovcu.
21. KVOČKA Rade MARICA, 1881, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Peckoj.
22. MALOBABIĆ Đure KATA, 1904, Srpkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz bjekstva - iz Bosne 13. 4. 1943. u Katinovcu.
23. MALOBABIĆ Trifuna KATA, 1941, Srpkinja, dijete; umrla za vrijeme izbjeglištva u Bosni 8. 3. 1943. kod Livna.
24. MALOBABIĆ Petra MILE, 1901, Srbin, zemljoradnik; umro za vrijeme izbjeglištva 25. 3. 1943. u Peckoj.
25. MALOBABIĆ Trifuna MIRJANA, 1941, Srpkinja, dijete; umrla po povratku iz izbjeglištva - iz Bosne 3. 4. 1943. u Katinovcu.
26. MALOBABIĆ Mile PAVAO, 1940, Srbin, dijete; umro po povratku iz bjekstva - iz Bosne 15. 3. 1943. u Peckoj.
27. MALOBABIĆ Petra RADE, 1934, Srbin, dijete; umro po povratku iz bjekstva - iz Bosne 22. 4. 1943. u Katinovcu.
28. MALOBABIĆ Mile SIMO, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
29. MALOBABIĆ Nikole STEVAN, 1906, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz izbjeglištva - iz Bosne 15. 4. 1943. u Katinovcu.
30. MIŠČEVIĆ Marka BRANKO, 1930, Srbin, zemljoradnik; umro 27. 4. 1943. u Katinovcu.
31. MIŠČEVIĆ Rade KATA, 1910, Srpkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz bjekstva-iz Bosne 1.5. 1943. u Katinovcu.
32. MIŠČEVIĆ Kate RADE, 1943, Srbin, dijete (2 mjeseca); umro 7. 3. 1943. na povratku iz bjekstva - iz Bosne kod Korenice - Lika.
33. OBRADOVIĆ Janka MARIJA, 1900, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 3. 1943. u Perni.
34. RADUJKOVIĆ Stevana EVICA, 1907, Srpkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz izbjeglištva - iz Bosne 13. 3. 1943. u Katinovcu.
35. RADUJKOVIĆ Vasilja INDIJA, 1897, Srpkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz izbjeglištva - iz Bosne 21. 4. 1943. u Katinovcu.
36. RADUJKOVIĆ Đukana MILA, 1905, Srpkinja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva - iz Bosne 9. 5. 1943. u Katinovcu.
37. RADUJKOVIĆ Stevana MILKA, 1911, Srpkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz bjekstva - iz Bosne 19. 3. 1943. u Katinovcu.
38. SOKOLOVIĆ Miće EVICA, 1904, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 12. 4. 1943. po povratku iz bjekstva iz Bosne u Katinovcu.
39. SOKOLOVIĆ Damjana JELICA, 1880, Srpkinja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Katinovcu.
10. SOKOLOVIĆ Mile MILINKA, 1941, Srpkinja, dijete; umrla 20. 4. 1943. u Katinovcu.
- U. SOKOLOVIĆ Jovana PAVAO, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 3, 1943. u Katinovcu.
12. TRKULJA Miloša MILE, 1928, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 4. 1943. u Katinovcu.

43. VOJNOVIĆ Stevana JOKA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 3. 1943. u Katinovcu.
44. VOJNOVIĆ Luke SAVA, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 5. 1943. u Peckoj.
45. VOJNOVIĆ Vuje STEVAN, 1937, Srbin, dijete; umro 3. 5. 1943. u Katinovcu.
46. VORKAPIĆ Paje MILA, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla 1. 4. 1943. u Crnom Potoku.
47. VORKAPIĆ Sime PETAR, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 28. 2. 1943. u Vorkapić Selu.
48. VORKAPIĆ Sime RUŽICA, 1869, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
49. VORKAPIĆ Nikole SA VA, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla 2. 3. 1943. kod Glamoča u izbjeglištvu u 4. neprijateljskoj ofanzivi.
50. VORKAPIĆ Vuje SLAVKA, 1939, Srпкиnja, dijete; umrla 9. 4. 1943. u Crnom Potoku.
51. VORKAPIĆ Petra STOJAN, 1905, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 5. 1943. u Katinovcu.
52. VORKAPIĆ Jovana TOMO, 1893, Srbin, zemljoradnik; umro 6. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
53. VUČETIĆ Miloša LJUBICA, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz izbjeglištva 26. 3. 1943. u Katinovcu.
54. ŽUNA Miloša MILAN, 1903, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 4. 1943. u Katinovcu nakon povratka iz Bosne.

c) *Žrtve rata*

1. BASTAJA Đure PETAR, 1941, Srbin, dijete. Obolio i umro od prehlade za vrijeme bježanja ispred ustaša 26. 4. 1942. u Petrovoj gori.
2. BUĆAN Marka *bezimeno*, dijete, rođeno i umrlo istog dana 18. 2. 1943. kod Glamoča, za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
3. BUĆAN Petra SIMO, 1904, Srbin, zemljoradnik. Nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara - marta 1943. u Bosni.
4. IVKOVIĆ Damjana JELICA, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica. Od žalosti za poginulim sinovima Jandrom i Matijom, objesila se 23. 4. 1942. u Peckoj.
5. MALOBABIĆ Mile MATIJA, 1876, Srbin, zemljoradnik. Umro od iznemoglosti, zime i prehlade za vrijeme bježanja ispred ustaša 16. 2. 1942. u Peckoj.
6. MALOBABIĆ Damjana MILE, 1932, Srbin, dijete. Oboleo i umro od zapaljenja pluća za vrijeme bježanja ispred ustaša avgusta 1941. u Peckoj.
7. MALOBABIĆ Stojana STANA, 1942, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade za vrijeme bježanja ispred ustaša 4. 5. 1942. u Petrovoj gori.
8. MIŠČEVIĆ Sime MATIJA, 1876, Srbin, zemljoradnik. Oboleo od prehlade i ratnih uslova života i umro 2. 2. 1942. u Katinovcu.
9. RADUJKOVIĆ Petra LJUBICA, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Obolela i umrla od prehlade za vrijeme bježanja ispred ustaša 17. 4. 1942. u Peckoj.
10. RADUJKOVIĆ Stevana PAVAO, 1911, Srbin, zemljoradnik. Nestao 1943. u Bosni za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
11. SOKOLOVIĆ Sime ANA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade i teških ratnih uslova života za vrijeme bježanja ispred ustaša 3. 4. 1942. u Peckoj.
12. VUČETIĆ Mirka BOGDAN, 1941, Srbin, dijete. Oboleo i umro od prehlade u izbjeglištvu 2. 10. 1942. u Petrovoj gori.
13. VUČETIĆ Mile JOVAN, 1892, Srbin, zemljoradnik. Nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara - marta 1943. u Bosni.

14. VUČETIĆ Mile MARKO, 1889, Srbin, zemljoradnik. Nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara - marta 1943. u Bosni.
15. VUČETIĆ Marka SAVA, 1935, Srkinja, dijete. Nestala za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara - marta 1943. u Bosni.
16. VUČETIĆ Marka STANICA, 1925, Srkinja, zemljoradnica. Nestala za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara - marta 1943. u Bosni.
17. VUČETIĆ Marka STANKO, 1930, Srbin, dijete. Nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara - marta 1943. u Bosni.
18. VUČETIĆ Riste STANKO, 1872, Srbin, zemljoradnik. Umro 7. 9. 1943. u Katinovcu od rana - promrzlina zadobivenih za vrijeme bježanja ispred Nijemaca i ustaša u 4. neprijateljskoj ofanzivi januara - marta 1943.
19. ŽUNA Stevana BOŽICA, 1882, Srbin, zemljoradnik. Obolela i umrla od prehlade za vrijeme bježanja ispred ustaša 18. 12. 1942. u Katinovcu.

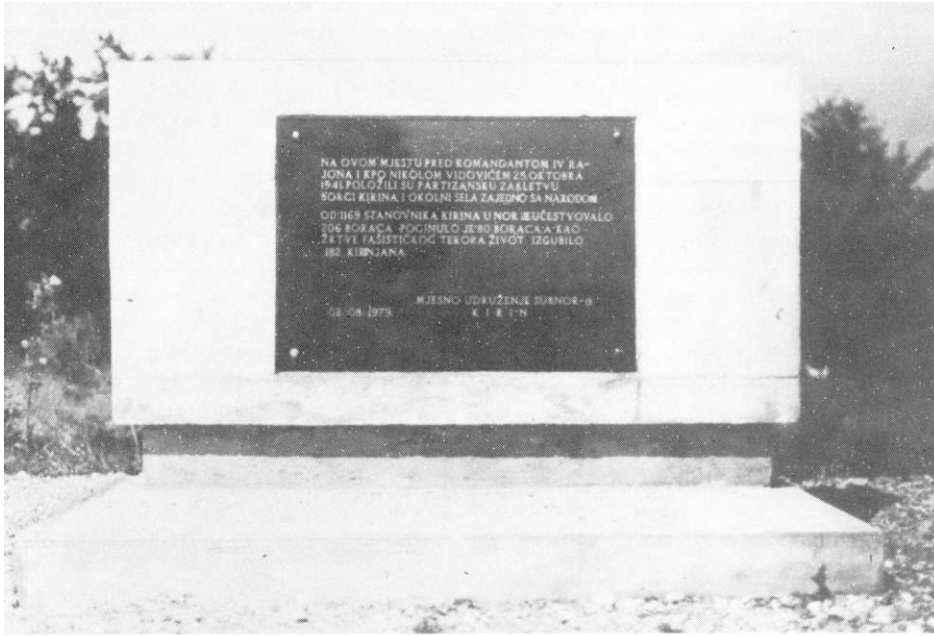
NAPOMENA: Na spomeniku borcima i žrtvama fašističkog terora u Katinovcu uklesano je 375 imena, što se ne slaže sa brojem mrtvih unetih u ovu knjigu, jer su mnogi zaboravljeni, a nisu uneti svi umrli od tifusa i žrtve rata. Prvo prikupljanje i provjeru podataka izvršio je Rade Malobabić, a zatim Mile Kvočka, Ilija Ivošević, Milan Bučan, Dragan Bastaja, Stanko Malobabić, Milan Sokolović, Miloš Mišević, Vasilj Radujković, Pavle Vorkapić, Mite i Dura Malobabić, Miloš Mišević, Dušan Trkulja, Milan Bučan i Jovan Mijanović.

KIRIN

Sjeverno od Vrginmosta, između Pješćanice, Ostrožina, Šljivovca, Trepće, Črelušnice, Bovića i Kozarca, prostire se selo Kirin. Prema popisu stanovništva iz 1931. odine u Kirinu je bilo 1169 stanovnika, uoči rata 1941. oko 200 domaćinstava sa oko >00 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu, 1948. godine, bilo je 187 domaćinstava sa 753 stanovnika. U toku 4-godišnje NOB u Kirinu su poginuli, kao borci NOV žrtve fašističkog terora *oko 260 stanovnika ili skoro svaki peti*.

Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici. Selo rasuto i grupisano po zaseocima: Roknići, Halavanje, Bjelići, Komazeci, Kartalije, Kajunići, Pećinari, Brdari, Guberine, Šašići, Pavlovlji, Bulati, Potočari, Novakovići, Korkuti, n/ići i Žutići, smještenim između rječica Velike i Male Trepće. Još prije rata selo je imalo 4-godišnju osnovnu školu (osnovana 1893. godine, spaljena od ustaša 2. 2. 1942, kao škola), tako da su skoro sva djeca osim dosta velikog postotka ženske djece, završavala osnovno školovanje. *Preovladavale su siromašne porodice, pored nekoliko ednjeimućnih, dok bogatih nije ni bilo*. I ovdje je postojao problem privredne neraz-enosti, tako da su mnogi ljudi odlazili za zaradom van teritorije kotara Vrginmosta, i van zemlje.

Sve do rata u selu nije postojala organizacija KPJ. No, i pored toga, ljudi su se in-resovali za sva politička zbivanja i bili na strani snaga koje su se borile za pravednije dske odnose. Uoči dizanja oružanog narodnog ustanka u Kirinu je postojala partijska lja od 6 članova: *Vaso Bulat*, radnik, *Vaso Guberina*, zemljoradnik, *Mile Novaković*, mljoradnik, *Simo Novaković*, đak (sekretar), *Dragan Pavlović*, zemljoradnik i *Đuro*

Spomenik zakletve, palim borcima i ŽFT

TEKST NA SPOMENIKU: »Na ovome mjestu pred komandantom IV rajona I KPO Nikolom Vidovićem 25. oktobra 1941. položili su partizansku zakletvu: borci Kirina i okolnih sela zajedno sa narodom. Od 1169 stanovnika Kirina u NOR-u je učestvovalo 206 boraca. Poginulo je 80 boraca, a kao žrtve fašističkog terora život je dalo 182 Kirijanina.«

Pavlović, zemljoradnik. Među simpatizerima KP isticali su se *Milan Korkut*, obučarski radnik, *Mane Pavlović*, pisar općine Bović, *Milan Marka Pavlović*, radnik i *Stanko Žutić*, trgovački pomoćnik. Njima se neposredno pred ustanak priključuje *Milan Pavlović Mićun*,¹⁾ potporučnik bivše jugoslovenske vojske i učitelj *Branko Žutić*²⁾ koji postaju i glavni organizatori oružanog narodnog ustanka u rejonu Kirina.

1) *Milan Pavlović Mićun*, pitomac Konjičke vojne akademije u Čakovcu, proizveden u čin potporučnika godinu dana prije završetka školovanja, jer je Akademija zbog rata raspuštena. Dolazi 10. jula 1941. u Kirin i odmah se uključuje u rad na pripremi ustanka.

2) *Branko Žutić*, učitelj u Vrginmostu, 10. jula napušta učiteljsku službu i dolazi u Kirin, gdje odmah otpočinje rad na organizovanju ustanka zajedno sa *Radom Bulatom*, sekretarom Kotarskog komiteta KPH Vrginmosta i sekretarom kirinske ćelije KP *Simom Novakovićem*.

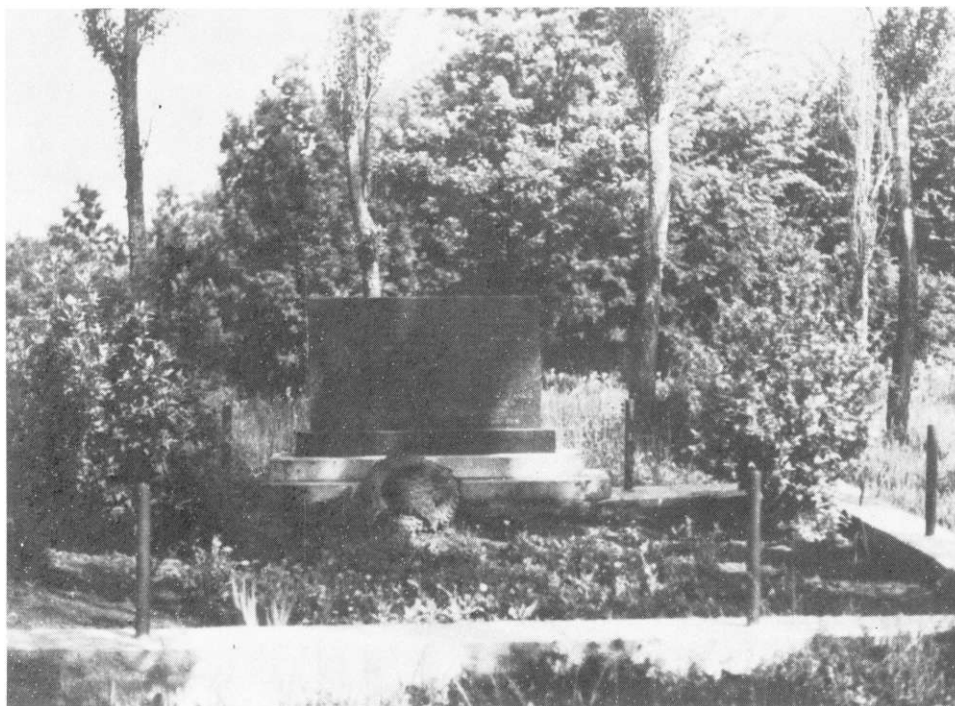
Organizovaniji rad članova i simpatizera KP počinje u maju 1941. godine. Do početka ustanka ova partijska organizacija radila je, uz pomoć *Rade Bulata*, sekretara Kotarskog komiteta KPH, na svom idejno-političkom i organizacionom jačanju, kao i na pripremi za oružanu borbu. Jedan od osnovnih zadataka bio je prikupljanje oružja. *Simo Novaković* i *Milan Marka Pavlović* imali su svoje karabine i zajedno sa *Pavlom Bulatom* obučavali omladinu u rukovanju oružjem.

Kao i drugim selima, tako je i narodu Kirina, po dolasku ustaša na vlast, prijetila opasnost od represalija, hapšenja i ubijanja, i to od ustaša iz susjednih hrvatskih sela Bučice, Ilovačka, Lukinića i Lasinje, te od žandarma iz Vrginmosta i Bovića. Da bi se

narod zaštitio od iznenadnih ustaških upada, partijska ćelija je preduzela mjere predostrožnosti. Tako su, od juna 1941. godine, formirane seoske straže, koje su pratile pokrete ustaša i na vrijeme obavještavale stanovništvo, kako bi se moglo skloniti.

Prvi ustaški zločini izvršeni su u Kirinu 13. jula 1941. godine, kada su odvedeni i ubijeni *Simo Novaković*, sekretar ćelije KP i simpatizeri KP *Milan Korkut* i *Stanko Žutić*, kao i omladinac *Stanko Novaković*. Uhapšen je i omladinac *Veljko Šašić*, ali je uspio pobjeći iz Vrginmosta. Bio je to težak gubitak za ovu partijsku organizaciju. Zato su mjere predostrožnosti pooštrene, a ljudi su stalno upozoravani da ne čekaju ustaše kod kuća.

U toku priprema za ustanak, zahvaljujući političkoj aktivnosti članova i simpatizera KP, ustaške vlasti nisu uspijevale, i pored raznih pokušaja obmanjivanja, privoliti narod na »pokrst«, a oružje, koliko ga je bilo, nije predavano, već je čuvano za oružanu borbu. Stanovništvo Kirina i okolnih sela bilo je među prvima na teritoriji kotara Vrginmosta, pa i na Kordunu, koje se masovno odazvalo pozivu KPJ na oružani ustanak.

Spomenik palim borcima

TEKST NA SPOMENIKU: »U herojskoj borbi naših naroda za slobodu od 1941. do 1945. godine pali su na raznim bojištima širom naše zemlje i sinovi prvoborci ovog ustaničkog kraja čiji su posmrtni ostaci sahranjeni u ovoj grobnici.

*Pavlović Milan
Jovanović Dušan
Štević Joža
Bulat Đuro
Nikoliš Miloš
Kartalija Ljuban*

*Mitrović Stevo
Pavlović Dmitar
Pavlović Dušan
Stanojević Dušan
Radanović Nikola
Kartalija Simo*

*Bulat Vaso
Ivković Milan
Alajica Vaso
Kartalija Stanko
Mitrović Mile
Šašić Marko«*

Poslije savjetovanja u šumi Abez, 19. jula, i Vidovićeve akcije, 23. jula 1941. godine, i u Kirinu počinje organizovanje narodnog ustanka. Prvog avgusta 1941. godine *Branko Žutić* organizuje prvi javni zbor naroda na Čičinom groblju, na kome je pored stanovnika Kirina, prisustvovao i veći broj izbjeglica iz Kozarca, Bovića, Golinje, Čremušnice, Šljivovca, Ostrožina, Trepće i Dugog Sela. Zboru, kojim su rukovodili *Branko Žutić* i *Milan Pavlović Mićun*, prisustvovao je i španski borac *Ivan Rukavina* (konspirativno ime *Ivan Mladić*) u ime rukovodstva NOP-a Korduna i Banije.

Cilj zbora je bio da se narod upozna sa odlukom KP o dizanju ustanka i da se otpočne sa oružanom borbom. O vojno-političkoj situaciji u svijetu i zemlji, o odluci KP za dizanje ustanka i o potrebi i neizbježnosti oružane borbe protiv okupatora - Nijemaca i Italijana i njihovih slugu, domaćih izdajnika ustaša, domobrana i žandarma, govorili su *Branko Žutić*, *Mićun Pavlović* i *Ivan Rukavina*. Prihvaćena je odluka da se otpočne oružana borba i da se po selima formiraju borbene grupe i odredi. U uže rukovodstvo ustanka, koje je nazvano Komitetom narodne odbrane, izabrani su: *Branko Žutić*, *Milan Pavlović Mićun*, *Milan Jovana Korkut*, *Nikola Pavlović Nikica* i *Damjan Roknić*. Zaključeno je da sutradan, 2. avgusta 1941. godine, na isto mjesto dođu svi za borbu sposobni muškarci i donesu oružje jer će se izvršiti smotra i formirati borbene grupe - odredi.

Tako je na Čičinom groblju formiran odred od 22 dobrovoljca i podijeljeno sakupljeno oružje uglavnom civilno. Formiranju odreda prisustvovao je i *Nikola Vidović* sa svojim odredom »Štipan«.

Istog dana po formiranju, Kirinski odred je izveo i prvu oružanu akciju. Učesnik te akcije *Branko Žutić* zapisao je (citat iz časopisa »Nastava historije« br. 2/1951):

»U pravcu zbora na brijegu, zaklonjenog grmljem, približavala se patrola, u kojoj je bio žandarmerijski podnarednik *Didović* iz Bovića i jedan ustaša. Javilo se sedam dobrovoljaca sa pištoljima u džepovima, koji su im prišli i odmah ih bez borbe razoružali. Patrola je bila iznenađena. Da je podnarednik bio uvjeren da je ovo organizirani istup naroda, a ne slučajni ispad pojedinaca, vidi se po tome što je odmah iz zatvora (u jednom podrumu) napisao pismo naslovivši ga »vođa ovog naroda«, kojim se poziva na svoj raniji demokratski odnos prema narodu, pa na osnovu toga moli da ih narod obojicu pusti na slobodu, i to sa oružjem, a da će oni kod vlasti zastupati interese naroda i ukazati na opravdanost narodnog negodovanja protiv terora divljih ustaša.

Ovaj gest zarobljenog oružanog neprijatelja u prvom sukobu naroda sa ustaškom državom odmah je pokolebao i zaveo nekolicinu prisutnih, koji su predlagali da se molbi u potpunosti udovolji. Međutim, energičnom intervencijom članova Partije, koji su bili ujedno i članovi izabranog Komiteta narodne odbrane, ovaj je oportunistički predlog narod odbio i odlučio da se zarobljenici puste na slobodu bez oružja. Ovakvo je rešenje doneseno iz obazrivosti prema žandarmu *Didoviću*, jer je zaista bio relativno dobar prema narodu, a njegov pratilac ustaša nije bio kompromitiran kao koljač. Oružje je zadržano, da bi se time pokazalo neprijateljskoj vlasti da s njom nema izmirenja. Ujedno se

ovakvom odlukom nastojalo odmah djelovati propagandno u neprijateljskim redovima i moralno-politički potkopavati protivnika. (*Didović* je kasnije došao u partizane, a ustaša je istupio iz ustaških redova.)«

Sljedeću oružanu akciju protiv neprijatelja borci kirinskog rejona izveli su 10. avgusta 1941. godine. Toga dana 18 ustaša i žandara iz Petrinje i Bovića pokušali su preći preko mosta na Velikoj Trepči u Kirin. Dočekani paljbom jedne desetine ustanika, pobjegli su s jednim ranjenikom. U toj borbi ranjen je borac Rade Komadina, prvi ranjenik u kirinskom rejonu.

Poslije defanzivnog iščekivanja i samozadovoljstva prvim uspjesima, a prema direktivi Partije, počele su se izvoditi manje akcije iz zasjede, a 12. avgusta narod Kirina, zajedno sa ustanicima iz susjednih sela, učestvuje u napadu na općinsko mjesto Bovića. Oslobođenjem Bovića proširila se slobodna teritorija, a rejon Kirina je prozvan Kirinskom republikom. Pod tim imenom ostao je poznat ne samo na teritoriji Korduna već i u jednom dijelu Banije, pa i u CK KPH, koji je tada bio još u Zagrebu.

Nakon ovih uspjeha ustaška je vlast, 13. avgusta, preduzela napad na kirinski rejon i snagom od oko jedne bojne (bataljona) ustaša, domobrana i žandarma uspjela razbiti slabo naoružane i još neiskusne ustanike i njihove nejedinstveno vođene borbene jedinice. Ustanici su se u neredu povukli u pravcu Sjeničaka i šume Kremušnice, a jedan broj žena, djece i staraca posakrivao se po obližnjim šumarcima i grmlju. Ubrzo nakon povlačenja neprijateljskih jedinica borci i narod su se vratili svojim kućama.

Poslije razbijanja fronta ustanika, a zahvaljujući stalnoj aktivnosti Vidovićeveg odreda, početkom oktobra se ponovo okupljaju borci Kirinskog partizanskog odreda. Ovaj odred, kao i ostali partizanski odredi na ovome dijelu kotara Vrginmosta, od tada djeluje pod komandom Nikole Vidovića, prvog komandanta 4. rejona, a kasnije, kao vod ulazi u sastav 1. čete 4. bataljona 1. KPO. Zaključno sa 1941. godinom iz Kirina je u partizane otišlo oko 80 dobrovoljaca, čija se imena nalaze u spisku nosilaca »Partizanske spomenice 1941« i u spisku poginulih i umrlih boraca.

U toku septembra 1941. godine u Kirinu je izabran prvi NOO, a formirane su organizacija omladine i organizacija AFŽ-a.

Na zajedničkom skupu naroda, 19. septembra, u NOO su izabrani *Vaso Jovana Bulat*, *Nikola Dmitrović*, *Milan Jovana Korkut*, *Dragan Nikole Pavlović* i *Damian Jovana Ioknić*, predsjednik.

Sutradan, 20. septembra, održana je osnivačka skupština žena. Formirana je organizacija AFŽ-a i izabran odbor, u koji su ušle: *Vasilija M. Dmitrović*, predsjednica, *Inčija R. Dragojević*, *Evica Pavlović*, *Milka R. Pavlović*, *Stana Pavlović*, *Seka J. Stanković* *Stanka Šašić*.

Krajem septembra formirana je i omladinska organizacija, a od najaktivnijih omladinaca i organizacija SKOJ-a u sastavu: *Ljubica Vuje Bulat*, *Dragica Pavia Dragović*, *Milka Marka Guberina*, *Maca Stanka Kajganić*, *Sava Sime Novaković*, *Danica Nikole Pavlović*, *Danica Rade Pavlović*, *Maca Petra Pavlović*, *Mičo Rade Pavlović Bokić*, *Milka Stevana Pavlović*, *Miloš Đure Pavlović*, *Nikola Mile Pavlović*, sekretar, *Mičan Rade 9oknić*, *Danica Đure Stanković* i *Nikola Stanka Šašić*.

U toku NOB Kirin je dao oko 206 boraca, od kojih su 33 nosioci »Partizanske spomenice 1941«, a 80 poginulih ili umrlih kao borci NOV, 111 stanovnika su ubile ustaše, 10 ih je umrlo od tifusa, a 25 su žrtve rata. Partizanski vojni sud je dvojicu osudio na smrt zbog pljačke narodne imovine, a dvojicu zbog ubistva. Decembra 1941. i januara 1942. godine ustaše su popalile selo i opljačkale što se ponijeti moglo.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *BIJELIĆ* Sime *DUŠAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio oktobra 1941. i ostao u istom odredu i u 4. bataljonu 1. KPO do formiranja brigade, a zatim bio borac 1. brigade 8. divizije.
2. *BULAT* Vuje *LJUBICA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. U NOV od kraja 1941. godine kao borac-kuvarica u 4. bataljonu 1. KPO. Od avgusta 1942. godine do kraja rata radila u pozadini.
3. *BULAT* Nikole *MARKO*, 1918, Srbin, opančar. U PO Kirin stupio avgusta 1941. Od polovine 1942. bio desetar, komandir voda, zamjenik komandira i komandir čete, a zatim komandant bataljona u 1. brigadi 8. divizije i u Seljinoj brigadi 34. divizije.
4. *BULAT* Vuje *MILAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio 1941. i ostao u 4. bataljonu 1. KPO, 1. brigade 8. divizije, u Turopoljsko-posavskom odredu i Žumberičkoj brigadi 34. divizije. Rat završio kao komandant bataljona.
5. *BULAT* Sime *MILE MIČETA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. U NOV od avgusta 1941. kao borac, desetar i delegat voda 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
6. *BULAT* Nikole *PAVAO*, 1917, Srbin, sarač. U NOV od avgusta 1941. kao borac, desetar, vodnik, komandir čete 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
7. *BULAT* Vuje *TEODOR TEŠO*, 1919, Srbin, obučar. Od avgusta 1941. bio u PO Štipan i Kirin, od januara 1942. komandir 3. čete 4. bataljona 1. KPO, a zatim na dužnosti komandanta bataljona, PO odreda i brigade. Prvi koji je sa vodom kordunaških partizana prešao u Pokuplje i Žumberak, u proljeće 1942, radi pomoći i širenja NÖB u ovim krajevima.
8. *BULAT* Teodora *VUJO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Od avgusta 1941. borac PO Kirin i u 4. bataljonu 1. KPO, a od polovine 1942. borac, ekonom čete i intendant bataljona u jedinicama i ustanovama Kordunaškog vojnog područja.
9. *GUBERINA* Jovana *DRAGICA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. U NOV od 1941. kao borac, bolničarka, referent saniteta bataljona u 4. bataljonu 1. KPO, 8. divizije i pomoćnik referenta saniteta Karlovačkog vojnog područja.
10. *HALAVANJA* Stevana *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od avgusta 1941. kao borac, desetar, komandir voda i pomoćnik komesara čete 4. bataljona 1. KPO i 8. divizije.
11. *KAJGANIĆ* Stanka *MACA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. U NOV od novembra 1941. kao borac-kuvarica u 4. bataljonu 1. KPO do avgusta 1942, a zatim do kraja rata u pozadini.
12. *KARTALIJA* Petra *MATIJA*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio oktobra 1941. i ostao kao borac u 4. bataljonu 1. KPO, u Pokupsko-turopoljskom PO i 34. diviziji.
13. *KATIĆ* Mile *PETAR*, 1899, Srbin, lugar. U NOV od oktobra 1941. kao borac, desetar, delegat voda, zamjenik komesara čete u 4. bataljonu 1. KPO i 8. divizije.
14. *KORKUT* Đure *MIRKO*, 1925, Srbin, konobar. U PO Kirin stupio septembra 1941. U toku rata bio desetar, komandir voda, delegat voda, zamjenik komesara čete i bataljona u 1. četi 4. bataljona 1. KPO, i 2. brigade 8. divizije.
15. *KORKUT* Milana *STEVAN*, 1922, Srbin, stolar. U PO Kirin stupio 2. 8. 1941, zatim bio u 4. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije kao desetar, vodnik i komandir čete.
16. *MIRILOVČ* Stevana *VASO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio 1941. i ostao kao borac, desetar i komandir voda u 4. bataljonu 1. KPO, u Unskoj operativnoj grupi i 8. diviziji.
17. *PAVLOVIĆ* Petra *ADAM*, 1919, Srbin, trgovački pomoćnik. U PO Kirin od 2. 8. 1941. Sekretar partijske ćelije PO Kirin, politički delegat voda, politički komesar čete 2. bataljona 4.

- kordunaške brigade i pomoćnik političkog komesara istog bataljona, politički komesar 4. bataljona iste brigade, pomoćnik političkog komesara 8. divizije, načelnika veze 8. divizije i načelnika veze 4. korpusa.
18. PAVLOVIĆ Petra ĐURO, 1905, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio oktobra 1941, a zatim bio borac, vodnik voda u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
 19. PAVLOVIĆ Dušana LJUBAN, 1919, Srbin, trgovački pomoćnik. U PO Kirin stupio oktobra 1941, a zatim bio u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije kao borac, desetar i komandir voda.
 20. PAVLOVIĆ Mile LJUBAN, 1918, Srbin, trgovački pomoćnik. U PO Kirin stupio avgusta 1941, a zatim bio u 4. bataljonu 1. KPO i 2. brigadi 8. divizije kao borac, delegat voda i komesar bolnice u Peckoj.
 21. PAVLOVIĆ Petra MILKA MACA, 1924, Srpkinja, zemljoradnica. Za NOP radi od početka ustanka kao član SKOJ-a i omladinski rukovodilac u općinskom, kotarskom i okružnom komitetu SKOJ-a.
 22. PAVLOVIĆ Vase MIHAJLO, 1914, Srbin, žandar. U decembru 1941. bio ranjen i za vrijeme rata ostao na terenu kao politički radnik u organizaciji NOO i član kotarskog odbora NOF i tajnik NOO kotara Vrginmost.
 23. PAVLOVIĆ Adama MILAN MIĆUN, Srbin, potporučnik bjv. U danima ustanka 1941. komandant kirinskog rejona, a po formiranju divizija bio načelnik Štaba 7. i 8. divizije i komandant 7. divizije.
 24. PAVLOVIĆ Mile MILAN, 1901, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio avgusta 1941, a zatim bio borac u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
 25. PAVLOVIĆ BOKIĆ Rade MILAN MIĆAN, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od novembra 1941. kao borac, delegat voda, pomoćnik komesara čete i bataljona i komesar 4. bataljona 1. KPO i 8. divizije.
 26. PAVLOVIĆ Nikole DANICA, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Do odlaska u partizane, decembra 1941, radi na terenu u organizaciji omladine i AFŽ-a, a od polovine 1942. pa do kraja rata je ponovo na terenu kao član Općinskog, Kotarskog i Okružnog odbora AFŽ-a.
 27. PAVLOVIĆ Mile NIKOLA, 1924, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio oktobra 1941, a zatim bio borac 4. bataljona 1. KPO, delegat voda i zamjenik komesara bataljona u 2. brigadi 8. divizije.
 28. PAVLOVIĆ Marka PETAR, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio avgusta 1941. Bio borac 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
 29. PAVLOVIĆ Stanka SIMO, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od avgusta 1941, kao borac, komandir voda i pomoćnik intendanta brigade u 4. bataljonu 1. KPO i 8. divizije.
 30. PAVLOVIĆ Mile STEVAN, 1906, Srbin, obučar. U PO Kirin stupio avgusta 1941. u 4. bataljon 1. KPO i 1. brigade 8. divizije bio komandir voda i čete.
 31. ROKNIĆ Damjana VASILJ, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od novembra 1941. kao borac i delegat voda u 4. bataljonu 1. KPO i 8. divizije. Poslije ranjavanja radi u pozadini kao politički radnik.
 32. ŠAŠIĆ Damjana MILJKAN, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio avgusta 1941. Ranjen decembra 1941. i kao nesposoban za vojsku ostao na terenu i radio kao odbornik u NOO sela Kirin i društveno-politički radnik.
 33. ŽUTIĆ Stanka BRANKO, 1909, Srbin, učitelj. Jedan od organizatora ustanka, operativni oficir 4. bataljona 1. KPO i 4. kordunaške brigade, rukovodilac kulturno-prosvjetnog rada 1. brigade i 8. divizije i referent za prosvjetu Okružnog NOO za Kordun - Karlovac.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *ALAJICA* Uroša *VASO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od avgusta 1941. Sam se ubio, kao borac 4. bataljona 1. KPO, u bezizlaznoj situaciji 18. 4. 1942. u Kirinu.
2. *BEKIĆ* Damjana *DRAGAN*, 1920, Srbin, kovački radnik. U NOV od 10. 1. 1942. Utopio se u rijeci Korani, kao borac 3. brigade 8. divizije, 11. 8. 1943. godine kod Slunja.
3. *BIJELIĆ* Marka *PETAR*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio avgusta 1941. Bio prvi komandir PO Kirin. Sa te dužnosti smenjen 10. 4. 1942. Opoljen od ustaša, sam se ubio 18. 4. 1942. u Kirinu, šuma Jasenje.
4. *BIJEUĆ* Mile *SIMO*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 3. 1944. Poginuo, kao borac 2. brigade 8. divizije, 6. 5. 1945. kod Ilirske Bistrice u Sloveniji.
5. *BIJELIĆ* Stanka *STEVAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio 1941. Zarobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, u Kirinu 18. 4. 1942. i strijeljan od ustaša u Zagrebu.
6. *BULAT* Milana *BRANKO*, 1918, Srbin, poštanski službenik. Član KPJ od 1939. Ubijen od Nijemaca, kao član KPJ, 11.8. 1942. u logoru na Banjici - Beograd.
7. *BULAT* Janka *ĐURO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio 12. 10. 1941. Ranjen kao borac 4. bataljona 1. KPO i živ pao u ruke ustašama koje su ga ubile 20. 1. 1942. na kosi Čuka u Kirinu.
8. *BULAT* Nikole *PETAR*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio 6. 10. 1941. Zarobljen 1. 1. 1942. kod Trepče kao borac 4. bataljona 1. KPO, i od ustaša obješen u Zagrebu.
9. *BULAT* Teodora *VASO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio 25. 10. 1941. Kao borac 4. bataljona 1. KPO bio je opkoljen 1.1. 1942. u Kirinu i sam se ubio.
10. *DMITROVIĆ* Sime *ĐURO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV od januara 1943. Poginuo, kao borac 1. brigade 8. divizije, 19. 5. 1943. kod Vratnika, istočno od Senja.
11. *DMITROVIĆ* Nikole *JANDRE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Odbornik NOO od 15. 11. 1941. U NOV od 2. 5. 1942. Poginuo, kao delegat voda 3. brigade 8. divizije, 17. 3. 1944. kod Košara - Ogulin.
12. *DMITROVIĆ* Stanka *MILE*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio novembra 1941. Poginuo, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 2. 1. 1942. u Kirinu.
13. *DMITROVIĆ* Rade *SIMO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 5. 1943. Poginuo, kao borac 1. brigade 8. divizije, 7. 6. 1943. na Gojaku kod Ogulina.
14. *DMITROVIĆ* Sime *STEVO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1942. Poginuo, kao mesar čete 3. brigade 8. divizije, 6. 2. 1945. kod Vaganca - Kordun.
15. *GUBERINA* Matije *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 1. 1942. Poginuo, kao borac 1. brigade 8. divizije, 20. 5. 1943. kod Žute Lokve.
16. *HALAVANJA* Mojsije *MILAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo, kao vodnik 1. brigade 8. divizije, 1.1. 1943. kod Krašića - Žumberak.
17. *HALAVANJA* Vuje *MILAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio oktobra 1941. Poginuo, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu.
18. *JUZBAŠA* Stanka *DUŠAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 3. 1943. Poginuo, kao in-tendant bataljona 2. brigade 8. divizije, 6. 5. 1945. kod Ilirske Bistrice - Slovenija.
19. *KAJGANIĆ* Mile *ĐURO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio oktobra 1941. Zarobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO u pećini u Kirinu, 18. 4. 1942, i strijeljan od ustaša u Zagrebu.

20. *KAJGANIĆ* Teodora *STANKO*, 1905, Srbin, *zemljioradnik*. U *PO Kirin* od 15. 11. 1941. Zarobljen, kao borac 4. bataljona u Kirinu, 18. 4. 1942. i strijeljan od ustaša u Zagrebu.
21. *KAJGANIĆ* Bože *VASO*, 1918, Srbin, *zemljioradnik*. U *NOV* od oktobra 1941. Poginuo, kao borac 4. bataljona 1. KPO, decembra 1941. u Ostrožinu.
22. *KARTAUJA* Ilije *LJUBAN*, 1922, Srbin, *zemljioradnik*. U *PO Kirin* stupio oktobra 1941. Poginuo, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu.
23. *KARTALIJA* Stanka *SIMO*, 1901, Srbin, *zemljioradnik*. U *PO Kirin* stupio oktobra 1941. Poginuo od neprijateljskog minobacača, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 27. 12. 1941. u Kirinu.
24. *KARTALIJA* Mile *STANKO*, 1924, Srbin, *zemljioradnik*. U *NOV* od 29. 1. 1942. Bio zarobljen 18. 4. 1942, ali je uspio pobjeći. Ranjen, kao borac 1. bataljona KPO kod Lasinje, maja 1943. i podlegao ranama u partizanskoj bolnici u Zbjegu.
25. *KATIĆ* Ilije *NIKOLA*, 1918, Srbin, trgovački pomoćnik, U *PO Kirin* stupio novembra 1941. Zarobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu (u pećini) i strijeljan od ustaša.
26. *KIRETA* Janka *MILJKAN*, 1920, Srbin, *zemljioradnik*. U *NOV* od 1. 12. 1942. Poginuo, kao borac 3. brigade 8. divizije, novembra 1943. kod Gline.
27. *KIRETA* Rade *PAVAO*, 1907, Srbin, *zemljioradnik*. U *PO Kirin* stupio 1941. Poginuo, kao borac 3. brigade 8. divizije, 5. 5. 1945. u Ilirskoj Bistrici - Slovenija.
28. *KOMAZEC* Steve *DUŠAN*, 1918, Srbin, *zemljioradnik*. U *NOV* od 10. 10. 1942. Poginuo, kao komesar čete 2. brigade 8. divizije, 15. 7. 1944. kod Buševca.
29. *KOMAZEC* Sime *STANKO*, 1895, Srbin, *zemljioradnik*. U *NOV* od 1. 1. 1942. Zarobljen 18. 4. 1942. u *Kirinu* (u pećini) kao borac 4. bataljona 1. KPO i strijeljan od ustaša.
30. *KORKUT* Đure *JANDRE*, 1913, Srbin, *zemljioradnik*. U *PO Kirin* stupio novembra 1941. Ranjen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 28. 12. 1941. i podlegao ranama u bolnici u Petrovoj gori.
31. *KORKUT* Đure *MILOŠ MIĆO*, 1922, Srbin, obučarski radnik. Bio je član borbene grupe prije ustanka. Uhapšen od ustaša 13. 7. 1941. i ubijen u logoru Jadovno kod Gospića.
32. *LIČANIN* Dmitra *RADE*, 1920, Srbin, *zemljioradnik*. U *PO Kirin* stupio decembra 1941. Poginuo nesretnim slučajem pri čišćenju oružja, kao borac 1. brigade 8. divizije, 1. 5. 1944. u Kirinu.
33. *MANOJLOVIĆ* Janka *LJUBAN*, 1910, Srbin, *zemljioradnik*. U *PO Kirin* stupio avgusta 1941. Izvršio samoubistvo, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942, kada se našao opkoljen od ustaša u *Kirinu*.
34. *NOVAKOVIĆ* Teodora *SIMO*, 1920, Srbin, đak. Uhapšen od ustaša 13. 7. 1941. i ubijen u logoru *Jadovno* kod Gospića. Bio prvi sekretar partijske ćelije u Kirinu.
35. *NOVAKOVIĆ* Sime *STANKO*, 1923, Srbin, *zemljioradnik*. U *PO Kirin* stupio 1.12. 1942. Zarobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO u Kirinu, 18. 4. 1942. i strijeljan od ustaša u logoru *Jadovno*.
36. *NOVAKOVIĆ* Teodora *STANKO*, 1922, Srbin, *zemljioradnik*. Bio član borbene grupe prije ustanka. Uhapšen od ustaša 13. 7. 1941. i ubijen u logoru *Jadovno* kod Gospića.
37. *PAVLOVIĆ* Vase *DMITAR*, 1912, Srbin, *zemljioradnik*. U *PO Kirin* stupio oktobra 1941. Poginuo, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 2. 1. 1942. u Kirinu.
38. *PAVLOVIĆ* Nikole *DRAGAN*, 1902, Srbin, *zemljioradnik*. Od oktobra 1941. do avgusta 1943, kada je umro od tifusa, bio odbornik seoskog NOO Kirin i tajnik općinskog NOO Kirin.
39. *PAVLOVIĆ* Đure *DUŠAN*, 1925, Srbin, *zemljioradnik*. U *NOV* od 7. 10. 1942. Poginuo, kao komandir čete 13. proleterske brigade, 12. 4. 1945. kod Tovarnika - sremski front.

40. PAVLOVIĆ Damjana DUŠAN, 1917, *Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio oktobra 1941. Poginuo, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 2. 1. 1942. u Kirinu.*
41. PAVLOVIĆ Nikole DUŠAN, 1923, *Srbin, stolarski radnik. U NOV od februara 1943. Umro od tifusa, kao borac 1. brigade 8. divizije, 1.12. 1943. u Kirinu.*
42. PAVLOVIĆ Stanka DUŠAN, 1920, *Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio decembra 1941. Zарobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu (u pećini) i strijeljan od ustaša.*
43. PAVLOVIĆ Nikole ĐURO, 1920, *Srbin, zemljoradnik. Izbjegao 1941. u Beograd. U NOV od avgusta 1944. Poginuo, kao borac 1. proleterske brigade, aprila 1945. na sremskom frontu - Pleternica.*
44. PAVLOVIĆ Petra JANDRE, 1913, *Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio avgusta 1941. Zарobljen, kao borac 4. bataljona 1.KPO, 18.4. 1942. u Kirinu i strijeljan od ustaša u logoru Jasenovac.*
45. PAVLOVIĆ Stanka JOVAN, 1921, *Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin stupio septembra 1941. Zарobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1941. u Kirinu (u pećini) i strijeljan od ustaša.*
46. PAVLOVIĆ Mile MANE, 1922, *Srbin, općinski pisar. U PO Kirin stupio avgusta 1941. Poginuo, kao operativni oficir 1. brigade 8. divizije, 8. 11. 1944. kod Cazina.*
47. PAVLOVIĆ Marka MARIJA, 1922, *Srkinja, zemljoradnica. U NOV od 20. 1. 1943. Poginula, kao borac 16. brigade 7. divizije, marta 1943. kod Jablanice - na Neretvi.*
48. PAVLOVIĆ Đure MILAN, 1914, *Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 1. 1942. Zарobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu (u pećini) i strijeljan od ustaša.*
49. PAVLOVIĆ Marka MILAN, 1919, *Srbin, kovački radnik. U PO Kirin stupio avgusta 1941. Poginuo, kao borac tog odreda, 13. 10. 1941. u Ostrožinu (prvi poginuli kirinski borac).*
50. PAVLOVIĆ Pavia MILAN, 1925, *Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20.1.1943. Poginuo, kao borac 16. brigade 7. divizije, juna 1943. na Sutjesci.*
51. PAVLOVIĆ Đure MILE, 1914, *Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od avgusta 1941. Zарobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu i strijeljan od ustaša.*
52. PAVLOVIĆ Rade MILE, 1914, *Srbin, mesarski radnik. U PO Kirin od avgusta 1941. Zарobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu i strijeljan od ustaša u logoru Jasenovac.*
53. PAVLOVIĆ Đure MILOŠ, 1926, *Srb/n, zemljoradnik. U NOV od 7. 10. 1942. Poginuo, kao delegat voda 13. proleterske brigade, 1944. u Bosni.*
54. PAVLOVIĆ Nikole MILUTIN, 1927, *Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo, kao borac 16. brigade 7. divizije, juna 1943. na Sutjesci.*
55. PAVLOVIĆ Đure NIKOLA, 1922, *Srbin, trgovački pomoćnik. U NOV od 1941. u Srbiji. Poginuo, kao komesar bataljona 1. proleterske brigade, 1942. u Bosni.*
56. PAVLOVIĆ Laze NIKOLA, 1902, *Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od novembra 1941. Zарobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu (u pećini) i strijeljan od ustaša.*
57. PAVLOVIĆ Milana PAVAO, 1909, *Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od oktobra 1941. Zарobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu i strijeljan od ustaša.*
58. PAVLOVIĆ Đure PETAR, 1903, *Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od septembra 1941. Zарobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu (u pećini) i strijeljan od ustaša.*
59. PAVLOVIĆ Mile PETAR, 1922, *Srbin, obučarski radnik. U PO Kirin od decembra 1941. Poginuo, kao vodnik 13. proleterske brigade, 25. 7. 1943. kod Krašića.*

60. PAVLOVIĆ Stevana SAVO, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 18. 6. 1942. Uhvaćen mbijen od ustaša 28. 6. 1943. u selu Sredičko kod Lasinje.
61. PAVLOVIĆ Marka SEKA, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. U NOV od 20. 1. 1943. Poginula, kao bolničarka 16. brigade 7. divizije, juna 1943. na Sutjesci (Marijina sestra).
62. PAVLOVIĆ Dmitra STANKO, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od oktobra 1941. Zarobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu (u pećini) i strijeljan od ustaša.
63. PAVLOVIĆ Mile STANKO, 1918, Srbin, mesarski radnik. U PO Kirin od oktobra 1941. Zarobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu i strijeljan od ustaša.
64. PAVLOVIĆ Sime STANKO, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo, kao borac 16. brigade 7. divizije, juna 1943. na Sutjesci.
65. PAVLOVIĆ Janka TEODOR, 1919, Srbin, poslastičarski radnik. U PO Kirin od avgusta 1941. Poginuo, kao borac 1. brigade 8. divizije, 10. 11. 1942. kod Cetingrada.
66. ROKNIĆ Petra BOŽO, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od avgusta 1941. Zarobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu i strijeljan od ustaša.
67. ROKNIĆ Marka DRAGAN, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 2. 1942. Poginuo, kao borac 1. brigade 8. divizije, 11. 7. 1943. kod Lasinje.
68. ROKNIĆ Jovana JANKO, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 1. 1942. Poginuo, kao delegat voda 1. brigade 8. divizije, 6. 8. 1943. kod Cetingrada.
69. ROKNIĆ Damjana NIKOLA, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 1. 1942. Poginuo, kao komesar čete 7. brigade 7. divizije, juna 1943. na Sutjesci.
70. STANKOVIĆ Đure ĐURO, 1906, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 5. 1943. Umro od tifusa, kao borac 1. brigade 8. divizije, 6. 6. 1943. u bolnici u Brinju.
71. ŠAŠIĆ Milana MARKO, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od oktobra 1941, Poginuo, kao borac 1. brigade 8. divizije, 20. 6. 1943. kod Velike Kladuše.
72. ŠAŠIĆ Nikole MATIJA, 1917, Srbin, trgovački pomoćnik u Beogradu. Uhapšen i bio u logoru na Banjici. Preko veze izručen iz logora i otišao 1943. u partizane. Poginuo kao komesar koncem 1944. na sremskom frontu.
73. ŠAŠIĆ Jandre SEKA, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. U NOV od oktobra 1942. Umrila od zapaljenja pluća, kao borac 1. brigade 8. divizije, 10. 8. 1943. u Kirinu.
74. ŠAŠIĆ Vasilja SIMO, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od avgusta 1941. Zarobljen, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
75. ŠTEVIĆ Jose JOŽA, 1919, Ciganin. U PO Kirin od 2. 8. 1941. Ranjen, kao borac PO Kirin, 14. 8. 1941. u Kirinu i ubrzo podlebao ranama.
76. VARCELIJA Petra STEVO, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Kirin od oktobra 1941. Zarobljen i ubijen od ustaša, kao borac 4. bataljona 1. KPO, 18. 4. 1942. u Kirinu.
77. ZINAJA Jandre BOŽO, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 1. 1942. Poginuo, kao komesar čete 1. brigade 8. divizije, 1. 1. 1943. kod Krašića.
78. ZINAJA Miljkana NIKOLA, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 1. 1942. Poginuo, kao komesar čete 1. brigade 8. divizije, 4. 4. 1943. kod Brloga.
79. ZINAJA Miljkana STANKO, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 1. 1942. Poginuo, kao borac 2. brigade 8. divizije, 20. 2. 1943. kod Lapca.
80. ŽUTIĆ Miloša STANKO, 1923, Srbin, trgovački pomoćnik. Bio član borbene grupe prije ustanka. Uhapšen od ustaša 13. 7. 1941. i ubijen u logoru Jadovno kod Gospića.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *BJELIĆ* Marka *BOŽO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
2. *BJELIĆ* Stanka *MARIJA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 8. 1941. u Kirinu.
3. *BJELIĆ* Stanka *MARKO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
4. *BJELIĆ* Petra *MATIJA*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
5. *BJELIĆ* Marka *MILOŠ*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Interniran od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru u Norveškoj.
6. *BJELIĆ* Stevana *SIMO*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
7. *BJELIĆ* Mile *STANKO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
8. *BULAT* Pavia *JANKO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 8. 1941. u Kirinu.
9. *BULAT* Đure *NIKOLA*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Godine 1941. otišao kod kćerke u Beograd, gdje je ubijen od Nijemaca i nedicevacu koncem 1943.
10. *BULAT* Matije *TEODOR*, 1868, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
11. *DRAGOJEVIĆ* Dušana *MICA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Kirinu.
12. *DRAGOJEVIĆ* Stevana *ANKA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 2. 1042. u Topuskom, kada je išla da kupi soli.
13. *HALA VANJA* Đure *DAMJAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18.4.1942. u Kirinu.
14. *HALAVANJA* Koje *ĐURO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Sam otišao da preda oružje žandarima u Bović, kada je uhapšen i interniran 10. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice. Prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
15. *HALAVANJA* Stevana *ĐURO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Sam otišao da preda oružje žandarima u Bović, gdje je uhapšen i interniran 10. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice. Prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
16. *HALAVANJA* Mojsije *MILE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
17. *HALAVANJA* Đure *SIMO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
18. *HALAVANJA* Miloša *SIMO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odnio oružje da preda žandarima u Bović 10. 5. 1941, interniran u logor Danica kod Koprivnice, a zatim prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
19. *HALAVANJA* Vuje *SIMO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
20. *JUZBAŠA* Petra *DRAGICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Zaklana od ustaša 2. 1. 1942. u Kirinu.
21. *JUZBAŠA* Dušana *MILKA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
22. *JUZBAŠA* Pavia *MILKA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
23. *JUZBAŠA* Petra *MIRJANA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 2. 1. 1942. u Kirinu.
24. *KARTALIJA* Petra *ILIJA*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Interniran od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru u Norveškoj.
25. *KARTALIJA* Stanka *JANKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Prisiljavan od ustaša da viče :»Živio Pavelić«, a zatim ubijen 18. 4. 1942. u Kirinu.

26. *KARTALIJA* Janka *MILE*, 1928, Srbin, dijete. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
27. *KARTALIJA* Stanka *MILE*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
28. *KARTALIJA* Sime *MILOŠ*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
29. *KARTALIJA* Stevana *MILOŠ*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
30. *KARTALIJA* Stanka *MILJKAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
31. *KATIĆ* Mile *JOVO*, 1892, Srbin, trgovac u Glini. Ubijen od ustaša 12. 5. 1941. u Glini.
32. *KIRETA* Nikole *RADE*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Zaklan i spaljen od ustaša 2.1.1942. u Kirinu.
33. *KOZAZEC* Sime *DAMJAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
34. *KOZAZEC* Rade *ĐURO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
35. *KOZAZEC* Eviča, 1868, Srkinja, zemljoradnica. Zaklana, iznakažena i spaljena od ustaša 2. 4. 1942. u Kirinu.
36. *KOZAZEC* Đure *KATA*, 1863, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 2.1.1942. u Kirinu.
37. *KOZAZEC* Dmitra *MARKO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
38. *KOZAZEC* Sime *MATIJA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
39. *KOZAZEC* Nikole *MILAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
40. *KOZAZEC* Vuje *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
41. *KOZAZEC* Miljkana *NIKOLA*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18.4. 1942. u Kirinu.
42. *KOZAZEC* Jovana *STEVAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
43. *KOZAZEC* Rade *STEVAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
44. *KOZAZEC* Jovana *TOMO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
45. *KOZAZEC* Čire *VUJO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
46. *KOZAZEC* Tome *VUJO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
47. *MANOJLOVIĆ* Janka *MILAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 18.4.1942. u Kirinu.
48. *NOVAKOVIĆ* Marka *ILIJA*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
49. *NOVAKOVIĆ* Petra *JANDRE*, 1864, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 2. 1. 1942. u Kirinu.
50. *NOVAKOVIĆ* Đure *JOVAN*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u Kirinu.
51. *NOVAKOVIĆ* Teodora *SIMO*, 1904, Srbin, zanatlija. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
52. *NOVAKOVIĆ* Matije *STEVAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18.4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
53. *NOVAKOVIĆ* Matije *VASO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
54. *OPAČIĆ* Stevana *ĐURO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
55. *OPAČIĆ* Jovana *SAVA*, 1914, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Kirinu.
56. *OPAČIĆ* Đure *STANA*, 1900, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Kirinu.

57. *OPAČIĆ Đure STOJAN*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u Kirinu.
58. *PAVLOVIĆ Mile DRAGAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
59. *PAVLOVIĆ Jandre ĐURO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
60. *PAVLOVIĆ Stevana ĐURO*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
61. *PAVLOVIĆ Janka JANDRE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
62. *PAVLOVIĆ Petra JOVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru u Norveškoj.
63. *PAVLOVIĆ Sime KATA*, 1912, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Taborištu.
64. *PAVLOVIĆ Mile MACA*, 1927, Srkinja, zemljoradnica. Uхваćena i ubijena od ustaša aprila 1942. kod Krnjaka.
65. *PAVLOVIĆ Jovana MARKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru u Norveškoj.
66. *PAVLOVIĆ Mane MARKO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
67. *PAVLOVIĆ Marka MIĆO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
68. *PAVLOVIĆ Jovana MILAN*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
69. *PAVLOVIĆ Đure MILE*, 1904, Srbin, opančar. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
70. *PAVLOVIĆ Marka MILE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
71. *PAVLOVIĆ Petra MILE*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
72. *PAVLOVIĆ Jovana NIKOLA*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
73. *PAVLOVIĆ Jovana PETAR*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
74. *PAVLOVIĆ Vase PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
75. *PAVLOVIĆ Damjana SIMO*, 1873, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
76. *PAVLOVIĆ Jovana SIMO*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
77. *PAVLOVIĆ Marka SIMO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
78. *PAVLOVIĆ Rade SIMO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
79. *PAVLOVIĆ Ilije STANKO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
80. *PAVLOVIĆ Jandre STEVO*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Taborištu.

81. *RADOVIĆ* Matije *ILIJA*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
82. *RADOVIĆ* Ilije *RADE*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ranjen od ustaša u bjekstvu 22. 3. 1942. kod Ključara i podlegao ranama nakon 15 dana u Kirinu.
83. *ROKNIĆ* Stevana *ADAM*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
84. *ROKNIĆ* Jovana *DUŠAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
85. *ROKNIĆ* Jovana *DURO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
86. *ROKNIĆ* Teodora *JOVAN*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša i zatrpan pod đubre 2. 1, 1942. u Kirinu.
87. *ROKNIĆ* Nikole *LJUBAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
88. *ROKNIĆ* Petra *MARIJA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 2. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
89. *ROKNIĆ* Đure *MILKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Odvedena, zajedno sa majkom Marijom, 2. 1. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
90. *ROKNIĆ* Tome *NIKOLA*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
91. *ROKNIĆ* Vuje *RADE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
92. *ROKNIĆ* Petra *SIMO*, 1860, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u Kirinu.
93. *ROKNIĆ* Rade *STEVAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
94. *STANKOVIĆ* Stanka *ANKA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Uhvaćena i ubijena od ustaša 11. 3. 1942. u Topuskom, kada je išla tražiti soli.
95. *STANKOVIĆ* Miloša *KOJO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
96. *STANKOVIĆ* Ćire *LJUBICA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 2. 1. 1942. u Kirinu.
97. *STANKOVIĆ* Mojsije *LJUBICA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša, zajedno sa kćerkom Nadom, 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
98. *STANKOVIĆ* Koje *MILE*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u Pješčanici.
99. *STANKOVIĆ* Rade *MILKA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 3. 1. 1942. u Kirinu.
100. *STANKOVIĆ* Mile *NADA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša, zajedno sa majkom Ljubicom, 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
101. *STANKOVIĆ* Stanka *RADE* 1896, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša (nije mogao bježati, bio bolestan od tifusa), u svojoj bajti, 9. 4. 1943. u Kirinu.
102. *STANKOVIĆ* Miloša *SIMO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
103. *ŠAŠIĆ* Marka *JELICA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 6. 1. 1942. u vlastitoj kući, a za to vrijeme ustaše su zvale njenog pastroka Marka: »O Marko, peče ti se pečenica za Božić«.
104. *ŠAŠIŠ* Mile *JOVAN*, 1917, Srbin, obućarski radnik. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u Kirinu.
105. *ŠAŠIĆ* Janka *MILE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i umro u logoru u Nemačkoj.
106. *ŠAŠIĆ* Mirka *MILKA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 14. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
107. *ŠAŠIĆ* Jovana *NIKOLA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden 18. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.

108. ŠAŠIĆ Stevana VASILIJA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 18. 4. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
109. ZINAJA Jandre PAVAO, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Kirinu.
110. ŽUTIĆ Milana BOGDAN, 1906, Srbin, zemljoradnik. Uхваćen od ustaša 22. 3. 1942. u Petrovoj gori i ubijen, navodno, u Norveškoj.
111. ŽUTIĆ Stanka NIKOLA, 1893, Srbin, trgovac u Glini. Ubijen od ustaša 12. 5. 1941. u Glini.

b) *Umrli od tifusa*

1. BJELIĆ Bože BRANKO, 1941, Srbin, dijete. Umro 10. 5. 1943. u Kirinu.
2. BULAT Teodora ANDELIJA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila 11. 7. 1943. u Kirinu.
3. BULAT Mile SOFIJA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila 3. 3. 1943. u Kirinu.
4. GUBERINA Đure ANA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila 21. 4. 1943. u Kirinu.
5. GUBERINA Jandre ANDELIJA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila na povratku iz bjekstva, 4. 3. 1942. u kapeli kod Mačila.
6. GUBERINA Dušana STANKO, 1934, Srbin, dijete. Umro 19. 3. 1943. u Kirinu.
7. GUBERINA Rade STEVO, 1926, Srbin, zemljoradnik. Umro 12. 8. 1943. u Kirinu.
8. HALAVANJA Stevana ANDELIJA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila 28. 4. 1943. u Kirinu.
9. HALAVANJA Vuje ANICA, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila 8. 5. 1943. u Kirinu.
10. HALAVANJA JULIKA, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila 2. 6. 1943. u Kirinu.
11. HALAVANJA Nikole LJUBICA, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila 21. 5. 1943. u Kirinu.
12. HALAVANJA RADE, 1883, Srbin, zemljoradnik. Umro 2. 4. 1943. u Kirinu.
13. HALAVANJA Mojsije VUJO, 1904, Srbin, zemljoradnik. Umro 1. 5. 1943. u Kirinu.
14. JUZBAŠA Teodora STEVAN, 1909, Srbin, zemljoradnik. Umro 7. 6. 1943. u Kirinu.
15. JUZBAŠA Stevana TEODOR, 1927, Srbin, dijete. Umro 7. 5. 1943. u Kirinu.
16. KOMOZEC Save VUJO, 1895, Srbin, zemljoradnik. Umro 2. 6. 1943. u Kirinu.
17. KORKUT Nikole JOVAN, 1873, Srbin, zemljoradnik. Umro 9. 3. 1943. u Perjasici.
18. KRAGULJAC Poljana PETAR, 1885, Srbin, zemljoradnik. Umro 28. 5. 1943. u Kirinu.
19. NOVAKOVIĆ Marka DUŠAN, 1925, Srbin, zemljoradnik. Umro 28. 4. 1943. u Kirinu.
20. OREŠČANIN Miloša SOKA, 1942, Srпкиnja, dijete. Umrila 6. 4. 1943. u Kirinu.
21. OREŠČANIN Miloša ĐURO, 1941, Srbin, dijete. Umro 17. 5. 1943. u Kirinu.
22. OREŠČANIN Miloša MILOŠ, 1903, Srbin, zemljoradnik. Umro 13. 5. 1943. u Kirinu.
23. PAVLOVIĆ Jovana ANDELIJA, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila 16. 6. 1943. u Kirinu.
24. PAVLOVIĆ Mane ĐURO, 1898, Srbin, zemljoradnik. Umro 20. 4. 1943. u Kirinu.
25. PAVLOVIĆ Đure JANDRE, 1870, Srbin, zemljoradnik. Umro 18. 8. 1943. u Kirinu.
26. PAVLOVIĆ Damjana JOVAN, 1873, Srbin, zemljoradnik. Umro 4. 4. 1943. u Kirinu.
27. PAVLOVIĆ Matije MARTA, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila 2. 4. 1943. u Kirinu.
28. PAVLOVIĆ Đure MILE, 1914, Srbin, zemljoradnik. Umro 28. 5. 1943. u Kirinu.
29. PAVLOVIĆ Nikole MILKA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila 8. 2. 1943. u Kirinu.
30. PAVLOVIĆ Laze NIKOLA, 1873, Srbin, zemljoradnik. Umro 29. 5. 1943. u Kirinu.

31. PAVLOVIĆ Jovana PANE, 1870, Srbin, nadlugar u penziji. Umro 21. 4. 1943. u Kirinu.
32. PAVLOVIĆ Tome SOFIJA, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla 6. 4. 1943. u Kirinu.
33. PAVLOVIĆ Mile STANKO, 1876, Srbin, zemljoradnik. Umro 29. 4. 1943. u Kirinu.
34. PAVLOVIĆ Jovana VASILJ, 1879, Srbin, zemljoradnik. Umro 15. 3. 1943. u Kirinu.
35. ROKNIĆ Laze MARIJA, 1889, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla 10. 5. 1943. u Kirinu.
36. STANKOVIĆ Petra JEKA, 1883, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla 30. 3. 1943. u Kirinu.
37. STANKOVIĆ Gligorija MARIJA, 1903, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla 9. 6. 1943. u Kirinu.
38. STANKOVIĆ Sime MILAN, 1939, Srbin, dijete. Umro 20. 3. 1943. u Kirinu.
39. STANKOVIĆ Mile STANA, 1904, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla 30. 4. 1943. u Kirinu.
40. ZINAJA Tome JANDRE, 1889, Srbin, zemljoradnik. Umro 31.3. 1943. u Kirinu.

c) *Žrtve rata*

1. BULATVase NIKOLA, 1921, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu ispred ustaša 12. 5. 1942. u Kirinu.
2. DMITROVIĆ Mile VASILJA, 1915, Srpkinja, zemljoradnica. Utopila se u rijeci Kupi, kada je išla tražiti soli u hrvatska sela kod Lasinje. Od novembra 1941. do smrti bila član odbora AFŽ-a.
3. GUBERINA Jovana MATIJA, 1880, Srbin, zemljoradnik. Umro od zime, iznemoglosti i prehlade u bjekstvu ispred ustaša 9. 3. 1942. u Petrovoj gori.
4. HALAVANJA Stevana MILICA, 1876, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla od zime i prehlade nakon povratka iz bjekstva 24. 1. 1942. u Kirinu.
5. KARTALIJA Miljkana MILAN, 1938, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu ispred ustaša 3. 8. 1942. u Kirinu.
6. KOMAZEC Mirka SLAVKO, 1939, Srbin, dijete. Umro od zime i prehlade zadobivene u bjekstvu ispred ustaša 9. 4. 1942. u Kirinu.
7. NOVAKOVIĆ Mojsije MARIJA, 1882, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla od zime i prehlade u bjekstvu ispred ustaša 12. 1. 1942. u Petrovoj gori.
3. PAVLOVIĆ Jovana ANICA, 1880, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla od zime i prehlade u bjekstvu ispred ustaša 25. 1. 1942. u selu Široka Rijeka.
3. PAVLOVIĆ Petra DAMJAN, 1921, Srbin, zemljoradnik. Umro od upale pluća, kao posljedice bjekstva ispred ustaša, 9. 11. 1942. u Kirinu.
10. PAVLOVIĆ Đure KATA, 1909, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla od zime i prehlade, kao posljedice bjekstva ispred ustaša, 9. 4. 1942. u Kirinu.
11. PAVLOVIĆ Jovana SAVA, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade zadobivene u bjekstvu ispred ustaša 17. 3. 1942. u Kirinu.
12. PAVLOVIĆ Stanka STANICA, 1923, Srpkinja, zemljoradnica. Išla po so u hrvatska sela oko Lasinje i utopila se u rijeci Kupi 10. 4. 1944. godine.
13. ROKNIĆ Jovana MILA, 1901, Srpkinja, zemljoradnica. Izvršila samoubistvo topljenjem, zbog bijede, oskudice i bolesti, kao posljedica ratnih uslova života, 2. 7. 1943. u Kirinu.
14. ROKNIĆ Sime TEODOR, 1899, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu ispred ustaša 7. 4. 1942. u Petrovoj gori.

15. STANKOVIĆ *EVICA*, 1867, Srpkinja, zemljoradnica. Umrila od prehlade zadobivene u bjekstvu ispred ustaša 20. 3. 1942. u Kirinu.
16. STANKOVIĆ Tome *JOVAN*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu ispred ustaša 31. 1. 1942. u Kirinu.
17. STANKOVIĆ Damjana *RADE*, 1941, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu ispred ustaša 20. 4. 1942. u Kirinu.
18. STANKOVIĆ Mile *SIMO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu ispred ustaša 17. 4. 1942. u Kirinu.
19. ŠAŠIĆ Adama *MILJKAN*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade u bjekstvu ispred ustaša 14. 1. 1942. u Petrovoj gori.
20. ŠAŠIĆ Rade *VASILJIA*, 1872, Srpkinja, zemljoradnica. Umrila od zime i prehlade u bjekstvu ispred ustaša 16. 1. 1942. u Petrovoj gori.
21. ŠTEVČIĆ *JELA*, 1898, Ciganka, majka borca Jože. Ubijena od nepoznatih civila 20. 1. 1942. kod Ključara.
22. ŠTEVČIĆ *JOSO*, 1897, Ciganin, otac borca Jože. Ubijen od nepoznatih civila 20. 1. 1942. kod Ključara.
23. ŠTEVČIĆ Jože *JOSO*, 1939, Ciganin, dijete borca Jože. Ubijen od nepoznatih civila 20. 1. 1942. kod Ključara.
24. ŠTEVČIĆ Jose *MARA*, 1920, Ciganka. Ubijena od nepoznatih civila 20. 1. 1942. kod Ključara.
25. ŠTEVČIĆ *ROŽA*, 1921, Ciganka. Ubijena od nepoznatih civila 20. 1. 1942. kod Ključara.

NAPOMENA: Podaci prikupljeni i provjereni preko Teše Bulata, Milana Bulata, Vase Bulata, Paje Bulata, Mirka Korkuta, Danice Pavlović-Bulat i *Damjana Roknića*.

KOZARAC

Selo Kozarac proteže se s obje strane puta koji vodi od Vrginmosta i Vratnika prema Boviću i Lasinji. Šumom zvana Ravnice podjeljeno je na Gornji i Donji Kozarac sa zaseocima Mrkšići, Grgići, Popovići, Jelovci, Marinkovići, Gledići i Ajdinovići. Prema popisu od 1931. godine selo je imalo 563 stanovnika, uoči rata 1941. oko 100 domaćinstava sa oko 700 stanovnika, u prvom poslijeratnom popisu, 1948. godine, 90 domaćinstava sa 412 stanovnika. U toku rata poginulo je, bilo kao borci NOV ili žrtve fašističkog terora, 149 lica. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici. U selu je, prije rata, radila jedna trgovina mješovitom robom i jedna gostiona. Djeca su išla u školu u Boviću. Manji broj je nastavljao školovanje uglavnom u privredi - zanatlije.

I stanovnici ovoga sela bili su zainteresovani za sva politička zbivanja, čemu je najviše doprinio povratak iz Amerike *Vuje Gledića*. Po dolasku povezuje se sa članom partije *Milom Mraovlćem Ćurčijom* iz Bovića, od koga prima naprednu i partijsku literaturu, koju čita i prenosi na ljude iz svoga sela. U radu na liniji KPJ ističe se i njegova kćerka *Danica*, radnica, koja uoči rata postaje član SKOJ-a i Partije, kao i sin *Pero* i druga kćerka *Mara*.

Poslije uspostave ustaške vlasti i pretnje Srbima, porodica Gledić okuplja ljude, objavljuje im novonastalu situaciju, savjetuje da ne predaju oružje i da ne idu na pokrst, organizuju noćne straže i patrole, i da se spremaju za borbu. Aktivnost ove vrste pojačava se naročito poslije ubistava Srba u Glini - u pravoslavnoj crkvi, gdje je ubijen brat *Vuje Gledić* - Savo koji je radio u Glini kao cestar.

Sve do 29. jula 1941. u Kozarcu je vladao prividan mir. Ustaše i žandarmi, osim iretniji, nisu ugrožavali živote stanovnika. Jedino su u maju odvedeni *Aleksa Vuković* i *Vaso Maričić*, koji su internirani u logor, u Njemačku. Međutim, 29. jula 1941, i Kozarac iznenada dolaze ustaše iz Gline i na putu za Bović i Čremušnicu hvataju sve luškarce koji su se pojavili i koje su mogli uhvatiti. Toga dana, iz sela Kozarca uspjeli su da pohvataju, odvedu i poubijaju u Prekopi kod Gline 11 ljudi - *Milana R. Ajdinovića*, *Čavru S. Kopača*, *Đuru Đ. Korkuta*, *Stanka G. Korkuta*, *Prokopa J. Marinkovića*, *Damjana M. Mraovića*, *Jovana J. Mraovića*, *Milu Mraović*, *Nikolu S. Mraovića*, *Petra A. Mraovića* i *Stojana S. Mraovića*. Dvanaesti, *Petar V. Gledić* ubijen je u Boviću.

U selu Kozarac nije formiran partizanski odred, već su se njegovi borci priključili u Bović. Među prvima bili su *Pero V. Gledić*, *Milan N. Jelovac* i *Pavao P. Marinković*. *Iušan R. Mraović Amidža* priključio se PO Pješčanica, a kasnije došao u PO Bović, a *Imo I. Korkut* je otišao u PO Katić Kosa, gdje je i poginuo. Ostali borci otišli su u NOV toku 1942. godine.

Prvi NOO izabran je početkom decembra 1941. u koji su ušli *Mile S. Korkut*, predsjednik, *Jovan Đ. Mraović* i *Stanko J. Mraović*. U toku NOB u NOO bili su i *Stojan S. opač*, *Milka J. Mrkšić*, *Milan P. Mraović* i *Milka P. Mraović*. U 1944. godini za selo Kozarac, Bović i Trstenicu bio je zajednički NOO u kojem su iz Kozarca bili *Mičo Korkut* i *Stanko Mraović*.

Organizacija AFŽ-a je takođe formirana početkom decembra 1941, U prvi odbor AFŽ-a izabrane su *Kata N. Maričić*, predsjednica, *Anđelija P. Marinković* i *Stanica T. Varinković*.

I omladinska organizacija formirana je početkom decembra 1941. Za sekretara je izabran omladinac *Milan N. Mraović*, a za članove odbora *Stanica Đ. Korkut*, *Milka M. Ajdinović*, *Janja T. Marinković*, *Nikola Đ. Ivković*, *Marija Korkut* i *Simo Đ. Mrkšić*. Za organizovanje i rad NOO, organizacije AFŽ-a i omladinske organizacije, najviše je doprinela *Danica Gledić*, koja se isticala kao neumorni partijsko-politički radnik.

Na području ovoga sela 19. septembra 1941. ubijen je žandarmerijski narednik *ato Mesić*. Dvanaestog avgusta narod učestvuje u masovnom napadu na žandarme ustaše u Boviću, prvo selo koje su ustaše bombardovale iz aviona za vrijeme svoje ofanzive. Ovdje je tada bio i Ante Pavelić, pod čijim se rukovodstvom izvela ofanziva, palila sela i ubijao nevini srpski narod. Selo je 25. decembra 1941. spaljeno, a prije toga ustaše su opljačkale što se pljačkati dalo, odvesti i odnijeti moglo, stalo je samo pusto zgarište, na koje se vraćao narod koji se uspeo skloniti u Petrovu Goru.

U toku 4-godišnje NOB selo Kozarac dalo je 4 nosioca »Partizanske spomenice 141«, 21 su poginula kao borci NOVJ, 64 lica je ubijeno od strane ustaša, 58 je umrlo od tifusa, a 5 su žrtve rata. Sve sposobno za vojsku otišlo je u toku 1941-1943. Kod selo su ostale samo žene, djeca, starci i invalidi, čije je jedino zanimanje bilo - rad za DV i NOB.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *GLEDIĆ - STOPIĆ* Vuje *MARA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Za NOP radi od avgusta 1941. Kandidat za člana KPH od aprila, a član KPH od maja 1942. Sekretar ćelije KPH Bović, tajnik NOO Bović, predsjednica NF općine Bović, tajnik Kotarskog odbora AFŽ-a Vrginmost i sekretar Općinskog komiteta KPH Bović.
2. *JELOVAC* Nikole *MILAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941. Od septembra 1942. borac u pozadinskim jedinicama i ustanovama kordunaškog vojnog područja.
3. *MRAOVIĆ* Rade *DUŠAN AMIDŽA*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Avgusta 1941. bio u PO Pješćanica, zatim u PO Bović. Po formiranju brigada od 1942. borac, komandir voda i ćete i komandant bataljona u 2. brigadi 8. divizije.
4. *MRAOVIĆ* Rade *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941. do januara 1942, a poslije u pozadinskim jedinicama i ustanovama na teritoriji Korduna i u stržarskoj jedinici za obezbjeđenje ZAVNOH-a.

POGINULI I UMRLI BORCI

- I. *ALAJICA* Nikole *DAMJAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 1. 1942. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 18. 4. 1942. u Boviću.
2. *ARLOV* Stevana *SIMO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 11. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 6. 2. 1943. na Drenovaći - Lika.
3. *ĆORIĆ* Stanka *PETAR*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Ranjen kao puškornik 2. brigade, 8. divizije 26. 1. 1943. kod Slunja. Povlaćio se sa ranjenicima za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive, zarobljen i strijeljan od Nijemaca februara 1943. kod Glamoća - Bosna.
4. *GLEDIĆ* Vuje *DANICA*, 1920, Srпкиnja, krojaćica. Član KPH od 1941. Ubijena od Nijemaca kao član KPH i politićki radnik 22. 1. 1943. kdo Vojnića.
5. *GLEDIĆ* Vuje *PETAR*, 1918, Srbin, trgovac-pomoćnik. Pripadnik prve borbene ustanićke grupe i PO Bović. Uhvaćen od ustaša kod svoje kuće 25. 9. 1941, odveden i strijeljan u Karlovcu.
6. *GLEDIĆ* Petra *VUJO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Povratnik iz Amerike. Pripadao naprednom radnićkom pokretu, simpatizer KP i aktivni ućesnik u danima pripreme ustanka i u samom ustanku. Uhvaćen zajedno sa sinom Perom kod kuće 25. 9. 1941. odveden i strijeljan u Karlovcu.
7. *JELOVAC* Teodora *STANKO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 10. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 28. 5. 1943. kod kuće u Kozarcu.
8. *KORKUT* Mile *BRANKO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 12. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 4. 9. 1943. kod Gospića.
9. *KORKUT* Indije *SIMO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić Kosa stupio septembra 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO decembra 1941. kod Utinje.
10. *MARINKOVIĆ* Petra *PAVAO*, 1906, Srbin, finans. U PO Bović stupio avgusta 1941. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 2. 1943. u Zbjegu - Kordun.
- II. *MARINKOVIĆ* Tome *STEVO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8. 1942. Umro od tifusa kao borac 3. brigade 8. divizije 28. 4. 1943. u partizanskoj bolnici u Krbavici - Lika.
12. *MRAOVIĆ* Stanka *BOGDAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije 31.12.1944. kod Vaganca i podlegao ranama poslije 10 dana u partizanskoj bolnici u Petrovoj gori.

13. *MRAOVIĆ* Petra *BRANKO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.3. 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 7. 11. 1944. kod Cazina.
14. *MRAOVIĆ* Mile *DAMJAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 10. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 27. 4. 1943. kod Plavča Drage - Plaški.
15. *MRAOVIĆ* Sime *DUŠAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15.2. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije od nepr. aviona jula 1943. kod Veljuna.
16. *MRAOVIĆ* Vase *ĐURO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije 15. 3. 1944. u Gorama kod Petrinje.
17. *MRAOVIĆ* Sime *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 1. 4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
18. *MRAOVIĆ* Stanka *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 12. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 25. 6. 1944. kod Sv. Jane - Žumberak.
19. *MRKŠIĆ* Mile *DRAGAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 1. 4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
20. *MRKŠIĆ* Jovana *LJUBAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
21. *MRKŠIĆ* Jovana *MILAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 5. 1942. Poginuo od neprijateljskog aviona kao borac 2. brigade 8. divizije 5. 3. 1944. u Lasinji.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *AJDINOVIĆ* Rade *MILAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
2. *ALAJICA* Sime *JOVAN*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
3. *ALAJICA* Sime *MILAN*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
4. *ALAJICA* Sime *MILKA*, 1928, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
5. *ALAJICA* SAVA, 1892, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Kozarcu.
6. *ALAJICA* Petra *SMILJA*, 1905, Srkinja, zemljoradnica. Kao trudnica ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
7. *ARALICA* Nikole *KATA*, 1879, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
8. *ČORIĆ* Josipa *ĐURO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Čemernici.
9. *ČORIĆ* Stanka *JANDRE*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Vrginmostu.
10. *GLEDIĆ* Petra *DAMJAN* 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden 25. 9. 1941. od ustaša i strijeljan u Karlovcu pod optužbom da je pocjepao sliku Pavelića 12. 8. 1941. u Boviću.
11. *GLEDIĆ* Damjana *LJUBICA*, 1941, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 4. 1941. u Petrovoj gori.
12. *GLEDIĆ* Marka *PETAR*, 1874, Srbin, cestar u penziji. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Boviću.
13. *GLEDIĆ* Petra *SAVO*, 1898, Srbin, cestar u Glini. Ubijen od ustaša 12. 5. 1941. u Glini.
14. *IVKOVIĆ* Ilije *MILA*, 1910, Srkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 22. 12. 1941. u Kozarcu.

15. JELOVAC Đure ANA, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 21.1. 1943. u šumi Abez kod Pješćanice.
16. JELOVAC Đure MARA, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od Nijemaca 21. 1. 1943. u šumi Abez kod Pješćanice.
17. JELOVAC Damjana MARIJA, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ranjena od Nijemaca 21. 1. 1943. u šumi Abez, podlegla ranama nakon 5 dana u Kozarcu.
18. JELOVAC Đure SA VA, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 21. 1. 1943. u šumi Abez kod Pješćanice.
19. KOPAČ Mile DANICA, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od Nijemaca 21. 1. 1943. u šumi Abez kod Pješćanice.
20. KOPAČ Save SAVO, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
21. KORKUT Đure ĐURO, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
22. KORKUT Đure INDIJA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 8. 1941. u Kozarcu.
23. KORKUT Jovana MILKA, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
24. KORKUT Arsenije STANA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
25. KORKUT Sime STANA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Čremušnici.
26. KORKUT Gaje STANKO, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
27. KORKUT Jandre STEVAN, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. u Vrginmostu.
28. KRASULJA Teodora MILOŠ, 1877, Srbin, zemljoradnik. Podlegao od ustaškog mućenja 3. 5. 1943. u Kozarcu.
29. MARINKOVIĆ Maksima ANKA, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
30. MARINKOVIĆ Maksima ĐURO, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 8. 1941. u Kozarcu.
- Zi. MARINKOVIĆ Stanka MARIJA, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28.12. 1941. u Kozarcu.
32. MARINKOVIĆ Sime MILKA, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 21. 1. 1943. u Vrginmostu.
33. MARINKOVIĆ Stanka MILKA, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
34. MARINKOVIĆ PETRA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
35. MARINKOVIĆ Jovana PROKOP, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
36. MARINKOVIĆ Đure STANA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 28. 12. 1941. u vlastitoj kući - u Kozarcu.

37. *MARINKOVIĆ* Teodora *STANKO*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
38. *MARINKOVIĆ* Petra *TOMO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 8. 6. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
39. *MRAOVIĆ* Jandre *DAMJAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
10. *MRAOVIĆ* Jovana *DAMJAN*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u Kozarcu,
11. *MRAOVIĆ* Nikole *DRAGICA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 3. 2. 1942. u Kozarcu.
12. *MRAOVIĆ* Stojana *EVICA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Kozarcu.
13. *MRAOVIĆ* Gligorije *JOVAN*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
14. *MRAOVIĆ* Jandre *JOVAN*, 1894, Srbin, trgovac-pomoćnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
- 5. *MRAOVIĆ* Vase *JULIKA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Kozarcu.
6. *MRAOVIĆ* *MILE*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
7. *MRAOVIĆ* Stanka *NIKOLA*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
8. *MRAOVIĆ* Adama *PETAR*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
9. *MRAOVIĆ* Matije *STANA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 30. 12. 1941. u Čemernici.
- 1 *MRAOVIĆ* Nikole *STANA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 30. 12. 1941. u Čemernici.
- i. *MRAOVIĆ* *STANKO*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 10. 3. 1943. kod Livna.
- >. *MRAOVIĆ* Sime *STOJAN*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
3. *MRAOVIĆ* Sime *STOJAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša i bačen u jamu za kreč 2. 1. 1942. u Kozarcu.
1. *MRAOVIĆ* Stevana *VUJO*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 3. 1942. u Petrovoj gori.
- i. *MRKONJIĆ* *JOKA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Kozarcu.
- i. *MRKONJIĆ* Stanka *MACA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ustaše joj dali pecivo, a zatim je ubili sa pecivom u ruci 2. 1. 1942. u Kozarcu.
- MRKŠIĆ* Mile *ĐURO*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 3. 1942. u Petrovoj gori.
- !. *MRKŠIĆ* Nikole *EVICA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 22. 1. 1943. u Blatuši.

59. MRKŠIĆ MILKA, 1888, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša februara 1943. u Kozarcu.
60. STANOJEVIĆ Dmitra STANA, 1883, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Kozarcu.
61. STAROVLAH Ljubana PETAR, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
62. VUKOVIĆ Pavia ALEKSA, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 6. 5. 1941. u Njemačku i tamo ubijen od Nijemaca.
63. ZIMONJA JANJA, 1878, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana i spaljena od ustaša 20. 8. 1941. u Kozarcu.
64. ZIMONJA Stanka JOVAN, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 8. 1941. u Kozarcu.

b) *Umrli od tifusa*

1. ALAJICA Vase EVICA, 1898, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 1. 6. 1943. u Kozarcu.
2. ALAJICA Nikole PETRA, 1910, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 3. 4. 1943. u Kozarcu.
3. BARRIR MARIJA, 1890, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Kozarcu.
4. BARBIR Rade SAVA, 1936, Srbin, dijete; umro 5. 5. 1943. u Kozarcu.
5. BARBIR Rade STEVAN, 1877, Srbin, zemljoradnik; umro 14. 5. 1943. u Kozarcu.
6. ĆORIĆ Rade PETAR, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 5. 1943. u Kozarcu.
7. GUBERINA Mile JULIKA, 1871, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u s. Trstenica.
8. IVKOVIĆ Dure MACA, 1924, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 26. 3. 1943. u Kozarcu.
9. KOPAČ Save MILE, 1903, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 11. 1943. u Kozarcu.
10. KORKUT Dušana ANA, 1874, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 18. 8. 1943. u Kozarcu.
11. KRASULJA Rade KATA, 1879, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 8. 6. 1943. u Kozarcu.
12. MARINKOVIĆ ANA, 1872, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 14. 5. 1943. u Kozarcu.
13. MARINKOVIĆ Stojana EVICA, 1910, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 3. 4. 1943. kod Livna.
14. MARINKOVIĆ Rade JOVAN, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro 12. 5. 1943. u Kozarcu.
15. MARINKOVIĆ Sime MACA, 1940, Srpkinja, dijete; umrla 1. 5. 1943. u Kozarcu.
16. MARINKOVIĆ Antonija MARIJA, 1886, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. kod Livna.
17. MARINKOVIĆ Nikole MARKO, 1872, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 5. 1943. u Kozarcu.
18. MARINKOVIĆ Stanka MARKO, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro 27. 4. 1943. u Kozarcu.
19. MARINKOVIĆ Mojsije MILKA, 1906, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 24. 5. 1943. u Kozarcu.
20. MRAOVIĆ Nikole ANKA, 1910, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. u Kozarcu.
21. MRAOVIĆ Petra BRANKA, 1920, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 3. 7. 1943. u Kozarcu.
22. MRAOVIĆ Nikole EVICA, 1898, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 21. 5. 1943. u Kozarcu.
23. MRAOVIĆ Dušana GOJKO, 1938, Srbin, dijete; umro 31. 5. 1943. u Kozarcu.
24. MRAOVIĆ Đure JOVAN, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 11. 6. 1943. u Kozarcu.

25. *MRAOVIĆ* Jovana *JOVAN*, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 6. 1943. u Kozarcu.
26. *MRAOVIĆ* *JUUKA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Kozarcu.
27. *MRAOVIĆ* Pavia *JUUKA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 5. 1943. u Kozarcu.
28. *MRAOVIĆ* Tome *LJUBAN*, 1937, Srbin, dijete; umro 20. 3. 1943. u Frkašiću - Lika.
29. *MRAOVIĆ* Petra *LJUBICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 6. 1943. u Kozarcu.
30. *MRAOVIĆ* *MACA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 6. 1943. u Kozarcu.
31. *MRAOVIĆ* Mile *MARA*, 1917, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 16. 6. 1943. u Kozarcu.
32. *MRAOVIĆ* Marka *MARIJA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 6. 1943. u Kozarcu.
33. *MRAOVIĆ* Dragana *MICA*, 1939, Srпкиnja, dijete; umrla 10. 6. 1943. u Kozarcu.
34. *MRAOVIĆ* Mile *MICA*, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla 31. 3. 1943. u Kozarcu.
35. *MRAOVIĆ* *MILE*, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 6. 1943. u Kozarcu.
36. *MRAOVIĆ* Nikole *MILE*, 1914, Srbin, zemljoradnik; umro 5. 6. 1943. u Kozarcu.
37. *MRAOVIĆ* Vuje *MILICA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 30. 5. 1943. u Kozarcu.
38. *MRAOVIĆ* *MILKA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 6. 1943. u Kozarcu.
39. *MRAOVIĆ* *MILKA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 26. 6. 1943. u Kozarcu.
40. *MRAOVIĆ* Jove *MILKA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 6. 1943. u Kozarcu.
41. *MRAOVIĆ* Nikole *MILKA*, 1931, Srпкиnja, dijete; umrla 30. 3. 1943. u Kozarcu.
42. *MRAOVIĆ* Dragana *NADA*, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla 18. 6. 1943. u Kozarcu.
43. *MRAOVIĆ* Jovana *NIKOLA*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 18. 4. 1943. u Kozarcu.
44. *MRAOVIĆ* Mile *PAJO*, 1939, Srb/n, dijete; umro 3. 4. 1943. u Kozarcu.
15. *MRAOVIĆ* Brnaka *PETAR*, 1939, Srbin, dijete; umro 11. 5. 1943. u Kozarcu.
16. *MRAOVIĆ* Nikole *PETAR*, 1932, Srbin, dijete; umro 30. 5. 1943, u Kozarcu.
17. *MRAOVIĆ* Nikole *SAVA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 30. 3. 1943. u Kozarcu.
18. *MRAOVIĆ* Vasilija *STANA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21.6. 1943. u Kozarcu.
19. *MRAOVIĆ* *STANA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 18. 6. 1943. u Kozarcu.
20. *MRAOVIĆ* Nikole *STANKO*, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 3. 1943. u Kozarcu.
21. *MRAOVIĆ* Stanka *TOMO*, 1913, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 3. 1943. u Kozarcu.
52. *MRAOVIĆ* Stevana *VASILIJA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 3. 1943. u selu Crni Potok.
53. *MRAOVIĆ* Tome *ZORKA*, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla 24. 3. 1943, u Frkašiću - Lika.
24. *MRKONJIĆ* *EVICA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 24. 4. 1943. u Kozarcu.
25. *MRKONJIĆ* Stanka *LJUBICA*, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla 10. 5. 1943. u Kozarcu.
6. *MRKŠIĆ* Nikole *MILE*, 1877, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 6. 1943. u Kozarcu.
17. *STAROVLAH* Petra *STANICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Kozarcu.
8. *ŠKARA* Marka *PETAR* 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 10. 1943. u Kozarcu.

c) *Žrtve rata*

1. *MARINKOVIĆ* Marka *DRAGAN*, 1941, Srbin, dijete. Umro od prehlade kao posljedica izbjeglištva 20. 12. 1942. u Kozarcu.
2. *MARINKOVIĆ* Marka *LJUBAN*, 1939, Srbin, dijete. Umro od prehlade, kao posljedica izbjeglištva 2. 7. 1942. u Kozarcu.
3. *MARINKOVIĆ* Damjana *MILKA*, 1940, Srpkinja, dijete. Umrula od prehlade, kao posljedica izbjeglištva 9. 12. 1942. u Kozarcu.
4. *MARINKOVIĆ* Prokopa *MILKA*, 1938, Srpkinja, dijete. Umrula od zime i prehlade decembra 1941. u Petrovoj gori.
5. *MRAOVIĆ* Dure *STEVAN*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Umro od iscrpljenosti i prehlade za vrijeme izbjeglištva 24. 1. 1942. u selu Malička.

NAPOMENA-, Tekst pripremio *Nikola M. Mraović*, pukovnik, a podatke provjerili *Dušan Ivković*, *Mile Marinković*, *Petar Marinković*, *Dušan Mraović*, *Duda Mraović* i *Ljubica Mraović*.

LASINJA

Na sjevernom djelu teritorije kotara Vrginmosta, na desnoj obali Kupe nalazi se mjesto Lasinja. Prije rata bilo je to opštinsko mjesto, a opština Lasinja obuhvatala je, pored mjesta Lasinje, i sela Banski Kovačevac, Banski *Moravci*, Banska Selnica, *Crna Draga*, Desno Sredičko, Desni Štefanki, Dugo Selo, Kablar, Prkos, Štipan, Šljivovac, Lasinjski Sjeničak i Trepča.

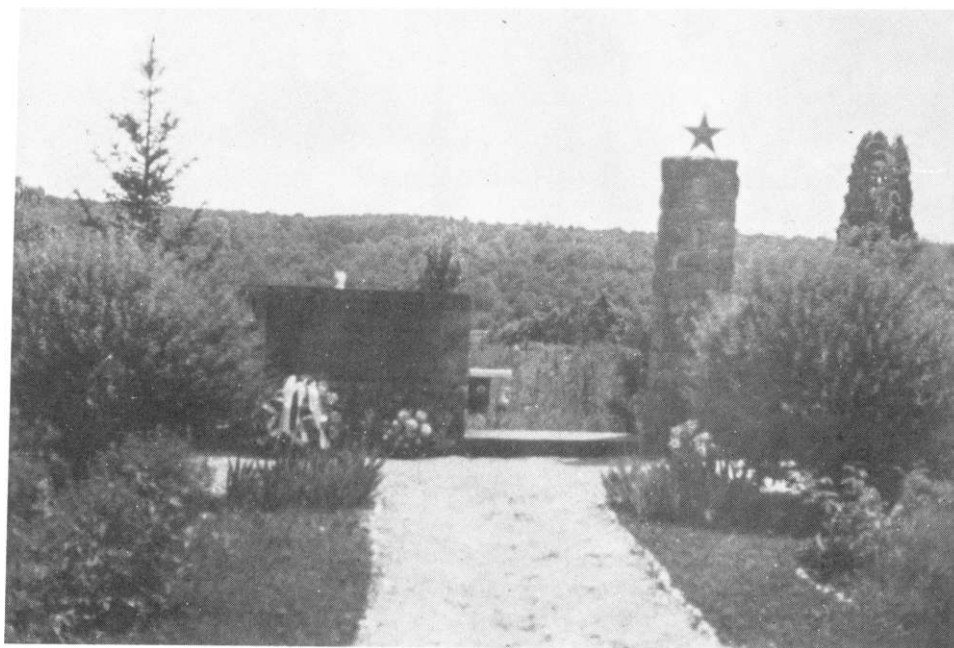
Mjesto Lasinju čini Donja i Gornja Lasinja, Lasinjska Kiselica i Cigansko Selo. Prema popisu stanovništva Lasinja je imala 1931. godine 885 stanovnika, poslije rata 1948. godine 699 stanovnika u 166 domaćinstava, a uoči rata 1941. godine računa se da je bilo oko 800 stanovnika. Po nacionalnom sastavu u većini su Hrvati, a samo mali broj Srbi, koji su imali svoje zanatske, ugostiteljske ili trgovačke radnje. Većina stanovništva bavila se zemljoradnjom.

Prije rata u Lasinji nije postojala organizacija KPH, a do njenog formiranja nije došlo ni u toku NOB. Nije bilo ni drugih organizovanih političkih organizacija. Većina ljudi bili su u Sokolu i pristalice Mačekove Hrvatske seljačke stranke, a početkom NOB su se podjelili - jedni su pristupili ustaškoj organizaciji, jedni su se pasivizirali, a manji broj je radio na strani NOP.

Proglašenjem tzv. NDH u Lasinji je uspostavljen ustaški tabor na čelu sa *Jurom Topolnjak*, a zamjenik mu je bio ustaša *Mijo Zmajlović*. U upravu opštine su došli novi službenici, za bilježnika *Filip Debać*, a za blagajnika *Matija Slirac*. Po preuzimanju vlasti ustaše iz emigracije, uz pomoć domaćih ustaša, počeli su da odvođe i ubijaju ljude. Dana 25. aprila 1941. odvođe braću *Branka Radanovića*, srednjoškolca i *Žarka*, studenta veterine, trgovce, braću *Branka i Dušana Milića* i učitelja *Vjekoslava Žiljaka*. Svi su poubijani u logoru Jadovno kod Gospića.

Sve do oslobođenja mjesta od strane partizanskih jedinica, 8. septembra 1943, u Lasinji se stalno nalazilo ustaško-domobransko-žandarmsko uporište. Jačina ovoga uporišta varirala je od 50 do 100 neprijateljskih vojnika, a u martu 1942. godine bile su tri satnije domobrana, oko 60 ustaša i oko 20 žandarma (oružnika). Prvi napad na ovu neprijateljsku posadu, koja je bila udaljena od Zagreba oko 40 km, izvršile su jedinice 4. bataljona 1; KPO noću 6/7. februara 1942, drugi ista jedinica 11. maja 1942, a treći put 4. kordunaška brigada 10/11. decembra 1942. U sva tri napada mjesto je zauzeto i razbijene neprijateljske jedinice.

I pored stalne prisutnosti ustaških vojnih formacija, početkom decembra 1942. drugovi *Branko Nikoliš*, iz Sjeničaka i *Nikola Orečić Mika*, političko-partijski radnici, uspjeli su da formiraju ilegalni NOO. U njega su ušli *Mijo Matešić*, predsjednik, *Mijo M. Mađer*, *Stevo Markulin* i *Josip Mate Markulin*. Po oslobođenju Lasinje, 8. septembra 1943, radio je legalni, po narodu izabrani NOO u sastavu *Mijo M. Mađer*, ujedno i odbornik opštinskog NOO, *Ivan M. Mađer*, ujedno i odbornik opštinskog NOO, *Josip Markulin*, *Stjepan Markulin*, ujedno i odbornik Kotarskog NOO Vrginmost, *Mijo N. Matešić*, ujedno odbornik opštinskog i Kotarskog NOO, i *Mato Vuksan*, predsjednik mjesnog NOO.

Spomenik palim borcima

TEKST NA SPOMENIKU: »Hajde, majko, kaži rodu
da sam pao za slobodu.

Na ovom mjestu sahranjeno je oko 120 nezvanih boraca NOR-a koji su pali u borbi za oslobođenje Lasinje i okolnih mjesta od 1941. do 1945. Narod ovog kraja neće nikad zaboraviti vaše herojske živote koje ste dali u velikoj borbi naših naroda za oslobođenje.

VJEČNA VAM SLAVA DRUGOVI«

Spomenik palim borcima

TEKST NA SPOMENIKU: «U spomen poginulim borcima NOR-a podižu preživjeli borci SUBNOR-a mjesna udruženja Lasinje i Desno Sredičko.

Britvec Ivan, komesar čete 34. divizije, 1919-1945.

Britvec Josip, borac 34. divizije, 1910-1944.

Karaš Zdravko, borac 7. divizije, 1924-1944.

Mihelj Ivan, borac 8. divizije, 1926-1944.

Mrvac Josip, borac 8. divizije, 1910-1945.

Mađer Josip, borac Kalničkog PO, 1920-1942.

Turković Tomo, borac 34. divizije, 1913-1944.

Špišić Josip, odbornik, 1917-1945.

Spišić Matija, 1893-1944.

Organizacija omladine formirana je početkom 1944. godine, a AFŽ-a krajem iste godine. Prvi sekretar omladinske organizacije bio je *Mato Braim*, a po njegovom odlasku u NOV, dužnost sekretara preuzeo je *Ivo Braim*. U organizovanju omladine naročito se ističe *Štefan Stjepana Emil*, rođen 1925. godine, koji je radio prema direktivi Kotarskog KPH Pisarovina.

Oslobođenjem Lasinje 8. septembra 1943. (toga dana neprijateljske jedinice napustile su mjesto), počinje i organizovaniji rad na strani NOP. Zbog veze i stalnog saobraćaja na relaciji Žumberak, Pokuplje, Kordun i obratno, odmah je formirana radna grupa skeledžija, koji su prevozili preko rijeke Kupe. Ova grupa radila je pod rukovodstvom NOO i Komande mjesta Lasinja sve do oslobođenja pa i dalje. U njoj su bili *Franjo Tome Braim*, *Mijo Josipa Braim*, *Stevo Petra Braim*, *Juraj Stjepana Marušić*, *Tomo Janaka Marušić*, *Karlo Blaža Mađer* i *Tomo Josipa Peruš*. U ilegalnim uslovima rada, prije oslobođenja Lasinje, na tajnom prevozu čamcem radio je *Ivan Petra Braim*, koji je bio u vezi sa *Milanom Martinoč*, *Stjepanom Mihalićem*, *Nikolom Orečićem Mikom* i *Ivanom Radonićem Jašom*.

Za potrebe vojske i naroda formirana je januara 1944. godine i radila sve do oslobođenja stolarska, kolarska i kovačka radionica. Poslovođa ovih radionica bio je *Mato Jane Maslak*, a radnici - zanatlije *Mato Mate Car*, *Juraj Valente Jušinski*, *Josip Stjepana Markulin*, *Tomo Mate Perčić*, *Josip Skender* i *Pavao Josipa Vuksan*. I mlin na ugalj i drvo, vlasništvo *Josipa Katalinića*, uzet je za potrebe NOO, u kojem se nalazio povjerenik NOO.

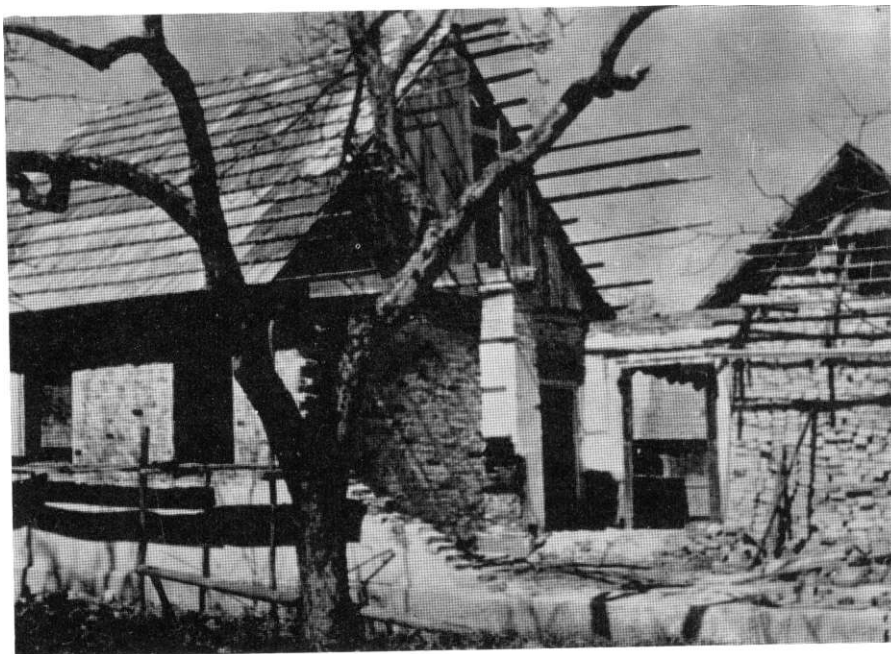
Od početka 1944. godine pa do oslobođenja u Lasinji je radila škola za djecu sa učiteljem *Zlatkom Žanekom* (poginuo prilikom bombardovanja Lasinje 9. 3. 1944). Pored učitelja, kao učiteljice radile su *Slavica* i *Lea Proselac*. U Lasinjskoj Kiselici radila je i partizanska gimnazija, pod rukovodstvom opštinskog NOO Pokuplje, kroz koju je prošlo oko 40-50 učenika.

Od februara 1944. do februara 1945. u Donjoj Lasinji bila je smještena i bolnica 34. divizije, a u martu 1944. nekoliko dana bila je smještena i bolnica 8. divizije, za vrijeme dok se divizija nalazila u operacijama preko Kupe. Poslije bombardovanja od 9. 3. 1944, kada je više ranjenika poginulo, bolnica je premještena u drugo mjesto Korduna.

Poslije kapitulacije Italije, 9. septembra 1943, pored dobrovoljaca za NOV, vršena je i mobilizacija. Tako su na osnovu mobilizacije od strane Komande mjesta Lasinja u toku 1944. godine u 8. i 34. diviziju i u vojnopozadinske jedinice i ustanove iz Lasinje stišli *Franjo M. Braim*, *Ivan P. Braim*, *Josip M. Braim*, *Tomo M. Braim*, *Mato M. Braim*, *Ivo M. Ratić*, *Franjo Jure Jušinski*, *Tomo M. Kocmanić*, *Marijan T. Kocmanić*, *Stevo M. Mađer*, *Ivan N. Mađer*, *Mato N. Mađer*, *Tomo Marušić*, *Zvonko M. Marušić*, *Stevo V. Markulin*, *Franjo M. Špičko*, *Juraj S. Topolnjak*, *Tomo J. Vuksan*, *Ivan M. Vuksan*, *Mato I. Vuksan*, *Franjo I. Vuksan*, *Josip P. Vuksan*, *Josip N. Zmailović* i *Franjo I. Zmailović*.

Za vrijeme mobilizacije bilo je i onih koji se nisu odazvali, već su prešli na stranu neprijatelja - sa šireg rejona Lasinje oko 30-40 sposobnih ljudi otišli su u Karlovac i stupili u redove neprijateljskih jedinica. Svima ovakvima od strane NOO i Komande mjesta Lasinja konfiskovana je pokretna imovina za potrebe NOV i naroda, a njihove porodice protjerane za njima - put Karlovac, Zagreb.

Za vrijeme rata, od strane neprijatelja, ubijeno je 57 mještana (15 Srba, 35 Cigana, 5 Hrvata, 1 Slovenka, 1 Italijan), a 24 su izgubili život kao žrtve rata, od neprijateljskog bombardovanja iz aviona 9. marta 1943. Od strane partizana poginulo je 26 aktivnih pripadnika ustaških vojnih formacija i ustaških organizacija.

Kuca Mije Braima (foto: B. Nikoliš)

Kuća braće Milića (foto:- B Nikoliš)

Kuća, trgovina i gostiona Luke Kovačevića (foto: B. Nikoliš)

Kuća opančara Tome Vuksana (foto: B. Nikoliš)

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *GVOJIĆ ANA*, 1882, Srпкиnja, domaćica. Ubijena od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje, kod Lasinje.
2. *GVOJIĆ Petra MILJKAN*, 1909, Srbin, obučar-radnik. Ubijen od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje (sin *Ane*).
3. *KAJGANIĆ VASILJ*, 1924, Srbin, trgovački naučnik. Ubijen od ustaša 30. 12. 1942. u šumi Brezje.
4. *MATEŠIĆ Mate NIKOLA*, 1877, Hrvat, zemljoradnik. Ranjen od Nijemaca kod rijeke Kupe 20. 2. 1943. i podlegao ranama u bolnici u Karlovcu.
5. *MILIĆ Nikole BRANKO*, 1902, Srbin, trgovac. Odveden 25. 4. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
6. *MILIĆ Nikole DUŠAN*, 1900, Srbin, trgovac i gostioničar. Odveden 25. 4. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
7. *NIKOLIĆ MATILDA*, 1909, Slovenka, domaćica, supruga žandarmerijskog narednika *Petra*. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u šumi Matejić kod Banskog Kovačevca.
8. *NIKOLIĆ PETAR*, 1902, Hrvat, žandarmerijski narednik, šef žandarmerijske stanice u Lasinji. Ubijen zajedno sa suprugom *Matildom*, sinom *Petrom* i *Tomislavom* od ustaša 2. 1. 1942. u šumi Matejić kod Banskog Kovačevca.
9. *NIKOLIĆ Petra PETAR*, 1936, Hrvat, dijete. Ubijen zajedno sa ocem, majkom i bratom od ustaša 2. 1. 1942. u šumi Matejić kod Banskog Kovačevca.
10. *NIKOLIĆ Petra TOMISLAV*, 1938, Hrvat, dijete. Ubijen zajedno sa ocem, majkom i bratom od ustaša 2. 1. 1942. u šumi Matejić kod Banskog Kovačevca.
11. *POLETI Viktora VIKTOR*, 1912, Italijan, priženjen Cigankom. Odveden 21. 1. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku (između Zagreba i Jastrebarskog).
12. *PARAPATIĆ BARA*, 1912, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
13. *PARAPATIĆ DORA*, 1885, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
14. *PARAPATIĆ DARA*, 1899, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
15. *PARAPATIĆ Jandre FRANCA*, 1906, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
16. *PARAPATIĆ Jure FRANJO*, 1936, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
17. *PARAPATIĆ Mije IVAN*, 1930, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
18. *PARAPATIĆ Viktora IVAN*, 1934, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
19. *PARAPATIĆ Jandre JANA*, 1898, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
20. *PARAPATIĆ JANA*, 1908, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.

42. *PARAPATIĆ Jure MIJO*, 1897, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
12. *PARAPATIĆ Ivana JANDRE*, 1880, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
13. *PARAPATIĆ Mije JANDRE* 1896, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
4. *PARAPATIĆ Tome JOSIP*, 1906, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
5. *PARAPATIĆ Mije JOSIP*, 1936, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
6. *PARAPATIĆ Mije IVAN*, 1926, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
7. *PARAPATIĆ Mije JURA*, 1892, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
8. *PARAPATIĆ Lacka JURA*, 1911, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
9. *PARAPATIĆ KATA*, 1883, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
0. *PARAPATIĆ Ivana KATA*, 1891, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
1. *PARAPATIĆ Jandre KATA*, 1902, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
2. *PARAPATIĆ KATA*, 1913, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
3. *PARAPATIĆ KATA*, 1917, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
1. *PARAPATIĆ Mije KATA*, 1920, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
3. *PARAPATIĆ Josipa KATA*, 1933, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
3. *PARAPATIĆ LACKO*, 1883, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
7. *PARAPATIĆ MARA*, 1894, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
8. *PARAPATIĆ MARA*, 1898, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
9. *PARAPATIĆ Mije MARA*, 1923, Ciganka. Odvedena 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
3. *PARAPATIĆ Mije MARKO*, 1927, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
1. *PARAPATIĆ Jure MATE*, 1910, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.

42. *PARAPATIĆ* Jure *MIJO*, 1897, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
43. *PARAPATIĆ* Lacka *MIJO*, 1915, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
44. *PARAPATIĆ* Marka *MIJO*, 1911, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
45. *PARAPATIĆ* Josipa *TOMO*, 1930, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
46. *PARAPATIĆ* *VIKTOR*, 1897, Ciganin. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 31. 12. 1941. u Rakov Potoku.
47. *RADANOVIĆ* Julija *BRANKO*, 1926, Srbin, đak. Odveden 25. 4. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
48. *RADANOVIĆ* Stjepana *STEFANIJA*, 1891, Srпкиnja, domaćica. Odvedena 21.12. 1941. i ubijena od ustaša 30. 12. 1941" u šumi Brezje.
49. *RADANOVIĆ* Julija *ŽARKO*, 1920, Srbin, student. Odveden 25. 4. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
50. *VUJČIĆ* Dušana *BRANKO*, 1923, Srbin, đak. Ubijen od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje.
51. *VUJČIĆ* Dušana *DRAGICA*, 1921, Srпкиnja, đak. Ubijena od ustaša 30.12. 1941. u šumi Brezje.
52. *VUJČIĆ* Marka *DUŠAN*, 1890, Srbin, gostioničar i trgovac. Ubijen od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje.
53. *VUJČIĆ* Dušana *DUŠANKA*, 1926, Srпкиnja, đak. Ubijena od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje.
54. *VUJČIĆ* Rade *LJUBICA*, 1890, Srпкиnja, domaćica. Ubijena od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje.
55. *VUJČIĆ* Dušana *MILICA*, 1920, Srпкиnja, đak. Ubijena od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje.
56. *VUJČIĆ* Marka *MILIĆ*, 1900, Srbin, trgovac. Ubijen od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje.
57. *ŽILJAK* Mirka *VJEKOSLAV*, 1901, Hrvat, učitelj. Prije rata vodio je društvo »Soko«. Odveden 25. 4. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.

b) *Žrtve rata*

1. *BRAIM* Ivana *ANKA*, 1939, Hrvatica, dijete. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
2. *BRAIM* Tome *DORA*, 1894, Hrvatica, domaćica. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
3. *BRAIM* Ivana *DRAGAN*, 1933, Hrvat, dijete. Poginuo od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
4. *BRAIM* Mirka *IVAN*, 1902, Hrvat, zemljoradnik. Poginuo od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
5. *BRAIM* Nikole *JANA*, 1907, Hrvatica, domaćica. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.

6. *BRAIM* Mate *KATA*, 1902, Hrvatica, domaćica. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
7. *BRAIM* Franje *LJUBICA*, 1927, Hrvatica, domaćica. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
8. *BRAIM* Ivana *LJUBICA*, 1931, Hrvatica, dijete. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
9. *BRAIM* Ivana *TOMO*, 1927, Hrvat, zemljoradnik. Poginuo od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
10. *BRAIM* Ivana *VLATKO*, 1935, Hrvat, dijete. Poginuo od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
11. *MARKULIN* Mije *ANA*, 1892, Hrvatica, domaćica. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
12. *MARKULIN* Karla *JANJA*, 1876, Hrvatica, domaćica. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
13. *MARKULIN* Tome *MIJO*, 1866, Hrvat, zemljoradnik. Ranjen za vrijeme borbe partizana i ustaša i podlegao ranama 26. 7. 1943. u Lasinji.
14. *MARKULIN* Steve *NIKOLA*, 1874, Hrvat, zemljoradnik. Poginuo od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
15. *NOVAK* Jure *JANA*, 1886, Hrvatica, domaćica. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
16. *NOVAK* IVAN, 1889, Hrvat, zemljoradnik. Poginuo od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
17. *PANIJAN* Pavia *FRANJO*, 1874, Hrvat, zemljoradnik. Poginuo za vrijeme borbe partizana i ustaša 9. 7. 1943. u Lasinji.
18. *ŠABAN* Mije *ANKA*, 1912, Hrvatica, domaćica. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
19. *VLAŠIĆ* DORA, 1860, Hrvatica, domaćica. Ranjena za vrijeme borbe partizana i ustaša i podlegla ranama 10. 12. 1942. u Lasinji.
20. *VUKSAN* Matije *ADAM*, 1876, Hrvat, zemljoradnik. Poginuo od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
21. *VUKSAN* Janka *JAGA*, 1889, Hrvatica, domaćica. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
22. *VUKSAN* LUCIJA, 1870, Hrvatica, domaćica. Poginula od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
23. *VUKSAN* Petra *NIKOLA*, 1894, Hrvat, zemljoradnik. Poginuo od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.
24. *ŽANEK* ZLATKO, 1903, Hrvat, učitelj. Poginuo od bombardovanja iz njemačkih aviona 9. 3. 1944. u Lasinji.

NAPOMENA: U prikupljanju i provjeri podataka učestvovali *Nikola Orečić Mika*, partijsko-politički radnik i *Nikola Janka Busak* iz Crne Drage, borac NOR od decembra 1943.

LASINJSKI SJENIČAK

Sjeverozapadno od Vrginmosta, na putu Vrginmost - Karlovac, a južno od rijeke Kupe, nalazi se Lasinjski Sjeniĉak, koji zajedno sa Gornjim i Donjim Sjeniĉakom ĉini jednu naseljenu cjelinu. Ime Sjeniĉak potiĉe od imena srednjovjekovnog grada Steniĉnjak, koji je postojao u zaseoku Rokniĉima, na podruĉju današnjeg Donjeg Sjeniĉaka. Grad je sagraĊen poĉetkom XII, a porušen je krajem XVI vijeka. Služio je za odbranu od Turaka.

Prema popisu 1931. godine Lasinjski Sjeniĉak je imao 1696 stanovnika, 1941. oko 1500, a 1948. godine 1073 stanovnika u 239 domaćinstava. U toku NOB 352 lica su poginula kao borci NOV, ubijeni od strane neprijatelja ili kao Źrtve fašistiĉkog terora, ili su umrli od tifusa i kao Źrtve rata. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici.

Kao Źto je selo Perna bila centar za susjedna sela, tako je i Lasinjski Sjeniĉak to bio za ovaj deo teritorije, jer se u njemu nalazila Źkola i crkva, trgovine i gostione, a i prve partijske ĉelije. Prva crkva u Lasinjskom Sjeniĉaku spominje se od 1715. godine, a Źkola od 1834. godine; uĉitelj je bio *Stojan Ćabraja*. Sve ovo je imalo svog pozitivnog odraza na Źkolovanje i prosvjeĉivanje stanovniŹtva.

MeĊu prvim pismenim ljudima istiĉe se Savo *Mrkalj*, koji je poslije osnovnog Źkolovanja zavrŹio i takozvanu klilikarsku Źkolu, uĉiteljsku i u PeŹti filozofiju i matematiku. JoŹ u ono vrijeme tražio je reformu srpskog knjiŹevnog jezika, a svoj prijedlog dao je u knjiŹici »Sala debeloga jera libo«, Źtampanoj u Budimu 1810. godine. S tim u vezi dolazi u sukob sa pravoslavnom crkvom, koja »Slaveno-serbski« jezik smatra svetinjom, dok narodni jezik smatra govedarskim i prostaĉkim. Zbog toga je bio maltretiran i proganjan do kraja Źivota, da bi na kraju zavrŹio u duŹevnoj bolnici 1833. godine u Beĉu. Savo *Mrkalj* se smatra preteĉom *Vuka KaradŹiĉa* i prvim reformatorom »Slaveno-serbske« azbuke, tvorcem fonetskog pisma baziranog na narodnom jeziku. Njegovo delo realizovao je *Vuk KaradŹiĉ*, a nova azbuka je ozvaniĉena u Srbiji 1868. godine.

Za Sjeniĉak je vezana i poznata iz istorije ovoga kraja, Sjeniĉarska buna iz 1897. godine, kada su se stanovnici pobunili protiv maĊarizacije i da saĉuvaju povlastice koje su do tada imali kao graniĉari.

Zbog teŹkih ekonomskih uslova mnogi ljudi su kako prije tako i poslije prvog svjetskog rata odlazili od kuĉa za zaradom. Odlazili su van zemlje, a i unutar zemlje, posebno u Slavoniju i Srem radi snabdjevanja kukuruzom i pŹenicom. Bojkotovali su i odlazak u austrougarsku vojsku, a manji broj se naŹao i u dobrovoljaĉkim jedinicama da se bore na strani Srbije, protiv Austro-Ugarske.

Povartkom ekonomskih emigranata, stanovnici dolaze i do novih saznanja o svijetu, o poloŹaju i borbi radniĉke klase, o postojanju Sovjetske Rusije. Prvi koji su poĉeli Źiriti takve vijesti i ideje bili su *Lazo Bratiĉ*, *Đuro Vujĉiĉ Major* i *Pavao Bijeliĉ*, povratnici iz SAD i *Gligorije Pruginiĉ* povratnik iz Rusije. Politiĉkom opredjeljenju doprinose i razne predratne političke partije. Veĉina ljudi u selu pripadala je samostalnoj demokratskoj stranci, a samo manji broj reŹimskoj radikalnoj stranci.

Zahvaljujuĉi aktivnosti pristalica samostalne demokratske stranke, a uz pomoĉ *Svetozara Pribiĉeviĉa*, Sjeniĉak je 1929. godine dobio novu Źkolu, a zimi 1936/37. godine, na inicijativu *Branka NikoliŹa*, osnovan je i ogranak »Seljaĉkog kola«, koji je odigrao znaĉajnu ulogu u političkom buĊenju i prihvatanju naprednih ideja i shvatanja.

U okviru ogranka »Seljačkog kola« osnovan je recitatorski hor, folklorna i tamburaška grupa. U kući Branka Nikoliša otvorena je knjižica koju su vodile Darinka Mrkalj i Katica Nikoliš, a radio je i tečaj za kuhanje, šivenje, pletenje, spremanje zimnice i dr. (tri mjeseca 1937. godine).

Spomen-ploča palim borcima

TEKST NA SPOMEN-PLOČI: »Slava palim borcima Sjeničaka i Banskih Moravaca palim za revoluciju i oslobođenje domovine 1938-1945.« (slede imena 155 palih boraca)

Jedna od najznačajnijih akcija, koja je izvedena u Sjeničaku 1939/40. godine, bilo je sakupljanje i slanje pomoći španskim borcima, koji su se nalazili u logorima u Francuskoj. Poslano je nekoliko stotina paketa hrane i odeće. Na seoskim mobama i prelima i pojedinačno, plele su se čarape i džempereri, a pored pjesme i zabave čitana su pisma znanih i nezvanih španskih boraca. U logoru, u Francuskoj bio je *dr Gojko Nikoliš*, lekar, borac Španske republikanske vojske i *Bozo Stanka Juras* (1908) koji je poginuo kao vodnik u 129. internacionalnoj brigadi »Georgi Dimitrov«, aprila 1938. godine kod Marelja.

Od 1935. godine u Sjeničak dolazi komunistička štampa, čije je slanje organizovao *dr Gojko Nikoliš*, a za njeno rasturanje i proučavanje bio je zadužen *Stanko Maslek*. Od 1939. godine za Lasinjski, Donji i Gornji Sjeničak postojala je i grupa simpatizera KPH, u kojoj su iz Lasinjskog Sjeničaka bili *Mile Martinović*, učitelj, *Stanko Maslek*, *Branko Nikoliš*, *Glišo Pruginić* i *Milić Dejanović*. Dolaskom *dr Gojka Nikoliša* iz logora u Francuskoj u svoj rodni Sjeničak, početkom 1940. godine organizovana je i prva partijska ćelija KPH. Sekretar ćelije je bio *Stanko Maslek*. Uoči rata, 1941. godine, partijsku ćeliju KPH Sjeničak, a prema podacima *Rade Bulata*, sekretara Kotarskog komiteta KPH Vrginmost, sačinjavali su *Milić Dejanović*, *Mile Martinović*, učitelj, *Stanko Maslek*, sekretar *Branko Nikoliš*, *Glišo Pruginić*, *Branko Peleš*, *Đuro Vujčić*, trgovac, *Milić Škaljac* i *Rade Zrinjanin* iz Banskih Moravaca.

Početkom 1941. godine *dr Gojko Nikoliš* organizuje i održava kurs za članove KPH Sjeničak. Proučava se istorija SKP(b). Formirana je i partijska ćelija u Gornjem i Donjem Sjeničaku. Za 1. maj *Nikoliš* organizuje pisanje parola i stavljanje crvene zastave. Sve

n

do dizanja ustanka, kada napušta Sjeniĉak i odlazi u Beograd, radi na pripremama ĉlanova KPH i stanovništva za predstojeće oružane borbe.

Sa takvom prošlošću i političkim pripremama, narod Sjeniĉaka doĉekao je ratnu 1941. godinu.

Prvi vjesnici o napadu Njemačke na Jugoslaviju bili su vojnici razbijene jugoslovenske vojske i prolaznici iz Karlovca. U njemaĉko zarobljeništvo palo je 38 Sjeniĉaraca, vojnika bivše jugoslovenske vojske, od kojih se 35 po oslobođenju vratilo, a 3 su poginula, dok je na putu do kuće kod Kablara ubijen *Lazo Đ. Padežanin*. Kroz Sjeniĉak je 19. aprila 1941. prošla njemaĉka motorizovana grupa sa 2 tenka i 2 motocikla sa prikolicama, a 13. maja iz Karlovca u pravcu Vrginmosta prošla je jedna italijanska motorizovana jedinica, koja se 28. jula vratila za Karlovac.

Prvi upad ustaša u selo bio je 8. avgusta 1941, samo pet dana poslije pokolja Srba u Glini. Bilo ih je oko 30, kao pratnja ustaškog pukovnika *Tomislava Rolfa*, starog poznanika Sjeniĉaraca, jer je njegova supruga *Dragica*, kao učiteljica više od 10 godina učila djecu ovoga kraja. Na znak crkvenih zvona za uzbunu, mnogi su ljudi pobjegli, a neki su se našli pred ustašama. Pukovnik *Rolf* im je obećao da im se neće ništa dogoditi ako budu mirni, a u kući *Branka Nikoliša* ostavio je vizit-kartu s natpisom »Gospodine *Nikoliš*, umirite narod.«

No, bez obzira na ove riječi ustaškog pukovnika, ostale su i dalje mjere predostrožnosti. Održani su sastanci i organizovane straže prema Skakavcu, Banskom Kovaĉevcu i Lasinji. Ugovorena je kurirska veza sa komandom ustanika u kojoj su bili *Branko Nikoliš*, *Mile Martinović* i *Stanko Maslak*. Narod je prestao da radi, a po brdima su se videli ljudi sa svakojakim naoružanjem. Zamišljalo se da celo selo ĉini jednu ĉetu i da se masovno suprotstave ustašama.

Međutim, poslije ustaškog napada, 13. avgusta na »Kirinsku republiku«, kada se uvidjelo da se nenaoružani narod ne može oduprijeti naoružanom i vojniĉki organizovanom neprijatelju, prišlo se formiranju partizanskog odreda. Odred, pod imenom »Partizanski odred Sjeniĉak«, formiran je u drugoj polovini avgusta 1941. godine. Prvi komandir odreda bio je *Miliĉ Dejanović*, a od septembra iste godine *Miloš Kljajić*. U ovaj odred su ulazili borci - dobrovoljci iz sva tri Sjeniĉaka. Prvih dana formiranja Odred je imao oko 16 boraca, a zakljuĉno sa 1941. godinom iz Lasinjskog Sjeniĉaka u partizanskim jedinicama bila su 34 dobrovoljca. Njihova imena vide se u spisku nosilaca »Partizanske spomenice 1941« i u spisku poginulih i umrlih boraca. Po formiranju 4. bataljona postaje njegova 3. ĉeta, u kojoj su se nalazili i borci iz Prkosa i Dugog Sela.

Od naoružanja PO Sjeniĉak je u poĉetku imao 8-9 vojniĉkih pušaka, a ostalo razne lovaĉke puške i pištolje. Odred nije imao stalno mjesto boravka, više se zadržavao u popovoj kući. U poĉetku su borci išli svojim kućama za hranu, a kasnije su im donosili ĉlanovi porodice i narod, dok nisu organizovali zajedniĉku ishranu.

Odred u poĉetku nije preduzimao oružane akcije protiv neprijatelja. Njegova aktivnost se uglavnom sastojala u patroliranju i izviđanju prema neprijateljskim posadama u Skakavcu, Banskom Kovaĉevcu i željezniĉkoj stanici Udbina Sjeniĉak, i u pripremi naroda da se kopaju zemunice i sklanja hrana i odjeća. Do formiranja Odreda niko od naroda nije stradao od strane ustaša, sem *Laze Padežanin*, koji je ubijen pri povratku iz vojske 14. aprila i *Josipa Gvojića* i *Petra Mrkalja*, koga su ustaše uhvatile 5. maja, odvele i ubile. Ovo je imalo određenog uticaja da je narod bio protiv akcija Odreda, a pojedinci vjerovali i u »zaštitiĉku« ulogu pukovnika *Rolfa*. Odred se bio toliko pasivizirao da nije razoružao ni ustaškog povjerenika za žito, 20-godišnjeg *Rajka Mikca*, koji se slobodno kretao po selu i nosio karabin. Međutim, to je uĉinio *Nikola Vidović* sa grupom

boraca iz PO Štipan 8. septembra 1941. Mikac je molio partizane da mu vrate mali karabin, a da će im doneti veliki. Partizani su se složili, ali samo kada im donese veći.

Povodom razoružanja ustaškog povjerenika, 10. septembra u Sjeniĉak dolazi jedna Źandarmerijska patrola iz Lasinje na ĉelu sa narednikom *Petrom Nikolićem* i grupa ustaša iz Vrginmosta. Mnogi nisu ni primjetili dolazak ustaša u selo, *koji su se* pripremili da poubijaju nekoliko ljudi, ali ih je u tome sprijeĉio narednik *Nikolić*. Ni ovoga puta borci iz Odreda nisu ništa preduzimali, a narod je i dalje ostao uvjeren da ih Źandarmi, koji su ostali u Sjeniĉaku i dalje štite. *Nikola Vidović* je traŹio od Odreda da ih razoruŹa. Kako ovaj zadatak nisu sami izvršili, to je akcija izvedena zajedniĉki sa PO Štipan pod rukovodstvom *Vidovića* 25. septembra 1941. Zbog nepostignutog iznenaĊenja, Źandarmi su prvi otvorili vatru i tako ova akcija nije uspjela. Poginuo je *Vaso Romĉević Osula*, a ranjen je *Đuro Vujĉić*, ĉlan KP, vlasnik zgrade gdje su se nalazili Źandarmi.

Poslije ove akcije PO Štipan se povukao na svoj teren, a odred Sjeniĉak se pritajio plašeći se hajke i represalija od strane ustaša.

Oko 10. oktobra 1941. iz pravca Karlovca u Sjeniĉak je došlo oko 800 italijanskih vojnika. Odmah su se uputili u pljaĉku po obliŹnjim zaseocima Lasinjskog i Donjeg Sjeniĉaka. Uzimali su sve do ĉega su došli, naroĉito kokoši, jaja, jabuke, rakiju i dr. Oko 100 vojnika lovili su jedno tele, a ne mogavši pohvatati prasce *Pere Mrkalja Mlinara*, pobili su ih iz pušaka.

Zbog pasivnosti Odreda ponovo je došlo do više sastanaka, kako sa borcima tako i sa narodom, koji je upoznavan sa dogaĊajima u svetu i opasnostima koje im prete od ustaša. TraŹili su se novi dobrovoljci za borbu. Išlo je teŹe, jer su se ljudi bojali za svoju kuću i porodicu, ali su govorili »kada svi pođu, *ići ću i ja*«. Kada je 4. rejon preformiran u 4. bataljon 1. KPO i kada su partizanski odredi prerasli u ĉete 4. bataljona rješena je neaktivnost PO Sjeniĉak. Od tada se ukljuĉuju u 4. bataljon i sve do kraja rata selo aktivno uĉestvuje u NOB.

U toku novembra izabran je i seoski NOO, kao organ narodne vlasti, u koji su izabrani: *Đuro Bjeloš Stari*, *Stanko Bjeloš*, predsjednik, *Joco Juras*, *Đuro PadeŹanin*, *Rade Pruginić* i *Jovo Suzić*. Kasnije, kada je formiran opštinski NOO Sjeniĉak, u njega su izabrani: *Iazo Bratić*, *Milica Carević*, *Milić Dejanović*, *Branko Nikoliš*, tajnik, *Branko Peleš* i *Đuro Vujĉić Major*. U Kotarski Kirinsko-Sjeniĉarski NOO izabrani su *Mile Martinić*, *Stanko Maslek* i *Branko Nikoliš*.

Organizacija AFŹ-a oformljena je polovinom 1942. godine. U prvi odbor AFŹ-a izabrane su *Jelica Bjeloš*, *Milica Carević*, *Milka Krkljuš*, *Marta Pruginić* i *Kata Tesla*.

Organizacija SKOJ-a formirana je krajem 1941. godine, a ĉlanovi su bili *Gajo Bratić*, *Vaso Bratić*, *Mica Carević*, *Rade Ćabraja*, *BoŹo Juras*, sekretar *Branko O. Bjeloš*, *Nikola Maslek*, *Milić* i *Kata Grubješić*.

Omladinska organizacija formirana je polovinom 1942. godine, a njeno rukovodstvo saĉinjavali su *Jelica Bjeloš*, *Mica Carević*, sekretar *Mika Mrkalj*, *Desanka Pruginić*, *Milka Pruginić*, *Anka Školjac* i *Danica Zrinjanin*.

U toku novembra i decembra 1941. godine borci Sjeniĉaka izvode akcije u sastavu 3. ĉete 4. bataljona, 5. decembra ruše prugu kod Udbine Sjeniĉaka, 7. decembra napadaju ustašku posadu u Pisarovini, 19. decembra razoruŹavaju neprijateljsku posadu na Vojniĉ kolodvoru, a 21. decembra na Utinju. Prije poĉetka ustaške ofanzive, 16. decembra u Sjeniĉak dolazi oko 200 italijanskih vojnika, a ustaše 25. decembra.

Nekoliko dana prije dolaska ustaša stiglo je pismo na adresu *Branka Nikoliša* od katoliĉkog popa u Skakavcu *Andrije Šimenka*, kojim ga obavještava da se na Sjeniĉak sprema velika ofanziva, kojoj je cilj da sve zbríše sa lica zemlje, a zatim ga upuĉuje da uĉini sve da spase narod. I pored ovoga obavještenja i uspjeha 4. bataljona osloboĊe-

njem Vojnić kolodvora i Utinja, čime je stvoren slobodan prolaz za Petrovu goru, mnogi od stanovnika Lasinjskog Sjeničaka to *nisu* iskoristili.

Za vrijeme decembarske ofanzive ustaše su popalile i selo Sjeničak i uspjele da pohvataju i poubijaju 60 lica. Najveći broj, oko 45, odmah su poubijali u selu, prije ubijanja mučili, a zatim bacali u vatru zapaljenih kuća. Neki su pronađeni (**Đuro Jekić i Glišo Rosić**) sa odrezanim ušima i nosom, iskopanih očiju i si. Osam lica je odvedeno u Skakavac i Banski Kovačevac i tamo poubijano. U selima Skakavca, Liplja, Selnice, Lasinje, Koritinje, pronašli su i ubili sedam Lasinjsko Sjeničaraca, koji su u ovim selima služili kao sluge. Među 15 hiljada izbjeglica u Petrovu goru, od zime i gladi umrlo je 12 Lasinjsko Sjeničaraca, a 14 kada su se povratili na svoja opustjela kućišta.

Sljedeće teške dane i ustaške zločine narod Lasinjskog Sjeničaka doživljava za vrijeme martovsko-aprilske ustaške ofanzive 1942. na Kordunu i u Petrovoj gori. Kako su ustaše krstarile po selima, a ušle i u Petrovu goru, to se mnogi odlučuju da idu u hrvatska sela i da tamo nađu neku zaštitu i spas, bar da djecu sačuvaju. Svako je računao na nekog svog poznanika i od ranije prijatelja. Mnogi su prihvatili djecu pa i čitave porodice, i bili ubjeđeni da će ih spasti od ustaških zlodjela. Pred ustaškim vlastima predstavljani su kao sluge. Računa se da je oko 60 lica iz Lasinjskog Sjeničaka zatražilo tu vrstu spasa. Bili su to uglavnom mlađa godišta od 10 do 20 godina starosti.

Kada su ustaše doznale da ima veći broj Srba i da to nisu sluge, preduzeli su hapšenja, ubijanja i odvođenja u logore. Svi pokušaji domaćina Hrvata da ih spasu nisu uspjeli: 5 je ubijeno, 6 upućeno u Njemačku u logor, 26 upućeno u logor Jastrebarsko (spaseni od strane 4. kordunaške brigade), 13 je uspjelo da pobjegne u partizane, a 6 je ostalo u hrvatskim selima do kraja rata. Od 19. marta do 18. aprila ustaše su uspjele da uhvate i pobiju 14 lica, 17 je poslato u logore (10 u Norvešku, 7 u Jasenovac).

Poslije ovih ustaških zlodjela, za preostali narod Sjeničaka nastupali su bezbjedniji i slobodniji dani sve do kraja rata.

Za vrijeme 4-godišnje NOB selo Lasinjski Sjeničak dalo je samo u 1941. godini 36 boraca, od kojih su 9 poginuli kao borci NOV, a 27 preživjelih su nosioci »Partizanske spomenice 1941«. Ukupno je poginulo 68 boraca, 137 stanovnika ubijena su od strane neprijatelja, 111 je umrlo od tifusa, 36 su žrtve rata, ili ukupno 352 mrtvih.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **BJELOŠ** Đure **DUŠAN**, 1925, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u PO Katić Kosa. Poslije u 2. četu 4. bataljona 1. KPO, zatim u 2. brigadi 8. divizije - desetar, ekonom, intendant bataljona.
2. **BJELOŠ** Đure **MILIĆ**, 1903, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio novembra 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije, pa u Komandi mjesta Lasinja.
3. **BJELOŠ** Petra **NIKOLA**, 1907, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u PO Sjeničak. Poslije u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, zatim u 1. brigadi 8. divizije - ekonom.
4. **BJELOŠ** Jove **RADE**, 1924, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. u NOV stupio krajem 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije - delegat voda, komesar čete.

5. CAREVIĆ Jovana MILICA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Član SKOJ-a od 1941. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. Sekretar SKOJ-evske grupe u Lasinjskom Sjeniĉaku, član i sekretar općinskog komiteta SKOJ-a Sjeniĉak i član Kotarskog komiteta SKOJ-a Vrginmost. Bila je i član seoskog, opštinskog i kotarskog odbora AFŽ-a i odbornik NOO.
6. DEJANOVIĆ Rade MILIĆ, 1904, Srbin, stolar. Član KPJ od 1941. Aktivno učestvuje u NOP-u od jula 1941. U NOV stupio avgusta 1941. u PO Sjeniĉak. Poslije sekretar 4. rejona, pa komesar 4. bataljona 1. KPO, komesar bataljona u 1. brigadi Hrvatske, član Okružnog komiteta KPH Korduna, komesar KPO, komandant Kordunaškog područja, pomoćnik načelnika štaba 9. korpusa.
7. JURAS Nikole BOŽO, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio avgusta 1941. u PO Sjeniĉak. Poslije u 3. četi 4. bataljona 1. KPO, pa u 13. proleterskoj brigadi, zatim član Općinskog komiteta SKOJ-a Sjeniĉak, pa u bataljonu PPK-a - desetar, komandir voda. Ranjavan.
8. JURAS Milića JOVAN, 1922, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije - desetar, komandir voda. Ranjavan, invalid.
9. JURAS Milovana MILE, 1919, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio novembra 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije - mitraljezac, komandir voda, čete, zamjenik komandanta bataljona. Ranjavan.
10. JURAS Mile MILOŠ, 1926, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio u novembru 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije - komandir voda.
11. JURAS Mile RADE, 1919, Srbin, zemljoradnik. Član KPJ od 1940. Aktivno učestvuje u NOP-u od jula 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u PO Sjeniĉak. Poslije u 3. četi 4. bataljona 1. KPO, pa u 1. brigadi 8. divizije - desetar, komandir voda delegat, komesar čete. Ranjavan.
12. KRKLJUŠ Ilije DUŠAN, 1907, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u PO Sjeniĉak. Poslije u 3. četi 4. bataljona 1. KPO, zatim u 1. brigadi 8. divizije i partizanskoj straži - bolničar i referent saniteta u bataljonu.
13. MANOJLOVIĆ Janka JOVO, 1922, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio novembra 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije - desetar, vodnik.
14. MANOJLOVIĆ Janka SAVO, 1915, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio novembra 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije - delegat voda, komesar čete.
15. MRKALJ Nikole MILOŠ, 1920, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio krajem oktobra 1941. u PO Sjeniĉak. Poslije u 3. četi 4. bataljona 1. KPO, pa u 1. proleterskoj četi. Ranjen na Žumberku kod Kalja, a zatim u 1. brigadi 8. divizije. Ranjen na Gospiću 1943. invalid. Bio komandir odeljenja.
16. MRKALJ Pavia RADE, 1920, Srbin, zemljoradnik. Aktivno učestvuje u NOP-u od avgusta 1941. U NOV stupio decembra 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije, zatim u štampariji »Naprijed« u Petrovoj gori.
17. NIKOLIŠ Mihajla BRANKO, 1897, Srbin, trgovac. Član KPJ od 1940. Aktivno učestvuje u NOP-u od jula 1941. kao jedan od organizatora ustanka. Učesnik sastanka u Abez-u 19. jula 1941. Prilikom formiranja 4. bataljona KPO - komesar bataljona. Poslije tajnik NOF-a za Kordun, tajnik komisije za NOO-e pri štabu Grupe KPO, predsjednik Kotarskog NOO Sjeniĉak i potpredsjednik JNOF-a za okrug Karlovac.

18. *NIKOLIŠ* Mihajla *GOJKO*, 1911, Srbin, ljekar. Član KPJ od 1934. Španski borac. Krajem 1940. organizovao ćeliju KPJ u Sjeniĉaku. Poĉetkom 1941. organizuje partijske kurseve u Sjeniĉaku. Odmah poslije kapitulacije bivše jugoslovenske vojske, priprema komuniste za borbu, 1. maja 1941. Istiĉe crvenu zastavu na Rudanjskom brdu u Sjeniĉaku. Poslije toga odlazi u Beograd, gdje se povezuje sa partijskom organizacijom i u jesen iste godine odlazi u partizane. U NOV organizuje sanitet. Bio je šef sanitetskog odsjeka Vrhovnog štaba NOV i POJ. U toku rata organizovao je i dva kongresa partizanskih ljekara; prvi u Bosanskom Petrovcu 1942. i drugi u Glini 1944. Narodni heroj.
19. *PADEŽANIN* Rade *RADE*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio u decembru 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Mitraljezac, ranjen 1942. Invalid. Poslije radi u pozadini.
20. *PRUGINIĆ* Sime *MARKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941, U NOV stupio u decembru 1941. u PO Perjasica. Kasnije je u 1. brigadi 8. divizije, partizanskoj straži - komandir voda i ĉete, komesar ĉete i diviziona.
21. *PRUGINIĆ* Đure *NIKOLA*, 1920, Srbin, pekar. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio u decembru 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije, ranjavan.
22. *PRUGINIĆ* Petra *PAVAO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio decembra 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. U 1. brigadi 8. divizije - kurir, telefonista.
23. *ROMĀEVIĆ* Petra *MILOŠ*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio u decembru 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije, pa u 3. brigadi 8. divizije - komandir voda.
24. *ROMIĆ* Nikole *PETAR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio decembra 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije.
25. *SUZIĆ* Milovana *ADAM*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio krajem 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije, pa u Komandi mjesta Lasinja - komandir odjeljenja, ranjavan.
26. *SUZIĆ* Rade *DUŠAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio decembra 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije - komandir odjeljenja, voda, ĉete.
27. *SUZIĆ* Mile *MILIĆ*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio decembra 1941. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO. Poslije u 1. brigadi 8. divizije, ranjavan.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *BIŽIĆ* Marka *PAVAO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 15. 1. 1942. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 1. brigadi 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade oko 23. 11. 1942. kod Topuskog.
2. *BIŽIĆ* Danice *RADE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 22. 8. 1942. u 1. brigadu 8. divizije. Poginuo kao desetar u istoj brigadi 2. 1. 1943. kod Krašića.
3. *BIŽIĆ* Marka *STEVAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 4. 1942. Ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije, nestao kao ranjenik za vrijeme 5. neprijateljske ofanzive na Sutjesci.
4. *BJELOŠ* Đure *BRANKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 3. 1942. u 3. ĉetu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 1. brigadi 8. divizije. Poginuo kao borac-mitraljezac i sekretar SKOJ-a u 3. ĉeti 1. bataljona 1. brigade 8. divizije maja 1944. na Poljanku kod Plitviĉkih jezera.

5. **BJELOŠ** Jove ĐURO, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 2. 12. 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 1. brigadi 8. divizije. Poginuo kao komandir voda u 1. brigadi 8. divizije 5. 6. 1944. u napadu na neprijateljsko uporište Belaj kod Karlovca.
6. **BJELOŠ** Mile ĐURO, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 14. 1. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 1. bataljonu KPO. Poginuo kao borac istog bataljona oko 20. 9. 1944. kod Rečice.
7. **BJELOŠ** Petra LJUBAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 1. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 1. brigadi 8. divizije. Poginuo kao komandir odjeljenja u 1. brigadi 8. divizije oko 16. 3. 1944. kod Plaškog.
8. **BJELOŠ** Rade LJUBAN, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio oko 20. 5. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 3. brigadi 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade oko 24. 1. 1943. kod Cetingrada.
9. **BJELOŠ** Marka MILE, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1.12.1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 1. brigadi 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade oko 30. 4. 1944. kod Brezovca u Lici.
10. **BJELOŠ** Nikole MILE, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio avgusta 1941. u PO Katić kosa, poslije u 2. četu 4. bataljona 1. KPO, pa u 1. brigadi 8. divizije. Poginuo kao komandir voda u 1. brigadi 8. divizije 14. 7. 1944. u Žumberku.
11. **BJELOŠ** Matije MILIĆ, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 2. 1943. u 1. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade oko 18. 6. 1944. kod Rečice.
12. **BJELOŠ** Jove MIRKO, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 10. 1941. u PO Sjeničak, poslije u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, pa u 1. brigadi 8. divizije. Ranjavan, poginuo kao oficir PPK-a bataljona od nepoznatih lica 12. 8. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
13. **BRATIĆ** Rade BRANKO, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 4. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 1. brigadi 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade 4. 4. 1943. kod Brloga.
14. **BRATIĆ** Miče DUŠAN, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 4. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 1. brigadi 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade 12.4. 1943. kod Otočca.
15. **ČAKIĆ** Stojana JAKOV, 1903, Hrvat, zemljoradnik. U NOV stupio 10. 4. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije oko 28. 11. 1942. kod Čemernice.
16. **ČEKELIŠ** Stjepana ĐURO, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 9. 4. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije oko 28. 11. 1942. kod Čemernice.
17. **ČEKELIŠ** Rade NIKOLA, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 4. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Umro od tifusa kao borac 1. brigade 8. divizije 2. 4. 1945. u Lasinjskom Sjeničaju.
18. **ČEKELIŠ** Nikole SAVO, 1902, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 19. 9. 1942. u 2. brigadu 8. divizije. Poginuo nesrećnim slučajem od partizanske patrole kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 4. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
19. **ČEKELIŠ** Mile STEVAN, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 8. 1. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 24. 10. 1942. kod Tušilovića.
20. **DEJANOVIĆ** Vuje BRANKO, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 7. 4. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 12. 1. 1943. kod Ličke Jasenice.
21. **DRAGIĆ** Mile ĐURO, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 9.5. 1942. Umro od tifusa kao borac 1. brigade 8. divizije 2. 8. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.

22. *GIDAK* Janka *MILOŠ*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 4. 1942. Poginuo kao borac 1. bataljona kordunaškog odreda oko 16. 3. 1945. kod Trebinja.
23. *JAJIĆ* Sime *NIKOLA*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 4. 1942. Umro od tifusa kao borac 1. brigade 8. divizije 11.4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
24. *JAJIĆ* Nikole *RADE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 12.3.1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 17. 10. 1942. kod Perjasice.
25. *JEKIĆ* Stojana *PETAR*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 4. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao borac-komandirodeljenja u 1. brigadi 8. divizije 2. 1. 1943. kod Krašića.
26. *JELAČA* Nikole *MILE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio oko 15. 10. 1941. u PO Sjeničaj, kasnije u 3. četi 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao borac u 13. proleterskoj brigadi u jesen 1942. kod Plješevice - Žumberak.
27. *JURAS* Stanka *BOŽO*, 1908, Srbin, obučarski radnik. Član KPJ od 1935. Poginuo kao vodnik 129. internacionalne brigade »Georgi Dimitrov« španske republikanske vojske aprila 1938. kod Marelja u Španiji.
28. *JURAS* Mile *JOVAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 3. 4. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 10. 8. 1943. kod Vaganca.
29. *JURAS* Milovana *JOVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 5. 1943. u 3. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade oko 3. 10. 1943. kod Oštarija.
30. *JURAS* Mile *PAVAO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1.4. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije oko 4. 5. 1943. kod Gospića.
31. *JURAS* Milića *STEVAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 5. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije oko 10. 5. 1943. kod Gospića.
32. *KLJAJIĆ* Miloša *NIKOLA*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 25. 4. 1942. Ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije kod Kovačevca i podlegao ranama 20. 12. 1943. u partizanskoj bolnici Petrova gora.
33. *KRKLJUŠ* Gligorije *NIKOLA*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 4. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1944. u Bosni.
34. *MALIĆ* Stanka *ĐURO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 5. 1942. Poginuo kao borac 1. bataljona 1. KPO 17. 4. 1944. kod Cerovca.
35. *MASLEK* Teodora *DUŠAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1.4. 1942. Umro od tifusa kao borac 3. brigade 8. divizije 2. 3. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
36. *MASLEK*, Ljubana *MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Stupio u NOV 10. 1. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Uhvaćen od ustaša kao borac iste čete 18. 4. 1942. u selu i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru Beisfjord u Norveškoj.
37. *MASLEK* Ljubana *NIKOLA*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1.1. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao borac iste jedinice oko 15. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
38. *MRKALJ* Pavia *MILE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 7. 10. 1941. u PO Sjeničaj, kasnije u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo prilikom neprijateljskog bombardovanja kao komandant mjesta Lasinja oko 1. 3. 1944. u Lasinji.
39. *MRKALJ* Petra *MILKAN*, 1911, Srbin, krojački radnik u Beogradu. Član KPJ od 1938. U NOV stupio 23. 7. 1941, u Kosmajski partizanski odred i poginuo kao borac istog odreda u decembru 1941. kod Beograda.
40. *MRKALJ* Petra *NIKOLA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 4. 1943. u 1. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade oko 29. 11. 1944. kod Plaškog.

41. *MRKALJ* Rade *PAVAO*, 1906, Srbin,, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 7. 1942. Poginuo kao komandir voda 2. brigade 8. divizije oko 21. 1. 1943. u Tršću kod Cazina.
42. *MRKALJ* Pavia *STANKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije, 7. 11. 1944. kod Cazina.
43. *NAHOD* Miloša *NIKOLA*, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 13. 3. 1944. u 1. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade 10. 12. 1944. kod Babina Potoka - Lika.
44. *NIKOLIŠ* Mihajla *DUŠAN*, 1891, Srbin, student medicine. Ubijen od Nijemaca kao predratni komunista krajem 1941. u Beogradu.
45. *PADEŽANIN* Stjepana *DRAGAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1.10. 1942. u 1. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade 14. 3. 1944. kod Plaškog.
46. *PADEŽANIN* Jovana *LJUBAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 7. 8. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 28. 9. 1943. kod Oštarija.
47. *PADEŽANIN* Milića *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-rogljaš 3. bataljona 1. kordunaškog odreda u jurišu na ustaše 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
48. *PADEŽANIN* Jove *NIKOLA*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 4. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije oko 21.2. 1945. kod Plaškog.
49. *PADEŽANIN* Nikole *PETAR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 4. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 21. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju, nesretnim slučajem.
50. *PELEŠ* Mile *BRANKO*, 1916, Srbin, trgovac. Član KPJ od 1941. Aktivni učesnik NOP-a od 1941. U 1. brigadi 8. divizije od avgusta 1942. Poginuo kao borac - intendant bataljona 9. novembra 1942. kod Slunja.
51. *PRUGINIĆ* Rade *ĐURO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 22. 7. 1944. na Žumberku.
52. *PRUGINIĆ* Nikole *GLIGORIJA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 7. 1941. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije oko 3. 10. 1943. kod Ogulina.
53. *PRUGINIĆ* Marka *PETAR*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 15. 8. 1941. u PO Sjeničaj, kasnije u 3. četi 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao delegat voda 4. bataljona 1. KPO oko 2. 8. 1942. kod Bučice.
54. *PRUGINIĆ* Marka *RADE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 23. 8. 1942. u 1. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade 7. 1. 1944. kod Globorničkog mosta - pruga Karlovac - Ogulin.
55. *PRUGINIĆ* Miloša *VASO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 6. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade oko 9. 4. 1943. u Žumberku (u Stojdragi).
56. *ROMČEVIĆ* Petra *NIKOLA*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 10. 1. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 14. 7. 1944. u Žumberku.
57. *SUZIĆ* Đure *NIKOLA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 18. 11. 1943. kod Petrinje.
58. *SUZIĆ* Petra *NIKOLA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 9. 1942. i u 1. brigadu 8. divizije. Ranjen na Plaškom, podlegao ranama 12. 4. 1944. u partizanskoj bolnici Petrova gora.
59. *SUZIĆ* Sime *STEVO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 10. 4. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO, poslije u 1. brigadi 8. divizije. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije oko 9. 5. 1944. na Poljaku kod Plitvičkih jezera.
60. *VUJČIĆ* Miloša *ĐURO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio februara 1942, u 4. bataljon 1. KPO. Poginuo kao borac KPO 10. 12. 1944. u Rečici.

61. *VUJČIĆ* Jovana *ĐURO*, 1912, Srbin, trgovac. Član KPJ od 1941. godine. Sekretar ćelije KPJ u Sjeničaju i član Općinskog komiteta KPJ za Sjeničaj i član Kotarskog komiteta KPJ za Vrginmost. Poginuo od neprijateljskog aviona 2. 3. 1945. kod Crevarske strane.
62. *VUJČIĆ* Vuje *ĐURO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1.7. 1942. Umro od tifusa kao borac 1. brigade 8. divizije 29. 3. 1943. u partizanskoj bolnici u Zbjegu.
63. *VUJČIĆ* Stanka *LAZO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 12. 1941. u PO Sjeničaj. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 7. 2. 1942. kod Lasinje.
64. *VUJČIĆ* Rade *MILADIN*, 1894, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 15. 1. 1942. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Umro kao borac 1. bataljona 1. KPO 9. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
65. *VUJČIĆ* Gligorije *MILE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1.6. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 20. 3. 1943. kod Crne Vlasti - Lika.
66. *VUJČIĆ* Nikole *MILE*, 1919, Srbin, zemljoradnik, U NOV od oktobra 1943. godine. Poginuo kao borac Žumberačkog PO decembra 1944. godine na Žumberku.
67. *VUJČIĆ* Nikole *RADE RELJA*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 17. 12. 1941. u 3. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao borac istog bataljona 28. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
68. *VUJČIĆ* Nikole *RADE*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 4. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 27. 8. 1944. na Palisadu u Srbiji.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *BIŽIĆ* Stanka *DANICA*, 1919, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u selu Lipje kod Skakavca.
2. *BIŽIĆ* Jovana *JELICA*, 1875, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
3. *BIŽIĆ* Jove *JOVAN*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. iz sela i ubijen u logoru Jasenovac.
4. *BIŽIĆ* Save *RADE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1.1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
5. *BJELOŠ* *DANICA*, 1898, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
6. *BJELOŠ* Vase *DUŠAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen u logoru Jasenovac.
7. *BJELOŠ* Rade *ĐURO*, 1931, Srbin, učenik. Uhvaćen od ustaša u D. Kupčini i ubijen 30. 9. 1942. u Zagrebu.
8. *BJELOŠ* Đure *LJUBICA*, 1913, Srpkinja, zemljoradnica. Išla u hrvatska sela tražiti hranu za djecu, utopljena od ustaša u rijeci Kupi 13. 3. 1943. kod Bosanskog Kovačevca.
9. *BJELOŠ* Gligorije *MARIJA*, 1877, Srpkinja, zemljoradnica. "Zaklana od ustaša 19.3. 1942. u šumi Kremešnica kod Lasinjskog Sjeničaka.
10. *BJELOŠ* Stanka *MATIJA*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 19. 3. 1942. u šumi Kremešnica kod Lasinjskog Sjeničaka.

r

11. *BJELOŠ* Marka *MILE*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
12. *BJELOŠ* Nikole *MILICA*, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 30. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
13. *BJELOŠ* Rade *MILICA*, 1859, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 30. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
14. *BJELOŠ* Jovana *MILIĆ*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 9. 1941. u Karlovcu.
15. *BJELOŠ* Jovana *MILOŠ*, 1900, Srbin, pekar. Otišao u Karlovac tražiti zaposljenje, ubijen od ustaša 9. 10. 1941. u Karlovcu.
16. *BJELOŠ* Nikole *PETAR*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
17. *BJELOŠ* Gligorije *STANKO*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1942. u Grabovcu kraj Gline.
18. *BRATIĆ* Jovana *ANDELIJA*, 1859, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 28. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
19. *BRATIĆ* Oure *BOŽO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 11. 1941. u Ribarima kraj Kupe.
20. *BRATIĆ* Đure *DANICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša u zbjegu 22. 3. 1942. u Petrovoj gori.
21. *BRATIĆ* Jovana *GAJO*, 1860, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
22. *BRATIĆ* Rade *JOVAN*, 1909, Srbin, krojač. Ubijen od ustaša 9. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
23. *BRATIĆ* Rade *MILOŠ*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
24. *BRATIĆ* Vasilija *MILOŠ*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen od ustaša oko 10. 11. 1941. na Kamenskom kod Karlovca i ubijen u logoru Jasenovac,
15. *BRATIĆ* Đure *NIKOLA*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 9. 6. 1943. u Rečici.
16. *BRATIĆ* Teodora *RADE*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen u logoru Jasenovac.
17. *BRATIĆ* Tome *RADE*, 1868, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 9. 1. 1942. u šumi Muljci kraj Lasinjskog Sjeničaka.
18. *BRATIĆ* Jovana *TANASIJE*, 1859, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
19. *CAREVIĆ* Ljubana *VASO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
0. *ČEKELIŠ* Nikole *JELICA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 3. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
1. *ČEKELIŠ* Jovana *MILA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 19. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
2. *ČEKELIŠ* Stanka *MILE*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen od ustaša 14. 5. 1942. u Vojniću i ubijen u logoru Zemun.

33. *ČEKELIŠ* Stevana *MILE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
34. *ČEKELIŠ* Rade *NIKOLA*, 1920, Srbin, zemljoradnik, sluga u Koritinji kraj Rečice. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u selu Koritinji.
35. *ČEKELIŠ* Mile *RADE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
36. *ČEKELIŠ* Mile *STANKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik, sluga u selu Lipje kod Skakavca. Ubijen od ustaša 1.1. 1942. u Lipji.
37. *DEJANOVIČ* Save *SIMO*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 16. 12. 1941. u šumi Kremešnica kraj Lasinjskog Sjeničaka.
38. *GIDAK* Jovana *MILICA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana i bačena u rijeku Kupu od ustaša 14. 6. 1943. kod Blatnice.
39. *GVOJIČ* Josipa *ĐURO*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
40. *GVOJIČ* Sime *JOSIP*, 1883, Srbin,ugar. Odveden od ustaša 5. 5. 1941. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen u logoru Jadovno kod Gospića.
41. *GVOJIČ* Sime *MILKA*, 1888, Srpkinja, zemljoradnica, duševni bolesnik u Vrapču kod Zagreba. Ubijena od ustaša juna 1943. u bolnici Vrapče.
42. *JAJIĆ* Stanka *SIMO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 1. 10. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
43. *JEKIĆ* Nikole *ĐURO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen u logoru Jasenovac.
44. *JEKIĆ* Vasilja *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
45. *JEKIĆ* Jovana *PETRA*, 1871, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 28. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
46. *JEKIĆ* Vase *UROŠ*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 7. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
47. *JURAS* Pane *BOŽICA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 1.1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
48. *JURAS* Nikole *DRAGAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj 1942.
49. *JURAS* Nikole *ĐURO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4.1942. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru Beisfojrd u Norveškoj.
50. *JURAS* Nikole *LAZO*, 1918, Srbin, krojač. Uхваćen od ustaša 21.11. 1941. u Karlovcu i ubijen u logoru Jasenovac.
51. *JURAS* Nikole *LJUBAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik - bačvar. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru Beisfjord u Norveškoj.
52. *JURAS* Mile *LJUBICA*, 1895, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 1.11. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
53. *JURAS* Marka *MILA*, 1874, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 28. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
54. *JURAS* Marka *MILIĆ*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4. 1942. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru Beisfjord u Norveškoj.

55. JURAS Đure *NIKOLA*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen u kući od ustaša 1.1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
56. JURAS Pavia *PETAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen od ustaša 18.4. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju i ubijen u logoru Jasenovac.
57. KARTALIJA Mile *MILADIN*, 1910, Srbin, zemljoradnik, duševni bolesnik u bolnici Vrapče kod Zagreba. Ubijen od ustaša u oktobru 1942. u bolnici Vrapče.
58. KARTALIJA Mile *MILICA*, 1914, Srpkinja, zemljoradnica, duševni bolesnik u bolnici Vrapče kod Zagreba. Ubijena od ustaša 1941. u bolnici Vrapče.
59. KRKLJUŠ Mile *ILIJA*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru Beisfjord u Norveškoj.
60. KRKLJUŠ Mile *JOVAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik, sluga u Koritinji kod Rečice. Uhvaćen od ustaša 20. 12. 1941. u Koritinji i ubijen u logoru Jasenovac.
61. KRKLJUŠ Marka *MILE*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen od Nijemaca 1942, u logoru Beisfjord u Norveškoj.
62. KRKLJUŠ Nikole *MILE*, 1929, Srbin, zemljoradnik, sluga u Koritinji kod Rečice. Uhvaćen od ustaša 10. 1. 1942. u Koritinji i ubijen u logoru Stara Gradiška.
63. KRKLJUŠ Mile *NIKOLA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru Beisfjord u Norveškoj.
64. MALIĆ Stanka *INDIJA*, 1927, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 30. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
65. MASLEK Mile *BOGDAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik, služio na Vukmaniću. Ubijen od ustaša 29. 4. 1942. u Skakavcu.
66. MASLEK Milice *MILE*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj.
67. MASLEK Đure *RADE*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18.4.1942. iz Lasinjskog Sjeničaka i ubijen od Nijemaca 1942. u logoru Beisfjord u Norveškoj.
68. MRKALJ Petra *ĐURO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Išao da traži hrane u Donju Kupčinu, uhvaćen od ustaša i ubijen 8. 4. 1942. u Karlovcu.
69. MRKALJ Petra *ĐURO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen od Nijemaca aprila 1941. kao vojnik bivše jugoslovenske vojske i ubijen u logoru u Njemačkoj.
70. MRKALJ Petra *MARTA*, 1865, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 5. 1. 1942. u kući *Rudan Ilije* u Donjem Sjeničaju.
71. MRKALJ Sime *MARTA*, 1876, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
72. MRKALJ Mile *MILICA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 6. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
73. MRKALJ Pavia *MILICA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
74. MRKALJ Petra *MILKA*, 1922, Srpkinja, krojačica. Ubijena od Nijemaca 1943. u Beogradu.
75. MRKALJ Jovana *PAVAO*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 15. 1. 1942. u Banskome Kovačevcu.
76. MRKALJ Đure *PETAR*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru.
77. MRKALJ Pavia *SIMO*, 1880, Srbin, mehaničar. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. u Skakavcu.

78. *MRKALJ* Mile *STANA*, 1895., Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša i bačena u rijeku Kupu 20. 6. 1942. kod sela Blatnice.
79. *NAHOD* Rade *DUŠAN*, 1941, Srbin, dijete. Zaklan od ustaša 1.1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
80. *NAHOD* Rade *NIKOLA*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen od ustaša 30. 6. 1942. u Donjoj Kupčini i ubijen u logoru Jasenovac.
81. *PADEŽANIN* Petra *PERUNIKA*, 1898, Hrvatica, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. kod Banskog Kovačevca.
82. *PADEŽANIN* Rade *INDIJA*, 1920, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena od ustaša 18. 4. 1942. i ubijena od Nijemaca u Njemačkoj.
83. *PADEŽANIN* Milana *JELENA*, 1895, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
84. *PADEŽANIN* Pavia *KATA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 6. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
85. *PADEŽANIN* Dure *LAZO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Na povratku iz bivše jugoslovenske vojske ubijen od ustaša 14. 4. 1941. kod Kablara.
86. *PADEŽANIN* Save *MARTA*, 1876, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. kod Banskog Kovačevca.
87. *PADEŽANIN* Jovana *MILA*, 1911, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
88. *PADEŽANIN* Milića *MILE*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša u zbjegu 26. 3. 1942. u Petrovoj gori.
89. *PADEŽANIN* Ilije *MILICA*, 1888, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
90. *PADEŽANIN* Nikole *MIRKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik, sluga u selu Koritinji kod Rečice. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Lipju kod Skakavca.
91. *PADEŽANIN* Marka *NIKOLA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942, u Lasinjskom Sjeničaju.
92. *PADEŽANIN* *PETAR*, 1894, Srbin, zemljoradnik, Odveden 2. 1. 1942. i ubijen od ustaša u Banskome Kovačevcu.
93. *PADEŽANIN* Nikole *RADE*, 1913, Srbin, zemljoradnik, sluga u selu Koritinji kod Rečice. Uhvaćen od ustaša 20. 4. 1942. i ubijen u logoru Stara Gradiška.
94. *PADEŽANIN* Save *STJEPAN*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 16. 12. 1941. u Skakavcu.
95. *PRUGINIĆ* Gligorije *JOVAN*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
96. *PRUGINIĆ* Tome *MARIJA*, 1878, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 1.1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
97. *PRUGINIĆ* Jovana *MARKO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21.6. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
98. *PRUGINIĆ* Jovana *MILICA*, 1891, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 1.1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
99. *PRUGINIĆ* Teodora *MILICA*, 1894, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 4. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.

00. *PRUGINIĆ* Stjepana *MILOŠ*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 25. 3. 1942. u zbjegu u Petrovoj gori.
01. *PRUGINIĆ* Miloša *SAVA*, 1911, Srpkinja, zemljoradnica. Uhvaćena i zaklana od ustaša 8. 10. 1944. kod Banskog Kovačevca.
02. *PRUGINIĆ* Mile *STEVO*, 1926, Srbin, zemljoradnik, sluga u Ribarima. Uhvaćen od ustaša 28. 12. 1941. i ubijen u selu Ribari.
03. *ROKNIĆ* Đure *MILICA*, 1882, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
04. *ROMIĆ* Bože *MILIJ*A, 1877, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 8. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
05. *ROMIĆ* Marka *MILIJ*A, 1883, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 28. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
06. *ROSIĆ* Ilije *GLIŠO*, 1864, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 4. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
07. *ROSIĆ* Rade *LJUBAN*, 1821, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
08. *ROSIĆ* Jovana *MARKO*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. u Skakavcu.
09. *ROSIĆ* Stanka *MIKA*, 1934, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. u Skakavcu.
10. *ROSIĆ* Stanka *MILKA*, 1929, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 5. 1. 1942. u Skakavcu.
11. *SUZIĆ* Stanka *ANĐELIJA*, 1878, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 3. 1942. u zbjegu u Petrovoj gori.
12. *SUZIĆ* Nikole *BRANKO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 19. 3. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
13. *SUZIĆ* Petra *BRANKO*, 1925, Srbin, zemljoradnik, sluga u Maloj Švarči kod Karlovca. Ubijen od ustaša 26. 4. 1942. u Karlovcu.
14. *SUZIĆ* Miloša *DUŠAN*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
15. *SUZIĆ* Sime *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik, na radu u Francuskoj. Odveden od Nijemaca na rad u Njemačku i ubijen decembra 1944. godine.
16. *SUZIĆ* Mile *GOJKO*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 5. 1942. u Vojšnici pod Petrovom gorom.
17. *SUZIĆ* Jovana *INDIJA*, 1877, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 5. 1942. u Vojšnici pod Petrovom gorom.
18. *SUZIĆ* Petra *JELICA*, 1875, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
19. *SUZIĆ* Nikole *MILA*, 1871, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 30. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
20. *SUZIĆ* Nikole *MILE*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 19. 3. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
21. *SUZIĆ* Vuje *MILE*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
22. *SUZIĆ* Jovana *RADE*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 1.4. 1942. u Petrovoj gori.

123. *SUZIĆ* Rade *RADE*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
124. *SUZIĆ* Marka *SIMO*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1.1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
125. *SUZIĆ* Sime *STEVO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21.1. 1943. kod Vojnića.
126. *SUZIĆ* Nikole *TOMO*, 1873, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
127. *TESLA* Milića *STANKO*, 1866, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
128. *VUJČIĆ* Mane *DUŠAN*, 1939, Srbin, dijete. Odveden od ustaša 14. 5. 1942. i ubijen u logoru Stara Gradiška.
129. *VUJČIĆ* Dmitra *ĐURO*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 12. 1941. u šumi Muljci kraj Lasinjskog Sjeničaka.
130. *VUJČIĆ* Rade *LJUBAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
131. *VUJČIĆ* Marka *MANE*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen u logoru Jasenovac.
132. *VUJČIĆ* *MILKA*, 1916, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 3. 1942. u zbjegu u Petrovoj gori.
133. *VUJČIĆ* Save *MILKA*, 1908, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u zbjegu u Petrovoj gori.
134. *VUJČIĆ* Tanasije *NIKOLA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
135. *VUJČIĆ* Mile *NIKOLA*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5.1.1942. u Gornjem Sjeničaju.
136. *VUJČIĆ* Mile *PETAR*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 1. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
137. *VUJČIĆ* Sime *STEVO*, 1924, Srbin, zemljoradnik, sluga u Selnici. Ubijen od ustaša 28. 12. 1941. u Selnici kraj Kupe.

b) *Umrli od tifusa*

1. *BIŽIĆ* Mirka *LJUBICA*, 1925, Srkinja, zemljoradnica; umrla marta 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
2. *BIŽIĆ* Pavia *MILKA*, 1893, Srkinja, zemljoradnica; umrla 17. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
3. *BIŽIĆ* Jandre *MILKAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik; umro 8. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
4. *BIŽIĆ* Gliše *RADE*, 1906, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju. "
5. *BIŽIĆ* Teodora *SIMO*, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro 22. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
6. *BJELOŠ* Nikole *GLIGORIJE*, 1886, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
7. *BJELOŠ* Marka *LJUBICA*, 1888, Srkinja, zemljoradnica; umrla 22. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.

8. *BJELOŠ* Tome *LJUBICA*, 1932, Srпкиnja, dijete; umrla 24. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
9. *BJELOŠ* Nikole *MARIJA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
10. *BJELOŠ* Nikole *MARIJA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 3. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
11. *BJELOŠ* Mile *MARKO*, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
12. *BJELOŠ* Petra *MARTA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
13. *BJELOŠ* Mile *MILICA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
14. *BJELOŠ* Nikole *MILICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 18. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
15. *BJELOŠ* Sime *MILICA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 2. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
16. *BJELOŠ* Jovana *NIKOLA*, 1864, Srbin, zemljoradnik; umro 8. 4. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
17. *BJELOŠ* Luke *PETAR*, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 3. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
18. *BJELOŠ* Jovana *PETRA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 7. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
19. *BRATIĆ* Luke *ANĐELIJA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
20. *BRATIĆ* Milovana *DRAGICA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 4. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
21. *BRATIĆ* Pane *KATA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
22. *BRATIĆ* Ilije *MILE*, 1902, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 1. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
23. *BRATIĆ* Jovana *MILE*, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro 18. 5. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
24. *BRATIĆ* Marka *MILICA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
25. *BRATIĆ* *MILICA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 22. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
26. *BRATIĆ* Nikole *SAIJA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
27. *CAREVIĆ* Mile *JOVANA*, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 9. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
28. *ĀEKELIŠ* Petra *MILA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
29. *ĀEKELIŠ* Nikole *MILE*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 12. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
30. *ĀEKELIŠ* Rade *MILE*, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
31. *ĀEKELIŠ* Rade *NIKOLA*, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
32. *DEJANOVIĆ* Nikole *ANĐELIJA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
33. *DEJANOVIĆ* *MARIJA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
34. *DEJANOVIĆ* Gligorije *MARTA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.

35. *DEJANOVIĆ* Sime *VUJO*, 1874, Srbin, zemljoradnik; umro 6. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
36. *DRAGIĆ* Rade *MILE*, 1897, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 9. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
37. *FUNDUK* Stanka *ĐURO*, 1871, Srbin, zemljoradnik; umro 1.4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
38. *JAJIĆ* Marka *MARIJA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 1. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
39. *JAJIĆ* Miloša *MIKA*, 1903, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 9. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
40. *JAJIĆ* *MILA*, 1873, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 11.6. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
41. *JEKIĆ* Vasilja *RADE*, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro 21. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
42. *JURAS* Janka *EVICA*, 1897, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 29. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
43. *JURAS* Vase *MARIJA*, 1931, Srpkinja, dijete; umrla 10. 2. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
44. *JURAS* Đure *MILICA*, 1883, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 11. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
45. *JURAS* Jandre *MILKA*, 1901, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
46. *JURAS* Mile *MILOVAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 11. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
47. *KARTALIJA* Petra *MILICA*, 1878, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 29. 8. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
48. *KARTALIJA* Marka *STANKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 12. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
49. *KRKLJUŠ* Gliše *MILE*, 1908, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
50. *KRKLJUŠ* Rade *MILICA*, 1898, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 13. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
51. *KRKLJUŠ* Marka *SAVA*, 1870, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
52. *KRKLJUŠ* Nikole *SOFIJA*, 1874, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 4. 4. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
53. *MALIĆ* Stanka *DANICA*, 1931, Srpkinja, dijete; umrla 22. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
54. *MANOJLOVIĆ* Mile *VASILJ*, 1893, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 8. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
55. *MASLEK* Rade *TEODOR*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 5. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
56. *MRKALJ* Sime *ANICA*, 1868, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
57. *MRKALJ* Miliča *ĐURO*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 17. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
58. *MRKALJ* Sime *ĐURO*, 1904, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 2. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
59. *MRKALJ* Rade *INDIJA*, 1898, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 21. 3. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
60. *MRKALJ* Marka *JULIKA*, 1878, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 2. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
61. *MRKALJ* Đure *MILA*, 1875, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.

62. *MRKALJ* Ilije *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
63. *MRKALJ MILICA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
64. *MRKALJ* Mile *MILIĆ*, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 8. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
65. *MRKALJ* Marka *RADE*, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
66. *MRKALJ SIMO*, 1873, Srbin, zemljoradnik; umro 22. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
67. *MRKALJ* Matije *STANICA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 9. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
68. *PADEŽANIN* Petra *ĐURO*, 1903, Srbin, zemljoradnik; umro 28. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
69. *PADEŽANIN* Teodora *JOVAN*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 23. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
70. *PADEŽANIN* Đure *KATA*, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
71. *PADEŽANIN* Teodora *LAZO*, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
72. *PADEŽANIN* Nikole *MILICA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
73. *PADEŽANIN* Mile *MILIĆ*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
- U. *PADEŽANIN* Mile *MIRKO*, 1899, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
- 7b. *PRUGINIĆ* Đure *DRAGICA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 10. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
76. *PRUGINIĆ* Petra *ĐURO*, 1891, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
7. *PRUGINIĆ* Pavia *KATA*, 1868, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
78. *PRUGINIĆ* Petra *NIKOLA*, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
9. *PRUGINIĆ* Marka *PETAR*, 1870, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
0. *ROKNIĆ* Nikole *JOVAN*, 1933, Srbin, dijete; umro 28. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
1. *ROKNIĆ* Vuje *JOVAN*, 1876, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
2. *ROKNIĆ* Jovana *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 4. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
3. *ROSIĆ* Adama *MARKO*, 1902, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
4. *ROSIĆ* Jandre *MILJKAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik; umro 6. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
5. *ROSIĆ* Luke *TANASIJA*, 1899, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
6. *SUZIĆ* Vasilja *DANICA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
7. *SUZIĆ* Nikole *KATA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
8. *SUZIĆ* Marka *KATA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.
9. *SUZIĆ* Gligorije *MARKO*, 1881, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 2. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
0. *SUZIĆ* Jove *MIĆO*, 1942, Srbin, dijete; umro 28. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeničaju.

91. SUZIĆ Marka MILA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
92. SUZIĆ Milutina MILICA, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
93. SUZIĆ Mile MILKA, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
94. SUZIĆ Danice MILOŠ, 1942, Srbin, dijete; umro juna 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
95. SUZIĆ Gligorije PAVAO, 1889, Srbin, zemljoradnik; umro 1.4. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
96. SUZIĆ Jove RADE, 1940, Srbin, dijete; umro 14. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
97. SUZIĆ Nikole RADE, 1894, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
98. SUZIĆ Nikole RADE, 1905, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
99. SUZIĆ Nikole STANKO, 1879, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 3. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
100. SUZIĆ Đure VASO, 1903, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
101. VUJĀIĆ Nikole EVICA, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 8. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
102. VUJĀIĆ Jovana ILIJA, 1905, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
103. VUJĀIĆ Jovana MARIJA, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
104. VUJĀIĆ MARIJA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
105. VUJĀIĆ Rade MARIJA, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 30. 3. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
106. VUJĀIĆ Luke MARTA, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 6. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
107. VUJĀIĆ Nikole MATIJA, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 7. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
108. VUJĀIĆ Jovana MILADIN, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 10. 1944. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
109. VUJĀIĆ Avrama MILICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
110. VUJĀIĆ Rade RADE, 1940, Srbin, dijete; umro 28. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
111. VUJĀIĆ STANICA, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29.9.1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku,

c) *Źrtve rata*

1. BJELOŠ Laze KATA, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade u bjekstvu 20. 2. 1942. u Krstinji.
2. BJELOŠ Jakova LJUBICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade u bjekstvu 10. 2. 1942. u Gornjem Skradu.
3. BJELOŠ Dušana MILICA, 1939, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade zadobivene u bjekstvu 8. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
4. BJELOŠ Milića MILICA, 1935, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade zadobivene u bjekstvu 20. 4. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
5. BJELOŠ Stanka SIMO, 1918, Srbin, zemljoradnik. Išao u hrvatska sela radi nabavke namirnica, udavio se u rijeci Kupi oktobra 1943.

6. *BJELOŠ Đure VASO*, 1942, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 2. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
7. *BRATIĆ Đure DANICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Umrла od prehlade u izbjeglištvu 22. 3. 1942. u Petrovoj gori.
8. *BRATIĆ Jove MILIĆ*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 29. 12. 1941. u Lasinjskom Sjeničaju.
9. *BRATIĆ Đure MILKA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Umrла od prehlade u bjekstvu 9. 2. 1942. u Perjasici.
10. *BRATIĆ Đure STANKO*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 18. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
11. *ČEKELIŠ Vasilija INDIJA*, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrла od prehlade u bjekstvu 9. 2. 1942. u Krstinji.
12. *JEKIĆ Jovana MILICA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrла od prehlade u bjekstvu 7. 1. 1942. u šumi Kremešnici.
13. *JURAS Nikole JOVO*, 1928, Srbin, dijete. Poginuo od eksplozije pronađene bombe 14. 4. 1945. u Lasinjskom Sjeničaju.
14. *KARTALIJA Marka DRAGICA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrла od prehlade u bjekstvu 18. 3. 1942. u Perjasici.
15. *KARTALIJA Mile KATA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrла od prehlade zadobivene u bjekstvu 28. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
16. *KARTALIJA Peke STANA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrла od prehlade zadobivene u bjekstvu 10. 9. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
17. *MALIĆ Stanka MILE*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen od Nijemaca aprila 1941. kao vojnik bivše jugoslovenske vojske. Poginuo prilikom napada savezničkih aviona na Njemačku.
18. *MASLEK Stanka RADE*, 1938, Srbin, dijete. Umro od prehlade i upale pluća zadobivene u bjekstvu 20. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
19. *MASLEK Jovana VLADIMIR*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 25. 8. 1944. u Lasinjskom Sjeničaju.
20. *MRKALJ Nikole PETRA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrла od prehlade zadobivene u bjekstvu 17. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
21. *MRKALJ Milovana STEVAN*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade u bjekstvu u Krstinji 20. 2. 1942. godine.
22. *PADEŽANIN Ljubana DANICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Umrла od prehlade zadobivene u bjekstvu 20. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
23. *PRUGINIĆ Đure LJUBICA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Smrzla se i umrla 25. 2. 1942. u zbjegu u Petrovoj gori.
24. *ROMIĆ Jovana MILADIN*, 1925, Srbin, zemljoradnik, služio u D. Kupčini. Stupio u neprijateljsku vojsku i negdje nestao.
25. *ROSIC Adama MARIJA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrла od prehlade zadobivene u bjekstvu 11. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeničaju.
26. *SLIJEPEVIĆ Mile MILE*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen od Nijemaca kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. i umro u logoru za ratne zarobljenike novembra 1944. u Njemačkoj.

27. *SLIJEPEČEVIĆ* Petra *MILIJA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od prehlade zadobivene u bjekstvu 2. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
28. *SUZIĆ* Jove *DANICA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od prehlade zadobivene u bjekstvu 2. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
29. *SUZIĆ* Petra *DANICA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Umrła od prehlade *zadobivene* u bjekstvu 19. 4. 1942. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
30. *SUZIĆ* Adama *JOVO*, 1937, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 7. 3. 1942. u Lasinjskom Sjeniĉaku.
31. *SUZIĆ* Petra *NIKOLA*, 1933, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 18. 2. 1942. u Petrovoj gori.
32. *SUZIĆ* Jove *VASO*, 1941, Srbin, dijete. Umro od zime i prehlade u bjekstvu 25. 2. 1942. u Petrovoj gori.
33. *VUJĀIĆ* Jovana *INDIJA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od prehlade u bjekstvu 25. 1. 1942. u selu Jagrovac.
34. *VUJĀIĆ* Rade *MILICA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Poginula 15. 5. 1942. pod ruševinama spaljene crkve u Lasinjskom Sjeniĉaku.
35. *VUJĀIĆ* Stanka *MILJKAN*, 1917, Srbin, radnik. Poginuo 6. 4. 1941. u Beogradu prilikom bombardovanja od strane Nijemaca.
36. *VUJĀIĆ* Rade *NIKOLA*, 1930, Srbin, dijete. Poginuo od nađene bombe, koja je eksplodirala 7. 1. 1943. u Lasinjskom Sjeniĉaku.

NAPOMENA: Podatke prikupio, provjerio i pripremio *Rade Āabraja*, uz pomoć prvoboraca i stanovnika Lasinjskog Sjeniĉaka.

M A L I Ā K A

Selo Maliĉka nalazi se na istoĉnim padinama Petrove gore, na komunikaciji Vrginmost - Blatuša - Perna. Graniĉi se sa selom Perna i Blatuša. Od Vrginmosta udaljeno je 7 km, a od Topuskog, preko Perne, 9 km. Naseljavanje je poĉelo oko 1696. godine, a prema zvaniĉnom popisu austrougarskih vlasti od 1768. godine selo je imalo 21 domaćinstvo. Uoĉi drugog svjetskog rata, 1941. godine, selo je imalo 72 domaćinstva i oko 472 stanovnika. Prema popisu iz 1931. godine selo je imalo 397 stanovnika, a prema prvom posleratnom popisu 1948. godine bilo je 62 domaćinstva sa 325 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom siromašni zemljoradnici. Mali posjedi, posna i primitivna obrada zemlje i stalni porast stanovnika, uticali su na siromaštvo i teške uslove života. Za vrijeme prvog svjetskog rata, 1914-1918. godine, veći broj vojnih obveznika krio se u Petrovoj gori, poznati kao »Zeleni kadar«, jer nisu htjeli da ratuju za tuđina. Otuda i potiče narodna »Dok je meni Petrove gorice, neću nositi švapske kabanice«.

Period između prvog i drugog svjetskog rata 1918-1941. godine bio je težak i monoton. Nepismenost, nezaposlenost, kulturna zaostalost i politička pasivnost, učinili su da je ovo selo, kao i druga sela Kotara Vrginmosta, godinama tavorilo u velikom siromaštvu. Pojedinci odlaze za zaradom u Ameriku, a neki se zapošljavaju kao graniĉari i podoficiri bivše jugoslovenske vojske. Od političkih partija svoj uticaj imala je radikalna i demokratska sa više pristalica. Rad KPH sve do 1934. se nije osjećao. Od 1935.

u selu se osećao pojedinačni rad ponekog simpatizera, među kojima su bili poznatiji *Gojko Lončar* i *Milivoje Šapić*, koji su 1935. godine učestvovali u pobuni radi lažiranih opštinskih izbora, zbog čega su bili i hapšeni.

Period 1937-1941. godine karakteriše se većim uticajem radničkog pokreta. U selo se vraćaju zanatlije, koji su ostali bez posla, i iz Amerike, a 1941. i iz bivše jugoslovenske vojske. Upoznati sa teškoćama radničke klase, ovi drugovi pričaju o njenoj borbi za bolje uslove života, o uspjesima oktobarske revolucije i socijalizmu. Pri ovome su se naročito isticali *Gojko Lončar*, *Stevan Lončar Žir* i *Nikola Čiča*, koji su se u to vrijeme vratili iz Amerike. Njima se priključuju *Ostoja Šapić* i *Milivoje Šapić*. Svi oni djelovali su sa pozicija KPJ i kao takvi, u to vrijeme, bili simpatizeri KPJ. Njihov uticaj se osjećao u radu sa omladinom, pripremanju novih simpatizera, prikupljanju pomoći za španske borce, proučavanju marksističke i partijske literature i si. Godine 1939. od grupe simpatizera sela Perne i Maličke osnovana je zajednička ćelija budućih kandidata KPH. U ovu zajedničku ćeliju iz sela Maličke ušli su drugovi *Gojko Lončar*, *Stevan Lončar Žir*, *Nikola Čiča* i *Milivoje Šapić*. Već u 1940. godini, ovi drugovi primljeni su u istoj ćeliji za članove KPH. Ova ćelija KPH odigrala je značajnu ulogu u pripremi i organizaciji oružanog narodnog ustanka 1941. godine.

Vijest da je fašistička Njemačka napala Jugoslaviju, da je vojska kapitulirala, bolno je odjeknula i u ovom malom selu. Tužno je bilo gledati vojnike bivše jugoslovenske vojske kako se u grupicama i bez oružja povlače preko ovih kordunaških sela, izbjegavajući da padnu u ropstvo okupatora. Umorni, gladni, postideeni i žalosni, zaustavljali su se radi odmora i da bi nešto pojeli, kako bi mogli nastaviti put prema Bosni, Srbiji i Crnoj Gori. Teško je bilo slušati te mladiće kako pričaju o nezapamćenoj izdaji vlade. Ljudi i žene ovoga kraja rado su ih prihvatili, znajući da je ista sudbina zadesila i njihove sinove, koji su se u to vrijeme zatekli u redovima Jugoslovenske vojske. Samo iz Maličke bilo ih je 38, od kojih je 12 palo u ropstvo. Odvedeni su u njemačke logore - 11 se vratilo, a jedan je od Nijemaca ubijen.

Strah za svoju sudbinu bio je još veći kada je stigla vijest da je formirana ustaška država, tzv. »NDH«, u kojoj Srbin gubi sva prava, a ustaški zakon ga osuđuje na smrt. Ustaše izdaju proglas kojim pozivaju narod da preda sve vatreno i hladno oružje, a tko ne izvrši ovu naredbu biće strijeljan. Neki nose i predaju oružje, ali neki ga i sakrivaju, jer po tradiciji ljudi ovoga kraja vole oružje. Već 11. maja 1941. iz ovoga sela pala je i prva žrtva. Toga dana ustaše hapse i ubijaju u Glini *Ostoju Janjanina*. Dovoljno je bilo da neko obuče deo vojničke opreme pa da po ustaškim merilima postane četnik. Evo samo jednog primjera: *Stojan Šapić* star 38 godina, bio je sluga kod *Đure Pavlovića*. Slučajno je negdje došao do vojničkih čakšira i na osnovu toga ustaše su ga uhapsile pod sumnjom da je četnik, odveli ga u Vrginmost i u zatvoru na najzvjerskiji način mučili da bi dobili podatke tko mu je jatak i s kim sarađuje. Umro je u teškim mukama, bačen u septičku jamu. Jeziv je prizor bio 5. avgusta 1941. kada su ustaše upale u selo Maličku i poklali pet članova porodice *Sime Kljajića* i četiri člana *Mihajla Pajića Mile*, a zatim ih bacili u kuću i zapalili. Spašena je djevojčica od 5 godina *Ljubica Čiča*, koju je ranjenu našao i doneo u šumu *Bogdan Čiča*.

Obuzeti strahom ljudi se po grupicama sastaju i pitaju šta da rade, kakav izlaz da nađu u ovoj teškoj situaciji. Članovi KP ih upozoravaju da se sklanjaju ispred ustaša, da čuvaju oružje i da ne nasjedaju ustaškoj propagandi.

Prvi sastanak o dizanju ustanka održan je 21. jula 1941. u grmu ispod kuće *Nikole Čiče*. Sastanku je prisustvovalo 12 drugova, članova i simpatizera KPJ -*Milivoje Šapić*, rukovodio sastankom, *Gojko Lončar*, *Stevan Lončar Žir*, *Jovica Lončar*, *Nikola Čiča*, *Stevan Čiča*, *Dušan Čiča*, *Mile Šapić*, *Dušan Radenović*, *Ljuban Čiča*, *Mile Pajić* i *Stevo Janjanin*. Prisutni su upoznati sa odlukama donetim u Abezu 19. jula 1941. godine i p0. > stavljeni zadaci da se narod upozna sa nastalom situacijom, opasnošću koja mu preti od fašizma i novostvorene ustaške vlasti, zatim da se prikuplja oružje i žito sklanja na sigurno mjesto.

Poslije ovoga sastanka, 24. jula 1941. na istom mjestu, održan je zbor na kojem su bili svi muškarci sela. Govorio je *Rade Bulat* sekretar Kotarskog komiteta KPH za Vrginmost. On ih je, kao učesnik sastanka u Abezu, detaljno upoznao sa novonastalom situacijom, i odlukama o pripremama i dizanju narodnog ustanka.

Dana, 26. jula 1941. doneta je odluka o dizanju oružanog ustanka i ljudi pozvani da sa oružjem dođu na zbornu mjesto kod kuće *Nikole Čiče*. Ispred rukovodstva ustanka *Bogdan Oreščanin* je upoznao ljude sa zločinima koje su ustaše već počinili i metoda kojima se služe. Na to je jedan od prisutnih rekao: »Idemo i mi večeras u Ponicvare pa ćemo ubijati sve redom«. Bio je to glas revolta *Sime Kljajića*. Na ovo je drug *Oreščanin* odgovorio: »Ne bih ja tako - ako se konj rita na tebe, ti nemoj na njega. Mislim da treba hvatati krivce, počinioc zločina i njih kažnjavati, a ne da se svetimo na nedužnom narodu«. Ove riječi druga *Bogdana* bile su presudne u ovome momentu i naišle na puno odobravanje prisutnih, a to je bio i stav KPJ, kojeg su borci sproveli sve vrijeme NOB.

Sa ovoga zbora, sa nekoliko vojničkih pušaka, duplica, štuca, pištolja, kubura roguljama i sjekirama, ljudi su masovno krenuli u pravcu sela Blatuše i zaustavili se na Gubiča križu, gdje su sa ustanicima Blatuše formirali front prema neprijateljskom garnizonu u Vrginmostu. Organizacija ovoga dijela fronta bila je u vojnom pogledu poverena drugu *Jovici Lončaru*, aktivnom podoficiru bivše jugoslovenske vojske, i odmah prihvaćenom od organizacije KPJ. Front je išao linijom od ruba šume Petrove gore, preko Gornje i Donje Blatuše, sa vezom na poljima sa ustanicima sela Perne. Prema neprijatelju su isturene patrole da hvataju ustaške emisare koji su pozivali narod na pokrst. Interesantno je istaći da za to vrijeme niko nije otišao na pokrst. Na ovorrie dijelu fronta bilo je relativno mirno sve do 2. avgusta 1941. Tada su se pojavili ustaški avioni, a 3. avgusta i jake ustaške snage iz Topuskog, koje prisiljavaju ustanike nS povlačenje u Petrovu goru.

Poslije povlačenja u Petrovu goru, prvi borci sela Maličke ulaze u prvofornirani PO Perna *Jovica Lončar*, *Milivoje Šapić*, *Stevo Janjanin*, *Miloš Čiča Mića*, *Mile Šapić* i *Miloš Kukulj*. Početkom septembra 1941. od jezgra boraca, koji su se naia?1nu p0 Perna i ostalih dobrovoljaca, formiran je PO Malička od 25 boraca. Sjedište, |ođof odreda nalazio se iznad sela Maličke, u šumi, u predjelu zvanom Čičića potok, a povremeno i u kući *Rade Janjanina*. Prvi komandir odreda bio je *Jovica Lončar*, a politički komesar *Mile Ratković*, rodnom iz Čemernice. Poslije *Ratkovića*, kada je otišao za političk°9 komesara 1. kordunaškog NO parizanskog odreda, dužnost političkog delegata o c H 3 p n m i o J e *Gojko Lončar*. Zaključno sa 1941. godinom iz sela Maličke otišlo je u njih0 v p a r t z a n s k i odred 50 dobrovoljaca. Za njih 43 podaci se vide u pregledu nosilaca »Partj z a n s . . P o i menice 1941« i poginulih i umrlih boraca, a ostalih sedam su *Matija Bozi*^ Sozo *Dušan Kukulj*, *Ljuban Pajić*, *Vujo Pajić*, *Maksim Radanović* i *Stojan Šapi*0'.

Sem boraca iz sela Maličke, u ovome odredu bili su i borci iz drugih mjesta: *Mate Skrljan* iz Karlovca, *Pero Zlatar* iz Poljana, *Dušan Dmitrović* iz Banije, *Ljuban Crevar* i *Ilija Gvozdić* iz Crevarske Strane, *Seka Bulat* sa majkom *Katom* iz Vrginmosta i 15 drugova iz Blatuše.

Po formiranju odreda organizovana je i partijska ćelija u sastavu *Milivoje Šapić*, sekretar, *Gojko Lončar*, *Stevan Lončar Žir*, *Jovica Lončar*, *Ljuban Čiča*, *Stevo Janjanin*, *Nikola Čiča* i *Mile Ratković*. Do kraja 1941. godine u odredu je formirana i organizacija SKOJ-a.

Zadatak odreda je bio obezbjeđenje naroda od ustaša, rušenje komunikacija, napad na manje ustaške jedinice, održavanje reda na svojoj teritoriji i *pomoć NOO*. Akcije je izvodio samostalno ili u sadejstvu sa susjednim partizanskim odredima (Perna, Podgorje, Pecka). Njegovim borcima pripada zasluga što su uhvatili i na smrt osudili ustaškog povjerenika za opštinu Čemernicu *Josipa Živčića*, koji je bio jedan od organizatora pokresta i pokolja ljudi, koji su otišli na pokrst 2. avgusta 1941. Do kraja 1941. godine naoružali su se sa 8 novih karabina, više lovačkih pušaka i pištolja, a *izgubili su* svoga omiljenog komandira voda *Stevu Janjanina*. On je bio prvi poginuli partizan PO Malička 14. januara 1942.

Prisustvo partizanskog odreda, kao samostalne borbene jedinice i postojanje organizacije KPH u odredu, omogućilo je brz razvoj organa narodne vlasti i ostalih političkih organizacija u selu. Krajem septembra 1941. *izabran* je prvi seoski NOO. Prvi odbornici su bili *Miloš Stanka Puškar*, predsjednik, *Nikola Prokopa Čiča*, *Janko Jove Lončar*, tajnik, *Božo Mile Kukulj*, *Obrad Stanka Puškar*, *Dragica Milanova Radanović* i *Pane Šapić*.

U prvoj polovini decembra 1941. formirana je i partijska organizacija u selu - *Nikola Čiča*, sekretar, *Janko Lončar*, *Stevan Lončar Šnajder*, *Milka Lončar*, *Obrad Šuškar*) *Pane Šapić*. U januaru 1942. (15. 1) formirana je organizacija SKOJ-a - *Stevo Lončar Šnajder*, sekretar, *Ilija Janjanin*, *Ostoja Janjanin*, *Dragan Kukulj*, *Milan Kukulj*, *Sava Lončar*, *Evica Radanović* i *Milan Šapić*. Organizacija AFŽ-a formirana je 20. februara 1942., a prvi odbor ove organizacije sačinjavale su drugarice *Sava Lončar*, predsjednica, *Evica Ljubana Lončar*, *Milka Stevana Lončar Mićak*, *Milka Save Čiča*, *Sava Šapić*, *Dragica Matije Radanović*, *Evica Petra Radanović*. Nešto kasnije formirana je i omladinska organizacija USAOH-a.

Zbog svoga položaja i neposredne blizine Petrove gore, selo Malička bilo je sigurno sklonište za mnogobrojne izbjeglice iz ugroženih sela. Broj izbjeglica se stalno povećavao, a naročito poslije pokolja u Glini. Ovaj pokolj je obeshrabrio i one najveće optimiste, koji su računali na neki kompromis sa ustaškom državom. Decembarska ustaška ofanziva na sektoru 4. rejonu naročito je uticala na porast izbjeglica. Stanje u Maličkoj, kao i u ostalim selima ispod Petrove gore, bilo je više nego kritično, pogotovo što su već tada nastupili zimski dani, a smještajni prostor bio vrlo mali. Prvenstvo smještaja imala su mala djeca, starije osobe i bolesni. Smještaj stoke bio je poseban problem. U većini slučajeva ona je bila pod vedrim nebom i bez hrane, zbog čega je dolazilo do masovnog uništavanja i pokolja stoke. Zbog ovih izvanrednih poteškoća i pitanja koja je trebalo rješavati za izbjeglice više sela, formiran je privremeni općinski NOO, sa sjedištem u kući *Ilije Lončar*. Predsjednik je bio *Pane Šapić*, a tajnik *Nikola Čiča*.

Od važnijih događaja treba istaći da iz ovoga sela niko nije otišao na pokrst, za vrijeme cijelog rata nije bilo neprijateljskih elemenata, samo su trojica strijeljana od strane partizana, zbog pljačke u selu i što nisu htjeli da predaju oružje partizanima. U selu je radila sušara mesa većeg kapaciteta, pekara u kući *Gojka Lončara* i apoteka u kući *Lju-*

bana Čiča sa apotekaricom **Marijom Badei**. Selo je dalo 109 aktivnih boraca i učesnika NOB, od čega 29 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, 28 poginulih i 38 preživjelih boraca, 87 žrtava fašističkog terora, od kojih je za vrijeme ustaškog upada u selo 5. 8. 1941. ubijeno 15 lica, a za vrijeme obruča u Petrovoj gori 33. Nestale su dvije kompletne porodice, spaljeno je 49 domaćinstava ili 68% od stambenih i drugih zgrada.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. ČIČA Save **DUŠAN**, 1910, Srbin, zemljoradnik. Od 9. 10. 1941. borac u PO Malička i 1. brigadi 8. divizije.
2. ČIČA Save **LJUBAN**, 1915, Srbin, zemljoradnik. Od 27. 7. 1941. borac i vodnik u PO Perna, Malička, 1. proleterskoj četi Hrvatske, KPO i 2. brigadi 8. divizije.
3. ČIČA Nikole **MILOŠ MIČA**, 1921, Srbin, zemljoradnik. Od 20. 8. 1941. borac u PO Perna, Malička, 5. brigadi 8. divizije i tenkovskoj brigadi GŠH kao borac, delegat voda, komesar i komandir tenkovske čete.
4. ČIČA Marka **STEVAN**, 1906, Srbin, zemljoradnik. Od 27. 9. 1941. borac-mitraljezac u PO Malička, 3. bataljona 1. KPO i kordunaškog vojnog područja.
5. **JANJANIN** Vasilija **NIKOLA**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Od 15. 9. 1941. u PO Malička, 3. bataljonu 1. KPO, i 1. brigadi 8. divizije kao borac, komandir voda i čete i komandant bataljona.
6. **JANJANIN** Gojka **SAVO**, 1919, Srbin, obućarski radnik. Od 27. 9. 1941. u PO Malička, 3. bataljonu 1. KPO, 2. brigadi 8. divizije i kordunaškom vojnom području kao borac i rukovodilac zanatske radionice.
7. **KLJAJIĆ** Vuje **SIMO**, 1908, Srbin, zemljoradnik. Od 27. 7. 1941. bio borac u PO Malička, 3. bataljonu 1. KPO, ruskoj operativnoj grupi i kordunaškom vojnom području.
8. **KUKULJ** Bogdana **DRAGAN**, 1924, Srbin, zemljoradnik. Od 20. 11. 1941. u 3. bataljonu 1. KPO i u 1. brigadi 8. divizije.
9. **KUKULJ** Mile **PETAR**, 1910, Srbin, zemljoradnik. Od 27. 9. 1941. u PO Malička i 1. brigadi 8. divizije kao borac i komandir voda. Ratni vojni invalid.
10. **KUKULJ** Pere **SIMO**, 1911, Srbin, zemljoradnik. Od 10. 9. 1941. bio u PO Malička, 3. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije, kao borac i rukovodilac zanatske radionice.
11. **LONČAR** Ljubana **EVICA**, 1914, Srkinja, zemljoradnica. U NOP od novembra 1941. Odbornica NOO i odbora AFŽ-a za selo Malička.
12. **LONČAR** Sime **GOJKO**, 1900, Srbin, zemljoradnik. U NOP od 27. 7. 1941. Borac i politički delegat PO Maličke, politički komesar čete i bataljona, intendat u Komandi vojnog područja i komandant mjesta Topusko.
13. **LONČAR** Mile **JOVICA**, 1914, Srbin, podoficir jugoslovenske vojske. U NOP od 27. 7. 1941. Komandir PO Malička, komandant 3. bataljona 1. KPO, operativni oficir 1. brigade, načelnik štaba 1. operativne zone, operativni oficir 8. divizije, operativni oficir 4. korpusa i načelnik štaba 7. divizije. Jedan od organizatora ustanka.
14. **LONČAR** Nikole **LJUBAN**, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 15. 11. 1941, zatim u 3. bataljonu 1. KPO i 5. brigadi 8. divizije kao borac, komandir voda i tenkovske čete.
15. **LONČAR** Petra **LJUBAN**, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od septembra 1941. kao borac PO Malička, 3. bataljona 1. KPO i 7. banijske divizije.
16. **LONČAR** Stojana **PETAR**, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od septembra 1941. Borac PO Maličke, a posle ranjavanja komandir stražarske čete Kordunaškog vojnog područja.

17. *LONČAR* Mile *STEVAN*, 1916, Srbin, krojački radnik. U NOP od 27. 7. 1941. Radio u pozadini kao član SKOJ-a, prvi sekretar organizacije SKOJ-a u Maličkoj, a od jula 1943. rukovodilac obučarsko-krojačke radionice 1. KPO.
18. *LONČAR* *Stevana VUJO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 10. 1942. Borac PO Malička i 2. brigade 8. divizije, ekonom komande mjesta Topusko i Vrnograč, intendant bolnice i zamjenik intendanta Bihačkog vojnog područja.
19. *PAJIĆ* Đure *MIHAJLO MILE*, 1910, Srbin, stolarski radnik. U NOP od 27. 7. 1941. Borac, komandant voda i čete u PO Malička, 3. bataljona 1. KPO, Unske operativne grupe i u artiljerijskom divizionu 8. divizije.
20. *PAJIĆ* Đure *NIKOLA*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOP od 27. 7. 1941. Borac i vodnik u PO Malička, 3. bataljonu 1. KPO, Unskoj operativnoj grupi. Centralnoj vojnoj bolnici i u Komandi mjesta Vrginmost.
21. *PUŠKAR* Stanka *MILOŠ*, 1898, Srbin, obučarski radnik. U NOP od 27. 9. 1941. Borac i predsjednik NOO Sela Malička. Kraće vrijeme bio i borac 2. brigade 8. divizije.
22. *PUŠKAR* Stanka *OBRAD*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOP od septembra 1941. Odbornik NOO i borac u 3. bataljonu 1. KPO i u Komandi mjesta Vrginmost i Duga Resa.
23. *PUŠKAR* Stanka *PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOP od 27. 7. 1941. Borac PO Malička, 3. bataljona 1. KPO, i 1. brigade 8. divizije.
24. *PUŠKAR* Stanka *STOJAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOP od 15. 8. 1941. Borac, ekonom i intendant PO Malička, 3. bataljona 1. KPO, proleterskog bataljona Hrvatske, 1. bataljona KPO, Komande mjesta Skakavac i Vojnić i Komande karlovačkog vojnog područja.
25. *RADANOVIĆ* Petra *DRAGICA*, 1921, Srkinja, zemljoradnica. U NOP od 27. 7. 1941. kao borac-bolničarka PO Maličke, 3. bataljona 1. KPO i Centralne vojne bolnice u Petrovoj gori.
26. *RADANOVIĆ* Petra *DUŠAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOP od 27. 7. 1941. Borac, vodnik, komandir čete u PO Malička, 3. bataljona 8. divizije i komandant mjesta Vrginmost i komandant bataljona.
27. *ŠAPIĆ* Stanka *MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOP od 27. 7. 1941. Borac, komandir voda, delegat voda, zamjenik komesara čete, komesar čete i zamjenik komandanta bataljona u PO Perna, Malička, 3. bataljona 1. KPO, 1. proleterske čete, Unske operativne grupe, 1. bataljona KPO i 1. brigade 8. divizije.
28. *ŠAPIĆ* Vuje *NIKOLA*, 1911, Srbin, obučarski radnik. U NOP od 20.9. 1941. Borac u PO Malička i 3. bataljonu 1. KPO, i kao zanatlja u radionici Kordunaškog vojnog područja.
29. *ŠAPIĆ* Nikole *SIMO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOP od 27. 7. 1941. Borac PO Malička, 3. bataljona 1. KPO, 2. brigade 8. divizije i u jedinicama KNOJ-a.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *ČIČA* Miloša *BOGDAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 15. 9. 1941. Ranjavan 3 puta, poslednji put 11. 6. 1943. kao komandir čete 1. brigade 8. divizije na Žutim Lokvama (iznad Senja) i podlegao ranama jula 1943. u partizanskoj bolnici u Drežnici. Među borcima 1. brigade poznat kao neobično hrabar borac i starješina.
2. *ČIČA* Marka *JANKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 1. 11. 1941. Ranjen kao borac partizanske straže, a zatim obolio od tifusa i umro 15. 6. 1943. u Maličkoj.
3. *ČIČA* Nikole *MILOŠ*, 1898, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio septembra 1941. Umro od tifusa kao borac partizanske straže 10. 4. 1943. u Maličkoj.

4. ČIČA Prokopa *NIKOLA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Kandidat za člana KP od prije rata, a član KP od novembra 1941. Prvi odbornik NOO sela Maličke i prvi sekretar partijske organizacije KP. Umro od tifusa kao tajnik općinskog NOO 9. 4. 1943. u Maličkoj.
5. ČIČA Vuje *RADE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
6. ČIČA Miloša *STANKO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. U 3. bataljon 1. KPO stupio 20. 6. 1942. Poginuo kao borac 16. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
7. JANJANIN Ostoje *BRANKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 1. 12. 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
8. JANJANIN Ostoje *GOJKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. U NOP stupio septembra 1941. Odbornik NOO; radio kao majstor stolar za potrebe PO Malička. Umro od tifusa 11.4. 1943. u Maličkoj.
9. JANJANIN Ostoje *ILIJA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U 3. bataljon 1. KPO stupio početkom 1942. Poginuo kao borac istog bataljona 14. 5. 1942. u probouju obruča u Petrovoj gori.
10. JANJANIN Ostoje *MILAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna stupio avgusta 1941, a u septembru prešao u PO Malička. Poginuo kao borac 16. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
11. JANJANIN Save *OSTOJA*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 3. 10. 1942. Poginuo kao omladinski rukovodilac bataljona 2. brigade 8. divizije 9. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
12. JANJANIN Ostoje *STANKO*, 1925, Srbin, trgovački pomoćnik. U PO Malička stupio septembra 1941. Borac 1. proleterske čete. Poginuo kao zamjenik komandanta bataljona 3. brigade 8. divizije 8. 2. 1945. na Latasovu brdu kod Plaškog.
13. JANJANIN Sime *STEVO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U NOB stupio 27. 7. 1941. Borac u PO Perna i Malička. Poginuo kao komandir voda 2. čete, 3. bataljona 1. KPO 14. 1. 1942. u selu Blatuša. Prva žrtva kao pali borac sela Malička.
14. KUKULJ Mile *BOŽO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Simpatizer KP od prije rata, član KP od januara 1942. Od decembra 1941. odbornik NOO i kroz ceo rat radio na objektima za potrebe NOV. Umro od tifusa 26. 4. 1943. u Maličkoj.
15. KUKULJ Petra *BOŽO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao vojnik bivše jugoslovenske vojske u borbi sa Italijanima aprila 1941. kod Šibenika.
16. KUKULJ Petra *JANKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-roguljaš 2. čete 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
17. KUKULJ Bogdana *MILAN*, 1921, Srbin, kovački radnik. U PO Malička stupio 13. 9. 1941. Poginuo kao borac-puškomitraljezac 2. čete 3. bataljona 1. KPO 7. 6. 1942. kod Topuskog.
18. KUKULJ Đorđije *MILOŠ*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOB stupio 27. 7. 1941. u PO Perna i Malička. Poginuo kao politički komesar čete 2. brigade 8. divizije 7. 8. 1943. kod Plitvičkih jezera.
19. LONČAR Vuje *STEVAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik i trgovački radnik. U PO Malička stupio 10. 9. 1941. Član KP od prije rata. Poginuo kao borac 2. čete 3. bataljona 1. KPO 14. 5. 1942. u probouju obruča u Petrovoj gori.
20. PUŠKAR Miloša *MIRKO*, 1925, Srbin, đak bogoslovije. U PO Malička stupio 15. 11. 1941. Poginuo kao borac 2. čete 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
21. RADANOVIĆ Mihajla *JANKO*, 1908, Srbin, službenik policije. U PO Malička stupio 10. 9. 1941, a u novembru 1941. odlazi u Beograd. Poginuo kao obavještajni oficir bataljona 3. crnogorske brigade 1944. u Crnoj Gori.

12. *RADANOVIĆ* Jovana *MILAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 12. 10. 1942. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije maja 1944. kod Perušića - Lika. Prebačen avionom za Italiju gdje je 1944. podlegao ranama.
- >3. *ŠAPIĆ* Nikole *DUŠAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 1.11. 1941. Poginuo kao borac 2. čete 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
- >4. *ŠAPIĆ* Vuje *LJUBAN*, 1917, Srbin, stolarski radnik. U PO Malička stupio 10. 9. 1941. Poginuo kao borac 2. čete 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gore.
- '5. *ŠAPIĆ* Ninka *MILAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio 20. 9. 1941. Poginuo kao vodnik 2. brigade 8. divizije 27. 1. 1945. kod Izačića - Bihać.
16. *ŠAPIĆ* Nikole *MILIVOJE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Član KP od prije rata, u NOB od 17. 7. 1941. Borac u PO Perna, Malička i politički delegat PO Podgorje. Poginuo kao politički komesar 2. bataljona 1. brigade 8. divizije 17. 3. 1944. u Veri kod Plaškog.
7. *ŠAPIĆ* Milana *NIKOLA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička stupio septembra 1941. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije. Podlegao ranama 10. 11. 1943. u bolnici - Petrova gora.
8. *ŠAPIĆ* Stanka *PANE*, 1908, Srbin,ugar. U PO Malička stupio septembra 1941, a poslije bio odbornik NOO. Poginuo kao politički delegat voda 2. brigade 8. divizije 14. 9. 1943. kod Musulinskog potoka - Ogulin.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

- . *BOŽIĆ* Ninka *MILA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj.
- . *BOŽIĆ* Milana *MILKA*, 1889, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj.
- . *ČIČA* Vasilja *MILOŠ*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj.
- . *DOBRIĆ* *MILICA*, 1883, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj.
- JANJANIN* Nenada *DRAGICA*, 1939, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- JANJANIN* Ostoje *DRAGAN*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- JANJANIN* Mile *EVICA*, 1904, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- JANJANIN* Mile *EVICA*, 1904, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- JANJANIN* Ostoje *MARA*, 1932, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- JANJANIN* Stanka *OSTOJA*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori zajedno sa ženom *Evicom*, sinom *Draganom* i kćerkom *Marom*.
-) *JANJANIN* Teodora *OSTOJA*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11.5. 1941. u Glini.
- I. *JANJANIN* Đure *SAVA*, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od Huskine bande 10. 9. 1943. u Maličkoj.
- '.. *KLJAJIĆ* Sime *DUŠAN*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša i spaljen 5. 8. 1941. u Maličkoj.
- i. *KLJAJIĆ* Đure *JEKA*, 1905, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj.
- k *KLJAJIĆ* Sime *MILAN*, 1932, Srbin, đak. Ubijen i spaljen od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj.
- i. *KLJAJIĆ* Mane *SAVA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj.

16. *KLJAJIĆ* Sime *SAVKA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj zajedno sa braćom *Milanom* i *Dušanom*.
17. *KNEŽEVIĆ* Vuje *DRAGICA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
18. *MILJANOVIĆ* Rade *ANA*, 1903, Srпкиnja, sluga. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
19. *PAJIC* Mihajla *BOGDAN*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj.
20. *PAJIĆ* Mihajla *DRAGICA*, 1817, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj.
21. *PAJIĆ* Miloša *LJUBICA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj.
22. *PAJIĆ* Mihajla *MILKA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj. Porodica *PAJIĆ* spaljena je zajedno sa porodicom *KLJAJIĆ* u kući *Sime Kljajića*.
23. *RADANOVIĆ* Nikole *DANICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
24. *RADANOVIĆ* Vuje *DANICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 5. 8. 1941. u Maličkoj zajedno sa porodicom *Sime Kljajića*.
25. *RADANOVIĆ* Jovana *DUŠAN*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
26. *RADANOVIĆ* Stojana *JEKA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Poginula od avionske bombe 20. 7. 1942. u Maličkoj.
27. *RADANOVIĆ* Ćire *MILKA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Poginula od avionske bombe 20. 7. 1942. u Maličkoj.
28. *RADANOVIĆ* Jovana *MILKA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
29. *RADANOVIĆ* Rade *PANE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske od Nijemaca u ratnom logoru u Njemačkoj.
30. *RADANOVIĆ* Vuje *STOJAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom stanju kod Velike Kladuše.
31. *RALIĆ* Teje *STOJAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Petrovoj gori.
32. *ŠAPIĆ* Mile *ANICA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
33. *ŠAPIĆ* Dušana *ANKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Udaljena zbog plaća da se ne otkriju ostali 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
34. *ŠAPIĆ* Pane *BOGDAN*, 1936, Srbin, dijete. Zaklan od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
35. *ŠAPIĆ* Ostoje *BOJA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori zajedno sa sestrama *Evicom* i *Dragicom* i bratom *Draganom*.
36. *ŠAPIĆ* Dušana *DRAGICA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori (sestra *Anke*).
37. *ŠAPIĆ* Ostoje *DRAGAN*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
38. *ŠAPIĆ* Ostoje *DRAGICA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
39. *ŠAPIĆ* Teodora *ĐURO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
40. *ŠAPIĆ* Ostoje *EVICA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.

1. ŠAPIĆ Janka *LJUBAN*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
2. ŠAPIĆ Jovana *MARA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša zajedno sa sestrom *Petrom* 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- 3. ŠAPIĆ Ilije *MILAN*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u *Petrovoj gori*.
- 4. ŠAPIĆ Paje *MILKA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- 5. ŠAPIĆ Vuje *MILKA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
6. ŠAPIĆ Nikole *MILICA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
7. ŠAPIĆ Rade *MILORAD*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
8. ŠAPIĆ Mihajla *NINKO*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- 9. ŠAPIĆ Teodora *PAVAO*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori sa bratom *Đurom*.
0. ŠAPIĆ Jovana *PETRA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
1. ŠAPIĆ Ilije *RADE*, 1875, Srbin, zemljoradnik, Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
2. ŠAPIĆ Sime *SAVA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
3. ŠAPIĆ Vuje *S/4/1/4*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
4. ŠAPIĆ Rade *STANICA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
5. ŠAPIĆ Petra *STOJAN*, 1904, Srbin, sluga. Mučen u zatvoru i zvjerski ubijen od ustaša 1942. u Vrginmostu.

b) *Umrli* od tifusa

- . *BOŽIĆ* Mile *MILICA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 5. 1943. u Maličkoj.
- ČIČA Ostoje *LJUBAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 5. 1943. u Maličkoj.
- ČIČA Teodora *KATA*, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. u Maličkoj.
- JANJANIN* Milana *BOGDAN*, 1939, Srbin, dijete; umro 12. 4. 1943. u Maličkoj.
- JANJANIN* Milivoja *DANICA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. u Maličkoj.
- JANJANIN* Stojana *LJUBICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 14. 4. 1943. u Maličkoj.
- . *JANJANIN* Mihajla *MILICA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Maličkoj.
- . *JANJANIN* Stanka *MILICA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 4. 1943. u Maličkoj.
- . *JANJANIN* Đure *MILINKA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 4. 1943. u Maličkoj.
- 0. *JANJANIN* Teodora *MILIVOJ*, 1889, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 4. 1943. u Maličkoj.
- 1. *JANJANIN* Stojana *SAVA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 5. 1943. u Maličkoj.
- 2. *KUKULJ ĐURĐIJA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 4. 1943. u Maličkoj.
- 3. *KUKULJ* Mile *MILICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 16. 4. 1943. u Maličkoj.
- 4. *KUKULJ* Teodora *MILICA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 5. 1943. u Maličkoj.

15. KUKULJ Janka MILKA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12. 4. 1943. u Maličkoj.
16. KUKULJ Petra MIOLJKA, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Maličkoj.
17. KUKULJ Janka PETAR, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 17. 4. 1943. u Maličkoj.
18. LONČAR BOŽICA, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 31. 5. 1943. u Maličkoj.
19. LONČAR Ilije DANICA, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 4. 1943. u Maličkoj.
20. LONČAR Ilije JOVO, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 4. 5. 1943. u Maličkoj.
21. LONČAR Stojana PETAR, 1865, Srbin, zemljoradnik; umro 5. 4. 1943. u Maličkoj.
22. LONČAR Alekse VASILJA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Maličkoj.
23. RADANOVIĆ Marka JEKA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Maličkoj.
24. RADANOVIĆ Stojana LJUBICA, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 18. 4. 1943. u Maličkoj.
25. RADANOVIĆ Petra NIKOLA, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 6. 4. 1943. u Maličkoj.
26. RADANOVIĆ Teodora RADE, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 4. 1943. u Maličkoj.
27. ŠAPIĆ Petra BOJA, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Maličkoj.
28. ŠAPIĆ Ilije JOVAN, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 4. 1943. u Maličkoj.
29. ŠAPIĆ Jovana KATA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 18. 4. 1943. u Maličkoj.
30. ŠAPIĆ Đure MAKSIM, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 9. 1943. u Maličkoj.
31. ŠAPIĆ Nikole VASILJA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 5. 1943. u Maličkoj.
32. TRKULJA KATA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 5. 1943. u Maličkoj.

NAPOMENA: Podatke prikupili, provjerili i pripremili sa tekstom *Mile Šapić i Vujo Lončar* u saradnji sa *Ljubanom Čiča*, *Gojkom Lončar*, *Jovicom Lončar* i *Ljubanom Janjaninom*, svi iz Maličke, i nosioci »Partizanske spomenice 1941« sem *Ljubana Janjanina* koji je, iako rođen 1928, takođe bio član SKOJ-a od 1.6. 1942. i borac od 28. 8. 1943. godine.

MALA TREPČA

Selo Mala Trepča nalazi se na komunikaciji između Pješćanice i Gornjeg Sjeničaka. Naziv je dobilo po istoimenom potoku - Mala Trepča koji izvire u ovom selu. Sve do prvog poslijeratnog popisa stanovništva, 1948. godine, selo se vodilo u sastavu Pješćanice, a od tada kao samostalno naselje. U toku rata zajedničke organizacije imalo je sa Gornjim Sjeničakom. Uoči rata, 1941. godine, Mala Trepča je imala 57 domaćinstava sa oko 350 stanovnika, a prema popisu 1948. godine bila su 53 domaćinstva sa 272 stanovnika. U toku rata poginulo je 61 lice. Svi stanovnici su po nacionalnom sastavu Srbi, a po socijalnom zemljoradnici.

Predratna politička aktivnost i opredeljenost ljudi bila je ista kao i u susjednim selima. Više je bilo pristalica samostalne demokratske stranke, a manje radikalne. Članova KPH nije bilo, ali se osjećao uticaj rada članova Partije iz Gornjeg Sjeničaka. Pod uticajem ovih članova KPH, kao i opšte situacije u susjednim selima, i stanovništvo Male Trepče priključilo se opštenarodnom ustanku avgusta 1941.

Sve do 13. avgusta 1941. ustaše nisu zalazile u ovo selo. Tada, kada su izvršili ofanzivu na »Kirinsku republiku«, ušli su i u Malu Trepču i ubili 80-godišnje starce *Milu Trkulja* i *Milovana Jurića*. Prije njih ubijeno je pet ljudi iz sela 3. avgusta 1941. u Glini, koji su 2. avgusta otišli na pokrst u Vrginmost.

U selu se nije formirao partizanski odred, već su dobrovoljci odlazili u susjedne odrede. Tako su u toku 1941. godine u PO Katić Kosa i Pješčanica otišli *Mile Tepšić*, *Mile*, *Petar*, *Rade*, *Stevo*, *Svetozar* i *Vaso Trkulja* i *Đuro Vlajnić*. U toku 1942. godine u partizane je otišao 31 dobrovoljac, 1943. godine 21 i 1944. godine 4, ili ukupno za 4 godine rata u partizanske jedinice otišla su 64 mještana.

Zbog malog broja ljudi i neposredne blizine Gornjeg Sjeničaka, za Malu Trepču nije biran poseban NOO, kao ni druge političke organizacije. Prvi odbornik *Dušan I. Tepšić* izabran je krajem 1941. (poginuo kao borac-roguljaš 31. marta 1942. na Petrovcu u Petrovoj gori). U proljeće 1942. godine u NOO je izabran *Miloš Trkulja* mlinar, 1943. godine *Milan Tepšić* i *Vaso Trkulja*. U zajednički odbor AFŽ-a, juna 1942. izabrana je *Danica Petra Trkulja*.

U SKOJ-evski aktiv Gornjeg Sjeničaka prvi je iz Male Trepče, početkom 1942. godine, primljen *Božo Pavia Tepšić*, kasnije i sekretar ovog SKOJ-evskog aktiva. Od maja pa zaključno sa 1942. godinom u SKOJ su primljeni *Božica Matije Trkulja*, *Danica Đure Trkulja*, *Milka Mile Trkulja*, *Ljubica Đure Trkulja*, *Rade Janka Vlajnić*, *Marija Petra Gvojić*, *Petar Josipa Tepšić*, *Branko Sime Trkulja*, *Milka Janka Vlajnić* i *Teodor Josipa Tepšić*.

Za vrijeme 4-godišnje NOB selo je dalo 64 borca, od kojih je 16 poginulo, a među 48 živih ima 7 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Od strane ustaša ubijena su 22 lica, 11 je umrlo od tifusa, a 10 su žrtve rata. Zbog saradnje sa okupatorom i neprijateljskog djelovanja, od strane partizanskog vojnog suda osuđena su i strijeljana dva mještana. Kao vojnika bivše jugoslovenske vojske, u njemačkom zarobljeništvu je bilo sedam mještana. Jedan je umro u logoru, jednog su ubili Nijemci, a *Dragan Trkulja* je uspio da se vrati 1941. godine. Poginuo je kao borac NOV. Ostala četvorica vratila su se iz zarobljenišтва krajem rata 1945. godine. Selo je popaljeno od ustaša krajem decembra 1941. godine.

NOSIOCI PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **TEPŠIĆ** Josipa **MILE**, 1913, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio novembra 1941. u 2. četu 4. bataljona 1. KPO. Do 1944. u KPO, poslije u Komandi kordunaškog vojnog područja, komesar čete.
2. **TRKULJA** Petra **MILE**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio novembra 1941. u PO Katić Kosa, kasnije u 2. četi 4. bataljona 1. KPO, u 1. brigadi 8. divizije. Ranjen. Poslije u 3. brigadi 8. divizije bio komandir voda, čete i bataljona.
3. **TRKULJA** Nikole **PETAR**, 1920, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio krajem 1941. u 2. četu 4. bataljona 1. KPO, u 1. brigadi 8. divizije. Ranjavan. Kraće vrijeme u Komandi kordunaškog vojnog područja. Obavještajni oficir u bataljonu i brigadi.
4. **TRKULJA** Pavia **RADE**, 1920, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio oktobra 1941. u PO Katić Kosa, zatim u 2. četi 4. bataljona 1. KPO, u 3. brigadi 8. divizije, u 7. banijskoj diviziji. Po povratku sa Sutjeske u 3. brigadi 8. divizije komesar čete. Ranjavan.

5. *TRKULJA* Mile *STEVO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941, U NOV stupio početkom decembra 1941. U 2. četi 4. bataljona 1. KPO, zatim u 2. brigadi 8. divizije. Ranjen. Poslije toga na aerobazi u Čemernici.
6. *TRKULJA* Sime *VASO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Aktivno radi na NOP od avgusta 1941. U NOV stupio krajem 1941. u 2. četu 4. bataljona 1. KPO. Kasnije u 7. banijskoj diviziji. Odigrao na aerobazi u Čemernici komandir odeljenja i voda.
7. *VLAJNIĆ* Janka *ĐURO*, 1912, Srbin, trgovački pomoćnik. Aktivno radi za NOP od avgusta 1941. U NOV stupio u novembru 1941. u PO Katić Kosa, kasnije u 2. četi 4. bataljona 1. «po» zatim u 1. brigadi 8. divizije ekonom čete.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *MACUT* Janka *ĐURO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 22. 10. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 2. 1. 1943. kod Krašića.
2. *MACUT* Prokopa *PETAR*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. od Nijemaca i umro od teškog logorskog života nakon kapitulacije Njemačke 9. 6. 1945. u logoru Stalag III u Njemačkoj.
3. *TEPŠIĆ* Ignjatija *DUŠAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odbornik seoskog NOO Mala Trepča od novembra 1941. Prilikom ustaške ofanzive na Petrovu goru u martu 1942. priključio se 3. bataljonu KPO, kao rogljaš, teško ranjen 31.3. 1942. na Vrhcu Petrovac. Umro u ličkoj 4. 4. 1942.
4. *TEPŠIĆ* Dmitra *MARKO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 3. 1942. u 2. četu 4. bataljona 1. KPO. Zarobljen od neprijatelja kao borac 1. brigade 8. divizije 11. 10. 1943. kod Ogulina i nestao na nepoznat način.
5. *TEPŠIĆ* Pavia *MARKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 9. 1942. Umro od tifusa kao stražar Kotarskog NOO Vrginmost 28. 5. 1943. u Maloj Trepči.
6. *TEPŠIĆ* Petra *MILIĆ*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. i ubijen od Nijemaca 1944. u logoru Stalag III-a Brandeburg u Njemačkoj.
7. *TEPŠIĆ* Save *MILUTIN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 1. 1943. u 2. brigadu 8. divizije i poginuo kao borac 28. 3. 1945. kod Rakovice.
8. *TRKULJA* Janka *BOGDAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 22. 10. 1942. u 2. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac 16. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
9. *TRKULJA* Matije *DRAGAN*, 1918, Srbin, podnarednik bivše jugoslovenske vojske. U NOV stupio 20. 5. 1942. u 2. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginuo kao vodnik 1. brigade 8. divizije 26. 8. 1942. kod Jastrebarskog.
10. *TRKULJA* Pavia *DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 22. 10. 1942. u 2. brigadu 8. divizije. Utopio se u rijeci Kupi kao borac 28. 10. 1943. kod Kupčine.
11. *TRKULJA* Nikole *MARIJA*, 1918, Srbin, zemljoradnica. U NOV stupila 7. 4. 1942. u 2. četu 4. bataljona 1. KPO. Poginula kao borac KPO u februaru 1943. kod Cetingrada.
12. *TRKULJA* Rade *MILE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 15. 8. 1942. u 2. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac 16. brigade 7. divizije u martu 1943. na Neretvi.
13. *TRKULJA* Đurđa *PETAR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 22. 10. 1942. Poginuo kao borac 16. brigade 7. divizije aprila 1943. u Crnoj Gori.
14. *TRKULJA* Nikole *SVETOZAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 10. 11. 1941. u PO Katić Kosa. Zarobljen kao komandant 1. bataljona Žumberačke brigade 1. 2. 1945. kod Kupčine i strijeljan od ustaša u Karlovcu.

15. *TRKULJA* Vuje *VASILJ*, 1909, Srbin, pekar. U NOV stupio 22. 10. 1942. u 1. KPO. Zarobljen od neprijatelja kao borac -- pekar Komande mjesta Velika Kladuša 1944. i strijeljan od Nijemaca u Bihaću.
16. *TRKULJA* Mile *VUJO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 25. 1. 1942. Ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije 7. 5. 1945. kod Ilirske Bistrice. Podlegao ranama 20. 8. 1945. u vojnoj bolnici u Zagrebu.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *BIJELIĆ* Miloša *DRAGAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 5. 1942. u Vojišnici.
2. *BIJELIĆ* Pane *MARKO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 5. 1942. u Skakavcu.
3. *BIJELIĆ* Ilije *MILOŠ*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst u Vrginmost 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
4. *BIJELIĆ* Miloša *SVETOZAR*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
5. *JURIĆ* *MILOVAN*, 1861, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. kod kuće u Maloj Trepči.
6. *JURIĆ* Rade *MILKA*, 1926, Srkinja, zemljoradnica. Išla radi nabavke soli, uhvaćena i ubijena od ustaša 3. 9. 1944. u selu Brezovica.
7. *JURIĆ* Milovana *RADE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst u Vrginmost 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
8. *MACUT* Sime *MARTA*, 1910, Srkinja, zemljoradnica. Išla radi nabavke soli u selo Kraljevicu, uhvaćena od ustaša, sprovedena u Zagreb i ubijena 13. 12. 1944. u Zagrebu.
9. *MACUT* Nikole *MATIJA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst u Vrginmost 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *MACUT* Mile *MILKA*, 1912, Srkinja, zemljoradnica. Išla radi nabavke soli u Karlovac, uhvaćena od ustaša, sprovedena u Zagreb i ubijena 15. 6. 1944. u Zagrebu.
11. *MACUT* Nikole *SAVO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 20. 4. 1942. u logor Jasenovac. Ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj 1942.
- (2. *TEPŠIĆ* Đurđa *ANA*, 1886, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena u kući od ustaša 4. 1. 1942. u Maloj Trepči.
13. *TEPŠIĆ* Vasilja *ANICA*, 1863, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 1. 1942. u Maloj Trepči.
14. *TEPŠIĆ* Save *DUŠAN*, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 19. 4. 1942. u logor Jasenovac. Ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj 1942.
15. *TEPŠIĆ* Marka *PAVAO*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Topuskom.
16. *TEPŠIĆ* Save *PAVAO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. u logor Jasenovac. Ubijen od Nijemaca u logoru Beisfjord u Norveškoj 1942.
17. *TEPŠIĆ* Vuje *SIMIĆA*, 1880, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 1. 1942. u Maloj Trepči.
18. *TRKULJA* Sime *MARKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst u Vrginmost 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
19. *TRKULJA* Sime *MARTA*, 1891, Srkinja, zemljoradnica. Išla radi nabavke soli, uhvaćena od ustaša i ubijena u selu Brezovica kod Zagreba 3. 9. 1944.
- >0. *TRKULJA* Teodora *MILE*, 1860, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Maloj Trepči.

21. *TRKULJA* Mile *MILOŠ*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Povratnik iz Amerike. Otišao u Glinu u svoju kuću, uhvaćen od ustaša i ubijen 25. 4. 1942.
22. *TRKULJA* Mile *RADE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst u Vrginmost 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

b) *Umrli od tifusa*

1. *BIJELIĆ ILIJA*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Umro 20. 4. 1943. u Maloj Trepči.
2. *MACUT DANICA*, 1913, Srkinja, zemljoradnica. Umrla 7. 4. 1943. u Maloj Trepči.
3. *MACUT* Matije *JANKO*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Umro 12. 7. 1943. u Maloj Trepči.
4. *MACUT* Milovana *MILKA*, 1892, Srkinja, zemljoradnica. Umrla 8. 1. 1944. u Maloj Trepči.
5. *MACUT* Mile *VASILJKA*, 1887, Srkinja, zemljoradnica. Umrla 3. 6. 1943. u Maloj Trepči.
6. *TEPŠIĆ* Ignjatije *MATIJA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Umro 11. 5. 1943. u Maloj Trepči.
7. *TRKULJA* Sime *EVICA*, 1909, Srkinja, zemljoradnica. Umrla 9. 4. 1943. u Maloj Trepči.
8. *TRKULJA* Janka *LJUBAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Umro 20. 5. 1944. u Maloj Trepči.
9. *TRKULJA* Đurđa *LJUBICA*, 1890, Srkinja, zemljoradnica. Umrla 7. 4. 1943. u Maloj Trepči.
10. *TRKULJA* *MARIJA*, 1878, Srkinja, zemljoradnica. Umrla 14. 5. 1943. u Maloj Trepči.
11. *TRKULJA* Matije *MILICA*, 1877, Srkinja, zemljoradnica. Umrla 18. 12. 1944. u Maloj Trepči.

c) *Žrtve rata*

1. *BIJELIĆ* Đure *MARIJA*, 1930, Srkinja, dijete. Umrla od prehlade zadobivene u bjekstvu za vrijeme ustaške ofanzive 20. 5. 1942. u Maloj Trepči.
2. *BIJELIĆ* Marka *SIMO*, 1933, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu za vrijeme ustaške ofanzive 28. 5. 1942. u Slavskom Polju.
3. *JELAČA* Save *LJUBICA*, 1902, Srkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade kao posljedice bježanja ispred ustaša 7. 9. 1942. u Maloj Trepči.
4. *TEPŠIĆ* Mile *MARKO*, 1941, Srbin, dijete. Umro od prehlade u bjekstvu za vrijeme ustaške ofanzive 11. 1. 1942. u Petrovoj gori.
5. *TEPŠIĆ* *EVICA*, 1918, Srkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade kao posljedica bježanja ispred ustaša avgusta 1942. u Maloj Trepči,
6. *TEPŠIĆ* Marka *SAVA*, 1894, Srkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade kao posljedica bježanja ispred ustaša 25. 1. 1942. u Maloj Trepči.
7. *TEPŠIĆ* Jovana *STANKO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade kao posljedice bježanja ispred ustaša 30. 1. 1942. u Maloj Trepči.
8. *TRKULJA* Luke *ANĐELIJA*, 1887, Srkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade kao posljedice bježanja ispred ustaša 7. 6. 1942. u Maloj Trepči.
9. *TRKULJA* Janka *KATA*, 1872, Srkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade kao posljedica bježanja ispred ustaša 7. 6. 1942. u Maloj Trepči.
10. *TRKULJA* Sime *STANA*, 1913, Srkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade kao posljedice bježanja ispred ustaša 19. 10. 1942. u Maloj Trepči.

NAPOMENA: Podatke prikupili i provjerili *Mile Tepšić, Milica, Miloš* i *Sveta Trkulja*, naknadno provjerio i pripremio *Rade Čabraja*.

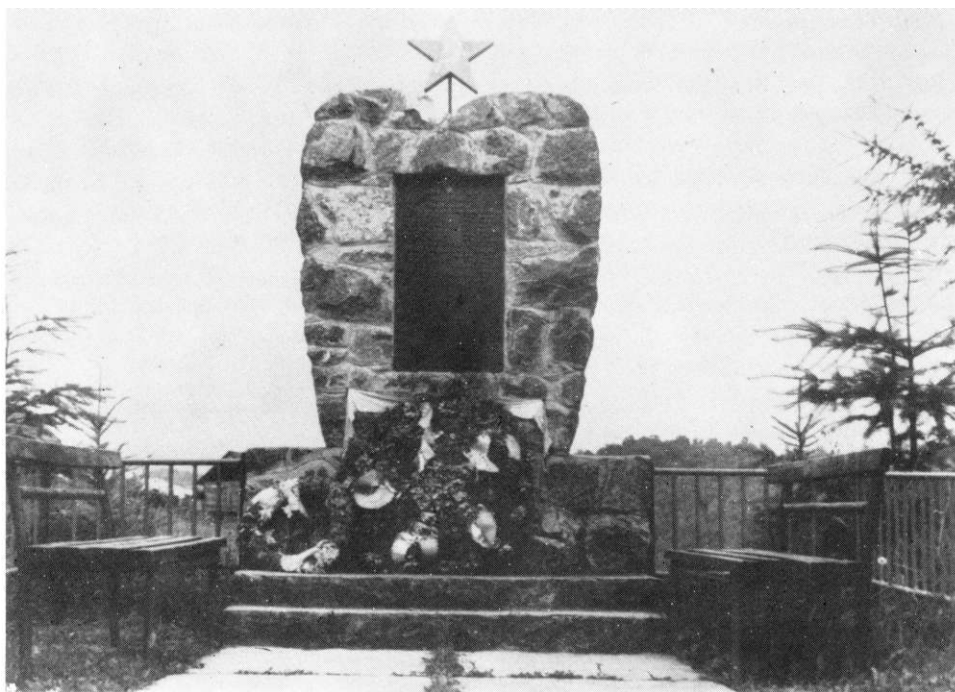
MALA VRANOVINA

Na granici između teritorije Kotara Vrginmosta i Kotara Glina, jugoistočno od Topuskog, razbacano po brežuljcima i kosama, nalazi se selo Mala Vranovina.

Prema popisu od 1931. godine selo je imalo 330 stanovnika, uoči rata 1941. godine 56 domaćinstava sa oko 357 stanovnika, a prema popisu od 1948. godine 48 domaćinstava i 276 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici. Brdovito i posno zemljište nije moglo zadovoljiti sve potrebe ljudi, zato su mnogi tražili zaposlenje van svoga mjesta, a manji broj je našao zaposlenje u Topuskom i Glini ili kao šumski radnici u šumi Orlova.

Okupacijom zemlje i stvaranjem tzv. »NDH« i selo Mala Vranovina doživljava istu sudbinu kao i ostala sela na teritoriji Kotara Vrginmosta. Komunisti i partijske organizacije u selu nije bilo, te su se ljudi sami između sebe dogovarali šta treba činiti. Cjenili su da ništa nisu krivi i da mirno mogu obrađivati svoje posjede. Sve je ovo trajalo do 5. maja 1941. kada dolaze ustaše i odvedu 10 ljudi koji se nikada nisu vratili svojim porodicama. Poslije ovoga ljudi postaju oprezniji i organizuju svoje dnevne i noćne straže, kako bi na vrijeme mogli pobjeći od kuća u slučaju nailaska ustaša. Drugi iznenadni dolazak ustaša u selo bio je 28. jula 1941. kada su se već stanovnici sela ispod Petrove gore digli na oružani narodni ustanak. Ovoga puta bilo je više ustaša, koji su opkolili selo i uspjeli da pohvataju i odvedu drugu grupu od 14 ljudi. Ni ovih 14 se više nikada nije vratilo u svoje selo.

Sve do proljeća 1943. godine ustaše su povremeno upadale u selo, ali ljudi su uspjeli da se na vrijeme sklone i izbjegnu ustaški masakr. Sem jedne kuće, selo nisu po-

Spomenik palim borcima i ŽFT

palili, jer su ga domaci izdajnici - ustaše namjenili poslije njihove pobjede za sebe. U julu 1941. ustaše su u ovo selo doveli i razmjestili oko 150 Slovenaca, koje su Nijemci proterali iz njihovih domova. Neki su ostali do kraja rata, a mnogi su u toku 1942. godine otišli i sami pronalazili rješenja svoga spasenja.

Zbog geografske povezanosti sa Banijom, na ovome terenu djelovali su komunisti Kotarskog komiteta Glina i partizani Banijskog partizanskog odreda. Zbog ovoga, sve do oslobođenja, selo je bilo pod rukovodstvom NOB za Baniju. Tako su i borci iz sela odlazili u Banijski partizanski odred i u jedinice 7. banijske udarne divizije. Po oslobođenju, 1948. godine, Mala Vranovina ponovo ulazi u sastav opštine Topusko i Kotara Vrginmosta.

Krajem 1941. godine u selu se formira inicijativni NOO i prva organizacija SKOJ-a. Početkom druge polovine 1942. godine formirana je i prva partijska ćelija i organizacija AFŽ-a. U prvi inicijativni NOO određeni su drugovi *Milan S. Čelap*, *Ilija Vasilja Čelap*, *Adam Marka Miljević*, *Đuro Stojana Miljević* i *Milan Steve Miljević*. U NOO koji je izabran od naroda 15. marta 1942. ušli su *Milan Rade Miljević*, predsjednik, *Ilija Vasilja Čelap*, tajnik, *Milan S. Čelap*, *Mile Marka Mamuzić* i *Adam Marka Miljević*, članovi odbora.

Prvu SKOJ-evsku organizaciju sačinjavali su *Danica M. Mamuzić*, sekretar, *Ilija Đ. Čelap*, *Stojan J. Miljević Poljar*, *Mirko M. Čučković*, *Dragan B. Miljević* i *Pero S. Miljević*. Prva partijska ćelija oformljena je aprila 1942, a članovi su bili *Marko Nikole Miljević*, sekretar, *Milan S. Čelap* i *Đuro Stojana Miljević*. U odbor za rukovođenje organizacijom žena izabrane su *Sava N. Čelap*, *Boja Čelap*, predsjednica, *Anka Mamuzić*, *Mara S. Miljević* i *Milica J. Miljević*. Aprila 1943. oformljena je i organizacija NOF, a u njen odbor izabrani su *Đuro Stojana Miljević*, predsjednik, i član općinskog i okružnog odbora NOF, *Ilija V. Čelap*, tajnik i članovi *Mara Miljević* i *Marica Lalić*.

Pored materijalne pomoći, koju je selo pružalo NOV, u selu je od prve polovine 1944. godine radila i radionica - tkaonica zavoja (gaze) u kući *Ilije V. Čelapa*. *Miloš ćvijić* bio je delegat, a *Nikola Karan* radio kao stručni radnik. Stručni deo poslova odvijao se pod rukovodstvom Jevreja *Piste Kadelurg*, a njegova žena *Sarafima* radila je u kuhinji. Sirovina je obezbjeđivana iz sela kao i radna snaga, žene i djevojke bile su iz Male Vranovine, i izbjeglice iz drugih sela Banije i Korduna.

U toku 4-godišnje NOB selo je dalo 69 aktivnih učesnika, od kojih su 16 poginuli kao borci NOV, 3 su nosioca »Partizanske spomenice 1941«, 22 preživjela borca i 28 preživjelih članova društveno-političkih organizacija i pozadinskih radnika, 37 stanovnika ubijeno je od strane ustaša, 20 umrlo od tifusa i 4 umrla od posljedica rata, odnosno 77 poginulih i umrlih.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **ČELAP** Adama *PETAR*, 1911, Srbin, trgovac. Borac Banijskog partizanskog odreda od 1941, a zatim politički komesar čete 7. banijske udarne divizije. Dva puta ranjavan.
2. **MAMUZIĆ** udata *MENIČANIN* Miloša *DANICA*, 1919, Srпкиnja, đak gimnazije. Od 1941. godine radi na organizovanju SKOJ-evske i omladinske organizacije. Član opštinskog i kotarskog odbora SKOJ-a i USAOH-a Gline, od 1944. godine radi na aerobazi u Selištu kod Gline.
3. **MILJEVIĆ** Stojana *MIRKO*, 1917, Srbin, pitomac Vojnotehničke škole u Kragujevcu. Član KPJ od oktobra 1939. U PO Kragujevac stupio 1941. Borac, politički delegat voda, politički komesar čete i bataljona u 1. proleterskoj brigadi i 7. banijskoj udarnoj diviziji, član Opštinskog NOO Hajtić, član Kotarskog komiteta Glina i javni tužilac.

POGINULI I UMRILI BORCI

1. *CVJETIČANIN* Milana *MILE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 6. 1942. Ranjen kao borac 2. brigade 7. divizije 9. 4. 1944. kod Vrginmosta, prebačen avionom na liječenje u Italiju i na povratku poginuo 1944. u Jadranskom moru kada je brod naišao na minu.
2. *ČELAP* Đure *ILIJA*, 1.922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao borac banijskog PO 25. 1. 1943. kod Grmeča - Bosna.
3. *ČELAP* Dmitra *MILE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 11. 8. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije 4. 11. 1943. kod Majura - Kostajnica.
4. *ČELAP* Adama *STOJAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije 20. 2. 1943. kod Drvara - Bosna.
5. *ČUČKOVIĆ* Mile *MIRKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 9. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 7. divizije 7. 3. 1943. kod Drvara.
6. *LJUBIČIĆ* Laze *STEVAN*, 1924, Srbin, kolar. U NOV od 20. 6. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije na povratku sa Sutjeske 16. 8. 1943. na rijeci Uni kod Bosanskog Novog.
7. *MAMUZIĆ* Miloša *MIČO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 2. 1944. Zarobljen kao borac 3. brigade 7. divizije 20. 3. 1944. kod Petrinje i ubijen od ustaša u Petrinji.
8. *MAMUZIĆ* Đure *MILAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 4. brigade 7. divizije 30. 3. 1945. kod Bihaća.
9. *MAMUZIĆ* Ilije *PETAR*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 3. 1942. Poginuo kao vodnik 1. bataljona banijskog PO 17. 9. 1942. kod Malog Gradca - Banija.
10. *MILJEVIĆ* Bogdana *DRAGAN*, 1924, Srbin, konobar. U NOV od 15. 5. 1942. Poginuo kao desetar 8. brigade 7. divizije 30. 3. 1943. kod Prozora.
- U. *MILJEVIĆ* Ilije *ĐURO*, 1924, Srbin, učenik u privredi. U NOV od 1943. Poginuo kao borac vojvođanske partizanske jedinice 1944. u Banatu.
12. *MILJEVIĆ* Milana *JELENA*, 1919, Srpkinja, zemljoradnica. Član SKOJ-a od 1942. U NOV od 23. 1. 1943. Poginula kao borac 7. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
13. *MILJEVIĆ* Stojana *MILORAD*, 1920, Srbin, student Beogradskog medicinskog fakulteta. Član SKOJ-a od 1939. Poginuo kao borac PO Ozren 25. 12. 1943. od četnika u Srbiji.
14. *MILJEVIĆ* Stojana *PETAR*, 1923, Srbin, trgovac. U NOV od 15. 7. 1942. Poginuo kao rukovodilac SKOJ-a bataljona 3. brigade 7. divizije 7. 12. 1943. kod Gline.
15. *MILJEVIĆ* Jovana *STOJAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 7. 1942. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije 15. 12. 1942. kod Bosanskog Novog.
16. *MILJEVIĆ* Jovana *STOJAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao komandir čete 1. brigade 7. divizije 7. 1. 1944. kod Divaše, nedaleko od Kostajnice.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *ČELAP* Ilije *ADAM*, 1899, Srbin, poštara. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, 20. 7. 1941. prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
2. *ČELAP* Steve *ĐURO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
3. *ČELAP* Uroša *ĐURO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

4. *ČELAP* Tome *ILIJA*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Topuskom.
5. *ČELAP* Petra *JOVAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u Topuskom.
6. *ČELAP* Vasilja *MARKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. iz Topuskog i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
7. *ČELAP* Jove *MILA*, 1879, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša januara 1942. u Orlovi kod Starog Sela.
8. *ČELAP* Stojana *MILE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Poginuo za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara 1943. u Bosni od Nijemaca.
9. *ČELAP* Stevana *MILE*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *ČELAP* Mile *NIKOLA*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 19. 1. 1943. u Maloj Vranovini.
11. *ČELAP* Đure *PETAR*, 1894, Srbin, poštar u Glini. Ubijen od ustaša 11.5. 1941. u selu Hadžer kod Gline.
12. *ČELAP* Stojana *PETAR*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
13. *ČELAP* Dmitra *SIMO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša i bačen u rijeku Glinu 10. 11. 1942. kod Hrvatskog Sela.
14. *ČELAP* Nikole *ŠTAKA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 1. 1942. u selu Borovita - Banija.
15. *ČUČKOVIĆ* S. *JOKA*, 1901, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 12. 1941. u Velikoj Vranovini.
16. *ČUČKOVIĆ* Stanka *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28, 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
17. *KLJAJIĆ* Rade *MILE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Topuskom.
18. *KLJAJIĆ* Rade *SIMO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Topuskom
19. *LJUBIČIĆ* Laze *JOVO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
20. *LJUBIČIĆ* Save *STANA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 26. 1. 1943. u Maloj Vranovini.
21. *MADŽARAC* Marka *FILIP*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
22. *MADŽARAC* Filipa *MARKO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
23. *MAMUZIĆ* Đure *ADAM*, 1902, Srbin, radnik u Kraljevu. Ubijen od Nijemaca oktobra 1941. u Kraljevu.
24. *MAMUZIĆ* Stanka *EVICA*, 1902, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.1. 1943. u Maloj Vranovini.
25. *MAMUZIĆ* Marka *ILIJA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 25. 4. 1941. U zatvoru u Zagrebu do 15. 5. 1941. Pušten kući i ponovo odveden i ubijen od ustaša 23. 6. 1941. u šumi Brezovica kod Siska.

26. *MAMUZIĆ* Marka *NIKOLA*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
27. *MILJEVIĆ* Jove *BOGDAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
28. *MILJEVIĆ* Tome *DUŠAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
29. *MILJEVIĆ* Mile *ĐURO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
30. *MILJEVIĆ* Stanka *JOVO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
31. *MILJEVIĆ* Milana *LJUBAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao 1941. od ustaškog terora u Kraljevo - Srbija i ubijen od Nijemaca 13. 10. 1941. u Kraljevu.
32. *MILJEVIĆ* Kole *MILAN*, 1895, Srbin, trgovac u Velikoj Vranovini. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
33. *MILJEVIĆ* Stojana *MILAN*, 1894, Srbin, željezničar - ložičar u Zagrebu. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
34. *MILJEVIĆ* Tome *MIRKO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
35. *MILJEVIĆ* Mile *NIKOLA*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
36. *MILJEVIĆ* Miće *STEVAN*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
37. *MILJEVIĆ* Koje *STOJAN*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. u Maloj Vranovini.

b) *Umrli od tifusa*

1. *ČELAP* *DMITRA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Maloj Vranovini.
- ČELAP* Stanka *JULKA*, 1902, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
- i. *ČELAP* Janka *MARIJA*, 1882, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
- i. *ČELAP* Ilije *MARKO*, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro 27. 3. 1943. u Maloj Vranovini.
- i. *ČELAP* Save *MARTA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
- i. *ČELAP* Petra *MILICA*, 1904, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 25. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
7. *ČELAP* Marka *NIKOLA*, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
3. *ČELAP* *RUŽICA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica; umrla maja 1943 u Maloj Vranovini.
3. *ČELAP* Luke *SAVA*, 1888, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 23. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
10. *ČUČKOVIĆ* Dušana *ANKA*, 1923, Srpkinja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Maloj Vranovini.
11. *KLJAJIĆ* Save *MILKA*, 1888, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 5. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
12. *MAMUZIĆ* Miloša *JOKA*, 1884, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 3. 1943. u Maloj Vranovini.
13. *MAMUZIĆ* Jove *MILKA*, 1898, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
14. *MAMUZIĆ* *STANICA*, 1881, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Maloj Vranovini.

15. MILJEVIĆ Jovana JANJA, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
16. MILJEVIĆ Adama MARICA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. u Maloj Vranovini.
17. MILJEVIĆ Petra MARICA, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 23. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
18. MILJEVIĆ Stevana MILKA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
19. MILJEVIĆ Dušana MIRA, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Maloj Vranovini.
20. MILJEVIĆ Jovana STOJA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 5. 1943. u Maloj Vranovini.

ej Źrtve rata

1. ĆELAP Bure STEVO, 1883, Srbin, zemljoradnik. Obolio za vrijeme bjeŹanja ispred ustaša i umro 24. 9. 1941. u Maloj Vranovini.
2. ĆUĆKOVIĆ Dušana SAVO, 1935, Srbin, dijete. Umro od zime, umora i gladi za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive, u zbjegu naroda 5. 2. 1943. kod Drvara.
3. MAMUZIĆ Dure MARA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Oboljela za vrijeme bjeŹanja ispred ustaša i umrla 7. 3. 1942. u Maloj Vranovini.
4. MILJEVIĆ Sime NIKOLA, 1880, Srbin, zemljoradnik. Obolio za vrijeme bjeŹanja ispred ustaša i umro 25. 11. 1942. u Maloj Vranovini.

NAPOMENA: Podatke prikupili i provjerali *Petar Vasilja Ćelap, Ilija Vasilja Ćelap, Mile Marka Ćelap* i *Đuro Stojana Miljević*.

NOVO SELO

Jugozapadno od Lasinje, prema selu Prkosu, nalazi se Novo Selo. Po broju stanovnika i domaćinstava spada u manje seosko naselje na teritoriji bivše opštine Lasinja. Prema predratnim popisima stanovništva nije posebno prikazivano, već u okviru Crne Drage. U prvom posleratnom popisu 1948. godine selo je imalo 27 domaćinstava sa 100 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Hrvati, a po socijalnom zemljoradnici.

Prije drugog svjetskog rata, kao i u toku NOB, u selu nije postojala partijska organizacija, niti je bilo članova KPH. Nije bilo ni drugih organizovanih političkih organizacija. Ljudi su siromašno živjeli, a neki su bili prisiljeni da zaradu traŹe i na drugoj strani.

Sve do oslobođenja ovog dijela teritorije od ustaško-domobranskih uporišta u Banskome Kovačevcu i Lasinji, tj. od početka druge polovine 1943. godine, selo se nije aktivno uključilo u NOB. Radi rješavanja pitanja NOB 20. oktobra 1943. formiran je prvi NOO. U odbor su izabrani *Mijo Turkalj*, predsjednik, *Mato Jakin* i *Josip Magdić*, koji je poslije 6 mjeseci pobjegao i poginuo u neprijateljskim redovima. Druge organizacije, omladine i AFŹ-a nisu formirane.

Do izbora NOO i aktivizacije sela na liniji NOP, iz sela nije bilo ni aktivnih učesnika j jedinicama NOV. Od konca 1943. godine aktivno radi kao skeledžija na rijeci Kupi *Tomo Josipa Perus*, a od 1944. godine pri Komandi mjesta Lasinja, u vojnopoziadinskim edinicama aktivira se *Ivan-lđo Josipa Britvec* i *Tomo Mate Perčić*, kao i *Mijo Josipa Turkalj*, koji je do tada bio odbornik seoskog NOO.

Za vrijeme NOR selo je ostalo nespaljeno, a od stanovnika niko nije poginuo kao Dorac NOV, niti od strane neprijatelja kao žrtva fašističkog terora. Na strani neprijatelja, j ustaško-domobranskim jedinicama, poginulo je ili nestalo šest mještana.

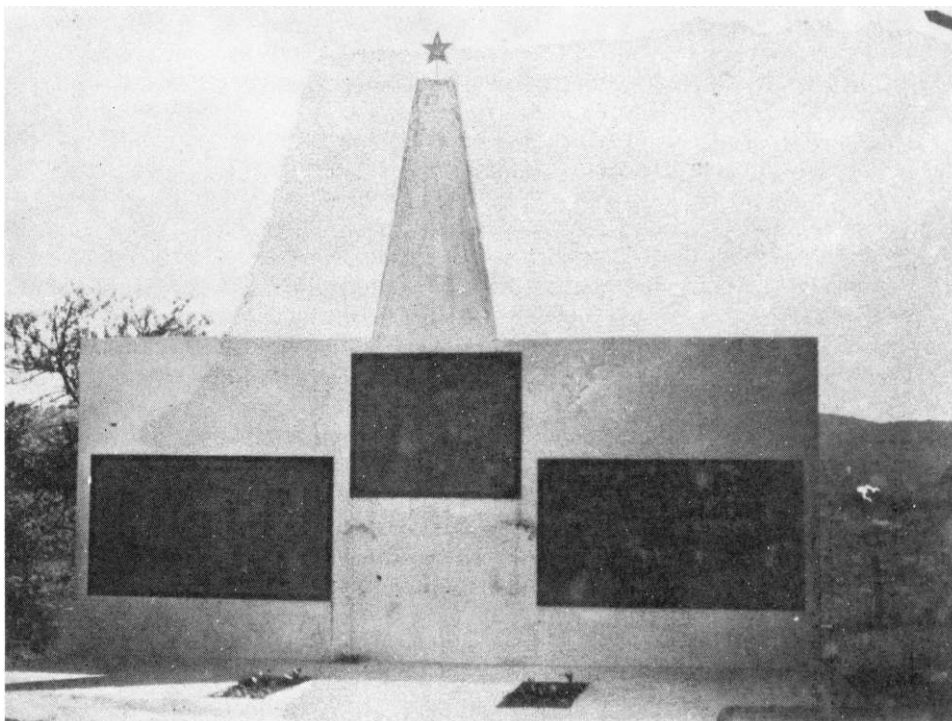
NAPOMENA: Podaci prikupljeni od *Nikole-Mike Orečić*, koji je za vrijeme rata bio na ovome erenu političko-partijski radnik.

OSTROŽIN

Selo Ostrožin nalazi se deset km sjeverno od Vrginmosta, između sela: Pješćani-e, Trepče, Gornjeg Sjeničkaka, Štipana, Sljivovca, Donjeg i Gornjeg Kirina. Ime je dobilo 10 istoimenom potoku Ostrožin, koji izvire u šumi Kremušnica i cijelim tokom prolazi roz zaselak Trkulje i uliva se u rijeku Mala Trepča kao njena lijeva pritoka. Godine 1931. Dstrožin je imao 1280 stanovnika, a uoči rata, 1941. godine, 219 domaćinstava sa oko 311 stanovnika, razmještenih u 17 zaseoka. U prvom poslijeratnom popisu 1948. go-ine bilo je 208 domaćinstava i 1019 stanovnika. Svi stanovnici su po nacionalnom sa-tavu Srbi, a po zanimanju zemljoradnici. Samo 9 ljudi 1941. godine imali su razne za-ate, a 5 je bilo u državnoj službi kao razni službenici. U selu je postojala 4-godišnja os-ovna škola sa jednom učionicom i učiteljskim stanom, sagrađena 1908. godine na za-tjev mještana za vrijeme austrougarske vladavine. Prvi učitelj bio je *Adam Graora*, a i 1928. godine do marta 1941. godine *Dimitrije Dimović* sa ženom *Milenom*. Učitelj *imović* poginuo je kao rezervni poručnik u aprilskom ratu 1941. godine. Novembra 341. godine školu su zapalili partizani PO Ostrožin, kako je neprijatelj ne bi koristio za /oje potrebe.

Do dizanja ustanka, avgusta 1941. godine, u selu Ostrožin nije bilo organizacije PH. Formirana je tek u prvoj polovini 1942. godine, prvi članovi su bili *Ilija Rade Tor-va*, *Pero Vuje Trkulja*, *Teodor Petra Trkulja* i *Glišo Stanka Rajak*, a nešto kasnije i *Đuro srenčević*, *Milan Perenčević* i *Dragica Korkut*. Sastanci su održavani u kući *Ilije Tor-ve*. Većina od ovih drugova, pre formiranja organizacije KPH, birani su od naroda kao Zbornici u NOO. U partizanskom Ostrožinskom vodu, koji je bio u sastavu 4. bataljona KPO, postojala je partijska organizacija, koju su sačinjavali *Mane Pavlović*, *Petar Jan-e Janjić*, *Marko Stevana Minić* i *Petar Dmitra Trkulja*, a nešto kasnije primljeni su i indidati KPH: *Vasij A. Minić*, *Stevan M. Utješinović*, *Stanko S. Rajak* i *Rade S. Rajak*. 30 partijsko-politički radnici na teritoriji Ostrožina, u toku rata, radile su i drugarice aca *Gržetlć* i *Marija Šljan*.

Organizacija SKOJ-a formirana je u drugoj polovini 1942. godine. Članovi su bili: *jbica Torbica*, *Maca Kajganić*, *Dušan Perenčević*, *Ljuban Pulja* i *Milorad Radović*. I ganizaciia AFŽ-a formirana je u drugoj polovini 1942. godine. Prve članice odbora bile

Spomenik palim borcima i \check{Z} FT

TEKSTNA SPOMENIKU:

*»U temelj života, život ste dali,
veliko ko zemlja za koju ste pali.«*
(Franičević)

U znak sjećanja na 45 boraca NOR-a koji junački izginuše na raznim bojištima širom Jugoslavije i 132 žrtve ustaškog terora.

su *Milka Trkulja, Anka Miljkana Trkulja, Dragica Đurđa Korkut i Božica Pavia Perenčević*, predsjednica. Članovi omladinske organizacije, sa članovima SKOJ-a na čelu i organizacija AFŽ-a, svojim masovnim učešćem naročito su se angažovali oko zbrinjavanja starijih i iznemoglih, spremanja hrane u zemunice i pri formiranju i snabdjevanju partizanske bolnice u šumi Tukleč i prevoza ranjenih i bolesnih u toku cijelog NOR-a.

Pripreme za oružani ustanak počinju ubrzo poslije održanog sastanka u šumi Abez 19. jula 1941, kada je donijeta odluka za dizanje ustanka. Odmah zatim veći broj ljudi okupio se u šumi Abez radi dogovora o zajedničkim pripremama za oružanu borbu, a naročito protiv ustaša koje su očekivali iz Vrginmosta. Na zajedničkom sastanku za rukovodioca pripreme jednoglasno je izabran *Petar Janjić*, a *Stevan Trkulj* za njegovog zamjenika. Prvo se počelo sa prikupljanjem oružja, a zatim prekopavanje ceste, rušenje mostova i obaranje drveća, kako bi se onemogućio saobraćaj. Manji broj ljudi bio je protiv ovih mjera, a neki su pokušali popraviti prekopane ceste i osposobiti za saobraćaj,

>ojeći se ustaške odmazde. Ovome doprinosi i učitelj iz Pješćanice **Nikola Generalović**, koji pokušava pridobiti ljude da ne pružaju ustašama otpor i da pođu u Vrginmost na pokrst.

Po njegovom nagovoru ljudi su se okupili radi dogovora za odlazak u Vrginmost pisanje molbi za prijelaz u katoličku vjeru. Doznajući za ovaj skup ljudi i njihove namjere, jbrzanim maršem stigao je **Nikola Vidović** sa svojom borbenom grupom. Sve napisane molbe za pokrst pokupio je i pocjepao, a istovremeno ljudima objasnio da je to prijevara)d strane ustaša i njihovih agenata, te da će svaki onaj ko ode biti ubijen. Okupljeni judi bili su u dvoumici šta da se radi. Jedan broj bio je ogorčen na postupak **Vidovića** njegovih drugova, dok su drugi bili bez svoga stava. **Vidović** je ujedno zaprijetio da će ia putevima za Vrginmost postaviti zasjede i pucati na svakoga ko pođe za Vrginmost ta pokrst. Tako je na ovaj način spriječio odlazak ljudi iz Ostrožina na pokrst. Otišao 3 samo **Janko Torbica**, koji se više nije vratio. Kada su ljudi kasnije doznali kako su >rošli svi oni koji su otišli na pokrst, bili su zahvalni drugu **Vidoviću** i njegovim drugovima, a u selu je nastala prava radost i veselje.

Za vrijeme pripreme, ustanici, njih oko 80, bili su stalno na okupu, a spavalo se u ;umi i po obližnjim kućama. Hrana se donosila od kuća. Pripreme su trajale oko 17 dana.)d oružja je prikupljeno oko 20 lovačkih pušaka, 13 kapslenjača, 7 kubura, 2 - 3 pištolja, vojnička puška (manliher) sa 11 metaka, a ostalo naoružanje bile su sjekire, vile, rolje, motike i dr. Položaj je zauzet na ivici šume Abez prema Vrginmostu, tako što su stanici sa vatrenim oružjem bili u prvoj liniji, na isturenim osmatračnicama, a ostali ozadi.

Istureni osmatračni, 13. avgusta 1941. primjećuju pokret ustaša iz Vrginmosta u iše pravaca. Jedna kolona kretala se lijevo od ceste u pravcu položaja ustanika. Oko 1 sati počela je borba, koju su ustanici primili na 100 - 150 metara ispred položaja, uška manliher, u rukama **Ilije Torbice**, u koju se imalo najviše povjerenja, ispalila je amo dva metka, a treći se zaglavio, lako slabo naoružani i sa malo municije, ustanici spjevaju da zadrže ustaše 30 - 40 minuta, i to zahvaljujući hrabrosti pojedinaca kao to su bili **Lazo Cico**, **Ilija Torbica**, **Stevan Trkulja**, **Petar Janjić** i **Jandre Trkulja**, koji je jneći pušku na položaju smrtno pogođen u glavu. Poginuo je i **Marko Rajak**, dok je **Jarko Korkut** uhvaćen živ, odveden i od ustaša strijeljan u Bučići. Ustaške, znatno nadločnije snage, dobro naoružane, uspjevaju da potisnu ustanike koji se povlače u pravj sela Ostrožin. Ustaše su zapalile devet kuća i ubili **Jelicu Torbicu**, **Petra Cicu**, **Gaju Dgnjeslava Utješinovića**, dok je ostalo stanovništvo napustilo domove i sklonilo se obližnje šume i grmove. Ovo je bila prva oružana borba sa ustašama, borba za odbinu sopstvenog sela. Bila je to frontalno-ustanička borba; a ne borba partizanskog kaiktera.

Istoga dana ustaše se povlače i nastaje izvjesno zatišje koje su stanovnici isko-stili za obavljanje poljoprivrednih radova, kopanje zemunica i sklanjanje hrane, uz isivremenu pripremu za organizovaniju borbu.

Da bi stišali ustanike, poslije ove borbe, septembra 1941. u selo dolazi devet oružka (žandarma) sa 1 puškomitraljezom. Ostaju ceo dan u selu i stupaju u kontakt sa)jedinim ljudima. Uveče, oko 21,00 čas, opkoljavaju kuću **Sime Utješinovića** sa namjemi da pohvataju grupu ustanika, kojih je sa vlasnikom kuće bilo šest. U međusobnoj)rbi jedan ustanik je poginuo, a narednik - oružnik je ranjen. Sutradan iz Vrginmosta)laze Italijani i odnose ranjenog narednika, ali bez intervencije.

Krajem septembra 1941. godine, u prostorijama osnovne škole održan je zbor, na ime je izvršena analiza borbe od 13. avgusta i dogovoreno da se od dobrovoljaca sa

vlastitim naoružanjem formira partizanski odred Ostrožin. Odred je formiran prvih dana oktobra 1941. godine od 13 dobrovoljaca, a do kraja 1941. godine u partizane je otišlo još 19 dobrovoljaca. Imena ovih prvih dobrovoljaca iz 1941. godine vide se u spisku nosilaca »Partizanske spomenice 1941« i u spisku poginulih i umrlih boraca.

Odred nije imao određenu bazu za smještaj, prenočište i ishranu. Za to je koristio kuće imućnijih ljudi. Prvih dana formiranja zadatak Odreda je bio da kontroliše teritoriju sela, održava stalnu vezu sa susjednim partizanskim odredima, vrši napade na manje grupe ustaša, prikuplja oružje, vojničku opremu i da radi na organizovanju naroda za dugotrajnu oružanu borbu.

Reorganizacijom partizanskih jedinica, PO Ostrožin ulazi u sastav 1. čete 4. bataljona 1. KPO, kao Ostrožinski vod. Komandir ostaje *Petar Janjić*, a za delegata je postavljen *Mane Pavlović*. Baza voda bila je u kući *Marka Radovića*. U Ostrožinu, u kući *Pavla Radovića* bila je i komanda 1. čete čiji je komandir bio učitelj *Mile Martinović*, a politički komesar *Branko Dragojević*. Svečanu zakletvu borci PO Ostrožin položili su polovinom oktobra 1941. godine zajedno sa ostalim borcima 4. bataljona u Sjeničaju, u prisustvu naroda okolnih sela. Borbe Ostrožinskog voda obuhvaćene su akcijama 4. bataljona u prvom dijelu knjige.

Za selo Ostrožin značajno je istaći daje u njemu 14. decembra 1941. godine formiran Kirinsko-sjeničarski kotarski NOO, u koji je izabran i *Đuro Trkulja*, odbornik NOO sela Ostrožin. Ovaj odbor doneo je poznati istorijski dokumenat pod nazivom »Ostrožinski pravilnik«, kojim je regulisan rad narodne vlasti. U Ostrožinu je poslije rata, na osnovnoj školi, podignuta spomen-ploča sa natpisom: »U znak sjećanja na 14. decembar 1941. godine, dan donošenja Ostrožinskog pravilnika, kao prvog legitimnog akta o radu organa narodne vlasti na oslobođenom teritoriju Korduna.« Istog dana izabran je i prvi NOO sela Ostrožin, u koga su javnim, slobodnim i neposrednim glasanjem od naroda izabrani i njegovi prvi odbornici: *Đuro Vuje Trkulja*, predsjednik, *Glišo Stanka Rajak*, tajnik, *Ilija Rade Torbica*, *Marko Janjić*, *Lazo Cico*, *Nikola Minić*, *Đuro Mile Perencević* i *Dušan Rajak*.

U toku NOB-e selo Ostrožin dalo je oko 150 boraca NOV, od kojih su 49 poginuli, a među preživjelima ima 23 nosioca »Partizanske spomenice 1941«. Od strane neprijatelja ubijeno je 107 nedužnih ljudi, žena i djece, 29 je umrlo od tifusa, a 9 su žrtve rata, ili ukupno 190 mrtvih. Od 107 ŽFT 20 je odvedeno i ubijeno u Jasenovcu, 47 su poubijani u selu od ustaša 20. 4. 1942. za vrijeme ustaške ofanzive na Petrovu goru, 6 odvedeno i ubijeno u logoru u Norveškoj, 13 poubijano u šumi Brezje kod Lasinje 21. 12. 1941. za vrijeme ustaške ofanzive na sektor 4. bataljona, a ostalih 13 ubijeno na drugim mjestima Korduna. Od strane ustaša spaljeno je 216 kuća sa pomoćnim zgradama za stoku i sijeno. Iz njemačkog zarobljeništva vratilo se 13, a dvojica su strijeljana od strane partizana zbog saradnje sa neprijateljem.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941

1. *JANJANIN* Mile *SIMO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Ostrožin stupio oktobra 1941. Borac, komandir voda i zamjenik komandira čete 4. bataljona 1. KPO i 8. divizije.
2. *MINIĆ* Mile *DUŠAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Ostrožin stupio 1941. Borac, delegat voda i komesar čete 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije, član KPH od 1943. Penzionisan u činu majora.
3. *MINIĆ* Alekse *VASILJ*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Ostrožin stupio 1941. Borac i vodnik u 4. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije, član KPH od 1943.
4. *MIRILOVIĆ* Rade *DUŠAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Ostrožin stupio 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i 3. brigade 8. divizije.
5. *MIRILOVIĆ* Adama *ILIJA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. bio borac 4. bataljona 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
6. *MIRILOVIĆ* Jovana *MILE*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. bio borac, delegat voda, zamjenik komesara i komesar čete u 4. bataljonu 1. KPO, 1. proleterske čete, i 13. proleterske brigade, član KPH od 1942.
7. *PERENČEVIĆ* Nikole *DAMJAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac PO Ostrožin, 4. bataljona 1. KPO komandir voda i čete u 1. brigadi 8. divizije.
8. *PERENČEVIĆ* Petra *ŽARKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac 4. bataljona 1. KPO, borac i delegat voda i komandir baterije 3. brigade 8. divizije.
9. *RADOVIĆ* Stevana *ILIJA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Ostrožin stupio oktobra 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i komandir voda u 1. brigadi 8. divizije.
10. *RADOVIĆ* Nikole *JANDRE*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac PO Ostrožin i 4. bataljona 1. KPO Delegat voda i zamjenik komesara čete 2. brigade 8. divizije. Penzionisan u činu potpukovnika.
11. *RAJAK* Stanka *GLIŠO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. u toku NOB, bio stalno u organima narodne vlasti, sela, općine i kotara.
12. *RAJAK* Stanka *RADE*, 1915, Srbin, krojač. Od 1941. borac-krojač PO Ostrožin, 4. bataljona 1. KPO i komandir voda u 2. brigadi 8. divizije.
13. *RAJAK* Sime *STANKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. borac, komandir voda i referent za naoružanje 4. bataljona 1. KPO i 2. brigade 8. divizije, član KPH od 1943.
14. *RAKINIĆ* Teodora *MILE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan stupio 1941. Borac i komandir voda u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
15. *TRKULJA* Jovana *ĐURO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. bio borac PO Ostrožin i 4. bataljona 1. KPO, a zatim u 1. brigadi 8. divizije i komandir voda za vezu *pri GŠH*.
16. *TRKULJA* Dmitra *PAVAO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. bio borac-kurir 4. bataljona 1. KPO i borac-vezista čete za vezu Kordunaškog vojnog područja. Invalid bez ruke.
17. *TRKULJA* Dmitra *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Ostrožin stupio oktobra 1941. Borac, komandir voda i čete 3. bataljona 1. brigade 8. divizije. Penzionisan u činu potpukovnika.
18. *TRKULJA* Jovana *PERO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio 1941. Borac-kuvar, a zatim ekonom u vojno pozadinskim jedinicama.
19. *TRKULJA* Alekse *SIMO*, 1923, Srbin, trgovački pomoćnik. U PO Ostrožin stupio 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije, komandir voda i čete 13. proleterske brigade.

20. *TRKULJA* Rade *STANKO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. bio borac, komandir voda i čete PO Ostrožin, 4. bataljona 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
21. *UTJEŠINOVIĆ* Nikole *SIMO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Ostrožin stupio 1941. Borac u 4. bataljonu 1. KPO i Komandir voda pri Komandi mjesta Topusko.
22. *UTJEŠINOVIĆ* Mane *STEVAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Ostrožin stupio 1941. Borac i komandir voda 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
23. *VLAŠIĆ* Mile *LJUBAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan stupio 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, u proleterskoj četi i u vojno-pozadinskim jedinicama, kao komandir odjeljenja i voda.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *CICO* Đure *NIKOLA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 14. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 28. 12. 1943. kod Drežnika - Slunj.
2. *CICO* Miloša *STANKO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV od oktobra 1942. Ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije, 1943. na Goljaku, kod Žute Lokve i umro iste godine od rana i tifusa u Ostrožinu.
3. *DIMOVIĆ* Lazara *DIMITRIJE*, 1906, Srbin, učitelj. Poginuo kao potporučnik, komandir voda bivše jugoslovenske vojske u borbi protiv Nijemaca 12. 4. 1941. kod Mladenovca - Srbija.
4. *JANJANIN* Pavia *BOŽO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.4. 1942. Poginuo kao komesar čete 1. brigade 8. divizije 18. 6. 1944. kod Rečice - Karlovac.
5. *JANJANIN* Bože *NIKOLA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 13. 6. 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije od nagazne mine 12. 1. 1945. kod Oštarija - Ogulin.
6. *JANJIĆ* Mile *JOVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 1944. kod Bihaća.
7. *JANJIĆ* Milke *PETAR*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 22. 11. 1941. pri komandi PO Ostrožin. Poginuo kao vodnik 4. bataljona 1. KPO 8. 3. 1942. prilikom napada na Banski Kovačevac.
8. *JANJIĆ* Sime *NIKOLA*, 1921, Srbin, trgovački pomoćnik. U NOV od 15. 10. 1941. Nehotice ranjen kao borac 4. bataljona 1. KPO 5. 12. 1941. na bolovanju ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
9. *KAJGANIĆ* Stevana *MANE*, 1910, Srbin, krojač. U NOV od 25. 1. 1942. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 20. 4. 1942. u G. Kirinu.
10. *KORKUT* Sime *MARKO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOP stupio 27. 7. 1941. Zarobljen kao ustanik-roguljaš od ustaša 13. 8. 1941. na Jurinim Brdima i ubijen u Bučici.
11. *MINIĆ* Rade *BRANKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 1.1. 1945. kod Vaganca.
12. *MINIĆ* Đure *DUŠAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 12. 1941. Poginuo kao zamjenik komandanta bataljona Kalničkog NOPO 28. 7. 1943. na Kalniku.
13. *MINIĆ* Stevana *MARKO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1941. Poginuo kao komandir čete 2. brigade 8. divizije 7. 9. 1944. kod Vukmanića - Karlovac.
14. *MINIĆ* Stevana *MILJKAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15.4. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 15. 6. 1944. kod Čemernice.

15. *MINIĆ* Stevana *RADE*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 11. 1941. Poginuo kao vodnik voda 1. brigade 8. divizije 11.5. 1943. kod Gospića.
16. *MINIĆ* Jovana *VASILJ*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 12. 1941. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 12. 1. 1944. kod Lasinje.
17. *MIRILOVIĆ* Đure *VLADIMIR*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 6. 1944. kod Vaganca.
18. *PERENČEVIĆ* Milana *DUŠAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 2. 1944. Poginuo kao borac 6. čete PPK 12. 6. 1944. kod sela Furjan - Slunj.
19. *PERENČEVIĆ* Adama *ĐURO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od oktobra 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije oktobra 1943. kod Oštarije.
20. *PERENČEVIĆ* Ilije *ĐURO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 6. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 12. 1. 1943. kod Ličkih Jasenica.
21. *PERENČEVIĆ* Nikole *ILIJA*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 12. 1941. Zarobljen kao borac 4. bataljona 1. KPO 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u Kirinu.
22. *PERENČEVIĆ* Vasilja *MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.7. 1942. Poginuo kao vodnik 3. brigade 8. divizije 19. 1. 1944. kod Skokova - Cazin.
23. *PERENČEVIĆ* Nikole *MILOŠ*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od avgusta 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije juna 1944. u Žumberku.
24. *PERENČEVIĆ* Vasilja *RADE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 9. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 13. 3. 1944. kod Oštarija.
25. *PERENČEVIĆ* Nikole *STANKO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 12. 1. 1945. kod Oštarija.
26. *PULJA* Rade *DUŠAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 6. 5. 1943. kod Žute Lokve.
27. *PULJA* Rade *ĐURO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 1944. kod Vrhovina - Lika.
28. *PULJA* Jovana *JOCA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 7. 5. 1945. kod Ilirske Bistrice - Slovenija.
29. *PULJA* Dušana *LJUBAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 2. 1944. Poginuo kao borac 6. čete PPK 12. 6. 1944. kod sela Furjan - Slunj.
30. *PULJA* Stevana *PETAR*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 15. 2. 1944. kod Plaškoga.
31. *RADOVIĆ* Stanka *DAMJAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 17. 3. 1944. kod Tounjskog Tržiča.
32. *RADOVIĆ* Ljubice *MILORAD*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 2. 1944. Poginuo kao borac 6. čete PPK 12. 6. 1944. kod sela Furjan - Slunj.
33. *RADOVIĆ* Rade *VASAN*, 1911, Srbin, trgovac. U NOV od 1. 12. 1941. Umro od prehlade - upale pluća, kao borac 4. bataljona 1. KPO 20. 7. 1942. u Ostrožinu.
34. *RAJAK* Alekse *MARKO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-ustanik u borbi protiv ustaša 13. 8. 1941. na Jurinim Brdima.
35. *RAJAK* Mane *MARKO*, 1909, Srbin, krojač. U NOV od 1943. Umro kao borac 3. brigade 8. divizije 1944. u bolnici - Petrova gora.

36. RA JAK Stanka MILE, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 18. 10. 1944. kod Drežnika.
37. TEPŠIĆ Petra BOŽO, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 12. 1944. Poginuo kao borac 6. čete PPK 12. 6. 1944. kod sela Furjan - Slunj.
38. TEPŠIĆ Jovana MILE, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 1944. u Lici.
39. TEPŠIĆ Miljkana RADE, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 7. 3. 1944. kod Plaškoga.
40. TORBICA Vasilja ILIJA, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 1.1. 1945. kod Vaganca.
41. TORBICA Nikole MILE, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 1. bataljona kordunaškog NOPO 29. 8. 1943. kod Vinice - Duga Resa.
42. TORBICA Ilije NIKOLA, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 7. 9. 1944. kod Siska.
43. TORBICA Petra PAVAO, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1942. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 20. 4. 1942. u Kirinu.
- 44i TRKULJA Đure JANDRE, 1898, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-ustanik u borbi protiv ustaša 13. 8. 1941. na Jurinim Brdima.
45. TRKULJA Petra PAVAO, 1914, Srbin, obučar. U NOV od 15. 12. 1941. Zarobljen kao borac 1. čete 4. bataljona 1. KPO 21. 3. 1942. kod Vrela Utinja i ubijen od ustaša u Karlovcu.
46. UTJEŠINOVIĆ Mane MILJKAN, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 1. 1944. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 6. 4. 1945. kod Rakovice - Slunj.
47. VLAŠIĆ Marka BRANKO, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 9. 12. 1942. Poginuo kao komandir voda 13. proleterske brigade proljeća 1944. u Bosni.
48. VLAŠIĆ Mile MANE, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Utopio se prilikom prelaza preko rijeke Mrežnice kao borac 2. brigade 8. divizije 7. 10. 1944. kod Perjasice.
49. VLAŠIĆ Marka TEODOR, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 11. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 21. 10. 1943. u Žumberku.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. CICO Teodora MILAN, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
2. CICO, Nikole MILE, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca 19. 8. 1942. u logoru Korgen Norveška.
3. CICO, Mile PETAR, 1862, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Ostrožinu.
4. CICO, Teodora PETAR, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
5. DANČULA Đurđa STEVAN, 1862, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša i izgoreo u kući 22. 12. 1941. u Ostrožinu.
6. DANČULA Matije STANA, 1907, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Blatuši.

7. *DANČULA* Oure *STEVO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
8. *JANJANIN* Nikole *BOGDAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 1. 1942. u Slavskom Polju.
9. *JANJANIN* Nikole *JOVAN*, 1855, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 9. 1. 1942. u Ostrožinu.
10. *JANJANIN* Jovana *KATA*, 1862, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 1. 1942. u Ostrožinu.
11. *JANJIĆ* Nikole *MIHAJLO*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
12. *JANJIĆ* Sime *MILE*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
13. *JANJIĆ* Sime *PAVAO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
14. *JANJIĆ* Vuje *PAVAO*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
15. *JANJIĆ* Stevana *PETAR*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
16. *JANJIĆ* Pavia *SIMO*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
17. *JANJIĆ* Jovana *STEVAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
18. *JANJIĆ* Mihajla *STEVAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
19. *KAJGANIĆ* P. *LAZO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
20. *KAJGANIĆ* Dmitra *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša u šumi Brezje kod Lasinje 21. 12. 1941.
21. *KAJGANIĆ* Mile *PAVAO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
22. *KAJGANIĆ* Jovana *PETAR*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
23. *KAJGANIĆ* Jovana *STEVAN*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
24. *KAJGANIĆ* Jovana *VUJO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
25. *KORKUT* Petra *DUŠAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Korgen - Norveška.
26. *KORKUT* Stevana *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
27. *KORKUT* Sime *NIKOLA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
28. *KORKUT* Mile *SIMO*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
29. *KORKUT* *STANKO*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1943. u Ostrožinu.
30. *KORKUT* Sime *STEVAN*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
31. *MINIĆ* Jove *ALEKSA*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
32. *MINIĆ* Vasilja *PETAR*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od časnih sestara 1942. u logoru Jastrebarsko.
33. *MIRILOVIĆ* Jovana *ADAM*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
34. *MIRILOVIĆ* Petra *INDIJA*, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 1. 1942. u Ostrožinu.

35. *MIRILOVIĆ* Jandre *JOVAN*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Ostrožinu.
36. *MIRILOVIĆ* Sime *MILE*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
37. *MIRILOVIĆ* Marka *RADE*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
38. *PAVLOVIĆ* Petra *MARIJA*, 1864, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša i zapaljena u kući 21. 12. 1941. u Ostrožinu.
39. *PERENČEVIĆ* Teodora *DRAGICA*, 1908, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Ostrožinu.
40. *PERENČEVIĆ* Jandre *DUŠAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
41. *PERENČEVIĆ* Petra *ĐURO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Ostrožinu.
42. *PERENČEVIĆ* *MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
43. *PERENČEVIĆ* Stevana *MILKA*, 1941, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
44. *PERENČEVIĆ* Sime *NIKOLA*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
45. *PERENČEVIĆ* Milana *PETAR*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. i umro u logoru u Njemačkoj.
46. *PERENČEVIĆ* Mile *PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
47. *PERENČEVIĆ* Petra *STEVAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Ostrožinu.
48. *PULJA* Đure *RADE*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ustaše mu žagom odrezali noge, a zatim ga ubili 22. 12. 1941. u Ostrožinu.
49. *RADOVIĆ* Nikole *BOŽO*, 1903, Srbin, žandarmerijski narednik do aprila 1941. u Crnoj Gori. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović Jarku.
50. *RADOVIĆ* Jovana *ĐURO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Natjeran od ustaša da izvidi pećinu u kojoj su bili partizani i tu je ubijen 20. 4. 1942. u Kirinu.
51. *RADOVIĆ* Marka *ĐURO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
52. *RADOVIĆ* Teodora *JANDRE*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. na Biljegu - Petrova gora.
53. *RADOVIĆ* Đure *JOVAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
54. *RADOVIĆ* Teodora *MARKO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Korvik - Norveška.
55. *RADOVIĆ* Vuje *STEVAN*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Kirinu.
56. *RAJAK* Teodora *ANA*, 1887, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Ostrožinu.

57. *RAJAK* Dmitra *DMITAR*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u Norveškoj.
58. *RAJAK* Jovana *DMITAR*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u Norveškoj.
59. *RAJAK* Jandre *EVICA*, 1887, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Ostrožinu.
60. *RAJAK* Pavia *MILKA*, 1892, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1941. u Ostrožinu.
61. *TEPŠIĆ* Petra *ĐURO*, 1933, Srbin, dijete. Odveden 22. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Stara Gradiška.
62. *TEPŠIĆ* Petra *JOVAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21.12.1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
63. *TEPŠIĆ* Jovana *MAKSIM*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11.1. 1942. u Ostrožinu.
64. *TORBICA* Nikole *ANA*, 1919, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1943. u Pisarevini.
65. *TORBICA* Rade *ĐURO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru Korgen - Norveška.
66. *TORBICA* Jovana *JANKO*, 1894, Srbin, lugar. Otišao u Vrginmost 2. 8. 1941. i priključen ljudima koji su došli na pokrst i ubijen od ustaša u Glini, 3. 8. 1941.
67. *TORBICA* Vuje *JELICA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 8. 1941. u Ostrožinu.
68. *TORBICA* Stanka *MILOŠ*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
69. *TORBICA* Nikole *NIKOLA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
70. *TORBICA* Stanka *NIKOLA*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
71. *TORBICA* Rade *SIMO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Ostrožinu.
72. *TORBICA* Stevana *STANKO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ranjen od ustaša 20. 4. 1942. i podlegao ranama 1943. u Ostrožinu.
73. *TORBICA* Ilije *VASAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
74. *TRKULJA* Đure *DUŠAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
75. *TRKULJA* Đure *MARIJA*, 1902, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Ostrožinu.
76. *TRKULJA* Đure *MARKO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Ostrožinu.
77. *TRKULJA* Mile *MARKO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
78. *TRKULJA* Jovana *MILE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Ostrožinu.
79. *TRKULJA* Rade *MILIĆ*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša u šumi Brezje kod Lasinje, 21. 12. 1941.
80. *TRKULJA* Teodora *MILJKAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.

81. *TRKULJA* Mile *PETAR*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
82. *TRKULJA* Dmitra *STEVAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. maja 1941. u Glini.
83. *TRKULJA* Bada *STEVAN*, 1908, Srbin, lugar. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
84. *TRKULJA* Vuje *STEVAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
85. *UTJEŠENOVIĆ* Petra *BOŽICA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 8. 1941. u Ostrožinu.
86. *UTJEŠENOVIĆ* Ognjena *GAJO*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Ostrožinu.
87. *UTJEŠENOVIĆ* Petra *KATA*, 1875, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 8. 1941. u Ostrožinu.
88. *UTJEŠENOVIĆ* Adama *MANE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
89. *UTJEŠENOVIĆ* Jovana *MILE*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
90. *UTJEŠENOVIĆ* Nikole *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
91. *UTJEŠENOVIĆ* Mile *NIKOLA*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
92. *UTJEŠENOVIĆ* Gaje *OGNJESLAV*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Ostrožinu.
93. *UTJEŠENOVIĆ* Nikole *SIMO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Kirinu.
94. *UTJEŠENOVIĆ* Rade *STANKO*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Odveden 30. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
95. *UTJEŠENOVIĆ* Mile *STEVAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. u Kirinu.
96. *UTJEŠENOVIĆ* Sime *TEODOR*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
97. *VLAŠIĆ* Mile *DRAGAN*, 1929, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 9. 1. 1942. u Ostrožinu.
98. *VLAŠIĆ* Mile *DUŠAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 9. 1. 1942. u Ostrožinu.
99. *VLAŠIĆ* Marka *EVICA*, 1930, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 9. 1. 1942. u Ostrožinu.
100. *VLAŠIĆ* Laze *INDIJA*, 1888, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 1. 1942. u Ostrožinu.
101. *VLAŠIĆ* Marka *JANKO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
102. *VLAŠIĆ* Đure *MARKO*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
103. *VLAŠIĆ* Jovana *MATIJA*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 9. 1. 1942. u Ostrožinu.
104. *VLAŠIĆ* Vasilja *NIKOLA*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.

105. VLAŠIĆ Vasilja PAVAO, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
106. VLAŠIĆ Stevana STANICA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 1. 1942. u Ostrožinu.
107. VLAŠIĆ Nikole TANASIJA, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 20. 4. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.

b) *Umrli od tifusa*

1. CICO Mile ANICA, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Ostrožinu.
2. CICO Matije ĐURO, 1872, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 4. 1943. u Ostrožinu.
3. CICO Miloša JOVAN, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 4. 1943. u Ostrožinu.
4. CICO Gaje KATA, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 18. 4. 1943. u Ostrožinu.
5. CICO Jovana MILICA, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 4. 1943. u Ostrožinu.
6. CICO Mile NIKOLA, 1886, Srbin, zemljoradnik; umro 24. 4. 1943. u Ostrožinu.
7. DANČULA Tome INDIJA, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 8. 1943. u Ostrožinu.
8. JANJIĆ Nikole EVICA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 1. 1944. u Ostrožinu.
9. JANJIĆ Vuje STANA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 3. 1943. u Ostrožinu.
10. MINIĆ Ilije JANDRE, 1899, Srbin, zemljoradnik; umro 5. 5. 1943. u Ostrožinu.
11. MINIĆ Jandre JOVAN, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 6. 1943. u Ostrožinu.
12. MINIĆ Nikole PETRA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 6. 1943. u Ostrožinu.
13. PERENČEVIĆ ANA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Ostrožinu.
14. RAJAK Rade BOŽO, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 3. 1943. u Ostrožinu.
15. RAJAK Iode MANE, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 12. 4. 1943. u Ostrožinu.
16. TORBICA Nikole DANICA, 1937, Srпкиnja, dijete; umrla 17. 4. 1943. u Ostrožinu.
17. TORBICA Stanka MILJKAN, 1880, Srbin, zemljoradnik; u velikoj temperaturi od tifusa, sam se otrovao i umro 5. 4. 1943. u Ostrožinu.
18. TORBICA Nikole PETAR, 1936, Srbin, dijete; umro 8. 4. 1943. u Ostrožinu.
19. TORBICA Nikole STANA, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla 25. 5. 1943. u Ostrožinu.
20. TRKULJA Marka DANICA, 1934, Srпкиnja, dijete; umrla 9. 5. 1943. u Ostrožinu.
21. TRKULJA Stevana MARTA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 5. 1943. u Ostrožinu.
22. TRKULJA Levantije RADE, 1874, Srbin, zemljoradnik; ranjen od ustaša u vilicu i oboleo od tifusa, umro 17. 3. 1943. u Ostrožinu.
23. TRKULJA Laze STANA, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 9. 1943. u Ostrožinu.
24. TRKULJA Alekse VUJO, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 6. 1943. u Ostrožinu.
25. UTJEŠNOVIĆ Stevana MARIJA, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 26. 5. 1943. u Ostrožinu.

c) *Žrtve rata*

1. *JANJANIN* Miljkana *ANKA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła u porodu sa djetetom, kao posljedica bjekstva ispred ustaša 25. 4. 1942. u Ostrožinu.
2. *KAJGANIĆ KATA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Obolela za vrijeme ustaške martovsko-aprilske ofanzive i umrla 9. 5. 1942. u Ostrožinu.
3. *RADOVIĆ* Stevana *SAVO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Zbog teških ratnih uslova oboleo na pluća i umro 10. 4. 1944. u Ostrožinu.
4. *TORBICA* Rade *PETAR*, 1905, Srbin, kovač. Rušeci popaljene zgrade u Vrginmostu za izgradnju bajti po selima, poginuo od cigle 7. 9. 1942. u Vrginmostu.
5. *TORBICA* Sime *SEKA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Umrła od prehlade kao posljedica bjekstva ispred ustaša 20. 5. 1942. u Ostrožinu.
6. *TRKULJA* Mile *ANĐELIJA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od prehlade kao posljedica bjekstva ispred ustaša 17. 3. 1942. u Ostrožinu.
7. *TRKULJA* Mihajla *JOVAN*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade kao posljedica bjekstva ispred ustaša 30. 8. 1942. u Ostrožinu.
8. *TRKULJA* Sime *MANE*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade kao posljedica bjekstva ispred ustaša 6. 4. 1942. u Ostrožinu.
9. *TRKULJA* Radovana *MILKA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od prehlade kao posljedica bjekstva ispred ustaša 17. 3. 1943. u Ostrožinu.

NAPOMENA: Podatke prikupio *Petar D. Trkulja* uz pomoć *Ilije Radovića*, *Nikole Torbice*, *JQV6 Trkulje* i *Sime Utješinovića*.

P E C K A

Na istočnim padinama Petrove gore, 15 km južno od Vrginmosta, na cesti Perna - Crni Potok, nalazi se selo Pecka. Preko sela Crni Potok vezano je za put Topusko - Velika Kladuša, a preko Perne za Topusko i Vrginmost. Sa svoja tri zaseoka (Mala Pecka, Velika Pecka, Prikozmić), Pecka je imala 1931. godine 695 stanovnika, 1941. godine imala je 168 domaćinstava sa 1070 stanovnika, a 1948. godine 131 domaćinstvo sa 669 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom siromašni zemljoradnici. Zbog prenaseljenosti i siromaštva mnogi ljudi su bili prisiljeni da radi zarade odlaze u Ameriku, a samo 43 našli su zaposlenje u zemlji kao radnici, zanatlije službenici i vojna lica. U selu do 1941. godine nije postojala ni škola ni crkva. Osnovnu školu djeca su pohađala u Perni, 4 km od Pecke. Samo su trojica bili đaci gimnazije,

Prvi organizovaniji rad na liniji KPJ počinje 1939. godine djelovanjem *Đure Baić*, đaka gimnazije i simpatizera KP *Ljubana Poštića*, *Matije Relića* i *Pavla Rkmana*. Uoči rata, 1941. godine, u selu je postojala partijska i skojevska organizacija. U sastavu partijske ćelije bili su članovi Partije *Đuro Baić*, sekretar, *Matija Relić*, *Pavao Rkman*, *Dušan Orešćanin* i *Ljuban Poštić*. Članovi skojevske organizacije bili su *Dušan Baić*, đak gimnazije, sekretar, *Pero Ivanović*, trgovački pomoćnik, *Stavko Jakšić*, đak gimnazije

Spomenik palim borcima i ŽFT

Na spomeniku paim borcima i žrtvama fašističkog terora, uklesan je tekst slijedećeg sadržaja:

»U danima fašističke okupacije 1941-1945. godine bili smo osuđeni na uništenje. Na poziv Komunističke partije diglo se na ustanak i naše selo Pecka. Ginuli smo, ali smo pobjedili.

U SPOMEN

256 ljudi, žena i djece, poklanih u našem selu, koje broji svega 143 domaćinstava,

U SLAVU

44 boraca iz našeg sela, od kojih 14 izgiboše junački 1. 3. 1942. pod Vrnogračom boreći se do posljednjeg i nijedan se živ ne predade u ruke neprijatelja, dok drugi padoše po raznim bojištima kao borci i rukovodioci 8. kordunaške divizije i drugih partizanskih jedinica.

Na drugoj ploči uklesana su imena 22 poginula borca ispod kojih stoji:

*»Jedinca je majka dala - seja brata ispraćala -
opremio otac sina - idi zove domovina.«*

Branko Ćopić

I na trećoj ploči pored imena 22 poginula borca stoji:

*»Ak' i jesu odletjeli ždrali
ostali su tići ždralovići
hranić ćemo tiće ždraloviće
naše pleme izginuti neće
naši dvori pusti ostat neće.«*

NARODNA

Nikola Oreščanin, obučarski radnik i *Stevan Rkman*, zemljoradnik. Zajedno sa članovima Partije i SKOJ-a na liniji KP djelovali su i simpatizeri KP *Mihajlo Rkman Mljačak*, *Pavao Relić*, *Rade Relić*, *Dušan Oreščanin*, *Stojan Mazinjanin Stotina*, *Matija Mazinjanin Maticko* i *Simo Brković*.

Razvojem ustanka ojačala je i partijska ćelija, tako da su krajem 1941. godine članovi KP bili i *Dušan Baić*, *Rade Relić*, *Petar Rkman*, *Simo Rkman Sito*, *Ljuban Tarbuk* i *Đuro J. Poštić*. Sem *Ljubana Poštića*, koji je radio u NOO, svi ostali članovi Partije bili su pripadnici partizanskog odreda Pecka. Početkom 1942. godine, pored partijske ćelije u odredu Pecka, formirana je i partijska ćelija u selu. Njen prvi sekretar bio je *Matija Relić*, a zatim *Marko Poštić Markić* i članovi *Mile Poštić Talampus*, *Mile Radićanin Šiljak* i *Vasilj Radićanin*. Ova partijska ćelija, koja je brojno jačala novim, mladim članovima Partije iz redova SKOJ-a, radila je za cijelo vrijeme NOB-e. Zajedno sa ovom ćelijom radila je i organizacija SKOJ-a u selu, pored organizacije SKOJ-a u partizanskom odredu. Njen prvi sekretar, po formiranju, početkom novembra 1941. bio je *Pero Ivanović*, a zatim *Milan Poštić*. Među istaknutim članovima SKOJ-a ističu se aktivnim radom *Milica P. Rkman*, u toku rata član općinskog, kotarskog i okružnog odbora SKOJ-a, *ljubica P. Bajić*, *Ljuban P. Relić*, *Milica Đ. Tarbuk*, *Bogdanka Novaković*, *Milka Vargaš Vlica*, *Bogdan M. Brković* i *Ljuban M. Oreščanin*.

Članovi Partije i SKOJ-a imali su rukovodeću ulogu u dizanju ustanka, tako da se selo Pecka, zajedno sa ostalim selima oko Petrove gore, 27. jula 1941. uključilo u opći narodni oružani ustanak, pod rukovodstvom *Đure Baića*. Prije ustanka vršene su političke, vojne i materijalne pripreme. Narodu je objašnjavana izdajnička politika *Pavelića* njegovih ustaša. Članovi Partije, SKOJ-a i simpatizeri prikupljali su oružje i vršili vojnu)buku članova. Sem nekoliko lovačkih pušaka, pištolja i kubura, drugog oružja nije bilo. sli vojnici, koji su se vraćali svojim kućama, poslije kapitulacije bivše jugoslovenske vojske, nisu donijeli oružje, sem *Mileta Radićanina*. Ali, i on je svoj doneti karabin predao jstasama u Topuskom, na osnovu oglasa da se sve vatreno oružje mora predati.

Svoj plan istrebljenja Srba ustaše su počele i u selu Pecka, prije oružanog narod-10g ustanka. Dana, 15. jula 1941. odvođe seoskog trgovca *Matiju Jakšića* i streljaju ga Karlovcu zajedno sa *Perom Škarom* iz Topuskog. Dana, 26. jula 1941. godine hvataju ubijaju *Stanka* i *Simu Mazinjanina* u selu Poljani. Poslije hapšenja *Matije Jakšića* ljudi u bili oprezniji, nisu noću spavali kod kuća, i imali organizovanu noćnu stražu, kako oću ne bi bili iznenađeni od ustaša. Dani dogovaranja, strave, iščekivanja i pripremanja a borbu trajali su sve do dana ustanka. Dana, 26. jula, kada se *Đuro Baić* vratio iz Per- e, gdje je doneta odluka za dizanje ustanka, prenio je to svim članovima Partije, njenim impatizerima i članovima SKOJ-a. Sutradan, 27. jula, na poziv ovih drugova cijelo selo iglo se na ustanak, a muškarci od 15 do 60 godina organizovali su se u desetine i pod jkovodstvom *Đure Baića* izašli na položaje iznad sela, prema Perni, i tako sa ustani- ima sela Perne, Maličke, Blatuše, Katinovca i Crnog Potoka, organizovali front prema stasama, čiji se napad očekivao iz Topuskog.

Poslije napada ustaša, 3. avgusta 1941, i narod sela Pecke napušta svoje domove traži spas u Petrovoj gori. Ustaše, koji upadaju u selo 3. avgusta, ostaju još dva dana za to vrijeme uspevaju na prevaru da privuku veći dio naroda kućama, sa parolom a im se neće ništa dogoditi, samo da otkriju svoje vođe. Tada odvođe 56 ljudi sa ob- ćanjima da im se neće ništa dogoditi, da pođu do škole u Crnom Potoku, da će im tamo jihov starješina održati govor i biće pušteni kućama. To obećanje dobili su i u Crnom otoku, ali da će govor biti održan u Velikoj Kladuši. Ali, umjesto govora i puštanja ku- ama, svih 56 poubijani su na najzvjerskiji način na Mehinom stanju kod Velike Kladuše.

Spomen-obilježje mjesta gdje je bio partizanski odred Pecka

Obeležavajući mjesto logora partizanskog odreda Pecka, na spomen-ploči je uklesano:

»*A/a ovome mjestu je 10. 8. 1941. godine formiran i iogorovao partizanski odred Pecka od
40 partizana.*«

Jbjeđivanja od strane članova i simpatizera Partije da se ne ide ustašama iz šume u selo nije uspjelo. Uplašeni snagom ustaša i Nijemaca, smatrajući da se protiv takve sile le može boriti goloruki narod, njih 56 odvojilo se i pošlo ustašama na predaju, vjerujući njihovim obećanjima. Za narod sela Pecke bio je to najcrnji dan u njihovoj 4-godišnjoj Dorbi. Ostali su u prvim danima borbe bez svojih očeva, muževa i braće, bez svojih boraca u danima kada su im bili najpotrebniji da ih brane od ustaškog istrebljenja.

Iako front ustanika nije izdržao napad ustaša, nije se stalo. Partija je dala direktivu da se formiraju partizanski odredi. Tako je i u selu Pecka 10. avgusta 1941. formiran od 40 dobrovoljaca partizanski odred Pecka. Prvi komandir odreda bio je *Pero Petar Rkman*, a politički delegat *Rade N. Reiić*. Zaključno sa 1941. godinom u PO Pecka bili su, pored boraca čija se imena vide u pregledu nosilaca »Partizanske spomenice 1941« pregledu poginulih i umrlih boraca, i borci iz susjednih sela: *Hasan Karajić* iz Velike Kladuše, *Mile Kvočka*, *Mirko Vorkapić*, *Savo Radujković* i *Rade Vorkapić* iz Katinovca, *Miloš Vorkapić* *Lugarević* iz Vorkapić Sela, i *Božo Ilije Vojnović* iz Crnog Potoka.

Odred je bio u sastavu Kordunaškog partizanskog odreda, a poslije reorganizacije Dod komandom 3. bataljona 1. kordunaškog NOP odreda.

Formiranjem PO Pecka, u drugoj polovini 1941. godine organizovana je i narodna /last, omladina i žene, kako bi se partizanski odred mogao posvetiti samo oružanoj borbi i obezbediti organizovan rad naroda.

Prvi NOO izabran je na narodnom skupu 14. oktobra 1941. Za prvog predsjednika izabran je član KP *Ljuban Save Poštić*, a za odbornika *Milovan Stevana Ivanović*, *Rade Nikole Orešćanin Ratko*, *Mile Miloša Poštić*, *Mile Sime Radićanin* i *Miloš Sime Vargaš*. U decembru 1941. *Ljuban Poštić* izabran je za prvog predsjednika općinskog NOO Perna, a mjesto njega za predsjednika odbora izabran je *Mile M. Radićanin*, koji je ostao do aprila iste godine, a zatim je biran *Matija Rellć*. U maju 1942. mjesto *Matije Relića*, koji je bio zadužen za izgradnju tajnih zemunica i bolnica, izabran je *Dušan J. Bajić*, koji je ostao predsjednik NOO sela Pecke do kraja rata.

Istog dana, 14. oktobra 1941. oformljena je i organizacija žena. Za prvu predsjednicu odbora AFŽ-a izabrana je *Ljubica Ljuba Ulemek*, a za tajnicu *Evica Rade Oreščalin*. Za članice odbora izabrane su *Ljubica Jakšić*, *Milka Rellć*, *Marica Rkman*, *Milka Jlemek*, *Evica Brković*, *Kata Poštić Selja* i *Milka Đure Poštić*. Za rad sa ženama narodo:ito se ističe *Ljubica Ulemek Ljuba*, u toku rata bila društveno-politički radnik i u rukovodstvu općinskog, kotarskog i okružnog odbora AFŽ-a. U prvoj polovini 1943. godine u selu je formiran i jedinstveni narodni front, čiji je prvi predsjednik bio *Nikola Tarjuh*, a tajnik *Pavao Rkman*.

Poslije prvog ustaškog prodora u selo Pecka 3. avgusta 1941, njihov drugi jači napad bio je 13. septembra 1941. Tada se ustaše zadržavaju u selu do 17. septembra, vršeći svoj drugi zločinački zadatak nad nedužnim narodom. Uspjevaju da pohvataju i pobijaju i spale 43 ljudi, žena i djece. U kući *Milovana Rkmana*, spaljena je familija komandira partizanskog odreda *Pere Rkmana* i njegovog brata *Milutina*. U vlastitoj kući spaljena je i familija *Rade Vojnovića*. Tada, septembra 1941, ustaše su spalile cijelo selo Pecka, izuzev nekoliko kuća ispod šume.

Za vrijeme ustaškog obruča, maja 1942. u Petrovoj gori, iz sela Pecke poubijano je 111 lica. Potresan je doživljaj *Milice Poštić*. U obruču se našla sa sinom *Radom*, starim 14 godina, kćerkom *Marom* starom 12 godina i sinom *Milanom* u naručju, starim 1 godinu. Kada su je ustaše uhvatile prvo su sinu *Milanu*, na rukama majke, odsjekli 3olni ud i bacili ga u lokvu, zatim su *Mari* odsjekli glavu i bacili u lokvu. Tada je pala po

Spomen-obilježje mjesta gdje je bila partizanska bolnica
(Ispred spomen-ploče je Ljuban Poštić, prvi predsjednik NOO Pecke, prvi predsjednik NOO općine Perna
i predsjednik kotarskog NOO Vrginmost.

A na mjestu gdje je bila partizanska bolnica:

»U okviru proslave 40-godišnjice KPJ i SKOJ-a označavamo da je u šumi udaljenosti 1 km 10. 8. 1941. narod sela Pecka osnovao svoj slavni partizanski odred na čelu sa narodnim herojem ĐUROM BAIĆEM. Kao odred borio se do jeseni 1942. godine, kada njegovi borci odlaze u tad formiranu 8. kordunašku diviziju. Od 25. decembra 1943. ovdje je bila partizanska bolnica u kojoj je do kraja rata izlječeno od rana i bolesti preko 1000 partizanskih junaka uz samoprijegornu pomoć cijeloga sela.«

inu *Radi* da ga sačuva, lako oboje izbodeni bajonetima, ostali su živi. U ovome pokolju stala je i bez svoga supruga *Vasilja*. I danas je sa sinom *Radom* živa sa vidnim ranama staških uboda.

Zima je dolazila, a narod je ostao bez krova nad glavom. Ali, i pored toga, borba razvoj NOB nije stao. Pod rukovodstvom Partije narod sela Pecka dočekao je Novu, 942. godinu, sa svojim partizanskim odredom od oko 50 već tada dobro naoružanih oraca, sa svojom narodnom vlašću i društveno-političkim organizacijama.

Sve do kraja rata, selo, koje nije imalo izdajnika, ostalo je jedinstveno, partizansko, a ljudskim i materijalnim faktorom na strani NOB-e. Od septembra 1943. u selu se alazila i vojna bolnica, kroz koju je do kraja rata prošlo oko 1000 ranjenih i bolesnih, ve je to narod sela Pecke hranio, njegovao, prao branio i prevezio ranjene i bolesne bolnice u bolnicu - Pecka - Banija - Banija - Petrova gora.

U toku 4-godišnje NOB-e narod sela Pecke izgubio je 333 svojih mještana, a dao 133 borca, od kojih su 44 poginuli, a 23 su nosioci »Partizanske spomenice 1941«. d 289 žrtava fašističkog terora, 240 je ubijeno od strane neprijatelja, 39 je umrlo od fusa, a 10 su žrtve rata. Od strane suda partizanskog odreda Pecka u drugoj polovini 341. godine osuđena su i strijeljana dva mještanina zbog saradnje sa neprijateljem i abotiranja NOB.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

- BAIĆ Vasilja DUŠAN*, 1923, Srbin, đak gimnazije. U PO Pecka od 10. 8. 1941. Politički delegat voda, komesar 1. omladinske čete, zamjenik komesara i komesar omladinskog bataljona u 1. brigadi i komesar 1. brigade 8. divizije.
- BRKOVIĆ Ilije LJUBAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka od 10. 8. 1941. Delegat voda i komesar čete u 2. brigadi 8. divizije. Tri puta lakše ranjen.
- BRKOVIĆ Rade PAVAO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka od 10. 8. 1941. Borac u 2. brigadi 8. divizije. Jednom teže ranjen.
- BRKOVIĆ Mile STEVAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka od 10. 8. 1941. Komandir čete u 2. brigadi 8. divizije, u Pratećem bataljonu GŠH i u jedinicama KNOJ-a.
- IVANOVIĆ Stojana DUŠAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka od 10. 8. 1941. Do 1942. čuvar zemunica, a poslije borac 2. brigade 8. divizije.
- IAKŠIĆ Mile LJUBAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka od 10. 8. 1941. Vodnik i komandir čete u 2. brigadi 8. divizije.
- VIAZINJANIN Stojana MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka od 10. 8. 1941. Borac i komandir voda u 2. brigadi 8. divizije i u 1. diviziji KNOJ-a.
- MAZINJANIN Pavia MILE*, 1920, Srbin, trgovački pomoćnik. U PO Pecka od 10. 8. 1941. Desetar u 1. proleterskoj četi i 1. proleterskom bataljonu Hrvatske, komandir voda u 13. proleterskoj brigadi do 1944. godine kada kao ranjenik odlazi u Bari - Italija, a poslije do kraja rata u 1. tenkovskoj brigadi kao delegat voda i komandir čete.
- POŠTIĆ Save LJUBAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. član KP, predsjednik seoskog NOO, općinskog NOO Perna i Kotarskog NOO Vrginmost.
- POŠTIĆ Jovana MILAN*, 1923, Srbin, trgovački pomoćnik. Od 1941. radio kao omladinski rukovodilac u selu i na teritoriji općine Perna i Topusko. Član SKOJ-a od 1941. a član KPH od 1943.
- POŠTIĆ Miloša MILE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. odbornik seoskog i općinskog NOO Perna, i aktivan radnik u pozadinskim ustanovama sela Pecke. Član KPH od 1942. godine.

12. *POŠTIĆ Riste STEVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik, U PO Pecka od 1941. Borac 2. brigade 8. divizije, jednom teže ranjen.
13. *RELIĆ Alekse LJUBAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka od 10. 8. 1941. Borac i vodnik u 1. brigadi 8. divizije.
14. *RELIĆ Nikole MILE*, 1911, Srbin, poslastičarski radnik. Od oktobra 1941. komandir rezervnog PO Pecka, komandir voda i čete u 2. brigadi 8. divizije.
15. *RELIĆ Nikole RADE*, 1914, Srbin, kovački radnik. Od 10. 8. 1941. delegat PO Pecka. Komesar čete i bataljona u 2. brigadi 8. divizije.
16. *RKMAN Đurđa MIHAJLO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Od 10. 8. 1941. borac PO Pecka, u 2. brigadi 8. divizije i stražar pri vojnim bolnicama Pecka, Perna, Krupinjak.
17. *RKMAN Miloša MILAN MINJA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Od 10. 8. 1941. borac u PO Pecka i 2. brigade 8. divizije.
18. *RKMAN Ilije PAVAO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Od 10. 8. 1941. borac u PO Pecka i 2. brigade 8. divizije do 1943, a zatim u NOO na terenu i član općinskog i kotarskog komiteta KPH Vrginmost.
19. *RKMAN Vuje RADE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Od 10. 8. 1941. borac i intendant u PO Pecka i 2. brigade 8. divizije.
20. *RKMAN Steve SIMO ŠITO*, 1915, Srbin, molerski radnik. Od 10. 8. 1941. borac i referent saniteta bataljona u PO Pecka i u 2. brigadi 8. divizije.
21. *TARBUK Petra LJUBOMIR*, 1917, Srbin, kolarski radnik. Od 10. 8. 1941. borac, komandir voda i čete u PO Pecka, 1. proleterskog bataljona Hrvatske, 13. proleterske brigade, Kordunaškog i Plašćanskog partizanskog odreda i u Komandi vojne oblasti 4. korpusa.
22. *ULEMEK Petra ILIJA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Od 10. 8. 1941. borac i komandir voda u PO Pecka, u sanitetskom bataljonu 4. korpusa, 8. divizije, i u jedinicama KNOJ-a.
23. *ULEMEK Mile LJUBICA*, 1920, Srpkinja, zemljoradnica. Od 1941. političko-partijski radnik na terenu. Predsjednica općinskog odbora AFŽ-a Perna i predsjednica kotarskog odbora AFŽ-a Vrginmost i Vojnić. Član IO okružnog odbora AFŽ-a za Kordun i član Okružnog odbora JNOF za Kordun.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *BAIĆ Vasilja ĐURO*, 1921, Srbin, đak gimnazije. Član KPH od 1941, jedan od organizatora ustanka u selima ispod Petrove gore. Poginuo kao društveno-politički radnik sa borcima pečanskog voda 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča. Proglašen za narodnog heroja.
2. *BAIĆ Nikole MILE*, 1911, Srbin, lugar. Stupio 1941. godine u PO Rogatica. Poginuo kao borac istog odreda februara 1942. godine od strane četnika.
3. *BAIĆ Save RADE*, 1922, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. U NOV od februara 1942. godine. Poginuo kao komandir čete 1. bataljona 13. proleterske brigade od granate našeg topa prilikom napada na Krašić 2. januara 1943.
4. *BRKOVIĆ Nikole LJUBICA*, 1924, Srpkinja, đak gimnazije. Od početka 1942. godine član SKOJ-a i borac 3. bataljona 1. KPO. Poginula kao borac i omladinski rukovodilac bataljona 1. brigade 8. divizije 9. 7. 1943. kod Lasinje.
5. *BRKOVIĆ Miloša MARKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao vojnik bivše jugoslovenske vojske u borbi protiv Nijemaca aprila 1941.
6. *BRKOVIĆ Nikole PERO*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U 5. kordunašku brigadu stupio početkom oktobra 1942. Kao borac iste brigade umro od rane 28. 10. 1943. u bolnici Kupinjak.

7. *BRKOVIĆ* Nikole *SIMO*, 1922, Srbin, obučarski radnik. U 3. bataljon 1. KPO stupio 1. 8. 1942. Poginuo kao borac 5. kordunaške brigade 16. 12. 1942. na Topličkim Kosama - kod Gređana.
8. *IVANOVIĆ* Stevana *JOVAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Stupio avgusta 1942. u 3. bataljon 1. KPO. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 5. 1943. kod kuće u Peckoj.
9. *JAKŠIĆ* Stojana *SLAVKO*, 1926, Srbin, đak gimnazije. Borac i član SKOJ-a u PO Pecka od 10. 8. 1941. Poginuo kao komesar bataljona 3. brigade 8. divizije aprila 1945. u Primišlju.
10. *MAZINJANIN* Nikole *MATIJA MATIČKO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka od 10. 8. 1941. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča.
11. *MAZINJANIN* Stevana *STOJAN STOLINA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Stupio 10.8. 1941. u PO Pecka. Poginuo kao v. d. komandira 2. voda 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča.
12. *NOVAKOVIĆ* Pavia *MILAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Crni Potok stupio 12. 11. 1941. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 12. 8. 1942. kod Vrginmosta.
13. *NOVAKOVIĆ* Stanka *PAVAO*, 1920, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. U PO Pecka stupio 5. 10. 1941. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča.
14. *OREŠČANIN* Matije *LJUBAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. član SKOJ-a u selu. Dana 1. 5. 1943. stupio u NOV. Poginuo kao borac 6. čete PPK 12. 6. 1944. u Lađevcu kod Slunja.
15. *OREŠČANIN* Sime *MATIJA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Stupio 10. 8. 1941. u PO Pecka. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča.
16. *OREŠČANIN* Matije *MILE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Stupio 5. 10. 1942. u 4. kordunašku brigadu. Ranjen kao borac iste brigade i juna 1943. umro kod kuće od rana i tifusa.
17. *OREŠČANIN* Dušana *NIKOLA*, 1923, Srbin, obučarski radnik. Stupio 20. 1. 1943. u 3. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade 19. 8. 1943. kod Preboja - Lika.
18. *OREŠČANIN* Rade *PETAR*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Stupio 10.8. 1941. u PO Pecka. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 4. 1944. kod Primišlja.
19. *OREŠČANIN* Dušana *RADE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Stupio 20. 8. 1943. u 2. brigadu 8. divizije. Promrzao kao borac iste brigade 13. 1. 1943. kod Ličke Jasenice i nestao sa ranjenicima za vrijeme 5. neprijateljske ofanzive juna 1943. na Sutjesci.
20. *PILIPOVIĆ* Petra *DRAGAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. do 1944. član omladinske organizacije u selu. Početkom 1944. godine stupio u 8. diviziju. Poginuo kao borac Prateće čete Štaba 8. divizije 25. 4. 1945. kod Primišlja.
21. *PILIPOVIĆ* Jovana *RADE*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Krajem 1941. stupio u 3. bataljon 1. KPO. Od teških povreda i iznemoglosti umro kao borac 2. brigade 8. divizije kod kuće 22. 4. 1945. u Peckoj.
22. *POŠTIĆ* Jovana *ĐURO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Stupio u PO Pecka 10. 8. 1941. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča.
23. *POŠTIĆ* Rade *ĐURO*, 1922, Srbin, kovački radnik. Stupio 10. 8. 1941. u PO Pecka. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije 15. 12. 1942. na Topličkim Kosama. Podlegao ranama maja 1943.
24. *POŠTIĆ* Riste *ĐURO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Stupio u 1. brigadu 8. divizije marta 1943. Ranjen kao borac iste brigade marta 1943. kod Dabra - Lika. Podlegao ranama u partizanskoj bolnici - Petrova gora.

25. *POŠTIĆ* Petra *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Stupio 10. 8. 1941. u PO Pecka. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča.
26. *POŠTIĆ* Teodora *MILAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Stupio u PO Pecka 1. 8. 1941. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije novembra 1944. kod Cazina.
27. *POŠTIĆ* Rade *MILOŠ*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Stupio 10. 8. 1941. u PO Pecka. Poginuo kao borac 7. banijske divizije 1943. u Bosni, za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
28. *POŠTIĆ* Miloša *PETAR*, 1908, Srbin, žandarmerijski narednik. Početkom 1942. stupio u 3. bataljon 1. KPO. Poginuo kao borac istog bataljona 1. 4. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
29. *POŠTIĆ* Nikole *PETAR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Stupio 10. 8. 1941. u PO Pecka. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča.
30. *POŠTIĆ* Laze *VASILJ*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Stupio aprila 1943. u 2. brigadu 8. divizije. Zarobljen i ubijen kao borac iste brigade 13. marta 1944. od Nijemaca kod Josipdola.
31. *RADIĆANIN* Đure *SIMO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka stupio 10. 8. 1941. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča.
32. *RADUJKOVIĆ* Nikole *MARTA*, 1922, Srkinja, zemljoradnica. Krajem 1942. stupila u 16. brigadu 7. divizije. Poginula kao borac iste divizije januara 1945. kod Bihaća.
33. *RELIĆ* Nikole *MATIJA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Član KPH i borac PO Pecka od 1941. Bio zadužen za izgradnju i čuvanje zemunice, a ujedno bio i član NOO. Teško obolio i umro januara 1943. u partizanskoj bolnici - Petrova gora.
34. *RELIĆ* Nikole *PAVAO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka stupio 10. 8. 1941. Poginuo kao obavještajni oficir-poručnik bataljona 2. brigade 8. divizije 14. 9. 1943. kod Musulinskog Potoka - Gorski Kotar.
35. *RELIĆ* Bože *PETAR*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Stupio 10. 8. 1941. u PO Pecka. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča.
36. *RELIĆ* Bože *STEVAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Stupio 20. 1. 1943. u 2. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade 25. 3. 1945. kod Bihaća.
37. *RKMAN* Riste *DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Stupiomarta 1943. u 3. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade avgusta 1944. u Žumberku.
38. *RKMAN* Stevana *MILADIN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Stupio 1. 9. 1942. u 2. brigadu 8. divizije. Poginuo kao borac iste brigade 29. 9. 1942. godine kod Vukanića - Karlovac.
39. *RKMAN* Rade *MILUTIN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka stupio 10. 8. 1941. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča.
40. *RKMAN* Rade *PETAR*, 1913, Srbin, lugar. Prvi komandir PO Pecka od 10. 8. 1941. Poginuo kao komandant 2. bataljona 2. brigade 8. divizije 1.12. 1942. na Topličkim Kosama kod Topuskog. 2. bataljon nosio je njegovo ime za vrijeme NOB-e.
41. *RKMAN* Stanka *STEVAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Stupio u PO Pecka 10. 8. 1941. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 3. 1942. kod Vrnograča.
42. *RKMAN* Vuje *STEVAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Stupio u PO Pecka krajem 1941. Teško ranjen, obolio i umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije juna 1943. kod kuće u Peckoj.
43. *ULEMEK* Mile *ĐURO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Stupio u 3. brigadu 8. divizije januara 1943. Poginuo kao borac iste brigade 18. 4. 1943. kod Otočca.
44. *ULEMEK* Đure *NIKOLA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Stupio u 2. brigadu 8. divizije januara 1943. Umro od tifusa kao borac iste brigade 17. 4. 1943. kod kuće u Peckoj.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *BAJIĆ* Jovana *ANKA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. zajedno sa dve kćerke (*Dragica* i *Marija*) u Petrovoj gori.
2. *BAJIĆ* Dušana *DRAGICA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena zajedno sa majkom *Ankom* od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
3. *BAJIĆ* Dušana *MARIJA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena zajedno sa majkom *Ankom* od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
1. *BAJIĆ* Jovana *PETAR*, 1903, Srbin, kovački radnik. Ubijen i spaljen od ustaša 16. 9. 1941. u kući *Matije Jakšića* u Peckoj.
5. *BAKIĆ LJUBICA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
3. *BAKIĆ VASILJ*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
7. *BRKOVIĆ* Milivoja *ANA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
3. *BRKOVIĆ* Sime *BOJA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
1. *BRKOVIĆ* Petra *MILE*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
10. *BRKOVIĆ* Mihajla *MILOŠ*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
11. *BRKOVIĆ* Dmitra *SAVA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
12. *IVANOVIĆ* Rade *BOJA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
13. *IVANOVIĆ* Stojana *JEKA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
4. *IVANOVIĆ* Jovana *KATA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
5. *IVANOVIĆ* Đukana *LJUBAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
6. *IVANOVIĆ* Nikole *LJUBICA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša zajedno sa kćerkom *Milkom* 1. 5. 1942. u Peckoj.
7. *IVANOVIĆ* Mile *LJUBICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
8. *IVANOVIĆ* Jovana *MARA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
9. *IVANOVIĆ* Stojana *MIHAJLO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
10. *IVANOVIĆ* Dušana *MILAN*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- »1. *IVANOVIĆ* Mihajla *MILAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942', u Petrovoj gori.
- '2. *IVANOVIĆ* Dušana *MILKA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
13. *IVANOVIĆ* Jovana *MILKA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena zajedno sa majkom *Ljubicom* od ustaša 1. 5. 1942. u Peckoj.

24. IVANOVIĆ Mihajla MILKA, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša zajedno sa ocem *Mihajlom*, majkom *Jekom* i bratom *Milanom* 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
25. IVANOVIĆ Jovana PETAR, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
26. IVANOVIĆ Teodora SIMO, 1862, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 5. 1942. u Peckoj.
27. IVANOVIĆ Đure STANA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
28. IVANOVIĆ STANA, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
29. IVANOVIĆ Marka STOJAN, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
30. JAKŠIĆ Miloša BOJA, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša u vlastitoj kući 16. 9. 1941. u Peckoj.
31. JAKŠIĆ Pavia JOVAN, 1891, Srbin, kovač. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941, na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
32. JAKŠIĆ Miloša MATIJA, 1901, Srbin, trgovac. Odveden 15. 7. 1941. i strijeljan od ustaša u Karlovcu.
33. JAKŠIĆ Matije MILAN, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen sa majkom Bojom od ustaša 16. 9. 1941. u Peckoj.
34. JAKŠIĆ Miloša MILE, 1890, Srbin, kovač. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
35. JAKŠIĆ Nikole MILE, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
36. JAKŠIĆ Sime PAVAO, 1905, Srbin, narednik bivše jugoslovenske vojske. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u Perni - pošao da im se preda.
37. JAKŠIĆ Jovana PETAR, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
38. JAKŠIĆ Vuje RADE, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
39. JAKŠIĆ Mile SIMO, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
40. JAKŠIĆ Petra STEVAN, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
41. JAKŠIĆ Sime STOJAN, 1902, Srbin, detektiv u Zagrebu. Ubijen od ustaša 1941 - nepoznato gdje.
42. JELOVAC Pavia SAVA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
43. KATIĆ Matije BOJA, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
44. KLJAJIĆ Stanka PETAR, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
45. MALOBABIĆ Stojana STEVAN, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
46. MAZINJANIN Janka DRAGICA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
47. MAZINJANIN Petra ĐURO, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 5. 1942. u Peckoj.
48. MAZINJANIN MARICA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 16. 9. 1941. kod kuće u Peckoj.

19. *MAZANJIN* Marka *MATIJA*, 1865, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 16. 9. 1941. u Peckoj.
50. *MAZINJANIN* Vasilja *MATIJA*, 1890. Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
51. *MAZINJANIN* Pavia *MILAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
52. *MAZINJANIN* Nikole *SIMO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
53. *MAZINJANIN* Nikole *SIMO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
54. *MAZINJANIN* Miloša *STANICA*, 1866, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena u vlastitoj kući od ustaša 16. 9. 1941. u Peckoj.
55. *MAZINJANIN* Petra *STANKO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
56. *NOVAKOVIĆ* Rade *DUŠAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
57. *NOVAKOVIĆ* Rade *JOVAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
58. *NOVAKOVIĆ* Nikole *LJUBICA*, 1914, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
59. *NOVAKOVIĆ* Nikole *MATIJA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
50. *NOVAKOVIĆ* Rade *MATIJA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
51. *NOVAKOVIĆ* Pavia *MILAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
32. *NOVAKOVIĆ* Nikole *MILKA*, 1891, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
33. *NOVAKOVIĆ* Rade *PAVAO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
4. *NOVAKOVIĆ* Mile *STEVAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
15. *NOVAKOVIĆ* Stojana *STOJAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 5. 1942. u Peckoj.
- >6. *OREŠČANIN* Jovana *ANA*, 1892, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- >7. *OREŠČANIN* Matije *DUŠAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 8. 1941. u Petrovoj gori.
- >8. *OREŠČANIN* Miloša *DUŠAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941, na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
- >9. *OREŠČANIN* Nikole *DUKA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
- '0. *OREŠČANIN* Nikole *ĐURO*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.

71. *OREŠČANIN* Teodora *JANJA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
72. *OREŠČANIN* Đurđa *MIHAJLO*, 1866, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
73. *OREŠČANIN* Mirka *MILE*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
74. *OREŠČANIN* Sime *MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
75. *OREŠČANIN* Dušana *MIRA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
76. *OREŠČANIN* Mihajla *MILOŠ*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
77. *OREŠČANIN* Pavia *PROKOP*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
78. *OREŠČANIN* Milana *SAVA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
79. *OREŠČANIN* *STANICA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica, (rodnom iz Perne) ubijena od ustaša i spaljena 15. 9. 1941. u Peckoj.
80. *OREŠČANIN* Petra *VASILJ*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
81. *OREŠČANIN* Nikole *VUJO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
82. *PAIČ* Vuje *PERO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 1. 2. 1943. u Crnom Lugu u Bosni.
83. *PILIPOVIĆ* Gaje *DUŠAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
84. *PILIPOVIĆ* Pavia *GAJO*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
85. *PILIPOVIĆ* Gaje *LJUBICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 5. 1942. u Peckoj - kod kuće. Bila nepokretna.
86. *PILIPOVIĆ* Pavia *MILE*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
87. *PILIPOVIĆ* Rade *MILE*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
88. *PILIPOVIĆ* Pavia *PETAR*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941, na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
89. *POŠTIĆ* Stevana *BOGDAN*, 1940, Srbin, dijete. Zaklan i rasporen po trbuhu nožem od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
90. *POŠTIĆ* Jovana *DMITAR*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
91. *POŠTIĆ* Jovana *DRAGICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
92. *POŠTIĆ* Pavia *DUŠAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
93. *POŠTIĆ* Vasilja *DUŠAN*, 1938, Srbin, dijete. Zaklan od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
94. *POŠTIĆ* Jovana *EVA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 5. 1942. u Peckoj.

95. POŠTIĆ Vasilija JOVAN, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 16. 9. 1941. u Peckoj.
96. POŠTIĆ Rade KATA, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Peckoj.
97. POŠTIĆ Vasilija MARA, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša (pred majkom odsječena glava) 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
98. POŠTIĆ Petra MARIJA, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
99. POŠTIĆ Rade MILE, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
100. POŠTIĆ Vasilija MILAN, 1941, Srbin, dijete. Ubijen zajedno sa majkom *Marijom* od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
101. POŠTIĆ Vasilija MILAN, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša (u naručju majke odrezali polni ud) 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
102. POŠTIĆ Jovana MILICA, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
103. POŠTIĆ Duke MILKA, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
104. POŠTIĆ Miloša MILKA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Perni.
105. POŠTIĆ Stojana MILKA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
106. POŠTIĆ Mile MIRKO, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
107. POŠTIĆ Stojana NIKOLA, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
108. POŠTIĆ Stevana PAVAO, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
109. POŠTIĆ Pavia PETAR, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
- M0. POŠTIĆ Stevana RADE, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
111. POŠTIĆ Stojana RADE, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
112. POŠTIĆ Riste RUŽICA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori zajedno sa dve kćerke *Milicom* i *Dragicom*.
113. POŠTIĆ Petra SAVA, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori zajedno sa kćerkom *Zorkom* i sinom *Bogdanom*.
114. POŠTIĆ Petra SAVA, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Perni zajedno sa kćerkama *Milkom* i *Stavkom*.
115. POŠTIĆ Miloša SLAVKA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Perni.
116. POŠTIĆ Oure SOKA, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
117. POŠTIĆ Matije STANA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
118. POŠTIĆ Rade STEVAN, 1918, Srbin, sluga. Ubijen od ustaša u Petrinji (datum nepoznat).
119. POŠTIĆ Matije STOJAN, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.

120. POŠTIĆ Riste VASILJ, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942 u Petrovoj gori.
121. POŠTIĆ Stevana ZORKA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942 u Petrovoj gori.
122. RADIĆANIN Vasilja BOGDAN, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942 u Petrovoj gori.
123. RADIĆANIN Vasilja DUŠANKA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942 u Petrovoj gori.
124. RADIĆANIN Vasilja LJUBAN, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942 u Petrovoj gori.
124. RADIĆANIN Vasilja LJUBAN, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942 u Petrovoj gori.
125. RADIĆANIN Sime MILKA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori zajedno sa djecom *Bogdanom*, *Dušankom* i *Ljubanom*.
126. RELIĆ Petra ALEKSA, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 5. 1942. u Petrovoj gori.
127. RELIĆ Riste BOGDAN, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
128. RELIĆ Stevana JOVAN, 1866, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 15. 9. 1941. u starom Selu - Dugačka Luka.
129. RELIĆ Maksima LJUBICA, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 9. 1942 u Petrovoj gori sa 4 sina [*Aleksa*, *Maksim*, *Miladin*, *Milan*].
130. RELIĆ Petra MAKSIM, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 5. 1942. u Petrovoj gori.
131. RELIĆ Petra MILADIN, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 5. 1942. u Petrovoj gori.
132. RELIĆ Petra MILAN, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 5. 1942. u Petrovoj gori.
133. RELIĆ Bože MILE, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori (bio nepokretan).
134. RELIĆ Mile MILKA, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori sa sinovima *Bogdanom* i *Stojanom*.
135. RELIĆ PETRA, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
136. RELIĆ Riste STOJAN, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
137. RKMAN Milutina ANKA, 1941, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
138. RKMAN Petra BOGDANKA, 1939, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
139. RKMAN Nikole DANICA, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemac) 22. 1. 1943. u Peckoj.
140. RKMAN Miče DMITAR, 1865, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942 u Petrovoj gori.
141. RKMAN Jove DRAGICA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena zajedno sa djecom *Ankom*, *Evicom*, *Julikom*, *Ljubanom*, *Marom*, od ustaša 15. 9. 1941. u kući *Milovana Rkmana* u Peckoj.
142. RKMAN Mihajla DRAGICA, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena sa astrom *Ljubicom* \ *bratom Ljubanom* od ustaša 15. 9. 1941. u kući *Milovana Rkmana* u Peckoj. Majka *Jeka* ubijena 14. 9. 1941. u Perni.
143. RKMAN Petra DRAGICA, 1937, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.

44. *RKMAN Rade DUŠAN*, 1941, Srbin, dijete. Ustaše mu odrezali spolne žlezde i od toga poslije nekoliko sati umro 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
145. *RKMAN Save DUŠAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
146. *RKMAN Milutina EVICA*, 1941, Srpkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
147. *RKMAN Nikole ILIJA*, 1865, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 15. 9. 1941. u vlastitoj kući u Peckoj.
148. *RKMAN Đurđa JEKA*, 1902, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni kod Gradine.
149. *RKMAN Milutina JUUKA*, 1937, Srpkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
50. *RKMAN Mihajla LJUBAN*, 1938, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
51. *RKMAN Milutina LJUBAN*, 1939, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
52. *RKMAN Mihajla LJUBICA*, 1938, Srpkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
53. *RKMAN Stevana LJUBICA*, 1928, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
54. *RKMAN Milutina MARA*, 1935, Srpkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
55. *RKMAN Sime MIHAJLO*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen zajedno sa majkom *Danicom* od Nijemaca 22. 1. 1943. u Petrovoj gori.
56. *RKMAN Milića MILA*, 1889, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
57. *RKMAN Petra MILAN*, 1935, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
58. *RKMAN Petra MILINKA*, 1912, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 15. 9. 1941. sa djecom- *Bogdanka*, *Dragica*, *Milan*, u kući *Milovana Rkmana* u Peckoj.
59. *RKMAN MILKA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 9. 1941. u Peckoj.
60. *RKMAN Stojana MILKA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
51. *RKMAN Đurđa MIOLJKA*, 1871, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 15. 9. 1941. u vlastitoj kući u Peckoj.
32. *RKMAN Stevana PETAR*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
33. *RKMAN Stevana STANKO*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
34. *RKMAN Sime STEVAN*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori zajedno sa ženom *Vasilijom* i djecom *Ljubicom* i *Petrom*.
65. *RKMAN Đuređa VASILIJA*, 1889, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
66. *RKMAN Maksima VASILIJA*, 1892, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
37. *TARBUK Nikole LJUBAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
38. *TARBUK Nikole LJUBICA*, 1937, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
39. *TARBUK Ljubana SLAVKO*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen zajedno sa majkom *Zorkom* od ustaša 15. 9. 1942. u Peckoj.

170. *TARBUK* Rade *ZORKA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 15. 9. 1941. u Peckoj.
171. *ULEMEK* Maksima *ANA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
172. *ULEMEK* Oure *BOJA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
173. *ULEMEK* Ilije *DANICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena zajedno sa majkom *Bojom* od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
174. *ULEMEK* Mile *DANICA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
175. *ULEMEK* Jovana *DUŠAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
176. *ULEMEK* Miloša *ĐURO*, 184, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
177. *ULEMEK* Maksima *ILIJA*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
178. *ULEMEK* Stojana *JOVAN*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
179. *ULEMEK* Petra *MARIJA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori,
180. *ULEMEK* Nikole *MATIJA*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
181. *ULEMEK* Petra *MATIJA*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
182. *ULEMEK* Jovana *MILAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6.8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
183. *ULEMEK* Đurđa *MILE*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
184. *ULEMEK* Maksima *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Član SKOJ-a. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori (obješen i oderan).
185. *ULEMEK* Petra *MILE*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
186. *ULEMEK* Nikole *MILINKA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori sa sinom *Nikolom*.
187. *ULEMEK* Stojana *MILKA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10, 5. 1942. u Petrovoj gori.
188. *ULEMEK* Jakova *MIOLJKA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
189. *ULEMEK* Jovana *MIRKO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
190. *ULEMEK* Mile *NIKOLA*, 1942, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša zajedno sa bakom *Mialjkom* 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
191. *ULEMEK* Stojana *NIKOLA*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
192. *ULEMEK* Nikole *PAVAO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.

193. ULEMEK Jandre PETAR, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
194. ULEMEK Jovana PETAR, 1920, Srbin, mehaničar. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
195. ULEMEK Stojana PETAR, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6.8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
196. ULEMEK Nikole RADE, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
197. ULEMEK Jovana STEVAN, 1908, Srbin, mehaničar. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
198. ULEMEK Jovana STOJAN, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
199. ULEMEK Save STOJAN, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
200. VERGAŠ Jovana MILKA, 1881, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 15. 9. 1942. u Peckoj.
201. VERGAŠ Matije MILKA, 1939, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
202. VERGAŠ Rade NIKOLA, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
203. VERGAŠ Dušana RADE, 1938, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 15. 9. 1942. u Peckoj.
204. VERGAŠ Miloša SAVO, 1889, Srbin, zemljoradnik. Poginuo od bombe neprijateljskog aviona 15. 9. 1942. u Peckoj.
205. VERGAŠ STANA, 1912, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- >06. VOJNOVIĆ Nikole BOJA, 1932, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- >07. VOJNOVIĆ Petra BOJA, 1913, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 22. 1. 1943. u Petrovoj gori, zajedno sa sinom *Stavkom*.
- '08. VOJNOVIĆ Nikole BOŽO, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- !09. VOJNOVIĆ Rade DANICA, 1924, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 9. 1942. u Peckoj.
10. VOJNOVIĆ Đure DUŠAN, 1919, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. i ubijen od Nijemaca u logoru za ratne zarobljenike u Njemačkoj.
11. VOJNOVIĆ Marka ĐURO, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
12. VOJNOVIĆ Vasilja EVICA, 1898, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 9. 1942. u Peckoj.
- : 13. VOJNOVIĆ Đure GOJKO, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
114. VOJNOVIĆ JEKA, 1905, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
15. VOJNOVIĆ Nikole JOVAN, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
16. VOJNOVIĆ Rade LEPOSAVA, 1937, Srkinja, dijete. Spaljena od ustaša 15. 9. 1942. u vlastitoj kući u Peckoj.

217. VOJNOVIĆ Paje LJUBICA, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Spaljena od ustaša 15. 9. 1942. u kući Rade Vojnovića - Prikoznić.
218. VOJNOVIĆ Miloša MARIJA, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori zajedno sa sinom Nikolom.
219. VOJNOVIĆ Maksima MATIJA, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
220. VOJNOVIĆ Petra MATIJA, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
221. VOJNOVIĆ Stevana MATIJA, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Petrovoj gori.
222. VOJNOVIĆ Rade MILKA, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Spaljena od ustaša 15. 9. 1942. u vlastitoj kući.
223. VOJNOVIĆ Nikole MILAN, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
224. VOJNOVIĆ Maksima MILE, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
225. VOJNOVIĆ Marka MILE, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
226. VOJNOVIĆ Petra MILE, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
227. VOJNOVIĆ Jovana NIKOLA, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
228. VOJNOVIĆ Rade NIKOLA, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
229. VOJNOVIĆ Marka PAVAO, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
230. VOJNOVIĆ PETAR, 1879, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
231. VOJNOVIĆ Dragana RADE, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 15. 9. 1942. u Peckoj.
232. VOJNOVIĆ Petra RADE, 1917, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju, kod Velike Kladuše.
233. VOJNOVIĆ Stevana RADE, 1894, Srbin, zemljoradnik. Spaljen od ustaša 15.9. 1941. u vlastitoj kući zajedno sa deset članova porodice.
234. VOJNOVIĆ RUŽICA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
235. VOJNOVIĆ Matije SLAVKO, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Petrovoj gori.
236. VOJNOVIĆ Rade SLAVKO, 1935, Srbin, dijete. Spaljen od ustaša 15.9. 1941. u vlastitoj kući.
237. VOJNOVIĆ Rade SLOBODAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6.8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
238. VOJNOVIĆ Marka STEVAN, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
239. VOJNOVIĆ Stevana ZORAN, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Petrovoj gori.

b) *Umrli od tifusa*

1. *BAJIĆ NIKOLA*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Peckoj.
2. *BAJIĆ Save VASILJ*, 1924, Srbin, zemljoradnik; umro marta 1943. u Peckoj.
3. *BRKOVIĆ* Petra *ANĐELKA*, 1934, Srпкиnja, dijete; umrla aprila 1943. u Peckoj.
4. *BRKOVIĆ* Bože *EVICA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva iz Bosne maja 1943. u Peckoj.
5. *BRKOVIĆ* Ilije *MILKA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Peckoj.
6. *BRKOVIĆ STANICA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Peckoj.
7. *KLJAJIĆ ANA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Peckoj.
8. *MAZINJANIN* Đure *EVICA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla marta 1943. u Peckoj.
9. *MAZINJANIN* Pavia *MILE*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Peckoj.
10. *MAZINJANIN* Nikole *PAVAO*, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro maja 1943. u Peckoj.
11. *MAZINJANIN* Jovana *STANICA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Peckoj.
12. *OREŠČANIN* Dušana *MILAN*, 1941, Srbin, dijete; umro na povratku iz bjekstva iz Bosne 7. 3. 1943. kod Srba u Lici.
13. *OREŠČANIN* Rade *MIRKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik; umro maja 1943. u Peckoj.
14. *POŠTIĆ* Petra *DUŠAN*, 1938, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva iz Bosne 3. 5. 1943. u Peckoj.
15. *POŠTIĆ EVICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 6. 1943. u Peckoj.
16. *POŠTIĆ* Đure *ILIJA*, 1921, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Peckoj.
17. *POŠTIĆ JEKA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Peckoj.
18. *POŠTIĆ* Đure *SAVA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11.6. 1943. u Peckoj.
19. *POŠTIĆ* Dmitra *STOJAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 4. 1943. u Peckoj.
20. *POŠTIĆ* Sime *VASILIJA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Peckoj.
21. *RADIČANIN* Mile *PAUNKA*, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla 4. 6. 1943. u Peckoj.
22. *RELIĆ* Riste *BOŽO*, 1868, Srbin, zemljoradnik; umro 31. 3. 1943. u Peckoj.
23. *RKMAN* Matije *KATA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 3. 1943. u Peckoj.
24. *RKMAN MILICA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 6. 1943. u Peckoj.
25. *RKMAN* Luke *MILKA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 5. 1943. u Peckoj.
26. *RKMAN* Stojana *RADE*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 15. 3. 1943. u Peckoj.
27. *RKMAN* Stanka *RISTE*, 1901, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 5. 1943. u Peckoj.
28. *RKMAN SAVA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 4. 1943. u Peckoj.
29. *RKMAN* Vuje *STEVAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Peckoj.
30. *TARBUK* Mile *ĐURO*, 1899, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 3. 1943. u Peckoj.
31. *ULEMEK* Mile *BOJA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 5. 1943. u Peckoj.
32. *ULEMEK* Petra *DANICA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 18. 4. 1943. u Peckoj.
33. *ULEMEK DRAGICA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. u Peckoj.
34. *ULEMEK* Nikole *JEKA*, 1935, Srпкиnja, dijete; umrla 18. 4. 1943. u Peckoj.
35. *ULEMEK NIKOLA*, 1901, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 5. 1943. u Peckoj.

36. ULEMEK RUŽICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 4. 1943. u Peckoj.
37. VERGAŠ Stanka MARICA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 6. 1943. u Peckoj.
38. VOJNOVIĆ Stanka MILICA, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Peckoj.
39. VOJNOVIĆ SIMICA, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla marta 1943. u Peckoj.

c) *Žrtve rata*

1. IVANOVIĆ Nikole LJUBICA, 1934, Srпкиnja, dijete. Nestalo za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara-februara 1943. u Bosni.
2. JELOVAC Stojana BOGDAN, 1933, Srbin, dijete. Nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara-februara 1943. u Bosni.
3. JELOVAC Stojana MILAN, 1937, Srbin, dijete. Nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara-februara 1943. u Bosni.
4. JELOVAC Stojana MIRKO, 1935, Srbin, dijete. Nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara-februara 1943. u Bosni.
5. NOVAKOVIĆ Milana MILOŠ, 1936, Srbin, dijete. Nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara-februara 1943. u Bosni.
6. NOVAKOVIĆ Milana NIKOLA, 1934, Srbin, dijete. Nestao za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara-februara 1943. u Bosni.
7. NOVAKOVIĆ Milana ŠTAKA, 1938, Srпкиnja, dijete. Nestala za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive januara-februara 1943. u Bosni.
8. OREŠČANIN Petra JOKA, 1942, Srпкиnja, dijete. Umrla od zime i prehlade 22.1.1943. u Petrovoj gori, za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
9. OREŠČANIN Mile MILAN, 1939, Srbin, dijete. Umro od zime i prehlade 22. 1. 1943. godine u Petrovoj gori za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
10. RELIĆ Stevana MILE, 1937, Srbin, dijete. Poginuo od mine nađene u polju augusta 1942. u Peckoj.

NAPOMENA: Podatke prikupio, provjerio i pripremio autor ove knjige *Dušan V. Baić* sa *Dušanom J. Baićem* predsjednikom seoskog NOO od maja 1942. do kraja rata.

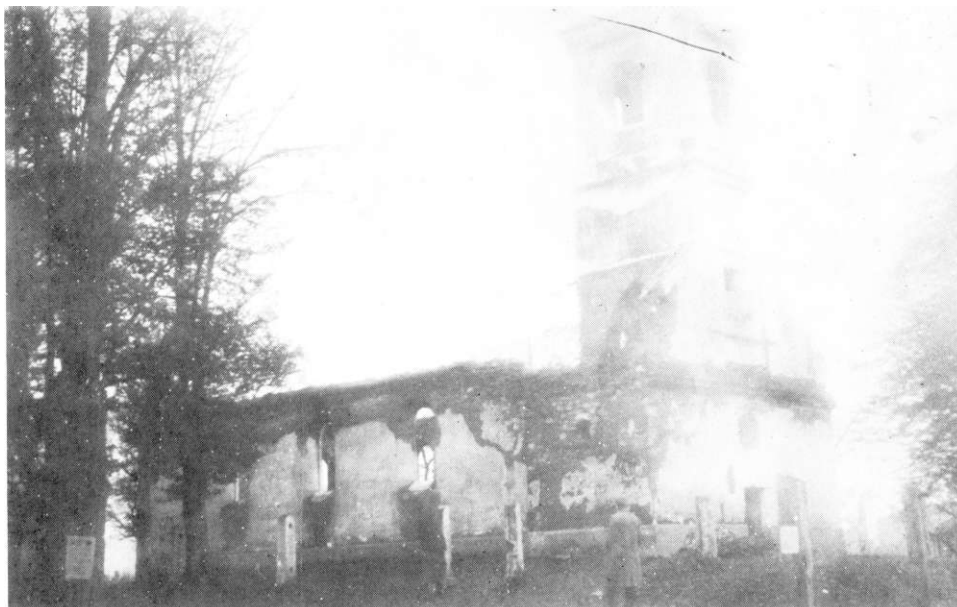
P E R N A

Selo Perna nalazi se na istočnim padinama Petrove gore. Od Vrginmosta je udaljeno 10 km, a od Topuskog 8 km. Sa Maličkom i Vorkapić Selom čini lanac povezanih, ušorenih sela od Petrove gore do Topuskog. Prema popisima Perna je 1768. godine imala 80 kuća, a 1827. godine 121 kuću sa 1317 stanovnika. Brojno stanje se smanjivalo, tako da je 1931. godine bio 1241 stanovnik. Uoči rata, 1941. godine, Pernajeimala oko 237 kuća sa oko 1400 stanovnika, a u posleratnom popisu, 1948. godine, 185 kuća i 914 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici. Pred kraj XIX veka veliki broj ljudi odlazio je za zaradom u inostranstvo: Afriku - 1, Francusku - 3, Kanadu - 9 i Ameriku - 170. Poneki su išli i po 2 pa i 3 puta. U Sla-

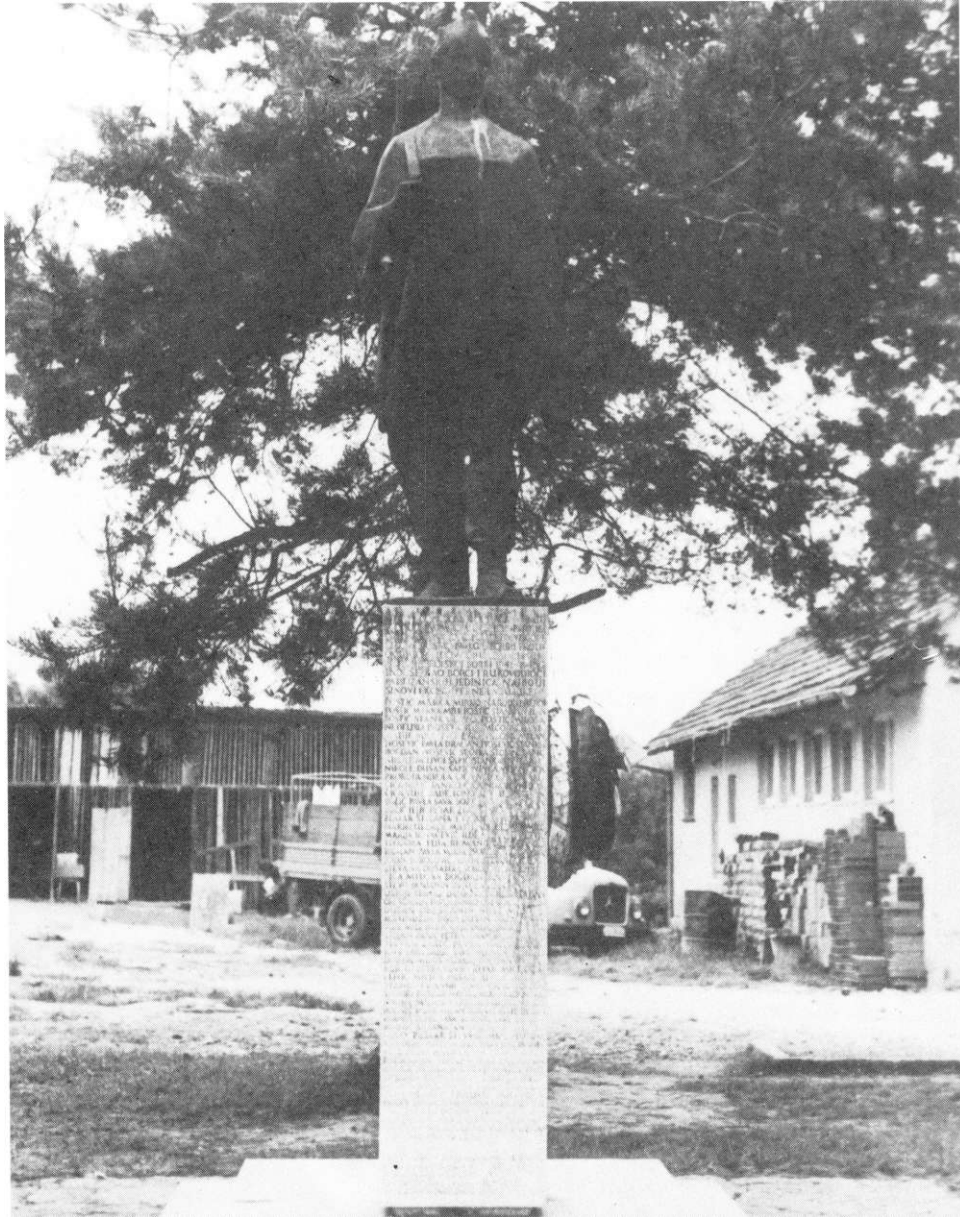
voniju, Srem i Srbiju iz Perne je do 1941. godine otišlo oko 155 ljudi, sami ili sa porodicama. Prema prikupljenim podacima, to su bili: 2 lekara, 2 doktora ekonomskih nauka, 2 pravnik, 2 šumarska inženjera, 2 profesora hernije, 14 učitelja, 2 činovnika, 2 šumarska inženjera, 2 profesora hernije, 14 učitelja, 2 činovnika, 2 sa višom devojačkom školom, 2 popa, 4 načelnika općine, 8 đaka, 3 oficira, 10 podoficira, 8 žandarma, 3 policajca, 12 finansa, 5 pandura, 5 željezničara, 4 poštara, 8 lugara, 2 šofer, 2 mehaničara, 15 trgovaca, 5 mesara, 5 pekara, 6 krojača, 4 berberina, 20 obučara, 4 kuće majstora, 16 kovača, i dr. U prvom svjetskom ratu učestvovalo je 95 ljudi, od kojih je 29 poginulo, 6 je bilo u zarobljeništvu u SSSR, a 6 su solunski dobrovoljci.

Ima više varijanti kako je Perna dobila svoje ime: da su nekadašnji žitelji bili pobožnici boga Peruna, po potoku Perna, po obilježju Perjanica koje su nosili nekadašnji ratnici, a učitelj *Matija Vujaklija* piše 1876. godine da je Perna dobila naziv po starom drevnom gradu (Gradini) koji se zvao Pernik. I danas se u zaseoku Gornja Perna nalaze ostaci staroga grada. Prema *Lopošiću*, grad je sagradio cesarski inženjer *Holstein* 1699. godine. Po svojoj osnovi grad je bio podešen za dugotrajne borbe. Imao je dve kule i stražarnicu i hodnik dug 100 metara, koji je izlazio na suprotnu stranu i plato grada. Padom Vojne krajine, od 1881. godine, grad je izgubio svoju namenu i prepušten zubu vremena. Godine 1950. grad je porušen, a kamenje iskorišćeno za izgradnju seoskog puta.

Još od vremena naseljavanja, 1687. godine, verovatno zbog svoga geografskog položaja u odnosu na granicu prema Turcima, za ovaj deo teritorije kotara Vrginmosta, Perna je bila neka vrsta centra. Tu je bila Komanda kapetanije, žandarmerijska stanica, prva škola i crkva i druge ustanove. Pred kraj XVIII veka sveštenici u PERNI organizuju dva puta nedeljno nastavu za opismenjavanje kod crkve ili u popovom stanu. U narodu je poznatija kao »Popova škola«. *Milan Radeka* piše da je škola osnovana 1795. godine,

Ostaci spaljene crkve

Spomenik palim borcima

TEKST NA SPOMENIKU: »U NOR-u, pod vodstvom Komunističke partije i druga Tita, narod ispod Petrove gore listom je ustao 1941. godine u borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika. U toj herojskoj borbi 1941-1945. padoše kao borci i rukovodioci partizanskih jedinica najbolji sinovi i kćeri Perne i Maličke (slijede 69 imena poginulih boraca Perne i 21 iz Maličke). Za sjećanje pokoljenjima na ove slavne borce i u spomen 427 djece, žena i staraca, koje nedužne pobiše fašistički zločinci.«

međutim, u Perni se za školu zna da postoji od 1845. godine. Napuštena konjušnica Kapetanije adaptirana je u zgradu škole, gdje je sada kuća *Mirka Roknića Gaše*. Đaci ove škole bila su djeca iz Perne, Pecke, Crnog Potoka, Maličke, Blatuše i Katinovca. Do 1900. godine u školu su išla samo muška, a posle i ženska djeca. Sve do ukidanja Vojne krajine u školi se učio i njemački jezik. Godine 1871. Vojna kapetanija napušta Pernu, a njene prostorije se preuređuju za školu, i kao takva ostaje sve do 1941. godine, kada su je ustaše zapalile. Ista je sudbina zadesila i crkvu. Ona je 1817. godine promjenila mjesto sa brda Poštića u selo, gdje je ostala do 1941. godine kada su ustaše i nju zapalile.

Svi napred iznijeti momenti imali su svoga odraza i na političku aktivnost i orijentaciju ljudi sela Perne. Dok su živjeli pod upravom Austro-Ugarske, borili su se za očuvanje privilegija koje su imali kao graničari, protiv pokušaja nametanja feudalnih obaveza, protiv pokušaja da pređu na rimokatoličku veru i dr., 1701. godine organizovano se bune protiv feudalnih davanja, 1742. godine protiv carske odluke da krajišnici sami kupuju skupe mundire (deo vojne uniforme), 1746. godine zbog ukidanja narodnih kneževa, vojvoda i drugih starješina, a 1937. i 1939. godine štrajkuju protiv firmi koje su eksploatisale drva iz Petrove gore, zbog malih dnevnica, kirijaških zarada i teških uslova rada u šumi; 1940. godine uspejavaju da sami organizuju zadrugu za preradu i izvoz drveta. Od 1904. godine u selu djeluje i srpska zemljoradnička-kreditna zadruga, koja je u mnogo čemu uticala na razvoj sela.

Perjani nekoliko godina poslije prvog svjetskog rata sagledavaju obmanu režima bivše Jugoslavije i listom prelaze u demokratsku stranku - znači u opoziciju. Oni javno istupaju na zborovima i skupovima, u borbi protiv režimskog aparata, tražeći socijalnu pravdu, nacionalnu ravnopravnost i drugo.

U osnovi tako su djelovali ljudi iz Perne, a od 1939. godine kao simpatizeri KPH isticali su se: *Nikola Božić, Pero Božić Penjo, Miloš Komljenović*, učitelj, *Miloš Oreščanin Čiba, Milan Oreščanin Crni, Mirko Postić, Pero Radićanin, Dušan Rkman, Stanko Rkman, Mile Roknić, Dušan i Jovica Zlatar*. Oktobra 1940. godine u Perni je formirana zajednička partijska ćelija od drugova iz sela Perne, Pecke i Maličke, koju su sačinjavali: *Dušan Rkman*, sekretar, *Pero Božić Penjo, Milan Oreščanin Crni, Stanko Rkman, Pero ladićanin Mikin*, svi iz Perne, *Ljuban Poštić i Pavao Rkman* iz Pecke, *Nikola Čiča, Gojko Lončar* i *Stevan Lončar Žir* iz Maličke. Kako je poslije došlo do formiranja partijskih ćelija u Peckoj i Maličkoj, to su uoči oružanog ustanka djelovali i radili u Perni članovi Partije: *Nikola Božić, Pero Božić Penjo, Milan Oreščanin Crni*, sekretar, *Mirko Poštić, Dušan Rkman, Stanko Rkman, Mirko Rkman i Ilija Oreščanin Đuđe*.

U svakodnevnoj borbi za opstanak i bolje uslove života, sa vjerom u bolje dane, išli su još gori, dani ratnog pustošenja. Ali, i ovoga puta stanovnici sela Perne ostali su na strani pravde i borbe za slobodu. Sve događaje poslije propasti bivše Jugoslavije stvaranja NDH ocjenjivali su i tumačili na svoj način, ali se nisu dali zavarati i nasjesti istaškoj propagandi. Sve pretnje i zastrašivanja dovode do krajnje zabrinutosti, ali i do iberđenja da je jedini izlaz u opštem otporu. U tim teškim danima glavnu ulogu imali su članovi KPH, koji su djelovali i sa narodom radili na liniji KPJ. Narod se tako brzo srastao sa linijom Partije, i to ne zato što je bio marksistički i teoretski uzdignut, već zato što laže njegov istorijski put razvoja naučio da brzo shvati tko je na njegovoj strani, a tko loče da na njemu nešto ušičari.

Članovi Partije zajedno sa simpatizerima Partije objašnjavaju narodu novonastalu situaciju i pripremaju ga za oružanu borbu. Sprovodeći liniju Partije, oni sa puno smisla kazuju kako treba prevazići neprijateljsku politiku bratoubilačkog rata, kako treba iz-

miriti susjede i stvoriti čvrsto bratstvo i jedinstvo. Ilegalno su organizovali ljude, prikupljali oružje i pripremali ih za oružani narodni ustanak.

Dana 25. jula 1941. ustaše su imale razrađen plan istrebljenja srpskog naroda. Toga dana po Topuskom hapse preostale ljude. Istog dana u Perni kod Zlatarskog vrela održava se prošireni sastanak partijske ćelije sa simpatizerima, na kome se govorilo i dogovorilo o konkretnim mjerama za dizanje ustanka.

Sutradan, 26. jula oko 10,00 časova, ustaške snage jačine oko jedne satnije upadaju u susjedno selo Poljane, hapse i ubijaju na koga kog su naišli od naroda. Ustaška pucnjava, vika i kuknjava naroda u Poljanima brzo je stigla do Perne. *Ilija Kljajić* projurio je kroz centralni deo Perne vičući da ustaše kolju u Poljanima i Pekićima. Na ovu vijest sve sposobno ljudstvo iz centralnog dijela Perne iskače na glavni pravac Perna - Poljani - Topusko, tzv. Polja, i postavljaju zasjedu.

Partijska organizacija pod rukovodstvom *Rada Bulata*, sekretara Kotarskog komiteta Vrginmost, ubrzava odluku o dizanju ustanka i zakazuje masovni sastanak naroda. Na sastanku narod upoznaje sa situacijom i poziva ga na opšti otpor - ustanak, što narod svestrano prihvata.

Svi ljudi sposobni za borbu prihvatili su poziv Partije i dana 27. jula pod rukovodstvom *Bogdana Oreščanlna*, *Dušana Rkmana* i *Mirka Poštića* izašli na polja iznad sela i organizovali front prema ustašama iz pravca Topuskog. To je bio dan kada su Perjani prvi put javno rekli okupatoru, ustašama i svim dušmanima »nećete tako dalje«. Otpočeli su borbu na život i smrt, borbu koju su vodili do konačne pobjede 1945. godine. Front ustanika Perne bio je povezan sa frontom ustanika Katinovca, Crnog Potoka, Starog Sela, Pecke, Maličke, Blatuše i Podgorja. Na položaju ustanici su organizovali i svoju vojničku kuhinju.

Sa tih položaja noću 27/28. jula ruši se most na potoku Blatuša i pravi zasjeda, a 28. jula protjerana je grupa ustaša koja je upala u selo Poljani. Sutradan, 29. jula oko podne, saznaje se da su u Vorkapić Selo došle ustaše i da između ostalog pljačkaju trgovinu *Stojana Vorkapića Vandacara*. Rukovodstvo fronta donosi odluku da ustaše treba napasti i protjerati. Poslije ove odluke brzo se formiraju napadne kolone koje kreću ka centru Vorkapić Sela. Kada su stigli do trgovine, *Đuro Božić Đuđa* je opalio iz lovačke puške i srušio ustašu. Na oborenog ustašu skočio je *Dragan Puškar* i oteo mu karabin sa municijom. Ovaj karabin je otada bio u rukama neustrašivog *Milje Poštića*. Ostale ustaše su bezglavo pobjegle prema Topuskom.

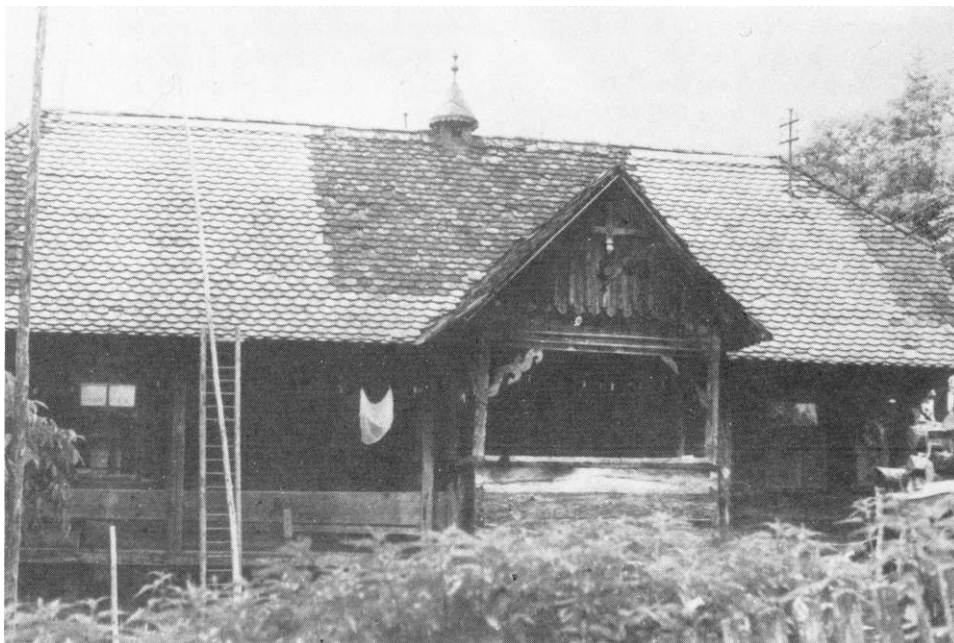
Da bi se razbio narodni ustanak u selima ispod Petrove gore, ustaško rukovodstvo u Topuskom 31. jula 1941. upućuje oko dvije satnije ustaša i žandarma da prokrstare tim selima i pokažu svoju snagu. Jedna kolona išla je preko Starog Sela i Katinovca, te zaseoka Rujnice, za Donju Pernu, a druga kolona preko Vorkapić Sela, također u pravcu Perne. Među prvima naišli su na *Petra Sokolovića Libana*, koji nije htjeo da bježi. Odlučio je da se bori i da pogine na pragu svoje kuće. Tako je i učinio. Popeo se na tavan i na poziv i pucnjavu ustaša, psujući bacao na njih razni željezni alat. Ubili su ga, kuću opljačkali, ali je tada nisu zapalili.

Rukovodstvo ustanka odlučuje da se ustaše sačekaju i da im se ne dozvoli slobodno kretanje. Na brzinu je izvršena koncentracija ustanika u Donjoj Perni (zaseok Bakićij i tu sačekane ustaše. Iz stotine grla prolomilo se »Juriš - ura«. Iznenađeni masovnošću i snagom ustanika, ustaše su poslije slabog otpora nagnali u bjekstvo. I u Topuskom sve je bilo spremno za bježanje. U ovom pohodu ustaše su uhvatile desetak ljudi, žena i djece iz Vorkapić Sela i pobili ih. Tada je poginuo i ustanik *Milan Čiča* iz Po-

nikvara, a uhvaćen je i ubijen *Pavao Jakšić* iz Pecke, bivši aktivni narednik. *Matiju Ivoševića* ustaše su izbole na nekoliko mjesta i počeli da ga kolju, ali pod iznenadnim naletom ustanika nisu imali vremena da ga usmrte. Kao teški invalid *Matija* i sada živi u Perni.

I treći napad ustaša, 2. avgusta 1941, ustanici hrabro odbijaju iako su tada pošli sa jačim snagama. Upotrebili su i avijaciju i bombardovali položaje ustanika na Poljima. Vjerovatno je to bio prvi borbeni let ustaške avijacije. Međutim, četvrti ustaški napad, potpomognut avijacijom, 3. avgusta, uspeo je slomiti otpor ustanika. Zajedno sa narodom povlače se u Petrovu goru, a ustaše upadaju u prazno selo. Zadržavaju se dva dana, a zatim se povlače u svoje polazne baze.

Umjesto frontalne borbe, pristupilo se formiranju partizanskog odreda Perna. Formiran od boraca dobrovoljaca 8. avgusta 1941, spada među prve partizanske odrede u Kordunu, a prvi na ovome dijelu teritorije Kotara Vrginmosta. Za prvog komandira Odreda izabran je *Bogdan S. Oreščanin*, a političkog delegata *Rade P. Bulat*. Na dan formiranja u Odred je ušlo oko 50 dobrovoljaca. Od naoružanja Odred je imao 3 karabina - mauzer i 1 manliher sa po 20 metaka, 20 lovačkih pušaka, 10 pištolja i oko 20 komada raznog drugog oružja. Sjedište Odreda - logor bilo je u šumi više Gornje Perne u predjelu Kaljuđerca, zvani Kupinjak. Zaključno sa 1941. godinom, u Odredu su osim imenovanih u pregledu nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, poginulih i umrlih boraca i ženskog voda bili i *Miće P. Bakić*, *Božo S. Bogdanović*, *Đuro S. Bogdanović*, *Dragan*

Kuća Miloša Oreščanina sa spomen-pločom gdje se prvi put sastao štab 8. kordunaške udarne divizije

Poslije rata podignuta je spomen-ploča sa natpisom: »Naredbom VK NOV i POJ br. 95 od 22. XI 1942. formirana je 8. NO divizija. Na ovome mjestu sastao se je prvi put štab obje jedinice na čelu sa komandantom drugom VLADIMIROM ČETKOVIĆEM i političkim komesarom ARTUROM TURKULINOM. Ovu spomen-ploču podižu borci i rukovodioci 8. NO udarne divizije zajedno sa narodom Korduna.«

Prvi NOO izabran je 10. oktobra 1941 - *Pero Božić Penja, Miloš Đanković, Stanko Ivošević, Stanko Poštić Cane, Stanko Rkman, Dmitar Roknić*, predsjednik i *Janko Trkulja*. U novembru 1941. godine formirana je i organizacija AFŽ-a i izabran odbor: *Milka Save Božić, Jeka Božić Penjina, Dragica Jovana Kovačević*, tajnica, *Milka Janka Oreščanin, Milka Oreščanin Mičkara, Ana Rkman*, predsjednica i *Milka Janka Vukičević*.

U prvoj polovini decembra 1941. godine u Perni je formiran i ženski vod, odnosno popularno zvana ženska četa, od 16 otresitih i hrabrih devojaka: *Milka Bakić*, rođena 1919. godine iz Čemrnice, *Anka Bulat*, 1923. godine iz Podgorja, *Marija Jakšić*, 1924. godine, iz Batinove Kose, *Jeka Đanković*, 1923. godine, *Bogdanka Kovačević*, 1923. godine, *Anka Oreščanin*, 1924. godine, *Darinka Oreščanin*, 1918. godine, *Nada Oreščanin*, 1921. godine, *Sava Oreščanin*, 1923. godine, *Desanka Poštić*, 1921. godine, *Ljuba Puškar*, 1932. godine, *Dragica Radanović*, 1921. godine iz Maličke, *Sava Radićanin*, 1921. godine, *Ljubica Sokolović*, 1923. godine, *Marija Ulemek*, 1923. godine i *Evica Zlatar*, 1924. godine.

Ovo je bila jedna od dve partizanske jedinice (jedna je bila u Lici) sastavljenih od devojaka 1941. godine na teritoriji Hrvatske. Osnovni zadatak je bio obuka. Samostalno nisu izvodile akcije, već u sastavu partizanskog odreda Perna. Ženski vod ostao je sve do napada na Petrovac 31. marta 1942. Tada je rasformiran, a partizanke su raspoređene - neke u partizanski odred, a neke na teren kao političko-partijski radnici. *Milka*

Obnovljen logor partizanskog odreda Perna

U šumi, više zaseoka Gornja Perna, u toku NOB nalazio se odjeljak centralne partizanske bolnice. Nedaleko od bolnice u Kaluđeru bilo je i groblje. Danas se tu nalazi spomenik sa natpisom: »Pokošeni u boju i tifusom ostadosmo ovdje nas 365 jugoslovenskih partizana na vječnoj straži slobode, bratstva i jedinstva.« Među sahranjenim ima veći broj poginulih i umrlih od tifusa sa teritorije Istre i Slovenačkog primorja, kao i jedan broj Italijana, koji su se nalazili u redovima NOVJ.

Bakić je prva žena u Hrvatskoj koja je završila oficirski kurs. Jedina od žena bila je na prvom oficirskom kursu februara 1942. godine pri GŠH u Gornjem Budačkom.

Život se brzo odvijao i prilagođavao novim ratnim uslovima. Svaki dan donosio je nešto novo, ali 14. septembra 1941. donio je najcrnju novost. Toga dana, ujutro, ustaše iz Topuskog upadaju u centralni deo Perne. Pljačkaju što se potjerati i ponijeti moglo, pale sve što gorjeti može, na najzvjerskiji način uzimaju živote 115 djece, žena i staraca. Evo samo nekoliko primjera tih zvjerstava:

Starca *Janka Kneževića* nagone da pali crkvu, poslije da opljačkaju stoku tjera za Topusko, a potom ga muče da umire u teškim mukama.

Evicu M. Poštić, dijete od 11 mjeseci stavljaju živu pod užarenu pekvu. Ovo je vjerovatno jedinstven primjer od kako ljudi na ovome području žive. Pekva se nalazi u Vojnom muzeju u Beogradu.

Dušana M. Poštića, dijete od godinu dana ubijaju u bašti, a zatim se dozivaju i viču: »još jedan kuronja manje«.

Boju Đ. Radićanin, djevojku od 16 godina, ustaša udara bajonetom u rebra, drugi je u padu dočekuje, pa je tako još živu u zapaljenu kuću bacaju.

Anka J. Roknić, žena 49 godina, da bi zaštitila starce i nejaku djecu koji su se u kući zatekli, hvata se u fizički okršaj sa grupom ustaša. Već sva izbodena, skače na krvnika, ruši ga pod se i bode običnim nožem. Na jauk i zapomaganje priskače drugi ustaša i Anku probada bajonetom. Tu je, zajedno sa ostalima u kući izgorjela. Sin *Marko*, star 8 godina, i kćerka *Dragica*, stara 10 godina, skriveni ispod kreveta spasli su se bježeći kroz dim zapaljene kuće kada su ustaše otišle. Oboje su preživjeli strahote rata.

Evica Roknić, probodena je nožem na tri mjesta i na njenim rukama jedino muško dijete.

Milku M. Roknić, držala su dvojica ustaša, a treći je nabio na bajonet sina *Dušana* od 6 godina, odneo ga i bacio u zapaljenu kuću. Majka se sa ustašama borila, ujedala je grizla zubima, sve dok i nju nisu zaklali i bacili u vatru.

Drugi, teži ustaški zločin, narod sela Perne doživljava, kada i ostali, za vrijeme ustaške ofanzive na Petrovoj gori. Za vrijeme stezanja obruča i u obruču izginulo je 215 ljudi, žena i djece.

Za osam mjeseci (14. septembra 1941.-14. maja 1942), Perna je izgubila 385 svojih stanovnika, koje su ustaše poubijale. Poklano je 170 djece, a ostalo su žene i starci. Do temelja je popaljeno i opljačkano sve što je došlo pod ruku ustašama i sve što je imalo i najmanju upotrebnu vrijednost. Za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive Perna je izgubila još 92 stanovnika. Ostale žrtve su pojedinačne, ili u manjim grupama.

Za vrijeme 4-godišnje borbe Perna je dala 243 aktivna i organizovana učesnika u NOB, od kojih su 73 poginuli kao borci NOV, a 64 su nosioci »Partizanske spomenice 1941«. Neprijatelj je ubio 388 nevinih ljudi, žena i djece, 95 je umrlo od tifusa, a 17 su žrtve rata, ili ukupno Perna je imala 572 mrtvih, od oko 1400 stanovnika koliko ih je bilo uoči rata i 5 koji su osuđeni i strijeljani od strane partizanskog i narodnog suda zbog nediscipline, sabotiranja NOB i neprijateljskog djelovanja. U Perna je formiran prvi partizanski odred, prvi organi narodne vlasti, polaže se prva partizanska zakletva, osnivaju se prve radionice i bolnice, u njoj se prvi put sastao Štab 8. udarne kordunaške divizije, u kući *Miloša Oreščanina Čibe*, jedno vrijeme mjesto boravka GŠH i CK KPH i Štaba 4. korpusa NOVH. Tu je boravio i Čerčilov sin, kao delegat britanske vlade pri GŠH.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **BAKIĆ** Save *ILIJA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, omladinski rukovodilac čete i bataljona, komesar čete, zamjenik i komesar bataljona u 3. bataljonu 1. KPO, 1. brigade 8. divizije i zamjenik komesara 3. brigade 8. divizije.
2. **BAKIĆ** Matije *MILADIN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, delegat voda, zamjenik i komesar" čete i baterije u 3. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
3. **BAKIĆ** Ćire *MILOŠ*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 3. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
4. **BAKIĆ** Miloša *PETAR*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar i komandir voda u 3. bataljonu 1. KPO, jedinicama 8. divizije i Unske-operativne grupe.
5. **BOGDANOVIĆ** Stojana *BOGDANKA*, 1922, Srpkinja, đak gimnazije. U PO Perna od 1941, a zatim u toku rata bila bolničarka u centralnoj vojnoj bolnici u Petrovoj gori, u agit-propu okružnog NOO i u sanitetskom odjeljenju baze Bari - Italija.
6. **BOŽIĆ** Jandre *ĐURO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac 3. bataljona 1. KPO i šef ekonomata Kordunaškog vojnog područja do završetka rata.
7. **BOŽIĆ** Sime *ĐURO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac 3. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
8. **BOŽIĆ** Sime *MARKO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac i delegat voda u 3. bataljonu 1. KPO, upravnik pošte u oslobođenom Topuskom, šef rejonskog obavještajnog centra i opunomoćenik OZN-e.
9. **BOŽIĆ** Miladina *MATIJA*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac 3. bataljona 1. KPO i 2. brigade 8. divizije, a zatim u radionicama Kordunaškog vojnog područja do kraja rata.
10. **BOŽIĆ** Pavia *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, delegat voda, zamjenik komesara čete u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
11. **BOŽIĆ** Ilije *NIKOLA*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, delegat voda, komesar čete i bataljona u 3. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije i opunomoćenik OZN-e Kordunaškog vojnog područja.
12. **BOŽIĆ** Miladina *STANKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, komandir voda, ekonom i zamjenik intendanta brigade u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
13. **ČIĆA** Nikole *ĐURO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete, operativni oficir bataljona i zamjenik komandanta bataljona u 3. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
14. **ČIĆA** Nikole *MILE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar, komandir voda, zamjenik komandira čete i obavještajni oficir bataljona u 3. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije i zamjenik komandanta mjesta u Rakovici i Bosiljevu.
15. **ČIĆA** Sime *STOJAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 3. bataljonu 1. KPO, 2. brigade 8. divizije; sa 7. divizijom bio na Sutjesci, poslije zamjenik komandanta mjesta za srez Brčko, komesar straže u Drinjači i komesar partizanske straže Tuzla.
16. **ĐANKOVIĆ** Sime *MILOŠ*, 1902, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Predsjednik NOO Perna, a zatim borac i intendat u 8. diviziji.
17. **GLUJIĆ** Mile *ĐURO*, 1894, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. do polovine 1942, a zatim stražar i komandir straže pri NOO Perna i općinskom NOO Perna.
18. **KLJAJIĆ** Stojana *LJUBAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941.

19. *KLJAJIĆ* Pavia *MIHAJLO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
20. *KLJAJIĆ* Mihajla *MILOŠ*, 1918, Srbin, zemljoradnik, U PO Perna od 1941. Borac i delegat voda u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
21. *KLJAJIĆ* Mile *MIRKO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac 3. bataljona 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
22. *KOLUNDŽIJA* Pavia *SAVO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
23. *KOVAČEVIĆ* Matije *MIČA*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije. Komandant 1. autopuka JA.
24. *OREŠČANIN* Sime *BOGDAN*, 1916, Srbin, apsolvant prava. Jedan od organizatora ustanka, prvi komandir PO Perna, operativni oficir 1. KPO, komandant 2. KPO, komandant 2. brigade 8. divizije, načelnik operativnog odjeljenja GŠH, načelnik štaba GŠH, komandant 4. korpusa, načelnik odjeljenja Vrhovne komande. Narodni heroj.
25. *OREŠČANIN*, djevojačko *VOJNOVIĆ* Steve *BOJA*, 1919, Srpkinja, zemljoradnica. U PO Perna od 1941. Borac, kuvarica i bolničarka u 3. bataljonu 1. KPO i 13. proleterskoj brigadi.
26. *OREŠČANIN* Petra *GOJKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac i komandir voda u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
27. *OREŠČANIN* Đure *ILIJA*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. do kraja rata pod rukovodstvom NOO radio na podizanju zgrada, zemunica, bolnica i drugih objekata za potrebe NOV i NOO.
28. *OREŠČANIN* Pavia *ILIJA*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Rukovodilac omladine, delegat voda, komesar čete, sekretar SKOJ-a u bataljonu u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije i član rejonskog obavještajnog centra Vrginmost.
29. *OREŠČANIN* Pane *ILINKA*, 1919, Srpkinja, zemljoradnica. Od 1941. do kraja rata organizator omladine, član općinskog komiteta SKOJ-a Perna i kotarskog komiteta SKOJ-a Vrginmost.
30. *OREŠČANIN* Stojana *MILAN*, 1907, Srbin, šumski radnik. U PO Perna od 1941. Od 1942. političko-partijski radnik na terenu, član Okružnog NOO Kordun, sekretar kotarskog komiteta KPH Vrginmost.
31. *OREŠČANIN* Pane *MILOŠ*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, delegat voda i informativni oficir odreda u 3. bataljonu 1. KPO, a poslije referent i šef građevinske sekcije Kordunaškog vojnog područja.
32. *OREŠČANIN* Milana *MIRKO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 3. bataljonu 1. KPO, 2. brigade 8. divizije i jedinica PPK.
33. *OREŠČANIN* Pere *NADA*, 1921, Srpkinja, đak gimnazije. U PO Perna od 1941. Borac, bolničarka, član agit-prop odjela brigade i divizije u 3. bataljonu 1. KPO, 1. brigade 8. divizije, nastavnik partijskih kurseva OK KPJ Karlovac i član kotarskog komiteta KPJ Vrginmost.
34. *OREŠČANIN* Đure *PERO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, omladinski rukovodilac u četi i bataljonu u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije, školovan u SSSR, rat završio kao pilot.
35. *OREŠČANIN* Jove *PERO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije, posle ranjavanja u Kordunaškom vojnom području.

36. *OREŠČANIN* *Parie SAVA*, 1923, Srpkinja, zemljoradnica. U PO Perna od 1941. Borac, delegat voda u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije, a zatim radi na terenu sa omladinom, na lečenju u Italiji i komesar bolničke jedinice.
37. *OREŠČANIN* *Nikole SIMO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac i kurir u 3. bataljonu 1. KPO, stražar i radnik u pozadinskim vojnim ustanovama.
38. *OREŠČANIN* *Pere SLAVKA*, 1925, Srpkinja, đak gimnazije. U PO Perna od 1941. Borac i bolničarka u 3. bataljonu 1. KPO, od 1942. bolničarka u centralnoj vojnoj bolnici u Petrovoj gori.
39. *OREŠČANIN* *Mile STEVAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar i komandir voda u 3. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
10. *POPOVIČ* *Nikole MILAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac i komandir voda u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
11. *POŠTIĆ* *Stanka DESANKA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. U PO Perna od 1941. Borac i radiotelegrafista u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
- 2. *POŠTIĆ* *Stanka MAKSIM*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac u 3. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije do 1943. a zatim u organima narodne vlasti Perna.
3. *PUŠKAR* *Mile DRAGAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac u 3. bataljonu 1. KPO, 2. brigade, 8. divizije i prištapskim jedinicama 4. korpusa.
4. *PUŠKAR* *Đure LJUBA*, 1924, Srpkinja, zemljoradnica. Za NOP radi od 1941. Član općinskog NOO Perna, predsjednica kotarskog odbora USAOH-a Vrginmost, i okružnog odbora USAOH-a Karlovac.
5. *PUŠAR* *Sime MIRKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
5. *PUŠKAR* *Ilije SA VO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar i komandir voda u 3. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
7. *RADIČANIN* *Vuje PAVAO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac 3. bataljona 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
- . *RADIČANIN* *Nikole SAVA*, 1921, Srpkinja, zemljoradnica. Od 1941. borac, kurir u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
- i. *RKMAN* *Teodora DUŠAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Jedan od organizatora ustanka i delegat PO Perna, a zatim komandir čete u 3. bataljonu 1. KPO, komesar bataljona u 1. KPO i zamjenik komesara 1. KPO, komesar Kordunaškog vojnog područja, član i predsjednik NOO za okrug Karlovac.
- . *ROKNIĆ* *Pavia MILE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar, delegat, obavještajni oficir 3. bataljona 1. KPO, 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
- . *ROKNIĆ* *Save MILE*, 1913, Srbin, krojač. U PO Perna od 1941. Borac, desetar i komandir voda u 3. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
- . *ROKNIĆ* *Save PAVAO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna stupio 1941. Borac, desetar i komandir voda u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
- . *ROKNIĆ* *Dmitra PERO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, sekretar SKOJ-a, delegat voda, komesar čete, podoficirskog kursa i bataljona u 3. bataljonu 1. KPO, 2. brigade 8. divizije i jedinici 4. korpusa.
- . *ROKNIĆ* *Miloša PERO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, delegat voda, zamjenik i komesar čete u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
- . *ROKNIĆ* *Đurđa SA VA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar i komandir voda u 3. bataljonu 1. KPO, u komandi KPO i Unskoj operativnoj grupi.

56. *TARBUK* Save *BOŽO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac u 3. bataljonu 1. KPO i obučar u radionici Kordunaškog vojnog područja.
57. *TRKULJA* Jovana *LJUBAN*, 1907, Srbin, lugar. U PO Perna od 1941. Poslije ranjavanja kao borac 3. bataljona 1. KPO ostao u pozadinskim vojnim ustanovama - skladištar.
58. *TRKULJA* Save *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac 3. bataljona 1. KPO i šef telefonske centrale GŠH.
59. *TRKULJA* Jovana *SAVO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, deseteri komandir voda u 3. bataljonu 1. KPO, 8. divizije i jedinici PPK.
60. *ZLATAR* Save *DUŠAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, komandir voda i čete, i informativni oficir bataljona: u 3. bataljonu 1. KPO, 2. brigade 8. divizije i tenkovskom bataljonu 4. korpusa.
61. *ZLATAR* Miloša *MARKO*, 1921, Srbin, trgovački pomoćnik. 1941. stupio u 2. bataljon 2. KPO, a zatim bio borac, magacioner i ekonom u Kordunaškom i Bihaćkom vojnom području i pomoćnim jedinicama 4. korpusa.
62. *ZLATAR* Maksima *MATIJA*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar i komandir voda u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
63. *ZLATAR* Maksima *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, delegat voda i komandir čete u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.
64. *ZLATAR* Save *NIKOLA*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1941. Borac, desetar, komandir voda i zamjenik komandira čete u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigade 8. divizije.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *BAKIĆ* Gaje *ĐURO*, 1921, Srbin, bačvar. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo septembra 1943. kod Otočca, kao politički komesar čete 2. brigade 8. divizije.
2. *BAKIĆ* Petra *MATIJA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo marta 1943. kod Vrhovina, kao vodnik 2. brigade 8. divizije.
3. *BAKIĆ* Save *MILAN*, 1922, Srbin, krojač. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo februara 1943. u Žumberku, kao zamjenik političkog komesara čete 13. proleterske brigade.
4. *BAKIĆ* Jovana *SAVO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Pecka od 19.8. 1941. Poginuo 1.3. 1943. kod Vranograča kao borac 3. bataljona 1. KPO.
5. *BAKIĆ* Matije *STEVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1. 12. 1941. Poginuo 1. 1. 1945. kod Vaganca, kao vodnik 2. brigade 8. divizije.
6. *BAKIĆ* Jovana *STOJAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Od 20. 6. 1942. u 3. bataljonu 1. KPO. Poginuo 8. 12. 1943. kod Donje Dubrave, kao borac 2. brigade 8. divizije.
7. *BOŽIĆ* Pavia *DRAGAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Od 11.8. 1943. u 2. brigadi 8. divizije. Poginuo 21.9. 1943. kod Trošmarija kao borac iste brigade.
8. *BOŽIĆ* Dure *DRAGICA*, 1917, Srpkinja, zemljoradnica. Izbjegla od ustaškog terora 1941. u Soko Banju. Radila za NOP, otkrivena i ubijena od četnika 25. 9. 1944. u Sokobanji - Srbija.
9. *BOŽIĆ* Miladina *MILAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao od ustaškog terora 1941. zajedno sa suprugom Dragicom u Soko Banju. Radio za NOP, otkriven i zajedno sa suprugom ubijen od četnika 25. 9. 1944. u Soko Banji - Srbija.

10. **BOŽIĆ** Ilije *PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Umro od tifusa 11. 5. 1943. u PERNI kao odbornik mjesnog NOO.
11. **BOŽIĆ** PAVIA *SAVO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1. 10. 1941. Poginuo 20. 11. 1944. kod Travnika kao komandir čete 13. proleterske brigade.
12. **ČIČA** Stojana *SAVO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 10. 1942. Zarobljen od Nijemaca kao borac 16. brigade 7. divizije 13. 2. 1943. u Bosni, i ubijen od ustaša u logoru u Zemunu.
13. **ČIČA** Vuje *SIMO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 10. 1941. Umro od tifusa 25. 3. 1943. u PERNI kao vodnik 2. brigade 8. divizije.
14. **ČIČA** Miloša *STANKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Malička od 25. 8. 1941. Poginuo 18. 1. 1945. kod Vaganca, kao komandir čete 2. brigade 8. divizije.
15. **ĐANKOVIĆ** Miloša *DUŠAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo 16. 2. 1944. kod Vaganca, kao borac 2. brigade 8. divizije.
16. **ĐANKOVIĆ** Nikole *JOVAN*, 1895, Srbin, zemljoradnik. U NOP od septembra 1941. Bio tajnik seoskog NOO. Umro od tifusa aprila 1943. kao tajnik općinskog NOO Perna.
17. **FUŠTAR** Sime *BOŽO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Ranjen 31. 3. 1942. u Petrovoj gori, kao borac 3. bataljona 1. KPO i istog dana podlegao ranama.
18. **HALAVANJA** Vuje *BOŽO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 15. 9. 1941. Poginuo avgusta 1943. u Perjasici, kao vodnik 2. brigade 8. divizije.
19. **HALAVANJA** Vuje *ŽARKO*, 1923, Srbin, đak trgovačke škole. U PO Perna od 15. 9. 1941. Poginuo juna 1943. na Sutjesci kao borac 7. divizije.
- »0. **IVOŠEVIĆ** Stanka *BOGDAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 9. 1942. Poginuo 11. 3. 1945. kod Saborskog, kao borac 2. brigade 8. divizije.
- ! 1. **IVOŠEVIĆ** PAVIA *DRAGAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 9. 1942. Poginuo 21. 10. 1943. kod Plaškog kao borac 1. brigade 8. divizije.
2. **IVOŠEVIĆ** Miloša *MILAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Od 3. 2. 1942. u 3. bataljonu 1. KPO. Poginuo 13. 10. 1942. kod Skakavca kao borac 2. brigade 8. divizije.
3. **IVOŠEVIĆ** Stanka *STOJAN*, 1925, Srbin, krojač u Zaječaru. U NOV od 20. 1. 1942. Poginuo juna 1943. na Sutjesci, kao borac 1. proleterske divizije.
4. **KLJAJIĆ** Miče *ĐURO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo 12. 6. 1944. u Furjanu kod Slunja kao borac 6. čete bataljona PPK.
5. **KLJAJIĆ** Mile *MIRKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Od 22. 3. 1942. u 3. bataljonu 1. KPO. Poginuo kao borac 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
6. **KLJAJIĆ** Matije *PAVAO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije maja 1943. kod Generalskog Stola i nakon dva mjeseca podlegao ranama u PERNI.
7. **KLJAJIĆ** Mile *STANKO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 12. 1941. Poginuo 23. 7. 1943. u Buhači kod Velike Kladuše kao desetar 2. brigade 8. divizije.

28. *KNEŽEVIĆ* Matije *PAVAO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Septembra 1942. stupio u 2. brigadu 8. divizije. Ranjen kao borac iste brigade januara 1943. kod Veljuna i podlegao ranama aprila 1943. u Perni.
29. *KOLUNDŽIJA* Pavia *DUŠAN*, 1917, Srbin, krojač. U PO Perna od 10.8. 1941. Poginuo oktobra 1943. kod Gornje Dubrave, kao borac 3. brigade 7. divizije.
30. *KOVAČEVIĆ* Teodora *ILIJA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-ustanik-roguljaš 3. 8. 1941. iznad sela Perne u borbi protiv ustaša.
31. *KOVAČEVIĆ* Ilije *MILAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 16.5. 1942. Poginuo 4. 4. 1943. kod Brloga - Lika, kao borac 1. brigade 8. divizije.
32. *OREŠČANIN* Petra *DUŠAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 6. 1942. Ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije 2. 1. 1943. kod Krašića i podlegao ranama u bolnici - Petrova gora.
33. *OREŠČANIN* Pavia *JANKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo 13. 5. 1942. u Petrovoj gori kao mehaničar puškarske radionice.
34. *OREŠČANIN* Vuje *MILE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo 9. 5. 1942. u Petrovoj gori, kao borac 3. bataljona 1. KPO.
35. *OREŠČANIN* Mile *MILIVOJ*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora, kao borac 3. bataljona 1. KPO.
36. *OREŠČANIN* Stanka *PETAR*, 1894, Srbin, zemljoradnik. U NOP od septembra 1941. Umro od tifusa aprila 1943. kao odbornik općinskog NOO Perna.
37. *POPOVIĆ* Vuje *PETAR*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od septembra 1941. Poginuo septembra 1943. kod Otočca, kao borac 2. brigade 8. divizije.
38. *POŠTIĆ* Stanka *LAZO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 6. 1942. Poginuo 14. 12. 1942. kod Čemernice kao borac 2. brigade 8. divizije.
39. *POŠTIĆ* Stanka *MILAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Ranjen (četiri puta) kod Perušića, kao zamjenik komandanta 1. bataljona 2. brigade 8. divizije i zaklan kao ranjenik od ustaša 18. 10. 1943. u partizanskoj bolnici u Otočcu.
40. *POŠTIĆ* Marka *MILE*, 1918, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo kao komandant pratećeg bataljona 8. divizije 6. 9. 1943. kod Gospića.
41. *POŠTIĆ* Marka *MIRKO*, 1913, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. Član rukovodstva ustanka u Perni, komandir Radonjske čete. Poginuo kao komandant 1. bataljona 1. KPO 21. marta 1942. na Brezovoj Glavi, kod Tušilovića. Proglašen za narodnog heroja.
42. *POŠTIĆ* Stevana *MIRKO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 12. 1941. Izvršio samoubistvo 9. 5. 1945. kao vodnik komande mesta Topusko, zbog toga što je nehotice ubio Stojana Roknića.
43. *POŠTIĆ* Miloša *NEDEUKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Utopio se u rijeci Glini 1. 4. 1942. kod Starog Sela, kao borac 3. bataljona 1. KPO.
44. *POŠTIĆ* Mirka *SAVO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Oboleo od TBC kao borac 3. bataljona 1. KPO, povlačio se sa ranjenicima i tifusarima za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive i poginuo u 5. neprijateljskoj ofanzivi juna 1943. na Sutjesci.

45. *PUŠKAR* Save *ĐURO*, 1896, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo kao borac komande mjesta Vrginmost 21.1. 1943. kod Vrginmosta.
46. *PUŠKAR* Stevana *MILAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 6. 1942. Poginuo 12. 6. 1944. u Furjanu kod Slunja kao borac 6. čete bataljona PPK.
47. *RADIČANIN* Nikole *MIRKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo 26. 4. 1945. kod Primišlja kao borac 1. brigade 8. divizije.
48. *RADIČANIN* Mirka *NIKOLA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 11. 1941. Poginuo avgusta 1944. u Žumberku kao vodnik 1. brigade 8. divizije.
49. *RKMAN* Pavia *MIRKO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo 26. 5. 1944. od čerkeza kod Čemernice, kao politički komesar četa 1. brigade 8. divizije kada je došao na teren kotara Vrginmosta kao politički radnik.
50. *RKMAN* Pavia *STANKO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo 20. 9. 1943. kod Musulinskog potoka, kod Ogulina kao politički delegat voda 2. brigade 8. divizije.
51. *ROKNIĆ* Save *DUŠAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 1. 10. 1941. Poginuo 1. 5. 1942. u Peckoj kao borac 3. bataljona 1. KPO.
52. *ROKNIĆ* Stojana *JANKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo 12. 11. 1942. kod Bučice, kao borac 2. brigade 8. divizije.
53. *ROKNIĆ* Riste *LJUBAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo 21.1. 1945. kod Vaganca kao borac 2. brigade 8. divizije.
54. *ROKNIĆ* Maksima *MATIJA*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Od septembra 1941. stražar pri općinskom NOO Perna. Umro od tifusa 1. 5. 1943. u Perna kao stražar.
55. *ROKNIĆ* Đure *MILAN*, 1925, Srbin, krojač. U NOV od 20. 6. 1942. Poginuo 13. 12. 1943. kod Crevarske Strane kao borac 1. brigade 8. divizije.
56. *ROKNIĆ* Dmitra *MILOŠ MIĆO*, 1924, Srbin, grafički radnik. U PO Perna stupio 8. 8. 1941. Poginuo 7. 6. 1942. u Topuskom kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO.
57. *ROKNIĆ* Đure *SAVO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 22. 1. 1943. Poginuo juna 1943. na Sutjesci, kao borac 16. brigade 7. divizije.
58. *SOKOLOVIĆ* Mile *ILIJA*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od septembra 1942. Poginuo decembra 1942. kod Mošćenice, kao borac 2. brigade 8. divizije.
59. *SOKOLOVIĆ* Stevana *LJUBICA*, 1923, Srkinja, đak gimnazije. U PO Perna od novembra 1941. Poginula kao referent sanitetskog bataljona 16. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
30. *SOKOLOVIĆ* Matije *STEVAN*, 1899, Srbin, željezničar. U NOV od septembra 1942. Umro od tifusa maja 1943. u Blatima - Lika, kao pisar u školi 2. brigade 8. divizije.
31. *TRKULJA* Rade *DUŠAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 6. 1942. Poginuo 10.5.1943. kod Gospića, kao borac 3. brigade 8. divizije.
32. *TRKULJA* Đure *MILOŠ*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1941. Poginuo 2. 1. 1943. kod Krašića, kao borac 1. brigade 8. divizije.

63. *TRKULJA* Vuje *MILOŠ*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo 15. 4. 1945. kod Primišlja kao borac 2. brigade 8. divizije.
64. *TRKULJA* Milivoje *MIRKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo 1.1. 1945. kod Vaganca, kao borac 2. brigade 8. divizije.
65. *TRKULJA* Dragana *RADE*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Umro od tifusa 25. 5. 1943. u Perni kao borac 2. bataljona 1. KPO.
66. *TRKULJA* Dure *RADE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 17. 6. 1942. Poginuo 20. 1. 1944. kod Blata - Lika, kao borac 3. brigade 8. divizije.
67. *TRKULJA* Dragana *OSTOJA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 11. 1941. Poginuo 14. 5. 1942. u Petrovoj gori, kao borac 3. bataljona 1. KPO.
68. *ULEMEK* Mile *MARIJA*, 1923, Srkinja, zemljoradnica. U NOV od 1. 12. 1941. Poginula juna 1943. kod Barikovića, kao komandir voda 3. brigade 8. divizije.
69. *ULEMEK* Mile *MARKO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo aprila 1942. kod Knina, kao borac 1. proleterskog bataljona Hrvatske.
70. *ULEMEK* Mile *RADE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1943. Poginuo avgusta 1945. kod Čemernice kao stražar logora prilikom pokušaja bjekstva od ustaša.
71. *ZLATAR* Miloša *ĐURO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20.9. 1942. Poginuo 20.10. 1943. kod Josipdola, kao borac 2. brigade 8. divizije.
72. *ZLATAR* Stojana *EVICA*, 1924, Srkinja, zemljoradnica. U NOV od 1.12. 1941. Poginula marta 1943. kod Ramljana u Lici, kao borac 2. brigade 8. divizije.
73. *ZLATAR* Stojana *JOVICA*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna od 10. 8. 1941. Poginuo aprila 1942. kod Knina, kao vodnik 1. proleterskog bataljona Hrvatske, spasavajući svoga druga i komšiju ranjenog Marka Ulemeka.*

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *BAKIĆ* Pavia *ANKA*, 1938, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
2. *BAKIĆ* Dušana *BOSILJKA*, 1937, Srkinja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
3. *BAKIĆ* Dure *DRAGAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
4. *BAKIĆ* Mile *DRAGICA*, 1909, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
5. *BAKIĆ* Petra *DRAGICA*, 1917, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
6. *BAKIĆ* Stevana *DRAGICA*, 1907, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
7. *BAKIĆ* Pavia *ĐURO*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
8. *BAKIĆ* Dure *EVICA*, 1910, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.

*) *Marko Ulemek* i *Jovica Zlatar* su zemljoradnici - seljaci iz sela Perne, a ne radnici iz Zagreba, kako to piše *Maio Horvatić* u knjizi »Po drugi put rođeni«, Zagreb 1976, str. 33.

3. *BAKIĆ* Petra *ILIJA*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
10. *BAKIĆ* Miloša *JANKO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
11. *BAKIĆ* Petra *JEKA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
12. *BAKIĆ* Janka *JOKA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
13. *BAKIĆ* Nikole *JEKA*, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
14. *BAKIĆ* Miloša *JOVAN*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
15. *BAKIĆ* Jovana *KATA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
16. *BAKIĆ* Petra *KATA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
17. *BAKIĆ* Stanka *MARIJA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
18. *BAKIĆ* Miladina *MATIJA*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
19. *BAKIĆ* Matija *MILICA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
20. *BAKIĆ* Pane *MILICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša maja 1942. u Maličkoj.
21. *BAKIĆ* Gaje *MILKA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Perni.
22. *BAKIĆ* Miladina *MILKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
23. *BAKIĆ* Save *MILKA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
24. *BAKIĆ* Đurđa *MILOŠ*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
25. *BAKIĆ* Jovana *MILOŠ*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 4. 1942. u Topuskom.
26. *BAKIĆ* Save *MILOŠ*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 8. 1941. u Petrovoj gori.
27. *BAKIĆ* Miloša *NIKOLA*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- >8. *BAKIĆ* Stevana *NIKOLA*, 1868, Srbin, zemljoradnik, Ubijen od ustaša 7. 8. 1941. u Perni.
- !9. *BAKIĆ* Pavia *PAVAO*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
50. *BAKIĆ* Dušana *PETAR*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
- !1. *BAKIĆ* Pavia *PETAR*, 1936, Srbin, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
32. *BAKIĆ* Jovana *PETAR*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
33. *BAKIĆ* Miloša *RUŽICA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14.9.1941. u Perni.
34. *BAKIĆ* Pavia *RUŽICA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14.9. 1941. u Perni.
35. *BAKIĆ* Petra *RUŽICA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 8. 1941. u Perni.
36. *BAKIĆ* Miloša *SAVA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
37. *BAKIĆ* Pavia *S/i VA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
38. *BAKIĆ* Pane *SAVA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
39. *BAKIĆ* Jovana *SIMO*, 1941, Srbin, dijete (star mjesec dana). Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
10. *BAKIĆ* Pane *SIMO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.

41. *BAKIĆ* Jovana *STANICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
42. *BAKIĆ* Miladina *STEVAN*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
43. *BAKIĆ* Miloša *STEVAN*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
44. *BAKIĆ* Pavia *STOJAN*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
45. *BOŽIĆ* Stevana *ANKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
46. *BOŽIĆ* Jovana *DRAGICA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
47. *BOŽIĆ* Stevana *DUŠAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. u Perni.
48. *BOŽIĆ* Oure *JANDRE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
49. *BOŽIĆ* Petra *MARICA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
50. *BOŽIĆ* Đure *MILOŠ*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
51. *BOŽIĆ* Stanka *MILAN*, 1933, Srbin, dijete. Zaklan od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
52. *BOŽIĆ* Petra *MILE*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. u Perni.
53. *BOŽIĆ* Dušana *NIKOLA*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21.1. 1943. u Perni.
54. *BOŽIĆ* Stanka *OSTOJA*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
55. *BOŽIĆ* Đure *NIKOLA*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
56. *BOŽIĆ* Stevana *PETAR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21.1. 1943. u Perni.
57. *BOŽIĆ* Dmitra *SIMO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 16. 9. 1941. u Perni.
58. *BOŽIĆ* Jovana *STANICA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13.5. 1942. u Petrovoj gori.
59. *BOŽIĆ* Pavia *VASILJA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 21. 1. 1943. u Perni.
60. *ČIČA* Đure *BOŽICA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
61. *ČIČA* Sime *BRANKO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
62. *ČIČA* Stanka *DRAGICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
63. *ČIČA* Stanka *JELENA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
64. *ČIČA* Petra *KATA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
65. *ČIČA* Sime *LJUBICA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
66. *ČIČA* Sime *MILICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
67. *ČIČA* Mile *NEVENKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
68. *ČIČA* Sime *NEVENKA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
69. *ČIČA* Nikole *PETAR*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
70. *ČIČA* Đure *RUŽICA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Maličkoj.
71. *ČIČA* Stojana *SAVA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena u zbjegu od Nijemaca 16.2. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
72. *ČIČA* Nikole *STOJAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Uхваćen od Nijemaca u zbjegu 16. 2. 1943. kod Drvara, odveden i ubijen od ustaša u logoru Zemun.

73. ČIČA Nikole *VUJO*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
74. ĐANKOVIĆ Mile *DRAGICA*, 1942, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
75. ĐANKOVIĆ Stojana *EVICA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 5. 1942. u Petrovoj gori.
76. ĐANKOVIĆ Jove *MILKA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 3. 1942. u Crnom Potoku.
77. ĐANKOVIĆ Stojana *NIKOLA*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
78. ĐANKOVIĆ *Jarika SAVA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
79. ĐANKOVIĆ Jovana *STEVAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 5. 1942. u Perni.
80. ĐANKOVIĆ *STOJAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 5. 1942. u Petrovoj gori.
81. *FUŠTAR* Dragana *LJUBAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
82. *FUŠTAR* Bože *SIMO*, 1941, Srbin, dijete. Zaklan od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
83. *FUŠTAR* Dragana *SLAVKO*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
84. *IVOŠEVIĆ* Ilije *DRAGICA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
85. *IVOŠEVIĆ* Milana *DUŠANKA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
86. *IVOŠEVIĆ* Sime *LJUBAN*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
87. *IVOŠEVIĆ* Nikole *MARIJA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
88. *IVOŠEVIĆ* Ilije *MIĆO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Perni-Mokro Polje.
89. *IVOŠEVIĆ* Matije *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 9. 5. 1942. u Petrovoj gori.
90. *IVOŠEVIĆ* Stojana *MILAN*, 1929, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
91. *IVOŠEVIĆ* Miloša *SIMO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
92. *IVOŠEVIĆ* Pavia *MILE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Perni.
93. *IVOŠEVIĆ* Sime *MILE*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
94. *IVOŠEVIĆ* Nikole *MILKA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 2. 8. 1941. u Perni.
95. *IVOŠEVIĆ* Milana *MILOŠ*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
96. *IVOŠEVIĆ* Mile *NIKOLA*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
97. *IVOŠEVIĆ* Petra *NIKOLA*, 1912, Srbin, trgovac. Ubijen od ustaša 14. 5. 1941. u Prekopi kod Glino.
98. *IVOŠEVIĆ* Sime *PAVA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Perni.
99. *IVOŠEVIĆ* Pavia *SIMO*, 1916, Srbin, krojač. Ubijen od ustaša 14. 5. 1941. u Prekopi kod Gline.
100. *IVOŠEVIĆ* Mile *STANICA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.

101. JANJANIN Ljubana MACA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
102. KLJAJIĆ Mile BOJA, 1917, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
103. KLJAJIĆ Mile BOJA, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 8. 1941. u Peckoj.
104. KLJAJIĆ Matije ĆIRO, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
105. KLJAJIĆ Sime DANICA, 1917, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
106. KLJAJIĆ Matije DRAGAN, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Perni.
107. KLJAJIĆ Ćire DRAGICA, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
108. KLJAJIĆ Mihajla JOVAN, 1884, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 13.5.1942. u Petrovoj gori.
109. KLJAJIĆ Petra KATA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Izbodena nožem od ustaša 14. 9. 1941. u Perni, a ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
110. KLJAJIĆ Ćire LJUBICA, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
111. KLJAJIĆ Stevana LJUBICA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
112. KLJAJIĆ Ćire MARKO, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
113. KLJAJIĆ Pavia MILA, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Perni.
114. KLJAJIĆ Ćire MILE, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
115. KLJAJIĆ Jovana MILE, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 8. 1941. u Petrovoj gori.
116. KLJAJIĆ Mile MILICA, 1928, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 8. 1941. u Peckoj.
117. KLJAJIĆ Đure MILKA, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
118. KLJAJIĆ Marka MILKA, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
119. KLJAJIĆ Steve MIKA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
120. KLJAJIĆ Steve MILKA, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
121. KLJAJIĆ Pavia PAVA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Izašla iz zemunice i rekla ustašama: »Nemojte me braćo ubiti, daću vam dukate«. Oni su joj rekli: »Nećemo te ubiti, već zaklati«. Zaklana od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
122. KLJAJIĆ Matije PETAR, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21.1. 1943. u Perni.
123. KLJAJIĆ Matije PETAR, 1942, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. u Petrovoj gori.
124. KLJAJIĆ Mile RUŽICA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
125. KLJAJIĆ Stevana STANICA, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
126. KLJAJIĆ Ćire STEVO, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša zajedno sa djetetom Vujom 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
127. KNEŽEVIĆ Vuje DRAGICA, 1917, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša zajedno sa djetetom Vujom 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.

128. *KNEŽEVIĆ* Jandre *JANKO*, 1865, Srbin, zemljoradnik. Prisiljen od ustaša 14. 9. 1941. da im goni opljačkano stoku iz Perne i ubijen 15. 9. 1941. u Topuskom.
129. *KNEŽEVIĆ* Gaje *JUUKA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12.5. 1942. u Petrovoj gori.
130. *KNEŽEVIĆ* Matije *MARA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
131. *KNEŽEVIĆ* Marka *MATIJA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
132. *KNEŽEVIĆ* Petra *MILICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Po povratku iz zbjega iz Bosne uhvaćena 24. 2. 1943. kod Sertić Poljane i ubijena od ustaša u zatvoru u Ogulinu.
133. *KNEŽEVIĆ* Petra *MILKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
134. *KNEŽEVIĆ* Vuje *MILKA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
135. *KNEŽEVIĆ* Jandre *S/41/A* 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
136. *KNEŽEVIĆ* Matije *VUJO*, 1941, Srbin, dijete (star 9 mjeseci). Ubijen zajedno sa majkom Dragicom od ustaša 10. 5, 1942. u Petrovoj gori.
137. *KOVAČEVIĆ* Miloša *ĐURO*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
138. *KOVAČEVIĆ* Miloša *MACA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
139. *KOVAČEVIĆ* Miloša *MATIJA*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 8. 1941. na Mehinom Stanju kod Velike Kladuše.
140. *KOVAČEVIĆ* Mihajla *MILOŠ*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen u zbjegu februara 1943. od Nijemaca kod Drvara i ubijen od ustaša u logoru u Zemunu.
141. *MILJANOVIĆ* *PETAR*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 4. 8. 1941. u Perni.
142. *OREŠČANIN* Mile *ANKA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
143. *OREŠČANIN* Sime *DANICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
144. *OREŠČANIN* Bože *DARINKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
145. *OREŠČANIN* Bože *DUŠAN*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
146. *OREŠČANIN* Milivoja *ĐURO*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
147. *OREŠČANIN* Bože *ILIJA*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
148. *OREŠČANIN* Mile *ILIJA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
149. *OREŠČANIN* Miloša *ILINKA*, rođena 6.4.1942. u zbjegu u selu Rujiška kod Grmeča. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori po povratku iz zbjega.
- i 50. *OREŠČANIN* Ilije *JOVO*, 1900, Srbin, finans u Dvoru na Uni. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dvoru na Uni.
151. *OREŠČANIN* Stojana *KATA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.

152. **OREŠČANIN** Milivoja **LJUBAN**, 1941, Srbin, dijete. Zaklan od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
153. **OREŠČANIN** Đure **LJUBICA**, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
154. **OREŠČANIN** Milana **LJUBICA**, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
155. **OREŠČANIN** Mile **LJUBICA**, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
156. **OREŠČANIN** Ljubana **MARICA**, 1942, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 7. 1943. u Petrovoj gori.
157. **OREŠČANIN** Stevana **MARIJA**, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13.5. 1942. u Petrovoj gori.
158. **OREŠČANIN** Stojana **MARIJA**, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
159. **OREŠČANIN** Ljubana **MARKO**, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
160. **OREŠČANIN** Stanka **MILA**, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
161. **OREŠČANIN** Mile **MILADIN**, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
162. **OREŠČANIN** Mile **MILAN**, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
163. **OREŠČANIN** Miloša **MILAN**, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
164. **OREŠČANIN** Teodora **MILE**, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
165. **OREŠČANIN** Ilije **MILICA**, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
166. **OREŠČANIN** Bože **MILKA**, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
167. **OREŠČANIN** Ilije **MILKA**, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca u zbjegu kod Drvara 16. 2. 1943. za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
168. **OREŠČANIN** Mile **MILINKA**, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Perni.
169. **OREŠČANIN** Marka **MILINKA**, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
170. **OREŠČANIN** Mile **MILJA**, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
171. **OREŠČANIN** Milivoja **MILOŠ**, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
172. **OREŠČANIN** Mile **PANE**, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
173. **OREŠČANIN** Bože **PAVAO**, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13.5. 1942. u Petrovoj gori.
174. **OREŠČANIN** Đure **PAVAO**, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Perni.
175. **OREŠČANIN** Milana **PETAR**, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12.5.1942. u Petrovoj gori.

176. *OREŠČANIN* Mile *PETAR*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
177. *OREŠČANIN* Mile *SLAVKO*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
178. *OREŠČANIN* Steve *SLAVKO*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
179. *OREŠČANIN* Ilije *STANICA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 3. 8. 1941. u Perni.
180. *OREŠČANIN* Mile *STOJAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
181. *PAJIĆ* Ilije *MILIKA*, 1941, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
182. *POPOVIĆ* Matije *BOJA*, 1902, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10.5.1942. u Petrovoj gori.
183. *POPOVIĆ* Sime *LUKA*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 5. 1942. u Petrovoj gori.
184. *POPOVIĆ* Sime *MARIJA*, 1912, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
185. *POPOVIĆ* Petra *MUKA*, 1935, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 10.5. 1942. u Petrovoj gori.
186. *POPOVIĆ* Teodora *NIKOLA*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
187. *POPOVIĆ* Nikole *PAJO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
188. *POPOVIĆ* Nikole *SAVA*, 1923, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
189. *POŠTIĆ* Mirka *BOGDANKA*, 1935, Srpkinja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
190. *POŠTIĆ* Milana *DUŠAN*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
191. *POŠTIĆ* Matije *EVICA*, 1940, Srpkinja, dijete. Živa stavljena pod užarenu pekvu na ognjište i pečena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni. Pekva se nalazi u Vojnom muzeju u Beogradu.
192. *POŠTIĆ* Nikole *EVICA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
93. *POŠTIĆ* Matije *KATA*, 1886, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
94. *POŠTIĆ* Sime *KATA*, 1894, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
95. *POŠTIĆ* Đure *LJUBAN*, 1933, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša u zapaljenoj školi 14. 9. 1941. u Perni.
96. *POŠTIĆ* Sime *LJUBICA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9.1941. u Perni,
97. *POŠTIĆ* Matije *MAKSIM*, 1863, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
98. *POŠTIĆ* Pavia *MARKO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 10. 3. 1943. u Suvaju u Bosni, u zbjegu za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
99. *POŠTIĆ* Stanka *MARTA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9, 1941. u Perni.
- 00. *POŠTIĆ* Pavia *MATIJA*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 10. 3. 1943. u Suvaju u Bosni, u zbjegu za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
- :01. *POŠTIĆ* Mirka *MILKA*, 1932, Srpkinja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14.9.1941. u Perni.
02. *POŠTIĆ* Pane *MILKA*, 1918, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša i bačena u zapaljenu kuću 14. 9. 1941. u Perni.

203. *POŠTIĆ* Pavia *MILOŠ*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 4. 1942. u Podgorju.
204. *POŠTIĆ* Pavia *NIKOLA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen do ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
205. *POŠTIĆ* Đure *PAVAO*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
206. *POŠTIĆ* Ilije *PAVAO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 10. 3. 1943. u Suvaju, u Bosni, u zbjegu za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
207. *POŠTIĆ* Mirka *PAVAO*, 1941, Srbin, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
208. *POŠTIĆ* Nikole SA VA, 1880, Srkinja, zemljoradnica. Majka narodnog heroja *Mirka Poštića*. Izbodena bajonetom od ustaša 14. 9. 1941. u Perni i podlegla ranama 20. 4. 1942. u zbjegu u Petrovoj gori.
209. *POŠTIĆ* Mirka *STEVO*, 1942, Srbin, dijete (star 1 mjesec). Ubijen od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
210. *POŠTIĆ* Matije *ŽIVANKA*, 1939, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
211. *PRIJIĆ* Pavia *EVICA*, 1860, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
212. *PRIJIĆ* Miloša *KIKA*, 1888, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 21. 1. 1943. u Perni.
213. *PUŠKAR* Đure *ANKA*, 1940, Srkinja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
214. *PUŠKAR* Đure *DRAGICA*, 1933, Srkinja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
215. *PUŠKAR* Đure *DUŠAN*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
216. *PUŠKAR* Miloša *ILJA*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
217. *PUŠKAR* Đure *LJUBAN*, 1936, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša u kući *Miloša Roknića* 14. 9. 1941. u Perni.
218. *PUŠKAR* Đure *MARKO*, 1934, Srbin, dijete, blizanac sa Milanom. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
219. *PUŠKAR* Đure *MILAN*, 1934, Srbin, dijete, blizanac sa Markom. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
220. *PUŠKAR* Miloša *MILICA*, 1890, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
221. *PUŠKAR* Petra *MILICA*, 1940, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u *Petrovoj gori*.
222. *PUŠKAR* Matije *MILKA*, 1873, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
223. *PUŠKAR* Stevana *MILKA*, 1889, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
224. *PUŠKAR* Stevana *MIOLJKA*, 1888, Srkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
225. *PUŠKAR* Jovana *MILJA*, 1907, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
226. *PUŠKAR* Đure *NEVENKA*, 1938, Srkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
227. *PUŠKAR* Sime *NEVENKA*, 1933, Srkinja, dijete. Živa spaljena u kući od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
228. *PUŠKAR* Vuje *PAVA*, 1901, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.

229. *PUŠKAR* Marka *PAVA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
230. *PUŠKAR* Petra *PAVA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
231. *PUŠKAR* Oure *SAVO*, 1939, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
232. *PUŠKAR* Stevana *SIMO*, 1930, Srbin, dijete, bio sluga u selu Gore kod Petrinje. Upućen od partizana da izvidi gdje se nalaze ustaše, uhvaćen i ubijen od ustaša 7. 9. 1943. u selu Gora.
233. *RADIĆANIN* Oure *BOJA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Sakrila se među drva, ustaše je pro-našle, nabile na bajonet i dobacivale jedan drugome; počupali joj kose i živu bacili u zapaljenu kuću 14. 9. 1941. u Perni.
234. *RADIĆANIN* Marka *BOJA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
235. *RADIĆANIN* Marka *LJUBICA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena zajedno sa majkom *Savom* od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
236. *RADIĆANIN* Oure *KATA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
237. *RADIĆANIN* Janka *MARIJA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
238. *RADIĆANIN* Marka *MILAN*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen do ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
239. *RADIĆANIN* Marka *MILICA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
240. *RADIĆANIN* Matije *MILICA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
241. *RADIĆANIN* Gliše *MILKA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
242. *RADIĆANIN* Marka *MILKA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
243. *RADIĆANIN* Save *MILKA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Silovana, a zatim izbodena nožem i živa bačena u vatru zapaljene kuće od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
244. *RADIĆANIN* Save *MILKA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
245. *RADIĆANIN* Vuje *MIRKO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske 1941. i ubijen od Nijemaca u logoru za ratne zarobljenike u Njemačkoj.
246. *RADIĆANIN* Janka *PETAR*, 1902, Srbin, radnik na željezničkoj stanici Topusko. Ubijen od ustaša 15. 8. 1941. u Topuskom.
247. *RADIĆANIN* Vuje *PETAR*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša juna 1943. u Sremu.
248. *RADIĆANIN* Save *RADE*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
249. *RADIĆANIN* Save *SAVA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
250. *RADIĆANIN* Stanka *SAVO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
251. *RADIĆANIN* Milana *SOFIJA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
252. *RADIĆANIN* Save *SOFIJA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.

253. *RADIĆANIN* Vasilja *SAVI4*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
254. *RKMAN* Pavia *SIMICA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
255. *ROKNIĆ* Jovana *ANKA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica, radi zaštite drugih žena i troje djece od ustaškog klanja, borila se sa grupom ustaša, skočila na ustašu i ubola ga nožem, dok ju je drugi probo bajonetom i tako je živu bacili u zapaljenu kuću 14. 9. 1941. u Perni.
256. *ROKNIĆ* Đure *DANICA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12.5. 1942. u Petrovoj gori.
257. *ROKNIĆ* Mile *DANICA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
258. *ROKNIĆ* Jovana *DRAGICA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
259. *ROKNIĆ* Mile *DRAGICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5.1942. u Petrovoj gori.
260. *ROKNIĆ* Petra *DRAGICA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
261. *ROKNIĆ* Riste *DRAGICA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
262. *ROKNIĆ* Stevana *DRAGICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
263. *ROKNIĆ* Miloša *DUŠAN*, 1934, Srbin, dijete. Ustaša ga probo bajonetom i nosio, a majku *Milku* držala dvojica ustaša, dijete je pred očima majke živo bačeno u zapaljenu kuću 14. 9. 1941. u Perni.
264. *ROKNIĆ* Stanka *DUŠAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
265. *ROKNIĆ* Jovana *ĐURO*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
266. *ROKNIĆ* Matije *ĐURO*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen u vlastitoj kući od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
267. *ROKNIĆ* Riste *ĐURO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
268. *ROKNIĆ* Save *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
269. *ROKNIĆ* Petra *JEUCA*, 1858, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana i spaljena u kući od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
270. *ROKNIĆ* Mile *JEKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
271. *ROKNIĆ* Đure *JOVAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
272. *ROKNIĆ* Mojsije *KATA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
273. *ROKNIĆ* Bože *MACA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
274. *ROKNIĆ* Pavia *MARA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
275. *ROKNIĆ* Nikole *MARICA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
276. *ROKNIĆ* Jovana *MATIJA*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.

277. *ROKNIĆ* Stanka *MILA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 9. 1941. u Perni.
278. *ROKNIĆ* Bože *MILAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
279. *ROKNIĆ* Mile *MILAN*, 1938, Srbin, dijete. Zaklan od ustaša 14. 9. 1941. u Perni u krilu majke Evice koja je sva izbodena izlečena u bolnici u Petrovoj gori.
280. *ROKNIĆ* Mile *MILAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
281. *ROKNIĆ* Riste *MILAN*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
282. *ROKNIĆ* Petra *MILAN*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
283. *ROKNIĆ* Petra *MILICA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
284. *ROKNIĆ* Sime *MILICA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
285. *ROKNIĆ* Janka *MILKA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
286. *ROKNIĆ* Mile *MILKA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
287. *ROKNIĆ* Miloša *MILKA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i bačena u vatru, poslije sina Dušana od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
288. *ROKNIĆ* Pavia *MILKA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
289. *ROKNIĆ* Riste *MILKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
290. *ROKNIĆ* Riste *MILKA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
291. *ROKNIĆ* Tanasije *MILKA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
292. *ROKNIĆ* Janka *MILOŠ*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
293. *ROKNIĆ* Jovana *NIKOLA*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
- >94. *ROKNIĆ* Mihajla *NIKOLA*, 1901, Srbin, žandarmerijski narednik u penziji. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- !95. *ROKNIĆ* Save *PAVAO*, 1864, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 9. 1941. u Ponikvarima.
- !96. *ROKNIĆ* Dušana *PETAR*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Perni.
- !97. *ROKNIĆ* Nikole *RUŽICA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
- >98. *ROKNIĆ* Jovana *SA VA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- >99. *ROKNIĆ* Mile *SAVA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
- >00. *ROKNIĆ* Mile *SAVA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
- !0'1. *ROKNIĆ* Marka *S/4 VA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
02. *ROKNIĆ* Save *SAVA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
03. *ROKNIĆ* Sime *SA VA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.

304. *ROKNIĆ* Pavia *STANA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14.9. 1941. u Perni.
305. *ROKNIĆ* Mihajla *STANKO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
306. *ROKNIĆ* Petra *STEVAN*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
307. *ROKNIĆ* Save *TOMANA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
308. *SOKOLOVIĆ* Milana *BOGDANKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 8. 1941. u Perni.
309. *SOKOLOVIĆ* Dragana *BOJA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 19. 3. 1942. u Petrovoj gori.
310. *SOKOLOVIĆ* Pavia *DRAGICA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 8. 1941. u Perni.
311. *SOKOLOVIĆ* Pavia *ĐURO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 8. 1941. u Perni.
312. *SOKOLOVIĆ* Rade *ĐURO*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
313. *SOKOLOVIĆ* Pavia *EVICA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 21.1. 1943. u Perni.
314. *SOKOLOVIĆ* Petra *EVICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
315. *SOKOLOVIĆ* Rade *ILIJA*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. u Perni.
316. *SOKOLOVIĆ* Pavia *JOVAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
317. *SOKOLOVIĆ* Matije *JULIKA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 8. 1941. u Perni.
318. *SOKOLOVIĆ* Marka *LJUBICA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 8. 1941. u Perni.
319. *SOKOLOVIĆ* Stevana *MACA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
320. *SOKOLOVIĆ* Maksima *MATIJA*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
321. *SOKOLOVIĆ* Sime *MATIJA*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7.8. 1941. u Perni.
322. *SOKOLOVIĆ* Nikole *MILA*, 1942, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
323. *SOKOLOVIĆ* Rade *MILADIN*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 8. 1941. u Perni.
324. *SOKOLOVIĆ* Marka *MILINKA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
325. *SOKOLOVIĆ* Đure *MILKA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 8. 1941. u Perni.
326. *SOKOLOVIĆ* Save *MILKA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 27. 1. 1943. u Perni.
327. *SOKOLOVIĆ* Maksima *MIKA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 29. 3. 1942. u Katinovcu.
328. *SOKOLOVIĆ* Đurđa *PAVAO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7.8. 1941. u Perni.
329. *SOKOLOVIĆ* Jovana *PAVAO*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.

0. SOKOLOVIĆ Rade PAVA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša zajedno sa djetetom koje je tek rodila 7. 8. 1941. u Perni.
- i. SOKOLOVIĆ Nikole PETAR, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 14.9. 1941. u Perni.
2. SOKOLOVIĆ Sime PETAR, 1889, Srbin, zemljoradnik. Pobjegao pred ustašama na čardak, bacio na njih točak od kola u odbrani života, ustaše ga uhvatile, bacile sa čardaka, a zatim ubile 31. 7. 1941. u Perni.
13. SOKOLOVIĆ Matije RADE, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 8. 1941. u Perni.
14. SOKOLOVIĆ Pavia SAVA, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
15. SOKOLOVIĆ Save SAVA, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 27. 1. 1943. u Perni.
- (6. SOKOLOVIĆ Pavia SLAVKA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša u kući 14. 9. 1941. u Perni.
7. SOKOLOVIĆ Petra VASILJA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
8. TARBUK Duređa ADAM, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 3. 1942. u Perni.
9. TARBUK Bože BOGDAN, 1941, Srbin, dijete. Živ bačen u vatru zapaljene kuće, zajedno sa majkom *Milkom*, od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
0. TARBUK Miloša BOŽO, 1912, Srbin, zemljoradnik. Preživio klanje u glinskoj pravoslavnoj crkvi 3. 8. 1941. Odvezen sa mrtvima u Prekopu, izvukao se zajedno sa *Ljubanom Jednakom* i sklonio se kod rodbine u Šatornje, gdje je nakon 5 dana pronađen i ubijen od ustaša u Glinskoj branjenici (Rastikj).
1. TARBUK Ljubana MARICA, 1942, Srпкиnja, dijete. Ubijena od Nijemaca 21. 1. 1943. u Perni.
2. TARBUK Save MARKO, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 8. 1941. u Petrovoj gori.
3. TARBUK Bože MATIJA, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 8. 1941. u Perni.
4. TARBUK Jovana MILKA, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 8. 1941. u Perni.
5. TARBUK Matije MILKA, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa bačena u vatru zapaljene kuće zajedno sa sinom *Bogdanom*, od ustaša 14. 9. 1941. u Perni.
6. TRKULJA Jovana ANKA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Perni.
7. TRKULJA Bogdana DANICA, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
8. TRKULJA Pavia DRAGAN, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
9. TRKULJA Rade DRAGAN, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 14.5.1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
0. TRKULJA Stevana DRAGAN, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- i'. TRKULJA Janka DRAGICA, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
2. TRKULJA Mile DRAGICA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
3. TRKULJA Pavia DRAGICA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.

354. *TRKULJA* Mihajla *ĐURO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
355. *TRKULJA* Ljubana *JANKO*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
356. *TRKULJA* Jovana *MARICA*, 1884, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
357. *TRKULJA* Mile *MARICA*, 1938, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 11. 5.1942. u Petrovoj gori.
358. *TRKULJA* Jovana *MATIJA*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Perni.
359. *TRKULJA* Matije *MILE*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 9. 5. 1942. u Petrovoj gori.
360. *TRKULJA* Stevana *MILE*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
361. *TRKULJA* Miloša *MILKA*, 1921, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
362. *TRKULJA* Stevana *MILKA*, 1938, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
363. *TRKULJA* Sime *MILOŠ*, 1857, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 8. 1941. u Perni.
364. *TRKULJA* Mile *MILUTIN*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
365. *TRKULJA* Dragana *OSTOJA*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
366. *TRKULJA* Dragana *PAJO*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
367. *TRKULJA* Stevana *PAVA*, 1933, Sprkinja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
368. *TRKULJA* Dragana *PETAR*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
369. *TRKULJA* Mile *STEVAN*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
370. *TRKULJA* Rade *STEVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
371. *TRKULJA* Jovana *VASILJA*, 1910, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
372. *ULEMEK* Rade *MILE*, 1890, Srbin, kovač. Ubijen od ustaša, 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
373. *ULEMEK* Marka *PAVA*, 1892, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
374. *ZLATAR* Dušana *DANICA*, 1936, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
375. *ZLATAR* Sime *DANICA*, 1932, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 13.5.1942. u Petrovoj gori.
376. *ZLATAR* Sime *DRAGAN*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
377. *ZLATAR* Ilije *EVICA*, 1912, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11.5. 1942. u Petrovoj gori.
378. *ZLATAR* Petra *LJUBICA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
379. *ZLATAR* Adama *MAKSIM*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
380. *ZLATAR* Sime *MARA*, 1930, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
381. *ZLATAR* Dure *MIHAJLO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.

82. ZLATAR Miloša MILKA, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
83. ZLATAR Mirka MILKA, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
84. ZLATAR Đure MILOŠ, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 5. 1942. u Perni.
85. ZLATAR Sime MIRKO, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
86. ZLATAR Dušana PETAR, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
87. ZLATAR Miloša SOKA, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 5. 1942. u Petrovoj gori.
88. ZLATAR Mihajla STANKO, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.

b) *Umrli od tifusa*

- . BAKIĆ Petra JOVAN, 1905, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 14. 4. 1943. u Perni.
- . BAKIĆ Rad e JOVAN, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 8. 5. 1943. u Perni.
- . BAKIĆ Petra MILKA, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 10. 5. 1943. u Perni.
- . BAKIĆ Mihajla MILOŠ, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 9. 4. 1943. u Perni.
- . BOJANJAC Nikole PETRA, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz zbjega iz Bosne 12. 2. 1943. u Perni.
- . BOŽIĆ Dmitra ILIJA, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz zbjega iz Bosne 7. 4. 1943. u Perni.
- ČIČI4-»Nikole LJUBICA, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla u bjekstvu 18. 4. 1943.'u Blatuši.
- ĆIĆA Petra MARTA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 29. 4. 1943. u Blatuši.
- ĐANKOVIĆ Jule JANKO, 1892, Srbin, trgovac; umro marta 1943. u Perni.
-). ĐANKOVIĆ Dmitra LJUBICA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Perni.
- . DŽAKULA Mihajla MILA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 20. 4. 1943. u Perni.
- I. GLUJIĆ KATA, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 8. 1943. u Perni,
- !. GLUJIĆ MILINKA, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 20. 5. 1943. u Perni.
- I. GLUJIĆ Save MILOŠ, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 19. 5. 1943. u Perni.
- i. IVOŠEVIĆ Dušana DANICA, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla na povratku iz zbjega iz Bosne 2. 3. 1943. kod Veljuna.
- i. IVOŠEVIĆ Pavia MARKO, 1937, Srbin, dijete; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 15. 3. 1943. u Perni.
- IVOŠEVIĆ Sime MATIJA, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 18. 3. 1943. u Perni.
- IVOŠEVIĆ Stevana MILKA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 10. 4. 1943. u Perni.

19. IVOŠEVIĆ Nikole MILKA, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 8. 3. 1943. u Perni.
20. IVOŠEVIĆ Mičana MILKA, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 3. 1943. u Perni.
21. IVOŠEVIĆ Mirka MILKA, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 2. 4. 1943. u Perni.
22. IVOŠEVIĆ Mile MIRKO, 1935, Srbin, dijete; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 10. 4. 1943. u Perni.
23. IVOŠEVIĆ Nikole PAVAO, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro u zbjegu iz Bosne 10. 2. 1943. kod Livna za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
24. IVOŠEVIĆ Matije RADISLAV, 1936, Srbin, dijete; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 1. 4. 1943. u Perni.
25. IVOŠEVIĆ Teodora RUŽICA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 16. 5. 1943. u Perni.
26. IVOŠEVIĆ Laze STANICA, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 10. 4. 1943. u Perni.
27. KLJAJIĆ Marka KATA, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 6. 8. 1943. u Perni.
28. KLJAJIĆ Jove MIHAJLO, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 5. 5. 1943. u Perni.
29. KLJAJIĆ Ilije MILE, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 20. 4. 1943. u Perni.
30. KLJAJIĆ Sime MILKA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 18. 5. 1943. u Perni.
31. KLJAJIĆ Stevana MILOŠ, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ustaše ga uhvatile 13.9. 1941. i prisilile da zapali pravoslavnu crkvu u Perni (dobio velike opekotine po rukama). Umro od tifusa po povratku iz zbjega iz Bosne 9. 4. 1943. u Perni.
32. KLJAJIĆ Trifuna NIKOLA, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 28. 4. 1943. u Perni.
33. KLJAJIĆ Ilije PAVAO, 1882, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 1. 5. 1943. u Perni,
34. KLJAJIĆ Pavia SA VA, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 12. 7. 1943. u Perni.
35. KNEŽEVIĆ Matije DRAGICA, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 29. 4. 1943. u Perni.
36. KNEŽEVIĆ Stanka EVICA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 15. 7. 1943. u Perni.
37. KNEŽEVIĆ Milana MARTA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 11.5. 1943. u Perni.
38. KOLUNDŽIJA Petra PAVAO, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 5. 1943. u Perni.
39. KOVAČEVIĆ Miloša DRAGICA, 1939, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 25. 5. 1943. u Perni.
40. KOVAČEVIĆ Matije MILKA, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla na povratku iz zbjega iz Bosne 5. 4. 1943. u Močilima.

- M. KOVAČEVIĆ Jovana STANICA, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 29. 3. 1943. u Perni.
12. KUKULJ Stanka MILA, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 15. 6. 1943. u Perni.
43. OREŠČANIN Mojsije ANICA, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 20. 5. 1943. u Perni.
14. OREŠČANIN Bože BRANKA, 1942, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 31. 3. 1943. u Petrovoj gori.
15. OREŠČANIN Miče ILIJA, 1881, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 3. 3. 1943. u Petrovoj gori.
16. OREŠČANIN Save JOVO, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 15. 5. 1943. u Perni.
- VI. OREŠČANIN MILINKA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 23. 5. 1943. u Perni.
18. OREŠČANIN MILKA, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Perni.
19. OREŠČANIN Bože MIRA, 1943, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 17. 5. 1943. u Perni.
- >0. OREŠČANIN Maksima PETAR, 1868, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 30. 3. 1943. u Perni.
11. OREŠČANIN Petra SIMO, 1871, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Perni.
12. OREŠČANIN Stanka SIMO, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 25. 3. 1943. u Perni.
13. OREŠČANIN Jove STOJAN, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 25. 3. 1943. u Perni.
- i3. OREŠČANIN Jove STOJAN, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 30. 5. 1943. u Perni.
4. OREŠČANIN Nikole VUJO, 1882, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 21. 5. 1943. u Perni.
5. POPOVIĆ Matije MARIJA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 3. 3. 1943. u Perni.
3. POŠTIĆ Jove DANICA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 4. 1943. u Perni.
7. POŠTIĆ Nikole ĐURO, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 30. 4. 1943. u Perni.
8. POŠTIĆ Miloša KOJA, 1934, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 4. 1943. u Perni.
9. POŠTIĆ Matije LJUBICA, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 4. 1943. u Perni.
- 0: POŠTIĆ Marka MILOŠ, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 13. 4. 1943. u Perni.
1. POŠTIĆ Dmitra STEVO, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 21. 4. 1943. u Perni.
2. PRIJIĆ Dmitra LJUBICA, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 22. 4. 1943. u Perni.

63. *PRIJIĆ* Miloša *STOJAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 19. 4. 1943. u Perni.
64. *PUŠKAR* Stevana *LJUBICA*, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 9. 4. 1943. u Perni.
65. *PUŠKAR* Vuje *MILICA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 15. 4. 1943. u Perni.
66. *PUŠKAR* Adama *SAVO*, 1882, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 28. 3. 1943. u Perni.
67. *PUŠKAR* Adama *SIMO*, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 1. 5. 1943. u Perni.
68. *PUŠKAR* Miloša *SIMO*, 1901, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 4. 1943. u Perni.
69. *RADIĆANIN* *BOJA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Perni.
70. *RADIĆANIN* Stanka *MIRKO*, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 3. 4. 1943. u Perni.
71. *RKMAN* Mihajla *PAVA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 28. 3. 1943. u Perni.
72. *ROKNIĆ* *ANA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Perni.
73. *ROKNIĆ* Miloša *ĐURO*, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 1. 4. 1943. u Perni.
74. *ROKNIĆ* Petra *DURO*, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 4. 1943. u Perni.
75. *ROKNIĆ* Teodora *MACA*, -1*897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 13. 4. 1943. u Perni.
76. *ROKNIĆ* Teodora *MARICA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u zbjegu na povratku iz Bosne 20. 4. 1943. u Primišlju.
77. *ROKNIĆ* Save *MILE*, 1909, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 19. 3. 1943. u Perni.
78. *ROKNIĆ* Laze *PAVAO*, 1879, Srbin, zemljoradnik; umro u povratku iz zbjega iz Bosne 21. 4. 1943. u Perni.
79. *ROKNIĆ* Stojana *SAVA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u zbjegu 20. 3. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
80. *ROKNIĆ* Jovana *SAVO*, 1882, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 2. 5. 1943. u Perni.
81. *ROKNIĆ* Petra *STEVAN*, 1870, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 2. 4. 1943. u Perni.
82. *SOKOLOVIĆ* Dragana *DRAGICA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 12. 4. 1943. u Perni.
83. *SOKOLOVIĆ* Matije *LJUBICA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 9. 4. 1943. u Perni.
84. *SOKOLOVIĆ* Mile *MILANKA*, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla maja 1943. u Perni.
85. *SOKOLOVIĆ* Jovana *STOJAN*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 1. 4. 1943. u Perni.

- U. KOVAČEVIĆ Jovana STANICA, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 29. 3. 1943. u Perni.
12. KUKULJ Stanka MILA, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 15. 6. 1943. u Perni.
13. OREŠČANIN Mojsije ANICA, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 20. 5. 1943. u Perni.
14. OREŠČANIN Bože BRANKA, 1942, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 31. 3. 1943. u Petrovoj gori.
15. OREŠČANIN Miće ILIJA, 1881, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 3. 3. 1943. u Petrovoj gori.
16. OREŠČANIN Save JOVO, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 15. 5. 1943. u Perni.
- I-7. OREŠČANIN MILINKA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 23. 5. 1943. u Perni.
- i8. OREŠČANIN MILKA, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Perni.
- i-9. OREŠČANIN Bože MIRA, 1943, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 17. 5. 1943. u Perni.
10. OREŠČANIN Maksima PETAR, 1868, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 30. 3. 1943. u Perni.
11. OREŠČANIN Petra SIMO, 1871, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Perni.
- >2. OREŠČANIN Stanka SIMO, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 25. 3. 1943. u Perni.
- >3. OREŠČANIN Jove STOJAN, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 25. 3. 1943. u Perni.
- i3. OREŠČANIN Jove STOJAN, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 30. 5. 1943. u Perni.
- A. OREŠČANIN Nikole VUJO, 1882, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 21. 5. 1943. u Perni.
5. POPOVIĆ Matije MARIJA, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 3. 3. 1943. u Perni.
6. POŠTIĆ Jove DANICA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 4. 1943. u Perni.
7. POŠTIĆ Nikole ĐURO, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 30. 4. 1943. u Perni.
8. POŠTIĆ Miloša KOJA, 1934, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 4. 1943. u Perni.
9. POŠTIĆ Matije LJUBICA, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 4. 1943. u Perni.
- 0; POŠTIĆ Marka MILOŠ, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 13. 4. 1943. u Perni.
1. POŠTIĆ Dmitra STEVO, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 21. 4. 1943. u Perni.
2. PRIJIĆ Dmitra LJUBICA, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 22. 4. 1943. u Perni.

63. *PRIJIĆ* Miloša *STOJAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 19. 4. 1943. u Perni.
64. *PUŠKAR* Stevana *LJUBICA*, 1941, Srpkinja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 9. 4. 1943. u Perni.
65. *PUŠKAR* Vuje *MILICA*, 1911, Srpkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 15. 4. 1943. u Perni.
66. *PUŠKAR* Adama *SAVO*, 1882, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 28. 3. 1943. u Perni.
67. *PUŠKAR* Adama *SIMO*, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 1. 5. 1943. u Perni.
68. *PUŠKAR* Miloša *SIMO*, 1901, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 4. 1943. u Perni.
69. *RADIĆANIN* *BOJA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Perni.
70. *RADIĆANIN* Stanka *MIRKO*, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 3. 4. 1943. u Perni.
71. *RKMAN* Mihajla *PAVA*, 1872, Srpkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 28. 3. 1943. u Perni.
72. *ROKNIĆ* *ANA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Perni.
73. *ROKNIĆ* Miloša *ĐURO*, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 1. 4. 1943. u Perni.
74. *ROKNIĆ* Petra *ĐURO*, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 7. 4. 1943. u Perni.
75. *ROKNIĆ* Teodora *MACA*.-T897, Srpkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 13. 4. 1943. u Perni.
76. *ROKNIĆ* Teodora *MARICA*, 1893, Srpkinja, zemljoradnica; umrla u zbjegu na povratku iz Bosne 20. 4. 1943. u Primišlju.
77. *ROKNIĆ* Save *MILE*, 1909, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 19. 3. 1943. u Perni.
78. *ROKNIĆ* Laze *PAVAO*, 1879, Srbin, zemljoradnik; umro u povratku iz zbjega iz Bosne 21. 4. 1943. u Perni.
79. *ROKNIĆ* Stojana *SAI/A*, 1918, Srpkinja, zemljoradnica; umrla u zbjegu 20. 3. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
80. *ROKNIĆ* Jovana *SAVO*, 1882, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 2. 5. 1943. u Perni.
81. *ROKNIĆ* Petra *STEVAN*, 1870, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 2. 4. 1943. u Perni.
82. *SOKOLOVIĆ* Dragana *DRAGICA*, 1940, Srpkinja, dijete; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 12. 4. 1943. u Perni.
83. *SOKOLOVIĆ* Matije *LJUBICA*, 1891, Srpkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 9. 4. 1943. u Perni.
84. *SOKOLOVIĆ* Mile *MILANKA*, 1941, Srpkinja, dijete; umrla maja 1943. u Perni.
85. *SOKOLOVIĆ* Jovana *STOJAN*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 1. 4. 1943. u Perni.

36. *TARBUK* Đure *MILOŠ*, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro u zbjegu na povratku iz Bosne 7. 4. 1943. u selu Zbjegu - Kordun.
37. *TRKULJA* Stevana *JOVAN*, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Petrovoj gori.
38. *TRKULJA* Rade *MATIJA*, 1926, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 13. 4. 1943. u Perni.
39. *TRKULJA* Rade *MATIJA*, 1935, Srbin, dijete; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 13. 4. 1943. u Perni.
30. *TRKULJA* Mojsija *STANICA*, 1905, Srkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 5. 5. 1943. u Perni.
31. *TRKULJA* Miloša *VUJO*, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 28. 4. 1943. u Perni.
32. *ZLATAR* Pavia *JOVAN*, 1870, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 28. 3. 1943. u Perni.
33. *ZLATAR* Teodora *MILE*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 1. 5. 1943. u Perni.
34. *ZLATAR* Luke *STANICA*, 1870, Srkinja, zemljoradnica; umrla po povratku iz zbjega iz Bosne 17. 4. 1943. u Perni.
35. *ZLATAR* Pavia *STANKO*, 1868, Srbin, zemljoradnik; umro po povratku iz zbjega iz Bosne 10. 4. 1943. u Perni.

c) *Žrtve rata*

- i. *ĐANKOVIĆ* Stevana *JANKO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Pojeo eksploziv spušten padobranima iz britanskih aviona (misleći da je hrana) i umro 25. 6. 1944. kod Vrginmosta.
1. *IVOŠEVIĆ* Mile *DUŠAN*, 1941, Srbin, dijete. Umro od prehlade u zbjegu 7. 8. 1942. u Petrovoj gori.
2. *KNEŽEVIĆ* Janka *ĐURO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade u zbjegu 26. 2. 1942. u Crnom Potoku.
3. *KOVAČEVIĆ* Ljubice *PAVAO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade u zbjegu 20. 2. 1942. u Perni.
4. *OREŠČANIN* Mile *MILICA*, 1888, Srkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade 10. 1. 1942. u Perni.
5. *OREŠČANIN* Stojana *MILKA*, 1943, Srkinja, dijete. Umrla od prehlade i gladi u zbjegu 11. 2. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
6. *OREŠČANIN* Pavia *STEVAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otrovao se da ga ustaše ne uhvate živa i ne ubiju 3. 8. 1941. u Perni (u sjeniku Stanka Zlatara).
7. *ROKNIĆ* Marka *JANKO*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u zbjegu 1. 1. 1942. u Perni.
8. *ROKNIĆ* Dragana *MILAN*, 1941, Srbin, dijete. Za vrijeme obruča u Petrovoj gori, ostavljen, poslije pronađen; umro 1943. u Perni.
9. *ROKNIĆ* Đure *RUŽICA*, 1923, Srkinja, zemljoradnica. Ubila je, nehotice, sestra iz partizanskog karabina 20. 5. 1944. u Perni.
10. *ROKNIĆ* Petra *VASILJ*, 1865, Srbin, zemljoradnik. Umro od zime, gladi i prehlade u zbjegu 5. 4. 1942. u Petrovoj gori za vrijeme ustaške ofanzive.
11. *SOKOLOVIĆ* Sime *ANA*, 1891, Srkinja, zemljoradnica. Umrla od zime i prehlade 15. 12. 1941. u Perni.

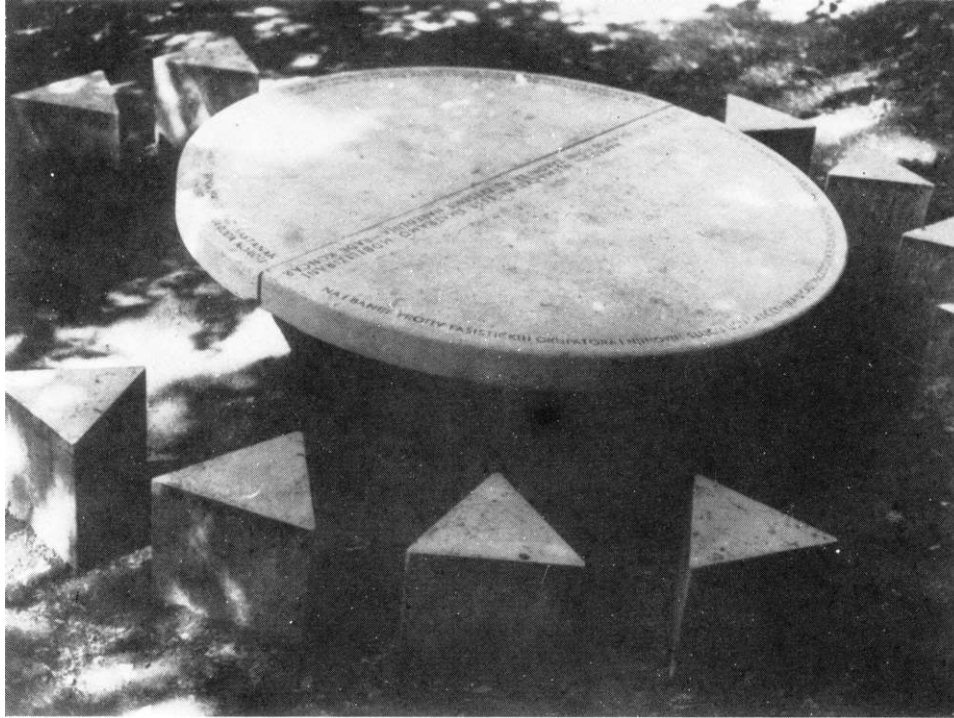
13. *TARBUK* Nikole *MARIJA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od zime i prehlade 9. 12. 1941. u Perni.
14. *TRKULJA* Dragana *DUŠAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Pojeo eksploziv spušten padobranima iz britanskih aviona (misleći da je hrana) i umro 25. 6. 1944. kod Vrginmosta.
15. *TRKULJA* Vuje *LJUBAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Bježeći ispred ustaša utopio se u potoku 3. 4. 1943. u Perni.
16. *ZLATAR* Mile *JOVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Poginuo od ustaške avionske bombe 2. 7. 1944. u Perni.
17. *ZLATAR* Dušana *LJUBICA*, 1942, Srпкиnja, dijete. Ostavljena u zbjegu kod jedne porodice u Lici marta 1943. i umrla od prehlade početkom 1944. u Lici.

NAPOMENA: Podatke prikupio i provjerio *Petar-Pero Dmitra Roknić*, nosilac »Partizanske spomenice 1941« i pukovnik, u saradnji sa *Đurom Bakićem*, *Milošem Bakićem*, *Evicom Bakić*, *Milicom Čiča*, *Petrom Čiča*, *Ljubicom Kljajić*, *Milivojem Kljajićem*, *Pavom Kovačevićem*, *Stankom Kukuljem*, *Gojkom Oreščaninom*, *Milošem Oreščaninom*, *Milkom Oreščanin*, *Milicom Poštić*, *Perom Puškarom*, *Markom Radićaninom*, *Milkom Radićanin*, *Miletom Roknićem*, *Mirkom Roknićem*, *Matijom Roknićem*, *Evicom Roknić*, *Marom Roknić*, *Markom Roknićem*, *Ljubicom Zlatar*, *Dušanom Zlatarom* - svi borci i aktivni učesnici u NOB.

PJEŠĆANICA

Selo Pješćanica nalazi se 4 km sjeverno od Vrginmosta, na komunikaciji Vrginmost - Sjeniĉak - Karlovac. Godine 1931. Pješćanica je imala 1440 stanovnika, 1941. godine 247 domaćinstava sa 1483 stanovnika, a 1948. godine 190 domaćinstava sa 955 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici, od kojih je veći broj pripadao grupi siromašnih seljaka, manji dio grupi srednjih, a samo nekoliko domaćinstava činilo je deo bogatih seljaka.

Uoĉi rata u selu je postojala organizacija KPH od pet ĉlanova - *Branko Nikole Dragojević*, sekretar, pisar u kotarskom sudu, *Đuro Nikole Dragojević Đuđa*, zemljoradnik, *Savo Ilje Radović*, zemljoradnik, *Đuro Save Dragojević*, zemljoradnik i *Stojan Vase Marinić*, samouki zanatlja. Pored ovih ĉlanova KPH bilo je više simpatizera, što je imalo odraza i na formiranje partizanskog odreda Pješćanica, odnosno Abeza u prvim danima ustanka, iako se selo nalazilo u neposrednoj blizini Vrginmosta. Međutim, i pored političkog rada ĉlanova i simpatizera KPH, ustaški agitatori uspjevaju da uz pomoć uĉitelja *Nikole Generalovića* pridobiju veći broj ljudi za »pokrst«, koje su 2. 8. 1941. okupili u Vrginmostu i poubijali u Glini. Poslije ovih ustaških zloĉina, ĉlanovi Partije poĉinju organizovane pripreme za oružanu borbu, a u duhu odluka od 19. jula 1941. u Abezu. Organizovane su stalne straže radi obezbjeđenja stanovništva od iznenadnog dolaska ustaša, pristupilo se prikupljanju oružja i pripremi ljudi za formiranje partizanskog odreda. Poslije izvršenih priprema, braća *Branko* i *Đuđa Dragojević* u prvoj polovini septembra 1941, u kući svoga oca *Nikole*, formirali su partizanski odred Pješćanica - Abez.

Spomen-obilježje, gdje je 19. jula 1941. doneta odluka za ustanak, u Abezu.

Za komandira odreda izabran je *Đuro Đuđa Dragojević*, a za političkog delegata njegov brat *Branko*. Sve do kraja oktobra vršene su pripreme za smještaj odreda u šumi Abez i prikupljalo se oružje, tako da odred počinje da zajednički živi i izvodi akcije početkom novembra 1941. Do kraja 1941. godine odred je imao 30 partizana. Njihova imena vide se među nosiocima »Partizanske spomenice 1941« (14) i među poginulim borcima (12). U ovome odredu iz sela Podgorja bio je i *Vladimir Bulat Vlado* sa majkom *Vidom*, i *Mile* i *Marija Tepšić* iz Male Trepče. U partizanski odred Katić Kosa, iz Pješčanice, otišli su prije formiranja njihovog odreda *Pavao Nikole Macut*, *Dušan Marka Macut* i *Ljuban Matije Macut*.

Zadatak odreda je bio da kontroliše teren između sela Kozarac i Slavskog Polja, ne dozvoli manjim ustaškim i italijanskim grupama upad u selo, prekopavanje ceste i rušenje mostova i izvođenje akcija. Od manjih akcija treba istaći razoružanje žandarma u kući *Bože Bulata*, Italijana kod crkve Svetog Ilije, ustaše u Ostrožinu i dr. Zajedno sa ostalim partizanskim odredima učestvovao je u napadu na Bučicu, Pisarovinu, Šatornju i u borbi sa ustašama za vrijeme njihove decembarske ofanzive na sektoru 4. bataljona. Pored borbenih dejstava, rukovodstvo odreda organizovalo je život i rad stanovništva u selu Pješčanica.

Prvi seoski NOO izabran je 11. novembra 1941. u koji su ušli *Nikola Matije Dragojević*, predsjednik, *Vasilj Bože Bijelić*, *Ljuban Rade Dančula*, *Dragan Mile Jerosimić* i *Stojan Vasilja Marinčić*. U decembru iste godine za rad sa ženama izabran je i odbor AFŽ-a kojeg su sačinjavale *Anka Stojana Korkut*, predsjednica, *Joka Vasilja Bijelić*,

Dragica Dure Bulat, Stanica Stanka Dančula i Stana Jovana Rušnov. Aktiv SKOJ-a formiran je marta, a organizacija USAOH-a, maja 1942. Sekretar SKOJ-a i USAOH-a bila je *Milka Matije Pajić.*

U toku 4-godišnje borbe iz sela Pješćanice bilo je oko 238 boraca i 60 organizovanih i aktivnih društveno-političkih radnika u organizaciji omladine, AFŽ-a i NOO. Od 238 boraca 52 su poginula u NOB-i, a 186 su preživjela rat, među kojima i 22 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. U partizane je 1941. godine stupilo 38; 1942- 102; 1943 - 72; i 1944 - 6 boraca. Od strane neprijatelja ubijeno je 210 nevinih ljudi, žena i djece, 63 je umrlo od tifusa, a 13 su žrtve rata. Ukupno je poginulo u borbi, ubijeno od neprijatelja i umrlo od tifusa 337 lica. Od 210 žrtava fašističkog terora 107 je otišlo na pokršćenje, a 39 je ubijeno 6-10. januara 1942. za vrijeme ustaške ofanzive na sektoru 4. bataljona.

Prema ratnim godinama, 1941 - ubijeno je 132; 1942-69; 1943 - 7 i 1944-2. Od strane ustaša spaljeno je 236 domaćinstava i to od 19. 12. 1941. do 1.2. 1942, kada je otjerana i stoka koja se našla kod kuća.

Poslije rata na osnovnoj školi postavljena je spomen-ploča sa tekstom:

»Narod sela Pješćanice vođen KPJ i komunistima ovog sela braćom *Blankom* i *Đurom Dragojević* diže se među prvima na ustanak protiv Nijemaca, Italijana i njihovih slugu ustaša.

Već 22. 7. 1941. godine partijska organizacija sela poslije Savjetovanja u Abezu razradila je program i organizaciju ustanka. Mještani sela ostaviše svoje kuće i formiraju septembra 1941. partizanski odred »Pješćanica« u kući *Nikole Dragojevića* i oružjem brane čast svoga naroda i svoje domovine.

U decembarskoj ofanzivi 1941. ustaše su popalile sve kuće i ostale gospodarske, opljačkali svu pokretnu imovinu, a onom tko nije mogao pobjeći ili sakriti se uzeše život - 199 nedužnih muškaraca, žena i djece pogiboše kao ŽFT.

U NOR-u se 238 aktivnih boraca sela borilo širom naše otadžbine za slobodu, bratstvo i jedinstvo naših naroda. 64 boraca poginulo je hrabro u borbama protiv neprijatelja od 1941. do 1945. Ovu spomen-ploču podižu mještani sela Pješćanice da bi time iskazali zahvalnost borcima palim za slobodu.«

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *BIJELIĆ* Damjana *BRANKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica od 1. 10. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i komandir voda mitraljeske čete 3. brigade, 8. divizije do 26. 1. 1943. kada je ranjen (invalid 60%), a od tada u pozadini kao odbornik NOO.
2. *BIJELIĆ* Damjana *MILE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica od 1. 10. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, desetar i komandir voda pri Štabu 2. brigade 8. divizije.
3. *ČANDŽIJA* Matije *SIMO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica od 22. 9. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, politički delegat voda, politički komesar čete i bataljona u 1. brigadi 8. divizije.
4. *DANČULA* Miloša *BRANKO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica od 10. 9. 1941. Komandir voda u 2. brigadi 8. divizije do konca 1943, kada je teško ranjen i ostao u vojnopozadinskim jedinicama. Ratni vojni invalid 90%.
5. *DRAGOJEVIĆ* Ilije *ĐURO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV od avgusta 1941. kao borac 4. bataljona 1. KPO i 2. brigade 8. divizije i stražar pri komandi mjesta Vrginmost.
6. *DRAGOJEVIĆ* Stevana *ĐURO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOV od oktobra 1941. kao borac 4. bataljona 1. KPO i 8. divizije.
7. *DANČULA* Vasilija *STEVAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica od oktobra 1941. Borac 2. brigade 8. divizije do oslobođenja.

8. *DRAGOJEVIĆ* Matije *NIKOLA*, 1892, Srbin, zemljoradnik. U NOP od septembra 1941. Kao politički radnik na terenu i prvi predsjednik seoskog NOO; član općinskog i kotarskog NOO.
9. *LACKOVIĆ* Oure *MILOŠ*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica od septembra 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i vodnik inženjerijske čete 1. brigade 8. divizije.
10. *LACKOVIĆ* Mile *RADE*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica od 28. 10. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, komandir voda za vezu 1. brigade, 8. divizije, komandir čete za vezu 3. brigade 8. divizije i načelnik veze 3. brigade 8. divizije.
11. *LJUBIČIĆ* Jandre *RADE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica od 10. 10. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, komandir voda u 1. brigadi 8. divizije i komandir čete pri GŠH.
12. *MACUT* Marka *DUŠAN*, 1916, Srbin, trgovački pomoćnik. U PO Katić Kosa od 20. 9. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i 16. brigade, 7. divizije, komandir voda i čete u jedinicama KNOJ-a.
13. *MACUT* Marka *LJUBAN*, 1915, Srbin, mesar. U PO Katić Kosa od 10. 10. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, komandir voda 1. brigade, 8. divizije i u intendanturi 8. divizije.
14. *MACUT* Nikole *PAVAO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić Kosa od avgusta 1941. Borac i desetar 4. bataljona 1. KPO, komandir voda i čete, komandant bataljona i načelnik Štaba u 2. brigadi, 8. divizije.
15. *MACUT* Mile *PAVLE*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica od 26. 10. 1941. Borac i desetar 4. bataljona 1. KPO, komandir inž. voda i inženjerijske čete 1. brigade 8. divizije.
16. *MARINČIĆ* Vase *STOJAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOP od avgusta 1941. Odbornik seoskog i općinskog NOO i član obavještajnog terenskog centra.
17. *NIŠEVIĆ* Mile *RADE*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica od 19. 11. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, komandir odjeljenja i voda čete za vezu 1. brigade 8. divizije.
18. *NIŠEVIĆ* Stanka *STEVAN*, 1922, Srbin, kovač. U PO Pješćanica od decembra 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, desetar u kordunaškom vojnom području i komandir voda pri GŠH.
19. *NIŠEVIĆ* Stanka *STEVAN*, 1922, Srbin, kovač. U PO Pješćanica od decembra 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, desetar u Kordunaškom vojnom području i komandir voda pri GŠH.
20. *PAJIĆ* Petra *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica od decembra 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i mitraljezac 1. brigade 8. divizije.
21. *RUŠNOV* Dušana *PAVAO*, 1920, Srbin, kovač. U PO Pješćanica od septembra 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, komandir odjeljenja i voda 1. brigade 8. divizije.
22. *STANOJČIĆ* Đure *MILE*, 1914, Srbin, pekar. U PO Pješćanica od decembra 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, pekar u intendanturi 8. divizije.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *ALAJICA* Trifuna *BOŠKO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 8. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 26. 3. 1943. kod Crne Vlasti - Lika.
2. *BIJELIĆ* Vasilja *BOŽO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica stupio 15. 9. 1941. Ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije 2. 1. 1943. kod Krašića, a poginuo kao komandir čete 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
3. *BIJELIĆ* Mile *PAVLE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 19. 8. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade, 8. divizije 23. 9. 1944. kod Drežnika.
4. *BIJELIĆ* Teodora *RADE*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješćanica stupio 15. 9. 1941. Poginuo kao delegat voda 2. čete 4. bataljona 1. KPO 8. 8. 1942. pri napadu na Pisarovinu.

5. *BIJEUĆ* Stevana *RANKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Pocnuo kao borac 2. brigade 8. divizije 22. 12. 1942. kod Skakavca.
6. *BIJELIĆ* Gnjatije *STOJAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 19. 8. 1942. Rajen kao borac 1. brigade 8. divizije i podlegao ranama i tifusu 20. 1. 1943. u partizankoj bolnici Kravica - Lika.
7. *BULAT* Stevana *RADE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Pogino kao borac 1. brigade 8. divizije 2. 1. 1943. kod Cerovca - Popović Brdo.
8. *CREVAR* Save *BOŽO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 19. 8. 1942. Pogino kao borac 1. brigade 8. divizije 23. 9. 1944. na Trojvrhu - kod Plaškog.
9. *ČANADŽIJA* Petra *NIKOLA*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rguljaš 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
10. *DANČUO* Stanka *MILOŠ*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 20. 11. 1944. kod Vaganca.
11. *DMITROVIĆ* Nikole *BRANKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8. 194. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 31. 12. 1944. kod Vaganca.
12. *DMITROVIĆ* Nikole *ĐURO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 6. 1942. Pocnuo kao borac 7. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
13. *DMITROVIĆ* Rade *JOVAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 25. 11. 194. Poginuo nehotice od drugog borca, kao borac komande mjesta Vrginmost 10. 5. 1945. u s. Bović.
14. *DMITROVIĆ* Ljubana *VELJKO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 3. 194. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 2. 1945. kod Vaganca.
15. *DRAGOJEVIĆ* Nikole *BRANKO*, 1917, Srbin, službenik u kotarskom sudu, prvi plitički delegat PO Pješčanica. Zarobljen 18. 4. 1942. kao pomoćnik politkomesara 1. čete 4. bataljona 1. KPO u s. Kirin i strijeljan od ustaša u Karlovcu.
16. *DRAGOJEVIĆ* Nikole *ĐURO ĐUDA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Prvi komandir O Pješčanica (Brankov brat). Poginuo kao obavještajni oficir 2. brigade 8. divizije - ohotice čišćenjem automata, 6. 7. 1944. u Žumberku.
17. *DRAGOJEVIĆ* Save *ĐURO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješčanica stuo septembra 1941. Poginuo kao borac 2. čete 4. bataljona 1. KPO 10. 1. 1942. u Pješčanici.
18. *DRAGOJEVIĆ* Đure *NIKOLA*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac -oguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. u Petrovoj gori - na Petrovcu.
19. *DRAGOJEVIĆ* Jandre *RADE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješčanica stuo septembra 1941. Poginuo kao komandir voda Pratećeg bataljona 8. divizije 1(1. 1944. u Žumberku.
20. *DRAGOJEVIĆ* Petra *RADE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješčanica stuo septembra 1941. Poginuo kao borac 2. čete 4. bataljona 1. KPO 18. 4. 1942. u Pješčanici.
21. *DRAGOJEVIĆ* Milića *SAVO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 10. 194. Poginuo kao borac 1. bataljona 1. brigade 8. divizije 23. 1. 1943. kod Veljuna - Korun.
22. *JEROSIMIĆ* Mile *DRAGAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odbornik NOO od 11.1. 1941. Ubijen od dvojice četnički nastrojelih ljudi u svojoj kući 12. 3. 1943. Ubice osuđne i strijeljane od strane partizana.
23. *KRASULJA* Đurđa *MARKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5. 1942. Pginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 20. 2. 1945. kod Rakovice - Slunj.
24. *KRASULJA* Janka *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 16. 10. 1942. Rajen kao borac 3. brigade 8. divizije i prebačen avionom u Italiju, gdje je 7. 12. 1944. poegao ranama.

25. KRASULJA Jovana MILE, 1921, Srbin, radnik u Francuskoj. U toku rata prešao iz francuskog pokreta otpora u NOVJ i 1944. stupio u 19. diviziju. Poginuo kao borac iste divizije 4. 5. 1945. u Istri.
26. KRASULJA Mile VASO, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješčanica stupio 1.9. 1941. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 16. 7. 1944. u Žumberku.
27. LJUBIČIĆ Toše ĐURO, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 7. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 20. 10. 1944. kod Drežnika.
28. LJUBIČIĆ Toše MILAN, 1924, Srbin, stolar u Beogradu. Po oslobođenju Beograda stupio u NOV i poginuo 1945. na sremskom frontu.
29. LJUBIČIĆ Stanka STANKO BAĆO, 1917, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 8. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 10. 11. 1942. kod Cetingrada.
30. LJUBIČIĆ Rade TEODOR TOŠO, 1901, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije 23. 1. 1943. kod Veljuna i nestao u povlačenju sa ranjenicima preko Neretve i Sutjeske za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
31. MACUT Janka ĐURO, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 9. 7. 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 4. 4. 1943. kod Brloga - Lika.
32. MACUT Nikole ĐURO, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 1. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 6. 1943. kod Cetingrada.
33. MACUT Matije RADE, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješčanica stupio 15. 10. 1941. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 24. 10. 1942. na Turanjskim brdima - Karlovac.
34. MACUT Mile VELJKO, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješčanica stupio 15. 11. 1941. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
35. MARINČIĆ Vasilja ĐURO, 1914, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao 1941. u Srbiju, u NOV stupio 1942. Poginuo kao komesar čete u Srbiji.
36. PAJIĆ Matije MARKO, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.3. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 23. 7. 1943. kod Vel. Kladuše - Bosna.
37. PAJIĆ Dušana MILE, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
38. RADOVIĆ Ilije STEVAN, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješčanica stupio 1.9. 1941. Poginuo kao zamjenik komandira čete 1. brigade 8. divizije 2. 11. 1942. kod Muslić Sela - Bihać.
39. RUŠNOV Đure JANKO, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 9. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 25. 3. 1945. kod Bihaća.
40. RUŠNOV Dušana MILE, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 12. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 21. 9. 1943. kod Globorničkog mosta - pruga Karlovac - Ogulin.
41. RUŠNOV Rade MIRKO, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.8. 1943. Poginuo kao desetar 3. brigade 8. divizije 1. 2. 1944. u selu Vera kod Plaškog.
42. RUŠNOV Đure VUJO, 1925, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac - rogljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
43. STANOJIČIĆ Stojana NIKOLA, 1900, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 1. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 6. 1943. kod Cetingrada.
44. STANOJIČIĆ Đure SIMO, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15.2. 1942. Poginuo nehotice od borca Italijana, kao borac 2. brigade 8. divizije 19. 8. 1944. kod Gornjeg Skrada - Kordun.
45. TRKULJA Stanka DRAGAN, 1923, Srbin, učenik zanata. U NOV stupio 1942. Poginuo kao borac nepoznate jedinice 1943. kod Konjica.

46. *TRKULJA* Nikole *JOVAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 23. 11. 1942. Umro od tifusa kao borac 3. brigade 8. divizije 9. 5. 1943. u Pješčanici.
47. *TRKULJA* Stanka *LJUBAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 8. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 2. 1. 1943. kod Krašića - Petrovo Selo.
48. *TRKULJA* Rade *STANKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Pješčanica stupio 15. 9. 1941. Zadržan kao delegat voda 1. brigade 8. divizije 20. 6. 1943. i strijeljan od ustaša u Vinokovcima.
49. *VRGA* Mile *VASO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 8. 1942. Poginuo kao komandir odjeljenja 2. brigade 8. divizije 28. 1. 1943. kod Plaškog.
50. *ZORIĆ* Milke *MILAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 6. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 15. 11. 1944. kod Cerovca - Tušilović.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *ALAJICA* Stanka *TRIVUN*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
2. *BARBIR* Pavia *KATA*, 1897, Srkinja, zemljoradnica. Otišla po so u selo Brezovicu i ubijena od ustaša 7. 10. 1944. i bačena u rijeku Kupu.
3. *BIJELIĆ* Ilije *BOŽICA*, 1881, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 8. 1941. u Pješčanici.
4. *BIJELIĆ* Mile *DANICA*, 1940, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 15. 1. 1942. u Pješčanici.
5. *BIJELIĆ* Ilije *JOVAN*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. kod Vojišnice.
6. *BIJELIĆ* Dušana *LJUBAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. u Petrovoj gori.
7. *BIJELIĆ* Stojana *MILE*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Pješčanici.
8. *BIJELIĆ* Stojana *PETAR*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Pješčanici.
9. *BIJELIĆ* Vasilja *RADE*, 1913, Srbin, pisar u Općinskom sudu. Ubijen od ustaša jula 1941. u Vrginmostu.
10. *BIJELIĆ* Stojana *STANKO*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Pješčanici.
11. *BIJELIĆ* Mile *STANICA*, 1915, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Pješčanici.
12. *BULAT* Vasilja *BOŽO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
13. *BULAT* Janka *LJUBICA*, 1921, Srkinja, zemljoradnica. Otišla po so i ubijena od ustaša 25. 1. 1942. u Topuskom.
14. *BULAT* Đure *SIMO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
15. *BULAT* Vasilja *STANKO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
16. *CREVAR* Save *EVICA*, 1908, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 1. 1942. u Pješčanici.
17. *CREVAR* Pavia *SAVO*, 1862, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
18. *DANČULA* Save *DUŠAN*, 1900, Srbin, obučar. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.

- i. *DANČULA* Mile *MATIJA*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 3. *DANČULA* Save *MILOŠ*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
- 1. *DANČULA* Dragana *STANA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Išla po lijekove u Topusko i ubijena od ustaša 30. 5. 1941.
- 2. *DANČULA* Stevana *VASILJ*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 3. *DMITROVIĆ* Vuje *DUŠAN*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 4. *DMITROVIĆ* Marka *RADE*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. kod kuće u Pješčanici.
- 5. *DMITROVIĆ* Vuje *RADE*, 1898, Srbin, pjevač u crkvi. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 3. *DOBRIĆ* Stevana *DUŠAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 7. *DOBRIĆ* Pavia *ĐURO*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- B. *DOBRIĆ* Vasilja *STANKO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 9. *DOBRIĆ* Vasilja *STEVAN*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 3. *DOBRIĆ* Matije *VASO*, 1898, Srbin, službenik suda u Vrginmostu. Odveden 23. 6. 1941. u logor Jadovno, odakle je prebačen i ubijen u logoru Jasenovac.
- 1. *DRAGOJEVIĆ* Janka *DRAGICA*, 1941, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- 2. *DRAGOJEVIĆ* Pavia *JANDRE*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- i. *DRAGOJEVIĆ* Jovana *JANKO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 1. *DRAGOJEVIĆ* Mile *MATIJA*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 5. *DRAGOJEVIĆ* Mile *MILAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 3. *DRAGOJEVIĆ* Rade *MILE*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- 7. *DRAGOJEVIĆ* Mile *RADE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 3. *DRAGOJEVIĆ* Mile *STANKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- i. *DRAGOJEVIĆ* Rade *STEVO*, 1942, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 21.1. 1943. u Crevarskoj Strani.
- 3. *DRAGOJEVIĆ* Stanka *TEODOR*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- 1. *DRAGOJEVIĆ* Petra *VASILJ*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.

i

42. *JEROSIMIĆ* Vase *ĐURO*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
43. *JEROSIMIĆ* Sime *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Kozarcu.
44. *JEROSIMIĆ* Rade *MILOŠ*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
45. *JEROSIMIĆ* Trifuna *RADE*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
46. *JEROSIMIĆ* Rade *SIMO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
47. *JOVANOVIĆ* Mile *DAMJAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
48. *KORKUT* Matije *JOVAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
49. *KORKUT* Marka *KATA*, 1884, Srpkinja, zemljoradnica. Kao nepokretna živa spaljena od ustaša 10. 1. 1942. u vlastitoj kući.
50. *KORKUT* Marka *LJUBAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
51. *KORKUT* Jovana *PAVAO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
52. *KORKUT* Marka *SIMO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
53. *KORKUT* Vase *SIMO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
54. *KORKUT* Matije *STOJAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
55. *KRASULJA* Mile *DANICA*, 1939, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 8. 1. 1942. u Pješčanici.
56. *KRASULJA* Stanka *DANICA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 12. 1941. u Boviću.
57. *KRASULJA* Adama *DUŠAN*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
58. *KRASULJA* Rade *ĐURAĆ*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 15. 8. 1941. u Pješčanici.
59. *KRASULJA* Teodora *ĐURAĆ*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
60. *KRASULJA* Jovana *JANKO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
61. *KRASULJA* Mile *LJUBICA*, 1934, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
62. *KRASULJA* *MARIJA*, 1873, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 12. 1941. u Boviću.
63. *KRASULJA* Jovana *MATIJA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
64. *KRASULJA* Rade *MATIJA*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
65. *KRASULJA* Stanka *MATIJA*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.

66. KRASULJA Đurđa MILAN, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
67. KRASULJA MILE, 1893, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
68. KRASULJA Stanka MILE, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
69. KRASULJA Mile SAVO, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
70. KRASULJA Jovana SIMO, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen u zemunici od ustaša 9. 5. 1942. u Petrovoj gori.
71. KRASULJA Matije STANKO, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 12. 1941. u Boviću.
72. KRASULJA Mile STANKO, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
73. KRASULJA Vasilja STANKO, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
74. KRASULJA Rade VASILJ, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
75. KRASULJA Stanka VUJO, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
76. LACKOVIĆ Petra ĐURO, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
77. LACKOVIĆ Petra MILE, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
78. LJUBIČIĆ Mirka DRAGAN, 1937, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u Pješčanici.
79. LJUBIČIĆ Stanka DRAGAN, 1931, Srbin, dijete. Ranjen od ustaša 2. 4. 1942. i podlegao ranama poslije nekoliko dana u Pješčanici.
80. LJUBIČIĆ Janka EVICA, 1880, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 6. 1. 1942. u Pješčanici.
1. LJUBIČIĆ Rade JELICA, 1869, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 6. 1. 1942. u Pješčanici.
2. LJUBIČIĆ Stanka JOVAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u Pješčanici.
3. LJUBIČIĆ Mile MACA, 1911, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 6. 1. 1942. u Pješčanici.
4. LJUBIČIĆ Sime MILKA, 1887, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 6. 1. 1942. u Pješčanici.
5. LJUBIČIĆ Mirka PETAR, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u Pješčanici.
6. LJUBIČIĆ Mihajla RADE, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u Pješčanici.
7. LJUBIČIĆ Jovana STANKO, 1877, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
8. LJUBIČIĆ Janka STANKO, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
9. LJUBIČIĆ Janka TEODOR, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
10. LJUBIČIĆ Đure VASO, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.

91. *MACUT* Nikole *DURO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
92. *MACUT* Matije *MARKO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
93. *MACUT* Nikole *MARKO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
94. *MACUT* Mile *MARTA*, 1889, Srkinja, zemljoradnica. Otišla po so u selo Brezovica i ubijena od ustaša 15. 7. 1944.
95. *MACUT* Milivoja *MATIJA*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
96. *MACUT* Nikole *MATIJA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
97. *MACUT* Pane *MIĆO*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
98. *MACUT* Marka *MILICA*, 1893, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 1. 1942. u Slavskom Polju.
99. *MACUT* Mile *MILKA*, 1918, Srkinja, zemljoradnica. Otišla po so u Pokuplje i ubijena od ustaša 21. 7. 1943.
100. *MACUT* Mihajila *MILOŠ*, 1873, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
101. *MACUT* Sime *PETAR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
102. *MACUT* Laze *RADE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
103. *MACUT* Nikole *SAVA*, 1913, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
104. *MACUT* Đure *TEODOR*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
105. *MACUT* Mile *VUJO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
106. *MANOJLOVIĆ* Nikole *MARIJA*, 1888, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 5. 1. 1942. u Pješčanici.
107. *MARINČIĆ* Đure *MARKO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
108. *MARINČIĆ* Jovana *MARKO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
109. *MARINČIĆ* Đure *MATIJA*, 1915, Srbin, radnik u ciglani u Glini. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Glini.
110. *MARINČIĆ* Stanka *MILE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
111. *MARINČIĆ* Nikole *MILICA*, 1892, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
112. *MARINČIĆ* Stojana *MILICA*, 1885, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.

13. *MARINČIĆ* Mile *MILJA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
14. *MARINČIĆ* Stanka *SAVO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u, Otini.
15. *MARINČIĆ* Adama *VASILJ*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
16. *NIŠEVIĆ* Marka *ANA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
17. *NIŠEVIĆ* Miče *ĐURO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
18. *NIŠEVIĆ* Rade *MILE*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
19. *NIŠEVIĆ* Miče *NIKOLA*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
20. *NIŠEVIĆ* Petra *PAVAO*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
21. *NIŠEVIĆ* Nikole *STANA*, 1861, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
22. *NIŠEVIĆ* Nikole *STANKO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
23. *NIŠEVIĆ* Rade *STEVAN*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
24. *PAJIĆ* Jovana *ANĐELIJA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
25. *PAJIĆ* Dušana *DANICA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
26. *PAJIĆ* Dušana *DRAGICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 28. 12. 1941. u Pješčanici.
27. *PAJIĆ* Nikole *ĐURO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
28. *PAJIĆ* Stevana *INDIJA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Otišla po so u Topusko i ubijena od ustaša 30. 1. 1942.
29. *PAJIĆ* Stevana *JANJA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 26. 12. 1941. u Pješčanici.
30. *PAJIĆ* Vasilja *JOVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
31. *PAJIĆ* Nikole *LJUBAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
32. *PAJIĆ* Ljubana *LJUBICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 26. 12. 1941. u Pješčanici.
33. *PAJIĆ* Vaje *MILE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
34. *PAJIĆ* Marka *MILICA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
35. *PAJIĆ* Branka *MILKA*, 1941 (stara 10 dana), Srпкиnja. Ubijena od ustaša 10. 1. 1941. u Pješčanici.
36. *PAJIĆ* Petra *MILKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 26. 12. 1941. u Pješčanici.

137. *PAJIĆ* Mile *STEVAN*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
138. *POLIMAC* Matije *ANDELIJA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 7. 1942. u Vrginmostu.
139. *POLIMAC* Petra *MILAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen u logor Jadovno kod Gospića i ubijen od ustaša.
140. *POPOVIĆ* Vase *ĐURO*, 1895, Srbin, zvonar. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
141. *POPOVIĆ* Sime *MILOŠ*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
142. *POPOVIĆ* Ignjatije *RADE*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
143. *RADOVIĆ* Save *ILIJA*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
144. *RADOVIĆ* Stevana *MILKA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
145. *RUPIĆ* Mile *ILIJA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
146. *RUPIĆ* Joce *MARIJA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
147. *RUPIĆ* Stojana *MATIJA*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- U8. *RUPIĆ* Matije *MILE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
149. *RUPIĆ* Stojana *MILE*, 1886, Srbin, cestar u penziji, Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
150. *RUPIĆ* Mile *RADE*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od Italijana 14. 11. 1941. u Vrginmost; poslije se ništa nije doznalo o njemu.
151. *RUPIĆ* Nikole *STANA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 8. 1. 1942. u Pješčanici.
152. *RUPIĆ* Vasilja *STEVAN*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
153. *RUPIĆ* Mile *STOJAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
154. *RUŠNOV* Đure *BRANKO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
155. *RUŠNOV* Vuje *DUŠAN*, 1900, Srbin, zvonar. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
156. *RUŠNOV* Vuje *ĐURO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
157. *RUŠNOV* Petra *MILA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10.1. 1942. u Pješčanici.
158. *RUŠNOV* Stojana *MILE*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
159. *RUŠNOV* Vasilja *MILIĆ*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.

66. KRASULJA Đurđa MILAN, 1917, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
61. RUŠNOV Bure RADE, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša.. u Glini.
62. RUŠNOV Vasilja RADE, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
63. RUŠNOV Petra VASO, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
64. STANIĆ Stojana ADAM, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
65. STANIĆ Stojana MARKO, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
66. STANIĆ Stevana MILKA, 1932, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 5. 1942. u Radonji kod Vojnića.
67. STANOJČIĆ Matije DUŠAN, 1921, Srbin, kovač. Odveden od žandarma 25. 5. 1941, bio u zatvoru u Petrinji do 25. 6. 1941. i ubijen od ustaša u Karlovcu.
68. STANOJČIĆ Nikole ĐURO, 1909, Srbin, pisar u Opštini Vrginmost. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
69. STANOJČIĆ Nikole EVICA, 1908, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 1. 1942. u Pješčanici.
70. STANOJČIĆ Nikole IGNJATIJE, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
71. STANOJČIĆ Rade JANDRE, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
72. STANOJČIĆ Nikole LJUBAN, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
73. STANOJČIĆ Ilije LJUBICA, 1929, Srkinja, dijete. Odvedena 14. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
74. STANOJČIĆ Ilije MARA, 1935, Srkinja, dijete. Odvedena 14. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
75. STANOJČIĆ Oure MATIJA, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
76. STANOJČIĆ Rade MATIJA, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden od žandarma 25. 5. 1941, bio u zatvoru u Petrinji do 25. 6. 1941. i ubijen od ustaša u Karlovcu.
77. STANOJČIĆ Ilije MILKA, 1930, Srkinja, dijete. Odvedena 14. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
78. STANOJČIĆ Branka NADA, 1942, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 23. 3. 1942. u Petrovoj gori.
79. STANOJČIĆ Ignjatije NIKOLA, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. u Pješčanici.
80. STANOJČIĆ Đure RADE, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- U. STANOJČIĆ Ilije RADE, 1940, Srbin, dijete. Odveden 14. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Stara Gradiška.

182. ŠAŠIĆ Petra *DRAGICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1.4. 1942. u Petrovoj gori.
183. ŠAŠIĆ Petra *LJUBICA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
184. ŠAŠIĆ Petra *MILKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
185. ŠAŠIĆ Jakova *RADE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Čemernici.
186. *TEPŠIĆ* Adama *PETAR*, 1894, Srbi;;, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 6. 1. 1942. u šumi Abez.
187. *TRKULJA* Sime *ANDELIJA*, 1900, Srпкиnja, -emljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 3. 1942. u Maličkoj.
188. *TRKULJA* Rade *ĐURO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 6. 1. 1942. u Pješčanici.
189. *TRKULJA* Vasilja *JELICA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 1. 1942. u Pješčanici.
190. *TRKULJA* Pavia *JOKA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
191. *TRKULJA* Nikole *JOVO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1942. u Indiji, u Sremu.
192. *TRKULJA* Đure *MILA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
193. *TRKULJA* Milutina *MILA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
194. *TRKULJA* Miloša *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 4. 4. 1942. u Crevarskoj Strani.
195. *TRKULJA* Jandre *MILOŠ*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od i istaša u Glini.
196. *TRKULJA* Vasilja *MILOŠ*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od jstaša u Glini.
197. *TRKULJA* Jovana *NIKOLA*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
198. *TRKULJA* Sime *NIKOLA*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
199. *VRANEŠEVIĆ* Marka *NIKOLA*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1. 1942. u "ješčanici.
200. *VRGA* Rade *JANJA*, 1866, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena u zemunici od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
201. *VRGA* Pavia *MILE*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
202. *VRGA* Miloša *PAVAO*, 1866, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Pješčanici.
203. *VRGA* Pavia *RADE*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
204. *VUJANOVIĆ* Janka *PAVAO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
205. *ZINAJA* Mile *PETAR*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.

206. ZRMANJAC Stevana ANĐELIJA, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Spaljena od ustaša 10. 1. 1942. u Pješčanici.
207. ZRMANJAC Janka ILIJA, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
208. ZRMANJAC Stanka MATIJA, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
209. ZRMANJAC JANKO, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša i spaljen u kući 10. 1. 1942. u Pješčanici.

b) *Umrli od tifusa*

1. BIJELIĆ Oure ĐURO, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 23. 4. 1943. kod kuće u Pješčanici.
2. BIJELIĆ Mihajla MARIJA, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 23. 4. 1943. kod kuće u Pješčanici.
3. BIJELIĆ Nikole MILE, 1909, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 7. 1943. kod kuće u Pješčanici.
4. BIJELIĆ Đure NIKOLA, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 4. 1943. kod kuće u Pješčanici.
5. BULAT MILKA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 4. 1943. kod kuće u Pješčanici.
6. BULAT Rade STEVO, 1940, Srbin, dijete; umro 28. 2. 1943. kod Drvara - Bosna.
7. ČANADŽIJA Đure MARTA, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. kod kuće u Pješčanici.
8. DANČULA MARICA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. kod kuće u Pješčanici.
9. DANČULA Ignjatije MATIJA, 1874, Srbin, zemljoradnik; umro 14. 9. 1943. kod kuće u Pješčanici.
10. DANČULA Matije MIHAJLO, 1866, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 9. 1943. kod kuće u Pješčanici.
11. DRAGOJEVIĆ Matije PAVAO, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 14. 4. 1943. u Pješčanici.
12. JOVANOVIĆ Matije ANICA, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 23. 3. 1943. u Pješčanici.
13. KRASULJA Ljubana BOSILJKA, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla 2. 3. 1943. kod Tičeva - Bosna.
14. KRASULJA Marka KATA, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Pješčanici.
15. KRASULJA Rade MARKO, 1918, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 4. 1943. u Pješčanici.
16. KRASULJA Matije MILE, 1929, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 4. 1943. kod kuće u Pješčanici.
17. KRASULJA Đure MILKA, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 5. 1943. u Pješčanici.
18. KRASULJA Miloša MILKA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 10. 1943. u Pješčanici.
19. KRASUUA Stanka RADE, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 4. 1943. u Pješčanici.
20. KRASULJA Dušana STANA, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 3. 1943. u Pješčanici.
21. LACKOVIĆ Laze MILKA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 4. 1943. u Pješčanici.
22. LJUBIČIĆ Ignjatije ANICA, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Pješčanici.
23. LJUBIČIĆ Mile LJUBICA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Pješčanici.
24. LJUBIČIĆ Ljubana MARIJA, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla 20. 4. 1943. u Petrovoj gori.
25. LJUBIČIĆ Ljubana SLAVKO, 1937, Srbin, dijete; umro 15. 4. 1943. u Petrovoj gori.
26. MACUT Nikole ĐURO, 1871, Srbin, zemljoradnik; umro 5. 4. 1943. u Pješčanici.

27. *MACUT* Vasilja *EVICA*, 1868, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 4. 1943. u Pješčanici.
28. *MACUT* Sime *IGNJATIJE*, 1934, Srbin, dijete; umro 20. 7. 1943. u Pješčanici.
29. *MACUT* Matije *JANJA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 3. 1943. u Pješčanici.
30. *MACUT* Mile *LJUBICA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 3. 1943. u Pješčanici.
31. *MACUT* Stojana *MILE*, 1894, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 3. 1943. u Pješčanici.
32. *MARINČIĆ* Marka *ANKA*, 1937, Srпкиnja, dijete; umrla 3. 2. 1943. kod Drvara - Bosna.
33. *MARINČIĆ* Vase *LJUBICA*, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla 6. 4. 1943. u Pješčanici.
34. *MARINČIĆ* Marka *MILJA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla 5. 3. 1943. kod Drvara - Bosna.
35. *MARINČIĆ* Vase *SIMO*, 1932, Srbin, dijete; umro 8. 4. 1943. u Pješčanici.
36. *PAJIĆ* Janka *EVICA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 4. 1943. u Pješčanici.
37. *PAJIĆ* Jovana *EVICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Pješčanici.
38. *POPOVIĆ* Petra *JELICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 3. 1943. u Pješčanici.
39. *POPOVIĆ* Matije *STANICA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 5. 1943. u Pješčanici.
40. *RUPIĆ* *MILKA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11.4. 1943. u Pješčanici.
41. *RUPIĆ* Mile *SIMO*, 1922, Srbin, zemljoradnik; umro 26. 4. 1943. u Pješčanici.
42. *RUŠNOV* Branka *DANICA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla 7. 4. 1943. u Petrovoj gori.
43. *RUŠNOV* Petra *IGNJATIJE*, 1937, Srbin, dijete; umro 25. 4. 1943. u Pješčanici.
44. *RUŠNOV* Petra *JANDRE*, 1932, Srbin, dijete; umro 28. 4. 1943. u Pješčanici.
45. *RUŠNOV* *LJUBICA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Pješčanici.
46. *RUŠNOV* Branka *MILAN*, 1936, Srbin, dijete; umro 6. 5. 1943. u Pješčanici.
47. *SAMARDŽIJA* Đure *DANICA*, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla 3. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca.
48. *SAMARDŽIJA* Đure *MILE*, 1940, Srbin, dijete; umro 3. 5. 1943. u Pješčanici.
49. *SAMARDŽIJA* Đure *MILKA*, 1939, Srпкиnja, dijete; umrla 7. 4. 1943. u Pješčanici.
50. *STANIĆ* Milana *MARIJA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. u Pješčanici.
51. *STANIĆ* Rade *MARIJA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 24. 4. 1943. u Pješčanici.
52. *STANOJČIĆ* Ljubana *DRAGICA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla 6. 2. 1943. kod Drvara - Bosna.
53. *STANOJČIĆ* Nikole *MILICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 4. 1943. u Pješčanici.
54. *ŠAŠIĆ* Petra *DRAGICA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 3. 1943. u Pješčanici.
55. *ŠAŠIĆ* Petra *SOKA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla 1. 2. 1943. kod Drvara - Bosna.
56. *TRKULJA* Mile *JANJA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 4. 1943. u Pješčanici.
57. *TRKULJA* Drage *KATA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Pješčanici.
58. *TRKULJA* Vuje *MARIJA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12. 4. 1943. u Pješčanici.
59. *TRKULJA* Adama *SAVA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Pješčanici.
60. *VRANEŠEVIĆ* Nikole *JELICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11.4. 1943. u Pješčanici.
61. *ZORIĆ* Dmitra *MILKA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 4. 1943. u Pješčanici.
62. *ZRMANJAC* Ilije *ĐURO*, 1937, Srbin, dijete; umro 20. 4. 1943. u Pješčanici.
63. *ZRMANJAC* Sime *MILICA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 3. 1943. u Pješčanici.

c) *Žrtve rata*

1. *BIJELIĆ* Pavia *INDIJA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od zime i prehlade u bjekstvu 28. 1. 1942. u Petrovoj gori.
2. *DRAGOJEVIĆ* Ilije *MILKA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od prehlade u bjekstvu 8. 4. 1942. u Petrovoj gori.
3. *DRAGOJEVIĆ* Stanka *STANICA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Išla po so i utopila se 10. 8. 1943. u rijeci Kupi.
4. *KRASULJA* Stanka *ANA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Umrła od prehlade u bjekstvu 19. 2. 1942. u Crevarskoj Strani.
5. *KRASULJA* Stanka *ĐURO*, 1942, Srbin, dijete. Umro od prehlade u bjekstvu 20. 4. 1942. u Pješčanici.
6. *KRASULJA* Dušana *MILA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Umrła od prehlade u bjekstvu 25. 2. 1942. u Pješčanici.
7. *KRASULJA* Matije *STANKA*, 1942, Srпкиnja, dijete. Umrła od prehlade u bjekstvu 20. 7. 1942. u Pješčanici.
8. *MACUT* Sime *ĐURO*, 1942, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobijene u bjekstvu 8. 10. 1942. u Pješčanici.
9. *MACUT* Mile *LJUBAN*, 1941, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobijene u bjekstvu 14.6. 1942. u Pješčanici.
10. *MACUT* Mile *RADIVOJ*, 1941, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobijene u bjekstvu 12. 7. 1942. u Pješčanici.
- U. *STANIĆ* Stanka *MARTA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od prehlade u bjekstvu 28. 1. 1942. u Petrovoj gori.
112. *TRKULJA* Nikole *DANICA*, 1915, Srпкиnja, kućna pomoćnica. Poginula od bombardovanja 6. i 4. 1941. u Beogradu.
3. *TRKULJA* Nikole *DRAGICA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Umrła od prehlade u bjekstvu 9. 3. 1942. u Crevarskoj Strani.

NAPOMENA: Podatke prikupio i provjerio *Rade Mile Lacković*, nosilac »Spomenice 1941« pukovnik u penziji, uz saradnju *Sime Matije Čanadžija*, nosioca »Spomenice 1941« i pukovnika i penziji, *Pavia Mile Macuta*, nosioca »Spomenice 1941« i pukovnika u penziji, *Rade Mile Niše- 'ića*, nosioca »Spomenice 1941« i potpukovnika u penziji, *Save Ilije Radovića*, predsjednika Mjes-)og odbora SUBNOR-a sela Pješčanica, *Milke Matije Pajić-Dragojević*, prvog sekretara >KOJ-a i USAOH-a, *Miloša Đure Lackovića*, penzionera, *Milana Stanka Nišević*, ratnog odbor- lika i *Jove Nikole Dragojevića*.

P O D G O R J E

Na izlazu iz Vrginmosta, prema Blatuši i Perni, nadovezuje se selo Podgorje. Prema popisu od 1931. godine Podgorje je imalo 705 stanovnika, a uoči rata 1941. godine računano se da je bilo oko 120 domaćinstava sa oko 730 stanovnika, dok je 1948. godine prema službenom popisu bilo 112 domaćinstava sa 474 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici. Manji broj ljudi radio je u Vrginmostu kao radnici i službenici.

Zbog neposredne blizine sa Vrginmostom, to je uoči rata postojala i zajednička partijska organizacija u kojoj su bili: *Rade P. Bulat*, tada sekretar Kotarskog komiteta KPH Vrginmost, *Dragica P. Bulat*, sekretar ćelije, *Anka Bulat*, *Jovica Bulat*, *Mile Barbir*, *Savo Bogdanović*, *Boro Brkobrada*, *Milan Milićević*, *Mile Ratković* i *Branko Žutić*. Početkom oružanog ustanka svi ovi članovi Partije morali su napustiti Vrginmost i deo sela Podgorja, jer zbog ustaških i italijanskih jedinica u Vrginmostu nisu mogli ostati na ovome terenu. Po formiranju partizanskog odreda Perna ušli su u njegov sastav. Poslije, pred kraj rata ponovo je formirana partijska ćelija.

Poslije formiranja partizanskog odreda Perne, Pecke i Maličke stvorili su se uslovi i za formiranje partizanskog odreda Podgorje. Ovaj partizanski odred, koji je formiran 15. oktobra 1941. u predjelu zvanom Budim, gdje je bio i logor odreda, okupio je borce dobrovoljce iz Podgorja i Blatuše.

U novoformirani partizanski odred, iz sela Podgorja ušlo je 19 dobrovoljaca. Njihova imena vide se u spisku nosilaca »Partizanske spomenice 1941« i u spisku poginulih boraca.

Za komandira odreda postavljen je *Vujo P. Pavlović*. Prvi politički delegat bio je *Milivoje Šupić* iz Maličke, a kasnije *Jovica P. Bulat* iz Podgorja. U PO Pješćanica otišao je *Vlado Lj. Bulat* sa majkom Vidom; *Rade P. Bulat* sa sestrama *Dragicom* i *Ankom* bio je u PO Perna, a njegova majka *Kata* i sestra *Seka* bile su u PO Malička.

Prije formiranja partizanskog odreda u selu je krajem septembra 1941. godine izabran NOO u kojeg su ušli *Đuro Barbir*, predsjednik, *Nikola Obradović*, tajnik, *Mile Barbir*, *Mane P. Barbir*, *Miloš Đ. Lapčević*, *Nikola P. Lapčević* i *Đuro N. Polojac Deko*.

Polovinom decembra 1941. u selu je formirana omladinska organizacija i organizacija AFŽ-a. U odbor AFŽ-a izabrane su *Janja Pavlović*, predsjednica, *Janja Ajdinović*, *Milka Barbir*, *Ljubica Bulat*, *Milica Đ. Lapčević*, *Anica Polojac* i *Evica N. Vrga*.

Prvu SKOJ-evsku organizaciju, koja je rukovodila i sa omladinskom organizacijom, sačinjavali su *Ljubica Barbir*, *Miloš D. Barbir*, *Savo Linta*, *Eva Pavlović*, *Marija R. Pavlović*, *Rade Đ. Pavlović* i *Stojan R. Pavlović*, sekretar. Kasnije, u toku rata, primljeno je još novih 11 članova.

Tako je selo Podgorje od septembra 1941. do kraja rata organizovano i aktivno radilo u NOB. U NOV nalazilo se 65 boraca, od kojih je 19 poginulo, a među preživjelim ima 18 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Od strane neprijatelja ubijeno je 124, od tifusa umrlo 35, a 9 je umrlo ili poginulo kao žrtve rata, ili ukupno 187 poginulih ili umrlih od ratnih posljedica. Kao izdajnici, na strani neprijatelja, u četnicima u Srbiji, poginuli su sinovi popa *Lapčevića*, *Milorad* bivši aktivni kapetan i *Branko*. Zbog izdaje i saradnje sa neprijateljem u Vrginmostu, od strane vojnog partizanskog suda osuđeni su i strijeljani jedan muškarac i dvije žene.

Spomenik palim borcima i ŽFT

TEKST NA SPOMENIKU: »U teškim danima okupacije naše zemlje i narodne revolucije od 1941. do 1945. godine narod ovog ustaničkog sela stao je jedinstveno na stranu Komunističke partije u borbi za slobodu i izgradnju novog života. Najbolji sinovi ovog sela, čija su imena uklesana na ovom spomeniku, položili su svoje živote za te velike ciljeve. U svojim svirepim divljanjima neprijatelj je u ovom selu strijeljao 130 ljudi, žena i djece. Neka ovaj spomenik služi mladim generacijama kao simbol naše velike borbe za slobodu i novi život.«

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *BARBIR* Nikole *PERO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Od 15. 10. 1941. borac PO Podgorje i 2. brigade 8. divizije.
2. *BARBIR* Miloša *PETAR*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Od 15. 10. 1941. borac PO Podgorje, 2. brigade 8. divizije, artiljerijskog divizionu 4. korpusa i komandir baterije 1. artiljerijske brigade GŠH.
3. *BARBIR* Miloša *STEVAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Od 15. 10. 1941. borac PO Podgorje i 2. brigade 8. divizije.
4. *BULAT* Petra *ANKA*, 1925, Srkinja, zemljoradnica. Od avgusta 1941. borac PO Perna. Politički delegat voda, politički komesar čete i bataljona 2. brigade 8. divizije, u jedinicama KNOJ-a i politički komesar bolnice 4. korpusa.
5. *BULAT* Pere *DRAGAN*, 1917, Srbin, podoficir. Od 15. 10. 1941. borac PO Podgorje. Vodnik i komandir čete u 13. proleterskoj brigadi, nastavnik omladinskog kursa i obavještajni oficir bataljona.
6. *BULAT* Pavia *JOVAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Od avgusta 1941. borac PO Perne, Maličke i Podgorja. Delegat voda, komesar čete i bataljona 3. brigade 8. divizije i u jedinicama KNOJ-a.
7. *BULAT* Petra *KATA*, 1895, Srkinja, zemljoradnica. Od 1941. borac-kuvarica PO Pješčanica, Kirin i Malička, prištapskih jedinica 8. divizije, 4. korpusa i bolnice u Petrovoj gori.
8. *BULAT* Petra *RADE*, 1920, Srbin, student. Sekretar Kotarskog komiteta KPH Vrginmost, komandant bataljona, komandant 13. proleterske brigade »Rade Končar«, načelnik Štaba 2. operative zone, komandant Zapadne grupe odreda 10. korpusa, komandant 32. zagorske divizije.
9. *BULAT* Petra *SAVA SEKA*, 1926, Srkinja, đak gimnazije. Od 1941. borac PO Kirina i Maličke. Politički delegat voda i politički komesar čete 2. brigade 8. divizije, sekretar SKOJ-a u Žumberku, politički komesar čete u 16. omladinskoj brigadi »Joža Vlahović« i u službi veze 10. zagrebačkog korpusa.
10. *BULAT* Pane *VELJKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Od 15. 10. 1941. borac PO Podgorja, 2. brigade 8. divizije i intendant 1. artiljerijske brigade GŠH.
BULAT Ljubana *VLADIMIR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Od avgusta 1941. borac PO Pješčanice. Borac, delegat voda i komesar čete u 13. proleterskoj brigadi. RVI 100% (bez obje noge).
12. *KUKULJ* Stanka *MILAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Od 15. 10. 1941. borac PO Podgorja i 3. bataljona 1. KPO do marta 1943, kada je poslije ranjavanja bio odbornik NOO sela Podgorja.
13. *LAPČEVIĆ* Petra *NIKOLA*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Od septembra 1941. odbornik NOO Podgorja, a kasnije i odbornik općinskog NOO Vrginmost.
- U. *PAVLOVIĆ* Đure *ĐURO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Od 15. 10. 1941. borac i desetar PO Podgorja i 3. bataljona 1. KPO do polovine 1942, kada je zbog ranjavanja premješten u pozadinske jedinice Kordunaškog vojnog područja.
15. *PAVLOVIĆ* Bože *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Od 15. 10. 1941. borac PO Podgorje i 13. proleterske brigade. Više puta ranjavan, RVI 100%.
16. *PAVLOVIĆ* Petra *VUJO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Prvi komandir PO Podgorje. Vodnik voda 3. bataljona 1. KPO do polovine 1942, kada je poslije ranjavanja upućen u pozadinske jedinice Kordunaškog vojnog područja.

17. *RKMAN* Petra *MARKO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Od 15. 10. 1941. borac PO Podgorje. Vodnik 2. brigade 8. divizije i Komande mjesta Vrginmost.
18. *VRGA* Rade *LJUBAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Od 15. 10. 1941. borac PO Podgorje. Vodnik i komandir čete u 13. proleterskoj brigadi, oficir pri Komandi mjesta i komandant mjesta Vrginmost.

POGINULI BORCI

1. *AJDINOVIĆ* Stevana *LJUBAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao 1941. u Beograd. U NOV stupio po oslobođenju Beograda. Poginuo na sremskom frontu 1945.
2. *AJDINOVIĆ* Stojana *MIRKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio 15. 10. 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 3. 8. 1943. kod Velike Kladuše.
3. *BARBIR* Janka *DUŠAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio 20. 12. 1941. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 28. 11. 1942. kod Vukmanića.
4. *BARBIR* Đure *MILAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-roglušaš 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. u Petrovoj gori, na Petrovcu.
5. *BARBIR* Petra *MILE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio 15. 10. 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. u Petrovoj gori.
3. *BULAT* Petra *DRAGICA*, 1922, Srpkinja, student medicine. Član KPJ od 1940. U PO Perna stupila avgusta 1941. Ranjena kao referent saniteta 3. bataljona KPO 29. 3. 1942. u Petrovoj gori i istog dana podlegla ranama u Perni.
7. *BULAT*, rođena *BARBIR* Mile *VIDA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Sa sinom *Vladom* 1941. stupila u PO Pješčanica. Poginula kao borac 16. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
3. *BUNJEVIĆ* Petra *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao 1941. u Srbiju. U NOV od 20. 10. 1944. Poginuo kao borac 10. srpske brigade 15. 12. 1944. kod Šida.
- i. *LAPČEVIĆ* Mane *PETAR*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio 15. 10. 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. u Petrovoj gori - Petrovac.
10. *LAPČEVIĆ* Rade *STANKO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio 15. 10. 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. u Petrovoj gori - Petrovac.
 1. *LINTA* Nikole *SAVO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio 15. 10. 1941. Ranjen na Petrovcu 31.3. 1942. Poginuo kao borac pri Štabu 8. divizije 21.1. 1943. kod Vojnića.
 2. *MALOBABIĆ* Pere *LJUBAN*, 1918, Srbin, službenik kotarskog suda. U NOV od 20. 6. 1942. Poginuo kao borac pri Štabu 8. divizije 21. 1. 1943. kod Vojnića.
 3. *PAVLOVIĆ* Pavia *TEODOR*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Podgorje stupio 15. 10. 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. u Petrovoj gori - Petrovac.
 4. *POLOJAC* Rade *ĐURO*, 1924, Srbin, đak gimnazije. U PO Podgorje stupio 15. 10. 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. u Petrovoj gori - Petrovac.
 5. *SAMARDŽIJA* Petra *PAVAO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-roglušaš 31. 3. 1942. u Petrovoj gori - Petrovac.
 6. *SAMARDŽIJA* Petra *PETAR*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-roglušaš 31. 3. 1942. u Petrovoj gori - Petrovac.
 7. *VRGA* Adama *NIKOLA*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-roglušaš 31.3. 1942. u Petrovoj gori - Petrovac.
 8. *VRGA* Dmitra *PETAR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 2. 1942. Poginuo kao zamjenik komesara čete 3. brigade 8. divizije 20. 2. 1944. kod Sunje.
 9. *VUKŠIĆ* Sime *SIMO*, 1910, Srbin, pekarski radnik u Vrginmostu. U NOV od 11. 12. 1942. Poginuo kao borac intendature 8. divizije 21. 1. 1943. kod Vojnića.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *AJDINOVIĆ* Stevana *DRAGAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
2. *AJDINOVIĆ* Bože *JANKO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
3. *AJDINOVIĆ* Stojana *MILOŠ*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
4. *AJDINOVIĆ* Rade *PETAR*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. *ARBUTINA* Stojana *SIMO*, 1913, Srbin, radnik u Beogradu. Na putu iz Beograda za Podgorje uhvaćen od ustaša i ubijen 20. 4. 1942. kod Skakavca zajedno sa *Draganom Bulatom*.
6. *BARBIR* Steve *ANA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana i spaljena od ustaša zajedno sa sinom *Stevanom* 20. 1. 1942. u Podgorju.
7. *BARBIR* Jovana *ĐURO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
8. *BARBIR* Miloša *ĐURO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
9. *BARBIR* Petra *ĐURO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *BARBIR* Đure *EVICA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 22. 1. 1943. u Petrovoj gori.
11. *BARBIR* Đure *JANKO*, 1901, Srbin, općinski stražar. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
12. *BARBIR* Đure *JOVAN*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
13. *BARBIR* Pavia *KATA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 23. 3. 1942. u Podgorju.
14. *BARBIR* Pavia *MARKO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
15. *BARBIR* Jovana *MARTA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 3. 1942. u Vrginmostu.
16. *BARBIR* Jovana *MILAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
17. *BARBIR* Marka *MILE*, 1878, Srbin, pružni radnik u penziji. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
18. *BARBIR* Nikole *MILKA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 6. 5. 1942. u Perni.
19. *BARBIR* Janka *MILOŠ*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
20. *BARBIR* Janka *NIKOLA*, 1874, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Petrovoj gori.
21. *BARBIR* Marka *PAVAO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

22. *BARBIR* Marka *PETAR*, 1910, Srbin, obučarski radnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
23. *BARBIR* Nikole *RADE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
24. *BARBIR* Janka *SIMICA*, 1896, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 3. 1942. kod Vrginmosta.
25. *BARBIR* Rade *STEVO*, 1845, Srbin, zemljoradnik. Ustaše mu čupali brkove, mučili i isprebijali. Podlegao 20. 6. 1942. u Podgorju.
26. *BARBIR* Dragana *STEVAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Zaklan i spaljen od ustaša zajedno sa majkom *Anom* 20. 1. 1942. u Podgorju.
27. *BARBIR* Nikole *VASO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 15. 11. 1941. u Vrginmostu.
28. *BULAT* Petra *BOGDAN*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
29. *BULAT* Rade *DRAGAN*, 1924, Srbin, radnik u Beogradu. Na putu iz Beograda za Podgorje uhaćen od ustaša zajedno sa *Simom Arbutinom* i ubijen 20. 4. 1942. kod Skakavca.
30. *BULAT* Rade *LJUBAN*, 1900, Srbin, pomoćni trgovac u Zagrebu. Odveden 1. 10. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
31. *BULAT* Bože *MARKO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
32. *BULAT* Rade *MILOŠ*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
33. *BULAT* Bože *PANE*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
34. *BULAT* Paje *PANE*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša jula 1941. u Karlovcu.
35. *BULAT* Paje *RADE*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša jula 1941. u Karlovcu.
36. *BULAT* Miloša *S/41/Λ*, 1887, Srkinja, zemljoradnica. Zaklana i bačena u septičku jamu zajedno sa jednim Slovencem (ne zna mu se ime) od ustaša 7. 8. 1941. u Vrginmostu.
37. *BULAT* Pavia *STOJAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden u logor Danica kod Koprivnice 6. 5. 1941, prebačen u logor Jadovno kod Gospića i ubijen od ustaša.
38. *DRAGOJEVIĆ* Damjana *ANĐELIJA*, 1892, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 22. 1. 1943. u Podgorju.
39. *DRAGOJEVIĆ* Rade *PAVAO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
40. *DRAGOJEVIĆ* Rade *PETAR*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
41. *DRAGOJEVIĆ* Jandre *RADE*, 1881, Srbin, lugar u penziji. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
42. *JOVIĆIĆ* *VASO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
43. *LAPČEVIĆ* Pane *ĐURO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
44. *LAPČEVIĆ* Dure *ILIJA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.

45. *LAPČEVIĆ* Sime *MILA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 19. 8. 1941. u Podgorju.
46. *LAPČEVIĆ* Jovana *MILE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
47. *LAPČEVIĆ* Nikole *MILKA*, 1942, Srпкиnja, dijete. Ubijena od Nijemaca 20. 2. 1943. kod Livna za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
48. *LAPČEVIĆ* Petra *NIKOLA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
49. *LAPČEVIĆ* Đure *PANE*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Podgorju.
50. *LAPČEVIĆ* Petra *PANE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
51. *LAPČEVIĆ* Mane *PAVAO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
52. *LAPČEVIĆ* Mile *PAVAO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša zajedno sa još trojicom 10. 8. 1941. na Biljegu - Petrova gora.
53. *LAPČEVIĆ* Nikole *PAVAO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
54. *LAPČEVIĆ* Petra *PAVAO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
55. *LAPČEVIĆ* Rade *PERO*, 1900, Srbin, advokat. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
56. *LAPČEVIĆ* Petra *RADOVAN*, 1863, Srbin, protojerej, paroh u Blatuši, stanovao u Podgorju. Teško bolestan odveden i ubijen od ustaša 12. 8. 1941. u Vrginmostu i bačen pored puta u jamu.
57. *LAPČEVIĆ* Jovana *RADE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
58. *LAPČEVIĆ* Miloša *SAVA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 15. 2. 1943. kod Livna za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
59. *LAPČEVIĆ* Petra *SAVO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
60. *LAPČEVIĆ* Nikole *SIMO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
61. *LAPČEVIĆ* Save *SIMO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
62. *LAPČEVIĆ* Jovana *STEVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
63. *LAPČEVIĆ* Pavia *STOJAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
64. *UNTA* Nikole *ĐURAD*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Podgorju.
65. *UNTA* Stevana *EVICA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 3. 1. 1942. u Podgorju.
66. *UNTA* Miloša *JANKO*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
67. *UNTA* Miloša *MAKSIM*, 1902, Srbin, mašinbravar. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.

8. *LINTA* Marka *MILOŠ*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
9. *LINTA* Stanka *MILOŠ*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *LINTA* Oure *PETAR*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
11. *LINTA* Miloša *PETAR*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
2. *LINTA* Miloša *PETAR*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
3. *LINTA* Save *SAVA*, 1886, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 22. 1. 1943. u Podgorju.
4. *LINTA* Marka *SIMO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. *LINTA* Marka *STOJAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
6. *LINTA* Stanka *TEODOR*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
7. *LINTA* Sime *VLADIMIR*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
8. *MALOBABIĆ* Paje *PETAR*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
9. *MALOBABIĆ* Petra *VASO*, 1914, Srbin, mesar. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen u logor Jadovna kod Gospića i ubijen od ustaša.
0. *MILIĆ* Petra *MATIJA*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao ispod ustaškog terora 1941. u Beograd i ubijen od Nedićevaca 1942. u Beogradu.
1. *MILJUŠEVIĆ* Petra *PETAR*, 1923, Srbin, đak 4. razreda gimnazije. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
1. *OBRADOVIĆ* Nikole *MILE*, 1913, Srbin, željeznički skretničar u Vrginmostu. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
5. *PAVLOVIĆ* Petra *GOJKO*, 1913, Srbin, pekar. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
1. *PAVLOVIĆ* Avrama *JOVAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
5. *PAVLOVIĆ* Rade *MILOŠ*, 1974, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Blatuši.
3. *PAVLOVIĆ* Rade *PETAR*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. na Biljegu - Petrova gora.
7. *PAVLOVIĆ* Dane *RADE*, 1913, Srbin, staklorezac. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
3. *PAVLOVIĆ* Miloša *RADE*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Italijana 3. 1. 1942. u Podgorju.
3. *PAVLOVIĆ* Stojana *RADE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 8. 1941. u Podgorju.
1. *PERENČEVIĆ* Mile *MANE*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao ispod ustaškog terora u Beograd. Isprebijan od Nijemaca podlegao 24. 2. 1943. u Beogradu.

91. *POLOJAC* Mane *DRAGAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Podlegao od ustaških udaraca 16. 2. 1942. u Podgorju.
92. *POLOJAC* Nikole *DUŠAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 7. 1942. u Vrginmostu.
93. *POLOJAC* Vuje *MANE*, 1888, Srbin, željezničar u penziji. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
94. *POLOJAC* Vuje *MILE*, 1883, Srbin, željezničar u penziji. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Podgorju.
95. *POLOJAC* Đure *MILKA*, 1913, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša kada je čuvajala stoku na pašnjaku 15. 8. 1942. u Podgorju.
96. *POLOJAC* Đure *NIKOLA*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
97. *POLOJAC* Nikole *RADE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
98. *POLOJAC* Mane *TEODOR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 7. 1942. u Vrginmostu.
99. *POLOJAC* Vuje *UROŠ*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 4. 1942. u Vrginmostu.
100. *POLOJAC* Pavia *VUJO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
101. *POLOJAC* Mane *VUJO*, 1911, Srbin, krojački radnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
102. *POVA* Milice *ADAM*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
103. *POVA* SAVA, 1904, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27/1. 1942. u Podgorju.
104. *SAMARDŽIJA* Stanka *ĐURO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941, i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
105. *SAMARDŽIJA* Petra *EVICA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 3. 1942. u Petrovoj gori.
106. *TEPŠIĆ* *EVICA*, 1889, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša marta 1942. u Vrginmostu.
107. *TEPŠIĆ* Nikole *PETAR*, 1889, Srbin, stolarski radnik. Ubijen od ustaša 19. 1. 1942. zajedno sa *Stojanom Brankovićem* i bačen u bunar u Čemernici.
108. *VRGA* Vuje *DRAGICA*, 1896, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 23. 3. 1942. u Podgorju.
109. *VRGA* Nikole *ĐURO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
110. *VRGA* Miloša *EVICA*, 1881, Srpkinja, zemljoradnica. Otišla sinu Mili (željezničar u Osijeku) u posjetu i ubijena od ustaša 7. 10. 1942. u Osijeku.
111. *VRGA* Janka *JOVAN*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Biljegu - Petrova gora.
112. *VRGA* Pavia *JOVAN*, 1892, Srbin, kovač. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Podgorju.
113. *VRGA* Jovana *LJUBICA*, 1918, Srpkinja, zemljoradnica. Mučena i ubijena od ustaša 10. 8. 1941. u Vrginmostu.
114. *VRGA* Jandre *MATIJA*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

15. VRGA Stojana *NIKOLA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
16. VRGA Rade *PETAR*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, *prebačen* i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
17. VRGA Petra *RADE*, 1878, Srbin, zemljoradnik. Isprebijan podlegao ustaškim udarcima 27. 3. 1942. u Petrovoj gori.
18. VRGA Jovana *SAVA*, 1897, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 12.8. 1942. u Podgorju.
19. VRGA Petra *STANKO*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
- »0. VRGA Pavia *STEVAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, *prebačen* i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
11. VRGA Mile *STEVAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
12. VRGA Đure *VASO*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša i bačen u bunar 19. 1. 1942. u Čemernici.
13. *VUKŠIĆ* Sime *SIMO*, 1912, Srbin, pekar. Ubijen od Nijemaca 20. 1. 1943. u Vojniću.
14. *VUKŠIĆ* Sime *VELJKO*, 1916, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.

b) *Umrli od tifusa*

- AJDINOVIĆ* Matije *ANA*, 1886, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Podgorju.
- AJDINOVIĆ* Rade *BOŽO*, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 4. 1943. u Blatuši.
- AJDINOVIĆ* Stojana *STANKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 4. 1943. u Podgorju.
- BARBIR* Save *DRAGAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik; odbornik NOO od 20. 1. 1942. Umro 27. 4. 1943. u Podgorju.
- BARBIR* Đure *EVICA*, 1927, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 2. 6. 1943. u Podgorju.
- BARBIR* Nikole *MARICA*, 1920, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 17. 5. 1943. u Podgorju.
- BARBIR* Đure *MILKA*, 1912, Srpkinja, krojačica; umrla 9. 4. 1943. u *Podgorju*.
- BARBIR* Vuje *MILKA*, 1911, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 5. 4. 1943. u Podgorju.
- BARBIR* Jovana *PETAR*, 1931, Srbin, dijete; umro 4. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca, za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
- BARBIR* *SAVA*, 1903, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca, za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
- BULAT* Dmitra *PETAR*, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro 17. 4. 1943. u Crevarskoj Strani.
- DRAGOJEVIĆ* Vuje *EVICA*, 1871, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Podgorju.
- LAPČEVIĆ* Đure *EVICA*, 1928, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Podgorju.
- LAPČEVIĆ* Tome *JANJA*, 1888, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 11.5. 1943. u Petrovoj gori.
- LAPČEVIĆ* Adama *MILICA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 13. 5. 1943. u Podgorju.
- LAPČEVIĆ* Sime *MILICA*, 1940, Srpkinja, dijete; umrla 28. 2. 1943. u Petrovoj gori.
- LAPČEVIĆ* Stevana *PETRA*, 1873, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 11.4. 1943. u Petrovoj gori.
- LINTA* Joce *EVICA*, 1888, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Podgorju.

19. *UNTA MARICA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Podgorju.
20. *UNTA MILICA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 4. 1943. u Podgorju.
21. *UNTA Vuje RADE*, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro 17. 3. 1943. u Podgorju.
22. *PAVLOVIĆ* Stanka *ANA*, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 23. 3. 1943. u Vrginmostu.
23. *PAVLOVIĆ* Jakova *MARIJA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 31. 3. 1943. u Podgorju.
24. *PAVLOVIĆ* Đure *MILOŠ*, 1940, Srbin, dijete; umro 4. 4. 1943. u Podgorju.
25. *PAVLOVIĆ* Uroša *STOJAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro 11. 4. 1943. u Podgorju.
26. *PERENČEVIĆ* Nikole *SLAVKA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 3. 1943. u Podgorju.
27. *POLOJAC* Đurđa *ANĐA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Podgorju.
28. *POLOJAC* Marka *BOJA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 22. 4. 1943. u Podgorju.
29. *POLOJAC* Vuje *DANICA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 8. 1943. u Podgorju.
30. *POLOJAC* Dušana *LJUBICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 5. 1943. u Podgorju.
31. *POLOJAC* Stevana *SAVA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 4. 1943. u Podgorju.
32. *POLOJAC* Stevana *SAVA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 10. 1943. u Podgorju.
33. *POLOJAC* Miloša *STANICA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 4. 1943. u Podgorju.
34. *VRGA* Jandre *PETAR*, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro 18. 5. 1943. u Podgorju.
35. *VRGA* Rade *SIMICA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 4. 1943. u Podgorju.

c) *Žrtve rata*

1. *LAPČEVIĆ* Pavia *DRAGICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Umrla za vrijeme obruča u Petrovoj gori 10. 5. 1942. od prehlade i gladi.
2. *LAPČEVIĆ* Nikole *ĐURO*, 1932, Srbin, dijete. Poginuo od nađene italijanske bombe 18. 1. 1942. u Podgorju.
3. *LAPČEVIĆ* Đure *EVICA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade u bjekstvu 25.9. 1942. u Petrovoj gori.
4. *LAPČEVIĆ* Maksima *PAVAO*, 1863, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade u bjekstvu 16. 3. 1942. u Petrovoj gori.
5. *UNTA* Maksima *RADE*, 1935, Srbin, dijete. Umro od zime i gladi 2. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
6. *PAVLOVIĆ* Rade *STOJAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade 22. 6. 1942. u Podgorju.
7. *VRGA* Gojka *MILOŠ*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U bježanju ispred neprijatelja nehotice poginuo od partizanskog stražara 23. 2. 1942. u Petrovoj gori.
8. *VRGA* Marka *MILOŠ*, 1940, Srbin, dijete. Umro od zime 28. 3. 1942. u Petrovoj gori.
9. *VRGA* Vuje *MILKA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade, kao posljedice bjekstva, 4. 8. 1942. u Podgorju.

NAPOMENA: Podatke prikupio i provjerio *Veljko P. Bulat* uz pomoć *Stevana V. Ajdinovića*, *Mile N. Barbira*, *Jovice P. Bulat*, *Radana Lapčevića*, *Ane Lapčević-Ajdinović*, *Marka M. Unte*, *Branka Polojca*, *Marka J. Polojca*, *Petra Barbira Bulje* i *Petra M. Barbira*.

POLJANI

Selo Poljani nalazi se na komunikaciji Topusko - Perna, od Topuskog udaljeno 4 km. Graniči sa selima Ponikvari, Vorkapić Selo, Perna i Blatuša. Prema popisu 1931. godine selo je imalo 378 stanovnika, 1941. 72 domaćinstava sa oko 439 stanovnika, a 1948. godine 52 domaćinstva i 265 stanovnika. Po nacionalnom sastavu Srbi, a po zanimanju siromašni zemljoradnici. Do početka rata u selu Poljani nije postojala ni organizacija KPH ni SKOJ-a. U ovome selu ustaše su počele masovno ubijanje nedužnog

srpskog naroda. Naime, poslije kapitulacije bivše Jugoslavije ustaše iz Topuskog dolaze u selo, vrše pretrese radi oružja i odvođe i ubijaju *Mirka Jakšića*, *Ljubana Vorkapica* i *Iliju Stojana Dobrića*. Dana, 25. jula 1941. godine grupa ustaša iz Topuskog sa zaprežnim kolima *Janka Batale* i *Nikole Muža* dolaze u selo Poljane. Na čelu ove ustaške grupe nalazio se lugar *Ivan Sattler*, koji je kao čuvar šume Topličke kose dobro poznao ovo selo. U sastavu ove grupe bio je i ustaša *Šime Briješki*, od ranije poznat kao dobar susjed i prijatelj ljudi iz Poljana. Po dolasku u dvorište *Petra Vorkapica* oko 23 časa, vrše pretres i u toj smišljenoj akciji ustaše teško ranjavaju *Šimu Briješkog*, koji je kasnije podlegao ranama. Poslije toga uzimaju kola *Pere Vorkapica* i sa njegovom snajom *Stanicom* odvoze ranjenog *Briješkog* u Topusko. Svoju Komandu u Topuskom izvještavaju da su na ustašu *Briješkog* pucali Srbi iz Poljana.

Spomen-ploča palim borcima i ŽFT na osnovnoj školi

TEKST NA SPOMEN-PLOČI: »Za slobodu, napredak i bratstvo izgubili su svoje živote u teškim slavnim danima naše borbe, ne dočekavši slobodu svoje domovine.« - slijede imena 16 palih boraca. »A kao prve žrtve fašističkog terora 138 žena, djece i ljudi iz ovog sela uzidali su živote u temelje naše socijalističke domovine.«

pravoslavnu crkvu u Topuskom a zatim ih prebacuju u Glinu, gdje su svi poubijani u poznatom pokolju u Glinskoj pravoslavnoj crkvi. Ubijajući 12 nevinih lica, ustaški zločinci vrše probe koliko bi mogli jednim metkom ubiti ljudi. Tako, u sjedećem stavu, postave jednu iza druge: *Stanicu Čiča*, *Ljubicu Čiča*, *Boju Čiča*, *Milku Čiča*, *Milicu Čiča*, *Maricu*

Čiča i Stanicu Jarčov, od kojih poslije jednog ispaljenog metka u potiljak glave ostaju mrtve: Ljubica, Boja, Marica Čiča i Stanica Jarčov, dok su ostale samo ranjene. Milica i Milka Čiča preživjele su ranjavanje i još su u životu.

Sutradan, 27. jula 1941, ljudi sela Poljana pridružuju se ustanicima susjednih sela i stupaju u otvorenu borbu protiv ustaša i okupatora. Zbog blizine ustaških jedinica u Topuskom, narod se povlači u Petrovu goru i u selima Perna i Malička ostaje do oslobođenja Topuskog 16. 8. 1943. Muškarci sposobni za vojsku priključuju se borcima PO Perne i Maličke. Radi zbrinjavanja naroda, smještaja i živežnih namirnica, polovinom novembra 1941. formiran je prvi seoski NOO, u koji su izabrani Dušan Pavia Roknić, predsjednik, Đuro Dmitra Sjerić, tajnik i članovi Matija Jovana Orabović, Marko Stanka Gazibara i Milan Jovana Lončarević. Odbor je vršio evakuaciju i smještaj stanovništva, izvlačio noću hranu i stoku iz sela i organizovao nove smještaje ispod Petrove gore. U prvoj polovini 1942. godine izabran je i prvi odbor AFŽ-a, u koji su izabrane Dragica Jakšić, predsjednica, Milka Obradović, Milica Roknić, Boja Roknić i Kata Dobrić, kao članovi odbora. Istovremeno osniva se i prva organizacija SKOJ-a, koju su sačinjavali Danica Pavia Dobrić, sekretar, Rade Sjerić, Maca Sjerić i Čiro Roknić.

Za vrijeme martovske ustaške ofanzive na Petrovu goru, prilikom napada na Petrovac 31. marta na 1. aprila 1942, kao borci-roguljaši sela Poljani, u sastavu 3. bataljona 1. KPO poginuli su Mihajlo Roknić, Ljuban Divić i Mirko Divić. U maju 1942, za vrijeme ustaškog obruča u Petrovoj gori, iz sela Poljani poginulo je 27 ljudi, žena i djece, dok su ostali poginuli u povremenim ustaškim naletima od 1941. do 1943. godine. Selo je već 1941. godine spaljeno od ustaša 70%, a ostalo je dokrajčeno u januaru i februaru 1942, tako da do kraja rata nije ostala ni jedna stambena zgrada.

Od oko 439 stanovnika, kao žrtve fašističkog terora, ubijeno je 100 lica, 31 je umrlo od tifusa, a 11 su žrtve rata. Poginulo je 16 boraca, a među 50 preživjelih aktivnih učesnika ima 6 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Potpuno su nestale 3 porodice, a spaljeno je svih 72 domaćinstava.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **BARBIR** Pavia **MILE**, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac i referent saniteta bataljona u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigadi 8. divizije.
2. **DOBRIĆ** Stojana **MARKO**, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOP od 27. 7. 1941. Borac PO Perna, Unske operativne grupe i 3. brigade 8. divizije.
3. **ORABOVIĆ** Jovana **DRAGAN**, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOP od 27. 7. 1941. Borac, komandir voda i čete PO Malička, 2. brigade 8. divizije i Unske operativne grupe.
4. **ROKNIĆ** Petra **JOVAN**, 1919, Srbin, obučar-radnik. U NOP od 27. 7. 1941. Borac i obučar PO Perna, 2. brigade 8. divizije i u pozadinskim terenskim jedinicama.
5. **ROKNIĆ** Sime **MILOŠ**, 1920, Srbin, vozač, U NOV od 1941. Borac u 3. bataljonu 1. KPO i 2. brigadi 8. divizije.
6. **SJERIĆ** Sime **MARKO**, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOP od 27. 7. 1941. Borac, komandir odjeljenja, voda i čete u PO Perna i u 2. brigadi 8. divizije.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *DIVIĆ* Jovana *LJUBAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
2. *DIVIĆ* Jovana *MIRKO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-roguljaš 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
3. *DOBRIĆ* Stojana *ĆIRO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 9. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 20. 7. 1944. kod Perjasice.
4. *DOBRIĆ* Pavia *JOVAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 9. 1942. Naišao na nagaznu minu i poginuo kao komandir čete 2. brigade 8. divizije 9. 8. 1944. kod Sunje - željeznička stanica Živaja.
5. *DOBRIĆ* Jovana *MARKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 4. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 15. 4. 1943. kod Vrhovina - Lika.
6. *DOBRIĆ* Jovana *MILOŠ*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna stupio 10. 8. 1941. Ranjen kao komandir voda 2. brigade 8. divizije 20. 4. 1943. kod Otočca. Podlegao ranama i tifusu septembra 1943. u Poljanima.
7. *GAZIBARA* Mirka *DRAGAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 9. 11. 1942. kod Sunje.
8. *GAZIBARA* Marka *DUŠAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 8. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 9. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
3. *ROKNIĆ* Stevana *MIHAJLO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-roguljaš 31.3. 1942. na Petrovcu - Petrova gora.
10. *ROKNIĆ* Matije *PETAR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 12. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
11. *ROKNIĆ-ZLATAR* Mile *PETAR*, 1916, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. U PO Malička stupio 10. 9. 1941. Poginuo kao komandir 2. čete 3. bataljona 1. KPO 7. 6. 1942. kod Topuskog.
2. *ROKNIĆ* Marka *STEVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 11. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 25. 3. 1945. kod Bihaća.
- ! 3. *ROKNIĆ*, Sime *STEVAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 11. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 28. 3. 1945. kod Bihaća.
4. *ŠKARA* Vuje *PETAR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna stupio avgusta 1941. Poginuo kao borac 2. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
5. *VORKAPIĆ* Petra *ADAM*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 16. 9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 6. 1944. u Žumberku.
6. *ZLATAR* Janka *JOVAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna stupio 10. 8. 1941. Poginuo kao komandir voda 2. brigade 8. divizije 20. 9. 1943. kod Plaškog.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

- . *BAKIĆ* Stanka *ILIJA*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
- . *BAKIĆ* Jovana *JOKA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 26. 7. 1941. i ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

3. *BARBIR* Stojana *MILKA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 5. 1942. u Perni.
4. *ČIČA* Laze *BOJA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
5. *ČIČA* Nikole *LJUBICA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
6. *ČIČA* Stanka *MARICA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
7. *ČIČA* Save *NIKOLA*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
8. *ČIČA* Stanka *NIKOLA*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
9. *ČIČA* Nikole *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
10. *ČIČA* Nikole *STANKO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
11. *ČIČA* Nikole *STOJAN*, 1899, Srbin, radnik u Zemunu. Ubijen od ustaša 9. 2. 1943. u Zemunu.
12. *DIVIĆ* Petra *DUKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 26. 7. 1941. i ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
13. *DIVIĆ* Stanka *JOVAN*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden u maju 1941. i ubijen od ustaša u logoru Danica kod Koprivnice 1941.
14. *DIVIĆ* Stanka *MARKO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
15. *DIVIĆ* Vasilja *MILE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
16. *DIVIĆ* Jovana *PETAR*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
17. *DIVIĆ* Save *SAVA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 26. 7. 1941. i ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
18. *DIVIĆ* Pavia *STANICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 26. 7. 1941. i ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
19. *DIVIĆ* Jovana *STEVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
20. *DOBRIĆ* Jovana *ANKA*, 1942, (stara 1 dan). Ubijena zajedno sa majkom *Stanicom* 4. 1. 1942. u Poljanima.
21. *DOBRIĆ* Marka *ĆIRO*, 1867, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Blatuši.
22. *DOBRIĆ* Adama *DANICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena zajedno sa majkom *Evicom* od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
23. *DOBRIĆ* Stevana *DRAGAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
24. *DOBRIĆ* Adama *DRAGICA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena zajedno sa majkom *Evicom* od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
25. *DOBRIĆ* Stojana *DUŠAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
26. *DOBRIĆ* Ninka *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
27. *DOBRIĆ* Dure *EVICA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša zajedno sa djecom *Danicom* i *Dragicom* 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.

28. *DOBRIĆ* Stojana *ILJA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Odveden 15. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
29. *DOBRIĆ* Miloša *JANJA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 1. 1942. u Poljanima.
30. *DOBRIĆ* Jovana *JOKA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša i bačena u bunar 27. 4. 1942. u Poljanima.
31. *DOBRIĆ* Petra *KATA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
32. *DOBRIĆ* Stojana *LJUBAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
33. *DOBRIĆ* Đure *LJUBICA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 1. 1942. u Poljanima.
34. *DOBRIĆ* Pavia *MILE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
35. *DOBRIĆ* Jovana *MILKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 4. 1. 1942. u Poljanima.
36. *DOBRIĆ* Jovana *MILOŠ*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
37. *DOBRIĆ* Stojana *MILOŠ*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
38. *DOBRIĆ* Pavia *NIKOLA*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
39. *DOBRIĆ* Jovana *PETAR*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
40. *DOBRIĆ* Vasana *STEVAN*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
41. *DOBRIĆ* Jandre *STANICA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Rodila *Anku* 3. 1. 1942. i ubijena zajedno sa njom od ustaša 4. 1. 1942. u Poljanima.
42. *DOBRIĆ* Ćire *STOJAN*, 1892, Srbin, cestar. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Dugačkoj luci kod Starog Sela.
43. *DOBRIĆ* Jovana *STOJAN*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
44. *GAZIBARA* Petra *MARKO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
45. *GAZIBARA* Petra *PETAR*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 14. 8. 1941. u Poljanima.
46. *GAZIBARA* Nikole *SAVA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 23. 4. 1942. u Perni.
47. *JAKŠIĆ* Mojsije *MILICA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 8. 5. 1942. u Poljanima.
48. *JAKŠIĆ* Petra *MIRKO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden maja 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša 1941. u logoru Jadovno kod Gospića.
49. *JARČOV* Petra *STANICA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica, ubijena od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
50. *LONČAREVIĆ* Petra *DRAGAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.

51. **LONČAREVIĆ** Marka **ĐURO**, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 1942. u Petrovoj gori.
52. **LONČAREVIĆ** Ilije **EVICA**, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
53. **LONČAREVIĆ** Jovana **MILE**, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
54. **LONČAREVIĆ** Matije **EVICA**, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 2. 1942. u Topličkim Kosama.
55. **LONČAREVIĆ** Ilije **MILKA**, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
56. **LONČAREVIĆ** Petra **MILKA**, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
57. **LONČAREVIĆ** Jovana **MILOŠ**, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša, 14. 5. u Peckoj.
58. **LONČAREVIĆ** Stojana **MILOŠ**, 1915, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
59. **LONČAREVIĆ** Đure **MIRKO**, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
60. **LONČAREVIĆ** Petra **MIRKO**, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
61. **LONČAREVIĆ** Petra **PAVAO**, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
62. **LONČAREVIĆ** Marka **PETAR**, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša zajedr₁₀ sa troje djece 10. 5. 1942. u Petrovoj gori, kada je izišao iz zemunice. Dvoje djece, Koji nisu izašli, ostali su živi.
63. **LONČAREVIĆ** Ilije **SLAVKA**, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
64. **LONČAREVIĆ** Save **STANICA**, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustala 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
65. **MIŠČEVIĆ** Nikole **STANKO**, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
66. **ORABOVIĆ** Stojana **JOKA**, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
67. **ORABOVIĆ** Rade **MILICA**, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
68. **ORABOVIĆ** Teodora **MOJSIJA**, 1860, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustala 27. 1. 1942. u Poljanima.
69. **ORABOVIĆ** Matije **PAVAO**, 1893, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
70. **ORABOVIĆ** Matije **STANKO**, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 4. 5. 1942. u Poljanima.
71. **ORABOVIĆ** Petra **STANKO**, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Poljanima.
72. **ROKNIĆ** Ilije **ĆIRO**, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
73. **ROKNIĆ** Matije **DUŠAN**, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
74. **ROKNIĆ** Jovana **MARKO**, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen posle mučenja od ustaša 26. 7. 1941. u Topličkim kosama.

75. **ROKNIĆ** Nikole **MILAN**, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
76. **ROKNIĆ** Nikole **MILKA**, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrkla od ustaških batina 26. 9. 1941. u Poljanima.
77. **ROKNIĆ** Stanka **MILOŠ**, 1879, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 3. 1942. u Poljanima.
78. **ROKNIĆ** Pavia **MIRKO**, 1920, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 4. 5. 1942. u Poljanima.
79. **ROKNIĆ** Čire **NIKOLA**, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
80. **ROKNIĆ** Sime **NIKOLA**, 1924, Srbin, mesarski naučnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
82. **ROKNIĆ** Nikole **PETAR**, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
83. **ROKNIĆ** Mihajla **SLAVKO**, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
84. **SJERIC** Marka **JOVAN**, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
35. **SJERIC** Teodora **JOVAN**, 1897, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
36. **SJERIC** Marka **MILAN**, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
87. **SJERIC** Marka **SIMO**, 1890, Srbin, zemljoradnik. Tražeći svoje konje poslije kapitulacije bivše jugoslovenske vojske, ubijen od ustaša krajem aprila 1941. kod Doboja - Bosna.
38. **SJERIC** Sime **STOJAN**, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.
39. **ŠKARA** Vuje **MILA**, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
90. **VOJNOVIĆ** Jovana **MIHAJLO**, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen 26. 7. 1941. od ustaša u Poljanima.
31. **VORKAPIĆ** Petra **DRAGAN**, 1914, Srbin, zemljoradnik. Odveden i ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Topuskom.
32. **VORKAPIĆ** Janka **EVICA**, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 26. 7. 1941. i ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
33. **VORKAPIĆ** Stevana **ILIJA**, 1925, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
14. **VORKAPIĆ** Petra **LJUBAN**, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden 23. 6. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezovica kod Siska.
35. **VORKAPIĆ** Pere **MARKO**, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
36. **VORKAPIĆ** Ilije **PETAR**, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
37. **VORKAPIĆ** Miloša **PETAR**, 1885, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini. U njegovu kuću došle su ustaše 25. 7. 1941. i ubile *Šimu Briješkog*, a sutradan odveli ženu *Evicu* i snaju *Stanicu* - obje ubijene.
38. **VORKAPIĆ** Stevana **STANICA**, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvezla ubijenog *Šimu Briješkog* u Topusko i ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
39. **VORKAPIĆ** Miloša **STEVAN**, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
100. **ZLATAR** Stanka **PAVAO**, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u Poljanima.

b) *Umrli od tifusa*

1. ČIČA Miloša *PETAR*, 1901, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 5. 1943. u Poljanima.
2. ČIČA Petra *STANICA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Poljanima.
3. *DOBRIĆ* Jovana *ĐURO*, 1887, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 6. 1943. u Peckoj.
4. *DOBRIĆ* Stevan *MARICA*, 1867, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 4. 1943. u Poljanima.
5. *DOBRIĆ* Stevana *STANKO*, 1939, Srbin, dijete; umro marta 1943. kod Bosanskog Petrovca.
6. *GAZIBARA* Marka *MILKA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 5. 1943. u Poljanima.
7. *LONČAREVIĆ* Đure *STANICA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Poljanima.
8. *MADŽARAC* Dmitra *DANICA*, 1942, Srпкиnja, dijete; umrla 22. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca.
9. *MADŽARAC* Đure *DMITAR*, 1907, Srbin, zemljoradnik; umro 8. 4. 1943. u Poljanima.
10. *MADŽARAC* Dmitra *DRAGICA*, 1935, Srпкиnja, dijete; umrla 9. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca.
11. *MADŽARAC* Nikole *ĐURO*, 1877, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca.
12. *MADŽARAC* Joce *JELENA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 3. 1943. kod Drvara.
13. *MADŽARAC* Nikole *MILICA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca.
14. *MADŽARAC* Dmitra *MILKA*, 1937, Srпкиnja, dijete; umrla 8. 3. 1943. kod Bosanskog Petrovca.
15. *MADŽARAC* Petra *MILKA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Poljanima.
16. *MADŽARAC* Nikole *PETAR*, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro 5. 3. 1943. kod Drvara.
17. *ORABOVIĆ* Stojana *MILINKA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 3. 1943. u Poljanima.
18. *ROKNIĆ* Miloša *JELICA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 4. 1943. u Poljanima.
19. *ROKNIĆ* Ćire *LJUBAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 4. 1943. u Poljanima.
20. *ROKNIĆ* Pavia *MILA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Poljanima.
21. *ROKNIĆ* Ninka *MILKA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 4. 1943. u Poljanima.
22. *ROKNIĆ* Nikole *PAVAO*, 1875, Srbin, zemljoradnik; umro 22. 4. 1943. u Poljanima.
23. *ROKNIĆ* Jovana *SAVA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Poljanima.
24. *ROKNIĆ* Ćire *STOJA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 16. 6. 1943. u Poljanima.
25. *ROKNIĆ* Sime *VLADA*, 1928, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 4. 1943. u Poljanima.
26. *SJERIĆ* Miće *MILKA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 24. 4. 1943. u Poljanima.
27. *SJERIĆ* Nikole *VASILJA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12. 4. 1943. u Poljanima.
28. *VLAISAVLJEVIĆ* Jovana *STOJAN*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 10. 3. 1943. u Poljanima.
29. *VORKAPIĆ* Pere *MARA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. u Poljanima.
30. *ZLATAR*, Pavia *MIKA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. u Poljanima.
31. *ZLATAR* Josipà *SOFIJA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 4. 1943. u Poljanima.

c) *Žrtve rata*

- . *DOBRIĆ* Marka *ADAM*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Borac 2. brigade 8. divizije od 8. 10. 1942. Više puta dezertirao iz vojske, kada je posljednji put uhvaćen pokušao bjekstvo i od patrole ubijen 20. 7. 1944. kod Vrginmosta.
- ». *DOBRIĆ* Mikajla *CVIJETA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade zadobijene u bjekstvu 13. 9. 1943. u Poljanima.
- >. *DOBRIĆ* Matije *MILICA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade u bjekstvu 20. 5. 1942. u Maličkoj.
- k *DOBRIĆ* Jovana *STANKA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla u porodu za vrijeme bjekstva 17. 3. 1942. u Blatuši.
- i. *MIŠČEVIĆ* Stanka *LJUBA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade zadobivene u bjekstvu 19. 1. 1942. u Poljanima.
- i. *MIŠČEVIĆ* Stanka *STOJA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade zadobivene u bjekstvu 9. 2. 1942. u Poljanima.
- ! *ORABOVIĆ* Mile *BRANKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 16. 9. 1942. u Poljanima.
- i. *ROKNIĆ* Dušana *BOJA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade zadobivene u bjekstvu 15. 2. 1942. u Poljanima.
- i. *ROKNIĆ* Matije *LJUBAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 16. 9. 1942. u Poljanima.
- 0. *SJERIĆ* Đure *MARKO*, 1932, Srbin, dijete. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu 4. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- 1. *SJERIĆ* Jovana *SLAVKA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade zadobivene u bjekstvu 18. 5. 1942. u Poljanima.

NAPOMENA: Podatke prikupio i provjerio *Matija Jovana Orabović*, uz pomoć *Marka Simejerića* i *Marka Ilije Bakića*.

PONIKVARI

Selo Ponikvari nalazi se u neposrednoj blizini Topuskog, na jugozapadnoj strani, daljeno 2 km u pravcu Vorkapić Sela. Pored Topuskog graniči se sa Velikom Vraninom, Vorkapić Selom i Poljanima. Prema popisu iz 1931. godine selo je imalo 916 stanovnika, uoči drugog svjetskog rata 1941. godine bilo je 180 domaćinstava sa oko 1000 tanovnika, a prema poslijeratnom popisu 1948. godine selo je imalo 153 domaćinstava 699 stanovnika. Po nacionalnom sastavu je mješanog sastava oko 2/3 su Hrvati, a ko 1/3 Srbi. Po socijalnom sastavu siromašni zemljoradnici, tako da je većina bila zaslena kao radnici u topionici željeza u Velikoj Vranovini, rudniku, prevoznici rude i žezza, a neki su radili i u lječilištu Topusko.

Poslije kapitulacije stare Jugoslavije u selu su kružile vijesti o stvaranju NDH, o organizovanju ustaških organizacija i uništenju i protjerivanju svih Srba iz Hrvatske. Poslije kratkog vremena ove vijesti za selo Ponikvari, kao i za druga srpska sela, postale su surova stvarnost. Odnosi na vjerskoj i nacionalnoj osnovi, koji su do tada bili dobri, poprimili su takve razmjere netrpeljivosti, koje su isključile svako osjećanje čovječnosti i međusobnog ponašanja. Takve odnose i politiku, diktiranu od zvaničnih vlasti, tzv. NDH, sprovodili su domaći ljudi koji su se uključili u ustaški pokret. U toku 4-godišnje borbe, na strani neprijatelja, poginulo je ili nestalo 62 pripadnika ustaških i domobranskih formacija rodom iz sela Ponikvari. Situacija je bila utoliko teža što u selu nije postojala ni partijska ni skojevska organizacija, koja bi uplašeni narod organizovala i pripremila za oružanu borbu. Ljudi su bili politički obezglavljeni, uplašeni i nesigurni u mogućnost očuvanja golog života sebe i svoje porodice, ubjeđeni da ništa nisu krivi. Ovaj strah još više su potencirale osiljene ustaše koje su danonoćno prijetile istrjebljenjem svega što je srpsko. Ali, nije ostalo samo na prijetnjama. Prva žrtva iz sela bio je *Stojan Divić Čoka*, kojega su ustaše odvele i ubile u logoru Jadovno kod Gospića, pod izgovorom da je »propagirao komunizam« u selu.

Poslije ubistva *Šime Briješkog* od strane ustaša u Poljanima, pod izgovorom da su ga ubili Srbi, i poslije ubijanja ljudi u Poljanima 26. jula 1941, selo Ponikvari bilo je slijedeće gdje su ustaše otpočele politikom istrjebljenja Srba - 28. jula 1941. godine uslijedilo je masovno odvođenje svih muškaraca - Srba, starijih od 15 godina, koji su se toga kobnog jutra zatekli u selu kod svojih kuća. Ljudi zastrašeni svakodnevnim prijetnjama, a osjećajući se nevinim, nizašta krivim, nisu se protivili, ubjeđeni da će to dokazati novoj vlasti, i da će se vratiti svojim kućama i porodici. Samo jedna grupa ljudi, među kojima i *Jovan Divić*, *Simo Divić*, *Pavao Divić*, *Petar Divić* i *Jovan Lalić*, uspjeli su izbjeći, ali i oni su se poslije 2-3 dana, pod prijetnjom ustaša da će im uništiti porodice ako se ne jave ustaškoj vlasti, pokolebali i sami se prijavili, sem *Jovana Divića* koja su nakon nekoliko mjeseci na prevaru ubili.

Svih 76 odvedenih ljudi, 28. 7. 1941. zatvorili su u pravoslavnu crkvu u Topuskom, gdje su ih nekoliko dana držali bez hrane i vode i zvjerski mučili, a zatim prebacili u Glinu, u pravoslavnu crkvu, gdje su ih na zvjerski način poubijali 3. avgusta 1941. Istinu o njihovoj sudbini, sutradan poslije pokolja, izbezumljenim prolaznicima pored crkve govorio je *Mile Divić*, koji se uspio sakriti u tornju crkve, odakle je iz sveg glasa zapomagao i obavještavao prolaznike o pokolju nedužnih ljudi. No, i njegova sudbina brzo je završena rafalima ustaških zločinaca.

Sutradan, poslije odvedenih ljudi, grupa žena krenula je za Topusko, noseći u rukama hranu za odvedene muševce, sinove, očeve i braću. Dočekane su, prisilno skrenute i od ustaša poubijane u šumi Kaurić jarak. Tada su poginule *Marija Divić*, *Milka Mišćević*, *Maca Lalić* sa dve kćeri *Rankom* i *Marijom*, *Joka Lalić*, *Milka Mišćević Šli-sarova* i *Kata Divić*.

Nekoliko dana poslije hapšenja muškaraca uslijedilo je hapšenje žena i djece srpske nacionalnosti. Odvedeni su bez ičega u Topusko i zatvoreni u popov stan i staju za stoku. U zatvoru su ostali pet dana. Za to vrijeme posebno su maltretirane mlađe žene i djevojke. Za tih pet dana izvršena je pljačka njihove cjelokupne pokretne imovine kod kuća. Peti dan zatvora, poslije održanog pretećeg govora, pušteni su svojim kućama. Izdvojili su samo nekoliko odraslijih dječaka, među kojima i braću *Peru* i *Milana Divića* i *Ljubana Divića* i poubijali u Lomića jaruzi kraj Topuskog. Žene sa djecom vratile su se u opustošene i opljačkane domove, gdje su produžile teške ratne dane pod stalnom pretnjom ustaša da mogu omrknuti, ali ne i osvanuti žive glave. Jedinu utjehu i

ade slušale su od *Mare Divić (Pepinove)*, koja je održavala vezu sa borcima Perne i pozнала ih o partizanima i njihovoj borbi za slobodu.

Početak 1942. godine, pored *Mare Divić*, sa partizanima su ilegalno saradivali *rika Miljević* i *Josip Jugović*. Istovremeno počinje i aktivnost omladinki *Dragice Divić*, *jube Mišćević* i *Milke* i *Ljube Divić*, a nešto kasnije se pridružuje i *Pajo Jurković*, Hrvat, ekar. Oni prikupljaju podatke o neprijateljskim snagama u Topuskom, o njihovim namjerama i pokretu i prikupljaju lijekove, cigarete, so i dr. za partizane. U toku prvog napada na Topusko 7. 6. 1942. ranjen je omladinac *Marko Mišćević*, koji je poslije izlječenja iste godine otišao u partizane zajedno sa *Stojanom Macakanjom*. Oni su jedini preživjeli omladinci otišli 1942. u partizane. Zbog izuzetno teških uslova rada, 1942. godina rotokla je a da u selu nije došlo do formiranja NOO niti drugih organizacija, i to traje ve do oslobođenja Topuskog 16. 8. 1943. od strane 3. brigade 8. kordunaške udarne divizije.

Oslobođenjem Topuskog proširuje se broj aktivnih učesnika i organizuje rad na slobodnoj partizanskoj teritoriji. Bira se prvi NOO i stvaraju organizacije SKOJ-a, omladine, FŽ-a i Narodnog fronta. U prvi NOO izabrani su *Anka Miljević*, predsjednica, *Tomo erjak*, *Ivan Dobrenić*, *Nikola Draženović*, *Stanko Mišćević*, *Mile Rakarić* i *Stanko Romković*, kao odbornici. Kasnije su u NOO bili i *Josip Jugović*, *Ljuba Mišćević* i *Ljuba eparac*. Za članove organizacije SKOJ-a primljeni su *Dragica Pere Divić*, sekretar, *Ljubica Stojana Divić*, *Ljuba Mile Mišćević* i *Milka Stanka Mišćević*. U prvo rukovodstvo mladinske organizacije USAOH-a birani su *Dragica* i *Ljubica Divić*, *Milka*, *Dušan* i *Ljuba Mišćević*. U odbor AFŽ-a izabrane su *Anka Miljević*, *Ljuba Šeparac*, predsjednik, *Utka Simina Divić*, tajnik, *Evica Mišćević*, *Jana Paun* i *Mica* i *Ljuba Mišćević*. Prva organizacija KPH formirana je početkom 1945. godine, koju su sačinjavali *Dragica Divić*, sekretar, *Ljubica Divić*, *Ljuba* i *Milka Mišćević*, a nakon kraćeg vremena primljeni su *itojan* i *Sava Lalić* i *Nikola Mareković* iz Gređana, tada učitelj u Ponikvarima. Za predjednika odbora NOF-a izabran je *Stojan Lalić*.

Sa izabranim organizacijama selo se aktivno uključilo u NOB. Zbog neposredne bilie Topuskog u selu Ponikvare često su raspoređivane partizanske jedinice, što je izkivalo neprekidno angažovanje aktivista i NOO oko njihovog smještaja i ishrane, prara rublja, odvoženje ranjenih i bolesnih u bolnice Petrove gore i Banije. Posebna akmost bila je za vrijeme boravka GŠH u Topuskom i oko smještaja izbjeglica i osloiđenih Jevreja poslije kapitulacije Italije. Pored ovih zadataka organizacija SKOJ-a je formiranom radnom jedinicom organizovala pomoć porodicama žrtava fašističkog rora i majkama palih boraca. Ovakav organizovani i stalni rad odvijao se sve do oslojđenja zemlje.

POGINULI BORCI

DIVIĆ Petra *JOVAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 28. 8. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 20. 2. 1944. u selu Struga kod Sunje.

DIVIĆ Sime *NIKOLA*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 26. 8. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 6. 5. 1945. kod Ilirske Bistrice - Slovenija.

DRAŽENović Jose *PAJO*, 1924, Hrvat, zemljoradnik. U NOV od 12.8. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 26. 6. 1944. kod Vel. Šušnjara - Banija.

MIŠĆEVIĆ Stojana *LJUBICA*, 1923, Srkinja, zemljoradnica. Izbjegli od ustaškog terora u Slavoniju. U NOV od 1943. Poginula kao borac nepoznate slavonske partizanske jedinice u Slavoniji.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. ČIČA Milovana *JOKA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 7. 1941. u Ponikvarima.
2. ČIČA Stanka *MILAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. u Vorkapić Selu.
3. ČIČA Joke *STANA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 7. 1941. u Ponikvarima.
4. ČELAP Matije *ADAM*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. ČELAP Ilije *ĐURO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
6. ČELAP Adama *ILIJA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
7. ČELAP Ilije *MARKO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
8. DANČUO Petra *PETAR*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
9. DIVIĆ Jovana *DRAGAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
10. DIVIĆ Petra *DRAGAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
11. DIVIĆ Matije *ĐURO*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. godine u Topuskom.
12. DIVIĆ Mile *ĐURO*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
13. DIVIĆ Petra *ĐURO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 1. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
14. DIVIĆ Teodora *ĐURO*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
15. DIVIĆ Nikole *ILIJA*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
16. DIVIĆ Pavia *ILIJA*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
17. DIVIĆ Marka *JOVAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu - Dugačka Luka.
18. DIVIĆ Mile *JOVAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 9. 1941. u Topličkim Kosama.
19. DIVIĆ Stanka *JOVAN*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
20. DIVIĆ Ilije *KATA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. u Kaurić jarku.
21. DIVIĆ Jovana *LJUBAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 2. 8. 1941. i ubijen 7. 8. 1941. u Topuskom.
22. DIVIĆ Mile *MARIJA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 28. 7. 1941. i ubijena od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi, kod Gline.

3. *DIVIĆ* Nikole *MARIJA*, 1906, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. u Kaurić jarku.
4. *DIVIĆ* Petra *MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. *DIVIĆ* Stojana *MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 7. 8. 1941. u Topuskom.
6. *DIVIĆ* Đure *MILE*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
7. *DIVIĆ* Đure *MILE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
8. *DIVIĆ* Marka *MILE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. iz crkve u Topuskom, zajedno sa ostalim prebačen u crkvu u Glini. Uspeo se na toranj glinske crkve i tu poginuo 3. 8. 1941.
9. *DIVIĆ* Petra *MILKA*, 1925, Srkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 29. 3. 1942. u Katinovcu.
0. *DIVIĆ* Petra *NIKOLA*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
1. *DIVIĆ* Đure *PAVAO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
2. *DIVIĆ* Ilije *PAVAO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
3. *DIVIĆ* Luke *PETAR*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Bez jedne ruke. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
4. *DIVIĆ* Nikole *PETAR*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
5. *DIVIĆ* Stojana *PETAR*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 7. 8. 1941. u Topuskom.
6. *DIVIĆ* Ilije *SIMO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
7. *DIVIĆ* Miće *SIMO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
8. *DIVIĆ* Mihajla *SIMO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
9. *DIVIĆ* Mile *SLAVKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
0. *DIVIĆ* Petra *STANKO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
1. *DIVIĆ* Jovana *STOJAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
2. *DIVIĆ* Marka *STOJAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
3. *DIVIĆ* Mile *STOJAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
4. *DIVIĆ* Petra *STOJAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. *DRAGIĆEVIĆ* Tome *MARKO*, 1888, Hrvat, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 17. 9. 1942. u Poničvarima.

46. *LALIĆ* Bože *ANĐA*, 1891, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 30. 7. 1941. u Topličkim Kosama.
47. *LALIĆ* Petra *ĐURO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
48. *LALIĆ* Sime *ĐURO*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
49. *LALIĆ* Mile *ILIJA*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
50. *LALIĆ* Petra *JANKO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
51. *LALIĆ* Petra *JOKA*, 1894, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. u Kaurić jarku.
52. *LALIĆ* Oure *JOVAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
53. *LALIĆ* Mile *JOVAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
54. *LALIĆ* Petra *JOVAN*, 1906, Srbin, kovač. Ubijen od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu - Dugačka Luka.
55. *LALIĆ* *MACA*, 1910, Srpkinja, zemljoradnica. Vezali je za ogradu, tukli, a zatim zajedno sa dvoje dece (*Ranka* i *Marija*) ubijena od ustaša 29. 7. 1941. u Kaurić jarku.
56. *LALIĆ* Petra *MARA*, 1881, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
57. *LALIĆ* Pavia *MARIJA*, 1923, Srpkinja, dijete. Ubijena zajedno sa majkom od ustaša 29. 7. 1941. u Kaurić jarku.
58. *LALIĆ* Mile *PAVAO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
59. *LALIĆ* Petra *PETAR*, 1893, Srbin, kovač. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
60. *LALIĆ* Pavia *RANKA*, 1936, Srpkinja, dijete. Ubijena zajedno sa majkom od ustaša 29. 7. 1941. u Kaurić jarku.
61. *LALIĆ* Đure *SIMO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
62. *MACAKANJA* Jove *ILIJA*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
63. *MACAKANJA* Bože *MILKA*, 1901, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 8.8. 1941. u Po-nikvarima.
64. *MILJEVIĆ* Koje *MILAN*, 1894, Srbin, trgovac. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
65. *MIŠČEVIĆ* Stanka *BRANKO*, 1920, Srbin, trgovački pomoćnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
66. *MIŠČEVIĆ* Đure *DUŠAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
67. *MIŠČEVIĆ* Nikole *DUŠAN*, 1917, Srbin, brico. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
68. *MIŠČEVIĆ* *JANKO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Odveden 1. 8. 1941. i istog dana ubijen od ustaša u Topuskom.

3. MIŠČEVIĆ Petra LJUBAN, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
- D. MIŠČEVIĆ Matije MARKO, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
1. MIŠČEVIĆ Matije MILE, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
2. MIŠČEVIĆ Sime MILE, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
3. MIŠČEVIĆ Ilije MILKA, 1898, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. u Kaurić jarku.
4. MIŠČEVIĆ Marka MILKA, 1894, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. u Kaurić jarku.
5. MIŠČEVIĆ Steve MILOŠ, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
6. MIŠČEVIĆ Ilije NIKOLA, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
7. MIŠČEVIĆ Nikole PAVAO, 1920, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
8. MIŠČEVIĆ Stanka PETAR, 1918, Srbin, trgovac. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
9. MIŠČEVIĆ Petra STANKO, 1877, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
10. MIŠČEVIĆ Nikole STEVO, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
11. MIŠČEVIĆ Petra STOJAN, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
12. RAJŠIĆ Nikole LUKA, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
3. ROKNIĆ Mile DANICA, 1929, Srkinja, dijete. Odvedena 28. 7. 1941. i ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
4. ROKNIĆ Mile DRAGAN, 1930, Srbin, dijete. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. ROKNIĆ Miloša DRAGICA, 1899, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 28. 7. 1941. i ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
56. ROKNIĆ JOKA, 1883, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 8. 1. 1942. u Topličkim Kosama.
57. ROKNIĆ Petra LJUBAN, 1923, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
58. ROKNIĆ LJUBICA, 1902, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 28. 7. 1941. i ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
59. ROKNIĆ Petra MILAN, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
30. ROKNIĆ Maksima MILE, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

91. *ROKNIĆ* Maksima *PETAR*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
92. *ROKNIĆ* Miloša *PETAR*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
93. *ŽUGAJ* Janka *JANKO*, 1894, Hrvat, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Ponikvarima.
94. *ŽUGAJ* Matije *JANKO*, 1874, Hrvat, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Ponikvarima.
95. *ŽUTIĆ* Pavia *JOVAN*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Prekopi kod Gline.
96. *ŽUTIĆ* Pavia *MARA*, 1937, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 4. 1942. u Petrovoj gori.
97. *ŽUTIĆ* Pavia *MILAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 4. 1942. u Petrovoj gori.
98. *ŽUTIĆ* Jove *MILE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
99. *ŽUTIĆ* Jovana *PAVAO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

b) *Žrtve rata*

1. *DRAGIĆEVIĆ* Nikole *MIRKO*, 1937, Hrvat, dijete. Poginuo od nagazne mine 12. 8. 1943. u Ponikvarima.
2. *ŽUGAJ* Janka *NIKOLA*, 1902, Hrvat, zemljoradnik. Poginuo od nagazne mine 21. 12. 1943. u Ponikvarima.

NAPOMENA: 1. Na kraju sela Ponikvari, na izlazu za selo Perna, bilo je malo cigansko naselje zvani Parapatići. Bavili su se svojim sitnim kovačkim zanatom (burgije, kazani i si.) i svoje proizvode prodavali ili mijenjali za namirnice i robu sa stanovništvom okolnih sela. Početkom rata, 1941. godine, ustaše su ih iskoristile za paljenje i pljačku srpskih sela, a neki od njih učestvovali su zajedno sa ustašama u ubijanju i klanju nedužnog srpskog stanovništva. No, i pored toga što su radili za račun ustaša, ustaše su ih sve pokupili i 20. 1. 1942. odveli i poubijali u logoru Jasenovac. Prema prikupljenim podacima odvedeni su i poubijani: *Ćole Ivana Parapatić*, rođen 1930, *Eva Mate*, 1935, *Ivan Marka*, 1920, *Ivan Mate*, 1940, *Ivo Ive*, 1905, *Ivo Marka*, 1922, *Jana*, 1915, *Janja*, 1899, *Janja*, 1902, *Jela Mate*, 1931, *Jela Ivana*, 1936, *Jela*, 1937, *Joka Mile*, 1935, *Joža Mile*, 1900, *Joža Jože*, 1924, *Jula*, 1905, *Mara Šime*, 1910, *Marko*, 1897, *Marko Ivana*, 1915, *Marko Mate*, 1937, *Marko Ive*, 1941, *Mate*, 1910, *Mate Ive*, 1927, *Milan Mate*, 1941, *Mile Marka*, 1899, *Mile Marka*, 1915, *Milka Jože*, 1906, *Milka Mate*, 1930, *Roža Mate*, 1940, i *Ruža*, 1925-ukupno 30.

2. Svi odvedeni Srbi iz Ponikvara 28. 7. 1941. prvo su bili zatvoreni u Topuskom u pravoslavnoj crkvi, a zatim su ih prebacili za Glinu i poubijali u srpsko-pravoslavnoj crkvi. Oni koji su ubijeni u Topuskom, poubijani su u Lomića jaruzi.

3. Podaci prikupljeni na osnovu dokumenata Općinskog odbora SUBNOR-a Vrginmost, a proverili ih: *Adam Lalić*, *Anka Miljević*, *Ilija Mišćević* i *Stanko Žugaj*. Drugu provjeru podataka izvršio je *Milan Stojana Žutić Mišo*, uz pomoć *Milana Divića*, *Janka Draženovića*, *Mije Draženovića*, *Slavka Busića*, *Anke Lalić* udate *Miljević*, *Marice Mišćević*, *Ilije Mišćevića*, *Petra Mišćevića* i *Ljube Separea*. Poseban doprinos za događaje 1941 - 1945 sa podacima o NOO i političko-društvenim organizacijama i njihovom radu, dala je drugarica *Dragica Divić* - udata *Simić*, aktivni društveno-politički radnik, prva predsjednica omladinske organizacije, član općinskog i kotarskog Komiteta SKOJ-a i prvi sekretar organizacije KPH u selu Ponikvari. Njena majka *Mara* je jedina koja je od 1941. aktivno saradivala i održavala vezu sa partizanima u Petrovoj gori, snabdjevajući ih šibicama, solju i duvanom, sanitetskim materijalom i dr., vodeći ujedno brigu o sedmoro svoje djece, koja su 28. 7. 1941. godine ostala bez oca.

PRKOS

Selo Prkos nalazi se na sjevernom dijelu teritorije kotara Vrginmost, na desnoj oba-rijeke Kupe, između Lasinje i Banskog Kovačevca. Sve do završetka prvog svjetskog rata činilo je cjelinu sa Banskim Kovačevcem a poslije toga dobilo je službeni naziv Prkos Lasinjski, da bi sada ostao naziv Prkos. Naselja zauzimaju tri paralelne kose, koje e spuštaju od šume Bukova glava prema rijeci Kupi. Na zapadnoj kosi nalaze se zaseoci Bižiči i Korači, na srednjoj Bastajiči, a na istočnoj Bučani, dok se zaselak Dobrići alazi jugoistočnije prema susjednom selu Crna Draga.

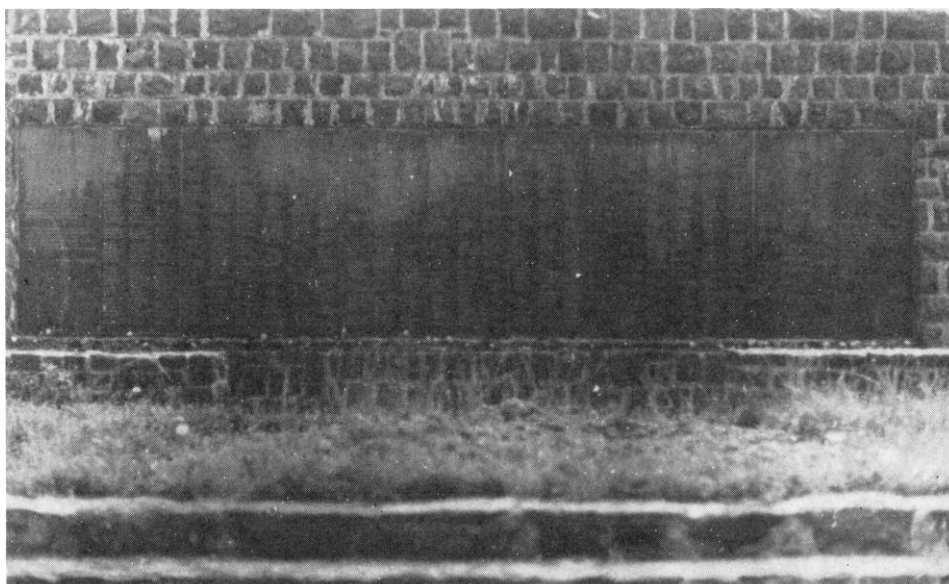
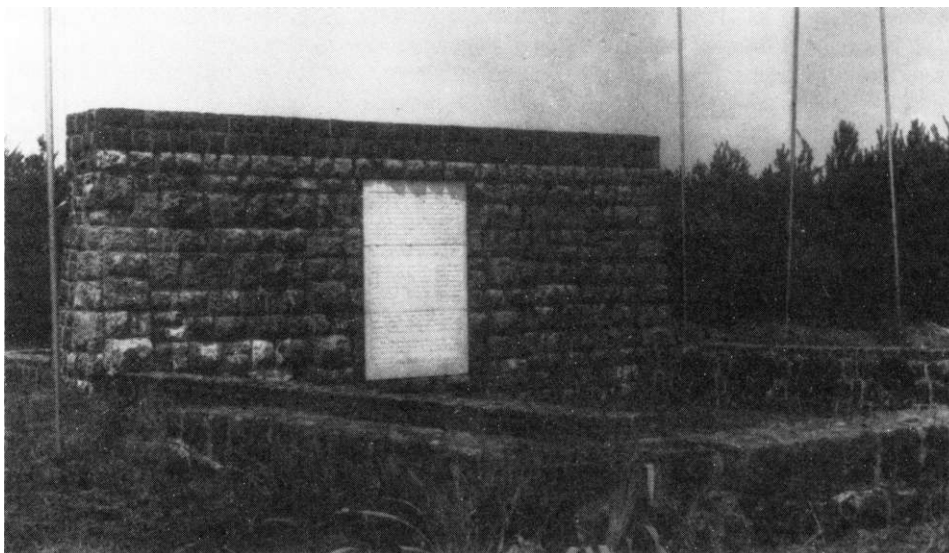
Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici. Uoči rata, 1941. godine, selo je imalo 106 domaćinstava sa oko 750 stanovnika, a prema pr-om poslijeratnom popisu stanovništva 1948. godine bila su 73 domaćinstva sa 235 tanovnika. U toku NOR nestalo je oko 480 žitelja ovoga sela. Zbog prenaseljenosti i eških ekonomskih uslova, stanovnici sela Prkosa bili su prisiljeni da napuštaju selo i raže posao van zemlje. Tako je do početka drugog svjetskog rata van zemlje bilo 106 adnika od čega 85 u SAD, a 21 u Francuskoj, dok je unutar naše zemlje, u raznim gra-ovima, našlo zaposlenje oko 45 ljudi. Oko 30 Prkošćana mobilizirano je u austrougarku vojsku i tako se našlo na raznim frontovima, a oko 20 su odbili borbu na strani Aust-D-Ugarske i našli se u zelenom kadru.

Zbog uticaja raznih političkih struja, Prkošćani su do drugog svjetskog rata bili pod-eljeni u više grupa, ali većina stanovništva bila je na strani samostalne demokratske tranke Svetozara Pribičevića. Pristalice ove stranke osnovale su 1935. godine društvo Seljačko kolo«, koje je okupljalo naprednije mještane, koji su prihvatili i ideološke st-ove KPJ. U radu ovoga društva isticali su se *Mile Stopić*, krojač, kao predsjednik, *Joco 'astajić*, tajnik, *Mile Bučan*, *Marko Blžić*, *Mile R. Bižić* i *Ilija Katić*. Aktiv omladinaca, oji je radio u okviru ove organizacije, vodio je *Dragan Korać*. Pored kulturno-prosvjet-og rada ova organizacija bila je uključena, preko drugova iz Sjeničaka, i na prikupljanju omoći za španske borce. Međutim, i pored toga što je bilo simpatizera KP, nije došlo o formiranja seoske partijske ćelije KPH.

Zbog kapitulacije bivše jugoslovenske vojske, devet vojnih obveznika iz Prkosa ašlo se u njemačkom zarobljeništvu, dok su se ostali uspjeli vratiti kućama, ali bez 'užja. I za narod sela Prkosa nastupili su dani neizvjesnosti i straha. Pronose se vijesti ustaškim zlodjelima i o pokolju na Veljunu. Međutim, kao i u ostalim selima tako i u 'kosu, jedan dio ljudi, koji je bio u vezi sa predstavnicima općine Lasinja, cijenio je da i NDH nekakva država i da neće doći do istrebljenja i raseljavanja Srba. No i pored yoga, ljudi su postali oprezniji i počeli se dogovarati o samoodbrani.

Prve akcije ustaša iz emigracije sa domaćim divljim ustašama bile su usmjerene a hvatanje i ubijanje viđenijih ljudi bez obzira na političku pripadnost. Dana, 5. maja 941. to čine u Lasinji, a u Prkosu uspjeva im da uhvate *Dušana Bastajića*, koga ubijaju Zagrebu, dok su se ostali ljudi uspjeli skloniti doznajući na vrijeme za njihove namjere.

U tim teškim danima u Prkosu se pojavio i stari revolucionar *Pavle Bastajić Pajo*. Ikupljao je ljude i govorio im o teškoćama koje im predstoje i potrebi zajedničke or-anizovanosti. Davao je upute, ali sam se nije snašao. Ustaše su ga uhapsile u Topus-om, sprovele i ubile u logoru Jasenovac. U julu 1941. počinje i organizovaniji rad. Tada, od uticajem članova Partije iz Sjeničaka u kući *Milića Bućana* održan je zajednički sa-tanak sa oko 60 ljudi, gdje se govorilo o direktivi Partije za pripremu oružane borbe, novonastaloj situaciji, o prikupljanju oružja i formiranju seoskih straža. Izabran je i od-

Spomenik palim borcima i ŽFT

TEKST NA SPOMENIKU: »Rodoljubivi narod sela Prkosa na poziv Komunističke partije Jugoslavije ustao je u borbu protiv gnusnih okupatora i domaćih izdajica za slobodu i nezavisnost svoje domovine. Ustaški zlikovci u ofanzivi na Kordun, opkolili su 21. decembra 1941. selo Prkos i pohvatili goloruke starce, žene i djecu, te ih sa jednim dijelom naroda iz Dugog sela krvnički poklali u šumi Brezje, kraj Lasinje, dok su druge žive spalili u Dugom Selu. U daljnoj borbi Prkos je dao 117 boraca, a herojski su položili svoje živote 23 borca. U ovoj kosturnici nalaze se kosti 478 žrtava fašističkog terora sela Prkos, zajedno sa kostima oko hiljadu žrtava Dugog Sela i porodice P. Nikolić i D. Vujčića iz Lasinje. Ovaj spomenik podigao je narod sela Prkosa žrtvama fašizma i palim drugovima, koji su prolili krv za slobodu svoje domovine. Pali smo zato što smo ljubili slobodu.« (Na poleđini spomenika ima 9 ploča gdje su uklesana 883 imena).

bor koji će raditi na ovim zadacima, a u koga su ušli: *Rade Bastajić Lipi*, *Milić Bastajić*, *Mile Bućan* - narednik, *Čedomir Bućan Čedo*, *Milić Bućan* i *Marko Bižić*. Poslije ovoga sastanka održano je više sastanaka po zaseocima.

Na sljedećem zajedničkom sastanku, održanom u drugoj polovini septembra 1941. u kući *Milića Bastajića*, kovača, došlo je do konkretnijih zaključaka. Formiran je vod da organizuje stražu i patrole i da u slučaju nailaska ustaša obavještava narod kako bi se na vrijeme mogao skloniti. Riješeno je da se formira i narodni odbor. U stražarski vod su ušli drugovi: *Miladin B. Bastajić*, *Milić B. Bastajić*, *Nikola B. Bastajić*, *Mile N. Bastajić*, *Petar Bižić*, *Čedomir Bućan*, *Jovo Bućan*, *Mile* - narednik, komandir voda, *Nikola Bućan*, *Mile Bućan Ćirko*, *Radomir Katić*, *Dragan Korać*, *Radovan Korać*, *Mile V. Korać* i *Miladin Korać*. U narodni odbor izabrani su: *Rade Bastajić Lipi*, predsjednik, *Marko Bižić*, *Radovan Bižić*, *Jovan R. Bućan* i *Mile Stopić*.

Pošto se Prkos nalazio na desnoj obali rijeke Kupe, između hrvatskih sela, to je preko njega organizovana i veza sa partijskim kadrovima na lijevoj obali Kupe, kao i sa Okružnim komitetom KPH Karlovac. Veza na Kupi organizovana je preko *Nikole Bastajića* i njegovog sina *Budimira*, koji su imali svoje čamce. Ta veza, u rejonu Dunarića, sa Šišljevićem i Karlovcem radila je neprekidno u toku NOB.

Preko Prkosa, *Nikola Vidović*, komandant 4. bataljona, organizovao je i napad 7. decembra 1941. godine na ustaško-žandarmerijsko uporište u Pisarovini. Pripreme prebacivanja i izviđanja u Pisarovini izvršili su *Dušan Stanojević*, borac iz bataljona *Nikole Vidovića*, *Milan Prišut*, *Radovan Roknić* i *Mile Bućan*, narednik iz Prkosa. U ovoj uspeloj

Pavle Bastajić

akciji učestvovalo je oko 50 Prkošćana na prevozu, obezbjeđenju, rušenju TT stubova i dr., a sa oružjem u napadu učestvovali su: *Nikola Bastajić, Mile Bućan, Čedo Bućan, Ilija Bućan, Jovo Bućan, Nikola Bućan, Radovan Korać* i *Miladin Korać*. Ističe se i posebno zalaganje članova NO, a posebno *Rade Bastajića Lipog*, koji su u toku noći dopremili čamce iz rejona Dunarića, oko 10 km do mjesta prelaza i vratili ih nazad, a da nisu bili otkriveni od ustaša s lijeve obale Kupe.

Da bi spriječili prelaz partizana preko Kupe i širenje NOB u hrvatskim selima, ustaške vlasti, poslije naše akcije u Pisarovini, 7. decembra 1941. upućuju domobranske jedinice desnom obalom Kupe, a do početka ustaške ofanzive 21. decembra, to isto čine i talijanske jedinice, kako bi ovaj dio teritorije očistili od partizana. Za ovo vrijeme jedinice 4. bataljona, pod rukovodstvom *Nikole Vidovića*, bile su na pruzi Vojnić - Skakavac, gdje su zauzeli ustaško-domobranska uporišta i oslobodili Utinje i Vojnić-Kolodvor.

Upravo tada, kada partizanske jedinice postižu znatne uspjehe i šire svoju slobodnu teritoriju, 21. decembra 1941. počinje druga (prva 13. avgusta) ustaška ofanziva na teritoriji 4. bataljona. Toga dana, 21. decembra, kako kažu preživjeli Prkošćani, osvanula je tužna nedelja sa snijegom i zatvorenim nebom, kao da i priroda oplakuje ovaj tmurni dan kada ustaše vrše pokolj nevinih žena, djece i staraca. Već u ranim jutarnjim časovima ustaše su selo opkolile i sve žene, djecu i starce, oko 478 duša, zatvorili u prostorije osnovne škole. Jedini slobodni izlaz bio je prema Banskom Kovačevcu, ali i tamo su ustaše čekale. Uspjelo se spasti - pobjeći oko 130 muškaraca i 7 žena. Nemoćni su bili Hrvati-saradnici NOP da sačuvaju svoje komšije Prkošćane. Istog dana, 21. decembra, ustaše su grupu po grupu odvodile u Lasinju i zatvarali u općinski, zvani francuski magazin, a odavde su ih odvodili u šumu Brezje i tamo sve poubijali. Toga dana ustaše su popalili i opljačkali svu stoku, poljoprivredne alate i mašine, prehrambene artikle, stvari od vrijednosti, pa čak i bolje stambene kuće, štale i sjenike raskopavali i prevozili kod sebe. Prkos je ostao pust - zgarište.

Jedini koji se našao da bi pomogao narodu Prkosa da izbjegne ustaška zlodjela bio je zandarmerijski narednik iz Lasinje *Pero Nikolić*, Hrvat, rodnom iz Hercegovine. Kada je doznao za ustaški plan poslao je po Ciganinu *Ćurku Parapatiću* pismo *Nikoli Bižiću*, uglednom seljaku i ranije općinskom zastupniku. Sa pismom je htio saopštiti da se narod povuče na vrijeme za Kordun, jer mu prijete opasnoće od ustaša. Ali pismo nije stiglo do *Bižića*, zbog neopreznosti *Parapatića*. Pri susretu sa dvojicom ustaša, *Toma* i *Joža Sudara* iz Novog Sela, na pitanje kuda ide, rekao je da ga šalje narednik *Nikolić* da odnese pismo u Prkos. Pismo su uzeli.

Nikolić je morao da ide u akciju sa ustašama, ali za svaku sigurnost, jer nije znao da li je pismo stiglo u Prkos, kada se krenulo ispalio je nekoliko puščanih metaka, kako bi Prkošćanima dao do znanja da bježe. Tako se i uspjelo spasiti oko 130 muškaraca. *Nikolić* je otkriven, istog dana u Prkosu uhapšen i zajedno sa ženom i dvoje djece ubijen sa narodom Prkosa u šumi Brezje.

Na osnovu prikupljenih podataka od živih mještana iz Lasinje, koji su bili očevici ustaških zločina, od kojih su neki bili od strane ustaša zaduženi za prihvatanje ljudi, kopanje jame i zatrpavanje leševa, *Marko Mrvac*, pukovnik u penziji zapisao je:

»Sela Lasinja, Crna Draga, Novo Selo, Desno Sredičko i Desni Štefanki, naseljena su hrvatskim življem, ali su uvijek prije rata živjela u slozi i bratstvu sa susjednim srpskim selima, iako religiozno podijeljeni. Svi običaji i zborovi, kako vjerski tako i ostali, održavani su zajednički, jedni druge su posjećivali i međusobno se ženili.

Sa stvaranjem tzv. NDH u ovih pet sela, već u šestom mjesecu 1941. otpočinje sa popisom stanovništva i traže se dobrovoljci za ustaše. Tako su pred kraj 1941. godine u ovim selima postavljene ustaške posade, na čelu sa domaćim ustašama.

Istovremeno u junu i julu 1941. vršen je i popis stanovništva u Dugom Selu i Prkosu, radi prikupljanja podataka i po 50 dinara po osobi za prekrštavanje. Do istog nije došlo jer taj pokrst nije htio da vrši lasinjski pop, rodom iz Slovenije, inače u Lasinji od 1926. godine. Bio je pristalica NOP i od ustaša zvan partizan.

Mrvac Janka Marko, 1926.
rodnom iz Desno Sredičko,
pukovnik u penziji

U jesen 1941. godine, po zauzimanju, mjesta Pisarovina, od strane jedinica 4. bataljona 1. KPO, iz mjesta Lasinje u Zagreb kod *Pavelića*, otišla je delegacija od 12 mještana-ustaša na čelu sa *Milanom Martinovićem*, da traže pojačanje zbog prisustva partizana u Prkosu i Dugom Selu i opasnosti od Srba, tražeći ujedno da se ova sela unište.

Poslije ove intervencije u Lasinju dolazi 20. decembra 1941. oko dvije hiljade ustaša iz »Luburičeve bojne«, što je bio i početak decembarske ofanzive na Kordun. U devet časova istoga dana u Lasinju dolaze trojica ustaša pod šljemovima u jednom motociklu sa prikolicom. Zbog snijega i klizavosti sletjeli su u šanac, poslije čega je jedan od njih rekao: »Majku im srpsku, platiće mi za ovo!« Oko 11 časova u Lasinju su počele dolaziti kamionima i motociklima veće grupe ustaša, koje su odmah postavljale straže i zatvarale sve puteve i prilaze ne puštajući nikoga iz Lasinje.

Poslije podne ustaše su se rasporedile za spavanje po kućama, a komandno mjesto bojne bilo je smješteno na periferiji Lasinje uz cestu bliže šume Brezje. Oko 18 časova održan je sastanak kome je prisustvovao i jedan broj domaćih ustaša, među kojima i žandarmerijski narednik *Petar Nikolić*. Na sastanku su se dogovorili o organizaciji prihvata naroda, smještaja, kopanja jama, odvođenja na ubijanje i o drugim pitanjima.

Narednik *Nikolić* je pokušao spasiti narod slanjem po jednom mještanimu pismo u Prkos, ali je isti uhvaćen, a *Nikolić* zajedno sa familijom ubijen sa narodom Prkosa.

Dana 21. decembra, oko četiri sata ujutro, ustaše odlaze iz Lasinje prema Prkosu i Dugom Selu. Istovremeno, u šest sati određeno je 15 mještana iz Lasinje da pod stražom kopaju jamu veličine 30 x 4 x 4 metra u šumi Brezje. Oko 12 sati iskopali su jamu i pod stražom vratili se u Lasinju. Istog dana bilo je oblačno, maglovito i vidljivost do oko 200 metara. Poslije podne se razvedrilo tako da su se vidjele vatre i kako gore Prkos i Dugo Selo. Oko 13 časova počele su pristizati kolone ljudi, žena i djece, bez prtljaga, poredani u kolonama, redovima 4-6 i praćeni sa jedne i druge strane od ustaša sa noževima na puškama, koje su držali u rukama. U koloni su bila i jedna kola sa jednom ženom koja je u pokretu rodila dijete. Po stizanju u Lasinju smješteni su u jedan magazin.

Oko 16 sati, istog dana, odvođeni su iz magazina i smješteni u štalu seljaka - mlinara *Jose Katalinića*, koja je bila rešetkama obezbijedena. Negdje, oko 21 sat počelo je odvođenje svezanih ljudi prema iskopanoj jami. Nad jamom čekale su ustaše u uniformama sa noževima i drvenim maljevima, sa kojima su ih udarali po glavi i boli u vrat. Onako povezani jedni za drugima padali su u jamu, među kojima je bilo i živih. Ubijanje i klanje trajalo je do 1 sat poslije ponoći. Poslije zločina ustaše su se krvave vratile u Lasinju gdje su im morali dati toplu vodu da se operu. Istovremeno dovedena je grupa

mještana radi zatrpavanja lješeva, od kojih su neki padali u nesvijest, kada su morali zatrpavati i one koji su pozivali upomoć. Ova grupa zamijenjena je drugom koja je oko 6 sati 22. decembra dovršila zatrpavanje lješeva.

Prema provjerenim podacima iz ove jame u jutarnjim časovima izašli su živi: jedan muškarac, oko 40 godina star, uputio se prema Novom Selu, gdje je uhvaćen od ustaša, vraćen i ubijen. Izašla je i jedna žena, stara oko 30 godina, uputila se niz potok kojim je tekla ljudska krv, prema rijeci Kupi i poslije 4 km uhvaćena od ustaša kod Novog Sela, i ona vraćena i ubijena. Jedan dečko star 12 godina, po imenu *Milorad Minić*, iz Dugog Sela, izašao je iz jame i krenuo prema rijeci Kupi i poslije cijelog dana lutanja i hoda došao u Trepču, gdje je od ustaša uhvaćen i sa grupom mještana ubijen i zakopan u Trepči. Prije toga viđen je sav krvav sa tri uboda u vrat. *Ilija Bućan*, iz Prkosa, po zanimanju kovač, istrkao se iz svezane kolone, skočio na ustašu, ali ga je drugi ustaša zaklao.

Za vrijeme ubijanja noć je bila tamna, te su ustaše upalile fenjere. Ni jedan se puščani metak nije čuo, tako da ljudi nisu ni znali kuda idu sve dok nisu došli do jame. Nisu za to znali ni mještani Lasinje dok to nisu doznali od svojih susjeda koji su vršili zatrpavanje lješeva.

Drugog dana, 22. decembra, drugi dio ljudi, koji su bili uhvaćeni i dovedeni u Lasinju, sami su sebi kopali jamu. Porodica *Radanović*, otac i mati u prisustvu mlađe kćerke od 5 godina prvo su iskopali jamu, a zatim su po redu: otac, mati, stariji brat, mlađa sestra i na kraju najmlađa kćerka poklani i bačeni u jamu.

Do noći 23/24. decembra iskopane su četiri jame, gdje je poklano i poubijano oko 1100 duša. Noću 21. decembra jedan od ustaša koji je vršio klanje dobio je živčani slom i podivljao. I njega je ubio njegov kolega i bacio u jamu. Dva dana pred Novu 1942. godinu, kroz mjesto Lasinja voženo je oko 60 žena sa djecom u dva kamiona prema Dugom Selu. U zaseoku Kljajići, domaći ustaša iz Desnog Štefanka, ratni zločinac *Josip Pavek*, organizovao je i lično učestvovao sa istovarom ovih žena sa djecom i zatvaranjem u drvenu kuću, koju je polio benzinom i zapalio. Isti je 1942. godine uhvaćen i od strane suda NOV osuđen i javno strijeljan u Lasinju.

Prema izjavi preživjelih boraca, zbog naših postignutih uspjeha, popustila je budnost drugova koji su bili odgovorni za bezbjednost sela. Sem toga, na jednom od sastanaka, raspravljalo se i o zaštiti stanovništva, pa su pojedinci predlagali da se samo muškarci povlače, a djeca i žene da ostanu kod kuća, tj. nije zauzet jedinstven stav da se u slučaju dolaska ustaša sve stanovništvo povuče u pravcu slobodne teritorije.

Tako je tragično za Prkos završena ta strašna 1941. godina, kada su od strane ustaša poubijana 478 Prkošćana. Od 130 muškaraca i 7 žena, koji su uspjeli pobjeći ispred ustaškog pokolja, toga tužnog 21. decembra, u toku NOB 23 su poginuli ili umrli kao borci NOV, a 6 je umrlo od tifusa. Među preživjelim ima 31 nosilac »Partizanske spomenice 1941«. U toku NOB bilo je 108 boraca u NOV, a od 1941. godine bilo je 38 dobrovoljaca. Njihova imena vide se u spisku nosilaca »Partizanske spomenice 1941« godine i u spisku poginulih i umrlih boraca.

Do formiranja organizacije AFŽ-a nije došlo, jer su sve žene, sem sedam, poubijane od ustaša od 21-30. decembra u šumi Brezje.

Prva omladinska organizacija formirana je početkom avgusta 1941. Među prvim omladincima, članovima organizacije bili su: *Dušan Bastajić*, *Ljuban Bastajić*, *Nikola Bastajić*, *Mile Bižić*, *Čedomir Bućan*, sekretar, *Jovo Bućan*, zamjenik sekretara, *Mile Bućan*, *Dragan Korać*, *Adam Roknić*, *Božidar Roknić* i *Vaso Roknić*. Pri organizovanju omladine naročito je svoju pomoć ispoljio *Marko Britvec*, Hrvat iz Crne Drage.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **BASTAJIĆ** Bože *MILADIN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac, desetar, ekonom čete, intendat bataljona, zamjenik komandanta Žumberačkog vojnog područja i referent za mobilizaciju kotara Žumberak.
2. **BASTAJIĆ** Mile *MILE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
3. **BASTAJIĆ** Nikole *MILE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 12. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, komandir voda i čete 13. proleterske brigade i zamjenik intendanta 34. divizije.
4. **BASTAJIĆ** Jovana *NIKOLA*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac, komandir odjeljenja, voda i čete za vezu 1. brigade 8. divizije.
5. **BASTAJIĆ** Ilije *PANE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac, komandir voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
6. **BIŽIĆ** Nikole *DUŠAN*, 1910, Srbin, financ. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac, politički delegat voda, politički komesar čete, zamjenik i intendat 1. brigade 8. divizije.
7. **BIŽIĆ** Stanka *MARKO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac, komandir relejne stanice u Sjeničaju.
8. **BIŽIĆ** Vase *SA VO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac u jedinicama 4. bataljona 1. KPO i 8. divizije i na relejnim stanicama Kordunaškog vojnog područja.
9. **BUČAN** Đure *ĆEDOMIR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 1. 11. 1941. Borac, delegat voda, komesar čete, zamjenik komandanta i komandant bataljona u Turopoljsko-posavskom PO.
10. **BUČAN** Marka *DRAGAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac, komandir voda i čete i obavještajni oficir bataljona u 4. bataljonu 1. KPO i 8. divizije, 1. bataljon PPK 1. brigade KNOJ-a.
11. **BUČAN** Pavia *MARKO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac, komandir odjeljenja, voda i čete 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
12. **BUČAN** Marka *MILE*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 12. 1941. Borac, komandir voda i čete u Žumberačkom PO i komandant bataljona 1. brigade 8. divizije.
13. **BUČAN** Nikole *MILE*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac - kuvar 4. bataljona 1. KPO i 1. bataljona 1. brigade 8. divizije.
14. **BUČAN** Rade *MILE*, 1910, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. U PO Kirin od 1. 8. 1941. Borac, komandir voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO, komandant bataljona u 1. brigadi 8. divizije, obavještajni oficir 8. divizije, komandant avio-baze 4. korpusa NOVH.
15. **BUČAN** Nikole *MILIĆ*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac, komandir voda i čete, zamjenik intendanta i intendat 1. bataljona 1. brigade, 8. divizije i intendat avio-baze 4. korpusa NOVH.
16. **BUČAN** Rade *MILIĆ*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 12. 1941. Borac i delegat voda 1. KPO, komesar čete i komesar 1. bataljona 1. brigade 8. divizije.
17. **BUČAN** Jovana *MILOŠ*, 1920, Srbin, kolar. Borac 4. bataljona 1. KPO od 21. 12. 1941, a poslije bio borac, komandir voda i čete u 1. bataljonu 1. brigade 8. divizije.
18. **BUČAN** Marka *PETAR*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac, šef relejne stanice i poštar 4. bataljona 1. KPO i Kordunaškog vojnog područja.
19. **BUČAN** Đure *SIMO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac, upravnik pošte u komandi vojnog područja i komandir relejne stanice u Ostrožinu.

20. **DOBRIĆ Đure MILADIN**, 1911, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu od 21. 12. 1941. Borac, kurir na relejnoj stanici Kordun - Žumberak.
21. **KATIĆ Petra RADOMIR**, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 12. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, intendant bataljona i 13. proleterske brigade »Rade Končar« i komandant pozadine Brigade »Rade Končar«.
22. **KATIĆ Pane ILIJA**, 1892, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac u PO Sjeniĉak i 3. ĉeti 4. bataljona 1. KPO, 1. brigade 8. divizije i 1. bataljonu 1. brigade KNOJ-a.
23. **KORAĆ Rade DRAGAN**, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 12. 1941. Borac komandir odjeljenja, voda i ĉete u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije, informativni oficir Turpoijsko-pokupskog podruĉja i komandant bataljona TP odreda.
24. **KORAĆ Vase MILE**, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 12. 12. 1941. borac i komandir odjeljenja u 4. bataljonu 1. KPO, a od 1942. poslije ranjavanja odbornik NOO Prkos.
25. **KORAĆ Rade RADOVAN**, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8. 1941. Borac i komandir voda 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije, a poslije ranjavanja 1942. godine u vojnopozadinskim ustanovama, kao povjerenik mlinara.
26. **ROKNIĆ Đure BOŽIDAR**, 1924, Srbin, zemljoradnik. U I.ĉetu 4. bataljona stupio 21.12. 1941. Borac, a zatim borac i vodnik 1. bataljona 1. brigade 8. divizije.
27. **ROKNIĆ Petra DRAGAN**, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 12. 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i komandir voda u relejnoj stanici Sjeniĉak.
28. **ROKNIĆ Ilije VASO**, 1906, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, desetar, komandir voda 4. bataljona 1. KPO i u 1. brigadi 8. divizije.
29. **ROKNIĆ Jovana VASO**, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 12. 1941. Borac, desetar, komandir voda 1. ĉete 3. batlajona 13. proleterske brigade »Rade Končar«, komandir 1. ĉete i komandant PPK bataljona 1. brigade KNOJ-a.
30. **ROKNIĆ Teodora VASO**, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 12. 1941. Borac, komandir odjeljenja i voda, delegat voda, zamjenik komesara ĉete, komesar ĉete i komesar bataljona u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije i u Karlovaĉkom odredu.
31. **STOPIĆ Jovana MILE**, 1907, Srbin, krojaĉ. Od 1941. odbornik seoskog NOO, općinskog i kotarskog NOO, tajnik općinskog i kotarskog NOO Vrginmost.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. **BASTAJIĆ Nikole BUDIMIR**, 1927, Srbin, đak. U PO Sjeniĉak od decembra 1941. Kurir, od 1942. borac-kurir Pokupskog PO i brigade »Franjo Ogulinac Seljo« 34. divizije. Ranjen 5. 6. 1944. kod Petrinje, transportovan u bolnicu Split gdje je podlegao ranama.
2. **BASTAJIĆ Bože LJUBOMIR**, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8. 1942. Umro od tifusa kao borac Kordunaškog PO aprila 1943. kod Vukmaniĉke Udbine.
3. **BASTAJIĆ Bože NIKOLA**, 1918, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio 23. 12. 1941. Poginuo kao komandir 3. ĉete 1. bataljona 13. proleterske brigade »Rade Končar« kod Popović Kule 23. 4. 1943. - Radatovići - Žumberak.
4. **BASTAJIĆ Stanka PAVLE**, 1890, Srbin, revolucionar. Ćlan KPJ od 1920. Pohađao bogosloviju, završio gimnaziju, studirao pravo u Zagrebu i sociologiju u Lozani, 1912. dolazi u Srbiju, uĉesnik balkanskog i 1. svjetskog rata, poslije procesa Apisu bježi za Francusku i Švajcarsku odakle je protjeran 1921. Zatim živi u Beĉu, Berlinu, Pragu i Parizu; 1940. dolazi u Jugoslaviju i živi pod policijskim nadzorom u Zagrebu i Topuskom. Maja 1941. uhapšen u Zagrebu, pušten, ponovo uhapšen u Topuskom jula 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.

5. *BASTAJIĆ* Mile *RADE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 10. 1942. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 13. proleterske brigade 23. 4. 1943. kod Popović Kule - Radatovići - Žumberak.
6. *BASTAJIĆ* Pane *RADE*, 1902, Srbin, radnik. Odbornik NOO od 1941. Polovinom 1942. prešao na rad u terensku obavještajnu službu, poginuo kao član rejonskog obavještajnog centra Vrginmost 26. 9. 1944. u šumi Vezovnik kod Banskog Kovačevca u borbi s ustašama.
7. *BIŽIĆ* Vuje *GOJKO*, 1926, Srbin, radnik. U NOV od juna 1943. Poginuo kao rukovodilac SKOJ-a i omladine bataljona brigade »Franjo Ogulinac« 34. divizije 20. 8. 1944. u Žumberku.
8. *BIŽIĆ* Milića *MILE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U 1. četi 4. bataljona 1. KPO od 23. 12. 1941. Poginuo kao delegat voda 1. hrvatskog proleterskog bataljona juna 1942. kod Knina - Plavno na pruzi.
9. *BIŽIĆ* Rade *NIKOLA*, 1912, Srbin, kovač. Početkom 1942. stupio u 4. bataljon 1. KPO. Poginuo kao desetar 1. bataljona 1. brigade 8. divizije 9. 12. 1942. kod Bosanskog Kovačevca.
10. *BIŽIĆ* Marka *RADE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio januara 1942. Ranjen kao borac 1. hrvatske brigade septembra 1942. kod Senja. Nestao u povlačenju sa ranjenicima za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive u okolini Prozora.
11. *BUĆAN* Rade *DOBRIVOJE*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio januara 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije decembra 1943. kod Tobolića - Kordun.
12. *BUĆAN* Dušana *DRAGAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio januara 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 10. 11. 1942. u Salopek lukama kod Furfjana - Slunj.
13. *BUĆAN* Rade *JOVAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Bio odbornik seoskog i općinskog NOO. Uхваćen od ustaša u Prkosu i strijeljan 25. 6. 1943. u Lasinji.
14. *BUĆAN* Marka *NIKOLA*, 1914, Srbin, žandarm. U 4. bataljon 1. KPO stupio 23. 12. 1941. Poginuo kao borac Žumberačke čete 20. 6. 1942. kod Pogane jame u Žumberku (nehotično, od druga prilikom čišćenja oružja).
15. *BUĆAN* Pavia *ZORKA*, 1923, Srkinja, zemljoradnica. U NOV od 15. 8. 1942. Poginula kao borac 13. proleterske brigade od neprijateljskog bombardovanja maja 1943. kod Krašića.
16. *BUĆAN* Mile *ŽELJKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 18. 5. 1942. Teško ranjen kao borac 1. brigade 8. divizije 1.1. 1943. kod Krašića i podlegao ranama u bolnici u Radatoviću - Žumberak.
17. *JURAS* Marka *BOGDAN*, 1926, Srbin, đak. U NOV od 10. 1. 1942. Zarobljen kao borac 3. brigade 8. divizije 20. 4. 1944. kod Belaja i strijeljan od Nijemaca.
18. *KORAĆ* Stjepana *MILADIN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio 23. 12. 1941. Ranjen od avionske bombe kao borac istog bataljona aprila 1942. i nestao među ranjenicima za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive kod Prozora.
19. *KORAĆ* Ilije *MILAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od jula 1942. Poginuo kao puškornik 3. bataljona 13. proleterske brigade 23. 4. 1943. kod Popović kule - Radatovići u Žumberku.
20. *ROKNIĆ* Vase *ADAM*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od juna 1942. Poginuo kao borac brigade »Franjo Ogulinac« 34. divizije u jesen 1944. u Žumberku.
21. *ROKNIĆ* Nikole *DUŠAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 7. 8. 1942. Poginuo kao borac Karlovačke brigade 24. 4. 1945. kod Perjasice.

22. *STOPIĆ* Mile *DUŠAN*, 1917, Srbin, radnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio 10. 1. 1942. Poginuo kao borac Turopoljsko-posavskog odreda 25. 12. 1944. na Cerovskom vrhu kod Pokupskog.
23. *STOPIĆ* Mile *PETAR*, 1919, Srbin, radnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio 10. 1. 1942. Poginuo kao diverzant u grupi *Ilije Hariša Gromovnika*, februara 1943. na pruži Horvati - Hrvatski Leskovac.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *BASTAJIĆ* Mile *VAJA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje kod Lasinje.
2. *BASTAJIĆ ANICA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
3. *BASTAJIĆ* Petra *ANKA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
4. *BASTAJIĆ* Bože *ANKA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
5. *BASTAJIĆ* Oure *ANKA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
6. *BASTAJIĆ* Jovana *ANKA*, 1934, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
7. *BASTAJIĆ* Rade *BORKA*, 1928, Srпкиnja, učenica. Odvedena u Lasinju 21. 12. 1941. i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
8. *BASTAJIĆ* Nikole *BOSILJKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Odneta s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
9. *BASTAJIĆ* Rade *BOSILJKA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
10. *BASTAJIĆ* Mile *BOŽICA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
11. *BASTAJIĆ* Jovana *DANICA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
12. *BASTAJIĆ DANICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
13. *BASTAJIĆ DANICA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
14. *BASTAJIĆ* Dušana *DANICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
15. *BASTAJIĆ* Miladina *DANICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
16. *BASTAJIĆ* Nikole *DANICA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
17. *BASTAJIĆ* Đure *DANICA*, 1928, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.

8. *BASTAJIĆ* Save *DANICA*, 1928, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
9. *BASTAJIĆ* Mile *DANICA*, 1931, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- >0. *BASTAJIĆ* Nikole *DANICA*, 1933, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- !1. *BASTAJIĆ* Jandre *DANICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- !2. *BASTAJIĆ* Rade *DANICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Odneta s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- !3. *BASTAJIĆ* Milice *DRAGICA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- !4. *BASTAJIĆ* Pavia *DRAGICA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- >.5. *BASTAJIĆ* Rade *DRAGICA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- !6. *BASTAJIĆ* Save *DRAGICA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- !7. *BASTAJIĆ* Jovana *DRAGICA*, 1933, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- !8. *BASTAJIĆ* Nikole *DRAGICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21.12.1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- »9. *BASTAJIĆ* Mile *DUŠAN*, 1902, Srbin, kovač. Odveden 15. 5. 1941. iz Prkosa i ubijen od ustaša u Zagrebu.
10. *BASTAJIĆ* *EVICA*, 1865, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
 1. *BASTAJIĆ* Vase *EVICA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
 2. *BASTAJIĆ* Jovana *EVICA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
 3. *BASTAJIĆ* Stanka *EVICA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
 4. *BASTAJIĆ* Mile *EVICA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
 5. *BASTAJIĆ* Mile *EVICA*, 1933, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
 6. *BASTAJIĆ* Pane *ILIJA*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
 7. *BASTAJIĆ* Janka *ILIJA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen u Kupljenskom od ustaša u bjekstvu, ubijen i spaljen 25. 4. 1942. u pravoslavnoj crkvi u Kolariću kod Vojnića.
 8. *BASTAJIĆ* *INDIJA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
 9. *BASTAJIĆ* Ilije *JANKO*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.

40. *BASTAJIĆ* Pavia *JANJA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
41. *BASTAJIĆ* Jovana *JANJA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
42. *BASTAJIĆ* Đure *JELICA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
43. *BASTAJIĆ* Mile *JELICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
44. *BASTAJIĆ* Vuje *JOVAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao 21. 12. 1941. Uhvaćen i ubijen od ustaša 14. 5. 1942. u selu Jurga kod Petrove gore.
45. *BASTAJIĆ* Pavia *JULIKA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
46. *BASTAJIĆ* *JULIKA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
47. *BASTAJIĆ* Save *KATA*, 1874, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
48. *BASTAJIĆ* *KATA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
49. *BASTAJIĆ* *KATA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
50. *BASTAJIĆ* Ilije *KATA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
51. *BASTAJIĆ* Nikole *LJUBAN*, 1930, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
52. *BASTAJIĆ* *LJUBICA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
53. *BASTAJIĆ* Stanka *LJUBICA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
54. *BASTAJIĆ* Dušana *LJUBICA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
55. *BASTAJIĆ* Mile *LJUBICA*, 1933, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
56. *BASTAJIĆ* Jovana *MARIJA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
57. *BASTAJIĆ* Jovana *MARIJA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
58. *BASTAJIĆ* *MARIJA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
59. *BASTAJIĆ* Rade *MARIJA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
60. *BASTAJIĆ* *MARTA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
61. *BASTAJIĆ* Nikole *MARTA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.

1. *BASTAJIĆ* Nikole *MILA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
3. *BASTAJIĆ* Nikole *MILA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
4. *BASTAJIĆ* Jovana *MILA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
5. *BASTAJIĆ* Nikole *MILA*, 1928, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
6. *BASTAJIĆ* Mile *MILA*, 1934, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
7. *BASTAJIĆ* Pavia *MILE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen od ustaša u Petrovoj gori 25. 4. 1942. i spaljen u pravoslavnoj crkvi u Kolariću kod Vojnića.
8. *BASTAJIĆ* Laze *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Prisiljen da prevozi ustaše i opljačkanu imovinu za njih uz batine i torturu, zatim odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen u šumi Brezje.
9. *BASTAJIĆ* Jovana *MILE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U bjekstvu ubijen od ustaša 14. 5. 1942. u selu Jurga kod Petrove gore, za vrijeme ustaške ofanzive.
0. *BASTAJIĆ* Ilije *MILE*, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
1. *BASTAJIĆ* Pane *MILE*, 1940, Srbin, dijete. Odnijet s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
2. *BASTAJIĆ* Rade *MILEVA*, 1927, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
3. *BASTAJIĆ* *MILICA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
4. *BASTAJIĆ* *MILICA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
5. *BASTAJIĆ* Pavia *MILICA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
6. *BASTAJIĆ* *MILICA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
7. *BASTAJIĆ* Mile *MILICA*, 1913, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
8. *BASTAJIĆ* Rade *MILICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
9. *BASTAJIĆ* Nikole *MILICA*, 1928, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
0. *BASTAJIĆ* Dušana *MILICA*, 1929, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
11. *BASTAJIĆ* Mile *MILICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
12. *BASTAJIĆ* Rade *MILIĆ*, 1932, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
13. *BASTAJIĆ* Mile *MILIĆ*, 1935, Srbin, dijete. Odveden u Lasinju 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezje.

40. *BASTAJIĆ* Pavia *JANJA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
85. *BASTAJIĆ* Mile *MILOŠ*, 1931, Srbin, učenik. Odveden u Lasinju 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
86. *BASTAJIĆ* Nikole *MILOŠ*, 1931, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
87. *BASTAJIĆ* Save *MILOVAN*, 1929, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
88. *BASTAJIĆ* Ilije *MIRKO*, 1931, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
89. *BASTAJIĆ* Mile *MIRKO*, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
90. *BASTAJIĆ* Nikole *MIRKO*, 1936, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
91. *BASTAJIĆ* Janka *NIKOLA*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Kada je sam došao na sajam u Lasinju, 20. 12. 1941, priključen stanovnicima koji su dan kasnije dovedeni iz Prkosa, Dugog Sela, Štipana i drugih srpskih sela i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
92. *BASTAJIĆ* Jovana *NIKOLA*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Bio američki solunski dobrovoljac. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
93. *BASTAJIĆ* Mile *NIKOLA*, 1937, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
94. *BASTAJIĆ* Đure *PAVAO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
95. *BASTAJIĆ* Petra *PAVAO*, 1912, Srbin, radnik. Prije rata otišao u Francusku i 1943. ubijen od Nijemaca u Parizu.
96. *BASTAJIĆ* Jovana *PETAR*, 1882, Srbin, radnik. Strašno mučen, kada su ih vodili iz škole u Prkosu za Lasinju 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
97. *BASTAJIĆ* Jovana *RADE*, 1889, Srbin, radnik. Odveden 21.12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
98. *BASTAJIĆ* Rade *RADMILA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Odnijeta s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
99. *BASTAJIĆ* Nikole *RADOVAN*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
100. *BASTAJIĆ* Sime *SARA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
101. *BASTAJIĆ* Evice *SARA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
102. *BASTAJIĆ* Đure *SLAVIĆA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
103. *BASTAJIĆ* Đure *SLAVKO*, 1937, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
104. *BASTAJIĆ* Bože *SMILJA*, 1928, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
105. *BASTAJIĆ* Miladina *SMILJA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.

36. *BASTAJIĆ* Mile *SMILJA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Odvedena s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
37. *BASTAJIĆ* Nikole *SMILJA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Odnijeta s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
08. *BASTAJIĆ* Nikole *STEVAN*, 1934, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
09. *BASTAJIĆ* Pavia *SVETOZAR*, 1931, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
10. *BASTAJIĆ* Miladina *SVETOZAR*, 1934, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
11. *BASTAJIĆ* Miladina *VLADIMIR*, 1938, Srbin, dijete. Odveden s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
12. *BASTAJIĆ* Rade *ZORKA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
13. *BASTAJIĆ* Đure *ZORKA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
14. *BASTAJIĆ* Ilije *ŽIVKO*, 1933, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
15. *BIŽIĆ* Nikole *ANĐELIJA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
16. *BIŽIĆ* Bože *ANICA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
17. *BIŽIĆ* Teodora *ANICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
18. *BIŽIĆ* Nikole *ANKA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
19. *BIŽIĆ* Mile *ANKA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
20. *BIŽIĆ* Milića *ANKA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju. Bila je vrlo lijepa, pa je jedan ustaša htio da je spase i oženi, ali drugi nisu dali. Silovana, a zatim ubijena od ustaša u šumi Brezje.
21. *BIŽIĆ* Vuje *ANKA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
22. *BIŽIĆ* Mile *ANKA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
23. *BIŽIĆ* Vuje *ANKA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
24. *BIŽIĆ* Radovana *BOŽICA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
25. *BIŽIĆ* Vasilija *BOŠKO*, 1940, Srbin, dijete. Odnijet s majkom, zatvoren u podrumu Osnovne škole Banski Kovačevac 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Matejić, između Banskog Kovačevca i Sjeničaka.
26. *BIŽIĆ* Mile *BRANKO*, 1937, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
27. *BIŽIĆ* Save *BRANKO*, 1940, Srbin, dijete. Odnijet s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.

128. *BIŽIĆ* Milića *DANE*, 1929, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
129. *BIŽIĆ* Marka *DANICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
130. *BIŽIĆ* Radovana *DANICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
131. *BIŽIĆ* Vuje *DANICA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
132. *BIŽIĆ* Nikole *DARINKA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Uhvaćena u Banskom Kovačevcu, ubijena od ustaša u šumi Matejić između Kovačevca i Sjeničaka 30. 12. 1941.
133. *BIŽIĆ* Vuje *DARINKA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
134. *BIŽIĆ* Mile *DRAGAN*, 1930, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
135. *BIŽIĆ* Bože *DRAGICA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. zatim ubijena u šumi Matejić između Kovačevca i Sjeničaka.
136. *BIŽIĆ* Sime *DRAGICA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
137. *BIŽIĆ* Save *DUŠAN*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
138. *BIŽIĆ* Vuje *ĐURO*, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
139. *BIŽIĆ* *EVICA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
140. *BIŽIĆ* Rade *EVICA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
141. *BIŽIĆ* Mile *EVICA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
142. *BIŽIĆ* Steve *JANJA*, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
143. *BIŽIĆ* Dmitra *JANJA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
144. *BIŽIĆ* Steve *JANJA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
145. *BIŽIĆ* Nikole *JANJA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
146. *BIŽIĆ* Rade *JULIKA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Banski Kovačevac, gdje je zatvorena u podrum škole, zatim ubijena od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Matejić između Banskog Kovačevca i Sjeničaka.
147. *BIŽIĆ* Stanka *JULIKA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
148. *BIŽIĆ* Teodora *JULIKA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
149. *BIŽIĆ* Bože *KATA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.

50. *BIŽIĆ-RADIĆ* Josipa *LENKA*, 1919, Hrvatica, činovnica. Odvedena od ustaša, puštena, zatim ponovo uhvaćena na putu za Zagreb, vraćena u zatvorski podrum u Banski Kovačevac, gdje je mučena, a zatim ubijena 2. 1. 1942. u šumi Matejić između Kovačevca i Sjeničaka.
51. *BIŽIĆ* Vuje *LJUBICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
52. *BIŽIĆ* Pavia *MARIJA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
53. *BIŽIĆ* Mile *MARIJA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
54. *BIŽIĆ* Marka *MARTA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
55. *BIŽIĆ* Ilije *MARTA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
56. *BIŽIĆ* Vuje *MILA*, 1929, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
57. *BIŽIĆ* Mile *MILAN*, 1932, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
58. *BIŽIĆ* Vuje *MILE*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21.12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
59. *BIŽIĆ* Pavia *MILE*, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
60. *BIŽIĆ* Vasilja *MILENA*, 1932, Srпкиnja, učenica. Odvedena u Banski Kovačevac, 21.12.1941, a zatim ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u šumi Matejić između Kovačevca i Sjeničaka.
61. *BIŽIĆ* Nikole *MILICA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
62. *BIŽIĆ* Marka *MILICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i živa spaljena od ustaša u kući *Đure Kljajića* u Dugom Selu.
63. *BIŽIĆ* Nikole *MILIĆ*, 1898, Srbin, stražar u općini Lasinja do aprila 1941. Odveden 21, 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
64. *BIŽIĆ* Pavia *MILIĆ*, 1929, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
65. *BIŽIĆ* *MILIJJA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
66. *BIŽIĆ* Sime *MILKA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
67. *BIŽIĆ* Milića *MILKA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
68. *BIŽIĆ* Vuje *MILKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Odnijeta sa majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
69. *BIŽIĆ* Rade *MILORAD*, 1941, Srbin, novorođenče. Odnijeto s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijeno od ustaša u šumi Brezje.
70. *BIŽIĆ* Vasilja *MILOŠ*, 1937, Srbin, dijete. Odveden u Banski Kovačevac, zatvoren u podrum škole, zatim ubijen od ustaša 3. 1. 1942. u šumi Matejić kod Banskog Kovačevca.
71. *BIŽIĆ* Mile *MARKO*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju. Jedan ustaša ga odveo svojoj kući u Samobor; umro u proljeće 1942.

172. *BIŽIĆ* Mile *NADA*, 1928, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
173. *BIŽIĆ* Pavia *NIKOLA*, 1887, Srbin, radnik, zemljoradnik, općinski načelnik. Ubijen od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje.
174. *BIŽIĆ* Vasilja *NIKOLA*, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. i zatvoren u podrum škole u Banskome Kovačevcu, ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u šumi Matejić.
175. *BIŽIĆ* Radovana *NIKOLA*, 1938, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen kod Banskog Kovačevca.
176. *BIŽIĆ* Marka *PAVAO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i živ spaljen od ustaša u kući *Đure Kljajića* u Dugome Selu.
177. *BIŽIĆ* Mile *PETAR*, 1896, Srbin, trgovac. Uхваćen u Banskome Kovačevcu 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 2. 1. 1942. iza kuće zaseoka Milovci u Banskome Kovačevcu.
178. *BIŽIĆ* Mile *RADE*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
179. *BIŽIĆ* Mile *RADE*, 1930, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i živ spaljen od ustaša u kući *Đure Kljajića* u Dugome Selu.
180. *BIŽIĆ* Miladina *RADE*, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
181. *BIŽIĆ* Nikole *RADE*, 1941, Srbin, dijete. Odnijet s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
182. *BIŽIĆ* Nikole *SARA*, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
183. *BIŽIĆ* Đure *SIMO*, 1897, Srbin, radnik, solunski dobrovoljac. Posebno masakriran od ustaša u školi Prkosa, zatim u Lasinji 21. 12. 1941, i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
184. *BIŽIĆ* Mile *SLAVICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i živa spaljena od ustaša u kući *Đure Kljajića* u Dugome Selu.
185. *BIŽIĆ* Nikole *SMILJA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena i zatvorena u podrum škole Banskog Kovačevca, gdje su na njoj vršeni zločini, zatim 21. 12. 1941. ubijena od ustaša u šumi Matejić kod Banskog Kovačevca.
186. *BIŽIĆ* Miladina *SMILJA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
187. *BIŽIĆ* Vuje *SMILJA*, 1931, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
188. *BIŽIĆ* Sime *SMILJA*, 1932, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
189. *BIŽIĆ* Jovana *STANA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
190. *BIŽIĆ* Đure *STANA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
191. *BIŽIĆ* Nikole *VASILJ*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Pronađen sakriven u Novome Selu, 24. 12. 1941. mučen od ustaša koji su mu odsjekli uši i nos, a zatim ga ubili u šumi Brezje.
192. *BIŽIĆ* Pavia *VASILJ*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
193. *BIŽIĆ* Mile *VUJO*, 1899, Srbin, stolar. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.

194. *BIŽIĆ* Dušana *ZORKA*, 1921, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
195. *BIŽIĆ* Sime *ZORKA*, 1925, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
196. *BUĆAN* Save *ANĐELIJA*, 1894, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
197. *BUĆAN* Samojila *ANĐA*, 1919, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
198. *BUĆAN* Petra *ANKA*, 1907, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
199. *BUĆAN* Sime *ANKA*, 1912, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
200. *BUĆAN* Marka *ANKA*, 1920, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
201. *BUĆAN* *BOŽICA*, 1908, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
202. *BUĆAN* Mile *BRANKO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
203. *BUĆAN* Dušana *BRANKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
204. *BUĆAN* Mile *DANICA*, 1927, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
205. *BUĆAN* Marka *DANICA*, 1929, Srpkinja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
206. *BUĆAN* Miladina *DARINKA*, 1939, Srpkinja, dijete. Uхваćena u Prkosu, odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
207. *BUĆAN* Vase *DIMITRIJE*, 1938, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
208. *BUĆAN* Milića *DRAGICA*, 1914, Srpkinja, zemljoradnica, duševni bolesnik. Ubijena od ustaša u dvorištu 21. 12. 1941. i spaljena u vlastitoj kući.
209. *BUĆAN* Dušana *DUŠANKA*, 1933, Srpkinja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
210. *BUĆAN* Sime *ĐURO*, 1941, Srbin, dijete. Odnijet s majkom 21.12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
211. *BUĆAN* Dmitra *EVICA*, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
212. *BUĆAN* Đure *EVICA*, 1905, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
213. *BUĆAN* Đure *EVICA*, 1915, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
214. *BUĆAN* Rade *EVICA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
215. *BUĆAN* Dušana *GOJKO*, 1930, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.

216. *BUĆAN* Marka *ILIJA*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
217. *BUĆAN* Mojsija *JANJA*, 1864, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
218. *BUĆAN* *JANJA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
219. *BUĆAN* Marka *JANJA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
220. *BUĆAN* *JANJA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
221. *BUĆAN* Nikole *JOVAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
222. *BUĆAN* Mile *JULIKA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
223. *BUĆAN* Jovana *KATA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
224. *BUĆAN* Ilije *KATA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
225. *BUĆAN* *KATARINA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
226. *BUĆAN* Ilije *KATA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
227. *BUĆAN* Marka *KATA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
228. *BUĆAN* Ilije *LJUBAN*, 1930, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
229. *BUĆAN* Stevana *LJUBICA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
230. *BUĆAN* Nikole *LJUBICA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
231. *BUĆAN* Dušana *LJUBICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
232. *BUĆAN* Mile *LJUBICA*, 1929, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
233. *BUĆAN* Mile *MACA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
234. *BUĆAN* Rade *MARIJA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
235. *BUĆAN* Đure *MARIJA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 21. 12. 1941. u vlastitoj kući.
236. *BUĆAN* Rade *MARIJA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
237. *BUĆAN* Petra *MARIJA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u Rakovu Potoku kod Zagreba.

40. *BASTAJIĆ* Pavia *JANJA*, 1892, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
239. *BUĆAN* Petra *MARIJA*, 1935, Srpkinja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
240. *BUĆAN* Pavia *MARKO*, 1931, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
241. *BUĆAN* Dušana *MARKO*, 1934, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
242. *BUĆAN* Dmitra *MILA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
243. *BUĆAN* *MILA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
244. *BUĆAN* Rade *MILA*, 1904, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
245. *BUĆAN* Dušana *MILA*, 1915, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
246. *BUĆAN* Vase *MILA*, 1920, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
247. *BUĆAN* Rade *MILA*, 1933, Srpkinja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
248. *BUĆAN* Sime *MILAN*, 1933, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u Rakovu Potoku kod Zagreba.
249. *BUĆAN* Marka *MILAN*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21.12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
250. *BUĆAN* Jovana *MILE*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Odveden i mučen 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
251. *BUĆAN* Rade *MILE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
252. *BUĆAN* Rade *MILE*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
253. *BUĆAN* Rade *MILEVA*, 1921, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
254. *BUĆAN* Mile *MILENA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
255. *BUĆAN* Đure *MILICA*, 1880, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
256. *BUĆAN* Jovana *MILICA*, 1891, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
257. *BUĆAN* Mile *MILICA*, 1924, Srpkinja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
258. *BUĆAN* Rade *MILIĆ*, 1937, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
259. *BUĆAN* Mile *MILIVOJ*, 1930, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.

40. *BASTAJIĆ* Pavia *JANJA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
261. *BUĆAN* Miladina *MILKA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
262. *BUĆAN* Mile *MILKA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
263. *BUĆAN* Vase *MILOŠ*, 1933, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
264. *BUĆAN* Petra *MILOŠ*, 1937, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
265. *BUĆAN* Dušana *MILOŠ*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
266. *BUĆAN* Milića *MIRKO*, 1934, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
267. *BUĆAN* Dragana *MIRKO*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
268. *BUĆAN* Radovana *MIROSLAV*, 1931, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
269. *BUĆAN* Sime *NADA*, 1934, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u Rakov Potoku kod Zagreba.
270. *BUĆAN* Jovana *NADA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
271. *BUĆAN* Marka *NADA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
272. *BUĆAN* Nikole *NEDELJKA*, 1934, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
273. *BUĆAN* Marka *NIKOLA*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
274. *BUĆAN* Mile *NIKOLA*, 1930. Srbin, učenik. Odveden 21.12.1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
275. *BUĆAN* Dušana *NIKOLA*, 1941, Srbin, novorođenče. Odveden s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
276. *BUĆAN* Jovana *PAVAO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
277. *BUĆAN* Dušana *PETAR*, 1937, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
278. *BUĆAN* *RADE*, 1862, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
279. *BUĆAN* Pavia *RADE*, 1929, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
280. *BUĆAN* Rade *RADOSLAV*, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
281. *BUĆAN* Pavia *SARA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.

82. *BUĆAN* Mile *SLAVKO*, 1940, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
- 83. *BUĆAN* Jovana *SMILJA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- 84. *BUĆAN* Nikole *SMILJA*, 1930, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- !85. *BUĆAN* Vase *SMILJA*, 1930, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- >86. *BUĆAN* Petra *SMILJA*, 1933, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- '87. *BUĆAN* Rade *SMILJA*, 1933, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
88. *BUĆAN* Mile *SMILJA*, 1941, Srпкиnja, novorođenče. Odvedena s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
- '89. *BUĆAN* Nikole *STANICA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
90. *BUĆAN* Vase *STANICA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
91. *BUĆAN* Dušana *STANKO*, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
92. *BUĆAN* Ilije *VASILJ*, 1931, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
93. *BUĆAN* Marka *VASO*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
94. *BUĆAN* Miladina *VASO*, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
95. *BUĆAN* Pavia *VLADIMIR*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
36. *BUĆAN* Milića *ŽARKO*, 1936, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
37. *BUĆAN* Sime *ŽARKO*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
38. *BUĆAN* Milića *ŽIVKO*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
99. *ĆURČIJA* Mile *EVICA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
00. *ĆURČIJA* Rade *MARTA*, 1929, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
31. *ĆURČIJA* Rade *MILE*, 1927, Srbin, učenik. Ubijen od ustaša pri bježanju u Prkosu 21. 12. 1941. u Gaju kod kuće.
32. *ĆURČIJA* Rade *NEDELJKA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
33. *ĆURČIJA* Rade *ŽIVKO*, 1941, Srbin, novorođenče. Odveden s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.

304. *DOBRIĆ* Ilije *ANICA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
305. *DOBRIĆ* Rade *DANICA*, 1929, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
306. *DOBRIĆ* Miladina *DANICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
307. *DOBRIĆ* Rade *DARA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
308. *DOBRIĆ* Rade *DRAGAN*, 1928, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
309. *DOBRIĆ* Petra *ĐURO*, 1932, Srbin, učenik. Odveden 21.12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
310. *DOBRIĆ* Miladina *ĐURO*, 1940, Srbin, dijete. Odveden s majkom 21. 12. 1941. u Lasinji i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
311. *DOBRIĆ* Pavia *KATA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
312. *DOBRIĆ* Mile *MILA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
313. *DOBRIĆ* Pavia *MILA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
314. *DOBRIĆ* Miladina *MILICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
315. *DOBRIĆ* Stanka *MILKA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
316. *DOBRIĆ* Rade *MILKA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
317. *DOBRIĆ* Rade *NADA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
318. *DOBRIĆ* Nikole *RADE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
319. *DOBRIĆ* Rade *RADE*, 1930, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
320. *DOBRIĆ* Miladina *SMILJA*, 1933, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
321. *JURAS* Marka *DESANKA*, 1928, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
322. *JURAS* Marka *DRAGICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
323. *JURAS* Marka *JANDRE*, 1933, Srbin, učenik. Uhvaćen u Banskome Kovačevcu, odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
324. *KATIĆ* Ilije *MILAN*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
325. *KATIĆ* Ilije *MILICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.

326. *KATIĆ* Radomira *MILICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941 u Lasinju i ubijena od ustaša zajedno sa majkom Smiljom u šumi Brezje.
327. *KATIĆ* Milića *MILKA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
328. *KATIĆ* Ilije *MILOŠ*, 1932, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
329. *KATIĆ* Ilije *MARKO*, 1940, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
330. *KATIĆ* Mile *SMILJA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša zajedno sa ćerkom Milicom u šumi Brezje.
331. *KATIĆ* Stanka *STANA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
332. *KATIĆ* Ilije *STEVAN*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
333. *KORAĆ* Matije *ANKA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
334. *KORAĆ* Pavia *ANKA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
335. *KORAĆ* Petra *ANKA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
336. *KORAĆ* Ilije *BRANKO*, 1928, Srbin, učenik. Uhvaćen u Banskom Kovačevcu, odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
337. *KORAĆ* Mile *DARINKA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
338. *KORAĆ* Rade *EVICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
339. *KORAĆ* Vaje *JULIKA*, 1866, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
340. *KORAĆ* Nikole *KATA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
341. *KORAĆ* Miliše *MARIJA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
342. *KORAĆ* Stanka *MILA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
343. *KORAĆ* Ljubana *MILE*, 1941, Srbin, novorođenče. Odveden sa majkom Milom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
344. *KORAĆ* Mile *MILICA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
345. *KORAĆ* Miladina *MILIĆ*, 1930, Srbin, učenik. Uhvaćen u Banskom Kovačevcu, predan ustašama i odveden 21. 12. 1941. u Lasinju, ubijen od ustaša u šumi Brezje.
346. *KORAĆ* Ljubana *MIRKO*, 1936, Srbin, dijete. Uhvaćen s djedom *Vašom* u Banskom Kovačevcu, odveden 21. 12. 1941. u Lasinju, ubijen od ustaša u šumi Brezje.
347. *KORAĆ* Dragana *MIRKO*, 1941, Srbin, novorođenče. Odveden s majkom 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.

348. *KORAĆ* Radovana *MIROSLAV*, 1932, Srbin, učenik. Uhvaćen u Banskom Kovačevcu, odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
349. *KORAĆ* Mile *NEVENKA*, 1930, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
350. *KORAĆ* Pavia *SARA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
351. *KORAĆ* Miladina *SLAVICA*, 1932, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
352. *KORAĆ* Miladina *SMILJA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Uhvaćena u Banskom Kovačevcu, odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
353. *KORAĆ* Nikole *VASILJ*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen s unukom Mirkom u Banskom Kovačevcu, odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
354. *RADIĆEVIĆ* Mile *DRAGAN*, 1933, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
355. *RADIĆEVIĆ* Mile *MILIĆ*, 1931, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
356. *RADIĆEVIĆ* Janka *SARA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
357. *RADIĆEVIĆ* Mile *SMILJA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
358. *ROKNIĆ* ANA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
359. *ROKNIĆ* Gaje *ANĐELIJA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
360. *ROKNIĆ* Nikole *ANĐELIJA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
361. *ROKNIĆ* Vase *ANKA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
362. *ROKNIĆ* Dmitra *ANKA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
363. *ROKNIĆ* Dušana *BORKA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
364. *ROKNIĆ* Save *BOŽO*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
365. *ROKNIĆ* Đure *DANICA*, 1932, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
366. *ROKNIĆ* Miloša *DANICA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
367. *ROKNIĆ* Dušana *DANICA*, 1930, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
368. *ROKNIĆ* Mile *DARINKA*, 1933, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
369. *ROKNIĆ* Jovana *DRAGICA*, 1929, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.

40. *BASTAJIĆ* Pavia *JANJA*, 1892, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
471. *ROKNIĆ* Rade *EVICA*, 1899, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
572. *ROKNIĆ* Vase *EVICA*, 1907, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
373. *ROKNIĆ* *EVICA*, 1907, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
374. *ROKNIĆ* Dure *EVICA*, 1929, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
375. *ROKNIĆ* Radovana *ILIJA*, 1937, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
376. *ROKNIĆ* Miladina *JANJA*, 1905, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
377. *ROKNIĆ* Nikole *JANJA*, 1916, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
378. *ROKNIĆ* Nikole *JANJA*, 1924, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
379. *ROKNIĆ* Nane *KATA*, 1872, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
380. *ROKNIĆ* Nikole *LJUBICA*, 1901, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
381. *ROKNIĆ* *MARIJA*, 1870, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
382. *ROKNIĆ* Mile *MARIJA*, 1903, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
383. *ROKNIĆ* Janka *MARIJA*, 1910, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
584. *ROKNIĆ* Ilije *MARTA*, 1881, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21.12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
585. *ROKNIĆ* Nikole *MIKA*, 1911, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
586. *ROKNIĆ* Petra *MILA*, 1879, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
387. *ROKNIĆ* Vase *MILA*, 1928, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
388. *ROKNIĆ* Nikole *MILADIN*, 1891, Srbin, zemlјoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
389. *ROKNIĆ* Mile *MILAN*, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
390. *ROKNIĆ* Miloša *MILEVA*, 1924, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
391. *ROKNIĆ* Jovana *MILICA*, 1895, Srпкиnja, zemlјoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.

392. *ROKNIĆ MILICA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
393. *ROKNIĆ Rade MILKA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
394. *ROKNIĆ Miladina MILOŠ*, 1934, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
395. *ROKNIĆ Nikole MILOŠ*, 1941, Srbin, novorođenče (star mjesec dana). Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen zajedno sa majkom *Milkom* od ustaša u šumi Brezje.
396. *ROKNIĆ Mile MIRKO*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
397. *ROKNIĆ Petra NIKOLA*, 1865, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
398. *ROKNIĆ Miladina NIKOLA*, 1932, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
399. *ROKNIĆ Save PANE*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
400. *ROKNIĆ Nikole PAVO*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
401. *ROKNIĆ Bože PETAR*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
402. *ROKNIĆ Petra SLAVICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
403. *ROKNIĆ Mile SLAVICA*, 1931, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
404. *ROKNIĆ Dušana SMILJA*, 1933, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
405. *ROKNIĆ Nikole SMILJA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
406. *ROKNIĆ STANA*, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
407. *ROKNIĆ TODOR*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 21. 12. 1941. u vlastitoj kući u Prkosu.
408. *ROKNIĆ Save VASO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
409. *ROKNIĆ MILA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
410. *STOPIĆ Rade DANICA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
411. *STOPIĆ Sime DANICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
412. *STOPIĆ Miladina DUŠAN*, 1928, Srbin, učenik. Uhvaćen u Banskom Kovačevcu, odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
413. *STOPIĆ Petra JOVAN*, 1891, Srbin, zemljoradnik, solunski dobrovoljac. Mučen i odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.

40. *BASTAJIĆ* Pavia *JANJA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
15. *STOPIĆ* Đure *KATA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
16. *STOPIĆ* Pane *MILA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
17. *STOPIĆ* Petra *MILICA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
18. *STOPIĆ* Miloša *RADOMIR*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
19. *STOPIĆ* Mile *SMILJA*, 1928, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
20. *STOPIĆ* Mile *SVETOZAR*, 1930, Srbin, učenik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
21. *VUJČIĆ* Dušana *DANICA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
22. *VUJČIĆ* Jovana *DUŠAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
23. *VUJČIĆ* Vuje *KATA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
24. *VUJČIĆ* Dušana *LJUBICA*, 1932, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
25. *VUJČIĆ* Dušana *MILIĆ*, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša u šumi Brezje.
26. *ZRNIĆ* Bude *EVICA*, 1929, Srпкиnja, učenica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
27. *ZRNIĆ* Đure *MILICA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.
28. *ZRNIĆ* Bude *NEDELJKA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša u šumi Brezje.

b) *Umrli od tifusa*

- . *BIŽIĆ* Mile *ĐURO*, 1879, Srbin, radnik; u decembarskom pokolju spasio ga prijatelj Hrvat *Jakov Mane* i izbjegao u Sjeniĉak. Umro od tifusa za vrijeme bjekstva 7. 6. 1943. u Las. Sjeniĉaku.
- . *JURAS* Đure *MARKO*, 1886, Srbin, radnik; uĉesnik oktobarske revolucije, umro od tifusa za vrijeme bjekstva 3. 7. 1943. u G. Sjeniĉaku.
- . *KORAĆ* Jovana *JANJA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla za vrijeme bjekstva 20. 8. 1943. u Las. Sjeniĉaku.
- . *KORAĆ* Jandre *MILE*, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro za vrijeme izbjeglištva 17. 9. 1943. u Las. Sjeniĉaku, a svi ĉlanovi porodice pobijeni za vrijeme ustaške ofanzive decembra 1941.
- . *KORAĆ* Stanka *STJEPAN*, 1881, Srbin, zemljoradnik; umro za vrijeme izbjeglištva 10. 5. 1943. u Las. Sjeniĉaku.
- . *STOPIĆ* Rade *MILKA*, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla za vrijeme izbjeglištva 2. 4. 1943. u Las. Sjeniĉaku.

c) *Žrtve rata*

- i. *KORAĆ* Nikole *ILIJA*, 1895, Srbin, zemljoradnik; uhvaćen u Banskom Kovačevcu i odveden 21. 12. 1941. u Lasinju. Nije mogao podnijeti mučenje brata Vase i sam se zaklao britvom koju je imao pri sebi.

NAPOMENA: U prikupljanju i provjeri podataka učestvovali su: *Dušan Bižić, Miladin Bižić, Radovan Bižić, Marko Bućan, Petar Bućan, Petar Katić, Radomir Katić, Dragan Korać, Dušan Korać, Stevo Korać, Nikola Roknić, Đuro Stopić i Njegoslav Bućan.*

SLAVSKO POLJE

Selo Slavsko Polje nalazi se sjeverozapadno od Vrginmosta, na granici sa susjednom općinom Vojnić. Sa južne strane ograničeno je obroncima Petrove gore, a sa sjevera padinama Utinjskog brda i Jurinih brda. Na zapad se proteže do Malešević Sela i zaseoka Ivoševići, a na istok do sela Crevarska Strana, Vignjevići i sela Brnjavac.

Početkom 1933. godine selo je dobilo 4-godišnju osnovnu školu, koja je sagrađena u zaseoku Vučinići. U tom zaseoku, pored škole, bilo je smješteno i drvno-industrijsko preduzeće »Našičke firme«, četiri trgovine mješovite robe i željeznička stanica Vojnić za putnički i teretni saobraćaj. U neposrednoj blizini zaseoka Sučevići bio je otvoren rudokop željezne rude, jedan od pogona rudnika u Petrovoj gori. Željezničkom prugom i makadamskim putem selo je bilo povezano sa Karlovcem i Siskom. Tuda je transportovan veliki dio rude i drveta iz Petrove gore, tako da je u drvno-industrijskom preduzeću i rudniku radilo oko 450 seljaka iz Slavskog Polja i okolnih sela.

Prema popisu stanovništva iz 1931. godine u selu je živjelo 1747 stanovnika grupisanih u 263 domaćinstva. Po nacionalnom sastavu cjelokupno stanovništvo je bilo srpske nacionalnosti, a po zanimanju zemljoradnici. Većina stanovnika bili su siromašni seljaci sa nešto srednjaka, a bogatih seljaka nije bilo. Sem zaposlenih u šumi i rudniku, bilo je i oko 40 ljudi zaposlenih u raznim državnim službama.

Prije rata stanovništvo sela pratili su isti socijalni problemi kao što su pratili i ostale siromašne krajeve. Većina stanovništva živjela je vrlo siromašno, pa se moralo ići u najamni rad. Ogroman dio šumskog i rudnog bogatstva išao je preko sela u džepove bogataša - kapitalista, dok od toga sem gole najamnine, selo nije dobijalo ništa više. Sve je to, još davno prije rata, ubrzalo proces spoznaje za borbu protiv ovakvog i sličnog načina izrabljivanja, i sav taj siromašni elemenat stavilo u opoziciju vladajućem režimu.

Ratna aprilska katastrofa 1941. godine stavila je i selo Slavsko Polje u isti položaj kao i ostala sela Korduna. Slom stare Jugoslavije i uspostava NDH trenutno je unijela među stanovnike sela nemir i zbunjenost, ali sve to nije trajalo dugo. Većina stanovnika brzo uočava prave namjere ustaške tvorevine i već im se u prvim danima rata suprotstavlja. Kako je rastao i jačao otpor, jačao je i besnio ustaški teror. Među prvim žrtvama toga terora bili su *Dmitar Đure Gabrić*, radnik, ubijen u Glini već u maju 1941. i *Stojan Stojana Košutić*, gostioničar, istovremeno uhapšen i ubijen u logoru Jadovno kod Gos-

pića. Šestog juna ustaše hapse u Karlovcu željezničke radnike *Đuru Sime Malobabića* i *Milana Mile Gabrića* i ubijaju u logoru Jadovno kod Gospića. Dvadesetdevetog jula hapse grupu od sedam ljudi, koje na najzverskiji način ubijaju istog dana u Ivanović jarku kod Krnjaka. Pod maskom prekrštavanja u katoličku vjeru, ustaše odvođe iz sela u Vrginmost 138 ljudi, nad kojima je 3. avgusta 1941. u Glinskoj crkvi izvršen najveći do tada masakr. Mjesec dana poslije ovoga, iznenada upada u selo jedna grupa ustaša, koja pali zaseoke Gabriće, Malobabiće i selo Maleševiče i ubijaju na najzverskiji način dvadesetdvoje ljudi, žena i djece. Najdrastičniji primjer tog ustaškog zločina bili su: *Kata Pavia Gabrić*, koja je zajedno sa jednogodišnjim djetetom živa bačena u vatru zapaljene kuće i djeca *Save Gabrića*, *Miloš*, od 10 godina i *Nada* od 3 godine, koja su također živa bačena u vatru. Isti je slučaj i sa *Milom Jovana Gabrić* (50) i *Milicom Jovana Gabrić* (70)

Željeznička stanica Vojnić sa spomen-pločom palim borcima i ŽFT.

TEKST NA SPOMEN-PLOČI: »U znak vječite zahvalnosti palim borcima koji su pod rukovodstvom KPJ u herojskim danima NOR-a od 1941. do 1945. godine položili svoje živote u borbi protiv okupatora i njihovih slugu, za slobodu, bratstvo i jedinstvo i sretniju budućnost naših naroda, te sjećanje na 225 ŽFT i 76 palih boraca, ovog ustaničkog se/a.«(Ispod ovoga teksta postavljene su 4 fotografije)

Simo Vučinić, narodni heroj

Paić M. Stanko, komandant bataljona

Škaljac Simo, komesar bataljona

Šimulija Miloš, komandir čete

Ispod slike nastavlja se tekst:

»Mlada generacijo! Gajite i osvježavajte uspomene na naše pale borce-heroje i slavne dane NOB. Razvijajte i čuvajte velike tekovine naše socijalističke revolucije. Budite vjerni sljedbenici ideja za koje su pali vaši očevi, braća i sestre.«

koje su isto tako žive bačene u vatru zapaljenih kuća. Na sličan je način učinjeno i sa *Simom Stevana Gabrić* i sa *Mihajlom Stevana Gabrić* (starcima preko 70 godina), koji su kao bolesni i iznemogli živi spaljeni zajedno u vlastitim kućama. Istovremeno ustaše noževima na najgnusniji način ubijaju *Milicu Milića Malešević*, *Milku Malešević* sa djetetom i *Miku Mile Malešević* u gravidnom stanju. Nakon nekoliko dana ista grupa ustaša ponovo upada u selo i u zaseocima Samardžija i Pajića pali nekoliko kuća i ubija petoro ljudi i žena. I tom prilikom žive su spalili *Miloša Jandre Pajića* i *Mariju Dmitra Pajić* (muža i ženu stare preko 70 godina) u vlastitoj kući.

Tako je počeo ustaški teror u Slavskom Polju nad nedužnim stanovništvom. Sva ova, pa i kasnija ustaška zvjerstva, nisu mogla zaplašiti ljude, već naprotiv samo su u praksi pokazali pravi smisao ustaško-fašističkog režima. Kroz ovo, stanovništvo sela uvidjelo je da uspostava NDH nije samo promjena vlasti, već da je to aparat za istrebljenje nevinog srpskog življa. No, i pored toga treba napomenuti da je jedan dio ljudi (uglavnom stariji po godinama) bio u zabludi da je stvaranje NDH samo promjena vlasti i da tu vlast, kao i svaku drugu, treba slušati, pokoravati se njenim zahtjevima. Taj momenat ustaše vješto koriste tako da preko nekolicine kolebljivih i malodušnih ljudi uspijevaju na prevaru odvesti 138 ljudi iz sela na klaonicu pod maskom pokrsta.

Za vrijeme ustanka 1941. godine u selu nije postojala organizacija KPH, ali i pored toga njen uticaj nije izostao. Koristeći subjektivni faktor, klasno svjesne ljude, KPH preko svojih članova iz Vrginmosta, Sjeničaka i Karlovca i preko aktivista u samom selu, uspijeva vrlo brzo da okupi cjelokupno stanovništvo i povede ga u borbu protiv okupatora Nijemaca i Italijana i domaćih izdajnika ustaša. Na liniji KP djeluje i *Branko Mamura*, đak Karlovačke gimnazije i član SKOJ-a.

Zahvaljujući blagovremenom uticaju KP ustanak u selu je od početka do kraja, imao organizovan karakter i bez ozbiljnijih poremećaja. Prvo su formirane manje oružane grupe, a zatim, u avgustu 1941. osnovana su dva jača partizanska odreda -jedan u sjeverozapadnom, a drugi u južnom dijelu sela. Na osnivanje dvaju partizanskih odreda, pored ostalog, uticao je i sam geografski položaj sela. Tako, južni dio sela, odvojen željezničkom prugom Karlovac - Sisak i potokom Trepča, čini jednu prostoriju vezanu za Petrovu goru, dok drugi - sjeverni čini prostoriju prirodno vezanu za kompleks šuma i sela na vododelnici između velike i male Utinje. Još je više, i to fizički, odvojio ove dvije prostorije sam raspored neprijateljskih posada u zahvatu pruge. Radi toga su i formirana dva partizanska odreda: PO Katić kosa, koji je dobio ime po šumi u kojoj je formiran i PO Slavsko Polje, koji je dobio ime po selu. Od formiranja pa do svog postojanja, odredi su djelovali odvojeno na prostorijama gdje su i formirani.

Partizanski odred Katić kosa formiran je 1. avgusta 1941. u šumi Katić kosa, na sjeverozapadnom dijelu sela. Jezgro odreda bile su oružane grupe iz sela Udbine, Utinje, Vrela Utinje, Gornjeg Sjeničaka, Brnjavca i Slavskog Polja. Komandir odreda je bio *Stanko Mile Gabrić*, a politički delegat *Mile Pavia Kličković*. Odred je organizacijski pripadao četvrtom rejonu, a kasnije, krajem 1941. godine, ušao je u sastav 4. bataljona i zajedno sa PO Pješčanica sačinjavao drugu četvu ovog bataljona. Odred je djelovao na prostoriji između željezničke pruge Karlovac - Vrginmost i puta Skakavac - Sjeničak - Vrginmost. Ova prostorija, pored šuma Trepče i Katić kose, obuhvatala je i dio teritorije bivšeg kotara Vojnić pored pruge Vrginmost - Skakavac, Donjeg i Gornjeg Sjeničaka, Trepče, Pješčanice, Brnjavca i sjeverni dio Slavskog Polja.

Razvojni put Odreda bio je sličan partizanskim odredima iz susjednih krajeva. Kako je rastao broj pušaka, tako je jačao i Odred sa novim borbama. U početku je imao svega jednu vojničku pušku, nekoliko lovačkih pušaka, pištolja i kubura. Razoružanjem dvojice

:uvara pruge u rejonu Vrelo Utinja i jedne manje ustaške grupe na željezničkoj stanici Crevarska Strana, Odred se naoružao sa novih 10 vojničkih pušaka, a razoružanjem jstaško-domobranske posade na Vojnić kolodvoru i Utinji, Odred, odnosno 2. četa 4. bataljona, imao je preko 100 dobro naoružanih partizana.

Partizanski odred Slavsko Polje formiran je 14. avgusta 1941. na prostori južnog dijela Slavskog Polja. Sjedište Odreda bilo je na sjevernim padinama Petrove gore, u ejonu Jazavčeve kose. U početku Odred je imao 17 boraca, a do kraja 1941. godine i odredu je bilo oko 40 boraca. Komandir je bio *Rade Mihajla Sučević*, a politički delegat *Juban Matije Lacković*. Odred je organizacijski pripadao prvom rejonu, a njegov glavni zadatak je bio zaštita sela i dejstvo prema ustašama iz Vrginmosta i Vojnić kolodvora.

Zaključno sa 1941. godinom iz sela Slavsko Polje u partizane su otišla 104 dobrovoljca i to u PO Katić kosa i Slavsko Polje, a manji broj bio je i u PO Brdo i Crna Lokva, mena ovih dobrovoljaca vide se iz pregleda nosilaca »Partizanske spomenice 1941« poginulih i umrlih boraca. U partizanskom Odredu Katić kosa bilo je dobrovoljaca i iz 3ornjeg i Donjeg Sjeničaka, Male Trepće, Brnjavca i Pješčanice, a u partizanskom Odredu Slavsko Polje i iz Crevarske Strane.

Od formiranja PO Katić kosa u njega su dolazili i dobrovoljci iz sela teritorije Kotara Vojnić, a koja su geografski bila vezana za ovu teritoriju. Najveći broj ih je došao krajem 1941. godine, kada je razoružana neprijateljska posada na željezničkoj stanici Vojnić Utinja.

Zaključno sa 1941. godinom sa teritorije Kotara Vojnića u PO Katić kosa, odnosno i 4. bataljonu 1. KPO bili su: *Basara M. Anka, B. Đuro, M. Milan, V. Milan, I. Mile, I. Miloš, I. Miloš, P. Miloš i M. Petar, Bijetina M. Mirko, Bižić R. Nikola, Berberina N. Simo, Bučan M. Nikola i P. Nikola, Crevar N. Nada, Čosić K. Simo, Dakić M. Mirko, Dračić J. Mile i M. Simo, Gabrić Đ. Marko, Đ. Miloš, Đ. Rade, Gaćeša J. Đuro, M. Đuro, A. Glišo i J. Timo, Godić M. Rade, Ivošević J. Milić i M. Rade, Kranjčević M. Janko i I. Mirko, Krivokuća M. Branko, J. Marko, M. Marko, G. Mile, M. Miloš, G. Mirko, M. Airko, S. Mirko, I. Nikola, J. Nikola i M. Nikola, Lončar Đ. Mile i J. Mile, Malešević J. Jarko i S. Mile, Mrkobrada M. Milan, S. Mile i R. Simo, Popović J. Dragan, Ranitović . Boško, R. Dušan, R. Svetozar i R. Rade, Šarić R. Branko i J. Rade, Šteta D. Mirko i Jovan i Tesla P. Dušan.*

Paralelno sa formiranjem i razvojem partizanskih odreda, formirali su se i razvijali 'gani narodne vlasti i društveno-političkih organizacija. Još u samom početku, kada e prišlo formiranju borbenih grupa, osjetila se potreba za radom po civilnom sektoru, a se odmah prišlo izboru ljudi, koji su radili određene zadatke na terenu. Ta lica su tada azivana povjerenik, ekonom ili seoski starješina (povjerenik je odbačeno, jer nije bilo opulamo zbog toga što su ga i ustaše imale u sastavu svoje vlasti). Sva ova lica, koja u bila određena po zaseocima, kasnije su izabrana u seoski, općinski i kotarski NOO.

I na organizaciju NOO, kao i ostale društveno-političke organizacije imao je uticaj eografski položaj i veličina sela. Tako su organi vlasti i organizacije posebno formirane a sjeverni dio sela, a posebno za južni dio sela zajedno sa Crevarskom Stranom. Do ol.ovine 1942. godine sjeverni dio bio je vezan za Kirinsko-ostrožinsko-sjeničarski koirski NOO, a južni dio za kotarski NOO Vojnić, Poslije su ponovo ušli u sastav kotarkog NOO Vrginmost.

U drugoj polovini novembra 1941. godine izabrani su prvi NOO i formirana organizacija AFŽ-a i omladine.

U NOO za sjeverni dio sela izabrani su: *Danica R. Gabrić, Simo V. Gabrić, Mile Gvojić, Ignjatije M. Malobabić, Nikola R. Pajić, Petar S. Samardžija i Ilija S. Vučinić, redsjednik.*

Za južni dio sela biran je zajednički NOO za Slavsko Polje i Crevarsku Stranu, zbog uske povezanosti. Pored pet izabranih odbornika iz Crevarske Strane, za dio Slavskog Polja izabrani su *Petar N. Galogaža* i *Petar Lacković*. Predsjednik odbora bio je *Miloš Rodić*.

U prvi odbor organizacije AFŽ-a za sjeverni dio sela izabrane su *Danica R. Gabrić*, predsjednica, *Milica Gabrić*, *Jelica Džakula*, *Marta Malobabić*, tajnica, *Sirnica Pajić*, *Janja Samardžija* i *Milka Škaljac*.

Za južni dio sela, zajedno sa Crevarskom Stranom, u prvi odbor AFŽ-a, izabrane su *Kata Crnković*, *Anka Cvijanović*, *Stanica Malobabić*, predsjednica, *Stana Reljić* i *Mila Vućinić*, tajnica.

Prvu skojevsku organizaciju za sjeverni dio sela, koja je formirana u oktobru 1941. godine sačinjavali su *Nikola R. Galogaža*, *Danica J. Košutić*, *Đuro P. Lacković*, *Stanica M. Pajić*, sekretar, *Mile N. Samardžija*, *Mile R. Sućević* i *Sofija D. Vućinić*.

Pored organa vlasti i ostalih društveno-političkih organizacija, na terenu partizanskog odreda Katić kose, formirana je i jedna grupa koja je imala zadatak da vrši snabdjevačko-uslužne poslove, te je ona u vojnom smislu predstavljala pozadinsko odjeljenje za snabdjevanje. U toj grupi bili su zastupljeni majstori tesari, stolari, kovači, šusteri, krojači i druge vrste zanatlija. Ovu radnu grupu su sačinjavali *Mile Petra Malobabić*, *Janko Petra Malobabić*, *Miloš Đurđa Tesla* i *Teodor Teodora Vukšić* kao tesari-stolari; *Branko Petra Malobabić*, kao šuster, *Simo Adama Gabrić* kao kovač i *Đuro Sime Kri-vokuća* kao mlinar. Kasnije, u 1942. godini i u toku čitavog rata, ova grupa se proširuje, i pod rukovodstvom NOO ima važnu ulogu u podizanju porušenih i popaljenih objekata na terenu sela.

U toku NOB-e selo Slavsko Polje dalo je 310 boraca, među kojima je 60 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, a od 81 poginulih jedan je narodni heroj-*Simo Vućinić*. Od ovoga broja boraca 95% su borci od 1941. i 1942. godine. Selo je imalo 336 žrtava fašističkog terora, od kojih je 235 ubijeno od strane neprijatelja, 91 umrlih od tifusa i 10 od posljedica rata. Dakle, u selu je svaki peti stanovnik bio borac, svaki dvadeseti nosilac »Partizanske spomenice 1941«, svaki četvrti stanovnik je poginuo kao žrtva fašističkog terora, a više od polovine domaćinstava ostalo je u toku rata bez krova nad glavom.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **BUNJEVČEVIĆ** Petra **RADE**, 1916, Srbin, zemjoradnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac, a zatim od 1942. odbornik seoskog i općinskog NOO.
2. **CVIJANOVIĆ** Miloša **MILAN**, 1915, Srbin, šumski radnik. U PO Brdo od 1941. Borac, delegat voda i komesar čete u 2. bataljonu 1. KPO, komesar bataljona u 1. brigadi Hrvatske i 3. brigadi 8. divizije i komesar Komande mjesta Vojnić i Vrginmost.
3. **CVIJANOVIĆ** Pavia **MILOŠ**, 1897, Srbin, šumski radnik. U PO Brdo od 1941. Borac, delegat voda i komandir čete u 3. brigadi 8. divizije.
4. **CVIJANOVIĆ** Pavia **PETAR**, 1904, Srbin, šumski radnik. U PO Brdo od 1941. Borac u 1. brigadi 8. divizije, u komandi Kordunaškog vojnog područja i u partizanskim bolnicama.
5. **CVIJANOVIĆ** Milića **SIMO**, 1920, Srbin, šumski radnik. U PO Brdo od 1941. Borac i komandir voda u 3. brigadi 8. divizije.
6. **DŽAKULA** Đure **DMITAR**, 1914, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac 1. pro-leterskog bataljona Hrvatske i komandir voda u 3. brigadi 8. divizije.

- . GABRIĆ Adama ĐURO, 1925, Srbin, đak. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac, delegat voda i omladinski rukovodilac u 1. brigadi Hrvatske i 3. brigadi 8. divizije.
- i. GABRIĆ Janka ĐURO, 1913, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, delegat voda i komesar čete u 2. brigadi 8. divizije, referent veze u komandi Unske-operativne grupe i u štabu 7. divizije i 10. Korpusa.
- j. GABRIĆ Vida ĐURO, 1901, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i pri komandi Kordunaškog vojnog područja.
- 0. GABRIĆ Rade ILIJA, 1914, Srbin, rudarski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Bolničar u odredu 4. bataljona 1. KPO i higijeničar u Komandi 4. korpusa.
- 1. GABRIĆ Sime JANKO, 1915, Srbin, šumski radnik. U PO Crna Lokva od 1941. Borac i desetar u 3. brigadi 8. divizije.
- 2. GABRIĆ Pere KATICA, 1898, Hrvatica, domaćica. Od 1941. u toku NOV bila na raznim dužnostima u društveno-političkim organizacijama.
- 3. GABRIĆ Sime LAZO, 1925, Srbin, đak. U PO Katić kosa od 1941. Borac, delegat voda i komesar čete u Karlovačkoj brigadi 34. divizije i komandi Žumberačkog vojnog područja.
- 4. GABRIĆ Sime MARIJA, 1920, Srpkinja, đak. U PO Katić kosa od 1941. Bolničarka u odredu, referent saniteta 4. bataljona, komesar čete, komesar bolnice u Dubrovniku po povratku iz Italije.
- 5. GABRIĆ Đure MILE, 1923, Srbin, đak. U PO Katić kosa od 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i pri komandi Kordunaškog vojnog područja.
- 6. GABRIĆ Miloša SAVO, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, 1. brigade 8. divizije i vezista u jedinicama Kordunaškog vojnog područja.
- 7. GABRIĆ Mile STANKO, 1906, Srbin, šumski radnik. Prvi komandir PO Katić kosa. Komandir čete 4. bataljona 1. KPO, komandant 4. bataljona 1. KPO, zamjenik komandanta 1. brigade 8. divizije, obavještajni oficir štaba 8. divizije.
- 8. GABRIĆ Sime STOJAN, 1904, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i u prištapskim jedinicama komande Kordunaškog vojnog područja.
- 9. GALOGAŽA Nikole PETAR, 1898, Srbin, šumski radnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Od 1942. odbornik seoskog, općinskog i kotarskog NOO.
- 0. JANJANIN Đure IGNJATIJE, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 3. brigadi 8. divizije.
- 1. JOVIĆ Adama MILE, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac i kurir 4. bataljona 1. KPO i 3. brigade 8. divizije.
- 2. LUKAĆ Đure IGNJATIJE, 1925, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete 3. brigade 8. divizije.
- 3. LUKAĆ Đure RADE, 1899, Srbin, šumski radnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac u 4. bataljonu 1. KPO i od 1942. odbornik seoskog, općinskog i kotarskog NOO.
- 14. LUKAĆ Ninka SIMO, 1914, Srbin, šumski radnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac, desetar i komandir voda u jedinicama veze 8. divizije.
- 15. MACUT Matije LJUBAN, 1915, Srbin, mesarski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete za vezu 4. bataljona 1. KPO i pri komandi Kordunaškog vojnog područja.
- 6. MAMULA Mihajla BRANKO, 1921, Srbin, đak. U PO Brdo od 1941. Borac, politički delegat voda, politički komesar čete, bataljona i 3. brigade, 8. kordunaške divizije, politički komesar oficirske škole GŠH, politički komesar Štaba mornarice za Hrvatsko primorje i Istru i Pomorske komande sjevernog Jadrana.

27. *MALOBABIĆ* Rade *MARKO*, 1921, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, desetar i komandir voda u 1. brigadi 8. divizije.
28. *MALOBABIĆ* Đure *NIKOLA*, 1915, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete, zamjenik komandanta bataljona u Moslavačkim jedinicama.
29. *MALOBABIĆ* Miloša *NIKOLA*, 1912, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, delegat voda i komesar čete 4. bataljona 1. KPO i na radu u kotarskom komitetu KPH Vrginmost.
30. *MALOBABIĆ* Mile *PETAR*, 1920, Srbin, šumski radnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac, delegat voda, zamjenik komesara čete i omladinski rukovodilac bataljona u 4. bataljonu 1. KPO i 3. brigade 8. divizije.
31. *MALOBABIĆ* Save *RADE*, 1914, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete 2. brigade 8. divizije.
32. *MALOBABIĆ* Đure *STEVAN*, 1919, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete 4. bataljona 1. KPO i oficir pri komandi Kordunaškog vojnog područja.
33. *MALOBABIĆ* Miloša *STEVAN*, 1922, Srbin, pekarski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije, ekonom ambulante 8. divizije i komandir voda partizanske straže komande mjesta Vrginmost.
34. *PAJIĆ* Rade *ĐURO*, 1914, Srbin, rudarski radnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac 3. bataljona 1. KPO i upravnik PTT komande mjesta Vrginmost.
35. *PAJIĆ* Đure *NINKO*, 1923, Srbin, službenik. U PO Katić kosa od 1941. Borac i kurir u štabu 1. KPO.
36. *PAJIĆ* Đure *VASO*, 1920, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac i kurir u štabu 4. bataljona 1. KPO, u komandi 1. KPO i komandi Kordunaškog vojnog područja.
37. *SAMARDŽIJA* Ninka *ĐURO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac i komandir voda u 1. brigadi 8. divizije. Od 1944. godine 100% invalid.
38. *SAMARDŽIJA* Vasilja *ĐURO*, 1920, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac i zamjenik intendanta bataljona u 2. brigadi 8. divizije.
39. *SAMARDŽIJA* Stojana *LJUBAN*, 1916, Srbin, obučar. U PO Katić kosa od 1941. Borac, desetar i komandir voda 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
40. *SAMARDŽIJA* Ninka *MILE*, 1922, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, desetar i komandir voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije.
41. *SAMARDŽIJA* Đure *PETAR*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac i intendant bataljona u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
42. *SUČEVIĆ* Mihajla *RADE*, 1900, Srbin, šumski radnik. Prvi komandir PO Slavsko Polje 1941. Intendant bataljona u 3. brigadi 8. divizije i odbornik kotarskog NOO Vrginmosta.
43. *SUČEVIĆ* Mile *VASO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Komandir odeljenja i voda u 3. brigadi 8. divizije.
44. *SUČEVIĆ* Petra *VELJKO*, 1922, Srbin, rudarski radnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac 3. bataljona 1. KPO i odbornik seoskog, općinskog i kotarskog NOO.
45. *ŠIMULIJA* Adama *MILOŠ*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Brdo od 1941. Borac, desetar i komandir voda u 4. bataljonu 1. KPO i 3. brigadi 8. divizije.
46. *ŠKALJAC* Stojana *BRANKO*, 1921, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac i delegat voda u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.

7. *ŠKALJAC* Ilije *RADE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, komandir odjeljenja i voda u 4. bataljonu 1. KPO, 1. brigade 8. divizije i zamjenik komandira čete za vezu 3. brigade 8. divizije.
8. *ŠKALJAC* Save *RADE*, 1919, Srbin, šumski radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, komandir odjeljenja, voda i čete i komandant bataljona 1. brigade 8. divizije, načelnik štaba Karlovačke brigade 34. divizije i komandant 2. brigade 8. divizije.
3. *ŠKALJAC* Mile *SIMO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, komandir odjeljenja, voda i čete i komandant bataljona 2. brigade 8. divizije.
1. *TESLA* Miloša *RADE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, desetar i komandir voda u 1. brigadi 8. divizije i upravnik PTT komande Kordunaškog vojnog područja.
1. *TESLA* Miloša *SAVO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac u 1. proleterskom bataljonu Hrvatske, delegat voda, zamjenik komesara čete i omladinski rukovodilac bataljona 1. brigade 8. divizije, zamjenik komesara bataljona i brigade u 34. diviziji.
2. *VALADŽIJA* Stojana *MILOŠ*, 1924, Srbin, radnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, delegat voda, komesar čete i zamjenik komesara bataljona 2. brigade 8. divizije.
3. *VUČINIĆ* Miloša *DMITAR*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i vezista u PTT komandi Kordunaškog vojnog područja.
1. *VUČINIĆ* Stanka *IGNJATIJE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, komandir odjeljenja i voda u 2. brigadi 8. divizije.
5. *VUČINIĆ* Stanka *ILJA*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, od 1942. odbornik seoskog, općinskog i kotarskog NOO.
- i. *VUČINIĆ* Mihajla *MILE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. U PO Katić kosa od 1941. Borac, komandir odjeljenja i voda 4. bataljona 1. KPO i na radu u radionicama Kordunaškog vojnog područja.
- VUČINIĆ* Rade *MILE*, 1919, Srbin, šumski radnik. U PO Brdo od 1941. Borac i komandir odjeljenja u 3. brigadi 8. divizije.
- VUČINIĆ* Sime *NIKOLA*, 1925, Srbin, radnik. U PO Brdo od 1941. Borac, delegat voda i komesar čete u 3. brigadi 8. divizije.
- VUČINIĆ* Stanka *PETAR*, 1919, Srbin, radnik. U PO Brdo od 1941. Borac, komandir voda i čete u 1. brigadi 8. divizije.
- VUČINIĆ* Mihajla *SIMO*, 1920, Srbin, radnik. U PO Slavsko Polje od 1941. Borac, delegat voda i komesar čete u 2. brigadi 8. divizije.

POGINULI I UMRLI BORCI

- BUNJEVČEVIĆ* Petra *PAVAO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od juna 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije novembra 1942. godine kod Slunja.
- CVIJANOVIĆ* Miloša *MILAN*, 1922, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije januara 1943. kod Velike Kladuše.
- CVIJANOVIĆ* Petra *MILOŠ*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od maja 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije maja 1943. kod Gospića.
- CVIJANOVIĆ* Nikole *STEVAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od oktobra 1942. Poginuo kao desetar voda 1. brigade 8. divizije juna 1944. kod Duge Rese.

5. *DŽAKULA* Stevana *ILIJA*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-roguljaš 3. bataljona I 1. KPO 1. marta 1942. u Petrovoj gori - na Petrovcu.
6. *DŽAKULA* Vase *JANKO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od marta 1942. Umro od zadobijenih rana januara 1944. u bolnici Petrova gora kao borac 1. brigade 8. divizije.
7. *GABRIĆ* Adama *ĐURO*, 1918, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO maja 1942. na Utinji.
8. *GABRIĆ* Đure *MILE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od januara 1942. Umro od tifusa u Slavskom Polju marta 1943. kao borac 1. brigade 8. divizije.
9. *GABRIĆ* Sime *MILOŠ*, 1901, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Zarobljen od ustaša aprila 1942. u Gornjem Sjeničaju kao borac 4. bataljona 1. KPO i ubijen od Nijemaca u logoru - Norveška.
10. *GABRIĆ* Vida *RADE*, 1900, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Umro od zadobijenih rana aprila 1942. u bolnici Petrova gora kao borac 4. bataljona 1. KPO.
11. *GABRIĆ* Sime *PETAR*, 1918, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac-ranjenik 2. brigade 8. divizije u 4. neprijateljskog ofanzivi 1943. pri povlačenju sa ranjenicima za Bosnu.
12. *GABRIĆ* Sime *VELJKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO aprila 1942. u Gornjem Sjeničaju.
13. *GABRIĆ* Adama *SIMO*, 1900, Srbin, kovač. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO aprila 1942. u Gornjem Sjeničaju.
14. *GABRIĆ* Đure *STEVAN*, 1920, Srbin, šumski radnik. U NOV od juna 1942. Poginuo kao komandir voda 13. proleterske brigade oktobra 1944. u borbi za Beograd.
15. *GABRIĆ* Stevana *STEVAN*, 1919, Srbin, šumski radnik. U NOV od juna 1942. Poginuo kao komandir voda 4. crnogorske brigade juna 1943. na Sutjesci.
16. *GABRIĆ* Rade *TEODOR*, 1919, Srbin, šumski radnik. U NOV od juna 1942. Poginuo kao komandir voda 4. crnogorske brigade u borbama na Sutjesci juna 1943.
17. *GABRIĆ* Sime *IASO*, 1920, Srbin, radnik. U NOV do juna 1942. Umro od posljedica ranjavanja u Slavskom Polju juna 1942. kao borac 4. bataljona 1. KPO.
18. *GALOGAŽA* Nikole *MILOŠ*, 1915, Srbin, krojač. U NOV od 1941. Poginuo kao komandir čete 3. brigade 8. divizije jula 1944. na Žumberku.
19. *GALOGAŽA* Rade *PETAR*, 1901, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Umro od tifusa kao odbornik općine NOO Vrginmost februara 1943. u Slavskom Polju.
20. *GALOGAŽA* Petra *RADE*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije maja 1944. kod Cazina.
21. *JOVIĆ* Miloša *PETAR*, 1923, Srbin, šumski industrijski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO aprila 1942. u šumi Trepča.
22. *KOŠUTIĆ* Jove *BRANKO*, 1920, Srbin, đak, U NOV od 1941. Umro od tifusa kao delegat voda 3. brigade 8. divizije maja 1943. u Slavskom Polju.
23. *LACKOVIĆ* Save *MIRKO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade juna 1943. na Žumberku.
24. *LUKAČ* Rade *ĐURO*, 1919, Srbin, šumski industrijski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac Proleterske kordunaške čete maja 1942. na proboju obruča Petrova gora.
25. *LUKAČ* Sime *ĐURO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od januara 1943. Zarobljen od ustaša kao delegat voda 2. brigade 8. divizije novembra 1944. i obješen u Vojnovcu kod Plaškog.

26. *LUKAĆ Đure NIKOLA*, 1913, Srbin, cestarski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije novembra 1944. kod Vaganca.
27. *LUKAĆ Rade PETAR*, 1922, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije januara 1943. kod Ličke Jesenice.
28. *MALOBABIĆ Gaje DUŠAN*, 1922, Srbin, šumski radnik. U NOV od marta 1942. Poginuo kao borac 4. crnogorske brigade 1943. na Sutjesci.
29. *MALOBABIĆ Mile DUŠAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od avgusta 1942. Poginuo kao komesar čete 13. proleterske brigade 1944. u borbama za Beograd.
30. *MALOBABIĆ Ilije ĐURO*, 1914, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Zarobljen od ustaša kao borac 4. bataljona 1. KPO aprila 1942. u Gornjem Sjeničaju i ubijen od Nijemaca u logoru - Norveška.
31. *MALOBABIĆ Rade ĐURO*, 1902, Srbin, željeznički radnik. U NOV od maja 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije novembra 1944. kod Cazina.
32. *MALOBABIĆ Save ĐURO*, 1920, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komandir voda 2. brigade 8. divizije oktobra 1942. na Topličkim Kosama.
33. *MALOBABIĆ Miloša IGNJATIJE*, 1908, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Zarobljen od ustaša kao odbornik NOO Slavsko Polje aprila 1942. u Gornjem Sjeničaju i ubijen od Nijemaca u logoru - Norveška.
34. *MALOBABIĆ Miloša MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od decembra 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije januara 1943. kod Ličke Jesenice.
35. *MALOBABIĆ Rade MILAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od marta 1942. Poginuo kao delegat voda 1. brigade 8. divizije aprila 1944. na Zdeničini.
36. *MALOBABIĆ Save MILOŠ*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od juna 1942. Poginuo kao komandir voda 4. crnogorske brigade juna 1943. na Sutjesci.
37. *MALOBABIĆ Steve MILOŠ*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komandir odjeljenja 3. bataljona 1. KPO juna 1942. na Topuskom.
38. *MALOBABIĆ Milića NIKOLA*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od marta 1942. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO marta 1942. na Petrovoj gori.
39. *MALOBABIĆ Mile PETAR*, 1918, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije novembra 1944. kod Cazina.
40. *MALOBABIĆ Ilije RADE*, 1906, Srbin, šumski radnik. U NOV od januara 1942. Zarobljen od ustaša kao borac 4. bataljona 1. KPO aprila 1942. u Gornjem Sjeničaju i ubijen u logoru - Norveška.
41. *MALOBABIĆ Nikole STANKO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od januara 1943. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije oktobra 1944. kod Plaškog.
42. *MAMULA Rade PAVAO*, 1906, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Zarobljen od ustaša kao borac 4. bataljona 1. KPO aprila 1942. u Gornjem Sjeničaju i ubijen od Nijemaca u logoru - Norveška.
43. *MAMULA Ignjatije TEODOR*, 1921, Srbin, šumski radnik. U NOV od juna 1942. Umro kao komandir voda 4. crnogorske brigade u Slavskom Polju od dobijenih rana u borbama na Sutjesci.
44. *MRKOBRAĐ Mile SIME*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od juna 1942. Poginuo kao komandir odjeljenja 2. brigade 8. divizije maja 1944. kod Gline.
45. *PAJIĆ Miloša BRANKO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac proleterske kordunaške čete aprila 1942. kod Plavča Drage.

46. *PAJIĆ* Mile *DRAGUTIN*, 1900, Srbin, zemljoradnik. U NOV od aprila 1943. Umro od tifusa kao borac 8. divizije novembra 1943. u bolnici Zbjeg.
47. *PAJIĆ* Mile *LJUBICA*, 1920, Srpkinja, zemljoradnica. U NOV od februara 1942. Poginula kao borac 1. bataljona 1. KPO januara 1943. kod Cetingrada.
48. *PAJIĆ* Đure *MARKO*, 1927, Srbin, šegrt. U NOV od novembra 1944. Poginuo kao borac 12. brigade 53. divizije februara 1945. na sremskom frontu.
49. *PAJIĆ* Rade *MATIJA*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od jula 1942. Umro kao borac 2. brigade 8. divizije od posljedica ranjavanja decembra 1943. u bolnici Zbjeg.
50. *PAJIĆ* Dragana *MILE*, 1900, Srbin, radnik. U NOV od jula 1942. Umro od tifusa kao borac 8. divizije aprila 1943. u bolnici Zbjeg.
51. *PAJIĆ* Stevana *MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od jula 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade novembra 1943. na Žumberku.
52. *PAJIĆ* Rade *MILOŠ*, 1911, Srbin, radnik. U NOV od avgusta 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije novembra 1944. kod Plaškog.
53. *PAJIĆ* Miloša *MIRKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO maja 1942. na Vrginmostu.
54. *PAJIĆ* Marka *STANKO*, 1912, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komesar bataljona 3. brigade 8. divizije juna 1944. na Žumberku.
55. *PAJIĆ* Mile *STANKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komesar čete 3. brigade 8. divizije juna 1944. na Žumberku.
56. *PAJIĆ* Sime *STOJAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od jula 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije novembra 1943. kod Petrinje.
57. *RELJIĆ* Nikole *BRANKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od marta 1942. Poginuo kao borac 1. hrvatske brigade septembra 1942. kod Gomirja.
58. *SAMARDŽIJA* Rade *DUŠAN*, 1916, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Umro od tifusa kao borac 1. KPO maja 1943. u bolnici Petrova gora.
59. *SAMARDŽIJA* Matije *ĐURO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od septembra 1942. Poginuo kao komesar čete 2. brigade 8. divizije juna 1944. kod Primišlja.
60. *SAMARDŽIJA* Joce *SIMO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1942. Poginuo kao borac 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
61. *SAMARDŽIJA* Stevana *SIMO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od juna 1942. Poginuo kao komesar čete 4. crnogorske brigade 1943. u borbama na Sutjesci.
62. *SUČEVIĆ* Janka *DUŠAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komandir odjeljenja 3. brigade 8. divizije decembra 1943. kod Skakavca.
63. *SUČEVIĆ* Miloša *JANKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO marta 1942. na Petrovoj gori.
64. *SUČEVIĆ* Rade *MILOŠ*, 1905, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo marta 1942. kao borac 3. bataljona 1. KPO na Petrovoj gori.
65. *ŠIMULIJA* Milovana *JANKO*, 1899, Srbin, radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 8. divizije januara 1943. u Slavskom Polju.
66. *ŠIMULIJA* Milovana *MILE*, 1900, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije januara 1944. kod Slunja.
67. *ŠIMULIJA* Janka *MILOŠ*, 1922, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komandir čete 3. brigade 8. divizije februara 1945. kod Plaškog.

68. ŠKALJAC Stojana *DUŠAN*, 1923, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 2. bataljona 1. KPO marta 1942. na Petrovoj gori.
69. ŠKALJAC Gaje *MARKO*, 1897, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komandir voda 1. brigade 8. divizije oktobra 1942. na Vukmaniću.
70. ŠKALJAC Save *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od januara 1942. Umro od posljedica rana kao borac 4. bataljona 1. KPO oktobra 1942. u Slavskom Polju.
71. ŠKALJAC Marka *STOJAN*, 1919, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komandir voda 1. brigade 8. divizije novembra 1942. na Grubješić Brdu kod Perjasice.
72. VALADŽIJA Stojana *MILE*, 1918, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO marta 1942. na Petrovoj gori.
73. VOJNOVIĆ Stanka *PETAR*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od juna 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije septembra 1943. kod Musulinskog Potoka.
74. VUČINIĆ Jove *ĐURO*, 1914, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komesar čete 1. brigade 8. divizije oktobra 1942. kod Vukmanića.
75. VUČINIĆ Petra *ĐURO*, 1920, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komandir čete 3. brigade 8. divizije novembra 1944. kod Cazina.
76. VUČINIĆ Stanka *ĐURO*, 1920, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komandir voda 1. brigade 8. divizije novembra 1944. kod Cazina.
77. VUČINIĆ Miloša *MIHAJLO*, 1909, Srbin, pekarski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije januara 1943. kod Ličke Jesenice.
78. VUČINIĆ Miloša *MILE*, 1919, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao komandant bataljona 1. brigade 8. divizije jula 1944. na Žumberku.
79. VUČINIĆ Jandre *NIKOLA*, 1905, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Zarobljen juna 1943. u borbi kod Skakavca i kao borac 1. bataljona 1. KPO ubijen od ustaša u Karlovcu.
80. VUČINIĆ Miloša *SIMO*, 1915, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Poginuo kao operativni oficir 13. proleterske brigade jula 1943. na Žumberku - posmrtno proglašen za narodnog heroja.
81. VUKŠIĆ Teodora *TEODOR*, 1908, Srbin, šumski radnik. U NOV od 1941. Zarobljen od ustaša kao borac 4. bataljona 1. KPO aprila 1942. u Gornjem Sjeničaju i ubijen od Nijemaca u logoru - Norveška.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. BIJELIĆ Pane *MARKO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 17. 4. 1942. kod Utinje.
BIJELIĆ Sime PANE, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Slavskom Polju.
3. BUNJEVČEVIĆ Đure *IGNJATIJE*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
BUNJEVČEVIĆ Đure PETAR, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
5. CREVAR Miloša *MARKO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
3. CVIJANOVIĆ Miče *KATA*, 1892, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.

7. *CVIJANOVIĆ* Jove *MACA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
8. *CVIJANOVIĆ* Mihajla *MILOŠ*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
9. *CVIJANOVIĆ* Ante *MILOŠ*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
10. *CVIJANOVIĆ* Mihajla *PETAR*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
11. *CVIJANOVIĆ* *STANA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
12. *DŽAKULA* Jovana *BOŽICA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 1. 1941. u Slavskom Polju.
13. *DŽAKULA* Stanka *DUŠAN*, 1913, Srbin, rudarski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
14. *DŽAKULA* Nikole *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
15. *DŽAKULA* Miliča *ĐURO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
16. *DŽAKULA* Stanka *ĐURO*, 1914, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
17. *DŽAKULA* *JANJA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 4. 1942, u Slavskom Polju.
18. *DŽAKULA* Sime *MILOŠ*, 1879, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
19. *DŽAKULA* Janka *MILOŠ*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
20. *DŽAKULA* Rade *NIKOLA*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
21. *DŽAKULA* Ignjatija *PAVAO*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
22. *DŽAKULA* Đurđa *PETAR*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
23. *DŽAKULA* Đure *PETAR*, 1921, Srbin, sluga. Uhvaćen i obješen od ustaša 10.9. 1944. na križu u Draganiću.
24. *DŽAKULA* Jandre *RADE*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
25. *DŽAKULA* Sime *SAVO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
26. *GABRIĆ* Đure *DMITAR*, 1897, Srbin, cestar. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Glini.
27. *GABRIĆ* Đure *DUŠAN*, 1941, Srbin, dijete. Zaklan u buretu od ustaša 10. 9. 1941, u Slavskom Polju.
28. *GABRIĆ* Nikole *ĐURO*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Slavskom Polju.
29. *GABRIĆ* Rade *ĐURO*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 15. 4. 1942. u Vojišnici.

- io. *GABRIĆ* Pavia *KATA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Zajedno sa djetetom ustaše je živu bacile u vatru 10. 9. 1941. u Slavskom Polju.
31. *GABRIĆ* Steve *MIHAJLO*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen u sopstvenoj kući od strane ustaša 10. 9. 1941. prilikom paljenja sela u Slavskom Polju.
32. *GABRIĆ* Pavia *MILA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa bačena u vatru i spaljena zajedno sa kućom prilikom paljenja sela od strane ustaša 10. 9. 1941. u Slavskom Polju.
33. *GABRIĆ* Miloša *MILA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 9. 1941. u Slavskom Polju.
54. *GABRIĆ* Mile *MILAN*, 1902, Srbin, željeznički radnik. Interniran po ustašama 5. 6. 1941. u logor Jadovno kod Gospića gdje je ubijen.
55. *GABRIĆ* Dure *MILAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 15. 6. 1942. u Slavskom Polju.
56. *GABRIĆ* Jovana *MILICA*, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica. Od ustaša živa bačena u vatru zapaljene kuće i spaljena 10. 9. 1941. prilikom paljenja sela u Slavskom Polju.
57. *GABRIĆ* Stojana *MILICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Od ustaša živa bačena u vatru zapaljene kuće i spaljena 10. 9. 1941. prilikom paljenja sela Slavsko Polje.
58. *GABRIĆ* Jovana *MILKA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Od ustaša živa bačena u vatru zapaljene kuće i spaljena 10. 9. 1941. prilikom paljenja sela Slavsko Polje.
59. *GABRIĆ* Save *MILOŠ*, 1931, Srbin, đak. Ustaše ga živog bacile u vatru zapaljene kuće i spalile 10. 9. 1941. prilikom paljenja sela Slavsko Polje.
60. *GABRIĆ* Save *NADA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ustaše je živu bacile u vatru zapaljene kuće i spalile 10. 9. 1941. prilikom paljenja sela Slavsko Polje.
- U. *GABRIĆ* Durađa *RADE*, 1907, Srbin, radnik. Poginuo 6. 4. 1941. prilikom bombardovanja Beograda.
- 2. *GABRIĆ* Teodora *RADE*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 9. 1941. u Slavskom Polju.
3. *GABRIĆ* Stevana *SIMO*, 1871, Srbin, zemljoradnik. Od ustaša živ bačen u vatru zapaljene kuće i spaljen 10. 9. 1941. prilikom paljenja sela Slavsko Polje.
4. *GABRIĆ* Adama *SIMO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 18. 4. 1942. u Slavskom Polju.
3. *GABRIĆ* Adama *SIMO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku.
5. *GABRIĆ* Sime *SOFIJA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 11. 12. 1941. u Slavskom Polju.
7. *GABRIĆ* Janka *STANICA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 9. 1941. u Slavskom Polju.
8. *GALOGAŽA* Petra *ANĐELIJA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Odvedena po ustašama 14. 5. 1942. i ubijena u logoru Stara Gradiška.
9. *GALOGAŽA* Miloša *BRANKO*, 1912, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
0. *GALOGAŽA* Jandre *ILIJA*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 18. 4. 1941. u Slavskom Polju.
1. *GALOGAŽA* Petra *JANDRE*, 1906, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
2. *GALOGAŽA* Stojana *LJUBAN*, 1901, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.

53. GALOGAŽA Petra *MARKO*, 1896, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
54. GALOGAŽA Stojana *MARTA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 13. 1. 1942. u Slavskom Polju.
55. GALOGAŽA Save *MATIJA*, 1896, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
56. GALOGAŽA Stojana *MILADIN*, 1901, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
57. GALOGAŽA Pavia *MILE*, 1922, Srbin, šumski radnik. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
58. GALOGAŽA Nikole *MILOŠ*, 1912, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
59. GALOGAŽA Stojana *NIKOLA*, 1915, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
60. GALOGAŽA Petra *NIKOLA*, 1934, Srbin, dijete. Od ustaša odveden 14. 5. 1942. i ubijen u logoru Stara Gradiška.
61. GALOGAŽA Save *RADE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
62. GALOGAŽA Stojana *VASO*, 1911, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
63. *IVOŠEVIĆ* Vase *MILOŠ*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
64. *JOVANOVIĆ* Đure *ADAM*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
65. *JOVANOVIĆ* Stevana *MILICA*, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
66. *JOVIĆ* Mase *ADAM*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
67. *JOVIĆ* Save *ĐURO*, 1901, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
68. *JOVIĆ* Mile *DMITAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
69. *JOVIĆ* Sime *NIKOLA*, 1908, Srbin, rudarski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
70. *KARTALIJA* Stevana *JANKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
71. *KOŠUTIĆ* Stojana *JOVO*, 1890, Srbin, gostioničar. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku.
72. *KOŠUTIĆ* *MARICA*, 1894, Srпкиnja, gostioničarka. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
73. *KOŠUTIĆ* Stojana *STOJAN*, 1878, Srbin, gostioničar. Ubijen od ustaša 6. 5. 1941. u logoru Jadovno kod Gospiča.
74. *LACKOVIĆ* Petra *ĐURO*, 1902, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.

5. LACKOVIĆ Petra MILAN, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
6. LUKAĆ Marka DUŠAN, 1885, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
7. LUKAĆ Marka ĐURO, 1886, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
8. LUKAĆ Ignjatija ĐURO, 1902, Srbin, rudarski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
9. LUKAĆ Sime EVICA, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.
0. LUKAĆ Stojana ILIJA, 1880, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2.8.1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
1. LUKAĆ Đurđa JANJA, 1882, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.
2. LUKAĆ Đure JOVAN, 1923, Srbin, kovač. Ubijen od ustaša u jesen 1944. u Karlovcu.
3. LUKAĆ KATA, 1892, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 4. 1942. u Petrovoj gori.
4. LUKAĆ Mile MIHOLJKA, 1923, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša zajedno sa ćerkom Nevenkom starom osam mjeseci 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.
5. LUKAĆ Petra NEVENKA, 1941, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša u naručju majke 4. 4. 1942. u Petrovoj gori.
6. LUKAĆ Đure MILAN, 1911, Srbin, rudarski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
7. LUKAĆ Marka MILE, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
3. LUKAĆ Mile MILE, 1899, Srbin, rudarski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- I LUKAĆ Teodora MILE, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 9. 1941. u Slavskom Polju.
- J. LUKAĆ Marka NIKOLA, 1900, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- . LUKAĆ NINKO, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- !. LUKAĆ Nikole PETAR, 1904, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
3. LUKAĆ Miloša RADE, 1914, Srbin, rudarski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
1. LUKAĆ Đure SIMO, 1898, Srbin, željeznički radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- j. LUKAĆ Ninka STEVAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrsti ubijen od ustaša u Glini.
3. LUKAĆ Ninka STEVAN, 1913, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- MALOBABIĆ Đure DUŠAN, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.

98. MALOBABIĆ Petra *DUŠAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
99. MALOBABIĆ Sime *ĐURO*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
100. MALOBABIĆ Sime *ĐURO*, 1902, Srbin, željeznički radnik. Po ustašama interniran 5. 6. 1941. u logor Jadovno kod Gospića i tamo ubijen.
101. MALOBABIĆ Đure *ĐURO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
102. MALOBABIĆ Janka *ĐURO*, 1915, Srbin, pekarski radnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku.
103. MALOBABIĆ Rade *ILJA*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 5. 1942. u Slavskom Polju.
104. MALOBABIĆ Mile *KATA*, 1902, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 5. 1942. u Slavskom Polju.
105. MALOBABIĆ Sime *MILE*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
106. MALOBABIĆ Đure *MILE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
107. MALOBABIĆ Matije *MILE*, 1903, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
108. MALOBABIĆ Stanka *MILICA*, 1906, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša i spaljena zajedno sa kućom u Slavskom Polju.
109. MALOBABIĆ Sime *NIKOLA*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
110. MALOBABIĆ Mile *NIKOLA*, 1908, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
111. MALOBABIĆ Petra *RADE*, 1901, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
112. MALOBABIĆ Janka *RADE*, 1921, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
113. MALOBABIĆ Rade *SAVA*, 1896, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
114. MALOBABIĆ Matije *STANKO*, 1908, Srbin, pjevač u crkvi. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
115. MALOBABIĆ Stevana *STEVAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
116. MAMULA Filipa *ĐURĐUA*, 1901, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.4.1942. u Petrovoj gori.
117. MAMULA Đure *FILIP*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1.4. 1942. u Petrovoj gori.
118. MAMULA Rade *IGNJATIJE*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku.
119. MAMULA Mile *MARKO*, 1910, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
120. MAMULA Mihajla *MILA*, 1935, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 1.4. 1942. u Petrovoj gori.

21. MAMULA Mihajla MILOŠ, 1933, Srbin, đak. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
22. MAMULA Mihajla STANA, 1931, Srпкиnja, đak. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
23. MUTIĆ Mile DUŠAN, 1911, Srbin, rudarski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
24. PAJIĆ Jandre MILOŠ, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ustaše ga živog bacile u vatru zapaljene kuše i spalile 10. 9. 1941. u Slavskom Polju.
25. PAJIĆ Milića MILOŠ, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
26. PAJIĆ Davida PAVAO, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
27. PAJIĆ Janka SAVA, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2.8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
28. PAJIĆ Sime STANICA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
29. PAJIĆ Mile STOJAN, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
30. PAJIĆ Rade ADAM, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
31. PAJIĆ Dmitra BRANKO, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
32. PAJIĆ Sime ĐURO, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
33. PAJIĆ Dmitra MARIJA, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša i spaljena u vatri 10. 9. 1941. u Slavskom Polju.
4. PAJIĆ Filipa MARKO, 1900, Srbin, lugar, Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
5. PAJIĆ Sime MILIĆ, 1893, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
6. PELEŠ Sime ANICA, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 1.4. 1942. u Petrovoj gori.
7. PELEŠ Rade MILIĆ, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
8. RELIĆ Nikole KATA, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.4. 1942. u Petrovoj gori.
9. RELIĆ Ignjatija MILANKO, 1901, Srbin, rudarski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
0. RELIĆ Rade MILOŠ, 1894, Srbin, rudarski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
1. RELIĆ PAVLIJA, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 8. 1941. u Slavskom Polju.
2. RUPIĆ Mile ILIJA, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- i. SAMARDŽIJA Stojana ĐURO, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.

144. *SAMARDŽIJA* Matije *MARKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 9. 1941. ^
Slavskom Polju.
145. *SAMARDŽIJA* Oure *JANKO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen
od ustaša u Glini.
146. *SAMARDŽIJA* Janka *LJUBAN*, 1911, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubi-
jen od ustaša u Glini.
147. *SAMARDŽIJA* Ilije *MARIJA*, 1882, Srbin, zemljoradnica. Ubijena - zaklana od ustaša 18,
4. 1942. u Slavskom Polju.
148. *SAMARDŽIJA* Đure *MATIJA*, 1909, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen
od ustaša u Glini.
149. *SAMARDŽIJA* Vasilja *MILE*, 1906, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen
od ustaša u Glini.
150. *SAMARDŽIJA* Stevana *MILE*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 9. 1941. u Slav-
skom Polju.
- ibi.* *SAMARDŽIJA* Nikole *MILOŠ*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 10.9. 1941. u Slav-
skom Polju.
152. *SAMARDŽIJA* Teodora *MILOŠ*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 8. 1941, u
Slavskom Polju.
153. *SAMARDŽIJA* Sime *MILOŠ*, 1908, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen
od ustaša u Glini.
154. *SAMARDŽIJA* Miloša *NIKOLA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubi-
jen od ustaša u Glini.
155. *SAMARDŽIJA* Ninka *NIKOLA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Pet-
rovoj gori.
156. *SAMARDŽIJA* Mile *NINKO*, 1899, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen
od ustaša u Glini.
157. *SAMARDŽIJA* Oure *PETAR*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen
od ustaša u Glini.
158. *SAMARDŽIJA* Miloša *PETAR*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen
od ustaša u Glini.
159. *SAMARDŽIJA* Jovana *PETAR*, 1907, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubi-
jen od ustaša u Glini.
160. *SAMARDŽIJA* Ninka *SAVA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen
od ustaša u Glini.
161. *SAMARDŽIJA* Sime *STEVAN*, 1880, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubi-
jen od ustaša u Glini.
162. *SAMARDŽIJA* Vasilja *STEVAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubi-
jen od ustaša u Glini.
163. *SAMARDŽIJA* Ilije *STOJAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubi-
jen od ustaša u Glini.
164. *SAMARDŽIJA* Stojana *VASIUJE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubi-
jen od ustaša u Glini.
165. *SAMARDŽIJA* Mile *VASIUJE*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubi-
jen od ustaša u Glini.
166. *SUĆEVIĆ* Rade *ADAM*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubije⁰ od
ustaša u Glini.

7. *SUČEVIĆ* Ignjatije *DANICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od Nijemaca 13. 1. 1943. na Kolariću.
8. *SUČEVIĆ* Rade *JANDRE*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- >9. *SUČEVIĆ* Stojana *JANDRE*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- '0. *SUČEVIĆ* Miloša *JANKO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 10. 9. 1941. u Slavskom Polju.
1. *SUČEVIĆ* Ignjatije *JANKO*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14. 5. 1942. kod Vojnića.
2. *SUČEVIĆ* Mile *MARKO*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- '3. *SUČEVIĆ* Mile *MARKO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
4. *SUČEVIĆ* Pavia *MILA*, 1918, Srпкиnja, zemljoradnica. Ranjena zarobljena od ustaša 21. 3. 1943. i ubijena u Karlovcu.
- '5. *SUČEVIĆ* Đure *MILE*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- '6. *SUČEVIĆ* Nikole *MILJA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ustaše je živu bacile u vatru zapaljene kuće 14. 5. 1942. u Vojišnici.
7. *SUČEVIĆ* Đurđa *MILOŠ*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
8. *SUČEVIĆ* Nikole *MILOŠ*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
9. *SUČEVIĆ* Đure *MILOŠ*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
0. *SUČEVIĆ* Nikole *MILOŠ*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
1. *SUČEVIĆ* Save *MIRKO*, 1927, S^rbin, đak. Ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. u Utinji.
2. *SUČEVIĆ* Nikole *PAVAO*, 1, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
3. *SUČEVIĆ* Miloša *PETAR*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
4. *SUČEVIĆ* Nikole *RADE*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
5. *SUČEVIĆ* Janka *RADE*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
16. *SUČEVIĆ* Nikole *SAVO*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
17. *SUČEVIĆ* Mile *STANKO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
18. *SUČEVIĆ* Mile *STEVAN*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
19. *ŠIMULIJA* Janka *MILKA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 21. 1. 1943. u Slavskom Polju.

190. ŠKALJAC Mile *ADAM*, 1910, Srbin, sluga (mentalno zaostao). Ubijen od ustaša 27. 9. 1942. u Rečici.
191. ŠKALJAC Milutina *MILE*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
192. ŠKALJAC Mile *MILIĆ*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
193. ŠKALJAC Petra *MILOŠ*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
194. VALADŽIJA Miloša *KATA*, 1936, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
195. VALADŽIJA Mile *MILE*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
196. VALADŽIJA Miloša *MILKA*, 1934, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
197. VALADŽIJA Pavia *MILOŠ*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
198. VALADŽIJA Miloša *MILOŠ*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
199. VALADŽIJA Miloša *STANKA*, 1942, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12.5. 1942. u Petrovoj gori.
200. VALADŽIJA Mile *STOJAN*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
201. VIGNJEVIĆ Sime *PETAR*, 1874, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
202. VOJNOVIĆ Jandre *ĐURO*, 1891, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
203. VOJNOVIĆ Mile *ĐURO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
204. VOJNOVIĆ Miloša *ĐURO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
205. VOJNOVIĆ Jovana *PETAR*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
206. VOJNOVIĆ Đure *PETAR*, 1908, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
207. VUČINIĆ Rade *ADAM*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
208. VUČINIĆ Mile *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
209. VUČINIĆ Jovana *FILIP*, 1905, Srbin, šumski radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
210. VUČINIĆ Mihajla *JANDRE*, 1923, Srbin, šumski radnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku.
211. VUČINIĆ Miloša *JANKO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Uhapšen od ustaša 2. 9. 1941. i ubijen u logoru Jasenovac.

212. VUĆINIĆ Vase JOVAN, 1884, Srbin, željeznički radnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
213. VUĆINIĆ Jandre JOVAN, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
214. VUĆINIĆ Milovana LUKA, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
215. VUĆINIĆ Janka MARKO, 1925, Srbin, obučarski radnik. Ubijen od Nijemaca maja 1942. u Beogradu.
216. VUĆINIĆ Sime MARTA, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 10. 1943. u Banskim Moravcima.
217. VUĆINIĆ Adama MILEVA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
218. VUĆINIĆ Stanka MILKA, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 8. 3. 1943. kod Bihaća.
219. VUĆINIĆ Stanka NIKOLA, 1906, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
220. VUĆINIĆ Matije RADE, 1889, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
221. VUĆINIĆ Stanka VELJKO, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 3. 3. 1943. kod Bihaća.
222. VUKŠIĆ Dmitra ADAM, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
223. VUKŠIĆ Stevana ADAM, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
224. VUKŠIĆ Jandre ĐURO, 1900, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
225. VUKŠIĆ Miloša MARTA, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.4. 1942. u Petrovoj gori.
126. VUKŠIĆ Teodora MARTA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
127. VUKŠIĆ Mihajla MILAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
128. VUKŠIĆ Teodora MILAN, 1905, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
29. VUKŠIĆ Petra MILAN, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1.4.1942. u Petrovoj gori.
130. VUKŠIĆ Jandre NIKOLA, 1891, Srbin, pekarski radnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku.
- >31. VUKŠIĆ Mihajla PETAR, 1892, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- >32. VUKŠIĆ Miloša RANKA, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
- >33. ZORIĆ Davida JOVAN, 1894, Srbin, zemljoradnik. Otišao 2. 8. 1941. na pokrst i ubijen od ustaša u Glini.
- >34. ZORIĆ Ninka MILKA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 23. 1. 1943. u Slavskom Polju.
135. ZORIĆ Petra PETAR, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7, 1941. u Ivanović jarku.

b) Umrli od tifusa

1. CREVAR Marka KATA, 1933, Srпкиnja, dijete; umrla 9. 5. 1943. u Slavskom Polju.
2. CVIJANOVIĆ LJUBICA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1943. u Slavskom Polju.
3. CVIJANOVIĆ Nikole MIHOLJKA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12. 4. 1943. u Slavskom Polju.
4. DŽAKULA Vasana ADAM, 1879, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 4. 1943. u Slavskom Polju.
5. DŽAKULA Nikole MILICA, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla 6. 4. 1943. u Slavskom Polju.
6. DŽAKULA Sime MILKA, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 5. 1943. u Slavskom Polju.
7. DŽAKULA Petra MILKA, 1935, Srпкиnja, dijete; umrla 29. 3. 1943. u Slavskom Polju.
8. DŽAKULA Gaje STANICA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 22. 4. 1943. u Slavskom Polju.
9. DŽAKULA Adama VASO, 1909, Srbin, zemljoradnik; umro 28. 4. 1943. u Slavskom Polju.
10. GABRIĆ MILKA, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Slavskom Polju.
11. GABRIĆ Mile MILOŠ, 1897, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 4. 1943. u Slavskom Polju.
12. GALOGAŽA Stanka EVICA, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 5. 1943. u Slavskom Polju.
13. GALOGAŽA Miće MILKA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 5. 1943. u Slavskom Polju.
14. GALOGAŽA Stojana PETAR, 1902, Srbin, šumski radnik; umro 11. 5. 1943. u Slavskom Polju.
15. JOVIĆ Miloša MILICA, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 14. 4. 1943. u Slavskom Polju.
16. LACKOVIĆ Oure ĐURO, 1939, Srbin, dijete; umro 19. 4. 1943. u Slavskom Polju.
17. LACKOVIĆ Rade LJUBICA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Slavskom Polju.
18. LACKOVIĆ Rade MILKA, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 14. 4. 1943. u Slavskom Polju.
19. LUKAĆ Rade BOSILJKA, 1937, Srпкиnja, dijete; umrla 20. 4. 1943. u Slavskom Polju.
20. LUKAĆ Sime DRAGICA, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 5. 1943. u Slavskom Polju.
21. LUKAĆ Ilije DRAGICA, 1925, Srпкиnja, đak; umrla 26. 4. 1943. u Slavskom Polju.
22. LUKAĆ Matije ĐURO, 1894, Srbin, zemljoradnik; umro 12. 3. 1943. u Slavskom Polju.
23. LUKAĆ Stevana ĐURO, 1939, Srbin, dijete; umro 15. 4. 1943. u Slavskom Polju.
24. LUKAĆ Mile LJUBICA, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Slavskom Polju.
25. LUKAĆ Nikole MACA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Slavskom Polju.
26. LUKAĆ Stevana MARKO, 1935, Srbin, dijete; umro 11. 5. 1943. u Slavskom Polju.
27. LUKAĆ Stevana MILKA, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla 20. 4. 1943. u Slavskom Polju.
28. LUKAĆ Davida MILOŠ, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 5. 1943. u Slavskom Polju.
29. LUKAĆ Mile STANICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1943. u Slavskom Polju.
30. MALOBABIĆ Mile ANA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 4. 1943. u Slavskom Polju.
31. MALOBABIĆ Jandre EVICA, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 4. 1943. u Slavskom Polju.
32. MALOBABIĆ Mile INDIJA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. u Slavskom Polju.
33. MALOBABIĆ Jandre MILA, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 4. 1943. u Slavskom Polju.
34. MALOBABIĆ Mićana MILE, 1876, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 5. 1943. u Slavskom Polju.
35. MALOBABIĆ Pavia MILKA, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Slavskom Polju.

36. MALOBABIĆ Miloša STANICA, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 4. 1943. u Slavskom Polju.
37. MALOBABIĆ Petra STANICA, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 4. 1943. u Slavskom Polju.
38. MAMULA Laze ANDELIJA, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 6. 1943. u Slavskom Polju.
39. MAMULA Pavia STANKO, 1877, Srbin, zemljoradnik; umro 25. 3. 1943. u Slavskom Polju.
40. PAJIĆ Marka ANKA, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla 5. 4. 1943. u Slavskom Polju.
41. PAJIĆ Mile JANJA, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 5. 1943. u Slavskom Polju.
42. PAJIĆ Davida MACA, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 4. 1943. u Slavskom Polju.
43. PAJIĆ Save MILICA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Slavskom Polju.
44. PAJIĆ Teodora MARTA, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Slavskom Polju.
45. PAJIĆ Sime MILKA, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Slavskom Polju.
46. PAJIĆ Stojana MILOŠ, 1938, Srbin, dijete; umro 17. 4. 1943. u Slavskom Polju.
47. PAJIĆ Stojana VASO, 1937, Srbin, dijete; umro 30. 4. 1943. u Slavskom Polju.
48. RELIĆ Vase MILICA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 4. 1943. u Slavskom Polju.
49. RELIĆ Mile STANA, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Slavskom Polju.
50. SAMARDŽIJA Miloša ĐURO, 1879, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 4. 1943. u Slavskom Polju.
51. SAMARDŽIJA Marka EVICA, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 4. 1943. u Slavskom Polju.
52. SAMARDŽIJA Rade JELENA, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Slavskom Polju.
- >3. SAMARDŽIJA Mile JOVO, 1931, Srbin, đak; umro 13. 4. 1943. u Slavskom Polju.
- >4. SAMARDŽIJA JULKA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1943. u Slavskom Polju.
55. SAMARDŽIJA Teodora MARKO, 1876, Srbin, zemljoradnik; umro 12. 4. 1943. u Slavskom Polju.
6. SAMARDŽIJA Petra MILA, 1930, Srпкиnja, đak; umrla 7. 8. 1943. u Slavskom Polju.
7. SAMARDŽIJA Nikole MILICA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 26. 5. 1943. u Slavskom Polju.
3. SAMARDŽIJA Rade MILKA, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 4. 1943. u Slavskom Polju.
9. SAMARDŽIJA Sime NIKOLA, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 28. 5. 1943. u Slavskom Polju.
- D. SAMARDŽIJA PETAR, 1893, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 5. 1943. u Slavskom Polju.
1. SAMARDŽIJA Adama RADE, 1879, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 4. 1943. u Slavskom Polju.
2. SAMARDŽIJA Petra SIMO, 1940, Srbin, dijete; umro 10. 4. 1943. u Slavskom Polju.
3. SAMARDŽIJA SOFIJA, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1943. u Slavskom Polju.
4. SUČEVIĆ Petra IGNJATIJE, 1939, Srbin, dijete; umro 12. 5. 1943. u Slavskom Polju.
5. SUČEVIĆ Miloša LJUBICA, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla 20. 4. 1943. u Slavskom Polju.
3. SUČEVIĆ Petra MILA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Slavskom Polju.
7. SUČEVIĆ Stanka MILICA, 1931, Srпкиnja, đak; umrla 15. 5. 1943. u Slavskom Polju.
3. SUČEVIĆ Mihajla VASILIJA, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Slavskom Polju.
- I. ŠKALJAC GAJO, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 4. 1943. u Slavskom Polju.
- J. ŠKALJAC Marka MILKA, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 4. 1943. u Slavskom Polju.

71. ŠKALJAC Mile *PAVAO*, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro 21. 4. 1943. u Slavskom Polju.
72. ŠKALJAC Oure *PETRA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 4. 1943. u Slavskom Polju.
73. VALADŽIJA Mile *ĐURO*, 1933, Srbin, đak; umro 1. 5. 1943. u Slavskom Polju.
74. VALADŽIJA Mile *LJUBAN*, 1930, Srbin, đak; umro 10. 4. 1943. u Slavskom Polju.
75. VALADŽIJA Mile *MARKO*, 1940, Srbin, dijete; umro 8. 4. 1943. u Slavskom Polju.
76. VALADŽIJA Mile *MILKA*, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla 16. 4. 1943. u Slavskom Polju.
77. VALADŽIJA Dmitra *STANA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2.6.1943. u Slavskom Polju.
78. VOJNOVIĆ ANKA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 5. 1943. u Slavskom Polju.
79. VOJNOVIĆ MILKA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 4. 1943. u Slavskom Polju.
80. VUČINIĆ Ilije ANĐA, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla 17. 4. 1943. u Slavskom Polju.
81. VUČINIĆ Mile MILICA, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Slavskom Polju.
82. VUČINIĆ Mile NIKOLA, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 5. 1943. u Slavskom Polju.
83. VUČINIĆ Milića MILKA, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 22. 4. 1943. u Slavskom Polju.
84. VUČINIĆ Đure PETAR, 1902, Srbin, šumski radnik; umro 7. 4. 1943. u Slavskom Polju.
85. VUČINIĆ Petra RADE, 1905, Srbin, šumski radnik; umro 20. 4. 1943. u Slavskom Polju.
86. VUČINIĆ Matije STANA, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11.7. 1943. u Slavskom Polju.
87. VUČINIĆ Mile STANICA, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 5. 1943. u Slavskom Polju.
88. VUKŠIĆ Rade EVICA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 18. 5. 1943. u Slavskom Polju.
89. VUKŠIĆ Marka INDIJA, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 22. 4. 1943. u Slavskom Polju.
90. VUKŠIĆ Marka MILA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11.4. 1943. u Slavskom Polju.
91. ZORIĆ Jovana MARTA, 1934, Srпкиnja, dijete; umrla 8. 4. 1943. u Slavskom Polju.

c) *Žrtve rata*

1. CVIJANOVIĆ Nikole ANKA, 1932, Srпкиnja, dijete. Umrla 24. 4. 1942. u Slavskom Polju.
2. GALOGAŽA Ljubana MARTA, 1937, Srпкиnja, dijete. Umrla 1944. na Siciliji - Italija.
3. GALOGAŽA Mile KATA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla 12. 4. 1943. u Slavskom Polju.
4. LUKAĆ Juraja MILICA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla 18. 4. 1943. u Slavskom Polju.
5. MALOBABIĆ Stevana MATIJA, 1870, Srbin, zemljoradnik. Umro 28. 3. 1942. u Slavskom Polju.
6. PAJIĆ Filipa ĐURO, 1906, Srbin, zemljoradnik. Umro 8. 10. 1941. u Slavskom Polju.
7. SUĆEVIĆ Marka NIKOLA, 1930, Srbin, dijete. Umro 1944. na Siciliji - Italija.
8. VALADŽIJA EVICA, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla 20. 5. 1943. u Slavskom Polju.
9. VUKŠIĆ Stanka BOJA, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla 6. 7. 1942. u Slavskom Polju.
10. ZORIĆ MILICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla 20. 2. 1942. u Slavskom Polju.

Svih deset umrli od ratnih posljedica.

NAPOMENA: Tekst pripremio, podatke prikupio i provjerio Savo *Tesla*, pukovnik, uz pomoć *Sime Mihajla Vučinića, Ljubana Crevara, Ignjatija Lukača, Petra Đure Samardžije, Miloša Stojana Valadžije, Mile Adama Jovića, Save Miloša Gabrića, Ilije Rade Gabrića, Đure Mile Gačeše, Matije Rade Peieša, Dušana Ninka Viajnića, Miloša Jovana Nikoliša i Pavia Macute.*

STARO SELO

Na komunikaciji Topusko - Velika Kladuša, sedam km južno do Topuskog, pored rijeke Gline, nalazi se Staro Selo. Prema zvaničnom popisu 1931. godine selo je imalo 1428 stanovnika, uoči rata 1941. godine 200 domaćinstava i oko 1600 stanovnika, a 1948. godine bilo ih je 927. Dvije trećine su Srbi, a jedna trećina Hrvati koji žive u zaseoku Bijeljevina. Sve do dolaska ustaša na vlast 1941. godine vladali su dobrosusjedski i prijateljski odnosi, obrađivali su svoju posnu zemlju i dogovarali se kako se izvući iz bijede. Ali, dolaskom ustaša, kojima se priključuje oko 60 ljudi iz zaseoka Bijeljevina, nestaje tih dobrih odnosa. Ono što se dogodilo nisu mogli ni naslutiti, ni Srbi ni Hrvati. U toku 4-godišnje NOB-e ustaše su ubile 490 stanovnika ovoga mirnog sela i to samo zato što su bili pravoslavne veroispovjesti.

Staro Selo spada među prva sela teritorije kotara Vrginmosta koje je prije rata imalo svoju partijsku ćeliju. Prva grupa simpatizera formirana je početkom 1939. godine u sastavu: *Ostoja Petra Basta Gajo*, sekretar, *Marko Stevana Dotlić*, *Petar Mile Dotlić*, *Rade Jove Dotlić*, *Đuro Miladina Čelap*, *Mile Adama Čelap*, *Milan Đure Jakšić*, *Vasilj Petra Uzelac* i *Mile Jove Vignjević*. Od istih drugova, krajem iste godine, *Ranko Mitić* iz Selišta kod Gline organizovao je partijsku ćeliju KPH koja je preko njega bila vezana za Kotarski komitet KPH Glina. Pored *Ranka Mitića* na ovome terenu djelovao je i član KPH *Milutin Baltić*, iz Selišta kod Gline. Djelovanje članova Partije odvijalo se u okviru ogranka »Seljačkog kola«. U okviru ove ćelije, kao simpatizeri KP, bili su povezani i *Ladislav Gregurić Braco* i *Ilija Briješki* iz Topuskog, *Ivan Ferderbar* i *Ivan Putrić* iz Bijeljevina. Dok je *Gregurić* i dalje ostao simpatizer, kandidat i član KPH, dotle su druga trojica radili kao ustaški agenti i po dolasku ustaša odmah se uključili kao njihovi aktivni članovi i izdali članove Partije. *Briješki* je bio ustaški tabornik u Topuskom, a *Ferderbar* borbenik u Bijeljevinama. Prvi su odvedeni *Ostoja Petra Basta Gajo*, sekretar i *Milan Đure Jakšić*, 22. juna 1941. godine i strijeljani od ustaša. Samo je *Vasilj Petra Uzelac* izbjegao napšenje 1941. godine, dok su i ostala šestorica odvedena 30. jula 1941. godine i ubijeni 3d ustaša. Tako je izdajom *Briješkog*, *Putrića* i *Ferderbara* Staro Selo ostalo bez svojih članova Partije u danima kada su mu bili najpotrebniji, iako im je *Milutin Baltić* skrenuo pažnju da se čuvaju *Ilije Briješkog*.

Kada je počeo ustanak u susjednim selima Banije i teritorije kotara Vrginmosta, 17. jula 1941. godine, ustanicima sela Katinovac priključili su se i ustanici Staroga Sela. lili su na prekopavanju ceste u Krečanama kod Kamenskog mosta i sačekali kamion ustaša koji je došao iz Topuskog noću 29/30. jula 1941. Poslije ove akcije ustanici Katinovca, Crnog Potoka i drugih sela kotara Vrginmosta nastavili su borbu, ustanici Staroga Sela povukli su se svojim kućama obmanuti ustaškim obećanjima da im se neće lišta dogoditi. Međutim, dato obećanje ustaše nisu ispunile. Odmah su počeli sa svojim lodjelima. Samo od 30. jula do 4. avgusta 1941. uspjeli su prikupiti, odvesti i poubijati oko 280 ljudi, žena i djece. Slijedeća stradanja naroda Staroga Sela bila su za vrijeme istaških ofanziva od januara do maja 1942. godine, kada je poubijano oko 180 ljudi, žena djece.

Poslije prvih ustaških zlodjela, ono ljudi što je uspjelo izbjeći, počeli su se dogorati kako da se organizuju za borbu protiv ustaša. Nije im bilo lako, jer su se našli ia komunikaciji Topusko - Velika Kladuša - Vrnograč, između ustaško-domobranskih žandarmerijskih posada u Topuskom, Vrnograču, Obijaju i zaseoku Bijeljevina. Vežu u održavali sa PO Pecka i članom KPH *Đurom Baićem* iz Pecke, koji je bio zadužen a ovaj teren, kao i sa Banijskim partizanskim odredom.

Prvi zajednički skup naroda održan je 17. novembra 1941. u kući *Petra Dotlića*. Tada je doneta odluka u prisustvu *Đure V. Baića* i *Ljubice Ulemek* iz Pecke, da se formira partizanski odred, izabere seoski NOO i odbor AFŽ-a.

U partizanski odred ušli su slijedeći drugovi: *Đuro Nikole Basta*, *Ilija Dmitra Bobić*, *Dušan Miloša Cvjetičanin*, *Savo Mile Cvjetičanin*, *Ilija Ninka Dotlić*, *Ninko Vuje Ivošević*, *Dragan Đure Ivošević*, *Mile Stojana Jerković*, *Stevo Stojana Jerković*, *Milan Rade Kalanja*, *Adam Mile Kotur*, *Ostoja Stanka Kotur*, *Pero Đure Nikolić*, *Dušan Nikole Poštić*, *Dragan Stanka Rajšić*, *Đuro Ilije Rajšić*, *Ilija Save Rajšić*, *Marko Save Rajšić*, *Marko Mile Stojković*, *Nikola Save Uzelac*, *Savo Petra Uzelac*, *Vasilj Petra Uzelac*, *Čedomir Mile Vorkapić*, *Ostoja Miloša Vučetić* i *Petar Miloša Vučetić*. Ukupno 25. Za komandira odreda izabran je *Vasilj Petra Uzelac*, a za političkog delegata *Đuro Ilije Rajšić*. Kurir je bio *Čedomir Mile Vorkapić*, a kuvar *Dušan Nikole Poštić*. Kuvalo se u kući *Stojana Baste*. Od naoružanja imali su nekoliko civilnih - lovačkih pušaka i nekoliko pištolja. Ovaj odred nije izveo ni jednu oružanu akciju, već se bio orijentisao samo na stražarsku službu - javljanje opasnosti od ustaša.

Zbog neaktivnosti prvo izabranih ljudi u partizanski odred, u decembru mjesecu došlo je do njegove reorganizacije 12. decembra 1941. U reorganizovani odred ušli su slijedeći drugovi: *Đuro Nikole Basta*, *Ilija Dmitra Bobić*, *Dušan Miloša Cvjetičanin*, *Ilija Ninka Dotlić*, *Dragan Đure Ivošević*, *Mile Stojana Jerković*, *Stevo Stojana Jerković*, *Pero Đure Nikolić*, *Dušan Nikole Poštić*, *Savo Petra Uzelac*, *Vasilj Petra Uzelac*, *Čedomir Mile Vorkapić*, *Ostoja Miloša Vučetić* i *Petar Miloša Vučetić*. Od prvobitnih 25 ostalo je 14 drugova. Za komandira odreda izabran je *Dragan Đure Ivošević*, a za političkog delegata *Đuro Nikole Đuđa Basta*. I ovaj odred vršio je samo stražarsku službu, održavao vezu sa Kordunaškim i Banijskim partizanskim odredom i obezbjeđivao prolaz kurira na relaciji Kordun - Banija. Zbog neaktivnosti prvog i reorganizovanog odreda, on nije ni registrovan kao partizanski odred, već je to bila grupa-aktiv za održavanje veze i obavještanje naroda u slučaju opasnosti od ustaša.

Istovremeno kada je formiran prvi partizanski odred, 17. novembra 1941. izabrani su i članovi - odbornici seoskog NOO i odbora AFŽ-a. U NOO su izabrani *Miloš Stojković*, predsjednik, *Jovan Drašković*, *Nikola Ivošević*, *Stevo Kotur* i *Lazo Vorkapić*. U odbor AFŽ-a izabrane su *Jeka Čelap*, *Smilja Obradović*, *Kata Rajšić*, predsjednica, *Dragica Uzelac* i *Ljubica Vilenica*. *Kata Rajšić* je bila predsjednica odbora AFŽ-a do avgusta 1942. godine, a zatim predsjednik seoskog NOO do januara 1943. godine, kada ostaje kao tajnik, a *Đuro Basta Đuđa* izabran je za predsjednika NOO na kojoj dužnosti ostaje do kraja rata. Od avgusta 1943. godine, kada je formirana organizacija narodne fronte, *Đuro Basta* bio je predsjednik i odbora NF, a *Kata Rajšić* tajnik.

Aktiv omladinske organizacije u sastavu *Savo Basta*, *Ljuban Cvjetičanin*, *Stoja Dotlić*, sekretar, *Branko Rajšić* i *Ljuba Rajšić*, djeluje od prve polovine 1942. godine do aprila 1943. godine, kada imenovani postaju članovi SKOJ-a. Do ovoga vremena bili su vezani za okružni komitet SKOJ-a za Baniju, a poslije 1943. godine za Kotarski komitet SKOJ-a Vrginmost.

Poslije strijeljanja prvih članova KPH, oktobra 1942. godine novi članovi postali su *Đuro Basta Đuđa* i *Bogdan Dotlić*, a partijski su bili povezani sa partijskom ćelijom sela Crni Potok, gdje je sekretar bio *Đuro Basta Đuđa*. Tek polovinom 1943. godine u Starom Selu formirana je partijska ćelija od *Đure Basta Đuđe*, *Bogdana Dotlića*, sekretara, *Stojana Dotlića*, *Ljube Rajšića* i *Ljubana Cvjetičanina*.

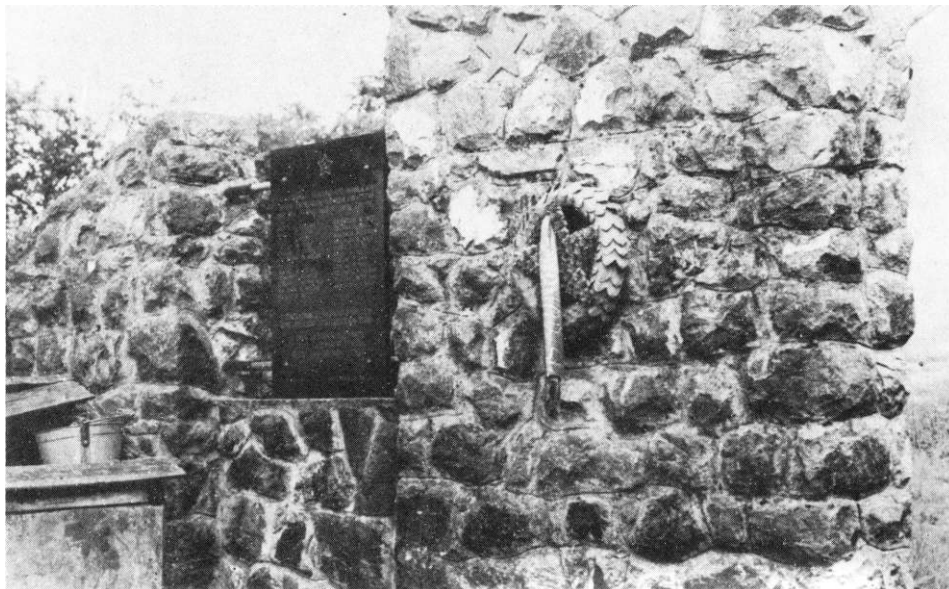
U toku 4-godišnje NOB Staro Selo dalo je 5 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, 33 poginula i umrla borca i 601 žrtvu fašističkog terora (490 ubijeni od neprijatelja, 98 umrlo od tifusa i 13 žrtve rata), ili ukupno 634 mrtva. Prvo paljenje sela us-

taše su izvršile 23. i 24. januara 1942, a drugo marta 1942. godine, tako da nijedna srpska kuća nije ostala, pa ni škola sagrađena za vrijeme Vojne krajine.

Broj žrtava fašističkog terora svakako bi bio veći da nije bilo saradnika među stanovnicima - komšijama hrvatske narodnosti. Tu se ističu *Evica Bukovač Matijević*, *Ivan* i *Ilija Vidović*, cestar i *Evica Andlar* koji su sa *Đurom Bastom* bili na vezi od 1941. godine i stalno obavještavali o ustaškim planovima. Od 1942. godine priključuju se *Matija Papić* i sin, *Slavko Baća* i *Marko Velić*, od 1943. godine i *Stana Matijević* (iako joj je suprug bio u ustašama) i *Pero Kramarić*. Pored informativne službe oni su radili i na prikupljanju potrebnog potrošnog materijala za NOV i NOO. Druga veza bio je *Luka Išek* iz Topuskog preko *Adama Miljevića* i *Ilje Čelapa*. U tako dobro organizovanoj vezi, *Đuro Basta*, nosilac »Partizanske spomenice 1941«, jedan od učesnika i organizatora NOB u Starom Selu, sjeća se jednog detalja od veze preko *Marka Velića* iz Starog Sela. U martu 1943. godine *Velić* je obavijestio za pokret jedne ustaške jedinice preko Staroga Sela za Katinovac radi pljačke. *Basta* je o tome obavijestio komandu Kordunaškog partizanskog odreda, koja je u susret ustašama uputila jednu partizansku jedinicu. Sačekavši ustaše na rubu šume u Debeloj Kosi, umjesto pljačke ustaše su odvezli što mrtvih, što ranjenih oko 60 svojih pripadnika, a da ni jedan partizan nije bio ranjen.

Sve do polovine 1943. godine bili su teški uslovi za iole organizovaniji rad. Za ustaše bila je to veza: Topusko - Velika Kladuša; Topusko - Vrnograč, a za nas veza Kordun - Banija; Banija - Kordun preko Kamenskog mosta, tako da su se na tome terenu stalno vodile borbe. Tek 22. jula 1943. godine, kada je 8. divizija oslobodila ova mjesta, počinje organizovaniji i aktivniji rad.

Po oslobođenju, narod Starog Sela spomenicima i spomen-pločama obilježio je mjesto gdje su njihovi mještani u toku rata mučeni i ubijani.

Spomenik palim borcima i ŽFT

TEKST NA SPOMENIKU: »U herojskoj narodnooslobodilačkoj borbi za slobodu, napredak i bratstvo od 1941 do 1945. godine dali su svoje živote 23 borca. U tom razdoblju poginulo je 507 ljudi, žena i djece kao žrtve fašističkog terora.«

Na izlazu iz Starog Sela prema Topuskom, u Dugačkoj Luci, gdje su ustaše 1941. godine poubijale oko 250 duša, podignut je spomenik sa natpisom:

»Znaj čovječe, pamti omladino, ovdje je izvršen stravičan zločin od 28. jula do 3. avgusta 1941. godine. Ovdje u pitomoj udolji iza spomenika ustaški zločinci usmrtiliše nožem, metkom, krampom i kundakom 256 stanovnika Starog Sela, Katinovca i Crnog Potoka. Mjesto zločina obilježilo je 1974. godine rijetko preživjeli i vječno ožalošćeni stanovnici Starog Sela«.

Na Bobića obali, nedaleko od Kamenskog mosta, prema Vrnograči, podignuta je spomen-ploča sa riječima:

»Usmrtiliše nas ustaše 28. i 29. jula 1941. godine. Prošećite stazama i pogledajte gdje smo mučeni, usmrćeni i pokopani nas 36«.

I u šumi Orlova podignuta je spomen-ploča:

»Na ovom mjestu na obližnjim proplancima i udoljama ustaški zločinci usmrtiliše 22. januara 1942. godine 64 stanovnika Starog Sela, žena, djece i staraca«.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **BASTA** Nikole **ĐURO ĐUĐA**, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOP stupio 1941. U toku NOB bio: kurir za vezu između Korduna i Banije, zatim sekretar organizacije KPJ za selo Crni Potok, Staro Selo, predsjednik NOO Staro Selo, član Kotarskog komiteta KPH Vrginmost i član reonskog obavještajnog centra.
2. **KLJAJIĆ** Laze **STEVO**, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1941. Borac u PO Perna i Pecka, a zatim u 8. brigadi 7. divizije. Rezervni stariji vodnik.
3. **RAJŠIĆ** Save **MARKO**, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1941. Borac u 7. diviziji i oficir-poručnik UDBE u Topuskom i Novskoj. Ranjen 1942. u Gorama kod Petrinje.
4. **STOJKOVIĆ** Mile **MILOŠ**, 1901, Srbin, zemljoradnik. U NOP stupio 1941. Do 1943. bio predsjednik NOO Staro Selo, a zatim član općinskog NOO Perna i Kotarskog NOO Vrginmost.
5. **UZELAC** Save **NIKOLA**, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1941. Bio desetar, vodnik voda, komandir čete, obavještajni oficir bataljona i ađutant bataljona u 2. proleterskoj brigadi 2. proleterske divizije.

POGINULI I UMRILI BORCI

1. **BASTA** Stojana **BOGDAN**, 1917, Srbin, radnik. U NOV stupio 1942. godine. Poginuo kao borac u jesen 1943. godine kog Šapca.
2. **BASTA** Petra **OSTOJA GAJO**, 1905, Srbin, zemljoradnik. Član KPJ od 1939. godine. Prije rata bio 105 dana u zatvoru u Karlovcu. Odveden od ustaša 22. 6. 1941. godine i ubijen u logoru Jadovno kod Gospića, zajedno sa *Jakšić Đ. Milanom*.

3. *BOBIĆ* Dmitra *ILIJA*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U PO Staro Selo stupio 17. 11. 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
4. *CVJETIČANIN* Nikole *JOVAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. godine u Srbiji u borbi protiv Nijemaca.
5. *ČUČKOVIĆ* Đure *MILAN*, 1907, Srbin, kovač. Za NOP počeo raditi 1941. godine. Zarobljen od četnika 18. 3. 1943. godine, i ubijen u selu Melina kod Banja Luke.
6. *ČELAP* Miladina *ĐURO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Član KPH. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
7. *ČELAP* Mile *ILIJA*, 1927, Srbin, zemljoradnik U NOV stupio 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 6. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
8. *ČELAP* Adama *MILE*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Član KPH. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
9. *ČELAP* Pavia *STEVO*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Prvi opalio pušku i ranio ustašu kao ustanik 27. 7. 1941. u Starom Selu. Uhvaćen i ubijen od ustaša 1. 8. 1941. godine u Topuskom.
10. *ČELAP* Petra *STEVO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 6. 1942. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije u selu Kuruzari - Banija.
11. *DOTLIĆ* Ninka *ILIJA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. U PO Staro Selo stupio 17. 11. 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO 14. 5. 1942. godine u Petrovoj gori.
12. *DOTLIĆ* Stevana *MARKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Član KPH. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
13. *DOTLIĆ* Mile *PETAR*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Član KPH. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
14. *DOTLIĆ* Jove *RADE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Član KPH. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
15. *DRAŠKOVIĆ* Nikole *JOVO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. U NOO izabran 17. 11. 1941. U NOV stupio 1. 6. 1942. Umro od tifusa kao borac Banijskog NOP odreda 7. 4. 1943. u Starom Selu.
16. *GRAČANIN* Petra *ILIJA*, 1911, Srbin, radnik u Šibeniku. U NOV stupio septembra 1943. godine. Poginuo kao borac Dalmatinske brigade 1944. godine u Dalmaciji.
17. *JAKŠIĆ* Đure *MILAN*, 1921, Srbin, radnik-štriker. Član KPJ od 1939. godine, bio u zatvoru prije rata 105 dana. Odveden od ustaša 22. 6. 1941. i ubijen u logoru Jadovno kod Gospića, zajedno sa *Gajom Basta*.
18. *JERKOVIĆ* Stojana *MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Staro Selo stupio 17. 11. 1941. Poginuo kao borac Banijskog PO 25. 3. 1943. kod Šašave - Banija.
19. *JERKOVIĆ* Stojana *NIKOLA*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1944. godine u Crnoj Gori.
20. *KALANJA* Rade *MILAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 17. 1. 1942. Poginuo kao borac 4. bataljona Banijskog PO, nepažnjom, od bombe 19. 6. 1942. u Starom Selu.
21. *KLJAJIĆ* Pane *MILE*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Pobjegao iz pokolja 3. 8. 1941. u glinskoj crkvi i stupio 20. 9. 1941. u Kozarački PO, poginuo kao borac 7. krajiške brigade 1943. godine u istočnoj Bosni.
22. *KRAMARIĆ* Martina *ANTE*, Hrvat, zemljoradnik. Kao domobran zarobljen 1944. godine kod Banja Luke. Otišao u partizane i poginuo kao borac 28. divizije februara 1944. godine kod Travnika.

3. **KVOČKA** Ostoje **LUKA**, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 5. 1942. Ranjen kao borac 3. brigade 7. divizije 2. 1. 1943. godine kod Krašića i podlegao ranama u Buzetov.
14. **MALBAŠA** Marka **LJUBAN**, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 7. 1. 1944. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije 1944. kod Majura - Banija.
15. **MALBAŠA** Marka **MOLE**, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 20. 5. 1942. Poginuo kao komandir čete 2. brigade 8. divizije novembra 1944. godine kod Cazina.
16. **RAJŠIĆ** Ilije **ĐURO**, 1907, Srbin, zemljoradnik. U PO Staro Selo stupio 17. 11. 1941. Uhvaćen i ubijen od ustaša 24. 1. 1942. kao obavještajac odreda u šumi Orlova.
- »7. **RAJŠIĆ** Milana **MILAN MILE**, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 16. 12. 1942. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije juna 1943. godine na Sutjesci.
- !8. **RAJŠIĆ** Miloša **MILE**, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV stupio 1943. godine. Poginuo kao borac 8. divizije 1944. godine u Velikoj Kapeli.
- »9. **UZELAC** Petra **SAVO**, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Staro Selo od 17. 11. 1941. Poginuo kao borac brigade 7. divizije juna 1943. godine na Sutjesci.
50. **UZELAC** Petra **VASILJ**, 1911, Srbin, zemljoradnik. Član KPJ od 1939. godine. U PO Staro Selo stupio 17. 11. 1941. Poginuo kao politički komesar 4. bataljona 1. brigade 7. divizije 17. 4. 1945. na Brekovići kod Ostrošca.
51. **VIGNJEVIĆ** Jove **MILE**, 1895, Srbin, zemljoradnik. Član KPH. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. godine u Dugačkoj Luci.
52. **VILENICA** Nikole **STOJAN**, 1926, Srbin, zemljoradnik, U NOV stupio 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije juna 1943. godine na Sutjesci.
53. **VUČETIĆ** Miloša **PETAR**, 1919, Srbin, konobar. U PO Staro Selo stupio 17. 11. 1941. Poginuo kao komandir čete 13. proleterske brigade 2. 1. 1943. kod Krašića.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

- . **AJDINOVIĆ** Ilije **LJUBAN**, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
- ! **AJDINOVIĆ** Ljubana **STOJA**, 1929, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
5. **BASTA** Ostoje **MARKO**, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. kod Bastina vrela - Staro Selo.
1. **BASTA** Petra **MILOŠ**, 1898, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao od ustaškog terora 1941. kod rodbine u Osijeku i ubijen od ustaša avgusta 1941. u Osijeku.
5. **BASTA** Stojana **STEVAN**, 1919, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. u Starom Selu - Bobića obala.
3. **BASTA** Dure **STOJAN**, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
7. **BOBIĆ** Rade **BOJA**, 1920, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
3. **BOBIĆ** Mile **JEKA**, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.

* Dugačka Luka, nalazi se na izlazu iz zaseoka Bijeljevina prema Topuskom.

9. *BOBIĆ* Ilije *MATIJA*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
10. *BOBIĆ* Matije *MILAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
11. *BOBIĆ* Matije *STOJAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
12. *BUSIĆ* Nikole *ALEKSA*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. u Starom Selu-Bobića obala.
13. *BUSIĆ* Nikole *BRANKO*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. u Starom Selu - Bobića obala.
14. *BUSIĆ* Petra *DRAGAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
15. *BUSIĆ* Ostoje *DRAGICA*, 1926, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 3. 1942. u Perini.
16. *BUSIĆ* Nikole *DUŠAN*, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. u Starom Selu - Bobića obala.
17. *BUSIĆ* Nikole *JELENA*, 1926, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
18. *BUSIĆ* Nikole *LJUBOMIR*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. u Starom Selu - Bobića obala.
19. *BUSIĆ* Petra *MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
20. *BUSIĆ* Nikole *MILAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. na Bobića obali-Staro Selo.
21. *BUSIĆ* Petra *MILKA*, 1924, Srkinja, zemljoradnica. Silovana sa još 7 djevojaka, a zatim ubijena od ustaša 28. 7. 1941. u Starom Selu - Bobića obala.
22. *BUSIĆ* Pere *MILKA*, 1927, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
23. *BUSIĆ* Petra *NIKOLA*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. u Starom Selu - Bobića obala.
24. *BUSIĆ* Paje *NIKOLA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7.10. 1941. u Dugačkoj Luci.
25. *BUSIĆ* Paje *OSTOJA*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 10. 1941. u Dugačkoj Luci.
26. *BUSIĆ* Nikole *PAJO*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
27. *BUSIĆ* Nikole *PETAR*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
28. *CVJETIČANIN* Ilije *ANKA*, 1898, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Dugačkoj Luci.

- I. CVJETIĆANIN Mile *BRANKO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
- J. CVJETIĆANIN Marka *DUŠAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
- I. CVJETIĆANIN Petra *DUŠAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
- CVJETIĆANIN Petra *DUŠAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1.8. 1941. u Dugačkoj Luci.
3. CVJETIĆANIN Mihajla *ĐURO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
1. CVJETIĆANIN Mile *EVICA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
5. CVJETIĆANIN Mirka *STANA*, 1932, Srpkinja, dijete. Ubijena od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
3. CVJETIĆANIN Mirka *EVICA*, 1940, Srpkinja, dijete. Ubijena od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
7. CVJETIĆANIN Mile *JOVAN*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
8. CVJETIĆANIN Mirka *JOVO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
9. CVJETIĆANIN Marka *LJUBAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 5. 3. 1942. u Starom Selu.
0. CVJETIĆANIN Ilije *LJUBICA*, 1903, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 5. 1942. u Katinovcu.
1. CVJETIĆANIN Mirka *LJUBICA*, 1934, Srpkinja, dijete. Ubijena od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
- CVJETIĆANIN Steve *DUŠAN*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 15. 4. 1942. u Petrovoj gori.
- i. CVJETIĆANIN Đure *MARA*, 1918, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
1. CVJETIĆANIN Nikole *MARICA*, 1896, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
5. CVJETIĆANIN Nikole *MARKO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
6. CVJETIĆANIN Rade *MIĆO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
7. CVJETIĆANIN Mile *MIĆO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
8. CVJETIĆANIN Miče *MILAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.

49. CVJETIĆANIN Mile MILAN, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
50. CVJETIĆANIN Dušana MILAN, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
51. CVJETIĆANIN Mile MILAN, 1925, Srbin, radnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
52. CVJETIĆANIN Jovana MILAN, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 5. 3. 1942. u Starom Selu.
53. CVJETIĆANIN Mihajla MILE, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
54. CVJETIĆANIN Bude MILE, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
55. CVJETIĆANIN Rade MILE, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
56. CVJETIĆANIN Marka MILKA, 1890, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
57. CVJETIĆANIN Stojana MILKA, 1902, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 22. 2. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
58. CVJETIĆANIN MILKA, 1921, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
59. CVJETIĆANIN Miče MILKA, 1940, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
60. CVJETIĆANIN Bude MIRKO, 1901, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. i ubijen u logoru za ratne zarobljenike u Njemačkoj.
61. CVJETIĆANIN Branka NIKOLA, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1.8. 1941. u Dugačkoj Luci.
62. CVJETIĆANIN Mile PAJO, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
63. CVJETIĆANIN Đure PAVAO, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
64. CVJETIĆANIN Paje PAVAO, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
65. CVJETIĆANIN Nine PETAR, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
66. CVJETIĆANIN Jovana PETAR, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
67. CVJETIĆANIN Miloša PETAR, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
68. CVJETIĆANIN Mile PETAR, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

CVJETIČANIN Nikole RADE, 1916, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

CVJETIČANIN Đure SVETISLAV, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

CVJETIČANIN Marka SMILJA, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.

CVJETIČANIN Rade STEVAN, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

CVJETIČANIN Mile STEVO, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

CVJETIČANIN Mile STEVO, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.

CVJETIČANIN Miče STEVO, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Dugačkoj Luci.

ČELAP Matije ANKA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 22. 1. 1941. u šumi Orlova.

ČELAP Janka ANKA, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.

ČELAP Mile ANKA, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.

ČELAP Dragana ANKA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 4. 1942. u Katinovcu.

ČELAP Ostoje BOGDAN, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

ČELAP Mile DANICA, 1939, Srпкиnja, dijete/Zaklana od ustaša 24. 1. 1942. u šumi Orlova.

ČELAP Ostoje DANICA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.

ČELAP Stojana DRAGAN, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

ČELAP Steve DRAGAN, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 4. 1942. u Katinovcu.

ČELAP Milana DUŠAN, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

ČELAP Petra DUŠAN, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

ČELAP Sime DUŠAN, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 1. 1941. u šumi Orlova.

ČELAP Đure DUŠAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

89. *ĆELAP* Nikole *DUŠAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
90. *ĆELAP* Stanka *DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
91. *ĆELAP* Jovana *ĐURO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
92. *ĆELAP* Mojsija *ĐURO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
93. *ĆELAP* Rade *ĐURO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
94. *ĆELAP* Milana *ĐURO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
95. *ĆELAP* Paje *ĐURO*, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
96. *ĆELAP* Stojana *EVICA*, 1923, Srpkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
97. *ĆELAP* Janka *EVICA*, 1931, Srpkinja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
98. *ĆELAP* Mile *EVICA*, 1939, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
99. *ĆELAP* Miloša *GAJO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
100. *ĆELAP* Sime *GAJO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Odveden 23. 6. 1941. i ubijen od ustaša u Dugačkoj Luci.
101. *ĆELAP* Dušana *GOJKO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
102. *ĆELAP* Stojana *ILIJA*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
103. *ĆELAP* Rade *JANKO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
104. *ĆELAP* Đure *JEKA*, 1910, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
105. *ĆELAP* Janka *JEKA*, 1933, Srpkinja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
106. *ĆELAP* Milana *JEKA*, 1939, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
107. *ĆELAP* Mile *JULIKA*, 1883, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
108. *ĆELAP* Mile *LJUBAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
109. *ĆELAP* Petra *LJUBAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

10. *ČELAP LJUBAN*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u šumi Orlova.
- U. *ČELAP* Sime *LJUBICA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
12. *ČELAP* Petra *LJUBICA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu,
13. *ČELAP* Stojana *LJUBICA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1941. u Katinovcu.
14. *ČELAP* Petra *LJUBICA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
15. *ČELAP* Milana *LJUBICA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
116. *ČELAP* Nikole *LJUBICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
117. *ČELAP* Avràma *MARA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Topuskom.
118. *ČELAP* Stojana *MARA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
119. *ČELAP* Petra *MARA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
120. *ČELAP* Đure *MARA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
121. *ČELAP* Milana *MARA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
122. *ČELAP* Đure *MILAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
123. *ČELAP* Đure *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
124. *ČELAP* Gaje *MILAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
125. *ČELAP* Jove *MILAN*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
126. *ČELAP* Mile *MILAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
127. *ČELAP* Sime *MILAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
128. *ČELAP* Stojana *MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941, u Dugačkoj Luci.
129. *ČELAP* Đure *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
130. *ČELAP* Milana *MILE*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.

131. *ĆELAP* Mojsije *MILE*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
132. *ĆELAP* Ostoje *MILE*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
133. *ĆELAP* Save *MILE*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
134. *ĆELAP* Sime *MILE*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
135. *ĆELAP* Ilije *MILICA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
136. *ĆELAP* Bude *MILKA*, 1879, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
137. *ĆELAP* Dragana *MILKA*, 1942, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
138. *ĆELAP* Miče *MILKA*, 1916, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
139. *ĆELAP* Milana *MILKA*, 1933, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
140. *ĆELAP* Mile *MILKA*, 1932, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
141. *ĆELAP* Steve *MILKA*, 1928, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
142. *ĆELAP* Nikole *MILOŠ*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
143. *ĆELAP* Save *MILOŠ*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
144. *ĆELAP* Jovana *NIKOLA*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 23. 6. 1941. u Starom Selu.
145. *ĆELAP* Sime *NIKOLA*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
146. *ĆELAP* Sime *NIKOLA*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
147. *ĆELAP* Mile *OSTOJA*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
148. *ĆELAP* Nikole *PAVAO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
149. *ĆELAP* Đure *PETAR*, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
150. *ĆELAP* Jovana *PETAR*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

- >1. *ĆELAP* Matije *PETAR*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
52. *ĆELAP* Sime *PETAR*, 1821, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Vrnograču.
53. *ĆELAP* Janka *RADE*, 1937, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
54. *ĆELAP* Milana *RADE*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
55. *ĆELAP* Milana *SAVO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
56. *ĆELAP* Mile *SAVO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
57. *ĆELAP* Miloša *SAVO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
58. *ĆELAP* Ostoje *SAVO*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
59. *ĆELAP* Milana *SIMO*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
60. *ĆELAP* Nikole *SIMO*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 1. 1941. u šumi Orlova.
61. *ĆELAP* Dragana *STANA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
62. *ĆELAP* Ostoje *STANA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
63. *ĆELAP* Adama *STEVO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
64. *ĆELAP* Mile *STEVO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
65. *ĆELAP* Nikole *STOJA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
66. *ĆELAP* Sime *STOJA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
67. *ĆELAP* Stanka *STOJA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
68. *ĆELAP* Stojana *STOJA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
69. *ĆELAP* Adama *STOJAN*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
70. *ĆELAP* Mile *STOJAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
71. *ĆELAP* Mile *VASILJ*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

172. ČELAP Dušana ŽIVKO, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
173. ČUČKOVIĆ Petra LUKA, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
174. ČUČKOVIĆ Petra MIHAJLO, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
175. ČUČKOVIĆ Mihajla MILAN, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
176. ČUČKOVIĆ Petra MILORAD, 1926, Srbin, zemljoradnik. Odveden 14. 5. 1942. i ubijen od ustaša u logoru Stara Gradiška.
177. ČUČKOVIĆ Petra ĐURO, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 11. 5. 1942. u Petrovoj gori.
178. ČUČKOVIĆ Petra MILORAD, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
179. ČUČKOVIĆ Đure PETAR, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 7. 1941. u Starom Selu.
180. ČUČKOVIĆ Milana PETAR, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1941. u Petrovoj gori.
181. DOTLIĆ Ninka ANKA, 1923, Srkinja, zemljoradnica. Izbodena nožem od ustaše 1.4. 1942. podlegla ranama 15. 4. 1942. u Starom Selu.
182. DOTLIĆ Milana JEKA, 1941, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
183. DOTLIĆ Rade JOVO, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
184. DOTLIĆ Rade LJUBAN, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
185. DOTLIĆ Rade MARA, 1890, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
186. DOTLIĆ Ninka MATIJA, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
187. DOTLIĆ Jove MILAN, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
188. DOTLIĆ Petra MILAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
189. DOTLIĆ Stanka MILAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
190. DOTLIĆ Ninka MILE, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
191. DOTLIĆ Ninka MILKA, 1920, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
192. DOTLIĆ Rade MILOŠ, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

13. **DOTLIĆ** Bogdana **MIRKO**, 1941, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
34. **DOTLIĆ** Stanka **MIŠO**, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
35. **DOTLIĆ** Stanka **NINA**, 1870, Srbin, željezničar u penziji. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
96. **DOTLIĆ** Rade **NINKO**, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
37. **DOTLIĆ** Milana **PETAR**, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
98. **DOTLIĆ** Milana **RADE**, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
99. **DOTLIĆ** **STANICA**, 1880, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
00. **DOTLIĆ** **Steve STANKO**, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
01. **DOTLIĆ** Rade **STEVAN**, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
02. **DOTLIĆ** Miloša **VASILIJA**, 1889, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
03. **DRAŠKOVIĆ MIKA**, 1893, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
- (04. **GRAČANIN** Ilije **JEKA**, 1893, Srkinja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
- (05. **GRAČANIN** Jovana **JEKA**, 1934, Srkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
06. **GRAČANIN** Petra **JOVAN**, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
07. **GRAČANIN** Jovana **LJUBAN**, 1930, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
- (08. **GRAČANIN** Jovana **LJUBICA**, 1934, Srkinja, dijete. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
- >09. **GRAČANIN** Stevana **MILAN**, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
210. **GRAČANIN** Jovana **MIRKO**, 1937, Srbin, dijete. Živ spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
- >11. **GRAČANIN** Đure **PETAR**, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
212. **GRAČANIN** Jovana **PETAR**, 1935, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
213. **GRAČANIN** Đure **STEVAN**, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.

214. *GRAČANIN* Stevana *STOJAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
215. *IVOŠEVIĆ* Jovana *ANDELIJA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
216. *IVOŠEVIĆ* Ninka *ANKA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
217. *IVOŠEVIĆ* Nikole *DANICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
218. *IVOŠEVIĆ* Nikole *DANICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
219. *IVOŠEVIĆ* Petra *DANICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
220. *IVOŠEVIĆ* Petra *DRAGAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Živ spaljen od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
221. *IVOŠEVIĆ* Đurđa *DRAGICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Silovana, a zatim ubijena od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
222. *IVOŠEVIĆ* Ninka *DRAGICA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
223. *IVOŠEVIĆ* Petra *DRAGICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
224. *IVOŠEVIĆ* Nikole *ĐURO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
225. *IVOŠEVIĆ* Sime *ĐURO ĐURAĐ*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Prisiljen od ustaša da im goni opljačkanu stoku i ubijen 21. 3. 1942. u Velikoj Kladaši.
226. *IVOŠEVIĆ* Đure *JULIKA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
227. *IVOŠEVIĆ* Đure *LJUBAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
228. *IVOŠEVIĆ* Petra *LJUBAN*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Starom Selu.
229. *IVOŠEVIĆ* Bude *LJUBICA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
230. *IVOŠEVIĆ* Đurđa *LJUBICA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Silovana, a zatim ubijena od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
231. *IVOŠEVIĆ* Ninka *LJUBICA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Starom Selu.
232. *IVOŠEVIĆ* Petra *LJUBICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Zaklana od ustaša 10. 4. 1942. u Starom Selu.
233. *IVOŠEVIĆ* Stevana *LJUBICA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 9. 3. 1942. u selu Poljana.
234. *IVOŠEVIĆ* Petra *MILAN*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.

235. IVOŠEVIĆ Nikole MILKA, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
236. IVOŠEVIĆ Ninka MILKA, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
237. IVOŠEVIĆ Oure NIKOLA, 1905, Srbin, zemljoradnik. U bjezanju za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive uhvaćen od četnika marta 1943. u Bosni, predan Nijemcima i strijeljan u logoru Banjica - Beograd.
238. IVOŠEVIĆ Vuje PETAR, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
239. IVOŠEVIĆ Nikole SAVA, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
240. IVOŠEVIĆ Jovana SIMICA, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
241. IVOŠEVIĆ Nikole STANA, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Starom Selu.
242. IVOŠEVIĆ Nikole STANA, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena iz njemačkog aviona 18. 3. 1944. kod Topuskog.
243. IVOŠEVIĆ Ninka STANA, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
244. IVOŠEVIĆ Nikole STANICA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u Starom Selu.
245. KALANJA Đure DAMJAN, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. kod Vrnograča - Police.
246. KALANJA Milana PETAR, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. kod Vrnograča - Police.
247. KALANJA Milana RADE, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. kod Vrnograča - Police.
248. KLJAJIĆ Nikole BOGDAN, 1927, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
249. KLJAJIĆ Laze DRAGAN, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
250. KLJAJIĆ Pane ĐURO, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
251. KLJAJIĆ Nikole ILIJA, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
252. KLJAJIĆ Pane LAZO, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
253. KLJAJIĆ Nikole LJUBAN, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića Obali - Staro Selo.
254. KLJAJIĆ Nikole MILICA, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Silovana, zatim strijeljana od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.

255. *KLJAJIĆ* Pane *NIKOLA*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
256. *KLJAJIĆ* Nikole *ŠTAKA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Silovana, a zatim ubijena od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
257. *KLJAJIĆ* Sime *STOJA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
258. *KLJAJIĆ* Stevana *STOJA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
259. *KOTUR* Ninka *DUŠAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
260. *KOTUR* Petra *LJUBA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 24. 1. 1942. u Starom Selu.
261. *KOTUR* Petra *JOVAN*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
262. *KOTUR* Petra *KATA*, 1941, Srпкиnja, dijete, Ubijena od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
263. *KOTUR* Ilije *MARIJA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.3.1942. u Starom Selu.
264. *KOTUR* Dure *NINKO*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
265. *KOTUR* Đure *MILE*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
266. *KOTUR* Bude *MILKA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 2. 1943. u Bužimu.
267. *KOTUR* Đure *MILOŠ*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
268. *KOTUR* Pavia *MIRKO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Starom Selu.
269. *KOTUR* Laze *NIKOLA*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
270. *KOTUR* Miloša *NINKO*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
271. *KOTUR* Jovana *PETAR*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
272. *KOTUR* Jovana *STEVO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
273. *KOTUR* Stevana *STOJA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica/Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Starom Selu.
274. *KOTUR* Pavia *STOJAN*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 9. 4. 1942. u Starom Selu.

275. *KOTUR* Maksima *TOMANA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i bačena u bunar od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
276. *KVOČKA* Luke *MILAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
277. *KVOČKA* Luke *OSTOJA*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
278. *KVOČKA* Stojana *PAVAO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1.8. 1941. u Dugačkoj Luci. U kamionu uspio zadaviti rukama dvojicu ustaša.
279. *KVOČKA* *STOJA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 21.3. 1942. u Starom Selu.
280. *KVOČKA* Pavia *STOJAN*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 3. 1942. u Dugačkoj Luci.
281. *MADŽARAC* Laze *DAMJAN*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
282. *MADŽARAC* Damjana *DUŠAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
283. *MADŽARAC* Luke *DUŠAN*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
284. *MADŽARAC* Mile *MILAN*, 1923, Srbin, radnik u Borovu. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
285. *MADŽARAC* Damjana *MILE*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
286. *MADŽARAC* Mile *RADE*, 1921, Srbin, radio u Borovu. Ubijen od ustaša krajem 1941. u Borovu.
287. *MALBAŠA* Ljubana *DRAGA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Živa spaljena od ustaša 21. 3. 1942. u Starom Selu.
- >88. *MANDIĆ* Tadora *MILE*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
- >89. *MANDIĆ* Miie *MILOŠ*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. i ubijen od Nijemaca u Beogradu.
- >90. *MANDIĆ* Mile *STOJAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
291. *MIŠČEVIĆ* Stanka *DORDE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
292. *MIŠČEVIĆ* Luke *STANKO*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
293. *MIŠČEVIĆ* Đure *STEVAN*, 1881, Srbin, financ u penziji. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Topuskom.
294. *NOVAKOVIĆ* Nikole *NIKOLA*, 1908, Srbin, lugar. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.

295. *OBRADOVIĆ* Steve *DUŠAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
296. *OBRADOVIĆ* Mile *EVICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od Nijemaca marta 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
297. *OBRADOVIĆ* Pane *EVICA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
298. *OBRADOVIĆ* Đure *MARIJA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 21. 3. 1942. u vlastitoj kući zajedno sa kćerkom *Milkom*.
299. *OBRADOVIĆ* Jovana *MARICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 9. 3. 1942. u Starom Selu.
300. *OBRADOVIĆ* Mile *MATIJA*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
301. *OBRADOVIĆ* Nikole *MILE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Kada je išao zakopavati poubijane, ubijen od ustaša 29. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
302. *OBRADOVIĆ* Milana *MILKA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradica. Zaklana od ustaša zajedno sa majkom *Marijom* 21. 3. 1942. u vlastitoj kući.
303. *OBRADOVIĆ* Matije *NIKOLA*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
304. *OBRADOVIĆ* Mile *NIKOLA*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
305. *OBRADOVIĆ* Dmitra *PETAR*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
306. *OBRADOVIĆ* Stanka *PETAR*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
307. *OBRADOVIĆ* Mile *STANKO*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Umro od ustaških batina 7. 6. 1942. u Obijaju.
308. *OBRADOVIĆ* Dmitra *STEVAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
309. *OBRADOVIĆ* Dušana *STEVAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
310. *OBRADOVIĆ* Milana *STEVAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
311. *POŠTIĆ* Maksima *NIKOLA*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
312. *RAJŠIĆ* Ilije *ADAM*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
313. *RAJŠIĆ* Stevana *ADAM*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
314. *RAJŠIĆ* Nikole *ANA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
315. *RAJŠIĆ* Milana *ANKA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.

16. *RAJŠIĆ* Ljubana *BOGDAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21. 1. 1943. kod Vrginmosta.
- S17. *RAJŠIĆ* Adama *BRANKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 1. 1942. u Dugačkoj Luci.
- i 18. *RAJŠIĆ* Milana *BRANKO*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
- i 19. *RAJŠIĆ* Marka *DANICA*, 1918, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
520. *RAJŠIĆ* Petra *DANICA*, 1912, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 5. 1942. u Petrovoj gori.
521. *RAJŠIĆ* Petra *DANICA*, 1934, Srkinja, dijete. Uhvaćena od ustaša za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive, la povratku iz Bosne 24. 2. 1943. kod Sertić Poljane i ubijena u zatvoru u Ogulinu.
522. *RAJŠIĆ* Stevana *DRAGAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
523. *RAJŠIĆ* Stojana *DRAGAN*, 1919, Srbin, bio na radu u Vinkovcima. Odveden 1942. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
524. *RAJŠIĆ* Save *DRAGICA*, 1934, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
525. *RAJŠIĆ* Dure *DUŠAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
526. *RAJŠIĆ* Luke *DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
527. *RAJŠIĆ* Petra *DUŠAN*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
528. *RAJŠIĆ* Dušana *ĐORĐE*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
- :29. *RAJŠIĆ* Adama *ĐURO*, 1926, Srbin, đak gimnazije. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
- :30. *RAJŠIĆ* Ilije *ĐURO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
531. *RAJŠIĆ* Steve *EVICA*, 1908, Srkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u Starom Selu.
332. *RAJŠIĆ* Đure *ILIJA*, 1868, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
333. *RAJŠIĆ* Janka *ILIJA*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
334. *RAJŠIĆ* Jove *ILIJA*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
335. *RAJŠIĆ* Milana *ILIJA*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.

336. *RAJŠIĆ* Burđa *JELICA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u Starom Selu.
337. *RAJŠIĆ* Dušana *JOVAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
338. *RAJŠIĆ* Mile *JOVAN*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
339. *RAJŠIĆ* Petra *JOVAN*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
340. *RAJŠIĆ* Petra *JOVAN*, 1891, Srbin, kovač. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
341. *RAJŠIĆ* Mojsije *JULA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 24. 1. 1942. u vlastitoj kući.
342. *RAJŠIĆ* Dure *KATA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
343. *RAJŠIĆ* Ninka *LUKA*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
344. *RAJŠIĆ* Jovana *LJUBAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
345. *RAJŠIĆ* Jove *LJUBICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
346. *RAJŠIĆ* Petra *LJUBICA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Promrzla joj noga u bjekstvu januara 1943. Liječena u partizanskoj bolnici Petrova gora, gdje je ubijena od ustaša 31. 3. 1943.
347. *RAJŠIĆ* Petra *MIĆO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
348. *RAJŠIĆ* Stevana *MIĆO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
349. *RAJŠIĆ* Mihajla *MILA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 12. 9. 1943. u Starom Selu, kada je pošla orati za pšenicu.
350. *RAJŠIĆ* Adama *MILAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 1. 1942. u Dugačkoj Luci.
351. *RAJŠIĆ* Jovana *MILAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
352. *RAJŠIĆ* Ljubana *MILAN*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Starom Selu.
353. *RAJŠIĆ* Mile *MILAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
354. *RAJŠIĆ* Petra *MILAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
355. *RAJŠIĆ* Stevana *MILAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.

356. *RAJŠIĆ* Jove *MILE*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
357. *RAJŠIĆ* Ninka *MILE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
358. *RAJŠIĆ* Stojana *MILE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
359. *RAJŠIĆ* Stojana *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
360. *RAJŠIĆ* Janka *MILOŠ*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
361. *RAJŠIĆ* Marka *NIKOLA*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
362. *RAJŠIĆ* Petra *NINKO*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
363. *RAJŠIĆ* Stojana *NINKO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
364. *RAJŠIĆ* Jove *OSTOJA*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
365. *RAJŠIĆ* Pane *PAVA*, 1874, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
366. *RAJŠIĆ* Nikole *PETAR*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Starom Selu.
367. *RAJŠIĆ* Jovana *PETAR*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
- >68. *RAJŠIĆ* Steve *ADAM*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
69. *RAJŠIĆ* Stojana *PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
70. *RAJŠIĆ* Stanka *RADE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
71. *RAJŠIĆ* Milana *RANKO*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
72. *RAJŠIĆ* Ninka *SAVA*, 1905, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
173. *RAJŠIĆ* Đurđa *ŠIČKOVIĆ*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen i spaljen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
74. *RAJŠIĆ* Vida *STANICA*, 1889, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
75. *RAJŠIĆ* Marka *STANKO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.

376. *RAJŠIĆ* Petra *STANKO*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
377. *RAJŠIĆ* Marka *STEVAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
378. *RAJŠIĆ* Milana *STEVAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
379. *RAJŠIĆ* Nikole *STEVAN*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
380. *RAJŠIĆ* Ninka *STEVAN*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
381. *RAJŠIĆ* Stojana *STEVAN*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
382. *RAJŠIĆ* Stojana *STEVAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
383. *RAJŠIĆ* Marka *STOJA*, 1876, Srpkinja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 23. 3. 1942. u Starom Selu.
384. *RAJŠIĆ* Save *STOJA*, 1941, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
385. *RAJŠIĆ* Petra *STOJAN*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
386. *RAJŠIĆ* Dure *STOJAN*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
387. *RAJŠIĆ* Mile *STOJAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
388. *RAJŠIĆ* Steve *STOJAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
389. *RAJŠIĆ* Ilije *VASILIJA*, 1890, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u Starom Selu.
390. *RAJŠIĆ* Stanka *VLADIMIR*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
391. *RAJŠIĆ* Miloša *ZORKA*, 1938, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša u Bosni za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
392. *STOJKOVIĆ* Milana *DRAGICA*, 1924, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 16. 2. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
393. *STOJKOVIĆ* Stojana *MILAN*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
394. *STOJKOVIĆ* *MILKA*, 1904, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
395. *ŠAŠA* Marka *DANICA*, 1930, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
396. *ŠAŠA* Mile *DUŠAN*, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.

7. ŠAŠA Mile *EVICA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
8. ŠAŠA Jovana *ILINKA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
9. ŠAŠA/4 Marka *KATA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
0. ŠAŠA Mile *MARA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
1. ŠAŠA Petra *MARIJA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 1. 1942. u šumi Orlova.
2. ŠAŠA Petra *MARKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
13. ŠAŠA Ilije *MIĆO*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
14. ŠAŠA Miče *MILAN*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
15. ŠAŠA Petra *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
16. ŠAŠA Stevana *MILKA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
17. ŠAŠA Miče *NIKOLA*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
18. ŠAŠA Miloša *NIKOLA*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
19. ŠAŠA Nikole *OSTOJA*, 1927, Srbin, zemljoradnik, ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
10. ŠAŠA Nikole *RADE*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
11. ŠAŠA Nikole *STEVAN*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
12. ŠAŠA Petra *STOJA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
13. *UZELAC* Mile *MILAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
14. *UZELAC* Steve *MILAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
15. *UZELAC* Steve *MILE*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
16. *UZELAC* Petra *MILICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od Nijemaca 16. 3. 1943. kod Drvara.
17. *UZELAC* Save *MIRKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.

418. *UZELAC* Ilije *NINKO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
419. *UZELAC* Đure *PAJO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 16. 3. 1943. kod Drvara za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.
420. *UZELAC* Vase *PETAR*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Kanica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
421. *UZELAC* Marka *STANKO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
422. *UZELAC* Save *STEVAN*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
423. *VIGNJEVIĆ* Mile *ADAM*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
424. *VIGNJEVIĆ* Nikole *ADAM*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
425. *VIGNJEVIĆ* Petra *DANICA*, 1939, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 2. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
426. *VIGNJEVIĆ* Marka *DUŠAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
427. *VIGNJEVIĆ* Pavia *ĐURO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
428. *VIGNJEVIĆ* Pavia *MARKO*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
429. *VIGNJEVIĆ* Pavia *MILAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci,
430. *VIGNJEVIĆ* Nikole *MILE*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
431. *VIGNJEVIĆ* Nikole *MILOVAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
432. *VIGNJEVIĆ* Pavia *NIKOLA*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
433. *VIGNJEVIĆ* Nikole *PERO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
434. *VIGNJEVIĆ* Marka *RADE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
435. *VIGNJEVIĆ* Marka *STEVO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
436. *VILENICA* Steve *ĐURO*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
437. *VILENICA* Đure *EVICA*, 1936, Srkinja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.

- '38. *VILENICA* Laze *EVICA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
439. *VILENICA* Paje *EVICA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u Starom Selu.
440. *VILENICA* Petra *EVICA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
441. *VILENICA* Paje *JEKA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
442. *VILENICA* Petra *JOVO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
443. *VILENICA* Jove *LJUBICA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
444. *VILENICA* Paje *LJUBICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
445. *VILENICA* Ilije *MARA*, 1866, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
446. *VILENICA* Milana *MARTA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Na povratku iz Bosne za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive, uhvaćena od ustaša 24. 2. 1943. kod Sertić Poljane i ubijena u zatvoru u Ogulinu.
447. *VILENICA* Matije *MIĆO*, 1895, Srbin, kovač. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
448. *VILENICA* Janka *MILAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
449. *VILENICA* Petra *MILAN*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
450. *VILENICA* Sime *MIOLJKA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
451. *VILENICA* Janka *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
452. *VILENICA* Ninka *MILE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
453. *VILENICA* Steve *MILE*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
454. *VILENICA* Petra *MILOŠ*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
455. *VILENICA* Jove *MILKA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
456. *VILENICA* Mile *MILKA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
457. *VILENICA* Paje *MILKA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.

458. *VILENICA* Sime *MILKA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u Starom Selu.
459. *VILENICA* Nikole *MIRKO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
460. *VILENICA* Miloša *NIKOLA*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1.8. 1941. u Dugačkoj Luci.
461. *VILENICA* Petra *NIKOLA*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
462. *VILENICA* Matije *NINKO*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7, 1941. u Dugačkoj Luci.
463. *VILENICA* Paje *OSTOJA*, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
464. *VILENICA* Nikole *PERO*, 1917, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
465. *VILENICA* Petra *PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
466. *VILENICA* Bože *RUŽICA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 3. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
467. *VILENICA* Milana *SAVA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
468. *VILENICA* Miloša *SAVO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
469. *VILENICA* Matije *SIMO*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
470. *VILENICA* Petra *STEVO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
471. *VILENICA* Petra *STOJAN*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
472. *VILENICA* Paje *ANKA*, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 29. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
473. *VILENICA* Nikole *DRAGAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
474. *VILENICA* Milana *DRAGICA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.8. 1941. u Dugačkoj Luci.
475. *VILENICA* Milana *DRAGICA*, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.8. 1941. u Dugačkoj Luci.
476. *VILENICA* Sime *DRAGICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 14. 4. 1942. u Petrovoj gori.
477. *VILENICA* Stojana *ĐURO*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1.8. 1941. u Dugačkoj Luci.

478. *VILENICA* Jove*DUŠAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
479. *VILENICA* Ilije *JOVAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
480. *VILENICA* Ilije *LJUBICA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
481. *VILENICA* Sime *MARICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u Dugačkoj Luci.
482. *VORKAPIĆ* Miloša *MILA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradica. Ubijena i spaljena od ustaša 9. 4. 1942. u Starom Selu.
483. *VUČETIĆ* Stevana *EVICA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Silovana, a zatim ubijena od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
484. *VUČETIĆ* Pavia *JOVAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo, kada je zakopavao mrtve.
485. *VUČETIĆ* Jovana *MILAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
486. *VUČETIĆ* Miladina *MILKA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1. 8. 1941. u Starom Selu.
487. *VUČETIĆ* Mile *MILKA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
488. *VUČETIĆ* Miloša *PAVAO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
489. *VUČETIĆ* Mile *PAVAO*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
490. *VUČETIĆ* Stevana *PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Dugačkoj Luci.
491. *VUČETIĆ* Stevana *STANICA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
492. *VUČETIĆ* Petra *STEVO*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.
493. *VUČETIĆ* Vuje *STOJA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 7. 1941. na Bobića obali - Staro Selo.

b) *Umrli od tifusa*

1. *AJDINOVIĆ* Ljubana *MILE*, 1934, Srbin, dijete; umro 20. 4. 1943. u Obijaju.
2. *BASTA* Jovana *KATA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 17. 4. 1943. u Peckoj.
3. *BASTA* Đurđa *MIOLJKA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 28. 4. 1943. u Crnom Potoku.
4. *BASTA* Ninka *STANA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 7. 4. 1943. u Obijaju.
5. *BOBIĆ* Marka *MILKA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 2. 4. 1943. u Glinici.
6. *BOBIĆ* Ilije *MIRKO*, 1940, Srbin, dijete; umro u bjekstvu 7. 4. 1943. u Katinovcu.

7. *BOBIĆ* Petra *VASILJA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 11. 4. 1943. u Starom Selu.
8. *BUSIĆ* Nikole *MARICA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 3. 4. 1943. u Starom Selu.
9. *CVJETIĆANIN* Nikole *ANKA*, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 28. 2. 1943. kod Drvara.
10. *CVJETIĆANIN* Miće *BORISLAV*, 1931, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 11. 4. 1943. u Starom Selu.
11. *CVJETIĆANIN* Petra *MILICA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Starom Selu.
12. *CVJETIĆANIN* Pavia *JEKA*, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 28. 3. 1943. u Obijaju.
13. *CVJETIĆANIN* Mirka *KATA*, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla u bjekstvu 9. 3. 1943. kod Drvara.
14. *CVJETIĆANIN* Matije *LJUBA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 5. 4. 1943. u M. Vrhovini.
15. *CVJETIĆANIN* Mile *LJUBICA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 21. 4. 1943. u Crnom Potoku.
16. *CVJETIĆANIN* Marka *LJUBICA*, 1939, Srпкиnja, dijete; umrla u bjekstvu 3. 3. 1943. kod Drvara.
17. *CVJETIĆANIN* Miće *NIKOLA*, 1940, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 9. 4. 1943. u Starom Selu.
18. *CVJETIĆANIN* Petra *SAVA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 10. 4. 1943. u Selištu kod Gline.
19. *CVJETIĆANIN* Mirka *STANA*, 1934, Srпкиnja, dijete; umrla u bjekstvu 26. 2. 1943. kod Drvara.
20. *ČELAP* Milana *DUŠAN*, 1940, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 2. 4. 1943. u Starom Selu.
21. *ČELAP* Dmitra *JOKA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
22. *ČELAP* *JOKA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 4. 1943. u Crnom Potoku.
23. *ČELAP* *MARICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
24. *ČELAP* Stavana *MILE*, 1941, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 10. 4. 1943. u Starom Selu.
25. *ČELAP* Dušana *MILKA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla nakon povratka iz bjekstva 7. 4. 1943. u Starom Selu.
26. *ČELAP* Rade *SAVA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 12. 4. 1943. u Starom Selu.
27. *ČELAP* Ilije *STOJA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 11. 4. 1943. kod Livna.
28. *ČUČKOVIĆ* Save *SAVA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 3. 1943. u bjekstvu u Melinama kod Banja Luke.
29. *DOTLIĆ* Marka *BOGDAN*, 1936, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 19. 4. 1943. u Starom Selu.
30. *DOTLIĆ* Milana *BOGDAN*, 1941, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 6. 4. 1943. u Starom Selu.
31. *DOTLIĆ* Dure *MILA*, 1917, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 4. 1943. u Obijaju.
32. *DOTLIĆ* Marka *SMILJA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla nakon povratka iz bjekstva 5. 4. 1943. u Starom Selu.

3. DRASKOVIĆ Stojana MARA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 7. 4. 1943. u Starom Selu.
4. JERKOVIĆ Maksima SAVA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 4. 1943. u Obijaju.
5. KALANJA Petra ANKA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 7. 4. 1943. u Starom Selu.
6. KALANJA Steve BOJA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 9. 4. 1943. u Starom Selu.
7. KALANJA Mike DRAGAN, 1933, Srbin, dijete; umro 3. 4. 1943. u Bosanskoj Bojni.
8. KALANJA MIOLJKA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 11.4. 1943. u Starom Selu.
9. KALANJA Đukana MILE, 1893, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 12. 4. 1943. u Starom Selu.
0. KOTUR Stevana DRAGAN, 12. 1. 1943, Srbin, dijete; umro 17. 5. 1943. u Starom Selu.
1. KOTUR Adama JANJA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 16. 4. 1943. u Starom Selu.
2. KOTUR Đure MARTA, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 1. 3. 1943. kod Livna.
3. KOTUR Stevan MILE, 1938, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 28.3.1943. u Starom Selu.
4. KVOČKA Ostoje DRAGICA, 1924, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 7. 4. 1943. kod Drvara.
5. KVOČKA Đure SAVA, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 4. 1943. u Crnom Potoku.
6. KVOČKA Miloša STANA, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla u bjekstvu 8. 3. 1943. kod Drvara.
7. MADŽARAC Nikole STANICA, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 5. 4. 1943. kod Drvara.
3. MALBAŠA Mile ILIJA, 1937, Srbin, dijete; umro u bjekstvu 28. 2. 1943. kod Livna.
3. MALBAŠA Janka LJUBICA', 1910, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Perni.
3. MALBAŠA Ilije MARKO, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro 4. 4. 1943. u Perni.
- I. MALBAŠA Gaje MILOŠ, 1939, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 21.4. 1943. u Starom Selu.
- > MALBAŠA Mile PAVAO, 1934, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 7. 4. 1943. u Starom Selu.
- i. MANDIĆ JEKA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu marta 1943. kod Livna.
1. OBRADOVIĆ Stojana LJUBICA, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla na povratku iz bjekstva 17. 2. 1943. kod Veljuna.
5. OBRADOVIĆ Milana STEVO, 1940, Srbin, dijete; umro 11. 4. 1943. u Starom Selu.
3. OBRADOVIĆ Mile STANA, 1937, Srпкиnja, dijete; umrla u bjekstvu 7. 3. 1943. kod Drvara.
7. PETRICA Petra STOJAN, 1893, Srbin, zemljoradnik; umro nakon povratka iz bjekstva 4. 4. 1943. u Starom Selu.
3. POŠTIĆ Matije JULKA, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Peckoj.
3. RAJŠIĆ Mile BRANKO, 1939, Srbin, dijete; umro 22. 3. 1943. u Obijaju.
- J. RAJŠIĆ Petra DANICA, 1937, Srпкиnja, dijete; umrla u bjekstvu 28. 3. 1943. kod Livna.
- I. RAJŠIĆ Ninka DARINKA, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 19. 4. 1943. u Starom Selu.

62. *RAJŠIĆ* Steve *DRAGAN*, 1934, Srbin, dijete; umro nakon povratka iz bjekstva 24. 4. 1943. u Starom Selu.
63. *RAJŠIĆ* Ostoje *ĐURO*, 1942, Srbin, dijete; umro 1. 4. 1943. u Obijaju.
64. *RAJŠIĆ* Đure *EVICA*, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 3. 1943. u Perni.
65. *RAJŠIĆ* Ilije *INDIJA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 4. 1943. u Obijaju.
66. *RAJŠIĆ* Petra *JEUCA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla nakon povratka iz bjekstva 20. 4. 1943. u Starom Selu.
67. *RAJŠIĆ* Đure *KATA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 27. 2. 1943. kod Livna.
68. *RAJŠIĆ* Petra *MARA*, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
69. *RAJŠIĆ* Đure *MILKA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz bjekstva 21. 4. 1943. u Starom Selu.
70. *RAJŠIĆ* Pane *MILKA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz bjekstva 28.4. 1943. u Starom Selu.
71. *RAJŠIĆ* Nikole *MILKA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz bjekstva 23. 4. 1943. u Starom Selu.
72. *RAJŠIĆ* Ostoje *MILKA*, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla 26. 4. 1943. u Obijaju.
73. *RAJŠIĆ* Đure *NINKO*, 1860, Srbin, zemljoradnik; umro 8. 4. 1943. u Obijaju.
74. *RAJŠIĆ* Ilije *PETAR*, 1940, Srbin, dijete; umro po povratku iz bjekstva 14. 4. 1943. u Starom Selu.
75. *RAJŠIĆ* Ninka *SAVA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla po povratku iz bjekstva 19.4.1943. u Starom Selu.
76. *RAJŠIĆ* Mile *STEVAN*, 1940, Srbin, dijete; umro 8. 4. 1943. u Obijaju.
77. *RAJŠIĆ* Mile *STEVO*, 1935, Srbin, dijete; umro 18. 4. 1943. u Obijaju.
78. *RAJŠIĆ* Mile *STOJAN*, 1939, Srbin, dijete; umro u bjekstvu 9. 3. 1943. kod Livna.
79. *STOJKOVIĆ* Mirka *LJUBICA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla u bjekstvu 1. 4. 1943. kod Drvara.
80. ŠOŠI/4 Milana *DRAGICA*, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla na povratku iz bjekstva 2. 4. 1943. u Bukovlju kod Velike Kladaše.
81. *UZELAC* Petra *JEKA*, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 4. 3. 1943. kod Drvara.
82. *UZELAC* Ilije *KATA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
83. *UZELAC* Đure *MARICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 11. 3. 1943. kod Drvara.
84. *UZELAC* Miloša *MILKA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 2. 3. 1943. kod Drvara.
85. *VIGNJEVIĆ* *EVICA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 14. 4. 1943. u Obijaju.
86. *VIGNJEVIĆ* *JANJA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Obijaju.
87. *VIGNJEVIĆ* *MILA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Obijaju.
88. *VIGNJEVIĆ* Riste *RUŽICA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 14. 4. 1943. u Perni.
89. *VILENICA* Nikole *JOVO*, 1936, Srbin, dijete; umro 7. 11. 1943. u Perni.
90. *VILENICA* *JULIKA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Starom Selu.
91. *VILENICA* Save *LJUBICA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz bjekstva 29. 4. 1943. u Starom Selu.

12. *VILENICA* Oure *MARA*, 1939, Srпкиnja, dijete; umrla po povratku iz bjekstva 20. 4. 1943. u Starom Selu.
33. *VILENICA* Adama *MILAN*, 1936, Srbin, dijete; umro u bjekstvu 26. 2. 1943. kod Drvara.
34. *VILENICA* Đure *MILAN*, 1937, Srbin, dijete; umro u bjekstvu 23. 2. 1943. kod Drvara.
35. *VILENICA* Save *STOJA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 4. 1943. u Obijaju.
36. *VUČETIĆ* Miloša *MILKA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla u bjekstvu 4. 3. 1943. kod Drvara.
37. *VUČETIĆ* Milana *ZORKA*, 1935, Srпкиnja, dijete; umrla u bjekstvu 1. 3. 1943. kod Drvara.
38. *VUJAKLIJA* Đure *JEKA*, 1867, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 23. 4. 1943. u Starom Selu.

c) *Žrtve rata*

1. *CVJETIČANIN* Nikole *MARIJA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade 13. 1. 1943. u Vorkapić Selu.
2. *CVJETIČANIN* Slavka *MILAN*, 1941, Srbin, dijete. Umro od prehlade za vrijeme bjekstva 20. 9. 1941. u Starom Selu.
3. *ČELAP* Stanka *DUKA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade 27. 3. 1943. u Crnom Potoku.
4. *ČELAP* Mojsije *STANKO*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Sam se ubio 30. 7. 1941. kada su ga ustaše tražile u Starom Selu.
5. *KOTUR* Bude *JANJA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od zime i prehlade 2. 3. 1943. za vrijeme bjekstva kod Drvara.
6. *POŠTIĆ* Nikole *PETAR*, 1920, Srbin, zemljoradnik. Umro od zime i prehlade 21.1.1943. u Peckoj za vrijeme bjekstva.
7. *RAJŠIĆ* Save *DUŠAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Izbjegao u Srbiju 1941. i poginuo od bombardovanja za vrijeme oslobođenja Beograda 1944. godine.
8. *RAJŠIĆ* Save *MILKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Smrzla se i umrla majci Ljubici u rukama za vrijeme bjekstva 12. 1. 1942. u šumi Orlova.
9. *STOJKOVIĆ* Stojana *STANICA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od zime, prehlade i gladi za vrijeme bjekstva iz Bosne 7. 3. 1943.
10. *UZELAC* Milana *STEVAN*, 1932, Srbin, dijete. Poginuo od nađene ustaške bombe 13. 5. 1943. u Starom Selu.
11. *VILENICA* Sime *LJUBICA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade za vrijeme bjekstva 12. 1. 1942. u Peckoj.
12. *VILENICA* Petra *STANA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade zadobivene za vrijeme bjekstva 12. 7. 1943. u Starom Selu.
13. *VUČETIĆ* Milana *ANKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Umrla od zime, gladi i prehlade 7. 3. 1943. za vrijeme bjekstva kod Drvara.

NAPOMENA: Prve podatke prikupio *Đuđa Basta* uz pomoć *Rade Cvjetićanina*, *Stanice Cvjetićanin*, *Gaje Čelapa*, *Mile Čučkovića*, *Milke Rajšić*, *Miloša Rajšića*, *Dragana Rajšića*, *Ostoje Rajšića* i *Mirka Stojkovića*. Drugu provjeru izvršio *Dušan V. Baić* uz pomoć *Đuđe Basta*, *Ostoje Korkuta*, *Steve Vučetića*, *Rade Rajšića*, *Nikole Uzelca*, *Dragana Rajšića*, *Ljubana Rajšića*, *Gaje Čelapa* i *Mirka Vignjevića*.

Š T I P A N

Sjeverno od Vrginmosta, u pravcu Lasinje, s lijeve strane glavnog puta, nalazi se selo Štipan. Graniči se sa Dugim Selom, Šljivovcem i Ostrožinom. Prije rata selo je imalo svoju školu i crkvu, koje su ustaše spalile 1941. godine. Prema popisu od 1931. godine selo je imalo 724 stanovnika, 1941. godine oko 120 domaćinstava sa oko 790 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine 116 domaćinstava sa 577 stanovnika. U toku rata poginulo je ili umrlo od ratnih posljedica 180 lica. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici.

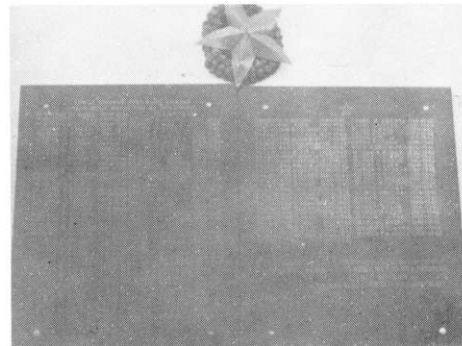
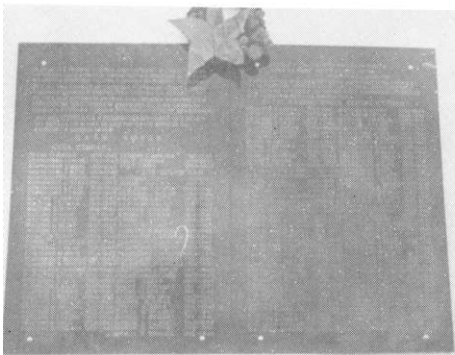
Selu Štipan pripada počasnno mjesto na teritoriji kotara Vrginmosta. Poslije donijete odluke u Abezu, 19. jula 1941. o dizanju oružanog narodnog ustanka na Kordunu, ovdje, u Štipanu, 23. jula 1941. pukla je prva ustanička puška. Toga dana metalski radnik *Nikola Vidović* i pekarski radnik *Mile Kličković*, razoružavaju dvojicu ustaša iz sela *Lukinić - Stevu* i *Slavka Lukinića*. Prvi plijen je bio jedna puška mauzer sa 4 metka i jedna puška manliher sa 15 metaka. *Slavko Lukinić* uspeo je da pobjegne.

Uoči rata, juna 1941. prema podacima *Rade Bulata*, sekretara Kotarskog komiteta KPH Vrginmosta, u Štipanu je bila partijska ćelija koju su sačinjavali *Milijan Maslić*, đak gimnazije, sekretar, *Dušan J. Maslić*, zemljoradnik, *Mile Manojiović Gedžo*, student, *Mile P. Kličković*, pekarski radnik, *Nikola Romčević Osula*, đak gimnazije i *Nikola Vidović*, metalski radnik. Ovi članovi KPH, zajedno sa članovima KPH iz sela Šljivovca, sačinjavali su jednu partijsku ćeliju, a djelovali su u selima Štipan, Šljivovac, Dugom Selu i Velikoj Trepči.

Kao simpatizeri KP u Štipanu se ističu *Božo J. Đekić*, *Simo P. Kličković*, *Ljuban J. Kličković*, *Nikola V. Kličković*, *Rade V. Kličković*, *Stevo N. Kličković*, *Rade P. Maslić*, *Milan D. Maslić*, *Mile V. Maslić*, *Pavao J. Rosić*, *Vaso D. Romčević*, *Mile P. Vidović* i *Mile S. Vidović*, svi zemljoradnici. Rad članova Partije i simpatizera naročito je došao do izražaja u danima ustanka i daljeg razvoja NOB, u formiranju partizanskog odreda, organizovanju narodne vlasti i formiranju organizacija na terenu.

Uoči *Vidovićeve* akcije, 22. jula održan je sastanak partijske ćelije, pod rukovodstvom *Miljkana Maslića*, na kojem je *Nikola J. Vidović* izabran za rukovodioca vojnih akcija. On je odmah zadužio svakoga člana da se angažuje u prikupljanju oružja, što je i sam učinio. Sutrada je pošao kod *Paje* i *Marka Bojanića*, jer je doznao da imaju pištolj. Međutim, usput je video dvojicu naoružanih ustaša, koji su došli da traže oružje i vojnička odijela, koja ljudi nisu predali ustaškim vlastima. Kako kod *Bojanića* nije našao pištolj, vratio se u zaselak *Vidoviće*. Naišao je na *Milu Kličkovića*, koji je u livadama - Glogovača - sušio seno. Kada mu je *Vidović* rekao da se u selu nalaze dvojica ustaša, napustio je posao i zajedno sa njim pošao do trgovca *Nikole Vidovića*, kod koga se nalazio ustaški povjerenik za žito. Pošto su ga ubijedili da im je oružje neophodno, dao im je pištolj ali je skrenuo pažnju da je zarđao i da ga već 10 godina nije čistio.

Vremena za plan, za razoružanje dvojice ustaša nije bilo, stvarao se u hodu prema njima. Prvi je išao *Vidović* a za njim *Mile Kličković*. Kada su se približili *Stevanu Lukiniću*, *Vidović* je trgao pištolj, uperivši mu u glavu i povikao da se preda. Drugi ustaša, *Slavko Lukinić*, koji je stajao podalje, pokušao je da interveniše, no do njega je već bio *Mile Kličković*. *Slavko Lukinić* je pustio pušku tek kada je *Vidović* opalio jedan metak iz zarđalog pištolja. Uspjeo je da pobjegne, ali je poginuo tri mjeseca kasnije. *Stevan Lukinić* je razoružan i zarobljen.

Spomen-ploče palim borcima i ŽFT na zgradi ambulante

*Vidoviće*va akcija brzo se pročula u selu. Kod jednog dijela ljudi izazvala je strah, te zatražiše od *Nikole* da pusti zarobljenog ustašu. Međutim, *Vidović* je objasnio ljudima da je on pripadnik zločinačkog ustaškog pokreta i da se sa njima treba boriti na život i smrt. Tako je zarobljenik strijeljan.

Istog dana, 23/24. jula u selo Štipan stigla je patrola od 5 do 7 žandarma i u pomrčini naišla na dvojicu patrolaca. Jednoga, koji je imao pištolj, *Milu V. Maslića*, uhapsili su, odveli i kasnije strijeljali u Karlovcu, dok su drugoga, *Petra S. Maslića*, koji je bio sa roguljama, premlatili i pustili. Podlegao je udarcima 9. 4. 1942. godine u Štipanu. Ostali u seoskim stražama i patrolama, demoralisani ovim događajem, još iste noći povukli su se kućama. Međutim, već u zoru otvorena je mitraljeska vatra iz Lukinića po najbližim kućama u Štipanu.

Nakon dva dana, 26. jula, žandarmi iz Lasinje i Bučice, uz pomoć naoružanih ustaša iz obližnjih sela, sakupili su preko seoskih starješina sve muškarce susjednih srpskih sela i krenuli u potragu za nestalim ustašom, koga su našli na Vukovu brijegu u šumi Čremušnici. Za vrijeme ove prisilne mobilizacije, ustaše i žandarmi premlaćivali su i tukli ljude pod prijetnjom da će za jednog ustašu poubijati 500 Srba. Poslije završene pretrage, ljudi su pušteni kućama, a iz sela Štipan odvedeno je i ubijeno 18 lica.

Nikola Vidović i *Mile Kličković*, koji su se povukli u šumu, nisu mirovali. Vodili su razgovore sa ljudima i pripremali formiranje partizanskog odreda. Njima su se priključili i drugovi izostalih susjednih sela. Datum formiranja odreda bilježi se 23. juli 1941. Pored *Nikole J. Vidovića*, koji je bio komandir odreda, i *Mile P. Kličkovića*, koji je bio politički delegat odreda, prvi dobrovoljci bili su *Mile P. Vidović*, *Nikola M. Romčević Osula*, *Vaso D. Romčević*, *Stevo Kličković*, *Dušan Jovanović Kusac* iz Golinja, *Stevo Radanović* i *Nikola P. Šuica* iz Šljivovca, *Tešo Bulat* iz Kirina, *Milan Radović Čokora* iz Dugog Sela, *Ilija Srdić* iz Šljivovca, *Oto Kozole* sa još dvojicom drugova iz Karlovca i *Dušan Stanojević* iz Čremušnice. Do kraja 1941. godine iz sela Štipan u partizane je otišlo 28 drugova i drugarica. Njihova imena vide se u pregledu nosilaca »Partizanske spomenice 1941« i poginulih i umrlih boraca.

Prva borbena grupa od 16 boraca, koja je prerasla u partizanski odred Štipan, nije imala svoje stalno mjesto - logor. Kretala se po selima i svuda je od naroda bila srdačno dočekivana i pomagana. Kud god da je prolazila, najprije kao grupa a zatim kao odred, borci su stupali u kontakt sa narodom, objašnjavali ulogu ustaša i fašizma uopšte. Svojim djelovanjem i radom doprinijeli su da su se već u avgustu počeli formirati partizanski odredi i u drugim selima.

Prvu zajedničku akciju grupa je izvela 30. jula. Toga dana *Nikola Romčević Osula* obavještava *Nikolu Vidovića* i *Milu Kličkovića* da je doznao da će ustaše iz Lasinje opljačkati trgovinu *Marka Romčevića* u selu Trepči. Zasjeda je postavljena u Lasinjskom Dugom Selu, u trgovini *Paje Simića*, koji je od straha pobjegao i napustio kuću. U kući su bili *Nikola Vidović* sa vojničkom puškom mauzer s dva metka i *Mile Kličković* s lovačkom puškom sa četiri patrone. Ostala trojica, koja nisu imala oružja, ostala su kao rezerva u zasjedi. Oko 10 sati naišla su zaprežnim kolima iz Lasinje trojica ustaša, od kojih su samo dvojica bila naoružana. Iznenadnim ispadom *Vidovića* i *Kličkovića* sa upepenim puškama, ispred trgovine, ustaše su se predale bez otpora. Pošto im je oduzeto oružje - dvije vojničke puške, sa 120 metaka - upozoreni da više ne idu u pljačku i ne čine zlodjela, pušteni su kućama. Ova akcija je imala pozitivnog odjeka na ostale, jer su se uvjerali da se i na ovaj način može naoružavati otetim oružjem.

Ova borbena grupa - odred bila je stalno u pokretu, a već 2. avgusta prisustvuje narodnom zboru u Kirinu, na kojem je donijeta odluka za opšti narodni ustanak. Svojim prisustvom i radom odred doprinosi organizovanju i razvoju narodnog otpora. Već sljedećeg dana razoružava ustaškog povjerenika za žito u Sjeničaku. Ovaj je molio da mu se vrati puška »jer je mala«, a da će donijeti drugu. Pušten je uz obećanje da će mu vratiti mali karabin kada donese veliki.

Poslije ovih početnih akcija odred je bio nosilac svih budućih akcija i koordinirao rad drugih partizanskih odreda, sve do formiranja 4. rajona, čiji je komandant postao *Nikola J. Vidović*, do tada komandir PO Štipan.

U oktobru 1941. narod sela Štipan izabrao je i svoj prvi NOO, u koga su ušli *Nikola P. Kličković*, predsjednik, *Vasilj M. Maslić*, *Petar P. Romčević*, *Jandre P. Vidović* i *Dušan Tepšić*. Organizacija omladine i AFŽ-a formirana je u maju 1942. godine. U prvi odbor AFŽ-a izabrane su *Ljubica Pavia Kličković*, predsjednica, *Ljubica Petra Kličković*, *Ana*

Maslić, Danica Vasilja Vidović i Maca Đ. Vidović. Glavno rukovodstvo omladinske organizacije, kao članovi SKOJ-a, sačinjavali su *Miloš P. Dragosavljević, Maca P. Kličević, Maca N. Kličković, Anđelija P. Maslić, Branko V. Maslić, Sava D. Maslić, Milka . Maslić, Nikola M. Romčević,* sekretar, *Nikola A. Romčević i Maca S. Vidović.*

U toku 4-godišnje NOB-e selo Štipan dalo je 110 boraca, od kojih 20 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, 35 poginulih i 55 preživjelih boraca. Od strane neprijatelja bijeno je 116 nevinih ljudi, žena i djece, 20 je umrlo od tifusa, a 9 lica izgubilo je živote kao žrtve rata. Svi ostali stanovnici sela aktivno su bili uključeni u NOB radom u NOO, mladinskoj organizaciji, organizaciji AFŽ-a i jedinstvenoj Narodnooslobodilačkoj frontu, uz materijalno pomaganje jedinica NOV. Dana 26. jula 1941. ustaše su ubile 18 lica, za vrijeme ustaške ofanzive u decembru 1941. ubijena su 84 mještana sela Štipan, većinom žena, djece i staraca, koji zbog velikog snijega i jake zime nisu mogli pobjeći; pred ustaških zlikovaca, koji su na zvjerski način sve pohvatane poubijali.

U znak sjećanja na prvu izvedenu akciju, općinski odbor SUBNOR-a Vrginmost postavio je na školi spomen-ploču sa tekstom:

»U vrijeme najvećeg uspona njemačko-italijanskog fašizma, 23. jula 1941. godine, u skladu sa odlukama partijskog savjetovanja u Abezu, naši najhrabriji sinovi *Nikola Vidović i Mile Kličković* izveli su u ovom selu prvu ustaničku akciju na Kordunu. Time je otpočela slavna epopeja 4-godišnje borbe kordunaškog naroda za slobodu.«

Na drugoj spomen-ploči, postavljenoj na zgradi ambulante, u slavu žrtava fašističkog terora, tekst glasi:

»Đerdan u svjetla što im slavu štiti
nema ih više jer su htjeli biti.«

Ivan Goran Kovačić

Od 1941. do 1945. godine ustaški zlikovci usmrtili su uz neopisivo mučenje 230 stanovnika sela Štipana i Šljivovca, ne razlikujući dijete od odraslog ni ženu od muškarca.

»Udrite krvnici, ruke vaše bijedne neće moći život sav da iskorijene«.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

- BOJANIĆ Pavia MILJKAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandir odjeljenja, voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO, 13. proleterske brigade i Kordunaškom vojnom području kao komandir straže. Ratni vojni invalid 100%.
- ĐEKIĆ Jovana BOŽO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandir odjeljenja i voda u 4. bataljonu 1, KPO i jedinicama 8. udarne kordunaške divizije.
- ĐEKIĆ Jovana LAZO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, politički delegat voda, zamjenik političkog komesara čete u 4. bataljonu 1. KPO i jedinicama 8. udarne kordunaške divizije.
- KLIČKOVIĆ Jovana LJUBAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15.9.1941. Borac PO Štipan 4. bataljona 1. KPO, obavještajni oficir bataljona, obavještajni oficir 1. KPO, obavještajni oficir 2. bataljona 4. brigade 7. banijske divizije, zamjenik načelnika OZNE 7. divizije, pomoćnik načelnika OZNE 4. korpusa.
- KLIČKOVIĆ Nikole STEVO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandir odjeljenja, voda i čete i komandant bataljona u 4. bataljonu 1. KPO i 2. brigadi 8. divizije.

6. *MASLIĆ* Dušana *MILAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandir odjeljenja i voda u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije, a zatim zbog težeg ranjavanja na dužnosti u Komandi mjesta Vrginmost.
7. *MASLIĆ* Pavia *RADE*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, politički delegat voda i zamjenik političkog komesara čete u 4. bataljonu 1. KPO, 1. udarnog bataljona i 1. brigade 8. divizije. Teže ranjen 1943. godine na Gojaku kod Slunja.
8. *PULJA* Vuje *NIKOLA*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandirodjeljenja, voda i čete, u 4. bataljonu 1. KPO, 1. brigadi 8. divizije i na aerodromu u Čemernici.
9. *ROMČEVIĆ* Mile *ĐURO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, zamjenik šefa relejne stanice, politički delegat voda i politički komesar čete u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije.
10. *ROMČEVIĆ* Đure *JOVAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, ekonom čete i intendant bataljona u 4. bataljonu 1. KPO i 2. brigadi 8. divizije.
11. *ROMČEVIĆ* Vasilja *MILAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO, ranjen 7. 6. 1942. godine kod Topuskog i ostao u pozadinskim jedinicama.
12. *ROMČEVIĆ* Adama *NIKOLA*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandirodjeljenja, voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO, 2. brigadi 8. divizije i pri Komandi mjesta Skakavac.
13. *ROSIĆ* Ilije *ĐURO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandir odjeljenja i voda u 4. bataljonu 1. KPO i 2. brigadi 8. divizije. Dva puta ranjavan, ostao bez lijeve ruke.
14. *ŠUJIĆA* Stanka *ĐURO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandirodjeljenja i voda u 4. bataljonu 1. KPO i 2. brigadi 8. divizije.
15. *TEPŠIĆ* Dušana *MILE*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandir voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO i 13. proleterske brigade. Ranjen ostao u pozadini kao šef mobilizacijske sekcije i zamjenik komandanta mjesta Skakavac.
16. *TEPŠIĆ* Vasilja *STANA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. U NOV od 1941. Borac i bolničarka u 4. bataljonu 1. KPO, u četi *Dušana Vergaša* i 1. brigadi 8. divizije. Jednom teže ranjena.
17. *VIDOVIĆ* Sime *DMITAR*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, politički delegat voda, komandir čete u 4. bataljonu 1. KPO i 1. proleterskoj brigadi, a zatim rukovodilac OZNE za kotar Vrginmost.
18. *VIDOVIĆ* Đure *LJUBICA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica. U NOV od 1941. Borac, kuvarica u 4. bataljonu 1. KPO i četi za vezu 1. brigade 8. divizije.
19. *VIDOVIĆ* Petra *MILE*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandir voda, obavještajni oficir odreda i komandir čete u 4. bataljonu 1. KPO i u 1. brigadi 8. divizije.
20. *VIDOVIĆ* Jandre *NIKOLA*, 1917, Srbin, radnik. Prvi komandir PO Štipan, komandant 4. bataljona 1. KPO, komandant 1. brigade 8. divizije, komandant 1. KPO, operativni oficir 8. divizije, komandant Kordunaškog vojnog područja, komandant grupe dopunskih brigada. Narodni heroj.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *ĐEKIĆ* Stanka *MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od februara 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije aprila 1944. u Blagaju kod Slunja.
2. *KLIČKOVIĆ* Jovana *BRANKO*, 1923, Srbin, radnik u Beogradu. Član SKOJ-a. Početkom 1943. godine otišao u NOV. Poginuo kao borac 2. južnomoravske srpske brigade novembra 1943. kod Kruševca.

- KLICKOVIĆ* Pavia *MILE*, 1910, Srbin, pekarski radnik. U PO Štipan od 23. 7. 1941. Politički komesar PO Štipan i PO Katić kosa. Poginuo kao politički komesar čete 2. brigade 8. divizije 29. 9. 1942. kod sela Kukmanić kod Karlovca.
- KLICKOVIĆ* Vasilija *MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 8. 3. 1942. kod Vukmanića.
- KLICKOVIĆ* Vasilija *NIKOLA*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan od 1941. Iz 4. bataljona 1. KPO 1942. otišao u prateći bataljon Vrhovnog štaba, a odavde u 3. srpsku brigadu. Poginuo kao komandant 4. bataljona 3. srpske brigade 27. 9. 1944. kod Kruševca.
- KLICKOVIĆ* Sime *PAVAO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 1. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 1.1. 1945. kod Vaganca - Kordun.
- KLICKOVIĆ* Vasilija *RADE*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV od januara 1942. Poginuo kao ekonom čete 3. brigade 8. divizije januara 1945. kod Rakovice.
- KLICKOVIĆ* Petra *SIMO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu 1. KPO od 21.12. 1941. Poginuo kao operativni oficir 2. brigade 8. divizije 27. 1. 1945. kod Vaganca - Kordun.
- MASLIĆ* Save *DMITAR*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.4. 1942. Poginuo kao politički delegat voda 3. brigade 8. divizije novembra 1943. kod Hrastovice - Banija.
- MASLIĆ* Jovana *DUŠAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 1. 1942. Poginuo kao borac Seljine brigade 34. divizije 16. 2. 1944. kod Kraljevca.
- MASLIĆ* Petra *DOKO*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 6. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije novembra 1943. kod Hrastovice - Banija.
- MASLIĆ* Vasilija *MILE*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao borac 27. 7. 1941. i strijeljan od ustaša u Karlovcu.
- MASLIĆ* Mile *PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 4. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije jula 1943. kod Velike Kladuše.
- MASLIĆ* Nikole *PETAR*, 1897, Srbin, zemljoradnik. U NOV od januara 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 8. 2. 1943. kod Plaškog.
- MASLIĆ* Samojla *PETAR*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao borac roguljaš 24. 7. 1941. Isprebijan od žandarma podlegao udarcima 9. 4. 1942. u Štipanu.
- MIRILOVIĆ* Pavia *MILAN SKULA*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U NOV od juna 1942. Poginuo kao borac 1943. kod Pesarovine.
- PULJA* Mihajla *PETAR*, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV od novembra 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije oktobra 1944. kod Slunja.
- ROMČEVIĆ* Vasilija *DUŠAN*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 4. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije novembra 1944. kod Cazina.
- ROMČEVIĆ* Pavia *ĐURO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 4. 1942. Utopio se u rijeci Mrežnici kao borac 1. brigade 8. divizije februara 1943. kod Perjasice.
- ROMČEVIĆ* Miljkana *MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 4. 1942. Poginuo kao borac Seljine brigade 34. divizije 15. 9. 1943. kod Rečice.
- ROMČEVIĆ* Pavia *MILJKAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 4. 1942. Poginuo kao borac 1.3. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.
- ROMČEVIĆ* Mile *NIKOLA*, 1923, Srbin, đak gimnazije. U PO Štipan od 1. 8. 1941. Poginuo kao politički komesar čete 2. brigade 8. divizije marta 1944. kod Crne Vlasti.
- ROMČEVIĆ* Đure *PAJO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 1. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 22. 1. 1943. kod Vojnića.

24. ROMČEVIĆ Dmitra PAVAO, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 1. 1942. Poginuo kao politički komesar čete 13. proleterske brigade 25. 6. 1943. u Žumberku.
25. ROMČEVIĆ Dmitra VASO, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan od 1. 8. 1941. Poginuo 25. 9. 1941. u Sjeničaju. Prvi poginuli borac na ovom dijelu kotara.
26. TEPŠIĆ Sime NIKOLA, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan od 1. 10. 1941. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije marta 1945. kod Drežnika - Kordun.
27. VIDOVIĆ Jandre MILAN, 1919, Srbin, krojački radnik. Komandir udarne grupe u Karlovcu. Uhapšen 22. 7. 1941. i strijeljan od ustaša 7. 8. 1941. na Luščiću u Karlovcu.
28. VIDOVIĆ Petra MILAN, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od februara 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije juna 1943. u Žumberku.
29. VIDOVIĆ Nikole MILJKAN, 1920, Srbin, obuçar. U PO Štipan od 1. 10. 1941. Umro od tifusa kao borac Seljine brigade 34. divizije 4. 7. 1943. u Štipanu.
30. VIDOVIĆ Dušana NIKOLA, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.1. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 11. 10. 1943. kod Ogulina.
31. VIDOVIĆ Bože SIMO, 1924, Srbin, radnik-obuçar. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije jula 1944. kod Korenice - Lika.
32. VIDOVIĆ Petra STANKO, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 2. 1942. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 6. 5. 1942. kod Vrginmosta.
33. VIDOVIĆ Nikole VASO, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.
34. ZEC Rade NIKOLA, 1908, Srbin, radnik u Sremu. U NOV od aprila 1942. Poginuo kao borac Vojvođanske brigade 1943. kod Babine Grede - Slavonija.
35. ZEC Rade SIMO, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 4. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 7. 1943. kod Cetingrada.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. BOJANIĆ Vasilja EVICA, 1887, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 12. 1941. u Sjeničaju.
2. BOJANIĆ Jovana INDIJA, 1893, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 26. 12. 1941. u Štipanu.
3. BOJANIĆ Rade MARKO, 1917, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
4. BOJANIĆ Rade PAJO, 1919, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini,
5. BOJANIĆ Vasilja PAVAO, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
6. BOJANIĆ Sime PETAR, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
7. BOJANIĆ Alekse RADE, 1870, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
8. DEKIĆ Mile ANKA, 1914, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.
9. DEKIĆ Teodora DANICA, 1935, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.
10. DEKIĆ Teodora ĐURO, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.

DEKIĆ Đure LJUBICA, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.

ĐEKIĆ Teodora MILKA, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.

GRABLJANOVIĆ Petra ĐURO, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.

GRABLJANOVIĆ Petra MILKA, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Uhapšena od ustaša u Lasinji 29. 4. 1942. kada je išla po so, odvedena i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.

GRABLJANOVIĆ Laze JEKA, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 23. 12. 1941. u Štipanu.

GRABLJANOVIĆ Petra NIKOLA, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.

GVOJIĆ Sime ANA, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.

GVOJIĆ Petra MILAN, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.

KAJGANIĆ Laze JOKA, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Uhapšena od ustaša u Lasinji 29. 4. 1942. kada je išla da traži so, odvedena i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.

KLIČKOVIĆ Marka ANĐELIJA, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.

KLIČKOVIĆ Vasilja ANĐELIJA, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.

KLIČKOVIĆ Ljubana DRAGOLJUB, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša na rukama strine Ljubice 22. 12. 1941. u Štipanu.

KLIČKOVIĆ Adama LJUBICA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša sa djetetom na rukama, sinom djevera Dragoljuba, 22. 12. 1941. u Štipanu.

KLIČKOVIĆ Ljubana LJUBICA, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.

KLIČKOVIĆ MARA, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.

KLIČKOVIĆ Tadije MILAN, 1933, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.

KLIČKOVIĆ Pavia MILKA, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.

KLIČKOVIĆ Tadije MILORAD, 1935, Srbin, dijete. Odveden 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.

. KLIČKOVIĆ Stevana NIKOLA, 1941, Srbin, dijete. Odonešen 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijen od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.

. KLIČKOVIĆ Tadije NIKOLA, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.

. KLIČKOVIĆ Mile SAVA, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Silovana (ustaše joj proboli dojke) i ubijena 22. 12. 1941. u Štipanu.

. KLIČKOVIĆ SIMO, 1860, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Šljivovcu.

. KLIČKOVIĆ Steve SLAVICA, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.

. KLIČKOVIĆ Petra SOFIJA, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Odvedena 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijena od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.

35. *KLIČKOVIĆ* Ljubana *STANA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
36. *KLIČKOVIĆ* Steve *STANA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 25. 3. 1942. u Petrovoj gori.
37. *MASLIĆ* Đure *ANICA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Živa spaljena od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.
38. *MASLIĆ* Save *DMITAR*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
39. *MASLIĆ* Jove *EVICA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
40. *MASLIĆ* *INDIJA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša kada je išla po so, 29. 4. 1942. u Lasinji.
41. *MASLIĆ* Stevana *JANDRE*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
42. *MASLIĆ* Mile *PETAR*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
43. *MASLIĆ* *SOFIJA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.
44. *MASLIĆ* *VASILJ*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
45. *MIRILOVIĆ* Mile *KOJO*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
46. *MAROVIĆ* Matije *DURO SKULA*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
47. *MRAOVIĆ* Matije *MILAN SKULA*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Trepči.
48. *NIŠEVIĆ* Marka *ANA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
49. do 64. *PARAPATIĆ* *DORA*, 1910, *FRANJO* 1906, Marka *FRANJO* 1933, Marka *IVAN* 1931, Lojza *IVAN* 1933, Jandre *JANA* 1908, *JANA* 1908, *JELA* 1910, Franje *JURA* 1926, *KATA* 1880, Franje *KATA* 1930, *LJUBA* 1915, *MARKO* 1909, Franje *TOMO* 1928, Lojze *TOMO* 1938, Marka *TOMO* 1937, svi Cigani. Odvedeni 21. 12. 1941. u Lasinju i ubijeni od ustaša 31. 12. 1941. u Rakovom potoku.
65. *POKRAJAC* Jovana *BRANKO*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
66. *POKRAJAC* Stevana *JANDRE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
67. *POKRAJAC* Vasilja *PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 9. 1942. u Lasinji.
68. *PULJA* Petra *MILE*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Odveden 21. 12. 1941. i ubijen od ustaša 30. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
69. *ROMČEVIĆ* Branka *ANDELIJA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
70. *ROMČEVIĆ* Sime *BOŽICA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
71. *ROMČEVIĆ* Vasilja *DUŠAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
72. *ROMČEVIĆ* Dušana *ĐURO*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
73. *ROMČEVIĆ* Mihajla *EVICA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.

- ROMČEVIĆ Stevana *JELENA*, 1877, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- ROMČEVIĆ *JELICA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u Štipanu.
- ROMČEVIĆ Stevana *JOVAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu."
- ROMČEVIĆ Vasilja *JOVAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Zarobljen kao vojnik bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. i ubijen u logoru za ratne zarobljenike od Nijemaca u Njemačkoj.
- ROMČEVIĆ Josipa *KATA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- ROMČEVIĆ Stevana *MARICA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- ROMČEVIĆ Mihajla *MARIJA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21.12. 1941. u Štipanu.
- ROMČEVIĆ Vasilja *MARKO*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- . ROMČEVIĆ Rade *MILKA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
- . ROMČEVIĆ Dušana *MILKA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
- . ROMČEVIĆ Rade *SMILJA*, 1930, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- . ROMČEVIĆ Pavia *SMILJA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- . ROMČEVIĆ Jovana *SOFIJA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- . ROMČEVIĆ Đure *STANA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- TEPŠIĆ Sime *DUŠAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- TEPŠIĆ Luke *KATA*, 1874, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- TEPŠIĆ Nikole *MILAN*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- TEPŠIĆ Sime *MILE*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- TEPŠIĆ Jovana *PAVAO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
- TEPŠIĆ Nikole *SIMO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- . TEPŠIĆ Stevana *SIMA*, 1875, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
- . TEPŠIĆ Filipa *VASILJ*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u selu Joševac.
- . VIDOVIĆ Nikole *BOŽO*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
- . VIDOVIĆ Jovana *DUŠAN*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- . VIDOVIĆ Đure *EVICA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.4. 1942. u Svinjici.

99. *VIDOVIĆ EVICA*, 1885, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 1. 1942. u Štipanu.
100. *VIDOVIĆ* Marka *JELICA*, 1870, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
101. *VIDOVIĆ* Pavia *JULIKA*, 1865, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Štipanu.
102. *VIDOVIĆ* Petra *LJUBICA*, 1911, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 24. 3. 1942. u Štipanu.
103. *VIDOVIĆ* Ilije *MARIJA*, 1914, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
104. *VIDOVIĆ* Save *MARKO*, 1890, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša 22.4. 1942. kod Vojnića.
105. *VIDOVIĆ* Dušana *MILAN*, 1920, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje kod Lasinje.
106. *VIDOVIĆ* Petra *MILAN*, 1921, Srbin, zemlјoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
107. *VIDOVIĆ* Josipa *NIKOLA*, 1884, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
108. *VIDOVIĆ* Đure *PAVAO*, 1894, Srbin, zemlјoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
109. *VIDOVIĆ* Marka *PAVAO*, 1875, Srbin, zemlјoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
110. *VIDOVIĆ* Vuje *PETRA*, 1901, Srпкиnja, zemlјoradnica. Ubijena od ustaša 24. 3. 1942. u Štipanu.
111. *VIDOVIĆ* Jovana *SEKA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
112. *VIDOVIĆ* Filipa *SIMO*, 1885, Srbin, zemlјoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
113. *VIDOVIĆ* Milutina *SIMO*, 1900, Srbin, zemlјoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
114. *VIDOVIĆ* Petra *STANKO*, 1914, Srbin, zemlјoradnik. Ubijen od ustaša aprila 1942. u Blatuši.
115. *ZEC* Adama *NIKOLA*, 1908, Srbin, zemlјoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.
116. *ZEC* Pavia *STEVAN*, 1911, Srbin, zemlјoradnik. Odveden 26. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Glini.

b) *Umrli od tifusa*

1. *KLIČKOVIĆ* Sime *ANDELIJA*, 1901, Srпкиnja, zemlјoradnica; umrla aprila 1943. u Štipanu.
2. *KLIČKOVIĆ* Vasilja *ANDELIJA*, 1890, Srпкиnja, zemlјoradnica; umrla 22. 6. 1943. u Štipanu.
3. *KLIČKOVIĆ* Mihajla *TEODOR*, 1881, Srbin, zemlјoradnik; umro aprila 1943. u Štipanu.
4. *MASLIĆ* *ANDELIJA*, 1884, Srпкиnja, zemlјoradnica; umrla maja 1943. u Štipanu.
5. *MASLIĆ* Samojila *JOVAN*, 1892, Srbin, zemlјoradnik; umro 7. 3. 1943. u Štipanu.

- PULJA* Rade *JOVAN*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 8. 9. 1943. u Štipanu.
- ROMČEVIĆ* Marka *EVICA*, 1889, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 16. 6. 1943. u Štipanu.
- ROMČEVIĆ* Marka *JEKA*, 1907, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 19. 3. 1943. u Štipanu.
- ROMČEVIĆ* Mile *KATA*, 1887, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Štipanu.
3. *ROMČEVIĆ* Gligorija *MARIJA*, 1885, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. u Štipanu.
1. *ROMČEVIĆ* Mile *TEODOR*, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 7. 1943. u Štipanu.
2. *TEPŠIĆ* Gligorija *JELICA*, 1883, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 7. 6. 1943. u Štipanu.
3. *TEPŠIĆ* Luke *STANICA*, 1883, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 16. 9. 1943. u Štipanu.
- i. *VIDOVIĆ* Josipa *JULKA*, 1889, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 1. 6. 1943. u Štipanu.
5. *VIDOVIĆ* Dušana *LJUBAN*, 1940, Srbin, dijete; umro 11. 7. 1943. u Štipanu.
3. *VIDOVIĆ* Pavla *MICA*, 1922, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 29. 5. 1943. u Štipanu.
7. *VIDOVIĆ* Vuje *SAVA*, 1892, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 16. 4. 1943. u Štipanu.
3. *VIDOVIĆ* Stevana *SOFIJA*, 1892, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 24. 5. 1943. u Štipanu.
3. *VIDOVIĆ* Milutina *STANKO*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 10. 1943. u Štipanu.
3. *ZEC* Miče *STEVAN*, 1942, Srbin, dijete; umro 19. 7. 1943. u Štipanu.

c) *Žrtve rata*

- KLIČKOVIĆ* Đure *JELICA*, 1879, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade i zime za vrijeme izbjeglištva 29. 1. 1942. u Svinjici.
- . *KLIČKOVIĆ* Dmitra *JOVAN*, 1877, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade i zime za vrijeme izbjeglištva 19. 1. 1942. u Svinjici.
- . *KLIČKOVIĆ* Sime *SAVA*, 1877, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade kao posljedica ratnih uslova života 13. 4. 1942. u Štipanu.
- . *MASLIĆ* Marka *ĐURO*, 1937, Srbin, dijete. Umro od prehlade kao posljedica rata 6. 6. 1942. u Štipanu.
- ROMČEVIĆ* Nikole *ILIJA*, 1864, Srbin, zemljoradnik. Umro od zime i prehlade u bjekstvu 10. 1. 1942. u Štipanu.
- ROMČEVIĆ* Nikole *MACA*, 1918, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade za vrijeme bjekstva 10. 5. 1942. u Štipanu.
- ROMČEVIĆ* Petra *PAVAO*, 1939, Srbin, dijete. Umro od prehlade za vrijeme bjekstva 10. 6. 1942. u Štipanu.
- . *VIDOVIĆ* SaVe *EVICA*, 1886, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla od prehlade za vrijeme izbjeglištva 7. 2. 1942. u Svinjici.
- . *VIDOVIĆ* Nikole *MARIJA*, 1871, Srpkinja, zemljoradnica. Umrla skrivajući se ispred ustaša, od prehlade, zime i straha u pogorjelom selu 24. 12. 1941. u Štipanu.

NAPOMENA: Podatke prikupio Vaso M. Radanović, a provjerili Petar Grobljanović, Mića Grobljanović, Mile M. Kajganić, Bogdan S. Janjić, Marko Maslić, Nikola Maslić, Rade Maslić, andra Vidović, Milutin Vidović i Sima Vidović. Naknadno provjerili i dopunili Nikola J. Vidović, Ranko Vidović, Dmitar Vidović i Maca Vidović.

ŠLJIVOVAC

Sjeverno od Vrginmosta, s lijeve strane puta Vrginmost - Lasinja, između Štipana, Ostrožina, Kirina i Čremušnice, nalazi se selo Šljivovac. Prema popisu 1931. godine selo je imalo 689 stanovnika, 1941. godine 113 domaćinstava sa oko 700 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine bila su 103 domaćinstva sa 511 stanovnika. Svi stanovnici po nacionalnom sastavu su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici.

Prije drugog svjetskog rata stanovništvo je pretežno bilo demokratski raspoloženo i u opoziciji prema postojećem režimu. Među onima koji su bili pokretači i nosioci ovih naprednih ideja i shvatanja isticali su se *Petar Đ. Radanović, Petar L. Radanović, Petar J. Stanojević, Jovan T. Kajganić, Stevo M. Krlić Kaprol, Dušan Đ. Minić Dušanac, Jovan Nišević* i *Vujo D. Radanović*.

Kao članovi Partije, od 1940. godine djeluju *Petar Đ. Radanović, Petar L. Radanović* i *Petar J. Stanojević*. Njih je sa partijskom ćelijom u Sjeničaju povezo član KP *Mile Manojlović Gedžo*, student, učitelj u Štipanu. Uoči ustanka 1941. godine, članovi KP bili su i *Stevo I. Radanović, Nikola M. Radanović* i *Vujo D. Radanović*. Tada su činili jednu partijsku ćeliju sa članovima KP iz sela Štipana, a sekretar je bio *Miljkan Maslić*, đak gimnazije iz Štipana. Sa ovim drugovima radio je i *Dušan P. Stanojević*, član SKOJ-a, koji je uoči rata došao u rodno selo. Poslije *Vidovićeve* akcije u Štipanu, kada je 23. jula 1941. razoružao dvojicu ustaša, i u ovome selu počele su aktivnije pripreme za oružanu borbu. Politički se radilo sa ljudima, održavani su večernji sastanci, organizovane su dnevne i noćne straže i osmatračnice, a radilo se i na prikupljanju oružja sa kojim su ljudi raspolagali. Bile su to uglavnom civilne-lovačke puške.

Selo nije imalo svoj partizanski odred. Po formiranju PO Štipan, ljudi iz sela Šljivovca odlazili su u njega. Među prvima, bili su *Stevo Sime Radanović, Ilija J. Srdić* i *Nikola P. Šuica*, a zatim počev od avgusta zaključno sa 1941. godinom *Pavao S. Janjić, Miloš S. Kajganić, Mile S. Lajić, Dragan S. Radanović, Dušan I. Radanović, Dušan P. Radanović, Mile D. Radanović, Stevo I. Radanović, Vaso M. Radanović, Dušan P. Stanojević, Dušan L. Šujica, Duro S. Šujica* i *Nikola P. Šujica*.

U novembru 1941. u selu je izabran i prvi NOO u kojeg su ušli *Stevo Janjić, Ilija S. Kajganić*, drugi predsjednik od 1942. godine *Stevo M. Krlić, Nikola M. Radanović, Petar Đ. Radanović, Vujo D. Radanović* i *Petar J. Stanojević*, prvi predsjednik do 1942. godine.

Omladinska organizacija i organizacija AFŽ-a, formirane su krajem maja 1942, pošto zbog ustaške ofanzive u decembru 1941. i u proljeće 1942. na Petrovoj gori, nisu postojali uslovi da se ranije formiraju. U prvi odbor AFŽ-a izabrane su *Ljubica J. Kajganić Maca, Milka Sime Kraguljac* udata *Šujica, Danica Krlić, Danica Đ. Nišević, Danica P. Radanović*, predsjednica, *Zorka M. Radanović* i *Ljubica M. Šujica*.

Za sekretara omladinske organizacije izabran je *Živko Mile Nišević*, član SKOJ-a. Pored njega u omladinskoj organizaciji, koja je imala oko 30 aktivnih i organizovanih omladinaca i omladinki, ističu se i članovi SKOJ-a *Seka Steve Krlić, Mara S. Krlić, Marica M. Radanović, Mica S. Radanović, Seka J. Radanović*, od 1943. godine i sekretar SKOJ-a i *Danica N. Radanović*.

U toku 4-godišnje NOB selo Šljivovac dalo je 90 boraca, od kojih su 19 nosioci »Partizanske spomenice 1941«, 28 su poginuli kao borci NOVJ, 55 lica ubijeno od strane ustaša, 14 je umrlo od tifusa, a 11 su žrtve rata. U toku 1941. i 1942. godine sve su kuće spaljene od strane ustaša (ostale su samo dvije nagorjele).

- . JANJIĆ Steve ĐURO, 1921, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio početkom 1942. Borac, komandir odjeljenja, voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije. Do odlaska u partizane radio organizovano na terenu svoga sela.
- >. KAJGANIĆ Jovana BRANKO, 1924, Srbin, trgovački pomoćnik. Od početka ustanka pa do odlaska u NOV u prvoj polovini 1942. radio aktivno i organizovano sa omladinom. U 1. brigadi 8. divizije borac, delegat voda, komesar čete, zamjenik komesara bataljona, komesar bataljona i oficir OZNE iste brigade.
- i. KAJGANIĆ Stevana ILIJA, 1907, Srbin, opančar. U toku NOB, od 1941. bio u organima vlasti, u seoskom, općinskom i kotarskom NOO.
- .KAJGANIĆ Stevana MILOŠ, 1922, Srbin, zemljoradnik, U 4. bataljon 1. KPO stupio 1. 11. 1941. Borac, zatim u 1. proleterskom bataljonu Hrvatske borac i delegat voda, u 13 proleterskoj brigadi komandir čete, u 3. brigadi 8. divizije komesar čete i komesar Komande mjesta Duga Resa.
- i. KRLIĆ Stevana SEKA, 1923, Srkinja, zemljoradnica. Za NOP radila od 1941. kao rukovodilac omladine sela i član općinskog i kotarskog odbora USAOH-a.
- , LAJIĆ Stevana MILE, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandir odjeljenja, voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO, 8. diviziji i 34. diviziji.
- . RADANOVIĆ Pavia DANICA, 1919, Srkinja, krojački radnik. U toku rata od 1941. radila na terenu kao odbornik NOO, predsjednica Kotarskog odbora AFŽ-a Vrginmost, član općinskog i kotarskog komiteta KPH Vrginmost, član izvršnog odbora JNOF.
- . RADANOVIĆ Ilije DUŠAN, 1917, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu 1. KPO od 1941. Borac, delegat i komandir voda u 4. bataljonu i 13. proleterskoj brigadi, a zatim na terenu kao član i sekretar kotarskog komiteta KPH Žumberak i pročelnik upravnog odjela okružnog NOO-a Pokuplje.
- . RADANOVIĆ Pavia DUŠAN, 1912, Srbin, trgovački pomoćnik. U PO Štipan od 1941. Borac u 4. bataljonu 1. KPO, zatim magacioner zemunica Kordunaškog vojnog područja.
- 0. RADANOVIĆ Đure MILE, 1922, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan od 1941. Borac, zatim komandir voda i čete, zamjenik i komandant bataljona u 4. bataljonu 1. KPO, PO Kljuka, 13. proleterskoj brigadi i 34. diviziji. Ranjavan 4 puta.
- 1. RADANOVIĆ Đure PETAR, 1904, Srbin, zemljoradnik. U NOB od 1941. u organima narodne vlasti, tajnik općinskog NOO Kirin i tajnik kotarskog NOO Kirin - Sjeničak, član KKPH Vrginmost, tajnik kotarskog NOO Vrginmost, sekretar općinskog komiteta KPH Kirin, predsjednik kotarskog suda Vrginmost.
- 2. RADANOVIĆ Joce PERO, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od početka 1942. Borac, komandir odjeljenja i voda u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije.
- 3. RADANOVIĆ Ilije STEVO, 1913, Srbin, obučar. U NOV od 1941. Borac, delegat voda, zamjenik komesara 2. čete 4. bataljona 1. KPO, komesar čete, zamjenik i komesar bataljona 1, brigade 8. divizije, zamjenik komesara 3. brigade i rukovodilac političkog odjela 7. banijske divizije.
- 4. RADANOVIĆ Sime STEVO, 1920, Srbin, trgovački pomoćnik. U NOV od 1941. Borac, delegat voda, komesar čete, zamjenik i komesar bataljona u 4. bataljonu 1. KPO i 4. brigadi 7. divizije, komesar tenkovske čete i tenkovskog bataljona GŠH.
- 5. RADANOVIĆ Matije VASO, 1912, Srbin, opančar. U NOV od 1941. Borac, delegat voda i komesar čete u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije, komesar komande mjesta Skakavac.

16. *STANOJEVIĆ* Petra *DUŠAN*, 1924, Srbin, kolar. U NOV od 1941. Borac, delegat voda, rukovodilac omladine bataljona, komesar čete, bataljona i brigade u 4. bataljonu 1. KPO, PO Kljuka i jedinicama 34. divizije.
17. *ŠUIČA* Stanka *ĐURO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Borac 4. bataljona 1. KPO od 1941. Pratilac političkog komesara *Vece Holjevca*.
18. *ŠUIČA* Sime *MILKA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Za NOP radi od 1941. kao društveno-politički radnik, član Općinskog komiteta KPH Kirin i odbornik općinskog NOO Kirin.
19. *ŠUIČA* Pavia *NIKOLA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, komandirodjeljenja, voda i čete, komandant bataljona 34. divizije.

POGINULI I UMRLI BORCI

1. *DOBRIĆ* Nikole *JOVAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od oktobra 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 2. 1. 1943. kod Krašića.
2. *JANJIĆ* Stanka *PAJO*, 1917, Srbin, obučar. U NOV od decembra 1941. Poginuo kao komandir voda 13. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.
3. *KAJGANIĆ* Jovana *DUŠAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od septembra 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije januara 1943. kod Gornje Kupčine - Žumberak.
4. *KAJGANIĆ* Paje *VASO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOV od avgusta 1942. Poginuo kao komandir voda Unske operativne grupe oktobra 1944. kod Veljuna.
5. *MINIĆ* Đure *DUŠAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio početkom 1942. Poginuo kao komandir čete Moslavačkog NOP odreda oktobra 1942. na Kalniku.
6. *MINIĆ* Jovana *DUŠAN*, 1914, Srbin, žandarmerijski narednik. Poginuo u borbi protiv Nijemaca aprila 1941. u Srbiji.
7. *MINIĆ* Marka *ĐOKO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 8.1942. Umro od tifusa kao borac 3. brigade 8. divizije 21. 11. 1943. u Šljivovcu.
8. *MINIĆ* Jovana *ĐURO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljon 1. KPO stupio početkom 1942. Poginuo kao intendant bataljona 13. proleterske brigade od mine 15. 3. 1943. u Žumberku.
9. *MINIĆ* Jovana *MILAN*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od oktobra 1942. Poginuo kao borac Seljine brigade 34. divizije.
10. *NIŠEVIĆ* Mile *MILOŠ*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 2. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.
11. *OBRENOVIĆ* Samojila *STEVAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 2. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 10. 5. 1943. kod Otočca.
12. *RADANOVIĆ* Sime *DRAGAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan od 1. 10. 1941. Poginuo kao borac 1. udranog kordunaškog bataljona 26. 6. 1942. kod Kamenice - Tounj.
13. *RADANOVIĆ* Đure *ILIJA*, 1920, Srbin, radnik. Došao iz Francuske maja 1942. i odmah stupio u partizane. Poginuo kao borac 1. proleterskog bataljona Hrvatske 15.8.1942. kod Svete Jane - Žumberak.
14. *RADANOVIĆ* Jovana *JANDRE*, 1904, Srbin, obučar. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije februara 1944. kod Plaškog.
15. *RADANOVIĆ* Jovana *NIKOLA*, 1912, Srbin, trgovački pomoćnik u Zagrebu. U NOV od 1943. Poginuo kao komesar čete 13. proleterske brigade pri oslobođenju Zagreba 1945. godine.

- . *RADANOVIĆ* Matije *NIKOLA*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Član KPJ od ljeta 1941. Od 20. 10. 1941. odbornik NOO. Poginuo kao odbornik sa puškom u ruci 21. 12. 1941- u Šljivovcu.
- *RADANOVIĆ* Bure *PETAR*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije aprila 1943. kod Žute Lokve.
- i. *RADANOVIĆ* Jovana *SIMO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao zamjenik komesara čete 1. brigade 8. divizije septembra 1943. kod Oštarija.
- i. *SRDIĆ* Jovana *ADAM*, 1900, Srbin, zemljoradnik. U NOV od februara 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 1944. kod Hrastovice - Banija.
- ! *SRDIĆ* Stevana *BOGDAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 5. 1942. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije 11.3.1943. kod Gospića, prebačen avionom maja 1944. na liječenje u Italiju i tamo podlegao ranama.
- . *SRDIĆ* Jovana *ILIJA*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan od avgusta 1941. Zarobljen kao desetar 4. bataljona 1. KPO 18. 4. 1942. u pećini kod Kirina i strijeljan od ustaša u Zagrebu.
- ! *SRDIĆ* Bure *MATIJA*, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.6. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 4. 1943. u partizanskoj bolnici u Zbjegu - Kordun.
- i. *ŠUJICA* Nikole *ADAM*, 1916, Srbin, trgovački pomoćnik u Beogradu. U NOV od 20. 10. 1944. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1945. kod Stare Vrbe - Slavonija.
- L *ŠUJICA* Milana *BRANKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U PO Kljuka od oktobra 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 2. 1. 1943. kod Krašića.
- i. *ŠUJICA* Laze *DUŠAN*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Štipan od avgusta 1941. Ranjen u borbi sa ustašama u decembarskoj ofanzivi 1942. u šumi Muljci i podlegao ranama.
- i. *ŠUJICA* Nikole *GOJKO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. 1941. ranjen i ostao bez oka, 1941. otišao za Srbiju. U NOV od 20. 10. 1944. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade decembra 1944. na sremskom frontu.
- ŠUJICA* Petra *MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od februara 1943. Umro od tifusa kao borac 1. brigade 8. divizije aprila 1943. u Šljivovcu.
- ! *ŠUJICA* Tome *NIKOLA*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 28. 3. 1943. Zarobljen od četnika kao borac 3. brigade 8. divizije kod Krbavice u Lici i ubijen 2. 5. 1943.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

- JANJIĆ* Đure *PAVAO*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Šljivovcu.
- KAJGANIĆ* Marka *JEKA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša i spaljena 22. 12. 1941. u Štipanu.
- KAJGANIĆ* KATA, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Ranjena od ustaša 5. 1. 1942, prenetu u Ostrožin, gdje je spaljena od ustaša 15. 1. 1942.
- KAJGANIĆ* Nikole *MARIJA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
- KAJGANIĆ* Rade *MILE*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
- KRLIĆ* Vuje *MIKA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
- KRLIĆ* Jovana *MILKA*, 1873, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 13. 8. 1941. u Šljivovcu.

8. *KRLIĆ* Marije *PAVAO*, 1880, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
9. *MINIĆ* Vasilja *ANA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
10. *MINIĆ* Mile *ANDELIJA*, 1863, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Šljivovcu.
11. *MINIĆ* Jovana *JOVAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
12. *MINIĆ* Kuzmana *JOVAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
13. *MINIĆ* Petra *JOVAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 4. 1942. na Jurinim brdima.
14. *MINIĆ* Sime *LUKA*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u Ostrožinu.
15. *MINIĆ* Jovana *LJUBICA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 23. 12. 1941. u Šljivovcu.
16. *MINIĆ* Petra *MARIJA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
17. *MINIĆ* Jovana *MILKA*, 1928, Srпкиnje, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
18. *MINIĆ* Jovana *NIKOLA*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. na Jurinim brdima.
19. *MINIĆ* Vuje *NIKOLA*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.
20. *MINIĆ* Marka *PETAR*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.
21. *MINIĆ* Rade *STANA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 22.12. 1941. u Šljivovcu.
22. *MINIĆ* Sime *VUKAJLO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
23. *NIŠEVIĆ* Marka *ANA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica. Ustaše su joj sjekirom odsjekle glavu 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
24. *NIŠEVIĆ* Pavia *DANICA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
25. *NIŠEVIĆ* Pavia *EVICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
26. *NIŠEVIĆ* Pavia *ILIJA*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
27. *NIŠEVIĆ* Pavia *JOVAN*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 8. 8. 1941. u Šljivovcu.
28. *NIŠEVIĆ* Paje *MILADIN*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
29. *OBRENOVIĆ* Vuje *ANKA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
30. *RADANOVIĆ* Vasilja *DAMJAN*, 1872, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 12. 5.1942. u Petrovoj gori.
31. *RADANOVIĆ* Mile *ĐURO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru u Norveškoj.
32. *RADANOVIĆ* Petra *INDIJA*, 1874, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Šljivovcu.
33. *RADANOVIĆ* Vasilja *MARIJA*, 1872, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Ostrožinu.
34. *RADANOVIĆ* Pavia *MILE*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru u Norveškoj.

- . *RADANOVIĆ* Vasilja *MILE*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru u Norveškoj.
- . *RADANOVIĆ* Sime *MILJKAN*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Šljivovcu.
- . *RADANOVIĆ* Mile *RADE*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 18. 4. 1942. i ubijen od Nijemaca u logoru u Norveškoj.
- . *RADANOVIĆ* Mile *SOFIJA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2.1. 1942. u Ostrožinu.
- . *RADANOVIĆ* Samojila *SOFIJA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 2. 1. 1942. u Šljivovcu.
- . *SRDIĆ* Adama *ANA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša aprila 1942. u Petrovoj gori.
- . *SRDIĆ* Petra *MILE*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 13. 8. 1941. u Šljivovcu.
- . *SRDIĆ* Ilije *NIKOLA*, 1915, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 24. 1. 1942. u Šljivovcu.
- . *SRDIĆ* Laze *STANA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 23. 12. 1941. u Šljivovcu.
- . *ŠUJICA* Nikole *ADAM*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u šumi Katić kosa.
- . *ŠUJICA* Đure *ANA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u Štipanu.
- . *ŠUJICA* Adama *DUŠAN*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 28. 1. 1942. u Šljivovcu.
- . *ŠUJICA* *JOSIP*, 1876, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 1. 1942. u Šljivovcu.
- . *ŠUJICA* Mile *LJUBAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 23. 12. 1941. u Šljivovcu.
- . *ŠUJICA* Adama *LJUBICA*, 1928, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 1. 1942. u Šljivovcu.
- . *ŠUJICA* Damjana *LJUBICA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 18. 4. 1942. u Ilovačku.
- . *ŠUJICA* Teodora *MARIJA*, 1887, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 1.4. 1942. u Petrovoj gori.
- . *ŠUJICA* Adama *NIKOLA*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 1. 1942. u Šljivovcu.
- . *ŠUJICA* Adama *NIKOLA*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 23.12. 1941. u Šljivovcu.
- . *ŠUJICA* Nikole *SAVA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 1. 1942. u šumi Katić kosa.
- . *ŠUJICA* Adama *STANA*, 1929, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 28. 1. 1942. u Šljivovcu.

b) *Umrli od tifusa*

- . *DOBRIĆ* Pavia *ANA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 6. 1943. u Šljivovcu.
- . *KAJGANIĆ* *ANDA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. u Šljivovcu.
- . *KAJGANIĆ* Mile *ĐURO*, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 4. 1943. u Šljivovcu.
- . *OBRENOVIĆ* Tome *STANA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 3. 1943. u Šljivovcu.
- . *RADANOVIĆ* Nikole *DANICA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Šljivovcu.

6. *RADANOVIĆ* Rade *JULIKA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12. 4. 1943. u Šljivovcu.
7. *RADANOVIĆ* Đurđa *MARTA*, 1871, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 28. 8. 1943. u Šljivovcu.
8. *RADANOVIĆ* Rade *MIOLJKA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 6. 1943. u Šljivovcu.
9. *RADANOVIĆ* Jovana *MILICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 5. 1943. u Šljivovcu.
10. *RADANOVIĆ* Dmitra *PAVAO*, 1878, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Šljivovcu.
11. *RADANOVIĆ* Luke *PETAR*, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 9. 1943. u Šljivovcu.
12. *RADANOVIĆ* Jovana *SAVA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. u Šljivovcu.
13. *RADANOVIĆ* Milutina *SEKA*, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla 7. 6. 1943. u Šljivovcu.
14. *SRDIĆ* Save *MILKA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 2. 1943. u Šljivovcu.

c) *Žrtve rata*

1. *KAJGANIĆ* Stanka *SOFIJA*, 1942, Srпкиnja, dijete. Umrla od prehlade i zime za vrijeme izbjeglištva 27. 3. 1942. u Petrovoj gori.
2. *NIŠČEVIĆ* Nikole *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade kao posljedice izbjeglištva 2. 3. 1944. u Šljivovcu.
3. *NIŠEVIĆ* Paje *MILKA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Umrla od zime i prehlade u izbjeglištvu 10. 1. 1942. u Petrovoj gori.
4. *OBRENOVIĆ* Petra *GOJKO*, 1941, Srbin, dijete. Umro od zime i prehlade u izbjeglištvu 5. 1. 1942. u Petrovoj gori.
5. *RADANOVIĆ* Đure *DRAGAN*, 1939, Srbin, dijete. Umro od zime i prehlade u izbjeglištvu 15. 4. 1942. u Petrovoj gori.
6. *RADANOVIĆ* Đurđa *MARTA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od zime i prehlade u izbjeglištvu aprila 1942. u Petrovoj gori.
7. *RADANOVIĆ* Jandre *MILKA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla od prehlade kao posljedica života u obruču u Petrovoj gori 16. 5. 1942. u Šljivovcu.
8. *SRDIĆ* Ilije *NADA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Umrla od zime i prehlade za vrijeme izbjeglištva 15. 1. 1942. u Petrovoj gori.
9. *SRDIĆ* Petra *PAJO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Umro od zime i prehlade za vrijeme izbjeglištva 15. 3. 1942. u Petrovoj gori.
10. *STANOJEVIĆ* Petra *MARIJA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Utopila se u Kupi 1944. uslijed prevrtanja čamca, kada je išla da traži so.
11. *ŠUJICA* Trivuna *KATA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrla za vrijeme bježanja ispred ustaša od zime i prehlade 22. 4. 1942. u Ostrožinu.

NAPOMENA: Podatke prikupio Vaso Radanović a provjerili Anđelija Minić, Vlado Minić, Đuro Šujica, Stevo I. Radanović, Dušan I. Radanović i Dušan P. Stanojević.

TOPUSKO

Mjesto Topusko nalazi se 12 km jugoistočno od Vrginmosta na komunikaciji za Ve-
J Kladušu. Leži u dolini rijeke Gline u brežuljkastom kraju između Petrove i Zrinske
re. Zbog mineralnih toplih izvora Topusko se prije drugog svjetskog rata zvalo Topus-
- Toplice. Temperatura mineralnih izvora, koji se dijele na: Bistre kupke, Blatne kupke
ivadska vrela, iznosi 40 - 59°C, a voda sadrži kalcijum, hidrokarbonat i sulfat. Voda
či reumatizam, neuralgiju, kožne i ženske bolesti.

Topusko se prvi put spominje 1192. godine pod imenom Toplica; 1205. godine hr-
:sko-ugarski kralj Andrija II sagradio je samostan i crkvu u koje dovodi red Cistercita
rancuske, darujući im sve posjede u Gorskoj županiji, koje je ranije sam uživao. Na
ata, odnosno na njegova dvorskog župana, prenijeta je i sva vlast u Gorskoj županiji,
u je ranije vršio kraljevski župan. Tako je početkom XIII vijeka nastalo veliko vlas-
nstvo topuske opatije, koje je crkva posjedovala skoro 600 godina.

Trgovina se odvijala dolinom rijeke Une prema moru, a građani Topuskog imali su
40. godine i svoja trgovačka skladišta u Senju. Gradsko naselje u Topuskom spomi-
se već 1211. godine, a građani su bili podložni opatu, protiv koga su se borili
50-1352. godine, zahtijevajući da se njihovo trgovište izuzme ispod opatove vlasti
odvrgne vlasti bana. Zbog učestalih provala Turaka, Cisterciti napuštaju Topusko
97. godine, a u XVI vijeku, građani su pretvoreni u kmetove.

Poslije odlaska Cistercita, Topuske posjede uživali su mnogi svjetovni i crkveni ve-
>ši kao gubernatori. Godine 1533. gubernator Topuske opatije je velikaš Petar Keg-
ić, koji je postigao da za opata bude imenovan njegov osmogodišnji sin Franjo. Keg-
ići su posjedovali Topusko do 1558. godine. U doba Keglevičeve uprave, izbili su
50. godine na Topuskim posjedima nemiri, koji su mjestimično prerasli i u oružane
jačke pobune, zbog povećane prirodne rente. Opat Franjo uspio je da uguši nemire
55. godine.

U vezi sa turskim pustošenjem, središte vlastelinstva premješteno je u drugoj po-
ini XVI vijeka iz Topuskog u Pokupsko. Topuske posjede 1558. godine dobila je za-
bačka biskupija, pa su od tada zagrebački biskupi nosili i titulu topuskih opata. 1784.
line Topusko je pripojeno Vojnoj krajini. Krajiški oficiri su kapitali izvore i sagradili
:re kupke 1828, a blatne kupke 1860. godine. Ukidanjem Vojne krajine 1882. godine
usko pada pod upravu Hrvatske zemaljske vlade.

Uoči drugog svjetskog rata, prema popisu 1931. godine, mjesto Topusko imalo je
l stanovnika, a prema popisu 1948. godine bila su 162 domaćinstva sa 580 stanov-
a. Topusko je ujedno bilo i općinsko mjesto, a u sastavu općine Topusko bila su sli-
sća sela: Crni Potok, Gređani, Hrvatsko Selo, Katinovac, Pecka, Perna, Poljani, Po-
vari, Staro Selo, Vorkapić Selo, Mala i Velika Vranovina, sa ukupno oko 1825 doma-
stava i oko 11.000 stanovnika prema popisu 1931. godine. Po nacionalnom sastavu
dani Topuskog bili su 50% Srbi i 50% Hrvati. Po socijalnom sastavu bili su službenici
dnici liječilišta Topusko, privatne zanatlije, trgovci i gostioničari.

U Topuskom do drugog svjetskog rata nije postojala ni partijska ni skojevska or-
lizacija, ali je bilo simpatizera KPH, koji su djelovali na liniji Partije. Među njima se
5u *Nikola Darović* i njegovi sinovi *Ivica*, *Branko* i *Jerko*, *Ladislav Gregurić Braco*,
igan Habel, *Boško Malić*, *Jovanka Ratković*, *Olgica* i *Nikola Habel*, *Ivka Gregurić*,
nko Išek, *Blaža Batalo*, *Slavko Kapac*, *Ilija* i *Pajo Banović*, *Ankica Babić*, *Sime* i *Ivan*
za i *Milan Miljević Mićina*.

Spomenik revolucije

U Topuskom Sabor Narodne Republike Hrvatske podigao je spomenik, na kojem je uklesan tekst:

- »Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske proglašeno je 8-9. 5. 1944. u Topuskom državnim Saborom Hrvatske kao ravnopravne federalne jedinice Demokratske Federativne Jugoslavije.«.

Ni ustaška organizacija nije imala organizovanog uporišta, kako na području općine tako ni u samom mjestu. Ali, uspostavom tzv. NDH, našlo se nekoliko mačekovaca o Ante Kocman učitelj, Ilija Briješki pekar, Jure Putrić, Mate Malinac, Mijo Lovretin stioničar, i dr. Oni su po direktivi ustaških funkcionera iz Gline Mirka Puka, dr Cvjetkovića, braće Vidaković i dr. razoružavali vojnike bivše jugoslovenske vojske, koji su : dezorganizovano povlačili za Bosnu. Domogli su se i blagajne Komande 4. armije i međusobno je podijelili, a nepoželjnog svjedoka Šimu Briješkog dali ubiti po ustaši Ivanu itleru noću 25/26. jula 1941. u Poljanima.

U Topusko su 11. aprila 1941. ušle njemačke jedinice i pod njihovim okriljem su Kocman, Briješki i dr. formirali ustašku vlast, kojoj je jedini zadatak bio da hapsi, progoni i ubija komuniste i Srbe. Za predsjednika općine postavljaju Ivana Dragičevića, koji je radio u Beogradu, u Upravi državnog monopola. Ali, ubrzo je ustaška vlast sumnjala u njegovu odanost, zbog službovanja u Beogradu, i mjesto njega postavila u Banovića, penzionisanog lugara, a za ustaškog komesara Martina Putrića, penzionisanog općinskog bilježnika. Dužnost tabornika preuzeo je učitelj Ante Kocman, no iko je i on bio stranac, brzo ga je zamijenio Ilija Briješki, koji nije imao povjerenja ni prema Iliji Banoviću, zbog njegovog umjerenog stava i neslaganja sa ustaškom policijom u odnosu na Srbe.

U Topuskom i okolnim selima formirane su vojne ustaške organizacije - rojevi. U Topuskom je za rojnika postavljen Ivan Setter, lugar, koji okuplja i naoružava ljude lošeg karaktera i morala, koji postaju zakon, strah i trepet za narod. U selu Ponikvari za rojnika postavljen Joso Rakarić, radnik u topionici željeza, a u Bjeljevinama (Staro Selo) Ivan Aderbar, koji se ranije izdavao za simpatizera KPH, u Velikoj Vranovini Joža Tonjac, član ugledne porodice, a u Gređanima Luka Jože Cerjak.

Jedino u Hrvatskom Selu nije postavljen rojnik, zahvaljujući akciji i ugledu Luke Iše, učitelja, obučara, koji je bio na strani radničkog pokreta. Njegovim zalaganjem niko se nije bio primio za dužnosti rojnika, a ustašama su pristupili samo braća Malinac. Prema ustaškoj naredbi, u toku juna i jula, svi muškarci Hrvati u Topuskom i okolnim selima mogli su od ustaškog tabora da prime vojničko oružje.

Polovinom maja iste godine, Nijemci napuštaju Topusko, predajući vlast ustašama, Doslije njih dolazi 11. italijanska bersaljerska regimenta. Pod okriljem Italijana ustaška vlast otpočela je svoj plan hapšenja i ubijanja. 26. jula - poslije ubijanja Briješkog u Ponikvari, došla je veća grupa ustaša iz Gline na čelu sa Vidakovićem i nekoliko ustaša nigranata. Istog dana držali su sastanak sa ustaškim funkcionerima u Topuskom u zgradi općine, na kojem su odlučili da se hapse, kolju i uništavaju svi komunisti i Srbi od 16 godina starosti pa nadalje.

Tako su odmah počeli da ostvaruju taj plan u Topuskom, Gređanima, Starom Selu, Ponikvari i Poljanima. Hapšenike su zatvarali u zgradu općine i pravoslavnu crkvu, odatle su ih odvodili i klali u pravoslavnoj crkvi u Glini. Neke su odveli u Gospić gdje ih poubijali i bačeni u ponor, a neke su strijeljali u samom Topuskom - u Lomića jaruzi, odmah nakon toga počeli su odvoditi i progoniti žene i djecu iz Topuskog i okolnih sela u logore. Za cijelo ovo vrijeme u Topuskom su bile italijanske jedinice, kao naga koja treba da osigura ustašama izvršenje ovoga pokolja. Ove italijanske jedinice wukle su se iz Topuskog 5. avgusta 1941, računajući da su već tada ustaše bile sposobne da taj pokolj nevinog naroda i same vrše.

U tako teškoj situaciji u Topuskom, ljudi odani NOB među hrvatskim stanovništvom pronalazili su načine da djeluju u tome duhu. Među njima se od prvih dana ističe idislav Gregurić Braco. Tako se od prvih dana ustanka kovalo bratstvo i jedinstvo srpskog i hrvatskog naroda, koje ustaški zlikovci nisu uspjeli da razbiju.

Ostaci opatovine

Kako se narodni ustanak i NOB sve više širio, tako su i neprijateljske jedinice bile sve slabije i nestabilnije u svojim uporištima, pa tako i u Topuskom. Tu se smjenjivala ječka, vukovarska, hercegovačka i lička ustaška satnija, a stalno se nalazila 9. uska satnija pod komandom poznatog ustaškog koljača u ovom kraju *Martina Grabovića*. I njega je stigla zaslužena kazna 1944. godine, i to nedaleko od Topuskog, u Perni, gdje je i činio zlodjela. U septembru 1941. ponovo je došla 11. italijanska bersaljerska brigada, da bi u martu 1942. definitivno napustila Topusko.

Poslije neuspjelog okruženja i uništenja partizana u Petrovoj gori, maja 1942, usjele su ipak objavile da su svi partizani uništeni. Ali, samo 20 dana poslije toga, 7. juna 1942, partizani su napali ustaše u Topuskom. Iako akcija nije u potpunosti uspjela, ona imala snažnog odjeka među hrvatskim stanovništvom. Tada je poginuo i jedan od uskih vođa, *Ilija Briješki*.

Poslije oslobođenja Velike Kladuše, 13. avgusta 1943. od strane 3. brigade 8. udarnog kordunaške divizije, uslijedio je napad jedinica iste brigade i na ustašku posadu u Topuskom, koju je sačinjavala 3. četa 11. ustaškog bataljona i oko pedesetak žandarma.

Oslobođenjem Topuskog, 16. avgusta 1943, teritorija kotara Vrginmosta, sve do oslobođenja, nije više imala neprijateljske posade, čime je i stanovništvo praktično došlo do slobode.

Sem vojnog još veći je bio politički značaj oslobođenja Topuskog. U NOB su tada uključena i sva sela sa hrvatskim življem, stvorena sigurna veza Kordun - Banija i zajedno sa ostalim dijelovima slobodne teritorije Hrvatske stvorena snažna baza za uspješno vođenje borbe do konačnog oslobođenja.

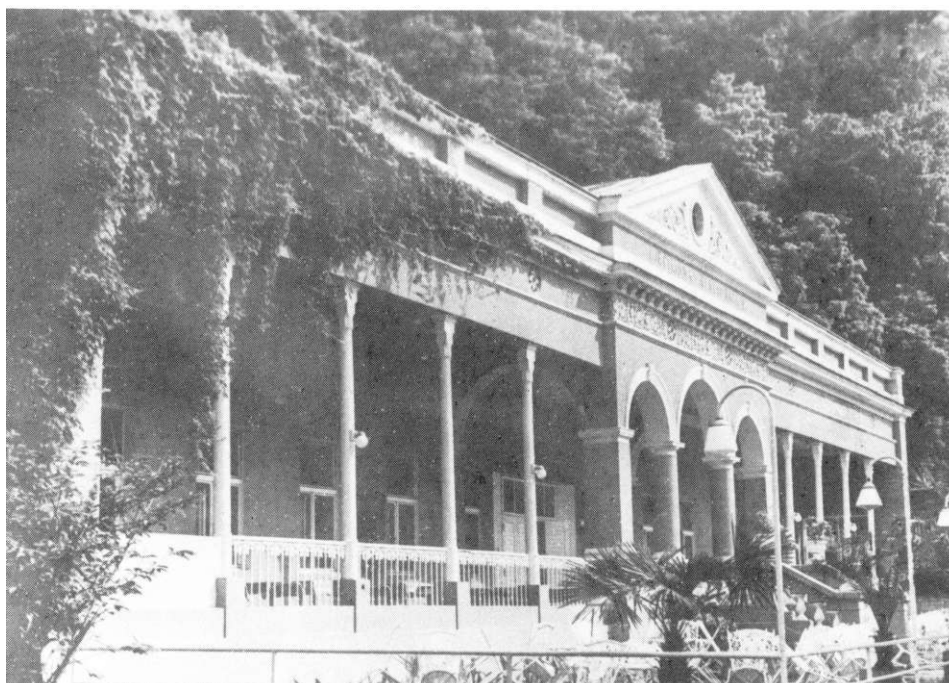
Od tada Topusko postaje sve značajniji vojni i politički centar NOB u Hrvatskoj, jer su se u njemu nalazila vojna i politička rukovodstva: Glavni štab NOV i PO Hrvatske, KPH, Štab 4. korpusa, ZAVNOH i predstavnici savezničkih zemalja. Posebna čast pripada Topuskom što je u njemu održano istorijsko 3. zasjedanje ZAVOH-a 8. i 9. maja 1944, na kojem su donijete značajne istorijske odluke za Hrvatsku. U Topuskom je održan 25-27. juna 1944. Prvi kongres partizanskih kulturnih radnika Hrvatske, i dio kongresa partizanskih ljekara Hrvatske 25. februara 1944.

Odmah po oslobođenju Topuskog 17. avgusta 1943, izabran je prvi NOO od 7 članova - *Ilija Banović*, predsjednik, *Ladislav Gregorić Braco*, tajnik, *Blaža Batalo*, *Josip Izman*, *Matija Medved*, *Šime Muža* i *Vjenčeslav Renko*. Nešto kasnije izabran je i općinski NOO sa sjedištem u Topuskom, sa nadležnošću na teritoriju koju je općina Topusko obuhvatala uoči rata. To je, u stvari, bio općinski NOO Perna, koji je prešao iz Perna sa sjedištem u Topusko pod nazivom Općinski NOO Topusko.

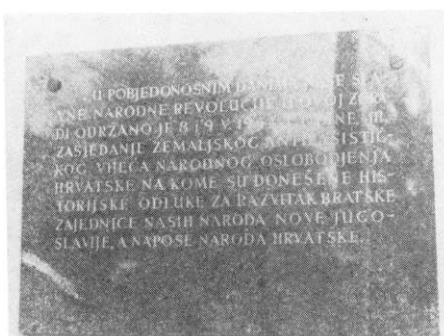
Krajem avgusta 1943. uspostavljene su i ostale društveno-političke zajednice: Organizacija narodne fronte, AFŽ-a, omladine i SKOJ-a. Prvi predsjednik Narodne fronte bio je *Ante Putrić*, a članovi *Millvoj Mrkobrada*, *Rezika Žiberna* i *Stefica Žugaj*. U odbor organizacije AFŽ-a izabrane su *Marija Gregorić*, predsjednica, *Ankica Babić*, *Rezika Babić*, *Janja Lalić*, *Jelka Putrić* i *Stefica Žugaj*. Rukovodstvo omladine sačinjavali su *Era Babić*, *Anka Čelap*, *Bogdanka Čelap* i *Maca Žutić*, predsjednica. Članovi SKOJ-a bili su *Ljubica Batalo*, *Bjanka Budimski Seka*, sekretar, *Ljubica Vorkapić* i *Matilda Šenald* (rodom iz Tuzle).

Mjesto Topusko ima 5 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, 6 je poginulo kao borci NOV, a od strane ustaša ubijena su 37 stanovnika.

Važniji događaji iz NOB, obilježeni su spomenicima i spomen-pločama.

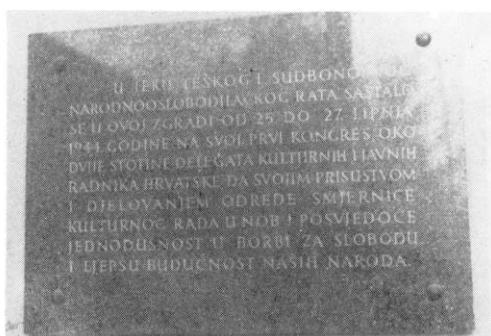
Na zgradi gdje je 8. i 9. maja 1944. održano Treće zasjedanje ZAVNOH-a, postavljena je spomen-ploča sa slijedećim tekstom:

»U pobjedonosnim danima naše slavne narodne revolucije u ovoj zgradi održano je 8. i 9. maja 1944. godine Zasjedanje zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske, na kome su donešene historijske odluke za razvoj bratske zajednice naših naroda nove Jugoslavije, napose naroda Hrvatske«.

U istoj zgradi održan je i Prvi kongres kulturnih i javnih radnika Hrvatske. I ovaj događaj obilježen je spomen-pločom sa tekstom:

»U jeku teškog i sudbonosnog NOR-a sastalo se u ovoj zgradi od 25. do 27. lipnja (juna) 1944. godine na svoj Prvi kongres oko dvije stotine delegata kulturnih i javnih radnika Hrvatske da svojim prisustvom i djelovanjem odrede smjernice kulturnog rada u NOB i posvjedoče jednodušnost u borbi za slobodu i ljepšu budućnost naših naroda«.

I boravak Centralnog komiteta KPH obilježen je spomen-pločom:

»U vremenu historijskih dana naše narodne revolucije bilo je 1944. godine u ovoj zgradi sjedište Centralnog komiteta KPH odakle je rukovodio NOB u Hrvatskoj«.

Spomen-pločom zabilježeno je i formiranje kazališne družine ZAVNOH-a:

»Nastala u jeku borbe za oslobođenje naroda Jugoslavije, na ovome je mjestu osnovana travnja (aprila) 1944. Centralna kazališna družina ZAVNOH-a«.

Obilježeno je i formiranje sportskog društva »Partizan« u kući *Milana Vorkapića*, sa spomen-pločom:

»Na inicijativu drugova iz Glavnog štaba Hrvatske, USAOH-a i boraca sportaša NOV-e u ovoj kući 19. studenog (novembra) 1944. godine formirano je prvo sportsko društvo na oslobođenom teritoriju Hrvatske »Partizan«.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. **BIJELIĆ** Miloša **ĐURO**, 1894, Srbin, trgovački putnik. Od 1941. bio u PO Perna, pri komandi 1. kordunaškog NOP odreda, i pri komandi Kordunaškog vojnog područja (bez ruke od prije rata).
2. **MILJEVIĆ** Ilije **MILAN**, 1907, Srbin, privatni taksista. Od avgusta 1941. borac u PO Kirin i Perna, obavještajni oficir, vodnik i komandir u auto-bataljonu GŠH, zamjenik i komandant tenkovskog bataljona GŠH i komandant auto-škole pri GŠH.
3. **RATKOVIĆ** Bože **JOVANKA**, 1922, Srпкиnja, đak gimnazije. Član SKOJ-a Karlovačke gimnazije. 1941. odlazi u Ljubljano i radi ilegalno do 12. 7. 1942. Prelazi u štampariju GŠ Slovenije, zatim odlazi u Gorski kotar, a poslije u agitprop CK KP Hrvatske.
4. **VOJNOVIĆ** Stevana **MILAN**, 1906, Srbin, stolar. Od 1941. borac PO Perna, od 1942. pri Komandi 1. kordunaškog NOP odreda i Komandi kordunaškog vojnog područja na izgradnji tajnih skladišta i bolnica.
5. **VORKAPIĆ** Mile **ĆEDOMIR**, 1922, Srbin, trgovački pomoćnik. Od 1941. aktivno radi za NOP. Od 1942. borac u 1. proleterskom bataljonu Hrvatske, 8. brigade 7. divizije i 4. krajiške brigade i u Komandi banijskog vojnog područja. Invalid 100%.

POGINULI BORCI

1. **BATALO** Ninka **DMITAR**, 1919, Srbin, trgovački pomoćnik. U NOV stupio 1941. u Posavski PO (Srbija). Poginuo kao komandir čete aprila 1942. u Srbiji.
2. **DAROVIĆ** Nikole **IVICA**, 1913, Hrvat, ekonomista. Radio u Zagrebu gdje je otkriven kao komunista. Obješten od ustaša 1944. u Zagrebu - Maksimir.

3. *HABEL* Ivana *DRAGAN*, 1916, Hrvat, službenik. Do 1942. radio u Zagrebu, kada je uhapšen kao komunista. Odveden i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac 1942. godine.
4. *KAPAC* Josipa *TOMISLAV*, 1921, Hrvat, zemljoradnik. Dezertirao od ustaša i septembra 1943. stupio u NOV. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 18. 10. 1944. kod Rakovice.
5. *MILJEVIĆ* Ilije *PERO*, 1905, Srbin, vozač. U NOV od avgusta 1941. u PO Kirin. Poginuo kao borac 1. čete 3. bataljona 1. KPO 1. 5. 1942. u Peckoj.
6. *VURDELJA* Nikole *UROS*, 1923, Srbin, tehničar. Od 1941. borac Ozrenskog PO. Poginuo 1942. u borbi protiv četnika u Srbiji.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) *Ubijeni od neprijatelja*

1. *BATALO* Ilije *DMITAR*, 1909, Srbin, trgovac. Odveden 18. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
2. *BATALO* Petra *DRAGAN*, 1923, Srbin, dimnjačar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
3. *BATALO* Ninka *JANKO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
4. *BATALO* Mile *MATIJA*, 1879, Srbin, zvonar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
5. *BATALO* Stojana *MATIJA*, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
6. *BATALO* Petra *MILAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
7. *BATALO* Ilije *MILE*, 1906, Srbin, opančar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
8. *BATALO* Matije *MILOŠ*, 1923, Srbin, đak. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
9. *BATALO* Matije *MIRKO*, 1903, Srbin, službenik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
10. *BATALO* Ninka *NIKOLA*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
11. *BATALO* Nikole *NINKO*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
12. *BUDIMIR* Jovana *BOGDAN*, 1909, Srbin, gostioničar. Odveden 5. 5. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezovica kod Siska.
13. *ČELAP* Marka *NIKOLA*, 1888, Srbin, mesar. Odveden 5. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
14. *LALIĆ* Mile *JOVAN*, 1899, Srbin, službenik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
15. *MARTINOVIĆ* Dušana *STEVAN*, 1922, Srbin, đak učiteljske škole. Odveden 31. 7. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
16. *MILJEVIĆ* Dmitra *DARINKA*, 1900, Srkinja, učiteljica. Odvedena 28. 7. 1941. i ubijena od ustaša u Glini.

7. MILJEVIĆ Ilije ĐURO, 1920, Srbin, vozač. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustasa u logoru Jadovno kod Gospića.
3. MILJEVIĆ Ilije ILIJA, 1882, Srbin, prevoznik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustasa u logoru Jadovno kod Gospića.
9. MILJEVIĆ Ilije NIKOLA, 1888, Srbin, prevoznik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustasa u logoru Jadovno kod Gospića.
3. MILJEVIĆ Matije PAVA, 1914, Srkinja, radnica. Odvedena 6. 8. 1941. u logor Petrinja, puštena i ponovo uhapšena aprila 1942. Ubijena od ustaša u logoru Jasenovac - logor Mlaka.
1. MIŠČEVIĆ Miloša ĐURO, 1924, Srbin, konobar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Topuskom - Lomića jaruzi.
2. MIŠČEVIĆ Jandre JOVAN, 1882, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
3. MIŠČEVIĆ Jovana LJUBAN, 1919, Srbin, službenik općine. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- OBRADOVIĆ Teodora MATIJA, 1888, Srbin, gostioničar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
5. POPOV Petra PETAR, 1895, Rus, fotograf. Odveden 5. 5. 1941. u Zagreb i ubijen od ustaša - mjesto nepoznato.
3. PRENTOVIĆ Đorđa MILOŠ 1908, Srbin, žandarmerijski narednik. Odveden 1. 8. 1941. i ubijen od ustaša u Topuskom - Lomića jaruzi.
7. ROKNIĆ Stanka NIKOLA, 1909, Srbin, službenik. Odveden 5. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
3. ŠKARA Nikole PETAR, 1907, Srbin, brico. Odveden 23. 6. 1941. i ubijen od ustaša u Karlovcu.
3. ŠKUNDRIĆ Nikole ILIJA, 1894, Srbin, trgovac. Odveden 3. 5. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
- J. VORKAPIĆ Miloša JOVO, 1887, Srbin, gostioničar. Odveden 25. 5. 1941. i ubijen od ustaša 26. 7. 1941. u šumi Brezovica kod Siska.
- . VORKAPIĆ Mile LJUBAN, 1910, Srbin, mesar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- ! VORKAPIĆ Stojana NIKOLA, 1892, Srbin, zemljoradnik. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- ! VORKAPIĆ Nikole SAVKA, 1896, Srkinja, zemljoradnica. Odvedena 2. 8. 1941. i ubijena od ustaša u logoru u Petrinji.
- I. VUJOŠEVIĆ Vuje MILUTIN, 1904, Crnogorac, trgovac. Odveden 23. 6. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezovica kod Siska.
- i. VURDELJA Uroša dr BRANKO, 1885, Srbin, liječnik. Odveden 30. 5. 1941. i ubijen od ustaša 27. 6. 1941. u šumi Brezovica kod Siska.
- i. ŽUTIĆ Miloša MATIJA, 1901, Srbin, mesar. Odveden 28. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- ! ŽUTIĆ Jovana MILOŠ, 1894, Srbin, zemljoradnik. Odveden 5. 5. 1941. i ubijen u logoru Jadovno kod Gospića.

NAPOMENA: Podatke prikupili i provjerili Ilija Batalo, Ladislav Gregurić Braco, Luka Kapac, itar Ljubičić i Milan Miljević Mićina, svi rodom iz Topuskog.

TREPČA

Između Čremušnice i Dugog Sela, pored puta Vrginmost - Lasinja, nalazi se selo Trepča. Godine 1931. imala je 239 stanovnika, a 142 stanovnika u 35 domaćinstava 1948. godine. U toku drugog svjetskog rata poginula su 124 lica, te se računa da je selo uoči rata, 1941. godine, imalo 46 domaćinstava sa oko 280 stanovnika. Svi stanovnici po nacionalnom sastavu su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici.

Dolaskom ustaša na vlast 1941. godine stanovnici sela Trepče doživljavaju istu sudbinu kao i susjedna sela na ovome regionu. Pred sam ustanak u selu nije postojala ni partijska, ni omladinska organizacija. Jedini uticaj, na liniji KPH, bio je od strane komunisti iz Bovića, Štipana i Šljivovca.

Prvi ustaški zločin narod Trepče osjetio je 29. jula 1941, kada su odveli i poubijali *Đuru M. Kličkovića, Milu Đ. Kličkovića, Pavia D. Kličkovića, Đuru V. Kobca* i *Branka Đ. Romčevića*. Zatim 8. avgusta 1941, kada su u selu ubili *Milku Đure Kobac* i *Milku Jovana Kobac*. Sve do decembarske ustaške ofanzive, 1941. godine, ustaše nisu vršile zločinstva iako su kroz Trepču i susjedna sela češće prolazili. Ovo je bio jedan od razloga što se tada narod nije sklonio, jer su mnogi povjerovali da im ustaše neće ništa, jer ništa nisu krivi. Međutim, tada, 22. decembra 1941, ustaše *Ante Pavelića* poubijali su, poklali i zapalili 103 lica (45 muškaraca i 58 žena, među kojima djecu i starce). Bila je to najveća tragedija naroda Trepče, jer su ostali bez skoro svakog drugog stanovnika.

Tada je cijelo selo popaljeno. U zapaljenim kućama palili su žive ljude. Dovoljno je navesti samo jedan primjer da bi se imala predstava o varvarstvima koje su ustaše činile nad nedužnim narodom. *Maci Pavia Markovina*, rođenu 1923. godine, trudnici pred porođaj, rasporili su stomak, izvadili dijete a stavili živu mačku. Ili, *Stevana Nikole Markovina*, rođenog 1896. godine, koji se bio sklonio kod svoga prijatelja u Desni Štefanki, tjerali da pjeva i zakopava mrtve, da bi ga na kraju izmučili i ubili 27. decembra.

Neposredno po formiranju susjednih partizanskih odreda i do kraja 1941. godine, samo je osam ljudi iz Trepče otišlo u partizanske jedinice: *Pavao P. Čubra, Vaso M. Čubra, Đuđa Đ. Kličković, Marko P. Kličković, Miljkan J. Kličković, Nikola S. Kličković, Đuro R. Kobac* i *Milan S. Markovina*. Ostalih 28 otišli su u toku 1942. godine.

Poslije decembarskih ustaških zlodjela, preživjeli stanovnici nisu se imali gdje vratiti. Neki su bili na svojim zgorištima i bježali pri svakom ustaškom napadu, a mnogi su našli utočišta u drugim selima. Zbog ovih uslova i prepolovljenog broja ljudi, u selu nije bilo moguće izabrati NOO i formirati posebne organizacije omladine i AFŽ-a. Bili su zajedno sa organizacijama Dugog Sela. Od marta 1942. godine kao odbornici NOO iz Trepče radili su *Jovo Kličković* i *Milka Mađarević*, a u odboru AFŽ-a *Milka Kličković*.

Do kraja rata, 1945. godine, iz sela Trepča u jedinicama NOV bilo je 36 boraca, od kojih je 9 poginulo, a među 27 preživjelih ima 5 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Od strane ustaša ubijeno je 110 nevinih ljudi, žena i djece, a 5 je umrlo od posljedica rata.

Spomenik palim borcima i ŽFT

TEKST NA SPOMENIKU: »U NOB od 1941. do 1945. godine protiv okupatora i domaćih izdajnika naše zemlje za bratstvo i jedinstvo našeg naroda i slobodu naše zemlje, na poziv Komunističke partije i druga Tita, iz sela Trepče pali su za slobodu - borci s puškom u ruci 10, žrtava rata 117.«

Prenos posmrtnih ostataka ubijenih iz šume Brezje, u Kosturnicu u Trepči.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *KLIČKOVIĆ Đure DUDA*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U NOB od 1.8.1941. Borac, komandir voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
2. *KLIČKOVIĆ Petra MARKO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOB od 1. 8. 1941. Borac PO Štipan, 4. bataljona 1. KPO i 1. brigade 8. divizije.
3. *KLIČKOVIĆ Samoila NIKOLA*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Od 1. 8. 1941. borac PO Štipan, 4. bataljona 1. KPO, komandant Moslavačkog PO, komandant 2. moslavačke brigade, komandant Grupe odreda sjeverne Hrvatske.
4. *KOBAC Rade ĐURO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOB od 1. 8. 1941. Borac i vodnik PO Štipan, PO Kljuka i 13. proleterske brigade. Poslije ranjavanja u pozadinskim jedinicama Kordunaškog vojnog područja.
5. *MARKOVINA Stevana MILAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOB od 1. 8. 1941. Borac, vodnik, zamjenik komandira čete u jedinicama 8. divizije.

POGINULI BORCI

1. *ČUBRA Pavia MARKO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 4. 1942. Poginuo za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive u pratnji ranjenika februara 1943. kod Prozora.
2. *ČUBRA Petra PAVAO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 11. 1941. u PO Štipan. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 15. 1. 1942. na Biljegu - Petrova gora.
3. *ČUBRA Marka VASO*, 1911, Srbin, pekar. U PO Sjeničak od 1941. Poginuo kao komandir voda 4. bataljona 1. KPO 2. 3. 1942. u Lasinjskom Sjeničaku.

- . KLIČKOVIĆ Jovana MILJKAN, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Sjeniĉak od 1941. Poginuo kao komandant bataljona brigade »Braće Radić« 19. 2. 1943. kod Zlatara — Zagorje.
- i. KLIČKOVIĆ Damjana RADE, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.3. 1942. Poginuo kao borac ĉete »Kljukov« od neprijateljskog aviona 16. 10. 1942. u selu Dubravec - Pokuplje.
- j. KLIČKOVIĆ Jovana STANKO, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao vodnik 13. proleterske brigade 6. 2. 1943. kod Cerja - Pokuplje.
- r. KOBAC Marka PAVAO, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 5. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 1.1. 1943. kod Krašića.
- i. ROMĀEVIĆ Mile ĐURO, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 3. 1942. Poginuo kao komandir voda Seljine brigade 34. divizije 19. 2. 1944. kod Žažine - Pokuplje.
- j. STANOJEVIĆ Vasilja STEVO, 1925. Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 9. 1942. Poginuo kao komandir ĉete 13. proleterske brigade 12. 7. 1943. u selu Dubranec - Pokuplje.

ŽRTVE FAŠISTIĀKOG TERORA

aj Ubijeni od neprijatelja

- . ARBUTINA Marka LJUBICA, 1925, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- ..ARBUTINA Miljkana MARKO, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- ARBUTINA Marka MILKA, 1923, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- , ARBUTINA Marka NENAD, 1927, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- i. ĀUBRA Jovana ANKA, 1920, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- . ĀUBRA Tešana DRAGICA, 1912, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- . ĀUBRA Đure ILIJA, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- . ĀUBRA Marka KATA, 1900, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- . ĀUBRA Vase MARICA, 1937, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 21. 12. 1941. u šumi Brezje.
- 0. ĀUBRA Vasilja MARKO, 1910, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- 1. ĀUBRA Pavia MICA, 1925, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- 2. ĀUBRA Đure MILKA, 1916, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- 3. ĀUBRA Ilije PETAR, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- 4. ĀUBRA Pavia RANKO, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- 5. ĀUBRA Mije SEKA, 1935, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- 6. ĀUBRA Pavia STANA, 1932, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- 7. DOBRIĆ Vasilja SOFIJA, 1910, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- 8. GVOJIĆ Gaje ANICA, 1913, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- 9. JELAĀA Rade PETAR, 1906, Srbin, zemljoradnik. Odveden 23. 12. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
- 9. KAJGANIĆ Petra MILKA, 1939, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.
- 1. KAJGANIĆ Petra TEODOR, 1928, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepĉi.

22. *KLIČKOVIĆ* Laze *ANA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
23. *KLIČKOVIĆ* Marka *ANKA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
24. *KLIČKOVIĆ* Pavia *BRANKO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
25. *KLIČKOVIĆ* Pavia *DANICA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
26. *KLIČKOVIĆ* Pavia *DANICA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
27. *KLIČKOVIĆ* Pavia *ĐORĐE*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
28. *KLIČKOVIĆ* Mile *ĐURO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen o ustaša u Prekopi kod Gline.
29. *KLIČKOVIĆ* Sime *ĐURO*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
30. *KLIČKOVIĆ* Mile *EVICA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
31. *KLIČKOVIĆ* Đure *JOVAN*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
32. *KLIČKOVIĆ* Damjana *KATA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
33. *KLIČKOVIĆ* Pavia *KATA*, 1883, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
34. *KLIČKOVIĆ* Sime *KATA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
35. *KLIČKOVIĆ* Jove *LJUBICA*, 1916, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
36. *KLIČKOVIĆ* Pavia *LJUBICA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
37. *KLIČKOVIĆ* *MACA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
38. *KLIČKOVIĆ* Petra *MARIJA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
39. *KLIČKOVIĆ* Mile *MARKO*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
40. *KLIČKOVIĆ* Nikole *MARKO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
41. *KLIČKOVIĆ* Marka *MIĆO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
42. *KLIČKOVIĆ* Steve *MILA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
43. *KLIČKOVIĆ* Pavia *MILAN*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
44. *KLIČKOVIĆ* Samoila *MILAN*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
45. *KLIČKOVIĆ* Đure *MILE*, 1908, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. godine i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
46. *KLIČKOVIĆ* Pavia *MILKA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
47. *KLIČKOVIĆ* Sime *MILKA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
48. *KLIČKOVIĆ* Pavia *MILORAD*, 1936, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
49. *KLIČKOVIĆ* Jovana *MILOŠ*, 1904, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.

- . *KLIČKOVIĆ* Samoila *MILKA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
- I. *KLIČKOVIĆ* Nikole *NADA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
- ? *KLIČKOVIĆ* Rade *NADA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
3. *KLIČKOVIĆ* Pavia *NENAD*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
4. *KLIČKOVIĆ* Marka *NIKOLA*, 1922, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
5. *KLIČKOVIĆ* Damjana *PAVAO*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
- B. *KLIČKOVIĆ* Petra *PAVAO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
7. *KLIČKOVIĆ* Sime *PAVAO*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
8. *KLIČKOVIĆ* Đure *PETAR*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
9. *KLIČKOVIĆ* Miloša *PETAR*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
0. *KLIČKOVIĆ* Damjana *RADE*, 1921, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
1. *KLIČKOVIĆ* Marka *SIMO*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
2. *KLIČKOVIĆ* Pavia *SIMO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
3. *KLIČKOVIĆ* Pavia *STANA*, 1932, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
4. *KLIČKOVIĆ* Pavia *STEVO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
- >5. *KLIČKOVIĆ* Samoila *STEVO*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
- >6. *KLIČKOVIĆ* Marka *VASO*, 1930, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
57. *KLJAJIĆ* Samoila *ANA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
38. *KLJAJIĆ* Milića *MILKA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
39. *KLJAJIĆ* Milića *NIKOLA*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
- ro. *KLJAJIĆ* Milića *STEVO*, 1928, Srbin, dijete, ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
- M. *KOBAC* Tadije *ANA*, 1863, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
72. *KOBAC* Gliše *ANICA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
- r3. *KOBAC* Vasilja *ĐURO*, 1886, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
74. *KOBAC* Đure *EVICA*, 1922, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Štipanu.
75. *KOBAC* Pavia *KATA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
76. *KOBAC* Vase *MILE*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
77. *KOBAC* Đure *MILKA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 8. 8. 1941. u Trepči.
78. *KOBAC* Jovana *MILKA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 8. 8. 1941. u Trepči.
79. *KOBAC* Nikole *MILKA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
80. *KOBAC* Marka *NIKOLA*, 1928, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
81. *KOBAC* Teodora *SOFIJA*, 1884, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.

82. *KOBAC* Laze *STANA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
83. *KOBAC* Vasilja *STANICA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
84. *MARKOVINA* Milana *DANICA*, 1938, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
85. *MARKOVINA* Pavia *MACA*, 1923, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
86. *MARKOVINA* Nikole *STEVAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 12. 1941. u Trepči.
87. *MINIĆ* Jovana *JOCO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
88. *MINIĆ* Jove *NIKOLA*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
89. *MINIĆ* *STANA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
90. *RADOJČEVIĆ* Pavia *EVICA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
91. *RADOJČEVIĆ* Nikole *MILKA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
92. *RADOJČEVIĆ* Sime *PAJO*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
93. *RADOVIĆ* Jove *INDIJA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
94. *RADOVIĆ* Đure *SIMO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
95. *ROMČEVIĆ* Matije *ANDELIJA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
96. *ROMČEVIĆ* Mile *ANDELIJA*, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
97. *ROMČEVIĆ* Đure *BRANKO*, 1910, Srbin, trgovac u Vrginmostu. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku kod Krnjaka.
98. *ROMČEVIĆ* Luke *DURAN*, 1868, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
99. *ROMČEVIĆ* Đure *INDIJA*, 1894, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
100. *ROMČEVIĆ* Mile *MARKO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
101. *ROMČEVIĆ* Đure *MILE*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
102. *ROMČEVIĆ* Mile *MILKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
103. *ROMČEVIĆ* Mile *STEVAN*, 1929, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22.12. 1941. u Trepči.
104. *ROSIĆ* Jovana *INDIJA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
105. *STANOJEVIĆ* Jovana *ANDELIJA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
106. *STANOJEVIĆ* Vase *DANICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
107. *STANOJEVIĆ* Vase *MARKO*, 1939, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
108. *STANOJEVIĆ* Vasilja *MILE*, 1934, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
109. *STANOJEVIĆ* Mile *STANA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.
110. *STANOJEVIĆ* Mile *VASO*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 12. 1941. u Trepči.

c) *Žrtve rata*

KLIČKOVIĆ Jovana *DUŠAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade zadobivene u bjekstvu za vrijeme ustaške ofanzive 14. 5. 1942. u Trepči.

KLIČKOVIĆ Milana *VASO*, 1910, Srbin, zemljoradnik. Za vrijeme izbjeglištva naroda u Petrovu goru ispred ustaškog terora, kao mesar zajedničke kuhinje klaao stoku, posjekao se, dobio trovanje i umro 20. 1. 1942. u Petrovoj gori.

KOBAC MARIJA, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od prehlade zadobivene u bjekstvu ispred ustaša 7. 11. 1942. u Trepči.

KOBAC Đure PETAR, 1889, Srbin, zemljoradnik. Umro od prehlade i tifusa po povratku iz bjekstva ispred ustaša 23. 5. 1943. u Trepči.

RADANOVIĆ Đure SAVA, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrła od prehlade za vrijeme izbjeglištva ispred ustaša 10. 3. 1943. u Perjasici.

NAPOMENA: Podatke prikupili i provjerili *Milan Čubra, Nikola Jelača, Mića, Simo i Pavle Čković, Vaso* i *Milan Kobac, Jovan Pavlović*, i pukovnik, nosilac »Partizanske spomenice 1941« kola *S. Kličković*.

T R S T E N I C A

Selo Gornja Trstenica zahvata prostor istočno od Bovića i Kozarca prema selu Gole i Taborište do šume Um, s lijeve i desne strane potoka Golinje, sa zaseocima Arli, Jakšići, Simići, Vukovići, Zimonje, Šarovi, Kvrkići i Ogluvine. Selo je 1931. godine lalo 806 stanovnika, uoči rata 1941. godine oko 950 u 142 domaćinstva, a 1948. godine 661 stanovnika u 139 domaćinstava. U toku NOB poginulo je ili umrlo kao žrtve šističkog terora 246 lica, ili više nego svaki četvrti stanovnik.

Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici. Naše je bilo siromašnih zemljoradnika, čija posna zemlja nije mogla ishraniti dosta broj porodice. Zbog toga je dobar broj mlađih ljudi radio kod imućnijih zemljoradnika kao jge, ili su odlazili van zemlje kao ekonomski emigranti.

Odmah po okupaciji zemlje i uspostave NDH, stanovnici ovoga sela nisu mnogo ijekali dolazak ustaša na vlast, jer u prvo vrijeme oni nisu ni dolazili u Trstenicu. Mejtim, kada su se stanovnici susjednih sela, Bovića, Kozarca, Golinje, počeli sklanjati pred ustaša u Trstenicu, i stanovnici ovoga sela postali su budniji i organizovaniji. uškarci nisu spavali kod kuća, a samo po nuđi bi odlazili u općinsko mjesto Bović. rganizovali su dnevne i noćne straže i objavnice sa posebnom kontrolom prema Boću i Golinju, odakle su mogli da naiđu ustaše i žandarmi.

Uoči rata selo nije imalo svoju partijsku ćeliju, ali se osjećao rad simpatizera KPH gara *Milana Zimonje*. On je oko sebe okupljao mlađe ljude, objašnjavao im novonaslu situaciju, organizovao pronalaženje i prikupljanje oružja i učio ih rukovati njime. Nje>va kuća postaje punkt gdje se donose i odakle se raznose partijski materijali i proasi CK KPJ i CK KPH, kod njega je *Rade Bulat* imao više sastanka sa članovima Partije

iz Bovića u toku juna i jula 1941. Među aktivistima i simpatizerima KP aktivno su radili *Dušan Nikole Drpa* i *Vujo Vuković Vuća*.

Početak jula 1941. u selo su počeli navraćati žandarmi iz Bovića i ustaška patrola iz s. Botura na putu za Bović. U ustaškoj patroli uvijek je bio *Ivo Išek Car*, dobar poznanik sela i dobar kao čovjek, još od ranije povezan sa *Milom Mraovićem Čurčijom*, komunistom iz Bovića. Ustašku uniformu je obukao zato da bi više pomogao svojim komšijama iz Trstenice. Ostao je saradnik NOB, ali je njegov rad otkriven i on od ustaša strijeljan.

Sve do 29. jula 1941. selo je bilo mirno. Ali ustaše iz Gline, toga dana, kada su duž puta upali u selo Kozarac, Bović i Čremušnicu, odvođe i iz sela Trstenice *Jeremiju Mile Mraović*, *Radu Stevana Mraović*, *Simu Jovana Mraović* i *Nikolu Mile Simić* i ubijaju u Prekopi kod Gline. Dva dana kasnije 31. jula uspijevaju da uhvate *Pavia Sime Cimešu*, *Srdana Koje Cimešu* i *Koju Stevana Mraović*, koje su ubili u šumi Kobiljača kod Bučice.

U odnosu na druga sela, Trstenica je najmanje stradala u danima oružanog narodnog ustanka 1941. godine. Međutim, stradanja ovoga sela i njegovih stanovnika počela su decembarskom ustaškom ofanzivom. Nastojanja Bovičkog partizanskog odreda da se stanovništvo povuče i da štiti njegovo povlačenje prema Petrovoj gori, nisu uspjela, jer su ljudi vjerovali da će ih ustaše poštediti kao i do tada. Ali tada, 27. decembra 1941, nije bilo druga *Ive Išeka*. Ustaše upadaju u selo i ubijaju 18 nevinih ljudi, žena i djece. Međutim, ni ovo nije bila dovoljna opomena za one koji su vjerovali da će ih ustaše ostaviti na miru. Desetak dana kasnije, ili tačnije na pravoslavni božić, 7. 1. 1942, došle su jače ustaško-domobranske snage iz pravca Bučice i Gline. Toga dana poubijano je sto lica, koje su našli nezaštićene u velikoj zimi i snijegu. Najviše je bilo zaklanih, spaljenih, unakaženih i nekoliko djece nabijenih na koce. Tako je od 159 žrtava fašističkog terora, samo 27. 12. 1941. i 7. 1. 1942. ubijeno 118 ljudi, žena i djece.

Uporedo sa ovim zločinima razrušili su i popalili sve kuće, staje, ambare i druge zgrade. Za ovo su upotrijebili i tenkove. Što nisu zapalili, to su opljačkali i odnijeli - žito, odjeću, pribor za rad, kola, konje, stoku i drugo što se ponijeti moglo. U tvrdu, promrzlu zemlju nije bilo moguće sahraniti ovoliko mrtvih, a ponegdje nije imao ni ko, jer su uništene čitave porodice.

Krajem jula i početkom avgusta 1941, kada su u Boviću i Kozarcu formirane borbene grupe, i u Trstenici je *Milan Mile Zimonja* formirao borbenu grupu u koju su ušli *Nikola Ilije Arlov* i *Dušan Nikole Drpa*. Oni su učestvovali u napadu 12.8.1941. na Bović i priključili se u PO Bović. Po formiranju PO Bović, u toku septembra, oktobra i novembra 1941. kao borci u njega su otišli *Nikola Damjana Arlov*, *Adam Stevana Borota*, *Jovan Rade Borota*, *Dušan Ilije Drpa*, *Milan Nikole Drpa*, *Pavao Nikole Pavlović*, *Ilija Petra Radašinić*, *Milan Gaje Simić* i *Vujo Petra Vuković*, a u decembru 1941. i *Dušan Ilije Arlov*, *Boško Tanasija Drpa*, *Srećko Tanasija Drpa*, *Stevan Nikole Drpa* i *Milan Stevana Laić*. Svi ostali, za vojsku sposobni muškarci, otišli su u NOV u toku 1942. godine.

Prvi NOO izabran je novembra 1941. i u njega su ušli *Damjan Đure Arlov*, *Ilija Sime Drpa*, *Nikola Stevana Drpa*, predsjednik, *Dušan Stanka Jakšić*, *Stojan Stanka Mraović* i *Stanko Stevana Simić*. U toku 1942. godine i 1943. godine u NOO su radili i *Jovan Đure Arlov* i *Stana Jovana Nišić*. Aprila 1944. godine, kada se formirao zajednički NOO za Bović, Kozarac i Trstenicu, iz Trstenice je *Ilija Sime Drpa* bio predsjednik, a *Dragan Arlov* i *Stojan Stanka Mraović* odbornici.

Organizacija AFŽ-a osnovana je takođe u novembru 1941. Za prvu predsjednicu odbora AFŽ-a izabrana je *Darinka Jovana Zimonja*, a za članice *Stana Mile Drpa*, *Maca Sime Jovanović*, *Danica Save Mraović*, *Stana Jovana Nišić* i *Janja Jovana Simić*.

Omladinska organizacija organizovana je kasnije, marta 1942. poslije povratka na zgorište. Za predsjednika omladine izabran je *Dušan Mile Simić*, koji je ostao kratko vrijeme, jer je ubrzo otišao u NOV, a članovi odbora bili su *Milka Damjana Arlov*, *Milka Đure Arlov*, *Ilija Save Mraović* i *Marko Stanka Mraović*. Poslije odlaska *Simića*, za predsjednika je izabrana *Milka Damjana Arlov*, koju je naslijedio *Dragan Bože Drpa*. U toku rata u rukovodstvu omladine bili su i *Ilija Đure Arlov*, *Stana Stevana Cimeša*, *Gojko Ilije Drpa*, *Danica Dušana Jakšić*, *Ljuban Stanka Mraović*, *Nikola Milana Mraović*, *Rade Teodora Radašinović* i *Gajo Milana Simić*.

U toku 4-godišnje NOB selo je dalo 160 boraca, od kojih 9 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, a 46 je poginulo kao borci NOV. Od strane neprijatelja ubijeno je 159 nevinih lica, 37 je umrlo od tifusa, a 4 su žrtve rata. Samo je jedan mještatinin strijeljan od strane partizanskog vojnog suda radi sumnje da je održavao vezu sa ustašama.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *ARLOV* Damjana *NIKOLA*, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOP pristupio novembra 1941. Borac, od formiranja partizanskih jedinica, komandir odjeljenja i voda u 4. bataljonu 1. KPO, 1. brigadi 8. divizije i u artiljerijskom divizionu 8. divizije.
2. *BOROTA* Stevana *ADAM*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941. Borac, komandir odjeljenja, voda i čete u 4. bataljonu 1. KPO, 1. i 3. brigadi 8. divizije.
3. *DRPA* Tanasija *BOŠKO*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV od decembra 1941. Borac u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije, borac i komandir voda.
4. *DRPA* Tanasije *SREČKO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od decembra 1941. Borac i desetar u 4. bataljonu 1. KPO i 8. diviziji. Teško ranjen 1944. i prebačen na liječenje u Italiju. Po povratku bio u artiljerijskom divizionu 8. divizije.
5. *DRPA* Nikole *STEVO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od decembra 1941. Borac u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije.
6. *LAIĆ* Stevana *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od decembra 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete i komandant bataljona u Seljinoj brigadi 34. divizije.
7. *PAVLOVIĆ* Nikole *PAVAO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941. Borac u 4. bataljonu 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije i artiljerijskog divizona 8. divizije do polovine 1943, a tada zbog bolesti premješten u pozadinske jedinice Kordunaškog vojnog područja.
8. *SIMIĆ* Gaje *MILAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od oktobra 1941. Borac 4. bataljona 1. KPO i 1. brigadi 8. divizije.
9. *ZIMONJA* Mile *MILAN*, 1911, Srbin, lugar. U PO Bović od avgusta 1941. Komandir voda u 4. bataljonu 1. KPO, intendant 2. brigade 8. divizije, komesar bataljona 2. brigade i politički komesar 1. i 2. brigade 8. divizije.

POGINULI I UMRILI BORCI

1. *ARLOV* Ilije *DUŠAN*, 1912, Srbin, zemljoradnik. U 4. bataljonu 1. KPO od decembra 1941. Poginuo kao komandir čete 1. brigade 8. divizije marta 1943. u Klokoču - Kordun.
2. *ARLOV* Jandre *ĐURO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao borac 16. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
3. *ARLOV* Jove *ĐURO*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 2. 3. 1942. Poginuo kao komandir čete 2. brigade 8. divizije 15. juna 1944. kod Buševca, na pruži Zagreb-Sisak (2. brigada je tada imala 13 mrtvih i 52 ranjena borca).

5. *ARLOV* Nije *NIKOLA*, 1912, Srbin, zemljoradnik. Učesnik napada na Bović 12. 8. 1941. Uhvaćen kod kuće 25. 9. 1941, odveden i strijeljan od ustaša u Karlovcu.
6. *ARLOV* Stanka *SIMO*, 1911, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 12. 11. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije aprila 1943. kod kuće u Trstenici.
7. *ARLOV* Tome *SIMO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 10. 1942. Ubijen noću od nepoznatnih lica, kada se nalazio kod kuće kao borac 3. brigade 8. divizije 28. 4. 1943. u Trstenici.
8. *BOROTA* Rade *JOVAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od oktobra 1941. Poginuo kao komandant bataljona 13. proleterske brigade 20. 6. 1944. kod Mrkonjić Grada - Bosna.
9. *BOROTA* Marije *SIMO*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1942. Poginuo kao puškomitraljezac u 1. brigadi 8. divizije januara 1943. između Slunja i Močila.
10. *CIMEŠA* Sretena *MILE*, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 12. 11. 1942. Ranjen kao vodnik 2. brigade 8. divizije 18. 12. 1944. kod Drežnika i podlegao ranama u partizanskoj bolnici u Kestenovcu - Kordun.
11. *DRPA* Ilije *DUŠAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941. Poginuo kao vodnik 2. brigade 8. divizije 26. 7. 1943. kod Žrnice.
12. *DRPA* Nikole *DUŠAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od avgusta 1941. Poginuo kao komandir čete 1. brigade 8. divizije 27. 1. 1943. kod Draganića.
13. *DRPA* Nikole *MILAN*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od 16.9. 1941. Poginuo kao borac 4. bataljona 1. KPO 20. 3. 1942. u Trstenici (Jovin jarak).
14. *JAKŠIĆ* Đure *SIMO*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 17. 8. 1942. Poginuo kao delegat voda 3. brigade 8. divizije 11. 10. 1943. kod Oštarija.
15. *JOVANOVIĆ* Pavia *MILE*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 13. 11. 1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 19. 2. 1944. kod Kamenskog - Karlovac.
16. *MRAOVIĆ* Sime *DRAGAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 14. 8. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 6. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
17. *MRAOVIĆ* Mile *ĐURO*, 1921, Srbin, kovački radnik. U NOV od 16.1.1942. Poginuo kao vodnik Banijskog NOP odreda 9. 6. 1942. u Baniji.
18. *MRAOVIĆ* Koje *JOVO*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 7. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
19. *MRAOVIĆ* Stanka *MARKO*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 11.5. 1943. kod Korenice - Lika.
20. *MRAOVIĆ* Koje *MILAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20.1. 1943. Zarobljen i isprebijan od četnika, kao borac 3. brigade 8. divizije. Pušten, podlegao udarcima 20. 5. 1943. kod kuće u Trstenici.
21. *MRAOVIĆ* Stevana *MILE*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV od marta 1942. Radnik-puškar u vojnoj radionici u Petrovoj gori; umro od TBC 1942. u vojnoj bolnici u Peckoj.
22. *MRAOVIĆ* Petra *NIKOLA*, 1908, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 12.1942. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 22. 1. 1943. kod Krnjaka - Kordun.
23. *MRAOVIĆ* Mile *SAVO*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 12. 1942. Umro od tifusa kao borac 3. brigade 8. divizije 17. 4. 1943. u Plaškom.
24. *MRAOVIĆ* Steve *SIMO*, 1918, Srbin, zemljoradnik, U NOV od 1. 10. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 7. 12. 1943. kod Primišlja.

- MRAOVIĆ* Sime *STEVO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 13. 8. 1942. Poginuo kao borac 7. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
- NIŠIĆ* Stanka *MARKO*, 1911, Srbin, remenar. U NOV od 1. 10. 1942. Umro kao borac-zanatlija Kordunaškog vojnog područja 10. 4. 1945. kod kuće u Trstenici, kao teži bolesnik.
- NIŠIĆ* Jovana *PETAR*, 1909, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 11.5, 1943. kod Gospića.
- RADAŠINOVIĆ* Petra *ILIJA*, 1913, Srbin, zemljoradnik. U PO Bović od septembra 1941. Poginuo kao borac 1. čete 4. bataljona 1. KPO 27. 12. 1941. u Čremušnici.
- RADAŠINOVIĆ* Teodora *MILE*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 14. 7. 1942. Poginuo kao pomoćnik komesara čete 2. brigade 8. divizije avgusta 1943. kod Tounja - Ogulin.
- RADAŠINOVIĆ* Dmitra *STANKO*, 1924, Srbin, zemljoradnik, U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 7. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
- RADAŠINOVIĆ* Stanka *STEVAN*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 12. 11. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 1. 6. 1943. kod kuće u Trstenici.
- RADOVIĆ* Mile *DUŠAN*, 1917, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 7. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 2. 1. 1943. kod Krašića - Žumberak.
- RADOVIĆ* Mile *STANKO*, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 14. 11. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 12. 1. 1943. kod Ličke Jesenice.
- RADOVIĆ* Rade *VASO*, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 12. 1942, Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 12. 1. 1943. kod Ličke Jesenice.
- SIMIĆ* Pavia *DUŠAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 5. 12. 1942. Ranjen kao borac 3. brigade 8. divizije februara 1943. kod Donjeg Lapca i ubijen od četnika u bolnici Krečana 1944. u Lici.
- SIMIĆ* Stanka *DUŠAN*, 1928, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 7. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
- SIMIĆ* Petra *ĐURO*, 1902, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 9. 1942. Ranjen kao borac 3. brigade 8. divizije februara 1943. kod Donjeg Lapca i ubijen od četnika u bolnici Krečane 1944. u Lici.
- SIMIĆ* Mile *JOVAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 27. 1. 1943. kod Drežnika - Kordun.
- SIMIĆ* Dure *MILAN*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.6. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 25. 4. 1944. na Skokovima kod Cazina.
- SIMIĆ* Pavia *STEVAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik. Poginuo kao borac-roguljaš u sastavu 3. bataljona 1. KPO 31. 3. 1942. u Petrovoj gori - na Petrovcu.
- VARCELJIJA* Petra *BRANKO*, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 6. 1942. Poginuo kao vodnik 3. brigade 8. divizije 22. 2. 1944. kod Plaškog - Plavča Draga.
- VUKOVIĆ* Sime *NIKOLA*, 1903, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 11. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 7. 11. 1944. kod Cazina,
- VUKOVIĆ* Petra *VUJO*, 1919, Srbin, bačvarski radnik. U PO Bović od 10. 11. 1941. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 15. 8. 1943. u Žumberku.
- ZIMONJA* Stanka *JOVAN*, 1920, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 6. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 6. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
- ZIMONJA* Mile *MILAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.6. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 10. 1. 1944. kod Oštarija.
- ZIMONJA* Stanka *VUJO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 15. 6. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 27. 1. 1943. kod Drežnika - Kordun.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. ARLOV Pere ANA, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša marta 1942. u Podgorju.
2. ARLOV Jove DAMJAN, 1908, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
3. ARLOV Stevana DAMJAN, 1891, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
4. ARLOV Marka DRAGICA, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
5. ARLOV Stevana DUŠAN, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
6. ARLOV Damjana ĐURO, 1869, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
7. ARLOV Vase EVICA, 1878, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici - Jovin jarak.
8. ARLOV Teodora ILIJA, 1874, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 1. 1942. u Trstenici.
9. ARLOV Marka INDIJA, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša avgusta 1941. u Trstenici.
10. ARLOV Mile JELICA, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
11. ARLOV Stevana MACA, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
12. ARLOV Damjana MARKO, 1874, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 4. 1942. u Podgorju.
13. ARLOV Stevana MILAN, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
14. ARLOV Stevana MILKA, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
15. ARLOV Jovana NIKOLA, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici - Jovin jarak.
16. ARLOV Nikole PETAR, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
17. ARLOV Jandre SIMO, 1890, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša marta 1942. u Glini.
18. ARLOV Đure STEVAN, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
19. ARLOV Jovana STEVAN, 1859, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
20. BOROTA Mile ANA, 1909, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
21. BOROTA Milana DRAGICA, 1929, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 20. 1. 1942. u Trstenici.
22. BOROTA Milana EVICA, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
23. BOROTA Stevana EVICA, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
24. BOROTA Nikole JELICA, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
25. BOROTA Petra JOVAN, 1899, Srbin, zemljoradnik. Odveden od ustaša 25. 9. 1941. i strijeljan u novembru 1941. u Kariovcu.
26. BOROTA Nikole KATA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.

1. *BOROTA* Sime *LJUBICA*, 1926, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
3. *BOROTA* Stevana *LJUBICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
3. *BOROTA* Koje *MILKA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
0. *BOROTA* Save *PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
1. *BOROTA* Stevana *PETAR*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
2. *BOROTA* Stanka *STANA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
3. *BOROTA* Sime *STEVAN*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
4. *BRUJIĆ* Petra *MILE*, 1893, Srbin, zemljoradnik. Odveden 6. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
5. *CIMEŠA* Pavia *ANĐA*, 1928, Srпкиnja, dijete. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
6. *CIMEŠA* Pavia *DRAGICA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
7. *CIMEŠA* Srđana *KATA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
8. *CIMEŠA* *MARIJA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
9. *CIMEŠA* Vase *MARIJA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
0. *CIMEŠA* Sime *PAVAO*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
1. *CIMEŠA* Koje *SRĐAN*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 31. 7. 1941. u šumi Kobiljača kod Bučice.
2. *DRPA* *MILKA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena i spaljena od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
3. *DRPA* Ilije *PETAR*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Čemernici.
- A. *DRPA* Dmitra *SAVA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
5. *DRPA* Marka *PETAR*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen u mlinu, odveden i ubijen od ustaša 8. 2. 1942. u Bučici.
6. *JAKŠIĆ* Sime *ANA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
7. *JAKŠIĆ* Đure *ANKA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
8. *JAKŠIĆ* Stanka *ANKA*, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
19. *JAKŠIĆ* Dušana *DRAGAN*, 1936, Srbin, dijete. Zaklan od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
10. *JAKŠIĆ* *DUŠAN*, 1930, Srbin, dijete. Zaklan od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
- >1. *JAKŠIĆ* Vase *DURO*, 1890, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
- >2. *JAKŠIĆ* *JEKA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
- S3. *JAKŠIĆ* Save *JOVAN*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
- >4. *JAKŠIĆ* Petra *KATA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
- >5. *JAKŠIĆ* *KATA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
-]6. *JAKŠIĆ* Gaje *LJUBAN*, 1905, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.

57. JAKŠIĆ Ljubana LJUBICA, 1936, Srпкиnja, dijete. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
58. JAKŠIĆ Sime LJUBICA, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
59. JAKŠIĆ Đure MACA, 1932, Srпкиnja, dijete. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
60. JAKŠIĆ Gaje MILE, 1898, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
61. JAKŠIĆ MILE, 1862, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
62. JAKŠIĆ Ljubana MILKA, 1930, Srпкиnja, dijete. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
63. JAKŠIĆ Nikole STANKO, 1894, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
64. JANJANIN JANKO, 1873, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
65. JANJANIN Đure LJUBICA, 1927, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša marta 1943. u Petrovoj gori.
66. JANJANIN Koje MILKA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša marta 1943. u Petrovoj gori.
67. JANJANIN Matije MILKA, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Uхваćena u Glini 27. 5. 1941, odvedena i ubijena od ustaša u logoru Jasenovac.
68. JANJANIN Stanka MILKA, 1908, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
69. MILINKOVIĆ Đure DUŠAN, 1901, Srbin, zemljoradnik. Poginuo od neprijateljskog aviona za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive februara 1943. u Bosni.
70. MILINKOVIĆ Nikole ĐURO, 1923, Srbin, zemljoradnik. Otišao sa bratom Petrom po sijeno i ubijen od ustaša 11.9. 1942. u Velikoj Solini.
71. MILINKOVIĆ Đure JOKA, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
72. MILINKOVIĆ Nikole PETAR, 1914, Srbin, zemljoradnik. Otišao sa bratom Đurom po sijeno i ubijen od ustaša 11.9. 1942. u Velikoj Solini.
73. MRAOVIĆ Petra ANĐELIJA, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
74. MRAOVIĆ Teodora BOGDAN, 1937, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
75. MRAOVIĆ Mile DAMJAN, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 1. 1943. u Trstenici.
76. MRAOVIĆ Đure EVICA, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
77. MRAOVIĆ Stanka EVICA, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
78. MRAOVIĆ Mile JEREMIJA, 1911, Srbin, zemljoradnik. Odveden iz Bovića 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
79. MRAOVIĆ Petra JELENA, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
80. MRAOVIĆ Mile JULIKA, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
81. MRAOVIĆ JULIKA, 1865, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
82. MRAOVIĆ Stevana KOJO, 1890, Srbin, zemljoradnik. Odveden 31. 7. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Kobiljača kod Bučice.
83. MRAOVIĆ Pavia LJUBAN, 1932, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.

- i. *MRAOVIĆ* Stevana *LJUBAN*, 1927, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
5. *MRAOVIĆ* Jovana *LJUBICA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
3. *MRAOVIĆ* Teodora *MACA*, 1933, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
7. *MRAOVIĆ* Jeremije *MARA*, 1935, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
3. *MRAOVIĆ* Đure *MARIJA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak - Trstenica.
9. *MRAOVIĆ* Nikole *MARIJA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Vratniku.
- D. *MRAOVIĆ* Petra *MILE*, 1940, Srbin, dijete. Zaklan od ustaša 7. 1. 1942. u Batinovoj Kosi.
1. *MRAOVIĆ* Jovana *MILKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
2. *MRAOVIĆ* Jeremije *MILKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena zajedno sa majkom 7. 1. 1942. na Vratniku.
3. *MRAOVIĆ* Teodora *MILKA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
4. *MRAOVIĆ* Koje *MIRKO*, 1939, Srbin, dijete. Odveden 7. 1. 1942. od ustaša i više se nije vratio.
5. *MRAOVIĆ* Petra *PAVAO*, 1892, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak - Trstenica.
- B. *MRAOVIĆ* Nikole *PETAR*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
7. *MRAOVIĆ* Ilije *RADOJKA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
8. *MRAOVIĆ* Stevana *RADE*, 1895, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
9. *MRAOVIĆ* Jovana *SIMO*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
00. *MRAOVIĆ* Teodora *STANKO*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 1. 1941. u Trstenici.
31. *MRAOVIĆ* Jovana *TEODOR*, 1897, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici (najprije su mu iščupali zube i odrezali nos i uši).
-)2. *MRAOVIĆ* Nikole *KATA*, 1911, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Kozarcu.
33. *NIŠIĆ* *JELICA*, 1860, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
-)4. *NIŠIĆ* Stanka *MARIJA*, 1931, Srпкиnja, dijete. Odvedena iz Vojnića 14. 5. 1942. i ubijena od ustaša u logoru Stara Gradiška.
35. *PAVLOVIĆ* Pavia *MILAN*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 14.1. 1942. u šumi Jovin jarak - Trstenica.
06. *RADAŠINOVIĆ* Marka *MILE*, 1923, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1. 4. 1942. u Petrovoj gori.
07. *RADAŠINOVIĆ* Stanka *PETAR*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Podlegao od ustaških batina 1943. u Topuskom.
08. *RADAŠINOVIĆ* Stojana *STEVAN*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
09. *RADAŠINOVIĆ* Petra *VUJO*, 1903, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
10. *SIMIĆ* Mile *ANĐELIJA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
11. *SIMIĆ* Milana *DANICA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.

112. *SIMIĆ* Nikole *DANICA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana sa djetetom od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
113. *SIMIĆ* Stanka *DARINKA*, 1925, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
114. *SIMIĆ* Nikole *GOJKO*, 1940, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak - Trstenica.
115. *SIMIĆ* Stevana *EVICA*, 1939, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
116. *SIMIĆ* *JELICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
117. *SIMIĆ* Nikole *JULIKA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
118. *SIMIĆ* Stevana *JULIKA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
119. *SIMIĆ* Nikole *KATA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
120. *SIMIĆ* Đure *MARIJA*, 1879, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak - Trstenica.
121. *SIMIĆ* Mile *MARIJA*, 1941, Srпкиnja, dijete. Zaklana sa majkom *Danicom* 7. 1. 1942. u Trstenici.
122. *SIMIĆ* Rade *MARIJA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak - Trstenica.
123. *SIMIĆ* Stevana *MARIJA*, 1940, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
124. *SIMIĆ* Đure *MILKA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici, a dijete *Andelija* ostalo pored nje živo i nakon 3 nedjelje umrlo.
125. *SIMIĆ* Milana *NADA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Živa nabijena na kolac od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak - Trstenica.
126. *SIMIĆ* Mile *NIKOLA*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Odveden 29. 7. 1941. i ubijen od ustaša u Prekopi kod Gline.
127. *SIMIĆ* *STANA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak - Trstenica.
128. *SIMIĆ* Petra *STANICA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak - Trstenica.
129. *SIMIĆ* Mile *STEVAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak - Trstenica.
130. *SIMIĆ* Nikole *STEVAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak - Trstenica.
131. *SIMIĆ* Petra *STEVAN*, 1909, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Bukovici.
132. *SIMIĆ* Stevana *SVETOZAR*, 1938, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak.
133. *STANOJEVIĆ* Petra *DRAGAN*, 1929, Srbin, dijete. Spaljen od ustaša 7. 1. 1942, u Batinovoj Kosi.
134. *STANOJEVIĆ* Nikole *DRAGICA*, 1937, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
135. *STANOJEVIĆ* Petra *LJUBAN*, 1932, Srbin, dijete. Spaljen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
136. *STANOJEVIĆ* *MATIJA*, 1873, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 22. 1. 1943. u Čemernici.
137. *STANOJEVIĆ* Petra *MARA*, 1934, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 10. 1. 1942. u Čemernici.

18. *STANOJEVIĆ* Mile *PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. Spaljen od ustaša 27. 12. 1941. u Batinovoj Kosi.
39. *STANOJEVIĆ* Petra *STOJA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica. Spaljena od ustaša 27. 12. 1941. u Batinovoj Kosi.
10. *VUKOVIĆ* Stevana *DAMJAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 1. 1942. u Velikoj Solini.
41. *VUKOVIĆ* Prokopa *JEKA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica. Ranjena kod Drvara, a zatim ubijena u bolnici, od Nijemaca, marta 1943. u Bosni.
12. *VUKOVIĆ* Marka *MARIJA*, 1907, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
13. *VUKOVIĆ* Stanka *MILKA*, 1904, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 8. 1941. u Trstenici.
14. *VUKOVIĆ* Petra *MILKA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
15. *VUKOVIĆ* *MILKA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 5. 8. 1941. u Trstenici.
16. *VUKOVIĆ* Nikole *RADE*, 1923, Srbin, sluga u Sisku. Ubijen od ustaša 16. 8. 1941. u Sisku.
17. *VUKOVIĆ* *STANICA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Zaklana od ustaša 27. 12. 1941. u Trstenici.
18. *ZIMONJA* Jovana *ANDELIJA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak.
19. *ZIMONJA* Mile *DUŠAN*, 1931, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak.
50. *ZIMONJA* Matije *ĐURO*, 1887, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1942. u Bučici.
51. *ZIMONJA* Stanka *ĐURO*, 1883, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 21.1. 1943. u Vrginmostu.
52. *ZIMONJA* Sime *JANJA*, 1874, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
53. *ZIMONJA* Stanka *JOVAN*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 28. 8. 1941. u Trstenici.
- >4. *ZIMONJA* Srđana *JULIKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša maja 1942. u Černnici.
- i5. *ZIMONJA* Mile *LJUBAN*, 1933, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak.
16. *ZIMONJA* Petra *LJUBICA*, 1936, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak.
- >7. *ZIMONJA* Mile *MARIJA*, 1929, Srпкиnja, dijete. Ubijena od ustaša 7. 1. 1942. u šumi Jovin jarak.
- >8. *ZIMONJA* Đure *PETAR*, 1913, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 7. 1. 1942. u Trstenici.
59. *ZIMONJA* Nikole *PETAR*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 22. 1. 1943. u Černnici.

b) *Umrli od tifusa*

ARLOV Mile *ĐURO*, 1941, Srbin, dijete; umro aprila 1943. u Perni.

ARLOV Gaje *JULIKA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. u Trstenici.

ARLOV Stevana *KATA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 4. 1943. u Trstenici.

4. ARLOV Stojana KATA, 1872, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 24. 4. 1943. u Trstenici.
5. ARLOV Sime LJUBICA, 1880, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 17. 3. 1943. u Trstenici.
6. ARLOV Ilije STANKO, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 26. 3. 1943. u Trstenici.
7. ARLOV Marka STANKO, 1894, Srbin, zemljoradnik; umro 27. 4. 1943. u Trstenici.
8. BOROTA JUUKA, 1907, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 11.5. 1943. u Trstenici.
9. BRUJIĆ Petra BOŽICA, 1885, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 25. 8. 1943. u Trstenici.
10. BRUJIĆ Luke STANICA, 1863, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 4. 5. 1943. u Trstenici.
11. BRUJIĆ Jovana STEVAN, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro 5. 8. 1943. u Trstenici.
12. DOKMAN Petra ĐURO, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro 12. 6. 1943. u Trstenici.
13. JOVANOVIĆ Đure SAVO, 1911, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 4. 1943. u Trstenici.
14. MRAOVIĆ Marka ANA, 1890, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 13. 4. 1943. u Trstenici.
15. MRAOVIĆ Mile DRAGICA, 1903, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Trstenici.
16. MRAOVIĆ JULIKA, 1888, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 29. 3. 1943. u Trstenici.
17. MRAOVIĆ Vuje LJUBICA, 1895, Srpkinja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Trstenici.
18. MRAOVIĆ Jeremije MILE, 1889, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Trstenici.
19. MRAOVIĆ Teodora SAVA, 1894, Srpkinja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Trstenici.
20. MRAOVIĆ Jovana STEVO, 1889, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943, u Trstenici.
21. NIŠIĆ Teodora EVICA, 1897, Srpkinja, zemljoradnica; umrla zajedno sa dvoje djece *Ilijom i Ljubanom* 10. 3. 1943. kod Frkašića u Lici.
22. NIŠIĆ Sime ILIJA, 1882, Srbin, zemljoradnik; umro 8. 6. 1943. u Trstenici.
23. NIŠIĆ Stanka ILIJA, 1937, Srbin, dijete; umro 7. 3. 1943. kod Frkašića - Lika.
24. NIŠIĆ JULIKA, 1873, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 3. 6. 1943. u Trstenici.
25. NIŠIĆ Stanka LJUBAN, 1936, Srbin, dijete; umro 23. 3. 1943. kod Frkašića - Lika.
26. NIŠIĆ Vase MARIJA, 1885, Srpkinja, zemljoradnica; umrla 29. 5. 1943. u Trstenici.
27. NIŠIĆ Marka SIMO, 1912, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 6. 1943. u Trstenici.
28. NIŠIĆ Stanka STANA, 1934, Srpkinja, dijete; 14. 3. 1942. odvedena iz Vojnića od ustaša u logor Stara Gradiška, vraćena, ali je umrla od tifusa 10. 3. 1943. kod Frkašića - Lika.
29. RADOVIĆ Đure JELICA, 1881, Srpkinja, zemljoradnica; umrla marta 1943. u Bosni.
30. RADOVIĆ RADE, 1897, Srbin, zemljoradnik; umro aprila 1943. u Bosni.
31. RADOVIĆ SOFIJA, 1897, Srpkinja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Bosni.
32. RADAŠINOVIĆ MILKA, 1890, Srpkinja, zemljoradnica; umrla maja 1943. u Trstenici.
33. SIMIĆ Sime KATA, 1882, Srpkinja, zemljoradnica; umrla juna 1943. u Trstenici.
34. SIMIĆ Save NIKOLA, 1875, Srbin, zemljoradnik; umro marta 1943. u Trstenici.
35. STANOJEVIĆ ANA, 1860, Srpkinja, zemljoradnica; umrla aprila 1943. u Trstenici.
36. STANOJEVIĆ Milana DUŠAN, 1932, Srbin, dijete; umro marta 1943. kod Drvara.
37. STANOJEVIĆ Milana GOJKO, 1938, Srbin, dijete; umro marta 1943. kod Drvara.

c) *Žrtve rata*

1. *NIŠIĆ* Stojana *KATA*, 1940, Srпкиnja, dijete; umrla od zime i prehlade 15. 1. 1942. u šumi Um - Jovin jarak - Trstenica.
2. *NISIĆ* Marka *MILKA*, 1936, Srпкиnja, dijete; umrla od zime i prehlade 24. 1. 1942. u Petrovoj gori.
3. *SIMIĆ* Milana *ANDELIJA*, 1941, Srпкиnja, dijete; umrla od zime i prehlade 28. 1. 1942. u Trstenici, a majka *Milka* zaklana 7. 1. 1942. u Trstenici.
4. *SIMIĆ* Jovana *ĐURO*, 1870, Srbin, zemljoradnik; umro u izbjeglištvu od zime i prehlade 27. 1. 1942. u Ostrožinu.

NAPOMENA: Tekst pripremio *Nikola Mile Mraović*, pukovnik u penziji, a podatke provjerili *Bogdan Arlov, Dušan Arlov, Đuro Arlov, Mile Arlov, Jelena Arlov, Ilija Mraović, Mile Mraović, Nikola Mraović, Gajo Simić i Pavle Vuković*.

VELIKA VRANOVINA

Na izlazu iz Topuskog, 2 km južno prema Starom Selu, pored rijeke Gline, nalazi se selo Velika Vranovina. Prema popisu stanovništva 1931. godine Velika Vranovina imala je 437 stanovnika, uoči drugog svjetskog rata 1941. godine bilo je oko 86 domaćinstava sa oko 500 stanovnika, a prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine bilo je 57 domaćinstava i 496 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Hrvati, a po socijalnom zemljoradnici i radnici, sa manjim brojem službenika i raznih zanatlija.

Sve do oslobođenja Topuskog, 16. avgusta 1943, Velika Vranovina se nalazila pod stalnom kontrolom ustaške vlasti, tako da su uslovi za rad u korist NOP bili znatno otežani, a posebno ako se ima u vidu da je iz Velike Vranovine na strani neprijatelja, u redovima ustaških i domobranskih jedinica, poginulo ili nestalo 33 pripadnika ustaške organizacije.

Tek po oslobođenju Topuskog, selo Velika Vranovina ulazi u slobodnu teritoriju i od tada se aktivno uključuje u NOP. U drugoj polovini 1943. godine izabran je prvi seoski NOO i odbor AFŽ-a, a u 1944. godini izabran je i prvi aktiv SKOJ-a. Organizacija KPH nije postojala. U prvi NOO izabrani su: *Luka Šime Putrić*, predsjednik, *Slavko Ilije Abramović*, tajnik, *Ivo Šime Abramović, Mile Matije Iskrić, Nikola Stanka Iskrić, Ivo Stanka Tonjac*, a kasnije i *Roža Tome Ferderbar*, kao članovi. Prvi odbor AFŽ-a sačinjavale su: *Roža Ferderbar*, predsjednica, *Mara Ferderbar, Milka Abramović i Jaga Janka Iskrić*, kao članice. Polovinom 1944. godine *Dragica Divić* iz sela Ponikvara, kao član Općinskog komiteta SKOJ-a, formirala je aktiv SKOJ-a, u kojem su se isticali *Nikola Bukovac* i *Ljuba Iskrić*.

Od oslobođenja Topuskog do oslobođenja zemlje aktivno i organizovano radilo je 29 lica, od toga 17 boraca (1942 - 1; 1943 - 6; 1944 - 10) i 12 koji su radili u seoskom NOO i društveno-političkim organizacijama.

Kao borac 2. brigade 8. divizije od 20. 4. 1944. poginuo je *Ilija Tome Abramović*, rođen 1927. godine, kod Ilirske Bistrice 6. 5. 1945. godine.

Kao žrtve fašističkog terora poginuli su:

1. *ABRAMOVIĆ* Josipa *KATA*, 1930, dijete, Hrvatica. Ubijena od Nijemaca 20. 1. 1943. u Velikoj Vranovini.
2. *ABRAMOVIĆ* Šime *MARTIN*, 1899, Hrvat, zemljoradnik. Ubijen od Nijemaca 20. 1. 1943. u Velikoj Vranovini.
3. *KRIZMANIĆ* Stanka *STANKO*, 1904, Hrvat, zemljoradnik. Ubijen od Čerkeza 26. 4. 1944. u Velikoj Vranovini.

NAPOMENA: Podatke su prikupili *Luka Šime Putrić*, *Stanko Tome Abramović*, *Luka Kapac*, *Slavko Išek*, *Đuro Mila Žiža*, *Petar Ljubičić* i *Miloš Šević*.

VORKAPIĆ SELO

Vorkapić Selo nalazi se 5 km jugozapadno od Topuskog. Graniči se sa selima Ponikvari, Katinovac, Staro Selo, Perna i Poljani. Prvi put se nalazi na popisu prve banske regimente iz 1768. godine i tada je imalo oko 25 kuća. Prema popisu stanovništva 1931. godine bilo je 878 stanovnika, a uoči drugog svjetskog rata 1941. godine oko 200 domaćinstava i oko 900 stanovnika, dok je prema prvom poslijeratnom popisu 1948. godine bilo 194 domaćinstava i 642 stanovnika. Po nacionalnom sastavu svi stanovnici su Srbi, a po socijalnom zemljoradnici.

Krajem 19. i početkom 20. vijeka počinje prvo odlaženje pojedinaca u Sjevernu Ameriku, tako da skoro nije bilo kuće iz koje neko od ukućana nije bio u Americi. Poslije završetka prvog svjetskog rata samo nekoliko ljudi otišlo je u Kanadu i Argentinu, da bi se neki vratili, a neki su ostali za stalno. Između dva svjetska rata iz sela je bilo zaposleno svega nekoliko ljudi u općini Topusko, a nekoliko mladića, poslije završene osnovne škole, otišlo je preko Privrednika na izučavanje raznih zanata. Osnovna škola sagrađena je 1927. godine, a do tada djeca su polazila osnovnu školu u Topuskom.

U selu, prije rata 1941. godine, nije bilo organizacije KPH, ali prve ideje o socijalizmu donosili su povratnici iz Amerike i ratni zarobljenici iz Sovjetskog Saveza. Te ideje stvarale su raspoloženje prema SSSR, tako da su stanovnici vjerovali u brz završetak rata kada je Njemačka 1941. godine napala Sovjetski Savez. U danima pripreme za oružani narodni ustanak, prvi javni i veći sastanak održan je 26. jula 1941. u zaseoku Đurđevići. Na sastanku je govorio *Savo Bogdanović*, koji je prisutne upoznao sa situacijom u svijetu i zemlji i odlukama iz Abeza za dizanje ustanka. Svi prisutni prihvatili su izlaganje *Save Bogdanovića*, i odmah se organizovali za borbu. Formirane su desetine, izabrani desetari i izvršen raspored za obezbjeđenje sela sa pravca Topuskog. 27. jula uspostavljena je veza i sa ustanicima sela Perne, tako da su sva sela ispod Petrove gore međusobno bila povezana. Ustanici ovoga sela učestvovali su 29. jula zajedno sa ustanicima sela Perne u napadu na ustaše, kada je ubijen jedan ustaša i kada se došlo do prve vojničke puške. 3. avgusta, kada su ustaše potisnule front ustanika, i narod Vorkapić Sela napušta svoje domove i povlači se u Petrovu goru.

U čast 45 palih boraca i 158 žrtava fašističkog terora narod Vorkapić Sela na spomen-ploči, na osnovnoj školi, uklesao je tekst slijedećeg sadržaja:

»U četvorogodišnjoj borbi protiv okupatora i domaćih izdajnika poginulih iz našega sela 45 boraca i 158 nevinih žrtava fašizma koji su pali od noža i metka zločinaca, u znak sjećanja na njih.«

Poslije 11. avgusta, kada su jače ustaške snage prošle kroz Petrovu goru, narod se počeo pomalo vraćati kućama, a manji broj ljudi uključio se u PO Perna, koji je formiran avgusta 1941. Zaključno sa 1941. godinom u partizane su otišli Savo J. Bogdanović, Mirko J. Bogdanović, Stojan Lj. Busić, Jovan M. Vorkapić, Miloš M. Vorkapić, Petar S. Vorkapić, Stevan M. Vorkapić i Mirko S. Žutić, dok je u toku 1942. godine u partizane otišlo 100 ljudi i to pretežno omladinci, što je svakako zasluga aktiva SKOJ-a. Na polaganju prve partizanske zakletve novembra 1941. godine u Perni bilo je prisutno i oko 120 ljudi iz Vorkapić Sela.

Preko pojedinaca iz Vorkapić Sela uspostavljene su prve veze sa pojedinim Hrvatima u Topuskom, koji su radili za NOB. Prvi takav sastanak održan je u septembru 1941. u kući Nikole Bogdanovića sa Ladislavom Gregurić Bracom sa kojim su razgovarali Savo Bogdanović, Dušan Rkman i Milan Miljević. Slijedećeg mjeseca došlo je do sastanka sa Ivanom Babićem, a nešto kasnije i sa Lukom Kapac. Ovi drugovi su uz pomoć simpatizera iz Topuskog dostavljali informacije o neprijatelju, snabdijevali partizane kancelarijskim i sanitetskim materijalom, municijom, oružjem i drugim, a Luka Kapac je u toku NOB obezbijedio i opravku glave tenkovskog motora u Zagrebu.

Zbog neposredne blizine ustaških jedinica u Topuskom, selo je ostalo poluoslobođeno sve do oslobođenja Topuskog 16. avgusta 1943. Tada postaje dublja pozadina na oslobođenoj teritoriji i baza za smještaj raznih pozadinskih radionica i ustanova GŠH, 4. korpusa, CKKPH i ZAVNOH-a, naročito od proljeća 1944. godine pa do oslobođenja 1945. godine. Od aprila 1943, po odluci općinskog NOO Perna, u kući Pere i Danice

Vorkapić a zatim u kući *Stojana Vorkapića*, radila je partizanska zanatska radionica: kovačka, limarska, obučarska i pinterska. U toku 1944. godine, u osnovnoj školi radila je prva partizanska učiteljska škola, koju je pohađalo oko 60 prosvjetnih radnika.

No, i pored neposredne blizine ustaša, stanovništvo je aktivno i organizovano radilo od 1941. godine. Prvi seoski NOO izabran je 10. novembra 1941. u kući *Ilije Luga-rević Vorkapić* u prisustvu članova KPH i članova rukovodstva pokreta *Dušana Rkma-na* i *Bogdana Oreščanina* iz Perne i *Save Bogdanovića* iz Vorkapić Sela. U NOO su izabrani *Petar Vorkapić*, predsjednik, *Mičo Vorkapić*, *Dragan Vorkapić*, *Rade Vorkapić* i *Marko Žutić*. U kući *Milke Čalić* izabran je 15. aprila 1942. i prvi odbor AFŽ-a. U odbor su izabrane *Milka Čalić*, predsjednica, *Savka Bogdanović*, *Ana Jarčov*, *Stana Jarčov*, *Anđa Vorkapić*, *Maca Vorkapić* i *Milka Vorkapić*. *Savka Bogdanović* i *Stana Jarčov* od 1943. bile su i članice općinskog odbora AFŽ-a Perna, a *Bogdanović* i kotarskog odbora AFŽ-a Vrginmost. U proljeće 1943. godine izabran je i odbor Jedinствene narodnooslobodilačke fronte, u koji ulaze *Đuro Vorkapić*, predsjednik, *Vujo Čalić*, *Evica Blanuša*, *Stavko Vorkapić*, *Milka Vorkapić*, *Vujo Vorkapić* i *Ljuban Vorkapić*.

Obeležavajući prvi učiteljski kurs, na školi gdje je održavan, postoji ploča sa tekstom:

»U ovoj školi za vrijeme NOB 1944. godine osposobljeno je iz redova omladine šezdeset i dvoje prosvjetnih radnika za rad u prvim partizanskim osnovnim školama na području Korduna i Like.«

Kao prva organizacija u selu bio je aktiv SKOJ-a, formiran novembra 1941. u koji su ušli i *Ostoja Marka Vorkapić*, sekretar, *Nikola Vuje Vorkapić*, *Dušan Stojana Vorkapić*, *Pavao Petra Vorkapić*, *Marica Mile Vorkapić*, *Sava Marka Katić* i *Bogdan Petra Vojnović*. Prva partijska organizacija KPH formirana je 15. marta 1942, a prvi članovi su bili *Vasilj Vorkapić*, sekretar, *Đuro Vorkapić*, *Mile* i *Stanko Ivošević* iz Donje Perne i *Ninko Vorkapić* iz Katinovca.

Vorkapić Selo je u toku 4-godišnje borbe dalo 236 aktivnih učesnika, od čega 9 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, 45 poginulih boraca i 182 preživjela borca i društveno-politička radnika u selu. Samo boraca sa puškom u ruci bilo je 159 (1941. godine u partizane je otišlo 8; 1942 - 101; 1943 - 28; 1944 - 22). Od strane neprijatelja ubijeno je 42, a od tifusa umrlo 113 lica, tako da je u selu za vrijeme rata poginulo i od tifusa umrlo 200 lica.

Ovo je jedino srpsko selo na teritoriji kotara Vrginmost koje ustaše nisu popalile, sem 10 kuća. Vjerovatno su to ostavili za posljednje dane, ili za sebe, ali to nisu dočekali. Sem ljudskog i materijalnog doprinosa NOB-i, selo je ponosno i na moralno stanje. Osim dvojice, koji su zbog dezertiranja iz jedinica NOV i nediscipline strijeljani od strane partizana, nije bilo ni jednog izdajnika.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

- BOGDANOVIĆ* Jovana *MIRKO*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna stupio 1941. Borac, delegat voda, politički komesar čete, zamjenik komandanta mjesta Topusko i rukovalac ubojnog skladišta 4. korpusa.
- BOGDANOVIĆ* Jovana *SA i/O*, 1913, Srbin, službenik. U PO Perna stupio 1941. Obavještajni oficir 3. bataljona 1. KPO, grupe odreda Korduna, Kordunaškog vojnog područja, član obavještajnog centra GŠH, načelnik obavještajnog odeljenja 4. korpusa i zamjenik načelnika obavještajnog odeljenja 4. armije.
- . *BUSIĆ* Ljubana *STOJAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1941. Borac, desetar, komandir voda i čete u 1. brigadi 8. divizije.
- . *VORKAPIĆ* Mile *JOVAN*, 1915, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna stupio 1941. Borac i komandir voda 2. brigade 8. divizije i u komandi Bihaćkog vojnog područja.
- . *VORKAPIĆ* Mile *MILOŠ*, 1910, Srbin, graničar u bivšoj jugoslovenskoj vojsci. U PO Pecka stupio 1941. Borac, vodnik i komandir čete u 1. proleterskoj četi, 13. proleterske brigade i 1. brigade 8. divizije.
- . *VORKAPIĆ* Marka *OSTOJA*, 1921, Srbin, obučarski radnik u Borovu. Član SKOJ-a od 1941, a u NOV od 1942. Borac, delegat, politički komesar čete i bataljona u 1. brigadi 8. divizije i politički komesar bataljona PPK.
- . *VORKAPIĆ* Stojana *PETAR*, 1902, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna stupio 1941. Borac i referent saniteta bataljona u 8. kordunaškoj diviziji.
- . *VORKAPIĆ* Mile *STEVAN*, 1918, Srbin, zemljoradnik. U PO Perna stupio 1941. Borac, vodnik i komandir čete u 2. brigadi 8. divizije i u komandi tenkovske čete 4. korpusa.
- . *ŽUTIĆ* Save *MIRKO*, 1920, Srbin, podoficir bivše jugoslovenske vojske. U PO Perna stupio 1941. *Komandir voda, čete, komandir* bataljona, načelnik štaba 1, 2. i 3. brigade 8. divizije i načelnik štaba grupe odreda Korduna.

POGINULI i UMRLI BORCI

- . *BLANUŠA* Mile *STEVAN*, 1922, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 11. 10. 1944. kod Plaškog.
- . *BOGDANOVIĆ* Miloša *MIRKO*, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5. 1942. Poginuo kao borac 13. proleterske brigade 19. 7. 1943. u Žumberku.
- . *BOGDANOVIĆ* Stanka *PAVAO*, 1914, Srbin, krznar. U NOV od 15.5. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 4. 1943. u partizanskoj bolnici u Zbjegu.
- . *BOGDANOVIĆ* Milana *SIMO*, 1915, Srbin, obučar. U NOV od 15.7.1942. Poginuo kao zamjenik komandira čete 2. brigade 8. divizije 16. 8. 1943. kod Perušića - Lika.
- i. *BOGDANOVIĆ* Milovana *STOJAN*, 1921, Srbin, zanatlija u Beogradu. U NOV od 20. 10. 1944. Poginuo kao borac 17. divizije aprila 1945. na sremskom frontu.
- i. *ČALIĆ* Vuje *BOGDAN*, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije juna 1943. kod Sutjeske.
- ČALIĆ* Milana *PETAR*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 12. 6. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 23. 6. 1943. kod Krstinje - Kordun.
- !. *ČALIĆ* Stevana *PETAR*, 1905, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 11. 1942. Poginuo kao borac - 2. brigade 8. divizije 27. 1. 1943. kod Vaganca - Kordun.
- UARČOV* Josipa *DUŠAN*, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 5.1942. Poginuo kao politički delegat voda 2. brigade 8. divizije 28. 11. 1942. kod Skakavca.

10. JARČOV Petra NIKOLA, 1911, Srbin, mesar. U NOV od 11. 7. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 25. 4. 1943. u partizanskoj bolnici u Zbjegu.
11. JARČOV Steve PAVAO, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 16. 6. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 9. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
12. MARJANOVIĆ Petra SLAVKO, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 18. 10. 1944. kod Rakovice - Kordun.
13. VOJNOVIĆ Petra BOGDAN, 1921, Srbin, pisar u općini Topusko. U NOV od 10. 4. 1942. Poginuo kao politički delegat voda 2. brigade 8. divizije 13. 1. 1943. kod Bihaća.
14. VOJNOVIĆ Đurđa ĆIRO, 1907, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 21. 11. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 9. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
15. VORKAPIĆ Matije BRANKO, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 7. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 3. 1944. na Griču kod Tounja.
16. VORKAPIĆ Rade BRANKO, 1923, Srbin, trgovački pomoćnik. U NOV od 9. 5. 1942. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije juna 1943, na Sutjesci.
17. VORKAPIĆ Sime DUŠAN, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 9. 5. 1942, Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 28. 11. 1942. kod Skakavca.
18. VORKAPIĆ Stojana DUŠAN, 1916, Srbin, obučar. Poginuo kao politički radnik i član Općinskog komiteta KPH Perna 20. 3. 1944. u Klasniću - Banija.
19. VORKAPIĆ Pavia ĐURO, 1916, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao vodnik 2. brigade 8. divizije 1.10. 1944. kod Sunje - Banija.
20. VORKAPIĆ Mile ILIJA, 1924, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 9. 5. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 2. 1. 1943. kod Krašića.
21. VORKAPIĆ Miče JANKO, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 11. 10. 1943. kod Plaškog.
22. VORKAPIĆ Marka MILAN, 1923, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 6. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 6. 4. 1943. kod Brloga - Lika.
23. VORKAPIĆ Nikole MILAN, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 11. 1944. kod Vaganca - Kordun.
24. VORKAPIĆ Ninka MILAN, 1910, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 6. 1943. kod Cetingrada - Kordun.
25. VORKAPIĆ Ilije MILOŠ, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 9. 5. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije prilikom zauzimanja tenka 9. 2. 1943. na Drenovači - Lika.
26. VORKAPIĆ Marka MILOŠ, 1906, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 20. 9. 1943. kod Musulinskog potoka (kod Ogulina).
27. VORKAPIĆ Teodora MILOŠ, 1906, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 2. 1. 1943. kod Krašića.
28. VORKAPIĆ Miloša MIRKO, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 18. 10. 1944. kod Rakovice - Kordun.
29. VORKAPIĆ Stanka MIRKO, 1926, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Ranjen kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 3. 1944. na Griču kod Tounja i podlegao ranama 20. 3. 1944. u partizanskoj bolnici u Petrovoj gori.
30. VORKAPIĆ Miloša NIKOLA, 1906, Srbin, zemljoradnik. Od 1941. do 20. 1. 1943. odbornik seoskog NOO. Poginuo kao borac 3. brigade 8. divizije 4. 4. 1945. kod Močila - Kordun.
31. VORKAPIĆ Sime NIKOLA, 1921, Srbin, trgovački radnik u Beogradu. U NOV od 1941. Poginuo kao politički komesar bataljona 17. divizije 1945. na sremskom frontu.

2. **VORKAPIĆ** Stevana **NIKOLA**, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 9. 5. 1942. Ranjen i zarobljen kao komandir odeljenja 2. brigade 8. divizije 17. 3. 1944. na Griču kod Tounja; ubijen u Ogulinu.
3. **VORKAPIĆ** Vuje **NIKOLA**, 1921, Srbin, trgovački radnik. U NOV od 9. 5. 1942. Poginuo kao zamjenik komandira čete 13. proleterske brigade 2. 1. 1943. kod Krašića.
4. **VORKAPIĆ** Mile **PAJO**, 1912, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac terenskog bataljona Ličkog NOP odreda 1944. kod Donjeg Lapca.
5. **VORKAPIĆ** Petra **PAVAO**, 1923, Srbin, mesarski radnik. U NOV od 20. 5. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 9. 12. 1942. kod Banskog Kovačevca.
6. **VORKAPIĆ** Nikole **PERO**, 1910, Srbin, službenik. Po zadatku u domobranstvu NKH kao poručnik. Otkriven i na zvjerski način ubijen od ustaša 1943. kod Prijedora.
7. **VORKAPIĆ** Pavia **PETAR**, 1921, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 9. 7. 1942. Poginuo kao borac 1. brigade 8. divizije 13. 12. 1943. na Biljegu u Petrovoj gori.
8. **VORKAPIĆ** Mile **SIMO**, 1913, Srbin, mesar. U NOV od 1. 9. 1942. Poginuo kao borac 8. brigade 7. divizije juna 1943. na Sutjesci.
9. **VORKAPIĆ** Ninka **SLAVKO**, 1923, Srbin, kovač. U NOV od 9. 5. 1942. Poginuo kao politički komesar čete 2. brigade 8. divizije 22. 3. 1945. kod Bihaća.
0. **VORKAPIĆ** Marka **STOJAN**, 1919, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 10. 3. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 3. 1944. na Griču kod Tounja.
1. **VORKAPIĆ** Matije **VASILJ**, 1917, Srbin, mesar. Sekretar ćelije KP u Vorkapić Selu. U NOV od 10. 9. 1942. Umro od tifusa kao delegat voda 7. brigade 7. divizije 21. 5. 1943.
2. **ŽUTIĆ** Stojana **DUŠAN**, 1925, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 1.9. 1942. Poginuo kao borac 2. brigade 8. divizije 17. 2. 1945. kod Izačića - Bihać.
- 3. **ŽUTIĆ** Jovana **MIĆO**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen 1941. kao stražar u selu i ubijen od ustaša u Topuskom.
- 4. **ŽUTIĆ** Miče **MIRKO**, 1924, Srbin, kovač. U NOV od 1.9. 1942. Umro od tifusa kao borac 2. brigade 8. divizije 10. 5. 1943. kod kuće u Vorkapić Selu.
5. **ŽUTIĆ** Save **PETAR**, 1906, Srbin, zemljoradnik. U NOV od 20. 1. 1943. Poginuo kao borac Komande mjesta Drežnik 29. 7. 1944. kod Drežnika - Kordun.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

- . **BLANUŠA** Miče **ANKA**, 1883, Srpkinja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 6. 1942. u Topuskom.
- 1. **BLANUŠA** Pavia **PETAR**, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 3. 1942. u Vorkapić Selu.
- 3. **BOGDANOVIĆ** Stojana **MARA**, 1937, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 29. 7.1941. u Vorkapić Selu.
- BOGDANOVIĆ** Pavia **MILE**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 5.1941. u logor Danica kod Koprivnice, a zatim prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- 5. **BOGDANOVIĆ** Stojana **MILKA**, 1938, Srpkinja, dijete. Ubijena od ustaša 29. 7.1941. u Vorkapić Selu.
- 3. **BOGDANOVIĆ** Đurđa **MILOŠ**, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša u kući brata *Stevana* 10. 2. 1942. u Vorkapić Selu.

7. *BOGDANOVIĆ* Matije *SA VO*, 1860, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 2. 8. 1941. u Vorkapić Selu.
8. *BOGDANOVIĆ* Stevana *STANICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 2. 1942. u Vorkapić Selu.
9. *BOGDANOVIĆ* Đurđa *STEVAN*, 1901, Srbin, zemljoradnik. Ubijen i spaljen od ustaša 10. 2. 1942. u vlastitoj kući u Vorkapić Selu.
10. *BUSIĆ* Dmitra *DUŠAN*, 1896, Srbin, zemljoradnik. Odveden 7. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, a zatim prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
11. *ČALIĆ* Vuje *STANKO*, 1928, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 10. 5. 1942. u Perni.
12. *JARČOV* Marka *ĐURO*, 1870, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Vorkapić Selu.
13. *JARČOV* Jovana *JOKA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 30. 7. 1941. u Vorkapić Selu.
14. *JARČOV* Ilije *JOSIP*, 1885, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Vorkapić Selu.
15. *JARČOV* Stevana *MARICA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
16. *KATIĆ* Tome *KATA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 7. 1942. u Vorkapić Selu.
17. *VOJNOVIĆ* Adama *STEVO*, 1919, Srbin, radnik u Beogradu. Ubijen od Nijemaca 1. 8. 1942. u Beogradu.
18. *VORKAPIĆ* Vuje *ILIJA*, 1891, Srbin, zemljoradnik. Uhvaćen 1942. i bio 8 dana u zatvoru u Topuskom. Podlegao od ustaških udaraca i mučenja 27. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
19. *VORKAPIĆ* Laze *JANKO*, 1889, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Vorkapić Selu.
20. *VORKAPIĆ* Stevana *MILAN*, 1916, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, zatim prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
21. *VORKAPIĆ* Ilije *MILE*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 15. 3. 1942. u Starom Selu.
22. *VORKAPIĆ* Pavia *MILE*, 1894, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 8. 1941. u Vorkapić Selu.
23. *VORKAPIĆ* Rade *MILE*, 1900, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
24. *VORKAPIĆ* Steve *MILE*, 1907, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 20. 8. 1942. u Ponikvama.
25. *VORKAPIĆ* Stanka *MILOŠ*, 1916, Srbin, zanatlija u Osijeku. Ubijen od ustaša 27. 7. 1941. u Osijeku.
26. *VORKAPIĆ* Petra *NIKOLA*, 1910, Srbin, lugar. Ubijen od Mađara 10. 8. 1941. u Senti.
27. *VORKAPIĆ* Stevana *NIKOLA*, 1900, Srbin, radnik u Glini. Ubijen od ustaša 11. 5. 1941. u Glini.
28. *VORKAPIĆ* Miloša *PETAR*, 1911, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Vorkapić Selu.
29. *VORKAPIĆ* Stanka *SAVA*, 1919, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena i spaljena od ustaša 10. 4. 1942. u Katinovcu.
30. *VORKAPIĆ* Pavia *STANA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 10. 4. 1942. u Vorkapić Selu.
31. *VORKAPIĆ* Stevana *STANICA*, 1906, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 16. 9. 1941. u Peckoj.

- VORKAPIĆ Jove STANKO*, 1881, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 30. 7. 1941. u Vorkapić Selu.
- VORKAPIĆ Stevana STANKO*, 1908, Srbin, opančar u Glini. Ubijen od ustaša 11.5. 1941. u Glini.
- VORKAPIĆ Petra STOJAN*, 1906, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 1.8. 1941. u Topuskom.
- VORKAPIĆ Sime STOJAN*, 1896, Srbin, trgovac u selu. Odveden 7. 5. 1941. u logor Danica kod Koprivnice, prebačen i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- ŽUTIĆ Mile KATA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 20. 2. 1942. kod rudnika u Ponikvarima.
- ŽUTIĆ Matije MARIJA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica. Ubijena od ustaša 30. 7. 1941. u Vorkapić Selu.
- ŽUTIĆ Mile MATIJA*, 1900, Srbin, mesar u Topuskom. Odveden 10. 7. 1941. i ubijen od ustaša u šumi Brezovica kod Siska.
- ŽUTIĆ Nikole MILKA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica. Umrila od ustaških batina 17. 11. 1941. u Vorkapić Selu.
- ŽUTIĆ Petra MILJA*, 1906, Srпкиnja, domaćica u Karlovcu. Odvedena i ubijena od ustaša 27. 7. 1941. u Karlovcu (žena *Petra Žutica*).
- ŽUTIĆ Vuje PETAR*, 1906, Srbin, željezničar u Karlovcu. Odveden i ubijen od ustaša 27. 7. 1941. u Karlovcu.
- ŽUTIĆ Janka VUJO*, 1882, Srbin, zemljoradnik. Zaklan od ustaša 30. 7. 1941. u Vorkapić Selu.

b) *Umrli od tifusa*

- ILANUŠA Stevana SAVA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
- TOGDANOVIĆ Sime JOKA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15.4. 1943. u Vorkapić Selu.
- IOGDANOVIĆ Save JOVO*, 1885, Srbin, zemljoradnik; umro 3. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
- OGDANOVIĆ Đurđa KATA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 16. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
- OGDANOVIĆ Janka MILA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
- OGDANOVIĆ Marka MILOŠ*, 1886, Srbin, zemljoradnik; umro 9. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
- OGDANOVIĆ Petra NIKOLA*, 1931, Srbin, dijete; umro 20. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
- OGDANOVIĆ Nikole STANA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
- OGDANOVIĆ STANA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
- BOGDANOVIĆ Stojana VASILIJA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
- BUSIĆ Teodora MARICA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 15. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
- BUSIĆ Dušana MILAN*, 1915, Srbin, mesar; umro 20. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
- BUSIĆ Petra MILKA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
- BUSIĆ Ilije PETRA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
- BUSIĆ Nikole RUŽICA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 19. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
- ČALIĆ Sime BOŽICA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
- ČALIĆ Stevana JOVAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 6. 1943. u Vorkapić Selu.

18. ČALIĆ Stevana *MARIJA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
19. ČALIĆ Mile *STANICA*, 1920, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 30. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
20. ČALIĆ Janka *STOJAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
21. ČALIĆ *TOMANA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
22. ČALIĆ Miloša *TOMANA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 6. 1943. u Vorkapić Selu.
23. ČALIĆ Janka *VUJO*, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 24. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
24. JARČOV Stevana *DRAGICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
25. JARČOV Nikole *DUŠAN*, 1938, Srbin, dijete; umro 16. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
26. JARČOV Đure *ĐUKAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 8. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
27. JARČOV Đure *EVICA*, 1899, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
28. JARČOV Stojana *PAJO*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 27. 6. 1943. u Vorkapić Selu.
29. JARČOV Paje *ŠTAKA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
30. JARČOV Nikole *STANICA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12.5. 1943. u Vorkapić Selu.
31. JARČOV Sime *STANICA*, 1892, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
32. JARČOV Ilije *STEVAN*, 1889, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 6. 1943. u Vorkapić Selu.
33. JARČOV Tome *STOJAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
34. KATIĆ Tome *MARKO*, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro 25. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
35. MARJANOVIĆ Miloša *KATA*, 1902, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
36. POŠTIĆ *STEVAN*, 1890, Srbin, zemljoradnik; umro 21. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
37. VIJUK Jovana *ANKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
38. VIJUK Sime *MILA*. 1876, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 6. 1943. u Vorkapić Selu.
39. VOJNOVIĆ Mile *SWIA*, 1912, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 2. 1943. u Vorkapić Selu.
40. VORKAPIĆ Nikole *ANKA*, 1881, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11.4. 1943. u Vorkapić Selu.
41. VORKAPIĆ Stevana *ANKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 30. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
42. VORKAPIĆ Sime *BOGDAN*, 1936, Srbin, dijete; umro 22. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
43. VORKAPIĆ Ostoje *DRAGICA*, 1932, Srпкиnja, dijete; umrla 17. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
44. VORKAPIĆ Stojana *DRAGICA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 5. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
45. VORKAPIĆ Jove *EVICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 30. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
46. VORKAPIĆ Mile *EVICA*, 1903, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
47. VORKAPIĆ Stevana *EVICA*, 1876, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5.1943. u Vorkapić Selu.
48. VORKAPIĆ Stevana *EVICA*, .1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 25. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
49. VORKAPIĆ Petra *GAJO*, 1895, Srbin, zemljoradnik; umro 28. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
50. VORKAPIĆ Stevana *ILIJA*, 1899, Srbin, zemljoradnik; umro 26. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
51. VORKAPIĆ Marka *JOKA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 27. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
52. VORKAPIĆ Miloša *JOKA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11.4. 1943. u Vorkapić Selu.
53. VORKAPIĆ Save *JEKA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 14. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
54. VORKAPIĆ Nikole *JOVAN*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 8. 5. 1943. u Vorkapić Selu.

5. *VORKAPIĆ* Mirka *JOVO*, 1939, Srbin, dijete; umro 6. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
- »6. *VORKAPIĆ* Nikole *JOVO*, 1906, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 6. 1943. u Vorkapić Selu.
17. *VORKAPIĆ* Tome *JULIKA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
58. *VORKAPIĆ* Miloša *KATA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
59. *VORKAPIĆ* Stevana *LJUBICA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 13. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
50. *VORKAPIĆ* *LJUBICA*, 1921, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
51. *VORKAPIĆ* Jovana *MARA*, 1910, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 29. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
52. *VORKAPIĆ* Nikole *MARA*, 1901, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
53. *VORKAPIĆ* Nikole *MARA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
34. *VORKAPIĆ* Pavia *MARA*, 1915, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
55. *VORKAPIĆ* Sime *MARA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
36. *VORKAPIĆ* Jove *MARICA*, 1893, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
37. *VORKAPIĆ* Mihajla *MARICA*, 1885, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
38. *VORKAPIĆ* Stanka *MARICA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
39. *VORKAPIĆ* Janka *MARKO*, 1899, Srbin, zemljoradnik; umro 1. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
70. *VORKAPIĆ* Jovana *MARKO*, 1880, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
71. *VORKAPIĆ* Sime *MARKO*, 1897, Srbin, zemljoradnik; umro 29. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
72. *VORKAPIĆ* Nikole *MIKA*, 1905, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 4. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
73. *VORKAPIĆ* Ilije *MILA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 17. 2. 1943. u Vorkapić Selu.
74. *VORKAPIĆ* Jove *MILA*, 1886, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
75. *VORKAPIĆ* Vasilja *MILAN*, 1926, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
76. *VORKAPIĆ* Marka *MILE*, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro 16. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
77. *VORKAPIĆ* Milana *MILE*, 1936, Srbin, dijete; umro 17. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
78. *VORKAPIĆ* Save *MILE*, 1872, Srbin, zemljoradnik; umro 13. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
79. *VORKAPIĆ* Steve *MILE*, 1937, Srbin, dijete; umro 7. 6. 1943. u Vorkapić Selu.
30. *VORKAPIĆ* Jovana *MILICA*, 1888, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 23. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
- i i. *VORKAPIĆ* Mihajla *MILICA*, 1897, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 10. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
32. *VORKAPIĆ* Jove *MILKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 6. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
83. *VORKAPIĆ* Mirka *MILKA*, 1938, Srпкиnja, dijete; umrla 1. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
84. *VORKAPIĆ* Pavia *MILKA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
85. *VORKAPIĆ* Stanka *MILKA*, 1895, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
86. *VORKAPIĆ* Sime *MILOŠ*, 1917, Srbin, zemljoradnik; umro 5. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
87. *VORKAPIĆ* Sime *NIKOLA*, 1900, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
88. *VORKAPIĆ* Nikole *PAJO*, 1894, Srbin, zemljoradnik; umro 14. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
89. *VORKAPIĆ* Mihajla *PAVAO*, 1888, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
90. *VORKAPIĆ* Stevana *PETRA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
91. *VORKAPIĆ* Jovana *RUŽICA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
92. *VORKAPIĆ* Jove *SAVA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Vorkapić Selu.

93. *VORKAPIĆ* Miće *SAVA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 7. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
94. *VORKAPIĆ* Mile *SAVA*, 1870, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 22. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
95. *VORKAPIĆ* Stojana *SIMO*, 1896, Srbin, zemljoradnik; umro 8. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
96. *VORKAPIĆ* Adama *STANA*, 1891, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 1. 6. 1943. u Vorkapić Selu.
97. *VORKAPIĆ* Luke *STANICA*, 1882, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 11.4. 1943. u Vorkapić Selu.
98. *VORKAPIĆ* Nikole *STANICA*, 1890, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
99. *VORKAPIĆ* Laze *STEVAN*, 1883, Srbin, zemljoradnik; umro 2. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
100. *VORKAPIĆ* Stevana *STEVAN*, 1898, Srbin, zemljoradnik; umro 7. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
101. *VORKAPIĆ* Save *STOJA*, 1898, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 3. 3. 1943. kod Korenice.
102. *VORKAPIĆ* Pavia *STOJAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik; umro 22. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
103. *VORKAPIĆ* Miće *VLADO*, 1936, Srbin, dijete; umro 4. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
104. *ŽUTIĆ* Save *JEKA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 12. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
105. *ŽUTIĆ* Jovana *MARKO*, 1889, Srbin, zemljoradnik; umro 20. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
106. *ŽUTIĆ* Save *MARTA*, 1880, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 30. 4. 1943. u Vorkapić Selu.
107. *ŽUTIĆ* Janka *MATIJA*, 1892, Srbin, zemljoradnik; umro 19. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
108. *ŽUTIĆ* Stojana *MILKA*, 1900, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 2. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
109. *ŽUTIĆ* Tome *MILKA*, 1896, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 21. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
110. *ŽUTIĆ* Jovana *SAVA*, 1875, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 20. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
111. *ŽUTIĆ* Matije *STOJAN*, 1884, Srbin, zemljoradnik; umro 17. 5. 1943. u Vorkapić Selu.
112. *ŽUTIĆ* Vuje *STOJAN*, 1897, Srbin, zemljoradnik; umro 11.5. 1943. u Vorkapić Selu.
113. *ŽUTIĆ* Jovana *VASILJA*, 1914, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 9. 4. 1943. u Vorkapić Selu.

NAPOMENA: Prve podatke o poginulim i umrlim prikupio je *Milan Vorkapić* a provjerili *Đuro* i *Marija Vorkapić*. Naknadno provjereno anketnim listovima, koji se nalaze u općinskom odboru SUBNOR-a Vrginmost. Podatke za tekstualni dio istorije dao je *Savo Bogdanović*, nosilac »Partizanske spomenice 1941« i jedan od organizatora ustanka toga kraja.

VRGINMOST

Vrginmost je bio malo naselje, mjesto smješteno u Vrgomoskom polju, kroz koje protiče rječica Velika Trepča. Polje je ravno, a zaokružuju ga brežuljci i kose Petrove gore, koji se blago uzdižu jugozapadno od mjesta Vrginmosta. Prema istoku i sjeveroistoku, oko rječice Velike Trepče, širi se dolina širine i do 2 km. Južno od Vrginmosta smjestilo se Podgorje, istočno Čemernica, a sjeverno i sjeveroistočno Pješćanica i Brnjavac.

Kao naselje Vrginmost je nastao u 17. vijeku, kada su bile seobe radi stvaranja Vojne krajine, te je novijeg postanka, od 1688. godine i dalje. Naziv je dobilo po porodici Vrga i mostu preko rječice Velike Trepče, koji se nalazio ispred kuće porodice Vrga - Vrgin - most. Godine 1850. mjesto je imalo 30 kuća i 341 stanovnika, a 1921. godine

Spomenik palim borcima i *ŽFT*

TEKST NA SPOMENIKU: »Palim borcima i žrtvama fašističkog terora 1941-1945. koji su u neravnoj borbi sa mrskim neprijateljem položili svoje živote za ljepši život i bolju budućnost dolazećih pokoljenja.«

622 domaćinstva sa bližom okolinom. U popisu stanovništva mjesto Vrginmost je stalno obuhvaćeno sa Crevarskom Stranom. Uoči rata, 1941. godine, bilo je oko 70 domaćinstava sa oko 300 stanovnika. Po nacionalnom sastavu stanovnici su Srbi, a po socijalnom zanatlije, trgovci, službenici i zemljoradnici. Bile su dvije porodice hrvatske nacionalnosti (mesar *Josip Plemenčić* i lugar *Anton Šprajc*) i dvije porodice po poreklu Česi (*Kresta* i *Korza*).

Zahvaljujući svom povoljnom geografskom položaju, Vrginmost je postao značajno administrativno središte i centar za lokalnu razmjenu dobara. Polovinom 18. vijeka, nakon formiranja Glinske regimente, od 1749. godine Vrginmost postaje središte kompanije (čete) sa Krajiškom školom. U vrijeme velike reforme Vojne krajine, koja se sprovodila od 1872. do 1881. godine, i kada je ukinuto vojno uređenje krajine, Vrginmost postaje središte kotara sa manjim prihodima.

Pred početak prvog svjetskog rata, za vrijeme izbora, stanovnici Vrginmosta i okoline u većini su glasali za stranku hrvatsko-srpske koalicije, a protiv stranke »Mađarona« kako ju je narod zvao. Ban banovine bio je »mađaron« pa se naljutio i sjedište kotara premjestio iz Vrginmosta u Topusko, dok je kotarski sud ostao. Godine 1924. ponovo se vraća sjedište kotara iz Topuskog u Vrginmost. Kao kotarski i općinski administrativni centar dočekuje završetak prvog i početak drugog svjetskog rata.

Vremenom, Vrginmost se razvio u važno saobraćajno središte. Nalazio se na raskršnici puteva Sisak, Karlovac, Zagreb, u blizini jačih industrijskih centara - Karlovac 40 km, Sisak 52 km, Zagreb 66 km. Od velikog značaja za privredni, politički i kulturni život bila je i željeznička pruga Karlovac - Sisak, koja je sagrađena, dio Sisak - Vrginmost 1901. godine, a dio Vrginmost - Karlovac 1905. godine.

U Vrginmostu se između dva svjetska rata nalazilo više trgovina, gostiona, zanatskih radnji. Uoči rata, 1941. godine, bilo je 9 trgovina, 8 gostiona, 4 pekare, 3 mesnice, 3 obučarske radnje, 2 stolarske radnje, 1 berbernica, 1 parna pilana, 1 parni mlin, 4 mlina-vodenice (»Jovac«, »Pošmajstor«, »Polojski« i »Zidanac«). Svaki osmi dan, četvrtkom, bio je veliki pijačni, sajmeni dan kada je dolazio narod sa cijele teritorije kotara Vrginmosta, pa i iz susjednih kotara Gline i Vojnića.

Pod političku i administrativnu upravu kotara, između dva rata, pripadala su sva sela općina Bovića, Čemernice, Lasinje, Topuskog i Vrginmosta. Tu je bio i kotarski sud sa zemljišno-knjižnim odjelom, žandarmerijska i policijska stanica, finansijska postaja, kotarska zdravstvena ambulanta sa liječnikom, šumarija, osnovna škola i pošta.

U mjestu Vrginmostu bio je razvijen i kulturno-zabavni život. Sportsko društvo »Soko« osnovano je oko 1908. godine, a *Joco Oreščanin*, učitelj i školski nadzornik, jedan od učesnika iz poznatog procesa »Veleizdajnika« bio mu je prvi predsjednik. Društvo »Soko« pripadalo je sokolskoj župi »Petar Svačić«, a centar župe bio je u Zagrebu. Godine 1920. ovo društvo prerasta u jugoslovensko sportsko društvo »Soko«. Godine 1934. otvorena je zgrada »Sokolski dom«, a nešto kasnije formirano je i »Seljačko kolo«, koje je bilo smješteno u kući *Stevana Mraovića*. Dom je brzo postao centar sportskih društava i dramskih sekcija.

Iz administrativnih i socioloških karakteristika mjesta, proizašlo je i zanimanje njegovih stanovnika. Pored trgovaca i zanatlija, bilo je i službenika (15), penzionera (8), radnika (6), koji su se istovremeno dopunski bavili poljoprivredom. Jedan broj bili su isključivo poljoprivrednici (14). U odnosu na socijalni položaj, stanovništvo mjesta Vrginmost politički se u većini opredjeljivalo uz vladajuće političke stranke i režime. Politička aktivnost i političke borbe iz sela prenosile su se u mjesto Vrginmost i obratno, politička raspoloženja u mjestu imala su svoga odražaja na okolno stanovništvo.

Zahvaljujući blizini razvijenih privrednih i radničkih centara u Karlovcu i Sisku, i u Vrginmostu je počelo propagiranje i usvajanje socijalističkih i komunističkih ideja. O pobjedi boljševičke revolucije u Carskoj Rusiji i revolucionarnim gibanjima i promjenama u Evropi, u Vrginmost i okolinu stizale su i širile se opsežne vijesti. Svoje utiske i doživljaje iznosili su i prepričavali povratnici sa rada iz SAD i evropskih zemalja, kao i zabavljenici koji su doživjeli boljševičku revoluciju u SSSR-u, kao *Stevan Mraović* i *Matija Jvojić*. Poznato je da su se stanovnici Vrginmosta i okoline uglavnom opredjeljivali za Drogresivne ideje.

Rad članova Partije iz 1939. godine i kasnije kao *Gojka* dr *Nikoliša*, *Pavia Bijelića*, *Đade Bulata*, *Vase Roknića* i dr, iz okolnih sela, imao je svoj uticaj i na samo mjesto. I studenti i đaci iz Vrginmosta, na školovanju u Beogradu, Zagrebu, Karlovcu, Sisku, prvo su se uključivali u ilegalni rad KPH i SKOJ-a, prenosili i razvijali komunističke ideje među omladinom i stanovnicima Vrginmosta.

Naročitu aktivnost na liniji KPH ispoljavao je student *Rade Bulat* i njegova sestra *tragica*, takođe student, iz Podgorja. Oni su oko sebe okupili grupu omladinaca iz Vrginmosta i Podgorja, među kojima su se naročito isticali: *Jovo Bulat*, *Đorđe Miličević Ioni*, *Milan Miličević*, *Ljuban Miličević*, *Branko Mraović*, *Boro Mrkobrada*, *Ljuban Radianović* i *Dragan Tepšić*. Njihova aktivnost se osjećala u okviru »Seljačkog kola« gdje 5 radio marksistički kružok, pored drugih aktivnosti, koje se sprovodili članovi i simpatizeri KPH i SKOJ-a.

U toku 1939. godine u Vrginmostu djeluje i grupa *simpatizera* KPH koju su sačinjavali *Dragica Bulat*, *Jovo Bulat*, *Savo Bogdanović*, *Đorđe Miličević*, *Ljuban Miličević*, *Branko Mraović*, *Boro Mrkobrada*, *Marko Vidaković*, sudija i *Branko Žutić*, učitelj. Početkom 1940. godine formirana je i prva partijska ćelija zajedno sa Bovićem. Sekretar ćelije bio je *Rade Bulat*, a članovi njegova sestra *Dragica*, iz Podgorja, *Branko Mraović*, iz Vrginmosta, *Stevan Mraović* i *Mile Mraović Čurčija*, iz Bovića.

Maja 1941. godine, *Rade Bulat* primio je dužnost sekretara *Kotarskog komiteta PH*. Tada je došlo i do formiranja zajedničke partijske ćelije KPH, Vrginmost i Podgorje, koju su sačinjavali do tada simpatizeri i članovi SKOJ-a *Dragica Bulat*, sekretar, *Jovo Bulat*, *Mile Barbir*, *Savo Bogdanović*, *Milan Miličević*, *Branko Mraović*, *Boro Mrkobrada* i *Branko Žutić*.

Članovi i simpatizeri KP, kao i članovi SKOJ-a svoju aktivnost su posebno ispoljili u vrijeme rata i po kapitulaciji bivše Jugoslavije. Njihova aktivnost imala je svoga odraza i u okolna sela.

Vijest o bombardovanju Beograda 6. aprila 1941, Vrgomošćani su saznali preko nekoliko radio-aparata, koji su radili na baterije. U nedjelju, 6. aprila, najveća grupa ljudi ikupila se ispred gostione *Pere Mrkobrada* i slušala vijesti preko radio-aparata u gostionici. Svima je bilo jasno da je počeo rat, da je Jugoslavija napadnuta i svi su pokazali spremnost za borbu.

Poslije toga ubrzo je došlo i do ulaska ustaša u Karlovac i Zagreb i do proglašenja NDH. Već 10. aprila 1941, oko 17,00 časova, u Vrginmost je ušlo pet njemačkih tenkova, jednog tenka otvorili su vatru na grupu građana i ubili žandarma koji je bio u uniformi, nije ih pozdravio fašističkim pozdravom. Nakon jednog časa počele su da dolaze i kolone motorizovane njemačke kolone iz pravca Karlovca, koje su dva dana i dvije noći olazile prema Topuskom i Glini.

Pošto narod nije pružio podršku tzv. NDH u Vrginmostu prvih deset dana nije došlo do uspostave ustaške vlasti. Tek tada, preko mesara *Josipa Plemenčića*, lugara *Anna Šprajca* i *Josipa Beljana*, čuvara pruge iz željezničke stanice Crevarske Strane,

ustaškoj komisiji iz Gline polazi za rukom da uspostavi ustašku vlast. Od oko 17 Hrvata, koji su tada bili zaposleni u Vrginmostu, samo su se ova trojica stavila na raspolaganje ustašama i kasnije postali poznati ustaški zlikovci.

Početkom maja 1941. ustaše odvođe i ubijaju prve ljude, Srbe iz Vrginmosta. Iz Vrginmosta, 6. maja 1941. odvedeni su i ubijeni *Mile Ajdinović*, službenik banke, *Žarko Babić*, šumar, *Dušan Crevar*, trgovac, *Marko Ivković*, službenik na željeznici, *Nikola Naštašić*, mesar i *Branko Rončević*, gostioničar. Poslije ovoga dolazi do masovnog bježanja i iseljavanja iz Vrginmosta. Pomoću raznih propusnica odlazili su u Beograd i druge krajeve Srbije.

Na dan 9. maja 1941. godine okupatorska italijanska vojska uspostavlja svoj garnizon u Vrginmostu, te Vrginmost postaje jako fašističko vojno uporište, u kojem su se pored Italijana nalazile ustaše, žandarmi i domobrani. Za stanovnike Vrginmosta nastupili su teški dani. Vrše se česte premetačine po kućama, racije, oduzima se oružje, noževi, razni predmeti, a četvrtkom - kada je sajmeni dan - ustaše na razne načine maltretiraju ljude. Oduzimali bi im šljake i sa njima ih tukli dok ih ne polome.

Svakog sajmenog četvrtka, kod mlina »Jovac« na rječici Velika Trepča, u livadama Vrgomoskog polja, održavao se partijski kurs sa sekretarima partijskih ćelija, koga je organizovao i držao predavanje sekretar Kotarskog komiteta *Rade Bulat*. Napadom Njemačke na SSSR, 22. juna 1941, prestao je rad kursa, jer su članovi iz mjesta prešli u ilegalnost, ali sa još pojačanijom aktivnošću. Rasturani su leci na italijanskom, ispisivane parole i uspostavljena veza sa italijanskim vojnicima rodom iz Istre i preko njih prikupljane razne informacije. Ali, na drugoj strani, nije obezbjeđeno bilo da ljudi ne predaju oružje koje su, uz neke izuzetke, predali prema ustaškim naređenjima.

Početkom jula 1941. godine *Dragica Bulat* uspostavlja vezu sa Okružnim komitetom KPH Karlovac, i od tada počinje organizovaniji rad na pripremama za oružani ustanak. Formirana je i prva vojna ilegalna jedinica od 15 ljudi iz Vrginmosta i Podgorja, a njen instruktor bio je *Dragan Bulat* iz Podgorja, podoficir bivše jugoslovenske vojske, partizanski nosilac »Partizanske spomenice 1941«.

Istovremeno, prišlo se i prikupljanju oružja od ljudi koji ga nisu predali, i krađom od Italijana. Tako su *Milan Miličević* i *Mane Kesic* ukrali dvije puške od Italijana koji su bili smješteni u kući *Nikole Miličevića*. Italijani su ih pomoću pasa tragača brzo otkrili i pronašli puške, koje su bile skrivene u vinogradu. *Miličević* i *Kesic* su uhapšeni od Italijana i strijeljani u Karlovcu. Bile su to prve žrtve sa teritorije kotara Vrginmosta, koje su ubili Italijani.

Polovinom jula 1941. u Vrginmostu je bilo i više desetina slovenačkih porodica, koje su Nijemci deportovali iz Slovenije, a ustaše ih nakon nekoliko dana otpremili u druge krajeve. Dana 29. jula 1941. ustaše vrše svoju drugu raciju i odvođe 11 muškaraca, koje su poubijali u Ivanović jarku kod Krnjaka, a 2. avgusta na prevaru okupili više stotina ljudi u Vrginmostu radi pokrsta, odveli i poubijali u Glinskoj pravoslavnoj crkvi.

Do kraja 1941. godine Vrginmost je ostao jako neprijateljsko uporište sa oko 1400 Italijana, ustaša, žandarma i domobrana. U mjestu je ostalo malo stanovnika, i to uglavnom nekoliko porodica u kojima su ostale žene i djeca. Većina stanovništva je izbjeglo, pobijeno, pohapšeno, a dijelom otišlo u partizane.

Noću 12/13. septembra 1942. godine neprijateljske jedinice su napustile Vrginmost, jer su bile stalno u okruženju od strane partizanskih jedinica. Poslije toga mjesto je uništeno i razoreno. Narod je uz odobrenje narodne vlasti od popaljenih i nepopaljenih zgrada odneo cigle i pravio sebi bajte, a od dvije drvene kuće napravljene su u okolini partizanske bolnice. Od tada pa sve do oslobođenja, maja 1945, Vrginmost je bio stalno

Slobodan i ponovo postao kotarsko središte svih institucija nove narodne vlasti. Ostala je kuća *Jele Malobabić* na kojoj je stajao natpis: »Iz ove kuće je partizan«. Od septembra 1943. u ovoj kući je bila osnovna škola, od početka 1944. godine kulturno-prosvjetni dom »Dragica Bulat«, od proljeća 1944. Kotarski sud, (predsjednik *Mile Stopić*), od jeseni 1944. godine Kotarski NOO (predsjednik *Ljuban Poštić*), a zatim Općinski NOO i na kraju održavani razni kursevi. U Vrginmostu se do tada nalazi i Kotarski i Općinski komitet KPH, Kotarski i Općinski komitet SKOJ-a, Kotarski i Općinski odbor AFŽ-a, USAOH-a, i Komanda mjesta.

Iz Vrginmosta u toku NOB u partizanskim jedinicama bilo je oko 20 dobrovoljaca, od kojih je 6 poginulo, a među preživjelim borcima ima 5 nosilaca »Partizanske spomenice 1941«. Od strane neprijatelja ubijeno je 38 mještana, 3 su umrli od tifusa, a 3 su žrtve rata.

NOSIOCI »PARTIZANSKE SPOMENICE 1941«

1. *MALOBABIĆ* Janka *PETAR*, 1926, Srbin, đak gimnazije. U NOV od 1941. Borac i rukovodilac SKOJ-a na terenu Kotarskog komiteta SKOJ-a Vojnić, politički delegat voda, zamjenik političkog komesara čete, sekretar divizijskog Komiteta SKOJ-a i omladinski rukovodilac 8. udarne divizije.
2. *MILIČEVIĆ* Doka *DORDE*, 1923, Srbin, đak gimnazije. U NOV od 1941. Borac, politički delegat voda i politički komesar čete u 8. diviziji, politički komesar škole za vezu GŠH i politički komesar brigade za vezu 2. armije.
3. *MILIČEVIĆ* Vase *LJUBAN*, 1918, Srbin, službenik. U NOV od 1941. Borac, zamjenik političkog komesara čete i bataljona i obavještajni oficir u Kordunaškom NOP odredu.
4. *MRAOVIĆ* Stevana *BRANKO*, 1921, Srbin, student medicine. U NOV od 1941. Borac i referent saniteta u 7. diviziji.
5. *RADANOVIĆ* Steve *LJUBAN*, 1924, Srbin, đak gimnazije. U NOV od 1941. Borac, politički delegat voda, politički komesar čete u 8. diviziji i mobilizacijski oficir u Komandi kordunaškog i karlovačkog vojnog područja.

POGINULI BORCI

1. *KALANJA* Save *BOŽO*, 1921, Srbin, krojač-radnik. U PO Perna od avgusta 1941. Poginuo kao borac 3. bataljona 1. KPO u Podgorju.
2. *KESIĆ* Petra *MANE*, 1918, Srbin, rodom iz Like, podoficir bivše jugoslovenske vojske. Uhapšen od Italijana septembra 1941. zbog krađe oružja i strijeljan u Karlovcu.
3. *KORKUT* Indije *SIMO*, 1908, Srbin, slastičar. U PO Katić kosa od avgusta 1941. Poginuo kao borac istog odreda 21. 12. 1941. kod Utinja.
4. *MILIČEVIĆ* Vase *MILAN*, 1918, Srbin, vodoinstalater. Uhapšen od strane Italijana septembra 1941. zbog krađe oružja i strijeljan u Karlovcu.
5. *MRKOBRAĐA* Pere *BORIVOJ*, 1924, Srbin, đak gimnazije. Član KPH; otkriven u krađi oružja od Italijana i ubijen 8. 9. 1941. u Brnjavcu kod Vrginmosta.
6. *MRKOBRAĐA* Đure *MARKO*, 1921, Srbin, student medicine. U NOV od 1944. Poginuo kao borac nepoznate jedinice 1945. na sremskom frontu kod Pleternice.

ŽRTVE FAŠISTIČKOG TERORA

a) Ubijeni od neprijatelja

1. *AJDINOVIĆ* Rade *MILE*, 1894, Srbin, službenik u banci. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
2. *ARBUTINA*, Laze *SIMO*, 1901, Srbin, moler. Odveden 23. 6. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jasenovac.
3. *BABIĆ* ŽARKO, 1898, Srbin, šumar. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
4. *BRANKOVIĆ* STOJAN, 1883, Srbin, gostioničar. Ubijen od ustaša i bačen u bunar zajedno sa *Petrom Tepšićem* 19. 1. 1942. u Čemernici.
5. *CREVAR*, Matije *DUŠAN*, 1909, Srbin, trgovac. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
6. *DANČULA* Save *DUŠAN*, 1903, Srbin, obučar. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
7. *IVKOVIĆ* Marka *MARKO*, 1898, Srbin, službenik na željeznici. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
8. *JANJANIN* PERO, 1887, Srbin, penzioner. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
9. *JARČOV* MILAN, 1895, Srbin, pekar. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
10. *JOVIČIĆ* Miloša *JANKO*, 1912, Srbin, radnik na pilani. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
11. *KORKUT* Ljubana *ĐURO*, 1926, Srbin, stolar-radnik. Ubijen od neprijatelja 1943. u Banatu.
12. *KORKUT* Vasilija *LJUBAN*, 1889, Srbin, službenik u pošti. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
13. *KORKUT* Ljubana *MILOŠ*, 1921, Srbin, đak bogoslovije. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
14. *LAPČEVIĆ* Stojana *PERO*, 1919, Srbin, službenik u općini. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
15. *LIČINA*, Đurđa *MILKA*, 1888, Srpkinja, domaćica. Ubijena 25. 5. 1941. od ustaša u dvorištu svoje kuće u Vrginmostu.
16. *LIČINA* Vladimira *RADOJKA*, 1927, Srpkinja, dijete. Poslije ubistva majke *Milke* pred njenim očima, psovala ustaše i vlast, istog dana ubijena od ustaša u šumici kod Vrginmosta.
17. *LUKAĆ* Miloša *KATICA*, 1880, Srpkinja, popadija. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u šumici kod Vrginmosta.
18. *MALBAŠA* Pavia *STEVAN*, 1900, Srbin, gostioničar. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
19. *MALOBABIĆ* Sime *JANKO*, 1898, Srbin, službenik u općini. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
20. *MALOBABIĆ* Pere *LJUBAN*, 1919, Srbin, službenik u Kotaru. Ubijen od Nijemaca 20. 1. 1943. kod Vojnića.

1. *MILIČEVIĆ MILE*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
2. *MILIČEVIĆ* Branka *NIKOLA*, 1935, Srbin, dijete. Ubijen od ustaša 1943. u Podgorju.
3. *MILIČEVIĆ* Joce *TEODOR TEŠO*, 1896, Srbin, penzionisani radnik. Ubijen od ustaša 1943. u Podgorju.
4. *MILIČEVIĆ* Joce *VASO*, 1888, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 19. 1. 1942. u Čemernici i bačen u bunar.
5. *MITIĆ* Nikole *KSENIJA*, 1895, Srпкиnja, domaćica. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u šumici kod Vrginmosta.
3. *MRAOVIĆ* Stevana *SAVO*, 1913, Srbin, berberin. Po povratku iz Beograda uhapšen 15. 12. 1941. u Karlovcu i ubijen od oružnika 15. 5. 1942. na Kupskom mostu kod Rečice.
7. *MRAOVIĆ* Đure *STEVAN*, 1884, Srbin, zemljoradnik. Odveden 10. 7. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
3. *MRKOBRAĐA* Rade *DANICA*, 1902, Srпкиnja, domaćica. Ubijena od ustaša 20. 9. 1941. u šumici kod Pješćanice.
- .) *NASTAŠIĆ* *NIKOLA*, 1914, Srbin, mesar. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- .) *PAUNOVIĆ* *NIKOLA*, 1899, Srbin, učitelj i školski nadzornik za kotar Vrginmost. Zarobljen kao rezervni oficir bivše jugoslovenske vojske aprila 1941. Na povratku iz zarobljeništva iz Njemačke uhapšen od ustaša 1941. i ubijen u logoru Jasenovac.
- . *RADANOVIĆ* Ilije *MILAN*, 1921, Srbin, đak. Otišao na pokrst 2. 8. 1941. i ubijen od ustaša 3. 8. 1941. u Glini.
- !. *RODIĆ* Stevana *MILE MIĆA*, 1914, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.
- . *RODIĆ* *SAVO*, 1874, Srbin, zemljoradnik. Ubijen od ustaša 19. 1. 1942. i bačen u bunaru Čemernici.
- . *RODIĆ* Rade *STANICA*, 1920, Srпкиnja, domaćica. Ubijena od ustaša 10. 5. 1942. u Petrovoj gori.
- . *RONČEVIĆ* Đure *BRANKO*, 1911, Srbin, gostioničar. Odveden 6. 5. 1941. i ubijen od ustaša u logoru Jadovno kod Gospića.
- SAMARDŽIJA* Alekse *INDIJA*, 1897, Srпкиnja, gostioničarka. Ubijena od ustaša 18. 9. 1941. u šumici kod Vrginmosta.
- TEPŠIĆ* Nikole *PETAR*, 1880, Srbin, stolar. Ubijen od ustaša 19. 1. 1942. i bačen u bunar u Čemernici.
- . *VLADIĆ* *STOJAN*, 1900, Srbin, mesar. Ubijen od ustaša 29. 7. 1941. u Ivanović jarku, kod Krnjaka.

b) *Umrli od tifusa*

- KORKUT* Miloša *MILKA*, 1889, Srпкиnja, zemljoradnica; umrla 8. 4. 1943. u Petrovoj gori.
- VIIUČEVIĆ* Joce *BRANKO*, Srbin, zemljoradnik; umro maja 1943. u Podgorju.
- IEROSIMIĆ* Đure *BRANKO*, 1922, Srbin, zanatlija; umro aprila 1943. u Podgorju.

c) Žrtve rata

1. *GVOJIC* Matije *MILAN*, 1917, Srbin, mornarički podoficir bivše jugoslovenske vojske. Nestao u aprilskom ratu 1941.
2. *MALBAŠA* Stevana *MILICA*, 1939, Srkinja, dijete. Umrlo za vrijeme bjekstva ispred neprijatelja u 4. neprijateljskoj ofanzivi 1943.
3. *TEPŠIĆ* Rade *TRIVUN*, Srbin, zemljoradnik. Nestao 1943. za vrijeme 4. neprijateljske ofanzive.

NAPOMENA-, Podatke prikupio, provjerio i pripremio pukovnik *Petar J. Malobabić*, nosilac »Partizanske spomenice 1941«.

SA SPOMEN OBILJEŽJIMA

LEGENDA

1. Spomenik u Lasinji, u čast oko 120 neznanih palih boraca.
2. Spomenik borcima i ŽFT u Prkosu.
3. Spomen-ploča palim borcima i ŽFT u Dugom Selu.
4. Spomenik palim borcima i ŽFT u Trepči.
5. Spomen-ploča palim borcima i ŽFT iz Štipana i Šljivovca na zgradi ambulante u Štipanu.
6. Spomenik palim borcima i ŽFT u Ostrožinu sa spomen-pločom za »Ostrožinski pravilnik«.
7. Spomen-groblje palim borcima, spomen ustanka i partizanska zakletva u Kirinu.
8. Spomenik palim borcima i ŽFT sela Bovića, Kirina, Trstenice, Čremušnice, Golinje i Kozarca, kao i spomen-bista narodnog heroja Milana Mraovića-Simića.
9. Spomen-ploča na spomen-ambulantni, palim borcima Lasinjskog, Donjeg i Gornjeg Sjeničaka, Banskih Moravaca.
10. Spomenik, mjesto formiranja 13. proleterske NOU brigade »Rade Končar«.
11. Spomen-obilježje mjesta gdje je 19. jula 1941. doneta odluka za dizanje ustanka na Kordunu i Baniji.
12. Spomen-ploče, na školi, palim borcima i ŽFT Pješćanice i Male Trepče.
13. Spomen-ploča palim borcima Slavskog Polja na željezničkoj stanici Vojnić.
14. Spomenik ŽFT u Crevarskoj Strani.
15. Spomenik palim borcima i ŽFT u Vrginmostu.
16. Spomenik palim borcima i ŽFT u Čemernici.
17. Spomen-kosturnica ŽFT, Ratkovića Strana, u Čemernici.
18. Spomen-obilježje mjesta prvog aerodroma u Donjoj Čemernici.
19. Spomenik palim borcima i ŽFT sela Podgorja.
20. Spomenik palim borcima i ŽFT u Blatuši, kod škole.
21. Spomenik palim borcima i ŽFT Maličke.
22. Spomenik palim borcima i ŽFT Perne.
23. Spomen-ploča palim borcima i ŽFT, na školi u Poljanima.
24. Spomenik NOB i spomen-ploče u čast Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a, Kazališne grupe ZAVNOH-a, osnovne škole »Vladimir Nazor«, Prvog kongresa javnih i kulturnih radnika Hrvatske, boravka CK KPH i Sportskog društva »Partizan«.
25. Spomenik palim borcima i ŽFT u Gređanima.
26. Spomen-ploča palim borcima i ŽFT i spomen 1. učiteljskoj školi u Vorkapić Selu.
27. Spomenik palim borcima i ŽFT u Peckoj.
28. Spomen-obilježje partizanske bolnice u Peckoj.
29. Spomen-obilježje mjesta Partizanskog odreda Pecka.
30. Spomenik palim borcima i ŽFT Crnog Potoka.
31. Spomenik palim borcima i ŽFT u Katinovcu.
32. Spomenik ŽFT na Bobića obali - Staro Selo.
33. Spomenik palim borcima i ŽFT Starog Sela.
34. Spomenik ŽFT Starog Sela, u šumi Orlova.
35. Spomenik ŽFT Starog Sela u Dugačkoj Luci.
36. Spomenik palim borcima i ŽFT u Maloj Vranovini.

NARODNI HEROJI

ĐURO BAIĆ

RADE BULAT

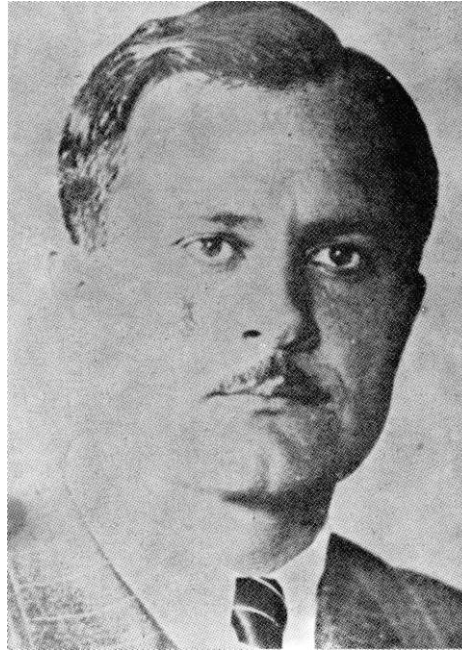
PAVAO JAKŠIĆ

MILOŠ KLJAJIĆ

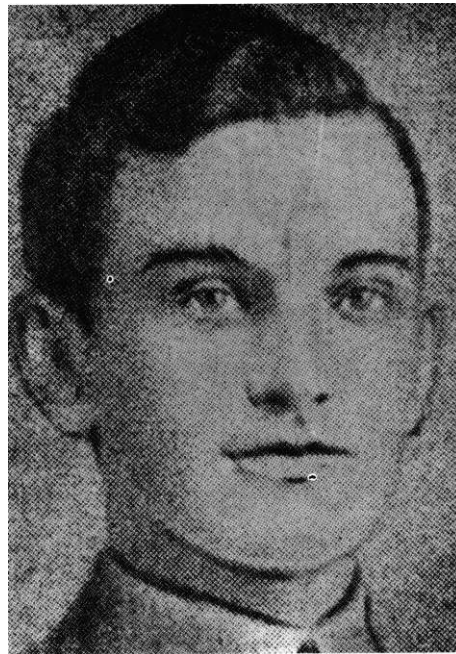
MILAN MRAOVIĆ SIMIĆ

GOJKO NIKOLIŠ

BOGDAN OREŠČANIN

MIRKO POŠIĆ

NIKOLA VIDOVIĆ

SIMO VUČINIĆ

MEĐU NEZABORAVNIM BORCIMA

MILAN BAKIĆ

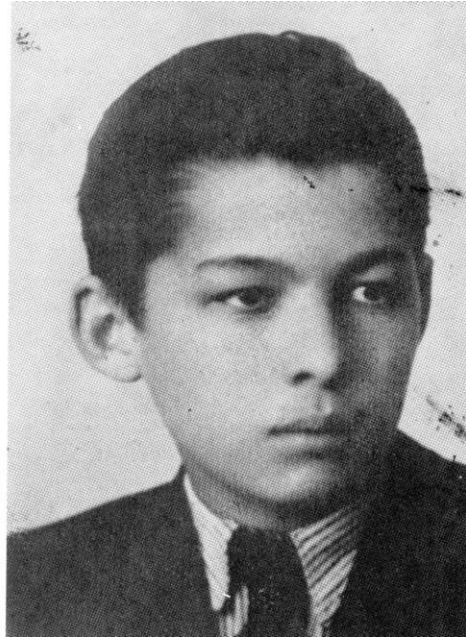
BRANKO BEKIĆ

DRAGICA BULAT

DANICA GLEDIĆ

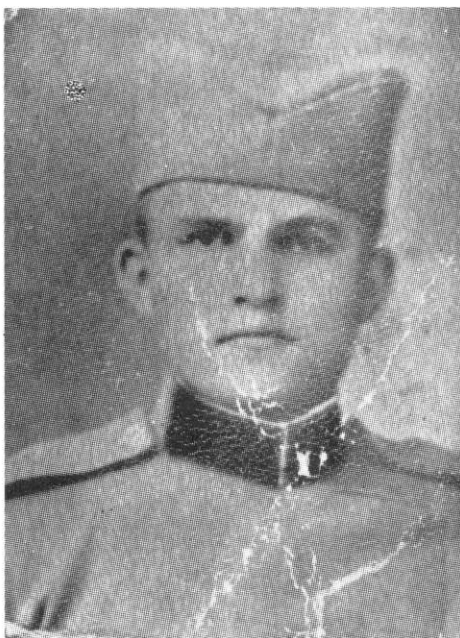

STANKO JANJANIN ČANE

MANE PAVLOVIĆ

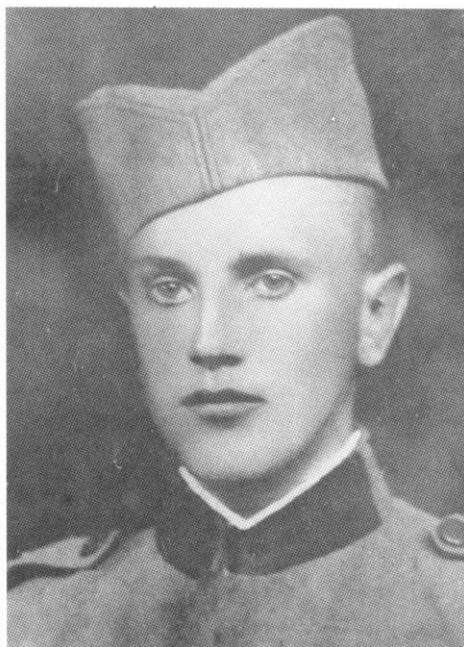
DANICA MUTIĆ, ud. ČIKOVIĆ

MIUVOJE ŠAPIĆ

SVETOZAR TRKULJA

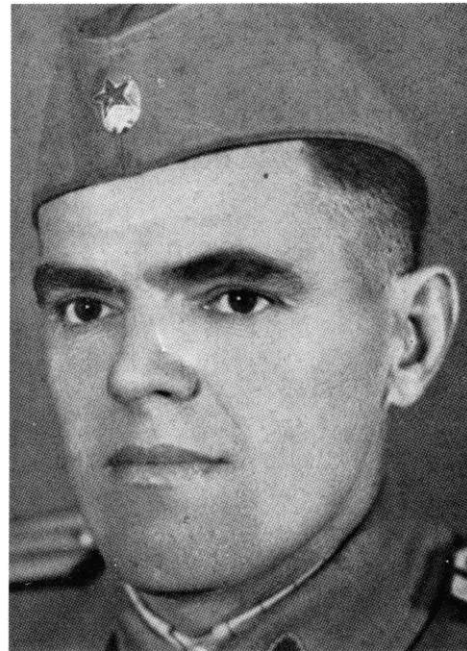

ILIJA VOJNOVIĆ

MEĐU RUKOVODEĆIM KADROVIMA 1941. GODINE

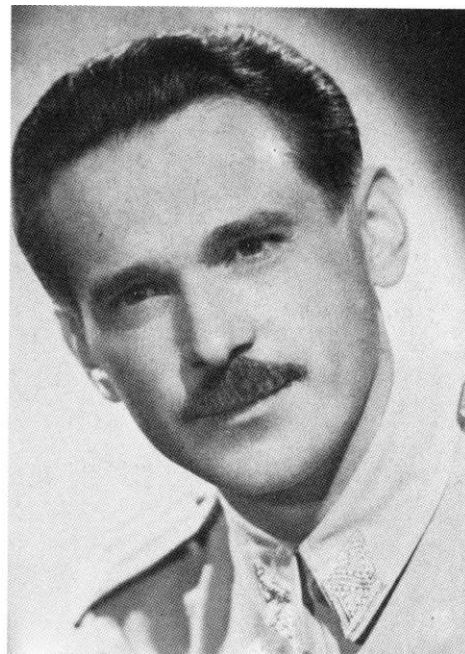
BRANKO MAMULA

STANKO GABRIĆ

RAĐE SUĆEVIĆ

JOVICA LONČAR

DUŠAN RKMAN

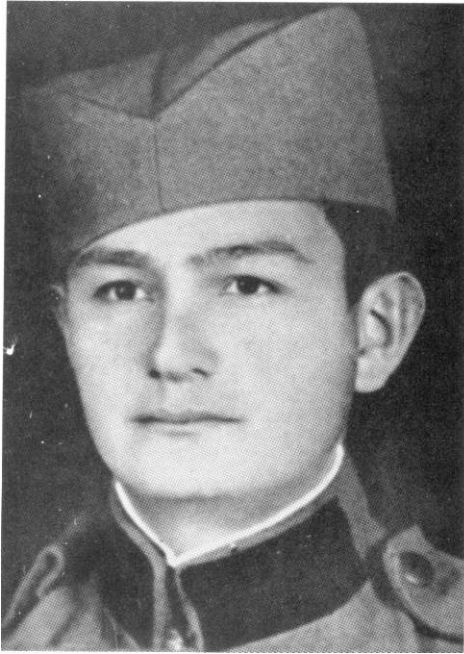
MILE ROKNIĆ

PERO MILIĆ

BRANKO DRAGOJEVIĆ

ĐURO DRAGOJEVIĆ DUDA

TEODOR BULAT TEŠO

MILAN PAVLOVIĆ MIĆUN

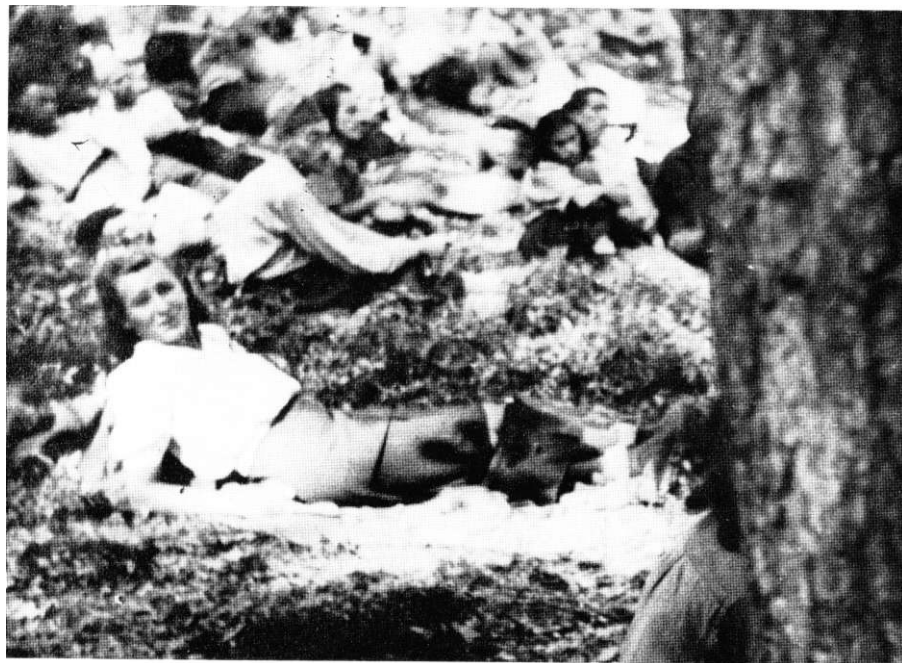

MILIĆ DEJANOVIĆ

IZ RATNIH DANA

Ispred kotarskog NOO Vrginmost, 1944. godine. Sjeva: Rade Relić (drugi), Dušan Baić, Ljuban Poštić, predsednik kotarskog NOO, Maca Pavlović. Stoji prvi s leva Pero Milić.

Učesnici prvog Kongresa kulturnih i javnih radnika Hrvatske, 1944. godine.

Žene Sjeničaka nose hranu partizanima, maj 1944. Levo članovi štaba 1. brigade, 8. divizije: Miško Blažević, komandant, Đuro Petić, obaveštajni oficir, Dušan Kosanović, operativni oficir i Milovan Miljković, komandir čete.

Hrana se dijeli i ruča na položaju.

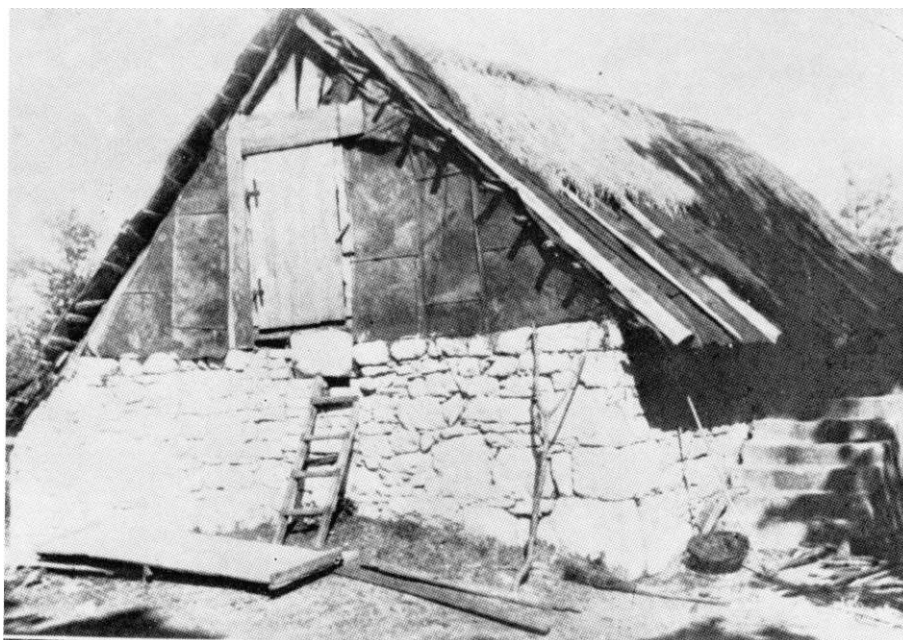
Radna brigada, Kirin, proljeće 1944.

SPAŠAVANJE SAVEZNIKA

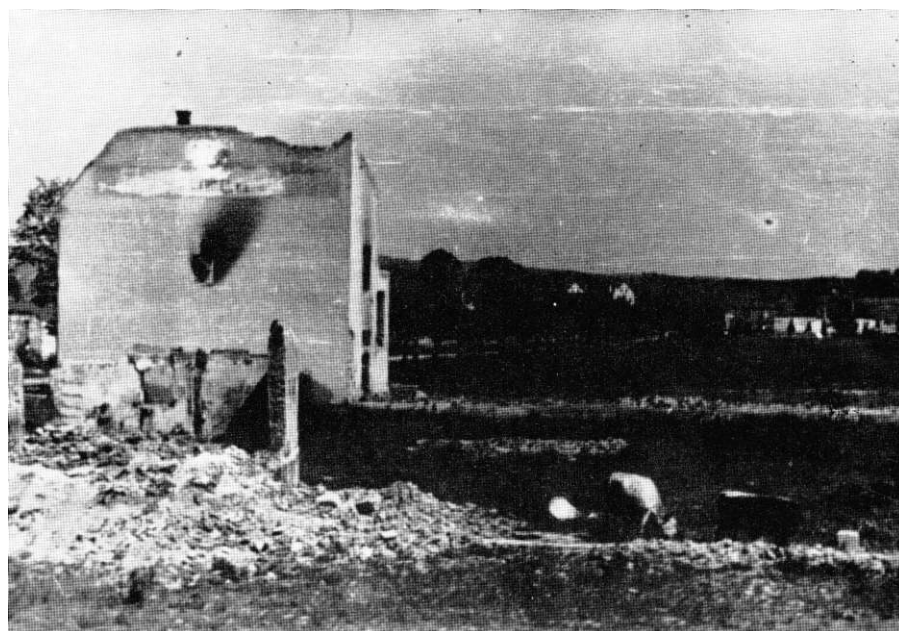

*Grupa spašenih savezničkih pilota: Englez, Francuz, Meksikanac, Poljak, na Rađenovcu
(Foto: B. Nikoliš)*

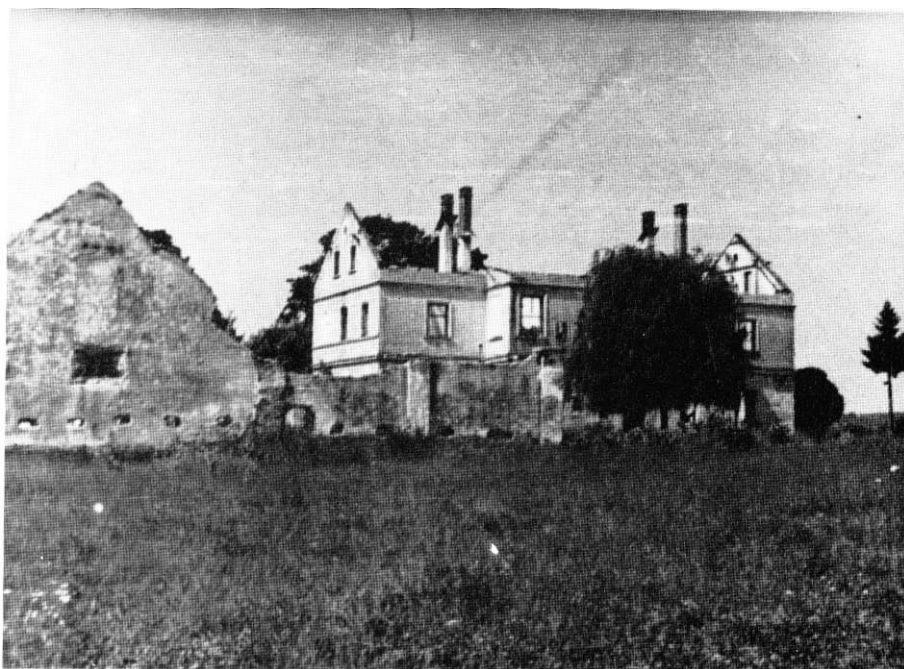
USTAŠKA RAZARANJA

Baita, boravište poslije popaljenih kuća

Jedina i glavna ulica Vrginmosta

Bivše sresko (kotarsko) načelstvo u Vrginmostu

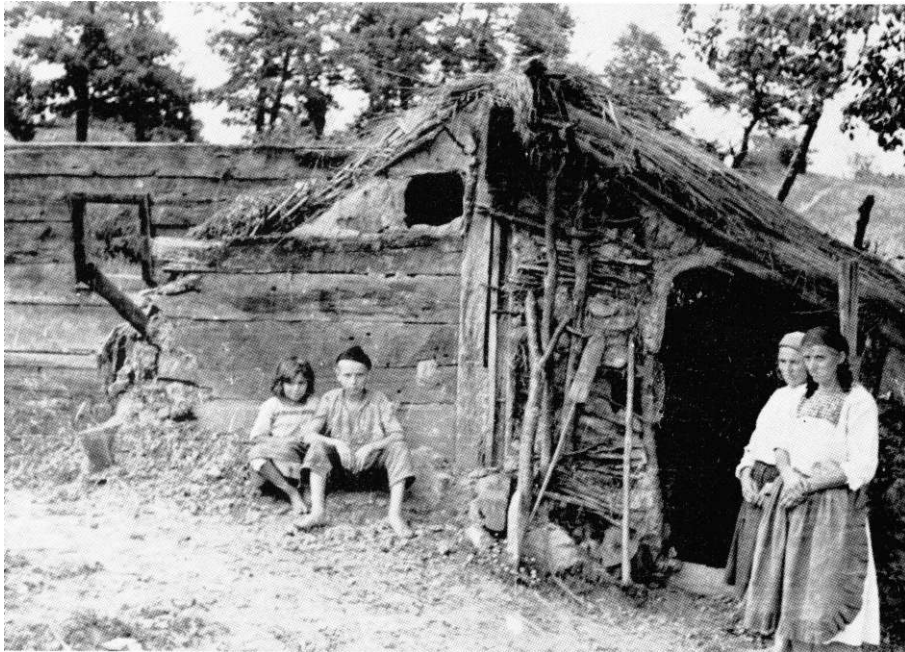
Bivši Sokolski dom u Vrginmostu

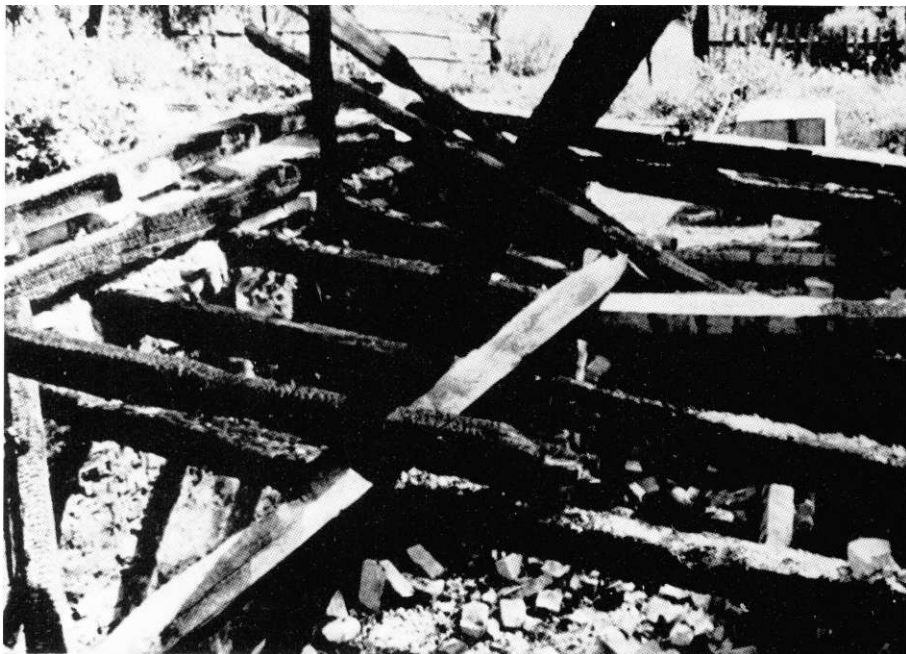
Zgarište kuće A. Škaljca, Sjeniĉak (Foto: B. Nikoliš)

Opustjelo dvorište St. Škaljca, Sjeniĉak (Foto: B. Nikoliš)

«Stari» obitelji Anke Čekeliš, Sjeniĉak (Foto: B. Nikoliš)

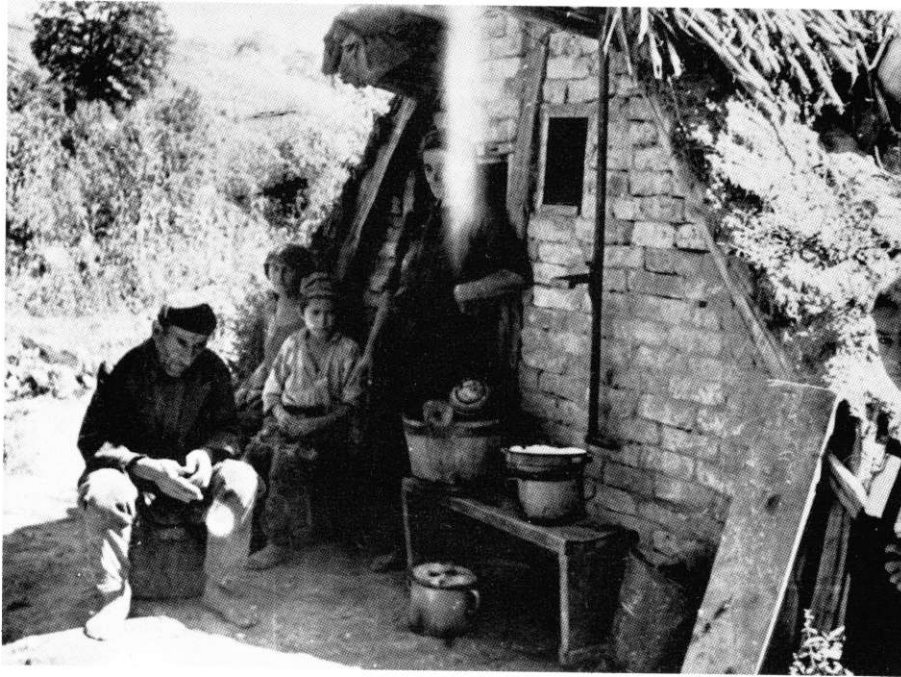
To je sve što je ostalo iza ustaša (Foto: B. Nikoliš)

Novi »dom« Nikole Derenčina sa spašenim inventarom (Foto: B. Nikoliš)

Novi život 90-godišnjeg Mile Reije (Foto: B. Nikoliš)

»Kuća« Glše Pruginića (Foto: B. Nikoliš)

Invalid NOR-a sa ukočenom nogom izbjegao sa djecom ispred ustaša (Foto: B. Nikoliš)

*Ovako je mitraljezac Rade Padežanin našao svoju ženu i djete kada je došao kući
(Foto: B. Nikoliš)*

ZBJEGOVI ISPRED USTAŠA

Na prsima, na leđima, na glavi - sve što se može nositi ispred ustaša (Foto: B. Nikoliš)

Svinje, konjče, ovce - sve disciplinovano izmiče ispred ustaša (Foto: B. Nikoliš)

Bolesni i nejak i u kolima (Foto: B. Nikoliš)

Konj je bio u svakoj zgod i najveći prijatelj čovjeka u NOR-u (Foto: B. Nikoliš)

Bijeg, stani malo, kuda ćemo (Foto: B. Nikoliš)

Povratak iz zbjega (Foto: B. Nikoliš)

TIFUS JE HARAO U SVIM SELIMA

Tamanjenje ušiju (Foto: B. Nikoliš)

U bajtama od pletera, bez lijekova, prebojeva se tifus (Foto: B. Nikoliš)

ODJEĆA U TOKU NOR-a

Odjeća Jovana Padežanina, graditelja bajti po selima (Foto: B. Nikoliš)

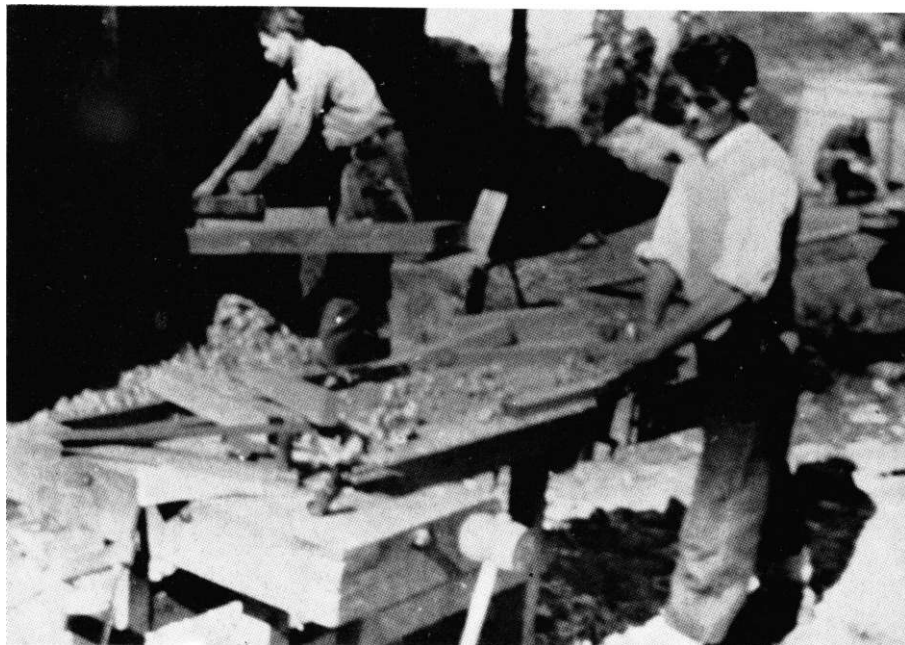

Pioniri iz Sjeničaka - Padežani (Foto: B. Nikoliš)

RADIONICE

Stupa za lan - »tvornica« prediva i platna (Foto: B. Nikoliš)

Stolarska radionica (Foto: B. Nikoliš)

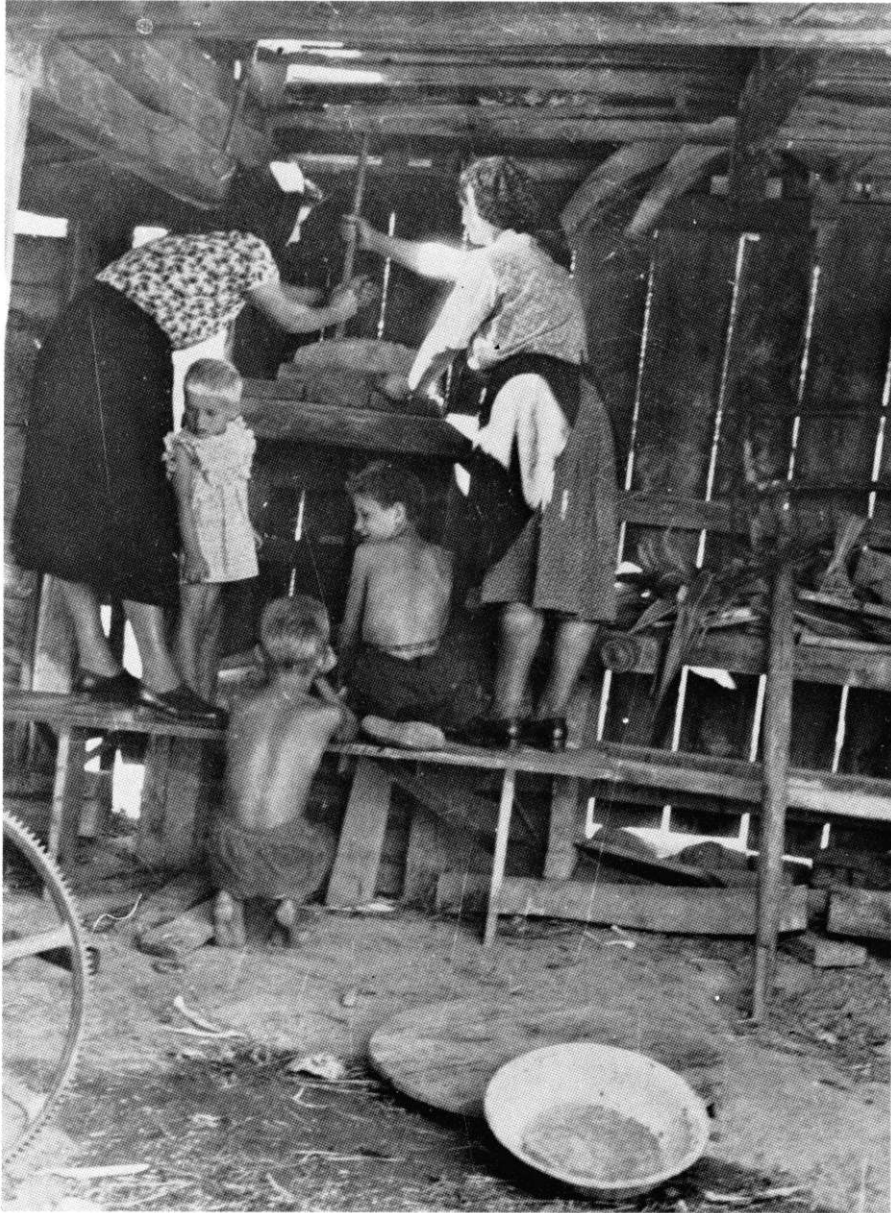

Vršidba žita - ni zrno okupatoru (Foto: B. Nikoliš)

Mlin - potočar

Mlin - žrvanj

SA TERITORIJE KOTARA VRGINMOSTA

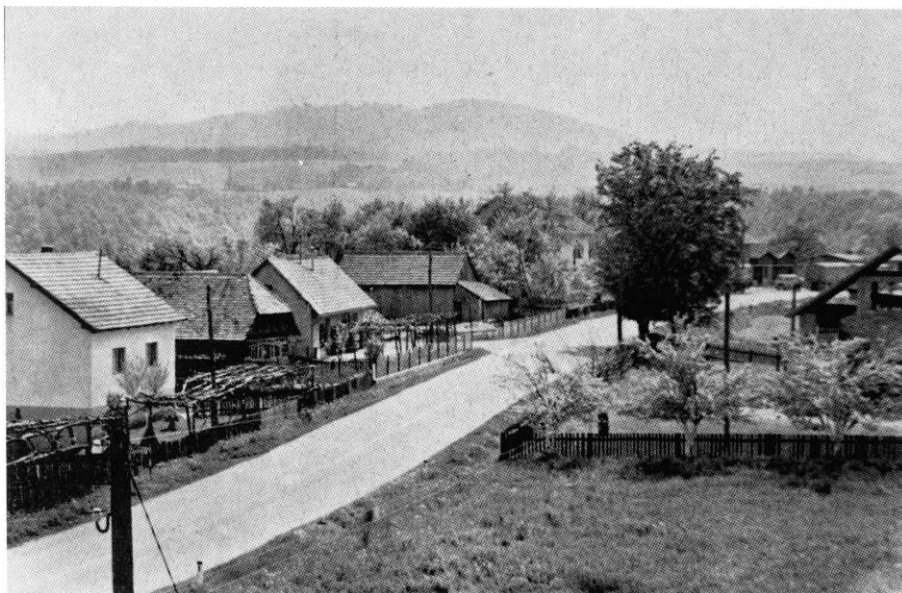

Most preko rječice Trepče, po kome potječe naziv Vrginmost

Kamenski most, preko rijeke Gline kod Katinovca

Pogled na najviši vrh Petrove Gore - Petrovac iz Crevarske Strane (507 m/v)

Nardna nošnja (s leva na desno: Srbin, Hrvatica, Hrvat, Srkinja)

NAPOMENA AUTORA

Prikupljanju istorijske građe za knjigu »Kotar Vrginmost u NOB 1941-1945. godine« pristupio sam neposredno poslije rata, tačnije pedesetih godina, a na njenom konačnom oblikovanju radim od 1971. godine, sporazumno i prema rješenju Općinskog odbora SUBNOR-a Vrginmost.

Sadržaj knjige u svemu je usaglašen sa Općinskim odborom Saveza boraca. Njen prvi dio čini cjelovit prikaz hronološki iznijetih istorijskih događaja, sa težištem na 1941. i 1942. godini, dok se u drugom dijelu govori o učešću i doprinosu svakog sela kotara Vrginmosta u NOR-u. Pored kraćeg teksta, u kojem je data slika svakog sela, sa težištem na 1941. godini, unijeti su i spiskovi nosilaca »Partizanske spomenice 1941«, zatim poginulih i umrlih boraca NOV i žrtava fašističkog terora (ubijenih od strane neprijatelja, umrlih od tifusa i žrtve rata). U prvom dijelu knjige dat je i pregled razvoja organizacije KPH, organa narodne vlasti, organizacije omladine i AFŽ, a u drugom i imena prvih članova KPH, prvih odbornika NOO, prvih skojevaca, kao i sastav prvih rukovodstava omladinske organizacije i organizacije AFŽ.

Hronološki iznoseći događaje koji su se na ovom području zbivali u toku četvorogodišnjeg NOR-a, težio sam da ih što vjernije i tačnije prikažem, a naročito one iz 1941. i 1942. godine. Razumije se, svjestan sam da svi događaji nisu mogli biti obuhvaćeni i da se učesnici tih zbivanja sjećaju i mnogih ovdje neobuhvaćenih, a inače veoma važnih pojedinosti, ali i pored toga, kao i drugih nedostataka koje će čitaoci uočiti, ova knjiga će svakako, poslužiti kao jedan od izvora podataka o našem narodu u NOR-u, biće korisno i dokumentovano štivo za buduće pisce novije istorije ovoga kraja. Pri tom se neki propusti jednostavno nisu mogli izbjeći, pogotovo kada su u pitanju imena ljudi - neki od zaslužnih boraca možda je izostavljen, a neki pogrešno unijet. Mislim da će to čitalac shvatiti, imajući u vidu da je riječ o preko jedanaest hiljada imena. Zbog svakog takvog propusta biće mi veoma žao i svaki ću, ako mi se za to pruži prilika, sa najvećim poštovanjem ispraviti.

Pored mog višegodišnjeg angažovanja na prikupljanju i obradi podataka, svoj doprinos tome dali su i mnogi drugovi i drugarice učesnici događaja. U vezi s tim, koristim priliku da se zahvalim drugovima koji su učestvovali na prikupljanju, provjeri i sređivanju građe za sela. Posebnu zahvalnost izražavam drugovima Gnjaci Periću, Jovici Lončaru, Dušanu Rkmanu, Nikoli Vidoviću i Stevi Radanoviću, koji su mi, kao recenzenti i članovi uređivačkog odbora ovog izdanja, svojim korisnim primjedbama, prijedlozima i dopunama pomogli da iznijeti podaci budu što vjerodostojniji. Posebno želim istaći da velike zasluge i doprinos za to da se ova knjiga napiše i izda imaju predsjednici Općinskog odbora SUBNOR-a Vrginmost, drugovi Pero Milić, Mile Roknić i Jovica Lončar, kao i tajnik Odbora Savo Poštić.

BELEŠKA O AUTORU

BAIĆ Vasilja DUŠAN, general-potpukovnik, Srbin, rođen 4. novembra 1923. godine u Midlandu, Pensilvanija, Sjedinjene Američke Države. U rodni kraj roditelja, selo Pecku, općina Vrginmost, došao avgusta 1928. godine. Osnovnu školu završio u Perini, nižu gimnaziju u Glini, a peti razred gimnazije u Sisku, gdje ga je, aprila 1941, zatekao početak drugog svjetskog rata.

Za člana SKOJ-a primljen februara 1941. godine, kao đak V razreda gimnazije u Sisku, a za člana KPH 5. septembra 1941, u partijskoj ćeliji Partizanskog odreda Pecka. U NOV stupio 27. jula 1941. Te godine bio je član Kotarskog komiteta SKOJ-a Vojni i član Okružnog komiteta SKOJ-a za Karlovac. Do juna 1943. politički delegat voda u 3. bataljonu 1. kordunaškog NOP odreda, politički komesar 1. omladinske kordunaške čete, zamjenik političkog komesara i komesar Omladinskog bataljona »Joža Vlahović«, a zatim politički komesar 1. brigade 8. kordunaške udarne divizije.

Poslije rata je na raznim vojno-političkim dužnostima: oficir na dužnosti u SSNO, nastavnik i načelnik katedre u Višoj vojnoj akademiji, pomoćnik komandanta vojnog područja, vojni izaslanik i načelnik uprave u Generalštabu JNA. Završio Višu vojnu akademiju JNA i Komandno-štabnu školu u Parizu. Nosilac »Partizanske spomenice 1941« i više ratnih i mirnodopskih odlikovanja. Recenzent je više vojnostručnih djela, pisac članaka i jedan od recenzenata knjige o 8. kordunaškoj udarnoj diviziji.

IZVORI I LITERATURA

1. Zbornik dokumenata i podataka o NOR-u, knjiga 1-10, 17, 18. i 32. - izdanje Vojnoistorijski institut JNA.
2. Djelatnost KPJ do aprila 1941. godine na području Karlovca, Korduna, Like i Pokuplja, zbornik 1, izdanje Historijskog arhiva u Karlovcu (u daljem tekstu HAK), prilozi:
 - RADE BULAT - Prodiranje revolucionarnih ideja i stvaranje organizacije KPJ u kotaru Vrginmost, str. 271-291;
 - BRANKO NIKOLIŠ - Jedno selo na Kordunu pomaže španske borce, str. 293-301.
3. Prva godina NOR-a na području Karlovca, Korduna, Gline, Like, Gorskog kotara, Pokuplja i Žumberka, zbornik 3, izdanje HAK, prilozi:
 - SREČKO MANOLA - Skica za monografiju razvoja oružane borbe na Kordunu, str. 211-221;
 - Dr SAVO ZLATIC - Uz stranice partizanskog dnevnika godine 1941-1942, str. 223-273;
 - RADE BULAT - Sjećanje na prve dane okupacije i oružane borbe na području kotara Vrginmost, str. 497-513;
 - TEŠO BULAT - Sjeverni dio kotara Vrginmost 1941. godine, str. 515-524.
4. Druga godina NOR-a na području Karlovca, Korduna, Like, Pokuplja i Žumberka, Zbornik 6, izdanje HAK, prilozi:
 - ĐURO ZATEZALO - Organizacija i rad NOO na Kordunu 1942. i 1943. godine, str. 145-170;
 - MACA MAJSTOROVIĆ - Prva okružna konferencija AFŽ-a za okrug Karlovac, str. 171-194;
 - IGNJATIJE PERIĆ GNJACO - Formiranje Komande Kordunaškog područja, str. 257-280.
5. Treća godina NOR-a na području Karlovca, Korduna, Like, Pokuplja i Žumberka, Zbornik 8, izdanje HAK, prilozi:
 - MARA KRESOJEVIĆ-USKOKOVIĆ - Borba omladine Korduna u oslobodilačkom ratu i revoluciji od početka 1943. do maja 1944. godine, str. 247-358;
 - MILKA LIVADA - Omladina Korduna u radnim jedinicama 1943. godine, str. 359-379;
 - ĐURO ZATEZALO - Rad NOO na Kordunu od Drugog do Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a, str. 381-412;
 - MILE BUČAN - Formiranje partizanskih aerobaza na Kordunu i Baniji, str. 553-559.
6. Dr ĐURO ZATEZALO - Dokumenti Druge konferencije KPH za okrug Karlovac 1942. godine, Zbornik 4, izdanje HAK.
7. Dr ĐURO ZATEZALO - Treća konferencija KPH za okrug Karlovac 1943. godine, izdanje HAK.
8. Žene Hrvatske u NOB, knjiga 1. i 2. Zagreb 1955. godine, prilozi:
 - Iz izvještaja Okružnog komiteta KPH Karlovac CK KPH od 19. decembra 1941. godine o formiranju Inicijativnog odbora AFŽ za Kordun, knjiga 1, str. 62;
 - Rezolucija sa 1. konferencije AFŽ za kotar Vojnić, održane 11.1. 1942. godine, knjiga 1, str. 79;
 - Članak »Drugovi o nama« knjiga 1, str. 215;
 - Pismo Okružnog odbora AFŽ Karlovac od 8. aprila 1942. godine Inicijativnom odboru AFŽ Hrvatske o teškom ekonomskom i zdravstvenom stanju poslije neprijateljske ofanzive i aktivnosti AFŽ na tim sektorima, knjiga 1, str. 260.
9. Sjećanja i radovi učesnika NOB sa teritorije kotara Vrginmosta, koji se nalaze u HAK:
 - RADE BULAT - Narodni ustanak u kotaru Vrginmost, HAK, br. 315 (VG-1);
 - Dr GOJKO NIKOLIŠ - Podaci o revolucionarnom pokretu u selu Sjeniĉak od 1918. do 6. aprila 1941. godine, HAK, br. 324 (VG-1);
 - Sjećanja na period priprema za ustanak u selu Sjeniĉak 1941. godine, HAK, br. 324 (VG-1);
 - MILOŠ BASARA - Sjećanje na aprilske dane 1942. godine u opkoljenoj šumi Trepĉi i Kirinskoj peĉini, HAK, br. 343 (VG-1);
 - TEŠO BULAT - Neki podaci o zbivanjima na oslobođenoj teritoriji 1942. godine, HAK;
 - DUŠAN KORAC - Neki podaci o zbivanjima na oslobođenoj teritoriji 1942. godine, HAK;
 - MILAN OREŠĀANIN - Ni pedalj zemlje neobrađen - ni zrna žita okupatoru, HAK;
 - STEVO RADANOVIĆ - Sjećanja na dane »Kirinske republike« iz 1941. godine, HAK br. 361 (VG-2);

Četvrti bataljon Kordunaškog partizanskog odreda;

Ustaška ofanziva na sjeverni dio Korduna (kraj decembra 1941. - početak januara 1942);

BRANKO ŽUTIĆ - Osnivanje organa narodne vlasti u svim oslobođenim područjima Korduna i Banije, HAK, br. 364 (VG-2);

BRANKO ŽUTIĆ I MILJKAN MASLIĆ - Podaci za povijest narodnog ustanka na području između željezničke pruge Karlovac - Glina i rijeke Kupe, HAK, br. 1166 (VG-2);

SAVO BOGDANOVIĆ - Ustaški teror i početak ustanka u Perni i okolnim selima, HAK, br. 382 (VG-2);

Partizanski odred Perna, HAK, br. 381 (VG-2);

Pokrst, HAK, br. 340 (VG-1);

Obavještajna služba u istočnom dijelu Korduna 1941. godine, HAK, br. 378 (VG-2);

DUŠAN RKMAN - Formiranje i borbene akcije 3. bataljona 1. Kordunaškog NOP odreda 1942. godine, HAK, br. 360 (VG-2);

Martovska ofanziva neprijatelja na Kordunu 1942. god/ne, HAK br. 358 (VG-2);

Proboj obruča na Petrovoj gori 14. maja 1942. godine, HAK br. 357 (VG-2);

Napad na ustaške posade u Bjeljevinama i kod Kamenskog mosta, HAK, br. 359 (VG-2);

Rad NOO na terenu 3. bataljona 1. kordunaškog NOP odreda, HAK, br. 366 (VG-2);

BOŽO BUČAN - Ustanak u Katinovcu i razvoj SKOJ-a 1941. i prva polovica 1942. godine u općini Perna, HAK, br. 368-369.

S A D R Ź A J

UVOD

	Strana
Položaj, geografske karakteristike i putna mreža	11
IZ RANIJE PROŠLOSTI NARODA	12
Na udaru rimskih, mađarskih, mongolskih i turskih osvajačkih pohoda	12
Srednjevjekovni utvrđeni gradovi i tvrđave	13
Postojbina »graničarskih i carskih vojnika«.	14
U sastavu Prvog banskog puka	16
Krvavi ishod sjeničarske bune	17
Vrginmost - sjedište Kotara od 1881. godine	19
EKONOMSKE I DRUŠTVENO-POLITIČKE PRILIKE IZMEĐU PRVOG I DRUGOG SVJETSKOG RATA	19
Razvoj privrede i ekonomsko stanje	19
Stanovništvo	21
Politička kretanja	26
Osnivanje partijske organizacije	30
APRILSKI RAT, OKUPACIJA I POČETAK USTAŠKE STRAHOVLADE	33
Martovski događaji	33
Slom stare Jugoslavije	34
Dolazak ustaša i Italijana	35
Okrutne mjere vlasti NDH	36

GLAVA \

USTANIČKA 1941. GODINA

RAD PARTIJSKE ORGÀNIZACIJE NA PRIPREMAMA USTANKA	39
Osnivanje Kotarskog komiteta	39
Uoči ustanka: 12 ćelija sa 99 članova KPH	40
Do sredine jula: 9 borbenih grupa sa 200 boraca	42
Kotarsko partijsko savjetovanje	43
Okružno partijsko savjetovanje	44
Neizvršeni prvi borbeni zadatak	45
Prvi oružani okršaj - 23. jula	46
POČETAK MASOVNOG NARODNOG USTANKA	47
Uspostavljanje fronta ustanika	47
Prve akcije ustanika na sektoru južno od pruge Glina - Karlovac	48
Prve akcije ustanika na sektoru sjeverno od pruge Glina - Karlovac	51

	Strana
UMJESTO POKRSTA POKOLJ OKO 1030 LJUDI	55
Krvavi Sveti Ilija	55
Ustaše uplašene od mase naroda traže pomoć	56
Umjesto župnika - ustaše u kamionima	57
Svjedočenja o zločinu u glinskoj crkvi	57
Zašto je'toliko ljudi povjeravalo ustašama	59
NEKE SPECIFIČNOSTI USTANKA	60
DRUGA FAZA USTANKA - DEJSTVA PARTIZANSKIH ODREDA	62
Pripreme partijskih organizacija za formiranje odreda	62
Podjela teritorije na rejone	62
Formiranje partizanskih odreda	63
Maštovita primjena partizanske taktike ratovanja	67
Borbena aktivnost rezervnih partizanskih odreda	69
SVEČANO POLAGANJE PARTIZANSKE ZAKLETVE	69
SAMOSTALNE I ZAJEDNIČKE AKCIJE PARTIZANSKIH ODREDA	71
Sprečavanje »izleta« ustaša u selo	71
Ishod zasede iznad Kamenskog mosta	72
Akcija za akcijom, danonoćno	72
Gore sela ispod Petrove gore	74
Akcije jedinica četvrtog rejona	76
- Zaseda u Dugom Selu	76
- Likvidacija narednika Mesića	76
- Uznemiravanje neprijatelja u Vrginmostu	77
- Diverzija na pruzi Topusko - Vrginmost	77
- Napad na žandarmerijsku stanicu u Boviću	77
- Zaseda pratiocima pošte iz Velike Kladuše	77
- Onemogućavanje dolaska ustaša u Pernu	78
ORGANIZACIONO UČVRŠĆENJE NOP I PRERASTANJE PARTIZANSKIH ODREDA U ČETE I BATALJONE	78
Konferencija delegata NOP-a Korudna I Banije	78
Podmukla okupatorska politika »izmirenja«	80
Formiranje prvih vodova, četa i bataljona	80
Borbena dejstva u toku jeseni	82
- Zaseda kod Štipana	82
- Zarobljen prvi puškomitraljez	82
- Napad na domobrane u Crevarskoj Strani	83
- Zaseda na domak Topuskog	83
- Napad na ustašku patrolu	83
- Fingirani napad na Italijane	83
- Kazna za »pokrst«	83
- Neuspjela zaseda kraj Slavskog Polja	83
- Zaseda na cesti Topusko - Velika Kladuša	84
- Prihvat oružja za partizane	84
- Napad za željezničku stanicu Blatuša	84
- Razoružanje domobrana na odsustvu	84
- Drugi puškomitraljez u rukama partizana	84
- Zarobljavanje italijanskih vojnika	85
- Zaseda u rejonu Polica	85

	Strana
TAKMIČENJE U ČAST VELIKOG OKROBRA	85
DECEMBARSKI JURIŠI ČETVRTOG BATALJONA	86
Napad na kotarsko mjesto Pisarovinu	
Napad na domobrane u Skakavcu	
Atentat na Pašagića kod Vrnograča	87
Zapovjest za široku ofanzivu Kordunaša	88
Napad na domobrane na željezničkoj stanici Vojnić	88
Likvidacija posade na željezničkoj stanici Utinje	89
Poziv ličkim odredima na borbeno takmičenje	89
JACANJE PARTIJSKIH ORGANIZACIJA, OSNIVANJE PRVIH ORGANA NARODNE VLASTI I AKTIVA AFŽ I OMLADINE	90
Krajem 1941. godine - preko 100 članova Partije	90
Osnivanje odbora NOF-a - prvih organa narodne vlasti	92
Usvajanje i istorijski značaj »Ostrožinskog pravilnika«	94
Osnivanje i organizacija AFŽ	98
Široka aktivnost Saveza mlade generacije (SMG)	100
USTAŠKA OFANZIVA NA SEKTOR 4. BATALJONA	101
Cilj: »učutkati puškaranje« pred vratima Karlovca i Zagreba	101
Prkos i Dugo Selo u crno zavijeni	102
Bataljon stiže u pomoć narodu	104
Stabilizacija fronta na lijevoj obali Trepče	105
Poglavnik Pavelić stiže na front kod Bovića	106
Krvavi bilans ustaške ofanzive: ubijeno 1.617 duša, spaljeno 2.000 kuća	108
Neprijatelj priznaje neuspjeh i povlači snage	109
POBJEDONOSNI DOČEK NOVE 1942. GODINE	110
G L A V A I I	
RAZVOJ I USPON NOB-e U 1942. GODINI	
NEPREKIDNA BORBENA DEJSTVA U ZIMSKIM USLOVIMA	113
U duhu direktive Glavnog štaba - stalno u akciji	113
Januarske akcije jedinica 4. bataljona i 4. čete 1. bataljona	114
-Zasjeda između Bovića i Lasinje	114
- Prihvatanje pomoći od saradnika iz Topuskog	114
- Zasjeda na sektoru Sjeničaka	114
- Razoružanje domobranske posade u Vojniću	114
- Odbijanje ustaškog napada iz Topuskog	115
- Prekopavanje ceste u rejonu Dugog Sela	115
-Zasjeda u rejonu sela Kirina	115
- Odbijanje ispada ustaša iz Skakavca i Kovačevca ka Sjeničaku	115
Napad Italijana i ustaša iz Vrginmosta i Topuskog	115
Novo oružje - nove jedinice	117
Napad na neprijateljsku posadu u Lasinji	119
Upad u Vrginmost	120
Neuspjeli napad na uporište u Vrnograču	122
Posadu u Banskom Kovačevcu 4. bataljon nije likvidirao	125

PRVA PROLJEČNA NEPRIJATELJSKA OFANZIVA NA KORDUNU.	148
(od 18. marta do 5. aprila 1942)	
Uputstvo Glavnog štaba za dejstva u prolječnim uslovima borbe.	126
Zapovjest 3. i 4. bataljonu.	127
Jačina neprijateljskih snaga po uporištima.	128
Raspored i dejstva naših jedinica pred početak ofanzive.	128
Početak i tok neprijateljske ofanzive do kraja marta.	129
Krvavi 1. april na Petrovcu.	133
Odustajanje od prebacivanja u Baniju.	135
Narod i vojska su se održali u Petrovoj gori.	136
Visoka cijena grešaka, vrijednost iskustava.	138
VAŽNIJA ZBIVANJA IZMEĐU MARTOVSKO I MAJSKE OFANZIVE NEPRIJATELJA.	139
Taktičko načelo: S fronta zadržavati iz pozadine napadati.	139
Napad Utinjskog zdruga na sektor 4. bataljona.	140
Akcije i krijesovi u čast Prvog maja.	142
- Rušenje pruge između Topuskog i Vrginmosta.	143
- Rušenje pruge između Jastrebarskog i Karlovca.	143
- Prekopavanje ceste Vrginmost - Vojnić.	143
- Zasjeda na pruži između Skakavca i Udbine.	144
- Rušenje TT-stubova.	144
- Ubacivanje letaka u Topusko.	144
- Zasjeda u Crnom Potoku.	144
- Odbijanje ispada ustaša kod Pecke.	144
Odlazak prve i druge grupe boraca u sela sjeverno od Kupe.	145
Kordunaši u Žumberku sa prvim proleterskim bataljonom Hrvatske.	146
DRUGA PROLJEČNA NEPRIJATELJSKA OFANZIVA NA KORDUNU.	148
(od 9.-14. maja 1942)	
Priprema za ofanzivu i nova ustaška taktika.	148
Plan i raspored neprijateljskih snaga.	148
Raspored i dejstvo kordunaških jedinica pred početak neprijateljskog napada na Petrovu goru.	150
Ustaško orkuženje Petrove gore - u toku ofanzive.	151
Proboj naših snaga iz neprijateljskog okruženja.	154
Dejstvo partizanskih jedinica van okruženja.	156
Zločini ustaša za vrijeme ofanzive.	157
OFANZIVNA DEJSTVA PARTIZANSKIH JEDINICA POSLIJE PROBOJA IZ OKRUŽENJA U PETROVOJ GORI.	159
Vojna i politička situacija nakon neprijateljske ofanzive.	159
Direktiva: Akcije svih jedinica, na svim pravcima.	161
Napad na neprijatelja na željezničkim stanicama Utinja i Udbina.	162
Napad na ustaše u selu Bjeljevine.	162
Talas diverzantskih akcija.	163
Napad na ustaško obezbjeđenje na Kamenskom mostu.	163
Napad na ustaše u Topuskom.	164
Napad na neprijatelja na željezničkoj stanici Vojnić.	170
Napad na neprijatelja u Vrginmostu.	173
Akcije 3. i 4. bataljona krajem juna i početkom jula.	174
- Zasjeda između Gline i Bučice.	174
- Napad na ustašku posadu u Banskome Kovačevcu.	174
- Zasjeda u rejonu Kamenskog mosta.	175
- Slijedeća zasjeda u rejonu Kamenskog mosta.	175
- Zasjeda na Baštinom brdu.	175
Napad na neprijatelja u Čemernici.	175
Napad na sresko mjesto Pesarovina.	176
Napad na neprijatelja u Pokupskom.	177

	Strana
I	
Drugi napad na neprijatelja u Vrginmostu	178
Ustaše napuštaju Vrginmost	179
ZAPAŽEN BILANS JEDNOGODIŠNJIH BORBI	180
FORMIRANJE KORDUNAŠKIH BRIGADA I DIVIZIJE	180
JESENJA OFANZIVNA DEJSTVA NAŠIH JEDINICA	182
Uspješan ishod borbi na teritoriji Pokuplja, Žumberka i Cazinske krajine	182
Drugi napad na neprijateljsku posadu u Čemernici	182
Sem Topuskog teritorija kotara <i>Vrginmost</i> slobodna	^
I Čemernica je oslobođena	
Pobjeda dočekana i pozdravljena nova 1943. godina	187

GLAVA III

VAŽNIJE VOJNE AKCIJE U PERIODU 1943-1945	189
Četvrta neprijateljska ofanziva	189
I Topusko je oslobođeno	190

GLAVA IV

DJELATNOST VOJNOPOZADINSKIH JEDINICA I USTANOVA, ORGANA NARODNE VLASTI I DRUŠTVENO-POLITIČKIH ORGANIZACIJA	193
ORGANIZACIJA I RAD VOJNOPOZADINSKIH JEDINICA I USTANOVA	193
Djelatnost Komande vojnog područja Korduna i njenih organa	193
Bolnice u Petrovoj gori	194
Mreža skladišta za snabdjevanje vojske i naroda	197
Veliki doprinos vojnih radionica borbi za slobodu	198
Organizacija sistema veza	199
Funkcionisanje transporta i saobraćaja	199
Aerodromi IV korpusa NOVJ	200
IZBOR, JAČANJE I FUNKCIONISANJE ORGANA NARODNE VLASTI	201
Demokratski način izbora odbora od sela do okruga	201
Istorijski značaj »Okružnice br. 4« CK KPH	202
Osnovni zadaci NOO i način njihovog izvršavanja	203
- Osiguranje unutrašnjeg reda i bezbjednosti	203
- Pitanja iz domena vojnih poslova	204
- Rješavanje privrednih problema	204
- Sjetva i žetva	205
- Djelovanje trgovine i zanatstva	207
- Zdravstvena zaštita i socijalno staranje	208
- Prosvjeta i kulturni život	210
JEDINSTVENA NARODNO-OSLOBODILAČKA FRONTA (JNOF)	211
ANTIFAŠISTIČKI FRONT ŽENA (AFŽ)	212
RAZVOJ I RAD SKOJEVSKE I OMLADINSKE ORGANIZACIJE	217
ULOGA ORGANIZACIJE KPH U RAZVOJU I JAČANJU NOB	220
DOPRINOS NARODA KOTARA VRGINMOSTA NOB	225

G L A V A V

Strana

NEZABORAVNI BORCI I NARODNI HEROJI KOTARA VRGINMOSTA	229
Sa čela stroja od 1.333 poginulih	229
Deset narodnih heroja	233
PJESME O BORBI I SLOBODI	240
SELA KOTARA VRGINMOSTA U NOB.	259
1. BANSKI KOVAČEVAC	282
2. BANSKI MORAVCI	284
3. BANSKA SELNICA	291
4. BATINOVA KOSA	292
5. BLATUŠA	307
6. BOTURI	329
7. BOVIĆ	330
8. BRNJAVAC	344
9. BUKOVICA	351
10. CREVARSKA STRANA	364
11. CRNA DRAGA	380
12. CRNI POTOK	381
13. ČEMERNICA	402
14. ČREMUŠNICA	433
15. DESNO SREDIČKO	444
16. DESNI ŠTEFANKI	447
17. DONJI SJENIČAK	450
18. DUGO SELO	466
19. GOLINJA	491
20. GORNJI SJENIČAK	501
21. GREĐANI	526
22. HRVATSKO SELO	534
23. KABLAR	536
24. KATINOVAC	537
25. KIRIN	566
26. KOZARAC	583
27. LASINJA	591
28. LASINJSKI SJENIČAK	601
29. MALIČKA	623
30. MALA TREPČA	633
31. MALA VRANOVINA	638
32. NOVO SELO	643
33. OSTROŽIN	644
34. PECKA	657
35. PERNA	679

	Strana
36. PJEŠČANICA	715
37. PODGORJE	733
38. POLJANI	744
39. PONIKVARI	752
40. PRKOS	760
41. SLAVSKO POLJE	789
42. STARO SELO	814
43. ŠTIPAN	849
44. ŠLJIVOVAC	RR1
45. TOPUSKO	868
46. TREPČA	877
47. TRSTENICA	884
48. VELIKA VRANOVINA	896
49. VORKAPIČ SELO	897
50. VRGINMOST	907
TERITORIJA KOTARA VRGINMOSTA SA SPOMEN OBELEŽJIMA	916
FOTOGRAFIJE	
Narodni heroji	918
Među nezaboravnim borcima	921
Među rukovodećim kadrovima	924
Iz ratnih dana	927
Spašavanje saveznika	931
Ustaska razaranja	941
Tifus je harao u svim selima	942
Odjeća u toku NOR-a	944
Radionice	947
Sa teritorija kotara Vrginmosta	949
NAPOMENA AUTORA	950
BELEŠKE O AUTORU	951
IZVORI I LITERATURA	951